

“AY YAMGURI”

METİN-İNCELEME-DİZİN

EHED TURDİ

Hazırlayan: Sevgi ÖZTÜRK

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Levent DOĞAN

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin Türk Dili ve Edebiyatı Ana

Bilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı için öngördüğü DOKTORA TEZİ olarak
hazırlanmıştır.

Edirne

Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eylül-2007

ÖN SÖZ

Köklü bir tarih ve kültür yapısına sahip olan Uygurlar en eski Türk boylarından biridir. Tarihte pek çok büyük devlet kurmuş olan Uygur Türkleri günümüzde Çin'in "Uygur Özerk Bölgesi"nde yaşamaktadırlar. Bu bölgede, Çin'in ezici politikaları yüzünden hayatları mücadele ve yoksulluk içinde geçen Uygur Türkleri, tarihten günümüze kadar edebiyat alanında pek çok şair ve yazarlar yetiştirmiş, bu şair ve yazarlar da edebî pek çok esere imzalarını atmışlardır.

Başlangıçta Hakaniye şivesi ve sonraları da Çağatay Türkçesinden etkilenerek şekillenen ve Doğu Türkçesi grubunda yer alan Uygur Türkçesi bugün gelişmiş bir edebî yazı diline sahiptir.

Biz de hazırlamaya çalıştığımız bu tezde böylesine köklü bir tarihe ve edebiyata sahip olan bu Türk boyunun dili üzerinde yapılan çalışmalara bir nebze de olsa katkıda bulunabilmek amacıyla, çağdaş Uygur edebiyatı yazarlarından Ehet Turdi'nin "Ay Yamguri" adlı roman metnini esas alarak Uygur Türkçesinin kelime zenginliğini ve gramer yapısını inceleyip ortaya koymaya çalıştık.

Metne dayalı bir çalışma olarak hazırladığımız bu çalışmamızda öncelikle Uygur Türkçesiyle ilgili yayınlanmış ve çalışmamızda istifade edebileceğimiz kaynaklara ulaşmaya çalıştık. Daha sonra Arap harfli Uygur Türkçesiyle yazılmış olan 430 sayfalık metni transkripsiyon işaretlerini kullanarak, Latin alfabesine çevirdik. Metni yazarken kitabın aslındaki sayfa ve satır numaralarına sadık kaldık. Satır sonunda bölünen kelimeleri kelime kökünün bulunduğu satıra dahil ettik. Daha sonra tezimizin Dizin bölümünü bilgisayar programında gerçekleştirebilmek için programın gerektirdiği numaralandırma ve yazım işlemini tamamladık, böylece alfabetik bir dizin elde ettik. Elde ettiğimiz bu alfabetik dizinin tasnifini yaparken "Kutadgu Bilig Dizini"ni temel alarak; Muharrem Ergin, Reşit Rahmeti Arat, Günay Karaağaç, Necmettin Hacıeminoğlu, Semih Tezcan, Ahmet Bican Ercilasun başta olmak üzere pek çok bilim adamının bu konudaki çalışmalarından faydalandık. Bu tasnif çalışmalarından sonra alfabetik olarak oluşturulan dizin bölümünü, ek dizini hâline

i
getirmiş olduk. Daha sonra kelimelerin metindeki anlamlarını belirttik ve kökenlerini belirlemeye çalıştık. Dizin bölümünde kelimelerin aldıkları eklerden dolayı oluşan ses hadiselerini (vurgusuz orta hece ünlüsünün düşmesi, orta hecede ünlü daralması, gerileyici ünlü benzeşmesi vs.) dizinde kelimenin aldığı ekten sonra parantez içinde gösterdik. Kutadgu Bilig İndeksi’nde fiil ismi yapan “-ma..., -mek; -ış, -iş; -ma/-me” ekleri hareket isimleri olarak ek sırasında verilirken biz bunları madde başı olarak almayı tercih ettik. Dizin bölümünde

toplam 10831 kelime taradık. Bunlardan; 1652'si Arapçadan, 856'sı Farsçadan, 224'ü Rusçadan, 32'si Çince, 1'i İtalyancadan, 1'i Fransızcadan, 1'i de Latince'den Uygur Türkçesine girmiş kelimelerdir. Görülüyor ki, Uygur Türkçesinde Arapça ve Farsça'nın etkisi diğer dillere göre daha yüksektir.

İnceleme bölümünde konu başlıklarıyla ilgili verilen kısa bilgilerden sonra metnimizden tespit ettiğimiz konuyla ilgili örnekleri sıraladık. Bu bölümde ses hadiselerini incelerken yabancı dillerden Uygur Türkçesine geçen kelimeleri alındıkları dilin asli yapısı içinde ele alarak inceledik. Türkçe kelimeleri ise eski Uygur Türkçesi eserlerindeki şekilleriyle mukayese ettik. Metnimizde konuyla ilgili bir örnek tespit edemediysek başka bir metinden örnek verme yoluna gitmedik ve (mb.) kısaltmasıyla ilgili örneğin metnimizde bulunamadığını belirttik.

Elimizden gelen çabayı ve dikkati sarf ettiğimiz bu çalışmamızda bazı eksiklerimizin olabileceği de muhakkaktır.

Tez konumun belirlenmesinde yardımcı olan ve beni Uygur Türkçesi sahasında çalışmaya yönlendiren hocam Prof. Dr. Mahmut Kaşgarlı'ya müteşekkirim.

Tezimin hazırlanışı sırasında bilgisinden istifade ettiğim ve büyük yardımlarını gördüğüm danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Levent Doğan'a teşekkürü bir borç bilirim.

Yine çalışmalarım sırasında yardımlarını esirgemeyen hocalarıma, arkadaşlarıma ve eşim Tuncay Öztürk'e de teşekkür ederim.

Ehet Turdi “Ay Yamğuri” Metin-İnceleme-Dizin
Sevgi ÖZTÜRK

ÖZET

Tez konumuz çağdaş Uygur Edebiyatının önemli yazarlarından Ehet Turdi’nin “Ay Yamğuri” adlı romanı üzerinde yapılan, Metin-İnceleme-Dizin çalışmamızdır.

Tezin Giriş bölümünde, Uygur Türkleri ve bugünkü durumları hakkında bilgi verdik. Bu bölümde çağdaş Uygur edebiyatı ve önemli şahsiyetlerine değindik. Giriş bölümünün sonunda Ehet Turdi ve eserleri hakkında bilgi verdik.

Metin bölümünde, Arap harfli Uygur yazısıyla yazılmış olan “Ay Yamğuri” adlı romanın transkripsiyonu yaptık.

Tezin İnceleme bölümü, ses, şekil ve cümle bilgisi başlıklarını içermektedir. Ses bilgisi kısmında kelimelerdeki ses hâdiselerini inceledik. Şekil bilgisi kısmında, isim, fiil, edat, zarf, zamir ve sıfatları inceledik. Cümle bilgisi bölümünde, Uygur Türkçesindeki cümle çeşitlerini metinden örnekler vererek gösterdik.

Dizin bölümünde, isim ve fiil eklerini ilmî metotlarla sıraladık.

Çalışmanın sonunda da kaynakça verdik.

Ar Kelimeler: Ehet Turdi, Ay Yamğuri, Metin, İnceleme,

Dizin.

**Ehet Turdi “Ay Yamguri” Text-Analysis(Grammatica)-Index
Sevgi ÖZTÜRK**

SUMMARY

The study is a Text, Analysis (Grammatica) and Index study on Ehet Turdi’s work of art “Ay Yamguri”. Ehet Turdi is one of the distinguished personages of modern Uyghur Turkish Literature.

We gave information with Uyghurs and the present state of them in the introduction chapter. In this chapter we gave in an arranged order modern Uyghur Turkish literature and some important personages. At the end of this introduction chapter, we gave an information about the Ehet Turdi and the Works of him.

In the Text chapter the transcription of “Ay Yamguri”, which was written in Arabic

is made. The research chapter consists of main headings such as; morphology, phonology and syntax. In phonology chapter we examined the phonological features of word. In the syntax part we examined nouns, verbs, propositions, adverbs, pronouns and adjectives. In the end of this part we stated various sentence types of Uyghur Turkish with the example from the text.

In the index we arranged the noun and verb inflections with in the scientific

research. In the end of the research we gave Bibliography.

Key words: Ehet Turdi, Ay Yamguri,

Text,

Analysis (Grammatica), Index.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
KISALTMALAR.....	iii
GİRİŞ.....	1
A. Uygur Türkleri.....	1
B. Çağdaş Uygur Edebiyatı ve Önemli Temsilcileri.....	3
C. Ehet Turdi.....	5
İNCELEME.....	8
I. SES ÖZELLİKLERİ.....	9
A. Alfabe ve İmlâ.....	9
B. ÜNLÜLER.....	12
B.1. Ünlü Uyumu.....	14
B.1.1. Kalınlık-İncelik Uyumu.....	14
B.1.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu.....	15
B.2. Ünlü Değişmesi.....	15
B.3. Ünlü Düşmesi.....	19
B.4. Ünlü Türemesi.....	19
C. ÜNSÜZLER.....	19
C.1. Ünsüz Değişmesi.....	19
C.2. Benzeşme.....	23
C.3. Sertleşme.....	23
C.4. Yumuşama.....	23
C.5. Ünsüz Türemesi.....	23
C.6. Ünsüz Düşmesi.....	24
C.7. İkizleşme.....	25
C.8. Tekleşme.....	25
D. Hece Yutumu.....	25

E. Hece Kaynaşması.....	26
F. Yer Değiştirme.....	26
II. ŞEKİL ÖZELLİKLERİ.....	27
A. İSİMLER.....	27
A.1. Kök İsimler.....	27
A.2. Türemiş İsimler.....	27
A.2.1. İsimden Türemiş İsimler.....	27
A.2.2. Fiilden Türemiş İsimler.....	32
A.3. Birleşik İsimler.....	37
A.4. İkizlemeler.....	37
A.5. İsim Çekim Ekleri.....	39
A.5.1. İyelik Ekleri.....	39
A.5.2. Hâl Ekleri.....	41

A.5.2.1. Yalın Hâl.....	41
A.5.2.2. İlgi Hâli.....	41
A.5.2.3. Yükleme Hâli.....	42
A.5.2.4. Yönelme Hâli.....	42
A.5.2.5. Bulunma Hâli.....	42
A.5.2.6. Çıkma Hâli.....	43
A.5.2.7. Vasıta Hâli.....	43
A.5.2.8. Eşitlik ve Benzerlik Hâli.....	43
A.5.2.9. Sınırlama Hâli.....	44
A.5.2.10. Yön Gösterme Hâli.....	44
A.5.3. Çokluk Eki.....	44
A.5.4. Aitlik Eki.....	45
A.5.5. Soru Eki.....	45
A.5.6. Bildirme Ekleri.....	46
B. SIFATLAR.....	47
B.1. Vasıflandırma Sıfatları.....	47
B.2. Belirtme Sıfatları.....	49
B.2.1. İşaret Sıfatları.....	49
B.2.2. Sayı Sıfatları.....	51
B.2.2.1. Asıl Sayı Sıfatları.....	51
B.2.2.2. Sıra Sayı Sıfatları.....	51
B.2.2.3. Üleştirme Sayı Sıfatları.....	51
B.2.2.4. Topluluk Sayı Sıfatları.....	51
B.2.3. Soru Sıfatları.....	52
B.2.4. Belirsizlik Sıfatları.....	52
C. ZAMİRLER.....	55
C.1. Şahıs Zamirleri.....	55

C.2. İşaret Zamirleri.....	57
C.3. Dönüşlülük Zamirleri.....	59
C.4. Soru Zamirleri.....	60
C.5. Belirsizlik Zamirleri.....	61
D. ZARFLAR.....	63
D.1. Yer Zarfları.....	63
D.2. Zaman Zarfları.....	64
D.3. Hâl Zarfları.....	66
D.4. Mikdar Zarfları.....	69
E. FİİLLER.....	72
E.1. Türemiş Fiiller.....	72
E.1.1. Fiilden Fiil Yapan Ekler.....	72
E.1.2. İsimden Fiil Yapan Ekler.....	75
E.2. Fiil Çekimi.....	81
E.2.1. Fiillerde Şahıs Ekleri.....	81
E.3. Basit Zaman Kipleri.....	82
E.3.1. Bildirme Kipleri.....	82
E.3.1.1. Geniş Zaman.....	83

E.3.1.2. Şimdiki Zaman.....	84
E.3.1.3. Görülen Geçmiş Zaman.....	88
E.3.1.4. Anlatılan Geçmiş Zaman.....	90
E.3.1.5. Gelecek Zaman.....	94
E.3.2. Dilek Kipleri.....	100
E.3.2.1. Şart Kipi.....	100
E.3.2.2. Emir Kipi.....	103
E.3.2.3. Gereklilik Kipi.....	106
E.3.2.4. İstek Kipi.....	108
E.4. Birleşik Çekim.....	110
E.4.1. Hikâye.....	110
E.4.2. Rivayet.....	116
E.4.3. Şart.....	120
E.5. Tasvir Filleri.....	122
E.5.1. Yeterlilik.....	122
E.5.2. Tezlik.....	123
E.5.3. Süreklilik.....	123
E.6. Fiillerin Nezaket Şekli.....	124
E.7. Soru Eki.....	125
E.8. Sıfat Filler.....	125
E.9. Zarf Fiiller.....	130
E.10. Birleşik Filler.....	135
F. EDATLAR.....	142
F.1. Çekim Edatları.....	142
F.2. Bağlama Edatları.....	145
F.2.1. Kuvvetlendirme Edatları.....	151
F.2.2. Karşılaştırma ve Denkleştirme Edatları.....	153

F.3. Ünlem Edatları.....	155
F.3.1. Soru Edatları.....	157
F.3.2. Cevap Edatları.....	158
F.3.3. Gösterme Edatları.....	161
F.3.4. Seslenme Edatları.....	161
III. CÜMLE BİLGİSİ.....	163
CÜMLE.....	163
A. Yapısına Göre Cümleler.....	163
A.1. Basit Cümle.....	163
A.2. Birleşik Cümle.....	163
A.2.1. Şartlı Birleşik Cümle.....	163
A.2.2. İç İç Birleşik Cümle.....	164
A.3. Bağlı Cümle.....	165
A.4. Sıralı Cümle.....	166
B. Yüklemin Türüne Göre Cümleler.....	167
B.1. Fiil Cümlesi.....	167
B.2. İsim Cümlesi.....	167
C. Yüklemin Yerine Göre Cümleler.....	167
C.1. Kurallı Cümle.....	168

C.2. Devrik Cümle.....	168
D. Anlamına Göre Cümleler.....	169
D.1. Olumlu Cümle.....	169
D.2. Olumsuz Cümle.....	169
D.3. Soru Cümlesi.....	170
METİN	172
DİZİN	413
SONUÇ.....	908
KAYNAKÇA.....	909
EKLER.....	910

KISALTMALAR

Ar.	: Arapça
a.	: Arapça
C.	: cilt
ç.	: Çince
DLT	: Besim Atalay, (1986): “ <i>Divanü Lugat’it-Türk Dizini</i> ”, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları.
ET	: Eski Türkçe
ETG	: A. Von Gabain (1988): “ <i>Eski Türkçenin Grameri</i> ”, Ankara, (çev. Mehmet Akalın), Türk Tarih Kurumu Yayınları.
ETŞ	: Reşit Rahmeti Arat, (1963): “ <i>Eski Türk Şiiri</i> ”, Ankara, TTK. Yay.
Far.	: Farsça
f.	: Farsça
Fr.	: Fransızca
KBİ	: Reşit Rahmeti Arat, (1979): “ <i>Kutadgu Bilig İndeks</i> ”, İstanbul, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.
mb.	: metnimizde bulunmamaktadır
nzş.	: nezaket şekli
OA.	: Muharrem Ergin, (1988): “ <i>Orhun Abideleri</i> ”, İstanbul, Boğaziçi Yayınları.
r.	: Rusça
R.	: Rusça
S.	: Sayı
s.	: sayfa
TDK	: Türk Dil Kurumu
TKAE	: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü
TT.	: Türkiye Türkçesi

TTK : Türk Tarih Kurumu

u. : Uyгурca

U. : Uyғurca

GİRİŞ

A. UYGUR TÜRKLERİ

“Uygur etnik adı, Bilge Kağan Yazıtı'nda ilk defa 716 yılındaki olaylar sırasında, Uygur İl-teberi'nin ismi vasıtasıyla zikredilmiştir. Çin kaynaklarında ; Hui- hu, Hui-ho, Hoei-ho, Wei-ho, Wei-wu olarak geçmektedir.”¹

“Uygur adının manası ve etimolojisi hakkında çeşitli görüşler mevcuttur. Uygur'un manasının ‘şahin gibi hızla hücum eden, orman halkı’, ‘çukur’ ve Nemeth’e göre de, ‘takip etmek’ten türemiş olduğu; Ebu’l-gazi’de ‘uymak’, ‘yapışmak’ fiillerine dayandığı, Kaşgarlı’da ise, ‘kendi kendine yeter’ manasında kullanıldığı, çeşitli rivayetlerle anlatılmaktadır. Genellikle Uygur'un Uy+gur şeklinde geliştiği, ‘akraba, müttefik’ ve On-Uygur adının da ‘On Müttefik’ten türemiş olduğu yolunda açıklamalarda bulunulmuştur.”²

745 yılında Moğolistan’da kurdukları ilk devlet 840 yılında Kırgızlar tarafından yıkılmış ve Uygurlar bu tarihten sonra Tarım Havzası’na yerleşerek Maniheizm, Budizm ve Hristiyanlık gibi dinleri kabul ederek küçük devletler kurmuşlardır. Kabul ettikleri bu dinlerin de etkisiyle dinî çeviri türünde pek çok eser vermişlerdir. Bu çevirilerde daha çok Soğdça, Çince, Toharca, Sanskrit ve Tibetçeden Uygurcaya çeviriler yapmışlardır. Böylece söz konusu dillerden Uygurcaya birçok yabancı sözcük girmiştir. Çeviri türünde verdikleri bu eserlerin büyük çoğunluğu Soğd yazısından geliştirdikleri Uygur alfabesiyle, az bir kısmı Soğd alfabesiyle, yine az bir kısmı da Mani alfabesiyle yazılmıştır.³

İkinci büyük devletlerini (850-1250) yılları arasında kurmuş ve sürdürmüş olan Uygurların bir bölümü de günümüzde Uygur Özerk Bölgesi dışında Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan Cumhuriyetlerinde yaşamaktadırlar. Doğu Türkistan’da yaşayan Uygurların yaklaşık nüfusu 25 milyon⁴ civarındadır.

Tarihte iki büyük devlet kurmuş olan Uygurlar, günümüzde Çin Halk

Cumhuriyeti’nin Uygur Özerk Bölgesi (Sinkiang eyaleti)’nde yaşamaktadırlar. Bu bölge

1 milyon 828.418 km²'lik⁵ bir alana sahiptir.

¹ Saadettin Gömeç,(2. baskı): Uygur Türkleri Tarihi ve Kültürü, Akçağ Basım Yayım, Ankara: s.11-12

² Saadettin Gömeç(2. baskı): 11-12.

³ Tekin ve Ölmez,(2003): *Türk Dilleri*, İstanbul: s.26.

⁴ Sultan Mahmut Kaşgarlı, *Uygur Türkleri Kültürü ve Türk Dünyası*, s. 11, İstanbul 2004.

⁵ Kaşgarlı, 2004: 11.

Çağatay yazı dilinin devamı olarak niteleyebileceğimiz ve Doğu Türkçesi grubuna giren Uygurcanın günümüzde pek çok ağız bulunmaktadır. Bu ağızlar Kuzey ve Güney ağızları olmak üzere ikiye ayrılır.

“Güney gurubu şu ağızlardan oluşur:

1.Kaşgar-Yerkent ağızı,

2.Hotan-Keriya ağızı,

3.Aksu ya da Maralbaşı-Karaşar ağızı. Kuzey

gurubu şu ağızlardan oluşur:

4.Kuç-Turfan-Hami ağızları (Çin’de),

5.Tarañçı ağızı (Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan’da) Bunlardan başka asıl Uygur bölgesi dışında kalan şu ağızlar da vardır:

6.Lobnor ağızı (Lobnor vahasında, Çarhalık ve Miran’da),

7. Hoton (Busurman ‘Müslüman’) ağızı (Batı Moğolistan’da Ubsu-Nur ve Çirgis-Nur gölleri arasında).”¹

Başlangıçta göçebe olarak yaşayan Uygurlar, yerleşik hayata geçen ilk Türk topluluğudur ve şehircilik konusunda gelişmişlerdir. Matbaayı ilk bulan da Uygurlardır.

Tarih sahnesinde kurdukları pek çok küçük devlet Çin’in politikaları ve kardeş kavgaları yüzünden yıkılan Uygur Türkleri günümüzde de Çin’in asimilasyon politikası yüzünden zor günler yaşamaktadırlar. Bunun en büyük sebebi de bölgenin yer altı ve yer üstü zenginlikleri ve önemli coğrafi konumudur. Çin’in tüm baskılarına rağmen Uygur Türkleri kendi kimliklerini ve kültürlerini korumak ve sürdürmek için haklı mücadelelerine devam edeceklerdir.

¹ Tekin ve Ölmez, 2003: 136.

B. ÇAĞDAŞ UYGUR EDEBİYATI VE ÖNEMLİ TEMSİLCİLERİ

XIX. yüzyılın sonları ve XX. yüzyılın başlarında dünyanın pek çok ülkesinde görülen yenileşme ve bağımsızlık mücadeleleri paralelinde Uygur Türleri de Doğu Türkistan’da “Cedidcilik”¹ (Yenileşme) adı altında bu mücadelelerine hız vermişler ve yeniden millî, manevi kalkınma hamlesinde bulunmuşlardır. Çin’in baskı ve zulmüne karşı başlatılan bu hareket, tabii ki edebiyat sahasına da aksetmiş ve bu mücadeleyi edebî ve fikrî alanda da temsil eden çok sayıda Uygur aydını yetiştirmiştir.

Bu tarihten itibaren Uygur yazar ve şairleri eserlerinde hürriyet, adalet, demokrasi isteklerini daha bir yüksek sesle dile getirmeye başlamışlardır. Dünyaya verilen bu mesajlar etrafında gelişen çağdaş Uygur edebiyatının başlıca temsilcileri şunlardır:

Bu edebiyatın öncülerinden olan Abdülkadir Abdulvaris Azizi, “Sarf ve Nahvi”, İlm-i Tecvit”, “Kıraat”, “Akaid-i Zürüriye”, “Yaş Ösmürlerge Nasihat” gibi pek çok eser vermiştir.²

Yine şair Kululk Hacı Şevki, şair Mehmet Ali Tevfik, Nemet Helfet, Rozi Mehmet, Helim Satarı, Nezer Hoca gibi birçok yazar ve şair de bu devrin fikirlerini eserlerinde dile getiren aydınlardır.³

1950-1980 yılları arasında Erşiddin Tatlık, Turdi Samsak, Abdülkerim Hoca, Sabit Abdurrahman, Zariddin Sabır, Sultan Mahmut Kaşgarlı, Muhammedcan Sadık, Doklun Yasınov, Ahmet İgementdi, Cebbar Ahmet, Mehmet Ali Zünün, Ehet Turdi, Bogda Abdullah, Abdulhamid Sabır, Mirzayit Kerim, Mamut Zayit, Tursun Ay Hüseyin, Dilber Keyum gibi şairler ve yazarlar şiirleriyle, destanlarıyla ve romanlarıyla ün yapmıştır.⁴

Yukarıda adını zikrettiğimiz yazar ve şairler dışında ismini sayamadığımız pek çok Uygur aydını bu bağımsızlık mücadelesini eserlerinde dile getirmiştir. Bunların en başta gelenlerinden olan “Abdürrahim Ötkür”ün 1985 yılında yayınlanan “İz” romanı özellikle halkın çok dikkatini çekmiştir. 1912-1944 yılları arasındaki tarihî ve siyasi

olayların anlatıldığı bu roman, tarihî gerçekleri su yüzüne çıkarıp Uygur Türklerine cesaret ve millî şuur bahşetmiştir.”⁵

¹ Kaşgarlı, 2004: 94.

² Kaşgarlı, 2004: 96.

³ Kaşgarlı, 2004: 97.

⁴ Kaşgarlı, 2004: 107.

⁵ Kaşgarlı, 2004: 112.

Yazar Zordun Sabir 1983 yılında yayınlanan “İzdiniş” adlı romanında ve şair Mehmetcan Raşiddin 1987 yılında yayınlanan “Cahil” başlıklı destanında Mao devrindeki kültür devrimini yönlendiren dört kişilik çetenin yaptıklarını faş etmek suretiyle, kültür devrimi devresini toplumun en karanlık ve acımasız devri olarak göstermişler ve o devirde cereyan eden zulüm ve haksızlıkları anlatarak, totaliter politikasını şiddetle kınamışlardır.¹

1991 yılında Turgun Almas, “Uygurlar”, “Hun Tarihi” ve “Eski Uygur Edebiyatı” isimli üç kitabını yayımlamıştır.²

Sanatçı bir ruha sahip olan Uygur Türklerinin edebiyatında yer alan eserlere hakim olan konu tabii ki Çin baskısına karşı verdikleri mücadele olmuştur. Geçmişten günümüze zengin bir yazılı ve sözlü kültüre sahip olan Uygur Türlerinin gelecekte de pek çok değerli şair ve yazar yetiştirecekleri muhakkaktır.

¹ Kaşgarlı, 2004: 112.

² Kaşgarlı, 2004: 113.

C. EHET TURDİ¹

Çağdaş Uygur edebiyatının önemli temsilcilerinden olan Ehet Turdi, 20 Kasım 1940 yılında Doğu Türkistan'ın Kaşgar şehrinde doğdu. 40 yıllık edebî hayatında roman, hikâye, gezi yazısı gibi pek çok türde eserler vermiştir. 1949 yılından 1959 yılına kadar ilk ve orta öğrenimini tamamlamıştır. 1959 yılında Şincan Üniversitesinin Dil-Edebiyat Fakültesinde eğitime başlamış ve 1964 yılında bu okuldan mezun olmuştur. Mezun olduktan sonra “Tarim” gazetesinde yazar olarak çalışmaya başlamıştır. 1989 yılında “Şincan Yazarlar Cemiyeti”nin 1. dereceden yazarı olarak meslek hayatına devam etmiştir.

Yayınlanan ilk eseri 1958 yılında “Tarim” gazetesinde çıkan “Gürüh” isimli hikâyesidir. Bu tarihten itibaren 60’lı yılların ortalarına kadar, “Hayatniñ Başlinişi”, “Deştke Bahar Keldi”, “Küreş Davam Oilidu”, “Azad Zamanemdin Aylinay”, “Bizniñ Evlad” gibi pek çok hikâye yazıp devrin gerçeklerini eserlerinde canlı bir şekilde aksettirmiştir. 70’li yılların sonlarından itibaren aydınların bozgun ve tutsaklık yıllarında başlarından geçen olayları konu alan “Yal...unlu... Yaşli...”, “Merhaba Bağven”, “Mehbus Oizi”, “Ğilğayli... Kişi” vs. pek çok hikâye kaleme almıştır. Özellikle “Merhaba Bağven” hikâyesi edebî yönü güçlü ve tesiri büyük, okuyucular tarafından çok beğenilen ve okunan bir eserdir.

Ehet Turdi, devam eden yıllarda da, yine toplumdaki mühim olayları konu edinen eserler vermeye devam etti. Bu eserlerden başlıcaları; “Sina... Meydanidiki Letipe”, “Leyr-ħoş”, “To.....uz Künlük Mekan”, “Oizi... İşlar”, “Néme Dégülük”, “Oiyanlı... Derya”, “Bahardiki Cudun”, “Muzliğan Yürek”, “Sebiler Paciesi”, “Oaş Bilen Kirpik Arili...ida”, “Elvida Köz Yéşim” adlı hikâyelerdir.

80’li yılların sonlarından itibaren roman denemelerine girişen yazar 1989 yılında ilk romanı olan “Untulğan Kişiler”i okuyucuyla buluşturdu. Bu roman edebiyat camiasında güçlü bir tesir yapmıştır ve yazar bu romanıyla başarılı bir romancı olarak

tanınmaya başlamıştır. Bundan sonra yazar asıl enerjisini roman yazmaya yönelterek peş peşe; “Hayat Şunda...”, “Ay Yamğuri”, “Yira...ta Oalğan Muhebbet”, “Sersan Roh”

¹ Bu bölümdeki bilgiler yazar Ehet Turdi’nin el yazısıyla yazıp gönderdiği mektubundan ve “Uygur Bugünkü Zaman Edebiyat Tarihi (Ali Mektepler İçün Derslik)” adlı , Şincan Üniversitesi Neşriyatı tarafından 2002 yılında basılan kitaptaki bilgiler özetlenerek oluşturulmuştur.

adlı romanlarını yazıp neşretmiştir. Bu romanlarda yazar devrin ruhunu aksettirmeye özen göstermiş, belge mahiyetinde eserler oluşturmuş ve meseleleri açıkça ortaya koyarak, hayati gerçeklere bağlı kalmış, ruhi dünyayı ifade etmede gösterdiği başarıyla, eserlerini hissiyat ve muhakeme gibi pek çok lirik terkipler ile kaleme almıştır. Bu eserlerin hepsi okuyucu tarafından beğenilmiş ve hak ettikleri değeri bulmuşlardır.

Yazarın bu saydıklarımız dışında şu eserleri de mevcuttur: “Girimsen Yıllar” (hikaye), “Behtsiz Seidiye” (tarihî roman), “Oetre”, “Oedimi Şeherdiki Külke ve Yiğa” (piyes), “Gülhan”, “Girimsen Yollar”, “Bir Evliya He.....ide Oisse”, “Kün Toğdı”(drama).

Ehet Turdi’nin tezimize konu olan “Ay Yamğuri” adlı romanı tarihî bir romandır. Bu romanda 60’lı yıllardaki tarihî olayları akıl gözüyle ve soğukkanlılıkla değerlendirip, coşkuyla yazmıştır.

Yazar, tarihî belgelere dayanarak yazdığı bu romanında 60’lı yıllarda yaşanan tabii afetin yıkımından, solculuk akımını benimseyen bazı gençlerin maddi ve manevi yönden gördükleri zararları anlatmakta, bu devri aydınlatmaktadır. Yazar aynı zamanda gençlik ateşiyle yanan roman kahramanlarının, türlü sevinç ve üzüntüler içinde geçen hayatlarını anlatmakta, bu zor zamanları lanetlemekte ve kahramanların gençlik baharına medhiyeler düzmektedir.

Yazar, romanında aynı sınıfta okuyan Şevket, A...niyaz, Zayit, Turğun, Seley

Oaşan, Badamgül vs. öğrencilerin bu yıllardaki tecrübelerini etkili ve canlı detaylarla süslemek suretiyle aydınlatarak yazmıştır. Bir ekmeği bölüşüp beraber yiyen bu dostlardan zamanla siyasi olayların peşinden gidenler oldu ve dostluklarında çatlaklar oluştu. Zayit dostu Şevket’in, sevdiği kız olan Badamgül’e olan aşkı günden güne artar ve namertliği ele alarak, komnist siyasi partinin lideri Havaz Behti ile dostluk kurup, eski dostlarına sırtını döner. Memleketi Çöçek’e gidip hasta annesini ziyaret eden dostu Şevket’in hapse atılmasını fırsat bilip sevdiği kızın namusuna dokunan Zayit, bu yaptığının ortaya çıkmasından korkar ve Havaz Behti’den yardım ister. Havaz Behti de

suçu, intikam almak peşinde olduğu, okulun hocalarından Selim Efendi'nin üzerine atmasını söyler. Bu konuda Badamgöl'ü ikna eden Zayit ona Selim Efendi hakkında şikâyetle bulunduğu bir yazı yazdırır ve imzalatır. Zayit'in yalvarışlarına ve tatlı sözlerine kanan Badamgöl işin akibetini düşünmeden bunu kabul eder. Selim Efendi uğradığı bu iftira sonucunda öğretmenlikten atılır ve amelelik yapmaya başlar. Zayit bu

olayda kendini temize çıkardıktan sonra Badamgöl'ü terk eder. Vicdan azabından yüreği parça parça olan Badamgöl yağmurlu bir gecede geride bir intihar mektubu bırakarak, üzerine benzin döküp kendini yakmak suretiyle feci bir şekilde can verir. Bu yağmurlu geceyi aydınlatan bu feci ateş bütün öğrencilerin yüreğini yakar. Kahpe feleğe, sisli devre, taş yürekli riyakarlara okunun bedduara göğe kadar ulaşır.

Yukarıda özetlediğimiz kötü olayların karşısında, romanın bir bölümünde de diğer kahramanlardan olan A...niyaz'ın Ğunçe...iz'a olan saf ve temiz sevgisi anlatılmaktadır. Yine okulu bırakıp giden TurĞun'un arkadaşlarına yazdığı mektuplar vasıtasıyla savaş altında bulunan Güney Şincan köylerinin durumu hakkında, okuyucuya bilgiler verilmektedir.

Kısacası “Ay YamĞuri” romanı, Uygur Türklerinin tarihî geçmişinin belli bir kesitini başarılı bir şekilde açıklayarak, etkili tasvirleriyle okuyucuyu memnun etmiştir.

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz ki etkili üslubu ve akıcı anlatımıyla bu eser Uygur edebiyatında çok da işlenmemiş bir konu olan öğrencilerin hayatını gözler önüne sermiştir. Uygurların 60'lı yıllardaki toplumsal ve siyasi hayatlarını da aydınlatması açısından ayrıca bir öneme haizdir.

İNCELEME

I. SES ÖZELLİKLERİ

A. ALFABE VE İMLÂ

Yaklaşık 15. yüzyıla kadar Uygurların pek çok alfabe kullandıklarını görüyoruz. Köktürk, Soğd, Uygur ve Arap alfabeleri Uygurların kullandığı değişik yazı sistemleridir.¹

Uygurların Irk Bitig adlı fal kitabını yazdıkları Köktürk alfabesi 38 harf ya da işaretten oluşmaktaydı. Runik yazı diye de adlandırılan bu yazı yukarıdan aşağıya ya da sağdan sola doğru yazılmaktaydı. Uygurlar tarafından pek de uzun bir süre kullanılmayan bu yazı ilk kez Kara Balgasun anıtında kullanılmıştır. Bu alfabe sonraki devredeki Uygur harfleriyle eştir. Uygur Türklerinin bu alfabeyi kullanmalarının sebebi sadece din değişikliği olmayıp, aynı zamanda Soğdların bozkırdaki ticari faaliyetleriyle de büyük ilgisi vardır.²

XVII. yüzyıldan XVIII. yüzyıl başlarına kadar kullanılmış olan Uygur alfabesi Soğd alfabesinin gelişmiş ve işlek bir hâle gelmiş şeklinden ibarettir. 4 ünlü 14 ünsüz harften oluşur. Sağdan sola doğru yazılır. Kutadgu Bilig’in Viyana nüshası ve Atabetü’l Hakayık’ın en iyi nüshası Uygur yazısı ile kaleme alınmıştır. Uygur alfabesi ile yazılan en önemli eserler arasında Altun Yaruk, Sekiz Yükmek, Prens Kalyanamkara ve Papamkara sayılabilir.³

Uygur Türkleri daha sonraki yıllarda Arap alfabesini kullanmışlardır. Arap alfabesi Türkçenin ünlülerini karşılamaya yeterli bir alfabe değildir. Ünlüler için yalnızca üç harfi mevcuttur. Günümüzde de Arap harfli Uygur yazısını kullanan Uygur Türkleri, bu alfabeye “p, ç, j, g” harflerini de dahil etmişlerdir. Divanu Lugati’t-Türk’ü Kâşgarlı Mahmut bu alfabe ile yazmıştır.⁴

1930’lu yıllara kadar Çağatay Türkçesini kullanmış olan Uygur Türkleri bu tarihten sonra, Ürümçi (Urumçi) ağzını merkez kabul eden Kâşgar, Aksu, Kumul, Turfan ve İli vilayetlerinin ağızlarıyla birlikte Uygur Türklerinin tamamına yakınının dilini içine alan “merkezî şiveyi” edebî dil hâline getirmişlerdir.⁵

1936 yılında bünyesine yeni harfler eklenen Arap harfli Uygur yazısı, 1951

yılına gelindiğinde Uygur Türkçesinde ses karşılığı olmayan harfler çıkartılarak kullanılmaya devam edilmiştir. 1952-54 yıllarında ise bazı harfler ilave edilerek ve sesli harfleri ayırabilmek için bazı işaretler eklenerek kullanılan Arap harfli Uygur yazısında 1983 yılında da bir değişiklik yapılmıştır.⁶

1983 yılında son şekli verilen bu alfabede 32 harf bulunmaktadır (a, b, c, ç, d, e, é, f, g, ğ, h, ĩ, i, j, k, ..., l, m, n, ñ, o, ö, p, r, s, ş, t, u, ü, v, y, z). Bu alfabede ünlülerin kullanımı işaretlerle ayrıldığı için kullanımda bir karışıklık söz konusu değildir. Uygur Türkçesinde “ı” sesi kullanılmamış, onun yerine “i” sesi tercih edilmiştir.

Biz incelediğimiz eserde rastladığımız bazı imlâ özelliklerini şöylece sıralayabiliriz:

¹ Saadettin Gömeç, 2.baskı: 84.

² Ahmet Caferoğlu, (1984): *Türk Dili Tarihi*, Enderun Kitabevi, İstanbul: s.164-165

³ Süer Eker, (2003): *Çağdaş Türk Dili*, Grafiker Yayınları, Ankara: s.129

⁴ Eker, 2003: 130.

⁵ Rıdvan Öztürk, (1994): *Yeni Uygur Türkçesi Grameri*, TDK yayınları, Ankara: s.1

⁶ Kaşgarlı, 2004: 47.

Uygur Türkçesinde Farsça tamlama “i”si ile atıf vavı kendinden önceki kelimeye birleşik olarak yazılmıştır.

balayi apet	159/23
duayi selam	89/13
keddi kamet	1/12
emri merup...a	117/11
tünü gün	305/02
sehrayi ...iyamette	328/15

Arapçadaki “î” nispet eki yerine “iy” eki kullanılmıştır.

cenubiy < A. cenubî	166/11
cismaniy < A. cismanî	132/03
ebediy < A. edebî	150/16
eḡla...iy < A. ahlakî	95/09
ictimaiy < A. ictimaî	300/21
ilahiy < A. ilahî	364/07
tasadipiy < A. tesadüfî	184/20

Uygur Türkçesinde soru eki “mu”dur ve kelimeye bitişik olarak yazılmıştır.

éğirmu?	223/08
...alarmenmu?	41/14
emesmu?	221/14
ötmidimmu?	220/04
yaridimu?	347/08
ketmekçimu?	172/17
yalğanmu?	53/06
oḡşaptumu?	31/23
...aldıñizmu?	52/02
démekçimu?	382/04
bolarmu?	323/01
şunda...mu?	211/13

Uygur Türkçesinde edatlar kelimeye bitişik olarak ya da kısa çizgiyle ayrılarak yazılmıştır.

senmu ze	37/14
saldi- de :	10/20
dédi- de	178/14
köydürüvétip ~~sinale~~ ~~kelimle~~ ~~de~~ !	309/12
téiptu- de	230/15
ariḡing	317/04

iş... u	84/23
keldu..... u	127/11
içsek... u	275/10
...oymaysız ğ u	98/11
sözleşti ğ u	102/09
teyyarli...ni ğ u	272/08
Şevketniñ mu	2/12
közliridin mu	2/24
memnu	63/20
biz mu	306/14
öz mu	237/09
yira...tin la	6/16
yen la	37/01
lepildevat...anli...in la	158/04
bilen la	204/22
...alsi ç u ?	18/13
sizniñ ç u ?	20/18
bizdi ç u ?	42/04
egeşküçiliri ç u ?...	299/03
aldiñiz ma ...	302/01
turdiñiz ma ?	22/13
–Rast ma ?	347/18
dédiñiz ma ?	347/19

Çin’de Kullanılan

Kazakistan’da Kullanılan

Alfabe

Alfabe

Tablo:1¹

Latin	Arap Alfabeti			Latin	Kiril
	Sonda	Ortada	Başta		
A	ا	ا	ئا	A	А а
B	ب ب	ب	ب	B	Б б
C	ج ج	ج	ج	C	Ж ж
Ç	چ چ	چ	چ	Ç	Ч ч
D	د	د	د	D	Д д
E	ه	ه/ه	ه	E	Е е
É	ي ئى	ب	ب	É	Ә ә
F	ف ف	ف	ف	F	Ф ф
G	گ گ	گ	گ	G	Г г
ğ	غ غ	غ	غ	ğ	Ғ ғ

¹ Levent Doğan: Çağdaş Türk Lehçeleri El Kitabı (baskıda).

H	-	ه	ه	H	Һ һ
X	خ	خ	خ	X	Х х
İ	ی	ی	ی	İ	И и
J	ژ	ژ	ژ	J	Ж ж
K	ك	ك	ك	K	К к
Q	ق	ق	ق	Q	Қ қ
L	ل	ل	ل	L	Л л
M	م	م	م	M	М м
N	ن	ن	ن	N	Н н
ñ	ڭ	ڭ	-	ñ	Њ ѓ
O	و	و	ئو	O	О о
Ö	ۆ	ۆ	ئو	Ö	Ө ө
P	پ	پ	پ	P	П п
R	ر	ر	ر	R	Р р
S	س	س	س	S	С с
Ş	ش	ش	ش	Ş	Ш ш
T	ت	ت	ت	T	Т т
U	ۇ	ۇ	ئو	U	У у
Ü	ۈ	ۈ	ئو	Ü	У у
V	ۋ	ۋ	ۋ	V	В в
Y	ي	ي	ي	Y	Й й
Z	ز	ز	ز	Z	З з
				Şç	Щщ
				Ts	Ц ц
				Ya	Я я
				Yo	Ё ё
				Yu	Ю ю
				kesme	Ь ь
				ve	
				inceltme	

B.ÜNLÜLER

Uygur Türkçesinde 8 ünlü bulunmaktadır. Bunlar; (a, e, é, i, o, ö, u, ü)

ünlüleridir. Bunlardan “e” ünlüsü Türkiye Türkçesine göre daha açık, geniş bir ünlü

iken, “é” ünlüsü daha kapalı, dar bir ünlüdür. “Genel olarak Türkçede, dokuzuncu bir ünlü olarak varlığı kabul edilen ‘kapalı é’ sesinden ‘i’ye veya ‘i’ sesinden ‘e’ye geçişin bir safhasıdır. Son hecede kullanılmayan bu ünlünün “a” ve “e”nin zayıflamasıyla da ortaya çıktığı düşünülmektedir.”¹

kéçilik	19/24
...étim	72/25
...éni	347/25
kéreklik	318/15

Uygur Türkçesinde yazı dilinde “ı” sesi kullanılmaz. Bu ses yalnızca ağızlarda kullanılır. Alfabe de “ı” ve “i” sesleri tek bir işaretle gösterilmiştir.

Bu lehçede çok heceli kelimelerin son hecesindeki “a” ve “e” sesleri, o kelime bir ek aldığında “i” sesine dönüşür.

aşhana>aşhani-da	26/05
bahane>bahani-da	251/20
divane>divani-ğa	204/09
hane>hani-sidiki	365/15
kutuphana>kutuphani-ğa	121/15
...ebre>...ebri-si	88/20

Uygur Türkçesinde asli şekli “açık e” ile olan kelimenin “i” ve “kapalı é”ye dönüşmüş şekliyle kullanılışları mevcuttur.²

i-ken	48/21 <EU. er- i-
ken-likini	7/10 <EU. er- kiyim
	398/22 <EU. kedim
çik-	56/19 <çek-
kerek	350/11 <EU. kerek
bézek	177/10 <EU. bezek

Bu lehçenin ayırt edici bir özelliği daha vardır ki; ünlüsü a ve e olan tek heceli kelimeler, “i” ile başlayan bir ek aldıklarında, “a” ve “e” nin “kapalı e”ye

dönüşmesidir.³

can > cén-i	123/07
bel > bél-i	205/18
yat->yét-ip	133/11
baş>béş-idiki	214/19
men>mén-iñ	113/11
sen>sén-iñ	158/23
de->dé-gen	140/22
sal- >sél-ip	191/13

¹ Levent Doğan: Çağdaş Türk Lehçeleri El Kitabı, (baskıda).

² Levent Doğan (2000): *Zunun Kadiri Gunçem (Metin-İnceleme-Dizin)*, T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Edirne: s.185

³ Doğan, 2000: 185.

...al- >...él-işini 34/13

çek->çék-iş 103/06

B.1. Ünlü Uyumu

B.1.1. Kalınlık-İncelik Uyumu

Uygur Türkçesinde kalınlık-incelik uyumunu bozan bazı ekler olduğundan bu uyum tam olarak uygulanmamaktadır. Bu kural ince ünlüyü ince ünlünün, kalın ünlüyü kalın ünlünün takip etmesi olayıdır. Metnimizde bu kurala uyan bazı kelimeleri şöyle sıralayabiliriz:

aylanduruş	427/15
ayallarğa	106/03
boşaş...an	98/03
ciyekliri	5/07
çi...iriş	293/02
eksiyetçi	96/08
gevdisini	79/16
igisi	159/13
kökke	19/21
kökrekke	422/13
körünüşler	102/03
mevsümnîñ	333/11
meynetçiliktin	162/17

Metnimizde bu kurala uymayan bazı kelimeleri de şöyle sıralayabiliriz:

...oşu...larni	306/12
körülidiğan	349/06
minmeydu	191/07
ketkenlermu	170/14
ketsemla	173/21
kélivatattim	385/10
kétiptu	17/26
körünmeyvatidu	29/20
kötürdu...	200/21
kötürüşüñlarni	9/10
miñliniş...a	222/02
öginivat...an	4/21
ölsun	132/16
ötüñlar	8/20
kélivatimen	31/10
...uça...laştı	259/07

B.1.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Bu kurala göre eğer bir kelimenin ilk hecesinde düz ünlü varsa ondan sonra gelen hecelerde de düz ünlüler, eğer ilk hecede yuvarlak bir ünlü varsa onu takip eden hecelerde ya düz geniş ünlüler ya da dar yuvarlak ünlülerin bulunması gerekir.

Metnimizde bu kurala uyan birkaç örneği şöyle sıralayabiliriz:

...oydum	122/25
...uruluş	177/13
...ut...uzdum	172/18
püküp	102/07
açlı...ni	234/17
anlinividi	255/04
arılup	382/19
avazsız	273/18
ayrimçe	404/06
azabli...	44/01
basma...çidek	293/13
çaçritip	244/04
çalva...ığandek	210/02
eceblinerlik	181/12
kökürüp	122/02
kötürüşüp	32/26
müñgüzlük	184/01

Uygur Türkçesinde düzlük-yuvarlaklık uyumunu bozan bazı ekler mevcuttur. Bu ekler: şahıs ekleri, iyelik ekleri, yönelme hâli eki, ilgi hâli eki ve görülen geçmiş zaman ekidir. Metnimizde yukarıda saydığımız eklerin eklenmesiyle düzlük-yuvarlaklık uyumu dışında kalan bazı kelimeler şunlardır:

körünüşi	267/08
kötürülgili	424/21
maşinilarniñmu	186/18
ösidu	226/18
...olumdin	85/26
timkinleştürüp	418/13
kördi	187/02

B.2. Ünlü Değişmesi:

Bir kelimde bulunan ünlülerden birinin başka bir ünlüye dönüştüğü görülür.

Bu dönüşmede en büyük etken, sonra gelen ünlünün öncekini etkilemesidir.¹

i<e değişmesi:

İki veya daha fazla heceli kelimelerin ikinci veya daha sonraki heceleri, açık orta hece durumuna geçince, bu hecelerdeki e ünlüsü i'ye döner:²

¹ Öztürk, 1994 : 9.

² Öztürk, 1994: 12.

mertive < Ar. mertebe	98/05
munasivet < münasebet	176/15
içkiri < EU. içgerü	99/05

e<i değişmesi:

Bazı iki heceli Türkçe kelimelerin dar ünlüyle biten ikinci hecesindeki ünlünün genişlediği görülür:¹

alte < EU. alti	15/10
yette < EU. yeti, DLT yéti, yetti	42/01
yigirme < EU. yigirmi, DLT yigirmi, yigirme	240/10 ket- <
EU. kit-, DLT kit-, KBİ. kit-	295/21

a<i değişmesi

toğra < EU. toğri-toğru, KBİ. toğru	106/23 cahan < Ar.
cihan	148/03

a<ı değişmesi

a<ı değişmesinde ünlü genişlemesi hadisesi görülür. yağaç < EU.

ığaç, DLT yığaç, KBİ. yığaç 205/22

...amça < EU. ...amçı, KBİ. ...amçı, DLT kamçı	94/25

o<u değişmesi

Daha çok yabancı dilden geçen kelimelerde görülen bu ses olayında kelimenin ilk hecesindeki “o” sesi “u”ya dönüşmektedir.

oyğan- < EU. udunma...	182/26
dozaḥ < Far. dūzaḥ	428/10
ho...u... < Ar. hu...u...	116/08
roh < Ar. rūh	392/03

ö<u değişmesi

göş < Far. gûşt	382/17

ö<ü değişmesi

Genellikle yabancı dilden geçmiş kelimelerin ilk hecesindeki “ü” sesi “ö”
sesine dönüşmektedir.

höküm < Ar. hükm 44/11

hökümet < Ar. hükûmet 146/13

¹ Öztürk, 1994: 14.

gözellik < EU. güzellik 19/10

a<u değişmesi

sora... “soru, sorgu” < DLT soruğ 374/05 yoğun

“büyük” < DLT yoğun 17/21

e<ü değişmesi

söñek < EU. süñük, ETG siñük, DLT süngük, KBİ. süngük 29/02

i<u değişmesi

çivi... < EU. çubu..., DLT çıbık 110/14

i<ü değişmesi

tülki < EU. tilkü, DLT tilkü, tilki, KBİ. tilkü 317/19

tömür < EU. temir, DLT temür, KBİ. temür 23/10

o<a değişmesi

İlk hecedeki “a” ünlüsü, ikinci hecedeki “u” ünlüsünün etkisiyle “o”ya döner.

hotun < EU. ...atun, DLT katun 146/11

dora < F. daru 270/19

nomus < A. namus 231/18

yoru... < ETG. yaru.../yaro..., DLT yaruk, KBİ. yaru... 170/09

ö<e değişmesi

tömür < EU. temir, DLT temür, KBİ. temür 356/03 töge <

EU. teve, DLT teve, tewe 170/19

öy < EU. eb-ev, DLT ew, KBİ. ev 49/19

ötük < EU. etük, DLT etük, KBİ. etükçi 70/07

ü<i değişmesi

Yuvarlaklaşma hadisesi görülmektedir.

tüv < EU. tip, DLT tüb, KBİ. tüp 336/14

u<ı değişmesi

Bu ses değişikliğinde yuvarlaklaşma hadisesi görülmektedir.

batur < Far. bahâdır 225/09

sunu... < KBİ. sinu..., DLT sinuk 41/05

e<a değişmesi

Uygur Türkçesine Arapça ve Farsçadan geçmiş kelimelerin hemen hepsinde

“a” sesi “e” ye dönüşmüştür.

meğrur < A. mağrur	101/01
terep < A. taraf	180/10
eğla... < A. ağıla...	47/22
eceba < A. acebâ	180/16
ruğset < A. ruhsat	10/24
muhebbet < A. muhabbet	14/02

a<e değişmesi

haman < E. hamân	155/11
cinaza < A. cenâze	125/23
caza < A. ceza	53/17
cavab < A. cevab	45/11

é<a değişmesi

Bünyesinde a ünlüsü mevcut olan, kapalı tek heceli kelimeler ek alarak açık

hece durumuna geçince, “a” ünlüsü “é”ye dönüşür.¹

béşida < baş	74/17
yézip < yaz-	8/23
nénimu < Far. nan “ekmek”	386/06
étim < at	86/26

Eski Uygur Türkçesinde “a” ile telaffuz edilen bazı kelimeler Yeni Uygur

Türkçesinde “é” ile telaffuz edilmektedir.

...élin < EU. ...alın, DLT kalın	50/19
éğir < EU. ağır, KBİ. ağır	16/07
éri... < EU. ar..., DLT arık	17/07
béli... < EU. balı..., KBİ: balı...	246/10
égiz < EU. ağız, KBİ. ağız	22/17

é<e değişmesi

e ünlüsü ile oluşturulmuş ve kapalı tek heceli kelimeler, üzerlerine ek alarak açık

heceli duruma geçtiklerinde, ilk hece ünlüsü “é”ye dönüşür.

méni < men 19/23 yéri < yer

289/07

ésimge < es 55/12

bérildi < ber-

212/19

¹ Öztürk, 1994: 9.

é<i/ é<î değişmesi

Yabancı dillerden geçen kelimelerin ilk hecesindeki “i”ler “é”ye döner.

héç < Far. hîç	29/20
lékin < Far. lîkin	37/06
méhman < Far.mihmân	187/07
étibar < Ar. itibâr	310/19
éhtiyat < Ar. ihtiyat	169/14

B.3. Ünlü Düşmesi

Vurgusuz Orta Hece Ünlüsünün Düşmesi:

İkinci hecelerinde dar ünlü “i, u, ü” bulunan kelimelere ünlü ile başlayan bir ek getirilirse vurgusuz orta hece ünlüsü düşer.

ağzi < ağiz	29/05
bağrida < bağir	384/12
boynidiki < boyun	12/23
...arni < ...arin	78/02
...oynida < ...oyin	152/24
ornidin < orun	60/06

B.4. Ünlü Türemesi

Arapçadan girmiş olan ve iki ünsüzle biten pek çok kelime, Uygur Türkçesine uydurularak bu iki ünsüzün arasında bir ünlü türetilmiştir.

isim < Ar. ism “isim, ad”	111/18
mülük < Ar. mülk “ev”	162/14
rehim < Ar. rahm “acıma, esirgeme”	318/06
ömür < Ar. ömr “ömür, hayat”	39/19
mücmel < Ar. mücmel “kısa ve az sözle anlatılmış, öz”	408/10
...ebre < Ar. kabir “kabir, mezar”	88/20

C.ÜNSÜZLER

Alfabe ve bölümünde de belirttiğimiz gibi, Uygur Türkçesinde 24 ünsüz bulunmaktadır. Bu ünsüzler içinde Türkiye Türkçesinin yazı dilinde bulunmayıp, yalnızca ağızlarda yaşayan “ğ, ..., ğ, ñ” ünsüzleri olmak üzere dört ünsüz daha vardır.

C.1. Ünsüz Değişmesi

Eski Uygur Türkçesini de göz önüne alarak incelediğimizde, Yeni Uygur Türkçesinde aşağıda sıraladığımız ünsüz değişmelerine rastlamaktayız. Ünsüz

değişmelerini gösterirken zaman zaman Türkiye Türkçesindeki örnekleriyle de karşılaştırma yapma yoluna gittik.

m-<b- değişmesi

Kelime başındaki “m”nin “b”ye dönüşmesi hadisesidir.

muz < buz ETŞ-EU. muz, DLT buz	158/13
men < TT. ben	18/21
meñgü < OA beñgü, EU. mengü	7/18
min- < OA bin-	316/18
miñ < OA biñ, EU. bing-ming	29/13

ç-<s- değişmesi

İlk hecesi s ünsüzü ile başlayan ve ç ünsüzü ile biten kelimelerde gerileyici ünsüz benzeşmesi yoluyla “s” ünsüzü “ç”ye dönüşür.

çaç < EU. saç	161/11
çaç- < EU. saç-	156/16
çaçra- < EU. sıçra-	83/10
çaş...an < EU. sıç...an, DLT sıçgan	338/03

p-<b- değişmesi

Yeni Uygur Türkçesinde kelime başında Eski Uygur Türkçesinin aksine “b” ünsüzü yerine “p” ünsüzü tercih edilmiştir.

pürüştür- < EU. bur-	10/07
pütüklük < EU. bitikli	23/10
pütün < EU. bütün, DLT bütün	64/16
püt- < EU. büt-	334/21
piça... < EU. bıça...	138/19
patur- < EU. batur-	122/07
pat- < EU. bat-, DLT bat-	137/22

p-<f-/p-<-f- değişmesi

Uygur Türkçesine Arapça ve Farsçadan girmiş kelimelerde görülür.

pacie < Ar. fâcia	73/06
pe...et < Ar. fa...at	51/04
per... < Ar. far...	195/05
palaket < Ar.felaket	63/02
pikir < Ar. fîkr	81/23
pitne < Ar. fitne	68/06

ç-<t- değişmesi

Kelime başındaki “t” ünsüzü “ç”ye döner.

çiş < EU. tiş, TT. diş	199/25
çüş < EU. tüş, TT. düş	184/06
çüş- < EU. tüş-, TT. düş-	184/19
çüşen- < EU. tüşün-, TT. düşün-	82/09
çüşençe < EU. tüşünçe, TT. düşünce	61/04

-v-<-b- değişmesi

Yabancı dilden giren kelimelerde görülen bu ses hadisesinde, iç seste bulunan

“b” ünsüzü “v”ye dönüşür.

h�ever < Ar. h�aber “haber”	35/04
seveb < Ar. sebep “sebe�”	86/22
simvol < sembol “sembol, �ekil”	209/14
elvette < Ar. elbette	45/12
yolvas < yolbars “kaplan”	69/09
munasivet < Ar. m�unasebet “ilgi, yakınlık, ba�”	83/18
mertebe “derece”	155/13
lev < Far. leb “dudak”	141/20

-y-<-d- değişmesi

...ay��u < DLT kad�u, TT. kay�ı	80/15
k��yin < EU. kidin “sonra”	297/14
kiyim < EU. kedim, TT. giyim	73/09
aya�� < EU. ada..., TT. ayak	105/14

g-<k-/-  -<-...- değişmesi

uy...u < EU. udı-	132/11
...oy- < EU. ...od-/...oy-	218/08
...uyru�� < EU. kudruk	302/16

h-<...-/ -h-<...- değişmesi

Bu ses hadisesi hem kelime başında hem kelime ortasında görölmektedir.

hotun < EU. ...atun	264/25
téhi < EU. ta...ı	172/18
oşsa- < EU. o...şa-	394/05
dohıturhıani < Fr. doktor	188/11

d-<t/-d-<-t- değişmesi

de- < EU. te-, ti-	51/24
déñiz < KBİ. teñiz	108/01
kündüz < EU. күntüz, DLT. күntüz/kündüs	190/26

-s<-z değişmesi

bolmas < EU. bütmez	325/02
bolmas < EU. bolmaz	325/17
tügimes < EU. tükümez	151/05
...ilmas < EU. ...ilmaz	207/13

c-<y- değişmesi: metnimizde cür- şeklinde kullanışların yanı sıra fiil yür- şeklinde de mevcuttur.

cür- < EU. yürü-	255/11

-g-<-v- değişmesi

töge < EU. teve < tebi	170/19

-k-<-ğ- değişmesi

aka < EU. ağa	142/23

-y<-v~b değişmesi

öy < EU. eb, ev	230/17

-v<-p değişmesi

kövrük < DLT köprüğ	127/10

ğ-<ñ- değişmesi

yalğuz < DLT yalñuz, KBİ. yalñus	100/01

s-<ç- değişmesi

sizi... < EU. çizi...	64/07

çüçük < EU. süçüg, KBİ. süçig	415/22

C.2. BENZEŞME:

Yan yana gelen veya biraz aralıklı olarak bir arada bulunan ünsüzlerden biri diğerine tesir ederek kendine benzetir. Önceki ünsüz sonrakine tesir etmişse ilerleyici benzeşme, sonraki ünsüz öncekine tesir etmişse gerileyici benzeşme vardır.¹

çaç < saç	161/11
caca < ceza	417/03
...immet < ...ıymet	221/11
çüçük < süçig	384/14
çömüç < çömüş	179/21

C.3. SERTLEŞME

Asli şekilde sonu -ğ ve -g ile biten birden fazla heceli kelimelerin sonundaki -ğ ve -g ünsüzleri, sert karşılıkları olan -... ve -k ünsüzlerine dönüşmüştür.²

ölük < ölüg	119/19
séri... < sarığ	337/23
tirik < tirig	218/02
...atti... < ...atıg	148/10
kiçik < kiçig	29/17

C.4. YUMUŞAMA

Türkçe kelimelerin sonundaki “-k” ve “...” ünsüzleri, kelimelere ünlüyle başlayan bir ek getirildiğinde, yumuşayarak “-g-” ve “-ğ-” şeklini alır.

ayığ-i < aya...	337/24
çiriğ-ini < çira...	349/02
dimiğ-ini < dima...	371/22

C.5. Ünsüz Türemesi

Uygur Türkçesinde ünlü ile başlayan veya biten kelimelere h, y ünsüzlerinin getirildiği görülür (Nisbet “î”si yanına “y” sesi getirilmektedir).³

harpi < Ar. arefe	253/13
harak < Ar. ‘arak	204/25
harava < Ar. ‘araba	73/12
yağaç < ığaç	25/22
yiğla- < ığla-	295/22
yira... < ira...	339/06

¹ Öztürk, 1994: 16.

² Öztürk, 1994: 16.

³ Doğan, 2000: 200.

he...i...iy < Ar. ha...ikî 211/26

herbiy < Ar. harbî 50/25

C.6. Ünsüz Düşmesi

Ele aldığımız metinde, kelime başında, ortasında ve sonunda aşağıda sıraladığımız ünsüz düşmesi olayları görülmektedir.

-h düşmesi

Alla < A. Allah 145/15

hemra < A. hemrah 209/16

inşaalla < A. inşaallah 228/07

-r- düşmesi

ögen- < öğrenmek 67/17

...utuluş < ...urtuluş 231/01

töt < tört 268/11

topa... < topra... 211/11

...éşiñğa < ...arşına 233/09

...utul- < ...urtul- 27/16

etiyaz < ertiyaz 70/17

öget- < ögret- 110/02

-t düşmesi

vaḥ < Ar. va...it 146/07

dereḥ < Far. diraht “ağaç” 246/08

ras < Far. rast “doğru”) 397/15

işare < Ar. işaret 121/18

-l- düşmesi

boptu < boluptu 171/19

...iptu < ...iliptu 80/13

...aptimen < ...aliptimen 333/24

...apsiz < ...alipsiz 33/15

-b- düşmesi

tova < Ar. tevbe “tövbe” 326/09

-ğ/-g-; -ğ/-g düşmesi

...éri < EU. ...arığ 232/19

kérek < EU. kergek 248/26

-v- düşmesi

dölet < Ar. devlet 151/14

-y- düşmesi

pimaniñ < Ar. peyman “yemin” 272/24

C.7. İKİZLEŞME

Uygur Türkçesinde bazı kelimelerde bir ünsüzün ikileştiği görülür.¹

uşsa... < uşa...	122/24
issit- < ısıt-	354/04
to.....uz < to...uz	150/19
aççı... < açığ	222/25
sekkiz < sekiz	414/16
ikki < iki	190/20
yette < yiti	287/01
...atti... < ...atığ	400/18
ellik < elig	163/02
neççe < neçe	155/20

C.8. TEKLEŞME

Yabancı dillerden girmiş olan çok az kelimedede aynı cins iki ünsüzün tekleştiği görülür.²

ehmiyet < ehemmiyet 269/09

hakimiyit < hakimiyet 167/02

D.HECE YUTUMU

Bazen art arda gelen ve benzer sesler taşıyan hecelerden birinin zamanla eriyip kaybolması sonunda, hece düşmesi veya hece yutulması dediğimiz olay meydana gelir.³

~~mavu~~ < ~~mana bu~~ “bu, işte bu”	94/03
avu < mana o “o, işte o”	113/20
soğ < soğu... “soğuk”	186/24

¹ Öztürk, 1994: 20.

² Öztürk, 1994: 21.

³ Öztürk, 1994: 23.

E.HECE KAYNAŞMASI

Hece kaynaşması, sonu ünlü ile biten bir kelimenin, ünlü ile başlayan bir kelimeyle veya sonu ünsüzle biten bir kelimenin ünsüzle başlayan bir kelime ile birleşmesi esnasında meydana gelir. Bu kaynaşma neticesinde bazı ünlülerin ve ünsüzlerin düşmesi sebebiyle kelimelerdeki hece sayısı azalmaktadır.¹

...ayda < ...aysı yerde “nerede”	203/24
to...sen < to...uz+on “doksan”	45/06
ekir- < élip kir- (getirmek)	209/19
apar- < élip bar- (götürmek)	297/26
ekel- < élip kel- (getirmek)	199/22
nerse < ne+erse	16/18
...aptu < ...elip turur	263/03

F. YER DEĞİŞTİRME

Bazı kelimelerde ünsüzlerin yer değiştirmesi hadisesidir. yaldama <

yadlama 73/14

torğay < toyğar 59/17

¹ Doğan, 2000: s.203.

II. ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

A. İSİMLER

İsimler canlı, cansız bütün varlıkları ve mefhumları tek tek veya cins cins karşılayan; varlıkların ve mefhumların adları olan kelimelerdir.¹

İsimleri; kök isimler, türemiş isimler ve birleşik isimler olarak sınıflandırabiliriz.

A.1. Kök İsimler

Hiçbir yapım eki almamış olan kök halindeki isimlerdir.

Şevket	2/05
ata	145/05
at	62/06
öy	100/03
boran	133/04
hökümet	308/07
taş	18/12
dereh	32/02
oyun	60/18
toy	146/05
Özbek	121/15
ceñ	235/06

A.2. Türemiş İsimler

Türk dili kelime türetme usulleri yönünden zengin bir dildir. Sondan eklemeli bir dil olan Türkçede türetme yoluyla isimlerden isim ve fiillerden fiil yapılabilmektedir. Aşağıda isimden türemiş isimleri ve fiilden türemiş isleri metnimizden tespit ettiğimiz örneklerle vermeyi uygun görüyoruz.

A.2.1. İsimden Türemiş İsimler

İsim kök ve gövdelerinden türetme usulüyle yapılmış isimlerdir.

-lik, -li..., -lu..., -lük:

İsimlerden yer, meslek, topluluk isimleri, mücerret isimler ve sıfat yapar.

mevsüm-lük “mevsimlik”	11/22
nur-lu... “nurlu”	6/19
çiray-li... “güzel, güzellik”	5/03

¹ Muharrem Ergin (1985): Türk Dil Bilgisi, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, s. 218.

-siz:

Olumsuz sıfatlar yapan bir ektir.

yé...im-siz	24/13
tuyu...-siz	24/23
eħla...-siz	25/15
ġem-siz	30/02
ümid-siz	29/22

-ci:

İsimlerin sonuna gelerek meslek isimleri yapar.

yetek-çi-si	50/16
yalġan-çi-li...	40/12
sipager-çi-lik	52/03
sot-çi	52/07
o...uġu-çi	58/23
o...ut...u-çi	61/15

-çan:

Bir işe yatkınlığı ve uygunluğu ifade eden bu ek sıfat yapmada kullanılır.

oy-çan	74/22
ħiyal-çan	100/21
sevr-çan	128/16
iş-çan	145/26
köyüm-çan-liri	107/17
kesip-çan-li...i	107/18

-ça, -çe:

Eşitlik eki olarak kullanılan bu ek, geldiği kelimeye miktar anlamı yükleyerek

azlık bildiriryeni-çe	346/06
rus-çe	362/06
-ġina, -gine, ilçe, -kine:	355/09
alem-çe	348/06
hamayutlar-çe	370/10

Getirildiği kelimeye küçük anlam katmaktadır. küçük-kine

“küçücük” 21/11

vicik-kine 362/22

boş-...ina 333/03

oru...-...ina 24/24

tatli...-...ina 22/01

-ra..., -rek:

Mukayese ekidir.

obdan-ra... 3/16

çirayli...-ra... 8/21

şunda...-ra... 15/03

az-ra... 24/12

mukemmel-rek 198/19

üstün-rek 174/23

-nçi:

Sıra sayı safatları yapan bir ektir.

bir-inçi	3/10
üç-inçi	4/04
ikki-nçi	54/15
on altı-nçi	166/16
on yetti-nçi	166/16
töt-inçi	271/24

-daş:

Başlıca fonksiyonları eşlik, ortaklık ve mensubiyet, bağlılık ifade eden isimler

yapmaktır.¹ ad-(d)aş “adaş, aynı ismi taşıyan” 6/06

sir-daş “sırdaş” 8/04

-çil: dil-daş “yakın, sırdaş” 9/08

sava...-daş “sınıf arkadaşı” 14/16

Getirildiği kelimeye “arkadaş, dost” düşkünlük anlamı katan bir ektir.

te...dir-daş “kader arkadaşı” 36/23

ep-çil “becerikli, akıllı” 30/258/14

rast-çil “düzensiz, yavaş” 88/1050/07

iz-çil “sürekli, istikrarlı” 127/01

çöp-çil “sade, basit” 200/06

¹ Ergin, 1985: 167.

-la..., -lek:

Bu ekle daha çok yer adlarının yapıldığı görülür.

şapi-la... “sille, tokat”	4/12
yay-la... “yayla”	94/22
şal-la... “yaygaracı, gürültücü”	214/18

-amtul:

Pek işlek bir ek değildir. Türkiye Türkçesindeki -ımsı, -imsi ekleriyle aynı işlevdedir.

...ara-mtul “karamsı, esmerimsi”	16/25
boz-amtul “boz renge çalan, grimsi”	115/03

-liğan, -ligen:

Sayı isimlerine çokluk ifadesi katan bir ektir miñ-liğan

“binlerce”	69/03
yüz-ligen “yüzlerce”	69/03

-da..., -dek:

yavi-da... “yabancıymışçasına”	52/18
yalañğı-da... “yalın ayakmışçasına”	186/12
aşı...-da... “aşıkmişçasına”	329/02

-añ, -eñ:

İşlek olmayan bir ektir

salp-añ “sarkık, sarkmış”	5/14
par-añ “konuşma, sohbet, söz”	21/20
gar-añ “kalın kafalı, beyinsiz”	48/06
boş-añ “gevşek, cansız, uyuşuk”	44/22

-av/öv:

bir-av “her biri, birisi”	426/25

-...a:

baş-...a

72/20

-ğice/-...ice:

Sınırlama hâlini karşılamaktadır.

tozğa...-...ice “toz kadar, zerre kadar” 179/01

hazir-ğice “şimdiye kadar” 32/09

ahir-ğice “şimdiye kadar” 47/16

yıl-ğice “yıl sonuna kadar” 151/14

uza...-...ice “uzağa kadar” 216/16

-ça..., -çek:

Küçültme ekidir.

köl-çek “gölcük, küçük göl”	128/16
uzun-ça... “uzunca”	173/07
...iz-ça... “kızcağız”	379/16

-ğa...:

oy-ğa...-musiz “uyanık, dinç, çevik”	85/11
...ir-ğa...-larni “kenar, kıyı”	424/08
toz-ğa...-...içe “toz”	179/01
doñ-ğa... “kambur”	255/17

Ekleri: Arapça ve Farsçadan Uygur Türkçesine Giren İsimden İsim Yapım**-hana:**

Yer isimleri yapan Farsça bir ektir.

tama...-hana “yemekhâne”	4/01
aş-hana “aşhâne, mutfak”	251/15
iş-hana-mğa “işhâne, iş yeri”	96/16
kutup-hana “kütüphâne, kitaplık”	290/06
ğem-hana “gam hâne”	399/07

-hor:

Farsça bir ektir.

guman-hor “şüpheci”	20/20
cédel-hor “mücadeleci”	26/17
omum-hor “koro”	24/13
cili-hor “asabi, hırçın, sinirli”	25/16
...an-hor “kan içici, gaddar”	167/02
töhma-hor “iftiracı”	262/24

-	ktir.	
g	ziyan-keş-lik “asalak, baltalayıcı”	192-05
e	zey-keş “nemli, yaş, rutubetli”	122/16
ş	harvi-keş “arabacı”	123/12
,	hezil-keş-lik “şakacı”	327/09
	neğmi-keş-lik “besteci”	171/07
-	capa-keş “cefakeş, cefa çeken”	428/01
k	-dar, -tar:	
e	reñ-dar “renkli”	24/19
ş	emel-dar-li... “memur, bürokrat”	116/13
	hazi-dar-dek “yaslı, musibetli”	125/24
(	vapa-dari “vefalı”	136/21
f	te...va-dar-çili... “takvalık, takva sahibi olma hali”	166/26
.		
)		
F		
a		
r		
s		
ç		
a		
b		
i		
r		
e		

-ger, -kar:

İşlek bir isimden isim yapım ekidir. Farsçadan alınmıştır.

gunah-kar-la “günah işleyen”	374/26
cinayet-kar “cinayet işleyen”	374/26
isyan-kar “isyan eden”	394/05
hiyli-ger “hile yapan”	373/21
sipa-ger-çilik “nazik”	52/03

-dan:

	66/04
gep-dan “konuşkan, hatip”	174/15
bilim-dan “ehil, bilgiç”	372/16

-üstan:

Farsça bir ektir, yer isimleri yapar

gör-üstan-li...-niñ “kabristanlık, mezarlık” 46/22

-zar:

göl-zar-li...ini “göl bahçesi”	18/06
dereh-zarli...-a “ağaçlık, ormanlık”	28/18

-kin:

Eklendiği kelimeye “sahiplik” anlamı katan Farsça bir ektir.

ğem-kin “gamlı” 80/18

-na:

Kelimenin başına getirilen ve kelimeye olumsuzluk anlamı katan Farsça ektir.

na-razili... “razı olmama”	23/12
na-tonuş “tanıdık olmama, tanışmama”	62/19
na-he... “haksız yere”	77/02
na-ilacli...tin “çaresizlik, dermansızlık”	97/16
na-ğuş “hoş olmayan”	117/03

bi-:

13/09

A.2.2. Fiilden Türemiş İsimler

Fiil kök ve gövdelerinden isim türetmeye yarayan eklerdir.

-ma.../-mek:

Fiil isimleri yapan ektir.

dé-mek

354/16

yé-mek	386/04
ça...-ma...	174/12
...ari-ma...	51/18
oyğat-ma...	114/06

-ma/-me:

Nesne isimleri yapan bir ektir.

sélištur-ma	2/22
yağlı-ma	34/25
yalda-ma	73/14
oy-ma	6/23
tuğ-ma	65/12

-s:

Çok işlek olan bu ek, fiil köklerine gelerek hareket isimleri yapar.

çi...-i-ş	28/13
...il-i-ş	29/06
maslı-ş	30/04
...ara-ş	30/13
ço...un-u-ş	37/04

-m:

Nesne isimleri yapan işlek bir ektir.

bil-i-m	37/09
böl-ü-m	46/14
öl-ü-m	235/24
çida-m	327/05
...ir...-i-m	340/23

-(i).../k:

Fiilden isim ve sıfatlar türeten bu ek çok işlektir.

öl-ü-k	397/26
yöle-k	303/17
pura-...	233/20

taya-...	132/08
süz-ü-k	257/26
...izi-...	144/12
-z:	353/21
sö-z	356/10

aği-z 410/01

-a...:

Nesne isimleri türeten bir ektir.

piç-a...	138/19
yat-a...	14/17
...oç-a...	15/23
...oş-a...	380/13
oç-a...-...a	386/09

-đu, -gü/-kü:

Fiilin gösterdiği hareketle ilgili çeşitli nesneleri karşılar.¹

söy-gü	14/02
sez-gü	103/26
tuy-đu	105/08

çi...iş-...a...	8/08
tut-...a...	14/07
buduş-...a...	118/01
so...uş-...a...	274/01
pat-...a...	162/13

-đin/-gin, -...un/-kün, -...in/-kin:

...iz-đin	21/01
har-đin	93/07
dol-...un	225/20
...iz-đin	42/16
çüş-kün	405/19
cuş-...un	236/01
kes-kin	48/25
taş-...in	162/19

-gen, -...an/-ken, -đan:

Fiilden sıfat türeten bir ektir. Oldukça işlektir.

köyün-gen	3/07
öt-ken	84/26
çüş-ken	188/14
...atnaş-...an	197/14

¹ Öztürk, 1994: 41.

tolġan-ġan	402/05
oltur-ġan	403/14

-ç:	412/22
tayan-ç	312/15

çî...-iş	1/09
uzit-iş	4/08
yéz-iş	325/01
özgir-iş	178/02
ça...iril-iş	267/03

-ġuçi/-...uçi, -ġüçi/-küçi:

Eski Türkçede de kullanılan bu ek sıfat-fiil ekidir.¹

öl-ġüçi	397/17
közet-küçi	267/11
egeş-küçi	299/04
ez-ġüçi	96/07
söyün-ġüçi	87/25
...ozġat-...uçi	276/22

-n:

İşlek olmayan bir ektir.

yiġ-i-n	368/14

-ġuç/-ġüç, -...uç/-küç:

Fiillerden nesne isimleri türeten bir ektir.

bas-...uç-...a	271/26
yirt-...uç	235/05
başlan-ġuç	292/17
heriketlendür-ġüç	194/21
körset-küç	323/16
yelpü-ġüç	300/07
sar-ġuç	117/15

-ġur/-kür:	104/13
öt-kür	2/25
buc-ġur	20/10

¹ A. Von Gabain (1988): *Eski Türkçenin Grameri*, çev. Mehmet Akalın, TDK Yay., Ankara: s.52-53.

-gili/-ġili:

Faili, işi yapanı bildirir (daha ziyade sıfat olarak kullanılır.)¹

kel-gili	11/11
bil-gili	268/12
baġli-ġili	37/11
esli-gili	332/23
...al-ġili	336/16
...il-ġili	63/23

-ġli.../-ġulu.../-...ulu.../-gülük/-...li...:

Fiilden sıfat yapan bir ektir. dé-gülük

84/25

töğüver-gülük 369/16

-çe:

İşlek olmayan bir ektir. çüşen-çe

61/04

¹ Gabain, 1988: 52.

A.3. Birleşik İsimler

İki ismin birleşerek yeni bir kavramı ifade etmesidir.

A.3.1. Aslını kaybederek birleşme:

muşunda... < muşu teg “işte şu gibi, şöyle” 57/05 mavu < mana

bu “işte bu, bu” 94/03

avu < ene bu “işte bu, bu” 113/20

şunda... < şunu teg “şöyle” 115/11

anda... < anı teg “öyle” 172/19

A.3.2. Aslını kaybetmeden birleşme:

külreñ < kül reñ “kül rengi, gri” 397/08

héçnerse < héç nerse “hiçbirşey” 398/15

a...köñüllük “temiz kalpli” 225/11

A...niyaz “özel isim” 4/07

Badamgül “özel isim” 33/10

vala...tekkür “çok konuşan” 212/11

yantaya... “destek” 246/06

A.4. İkizlemeler

Aynı manada yahut yakın manadaki iki kelimenin bir tek kelime gibi bir mefhum ifade etmesine Hendiadyoin denir.¹ İkilemeleri bu şekilde tanımlayan Çağatay; “Hendiadyoinlar ekseriya iki sinonimden ibarettir. Yani her iki kelime de aynı manaya gelen ayrı ayrı kelimeler olup, bunlar ayrı ayrı da aynı manada kullanılabilirler. Bunların yanında birbirini tamamlayan, bazen de birbirinin mukabili ve hatta zıddı olan kelimelerden mürekkep Hend-n’lar vardır ki bu gibi teşkillerin kısımlarına antonyme deriz” demektedir.

A.4.1. Aynı anlamda olan kelimelerin meydana getirdiği ikizlemeler:

üzük-üzük	30/24
ğuç-ğuç	31/01

t��z-t��z	34/03
...izi...-...izi...	29/05
��uzmek-��uzmek	265/20
...atar-...atar	423/19
asta-asta	407/03
��i��-��i��	267/19
tit-tit	270/13
vat-vat	411/06

¹ Saadet Şakir Çağatay, (1978): *Uygurcada Hendiadyoinlar*, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Yıllık   alı  malar Dergisi, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara: s.101.

pat-pat	411/08
...evet-...evet	423/19
kiçik-kiçik	4/13
pal-pal	6/19
lap-lap	7/04
tal-tal	7/09
hoş-hoş	8/22
yéni-yéni	11/23

A.4.2. Zıt anlamda olan kelimelerin meydana getirdiği ikizlemeler:

yaḥşi-yamanli...niñ	266/18
az-tola	270/18
yu...iri-töven	271/16
kéçe-kündüz	407/19
astin-üstin	407/21
çoñ-kiçikniñ	410/01
aldi-ar...iğa	414/20
tüge-tigimey	6/14
biliner-bilinmes	11/06
uluğ-kiçik	16/01
baştin-aḥir	18/18
bara-barmayla	28/18
baştin-ayağ	410/09

A.4.3. Yakın anlamda olan kelimelerin meydana getirdiği ikizlemeler:

şan-şöhriti	265/19
çember-ças	265/19
can-cehli	266/25
put-...olliri	267/04
imza-işare	268/12
nizam-ölçemlirini	269/09
yérim-yarta	270/13
oyun-ça...ça...niñ	272/03
parçe-purat	273/08
çörime-çöçek	273/11
keñ-kuşade	274/10
ar-nomus...a	417/17
méhir-muhebbetniñ	407/01
arzu-hevesler	408/03
iz-dérikini	412/23
eş-hoşini	414/06
ala-bulmaç	415/20
ot-çöp	415/21
gül-giyahlarniñ	415/21

A.4.4. Asıl kelimenin ön sesinin değiştirilerek tekrarlanması ile meydana

gelen ikizlemeler:

ğaj-ğuj	265/22
çala-bula	267/23
éski-véski	273/05
hire-şire	415/01
ala...-cala...	415/08
ğidiñ-pidiñ	415/16
anda-sanda	415/23
hötöt-pötöt	417/03
irmaş-çirmaş	420/21
alman-talman	424/24
sel-pel	428/04
opur-topur	24/01
darañ-duruñ	24/11
ereñ-sereñ	31/11
millet-pillet	374/22

A.4.5. Sayı adlarının ikizlemesi:

ikki-üç	51/04
bir-ikki	62/08
beş-on	61/24
beş-alte	139/12
yete-sekkiz	109/19

A.4.6. Kelime başına gelen aynı heceden bir parça ile meydana gelen

ikizlemeler:

bes-beste	8/14
köp-kök	260/08

A.5. İSİM ÇEKİM EKLERİ

A.5.1. İyelik Ekleri

Uygur Türkçesindeki iyelik ekleri şunlardır:

	Teklük		Çokluk	
1. şahıs	méniñ	(-i,-u,-ü)m	bizniñ	(-i,-u,-ü)-miz
2. şahıs	séniñ	(-i,-u,-ü)-ñ, ñiz	silerniñ	(-i,-u,-ü)-ñlar
3. şahıs	sizniñ (nzş.)	-i, -si	(siliniñ)	-liri

Teklik 1. Şahıs:

	294/15
ana-m-niñ	318/20
amal-im	123/02
çéç-im	85/16
dada-m	90/01
deptir-im-niñ	369/21
köz-üm-ge	329/15
küç-üm	359/01

Teklik 2. Şahıs:

	418/22
ald-iñiz-da	97/20
amri...-iñ	201/10
çéç-iñiz	20/16
köz-üñ-ge	260/20
ma...ali-ñiz	300/19
pikr-iñiz	224/03

Teklik 3. Şahıs:

	235/20
aili-si	73/05
bali-si	94/13
hé...ayi-si	116/24
iç-i	265/03
köz-i-ge	92/25
lezzit-i-ge	81/04
maşini-si-ni	169/06

Çokluk 1. Şahıs:

	220/04
hemmi-miz-ge	216/13
körüş-imiz-ni	209/25
küç-imiz	291/04
medeniyit-imiz	427/26
öz-imiz	27/20
pikr-imiz	241/20
...oğdiş-imiz	215/17

Çokluk 2. Şahıs:

	220/03
munasivit-iñlar	243/08
öz-üñlar	218/07
köpçilik-iñlar	249/07
köz-üñlar	70/09
pikr-iñlar	298/03
és-iñlar-ğa	218/08
nam-iñlar	249/09
hedd-iñlar	416/22

Çokluk 3. Şahıs:

	338/11
bali-liri-ni	235/13
barma...-liri-ğa	33/24
dastan-liri-ni	408/07
hemrah-liri-ğa	163/05
köz-liri-de	56/17
lev-liri-diki	87/22
...orsa...-liri	184/06

A.5.2. Hâl Ekleri

İsimlere gelen ve onları cümle içinde çeşitli işlevlere sokan eklerdir.

A.5.2.1. Yalın Hâl

İsmi ek almamış, iyelik, çokluk ve teklik şeklidir.

şöhret	333/16
...urt	43/22
paraset	363/01
nur	13/17
növet	22/03
meş	386/09
kömür	96/08
halet	112/18
epsun	401/09
ceset	289/07

A.5.2.2. İlgi Hâli

İsmi başka bir isimle ilgisi olduğunu ifade eden hâlidir. Uygur Türkçesi'nde ilgi hâli eki “-niñ” şeklindedir.

cigdilik-niñ	258/26
imtihan-niñ	105/19
daşö-niñ	74/14
eser-niñ	214/19
güzellik-niñ	7/19
küç-niñ	91/25
hava-niñ	1/05
insan-niñ	302/09
kéçi-niñ	19/26
padişah-niñ	47/26

A.5.2.3. Yükleme Hâli

Belirtme hâli olarak da adlandırdığımız bu hâl, Uygur Türkçesi'nde “-ni” ekiyle ifade edilir.

pakit-ni	53/26
...orsa...-ni	81/14
sinip-ni	171/16
şu-ni	37/24
tebiet-ni	228/22
üstihân-ni	235/17
va...it-ni	6/01
hét-ni	316/01
yata...-ni	139/15
yer-ni	399/01
...ölçirağ-ni	419/10

A.5.2.4. Yönelme Hâli

Getirildiği kelimeye göre “-...a, -ke, -ğa, -ge” ekleriyle yapılan bu hâl, isimlerde fiilin kendisine doğru yönelmiş olduğunu ifade eder.

yardem-ge	333/16
yata...-...a	139/22
zémin-ğa	126/02
şöhret-ke	106/02
sehni-ge	427/19
...oğdaş...a	27/01
prinsip...a	130/12
orun-ğa	259/24
nesihet-ke	291/21
muhebbet-ke	406/24
mezhep-ke	166/20

A.5.2.5. Bulunma Hâli

Uygur Türkçesinde -ta, -te, -da, -de ekleriyle ifade edilir ve fiilin yapıldığı yeri gösterir.

yer-de	172/02

zémin-da	141/25
şéir-da	261/06
sen-de	133/14
pikir-de	76/14
ormanli...-ta	400/19
nezer-de	56/17
mektep-te	292/17
...-ta	122/05

heriket-te	69/09
ependi-de	246/13
cigdilik-te	418/07

A.5.2.6. Çıkma Hâli

Ayrılma hâli de dediğimiz bu hâl -din, -tin ekleriyle ifade edilir.

seveb-tin	249/05
...iz-din	142/10
pervaz-din	59/16
öginiş-tin	55/24
oyun-din	164/17
elem-din	175/01
ehval-din	230/13
cimli...-tin	44/11
ciddiylik-tin	266/01
açlı...-tin	29/14
mehelli-din	95/02

A.5.2.7. Vasıta Hâli

Uygur Türkçesinde vasıta hâli “bilen” edatıyla yapılır.

Şevket bu sözige yé...indin buyan...i emeliy **tesirati bilen** aççı... sava...lirini
yoğuruvetkenidi. 169/21

Şunda... ..ilip, Teñriniñ iradisige, hökmige ...arşı **işlar bilen** şuğullinip, Teñrige

...arşı çi...imiz! 264/06

Vicdan bilen iş ...il! 344/19

Şevket bilen bizniñ otturimizdiki küreş hayat-mamatlı... ciddi sinipiy küreş!

57/10

Bu iş **Selim Ependi bilen** Havaz Behtiniñ munasivitide ispatlinip ...aldi. 154/17

A.5.2.8. Eşitlik ve Benzerlik Hâli

Uygur Türkçesinde eşitlik ve benzerlik hâlini kuran ekler, -çe, -çilik, -tek, -dek ekleridir.

mu-n-çe 180/13

şu-n-çe 187/11

boy-i-çe 270/09

u-niñ-çe 211/12

şu-n-çilik	186/20
aşu-n-çilik	300/08
şarab-tek	193/24
börek-tek	231/09
zulmet-tek	17/05
kiyik-tek	72/15
resim-dek	138/22
bigiz-dek	174/22
tağ-dek	249/21
höri-liri-dek	329/15

A.5.2.9. Sınırlama Hâli

Sınırlama hâli, -ğişe, -gişe, -...işe, -kişe ekleriyle yapılır ve Türkiye

Türkçesindeki -a/-e kadar anlamlarını ifade eder.

yıl-ğişe	151/14
añ-ğişe	251/05
on-ğişe	340/15
uzun-ğişe	408/21
yer-gişe	420/15
hepti-gişe	69/13
kün-gişe	126/11
uza...-...işe	130/26
va...it-...işe	367/03

A.5.2.10. Yön Gösterme Hâli

Metnimizde örneğine rastladığımız yön gösterme ekleri -...iri, -giri, -kiri'dir.

il-giri	243/17
iç-kiri	99/05
yu...iri	22/07

A.5.3. Çokluk Eki

Çokluk eki -lar, -ler ekleriyle yapılır.

alamet-ler-din	65/13
bali-lar	101/19
aliycanab-lar	193/34
cehet-ler	135/13
elem-ler-ni	51/20
çöçek-ler-diki	184/02

film-ler-de	214/26
ders-ler	130/16
insan-lar	302/06
menziri-ler-ni	201/19
kişi-ler	71/07
nadan-lar	391/23
oğşaş-lar-ni	193/05

Çokluk ekine ünlü ile başlayan bir ek getirildiğinde ek “-lir” şeklini alır.

...eğez-lir-ini	173/06
köz-lir-ini	216/02
kitab-lir-iñni	307/11
gep-lir-ige	380/19
yer-lir-imiz	417/05

A.5.4. Aitlik Eki

Daha çok ismin bulunma hâli eki üzerine getirilen “-ki” ekiyle yapılır.

Bulunma hâli üzerine bu ek geldiğinde -di, -ti şeklini alır. Aidiyet bildiren bir ektir.

film-di-ki	169/09
fakultét-imiz-di-ki	241/19
h̃ani-si-di-ki	365/15
hayat-im-di-ki	328/04
idiyi-di-ki	211/16
ma...ali-di-ki	299/06
mesili-si-di-ki	73/06
netici-si-di-ki	266/18
nezer-i-di-ki	418/07
otturi-di-ki	187/20

A.5.5. Soru Eki

Bu sahada soru eki “-mu”dur ve daima kelimeye bitişik yazılır. Ayrıca “-ki”

edatıyla birleşerek “-mikin” şeklinde kullanımı da mevcuttur.

balimiz-mu?	349/09
cénidi-mu?	294/02
ders-mu?	62/08
elem-mu?	81/26
hara...-mu?	308/12
igisi-mu?	105/15
maşinilarniñ-mu	186/18
kökçisi-mikin	122/15
toyar-mikin	111/24
...alar-mikin	12/07
yağşi-mikin	119/09
şunda...-mu?	211/23
ötmidi-mu?	220/04
emes-mu?	223/08

A.5.6. Bildirme Ekleri

Şimdiki zaman, görülen geçmiş zaman ve anlatılan geçmiş zaman kiplerinin isimlerle çekimi şu şekildedir:

bar-dur	115/16
az-dur	119/15
sendi-dur	203/18
iş-idur	367/06
men razı	18/21
men mesul	224/15
men teyyar	414/17
sen güzel	134/18
sen halal	134/18
sen adil	134/18
adem iken	281/15
asan iken	405/17
tuyğı iken	19/20
bulañçi ikensen	25/15
yigit iken	237/15
hâsiyetlik iken	319/15
nahşıçılardin idi	321/19
yok idi	326/17
bar idi	327/06
huşal idi	331/18
aç idi	381/07
tebiiti emes	388/07
eyiblik emes	136/24
kérek imiş	147/22
oğşaş emes idi	170/10
muhebbet emes idi	225/16

B. SIFATLAR

Varlıkları niteleyen ya da belirten sözcüklerdir. Sıfatları, niteleme ve belirtme sıfatları olarak ikiye ayırabiliriz.

B.1. Vasıflandırma Sıfatları

Vasıflandırma sıfatları nesnelerin vasıflarını bildiren sıfatlardır.¹ Metnimizde tespit ettiğimiz bazı vasıflandırma sıfatlarını şöyle sıralayabiliriz:

<i>a...</i> sa...allarnila	264/16
<i>issi...</i> nandin	305/05
<i>çoñ...ur</i> bilimniñ	362/23
<i>aççi...</i> elem	13/26
<i>yañşi</i> çüş	21/22
<i>huş</i> pura...	103/24
<i>toğra</i> muamile	113/09
<i>in...ilabiy</i> enene	181/17
<i>sağlam</i> bedeni	173/21
<i>aliycanab</i> muhebbet	141/11
<i>sémiz</i> göş	31/16
<i>yira...</i> buluñliriğiča	277/01
<i>zamanivi</i> ilim	363/13
<i>içki</i> tuyğu	424/01
<i>çirayli...</i> kiyim	73/09
<i>diniy</i> şéiriyet	167/01
<i>eski</i> ...as...anni	5/18
<i>eski</i> adem	87/07
<i>yoşurun</i> derdlirininimu	12/01
<i>muhim</i> hever	36/06
<i>altun</i> reñge	134/03
<i>ottura</i> mektep	292/18
<i>bikar</i> teleplermu	227/06
<i>tatli...</i> uy...u	132/10
<i>tüz</i> köñül	107/15

B.1.1. Sıfatlarda Derecelendirme:

Uygur Türkçesinde varlıkların nitelikleri derecelendirilirken -ra..., -rek, -mtul gibi ekler ya da eñ, bek, taza, téñi, nahayiti vb. zarflar kullanılır.

.....ara suva...lirimu tökülüp turğan hulini körsetti, -layni mana muşu yerge

azrak orek kolap Étisiz, ene avu yéñi topa, saman, mana ketmen, su avu yerde... 228/26

¹ Ergin, 1985: 246.

...şunda...la, “eceb yaħşı boptu, bir mensep orni **tézrak** bikar bolidiğan boldi!”
352/19

Oizlarmu öziniñ aldidiki németlerni ularniñ aldiğa sürüp, ularni **köprek**
yéyişke ündidi...dep,... 10/18

Keç kirgenséri asman barğanséri **sapra**..., **égizrek**, **körüşrek** boluş...a başlıdı.
91/01

Uniñğa yene şu Metkérem Met...asim bilen Ğayit Mayit **köprek** hemrah idi.
164/08

..., hemmisi yopurulup aşu **kiçikkine** töşükke intiletti. 24/09

Emdi kélip, muşunda... behtlik devrde, **kiçikkine** va...itli... ..éyinçili... şaraitida
sapsa... bir yaş sarañ bolup ...alamdu?! 180/19

U şunda... dédi-de, yata...ka kétivétip ar...isiğa ...ayrıldı ve ademniñ amra...li...i
kelgüdek **tatli**.....**ina** külüp ...oydı. 21/26

U asmanğa ...aridi, asmanmu ħamuş körünetti, népiz, **bozamtul** bulutlar arisiğa
mökken ayniñ nimreñ gerdiş ançe-munçe körünüp ...alatti... 115/02

Yol azade ve ħaliy idi, uniñda muşu ikki otlu... yürekin baş...a, yene asmandin
tökülüvat...an ay nuri bilen dereħlerniñ ...**aramtul** sayisila bar idi. 15/23

Çüşlük tama... va...tida postek normisiniñ **bek** yu...iri bolup ketkenliki toπrisida
o...uπuçılar içide narazi pikirler otturıta çi...ti. 22/06

Recep Şadiniñ keypi ħuş, özi **bek** tekellupçan idi. 278/04

Siz hergizmu ularniñ birinçisi emes, şunda...la **eñ** aħır...isimu emes. 128/07

Şu tapta, ular özlirini goya dunyadiki **eñ** ğemsiz, döletmen, ħuşal ademler
hésablaytti. 276/01

Men Selim Ependini her bir körgende, özümniñ bu danyada **téħi** hayat
yürüvat...anli...imdin ...atti... nomus ...ildim, ökündüm! 404/22

Bu avaz yigitlerniñ ...uli...iğa **nahayiti** siñişli... idi, yira...tinla tonuvalatti. 6/16

Dégendek, kinoni körgendin kéyin, yoldaşlar özlükidin **nahayiti** ...izğın bes-munazirileri ...ilişti. 213/03

Ötken dersni **taza** hezim ...ilalmidim. 63/13

B.1.2. Sıfatlarda Pekiştirme:

Sıfatlarda pekiştirme sıfatın ilk hecesinin sonuna -p eki getirilerek yapılır. kök > köp-

kök samavi asmanda 20/08

a... > ap-a... yüzidin	154/03
...ara > ...ap-...ara kümüça...lar bilen	234/21
...izil > ...ip-...izil hem büdür-müdür idi	122/08
sidam > sip-sidam kusa ...ilip	264/26
tinç > tip-tinç kölge	18/12
toğra > top-toğra on yette kün	42/01
toğrila > tap-toğrila éytti	52/14
yoru... > yop-yoru... ay bilen	185/05

B.2. BELİRTME SIFATLARI

Belirtme sıfatları nesneleri belirten sıfatlardır. Bu sıfatlar nesnenin bünyesinde olan bir vasfı göstermez, nesneyi şu veya bu şekilde belirtirler. Nesneyi birkaç bakımdan belirtmek mümkündür. Nesnenin ya yerine işaret edilir, ya sayısı gösterilir, ya nesne soru şeklinde belirtilir veya belirsiz şekilde ifade edilir. İşte belirtme sıfatları bu belirtme şekillerine göre dört çeşide ayrılırlar:¹

B.2.1. İşaret Sıfatları

İşaret sıfatları nesnelerin yerlerini işaret etmek suretiyle belirten kelimelerdir.²

bu:bu	108/08
bu dünyada	128/06
bu yerde	2/11
bu cemiyette	58/02
bu sözige	169/21
şu:şu	171/07
şu künlerde	6/26
şu çağdila	58/08
şu munasivet bilen	176/15
şu neticisi bilen	266/21
ü ...iz	282/22

¹ Ergin, 1985: 247.

² Ergin, 1985: 247.

u ézim	289/02
u yerge	8/22
u kişi	86/25
u çağda	429/13

avu: işte o, o

Töt kişilik emes, alte kişilik, -dédi ularniñ yéniğa aħır...i gepke ülgürüp yétip

kelgen A...niyaz, **-avu** ikki ħanimni ...oşsa... alte kişilik bolidu-de! 15/11

...uniñ hireleşken közige **avu** puçu... dérizidin körünüp turğan... 113/20

..., **avu** ...atta kişidin sorap ba...sila! 146/14

...**avu** yerlerni uldaş, -u ...oli bilen hoyla tamliriniñ zeylep ketkenliktin hakliri
ürgüp,... 228/25

Sen **avu** ata...lik kopzitorni hazirla... 282/01

aşu: işte şu, şu

Men buni **aşu** ...izlarğa ayrip ...oydum! 317/11

Hemme péşkellik **aşu** aydiñ kéçide,... 332/16

..., hemmisi yopurulup **aşu** kiçikkine töşükke intiletti. 24/09

Aşu A...niyazğa... 58/11

...bügün méni **aşu** kinolarniñ birersige apirip kelmemsiz? 169/25

munu: işte bu, bu

...Ya...up Oerimniñ **munu** sözi... 153/03

Balza...niñ **munu** hékmetlik sözini... 75/24

..ata-bovisidin miras ...alğan **munu** miraslarni ünsiz tekrarlıdi. 115/14

...ésimge Seidi Şéraziniñ **munu** ikki misra şéiri keldi: 147/12

Şu munasivet bilen Ömer Hayyamniñ **munu** rubaisin hatire deptirimniñ baş

bétige yézip ...oydum: 369/20

mavu: işte bu, bu

Mana **mavu** metériyalini körüñlar!-dep... 299/10

...buniñ **mavu** nazuk barma...liriğa... 33/24

Emdi **mavu** çöçektin kelgennimu yep ba...arsız...42/25

Mavu yerde yene bir şeïrmu bar ikenğu! 141/14

...**mavu** mehelligidin ötüp... 255/02

muşu: işte şu, şu

Boldi, ħetni **muşu** yerde toħtitay... 330/05

Muşu mevsümniñ otturilirida méniñ partiyige kiriş mesilemni hel ...ilidiken!

333/11

...**muşu** va...it... 390/17

...**muşu** munbet topra...ta... 424/12

...**muşu** yerge kelgenidi. 5/13

B.2.2. Sayı Sıfatları

Sayı sıfatları nesnelerin sayılarını bildirmek suretiyle belirten kelimelerdir.¹

B.2.2.1. Asıl Sayı Sıfatları

<i>bir</i> yigit	1/09
<i>ikki</i> ...iz	6/26
<i>üç</i> hemrahi	123/07
<i>töt</i> misrani	139/03
<i>beş</i> oğul	163/12
<i>alte</i> o...uğuçi	246/21
<i>yette</i> adem	23/09
<i>sekkiz</i> balini	176/05
<i>yigirme ekki</i> yaşlar	1/11
<i>yüz</i> ...edem	1/16
<i>ellik</i> o...uğuçidin	27/09
<i>ottuz beş</i> yaştin	74/06
<i>ikki miñ</i> yıl	263/14
<i>miñ bir</i> kéçe	404/12
<i>beş miñ</i> Yehudini	29/13
<i>on yette</i> kün	42/01

B.2.2.2. Sıra Sayı Sıfatları

<i>birinçi</i> saetlik ders	44/24
<i>birinçi</i> ...evitidin	49/19
<i>ikkinçi</i> mevsümde	54/15
<i>üçinçi</i> guruppiğa	131/12
<i>altinçi</i> esir	166/16
<i>on yettinçi</i> esir	166/16

B.2.2.3. Üleştirme Sayı Sıfatları

<i>birer</i> tal kempüt	180/04
<i>birer</i> ...étimmu	198/22
<i>birer</i> kino	219/24

B.2.2.4. Topluluk Sayı Sıfatları

Lékin, Şevketniñ işiğa kelgende, u zadila çıdap turalmidi, goya **yüzligen**, **miñliğan** zeherlik ...urt-...oñguz uniñ bedinige yépişip, lömşüp, neşter sançivat...andek, uni çidiğusiza biaramli.....a çüşürüp ...oydi. 69/03

¹ Ergin, 1985: 249.

B.2.3. Soru Sıfatları

Soru sıfatları nesneleri soru hâlinde belirten sıfatlardır.¹

...aysi: hangi

Yé...ında ...**aysi** bir kitabta şunda... bir nesrini o...uğandek ...ilimen.30/01

U ...**aysi** bir kitabtin o...uğan... 85/02

...**aysi** va...itta ilham gelse...138/12

...ançe: kaç, ne kadar

...**ançe** köp bolsa şunçe yaḥşi! 246/02

Sizge beḥş etkinim ...**ançe** köp bolsa... 258/23

Balzakniñ edebiy icadiyiti ...**ançe** bas...uç...a bölünü? 271/26

...anda...: nasıl

...bilemsiz, ...**anda**... iş? 333/10

...Seley Oaşanğa ...**anda**... çüşendürüş, ...**anda**... yüz kéliş kérek? 58/12

néme: ne, hangi

Şevket, **néme** boldiñiz? 16/08

...ançilik: kaç, ne kadar

Dereḥke yapra... ...**ançili**... zörür bolsa,... 404/19

Gorki ...**ançili**... o...uğan? 314/18

...yene ikki yıl dégen ...**ançili**... idi,... 38/08

nediki: neredeki

Nediki yaman adet boldi rehname... 428/12

...**nediki** ḥuda urğan namlar, yillar eserler... 266/05

B.2.4. Belirsizlik Sıfatları

Belirsizlik sıfatları nesneleri belirsiz olarak bildiren sıfatlardır. Bu sıfatlar nesnelerin dış vasıflarını, bilhassa sayılarını, miktarlarını belirsiz olarak bildirir, belirsiz bir şekilde ifade ederler.²

bezi: bazı, bir kısım

...*bezi* künliri... 179/14

...*bezi* ustazlar bilen fikir almaşturdum... 214/03

Bezi nadan o...uğuçılarniñ nezeride... 244/09

...*bezi* yerlerge kelgende...312/03

Bezi va...itta... 42/02

bir: bir

¹ Ergin, 1985: 252.

² Ergin, 1985: 254.

...çoñlu...tiki bir taşni bérimen.	45/09
... bir küni...	67/20
...yaman bir yerge bériş...a...	96/18
... bir ...egezni élip davam ...ildi...	135/02
Bir küni bir ademdin:	189/10
her: her	
... her va...it hoşyar ve segek turuşimiz...	215/15
Her hil ...uşlar pirildap...	232/21
... her küni...	233/15
Her bir o...uğuçiniň çekni élip bolğandin kéyin...	268/20
hemme, bütün, her	
Alla igem hemme ademni öz riz...i bilen yarat...an!	164/03
...evliya perestlik hemme yerni ...aplap ketken...	166/26
Heset dégenğu hemme ademde azdur-köptur bolidiken.	263/10
... hemme yerde sinipiy küreş mevcut.	291/06
...asmanniň hemme yéride durdane yultuzlarmu ça...naş...a başlidi...	304/07
her ...anda...: her, her tülü	
... her ... anda ... iş...	310/15
Kolléktipiniň her ... anda ... işiğa işlitisen...	190/23
... her ... anda ... adem aldi bilen özini biliş kérekte!	263/12
Her ... anda ... bir o...ut...uçi...	269/26
... her ... anda ... şep...etsiz siyasiy küreş...	298/25
her ...ançe: her ne kadar	
yigit dégen her ... ançe bolsa...	12/02
...cudalik her ... ançe éğir bolsimu,...	78/21
...uniňğa her ... ançe heset ...ilsimu...	155/16

héç: hiç

...**héç** iş...a arılaşmay... 306/01

...**héç** iştin heversiz kitab o...up... 400/25

...lékin kallisiğa **héç** nerse çüşmidi... 246/13

baş...a: başka

...süküt ...iliştin **baş...a** çare yo..... 77/01

...so...uşma...tin **baş...a** iş yo...! 201/06

...pikrini **baş...a** ya.....a ...açurğan... 233/19

pütün: bütün

...**pütün** méhri bilen uniñ közige tikilip ...aridi. 17/19

...**pütün** iştiya...i bilen ders añlaş...a teyyarlinip turğanda... 46/11

...**pütün** ğezep ve aççı...ini avaziğa merkezleştürüp: 64/16

Uniñ **pütün** bedini bezgektek titrep calaklaytti. 188/22

Pütün binadikiler uqlap... 305/21

köp: çok

Havaz Behti **köp** va...itlarda... 370/08

Köp ...izlar sirt...i ...iyapetniñ yoşurun bişaretlirige işinip... 378/20

...şunçe **köp** ademlerni köz aldiğa keltürüp... 393/10

.....iz bala **köp** tama... yése, tini... yoğınip kétidu... 8/09

Köp yégen adem burun ölidu... 112/02

C. ZAMİRLER

Zamirler, nesnelerin dildeki gerçek karşılıkları olmayan, gerektiği zaman onları temsil ve işaret suretiyle ifade edebilen kelimelerdir.¹ Zamirleri şu şekilde tasnif edebiliriz:

1. Şahıs Zamirleri
2. İşaret Zamirleri
3. Dönüşlülük Zamirleri
4. Soru Zamirleri
5. Belirsizlik Zamirleri

C.1. ŞAHIS ZAMİRLERİ:

Uygur Türkçesi'nde şahıs zamirleri şunlardır: “men, sen, nzş. siz, u, biz, siler, ular”.

Şahıs Zamirlerinin Çekimi:

a. Şahıs zamirlerinin ilgi hâli:

Şahıs zamirlerine ilgi hâli eki getirildiğinde, 1. ve 2. teklik şahıslara ek “-iñ” şeklinde getirildiğinden ve ek sesli bir harfle başladığından, zamirlerdeki “-e-” sesi “-é-”ye dönüşür. Diğer zamirlere ek “-niñ” şeklinde getirilir.

I. teklik şahıs	: mén-iñ	19/20
II. teklik şahıs	: sén-iñ	83/23
nzş.	: siz-niñ	130/22
III. teklik şahıs	: u-niñ	98/17
I. çokluk şahıs	: biz-niñ	112/11
II. çokluk şahıs	: siler-niñ	177/10
III. çokluk şahıs	: ular-niñ	275/01

b. Şahıs zamirlerinin yükleme hâli:

Yükleme hâlinde de ilgi hâlinde görüldüğü gibi 1. ve 2. teklik şahıslarda “-e-”

sesi “-é-”ye dönüşürken aynı zamanda “-n” ünsüzü de düşmektedir.

II. teklik şahıs		: séni	121/05
	nzş.	: siz-ni	144/01
III. teklik şahıs		: u-ni	98/16
I. çokluk şahıs		: biz-ni	209/26
II. çokluk şahıs		: siler-ni	249/02
III. çokluk şahıs		: ular-ni	276/23

¹ Öztürk, 1994: 63.

c. Şahıs zamirlerinin yönelme hâli:

Yönelme hâli eki 3. teklik şahısa “-niñ-ğa” şeklinde getirilmektedir.

I. teklik şahıs	: maña	135/05
II. teklik şahıs	: saña	260/14
nzş.	: siz-ge	297/23
I. çokluk şahıs	: biz-ge	212/01
II. çokluk şahıs	: siler-ge	291/07
III. çokluk şahıs	: ular-ğa	305/20

d. Şahıs zamirlerinin bulunma hâli:

Bulunma hâli 1., 2. ve 3. teklik şahıslara “-niñ-de/-niñ-da” şeklinde getirilebilmektedir.

I. teklik şahıs	: men-de	260/19	mén-iñ-de (mb.)
II. teklik şahıs	: sen-de	329/11	sén-iñ-de (mb.)
nzş.	: siz-de	279/06	
III. teklik şahıs	: u-niñ-da	104/08	unda/anda (mb.)
I. çokluk şahıs	: biz-de	221/15	
II. çokluk şahıs	: siler-de	(m.b.)	
III. çokluk şahıs	: ular-da	316/03	

e. Şahıs zamirlerinin ayrılma hâli:

1., 2. ve 3. teklik şahıs zamirlerine “-niñ-din” şeklinde getirilebilmektedir.

I. teklik şahıs	: men-din	391/11	mén-iñ-din (mb.)
nzş.	: siz-din	17/16	
III. teklik şahıs	: u-niñ-din	108/07	
I. çokluk şahıs	: biz-din	238/15	
II. çokluk şahıs	: siler-din	177/14	
III. çokluk şahıs	: ular-din	150/16	

f. Şahıs zamirlerinin eşitlik hâli:

I. teklik şahıs	: mén-iñ-çe	9/07
nzş.	: siz-çe	(mb.)

III. teklik şahıs	: u-niñ-çe	211/12
I. çokluk şahıs	: biz-niñ-çe	(mb.)
II. çokluk şahıs	: siler-çe	(mb.)
III. çokluk şahıs	: ular-çe	(mb.)

g. Şahıs zamirlerinin vasıta hâli:

Zamirlerin vasıta hâli “bilen” edatıyla yapılmaktadır.

I. teklik şahıs	: men bilen	406/10	mén-iñ bilen	(mb.)
II. teklik şahıs	: sen bilen	83/24	sén-iñ bilen	(mb.)
nzş.	: siz bilen	97/04		
III. teklik şahıs	: u-niñ bilen	225/09		
I. çokluk şahıs	: biz bilen	46/19		
II. çokluk şahıs	: siler bilen	(mb.)		
III. çokluk şahıs	: ular bilen	89/12		

h. Şahıs zamirlerinin edatlarla kullanılışı

I. teklik şahıs	: men üçün	65/03
nzş.	: siz üçün	(mb.)
III. teklik şahıs	: u-niñ üçün	(mb.)
I. çokluk şahıs	: biz üçün	117/01
II. çokluk şahıs	: siler üçün	272/14
III. çokluk şahıs	: ular üçün	332/20

C.2. İşaret Zamirleri

“Bunlar işaret etmek, göstermek suretiyle nesneleri karşılayan kelimelerdir.

İşaret zamirleri nesneleri bir yer içinde gösterir, onlara yerlerine göre işaret ederler.”¹

Uygur Türkçesinde kullanılan işaret zamirleri şunlardır: bu, şu, u; bular, şular, ular.

İşaret Zamirlerinin Çekimi:

a. İşaret zamirlerinin ilgi hâli:

bu-niñ	334/22
şu-niñ	198/06
u-niñ	199/08
bular-niñ	210/01
şular-niñ	413/01
ular-niñ	73/04

b. İşaret zamirlerinin yükleme hâli:

bu-ni	75/21
şu-ni	123/09
u-ni	157/11
bular-ni	238/21

¹ Ergin, 1985: 273.

şular-ni 58/16

ular-ni 89/17

c. İşaret zamirlerinin yönelme hâli:

Bu, şu, u işaret zamirlerine “-niñ-ğa” şeklinde getirilebilmektedir.

bu-niñ-ğa	73/11	buña	(mb.)
şu-niñ-ğa	184/26	şuña	206/11
u-niñ-ğa	215/21		
bular-ğa	(m.b.)		
şular-ğa	(m.b.)		
ular-ğa	221/07		

d. İşaret zamirlerinin bulunma hâli:

Bu, şu, u işaret zamirlerine “-niñ-da” şeklinde getirilebilmektedir.

bu-niñ-da	26/25	munda (mb.)
şu-niñ-da	325/04	şunda (mb.)
u-niñ-da	214/10	anda, unda (mb.)
bular-da	(m.b.)	
şular-da	(m.b.)	
ular-da	316/03	

e. İşaret zamirlerinin ayrılma hali:

Bu, şu, u işaret zamirlerine “-niñ-din” şeklinde getirilebilmektedir.

bu-niñ-din	263/14	
şu-niñ-din	253/06	şu-n-din (mb.)
u-niñ-din	208/17	a-n-din (mb.), u-n-din (mb.)
bular-din	(m.b.)	
şular-din	(m.b.)	
ular-din	(m.b.)	

f. İşaret zamirlerinin eşitlik hâli:

Bu, şu, u işaret zamirlerine “-niñ-çe” şeklinde getirilebilmektedir.

munçe	208/12	bu-niñ-çe	(mb.)
şunçe	209/05	şu-niñ-çe	(mb.)
u-niñ-çe	211/12	unçe	365/05
bular-çe	(mb.)		
şular-çe	(mb.)		
ular-çe	(mb.)		

g. İşaret zamirlerinin vasıta hâli:

bu-niñ bilen	211/16
şu-niñ bilen	264/17

u-niñ bilen	418/16
bular bilen	(mb.)
şular bilen	274/08
ular bilen	220/10

h. Diğer İşaret zamirleri:

avu	228/25
mavu	231/15
evu	416/07
muşu	211/25
muşu-niñ	245/24
muşu-ni	136/13

C.3. DÖNÜŞLÜLÜK ZAMİRLERİ:

Ugur Türkçesinde dönüşlülük zamiri “öz” kelimesidir. Bu kelimeye iyelik ekleri eklenerek dönüşlülük ifade edilir.

öz-em, özüm	(kendim)	224/11		
öz-eñ(ge)	(kendin)e	263/04	öz-üñ	273/16
öz-iñiz	(kendin, kendiniz)	283/09		
öz-i	(kendisi)	344/04		
öz-imiz	(kendimiz)	27/20		
öz-üñlar	(kendiniz)	218/07		
öz-liri	(kendileri)	94/21		

Dönüşlülük zamirlerine iyelik eki aldıktan sonra isim hâl ekleri de getirebilmektedir:

öz-üm-niñ	25/11
öz-üm-ni	31/10
öz-üm-ge	169/05
öz-üm-de	380/19
öz-üm bilen	123/11
öz-üm-mu	17/24
öz-üñ-niñ	94/17
öz-üñ-ni	149/06
öz-üñ-ge	110/09
öz-iñiz-niñ	46/03
öz-iñiz-ni	53/18

öz-iñiz-din	288/05
öz-iñiz-mu	33/14
öz-i-niñ	9/04
öz-i-ni	5/21
öz-i-ge	7/02
öz-i-de	87/19
öz-i-din	70/03

öz-i-din-la	364/09
öz-i-mu	12/08
öz-i-çe	61/19
öz-imiz-niñ	27/19
öz-imiz-ni	255/11
öz-imiz-din	220/09
öz-liri-niñ	167/09
öz-liri-ni	6/17
öz-liri-ge	47/11
öz-liri-din	179/15
öz-liri-çe	249/26

C.4. SORU ZAMİRLERİ:

Bunlar nesneleri soru şeklinde temsil eden, onların soru şeklindeki karşılıkları olan, onları soru hâlinde ifade eden, onları sormak için kullanılan zamirlerdir.¹

Oaysi: hangi, hangisi

Siz ...*aysini* kördünüz? 168/15

“Gilgamiş” éposi ...*aysi* zaman edebiyatıġa mensup? 271/13

Kim: kim

Şu arılı...ta *kim*dur birsi: 219/03

Oéni, dutarni *kim* çalidu? 206/19

Kim bilsun... 4/03

Kim uni ġatirilep... 55/04

Emise, hazir o...uġini *kim*niñki? 203/04

Néme:ne

Néme, top oynimidiñma? 2/07

Bu *néme* déginiñiz? 377/24

...kim *néme* dése şuniñġa lo...ma salatti. 11/26

Néme boldi? 2/12

Nedin:nereden

...şunçılık postekni *nedin* yiġimiz? 23/16

...unda... muddia nedin kélidu?	53/03
Bu pikir zadi nedin keldi,...	231/03
Bu kéçide u nersilerni nedin tapimiz?	305/14

Nege: nereye

Oorsa... toymay, nege üssüşni bilmey turğanda...	25/18
...şuniñ arkisidin nege baridiğanli...i bilen çati...i yok...	43/17
Bularni nege apirisiler?	93/22

¹ Ergin, 1985: 276. _____

...emdi **nege** barma...çi? 232/01

C.5. BELİRSİZLİK ZAMİRLERİ:

İsimleri belirsiz bir şekilde ifade eden zamirlerdir.

birsi:biri, birisi

Birsi yürükiñizni pijilditip köydürüvétiptu-de? 140/10

...Eysadek aşunda... karametlik **birsi** çi...ip ...alsa... 29/15

...**birsi** bolmisa **birsi** tetür burap, kukulañğa ésilivalmisun!? 55/26

Ar...a tereptin kimdur **birsi** mestane tavuş bilen uni ça...irdi: 79/14

Yene **birsi** turup... 107/16

biri: biri, birisi

Oimmette lay **biri, biri** bolsa zer! 387/18

Hemmiñlarğa melum, insaniyet **biriniñ** izini **biri** bésip alğa kétévéridu. 220/04

hemmini: hepsini, tamamını

Toğra, Badamgül **hemmini** bilidu... 18/03

Çünkü adem **hemmini** ...iliş...a ...adir idi. 71/23

...u maña **hemmini** éyt...an... 76/11

Pakit aldida **hemmini** i...rar ...iliş...a mecbur boldu. 153/13

héçkim: hiç kimse

...Havaz Behti **héçkimniñkige** oğşamaydığan alahide bir pikirni otturiğa

...oyup...180/12

Bunda... açközlük, nepsi balalı... şu künlerde **héçkimge** eyib bilinmeytti. 10/15

...ötne alem bu, Metkerem Met...asim, **héçkimniñ héçkimde** ...almaydu. 86/19

...**héçkim** uniñ néme devat...anli...ini bilmeytti. 50/12

...lékin **héçkim** égiz açmay cimmide olturdi... 64/24

héç nerse: hiçbir şey

...lékin kallisiğa **héç nerse** çüşmidi... 246/13

Oorsi...ida çüşte içken bir ap...ur umaçtin baş...a **héç nerse** bolmiğan bu aç

...orsa...lar... 28/21

...bu ademge **héç nerse** almişip ba...miğan. 71/13

nerse: şey, nesne

Şuña adem murekkep **nerse**,... 217/08

Meñgü mevcut bolup turidiğan üç **nerse** bar: 221/23

héçnéme: hiçbir şey

A...niyaz **héçnéme** déyelimidi,... 71/14

...köñlige **héçnéme** siğmidi,... 78/14

Badamgül bu teklipe **héçnéme** démidi. 82/07

...**héçnéme** reñ bolalmaymen... 205/23

bir nerse:bir şey

Zayitniñ géliğa **bir nerse** ği... ilip ti...ilğandek boldi,... 256/22

Muellim, **bir nerse** izdevatamtiñiz? 362/08

Kéyin A...niyaz **bir nerse** ésige kelgendek, diññide çöçüp: 424/19

her kim: her kim, herkes

Her kim öz ...anaiti, öz iradisi, öz é...idisi ve öz pikri bilen yaşaytti, gep bilen

birbirini ...ayıl ...iliş he...i...eten tes idi. 30/20

birav: biri, birisi

Şunda... ilip, daim birersiniñ buyru...ini kütüp turidiğan, **biravniñ** e...li bilen iş

...ilidiğan ...ulğa aylinidu. 426/25

D. ZARFLAR

Cümle dışında tek başlarına isim olan bu kelimeler, cümle içerisinde bir fiilin veya sıfatın anlamını tamamlıyor veya niteliyor ise zarf adını alırlar.¹

Bu çalışmamızda zarfları; yer zarfları, zaman zarfları, hâl zarfları, miktar zarfları, soru zarfları başlıkları altında inceledik.

D.1. Yer Zarfları:

Bunlar boşlukta bir yer ifade eden yer isimleridir.²

alğa:ileri

Hemmiñlarğā melum, insaniyet biriniñ izini biri bésip **alğa** kétivéridu. 220/03

.....étir...inip izdiniş haman un ineççe hesse **alğa** aşuruvetti. 155/20

...uniñ küçi ademni **alğa** yéteklise,... 261/12

...casaret bilen **alğa** basidu. 290/17

...uniñ arkisidin muşt étip **alğa** silcidi. 369/04

ilgiri:ileri, ileriye

Toğra biz solçılar, biz şeyilerniñ alğa ...arap tere.....iy ...ilişini **ilgiri** süridiğan

aktip içtimaiy küç. 243/17

yé...in: yakın

Şevket téhımu **yé...in** ...élip ...arividi,... 45/22

Bügün téhımu **yé...in** tonuşlardın bolup ...aldu..., emdi méni urmaydığansen?

251/02

Badamgülni öziğe **yé...in** tartip soridi: 258/11

içkiri:içeri, içeriye

Her ...anda... aile çiraylı... nersilirin méhmanhanisiğa tizip, eski-tüskilirini **içkiri**

...azni...iğa yoşiridu,... 99/05

uza...:uzak

Özara hürmetke, işenç ve ...izğınli.....a tolğa köñüllük söhbet héli **uza...** davam

...ildi. 327/07

...arşı:karşı

Lékin, A...niyazniñ pikrige ...**arşı** u yer bu yerdin narazi ğuduraşlarmu anlandi.

218/17

töven:aşağı, alçak, düşük

U béşini **töven** sélip, éĝir-éĝir tinĝan halda cimmide olturatti.

97/08

¹ Necmettin Hacıeminoğlu (1996): *Karahanlı Türkçesi Grameri*, TDK. Yayınları: s. 66.

² Ergin, 1985: s.259.

néri:öte

U özini bu azabli... hıyallardin **néri** ...iliş üçün şéirlar bilen hepilişip turğan

Ġunçe ...izdin soridi: 142/09

Kétiñlar, **néri** kétiñar! 189/02

D.2. Zaman Zarfları:

Hareketin zamanını gösteren zarflara zaman zarfı denir.¹

bugün:bugün

Oizlar **büğün** rasttinla çirayli... yasinivalğanidi. 6/20

Büğün ularğa yéñidin Seley Oaşañ ...oşulğanidi. 28/17

U **büğün** bekmu ...izip, heves bilen sözlidi. 96/03

Şevketniñ mesilisi **büğün** fakultét rehberliki içide ...oyuldi. 150/01

ete:yarın

Boldi, bugün ...aytip obdan oyliniñ, **ete** sizni özüm ça...irtimen! 336/05

Ete körüşkende néme dermen? 108/15

tünügün:dün

Tünügün éçilğan o...ut...uçılar yiğininimu bu mesile özlükidin otturiğa çüşti.

180/11

Tünügün A...niyazğa jurnal tahrir bölümidin héli köp ...elem he.....i kelgenidi,

sava...daşliri uni “yuyumuz” dep çin turuvaldi. 305/02

keç...urun: gece vakti

U **keç...urun** çan-topa bas...an baş-közlirini yuyup, terdin ...étişip, şorlişip ketken iş kiyimlerini almaşturup, A...niyazni izlep keldi. 359/20

kéçe:gece

Badamgül söygü telipini ...obul ...ilğan şu küni Şevket bir **kéçe** uhlıyalmidi.

19/16

U, şu **kéçe** dadisiniñ ...ebrisi yénida uhlap tañni at...uzdi. 92/20

haman:hemen

Şu **haman** ésimge Seidi Şéraziniñ munu ikki misra şeiri keldi: 147/12

Şu **haman** uniñ kallisidin:... 174/11

U ...orsi...i aç...an **haman** tama...haniğa kélip, aşpezler bilen éytişatti. 179/17

emdi:şimdi

Şevket **emdi** me...sitini oçu...la eytti. 169/24

Emdi ...arisam, u fingivinğa ...izi...iptiken! 194/06

Emdi A...niyaz yoğan romkidiki hara...ni ...oliğa aldi. 201/14

¹ Kaşgarlı, 1992: 129.

hazir:şimdi

Emise, **hazir** o...uğini kimniñki? 203/04

Emma **hazir** uniñda Selim Ependin ilet ...ilğudek madar yo... idi. 222/13

Hazir Badamgül bilen munasivitiñlar ...anda...ra...?243/07

kéçe-kündüz:gece gündüz

Sual-sora... **kéçe-kündüz** tohtimidi, üç guruppa növet bilen almişip, uniñ “uh”

déğüdek halini ...oymidi. 131/09

Canğa ta...aş...an uy...usuzli...niñ üçünçi sotkisiğa kelgende, Şevket **kéçe-kündüz**

üzülmey boluvat...an bu şep...etsiz ...istaşlarğa ağır yan berdi. 132/21

burun:önce

Burun aldidiki hara...ni silkinip turup teslikte içivetti. 201/13

Burun tonumiğan bolsa..., emdi tonuşimiz, ustaz tutimiz, buniñ némisi yaman!? 323/07

aval:evvel, önce

Biz **aval** ademni ...ut...uzayli! 159/23

Hey Seley, sen **aval** özüñniñ gémini yéğine! 204/24

kéyin:sonra

Kéyin bazarğa çi...ip, kinoğa kirip, künni ötküzetti. 225/02

Nurğun küç ve ecirdin **kéyin** laymu teyyar boldi. 229/22

héç...açan:hiçbir zaman

Mana kördüñmu Girit Mirit, **héç...açan** ...orsa...ni oylimaydiğan padişahniñmu

...ehetçilik, açarçili... dégen geplerni añlap ...orsi...i éçip kėtiptu. 184/24

Özini pikir hem roh cehettin azade hés ...ilmiğan adem **héç...açan** cismaniy cehettin azad bolalmaydu! 427/16

...işşe: kış boyu

May éyi kirişi bilen hava leppide issip ketti, bahar vayπα yetti éri...-östeñ

boyilirini, yata..., sinip, meydan ve hemme ya...ni ...izil gül bilen nemħuş havaniñ kişini
 mest ...ilpuçi hidi ...aplidi, ...**işiçe** zéminniñ tepti bilen yénik nepeslinip yat...an eñ nazuk ot-
 çöplermu özini bésivalğan taş-dañgallar arisidin muşa.....et bilen ösüp çi...ip, ...uyaş nuriğa
 intildi. 1/03

baya: demin

A...niyaz **baya** köñlige pükken pilanini éytti. 27/24

Men **baya** néme üçün silerni tansiğa tekliip ...ildim? 249/10

Biz **baya** obdanla tonuşup ...algantu.....u?! 182/24

bu yıl: bu yıl

Bu ...iz edebiyat fakultétiğa **bu yıl** kelgen yéñi o...uğuçılardin idi, u Metkérem Met...asim bilen bir yurtlu... bolup, uni akisi ornida köretti hem öziniñ himayıçisi dep biletti. 414/01

Bu yıl ikkinçi aynıñ başlıridiki soğu..., cimsit bir kéçide, tura... önderep ayğınip ketti, uniñ var...ışidin Gayit Mayitmu oyğandı. 182/24

ötken yıl: geçen yıl

U **ötken yıl**niñ ağırida, birla va...itta ikki yigittin muhebbet hétéi tapşuruvalğanidi. Bu hetler bir-biridin çiraylı..., bir –biridin tatlı..., bir-biridin héssiyatlı... idi. 18/15

U bugünmu bu yerge kéliştin burun şunda... ..ildi, çünkü uniñ aldida turğan bu “re...ibi” ...arima.....a kiçik bolğan bilen ħoriki çoñ idi, **ötken yıl** Havaz Behtini bir ...étim temtirip, ...iyin ehvalğa çüşürüp ...oyğanidi. 51/17

çüştin kéyin:öğleden sonra

Növet boyıçe postek yiğış bugün **çüştin kéyin**, 64-yıllı... 2-sinip o...uğuçiliriğa keldi. 22/03

Bügün **çüştin kéyin**, dicornilik növiti yene Metkérem Met...asimğa keldi.

Bügün **çüştin kéyin** “Kamér”ğa közetçi Gayit Mayittin baş...a héçkim kirmidi.

114/17

çüşküçe:öğleye kadar

Balılar tekrardin **çüşküçe** bizmu kélip bolimiz. 101/19

tañ: tan vakti, seher vakti

Körkem **tañ** şepiki seherniñ sus tumannini ...izilli.....a pürkidi, uniñ zer talaliri dérizidin asta şuñğup kirip, A...niyazniñ yüz-közini ğidiklidi. 224/18

Tañ şepi...iniñ hararetsiz, süzük halreñ nuri dérizidin bösüp kirip, yata...ni yorutuvetti. 186/03

Telmürüp her **tañ**da yolğa ...araymen!

280/12

D.3. Hâl Zarfları:

Hareketin türlü hâl ve tavırlarını ifade eden zarflara hâl zarfı denir.¹

...atti...: **katı, sert**

Şevketniñ avazi ...atti... ve ...opalra... çi...ti...

15/04

Bunimu bilip ...oydu..., kündeşlikiñiz héli ...atti... iken-he! 16/14

Rast, u Turğunni ...atti... séğinganıdi.

143/13

Lékin men özümni ...atti... tutup yürüvatimen.

205/11

¹ Kaşgarlı, 1992: 130.

égir: ağır, güç, zor

Men oylaymen, in...ilab yüki her ...ançe **égir** bolsimu, ademni bésivalalmaydu,

lékin şéker yalıtılğan zembirek o...i ademni asanla yi...itip ...oyidu! 293/05

Şunda... **égir**mu?! 223/08

Kim bilidu aǵıniler, béşimizdin ötuvat...an muşu **égir** künler bizni téǵimu
e...illi..., casaretlik, ...eyser ...ilip çi...amdu-téǵi! 29/25

bunda...:böyle

Bunda... şeçi bar adem ...anda... bolidiken? 20/19

Méni **bunda...** ...iynap, ölsun demisiler!? 132/16

Bunda... teşkillik, pılanli... iş ...ilişniñ neme haciti? 158/21

Bunda... çağlarda, uniñ kallisi sazlaşip, pikir yolliri éçilip kétetti. 297/08

anda...:öyle

Anda... oñay iş yo...! 172/19

munda...:böyle

A...niyaz köñli buzulğan halda **munda...** dédi: 39/17

Turmuş méni némiş...a **munda...** ...iynaydu?! 80/22

Zayit işenç bilen **munda...** dédi: 130/21

yaǵşı: iyi, güzel

Sen uni hazirmu **yaǵşı** köremsen? 307/15

çiñ:sağlam, sıkı, doğru

Taǵam oǵli bilen kéliniñ aldiǵa ötüp, oñ muştini **çiñ**(26) tügüp, ğezep bilen

havaǵa ...aritip şiltidi ve çeke tomurlirini köptürüp var...iridi: 368/25

Pursetni **çiñ** tut ötüp ketmisun! 59/01

Aǵziñnu **çiñ** tut, Zayit! 418/21

köñüllük:gönüllü

Bügün uniñ rastinla köñli éçildi, dili yayridi, oylap ...arisa, uniñ dostliri,

sava...dişliri, teñtuşliri bilen muşunda... **köñüllük** cem bolup, dilkeşlik bilen hemsöhbet

bolmiğiniğa héli uza... va...itlar boptu. 206/05

Özara hürmetke, işenç ve ...izğınli.....a tolğa **köñüllük** söhbet héli uza... davam

...ildi.327/07

Oizi... parañ **köñüllük** söhbet bilen hara...mu içilip bolay dédi. 310/25

hoşal-huşal:memnun, sevinçli

Démisimu séğingän, kütken, hetta “körelmey ...alarmenmu?” dep az-tola

ensirigen adiminiñ asmandin çüşkendek tuyu...siz peyda boluşi Badamgülni

he...i...etenmu **hoşal** ...ilğan, hayacanlandurğanidi. 41/14

-Sava...daşlar, -dédi u öziğe tikilip turğan o...uğuçılarğa méhir bilen ...arap, -

bügün men nahayiti **huşal** boldum, silerniñ oylaş...a sözleşke ve izdinişke şunçilik cür’et

...ilğanli...iñlardin **huşal** boldum. 219/20

Bu gepniñ *hélila* cayğa çüşkenli...idin *hoşal* bolğan Ğunçe...iz küldi, külgindimu, ...aş-...apa...lirini oynitip, bekmu huzurlinip küldi. 35/20

asta:yavaş, sakın

Mektepniñ kün çi...iş teripidiki séri... binadin çi.....an bir yigit ene şu güllüklerni,

éri... boyidiki derehlerni arilap, meydan terepke ...arap *asta* kélivatatti. 1/09

Zayit uniñ ar...idin kélivétip *asta*, lékin tuyǵulu... bir avazda: 82/03

Zayit emdi uniñdin *asta* soridi: 81/18

tuyu...siz:aniden, ani, ansızın

Oebre bara-bara yoǵinidi ve *tuyu...siz* üsti yérilip, yañra... bir sada añlanǵandek boldi: 88/20

Receb Şadi uniñğa yer astidin aliyip ...oyup ħiyaliğa *tuyu...siz* kelgen bir naħşiniñ paozisini urdi. 280/06

Uni uzitip işikke çi.....an Havaz Beħti *tuyu...siz* uniñğa tapildi: 336/07

Tuyu...siz urulǵan ...oñǵura... Badamgülni çöçütüvetti. 398/26

bikar:boş

Unu déseñlermu, buni déseñlermu hemmisi *bikar*. 107/20

Zayitniñ bunda... çoñ...ur ğem-...ayǵuğa pétip kėtişi *bikar* emes idi. 334/07

Séni dep özümni unuttum *bikar*. 203/25

muşunda...:şöyle, işte şöyle

Badamgülge uniñ mana *muşunda*... möldürlep ...arişila ya...atti. 258/03

Muşunda... tevekkül ...ilma...tin baş...a çare yo... idi. 335/11

Muellim, *muşunda*... yürüvéremsiz? 389/14

Muşunda... aktival témilarda şéir yazmay, néme yazisiler? 32/14

téz:çabuk, hızlı

Ğunçe...izniñ evrişim boyu naz bilen tevrendi, çakmak kirpiklirini *téz-téz* ...é...ip

külümsiridi. 34/02

hüşalli... asta kélip, **téz** kétidu! hăpilik **téz** kélip, asta kétidu.

108/20

Zayit, **téz** kir, növitiñ keptu!

267/01

Ġunçe...iz yögürüp déğüdek **téz** méñip ketti,...

281/25

şunda...:şöyle

Badamgül **şunda**... boldi.

18/14

Ehval **şunda**... boğandikin şunda... démey néme çare!

30/17

Ular turmuşni ene **şunda**... ötkizidu, bizdiçu?

42/04

A...niyazmu **şunda**... hıyalda idi

48/11

aran:zor, güç

Bütün dölettiki bova...larniñ **aran** kötürüp, ornidin turdi, putini sörep öydin

çi...ti.

336/06

unda...:öyle

Unda... çağda ular birersi yol başlisila şuniñ ar...isidin nege baridiğanli...i bilen
çati...i yo..., çapçip kétévéretti. 43/16

Unda... ...ilğanda vicdan, e...ide dégen nesriler nede ...alidu?! 58/14

Nede **unda...** ...anun-nizam bar? 76/22

asta-asta:yavaş yavaş

Uniñ segek, ötkür kallisida muşunda... şéiriy pikirlerdin bir ...ançisi peyda boldi
ve ular **asta-asta** misralarğa aylinip, uniñ köñül deptirige yézildi. 233/12

Lékin Badamgülñüñ köñli, hıyali baş...a yerde ikenlikini sézip, **asta-asta** uniñ
yürikige ...ol ti...iş...a urundi. 80/01

A...niyaz, sizdiki burjua tuyğuliri bilinmestin nam-şöhretke, ahiri **asta-asta**
...ayna... siyasiy hayatın çetleşke élip kétévatidu. 173/01

Yu...iridin kelgen bu şepe deslep yoşurun, kéyin **asta-asta** aşkarilandi. 296/18

yaman: kötü

Şevket seherge yé...in **yaman** çüş körüp oyğınip ketti. 359/17

Oara niyitiñ némanda... **yaman** séniñ? 368/03

Yaman boptu, bek **yaman** boptu! 412/17

hergiz:hiçbir zaman, asla

Hergiz uniñğa dağ çüşürme! 58/21

Adem tirik iken, **hergiz** ümitsizlenmeslik kérek, muhimi mana şu! 82/01

Bizniñ bilmekçi bolğınımız, **hergiz** gilap emes, belki gilap içidiki hecerniñ
...immiti emesmu?! 221/14

Bu dunyada baş...ılarğa bihude azar bergen ademniñ özimu **hergiz** huşal
ötmeydu! 345/03

D.4. Mikdar Zarfları:

Bunlar miktar ve derece bildiren, azlık-çokluk ifade eden zarflardır.¹

az: az

Buni **az** dégendek, uniñ boynidiki ...oş tizi... mervayit, ...uli...idiki altun hal...a,
 ...olidiki ya...ut köz üzükler çiraġ nurida yaltirap, ça...nap, A...niyazniñ yürükige goya ot
 bolup çéçilġandek, uniñ vücudida bir ħil hararet dol...uni peyda ...ilganidi... 12/22

Buni **az** dégendek téĥi Turġunmu kétimen devatmamdu? 27/10

Kinoniñ va...ti **az** ...alġaç...a, ular parañmu ...ilmay, téz-téz ...edem bilen yürüp
 ketti. 101/23

Téĥi buni **az** dégendek, mavu işni körmemdiġan! 144/15

¹ Kaşgarlı, 1992: 132.

bir munçe: birçok

Adem ...eyerde çoñ...ur oyğa patsa, şu yerde yéñi pikir, yéñi e...il tapidiken, -dep

sözini başlidi u temkinlik bilen, -men “Oiri... Birinçi”ni körüp, şu kéçisi uza.....içe uhlıyalımay, nurğun nersilerni oylidim, **bir munçe** matériyallarni kördüm, yene oyğa pattim. 216/14

Bir munçe oñşımığan pikir ve nezeriyivi ...araşlar otturiğa çı...ti. 213/05

U **bir munçe** menilik, ...izi...arlı... sözlerni ...ilğandin kéyin añırıda munda... dédi:

391/09

nurğun: çok

Adem ...eyerde çoñ...ur oyğa patsa, şu yerde yéñi pikir, yéñi e...il tapidiken, -dep

sözini başlidi u temkinlik bilen, -men “Oiri... Birinçi”ni körüp, şu kéçisi uza.....içe uhlıyalımay, **nurğun** nersilerni oylidim, bir munçe matériyallarni kördüm, yene oyğa pattim. 216/14

U körgen matériyalliridin **nurğun** hatire ...aldurdi.

297/13

nahayiti: çok

U bugün **nahayiti** huşal hem köreñ idi.

370/18

Şuña u, özige téğişlik işlarniñ hemmiside **nahayiti** éhtiyatçan hem segek bolup ketkenidi. 411/02

Bu avaz yigitlerniñ ...uli...iğa **nahayiti** siñişli... idi, yira...tinla tonuvalatti. 6/16

Ğunçe...izmu **nahayiti** celepkar ...izlardin idi.

7/22

Bir cüp köñülñiñ hemişe bir yerdin çı...ışı **nahayiti** tes.

73/01

köp: çok

Havaz Behti öz léksiyliride, ...ol herikiti bilen her hıl ...aş köz işarilirini **köp**

işlitetti. 95/20

Keçlik tekrarğa çı...midiñiz, men sizni **köp** izlep kettim...-dedi. 100/13

U çağdiki ata...li... şairlarmu **köp** iken.

166/13

Bunda... usulniñ paydisini u ħeli **köp** körgenidi.

270/19

Şéir méni ħéli hayacanğa saldı, bu he...te **köp** oylandım. 357/23

ançe-munçe: az çok, öyle böyle

Démisimu, uniñ yüriki rasttinla ünimsiz yerdek ...uru..., muhebbetsiz idi, şuña

bezi künliri közi bilen levliride **ançe-munçe** körünüp ...alidiğan külke bilen hiciyişlirimu

beeyni heykel yaki resimlardiki ademlerniñ külke-hiciyişliridek soğu..., héssiyatsız idi.

84/13

Méniñ közitişimdin ...ariğanda, uniñda **ançe-munçe** ala köñüllük,

semimiyetsizlik bardek ...ilidu. 40/01

Şuniñdin ...eyin, uniñ üstide “...orsa... sariñi” dégen geplermu **ançe-munçe**

tar...ilip yürdi. 189/14

taza: çok

He...i...iy dostlarniñ dili eytektek **taza** ve sap boluşi lazım.

58/20

Ötken dersni **taza** hezim ...ilalmidim.

63/13

Bilimiz, **taza** bilimiz!

248/01

Lékin burjua şehsiyetçiliki toğrisidiki gépik **taza** cayığa çüşmey ...aldi! 293/22

tamamen: tamamen

Sella ittirse, tüvi yo... hañğa dumılap çüşüp kétetti, eger eplep tartivalsa,

tamamen ...utulup ...élişi mumkin idi.336/13

Lékin u, hemişe bir birige, hemnepes bolup, otkek ...izğınli... bilen bir-birige
yé...inlişip kėtişi **tamamen** mumkin. 73/02

Azab bilen hüşalli...niñ ornini **tamamen** almaşturuş...a bolidu. 128/01

tola: çok, fazla

Tola oylaversiñiz tal nabut bolidu, ğemge pétiversiñiz öpkiñizni kadrin
çi...irisiz! 80/16

Bilip ...oy, sėniñ bunda... tėti...siz gepliriñni **tola** añlap hö bolup ketkenmen!

294/08

Tola yiğlavargeçke, ...apa...liri işşip, yüzimu tatirip ...alğanidi. 377/16

Emdi **tola** hupsenlik ...ilma!417/09

artu...: fazla

Ölüm vesvesiside yat...an kėsel üçün, buniñdin **artu...** hüşalli... ve rohiy ozu...
bolmaydu! 353/12

Heddidin **artu...** méhir-muhebbetmu ademni boşañ, iradisiz ...ilip ...oyidu.

44/20

Dunyada özini bilgen ademdin **artu...** e...illik meħlu... bolmisa kérek! 263/13

bek: pek, çok

Biniñdin **bek** ağrinip ketkilimu bolmaydu.390/01

Yaman boptu, **bek** yaman boptu! 412/17

Çüşlük tama... va...tida postek normisiniñ **bek** yu...iri bolup ketkenliki toğrisida

o...uğuçılar içide narazi pikirler otturiğa çi...ti. 22/06

unçivala: o kadar çok, o derecede

-Adaş sen Zayitni **unçivala** alıycanab tesevvur ...ilip ketme! 39/26

E.FİİLLER

E.1.Türemiş Fiiller:

Fiil veya isim kök ve gövdelerinden yapım ekleriyle türetilmiş fiillerdir.

E.1.1.Fiilden Fiil Yapan Ekler:

Fiil kök ve gövdelerinden fiil türeten eklerdir.

-a-/-e-:

Az kullanılan bir ektir. İşlek değildir.

sor-a-... “sormak”	83/03
or-a-p “ambalajlamak, sarmak”	198/03
bur-a-p “çevirmek, dolamak”	369/09

-ar-/-ur-, -ür-:

İşlek bir ek değildir, sonu ünsüz harfle biten tek heceli fiil köklerine getirilir.

keç-ür-meymen “affetmek, bağışlamak”	402/21
öç-ür-üp “söndürmek”	95/07
uç-ur-uş “uçurmak”	262/23
...aç-ur-almaydu “kaçırmak”	217/11
köç-ür-üp “kopya etmek, aynen geçirmek”	174/05

-dur-, -dür-, -tur-, -tür-:

Ettirgenlik ekidir.

...is-tur-up “sıkıştırmak”	242/15
tonuş-tur-up “tanıştırmak”	140/12
almaş-tur-idiğan “değiştirmek”	127/25
séğın-dur-ğan “özlem duymak”	133/23
çap-tur-dum “koşturmak”	86/24
pürüş-tür-üp “buruşturmak”	86/05
...iz-dur-ulğan “kızartmak”	131/21
kel-tür-üp “getirmek”	34/08

-eñ-:

İşlek olmayan bir ektir.

kötür-eñ-gü “kaldırmak, yükseltmek”

249/19

-ġa/-ge-, -...a/-ke-:

Metnimizde sonu ünsüzle biten tek heceli kelimelere getirilmiştir. İşlek bir ek değildir.

...oz-ġa-p “hareket ettirmek” 298/19

sür-ke-p “sürtmek, ovmak” 24/17

-ġaz/-...az-:

İşlek bir ek değildir.

toş-...az-di “doldurmak” 104/18

-ġuz-, -güz-, -...uz-, -küz-:

Çok işlek bir ektir.

tap-...uz-imiz “bulmaya zorlamak” 325/08

iç-küz-üp “içirmek” 191/01

tut-...uz-ġanidi “tutturmak” 255/23

toş-...uz-ulġan “doldurmak” 278/08

ket-küz-üp “kaçırmak, gidermek, silmek” 188/21

tur-ġuz-up “kaldırmak, ayakta durdurmak” 63/07

...oy-ġuz-uşla “koydurmak, bıraktırmak” 49/18

kir-güz-üp “girdirmek, içine sokturmak” 134/03

öt-küz-üşke “geçirmek” 4/06

kiy-güz-di “giydirmek” 345/10

yür-güz-üşke “yürütmek” 151/20

-ġu-:

İşlek olmayan bir ektir.

daval-ġu-p “suyun çağlayarak akması” 18/12

-k/-...-:

İşlek olmayan eklerdendir.

holu-...-up “acele etmek, heyecanlanmak, şaşırmak” 409/01

çéli-...-ti “görünmek, yansımak, aksetmek”	242/08
endi-k-ip “titremek, heyecanlanmak”	400/18
...izi-...-ip “zevklenmek, zevk almak”	184/20
dudu-...-lap “kekelemek”	240/17
téli-...-ip “katıla katıla (gülmek)”	385/17
bési-...-ti “sakinleşmek, yatışmak”	256/01

-l-:

Çok işlek bir ektir. Edilgen anlamlı fiiller türetmede kullanılır. sézi-l-di

“sezilmek”	398/20
érişi-l-eytti “erişilmek, ulaşmak”	219/19
igi-l-ivalğan “eğilmek, bükülmek”	234/10

-la-/-le-:

İşlek bir ek değildir.

pük-le-ngen “kıvrırmak, katlamak, bükme”	141/15
çimçi-la-... “çimdiklemek”	54/14
pür-le-şken “buruşmak”	5/04

-ma-/-me-:

Olumsuz fiiller yapan bir ektir.

kör-me-mdiğan “görmemek”	144/16
bol-ma-mdu “olmamak”	146/13
...al-ma-mdu... “kalmamak”	153/17
bil-me-msiler “bilmemek”	247/26
sez-me-mdu “sezmemek”	278/24
ber-me-mdu “vermemek”	315/10

-n-:

Dönüşlülük ifade eden bir ektir. öge-n-di

“öğrenmek”	67/17
körü-n-üp “görünmek”	158/08
toyu-n-durup “doyurmak”	208/13 bili-n-di
“bilinmek”	249/24
başla-n-ğan “başlanmak”	27/09
tutu-n-di “tutunmak”	421/17

-sa-/-se-:

Çok az kullanılan bir ektir.

des-se-p “çiğnemek”

83/06

...ap-sa-p “kapsamak, sarmak, kuşatmak” 88/15

-set-/-süt-:

İşlek olmayan bir ektir.

kör-sit-ip “göstermek”

427/10

-ş-:

185/20

İşteşlik ifade eden bu ek işlek bir ektir.

körü-ş-tüm “görüşmek”	
uru-ş-up “savaşmak, dövüşmek”	146/22
...oltu...li-ş-ip “birbirinin elini tutmak”	276/03
tumanli-ş-ip “sislenmek, duman kaplamak”	144/22
yéti-ş-meyvat...an “yetişmek, yetmek, erişmek”	145/02

-t-:

Ettirgenlik ifade eden işlek bir ektir.

a ar-t-ilğan “hadana varmak, havazlatmak”	228/20
uza-t-ti “uzatmak”	311/22
egi-t-ip “zorla eğmek, bükme”	80/05
...or...u-t-ma...çi “korkutmak”	253/02
boşa-t-ti “boşaltmak”	296/07
çöçü-t-ivetti “korkutmak, ürkütmek”	335/24
oğşa-t-saň “benzetmek”	108/02

-ur/-ür-, -ar-:

Ettirgen fiiller yapan ektir.

ci ar-şa “çıkarmak”	26/05
uç-ur-ğandek “uçurmak”	46/13
öç-ür-üp “söndürmek”	95/07
köç-ür-üvalğan “kopya etmek”	129/23
çök-ür-üp “batırmak”	165/23
...aç-ur-up “kaçırmak”	13/05
aş-ur-up “aşırma”	335/18
...ayt-ur-uşini “geri çevirmek, döndürmek”	46/17
yoş-ur-up “gizlemek, saklamak”	37/02

E.1.2. İsimden Fiil Yapan Ekler:

İsim kök ve gövdelerinden fiil yapan eklerdir.

-a/-e-:

Ünsüzle biten fiillere getirilen bu ek oldukça işlektir.

kiyn-a-p “eziyet etmek, işkence etmek”	125/02
küç-e-p “zorlamak”	25/21
orn-a-p “yerleşmek”	167/15

boş-a-p “ayırmak”	251/12
ça...n-a-p(<ça...in-a-) “ışık saçmak, parlamak”	333/17
san-a-p “saymak”	148/15
mil-e-ngen “bulamak”	169/05
at-a-ytti “ad vermek”	179/06
çüş-e-ndim “olmayacak hayâl kurmak”	424/05
tüz-e-p “yapmak, tesis etmek”	216/09

yo...-al-di “¹ kaybolmak” 410/06

-ar-, -er-/ -ür-:

Fazla işlek olmayan bir ektir.

béc-ir-meydu “becermek”	347/25
a...-ar-tilğan “badana yapılmak, beyazlamak”	228/20
yaş-ar-di “yaşarmak, yaşla dolmak”	81/02
boz-ar-ğan “rengi boz renge dönmek”	400/11

-ay-/ -ey-/ -y-:

Eski Türkçe’deki -ad-/ -ed- isimden fiil yapma ekinin devamı olan -ay-, -ey-, -y-

eki, ¹ işlek bir ektir. saray-ğan “sararmak”	415/19
küçü-y-üvalidiken “güçlenmek, kuvvetlenmek”	405/19
-ca-/ -ça-/ -çel- hürp-ey-di “keyfi kaçmak, tiksirmek”	83/22
küç-ey-tivetti “güçlenmek, kuvvetlenmek”	233/23
İşlek bir ek değildir. köp-ey-tip “çoğalmak, artmak”	185/20
mükç-ey-gen “eğilmek, kamburlaşmak”	71/09
yélin-ca-p “tutuşmak, alevlenmek”	144/11

-cira-/ -cura/ -çire-:

tep-çire-p “damla damla akmak, sızmak” 151/03

-da-/ -de-:

ün-de-ydiğan “seslenmek, çağırarak”	110/21
iz-de-p “aramak”	179/24
orun-da-p “yerleştirmek”	28/11
si...im-da-p “avuçlamak”	144/24

¹ Rıdvan Öztürk(1997): *Uygur ve Özbek Türkçelerinde Fiil*, TDK Yay., Ankara: s. 25.

-gira-/...ira-/kire-, -küre-:

Genellikle taklidi kelimelerden fiil yapan bir ektir.

par-...ira-p “parıldamak, ışıldamak”	142/21
gañ-gira-p “sersemlemek, aklını şaşırmak”	374/12
var-...ira-p “bağırarak, yaygara yapmak”	403/04
çur-...ira-şti “çık çık diye ses çıkarmak, sakınmak”	202/04
şar-...ira-p “yağmurun şar-şar yağması”	401/11
pir-...ira-p “dönmek”	401/04

-ğa-, -...a-/ke-:

bul-ğa-p “bulamak, kirlletmek”	138/21

-ğar-/ger-, -...ar-/ker-:

öz-ger-di “değişmek, dönüşmek”	174/25
es-ker-tip “hatırlamak”	350/06

-i-, -u-/ü-:

Ek, ünsüzle biten tek heceli kelimelere özellikle sıfatlara ve taklidi kelimelere

getirilir. ¹ erz-i-ydu “önemsemek”	391/17
toz-u-ydiğan “savrulmak, dağılmak”	246/08
mic-i-p “ezmek, mıncıklamak”	66/02
renc-i-gendek “gönlü kırılmak, üzülmek”	90/01
toş-u-şta “dolmak”	163/04

-ilda-/ilde-, -ulda-/ülde-:

Sonu sessiz harfle biten teklidi kelimelere getiren bu ek işlek bir isimden fiil

yapım ekidir.

gür-ülde-ytti “gürüldemek, çağıldamak”	60/16
pir-ilda-p “uçmak (pır diye)”	227/03
şuv-ulda- “ürpermek”	124/20
lip-ilde-p “görünüp kaybolmak”	12/14
löm-ülde-p “kaynamak, bol olmak”	145/21
güp-ülde-p “gümbürdemek”	344/16

-ir-, -ür-, -r-:

kék-ir-i “geğirmek” 42/20

bök-ür-tüvétidiken “böğürmek” 380/22

¹ Öztürk, 1997: 40.

-ira-/-ire-:

Taklidi kelimelerden fiil yapan bu ek pek işlek değildir. gañg-ira-p

“sersemlemek, aklını şaşırmak” 137/18

temt-ire-p “şaşırmak, sersemlemek” 62/23

-ir...a-, -i...a-:

Çok az görülen bir ektir.

téñ-ir...a-p “hayret etmek, şaşırmak” 244/21

-...-/-k-:

İşlek olmayan bir ektir.

yolu-...-up “uğramak, karşılamak” 168/01

kéçi-k-ip “gecikmek” 417/06

zoru-...-up “yorulmak, usanmak” 67/03

téri-k-kendek “kızmak, öfkelenmek” 53/01

-...ir-/-kir-, -...ur-/-kür-:

baş-...ur-up “yönetmek, idare etmek” 180/08

-la-/-le-:

Çok işlek bir ektir. Yapma ve olma ifade eder.

...ari-la-ş...a “karalamak”	284/19
tesir-le-ngen “etkilenmek”	327/12
çiş-le-p “dişlemek”	84/05
çağ-la-ydu “tahmin etmek”	245/24
baş-la-p “başlamak”	9/03
gül-le-p “çiçeklemek”	109/04
iz-le-p “izlemek”	53/12
cay-la-ydu “yerleşmek”	338/05
oçum-la-p “avuçlamak”	198/02
oy-la-ymen “düşünmek”	219/23

-lan-/-len-:

Birleşik bir ektir. -la-, -le- isimden fiil yapım ekine -n- fiilden fiil yapım ekinin eklenmesiyle meydana gelmiştir.

hazir-lan-di “hazırlanmak”	160/04
teyyar-lan-ġan “hazırlanmak”	184/10
top-lan-ġan “toplanmak”	24/20
oñaysiz-lan-di “zorlanmak”	13/05
pür-len-gen “buruşturmak”	138/11

ğezep-len-di-de “öfkelenmek” 26/01

baş-lan-di “başlanmak” 331/16

+laş-/+leş-:

Birleşik bir ektir. (-la- /-le-+-ş-)

gep-leş-mey “konuşmak” 273/13

orun-laş-turuşi “yerleşmek” 50/18

ciddiy-leş-ken “ciddileşmek” 192/01

...am-laş-miğan “yakışmak” 236/03

yé...in-laş-...an “yakınlaşmak” 320/01

orta...-laş-...udek “paylaşmak” 265/08

-lat-/let-:

Birleşik bir ektir. (-la- /-le-+-t-)

şaldir-lat-...anda “hışkırtmak” 243/14

uḫ-lat-maydiğan “uyutmak” 270/18

-na-/ne-:

çet-ne-ydiken “nazar değip hastalanmak” 160/14 çay-na-p

“çiğnemek” 206/22

-ra-/re-:

Daha çok taklidi kelimelere getirilir.

yay-ra-p “rahatlamak” 91/08

say-ra-p “ötmek” 233/09

sek-re-p “sıçramak” 164/18

hañ-ra-şliri “anırmak” 211/04

çölde-re-p “ıssızlaşmak” 366/19

mö-re-şliri “melemek” 211/03

tit-re-p “titremek” 256/09

-sa-/se-:

İşlek olmayan bir ektir.

deñ-se-p “tartmak, ölçüp biçmek” 287/16

-si-, -su-/sü-:

İşlek olmayan bir ektir.

ök-sü-p “hüngün hüngür ağlamak” 71/15

-sira-/-sire-:

en-sire-p “kaygılanmak, endişe duymak” 36/12

...an-sira-t...an “kan kaybetmek” 198/14

ğudük-sire-p “şüphelenmek” 367/24

-şa/-şe/-şi/-şu-:

	159/03
teñ-şe-şke “eşit hale getirmek”	319/10
çiçañ-şi-p “çok kızmak”	348/04
lin-şi-tip “sallanmak, titremek”	95/19
ğuduñ-şi-ğan “öfkelenmek”	304/18
teñ-şi-lip “eşit hale getirmek”	204/25
şoĥ-şu-p “çekilmek, gerilemek	104/07
...aĥ-şa-y “perişan olmak”	348/03

-sin-/sun-:

Birleşik bir ektir. (-si-/su-+-n-)

...izi...-sin-ip	“ilgilenmek, dikkat etmek”	139/25

E.2. Fiil Çekimi

E.2.1. Fiillerde Şahıs Ekleri

Şahıs ekleri çekimli fiillerde hareketi yapan veya olan şahsı ifade eden eklerdir.¹

E.2.1.1. Şahıs Zamiri Menşeli Şahıs Ekleri:

Uygur Türkçesinde zamir menşeli şahıs ekleri geniş zaman, şimdiki zaman, öğrenilen geçmiş zaman, gelecek zaman ve istek çekimlerinde kullanılır. Birinci teklik şahıs zamiri “men” bu sahada hâlen Eski Türkçedeki hâliyle çekime girmektedir. İkinci teklik şahıs “sen” zamiri ile karşılanmakta, ayrıca nezaket ifadesi olarak “siz” şekli de tercih edilmektedir. Tur- filinin ekleşmiş şekli olan “-du, -tu” üçüncü teklik şahısta kullanılmaktadır. Üçüncü teklik şahsın bazen üçüncü çokluk şahıs eki olarak da kullanıldığı görülmektedir. İkinci çokluk şahısta yine ekleşmiş bir zamir “siler<siz-ler” kullanırken, üçüncü çokluk şahısta “-lar”, önüne “-ş” getirilerek kullanılır.

Teklik	1. şahıs	men
	2. şahıs	sen, siz
	3. şahıs	eksiz, -du, -tu
Çokluk	1. şahıs	miz
	2. şahıs	siler
	3. şahıs	eksiz, -ş-, -lar

E.2.1.2. İyelik Menşeli Şahıs Ekleri:

İyelik menşeli şahıs ekleri bu sahada görülen geçmiş zaman, şart ve gereklilik çekimlerinde kullanılmaktadır. İyelik menşeli şahıs eklerinde de üçüncü çokluk şahısta “-ş-lar” yapısı kullanılmaktadır.

Teklik	1. şahıs	-(i,u,ü)m
	2. şahıs	-(i,u,ü)ñ
	nzş.	-ñiz
Çokluk	3. şahıs	eksiz
	1. şahıs	-..., -k
	2. şahıs	-(i,u,ü)ñlar

3. şahıs eksiz, -ş-, -lar

¹ Ergin, 1985: 282.

E.2.1.3. Üçüncü Tip Şahıs Ekleri:

Emir kipinin çekiminde kullanılan bu şahıs eklerinde her şahıs için ayrı bir ek şekli kullanılır.

Teklik	1. şahıs	-ay,-ey
	nzş.	-ñi, -sila, -sile
Çokluk	3. şahıs	-sun
	1. şahıs	-ayli, -eyli, -ili, -aylu..., -eylik

Birinci teklik şahıs emir çekiminde ünsüz ile biten kelimelerden sonra “-ay/-ey”, ünlü ile biten kelimelerden sonra “-y” kullanılır.

İkinci teklik şahısta hem eksiz hem de yukarıdaki eklerle ifade edilen emir çekiminde nezaket ifadesi için “-ñi, -sila, -sile” şekilleri de görülür.

Teklik üçüncü şahıs için daima “-sun” eki kullanılır.

Çokluk birinci şahıs çekiminde ünlü ile biten kelimelerden sonra “-yli, -ylu..., -ylik” ekleri getirilirken, ünsüz ile biten kelimelere “-ayli, -eyli, -ili, -aylu..., -eylik” ekleri getirilir.

İkinci çokluk şahıs -ñlar ile ifade edilir. Bazen sadece “-ñ” ekiyle ifade edildiği de görülür. Ek, ünlü ile biten kelimelere “-ñ” şeklinde gelirken, üsüz ile biten kelimelerde araya yardımcı ses girer.

Üçüncü çokluk şahıs çekimi “-(ş)-sun” ekiyle yapılır.

E.3. Basit Zaman Kipleri:

Bu bölümde basit zaman kiplerini iki grupta inceleyeceğiz:

1. Bildirme Kipleri
2. Tasarlama Kipleri

E.3.1. Bildirme Kipleri:

Bir kısım fiil şekilleri ortaya çıkan veya çıkacak olan bir hareketi bildirirler. Bu fiil şekillerine “bildirme kipleri”¹ denir.

¹ Ergin, 1995: 289

E.3.1.1. Geniş Zaman:

Bu sahada geniş zaman çekimi, “-r-, -ar-/er-, -ur/-ür” ekleriyle yapılır. Fiil çekiminde zamir menşeli şahıs ekleri kullanılır.

1. teklik şahıs	...il-ar-men	/	tur-ur-men
2. teklik şahıs	...il-ar-sen	/	tur-ur-sen
nzş.	...il-ar-siz	/	tur-ur-siz
3. teklik şahıs	...il-ar	/	tur-ur

1. çokluk şahıs	...il-ar-miz	/	tur-ur-miz
2. çokluk şahıs	...il-ar-siler	/	tur-ur-siler
3. çokluk şahıs	...il-iş-ar, ...il-ar/		tur-uş-ur, tur-ur

1. Teklik Şahıs: (-ar-/er-men; -ur-/ür-men)

-Her ...ançe tartsam yine şunçilik **tartarmen**!... 378/17

-Eslidiğu ikki hepte ruḥset bergen bolsa yaḥşi bolatti, -dédi Şevket Zayit...a yüzlinip, -tinçli... bolsa, on künde ...aytip **kélermen**! 10/24

Bu ḥuddi ...éri, nativan momaylarniñ “men **köyermen** balamğa, balam köyer balisiğa” dep zarlığınidek hesretlik iş emesmu?! 144/19

-Ḥep, ḥep! -dédi u bir hazadin kéyin uh tartip, -menmu kadir bolup maaş **alarmen**, şu çağda, her ayli... maaşimniñ bir ...ismiğa birer tağar tamaka élip, işhanamniñ, öyümniñ bir buluñiğa tiklep ...oyup, kirip-çi.....an her ...anda... ademge aldı bilen: 287/26

2. Teklik Şahıs: (-ar-/er-sen; -ur-/ür-sen)

-Emdiğu rast gépiñni **éytarsen**, Zayit! 419/23

Hazırğu köçürüp, yadlap bir iş **...ilarsen**, kéyin cemiyetke çi.....anda ...anda...

...ilisen? 174/05

Bu ...aidini **bilersiz**? 268/04

-Oanda..., şéir yaridimu? -dédi u mestane halettin öz eksige kélip, -emdi

külersiz, tebessumiñizdin mañimu azra... **béersiz**...347/08

-Öziñiz **bilersiz!**

377/25

-Emdi mavu çöçektin kelgennimu yep **ba...arsiz**, -dédi Şevket şire üstidiki bir neççe may to...aç, ...urut ve érimçilerni uniñ aldiğa sürüp, -köp nerse élip kélelmidim, yurtmu ...atilañçılı..... 42/25

3. Teklik Şahıs: (-ar/-er; -ur/-ür)

Uniñdin kimler ötüp, kimler **...alar!**...

27/11

-Yéni kinolar keptu, bille bérıp köreyli, bir dem bolsimu köñliñiz éçilip **...alar**,

...anda... deysiz? –dédi.

82/05

Éşek bolup ...**alar** yüzge kirsimu hem!> 147/14

“Zayit aka, hazırğu şunda..., lékin hara...ni muşunda... içiversiñiz, ete ħuddi

...éyip ...alğan şaldek turup, boyuniñizğa ula... çüşüp ...**alarmikin!**” 12/04

-Ĥudayim déginiñiz **kéler**, Zayit, -dédi héli...i ...iz Ĥudağa tivingandek

...iyapette, -teliyim kélip asanra... soallar çi.....ay ilahim... 266/12

<Capa-azab çekip adem hör **bolur**, 195/16

Sedepite ...amilip ...etre dur **bolur!**> 195/17

1. Çokluk Şahıs: (-ar/-er-miz; -ur/-ür-miz)

Oanda... ..**ilarmiz?** 334/15

-Selim Ependini yo...lap baraylı, içki cehette birer iş bolğan bolsa özidin

añlarmiz. 361/06

-Ağıniler, ğeyret ...ilsa... beş ciñ postekni yiğip **kétermiz**, köprek yiğsa..., köprek

yeydiğan gep! 27/18

-Oéni **körermiz!**... 378/18

2. Çokluk Şahıs: (-ar/-er-siler; -ur/-ür-siler)

“Bir ademni sinaş üçün bir tağar tuzni bille ye” dégen gep bar, belkim va...it uzarğanséri, bir-biriñlarni téħimu tolu..., obdan çüşinip **kétersiler!**... 40/16

İncelediğimiz metinde 3. çokluk şahıs geniş zaman çekimi bulunmamaktadır.

Geniş Zamanın Olumsuzu: -mas/-mes- ekine zamir menşeli şahıs eklerinin getirilmesiyle yapılır.

Birer ...étimğa héçgep **bolmas...** 9/19

-Umumniñ mal-çarvilirini élip çi...ip ketseñlar **bolmas!** 93/25

Kitabiñni o...up, şeiriñni yézip, gülni dériziniñ sirtidin purap yürüverseñ

bolmasmidi?! 232/07

Menla sözlisem **bolmas!** 325/17

E.3.1.2. Şimdiki Zaman:

Fiilin içinde bulunulan zamanda yapıldığını ifade eden bu zaman çekimi

“-vati” ve “-ma...ta/-mekte” ekleriyle yapılır.

a. “-vati” Ekiyle Yapılan Şimdiki Zaman:

Bu ek yat- fiiliinin ses hadiseleri sonucu ekleşmesiyle oluşmuştur. Türkiye Türkçesindeki -yor eki aslında yor- fiilinin geniş zamanı yorur’un ekleşmesi ile, Uygur Türkçesindeki -vat ise yat- yardımcı fiilinin ekleşmesi ve ses değiştirmesi neticesinde maydana çıkmıştır.¹

¹ Kaşgarlı, 1992: 166.

1. teklik şahıs	bol-u-vati-men	(bol-up yat-a-dur-men)
2. teklik şahıs	bol-u-vati-sen	
nzş.	bol-u-vati-siz	
3. teklik şahıs	bol-u-vati-du	

1. çokluk şahıs	bol-u-vati-miz		
2. çokluk şahıs	bol-u-vati-siler		
3. çokluk şahıs	bol-u-vati-du	/	bol-uş-u-vati-du

1. Teklik Şahıs: (-vati-men)

Hemmisini **oylavatimen**, Badamgül, hemmisini! 16/10

-Unda... déme, -A...niyaz dostiniñ köñlini yasidi, -menmu pilsirat kövrükiniñ

üstide mañgandek **kétivatimen**, adaş! 38/18

“Tars” ...ilip üzülüp kėtiştin ...**or...uvatimen**. 190/13

Pe...et u Moskuada yaşığan, men Ürümçide **yaşavatimen**, u, U Rus, men

Uygur, per...imiz mana şu ħalas! 294/03

-Edebiyat...a heves ...ilimen, -dédi A...niyaz özini erkin tutuş...a tirişip, -az-tola

şéir yézip özümni **sinavatimen**... 324/16

Hazir şuniñ ciddiy teyyarli...ini ...**ilivatimen**. 425/19

2. Teklik Şahıs: (-vati-sen)

-Baya ħuddi komşiriğa tuyu...siz kala yégen ademdek ésini yo...itip ...oyğan

Zayit emdi bir az özini oñşap, A...niyazğa ħezep bilen hürpeydi, -sen ittipa... teşkilige

hürmetsizlik ...**ilivatisen** A...niyaz, ittipa... ezaliri arisiğa bölgünçilik **sélivatisen**! 159/02

Sen Ġunçe...izğa bolğan héssiyatiñni ħuddi Çiħopniñ ħilap bendisidek ni...ablap

kélivatisen! 204/12

-Hey Oaşan, néme dep **cöylüvatisen**?... 212/08

-Néme **devatisen**, Zayit!? 273/16

-Hey ...aşan, sen néme **dévatisen**? -dédi Gayit Mayit heyran bolğandek

çekçiyp, -Gavşuci nede unda... dédi, sen uniñ sözini **burmilivatisen**, cumu! 289/08

3. Teklik Şahıs: (-vati-du)

-Toğra, buniñdin yahşı şeir çi...idu, dédi A...niyaz hıyalçan halda, -bizni tebiet yaratti, yene şu tebiet **bé...ivatidu**. 32/18

Hazir bizdin ne... turmuştiki, öz içimizdiki ciddi küreşniñ boran-çap...unliri imtihan **élivatidu**! 158/03

Hazir silerniñ arañlardin bir türküm ümidlik, i...tidarli... yazğuçı, şair ve tet...i...atçılar yétişip **çi...ivatidu**. 357/23

Sizni bir ...iz **ça...irivatidu**, depla başlap çi...! 282/05

Elvette az emes, lékin ularniñ hemmisi untulup, pe...et aşularla insaniyet ...elbidin öçmey **kélivatidu**. 220/11

1. Çokluk Şahıs: (-vati-miz)

Şuni déğine! -dédi Turğun uluğ -kiçik tinip -lékin u bir rivayet, biz bolsa..., ne...

réalli...ni béşimizdin **keçürüvatimiz**. 29/17

-Biz sizni **oylavatimiz**, A...niyaz! 161/04

Lékin, biz uni burjuaziyiniñ “insanperverlik”, “insan tebiiti” dégenlerni teşvi...

...ilğan, dep **eyiblevatimiz**! 216/21

Biz yine davamli... **retlevatimiz**, lékin maña Ya...up Kérimi putlikaşañ boluvatidu... 303/06

Şuña yata...ta toñğuz topi...i oynap köñilimizni **éçivatimiz**... 248/11

2. Çokluk Şahıs: (-vati-siler)

“Méniñ ...anunlu... léksiye sözleşimge değli **...ilivatisiler!**” 47/12

-Siler eğme...ler, maña töhmet **...ilivatisiler!** 419/01

...lékin köpçilikiñlar te...diriñlarni döletniñ, hel...niñ te...diri bilen bağlap, vetinimizni ...udret tap...uzaş yolida capağa çıdap ilim-pen **öginivatisiler**, silerniñ namiñlar ço...um tariñnamilerge yézilidu, evlamlarmu silerni hürmet bilen tilğa alidu. 249/07

3. Çokluk Şahıs: (-vati-du/ -ş-i-vati-du)

“Biz o...ut...uçılardin eşip kettu..., yine eşip kétimiz!” dep gidıyıp **yürüşüvatidu**... 238/11

Emdi kélip, on yıl ötkende, beziler uni şa.....ide tetürisige burap, bu ademniñ eslidinla niyiti yaman, şu çağdiki ciddiy sepperverlik yiğininimu sarañniñ ...ili...ini ...ilip, meşhire ...ilğan, ve hakaza **déyişivatidu!**... 369/08

Çégra dégen hañğir...ay uçı..., adamlar öle-tirilişige ...arimay, **kétivatidu**...

42/10

Lékin buniñdin bezilerniñ közi **...izirivatidu**, ular bizniñ beğtimizni körelmeyvatidu! 291/05

b. “-ma...ta/-mekte” Ekiyle Yapılan Şimdiki Zaman:

Bu ek ile yapılan şimdiki zaman çekiminde 3. teklik şahısta nezaket şekli olarak “siz” kullanılır. 3. çokluk şahısta kullanılan “-ş” çokluğu ifade eder. Bu ekin açık hece ünlüsü teklik birinci ve ikinci şahıslarla, çokluk birinci ve ikinci şahıslarda

“-i-”leşir.¹ Özbek Türkçesinde ekin -ma...da şekli kullanılmaktadır.²

1. teklik şahıs	tur-ma...ti-men	/	işli-mekte-men
2. teklik şahıs	tur-ma...ti-sen	/	işli-mekte-sen
nzş.	tur-ma...ta-siz	/	işli-mekte-siz
3. teklik şahıs	tur-ma...ta	/	işli-mekte

¹ Öztürk, 1997: 135.

² Öztürk, 1997: 135.

1. çokluk şahıs	tur-ma...ti-miz	/	işli-mekte-miz
2. çokluk şahıs	tur-ma...ti-siler	/	işli-mekte-siler
3. çokluk şahıs	tur-uş-ma...ti	/	işli-mekte

Metnimizde şimdiki zamanın bu şeklinin sadece 3. teklik şahıs ve 3. çokluk şahısta örneklerine rastladık.

3. Teklik Şahıs: (-ma...ta/-mekte)

Mana emdi şu yigit-uniñ ğururi, iptihari bolup tuyulğan he...i...iy erkek ğuddi bir nativan, aciz ...uşlardek ...epezge solinip, erkidin, muhebbitidin, dostidin, cimi-cimi némisidin ayrilip,(14) azab ve nadamet içide **yatma...ta...** 108/11

İmtihan davam **...ilma...ta**, yaĥşi bergenler külüp, hiciyip; naçar bergenler ...ayġurup, salipiyip siniptin üzölmey çi...ip turdi. 274/25

Bu yerde birjua maarip idiyisi otturisida ciddi küreş **barma...ta**. 298/16

A...niyaz ...ollirini ar...iġa tutup, ademni tit tit ...ilġuçi bir ĥil çigiş ĥiyallar ilkide béşi ...ayġan terepke **mañma...ta**. 381/01

Yira...lardin şöĥşup kelgen oyna... taġ süyi sémonet ...izġa...larni söyüp, şadiman **a...ma...ta**. 424/08

3. Çokluk Şahıs: (-ma...ta/-mekte; -ş-ma...ta/-ş-mekte)

Bir adem ve bir hayvan bir baş ...izilçini talişip **élišma...ta**, her ikkisi boş kelmidi, kaliniñ ötkür çişliri ...izilçiniñ bir béşini amburdek ...is...anidi, A...niyazniñ yoġan ügilik küçlük barma...lirimu ...izilçiniñ yene bir béşiġa ta...a miĥdek çin kirişip ketkenidi.

383/16

<Ĥalayı..., sinipiy küreş ötkürlişip şu dericige yetikti, düşmenlirimiz hayvandin paydilinip, bizge hucum **...ilma...ta!** 192/02

...bezi adamlarniñ özini bilişi ve çüşinişi téĥiçe balılar baġçisidiki gödekler halitide **turma...ta!** 263/18

Uygur Türkçesinde Şimdiki Zamanın Olumsuzu: Şimdiki zaman ekinden

önce -may-/-mey- eki getirilerek yapılır.

Siz téhçe hoşıñizni **tapalmayvatisiz**, yalğan-yavida... gepler bilen teşkilni aldimakçı boluvatisiz! 52/17

Eger Huda adil bolsa, bizniñ azabimizni körse bolatti, lékin bu künlerniñ héç aħiri **körünmeyvatidu**, açlı... dégen ademniñ özini özi azablap, asta-asta ölüşi oħşaydu!... 29/19

Lékin hazır beziler huddi zukamdap, burnidin yel mañmay ...alğandek, uniñ mesilisiñin ħaraktérini, éğirli...ini tonup **yetmeyvatidu**, meniñçe, bunda...larğa derhal mudapie okuli ormisa... bolmaydu! 57/07

Epsuski, hazır beziler in...ilab ...izil bayri...iniñ lepildevat...anli...inila körüp, düşmenlerniñ ...iliçni bilevat...anli...ini **körmeyvatidu**! 158/04

Lékin buniñdin bezilerniñ közi ...izirivatidu, ular bizniñ beħtimizni
körelmeyvatidu! 291/04

E.3.1.3. Görülen Geçmiş Zaman:

Uygur Türkçesinde görülen geçmiş zaman çekimi Türkiye Türkçesinde olduğu gibi “-di, -du/-ti, -tu, -tü” ekleriyle yapılır. Birinci çokluk şahıs daima yuvarlak şekliyle “tu..., -tük, -du..., -dük” yapılırken; üçüncü teklik ve üçüncü çokluk şahıs çekiminde daima düz-dar “i” tercih edilir.

1. teklik şahıs	kör-dü-m		
2. teklik şahıs	çi...-ti-ñiz		
3. teklik şahıs	ket-ti		
1. çokluk şahıs	bol-du	/	ket-tük
2. çokluk şahıs	çüş-tü-ñlar	/	déyiş-ti-ñler
3. çokluk şahıs	ket-tü		

1. Teklik Şahıs: (-dim, -dum, -düm/-tim, -tum, -tüm)

Men Şevketin ensirep ...**aldim**... 36/11

-Rehmet muellim, öydikilerni avare ...ilmañ, -dédi Zayit tüzüt bilen, -men
tama... yepla **keldim**. 243/04

Siz téħi bir munçe kişilerni apettin ...**ut...uzdum**, dep bu ciddiy mesuliyettin
asanla ...utulup ketmekçimu?!172/17

Huşalli...imda ħetni pulañlitip, sekrep kettim ve tunci ...étim yu...iri intunatsiye
bilen mikail muşpi...niñ sen yaħşı köridiğan héli...i şeirini o...**udum**:329/16

Amérika yazğuçisi Mark Tivinniñ munda... bir hékmetlik sözini **kördüm**:

148/13

Men Selim Ependini her bir körgende, özümniñ bu danyada téħi hayat
yürüvat...anli...imdin ...atti... nomus ...ildim, **ökündüm**! 404/22

Men dilimğa meripet şamini ya.....an ustazim Selim Ependini töhmet o...i bilen

yi...ittim. 404/16

Siler yigitler ezeldin yağlıma gepke usta, şuña men dostumni yerge ...arap

...almisun, dep çüştin kéyinki konsultatsiyini taşlap, bile *çi...tim.* 34/25

Séni dep özümni *unuttum* bikar... 203/25

Hürmetlik kitabhanlirim, ...elem muşu yerde tohtidi, davamlı... yézivérip, sizni

esnitip ...oyuştin *...or...tum!* 429/02

“Men némiş...a bu napak, yüzsez ademge işinip, uniñ yağlıma geplirige düm

çüştüm!? 380/18

...-bardim, héli çoñ dohtur bilenmu *körüştüm* déGINE, lékin epleşmide, dohtur

néme deydu-de: 185/20

2. Teklik Şahıs: (-diñ, -duñ, -dün/-tiñ, -tuñ, -tün)

Siz kilaskom turup, beş ciñdin postek yızisiler dése, hoş dep ...ol yaπlap

turdiñizma? 22/13

Senmu ...**ildiñ** bivapa, 207/12

Sen ...anda... ..ilip, özün yaħşı körgen ...izniñ hayatini veyran ...iliş...a, diliñğa meripet otini ya.....an ustaziñğa ...arşı muşt kötürüşke cür’et ...**ildiñ**!? 417/19

-Sen A...niyaz, bilip ...oy, ittipa... yiğini **buzduñ**! 160/09

Veten ħaini, milletçi Şevketke çapan yépip, uniñ üçün enze **ağdurduñ**! 160/10

Özün nelerde **yürdüñ**? 2/08

Men bu ve...elerni körüp, öz-özümge <**kördüñmu**, ular néme ...ilişti ve néme körüşti? 87/01

Siz ...açıdığan çağda çéğra ta...aldi, şuniñ bilen heyviñiz sunup, şermendilik

bilen ar...iñizğa ...**ayttiñiz**, bu yalğanmu?! 53/06

Sen bu gépiñ bilen mahiyetlik bir per...ni inkar ...**ilivettiñ**, sarañ! 211/06

-Hoy, néme ...ilğiniñ bu itniñ balisi! -dep alatağil var...ıraş...a başlıdi héli...i sava...dişi, -aran yiğ...an mallarnı **pitirivettiñgu**! 94/13

3. Teklik Şahıs: (-di/-ti)

U sinip...a kirip munberge **çi...ti**, yo...limidin kéyin, ...aide boyıçe aldin...i ...étim...i derstin sina... élip ba...ma...çi **boldi** ve tasadipiy közi çüşüp ...éliş bilen Şevketni ornidin turğuzup **soridi**. 63/04

Metkérem Met...asim közlrini yoğan éçip biraz **oylandi** ve dérizidin sirt...a ...arap ...oyup: 170/01

Havaz Beħtiniñ bayi...i sözliridin kéyin uniñ ...elbigé “ho...u... abroy” dégen şeytan vesvesisi téħimu çoñ...ur **ornidi** ve uniñğa ...anda... érişişniñ yolini, épini bilgendek bolup ...**aldi**. 58/04

Tağil kala ...izilçini çışligen péti ar...iğa **yandi** ve ħuddi yene birer aç ervah

kélip, riz...iğa çañ salidiğandek, sokuldap téz yürüp **ketti**... 384/08

Ġunçe...iz kekliktek yorğılap uniñ yéniğa **keldi** ve ħicil bolğandek ...izirip
turup: 139/16

1. Çokluk Şahıs: (-du..., -dük/-tu..., -tük)

Biz Şevket bilen üç yıl sirdaş, dildaş, te...dirdeş **boldu**.... 36/23

Bügün tamakidin mol hosul **aldu**...! 287/07

-Oéni ağıniler, bugün **ıçtu**..., çavimizniñ yéğini zakuska ...ilip **ıçtu**...!

201/02

-Ĥetni **köydürüvettu**..... 421/10

Men bolsam iş ...ilimen, cürüñlar **kettu**...! 160/20

-Biz uni uzun **küttu**..., hoşını tapar dep oylicu..., lékin, ...uv tülke aħır burnidin
ilindi. 370/13

Oéni emise, **kötürdu**..., hemmiñlarniñ salamatliki hem imanimizniñ ...uvvet
tépişi üçün ħoşe!... 200/21

Bizmu bugün “Ebceş Tamaka Ziyapiti” **...ildu...**! 287/23

2. Çokluk Şahıs: (-diñlar, -duñlar/-tiñlar, -tiñler)

-Yéñi letipe yo..., -dédi Seley érinip, -hemmisini añlap **bolduñlar**, Şevket bir néme désun, uzun boldi uniñ gépini añlimiğili! 308/24

-Siler néme dep **keldiñlar**? 161/20

Siler méni at...ili **keldiñlar**!” 189/02

Lékin hazir döletniñ béşğa kelgen va...itli... ..iyinçili... tüpeylidin, ...olimiz ...is...a bolup ...aldi, şu sevebtin, silermu éğir sina...larğa duş **keldiñlar**,... 249/03

3. Çokluk Şahıs: (-ş-di/-ş-ti)

Bu ikkisimu deslep mektepniñ, sinipniñ, sava...daşliriniñ, kéyin cemiyetniñ içkiriniñ, dunyaniñ geplirini **...ilişti** ve aħirida, özliriniñ te...diri, isti...bali ve muhebbiti toğrisida (16) sözlişip méñip, çet bir mehellige kélip ...alğanli...inimu sezmey **...élişti**.

254/13

Men bu ve...elerni körüp, öz-özümge <kördüñmu, ular néme **...ilişti** ve néme **körüşti**? 87/01

Görülen Geçmiş Zamanın Olumsuzu: -ma/-me- olumsuzluk ekiyle yapılmaktadır.

A...niyazniñ sinipidinla ötken yildin béri on üç okuğuçi ħoddi cin élip ...aç...andekla ğayib bolup **ketmidimu**!? 27/05

-Menmu uni çetke ...éçiptu yaki ...açıdu, **démidimğu**! 37/03

Küreş yillirininimu baştin **keçürmidim**. 292/23

Bu geplerde, çoñ...ur mezmun, yéterlik esas bolsimu, lékin A...niyaz bilen Şevket dégendek ...ayıl bolmıdı. 366/01

Turğun aħir kėtiş ...ararığa keldi, Şevketni kütüşkimu **könmidı**. 38/01

Şevket orniğa yat...an bolsimu **uħliyalımdı**. 84/07

—Emise, néme üçün tansiğa **çi...midıñlar**? 248/04

<Sen canni canandın özge *tutmuduñ*, 329/19

U séni *unutti*, sen *unutmuduñ*, 329/21

E.3.1.4. Anlatılan Geçmiş Zaman:

Uygur Türkçesinde anlatılan geçmiş zamanın çekimi “-p” ve “-ğan, -gen, -...an, -ken” eklerine zamir menşeli şahıs eklerinin eklenmesiyle yapılır.

a. “-p” Ekiyle Yapılan Anlatılan Geçmiş Zaman:

Ek ünlü ile biten fiillere doğrudan doğruya getirilirken, ünsüz ile biten fiillerde düzlük-yuvarlaklık uyumuna uygun bir yardımcı ünlü (-i, -u, -ü) alır.¹ İkinci teklik şahısta nezaket şekli olarak “siz” kullanılır. Birinci teklik şahıs ve birinci çokluk şahısta

¹ Öztürk, 1994: 76

zaman ekinden sonra ve şahıs ekinden önce “-ti” (turur) eki getirilir. Üçüncü teklik ve üçüncü çokluk şahıslarda ise zaman ekinden sonra “-tu” (tur) eki getirilir. Özbek Türkçesinde de geçmiş zamanın bu şekli “yáz-**ib-män**” şeklinde kullanılmaktadır.¹

1. teklik şahıs	çüşün-üp-ti-men
2. teklik şahıs	...uy-up-sen
nzş.	çi...-ip-siz
3. teklik şahıs	bol-up-tu
1. çokluk şahıs	çi...-ipti-miz
2. çokluk şahıs	çi...-ip-siler
3. çokluk şahıs	çi...-iş-ip-tu

1. Teklik Şahıs:(-p(ti)-men)

-Keçürük, Badamgül, -dédi Şevket köñlidin çi...irip, -bihude gepler bilen köñliñizni ağritip **...oyuptimen**, özümme bilmeymen, bir tereptin apamni oylap, bir tereptin sizni oylap, köñlüm parakende bolup kétiptu. 17/23

-Metkérem Met...asimniñ ...aşliri kötürölüp, közi yoğan éçildi, -men téđi Zayitniñ elpaziğa ...arap, arañlarda ħéli burunla birer ...orsa... so...uşı bolđan çéđi, dep **oylaptimen**. 86/08

Men uniñ köñlidin **kötürölüptimen**!... 113/18

–Zayit, men hamilidar bolup **...aptimen**! 333/24

-Nedin kélišiñ? -Soridi A...niyaz esnep turup, -eceb tatli... **uhlaptimen**. 385/06

Oylap ...arisam, men neççe va...ittin béri, ħiyaliy beğt-saadettin mest bolup **yürüptimen**! 404/07

2. Teklik Şahıs: (-psen/-psiz)

Éhtimal, ħétimni o...up, aldirap **kétipsen**, burun toy ...ilip néme ...ilattiñ derseni!

328/18

Sen ħétiñde, Zayit toğrisida sözlep kélip, kimdur birsiniñ ikki misra şéirini

ne...il ...**ipsen**: 192/21

Şuciniñ ...oñiğa **şapila...lapsen**-he?!253/05

–Pah, körmey ...aptu... Seleycan, yéñi köñlek **kiyipsen**, mubarek bolsun,

...ançıge aldıñ?276/14

“Oğut Şairi” **depsen**! 294/10

Yé...indın béri, ħéli cüdep ...**apsen**!... 422/15

3. Teklik Şahıs: (-ptu)

-Nede **turuptu** unçilik köp postek?22/18

-Oanda..., mayakovéskiniñ çaçmiliriğa **ohşaptumu**? 31/23

Oylap ...arisam, söyginim mendin ...éçiptu, turmuş yolummu **boğuluptu**, emdi
peket birla cénim ...**aptu**. 123/08

¹ Öztürk, 1997: 121-122.

Añlisam, beziler bizni solçilli...ilivatidu, **deptu**. 243/16

–Mana-mana, bizniñ arimizdin yoğan bir monopolçi yétişip **çi...iptu!** 317/03

Harun Reşid orda mulazimliriğa munda... **buyruptu:** 319/26

Bir küni çüşide, patman-patman puruçniñ astida ...élip, ölgüdek ...**inyniliptu**, etisi oyğınip, buni bir bişaret dep bilip, Hudağa tova ...**iptu**, buniñdin kéyin kişiniñ hi.....ige hıyanet ...ilmasli.....a ...esem **içiptu**. 326/08

1. Çokluk Şahıs: (-p-(ti)-miz mb.

2. Çokluk Şahıs: (-p-siler)

-Yağşi **kepsiler**, silerni bu yerge hızir evetiptu, -dédi Şevket u ikkisiniñ kelgenlikige huşal bolup, -hazir bizde nağşa muzikila kem bolup turatti. 318/25

3. Çokluk Şahıs: (-p-ti, -ptu, -iş-ip-tu)

Bir neççe kün içide ular **yiğiliptu**, pütün ordida ...iyamet ...ayimdek,(4) ğelite bir ehval yüz bériptu. 320/03

Yurttaki ademlermu aşunda... ara telvige aylinip **kétiptu**.43/18

...<Edebiyat Gülzari> sehipisige çi.....an üç şéiriñ yağşi **yéziliptu**,... 260/15

-Éni... boldi, het cezmen şularniñ ...oliğa çüşüp **kétiptu**, -dédi Zayit çoñ...ur ökünüş bilen, -Havaz Yétekçi boş emeksen, ular yine ça.....an **çikiptu!**... 413/01

b. “-ğan, -gen, -...an, -ken” Ekiyleriyle Yapılan Anlatılan Geçmiş Zaman:

Üçüncü teklik ve çokluk şahıslarda zaman ekinden sonra (-du) eki getirilir. Birinci teklik ve birinci çokluk şahıslarda şahıs ekinden önce (-di) getirilir. Üçüncü çokluk şahısta çokluk ifadesi için (-ş) eki kullanılır.

1. teklik şahıs	öl-gen-(di)-men	/	al-ğan-(di)-men
2. teklik şahıs	öl-gen-sen	/	al-ğan-sen
nzş.	öl-gen-siz	/	al-ğan-siz
3. teklik şahıs	öl-gen-(du)	/	al-ğan-(du)
1. çokluk şahıs	öl-gen-(di)-miz	/	al-ğan-(di)-miz
2. çokluk şahıs	öl-gen-siler	/	al-ğan-siler
3. çokluk şahıs	öl-iş-ken	/	al-iş-ğan

1. Teklik Şahıs: (-ğan/-gen-; -...an/-ken-(di)-men)

“Evladlardin evladlarğa ...**alğanmen**, 311/08

Bir menide hılnı hıl nam **alğanmen**. Ya milletlik,

ya siniplik çekim yo...,

Adem üçün orta... nésip **bolğanmen**.”311/08

-Étimen aka, on neççe yaş va...timdin tartip lay bilen **hepileşkenmen!** 227/21

Men saña ...ariğanda yarimas, iradisiz ikenmen... 38/17

Bilip ...oy, séniñ bunda... téti...siz gepliriñni tola añlap hö bolup **ketkenmen!**

294/08

Yetkenmen saña teste. 321/24

2. Teklik Şahıs: (-ğan/-gen-; -...an/-ken-sen)

-Séniñ nisiveñ méniñ désimde néme iş ...ilidu?-dédi u zerde bilen, -tazimu bir eñla...siz, bulañçi **ikensen!**... 25/14

-Munda... dégin! -dédi Oizil Burun tesirlengininin Seleyniñ dolisiğa ...é...ip, -sen

...açandin béri şunçe géripperver, ...izperver bolup **alğansen!** 317/13

-Mana, mana! Şiuciñcuyi dégenni çet eldin izdimisekmu, öz içimizdinla çi...ti emesmu? -dédi A...niyaz külüp, -sen Seley yénimizdila uñlavat...an Şiuciñcuyi **ikensen!**

289/11

3. Teklik Şahıs: (-ğan/-gen-; -...an/-ken-(du))

-Belkim o...uğuçilirimğa gep kélip ...almisun, dep özini **oyliğandu...** 387/08

Kim özige ot **oyğandu?**” déyişip, hañva.....an, ciddiyleşken halda, turup

...élişti... 401/12

Belkim bu yira...tiki ğayibane kündiş sultanni oylap, özige sélişturup şunda...

pikirge **kelgendu.** 231/04

Reht béli... 80 santi... 35 métr... dégendek gepler! Oanda... ésiñizge

kelgendu? 54/09

Éhtimal, yene şu Selim Ependi bilen özeñge so...uşturup **yürgendu?** 263/03

Hazir uniñğumu kimlerdur iç **ağritivat...andu,** kimlerdür tamaşisini körüvat...andur!... 60/04

Néme iş **ilivat...andu?** 165/13

Éhtimal, Bitğovin gas bolğaç...ila eñ yé...imli..., meşhur simfuniyilerni işlep

çi.....andu, eger Dostoyiviskiy öz va...tida ğayet zor rohiy azab...a duç kelmigen bolsa, 26

künde <Oimarvaz>dek meşhur eserni yézip çi...almığan bolatti. 194/21

U ottura mekteptiki çéğida dadisiğa bir çiğ ...epes aldurup, boz torğaydin birni

ba.....an. 59/17

1. Çokluk Şahıs: (-ğan/-gen-; -...an/-ken-miz) Metnimizde

örnek bulunamamıştır.

2. Çokluk Şahıs: (-ğan/-gen-; -...an/-ken-siler) Metnimizde

örnek bulunamamıştır.

3. Çokluk Şahıs: ((iş)-ğan/-gen-; -...an/-ken)

Derve...e uruş yillirida, bizniñ ecdadlirimiz öz vetini ve öz sinipiniñ hayatli...i

üçün açarçili.....a çidap, zor ...urbanlarni **bergen.** 181/04

Şuňa konılar: “Küçi bar birni yéñidu, bilimi bar miñni” dep toğra **eyt...an**.

288/24

Anlatılan Geçmiş Zamanın Olumsuzu: -ma/-me- olumsuzluk ekinden sonra anlatılan geçmiş zaman eklerinin ve şahıs eklerinin getirilmesiyle yapılır.

-Kimdin keptu, birer iş **bulmiğandu?** 3/02

-Muellim, tinçli...tu? Birer iş **bolmiğandu?** 364/10

U çağda hemme işni bilip turupmu maña tinip **...oymaptu**, dep mendin rencip

...élişñ mümkün. 11804

-Bu ...étim...i imtihañğa yağşı teyyarli... **...ilalmapsiz** he? 272/05

Némiş...a demsen, her yili bahar ve köz kéliş bilenla, ħuddi kamadin canlinip çï.....an höpüptek, pütün gézit-jurnallarni ala ...oymay, “Bovay ve Oğut”, “Oğutçılar Nağşisi”, “Oğut ve Başa...” dégendek şéirlar bilen toş...uzuvétisen, bularni men **yazmiğandimen!?** 294/16

..., andin talaşsa...mu ülkürenmiz, Şevket téĥi çégridin ötüp **ketmigendu?!**

37/20

Bu adem alte yildin béri pe...et ikki ...étimla sora.....a tartilğan, türmide töt ...étim

rehber almaş...an bolsimu, bu ademge héç nerse almişip **ba...miğan...** 71/11

E.3.1.5. Gelecek Zaman:

Uygur Türkçesinde gelecek zamanın çekiminde, “-a/-e-, -i-, -diğan, -ydiğan,

-ma...çi-/mekçi- ekleriyle yapılır.

a. “-a/-e-, -i-” Ekleriyle Yapılan Gelecek Zaman:

“-a/-e-” ekleriyle yapılan zaman çekiminin bu tipinde, (-a-, -e-) ünlüleri üzerlerine ilk hecesinde ünlü bulunan bir ek aldıklarında (-i-) şekline dönüşürler. Ünlü ile biten kelimelere ise ek “-y-” şeklinde getirilir. Üçüncü teklik ve üçüncü çokluk şahıslara da zaman ekinden sonra daima (-du) eki getirilir.

1. teklik şahıs	apir-i-men	/	de-y-men	...il-a-men
2. teklik şahıs	apir-i-sen	/	de-y-sen	
nzş.	apir-i-siz	/	de-y-siz	
3. teklik şahıs	apir-i-du	/	de-y-du	

1. çokluk şahıs	apir-i-miz	/	de-y-miz	
2. çokluk şahıs	apir-i-siler	/	de-y-siler	
3. çokluk şahıs	apir-iş-idu	/	eksiz	

1. Teklik Şahıs: (-i-{-u-, -ü-}men/-y-men)

-Oanda..., Şevket! Bu öyge könüp ...aldiñizmu? -dédi u he degendila sözini sipagerçilik bilen başlap, -öz gépiñiz boyıçe éyt...anda cennetkila emes, dozañ...imu könüp kėtisizğu **deymen**? 52/02

-Méniñ péşanemge pütülgen te...dir şu oñşaydu, Seley! -dédi yürikidiki yüzige

tépip turidiğan, köñlide kiri yo... bu yigit te...dirge ten bergen ...iyapette, -men ħuddi

Şéksper éyt...andek muhebbettin ibaret bu lezzetlik azab içide tolğınip yürüvéridiğan

oğşaymen! 204/17

Men sizniñmu béşinizğa kelgen bu va...itli... azablarni untup, öginiştin,

kespiñizdin muhebbetlik makan tépişinizni ümid ...**ilimen!** 106/07

-Aka, hatircem boluñ, işni siz razi bolğudek yağşi ...**ilimen**, -dédi A...niyaz uniñ bilen bille mañma...çi bolup, -lékin bir koy sel az bolup ...aldi, bir yérım koy bériñ, bolamdu? 228/01

-Emise, aña! -dédi Zayit temenna bilen geplirini emri-merup...a keltürüp, -

bilemen, A...niyaz, séniñ idiyeñ séniñ obraziñni yaritidu, hetta te...diriñnımu belgileydu.

117/10

-Toğra, menmu şundak ...**araymen**, bu ...éyinçili...lar belkim biz üçün irade tavlaydiğan, casaret yétiştüridiğan, menivi bayli... toplaydiğan bir eñgüşter bolup ...alsa eceb emes! 30/08

Tirna... astidin kir izdeydiğan töhmetçor ademler bilen bille bolup ...éliştin sa...liğın, dep **tileymen!** 262/24

Men **oylaymen**, in...ilab yüki her ...aңe éğir bolsimu, ademni bésivalalmaydu, lékin şéker yalıtılğan zembirek o...i ademni asanla yi...itip ...oyidu! 293/05

2. Teklik Şahıs: (-i-{-u-, -ü-}sen/-y-sen)

-Nediki geplerni ...ilip **yürisen**, Zayit! 37/08

-Néme ...**ilisen**, néme dep başlap çi...imen? 282/03

Men kétivatimen, uniñ bilen sen bille ...**alisen**. 40/15

Yene şu ...éçir pétiñ ...**élivérisen!**... 121/09

Sen uniñdin ...utuluş yolida **tirkışisen**, küreş ...**ilisen**. 148/18

<Bu kaliğa sen ige(23) bolisen, kolléktipiniñ her ...anda... işiğa işlitisen, emma öltürüp(24) ...oysañ, ikki kala töleysen!> deptu.

<Bu kaliğa sen ige **bolisen**, kolléktipiniñ her ...anda... işiğa **işlitisen**, emma

öltürüp ...oysañ, ikki kala **töleysen!**> deptu. 190/22

-Mendin **soraysengu**, hupsenlik ...ilma! 374/03

-Sen kelgüside sultan bolidiğan **ohşaysen**, A...niyaz! 385/21

3. Teklik Şahıs: (-i-{-u-, -ü-}du/-y-du)

Ezgüçi siniplarniñ eksiyetçi idiyisi huddi öyge taralğan zeherlik kömür gazidek kişilerni asta-asta **zeherleydu**, kişiler öziniñ ...anda... zeherlinip ölgenlikinimu bilmey **...alidu!** 96/07

Turmuş méni némiş...a munda... **...inyaydu?!** 80/22

Uniñ hemişe o...uydiğan héli...i şéiri, ayrim yerlerde ...ilidiğan gep-sözliri hem dohturniñ ötkenki diaknozi meniñ pikirimniñ rastli...ini **ispatlaydu!** 181/22

-Meydandiki bir işçiniñ ...izi halimdin hëver élip turuvatidu, tolu... otturida

o...uydu, sen dégendek, he...i...eten köyümlük, işçan. 386/15

-Havaz Behti közlirini ...isip, danali... bilen pikir yürgüzüşke başlidi, - her...anda... adem ölüştin burun köñlidiki geplirini ...ilivéliş...a **aldiraydu**, uniñ üstige,

Badamgülüniñ ölümni unda... tuyu...siz, tasadipiy ölüm emes, belki uzun va...it oyliniştin
ötken, ...ilidiğanni ...ilivélip, deydiğanni devélip bolğan ölüm! 409/06

-Dostlar bilen bile kötürgen ...edemlerniñ mezmuni çuñ...ur **bolidu**, ağıniler!

9/06

Neticide, mis...al paydini dep, tümenligen kırımın ...uru... **alidu**. 193/13

Bunda... ħaliy, yalğuz, cimcit kéçilerde, aşı...-meşu...larniñ küni **tuğulidu** ular
sözlişip harmaydu, ħuşalli... bilen déyişmigen gépi ...almaydu! 254/11

1. Çokluk Şahıs: (-i-{-u-, -ü-}-miz/-y-miz)

Yeymiz-içimiz, gende bolidu; **alaymiz-köydürimiz** kül bolidu; **tuğulimiz**,
ölümüz ceset bolidu. 289/04

Kitab, konsipiklarniñ hemmisini sandu.....a ...açılup élivaldim, yot...an-körpem
saña ...aldi, ħet yézişip turayli, hayatla bolsa... téĥi köp **uçrişimiz!**... 39/11

Buniñğa hemmimiz **éçinimiz**, **ayğurimiz**, lékin bizde néme amal! 80/09

Şevketni emdi siz emes, biz ...ut...uzup **alimiz**, ...anun yoli bilen **ut...uzimiz!**...

154/09

He...i...iy şan-şerepniñ kimge mensup bolidiğanlı...ini téĥi **körimiz!** 274/22

Oaysi kino iken, ...aysi kulub...a **barimiz?** 414/13

Zayit muşu iş...a bahanıdap, Havaz yétekçiniñ ...oli bilen sizni téĥimu çoñ...ur
evrezge ittirivetmisun, **deymiz!** 161/04

Biz tulparni uniñ ...immet bahalı... iğer-cabdu...i üçün emes, belki uniñ casariti

hem yügreklili üçün **maĥtaymiz!** 221/11

–Oatnişimiz, men téĥi şéir o...uyman, ar...idin tansa **oynaymiz**, paaliyet
başlanğuşe bizmu **ülğirimiz!** 341/15

Biz balılarni kiçik va...tidin başlapla muste...il pikir ...ilmasli.....a, köñilidiki
gepni éytmasli.....a, ...ariğularçe itaetçan boluş...a **mecburlaymiz!** 426/13

2. Çokluk Şahıs: (-i-siler)

Siz kilaskom turup, beş ciñdin postek **yîpisiler** dése, hoş dep ...ol yazlap
turdiñizma? 22/13

Muşunda... aktival témilarda şeir yazmay, néme **yazisiler**? 32/14

-Bularni nege **apirisiler**? 93/22

-Va...it toşup ...aldi, ...éni ...aysiñlar **çi...isiler**! 268/18

Obdan oylisañlar, tégige **yétisiler**! 310/09

-Zayit köreñlik bilen dimiğini ...a...ti, -bügünki işiñlar üçün ziyan **tartisiler**, çoñ
ziyan **tartisiler**! 416/22

...lékin köpçilikiñlar te...diriñlarni döletniñ, hel...niñ te...diri bilen bağlap,
vetinimizni ...udret tap...uzaş yolida capağa çidap ilim-pen **öginivatisiler**,... 249/07

3. Çokluk Şahıs: (-ş-ıdu/-ıdu)

Çünkü, unda... ademler hemişe özlirini baş...ılardin üstün, e...illik çağlap

hatalışıdu! 77/15

“1519 yıl 9-aynıñ 20- küni beş dane İspaniye parağoti Magilanniñ yétekçilikide, salıkar portidin ğerbiy şarğa sayahetke **çi...idu**, ular déñiz, boran ve dol...un bilen **élişidu...**” 242/16

Şuniñ üçün ular imtihandin hem **...or...idu**, hem uniñğa **...arşı** can-cehli bilen **élişidu!** 266/24

Aşunda... déyişke usta balılar her ğıl yağşı baha ve inamlarğa **érişidu**. 427/06

b. “-ma...çi/-mekçi” Ekiyle yapılan Gelecek Zaman:

“-ma...çi/-mekçi” eklerine şahıs zamirlerinin getirilmesiyle yapılır. Kalınlık-incelik uyumuna göre “ma...çi” ya da “-mekçi” eki tercih edilir.

1. teklik şahıs	...ildur-ma...çi-men	/	ber-mekçi-men
2. teklik şahıs	...ildur-ma...çi-sen	/	ber-mekçi-sen
nzş.	...ildur-ma...çi-siz	/	ber-mekçi-siz
3. teklik şahıs	...ildur-ma...çi	/	ber-mekçi
1. çokluk şahıs	...ildur-ma...çi-miz	/	ber-mekçi-miz
2. çokluk şahıs	...ildur-ma...çi-siler	/	ber-mekçi-siler
3. çokluk şahıs	...ildur--ma...çi	/	ber-iş-mekçi

-He, men! -dédi A...niyaz yine şu temkinliki bilen, -men néme deyttim, baş...ılarınñ sayısında ...olğa keltürgen şan-şerep sahta bolidu, pe...et öz küçige tayinip ...olğa keltürgen şan-şerepla he...i...iy bolidu, **démekçimen**, bildiñmu!? 274/15

Emma, men bu pikiririmni ...umbağ yézisida tunci ...étim ...urulğan üç sinipli...

başlanğuç mektepniñ terbiye programmisi **...ilma...çimen!** 428/04

-Éytiña, siz cemiyetke néme bilen çi...ip **ketmekçi?!?** 173/12

Siz zadi néme **démekçi!?** 154/02

Siz téĥi bir munçe kişilerni apettin ...ut...uzdum, dep bu ciddi mesuliyettin

asanla ...utulup **ketmekçimu?!?** 172/17

-Néme deysen hey, buni sen ...urt **démekçimu?** 382/04

Dostum, men **ölmekçi!** 404/13

Emdi yézimizdiki puti yalıñayaġ, ...olliri ...asma... ösmürlerniñ her ħil seveb

bilen o...uyalmay, meñgü nadanlı...ta ...alidiġan pacielik te...diri **özgermekçi!** 425/20

-Hee, -dédi Metkérem Met...asim konsipiktin köz üzmey, -kéler heptiniñ 2 küni “Uyġur klasik edebiyati”din imtihan **alma...çi.** 166/05

Ularniñ ehvalidin ...ariġanda, ular yaki birer yerdiki toy, bezme, olturušta

boluşıġa neġmikeşlik ...ilip, şu yerdin hélila ...aytip udulla sinip...a kelgen yaki emdi rasa bir uĥlivélip, tekrardin kéyin birer yerge bérıp, yérım kéçigiçe saz çélip, naĥşa tovlap

...orsa... **ba...ma...çi!**... 171/05

-Bu yerlerge mal-çarva kérek emesmiken?! -dep var...iridi Şevketmu mallarni hürkütkeç, -senler özüñniñ musapir bolġini yetmigendek bu tilsiz hayvanlarnimu musapir **ilma...çimu?**! 94/16

c. “-diğan” Ekiyle Yapılan Gelecek Zaman:

“Tur-” yardımcı fiilinin ve “-ğan” anlatılan geçmiş zaman ekinin ekleşmesiyle oluşmuştur.

“Bu şeklin bir fiil çekimi mi, yoksa sıfat-fiil mi olduğu hakkında tereddütler vardır. Bazı Uygur ve Özbek gramerleri de bu şekli, sıfat-fiil bahsinde vermeyi uygun bulmuştur.”¹

1. teklik şahıs	...il-idiğan-men	
2. teklik şahıs	...il-idiğan-sen	
nzş.	...il-idağan-siz	...il-idiğan-du
1. çokluk şahıs	...il-idiğan-miz	
2. çokluk şahıs	...il-idiğan-siler	
3. çokluk şahıs	...il-idiğan-siler	

Sen méni néme koylarğa *sélivatidiğansen!* 144/09

Sen néme oylap, némilerni ...ilip *yüridiğansen!*? 413/08

Tam suvaymiz, suva... lay *ételeydiğansiz?* 227/19

Oanda..., bunçilik işni *...ilalaydiğansiz?* 246/02

–Zayit, hazir külidiğan işlar boluvatamdu?! -dédi Badamgül çiş *...ériş...andek*

...aşlirini uçurup, -némilerni dep yüridiğansiz! 347/11

Sen néme üçün bigunah kişilerni bunda... çigiş, şep...etsiz soallar bilen

...iynaydiğansen?!.. 108/18

-Néme *déydiğansen*, tura...!185/11

Uygur Türkçesinde Gelecek Zamanın Olumsuzu: -ma-/-me- olumsuzluk

ekine –y- gelecek zaman ekinin getirilmesi ile yapılır.

-Bügün téhimu yé...in tonuşlardin bolup *...aldu...*, emdi méni *urmaydiğansen?*...

251/02

“Ağıniler, méniñ boluşum şu, buniñdin yaħşı **bolalmaymen**, némiş...a déseñlar,
men kiçikimde anamniñ sütige toymıǵan, anam méni bulma... bilen bé...ip çoñ ...ilǵan.

318/19

Men uniñǵa işinimen, u maña hemmini éyt...an, uniñ semimiyitidin
gumanlanmaymen! 76/11

Bu ...étim ötüp ketsem, meñgü uni **yo...liyalmaymen!** 90/01

Lékin men u niyitimdin **yanmaymen**, adaş! 124/03

Senmu bu cinayetliriñdin ...éçip **...utulalmaysen!** 160/11

Sen Urumçide emes, avu töge ...uli...idek yurtuñdimu, kişiler esligüdek birer
mazar **turǵuzalmaysen!** 295/08

~~Buniñ polattek pakitiri mana, sen uniñdin~~ **tanalmaysen, aǵduruvételmeysen!**

375/03

¹ Öztürk, 1997: 168.

-Oanda..., gep **...ilmaysizġu?**98/19

Uni tekşürüp delillidiñizmu? Ya..., Havaz Beġti, unda... **...ilmidiñiz**, hem

...ilalmaysiz! 153/20

Bu dunyaniñ işliri hergizmu séniñ ve Havaz Yétekçiniñ ħiyali, iradisi boyıçe bolup **ketmeydu!**... 413/10

Lékin adaş, **...éçir** cennetke **kirelmeydu**, çünkü u halal bilen haramniñ

otturisdin apiride bolġan nacins nerse! 121/06

Ular bizniñ tariġtiki uluġ şeġslirimizni emes, hetta hazir hayat yaşavat...an, milliy medeniyitimiz üçün töhpe yaritivat...an capakeş şeġslirimiznimu **bilmeydu!**

427/25

-Sel teġir **...ilayli**, saet altidin **...iri...** ötüptu, **...izlarniñ** teyyarli...i asan **pütmeydu!**

6/09

Bir-ikki ademniñ niyitini buzuşı bilen Şevketniñ isti...bali **...arilinip ketmeydu!**

77/11

Şunda..., bugünçe şunçilik bolġini tüzük, gep-söz dégenniñmu siñip pata bolġini yaġşı, köp sözligen köp yéñilişidu, dégen gep bar, e...illik adem köp **sözlimeydu!**... 129/03

-Hazir **...iynçili...** devri, -dep resmiy söz aldı Selim Ependi, u Havaz Beġtiniñ bayi...i tansa toġrisidiki “uluġ söz”lirige **...arşı** tiġmu tiġ hucumġa ötkenidi, -maddiy cehette biz o...uġuçılarni **...anaetlendürelmeymiz.** 239/21

Yene cem boldu..., emdi **ayrilmaymiz**, zadi **ayrilmaymiz!** -dédi(12) tesirlik avazda. 42/11

-Emdi **uġliyalmaymiz**, adaş! 184/14

Bizmu eserlirimizde néme üçün aşunda... zédisi bar **...ehrimanlarni yazalmaymiz?!** 217/24

-Şunda... Badamgül, biz hazir héç nersidin **...or...maymiz!** 258/18

Eger şunda... bolsa, u biz üçün muddetlik partlaydiġan bomba bolidu, oġşaşla,
yoşurun ħevptin ...**utulalmaymiz!** 409/12

–He, siler téġi **bilmeysiler**, -dep çüşendürdi Selim Ependi, -Firoyit Avistiriyilik
psiġologiyeye alimi, u insanlardiki yoşurun añni tet...i... ..ilġan. 362/14

E.3.2. DİLEK KİPLERİ

Eylemin yapılmasını gerekli gören, isteyen, koşula bağlayan, dileyen, buyuran kiplere dilek kipleri denir.¹

E.3.2.1. Şart Kipi:

Bu sahada şart kipi “-sa/-se” ekleriyle yapılır.

1. teklik şahıs	...al-sa-m	/	ber-se-m
2. teklik şahıs	...al-sa-ñ	/	ber-se-ñ
nzş.	...al-si-ñiz	/	ber-si-ñiz
3. teklik şahıs	...al-sa	/	ber-se
1. çokluk şahıs	...al-sa-ñlar	/	ber-se-ñler
2. çokluk şahıs	...al-sa-ñlar	/	ber-se-ñler
3. çokluk şahıs	...al-(iş)-silar	/	ber-(iş)-siler

1. Teklik Şahıs: (-sa-m/-se-m)

Sinipta **oltursam**, méniñ köz aldımda hemişe doksa, konsipiklar emes, belki dadam bilen anam toğra turuvalidu, men şular bilen sözlişip olturimen... 38/12

Emdi **...arisam**, u fingivinğa **...izi...iptiken!** 194/06

Men saña **éytsam**, tam so...uşni, yağaççili...ni, yene mesilen, maşına heydeşni, mozduzlu...ni öginişke bolidu. 314/16

<Eger buniñ sa...ilidiki hemme **...ara sa...allarni** yulup taşlap, a... sa...allarnila

...oysam, kiçik ħotun uni **...ériken**, dep çanidu, érim pütünley maña **...alidu**.> 264/15

-Sizdin bir iltimasim, -dédi Şevket ötünüş ve iltica bilen, -ete méni satıraşhaniğa aparsiñiz, çéçimni **alduruvetsem**... 85/13

<Seherde kün bolup **siñsem** közüñge,

Nuridin gül bolup **ünsem** yüzüñge. 260/20-21

Pah, men intayin mulayim, köyümçan birsige uçridim dep **yürsem**, eslide uçığa çi.....an bir zor avanğa uçriğan oħşumamdimen? 16/20

2. Teklik Şahıs: (-sa-ñ/-se-ñ)

Bunda... yigitlerni yüksek tağ, çoñ...ur déñiz, keñ asmanğa **oğşatsañ** bolidu,
bunda... yigitler ...izlarniñ he...i...iy gururi, iptiğari ve ömürlük cüpti bolalaydu, déyişti.

108/01

-Köñül padişah, némini **ğalisañ** şuniñğa çal! -dédi birsi. 207/04

Yağşili... uru...ini **çaçsañ** her yan, 428/14

Şevketniñ işi hel...umiğa yetti, ağırida bir gep bolar **déseñ** kéçikip ...alisen!

118/03

¹ Demir, 2004: 390

Kitabıñni o...up, şéiriñni yézip, gülni dériziniñ sirtidin purap **yürüverseñ**

bolmasmidi?! 232/07

-**Déseñ** bolidu, -dédi Zayit ...ilçe ħicil bolmay, -Poşkinmu bir béşi bar ademġu!

295/02

-Uni **déseñ** bizniñ Navayi töt yéşida şéir yazġan! 315/14

Birini **tügetseñ** biridur hemdem. 367/07

3. Teklik Şahıs: (-sa/-se)

Pütün **ketse** muşu ħet bilen, 18/22

“Ooli **köyse** kişiniñ,

Ottin ...açar yira.....a.

Yürek **köyse** heyranmen,

Yé...inlişar némiş...a?!” 140/6-9

“Ĥam térini **eylise** ultan bolur,

Nepsini yiġ...an kişi sultan bolur” 385/18-19

Şu sevebtin, ularni **körse** uniñ közi nurlinidu, ular bilen sözleşse, uniñ rohi kötürülidu, ular bilen bille bolġanda u özini küçlük, işençlik ħuşal ve azade sézidu!...

389/21

Şu künlerde bizniñ içimizdimu Eysadek aşunda... karametlik birsi çi...ip ...alsa, biznimu bu açlı... azabidin **utuldursa** ...anda... yaĥşı bolatti-he?! 29/14

“Yenila iplastur **bolsa** u aman.

Eysaniñ éşiki Mekkiye **barsa**, ...”202/16-17

Bira..., zadi kem **bolsa** bolmaydıġını, ...oş yürekniñ bir-birini çüşinişi! 199/03

Oizlar uçrap **alsa** ...anda... ..ilidu, sava...daşliri körse néme deydu? 232/03

1. Çokluk Şahıs: (-sa-.../-se-k)

-Töt kişilik emes, alte kişilik, -dédi ularniñ yéniġa aĥir...i gepke ülkürüp yétip kelgen A...niyaz, avu ikki ħanimni **oşsa**... alte kişilik bolidu-de! 15/10

-Ağıniler, ğeyret **...ilsa...** beş ciñ postekni yiğip kétermiz, köprek **yiğsa...**, köprek yeydiğan gep! 27/18

–Hey, ağıniler **barsa...** bolarmu? 323/01

“Huşametçilerdin **...éçiñ**, ular intayin yüzsis, namerdlerdur!” dégen sözni

...oşsa..., téhimu toğra ve tolu... bolidiğandek **...ilatti!**... 356/11

Biz **bolsa...çu**, balilirimizni hergizmu çoñlar bar yerge yolatmaymiz,

<çoñlarniñ géçige arılaşma, edebsizlik bolidu> dep kayiymiz. 426/18

Bu gepçe, biz sizge caza emes, mukapat **bersek** bolğudek! 53/17

Emdi, Zayit...a **kelsek**, men uni yaman déyelmeymen, u kündin-künge yu...iri

örlep, fakültétteki tötniñ biri bolup **...aldi**. 137/02

Şu çağdila ulardin her **...anda...** mehsulat **işlisek**, u mehsulat ebediy ötkür, çïñ, datlaşmas bolalaydu! 150/15

Emdi özimizniñ **...olidin** kélidiğan menivi cehette ularniñ turmuşini

béyitişnimu **çeklisek**, u çağda mektepte **...anda...** veziyet şekillenidu? 239/24

Ġem-...ayğuğa pétip **ötüversek**, işniñ téhimu yoğini çï...idu. 348/01

2.Çokluk Şahıs: (-sa-ñlar, -sañla/-señler)

Pütün cismimni **tartsañlarmu** 57 kilo kélidu, yene bir neççe yil oşu..., şunçe çoñ yer şariğa éğir kélemdikenmen! 132/16

-Siler **aldirisañlar** ötüp turuñlar, -dédi u temkinlik bilen, -men mehellige bérip, dadamniñ ...ebrisi bilen hoşlaşmisam bolmaydu! 89/20

-Tura... yandurup soridi, -siler néme dep kelgen **bolsañlar**, menmu şuni dep keldim. 161/20

Eger pikriñiz bolsa, Selim Ependiniñ özi bilen sözlişip, he...-nahe...ni **aydiñlaştursañlar** bolidu. 224/03

Obdan **oylisañlar**, tégige yétisiler! 310/09

Uni **déseñlermu**, buni **déseñlermu** hemmisi bikar. 107/20

3. Çokluk Şahıs: ((-ş)si-ler):mb.

Şart Kipinin Olumsuzu: -ma, -me olumsuzluk ekine şart kipinin ve şahıs eklerinin eklenmesiyle yapılır.

-Siler aldirisañlar ötüp turuñlar, -dédi u temkinlik bilen, -men mehellige bérip, dadamniñ ...ebrisi bilen hoşlaşmisam bolmaydu! 89/20

Şuni bolsimu obdanra... **asrimisam** bolmiğudek! 123/09

Mest **bolmisam** içemdimen! 207/21

Emdi menmu **yatmisam** bolmas. 330/08

-Hlin Badamgül, bugün men **içmisem** kérek yo..., emma siz **içmisiñiz** bolmaydu! 9/18

-Ezeldin şunda...! -dédi Seley téhimu kérilip, -men senlerge oğşaş ...izlarni

körsem halim yo..., **körmisem** karim yo... sadda muğember say tülkisi emes! 317/17

Bilemsiz, **bilmisiñiz** bilip ...oyuñ: 279/07

Men bugün sizni dep ikki bélet élip keldim, **barmisiñiz** köñlüm rencip ...alidu, dostlu...imizniñ yüz hatirisi üçün orniñizdin turun! 101/06

-Siz Badamgülniñ yé...in dostlirini tiñ tiñlap bé...iñ, eger öziñiz
yé...inlişalmisiñiz, işençlik ...izlarni ularniñ arisiğa(19) kirgüzüñ! 409/17

Kişilik hayatta muhebbet **bolmisa**, ħuddi kök asmanda ...uyaş, zéminida gül
bolmiğanğa oħşaş, Turmuş ...a...asli.....a aylinip ...alidu. 240/08

Eger yumşa.....a **unimisañ**, ...atti...mu ...olimizdin kélidu! 83/25

Şunda...mu! -A...niyaz ittik uniñ ...olidiki téléggrammini élip köz yügürtti ve
köyüngen halda dédi, **-barmisañ** bolmaydiğan oħşımamdu? 3/06

Rast gep köñlige **ya...misa** u ...anda... ...ilidu? 109/22

“Şamal **çi...misa** dereħ liñşımaydu” dégen söz tebiet dunyasiğa mas kelgen
bilen bezide kişilik hayat dunyasiğa has kelmeymu ...alidiken. 154/15

Şuña u, can tikip bolsimu, bu müşküllüktin **kutulmisa** bolmaytti... 418/11

<Eger terbiye **körmise** adem,

Éşek bolup ...alar yüzge kirsimu hem!> 147/13-14

Biz muhebbetni dep cemiyetni, isti...balni **oylaşmisa**... bolmaydu, çünkü bizniñ
cemiyitimiz küreş bilen tolğan, siyasiy sezgürlüki yu...iri cemiyet. 136/25

Bu künlerde özimizniñ ġémini özimiz **ilmisa**... bolamdu!? 27/19

Uniñçe bolğanda biz ...anda...tur, prolétariyat adamliri, burjuaziye adamliri, in...ilabiy adamlar, eksilen...ilabiy adamlar dep ayrip **olturmisa...mu** bolidiken, şunda...mu?! 211/12

-Men deymen, ya u ademni **tonumisa...**, néme dep ...alar?... 323/04

-Toğra, bu bir oyun! -dédi Seley temkinlik bilen, -lékin uniñ ...izi... yérige téhki kelmidu..., **davamlaşturmisa...** bolmaydu 419/07

E.3.2.2. Emir Kipi:

Uygur Türkçesinde emir kipinin çekiminde her şahıs için ayrı ek kullanılmaktadır.

	1. teklik şahıs	yan-ay	/két-ey		
	2. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	3. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	4. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	5. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	6. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	7. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	8. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	9. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	10. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	11. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	12. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	13. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	14. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	15. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	16. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	17. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	18. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	19. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	20. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	21. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	22. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	23. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	24. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	25. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	26. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	27. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	28. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	29. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	30. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	31. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	32. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	33. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	34. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	35. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	36. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	37. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	38. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	39. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	40. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	41. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	42. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	43. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	44. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	45. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	46. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	47. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	48. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	49. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	50. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	51. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	52. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	53. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	54. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	55. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	56. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	57. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	58. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	59. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	60. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	61. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	62. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	63. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	64. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	65. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	66. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	67. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	68. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	69. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	70. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	71. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	72. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	73. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	74. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	75. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	76. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	77. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	78. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	79. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	80. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	81. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	82. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	83. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	84. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	85. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	86. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	87. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	88. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	89. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	90. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	91. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	92. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	93. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	94. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	95. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	96. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	97. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	98. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			
	99. teklik şahıs	ay-ay	/két-ey		
	100. teklik şahıs	çida-	/bar-ğın	/ber-gin	/éyt-iñ
	nzş.	dé-sile			

1. Teklik Şahıs: (-ay/-ey)

-Sataşhıñı barmayli, ete bir ustira tépip, menla **ep...oyay**, -dédi. 85/23

Zayit toğrisida sözlimeyla **...oyay**, uniñ tomurlirida e...ivat...ini ...an emes, evrezniñ sési... yundisi iken!... 405/03

Men sizge adlin éytip **...oyay**: 57/09

“Doğtur, sizge rastimni **éytay**, méniñ zadila ...orsi...im toymidi, çidiyalmidim.

189/09

-Oiri... yaş...a **kirey** dep ...aldim,... 302/04

Éynıştén toğrisida munda... bir hékmetni éytip **bérey** : 358/15

Eger ...**açay** dégen bolsam, uya.....a ötmek ħuddi mektepniñ yoğan dervazisidin
 çı.....andekla oñay hem deħlisiz idi. 53/10

Semiñge sep ...**oyay** sen hazir igisi néme dése şuni doraydiğan şatutiğa,
 patifunğa aylinip ...élivatisen! 159/13

–Bar, eslide u ħetni maña yézişi kérek idi, -dédi Zayit ħuşenlik ...ilip, -lékin
 dosti Ġunçe...izğa yézip ...alduruptu, menmu bir körüp **ba...ay** deymen, çünki uniñdin
 ...alğan birdinbir teverrük nerse şu ħet-de! 411/14

2. Teklik Şahıs: (eksiz /-ğın, -gin, -...in, -kin / -iñ/-sile, -sila)

-**Kéliñ** A...niyaz, **kéliñ**! 73/26

Şuni **dégine**! 29/17

Biz bilen **mañ**!... 46/19

-Şunda...mu, emise mana taş, **éliñ**, eynekni çul çul **kiliñ**! 46/09

-Va...ti kelgende bilisiz! -dédi Havaz Behti temkin ...iyapette, -eñ yağşisi, avval öziñiz i...rar **iliñ**! 53/24

Havaz yétekçiniñ sözini ...uli...iñda mehkem **tut**! 58/23

-Siz “Bahar Pilisi”diki baş ...ehrimannin kimlikini, yazğuçı uni yaritişta ...anda...

bediyy vasitilerni ...ollanğanli...ini sözlep **bé...iña**! 63/08

-Mayakovéskidek **o...u**! 202/07

Oéni, bizge bir **ariğina** Seley bizniñ bu yerde sendek monopolçı dégenler yo...

idi, sen özüñ Parijda keldiñmu, Londondin? 317/04

-Bolupmu bugün **dégine**, -dédi Turgun boyun, başlıridiki téhçe tohtimiğan terlirini sürtüvétip, Badamgülniñ bugün sen bilen hoşlışıdigan küni téhi!... 6/11

Şu künlerde néme üçündür u Ğunçe...izni **körsile** bedini lappide ot élip köygendek bolatti, özini tutalmay, uniñğa pütün esli veslini bérivétişke teyyar turatti. 33/21

Unda... çağda ular birersi yol **başlisila** şuniñ ar...isidin nege baridiğanli...i bilen çati...i yo..., çapçip kétévéretti. 43/16

-Vay -vuy... Némançe ...iynalğulu...! -dédi Seley meshire ...ilğandek çekisige birni urup, -birersiniñ yürikini körüş lazım bolsa, mavu dohtur ğaniğa apirip, rintégéngé **salsila** bolmamdu?! 120/02

3. Teklik Şahıs: (-sun)

Uniñ her éhtimalğa ikki heptilik dep soriğan iltimasiğa ağır...i ...étim fakultét mudiri Ya...up Kérimi "on küngiçe bérir **kelsun**!" 3/18

-Ya..., Puşkindek **o...usun**! 202/08

Bulğanğan, napak bu cismim otta köyüp, rohim u dünyağa paklinip **barsun**!

398/13

-He, he... Toğra, sizni kélip **ketsun** dévidim, -dédi Havaz Behti ...olidiki

gézitni çay üstilige taşlap, -...éni olturuñ, mana bu yerge... 243/24

-Ésiñizde **bolsun** yigit, bir tağar yaña...ni yaña...çilik taş ça...alaydu, cumu!

66/18

-Hey, kaşal gep ...ilma! -dédi uniñ hemrasi Sulayman Oizil Burun ciddiye
teleppuzda, -bilemsen, séni bu kinoğa mahtap **bersun** dep ekirmidi, belki ibret **alsun**,
siyasiy sezgürlükni **östürsun**, dep ekirdi cumu! 209/16

1. Çokluk Şahıs: (-ayli, -eyli/-aylu..., -eylik/-ili)

-Yigit, ...açma, béri gel, bir-birimizni yuyup ...**oyayli**! 252/21

-Boldi, emdi ...**aytayli**... 21/06

Éytaylu..., her küni uñlaş aldida put-...oliñizni issi... suğa çilañ, yatidiğan
orniñizni çirayli... bézeñ;... 103/20

-Emdi ...**aytayli**, Zayit, -dédi yüriki bir az iziğa çüşken Badamgül, -némidégen
ensiz yer bu! 256/06

Kitab, konsipiklarniñ hemmisini sandu.....a ...açılup élivaldim, yot...an-körpem

saña ...aldi, het yézişip **turayli**, hayatla bolsa... téhi köp uçrişimiz!... 39/11

-Menmu şunda... oylaymen, -dédi Ğunçe...izmu hėsdaşlı... bilen,(5) -bir mezigil

uniñdin meħpiy **tutaylı!** 143/04

Eyibke buyrumañ Ğunçe...iz azra...tin içkeç **parañlışaylı!** dédi. 343/02

2. Çokluk Şahıs: (-ñlar/-ñler) Rehmet yu...iri

ötüñlar! 8/20

Oéni, Şevket, orniñizğa bériñ, emise hemmiñlar léksiyege di.....et **...iliñlar!**

46/09

Mana mavu matériyalini **körüñlar!**” 299/10

–Oéni, yégeç **olturuñlar!** 389/08

Yoldaşlar, oylap **bé...iñlar**, muşu tapta mekteptiki işçi-ħizmetçilerniñ, etraptiki

ahalilerniñ ehvali çata..., a... yéğın ularniñ öylirini veyran ...ilivetti. 159/19

-Ĥatircem **méñivériñlar**, -dédi A...niyaz ularniñ köñlini tincitip, -eger u méni

rasttinla ittirimende, u evrezge uniñ özi bilen bille çüşimen! 161/07

“Oizlar, **...éçiñlar!** 178/20

“**Kétiñlar**, néri **kétiñlar!** Siler méni at...ili **keldiñlar!**” dep vara...iridi. 189/02

–**Tépiñlar**, şeirniñ aptori kim? 313/07

3. Çokluk Şahıs: (-sun)

Sava...daşlar, daim ésiñlarda **bolsun**, men silerge uluğ yazğuçı Balzakniñ munu

héketlik sözini sovğa ...ilimen: 75/23

Ular **kelsun!**...177/23

Ular yiğingğa **kelsun...** 178/11

Emir Kipinin Olumsuzluğu: -ma, -me olumsuzluk ekine emir kipi eklerinin

getirilmesiyle yapılır.

-Satıraşħanığa **barmaylı**, ete bir ustira tépip, menla ep...oyay, –dédi. 85/23

Teñlikte ...aldım, buniñdin kéyin **zorlimañlar!**... 10/04

–Boldi, **...izişmañlar!** 315/23

-Semiñlarğa sélip ...oyay, méniñ işim tüpeylidin, hergizmu Badamgülge soğu...

nezerde ...arap **salmañlar!** 392/08

...aşı kök yüzini bir mehel ézit...u tumanlar tosüp, zéminni cüt-şivirğan

...apliğan 20-esirniñ 60 yillirini **untumañlar!** 429/08

-Hey, sen kaşal gep ...**ilma** cumu! 314/22

-Tohtañ, unda... **ilmañ** söyümlüküm, siz ...ariğu bolup ...alsiñiz men ...anda...

...ilimen, bu dünya mañimi ...ap...arañğu zulmettek bolup ...almamdu?! 17/04

Lékin tağ ço.....isiğa či.....anda, kişiler maña nezer salsigen dep **gidiyivalmañ!**

118/23

Eyibke **buyrumañ** Ğunçe...iz azra...tin içkeç parañlışaylı! dédi. 341/02

-Oyğutivettim-he, adaş! -dédi tura... ħicil bolğandek ve yot...anni yelkisige

taşlap, çaza ...urup olturdi, -taza bir **çékişivalmaylimu!** 183/01

-Boldi ...oyuñlar, bolmiğan işni talişip hama...etlik ...*ilmayli!*

37/16

He...i...iy uvalli... bizge kélidu, cahillik ...ilmañ, isti...balimizni, şan-şeripimizni
oylañ, biz téhi yaş, aldimizda behtlik kéleçek ...uça... écip turidu, uni nabut ...*ilmayli!*...

350/17

-Ependim, hapa **bolmisila**, emdi biz oğul bala bolğandikin, sanimay
kirivériptu... désila! -dégende etraptiki hemmeylen bilen bille Selim Ependimu külüp
ketkenidi. 75/05

Eger tasadipiy köz tégip, şehi yérilip **ketmisila** uniñ isti...balini parla... déyişke
bolidu. 137/03

Ular can-cehli bilen yügürüp cigdilikke kélivaldi, emdi birer it körüp
...**almisila**, hterdin ...utulğanidi. 255/15

E.3.2.3. Gereklilik Kipi:

Gereklilik kipinin çekimi “-sa/-se” eklerine şahıs eki ve *kérek* kelimesi
getirilerek yapılır. Ayrıca “-ş” ekine şahıs eki ve *kérek* kelimesi getirilerek de yapılır.

1. teklik şahıs	bol-sa-m kérek	/	...il-iş-im kérek
2. teklik şahıs	bol-sa-ñ kérek	/	...il-iş-iñ kérek
nzş.	bol-si-ñiz kérek	/	...il-iş-iñiz kérek
3. teklik şahıs	bol-sa kérek	/	...il-iş-i kérek
1. çokluk şahıs	bol-sa- kérék	/	il-iş-imiz kérék
2. çokluk şahıs	bol-sa-ñlar kérek	/	...il-iş-iñlar kérek
3. çokluk şahıs	bol-(uş)-silar	/	...il-(iş)-işi kérek

1. Teklik Şahıs: (-sa/-se-m kérek /-ş/im kérek)

Şuña bir az cüden **körünsem kérek!**

422/19

Şuña özüm teşebbuskarli... bilen capali... işlarni tépip, emeliy küreş davamida,
capa-muşe.....etke çidap küreş ...iliş rohimni tavlap, Şiucéñcuyilişip özgirip ketmeydiğan
in...ilabiy izbasarlardin bolup **çi...işim kérek!**

292/24

2. Teklik Şahıs: (-sa/-se-ñ kérek /-ş-iñ kérek) mb.

3. Teklik Şahıs: (-sa/-se- kérek /-ş-i kérek, /-ş kérek)

Ayrılış aldidiki hayacandin ***bolsa kérek***, Badamgülniñ avazi ħuddi dez çinidek ciğildap ketti. 21/14

-Sözlişimen dégendek ...ilğan, néme toğrida ikenliki maña taza éni... emes,

iş...ilip, siz bilen pikir ***almaştursa kérek***. 81/22

Şuniñğa ...ariğanda, ...ehetçilik ademniñ ...orsi...i alahide ***açsa kérek!*** 184/26

O...uğuçi mektepniñ, o...ut...uçiniñ sözini ***añlışı kérek!*** 58/23

-Méniñçe ikki cins otturisida munda... meñgü davamlişidiğan no...ul dostlu... bolmaydu! -dédi Zayit yélinğandek biçare ...iyapette, -u ço...um muhebbet sahiliğa élip ***bérişi kérek***. 127/18

Mektep partiye komitétğa yézilidiğan matériyal ...anda... **yézilişi kérek?**...

151/08

Bu “telepname” ittipa... ezaliri namidin yézildi, her bir ittipa... ezasi öziniñ

meydani, pozitsiyisi ve burçini oylap **bé...işi kérek!** 157/24

Devrniñ tini...ini, ħel...niñ sadasini ipadileydiğan he...i...iy şéirlar ço...um şairdiki
küçlük bir içki ...izi...iş, intiliş ar...ili... barli.....a **kélişi kérek!** 316/09

1. Çokluk Şahıs: (-sa-.../-se-k kérek/-ş-imiz kérek)

Biz Şevketniñ vetendin yüz örüş, milletler ittipa...li...ığa buzğunçili... sélişte
ittipa... ezaliriğa yat bolğan cinayi ...ilmişlirini ...atti... **eyiblišimiz kérek!** 157/22

Biz bu işni tekşürüp, he...dadiğa yetküzüp, uni hazir...i veziyet terbiyisi üçün
canli... derslik **...ilişimiz kérek!** 180/22

-Méniñ pikrim şu, -dédi u uzundin uza... nut...idin emdi ħulase çi...arğandek, biz
teşebbuskarli... bilen derhal uni derstin **toħtişimiz kérek!** 370/22

...yaħşi-yaman dégen sözge yiğınça...laş...a bolmaydiğan nazuk, sirli..., yoşurun ve
ebceş tereplerni çoñ...ur **çüşinişimiz kérek** ...is...isi,... 217/19

2. Çokluk Şahıs: (-sa/-se-ñlar kérek/-ş-iñlar kérek)mb.

3. Çokluk Şahıs: (-(iş)-sa/-se(lar) kérek /-(ş)-iş-i kérek,-(ş)-iş kérek) Klasiklardin tartip,
zanimizdiki kitablardıñ hemmini o...uş, mulahize **...iliş**
kérek. 325/05

Gereklik Kipinin Olumsuzu: “-masli... kérek/-meslik kérek” şeklinde
yapılmaktadır.

-İn...ilab ...ilğanda ...iynçili... bolidu, -dédi Cin Şuci uni riğbetlendürüp, -lékin
uniñdin **...or...masli... kérek.** 303/08

Adem tirik iken, hergiz **ümitsizlenmeslik kérek**, muhimi mana şu! 81/26

Men yine şunimu çoñ...ur hês ...ildimki, bizniñ bu aliy bilim yurtimiz hergizmu

burjuaziye hem Şiucéñcuyiniñ maysilirini östüridiğan parnik bolup **...almasli...i kérek!**

150/11

Biz her ...anda... va...itta héssiyat...a **bérilmeslikimiz kérek**. 153/21

Lékin, men muhebbet bir ademniñ omumiy hayatida unçilik muhim orunni

igilimesliki kérek, dep ...araymen! 307/25

Eplatun: “Ölümdin ...or.....an adem bu dunyağa **törelmesliki kérek!**” deptiken.

327/01

E.3.2.4. İstek Kipi:

Uygur Türkçesinde istek kipinin çekimi “-ğay/-gey” eklerine zamir menşeli şahıs eklerinin getirilmesiyle yapılır.

1. teklik şahıs	kül-gey-men
2. teklik şahıs	kül-gey-sen
nzş.	kül-gey-siz
3. teklik şahıs	kül-gey(du)
1. çokluk şahıs	kül-gey-miz
2. çokluk şahıs	kül-gey-siler
3. çokluk şahıs	kül-iş-key

Hey keremlik Huda, eger séniñ ...udret-ilahiñ rast bolsa, adem siya...ığa kirivélip, bu dunyaniñ güzelligini, beht-saaditini, tinç-asayışlı...ini buzuvat...an Havaz Behtidek, Zayittek cin-şayatunlarniñ cacisini **bergeysen!**... 406/13

Dostuñ Turğundin dep **bilgeysen.** 370/06

Yol boyi sizge söygü-muhebbitim hemrah **bolğay...** 21/13

Méniñçe, bu het cezmen rehberlikniñ di.....itini **ozğaydu!**... 423/08

Eslide, Teñri bizni nahayiti pak yarat...an, lékin biz ala köñüllük, sahtili..., hesethorlu..., suhençilik ...atarli... rezil işlarni ...ilip, özimizni **bulğaymiz.** 263/26

İstek kipinini bir diğér şekli de: “-ğu, -gü, -...u, -kü” sıfat fiil eklerine iyelik eklerinin ve “var, yo...” kelimelerinin eklenmesiyl yapılmaktadır. Ayrıca Uygur Türkçesinde yukarda saydığımız sıfat fiil eklerini iyelik eki almış şekillerine “kel-“ fiilinin eklenmesiyle de istek kipi ifade edilmektedir.

Şu tapta uniñ içi puş...anlı...idin, tit-tit bolğanlı...idin ademsiz yira...,(14) hılvat bir yerge bérip, huddi bõridek huvligisi, attek **kişnigisi**, kiyikte **bozliğisi keldi.** 72/12

...ustazliriniñ yé...imli..., tesirlik léksiylirini **añliğusi keldi**, ala-yéşil çirağlar

ça...niğan zallarda köñlidiki ...izlar bilen bel tutuşup, sirli... léríkili... tuyğularğa bay

tasnılarni *oyniğusi keldi...* 109/11

Hoş, dostum, hetni köp yézivettim, epu ...il, köñlümde yiğilip ...alğan
geplirimni *éyt...um keldi.* 149/12

Seley Oaşañniñ yéni ça...ça..., letipiliri bolsa, yézip evetkin, bekmu *añliğum
keldi.* 265/10

Hayatimdiki tunci huşalli... işni saña ve sen ar...ili... cimi yar-buraderlirimge
hever *...ilğum keldi!* 328/04

-Asiye bilen bille kinoğa barma...çi idu..., -dep çüşendürüşke başlidi Metkérem
Met...asim, -sizgimu bir béletni ...oşup *alğum keldi,* ...arisam, siz u ...izniñ péyida
yürgendek ...ilisiz.... 414/08

Kalla (9) désem, pa...alça... deydiğanlar köp. Şuña het ar...ili... bolsimu sen bilen

(10) sirdaş...um, *muñdaş...um kélidu!* 328/09

Oylisam, özümniñmu *külgüm kélidu.* 425/16

-Özümmu bilmeymen adaş, zadila *turğum yo...* 38/12

...Şevkettin zadila *ayrilğum yo...*,... 39/

Yata...daşliri uniñğa olaş-çolaş teselli bedri, lékin hazir uniñ héç...anda... gepni

añliğusi yo... idi. 99/17

-*Barğum yo...*, -dédi Badamgül késipla, -köñlüm héçnémini tartmaydu! 100/19

E.4. BİRLEŞİK ÇEKİM:

Birleşik fiil çekimleri hikaye, rivayet ve şart olmak üzere üç gruba ayrılır.

E.4.1. Hikâye

Hikâye birleşik çekimleri “i-” fiilinin görülen geçmiş zamanıyla yapılır. Şart kipinin ve gereklilik kiplerinin hikâyesi dışında şahıs ekleri “i-” yardımcı fiiline (i-yardımcı fiiline eklenen zaman ekine) getirilir.¹

E.4.1.1. Anlatılan Geçmiş Zamanın Hikâyesi:

Bu çekimde “i-” yardımcı fiili soru ve olumsuzluk şekillerinde eklenmektedir.

1. teklik şahıs	-ġan i-di-m	/-ken i-di-m
2. teklik şahıs	-ġan i-di-ñ	
nzş.	-ġan i-di-ñiz	
2. teklik şahıs	-ġan i-di-ñ	
1. çokluk şahıs	-ġan i-di-ñlar	/-an i-di-ñ /-ken i-di-ñ
2. çokluk şahıs	-ġan i-di-ñlar	
3. çokluk şahıs	-(ş)-...an i-di	

Men siz bilen ħéli burunla sözlişişni **oyliġanidim**, aldıraşçili...ta va...it çi...midi,
aħir bugün nesip boptu... 97/04

Men uniñ Rusçe neşir ...ilinġan bir kitabini bir yıl burun béyciñda élip
o...uġanidim, lékin u çağda, ançe çüşinelmey, taşlap ...oyġan, bu ...étim yene bir o...up
körey dep şuni izdevatattim. 362/16

Nahiyilik pılanlaş etritide tilmaçli... ..ilip yürüp, bir neççe başli... bilen tonuşup
...alġanidim. 425/17

Dostum, men mekteptiki çağda nurġun nersilerni kitabta **körġenidim**. 148/24
Şuniñ bilen memnu, sarañ boluvélip, şu yerge bérip ...orsa... ba...ay déġen oyġa
kelġenidim!... 189/12

–Hee, maña ħet ...aldurup kétiptu **déġenidim**. 412/26

–Ma...ul, barayli, –A...niyazniñ avazimu miskin çi...ti, –men ötken küni bir

körüşkenidim, lékin néme üçündür, u adem özini ...açurup yüridu...

387/05

Menmu silerge oħşaş o...up, bilim élip, cemiyet üçün yaramlı... bir adem
boluşni köñlümge *pükkenidim*. 404/03

Ѓudaǵa şükür, Alla u künlerni bizge nésip ...ilmidi, u künler kelmeske ketti!>

dégenidiñ. 145/15

Şevket Badamgülni mana şu özgiçiliki bilen yaritip, yaħşı körüp ...*alǵanidi*.

7/20

¹ Doǵan, 2000: 288. _____

Bir edemniñ normisi beş ciñ, hemmeylen tolu... ..atnişişi şert!” dégen u...turuş

çi...irilpanidi. 22/05

Elem ve ħorlu...tin Ğunçe...izniñ şoħ ve yé...imli... avazi özgirip **ketkenidi.**

281/17

Ketkende” dégen hékayisini o...up, ħéli va...it...içe şuniñ tesiride **sözleşkenidu....**

145/13

<Oaysibir yaş yigit aşı...li... otida bi...arar bolmiğan, ...aysibir boyığa yetken ...iz muhebbetke teşna bolmiğan, bu insan tebiitidiki pakli... ve sapli...> dégen meşhur sözini yadlap **yürgenidu....** 328/08

Ésiñdimu, ötken yili biz Şékspirniñ “Otéllo” dégen tragédiyisini bille

körgenidu.... 405/23

Oizlar bugün rasttinla çirayli... **yasinivalğanidi.** 6/20

Şu munasivet bilen uniñ yurtdaşliri, sinipdaşliri, yata...daşliri uniñ bilen köprek bille bolup **yarañlışıdiğan**, uniñ bilen bille ötken köñüllük, ...uvna... künlirini eslişidiğan bolup ...aldi. 182/15

Mana şunda... semimiy telep ve ümidniñ yéteklişi bilen o...uğuçılarda bilim éliš...a, öginişke bolğan iştia..., ...izğimli... küçeygen, yérim aç, yérim to... va...itlardimu ularniñ ...izğimli...i, iradisi suslap, boşap **ketmigenidi...** 76/03

Lékin u, bu işlarniñ a...iviti ...anda... bolidiğanli...ini, ...arima.....a, kiçikkine körünge yérim betlik matériyalniñ aħirida ...anda... rezil oyunlarni oynaydiğanli...ini ançe oylap **yetmigenidi.** 351/20

Ve halenki, Şevket uniñ “birs bolmisa birsi” dégen ğayibane ademniñ del özi

bolup ...alidiğanli...ini u çağda zadıla ħiyaliğa **keltürmigenidi...** 56/02

Eslide u bu dersini bunçilik kéyin, dep tesevvur **...ilmiğanidi.** 62/07

Bir çağlarda tağ suliridek şoħşup kelgen köñül şadli...liridin emdi uniñda esermu **...almiğanidi**, ...algini pe...et sarasime, ...ayğu, hetta aççi... nepret bolup ...aldi...

104/07

Bu közler bir neççe yilli... dostlu... yolida birer ...étimmu semimiyetsizlik ve

...izğiniş bilen aliyip **ba...miğanidi.** 198/22

Anlatılan geçmiş zamanın hikâyesinin ikinci çekimi ise şu şekilde yapılmaktadır:

1. teklik şahıs	-v-i-di-m (<-p i-di-m)
2. teklik şahıs	-v-i-diñ
nzş.	-v-i-di-ñiz
3. teklik şahıs	-v-i-di
1. çokluk şahıs	-v-i-du-...(<-p i-du-...)
2. çokluk şahıs	-v-i-di-ñlar
3. çokluk şahıs	-ş-i-v-i-di

-Ötkenki vede boyiçe bugün bille kinoğa béríp kéleyli **dévidim**, -dédi Zayit

uniñğa yé...inra... kélip. 100/17

Ecebmu **séğinividim...** 143/12

-Hee, ders tekrarlay dep **çi...ividi**, -dédi Badamgül boş ve miskin avazda.

79/22

-Muellim, mavu öz ...an-térinniñ mévisi, -dédi u ...olidiki gézitke oralğan

tügünçekni uzitip, -sizni tétip ba...sun, dep élip **kélividi**. 388/26

Birsi “vey...” dep **var...irividi**, şuniñ bilen teñla para... -para... külke kötürüldi,
Seleyniñ özimu külüp ketti... 206/01

Emma bu gepni hazirğiche ağızidin çi...armay köñlide sa...lap **kélivatatti**, mana
bügün kütülmigendek müriti **kélividi**, köñlidiki şu gepniñ bir ...isminila éyitip saldı.

32/09

A...niyaz asta-asta silcip, uniñ yéniğa bérivéliş üçün, muzikantlar bar yerdin

egip ötmekçi bolup **turuvidi**, nedindur hélim géccek uni ça...irip ...aldi: 277/07

E.4.1.2. Şimdiki Zamanın Hikâyesi:

Mahmut Kaşgarlı, Modern Uygur Türkçesi Grameri’nde bu ekin tahlilini şu şekilde vermiştir: “fiil+p zarf fiili+yat- yardımcı fiili+-ar geniş zaman eki+er- fili+-di zaman eki+şahıs eki”.¹

1. şekil

2. şekil

1. teklik şahıs	-vatattim	/	-ma...ta i-di-m
2. teklik şahıs	-vatattiñ	/	-ma...ta i-di-ñ
nzş.	-vatattiñiz	/	-ma...ta i-di-ñiz
3. teklik şahıs	-vatatti	/	-ma...ta i-di
1. çokluk şahıs	-vatattu...	/	-mekte i-du...
2. çokluk şahıs	-vatattiñlar	/	-mekte i-di-ñlar
3. çokluk şahıs	-ş-ivatatti	/	-ş-mekte i-di

Men buni o...uş püttürüş déssirtatsiyisi ...ilip yéziş...a teyyarli... **ilivatattim**,
kütülmigen yerdin bu péşkellikke yolu...up, pılanlirim astin-üstün bolup ketti. 167/25

Men uniñ Rusçe neşir ...ilingan bir kitabini bir yıl burun béyciñda élip

o...uğanidim, lékin u çağda, ançe çüşinelmey, taşlap ...oyğan, bu ...étim yene bir o...up körey dep şuni **izdevatattim**. 362/16

-Séni izlep yati...ingä barganidim, -dédi Şevket uniñ ...olidin tartip turğuzuvétip,

-...aytışımda, téhi yolni ...is...artış(10) üçün étizli...larni arilap **kélivatattim**,... 385/08

Rast, u kélivatatti, alçañlap, ğelite hiciyip, ğalda-ğulduñ dessep **kélivatatti**.

178/21

...yene ikkisi her ...ançe oylisimu ħiyaliğa **kelmeyvatatti**, hetta muelliminñ

şunda... bir dersni ötkenlikinimu ésige **alalmayvatatti**. 270/14

A...niyaz nahayiti ustatli... bilen va...itni **igilevatatti**, u Ğunçe...izniñ “néme gépiñiz bar idi, éytamsız?” dégen soalni sorap ...élişidin ensirep,... 341/09

U va...it **kütüvatatti**, yaşli... hayatiniñ aħir...i demlirini saet-minutlap

ötküzüvatatti! 397/10

¹ Kaşgarlı, 1992: 186.

Lékin köñliniň çoň...ur ...atlimida, bir-biri bilen çi...iş almaydiğan iken küç, ikki ruh-vapa bilen vapasizli..., iħlas bilen azğunlu..., diyanet bilen rezillik ciddiý **élišivatatti**.

48/20

Seley Oaşan, Gayit Mayit, Ğulam Topa..., Oizil Burun, Metkérem Met...asim

...atarli...lar ikki ...aş...a bölünüp **munazirilişivatatti**. 210/21

...bu yerge toplanğan bir munçe yérin aç, yérin to... yigitlerniň çaň...a... ..elbi bilen halsiz cismiminu toyundurup, segitip **ötmekte idi**... 208/12

Şu künlerde, Badamgülniň vucudida ...ayğu bilen ħuşalli..., ğeyret bilen zeiplik, nur bilen zulmete ...is...isi, ecel bilen hayat ciddiý **küreşmekte idi**... 392/19

Yéganili..., ğéripli... ve köñül sunu...lu... Şevketniň cénini **...aħşatma...ta idi**.

82/10

Şu tapta “muhebbetin, söygüdin ayrıldım” dégen ıztıraplı... bir pikir Badamgülniň köñül-köksini örtep, yürek-bağrida aççı... bir nadamet **oyğatma...ta idi**...

114/04

E.4.1.3. Geniş Zamanın Hikâyesi:

1. teklik şahıs	-ar i-di-m	/	-mas i-di-m
2. teklik şahıs	-er i-di-ñ	/	-mas i-di-ñ
nzş.	-er i-di-ñiz	/	-mas i-di-ñiz
3. teklik şahıs	-ar i-di	/	-mas i-di
1. çokluk şahıs	-ar i-di-ñlar	/	-mas i-di-ñlar
2. çokluk şahıs	-ar i-di-ñlar	/	-mas i-di-ñlar
3. çokluk şahıs	-ş-er i-di	/	-ş-mes i-di

Ĥeverlinip ...alsa **kelmes idi** hem!> 367/09

Kitabiñni o...up, şéiriñni yézip, gülni dériziniň sirtidin purap yürüverseñ

bolmasmidi?! 232/07

E.4.1.4. Gelecek Zamanın Hikâyesi:

Mahmut Kaşgarlı, iki şekilli olan bu kipin birinci şeklinin tahlilini şu şekilde

vermiştir: “fiil+p zarf fiili+et- yardımcı fiili+er- geniş zaman eki+-di geçmiş zaman eki+şahıs ekleri”.¹

	1. şekil		2. şekil
1. teklik şahıs	-atti-m	/	-ma...çi i-di-m
2. teklik şahıs	-atti-ñ	/	-ma...çi i-di-ñ
nzş.	-atti-ñiz	/	-ma...çi i-di-ñiz
3. teklik şahıs	-atti	/	-ma...çi i-di

¹ Kaşgarlı, 1992: 187.

1. çokluk şahıs	-attu...	/	-ma...çı i-du...
2. çokluk şahıs	-atti-ñlar	/	-ma...çı i-di-ñlar
3. çokluk şahıs	-ş-atti	/	-ş-ma...çı i-di

-Teyyarli...niğu **...ilattim**, muellim, lékin baş yaçéykiniñ işliri bilen aldiraş
bolup kétip... 272/08

-Muellim, eger siz maña helep yaki pomdek az-tola ozu...lu... ..immiti bar
nersilerni bergen bolsiñiz, menmu alli...açan hezim ...ilip, sizge süt yaki göş yandurğan
bolattim. 63/20

Pah! Pah!... Oiz bolğan bolsañ özümla **alattim**-de, séni!... 252/08

-Baya sizni oylap **olturattim**, -dédi cin şuci tamakisiğa ça...ma... çé...ivétip, -
sizde ilgirileş téz boluvatidu, yaħşı iş ...ilivatisiz. 300/16

-Öümni zadi keçürmeymen, men şu küni némiş...a kinoğa kettim hel? -deytti
A...niyaz özi bilen özi sözleşkendek ħursinip, -bolmisa, men uni ...ut...uzup **...alattim**...
Ço...um **...ut...uzattim!**... 402/21

-Siz hemişe Kiyuri Hanimniñ gépini **...ilattiñizğu!** 105/24

Éhtimal, ħétimni o...up, aldirap kétipsen, burun toy ...ilip néme **...ilattiñ** dersen!
328/18

Şevket télégrammini aldiraş yirtti, A...niyaz uniñğa udulmu udul ...arap **turatti.**
2/17

Oarañğuda Badamgülniñ Şevket amra... ..ap...ara, yoğan közliri ħuddi polat
éritmisidek nur ve hararet bilen **yanatti.** 17/20

Seherniñ havasi sap ve sal...in idi, u azade nepeslinip, ħulaç taşlap **mañatti.**
227/01

Havaz Beħti köp va...itlarda, öz gépige külke bilen paoza bérişke amra... idi,
şuňa her bir gépini ...ilip bolup, ...amlaşimu, ...amlaşmisimu hahalap külüp **...oyatti.**

370/08

-Yoldaşlarğa yene séli... sapsen-de! -dédi Şevket A...niyazga menilik ...arap, -
néme ...**ilattiñlar** avare bolup, körüşüp turğandikin bolmidimu! 199/13

Rast, o...uğuçılarniñ hemmisi déğüdek Havaz Behtiniñ dersige pe...et
imtihandin ötüş üçünla ...**atnişatti**. 129/18

Beziler uniñ ğelite, bir ...isma heriketlirige ...arap, “élišip ...aldimu néme?” dep
gumanmu ...**ilişatti**. 161/16

Her ħil ...uşlar pirildap uçup, çirayli... tilliri bilen **viçirlişatti**,... 232/21

Muzikantlar (9) zalniñ bir çétidiki ħilvette gire bolup **olturuşatti**. 276/08

İkinci Şekil:

Ħiyalida şu yerdin bir orun tépip, méñiniñ oçu... va...tida azra... kitab körüp,
imtihanğa teyyarli... ...**ilma...çi idi**. 78/12

-Kimler **kelmekçidi**? 6/03

...öz béşiğa kelgen cimi nomus ve ħorlu...larni bir yoli köydürüp, külini

kökke(24) **sorima...çidi**... 400/22

Şu küni çégra boyida tünep ...aldi, u anisini, tuğ...anlirini tapsa, ular bilen obdan bir **sözleşmekçi idi.** 89/11

U bu hararetlik ...ollarni héli uza.....içe aşunda... tutup **turma...çi idi** lékin

Badamgül asta, edeb bilen tartip, uniñ ali...inidin suğuruvaldi ve “hoş, rehmet!” dégingçe ar...isiğa lerzan ...ayrilip, yati...iğa kirip ketti. 130/26

-Asiye bilen bille kinoğa **barma...çi idu...**, -dep çüşendürüşke başlidi Metkérem Met...asim, -sizgimu bir béletni ...oşup alğum keldi, ...arisam, siz u ...izniñ péyida yürgendek ...ilisiz.... 414/08

E.4.1.5. Gereklilik Kipinin Hikâyesi:

1. teklik şahıs	-ş-im kérek i-di
2. teklik şahıs	-ş-iñ kérek i-di
nzş.	-ş-iñiz kérek i-di
3. teklik şahıs	-ş-i kérek i-di
1. çokluk şahıs	-ş-imiz kérek i-di
2. çokluk şahıs	-ş-iñlar kérek i-di
3. çokluk şahıs	-ş-iş-i kérek i-di

Uniñ hıyalıçe, ...iz uni yaħşı körmigendikin, uniñ ...elbidiki muhebbetmu alli...açan köyüp öçken ottek soğu... külge, hetta aççı... nepretke aylinip **kétişi kérek idi!** 307/16

U tuğuluşı, bu dunyaniñ rahet parağitini **körüşi kérek idiğu?!** 406/06

–Bar, eslide u hetni maña **yézişi kérek idi...** 411/14

Hemmeylen fakultét mudiriğa ...aridi, u muşu yerniñ kattisi bolğaç...a, ...aide boyıçe, bir nerse **déyiş kérek idi.** 241/12

-U o...uğuçılarga bir-birdin ...arap çi...ip, çoñ...ur bir içki tuyğu bilen sözini

davam ...ildi, -sava...daşlar, eslide, silerge nahayiti obdan yégüzüşiimiz, **kıygüzüşimiz kérek idi.** 248/24

...Badamgülniñ kac, beğerezlikidin ...atti... ağırindi, içide uni tillap, eyiblidi,

lékin hazır uniñ cehlisini ...aturidiğan va...it emes idi, ...anda...la bolmisun, uni eyveşke

keltürüş, aldap-silap bolsimu, gepke *kirgüzüş kérek idi!*... 350/07

E.4.1.6. Şart Kipinin Hikâyesi:

1. teklik şahıs	-sa m i-di	/	-sa-m i-di-m ¹
2. teklik şahıs	-sa-ñ i-di	/	-sa-ñ i-di-ñ
3. teklik şahıs	-sa i-di		
1. çokluk şahıs	-sa- i-di	/	-sa- i-di
2. çokluk şahıs	-sa-ñlar i-di	/	-sa-ñ i-di-ñlar
3. çokluk şahıs	-ş-sa i-di	/	-sa i-di-ler

¹ Kaşgarlı, 1992: 188:

Eger uniñ munasivetşunasli...tiki aşu yüksek i...tidari birer paydili... ilim-pen işliriğa serp ...ilingan **bolsidi**, u cezmen etrapidiki zamandaşlıridin hélila üzüp ketken bolatti. 263/05

Lékin u kéçikkenidi, eger kişiler burun özi bésip ötken yolni ...ayta basalıgan, burun ...ilip bolgan işni ...ayta ...ilalıgan **bolsidi**, u çağda téhımu e...illik, téhımu zérek, téhımu dana evliyağa aylanğan bolatti, nurğun işlar téhımu köñüllük, téhımu cayida bolgan bolatti! 355/01

E.4.2. RİVAYET:

Uygur Türkçesinde rivayet çekimi basit zaman çekiminden sonra “i-” yardımcı fiiline anlatılan geçmiş zaman ekinin getirilmesiyle yapılır. Rivayet birleşik çekiminde şahıs ekleri -gereklik ve şart kiplerinin rivayeti hariç- “i-” yardımcı fiiline getirilir.¹

E.4.2.1. Anlatılan Geçmiş Zamanın Rivayeti

	1. şekil		2. şekil
1. teklik şahıs		/	
2. teklik şahıs	-ğan i-ken-sen	/	-ptiken-sen
nzş.	-ğan i-ken-siz	/	-ptiken-siz
3. teklik şahıs	-ğan i-ken	/	-ptiken
1. çokluk şahıs	-ğan i-ken-miz	/	-ptiken-miz
2. çokluk şahıs	-ğan i-ken-siler	/	-ptiken-siler
3. çokluk şahıs	-ş-...an i-ken	/	-ş-ip-tiken

Birinci Şekil:

Lékin eslide, uniñ vucudida siyasionlu... harkatér biñ **sürgeniken**!

86/15

Şuña, adem yerge **dessigeniken**, ço...um iz ...algudek çin dessiş kérek, bolmisa yer yüzide hayat yürgenniñ ehmiyiti bolmay ...alidu!

220/14

Çünkü, ornidin **turganiken**, sözlişş kérek, **sözligeniken**, Selim Ependini let

...ilişi kérek! 222/11

“Méni yılan azdurğan” **dégeniken**. 390/06

İkinci Şekil:

Rast **deptiken**, ...umuçni ...iya tut...an ademniñ ...oli késilmey ...almaydu-de!

51/23

...u öyge muşu şéirniñ şapigrafta bésilğan nusħisini **ekeptiken**, dostum méniñ

şéirğa ħuştar ikenlikimni bilgeçke, tünügün uni maña körsetkili ekeptu, men aptorniñ

isini çı...irivétip, derhal bir nusħa köçürüvaldim. 313/18

¹ Doğan, 2000: 292.

-Rast, séni oyğatsam **boptiken**, belkim ikkimiz héli...i meħlu.....a teñ kélip,
poluni tartivalarkenmiz. 183/22

-Men deymen aġiniler, öz zamanisida rimli...larğa ...arşı bir çölge toplanğan beş
miñ yehudini Eysa Payğember beş nan, ikki bélmik bilen toyğuzup, açlı...tin
...**utulduruptiken**. 29/12

Ular méni bille élip çi...ip kėtiş üçün aşunda... télégamma **bériptiken**. 43/08

Senmu ülgürüp **keptikensende**, Şevket! 93/17

...menmu deslep uniñ mesilisiniñ ħaraktérini taza **çüşenmeptikenmen**,...
102/17

-Ötkende Badamgül bilen kelgende taza di.....et ...**ilmaptikenmen**, uniñ üstige
hemmisi bir ħil ışık, bir ħil öy deña! –dédi. 139/18

Şuña ħiyal, pikirlirimmu nahayiti romantik, ġayivi bolup ...**aptiken**. 149/01

Danişmenler toġra **éyiptiken**. 155/09

Uniñ dili, tili pütünley ecnebiy ...élipida **suğuruluptiken**. 273/05

-Daşöniñ hemme némissi yumşa..., dep **oylaptikensiz-de**, ata...li... kompozitor!
283/02

-Uni hemmimiz kördu..., ġayıptin ...olimizğa çüşüp ...aldi, -dédi Gayit Mayit, -
yaħşı **yéziptikensiz**, bizde çoñ...ur tesirat ...ozııdı. 325/24

Bu ...étim...i ħétiñde, Şevketnin “kamér”din çi...ip, mektepniñ déh...ançili...
meydanida işlevat...anlı...ini **yéziptikensen**, ħétiñniñ şu yeri közümge goya cennetniñ
höriliridek issi..., çıraylı... körünüp ketti! 329/13

-Baldurla dada bolğunız keptikende! -dédi Havaz Beħti uza... süküttin kéyin
özini bir az bésivélip, -sizni men bunda... sési... evrezge çüşüp kéter, dep
oylimaptikenmen! 336/02

“Pah, tul ħotun şümeke yığ...andek sizmu ecnebilerniñ kitablirini **yığiptikensiz-**
de!” 361/12

E.4.2.2. Gelecek Zamanın Rivayeti:

Ünlü ile biten kelimelere “-ydi-ken”, ünsüz ile biten kelimelere ise “-idi-ken” şeklinde getirilen bu zaman eki birleşik bir ektir. Ayrıca “-ma...çı (i)-ken/-mekçi (i)-ken” ekleriyle de yapılmaktadır.

	1. şekil		2. şekil
1. teklik şahıs		/	
2. teklik şahıs	-idi-ken-sen	/	-ma...çı (i)-ken-sen
nzş.	-idi-ken-siz	/	-ma...çı (i)-ken-siz
3. teklik şahıs	-idi-ken	/	-ma...çı (i)-ken
1. çokluk şahıs	-idi-ken-miz	/	-ma...çı (i)-ken-miz
2. çokluk şahıs	-idi-ken-siler	/	-ma...çı (i)-ken-siler
3. çokluk şahıs	-ş-idi-ken	/	-ş-ma...çı (i)-ken

1. Şekil:

Bunda... çéçi bar adem ...anda... **bolidiken**? 20/20

U hemmige **çidaydiken**... 113/18

Lékin ésinde bolsun, Metkérem Met...asim ne...il ...ilinişçe, barli... hayvanlar

içide pe...et beş hayvanla cennetke **kiridiken**,... 121/01

Men séni terbiye körgeñ aliy mektep o...uğuçisimikin désem, koçılarda yürgeñ
lalma lükçekke **oğşaydikensengü**! 283/15

–Muellim, némidégen köp kitab bu, söz tap...an puliñizğa kitab **alidikensiz-de**!

361/17

Her ...anda... ésil şoarvazli..., bayançili... hergizmu addiy ve semimiy hés-
hayacanniñ ornini **basalmaydiken**! 261/09

-Muşunda... yiğindin heptide bir ...étim éçilip tursa, bizmu tamakisiz
...**almaydikenmiz** cumu ağıniler, -dédi Gayit Mayit -...ol yağıli...idiki tamakini deñsep
körüp. 287/14

Lékin yaramli... adem boluş yoli unçe oñay emeksen, umu egri-to...ay, hetta
intayin azabli... **bolidiken**, u hergizmu bizge oğşaş aciz ...izlarğa ayrimçe ğemhorlu...
...**ilmaydiken**! 404/04

Turmuş dégen yette ölçep bir késidiğan kiyim emesken etrapiñda mevcut
bolğan nersilerniñ hemmisi saña teve iken, héçnémidin, hetta eñ eski, azabli...
nersilerdinmu özüñni ...**açuralmaydikensen**! 149/03

-Men deymen ağıniler, -dédi A...niyaz köñül sirini éytip, -kallañğa bir nerse
kirivaldimu, u séniñ ...oli...iñnimu, közüñnimu **yeydiken**. 306/21

Yağşi, unda... bolsa bugün karamitiñizni **körirdikenmiz-de**! 227/23

Unda... “éski-véski”larni bilmeymu, sinipiy küreş ...ilgili, sotsiyalizm bilen
şuğullanğili **bolmamdiken**!? 274/03

U maña oğşaş çüşkünleşken, rohi zeip ademni tapsa, téñimu **küçüyüvalidiken**!

2. Şekil:

-Ya..., -dédi Badamgül teeccüp bilen, -men bilen *sözleşmekçimiken*, néme

toğrida! 81/20

E.4.2.3. Şimdiki Zamanın Rivayeti: mb.

	1. şekil		2. şekil
1. teklik şahıs		/	
2. teklik şahıs	...il-ivatidiken-sen	/	...il-ma...ta i-ken-sen
nzş.	...il-ivatidiken-siz	/	...il-ma...ta i-ken-siz
3. teklik şahıs	...il-ivatidiken	/	...il-ma...ta i-ken
1. çokluk şahıs	...il-ivatidiken-miz	/	...il-ma...ta i-ken-miz
2. çokluk şahıs	...il-ivatidiken-siler	/	...il-ma...ta i-ken-siler
3. çokluk şahıs	...il-iş-ivatidiken	/	...il-iş-ma...ta i-ken

E.4.2.4. Geniş Zamanın Rivayeti:

1. teklik şahıs	...il-ar i-ken-men
2. teklik şahıs	...il-ar i-ken-sen
nzş.	...il-ar i-ken-siz
3. teklik şahıs	...il-ar i-ken
1. çokluk şahıs	...il-ar i-ken-miz
2. çokluk şahıs	...il-ar i-ken-siz
3. çokluk şahıs	...il-iş-ar i-ken

-Rast, séni oyğatsam boptiken, belkim ikkimiz héli...i meħlu.....a teñ kélip,

poluni *tartivalarkenmiz*. 183/22

E.4.2.5. Şart Kipinin Rivayeti:

1. teklik şahıs	iç-se-m i-ken iç-se-
lik şahıs nzş.	ñ i-ken
2. teklik şahıs	iç-se-ñiz i-ken iç-se-
1. çokluk şahıs	iç-sek i-ken mb.
2. çokluk şahıs	iç-se-ñlar i-ken iç-is-

E.4.2.6. Gereklilik Kipinin Rivayeti:

1. teklik şahıs	...il-iş-im kérek i-ken
2. teklik şahıs	...il-iş-iñ kérek i-ken
nzş.	...il-iş-iñiz kérek i-ken
3. teklik şahıs	...il-iş-i kérek i-ken
1. çokluk şahıs	...il-iş-imiz kérek i-ken
2. çokluk şahıs	...il-iş-iñlar kérek i-ken
3. çokluk şahıs	...il-iş-liri kérek iken

Şuniñğa ...arığanda, ademlermu öz köñlidiki oy-ħiyal, sir-esralirini puħtira...,

pinhanra... *sa...lişi kérek iken!*... 369/18

E.4.3. ŞART:

Bol- fiiline -sa ekinin ve şahıs eklerinin getirilmesiyle yapılır.

E.4.3.1. Anlatılan Geçmiş Zamanın Şartı:

1. teklik şahıs	...il-ğan bolsa-m
2. teklik şahıs	...il-ğan bolsa-ñ
nzş.	...il-ğan bolsiñiz
3. teklik şahıs	...il-ğan bolsa
1. çokluk şahıs	...il-ğan bolsa-...
2. çokluk şahıs	...il-ğan bolsa-ñlar
3. çokluk şahıs	...il-iş-...an bolsa

Emdi va...itsiz **ayrilğan bolsa...mu**, Huda halisa, rohimiz bir ömür bir-birini hürmetlep, izdişip turidu!... 39/20

Eger Badamgülde rasttinla öz te...diri ve isti...bali toğrisida ...ayta oyliniş **bolğan bolsa...** 111/07

Eger in...ilabiy grajdanlar uruşı **bolmiğan bolsa**, bu ikki “adem” öz ara muhebbet bağlap, behtiyar ötken bolatti, démekçi! 211/17

Eger sen rasttinla şunda... héssiyatta **yazğan bolsañ**, u çağda, Badamgülge bergen bahayin taza a...ilane bolmay ...alidu. 261/19

Burun **tonumiğan bolsa...**, emdi tonuşimiz, ustaz tutimiz, buniñ némisi yaman!? 323/07

Unçe dep ketmeñ Ğunçe...iz, -dédi Zayit yine gepke ...isturulup, -navada

Badamgül vezipisini **orundiylmiğan bolsa**, mana men özüm yiğ...an postekni bérivétettim...34/20

Oiz **bolğan bolsañ** özümle alattim-de, séni!... 252/08

E.4.3.2. Gelecek Zamanın Şartı:

1. teklik şahıs	...il-idiğan bolsa-m

2. teklik şahıs	...il-idiğan bolsa-ñ
nzş.	...il-idiğan bolsi-ñiz
3. teklik şahıs	...il-idiğan bolsa
1. çokluk şahıs	...il-idiğan bolsa-...
2. çokluk şahıs	...il-idiğan bolsa-ñlar
3. çokluk şahıs	...il-iş-idiğan bolsa

Azra... yol ...oysa..., bizniñ bu yerde sotsiyalizm biraz kémiyip, Şyucéñcuyi biraz köpiyidu, az-azdin yol **...oyuveridiğan bolsa...**, bizniñ bu aliy bilim yurtimiz özgirip ketmemdu?!... 119/11

-Méniñçe éğir! -dédi Havaz Behti bayi...i ciddiylikni ...ilçe buzmay, -eger yene yol ...oyup **kétivéridiğan bolsa**..., fakultétimizda idiye ve nezeriye cehette bir munçe ...alaymi...ançili...lar peyda bolidu. 223/10

Eger u şu künlerde Badamgüldin **ayrilidiğan bolsa**, özini muşunda... iradilik, merdane tutup turğan menivi tüvrükniñ del yérimidin merhum bolup, téhimu ...atti... çüşkünlükke, asaretke ve géripli.....a muptila bolatti. 110/15

E.4.3.3. Geniş Zamanın Şartı:

1. teklik şahıs	...il-ar bolsa-m	
lik şahıs nzş.	...il-ar bolsa-ñ	
3. teklik şahıs	...il-ar bolsiñiz	
1. çokluk şahıs	...il-ar bolsa-...	mb.
2. çokluk şahıs	...il-ar bolsa-ñlar	

E.4.3.4. Şimdiki Zamanın Şartı:

Şimdiki zamanın şartı “-vat-sa”¹ ve şahıs ekleri ile ifade edilir.

1. teklik şahıs	...il-i-vatsam
2. teklik şahıs	...il-i-vatsañ
nzş.	...il-i-vatsiñiz
3. teklik şahıs	...il-i-vatsa
1. çokluk şahıs	...il-i-vatsa...
2. çokluk şahıs	...il-i-vatsañlar
3. çokluk şahıs	...il-iş-i-vatsa

-Oorsa... **toymayvatsa**, oyun-külkige nede heves! 239/19

-Men Selim Ependiniñ gépini **...ilivatsam**, saña néme dez ketti?! 274/02

-Démeyçu, patmayçu!? -dédi Seley pervasizli... bilen uni téhimu éçitip, -séniñ şunçe uzun misraliriñ ...ista-...istañ gézitlerge **pétivatsa**, méniñ unçilik gépim ağızimğa

patmamti!? 294/13

¹ Kaşgarlı 1992: 191

–Muellim, u adem hemişe sizniñ péyiñizda yürse, léksiýiñizdin ...usur izdep, sözliriñizdin iven tapma...çi **boluvatsa**, siz yene uni a...lavatisiz! 366/04

E.5. Tasvir Filleri: E.5.1.

Yeterlilik:

Yeterlilik ifadesi ünlü ile biten fiillere -la, -le veya -yala, -yele ekinin getirilmesiyle, ünsüz ile biten fillere ise -ala, -ele ekinin getirilmesiyle karşılanır. Fiilin yeterlilik şekline olumsuzluk eki -ma, -me getirildiğinde ek -al, -el şekline girer. Bütün bu ekler -a, -e zarf fiil ekinin al- yardımcı fiili ile kaynaşması sonucu ortaya çıkmıştır.¹

Ourt-...oňguz, gül-giyahlarmu özi tuğulup uva salğan, biñ yérip yiltiz tart...an yerdila yaşap **güllieleydu!**... 43/22

Muellim, köñliñizge kelsimu devérey, siz öziñiz yaħşi çüşenmigen nersilerni bizge ...anda... çüşendürüp **béreleysiz?!** 65/08

Emma uni kiçik dep, sel çağlıgılı bolmaydu, çünki u, munberdin, léksiýilerdin ve bezi o...uğuçılarniñ ...ariğularçe ço...unuşidin paydilinip, nurğun pak, sebiy yaşlarni zeherlep **kételeydu.** 244/11

-Çömüçlep **yetküzelmiseñ**, ...oşu...lap yetküz, iş...ilip men özümniñ nésivisini adlim... 25/10

-Emdi mavu çöçektin kelgennimu yep ba...arsız, -dédi Şevket şire üstidiki bir neççe may to...aç, ...urut ve érimçilerni uniñ aldiğa sürüp, -köp nerse élip **kélelmidim**, yurtmu ...atilañçili..... 42/25

Badamgül söygü telipini ...obul ...ilğan şu küni Şevket bir kéçe **uħliyalmidi.**

19/16

Uniñ nepisi boğulğan bolup, sözünün aħirini **éythalmidi**, A...niyaz derhal teselli berdi: 3/12

Lékin bugün u, unda... ...ilmidi, köñlide her ikkisige eyib **...oyalmidi**, açli... ularni aşu halğa-aşunda... ...opal telve ve cédelħor halğa keltürüp ...oyğanidi. 26/15

Çetke ...éçiş hıyaliñizğa kelmidi emes, belki ...**açalmidiniz!**

53/05

Elem ve ğezep esiridin pütün bedinige bezgek tinriki olişip ketken Zayit özini

tutalmidi, ...ollirini arvañ- sarvañ şiltip, esebiylik bilen var...ıraş...a başlidi: 160/06

“Dohtur, sizge rastimni éytay, méniñ zadila ...orsi...im toymidi, **çidiyalmidim**.

189/09

¹ Öztürk, 1994: 101.

U bezide levlerin şorap, közlrini mestanileştürüp, uniñ sözlirige bolğan

...ayilli...i bilen hayacinni **yaşuralmidi**. 292/05

Rast, ippet, nomusi tügep, ...izli... ğururi zehimlengen, ili azar yégen nativan bu

...iz addiy hem ançikim körüngen bu işlarniñ keynide yoşurunup, buḡsup turğan çoñ

köñülsizliklerniñ ...ansi... hidini téḡi **hidliyalmiğanidi!**... 351/22

E.5.2. Tezlik:

Ber- yardımcı fiilinin -a, -e zarf fiil ekiyle kaynaşması sonucu ortaya çıkan

-iver-, -ver- şekli ile tezlik ifadesi karşılanır. Ünsüz ile biten fiillere -iver-, ünlü ile

biten fiillere ise -ver- şekli getirilir. Bu ek de -a, -e zarf fiili ile ver- yardımcı fiilinin

kaynaşması sonucu ortaya çıkmıştır.¹

Muellim, köñliñizge kelsimu **devérey**, siz öziñiz yaḡşı çüşenmigen nersilerni

bizge ...anda... çüşendürüp béreleysiz?! 65/08

Unda... çağda ular birersi yol başlisila şuniñ ar...isidin nege baridiğanli...i bilen

çati...i yo..., çapçip **kétivéretti**. 43/16

Hemmiñlarğa melum, insaniyet biriniñ izini biri bésip alğa **kétivéridu**. 220/03

-Adaş saetiñ ...ançe boldi, **başlavérimizmu**-ye? 6/06

–Emise, **parañlišivéreyle**, -dédi Havaz Beḡtimu tekellup ...imlayla, -...anda...,

turmuş işida ḡatircem bolğansız? 243/06

Hürmetlik kitabḡanlirim, ...elem muşu yerde toḡtidi, davamli... **yézivérip**, sizni

esnitiş ...oyuştin ...or...tum! 429/02

Ular munda... tūgimes parañlar bilen tamaka çekip **olturuvérip**, aran yiğ...an

tamakilirini tūgitip ...oyuştin ...or...ti, ḡélidin béri zoñziyip olturğaç, putliri télip, bellirimu

ağridi. 289/23

-Men silerge piva ...uyup **bérey**, -dédi u égiz. 325/15

Boldi, emdi bu işni bizge ...oyup **bériñ**, sizge rehmet Ğunçe...iz! 413/03

Lékin, munazire yérim yolda toḡtap ...almidi, üç kündin kéyin resmiy, teşkillik

halda yine **élip bérildi**. 212/18

U cemiyetke çi.....anda, zadi néme iş ...**ilip béreleydu**? 220/01

U muşu binadiki hacet^haniğimu közetçi bilen bille çi...atti, tama...ni sava...daşliri növet bilen **ekilip béretti**. 109/16

İşçılar çoñ imaretlerni **sélip bermise**, deh...anlar aşlı... yetküzüp **bermise**, bizniñ bu aliy bilim yurtimiz mevcut bolup turalamdu?! 245/19

E.5.3. Süreklilik:

Süreklilik ifadesini karşılayan asıl şekil, yat- yardımcı fiilinin -a, -e zarf fiiliyle kaynaşması sonucu ortaya çıkan -vat, -ivat-, -uvat, -üvat eki ile yapılır. Bu şekilden başka, tur- “durmak”, oltur- “oturmak”, yür- “yürümek” ve yat- “yatmak” yardımcı fiillerinin -p ekli zarf fiile süreklilik ifadesi kattığı görülür.²

¹ Öztürk, 1994: 101.

² Öztürk, 1994: 102.

Hemişe top meydanida pirkirap **yüretti**, tetil va...tida öyige ...aytip, top oynaydığan yer tapalmıganda, eski ...as...anni tamğa miqlap, lata-putilarni pomlap top yasap, ...oşniliriniñ baliliri bilen hoylida yügürüp **yürüp** oynaytti. 5/16

-Nediki geplerni ...ilip **yürisen**, Zayit! 37/08

U on neççe künniñ aldida dohturhanidin çi.....an bolsimu, lékin derske tolu...

...atnaşmaytti, köprek yata... bilen tama...hana arili...ida leylep **yüretti**. 161/14

Uniñdin kéyin, tetil boldi, Zayitmu, Badamgülmu yurt...a ...aytmidi, kino körüp, bağ seylisi ...ilip **yürdi**. 332/17

Mulazimler izlep **yürüp**, aşunda... halda yat...an üç bova...ni tépiptu. 320/12

Şu çağda, uni binalarniñ arisini aylinip **yürgen** ...éri közetçi körüp ...aldi.187/23

Şevket télégrammini aldıraş yirtti, A...niyaz uniñğa udulmu udul ...arap **turatti**.

2/17

Kitab, konsipiklarniñ hemmisini sandu.....a ...açilap élivaldim, yot...an-körpem

saña ...aldi, het yézişip **turayli**, hayatla bolsa... téhi köp uçrişimiz!... 39/11

Zayitniñ közidin ğalıplargha has bir hil meğrurlu... bilen temenna külkisi körünüp **turatti**. 158/07

A...niyazniñ hetni tutup **turğan** ...olliri yapra...tek titrep ketti. 124/11

Uni oñ tereptin ...oltu...livalğan Zayit bolsa, burut-sa...ilini pakiz ...irğan, hemişe salvarap **turidiğan** çéçini anda-munda maylap, üstbaşlirinimu héli tüzeştürüvalğanidi.

254/08

Selim Ependi çekke ...arap **turup** birinçi soalni soridi: 271/01

İşçılar çoñ imaretlerni sélip bermise, deh...anlar aşli... yetküzüp bermise, bizniñ bu aliy bilim yurtimiz mevcut bolup **turalamdu**?! 245/19

Metkérem Met...asimniñ ...olidiki çirağniñ küçlük nuri uniñ herikitini yorutup **turatti**. 419/18

Bezi nadan o...uğuçilarniñ nezeride, u şunda... ...arilivatidu, lékin bizniñ

nezerimizde, u “a... muteħessisliş” yoliğa ...arap **kétivat...an** burjuaziyiniñ kiçik bir carçisi. 244/09

Şu tapta, Badamgül ħuddi ...aynamğa çüşüp, pir-pir **oylinivat...an** yégane yapra...tek halsiz ve biçare idi... 396/06

-Lékin Cin Şuci, -dédi Havaz Beħti biçare ...iyapette dadħorlu...(26) éytiş...a başlap, -bunda... gepler bezilerniñ ...uli...iğa ya...mayvatidu, bunda... gepni ...ilğuçilarni yaman **körüvatidu...** 300/25

E.6. Fiillerin Nezaket Şekli:

Metnimizde karşılaştığımız ve nezaket ifade eden ekler şunlardır: -siz, -ñiz,

-la; emir çekimindeki, -sila, -sile.

bil-er-siz? “biliyor musunuz?”	268/04
baş-li-sila “başlayınız”	43/16
...il-di-la “yaptınız”	55/21
sal-sila “salınız”	120/04
bol-si-ñiz-la “olsanız”	258/16

ber-si-ñiz-la “veseniz”	348/23
çi...ar-sila “çıkarınız”	410/04
...al-si-ñiz “kalsanız”	17/04
...il-si-ñiz “kılsanız”	228/07
yaz-di-ñiz “yazdınız”	325/20

E.7. Soru Eki:

Uygur Türkçesinde soru eki “-mu”dur ve daima kendinden önceki kelimeye bitişik olarak yazılır.

yalğan-mu?	53/06
...al-di-ñiz-mu?	52/02
rast-mu?	142/11
iş-mu?	16/09
emes-mu?	152/10
bar-mu?	275/10
bol-ar-mu?	102/09
tinçli...-mu?	2/12
bol-ar-mi-kin?	163/26
...oy-di-mi-kin?	230/25

Gelecek zaman ve geniş zamanın soru şekilleri zaman ekiyle kalıplaşmıştır.

ket-me-mdu?	119/14
dever-me-mdu	210/03
söy-me-mdu?	247/25
sez-me-mdu?	278/24
ber-me-mdu?	315/10
dé-me-msiler!	349/14
ét-emsiler	146/11
bil-me-msiler-ye?	247/26
de-msiler	389/20

E.8.SIFAT FİİLLER:

Sıfat fiiller nesnelerin hareket vasıflarını karşılayan fiil şekilleridir. Hareket vasıflarını belirtmek suretiyle nesneleri karşıladıklarına göre nesne karşılayan kelimeler olarak sıfat fiiller, mânâ bakımından isim cinsinden kelimeler arasına girer. Asıl isimlerden farkı, nesneyi hareketine göre adlandırması, onu asıl varlığı ile, şu veya bu

kalıcı vasfı ile değil, hareketi ifade etmesidir.¹

¹ Ergin, 1982: 333.

-idiğan, -ydiğan:

Şevket mañ**idiğan** künniñ aldın...i ahşimi A...niyaz ikki ağınisi bilen birleşip yata...ta uzitiş ziyapiti teyyarlidi. 4/07

Siz ...aç**idiğan** çağda çéğra ta...aldi, şuniñ bilen heyviñiz sunup, şermendilik bilen ar...iñizğa ...ayttiñiz, bu yalğanmu?! 53/06

Turmuş dégen yette ölçep bir kés**idiğan** kiyim emesken etrapiñda mevcut bolğan nersilerniñ hemmisi saña teve iken, héçnémidin, hetta eñ eski, azabli... nersilerdinmu özüñni ...açuralmaydikensen! 149/03

Uniñ ismi Metkérem Met...asim bolup, sava...daşliri uni “ya köñül aç**idiğan** huştari yo..., yaki kişini huş ...il**idiğan** hevisi yo... ..écir” deytti. 84/11

U Zayitniñ köñlide kişige éyt...ili bolmay**idiğan** bir ğerezniñ -Şevket bu yerdin yo...alsa Badamgül maña ...alidu, dey**idiğan** bir haram niyetniñ barli...ini hés ...ilğandek aççi... bilen do.....ida munda... dédi: 36/19

Yazğuçı, şairniñ méñisi ...oy ...otini bilen toğu katikinla oylay**idiğan** addiy déh...anniñ méñisi emes, şunda...la, sendel bilen bazğannila közley**idiğan** addiy işçiniñmu méñisi emes, yazğuçı, şair dunyani oylaydu, uniñ méñisige alem siğidu, ...elbi çoñ...ur hem çeksiz déñizğa oğşaydu!... 245/11

U o...uğuçılarniñ tepekkür i...tidari bilen nutu... ..abiliyitini sinay**idiğan** sürlük sorun idi. 265/18

Silerge dey**idiğan** gépim yene şu kona gep: 391/15

-ğan/-gen, -...an/-ken:

Mana şunda... semimiy telep ve ümidniñ yéteklişi bilen o...uğuçılarda bilim éliš...a, öginişke bolğan iştia..., ...izğınli... küçey**gen**, yérım aç, yérım to... va...itlardimu ularniñ ...izğınli...i, iradisi suslap, boşap ketmigenidi... 76/03

Şu tapta u, iç-içini tatlavat...an zeherdek açlı...ni, put ...olini lakaslitip ...oyğan

halsizli...ni asta-asta untudi, pütün vücudi bir de...i...e bolsimu, tebietniñ bu güzel, séhirlik ve

séhiy ...oyniğa siñip ket**ken**dek, huşalli... hem aramlı... tuyǵusiğa çömdi...

Zayit...a oħşaşlarnı rasttinla <dostlu..., sada...et, muhebbet> dé**gen**dek çiraylı...

kiyimlerni kiyival**ğan** aldımçı, saħtıpez, vapasız şeytan dése bolidu! 193/05

Bir yérım aydın béri, boş ve pinhan tur**ğan** mektep yene ...aynam taş...inli.....a
çömdi. 331/07

Men sizniñmu béşiñizğa kel**gen** bu va...itli... azablarnı untup, öginiştin,
kespiñizdin muhebbetlik makan tépişiñizni ümid ...ilimen! 106/07

Harǵın cismi nem yumşa... tupra... üstide goya ana baǵrida elleyleng**en**dek, bir ħil
rahatlık sézimge toldı, burnığa ...uyaş teptidin tavlinip, nur ve ...ıravğa tuyunup, rasa
ekçi**gen** munbet tupra...ıñ özige ħas çüçük hem huş buy hidi güpüldep uruldi, közige
tépti yan**ğan** künniñ ...izǵuç nurliri bilen ça...ni**ğan** kök asman ve uniñ payansız
boşlu...ida gahi leylep, gahi şunǵup, gahi molla... étip yür**gen** ğemsız ...uşlarnıñ bimalal
pervazi köründi. 384/11

U özini ...aytidin yarat...**an**, yarat...andimu, ħéli bécirim yarat...**an** adem iken!...

264/08

U rahatlen**gen**dek, köksini toldurup, çoñ...ur nepes aldı, hava he...i...etenmu sap
hem nemhuş idi. 384/18

Méniñçe, bunda... ademler ve ularniñ ...ilğan işi ħuddi yanar tağdin şiddet bilen é...ip çüşken magma öz yolida uçriğan hemme nesrini-cimi güzellikni, yéşilli...ni, hayatli...ni köydürüp, é...itip ketkendek intayin ...aram, telve ve şep...etsiz bolidiken!

147/15

-ğun/-ğın:

Şu haman uniñ kallisidin: “Bu bekmu tuygun nerse iken, tuyğun adem ħevilik bolidu” dégen ħiyallar ça...ma... tézlikide ötüp ketti. 174/11

Taraslap yamğur yiğivatatti, Badamgül özini daldığa almidi, belki şebnem çüşken a... leylidek, nemleşken solğun yüzini asmanğa ...aritip turuverdi, del şu çağda, uniñ çirayi oma.....ina éçilip ketti, u rahetlengendek bir de...i...e közini yumdi. 351/01

Vehalenki, Zayitniñ tuyğun yüriki ...iz ...elbidiki davalğuşlarni sézivaldi.

128/24

Oizğın muzakire ve talaş-tartış boluvat...anda, u munda... bir pikirni otturiğa

...oyğanidi: 54/17

Boynığa löñge sélivalğan ...éri, azğın bir bovay titrep turğan ...olliri bilen parçe hara... kozisiğa kemçen sélip, ikki hicirğa töt serdin hara... ...oydi. 275/19

U bu yerdin ata–bovisiniñ, zamandaşlariniñ, uru...-evladiniñ izini, ħatirisini ve nam -nişanlirini irdimekçi bolğandek, harğın putlirini teslikte sörep, mehelliniñ hemme yerini, hetta buluñ-puş...a...lirinimu ...oymay kezdi, arilidi... 92/06

-miğan, -migen:

-Tinçli... tinçli...!... dédi A...niyaz pervasızla, -pe...et saña bir addiy télégramma bar, belkim ħuş ħeverdur, -u gün ħadani kemzüliniñ yançu...idin téĥi ağızi éçilmiğan bir télégramma ...eğizini élmip, Şevketke berdi. 2/14

Her kim yaman işni ...ilsa, özi ħalimiğan işni köridu> dédim ve şu ve...elerdin ibret aldim”. 87/02

Mana bu-sinipiy küreşniñ bizniñ iradimizge baǵli... bol**miǵan** mu...errer

...anuniyiti! 370/14

Badamgülmu turmuşidiki aşu kütül**migen** boşlu...larni mana muşunda... yéñi-
yéñi tesevvurlar bilen tolu...livaldi. 127/03

U yerde çüşte körüşke ülgür**migen** бүгүнki gézitler bar idi. 241/22

Bunda... ħaliy, yalǵuz, cimecit kéçilerde, aşı...-meşu...larniñ küni tuǵulidu ular

sözlişip harmaydu, ħuşalli... bilen déyiş**migen** gépi ...almaydu! 254/11

-ǵanǵa:

Boldi, sen bilen detalaş ...ilidi**ǵanǵa** va...tim yo.... 159/18

Bir ...izni kinoǵa tekliپ ...ilǵaniken, ednasi, töt moçenge ikki bélet éliš, iç
puşu...i çi...iriş üçün, ikki moçenlik gazir éliš, buniñ sirtida yene yançu...ta, kinodin
çi...ipla ussuzlu...ni bésiş üçün gaz süyi yaki méve süyi içidi**ǵanǵa** beş-alte moçendek pul
boluşi kérek. 226/11

Kişilik hayatta muhebbet bolmisa, ħuddi kök asmanda ...uyaş, zéminida gül bolmiğ**anğa** oħşaş, Turmuş ...a...asli.....a aylinip ...alidu. 240/08

Aħir u bu yerde turuvérişke çidimidi, eñ ada.....i ...étim pütün muhebbiti bilen e...idisini, puşaymini bilen ögünüşini aşu bir cüp hesretlik közige yiğip, uniñğa uza...tin uza... ..aridi, bir nu...tiğa tikilgen, tinep ...alğan botila...tek telmürgen, möldürligen bu közlerde, goya pétivat...an ...uyaşniñ nuri sorğayğan yopurma...lar üstide ala-bulimaç şola peyda ...ilğ**anğa** oħşaş, entayin aciz, sus bir nur cilve ...ilivetti... 396/10

-miş, -muş, -müs:

“Eger ular ötüp kételmigen bolsa, Havaz yétekçi davrañ sélivat...an atal**miş** pakitni şular to...iğanmidu-ye?! 95/14

Biz Şevketniñ vetendin yüz örüş, milletler ittipa...li...iğa buzğunçili... sélištek ittipa... ezaliriğa yat bolğan cinayi ...il**miş**lerini ...atti... eyiblišimiz kérek! 157/22

Şunda... ..ilip, ittipa... komitétiniñ A...niyazğa çare körmekçi bolğan héli...i atal**miş** ...arari ħuddi tağdin taş...inlap çüşken uluğ su öz yolidiki hemme gelde-ğeştilerni tamam é...itip ketkendek, şepisizla bésilip ...aldi, héçkim uni ...ayta éğizğa eliş...a cür’et ...ilalmidi! 176/18

Lékin uzundin buyan, bizde ve bizniñ tur**muş**ımızda, edebiy eserlerimizde, bir kişiniñ ...immitiniñ(17) yu...iri-tövenlikini şu ...işiniñ he...i...iy eħla...iy-peziliti ve ...abiliyiti teripidin emes, belki uniñ sinipiy kélip çi...işi, salahiyiti, staji ve orni teripidin belgilep kélivatidu! 221/15

-Ö**tmüş** ...anda... idi, hazır ...anda... boldi? 290/22

-ar:

Lékin bol**ar** iş bolğanidi, ötken işlar uniñ köz öñidin ħuddi tuman arisidiki del-dereħ, gül-giyahlardek, ħire-şire ötüşke başlıdi. 332/13

–Hee, -dédi Metkérem Met...asim konsipiktin köz üzme, -ké**ler** heptiniñ 2

küni “Uygur klasik edebiyati”din imtahan alma...çi. 166/05

Kéler hepte siyasettin imtihan tursa, siz bu çet elniñ ğelite jurnilini vara...lap
olturupsızğu?! 172/26

Ma...ale üç künden kéyin gézitniñ körünerlik sehipiside bésilip çi...ti. 298/08

Bunda... şaraitta, bezilerniñ septin çüşüp ...élişi, bezilerniñ tura.....a oğşaş sarañ
bolup ...élişi eceblinerlik iş emes. 181/11

Méniñçe, bunda... ademler ve ularniñ ...ilğan işi ğuddi yanar tağdin şiddet bilen
é...ip çüşken magma öz yolida uçriğan hemme nesrini-cimi güzellikni, yéşilli...ni,
hayatli...ni köydürüp, é...itip ketkendek intayin ...aram, telve ve şep...etsiz bolidiken!

147/15

-mas/-mes:

Lékin bunda... ayiği çi...mas gep-sözler bilen ...atti... ...aynaşlar öz pétice
...éliverdi. 212/13

<Kélidu Bir Kün> romanidiki Frudun tañ **atmas** uza... kéçilerde yaḥşı hemrihim, sirdişim boldi. 124/22

Mana hazır Badamgül şunda... halette, şunda... elpazda idi, uni tosup bol**mas** bir vehşiy küç öz ilkige alğanidi!... 400/04

U insan vücudini öziniñ püt**mes**-tüg**imes** méhir muhebbeti bilen yaşartidu, zo...landuridu, şadlanduridu! İnsan ve tebiet bizniñ öl**mes**, meñgülük témimiz! 32/20

Ular munda... tüg**imes** parañlar bilen tamaka çekip oturuvérip, aran yiğ...an tamakilirini tügitip ...oyuştin ...or...ti, ḥélidin béri zoñziyip oturğaç, putliri télip, bellirimu ağridi. 289/23

-ğu, -...u, -ki, -kü:

Naḥşiniñ deslepki misralirini Oizil Burun éyt...an bolsimu, aḥiriğa kelgende, goya torusni éçivet**kü**dek şav...unlu... bir omumḥorğa aylinip ketti... 208/01

–Aka, şeir lazım bolsa, men yézip bérey, lékin siz ademniñ yürikige teg**kü**dek, birer muñlu... muzika icad ...ilip ba...siñiz bolmamdu?! 279/19

Selim Ependige çare körüldi, körülgendimu, pütün mektepni zilzilige sal**ğudek**, pütün o...ut...uçi, o...uğuçılarniñ yürikini titret**kü**dek dericide éğir çare körüldi.

376/03

He...i...iy erkek-tağni tal...an, çölni bostan ...il**ğudek** casaretke ige, ...eyser, iradilik yigitlerdur. 107/25

–Aka, ḥatircem boluñ, işni siz razı bol**ğudek** yaḥşı ...ilimen, -dédi A...niyaz uniñ bilen bille mañma...çi bolup, -lékin bir koy sel az bolup ...aldi, bir yérım koy bériñ, bolamdu? 228/01

Aḥir u, hayacinini bési üçün yénidiki Badamgülni ḥuddi bir topa...ni yi...it...**udek** küç bilen yerdin yulup élip pir...iratti... 137/24

A...niyaz, dostum, ḥetni yene köp yézivettim, bizar bolmiğın, rastimni eytsam, bu yerde oyliğanlirimni orta...laş...**udek** adem yo... 265/07

-ğüçi, -güçi, -...uçi, -küçi:

Üçilisi külüşti, ular yene gepke hazirlinip turuvidi, tuyu...siz kötürülgen tangoniñ yañra... avazi zalni bir aldi, muzikiniñ şöḡ, yé...imli... ritimi hemmeylenniñ vucudida bir ḡil ...ozğat...**uçi** küçke aylinip, ularni oynaş...a, sekreşke, pir...ıraş...a ündeytti, zal bir demde cüp-cüp ...iz-yigitlerniñ maharet körsitidiğan, sirdişidiğan muhebbetlik soruniğa aylinip ketti... 276/20

İmtihan igisi bolğan Selim Ependi otturida, közet**küçi** bolup kirgen “edebiyat nezeriyisi” o...ut...uçisi Ömer Şérip bilen “logika” muellimi Şemşidin ikki terepte olturatti. 267/10

-Silerniñ sinipta é...imğa ...arşı tur**ğüçi** ...ehrimanlar peyda boptu, ...altis...u!

171/18

Selim Ependi usta nati... idi, u öziniñ añli**ğüçil**arni ram ...il**ğüçi** merdane avazi, mulayim, şöḡ ḡisliti ve salapetlik simasi bilen hemişe, hemmila yerde körünerlik utu.....a érşeleytti. 219/16

Ez**güçi** siniplarniñ eksiyetçi idiyisi **huddi** öyge taralğan zeherlik kömür gazidek kişilerni asta-asta zeherleydu, kişiler öziniñ ...anda... zeherlinip ölgenlikinimu bilmey ...alidu!96/07

O...uğuçılarniñ bu derske ...arita köz ...arişi aşunda... bolğaç...imikin, mezkur dersni ötidiğan o...ut...uçinimu ançe alahide, muhim hésablimaytti, nahayiti gézit-jurnallardiki siyasiy obzor ve baş ma...alilerni şerhlep çüşendür**güçi** carçi depla ...araytti, uni hergizmu “dunya edebiyati” “logika” yaki “edebiyat nezeriyisi”ni ötidiğan léktorlarğa oñşatmaytti. 130/03

E.9.ZARF FİLLER:

Zarf fiiller hareket hâli ifade eden fiil şekilleridir. Bunlar ne fiil çekimleri gibi şekle, zamana ve şahsa bağlanmış bir hareket, ne sıfat fiiller gibi nesne ifade ederler. Zarf fiiller şahsa ve zamana bağlanmayan mücerret bir hareket hâli karşılarlar.¹

-p (-ip/-up/-üp):

Badamgülniñ patli... çaçlıridin bir **hıl** pakli... ve mulayimli... alamiti eks **étip** turatti. 20/12

Havaz Behti bilen Zayit çi...**ip** ketkendin kéyin “kamér” bir pes timtas bol**up** ...aldi. 85/06

U “kamér”din boşitil**ip** emgekke ...atnaş...an künniñ etisi A...niyaz uni yo...**lap** keldi. 197/14

Karivitiğa çi...**ip**, **huddi** öy müşükidek tügül**üp**, **hıyalğa** p**étip** yatti. 100/03

–Fıruyit? -A...niyaz bilen Şevket teñla ...izi...**ip** soridi. 362/13

A...niyaz aldir**ap** işikni **éçip**, karidorğa çi...ti, Ğunçe...iz uniñdin beş-alte ...edem nérida, ikki tereptiki yata...larğa boyund**ap** ...ar**ap** kélivatatti. 139/11

Şevket yene iş...a béril**ip** ketti, uniñ her bir urğan ketmininiñ şiddetlik salmi...i goya Badamgülniñ yürek béğışığa tegkende, u tolğınatti, azablinatti. 396/08

-i(-u/-ü):

-Şunda..., maña dereh üstidimu ilham kélivéridu, -dédi Seleymu boş kelmey, -
herhalda bu ...ıǵ üstide kelgen ilhamdin pakizrek bolidu-de!... 32/03

Unda...lar yüz baş...a kirsimu yenila kitab arılǵan eşekke oǵsaş nadanlı...çe
...élivéridu! 75/22

-Menmu séniñ bu işlarǵa toǵra ...ariyalaydıǵanlı...iñǵa işinettim, -dédi A...niyaz
héli uza... süküttin kéyin, -muhebbet tolimu pak, mu...eddes bir héssiyat, şuña uniñda
güldek çiray, şérin-şéker söz, ésil sovǵat bolmisimu bolivéridu. 198/25

Hemmiñlarǵa melum, insaniyet biriniñ izini biri bésip alǵa kétivéridu. 220/03

-Méniñ péşanemge pütülgen te...dir şu oǵsaydu, Seley! -dédi yurikidiki yüzige
tépip turidiǵan, köñlide kiri yo... bu yigit te...dirge ten bergen ...iyapette, -men huddi
Şékspir éyt...andek muhebbettin ibaret bu lezzetlik azab içide tolǵinip yürüvéridiǵan
oǵsaymen! 204/17

¹ Ergin, 1982: 338.

–Merhemet, yéñi méhmanlarni ...arşi alimiz! -dédi Seley ve ular orunlişip bolğandin kéyin, savut...a ...arap içköyerlik bilen davam ...ildi, -hey Savut, sen adaş, paşşip ...alğan dépiñni ...oltu...uñğa ...isip, ...uli...i késilgen ittek udul kelgen yerde sokuldap yürüvéremsen?! 317/25

Ular munda... tügimes parañlar bilen tamaka çekip oturuvérip, aran yığ...an tamakilirini tügitip ...oyuştin ...or...ti, hélidin béri zoñziyıp olтурғаç, putliri télip, bellirimu ağridi. 289/23

Ahır u bu yerde turuvéřişke çidimidi, eñ ada.....i ...étim pütün muhebbiti bilen e...idisini, puşaymini bilen ögünüşini aşu bir cüp hesretlik közige yığıp, uniñğa uza...tin uza... ...aridi, bir nu...tiğa tikilgen, tinep ...alğan botila...tek telmürgen, möldürligen bu közlerde, goya pétivat...an ...uyaşniñ nuri sorğayğan yopurma...lar üstide ala-bulimaç şola peyda ...ilğanğa oğşaş, entayin aciz, sus bir nur cilve ...ilivetti... 396/10

-ğaç:

Sir ...ilip ...elbide yoşurğaç derya!> 369/25

-ğili/-gili/-...ili/-kili:

Kim bilsun u bélet alğili ...atnaş békigitge çi.....anda, ...ériş...andek ikki künlük bélet sétilip bolup, üçinçi künniñ béli ti ...alğanidi, u amalsız şu béletni aldı ve tittitli... içide kün ötküzüşke başlidi. 4/03

Epsuski, sizniñ bergen nersiñiz hezim ...ilğili bolmaydığan, ...ilimen dep zuru...sa, meyde ağırtidiğan taş-dañğaldek nersiler tursa, men ...anda... ...ilimen?! 63/22

-Biz yamğur apitige uçrığan aililerni ...ut...uzğili barimiz, -dédi A...niyaz uniñğa çüşendürüp, -sen yata.....a bérip dem al... 161/22

-Sevzini men süzüp baray, méniñ ...ayniğili héli boldi, -dédi Gayit Mayit ve çoka, ...oşu...larni iş...a sélip, bir ...eley tehsige bir neççe baş sevzini süzüp keldi. 306/11

Bunda... idiyidiki ademlerni purset bolsa tevrenmeydi dégili bolmaydu. 37/05

Herhalda u yerdin ay bilen yultuz ça...niğan asmanniñ bir burciki bilen binaniñ

ar...idiki derehzar boşlu...niñ kiçikkine bir parçisini körgili bolatti. 60/08

Şuňa u, köz aldidiki işlardin aççı...liniş, hıyal sürüş ve oyğa pėtiş bilen emes, peket kitab o...uş ve heriket bilen ...utulup ketkili bolidiğanli...ini oylap, etraptiki sava...daşliriğa muraciet ...ildi: 37/14

Oor...uş, vehimidin uniñ közliri çekçiyip, levleri huddi durut o...uvat...andek, ihtiyarsız mitildap ketti, ...olidiki konsipikni özimu sezmigen halda uya.....a-bu ya.....a tolğavérip tirtivetkili tas ...aldi... 247/12

U Zayitniñ köñlide kişige éyt...ili bolmaydiğan bir ğerezniñ -Şevket bu yerdin yo...alsa Badamgül maña ...alidu, deydiğan bir haram niyetniñ barli...ini hés ...ilğandek aççı... bilen do.....ida munda... dédi: 36/19

Méniñçe biz bu kövrüktin ötuvat...ili üz yildek bolup ...aldi. 127/10

-ğice/-giçe/-...içe/-kiçe:

Şunda... ..ilip, ular sinip boyiçe ulanbay terepke çi...ışni, keçlik tama.....**içe**

vezipini tolu... orundap ...aytip kélişni meslihetlişip, tézla yolğa çi...ışti. 28/10

Ketkende” dégen hékayisini o...up, héli va...it...**içe** şuniñ tesiride sözleşkenidu....

145/13

Démisimu, Şevket keç**kiçe** özi bilen özi yekke-yégane halda, delisiz, yetkiçe azablinivaldi. 114/20

U etigendin keç**kiçe** yata... bilen tama...haniniñ arisida sokuldap, ...açanlardur

yadlivalğan bir şéirni bezide ünlük, bezide hıire avazda diklamatsiye ...ilip yüretti:179/06

Bir ayda bir ...étim béridiğan üç yüen turmuş pulimu yine on ikki künden kéyin tar...itilidu, téhi u tar...itil**ğice** çaçlar ösidu, kiyimler kirlişidu, tamakimu tügeydu. 226/16

Dostum, méniñ bir neççe saetlikla va...tim ...aldi, bu hetni yaz**ğice** némilerni oyliğanli...imni bilemsen? 405/06

-Adaş... Sen kel**ğice** menmi kétip ...élişim mumkin, cumu! 14/21

Selim Ependiniñ sözi tüg**ğice** Havaz Behti huddi ...o...as...a dessivalğandek olturmay ...aldi. 153/01

-mastin/-mestin:

Démek: Bu filmde turmuş ...opalli... bilen burmilanğan bolupla ...**almastin**, belki yine in...ilab ve in...ilabiy uruş “insaniyetsiz” dep ha...aret ...ilingan!211/19

Eger bu iş aşkariliniş ...alsa, uniñ a...ivitini tesevvur ...iliş he...i...eten tes idi, u yalğuz Zayitniñ şérin arzu-armanlırını yo.....a çi...iripla ...**almastin**, belki uni beht-isti...bal közge körünüp ...alğan bir va...itta, mekteptin ...oğlap, cemiyetniñ taşlandu... bir pu...rasiğa aylandurup ...oyatti, Badamgülmu oğşaş te...dirge muptila bolatti, u halda tuğulğan baliniñ te...dirimu oğşaşla kaç ve kara bolatti. 334/08

A...niyaz, sizdiki burjua tuyğuliri bilin**mestin** nam-şöhretke, ahiri asta-asta

...ayna... siyasiy hayattin çetleşke élip kétivatidu. 173/01

Ular muellimge ...izil tamğili... bir vara... ..eğezni körsetti, ...uli...ığa bir némilerni piçirlidi, lékin uniñ birer cavap ...ayturuşını küt**mestin**, derhal o...uğuçılarğa yüzlinip, ...opal ve héssiz avazda tovlidi: 46/16

-ğanséri/-...anséri:

Badamgül Şevketke ...ariğ**anséri** uniñ çirayidiki, vucudidiki özgirişlerni körüp içi ağırip, öpkisi tolup, gepliri boğiziğa keplişip ...alğanli...tin h́é...i...lap gep ...ilalmay ...aldi. 113/01

U özimu sezmigen halda Ğunçe- ...izğa barğ**anséri** ...ayıl bolup, özini uniñğa yé...in tutuvatatti. 12/11

Oyliğ**anséri** uniñ içi aççı... bolatti, azabtin badam ...apa...liri olturuşup, çirayli..., oma... yüzimu tatirip ...aldi. 79/09

Del özi şu, şek şübhisı yo..., ötkenkige opmu oħşaş, ölükhanidin tirilip çi.....an roh bu!” közetçi ...or...ti, ...or.....**anséri** put ...olliri lakaslap olturup ...aldi. 187/26

Men silerniñ alğa bas...**anséri** salma..., yu...iri özli**genséri** kemter boluşuñlarni
ümid ...ilimen! 358/11

...özi(2) bilen özi holu...up ketti, holu.....**anséri** konsipiktiki ħetler közige (3)

imir-çimir körünüp, geplirimu bir-birige ...olaşmay ...aldi,.. 62/01

-ğanli...tin:

Badamgül Şevketke ...ariğanséri uniñ çirayidiki, vucudidiki özgirişlerni körüp içi
ağrip, öpkisi tolup, gepliri boğiziğa keplişip ...alğ**anli...tin** ħé...i...lap gep ...ilalmay
...aldi. 113/01

Uniñ ağzi zadila gepke kelmidi, pe...et yoğan éçilğ**anli...tin**, kirpikliri ...is...irap
tikkide bolup ketken közliri bilen pat-pat Şevketke aliyip ...arap ...oyatti, ağzida yene şu is
pur...iritip, ...oli bilen tamaka micıytti. 66/08

“Şair boluşni me...set ...ilip şéir yézişni başliğanlarniñ köpçiliki, ularda şairli...
talanti bolmiğ**anli...tin**, tamamen bikar işleydu!...” 316/02

-may/-mey:

Bu cehette u kiçikkinimu yoçu... ..oymiğaç...a, Havaz Beħtimu “aççı...niñ dorisi
–süküt” dégendek, elimini içige yutup çandur**may** yürüverdi. 67/18

Şuña her ...anda... sorunda gep bermeytti, özige ba...**may** bilimdanli... ..ilatti.

51/08

Şuna hemişe ayril**may** bille yüretti. 8/04

Badamgül héçkimge, héçyerge ...arimay udul ve téz mañğaç...a, on beş minut...a
...al**may**, déh...ançili... meydaniniñ étizli...ığa bérip ...aldi. 394/07

A...niyaz néme déyişini bil**may** ...izdin közini ...açurdi. 237/05

Oorsa... toy**may**, nege üssüşni bil**may** turğanda eceb gepni ...ilsina!? 25/18

Ular maña ber**may** yep ketti... 178/12

Rast deptiken, ...umuçni ...iya tut...an ademniñ ...oli késil**may** ...almaydu-de!

51/23

-ğanda/-gende; -...anda/-kende:

Badamgül [[unçe...izğa ...ariğ**anda** nazuk, sipta idi, uni anisi kiçikidin tartip

“...iz bala köp tama... yése, tini...i yoğınap kétidu” dep, piyalide aş-tama... bérıp çoñ

...ilğanidi. 8/07

Uniñ közi Şevketniñ közi bilen do...uruşup ...alğ**anda** téñimu oñaysızlinip, yüzi alapasa... bolup ketti ve közini derhal Şevkettin élip ...açtı. 55/09

Lékin uniñ di.....itini şu sehipiniñ aħiridiki “néme üçün paraħot ğerbke mañğ**anda** bir sotka 24 saettin uzun, şer.....e mañğ**anda** 24 saettin ...is...a bolidu?” dégen mavzu tartivaldi. 242/11

(24)-Va...ti kel**gende** bilisiz! -dédi Havaz Beħti temkin ...iyapette, eñ yaħşisi,

avval öziñiz i...rar ...iliñ! 53/24

A...niyaz bilen Seley ...izil bina terepke kélivétip, yérim yolğa kel**gende** tohtap
...élişti. 275/06

Emdi pakpakize ...izdurulğan ta...irbaş her bir ...étim tam ve baş...a yerlerge
üstürül**gende** nérviliri ...ozğilip, céni si...irap kététti. 131/21

Bizni gep ...ilmidi, dep eskilikiñni ...iliverme, gaça adem çöçüre yé**gende**
sanyalmisimu, lékin köñlide hésabini bilidu! 413/09

Ular dérise aldidin ...aytti, pelempeydin çüşuvat...**anda** A...niyaz soridi: 106/15

Tansa yérimlaş...**anda** kütülmigen bir iş yüz berdi: 281/08

-Oanda..., Şevket! Bu öyge könüp ...aldiñizmu? -dédi u he degendila sözini
sipagerçilik bilen başlap, -öz gépiñiz boyıçe éyt...**anda** cennetkila emes, dozañ...imu
könüp kétisizğu deymen? 52/02

Ois...isi, hayat ve hayatniñ ...immiti toğrisidiki pelsepivi pikirler bilen ağırlaştı,
A...niyaz yata...tin çi.....**anda** ħuddi ...izi... ve köñüllük bir sehne esirini körgendek köksi-
...arni boşap, köñli kötürülüp ...alğanidi... 77/25

Ademniñ béşiğa kün çüş**kende** ...ilidiğan bunda... himmet, teselli ve menivi
ozu...pe...et he...i...iy, semimiy dostlarniñla ...olidin kéletti. 106/10
Ete körüş**kende** néme dermen? 108/15

Oarañğu çüş**kende** tam ya...ilap, Semer Tömür yañşı köridiğan hara..., pa...lan
göşlirini sovğa ...ildi. 356/03

Şunda... turu...lu..., uniñ özini çağlimay bunda... çoñ ğeyretke kélişige, yene bir
tereptin ö**tkende** Seley ...aşañniñ uni “oğut şairi” dep meshire ...ilğanli...imu bir seveb
bolğanidi. 408/11

-ğandin kéyin:

Şayit pañ...ay bazarni bir ...ur aylinip bol**ğandin kéyin**, kalini yolniñ
do...muşidiki bir dereñke bağlap ...oyup, özi uşşa...-çüşşek sodili.....a kétiptu. 191/09

U bir pes oylan**ğandin kéyin**: 85/21

Ular bir-birige menilik ...arışıp ...oydi, A...niyaz ...orsi...ini obdan
toyğuzuvalğandin kéyin, bir iş ésige kelgendek soridi: 386/25

Bu temsilni añliğandin kéyin, men hemişe bizniñ işlirimizniñmu aşunda... (3)

hesetħorlu..., körelmeslik, içi ...arılı... bilen héli...i kusa bolup ...alğan bayniñ sa...ilidek,
ziyanğa uçrap kėtişidin ensireydiğan bolup ...aldim. 265/01

U bir munçe menilik, ...izi...arlı... sözlerni ...ilğandin kéyin aħirida munda... dédi:

391/09

Oizlardin ayrılğandin kéyin, töt yigit öz ħiyali bilen cimecit kélmivatatti.

36/01

E.10. BİRLEŞİK FİİLLER:

Bir hareketi karşılamak üzere, bir yardımcı fiille bir ismin veya bir fiil şeklinin meydana getirdiği kelime grubudur. İsimle veya fiille teşkiline göre iki bölüme ayrılır.¹

E.10.1. Bir Tarafı İsim Bir Tarafı Fiil Olan Birleşik Fiiller:

Bir isim ve bir yardımcı fiilden oluşan birleşik fiillerdir.

Bir isimle bir fiilin birleşmesi sonucu asıl manaları dışında mecazi ifade taşıyan birleşik fiiller meydana getirilebilmektedir.²

...il-:		
	“mest etmek”	1/05
davam ...il-	“devam etmek”	6/02
hés ...il-	“hissetmek”	72/24
detalaş ...il-	“kavga etmek”	94/05
celp ...il-	“celbetmek”	95/22
meptun ...il-	“hayran etmek”	135/18
tevekkül ...il-	“tevekkül etmek”	137/07
icad ...il-	“icad etmek”	209/12
tamaşa ...il-	“seyretmek”	234/18
gep ...il-	“konuşmak”	277/19
küreş ...il-	“mücadele etmek”	292/25
hizmet ...il-	“hizmet etmek”	300/22
teklip ...il-	“teklif etmek”	306/02
bol-:		
bizar bol-	“mestolmak”	306/03
...ayıl bol-	“bıkmak”	307/03
heyran bol-	“razı olmak”	327/12
nésip bol-	“hayran olmak”	331/14
teyyar bol-	“nasib olmak”	14/04
meğlup bol-	“hazır olmak”	26/03
öre bol-	“yenilmek”	48/24
ige bol-	“ayağa kalkmak”	84/08
	“sahib olmak”	116/20
ber-:		
köñül ber-	“imkan tanımak”	128/10
azar ber-	“aşık olmak”	140/24
yüz ber-	“eziyet etmek”	345/03
yardım ber-	“yüz vermek”	145/23
cavab ber-	“yardım etmek”	154/22
tesir ber-	“cevap vermek”	164/01
	“tesir etmek”	315/10

¹ Öztürk, 1994: 136.

² Doğan, 2000: 305.

ten ber-	“razı olmak”	351/10
tart-:		
cazağa tart-	“ceza vermek”	374/07
derd tart-	“dert çekmek”	378/16
késsel tart-	“hasta olmak”	402/15
könül tart-	“arzu etmek, istemek”	9/25
sora...ka tart-	“sorguya çekmek”	82/19
yiltiz tart-	“kök salmak”	43/23
uh tart-	“ah çekmek”	43/25
nere tart-	“nara atmak”	59/12
al-:		
ibret al-	“nefes almak, dinlenmek”	161/23
imtihan al-	“ibret almak”	87/04
hésab...a al-	“imtihan olmak”	166/07
can al-	“hesaba katmak”	222/21
...arşı al-	“can almak”	110/24
ésige al-	“karşılama”	123/01
tilğa al-	“hatırlamak”	248/18
	“dile getirmek”	249/10
sür-:		
	“hayal etmek”	306/01
höküm sür-	“hüküm sürmek”	311/04
biğ sür-	“filizlenmek”	86/15
av-:		
aç ...oy-	“aç bırakmak”	191/16
sual ...oy-	“soru sormak”	203/03
yol ...oy-	“yol koymak”	223/11
avazini ...oy-	“oy vermek”	250/12
isim ...oy-	“isim vermek”	250/16
imsasını ...oy-	“imza atmak”	351/14
zéhini ...oy-	“düşünmek”	426/09
sal-:		
lo...ma sal-	“cevap vermek”	11/26
rende sal-	“rendelemek”	23/04
uva sal-	“yuva yapmak”	43/23
nezer sal-	“bakmak”	118/24
...ula... sal-	“dinlemek”	146/03
hayacanğa sal-	“heyecanlandırmak”	243/20
kör-:		
terbiye kör-	“sevmek”	255/08
çare kör-	“terbiye edilmek”	283/20
	“çare bulmak”	284/11

yaman kör- “sevmemek” 301/01

çek- (çék-, çik-):

tamaka çek- “sigara içmek” 29/10
 ahu-peryad çék- “üzüntüden ah çekmek” 103/06
 azab çek- “sıkıntı çekmek” 106/23
 elem çek- “üzüntü çekmek” 222/25

çi...-, çi...ar-:

yolğa çi...- “yola çıkmak” 33/05
 kardin çi...- çata.....u çi...- “isten çıkarak, yararsız hale gelmek” 132/03
 ésidin çi...- “aklından çıkmak, unutmak” 182/24
 ...arşı çi...- “karşı gelmek, aksini söylemek” 291/10

...ayt-, ...aytur-:

“evine dönmek” 5/17
 cevap ...aytur- “cevap vermek” 46/17
 rayı ...ayt- “isteği kabul olmak” 119/21
 ar...ığa ...ayt- “arkaya dönmek” 281/25

çava... ur- “alkışlamak” 32/01
 şéhiğa ur- “dalına dokunmak” 35/14
 héndan ur- “kahkaha atmak” 102/02
 ah ur- “ah çekmek” 335/04
 ...ah...aha ur- “gülmek” 347/16
 neşter ur- “kesmek” 419/25

E.10.2. Bir Fiil Unsuru ile Yardımcı Fiilden Kurulan Birleşik Fiiller:

Başta bulunan ana fiil unsurunun bir zarf fiil eki olarak yardımcı fiille birleşmesinden meydana gelir. Uygur Türkçesinde bu tür birleşik fiilin geniş bir kullanım alanı vardır. Yardımcı fiiller bazen tam tasvir fiili özelliği gösterir, bazen de kendi anlamını birleşik fiile katarak yarı tasvir fiili özelliği gösterir.¹

...oy-:

Üç yigit romgini derhal ...oliğa élip, orunliridin likkide turdi, ikki ...iz bir birige
 ...arap, hıjıl bolğandek, teñlikte ...algandek oñaysız halda ...imdinip **...oydi.** 9/11
 Pe...et béşini siñayan ...ilip, biliner-bilinmes tebessumlu... nezer bilen Zayit...a

...arap ...**oydi**, bu uni razili...niñ belgisi, dep çüşendi. 82/07

¹ Öztürk, 1994: 136.

Bu hıyal uni hazır e...lidan azdurup, ot...ımu, suğımu kırıške teyyar turğan

...or...ımsız bir telvige aylandurup **...oyğanidi...** 187/12

Bilemsiz, bilmisiñiz bilip **...oyuñ:** 279/07

Ular bir-birige menilik **...arışıp** **...oydi**, A...niyaz **...orsi...ini** obdan
toyğuzuvalğandin kéyin, bir iş ésige kelgendek soridi: 386/25

Séni Nyuyork...a apirip **...oysa**, kénnidini rasa bir tillap, puğadin çi...ip kelseñ
bolğudek! 296/10

...al-:

Şevket téléggrammini o...up bolup, **...oşumisini** türdi ve bir pes süküt içide cimcit
turup **...aldi.** 2/23

Kimdu bu? Ğunçe...iz bolup **...almisun** yene? 229/26

Şu çağda, uni binalarnıñ arisini aylinip yürgen **...éri közetçi körüp** **...aldi.** 187/23

Oyliğanséri uniñ içi aççı... bolatti, azabtin badam **...apa...liri** olturuşup, çirayli...,
oma... yüzimu tatirip **...aldi.** 79/09

Şunda... bolup **...alsañ**, **...urtniñ** uzun-...is...ili...ığa **...arap**, bir yérım ciñdin üç
ciñğıçe norma **...oşup bérimiz**” devatidu! 185/24

Badamgül héçkimge, héçyerge **...arimay** udul ve téz mañğaç...a, on beş minut...a
...almay, déh...ançılı... meydaniniñ étizli...ığa **bérıp** **...aldi.** 394/07

Eger biz yene mektepniñ **...ararini** kütüp yatsa..., u çağda bekmu passip orunğa
çüşüp **...alimiz**, yamanğa yantaya... bolğan bolimiz! 371/13

ket-:

A...niyazniñ hetni tutup turğan **...olliri** yapra...tek titrep **ketti.** 124/11

A...niyaz héçnéme déyelmidı, u yiğlaytti, yaş uniñ közidin emes, pütün
bedinidin çi...ivat...andek öksüp, titrep **ketti...** 71/14

Badamgülniñ hıyalliri yene çeleñgüş bolup **ketti.** 106/26

Burun...i bécirim cismimu barğanséri zeiplişip, yüz söñekliri poltiyip çi.....an,

...añşirimu ...iñra...tek tiklišip **ketkenidi.** 178/04

U ħuddi béşi ikki parçe bolup çaçrap kétédiğandek, ...olliri bilen béşini çîñ ...isip turup yiğlap **ketti.** 376/11

A...niyaz uniñ ar...isidin mañdi, ular “buğda munçisi”niñ aldidin ötüp, cenubiy yolğa çî...ti ve u yerdin töt kövrük terepke ...ayrilip **ketti.** 228/08

çi...:-

Güllükniñ çet-çörisige tikilgen kavilarmu yapra... çî...irip, pilek yéyıp, ögzige tartılğan yiplarğa birer ğulaççe yögişip **çi.....anidi.** 228/17

-Kim bilidu aġiniler, béşimizdin ötuvat...an muşu éġir künler bizni téġimu e...illi..., casaretlik, ...eyser ...ilip **çi...amdu-téġi!** 29/25

U her ...ançe ...ilişmu Şevkettin ve uniñ bilen boluvat...an ğayibane söhbettin özini tartip **çi...almidi.** 78/16

-Néme ...ilisen, néme dep başlap **çi...imen?** 282/03

Ma...ale üç kündin kéyin gézitniñ körünerlik sehipiside bésilip **çi...ti**. 298/08

Şuniñ bilen tağamni tartip **çi...ti**, yézimu yéza sazayı ...ilip, eger mavcuşi tehtin
çüşken bolsa, sen çi...a...çimidiñ? 368/02

Siz Zayit, bularni tézdin retlep, bir matériyal ...ilip yézip **çi...iñ**, andin
o...uğuçılarniñ imzasini çektürüñ, ...añçe köp bolsa şunçe yaħşı! 245/26

bol-:

Ular üstel-orundu...larni retlep, özlirini üzeştürüp bolğuçe ...izlarmu yata.....a
kirip **boldi**. 6/17

-Siz aldirimañ, men sözlep **bolay**! 238/20

-Yéñi letipe yo..., -dédi Seley érinip, -hemmisini añlap **bolduñlar**, Şevket bir
néme désun, uzun boldi uniñ gépini añlimiğili! 308/24

–Yigit, ...açma, béri gel, bir-birimizni yuyup ...oyayli! -dep uni tovlidi, lékin bu
çağda hicilli... ve ...or...uştin öñsüli öçken Gayit Mayit alli...açan munçidin çi...ip
bolğanidi. 252/21

Hélim Gécek sazni teñşep **boldi**. 322/11

-Sen emdi hésablišip **bolduñ**! 375/10

bar-:

Yillarniñ ötüşi bilen uniñ boyimu, e...limu ösüp **bardi**. 69/25

Séniñ şep...etsiz é...iniñ méni téhimu çirayli..., seltenetlik i...balğa ço...um élip
baridu... 133/19

Bu pikirlermu öz yéti rehberlikke yétip **bardi**. 285/18

Aldin...i küni ketçe Gayit Mayit uni yoşurunçe özi bilen bille “arşın mal-alan”
tiyatiriğa élip **bardi**. 164/12

Ya..., tikleş üçün élip **barğan** küreşliri ceryanida peyda (8) bolğan... 271/07

Men bu bazida kökre kérip turup, gecdin ibaret ...oralni çin tutup, bu küreşni
aħırğıçe élip **barimen!**... 298/17

...ara-:

-Uğu şunda..., -dédi A...niyaz, lékin köñliniñ çoñ...ur yéride Turđunni “biraz aşuruvetti” dep ...**arap**, ançe ...izğın bolmiğan pozitsiye bilen davam ...ildi,... 40/09

-Oéni u ...iz? -Soridi Recep şadi etrap...a eleñlep ...**arap**. 282/22

E.10.2.1. Kaynaşmış Birleşik Fiiller:

İki fiilin kaynaşarak yeni bir fiil meydana getirmesidir.

vat-/vat-:

“asıl fiil+-p zarf fiili + yat- yardımcı fiili” şeklinde kaynaşma sonucu ortaya çıkan “-vat-/ivat-” eki esas itibariyle süreklilik ifadesi taşımaktadır:¹

...ilivat-<...il-ip yat-	53/20
kélivat-<kel-ip yat-	84/10
kétivat-<két-ip yat-	87/26
turuvat-<tur-up yat-	113/06
...oyuvat-<...oy-up yat-	118/03
boluvat-<bol-up yat-	132/02
tuğduruvat-<tuğdur-up yat-	166/21
baş...uruvat-<baş...ur-up yat-	186/10

val-/ival-:

Bu ekin yapısını; “asıl fiil + -p zarf fiili+al- yardımcı fiili” şeklinde açıklayabiliriz.

turuval-<tur-up al-	243/23
yumuval-<yum-up al-	257/10
boluval-<bol-up al-	265/21
tutuval-<tut-up al-	301/06
kirival-<kir-ip al-	370/04
tolduruval-<toldur-up al-	335/16
tapşuruval-<tapşur-up al-	358/18
suğuruval-<suğur-up al-	362/04
çi...ival-<çi...-ip al-	391/24

epçi...: él-ip çi... (alıp çıkmak, getirmek, götürmek)

U ...izni segitip, ornidin turğuzdi, emdi uni yati...iğa **epçi...ip** ...oymisa bolmaytti, sava...daşliriniñ kélidiğan va...ti bolup ...alğanidi. 345/14

ekir-: él-ip kir- (alıp kirmek, getirmek)

-Hey, kaşal gep ...ilma! -dédi uniñ hemrasi Sulayman Oizil Burun ciddiye teleppuzda, -bilemsen, séni bu kinoğa mahtap bersun dep **ekirmidi**, belki ibret alsun, siyasiy sezgürlükni östürsun, dep **ekirdi** cumu! 209/16

Hey A...niyaz, saña medikar işleşni, pul tépip ...izlarni kinoğa **ekirişni** kim

...oyuptu!? 232/06

U néme üçündür, ...olidiki suva... saymanlirini taşlap, etrapıǵa eleñlep ...aridi, baya sélip taşlıǵan kiyimlirini izdidi, lėkin kiyimi kėrűnmeytti, belki uni hėli...i adem pakizrek tursun, dep őyge **ekirip** ...oydimikin? 230/22

¹ Doǵan, 2000: 310.

ekel-: él-ip kel- (alıp gelmek, getirmek) Tonuştırurş

ekel, deydu. 348/01

apar-: él-ip bar- (alıp varmak, götürmek)

U ma...alini şu künila gézitħaniġa özi **apardi** ve tehrir bölüm mudiriġa bérivétip, kemterlik bilen munda... dédi: 297/25

-Sizdin bir iltimasim, -dédi Şevket ötünüş ve iltica bilen, -ete méni satıraşħaniġa **aparsiñiz**, çéçimni alduruvetsem... 85/13

Badamgül Ğunçe...izniñ bayi...i piçirlişidin ilhamlinip, öziniñ aldida çéçilip yat...an bir neççe tal kempütler içidin ...eġez ve markisi çirayli...ra... birisini talidi-de, oñ ...oliniñ barma...liri bilen asta sürüp, Şevketniñ aldiġa **apardi** ve gül ...étidek çirayli..., süzük ...atli... ...apa...lirini leppide kötürüp “siz yeñ” dégendek uniñġa naz bilen ...aridi. 13/11

eke-: él-ip kel- (alıp gelmek, getirmek) Mana

bulañçı dégin, **eke!** 25/19

-A...niyaz, puluñni **eke!** 305/17

-Hee, téħi ...olyazma iken, -dédi Gayit Mayit şéirniñ kéliş menbeyini çüşendürüp, -biologiyе fakultétidiki bir dostumniñ dadisi yazġuçılar cemiyitide katla kösey başli..., u öyge muşu şéirniñ şapigrafta bésilġan nusħisini **ekeptiken**, dostum méniñ şéirġa ħuştar ikenlikimni bilgeçke, tünügün uni maña körsetkili **ekeptu**, men aptorniñ ismini çi...irivétip, derhal bir nusħa köçürüvaldim. 313/18

F. EDATLAR

Edatlar tek başlarına manaları olmayıp, ancak cümledeki diğer kelime ve kelime grupları arasında çeşitli münasebetler kurmaya yarayan “alet sözler”dir, “vasıtalar”dır.¹

F.1. Çekim Edatları:

İsimlerden sonra gelerek, bağlı olduğu isimle cümledeki diğer unsurları arasında zaman, mekân, cihet, tarz, benzerlik, başkalık vb. gibi bakımlardan çeşitli ilgiler kuran kelimelere çekim edatı diyoruz.²

bilen: ile

May éyi kirişi **bilen** hava leppide issip ketti, bahar vayπα yetti éri...-östeñ
boybirini, yata..., sinip, meydan ve hemme ya...ni ...izil gül **bilen** nemħuş havaniñ kişini
mest ...ilpuçi hidi ...aplidi, ...işişe zéminniñ tepti **bilen** yénik nepeslinip yat...an eñ nazuk ot-
çöplermu özini bésivalğan taş-dañgallar arisidin muşa.....et **bilen** ösüp çi...ip, ...uyaş
nuriğa intildi. 1/03

Ötken işlar **bilen** şu tapta “kamér”da boluvat...an işlar ...oşulup. 84/26

Badamgül zerde **bilen** tekrarlıdi: 333/26

U yé...ında <mavcuşiğa umaç içküžgen> dégen cinayet **bilen** beş yilli... ama...

cazasığa höküm ...ilindi. 146/01

-Éytiña, siz cemiyetke néme **bilen** çi...ip ketmekçi?! 173/12

üçün: için

Olar téħimu obdanra... meslihetlišiş **üçün** bir-birini yétilişip yata... terepke
...arap ketti... 3/16

Bu çağda yoğanbaşniñmu bir neççe dost-buraderliri uni ...oğdaş **üçün** ikki
teripide teyyar bolğanidi. 26/02

-Öziñizmu kördiñiz, méniñ bu çéçim ular **üçün** tut...a, sapa... bolup bérivatidu,
yulunupmu bir yerge bardı, bira...la alduruvétip ...utulay, deymen! 85/16

Etisi A...niyazni nes basti, Recep Şadi öç éliš **üçün** uniñğa ésilivaldi.

U hetni yeni bir o...uş **üçün** yançu...idin élip açti: 367/03

Pe...et rehberlik benzisini teñşeş ğulğulisi kétivat...an peytte, munasivetlik orunlarniñ di.....itini ...ozğaş **üçün**la éytilğan ğerezsiz, ğalisane bir söz idi.337/09

béri: beri, bu yana

U bugün çüşlük tama...tin kéyin yata...ta bolidiğan témisiz, ...izğin parañlar ceryanida neççe kündin **béri** köñlige pükken A...niyazğa ğizmet işleş niyitini iş...a aşurma...çi boldi. 116/14

Şundin **béri** şu boldi adet, 20/04

Neççe kündin **béri** bizmu, at-ulaɽlarmu talişip yevatmamdu...! 22/18

¹ Hacıeminoğlu, (1992): *Türk Dilinde Edatlar*, İstanbul: MEB. Yayınları, s.V.

² Hacıeminoğlu, 1992: 1.

Lékin ...açanki, Ğunçe...izni yaĥşı körüp ...aldi, şuniñdin **béri** özimu sezmigen halda kiyim-kéçeklirini tüzeştüridiĝan, burut-sa...allirini pat-pat ...iridiĝan bolup ...aldi.

138/02

-Munda... déĝin! -dédi Oizil Burun tesirlenginin Seleyniñ dolisiĝa ...é...ip, -sen

...açandin **béri** şunçe ĝeripperver, ...izperver bolup ...alĝansen! 317/13

kéyin: sonra

Şevket üç kündin **kéyin** ruĥset aldı. 3/18

Şuniñdin **kéyin** Selim Ependi bildiki, u Havaz Beĥtiniñ fakultéttiki “çoñ re...ibi” bolup ...alĝanidi. 154/26

Bir haza cimili...tin **kéyin** birinçi topni yenila Zayit atti, u özini körsitişke bolidiĝan munda... katta sorunlarda hergizmu pursetni ...oldin bermeytti. 213/23

Muzikidin **kéyin** şoĥ yé...imli... naĥşilar o...uldi, Hélim Ğécekmu, Savut Dapmu

ĥéli issi... nepes naĥşiçilardin idi. 321/18

U bir munçe menilik, ...izi...arli... sözlerni ...ilĝandin **kéyin** aĥirida munda... dédi:

391/09

“Buniñdin **kéyin** men mal késivat...anda, ustam, çüştiki puruç, dep ...oyuñlar!”

dep cékileptu. 326/12

toĝrisida: hakkında

U yurttaki işlar **toĝrisida** oçu... ve tepsiliy sözleşni ĥalimidi, néme üçündür

köñliniñ arami yo... idi. 43/03

Belki turmuşı ve kéliçiki **toĝrisida** bir ...ararĝa kelemey ...iynilivat...an déliĝullu... içidiki tura...siz oylar idi. 134/06

Bügünki şenbe kéçisini ...anda... ötküzüş **toĝrisida**, ular tünügünla pütüşüvalĝanidi. 253/20

Şéir **toĝrisida** söz boluvat...anda, şair Téyipcan Éliyop öz tecribilirini nahayiti

iḥçam hem méğizli... ..ilip munda... dédi: 324/24

Yé...inda, melum bir yata...ta, Havaz Beḥti **toğrisida** munda... bahalar bolup
ötkenidi: 338/02

Zayit **toğrisida** sözlimeyla ...oyay, uniñ tomurlirida e...ivat...ini ...an emes,
evrezniñ sési... yundisi iken!... 405/03

...arşi: karşı

Buniñğa **...arşi** birinçi pikirni yene Selim Ependi otturiğa ...oydi: 181/01

–Rast, bu adettiki şair emes! -dédi “Oizil Burun”mu ...ayıl bolup, -é...imğa

...arşi ceñçidek ...ilidu! 313/05

Hazir sizde burjuaziyiniñ hucumiğa **...arşi** i...tidar barğanséri kemiyip
kétivatidu, bu bekmu ḥeterlik! 372/01

U oyla-oyla, aḥiri ...anda... ölüşniñ amalini tapti, amal tolimu azabli..., şep...etsiz

idi, lékin u şuni tallidi, u şuniñ bilen eñ aḥir...i casaritini, iradisini ve rezillikke **...arşi**
isyankar rohini ipadilemekçi boldi! 398/09

Sen ...anda... ..ilip, özüñ yaḥşi körgeñ ...izniñ hayatini veyran ...iliş...a, diliñğa

meripet otini ya.....an ustaziñğa **...arşi** muşt kötürüşke cür’et ...ildiñ!? 417/19

boyıçe:boyunca

Şunda... ..ilip, ular sinip **boyıçe** ulanbay terepke çi...ışni, keçlik tama.....içe

vezipini tolu... orundap ...aytip kélišni meslihetlišip, tézla yolğa çi...ışti. 28/10

-Ötkenki vede **boyıçe** bugün bille kinoğa bérıp kéleyli dévidim, -dédi Zayit

uniñğa yé...inra... kélip. 100/17

Lékin u her ...ançe ağrinmisun, turmuş yenila öz ...anuniyiti **boyıçe** ...ilidiğanni

...ilivéretti. 125/03

İmtihan çek éliš usuli **boyıçe** éğizçe élinğaça...a, he...i...etenmu tes hem müşkül

idi. 265/17

Mektep **boyıçe** éçilğan “veziyet terbiyisi” çoñ yiğini uza... davam ...ilmidi.

286/01

Bu dunyaniñ işliri hergizmu séniñ ve Havaz Yétekçiniñ ħiyali, iradisi **boyıçe**

bolup ketmeydu!... 413/10

burun:evvel, önce, geçen

Oru... baliniñ turupla aççı...i kélip ...aldi, közliri ...isilip, **burun** perrekliri lipildep

ketti. 25/12

Köp yégen adem **burun** ölidu, dégen gep bar. 112/02

Burun aldidiki hara...ni silkinip turup teslikte içivetti. 201/13

Éhtimal, ħétimni o...up, aldirap kétipsen, **burun** toy ...ilip néme ...ilattiñ dersen!

328/18

Burun tonumiğan bolsa..., emdi tonuşimiz, ustaz tutimiz, buniñ némisi

yaman!? 323/07

Ular üç yıl **burun** tunci ...étim uçaş...anda, A...niyaz he...i...etenmu ...opal ve

yavayi bir yigit idi. 74/23

aval: evvel, önce

Bu pev...ulaadde ħever şu haman beyni gür-gür borandek **aval** guñşi

rehberlikige, andin nahiye rehberlikige yetküzüldü. 146/25

Biz **aval** ademni ...ut...uzayli!... 159/23

Hey Seley, sen **aval** özüñniñ ğémini yéğine! 204/24

dek: gibi

Şevket ésige kelgendek A...niyazğa leppide ...arap, biraz ensizlik bilen munda...

dédi: 3/03

Kaşki, hazir méniñmu hesritimni sözlep bergüdek aşunda... birer zuvansiz

hayvinim bolsimu! 123/15

Uzun, ...ap...ara ikki örüm çéçi té...imida yilandek suylap turatti. 254/07

Beziler buniñdin bir ğil siyasiy tehditni sezgendek, biaram boluşti, beziler
bolsa, bir ğil ötkür puruğ hidini hidliğandek, vesvesige çüşüp ...aldi. 298/19

Selim Ependige çare körüldi, körülgendimu, pütün mektepni zilzilige
salğudek, pütün o...ut...uçi, o...uğuçılarniñ yurikini titretküdek dericide éğir çare körüldi.

376/03

bille: birlikte, beraber

Şuna hemişe ayrılmay **bille** yüretti. 8/04

A...niyaz yene şu ...edinas dostliri Turğun ve Zayit bilen **bille** idi. 28/16

Uniñ köñül ğeşliklerini ene şu ğemsiz, oyna... tağ suliri bilen dala selkini özi
bilen **bille** yira...larğa élip ketkendek dili yayrap ...aldi... 91/07

Ular derslerini **bille** tekrarlaytti, imtihanğa **bille** teyyarli... ..ilatti, kino-tansilarğa
bille baratti. 253/16

Şu sebebtin, ularni körse uniñ közi nurlinidu, ular bilen sözleşse, uniñ rohi
kötürülidu, ular bilen **bille** bolğanda u özini küçlük, işençlik, huşal ve azade sézidu!...
388/21

oĥşaş: aynı, benzer, fark etmez, farksız

Ottuzğa yé...in o...uğuçiniñ işi, keypiyati **oĥşaş** emes idi. 170/09

... bu töt yigit üç yildin béri **oĥşaş** ...ismetlerni béşidin keçürüp, **oĥşaş** sinip,
oĥşaş partida olturup, zamanivi bilim öginivat...an ...edinas dostlardin bolup ...alğanidi.
4/19

-Ya... men öz közitişirimdin şunda... ğulase kilimenki, tünügün bilen bugün

oĥşaş Zayit, şeksizki, ete bilen öğünmu **oĥşaş** bolidu! 38/23

Püzek hemişe şal maysiliri bilen **oĥşaş** ösidu. 291/09

F.2. Bağlama Edatları:

Bağlama edatları, cümleleri veya cümle içinde kelimeleri ve kelime gruplarını
ya mana bakımından, yahut şekil itibariyle birbirine bağlayan sözlerdir.¹

bilen:ile

Şevket ésige kelgendek A...niyazğa leppide ...arap, biraz ensizlik **bilen** munda...
dédi: 3/03

Lékin aşunda... yérimi bar-yérimi yo..., çaynap bergen nandek temsiz gepler

bilen men ...anda...mu he...i...iy bilim alalaymen?! 65/06

-Étimen aka, on neççe yaş va...timdin tartip lay **bilen** hepileşkenmen! 227/21

Şuna, bugün hara...ni yaĥşi içip bermiseñlar, mana muşu seydiki fintoza **bilen**

boynumğa sirtma... sélip, aldiñlarda ölüp bérimen! 200/19

-Günçe...iz, aňlişimçe Badamgül **bilen** Zayit cüp bop ...alğandek ...ilidu, rastmu?

142/11

Birsi “vey...” dep var...irividi, şuniň **bilen** teňla para... -para... külke kötürüldi,
Seleyniň özimu külüp ketti... 206/01

emma: ama

U aşunda... salahiýiti bolğaçkimikin ...orsi...ığa yémise yémeyttiki, **emma**

hemişe üstbéşini par...iritip, söletlik yürüşni yaňşi köretti. 4/26

-Gav şuci bu sualni ciddiý teleppuzda soriğan bolsimu, **emma** çirayi oçu... ve
illi... idi. 248/04

Neticide, bizniň kinolirimizda, eserlirimizde meydanğa ç.....an péronajlar

...anda...tur rohi pervaz ...ilip turidiğan, **emma** cismaniyiti ...étip ...alğan, idiyisi yüksek,

emma héssiyati ...uru... şeşler boluvatidu. 221/19

¹ Hacıeminoğlu, 1992: 112.

Emma, men bu pikirlirimni ...umbağ yézisida tunci ...étim ...urulğan üç sinipli...

başlanğuç mektepniñ terbiye programmisi ...ilma...çimen! 428/04

Emma hazir uniñda Selim Ependini let ...ilğudek madar yo... idi. 222/12

Emma, adaş, üçünçi şéiriñni o...up, biraz oylinip ...aldim. 261/14

pe...et: ancak, yalnız, fakat

U ken ve yoru... dunyaniñ **pe...et** kiçikkine bir ...isminila körgili bolidiğan ebce...

dérize yénidin yira... ketti... 115/19

Pe...et yüzila sütte çay...iğandek apa... yaltirap turatti. 7/26

Pe...et uluğ suniñ up...unliridin ...or...miğan ademla deryadin ħaliğançe altun süzeleydu! 59/06

Pe...et şekli oħşımaydu, birsi gézit ar...ili..., birsi éğiz ar...ili...! 294/24

Méniñçe, he...i...iy dostlu... **pe...et** semimiy, kemter ademler arisidila peyda bolidu ve öz ara ...ilinğan izzet-hürmet bilen küçiyidu. 193/17

Şu tapta, A...niyazniñ e...il-idraki tormuzlinip, öziniñ ademlikini untuğan, pütün vucudida **pe...et** aşu kaliğa oħşaş açli... vesvesila ...alğanidi. 383/07

Aħirida, sizge **pe...et** ikki éğiz sözla hediye ...ilimen: 429/03

eger: eğer

Eger ...açay dégen bolsam, uya.....a ötmek ħuddi mektepniñ yoğan dervazisidin

çi.....andekla oñay hem deħlisiz idi. 53/10

Gunahiñiz yénikrek bolidu, **eger** pakitni otturiğa élip çi...iş dericisige yetkende bek kéçikken bolsiñiz, u çağda “cahil” dégen gunah ...oşulup ...alidu, ...anda...?! 53/25

Eger yumşa.....a unimisañ, ...atti...mu ...olimizdin kélidu! 83/25

Sella ittirse, tüvi yo... hañğa dumilap çüşüp kétetti, **eger** eplep tartivalsa, tamamen ...utulup ...élişi mumkin idi. 336/13

Eger şu çağda, Hélim Géçek Recep Şadini ça...irip ...almiğan bolsa, bunda...

uyatsız po étiş bilen aççi... kinaye, meshiriler ħéli davaylaş...an bolatti. 279/17

Eger biz yene mektepniñ ...ararini kütüp yatsa..., u çağda bekmu passip orunğa

çüşüp ...alimiz, yamanğa yantaya... bolğan bolimiz! 371/13

Şuniñ bilen tağamni tartip çi...ti, yézimu yéza sazayi ...ilip, **eger** mavcuşi teñtin

çüşken bolsa, sen çi...a...çimidiñ? 368/02

çünki: çünkü

U térikmeytti, **çünki** şu künlerde uniñ reñgi-ruhi, te.....i-tur...i rasttinla

“maylamçı ...asma...” ...a oğşap ...alğanidi. 70/11

Lékin adaş, ...éçir cennetke kirelmeydu, **çünki** u halal bilen haramniñ
otturisdin apiride bolğan nacins nerse! 121/06

Çünki uniñ şéirida oğut puri...i yo...! 295/12

Çünki adem méñisiniñ i...tidari téñçiçe tolu... yéşilmigen sir halitide turmamdu.
360/22

Unin ...eyser rohi maña medet boldi, **çünki** şu künlerde, ménimu çidiğusiz
nomus, puşayman, ħorlu... avabi çirmivaldi, menmu buniñdin pe...et ölüm bilenla
...utulmisam, baş...a yol ...almidi! 405/25

Çünkü hazır...i zaman cemiyiti tere.....iyati téz, ri...abet ciddi, elaliri ötüp
naçarliri çüşüp ...alidiğan yéñi cemiyet! 181/13

bira...: fakat, ama

Sözleşniñ néme kériki bar, ömür ötüp kétévatividu, **bira...** hazır bezi nersiler -
elvette siyasiy hayat...a adenge bağıli... nersiler çüşinişlik boluş...a başlidi... 423/22

Bira..., zadi kem bolsa bolmaydığını, ...oş yürekniñ bir-birini çüşinişi! 199/03

Bira..., élip ketme tebessumiñni. 347/01

-Öziñizni kördiñiz, méniñ bu çéçim ular üçün tut...a, sapa... bolup bérivatividu,
yulunupmu bir yerge bardı, **bira...**la alduruvétip ...utulay, deymen! 85/16

yaki: veya

Aniñizni oylavatamsız **yaki** baş...a işmu? 16/09

A...niyaz bir munçe gepni köñlige pükken bolsimu, lékin hodukuştinmu **yaki**

hayacandinmu, iş...ilip hıyali çéçilip, gépni éytalmay ...aldi. 33/19

Ularñiñ ehvalidin ...ariğanda, ular **yaki** birer yerdiki toy, bezme, olturuşta
boluşıǵa neǵmikeşlik ...ilip, şu yerdin hélila ...aytip udulla sinip...a kelgen **yaki** emdi rasa bir
uǵlivélip, tekrardin kéyin birer yerge bérıp, yérım kéçigiçe saz çélip, naǵşa tovlap
...orsa... ba...ma...çi!... 171/05

Yaki kepterge étılğan liçindek, hucumǵa öt yaki otni tartıp, hararetni peslet!

204/15

A...niyaz bu gepni estayidil éyttimu **yaki** ça...ça... ...ilip éyttimu çirayidin bir
nersini bilgili bolmaytti. 290/05

Bu öz ...ilmişıǵa razı bolup, hayacanda çi.....an ǵuşallı... yéşimu **yaki** öziniñ
beǵtsizlikige öǵünüp, nadamette çi.....an hesret yéşimu, bilip bolmaytti. 345/08

ve: ve

Şu tur...ida uniñ gusmestek bécirim goli, ...oñurreñ paǵma çéçi **ve** a... pişma...

yüzi bilen Şevketniñ cuǵı kiçik, emma ça.....an betsi, ...ap...ara yirik çéçi **ve** az tola çiçek izi

bar ...ara mutu... yüzi bir-birige bekmu ruşen sélišturma bolğanidi.

2/19

Sazlap bolup, ħuddi usta sazendilerdek, téz **ve** ça.....an heriketler bilen alli...anda... bir merġuluġ tiriñşitip bé...ip, andin “némige çalimiz?” dégen menide yénidikilerge ...aridi. 206/26

Erler ...açanki muhebbiti suslaşsa, çağda hiyle-mikir **ve** yalğançili.....a ...arap mañidu. 377/08

Umu ...is...a **ve** mezmunlu... sözlep, söziniñ aĥirini munda... gepler bilen tügetti:

290/11

Zayit ...edemlirini yoġan élip, çïñ-çïñ dessep üstelniñ aldiġa keldi **ve** ...olini sozupla udul kelgen çektin birni aldi. 267/19

U emdi şérin ħiyallardin, méhir-muhebbettin, dostlu...tin, ...izġinli... **ve** ümidtin pütünley merhum boldi. 405/10

hem: hem, ve, da

U şu yosunda **hem** méñip **hem** oylap **hem** kitap körüp, séri... bina bilen meydan arili...idiki neççe yüz ...edem yolni yérin saettek basti. 1/15

Uniñ hemişe o...uydığan héli...i şéiri, ayrim yerlerde ...ilidiğan gep-sözliri **hem**

doğturniñ ötkenki diaknozi meniñ pikrimniñ rastli...ini ispatlaydu! 181/22

Saña ve sen ar...ili... Şevketke, Zayit...a, Badamgül **hem** Ğunçe ...izlarğa kamali
salam bilen dostuñ: Turğundin. 149/14

–Yoldaşlar, sava...daşlar, turmuşniñ altun médali hamam ğeterlik dol...unlarni
baturlu... bilen kütüvalidiğan **hem** uni ...etiy yéñip çı...idiğanlarğa bérilidu. 290/14 “Ğunçe...iz, bu
méniñ saña yazğan tunci **hem** ağır...i ...étim...i dostlu... ğétim.

403/22

Şu tapta u, tesevvuridiki ğiyaliy körünüşlerni réalli..., dep bilgen **hem** uniñ
üstige ğayiniñ heşimetlik bağ-iremlirini sélip, şuniñ içide parağetke çömüp olturatti.

303/24

emes: değıl

Zayitniñ telpiki yerge çüşkendek boldi, lékin u ançe özini bilidiğanlardin **emes**

idi, şuña téğimu ezveylep buduş...a...li... ..iliş...a başlidi: 117/25

Lékin uniñ hazır...i oyi burun...idek baş-ağıri yo... çigiş, azabli... oy **emes** idi.

134/04

Ottuzğa yé...in o...uğuçiniñ işi, keypiyati oğşaş **emes** idi. 170/09

Lékin Şevket yenila ğatircem **emes** idi, uniñğa ...anda...tur bir ilahiy küç
teripidin bişaret kélivat...andek, köñli namelum bir şumlu...ni sézip turatti. 364/06

ğuddi: aynı, tıpkı

Bir neççe kündin béri...i işlar **ğuddi** tarim deryasiniñ dehşetlik dol...unileppeñ
urğandek uniñ mestğuş ğiyalida peyda boldi. 125/17

Metkérem Met...asimmu **ğuddi** uniñ köñlidiki kona yarini tatilap ...oyğandek,

oñaysız bir halda cimmide olturup ...aldi. 168/03

Ağır kélip, bu iş **ğuddi** “devager sus bolsa, ...azi mutihem kélidu” dégendek
halğa çüşüp ...aldi. 285/21

Hazir u téhîmu telvilişip, sinipta **huddi** pilhanuptek olturidiğan, o...ut...uçiniñ
izzet-hürmiti dégenlerni pisentigimu ilmaydiğan bolup ...aptu! 175/14

Ma...alidiki kiçikkine bir abzas söz kişilerni **huddi** “süttin ağı köygen ...éti...ni
püvlep içidu” dégendek, ene şunda... endişige, vesvesige sélivetkenidi. 299/06

U hetni tépiş üçün, **huddi** yin purap kelgen ittek, yalğuz yata...ta u yer-bu yerni
timis...ilap, uçriğanla nersini titi...lap yürüp, hetni tépivaldi. 412/03

herhalda: herhalde

-Şunda..., maña dereh üstidimu ilham kélivéridu, -dédi Seleymu boş kelmey, -

herhalda bu ...ıg üstide kelgen ilhamdin pakizrek bolidu-de!... 32/03

Herhalda u yerdin ay bilen yultuz ça...niğan asmanniñ bir burciki bilen binaniñ
ar...idiki derehzar boşlu...niñ kiçikkine bir parçisini körgili bolatti. 60/08

A...niyaz üstelge yéni bir gézitni yéyip saldı, uniñ üstige héli...i ...eğezler bilen

...elemni ...oyup ceyneklep olturdi ve dérizidin sirt...a ...ariğiniçe şairane hijyalğa ketti,

herhalda ilham tézla keldi, u ...elimini kitirlitip, baş kötürmeyle töt misrani ravan
yézivetti, u ahir...i soal belgisi bilen ündeş belgisini endila ...oyup turividi, bir ...izniñ
karidorda turup “A...niyaz aka” dep ça...irğan yé...imli... avazi añlandı. 138/22

İkkinçi ...étimli... derske kirgende **herhalda** u, sava...larni yekünlep, héli etrapli...

teyyarli... kilip, yürükini tohtitip kirgenidi. 62/23

Herhalda, silerniñ arañlardiki çüşiniş del va...tida boldi, bolğandimu, mücmel emes, üzül-késil boldi! 199/04

hetta: hatta, bile

U hemme gepni öz aldiğa tartip, kim néme dése şuniñğa lo...ma salatti, bezide

hetta, bilip –bilmey yürükidiki yoşurun derdlirininimu tüketti. 11/25

Uniñ hemme yéridin, **hetta** hemişe külüp turidiğan közi bilen levliridinmu kişini endiktür güdek bir hil hapili..., biçarili... ç...ip turatti. 49/08

Bu gep Havaz Behtinin ecellik yérige tegdi, şu tapta bu geptin aççı...lap, çalva...ap, **hetta** tillapmu ...utulğili bolmaytti.65/10

Lékin, del eksiçe bu hil bihude, **hetta** az-tola téti...siz heriketler o...uğuçılarniñ e...lini ...açurup, bezide ularniñ ğidi...ini keltüretti. 96/01

Soalniñ ikkisige yérim-yarta cavab tap...andek boldi, yene ikkisi her ...ançe oylišimu ğiyaliğa kelmeyvatatti, **hetta** muelliminñ şunda... bir dersni ötkenlikinimu ésige alalmayvatatti. 270/13

Ular bizniñ tarihtiki uluğ şehslirimizni emes, **hetta** hazir hayat yaşavat...an, milliy medeniyitimiz üçün töhpe yaritivat...an capakeş şehslirimiznimu bilmeydu!

427/25

belki: belki, ihtimal

Sinipta oltursam, méniñ köz aldimda hemişe doksa, konsipiklar emes, **belki**

dadam bilen anam toğra turuvalidu, men şular bilen sözleşip olturimen... 38/12

Men daşödin bir sandu... depter, konsipik emes, **belki** toğra e...il, yağşi eğla... ve sağlam bedenni élip ç...ip ketsemle boldi!... 173/19

Bu filmde turmuş ...opalli... bilen burmilanğan bolupla ...almastin, **belki** yene in...ilab ve in...ilabiy uruş “insaniyetsiz” dep ha...aret ...ilinğan! 211/19

Sinipiy küreş hergizmu ağabeystrakit u...um emes, **belki** u, eñ bay, eñ canli... ve

kişini eñ hayacanğa salidiğan turmuş mezmunini öz içige alidu. 243/19

Belki bu asmanğa étilğan o...tek, nişansız gep idi. 337/08

belkim: belki, ihtimal

-Rast, séni oyğatsam boptiken, **belkim** ikkimiz héli...i meħlu.....a teñ kélip,
poluni tartivalarkenmiz. 183/22

Biz yaşavat...an naçar, paydisiz muhit **belkim** bizge nahayiti çoñ amet keltürüş
mumkin. 194/19

Eger ...oşna yata...lardiki o...uğuçılarniñ “uy...umizğa tesir yetti” dégen narazili...i
ve öktisi bolmiğan bolsa, **belkim** bu varañ-çuruñlu... munazire téħimu ...izip, tün hessidin
éşip ketken bolatti... 212/15

Belkim bu yira...tiki ğayibane kündiş sultanni oylap, öziğe sélišturup şunda...
pikirge kelgendu. 231/04

U şu péti icadiyet yolida mañğan bolsa, téħimu iħlas ...ilğan bolsa, **belkim**
nurğun yaħşı nersilerni yézişi mumkin idi. 363/08

Lékin: lakin, fakat, ancak, ama

Lékin men ...açmidim, tuğ...anlirimni izlep tapalmay ...aytip keldim.

53/11

Lékin adaş, ...éçir cennetke kirelmeydu, çünkü u halal bilen haramniñ otturisdin apiride bolğan nacins nerse! 121/06

Lékin Şevket yenila hatircem emes idi, uniñğa ...anda...tur bir ilahiy küç teripidin bişaret kélivat...andek, köñli namelum bir şumlu...ni sézip turatti. 364/06

Lékin, del eksiçe bu ħil bihude, hetta az-tola téti...siz heriketler o...uğuçılarniñ e...lini ...açurup, bezide ularniñ ğidi...ini keltüretti. 96/01

Badamgülniñ hazır...i rohiy haliti gerçe u dericide bolmisimu, **lékin** uniñğa tunci muhebbette uçriğan bu péşkilliki ançe yénik çüşmidi, uniñmu héssiyati zeħim yep, ruhi ...atti... azablandi. 104/14

Bu ikki ...iz gerçe bir sinipta bulmisimu, **lékin** bir-biriniñ derdige yétidiğan sirdaş dostlardin idi. 8/03

bolsa: ise

Turğun piñildap külüp ketti, Seley özi şéir yazalmisimu, sava...daşliriniñ gézit-jurnallarğa çi.....an şéirlirini asanlı...çe yaratmaytti, u birla A...niyazğa ...ayıl idi, Zayitni **bolsa** “oğut şairi” deytti. 32/06

Méniñ muzikilirimni añliğan ademniñ ölgen hüceyliri tirilidu, öluvat...anliri **bolsa** yaşiridu! 279/08

Oimmette lay biri, biri **bolsa** zer!”387/18

eksiçe: aksine

Eksiçe uni ...opallaşturup, izidin çi...iridu! 153/10

Lékin, del **eksiçe** bu ħil bihude, hetta az-tola téti...siz heriketler o...uğuçılarniñ e...lini ...açurup, bezide ularniñ ğidi...ini keltüretti. 96/01

U öz ħizmitiniñ höddisidin çi...may, **eksiçe** şairli...ni heves ...ilidiğan kişilerge öz tecribisidin daritmilap munda... deytti: 363/15

vehalenki:

Vehalenki ata-anılar ...anda... ehvallarda <ya...>, <unda... emes> déyiške

bolidiğanli...ini yaki <ya...> déyişniñ lazimli...ini ezeldin körsitip bermeydu. 427/07

Vehalenki, Zayitniñ tuyğun yüriki ...iz ...elbidiki davalğuşlarni sézivaldi.

128/24

...is...isi :kısacası

Ğunçe...iz ...aş-közlirini, til ve levlirini, **...is...isi** yüzidiki menivi tuyğularni bildüridiğan hemme ezalirini oynitip turup, ciddiy ve estayidil añlidi, añlap bolup bir haza oyğa patti, kéyin Badamgülniñ ...olini tutup, uniñ ħiyalčan közlige tikilip turup:

136/08

U sözligenséri ...izişti, ...izi... ...éni tomurlirida şuvuldaytti, -biz insan tebiiti

üstide izdinişte, uniñ yaħşi teripi bilen yaman teripini, yaħşili... bilen yamanli... arilişip ketken hem bir-biri bilen tırkişivat...an teripini, şunda...la, yaħşi-yaman dégen sözge yiğınça...laş...a bolmaydiğan nazuk, sirli..., yoşurun ve ebceş tereplerni çoñ...ur

çüşinişimiz kérek ...**is...isi**, adem dégen şunda... néme, hem küçlük, hem aciz, hem güzel,
hem hunük, hem uluğ hem çakina. 217/15

bolupmu: bilhassa, özellikle

-**Bolupmu** bugün dégene, -dédi Turgun boyun, başlıridiki téhçe tohtimiğan
terlirini sürtüvétip, Badamgülniñ bugün sen bilen hoşlışıdığan küni téhi!... 6/11

Bolupmu A...niyaz bölekçe cimip ketkenidi, goya Ğunçe...iz özi bilen bille uniñ
huşalli...ini, şoğlu...ini ve köñül meylini élmip ketkendek hıyalcan, hamuş, cimğur
boluvalğanidi. 36/02

Lékin silermu bilisiler, uniñ çetke ço...unuş idiyisi, **bolupmu**, Rus ve Sovét
edebiyatığa bolğan ço...unuşi nahayiti küçlük! 37/03

Men tildiki çi...iş kéliş, bériş kéliş, pes ve ündeş dégenlerni bilmisemmu, lékin
péilni yaħşı bilimen, **bolupmu**, ötken zaman péili, hazır...i zaman péili dégenlerni yaħşı
bilimen!... 390/19

mubada: eğer, ise, şayet

Mubada, ...azayı ...edir yétip ...alsa, tehtke kim varisli... ..ilse bolar? 319/24

ki: ki

Sen bark**ki**, közlirimge yolimaydu yaş... 203/21

-Dunyada şunda... bir nerse bark**ki**, u eñ uzun hem eñ ...is...a; eñ téz hem eñ asta;
eñ tar hem eñ keñ; eñ étibari yo... hem én(16) écinduridu... 309/14

F.2.1. Kuvvetlendirme Edatları:

Sonuna getirildikleri kelimenin anlamını kuvvetlendiren ve onları vurgulayan
kelimelerdir.

yene: yine, gene, daha, dahi, da, ve

Lékin u özini **yene** hara.....a zorlap, keypiyatidiki özgirişni sezdürmeslikke
tirişatti. 13/26

Şuña uniñта **yene** şu Seleyniñ özi “topa...” dégen le...emni ...oyup ...oypanidi.

23/04

Yene birsi, uniñğa “yerlik milletçi” dégen ...alpa...ni kiygüzüş muvapi...mu,
muvapi... emesmu? 152/10

Emdi kütüp turuş...a bolmaytti, Ğunçe...iz **yene** hoyliğa çı...ip ...alsa, bu yerdin
...utuluş tes idi.230/25

Hazir şu söz **yene** ésige kélip, uniñ Selim Ependige bolğan öçmenlikini téhmu
aşuruvetti. 337/14

A...niyaz héliğiçe ünçi...may, şeirğa **yene** bir kétim köz yügürtüp çı.....andin
kéyin, munda... dédi: 313/10

Herhalda, bu soalğa “Gugul” “Ölükcanlar” dégendek yérım-yarta cavablar
bérildi, emdi tötinçi soalğa kelgende, Zayitniñ **yene** ağızi yemlinip ...aldi. 271/23

téhi: dahi, daha, da

A...niyazniñ özimu **téhi** bu küreşte işençsiz, gumanli... adem idi. 124/25

Baş...ılarniñ ...orsi...i yérin bolmaydıǵan normili..., etivar nanlar uniñdin **téhi**

éşip ...alatti. 8/11

Buni az dégendek **téhi** Turǵunmu kétimen devatmamdu? 27/10

Kitab, konsipiklarniñ hemmisini sandu.....a ...açılap élivaldim, yot...an-körpem

saña ...aldi, het yézişip turayli, hayatla bolsa... **téhi** köp(14) uçrişimiz!... 39/11

Uniñ liktorlu... unvani **téhi** muşu yılñiñ béşida maarip nazariti teripidin
testi...linip kelgenidi. 73/16

Téhi buni az dégendek, mavu işni körmemdiǵan! 144/15

Kéyin **téhi** ular uniñ derdini tartidu... 418/20

ze:

Bu ħuddi “béşi yoǵan bega bolidu, ...oli yoǵan ...ul bolidu” digendekla gep
emesmu, senmuze... 37/14

de, -da, -de:

Zayit aldidiki romkini va...kida kötürüvétip, bir tal kempütñi zakuşka ...ilip
aǵziǵa saldi-**de**, kosulditip çayniǵan péti Şevkettin soridi: 10/20

Birsi yürikiñizni pijilditip köydürüvétiptu-**de**? -dédi Ğunçe...iz semimiy,
saddili... bilen, bilişke bolarmu, kim u, biznimu tonuşturup ...oyuñ! 140/10

U şunda... dédi-**de**, ħuddi bir nersidin çöçüp, endikkendek, balılarniñ ...ista-
...istañ arisidin alman-talman saǵurulup çi...ip: 178/14

-Zéhin sinaydikenmiz-**de**! 309/12

-Méniñ öyüm muşu, aħşam hedemniñkide ...onup ...alǵan, dadam sizni tépiptu-
de eceb yaħşi boptu... 230/15

a, e:

Oéni, bizge bir ...ariǵina Seley bizniñ bu yerde sendek monopolçi dégenler yo...

idi, sen özün Parijda keldiñmu, Londondin? 317/04

ğu, ...u: ya, ki

Bulbul bir kéçidila ...arğığa aylanğandek iş...**u** bu! 84/23

Emdi sahilğa yétip keldu.....**u** deymen? 127/11

-İçsek...**u** bolatti, -dédi A...niyaz levlirini yalap, -lékin pul ...éni, mende bir neççe moçenla bar sende barmu? 275/10

Lékin men sizniñ bir siyasiy terbiyiçiñiz, o...ut...uçiñiz boluş süpitim bilen sizni

yağşı yolğa başlaş mecburiyitim bar, ümidimni yerde ...oymaysız**ğu** deymen? 98/10

-Badamgül, siz bilen Havaz Yétekçi sözleşti**ğu** deymen, némilerni dégenlikini bilişke bolarmu? 102/09

-Teyyarli...ni**ğu** ...ilattim, muellim, lékin baş yaçéykiniñ işliri bilen aldiraş bolup kétip... 272/08

mu: da, de

-Emdi Şevketniñ**mu** köñli birer nersini toyğandek aldirap soridi, -némige izligentiñ, tinçli...mu?... 2/12

U vezmin yigit idi, uniñ sel-pel çoñ...ur çana...liri içidiki yoğan, ötkür közliridin**mu** hemişe bir ħil işenç ve casaret çi...ip turatti. 2/24

-Muellim, eger siz maña helep yaki pomdek az-tola ozu...lu... ..immiti bar nersilerni bergen bolsiñiz, men**mu** alli...açan hezim ...ilip, sizge süt yaki göş yandurğan bolattim. 63/20

-Kéliñlar, hemmeylen kéliñlar! -dédi A...niyaz yançu...idin kiçik yapıla... botulkili... hara...tin bir neççini çi...irip, -çökünler u yerde ...aynaversun, biz**mu** bu yerde ...aynayli! 306/14

Bu söz herhalda Ğunçe...izğa çin ve semimiy tuyuldi, dimisimu turmušta, adem bezide özi**mu** bilmey ...ilip salidiğan işlar azmu? 237/09

la:

Bu avaz yigitlerniñ ...uli...ığa nahayiti siñiqli... idi, yira...tin**la** tonuvalatti. 6/16

Lékin köñlidiki gumanni yeni**la** yoşurup ...alalmidi: 37/01

Epsuski, hazir beziler in...ilab ...izil bayri...iniñ lepildevat...anli...ini**la** körüp, düşmenlerniñ ...iliçni bilevat...anli...ini körmeyvatidu! 158/04

U şunda... dédi-de, uluğ-kiçik tinip, ...olidiki hara...ni bir tini... bilen**la** içivetti.

204/22

U derhal yénidiki Seleyni nu...up körsetti, Seley bir ...arap**la** küldi: 381/23

Bir ista...andin piva içiley, bedini ...iziğan Gayit Mayit şairdin toptoπri**la** bir soal soridi: 325/18

çu:

Eger ħet ikki bolup ...alsi**çu**? 18/13

-Sizniñ**çu**? -dep Şevketniñm çaçlırini silidi Badamgül, -sizniñ çéçiñiz némidégen ...oyu..., yirik-he? 20/18

Ular turmuşni ene şunda... ötkizidu, bizdi**çu**? 42/04

Eger Badamgül rasttinla öziniñ isti...balini oylap, uniñdin çek-çéğra acritiş

...ararıġa kelgen bolsiçu?... 110/25

Uniñ vekilliri kimdur, egeşküçiliriçu?... 299/03

-Yo... bolup ...alsa yaġşi, lékin bar bolup ...alsiçu? 409/06

ma:

Tizgin tutuş hergizmu bir ademge beġşende emes, u haman özgirip, almişip

turidu, siz téġi yaş, güzel isti...bal aldiñizma...302/01

Siz kilaskom turup, beş ciñdin postek yitısiler dése, ħoş dep ...ol yaπlap
turdiñizma? 22/13

–Rastma? -Badamgülniñ çirayi delsep villide éçildi, kéyin yene bir nersini

oyliġandek, perişan halda soridi, -siz uniñġa dédiñizma? 347/18

F.2.2. Karşılaştırma ve Denkleştirme Edatları:

Baġlama edatlarının bir çeşidi olan bu edatlar karşılaştırılan gurupları veya unsurları bir birine mukayese suretiyle baġlarlar. Baġladıkları unsurlardan umumiyetle önce gelirler.¹

¹ Hacıeminoġlu, 1992: 261.

ya...i....yaki:

Seleymu, baş...ıllarmu külüvétişke tas ...aldi, burun azdur-köptur bolsimu şairane héssiyat, şairane teleppuz bilen sözleydiğan Zayitniñ bugün ħuddi şatutiğa, fatéfunğa oĥşaş ...éliplaş...an siyasiy ibariler bilen ...ilğan bu sözi **yaki** Havaz Beĥtidin **yaki** yé...in...i gézit-jurnallardiki başma...alilerdin eynen yadlivalğan ölük u...um ve çüşençiler idi. 119/15

Ularñ ehvalidin ...ariğanda, ular **yaki** birer yerdiki toy, bezme, olturuşa boluşığa neĥmikeşlik ...ilip, şu yerdin hélila ...aytip udulla sinip...a kelgen **yaki** emdi rasa bir uĥlivélip, tekrardin kéyin birer yerge bérıp, yérin kéçigiçe saz çélip, naĥşa tovlap ...orsa... ba...ma...çi!... 171/05

Çüşetniĥu çüşeytti, lékin uniñ birer ...étimmu tama.....a aĥzi tegmeytti, yéyiş üçün teyyarlanğan va...itta, ħuddi “it toş...anğa yetkende, siygisi keptu” dégendek, **yaki** heli...idek müñgüzlük meĥlu...lardin birersi kélip yep ...açatti, **yaki** boran çi...ip uçurup kététti. 184/08

Yaki kepterge étılğan liçindek, hucumğa öt **yaki** otni tartıp, hararetni peslet!

204/15

ya....ya:

Lékin, u héssiyatidiki bu öĥirişlerni zadila sezdürmidi, héli...i tesirli..., hayacanli... sözlergimu **ya** “hee” **ya** “ya...” dep cavab ...ayturmidi, belki ularniñ otturisida héç...anda... gep bolmiğandek, asmandiki ay bilen yerdiki çıraĥlarni tamaşa ...ilip cimmide méñiverdi. 128/20

Uniñğa he...i...etenmu uy...uniñ ...edri ötüldi, pütün vucudi tatli..., şérin uy...uniñ lezzitide mest bolup, ...apa...liri éĥirlaş...an közi iĥtiyarsız yumulup kétivat...anda, **ya** uniñ béşiğa taya... téĥip çöçütletti, **ya** yüz-köziĥe muzdek su çéçilip endiktürülettı. 132/06

Ya milletlik, **ya** siniplik çékim yo..., 311/10

Şunçe oylapmu bu işni cimmide yiĥişturuşniñ birer eplik çarisini tapalmidi, bu

huddi galda toğrisiğa turuvalğan ..iltiri...tek, **ya** üstige, **ya** astığa mañmay, uni ...atti...

...ıynivetti. 335/04

mu.....mu:

Bizniñ igimiz barmu yo...mu?!... 285/14

U çağdiki davalğuş tebiiyki, téh**imu** ciddi, téh**imu** tinçsiz bolidu. 18/13

Lékin hazir uniñğa bularniñ hemmisi tolimu yat, tolimu yira...ta idi. 109/14

Ecel bosuğisida yat...an muşu bir hepte ceryanida, uni pe...et kona sepdaşliri, sava...daşliri ve mekteptiki burun özige yé...in**mu** emes, yira...**mu** emes, temesiz, h**alis** h**izmet**daşliri ayıǵı üzülmey yo...lidi, köñül éytti, medet berdi! 354/19

Uniñ meñgü oyğa... tebiiti, tinimsiz şar...irişi séniñ yürek herikitiñ bilen birleşip, séni téh**imu** yükseklikke, téh**imu** sapli.....a élip kétidu!... 422/05

hem....hem:

U şu yosunda **hem** méñip **hem** oylap **hem** kitap körüp, séri... bina bilen meydan arili...idiki neççe yüz ...edem yolni yérin saet- tek basti. 1/15

-Némançe ümitsizlinip kektensen, Turğun! -dédi A...niyaz **hem** köyüngen **hem**

ümidini üzgen halda, -men séni h**éli** ğeyretlik, iradilik dep ...arayttim... 39/03

U sözligenşéri ...izişti, ...izi... ..éni tomurlirida şuvuldaytti, -biz insan tebiiti üstide izdinişte, uniñ yaħşi teripi bilen yaman teripini, yaħşili... bilen yamanli... arilişip ketken hem bir-biri bilen tırkişivat...an teripini, şunda...la, yaħşi-yaman dégen sözge yiğınça...laş...a bolmaydığan nazuk, sirli..., yoşurun ve ebceş tereplerni çoñ...ur çüşinişimiz kérek ...is...isi, adem dégen şunda... néme, **hem** küçlük, **hem** aciz, **hem** güzel, **hem** ħunük, **hem** uluğ **hem** çakına. 217/15

biri.....biri:

Oimmette lay **biri, biri** bolsa zer!” 387/18

F.3. Ünlem Edatları:

Bunlar her türlü duygu ve heyecanı ifade etmek için kullanılan sözlerdir. Menşe ve yapı bakımından ya tabiat seslerini taklit suretiyle, ya da hislerin yorumlanarak “ses” olarak terennümü neticesinde meydana gelmişlerdir.¹

ħep: ne çare, yazık

-**ħep, ħep!** -dédi u bir hazadin kéyin uh tartip, 287/26

he: he ,e

He rast, Şevket ...aytip keldimu, tinçli...tu? 149/08

-Sizniñçu? -dep Şevketniñm çaçlırini silidi Badamgül, -sizniñ çéçniñiz némidégen ...oyu..., yirik-**he?** 20/18

Bunimu bilip ...oydu..., kündeşlikiñiz ħéli ...atti... iken-**he!** 16/14

Némidégen uluğ pikir, némidégen yüksek ...araş -**he!**?30/13

Eceb ...iptu **he!** 44/14

Tova, adem némidégen aciz-**he!**? 114/11

hoy, ohoy: hoy hey, oy

-O...umamsen, **hoy!** 203/09

-**Ohoy!**... 311/12

-**Ohoy!**... 342/02

Turmuş tuyu...siz astin-üstün bolup ketken bunda... davalğuş peytide, eger

Havaz Behtiniñ Selim Ependige ...ilğan ziyangeşlik ehvalı aşkarılınıp ...alsa, **ohoy!**...

410/24

hay-hay: hey hey

-Hay-hay... Ha...aret bolup ...aldi...

182/05

-Hay-hay, tohtañ! 347/14

hee: ee

-Hee, hazırmu yağşı körimen!

307/19

-Hee, ders tekrarlay dep çı...ıvıdım, -dédi Badamgül boş ve miskin avazda.

79/22

-Hee... Çi.....um kelmidi... 100/15

¹ Hacıeminoğlu, 1984: 293.

isit: yazık

İsit Zayit yene ...utulup ...aldi! 421/25

Tomurlarda ...énim ...at...an, göşlirim köygen *isit*! 179/11

hi...hi: gülme şekli

Hi... Hi... Tura... dimiğida külüp ...oydi, -bu künlerde canan hıyaliñğa kiremdü? 183/16

ha..ha..ha: gülme şekli

Ha-ha-ha!... 337/25

Ha-ha-ha... 370/15

pah: kızgınlık veya beğenme ifade eder

Pah, men intayin mulayim, köyümçan birsige uçridim dep yürsem, eslide uçığa çi.....an bir zor avanğa uçriğan oğşumamdimen? 16/20

-Pah-pah!... Némidégen uluğ pikir, némidégen yüksek ...araş (14) -he!? 31/13

-Pah!... Birsı yürikiñizni pijilditip köydürüvétiptu-de? 140/10

-Pah! Pah!... 202/20

Pah! Pah!... Oiz bolğan bolsañ özümle alattim-de, séni!... 252/08

-Pah, şahniñ uy...usini uhlapsenğu, -dédi Şevket uni ...itiğlap oyğitip, -eger körmigen bolsam, kéçiçe séni bu yerde it talaydikendu...! 385/03

vay: vay

-Badamgül öpkilep Zayit...a ...aridi, *-vay* hıdayimey, şunçılık tövenmu?! 129/14

-Vay -vay -vay!... Pis -pis -pis, yahşimusız, arimizdin yene bir “héssiyat peyğambiri” çi...timu néme? 205/07

Vay hıdayimey!... Ourisun bu namrat o...uğuçili...! 226/20

Vay hıdayimey!... Yene néme işlar bolup(5) kéter!... 299/04

-Vay-vay!... Edebsizlik...u bu!... 252/11

Vay-vay-vay!... Acayip tehlil, uluğ mulahize boldi dégine! 293/21

ah; ah, ahhh

Ah, Huda! Bu sina...niñ çeki nedidu? 27/11

Ah, yéşil postek. 31/14

Ah, Badamgül! Nedise dostum?!...407/05

vah: vah, yazık

-Vah! Vah!... 202/22

Vah!... Ene uniñğa ezeldinla tonuş bolğan yé...imli... çiray! 395/10

Purset ...oldin ketti, **vah!** 421/25

vay-vuy:

-Vay –vuy... Némançe ...iynalgulu...! -dédi Seley meshire ...ilgandek çekisige

birni urup, -birersiniñ yürükini körüş lazim bolsa, mavu dohtur ħaniğa apirip, rintégénge

salsila bolmamdu?! 120/02

F.3.1. Soru Edatları:

Tek başlarına manaları olmayıp, ancak cümle içinde mana ve vazifeleri ortaya çıkan sözlere edat dediğimize göre, Türkçede kelime, kelime grubu yahut cümlelerden önce veya sonra gelerek soru mefhumu ifade eden bütün sözlere de soru edatı denilebilir.¹

cumu: olur mu? evet mi?

-Muşunda... yiğindin heptide bir ...étim éçilip tursa, bizmu tamakisiz
...almaydikenmiz **cumu** ağıniler, -dédi Gayit Mayit -...ol yağlı...idiki tamakini deñsep
körüp. 287/14

-Néme, néme dédiñiz?! -Zayit ornidin turup ketti, -bu gepliriñiz üçün
çidiğusiz derd tartisiz, **cumu** Badamgül! 378/15

mu?

-Şevkettin birer hever barmu? 35/04

Ular o...utuş binasidin ötüp, çoñ dervaziniñ yéniğa kelgende üç o...uğuçi öz ara
kusurlişip, arisaldi bolup ...aldi. A...niyaz ularniñ yéniğa kélip, “birer iş boldimu?” dep
sorividi, ular içköyerlik bilen munda... déyişti: 160/25

Bu huddi “béşi yoğan bega bolidu, ...oli yoğan ...ul bolidu” digendekla gep
emes**mu**, senmuze... 37/14

Añlidiñ**mu**, unda... dégiçe, ...orsi...iñda leheñ yaki ecdiha boluşi kérek, déşiçu,
kuspuruçlar!... 185/25

-Ğunçe...iz, keldiñ**mu** ...izim! 230/18

Bu dunyadiki işlarniñ igisi yo...**mu**? 390/13

mikin: mi ki?

Men séni terbiye körgen aliy mektep o...uğuçis**mikin** désem, koçılarda yürgen
lalma lükçekke oğşaydikensengu! 283/15

-Şu emesmu, -dédi Seley uni téhimu éçitip, -bilip ...oydu..., men uni eslide

şorlu... yerniñ kökçisi**imikin** dep yürettim, ...arisam u zeykeş yerniñ bezgek soymisi iken!

122/14

-Selim Ependini yo...lap kéleyli**imikin** dévidim, -dédi Şevket, -ötkenki

köñülsizliklerdin kéyin, u ademni körüp ba...midim... 387/02

U aşunda... salahiyiti bolğaçki**imikin** ...orsi...iğa yémise yémeyttiki, emma
hemişe üstbéşini par...iritip, söletlik yürüşni yaḡşı köretti. 4/26

...éni: nerde? Hani?

Muellim, baya siz baştek çoñlu...tiki taş dividiñiz, **...éni** u taş ...oliñizda unda...

nerse yo.....u? 45/17

Havaz Beḡti “**...éni** körimiz!” dégendek démiğini **...é...ip** ...oyup, Zayitni
egeştürüp çıkip ketti. 56/18

¹ Hacıeminoğlu, 1992: 269.

Para.....ide külke kötürüldi, Zayitniñ cuduni tutti, u taza bir türülüp, Seleyge

...atti... tégiş üçün aǵzını ömellep turuvidi, Metkérem Met...asim işiktin borandek kirip,

bismillasiǵa “A...niyaz(8) ...éni?” dégen soalni ...oydi. 120/05

-U ...éni? 121/23

Oilmiǵan ħiyal ...almidi, birer ar...a işik tépip, doĥturlar bilen sözlişişnimu öylidim, lékin, bu özimizni aşkarılaş bolidiken, hazir doĥturlar resmiyetsiz iş bécirmeydu baliniñ dadisi ...éni? 347/22

...açan: ne zaman

-Ĥatircem boluñ, unçilik iş ...olumdin kélidu, -dédi Metkérem Met...asim ve yastu.....a ceyneklep oturup tosattin soridi, -Zayit bilen arañlar ...**açan** buzulǵan? 85/26

-Néme déginiñiz bu? -dédi u Seleyge toruñ-toruñ tégip, -men ...**açan**

gidiyivaptimen!? 119/03

Uniñ bu yiǵinǵa ...**açan** kirgenlikinimu héçkim bilmeytti.177/26

“Cehennem Ĥatirisi” bilen “Kiçik Napalion” kimniñ esiri, ...**açan** yézilǵan?

269/16

Siz ...**açan** bolmisun méniñ... Méniñ! 259/17

...anda...: nasıl

-Toĥtañ, unda... ..ilmañ söyümlüküm, siz ...ariǵu bolup ...alsiñiz men ...**anda**...

...ilimen, bu dünya mañimi ...ap...arañǵu zulmettek bolup ...almamdu?! 17/04

-Men tapşuridiǵan ...**anda**... mesile iken u? 47/02

-Bu ...**anda**... bolar?... 239/16

-Teyipcan aka. Siz “<Asasen>niñ Şikayiti”ni ...**anda**... yazdiñiz? 325/20

-Yene ...**anda**... apet u? -Soridi Zayit holu...up. 409/01

...ançe: kaç, ne zaman

-Yolǵa ...**ançe** kün kéter, Şevket! 11/17

-Balzakniñ edebiy icadiyiti ...**ançe** bas...uç...a bölünidu? 271/26

Şunda... gep, ögengen köñül şunda... bolidiken, amal ...**ançe**!?

326/20

F.3.2. Cevap Edatları:

Bunlar cümle içinde başka kelimelere bağlı olmadan, tek başlarına bir mefhum ifade edebilen sözlerdir. Bazen, bir cevap edatı bir cümle yerine geçer. Hususiyle karşılıklı konuşmalarda her edat bir cümle sayılır. Cevap edatlarını mana bakımından, tasdik ve kabul ifade edenler, red ve inkar ifade edenler diye ikiye ayırabiliriz.¹

derve...e: gerçekten, sahih

Derve...e, turmuşımızda ...ara niyet ademler, muğember ademler bar.

77/13

Derve...e, tunci muhebbitiñizdin ayrılış sizge ...atti... éğir keldi, buni menmu çüşinimen. 128/02

Derve...e Havaz Behtiniñ vucudidiki ...atti... hesetħorlu... tuyğusi uni şu koyğa salğanidi. 155/02

¹ Hacıeminoğlu, 1992: 290.

Derve...e, A...niyazniñ her ...anda... léksiylerdin özige ħas ħatire(23) ...alduruş

usuli bar idi. 173/22

Derve...e, Şevket éyt...an bu tépişma... ularniñ burundin añlap(26) kelgen “özi

bir közi miñ” yaki “puti uzun boyni ...is...a” dégendek adettiki tépişma...liriğa oħşımaytti.

309/25

elvette: elbette, şüpheşiz

Elvette ça...imen muellim, baştek çoñlu...tiki taş bilen dérize çul-çul bolup

kétidu... 45/12

Elvette kélidu!... 54/10

Ademler arisidiki er-ħotunlu... muhebbet, ata-balili... muhebbet, ...iz-yigitlik

muhebbet hem ademlerniñ güzel nersilerdin orta... lezzetliniş, zo...liniş ...atarli...lar **elvette**

insanlarniñ tebiy ħususiyiti bolidu. 216/25

Zayit **elvette** biletti, çek almaşturulsa, şu haman bir nomur ...irilatti. 268/05

İctimaiy ħususiyet **elvette** uniñ sinipiy meydani, dunya ...arişi ...atarli...larni öz içige alidu. 216/05

ħop: iyi, olur

Bu söz Ya...up Kerimniñ köñliġimu ançe **ħop** kelmidi bolġay, uniñ a... séri...

yüzi ...izirip, ...anşali... burni üstide uşşa... ter tamçiliri tepçirep çi...ti. 150/22

ma...ul: makul, olur, tamam

Sen yata.....a kétip dem élip turġin, héli tama... va...i bolidu, **ma...ulmu!** 162/03

Ata anıarmu balliriniñ küçük çéġidinla <ħup, şunda..., **ma...ul**> déyişini telep

...ilidu. 427/05

iş...ilip: nasıl olmasın, yine de, nasılsa

-**İş...ilip**, kirdü... 20-30ġa! dégenidi. 75/01

İş...ilip, bugünü ħuşallanġan, söyüngen, aram tap...anidi. 164/20

İş...ilip, uniñ isti...bali ...arañġulaştı! 136/25

İş...ilip ...orsı...im éçip ketsila, kinoğa béríp va...itni ötküzdüm!

168/16

İş...ilip, umu men bilen bille ketti, bihude törelgen bala bu dunyağımı bihude

bolup ...almisun!...

406/10

rast: gerçek, hakiki, doğru

Rastla mörimes topa... ikensiz!...

22/15

Rast, sizmu çikipsiz...

33/18

-Muellim, Şevket üstidiki héli...i bir ħetniñ işi **rast**mu?

76/16

Rast, uniñ méni taşlap çı...ip ketmekçi boluş...a közi ...iyiptuğu!? 103/04

Rast, Havaz Yétekçi bu ikkisini ...anda... séhriy küçi bilen ...oğdap ...alma...çi?

348/12

Rast, danışmenler éyt...andek ademge hemişe eñ yé...in turidiğan nerse ecel; eñ

yıra... turidiğan nerse arzu-arman oħşaydu. 405/20

Rast, ippet, nomusi tügep, ...izli... ħururi zehimlengen, ili azar yégen nativan bu

...iz addiy hem ançikim körüngen bu işlarniñ keynide yoşurunup, buħsup turğan çoñ

köñülsizliklerniñ ...ansi... hidini téħi hidliyalmiğanidi!...

351/22

meyli: olsun, olur, peki, kabul

Méniñçe, bu gep **meyli** fiziologiyе, **meyli** psihiķe cehettin bolsun toǵridek

...ilidu! 30/04

Meyli partiyege kiriş mesiliñiz bolsun, **meyli** siyasiy ve ictimaiy orniñiz mesilisi bolsun, hemmisi muşu ...étim...i sina...tin ...anda... ötüşiñizge baǵli...!... 57/18

Méniñçe, bu dunyada **meyli** sotsiyalizm bolsun, **meyli** kapitalizm bolsun hemmiside ademlerniñ ...ilidiǵini, oǵşaşla üç iş: Yeymiz-içimiz, gende bolidu; ...alaymiz-köydürimiz kül bolidu; tuǵulimiz, ölümiz ceset bolidu. 289/04

Menǵu **meyli**, taǵamǵa içim aǵriydu, 70 yaş...a bérip ...alǵan adem, salametlikimu yaǵşı emes, oyundin ça...ça.....a ...ilǵan bir işniñ bunçilik éǵir derdéser élip kélişini kim oylaptu deysen! 368/06

yo...: yok

Siz bu he...te birersige éyttiñizmu -yo...? 334/23

-Badamǵul pevaz ...apa...lirini süzüp domsaydi, -añliǵan ħe...ler néme deydu, sava...daşlirim néme deydu, men yene bu dunyada yaşamdimen-yo...? 349/11

hee: he, evet

-**Hee**, bazar içide, -dédi Şevket ve hésablap davam ...ildi, ikki künde barsam, ikki künde kelsem, öyde alte kün tursam, méniñçe yéterlik bolidu, uniñdin kéçikip ketsem, mevsümlük imtihanǵa yétişelmey ...alimen! 11/19

Metkérem Met...asimmu "**hee**" dep buya.....a örüldi. 85/12

-**Hee**, işley dep keldim. 227/15

-**Hee**, maña ħet ...aldurup kétiptu dégenidim. 412/26

-**Hee**, -dédi Metkérem Met...asim konsipiktin köz üzme, -kéler heptiniñ 2 küni "Uyǵur klasik edebiyati" din imtihan alma...çı. 166/05

Lékin, u hésiyyatidiki bu ögirişlerni zadila sezdürmide, héli...i tesirli..., hayacanli... sözlergimu ya "**hee**" ya "ya..." dep cavab ...ayturmide, belki ularniñ otturisida

héç...anda... gep bolmiğandek, asmandiki ay bilen yerdiki çirağlarni tamaşa ...ilip
cimmide méñiverdi. 128/20

he: he, evet

He, senmu! 46/19

-Oyğutivettim-**he**, adaş! -dédi tura... ħicil bolğandek ve yot...anni yelkisige
taşlap, çaza ...urup olturdi, -taza bir çékişivalmaylimu! 183/01

-**He**, **he**... Toğra, sizni kélip ketsun dévidim, -dédi Havaz Behti ...olidiki
gézitni çay üstilige taşlap, -...éni olturuñ, mana bu yerge... 243/24

He, toğtañ ésimge keldi, men sizge bir şeir o...up bérey, bu, çilili... meşhur şair

Fablonérudaniñ şeiri, añlimiğan bolğıydiñiz... 346/14

-**He**, bildim! 281/20

-**He** -**he**, şunda... matériyaliğu, deymen. 303/02

F.3.3. Gösterme Edatları:

Gösterme edatları sıfat ve zamirlerden farklı olarak, isimleri, şahısları veya eşyayı değil, hareketleri işaret suretiyle gösteren sözlerdir.¹

mana: işte

Mana hazirmu u hemmeylendin alipte hem çirayli... yasinip oturatti. 5/02

Cumhuriyet ...urulup on yıldın kéyin, tunci ...étim **mana** şu tolu... kurslu... aliy bilim yurtığa kirgen bu o...uğuçılar şu künlerde he...i...etenmu turmuşniñ ...éyin bir imtiħanğa duç kelgenidi. 28/24

Mana şu séhriy küç bilen **mana** şu hararet ötkenki “uzitiş ziyapiti”din buyan A...niyazni séhirlep, köydürüp, öz yégida öz göşini ...oruydiğan bir ħalğa keltürüp ...oyğanidi. 34/05

Dunyaniñ baridiğan yéri **mana** şu! 289/07

Ĥet del **mana** şu va...itta yo...ilip uni hem heyran ...aldurdi, hem gumanlandurup ...oydi. 412/13

-Méniñ teħtimge **mana** şu üç bova...niñ içidin birsi varisli... ...ilidu! 320/15

Mana bu sinipiy küreşniñ bizniñ guñşédiki yéñi ipadisi, yéñi yüzlinişi! 192/07

-Kéliñ, yu...iri ötün... -dédi A...niyaz holu...up, **-mana** bu yerge... 341/24

ene/ana: işte

Ene şuniñda pikir ...apiyini kelturup çi...iridu. 325/04

Ular turmuşni **ene** şunda... ötkizidu, bizdiçu? 42/04

Bizniñ zimmimizdimu **ene** şunda... yaramli..., talantli... iħtisas igilirini terbiyileş vезipisi bar. 151/25

Ene şu yosunda yézilğan 28 kuplétli... bu şéir ...oldin ...olğa ötüp, bir neççe ...étimdin o...uldi. 312/17

Bizniñ teşvi...atimiz **ene** şu! 427/20

Ene uniñğa ezeldinla tonuş bolğan yé...imli... çiray! **Ene** bir dünya karamiti bar

oyçan köz! 395/10

F.3.4. Seslenme Edatları:

Bunlar hitap edatlarıdır. Ünlemler gibi, his, heyecan, tabiat sesi şeklinde bir şey, bir hâl bildirmezler. Hiçbir ifadeleri yoktur. Sadece hitap, seslenme vasıtalarıdır.²

hoy: hey, ey

-O...umamsen, **hoy!** 203/09

hey: hey, ey

Şevket, **hey** Şevket! 2/05

Hey A...niyaz, saña medikar işleşni, pul tépip ...izlarni kinoğa ekirişni kim

...oyuptu!? 232/06

¹ Hacıeminoğlu, 1992: 306. _____

² Ergin, 1985: 350.

Hey!... Adem balisiniñ béşiğa munda... derd-elem kelmisun!

380/21

Hey keremlik Huda, eger séniñ ...udret-ilahiñ rast bolsa, adem siya...iğa kirivélip, bu dunyaniñ güzelligini, beht-saaditini, tinç-asayışli...ini buzuvat...an Havaz Behtidek, Zayittek cin-şayatunlarniñ cacisini bergeysen!... 406/13

-Hey Zayit, **hey** Zayit!

413/08

...éni: haydi

-Kéliñ Zayit, **...éni** çektin birni éliñ!

267/17

-Hoş, **...éni** gep ...iliñla, Badamgülüm, **-dédi** Zayit terkilikendek ğelite ...ili...larni

...ilip, **-némige** ça...irġantiñiz? 333/19

-Va...it toşup ...aldi, **...éni** ...aysiñlar çi...isiler! **-dédi** Selim Ependi saitige ...arap

...oyup. 268/18

III. CÜMLE BİLGİSİ

CÜMLE

Bir düşünceyi, bir duyguyu, bir durumu, bir olayı yargı bildirerek anlatan kelime veya kelime dizisine cümle denir.¹

A. Yapısına Göre Cümleler:

Cümleleri yapılarına göre, basit, birleşik, bağlı ve sıralı cümle olmak üzere dörde ayırabiliriz.

A.1. Basit Cümle:

Yapısında isim veya fiil cinsinden tek yüklem bulunan cümle basit cümledir.²

Şevket bu sualğa térikkendek cavab berdi.53/01

-Oaltis u...uduñ! 202/19

Bu sözlerniñ zeherlik tene ve meşhire ikenliki roşen idi. 172/01

Silerniñmu bağıriñlar taş iken!... 33/26

A...niyaz amalsız uniñ yéniğa keldi. 277/11

Bizniñ zimmimizdimu ene şunda... yaramlı..., talantlı... iştisas igilirini terbiyileş
vezipisi bar. 151/25

U ħas işħanisida Selim Ependini olturuş...imu teklip ...ilmidi. 373/05

Öy içidin héli...i ademniñ avazi añlandı. 230/17

Men sizdin meñgü razı! 396/20

Zayit uni tinçlanduruş...a urundi. 254/25

-Burjua “insanperverliki”ge altun tac kiygüzdi u! 218/21

Biz baya obdanla tonuşup ...algantu.....u?! 283/07

-A...niyaz bilen Şevket teñla ...izi...ip soridi. 362/13

Kéyinki işlar Badamgülñiñ tesevvuridin pütünley hal...ip ketti. 376/01

U yerde çüşte körüşke ülgürmigen bugünki gézitler bar idi. 241/22

A.2. Birleşik Cümle:

Birleşik cümle, yapısında birden fazla yüklem bulunan cümledir. Bu yapı, bir ana cümle ve cümlelerin anlamını tamamlayan bir veya daha fazla yardımcı cümle ile kurulur.³ İki çeşit birleşik cümle vardır.

A.2.1.Şartlı Birleşik Cümle:

Ana cümlelerin, bir şart cümlesiyle tamamlandığı cümledir. Şart cümlesi, ana cümleyi zaman, şart, sebep ve benzetme mânâlarıyla tamamlar. Şartlı birleşik

¹ Leyla Karahan, (2004): *Türkçede Söz Dizimi*, Akçağ Yayınları, Ankara: s.9.

² Leyla Karahan, (1991): *Türkçede Söz Dizimi-Cümle Tahlilleri-*, Akçağ Yayınları, Ankara: s.59.

³ Karahan, (1991): 60.

cümlelerde şart cümlesi umumiyetle ana cümlelerin zarfı durumundadır.¹ Metnimizde şartlı birleşik cümleler çok sık kullanılmıştır.

-Eslidiġu ikki hepte ruġset bergen bolsa yaġşı bolatti, -dédi Şevket Zayit...a yüzlinip, -tinçli... bolsa, on künde ...aytip kélermen! 10/24

Şu künlerde bizniñ içimizdimu Eysadek aşunda... karametlik birsi çi...ip ...alsa, biznimu bu açlı... azabidin ...utuldursa ...anda... yaġşı bolatti-he?! 29/14

-Emdi ...aynisa pişamdu, -dédi Seley otni püvlevétip, -bir az teġir ...il. 306/06

Bunda... yigitlerni yüksek taġ, çoñ...ur déñiz, keñ asmanġa oġsatsañ bolidu, bunda... yigitler ...izlarniñ he...i...iy gururi, iptiġari ve ömürlük cüpti bolalaydu, déyişti. 108/01

Mest bolmisam içemdimen! 207/21

Ėem-...ayġuġa pétip ötüversek, işniñ téġimu yoġini çi...idu. 348/01

Emdi ...arisam, u fingivinġa ...izi...iptiken! 194/06

Pah, men intayin mulayim, köyümçan birsige uçridim dep yürsem, eslide uçıġa çi.....an bir zor avanġa uçriġan oġşumamdimen? 16/20

Biz bolsa...çu, balilirimizni hergizmu çoñlar bar yerge yolatmaymiz, <çoñlarniñ géçige arılaşma, edebsizlik bolidu> dep kayiymiz. 426/18

Rast gep köñlige ya...misa u ...anda... ...ilidu? 109/22

-Tura... yandurup soridi, -siler néme dep kelgen bolsañlar, menmu şuni dep keldim. 161/20

Obdan oylisañlar, tégige yétisiler! 310/09

A.2.2. İç İç Birleşik Cümle:

Bir cümlelerin herhangi bir görevle başka bir cümlelerin içinde yer aldığı cümledir. Yardımcı cümle, ana cümlelerin bir unsuru veya o unsurun bir parçasıdır. Ana cümle sonda bulunur. Bu sıralanış, Türk cümle yapısına uygundur.²

-Ĥatircem bol Zayit! -dédi u bu sözlerge ...ilçe iren ...ilmiġandek sus

teleppuzda, -men téhi burjuaziyiniñ méni zeherligüdek birer parçe şeir yaki hékayisiğa uçrap ba...midim! 117/04

-Hey, ...aşañ, özüñge ba... andin nağra ...a..., dégen gep bar cumu! -dédi Oizil
Burun ...olidiki yağaç çokini şiltip turup, -hey, biçare dostum, reñmu reñ bolay deymen,
héçnéme reñ bolalmaymen, dégendek sen téhi ...izlarğa ölçem ...oyup yüremsen! 205/21

¹ Öztürk, 1994: 141.

² Karahan, 1991: 62.

Hudağa şükür, Alla u künlerni bizge nésip ...ilmidi, u künler kelmeske ketti!>

dégenidiñ. 145/15

-Nede unda... iş bar iken?! dédi Havaz Behti térikken, holu.....an halda, -héçkim uni taya...to...ma... işlitip, ...iyin-...ista.....a algini yo...! 153/11

-Hatircem boluñ, u emdi sizge oñçe ...aldi, -dédi Havaz Behti uni ...uşlap, -lékin ésiñizde bolsun, siz uni tola mahtap ...ula...lirini pañ ...ilivetmeñ, kepternimu çala pokan ba...misa, ...apa... şaldirlat...anda ögzige çüşmeydiğan boluvalidu! 243/11

Eslide u, şok késilige gırıptar bolğan adem bolup, dohturlar éhtiyatsızlı...tin

“ölüptü” dep höküm ...ilip, mektep dohturhanisiniñ ölüğ ...oyidiğan öyige apirip ...oyğan.

188/09

-Holu...up soridi A...niyaz ve ügiliri yoğan, keñ pencilik ...olini Şevketniñ mürisige taşlap uni bir çetke tarttı, -izlimigen yérım ...almidi séni, emdi kutuphaniğa bérıp ba...ay dep turuvidim, bu yerde közüme çéli...tiñ. 2/08

-E...iliñizge barıkalla, Metkérem, -dep hayacanlinip ketti Zayit, -...araña, köñlümdikini bilip, ağınıdarçılık ...ilginiñizni! 414/11

A.3. Bağlı Cümle:

Bağlama edatlarıyla birbine bağlanmış cümlelerdir.

Şevket télégrammini o...up bolup, ...oşumisini türdi ve bir pes süküt içide cımcit turup ...aldi. 2/23

Ular ikkisi şunda... déyişip dérize aldığa keldi ve keçlik tekrarı çélinidiğan

...oñğura...ni añaş üçün ...ula...lirini diñ tutup turuşti. 170/06

-Sen kelgüside sultan bolidiğan oğşaysen, A...niyaz! -dédi ve uniñ ...olidin tart...iniçe yati...i terepke élip mañdi, -cür, téz mañ, ...orsi...iñ éçip haliñdin kétey depsen...

385/21

Şu tur...ida uniñ gusmestek bécirim goli, ...oñurreñ pağma çéçi ve a... pişma... yüzi bilen Şevketniñ cuğı kiçik, emma ça.....an betsi, ...ap...ara yirik çéçi ve az tola çiçek izi bar

...ara mutu... yüzi bir-birige bekmu ruşen sélišturma bolǵanidi.

2/19

U térikmeytti, çünki şu künlerde uniñ reñgi-ruhi, te.....i-tur...i rasttinla

“maylamçı ...asma...” ...a oǵşap ...alǵanidi.

70/11

Sen özüñ çi...ip kétemsen yaki mavu ...uru... mehellige mirab bolup ...alamsen?!

94/02

Zayit aldidiki romkini va...kida kötürüvétip, bir tal kempütüni zakuşka ...ilip ağıziğa saldi-de, kosulditip çayniğan péti Şevkettin soridi: 10/20

Bügünki künde ular ...edimki ademlerge aylandı, bizmu yira... bolmiğan kelgüside ...édimki ademlerge aylinip kétimiz, pe...et esligüdek iş ...ilalisañla, şunda... bolisen, bolmisa, tariğ séni pa...pakize untup kétivéridu. 220/05

A.4. Sıralı Cümle:

Tek başına yargı bildiren cümlelerin bir anlam bütünlüğü içinde sıralanmasıyla meydana gelen cümleler topluluğudur. Sıralı cümleler iki veya daha fazla cümleden kurulur. Cümleler birbirinden virgül veya noktalı virgülle ayrılır. Cümlelerin her biri yapı ve anlam bakımından farklı niteliklere sahip olabilir. Aralarındaki anlam ilişkisi, ortak cümle unsurları, ortak kip ve şahıs ekleri ile pekiştirilir.¹

Şevket ünçi...midi, çin yumulğan ...élin levliri bilen soğ nezerde tikilip turğan közliride bir hil ...etilik bilen tersali... alametliri ipadilendi. 56/16

A...niyaz hetni ar...a-ar...idin ikki ...étim o...udi, o...up bolup çoñ...ur uh tartti.

149/17

Badamgülüniñ ...elbi sovuğandek boldi, köñlini tuman ...aplidi, şuña uniñ ħireleşken közige avu puçu... dérizidin körünüp turğan asmandiki altundek ...uyaşmu tatirañğu körünüşke başlidi... 113/19

Méniñ muzikilirimni añliğan ademniñ ölgen hüceyliri tirilidu, öluvat...anliri bolsa yaşıridu! 279/08

Bir neççe şairlarniñ ismi éytildi, lékin Gayit Mayit hemmisini ret ...ildi. 313/09

Hélim Gécek sazni ...oliğa élip teñşeşke başlidi, lékin baya hemme tarlirini yanduruvetken sazni teñşeş ançe asanğa çüşmidi. 319/10

Bu ...iz edebiyat fakultétiğa bu yıl kelgen yéñi o...uğuçılardin idi, u Metkérem

Met...asim bilen bir yurtlu... bolup, uni akisi ornida köretti hem öziniñ himayıçısı dep
biletti. 414/01

-Meydandiki bir işçiniñ ...izi halimdın ħever élip turuvatıdu, tolu... otturıda
o...uydu, sen dégendek, he...i...eten köyümlük, işçan. 386/15

¹ Karahan, 1991: 65.

B. Yüklemin Türüne Göre Cümleler:

Cümleleri yüklem türüne göre, isim ve fiil cümlesi olmak üzere ikiye ayırabiliriz.

B.1. Fiil Cümlesi:

Yüklemi çekimli bir fiilden veya birleşik fiilden ibaret olan cümledir. Türkçe bir fiil dilidir. Metnimizde isim cümlelerine nispetle çok sayıda fiil cümlesi vardır.

-Toğra, buniñdin yaḥşı şéir çı...idu, dédi A...niyaz ḥiyalčan halda, -bizni tebiet yaratti, yene şu tebiet bé...ivatidu. 32/18

Hazir bizdin ne... turmuştiki, öz içimizdiki ciddi küreşniñ boran-çap...unliri imtihan élivatidu! 158/03

Eslide u bu dersini bunçilik kéyin, dep tesevvur ...ilmiğanidi. 62/07

Lékin eslide, uniñ vucudida siyasionlu... ḥaraktér biḥ sürgeniken! 86/15

Lékin, biz uni burjuaziyiniñ “insanperverlik”, “insan tebiiti” dégenlerni teşvi...
...ılğan, dep eyiblevatimiz! 216/21

Sen méni néme koylarğa sélivatidiğansen! 144/09

Küreş yillirini başın keçürmidim. 292/23

B.2. İsim Cümlesi:

Yüklemi ek fiille çekimlenmiş bir isim veya isim grubu olan cümlelerdir. Metnimizde, isim cümlelerinin fiil cümlelerinden daha az kullanıldığı görülür.

-Özümmu bilmeymen adaş, zadila turğum yo... 38/12

Şu çağdiki ḥorlu..., elemelnri Havaz Beḥti téḥi untup ketkini yo... 51/20

Yalğan gep dégenniñ puti bolmiğan bilen ...aniti bar. 40/06

İkkisiniñ otturisida asman-zémin per... bar. 290/22

Derve...e, turmuşimizda ...ara niyet ademler, muğember ademler bar. 77/13

Adem muşunda... az-azdin yéyişkimu köngen yaḥşı. 112/01

-Uniñ sizge ala...isi yo..., Zayit. 102/11

U emdi méniñ, u maña teellu..., hemmisi maña teellu...!... 257/18

Bu ħuddi ayallar yüz-közidiki ...érili... alametlirini yo...itiş üçün, upa-eñlikni
boluşıǵa sürkigenge oħşaş iş!377/09

Turmuş dégen acayıp-de! 410/09

C. Yüklemin Yerine Göre Cümleler

Yüklemin yerine göre cümleler, kurallı cümle ve devrik cümle olmak üzere
ikiye ayrılır.

C.1. Kurallı Cümle:

Yüklemi daima sonda bulunan cümledir. Türkçenin cümle yapısına göre yüklem sonda bulunur.

Şuciniñ ...oñığa şapila...lapsen-he?! 253/05

-Étimen aka, on neççe yaş va...timdin tartip lay bilen hepileşkenmen! 227/21

Bunda... çéçi bar adem ...anda... bolidiken? 20/20

Turmuş méni némiş...a munda... ..iynaydu?! 80/22

-Zayit, men hamilidar bolup ...aptimen! 333/24

Oizlar bugün rasttinla çirayli... yasinivalğanidi. 6/20

Néme iş ...ilivat...andu? 165/13

Mana mavu matériyalini körüñlar!" 299/10

-Şunda... Badamgül, biz hazir héç nersidin ...or...maymız! 258/18

Oéni, Şevket, orniñizğa bériñ, emise hemmiñlar léksiyige di.....et ...iliñlar!

46/09

Sen ...anda... ..ilip, özüñ yaḥşı körgen ...izniñ hayatini veyran ...iliş...a, diliñğa

meripet otini ya.....an ustaziñğa ...arşı muşt kötürüşke cür'et ...ildiñ! 417/19

-Sen A...niyaz, bilip ...oy, ittipa... yiğiniñ buzduñ! 160/09

C.2. Devrik Cümle:

Yüklemi sonda bulunmayıp, başta veya ortada bulunan cümledir. Bozuk bir cümle yapısıdır. Daha çok şiirlerde rastlanır. Karşılıklı konuşma cümlelerinde de bu yapının kullanıldığı görülür.

Oaçisen nemiş...a mendin yira...lap, 260/22

Rencimni seperdaş ...ilip özüñge!>261/01

Éşek bolup ...alar yüzge kirsimu hem!> 147/14

-Néme devatisen, Zayit!? 273/16

-Biz sizni oylavatimiz, A...niyaz! 161/04

Séni dep özümnî unuttum bikar... 203/25

Sen bu gépiñ bilen mahiyetlik bir per...ni inkar ...ilivettiñ, sarañ! 211/06

Oéni emise, kötürdu..., hemmiñlarniñ salametliki hem imanimizniñ ...uvvet
tépişi üçün hoşe!... 200/21

Yetkenmen saña teste. 321/24

Buniñga hemmimiz éçinimiz, ...ayğurimiz, lékin bizde néme amal! 80/09

-Néme déydiğansen, tura...! 185/11

-Emdi uñliyalmaymiz, adaş! 184/14

<Seherde kün bolup siñsem közüñge,

Nuridin gül bolup ünsem yüzüñge.260/20-21

Yağşılı... uru...ini çaçsañ her yan,

Cennet mévisini bérer bigüman! 428/14-15

-Emdi ...aytayli, Zayit, -dédi yüriki bir az iziğa çüşken Badamgül, -némidégen

ensiz yer bu! 256/06

D. Anlamına Göre Cümleler:

Anlamına göre cümleleri olumlu cümle, olumsuz cümle ve soru cümlesi olarak üç grupta toplayabiliriz.

D.1. Olumlu Cümle:

Bu cümle yargının gerçekleştiğini ifade eder. Bu tür cümlelerde yüklem, yapma, yapılma ve olma bildirir.

Etisi bu iş pütün guñşéga tar...ilip, yé...indin buyan...i eñ yéñi ve eñ alahide

hever teri...iside gülğula ...ilindi. 191/23

Yata.....a Ğunçe...izniñ kirişi bilen uniñ hıyali çekildi. 135/23

Zayit ħuddi so...uş...a... ħorazdek A...niyazğa hürpeydi:274/01

Uniñ sözi yiğinni canlandurdi, hemmeylen Şevketniñ mesilisini devr ...ilğan halda oylaş...a, pikir yürüzüşke başlidi. 152/19

Ular soğu... körüşüp, issi... hoşlaştı. 237/25

Hemmeylen heyranli... bilen ornidin ...ozğılip, sözligüçige ...aridi. 176/24

U va...it kütüvatatti, yaşli... hayatiniñ aħir...i demlirini saet-minutlap ötküzüvatatti! 397/10

Lékin, u yenila tirik adem bolğanli...i üçün, éri...-östeñ boylirida köñli tart...an

...iz-çokanlar bilen eyş-işret ...ilidu. 218/02

Zayitniñ yoğan éçilğan köz ...açu...ida ħuddi bahar çekçekliri cilve ...ilğandek bir

ħil şadiyane şadli... eks étetti. 137/20

Yaħşı dost kişige uluĝ ħezine, dégen gep bar!

193/17

D.2. Olumsuz Cümle:

Bu cümle yargının gerçekleşmediğini ifade eder. Yüklemleri fiil olan cümlelerin olumsuzları “-ma, -me” olumsuzluk ekleriyle yapılırken, yüklemleri isim olan cümlelerin olumsuzları “emes” edatı ya da “yok” ismi ile yapılır.

Eger u muşunda... kétéverse çoñ çata... çi...may ...almaydu! 175/10

A...niyaz Ğunçe...izni izlidi, u bayi...i cayidimu, baş...a yerdimu körünmeytti.

280/20

A...niyaz turğan ornida turupla ...aldi, çi...ip kétivat...an Ğunçe ...izniñ ar...idin

uzitip ...oyuşmu ħiyaliğa kelmidi. 144/04

Bu adem alte yildin béri pe...et ikki ...étimla sora.....a tartılğan, türmide töt ...étim rehber almaş...an bolsimu, bu ademge héç nerse almişip ba...miğan... 71/11

Bu közler bir neççe yilli... dostlu... yolida birer ...étimmu semimiyetsizlik ve

...izğiniş bilen aliyip ba...miğanidi. 198/22

-Umumniñ mal-çarvilirini élip çi...ip ketseñlar bolmas! 93/25

Şevket orniğa yat...an bolsimu uħliyalmidi. 84/07

–Emise, néme üçün tansiğa çi...midiñlar? 248/04

Uni tekşürüp delillidiñizmu? Ya..., Havaz Beħti, unda... ...ilmidiñiz, hem

...ilalmaysiz! 153/20

Bu dunyaniñ işliri hergizmu séniñ ve Havaz Yétekçiniñ ħiyali, iradisi boyıçe bolup ketmeydu!... 413/10

Epsuski, hazir beziler in...ilab ...izil bayri...iniñ lepildevat...anli...inila körüp, düşmenlerniñ ...iliçni bilevat...anli...ini körmeyvatidu! 158/04

Lékin buniñdin bezilerniñ közi ...izirivatidu, ular bizniñ beħtimizni körelmeyvatidu! 291/04

D.3. Soru Cümlesi:

Soru cümlesi, soru yoluyla bilgi almayı amaçlar. Soru zamirleri, soru edatları, soru sıfatları, kuvvetlendirme edatları ve soru eki kullanılarak soru cümlesi oluşturulur. Soru cümleleri olumlu veya olumsuz olabilir.

Néme, top oynimidiñma? 2/07

-Şevketniñ ehvali ...anda...ra...? 120/20

-İsimsiz hetnime pakit süpitide ...obul ...ilğan barmu?

76/22

-Bularni nege apirisiler?

93/22

-Amal bolarmu?

130/20

Hazir Badamgül bilen munasivitiñlar ...anda...ra...? 243/07

Şuniñ bilen tağamni tartip çı...ti, yézimu yéza sazayi ...ilip, eger mavcuşi teñtin
çüşken bolsa, sen çı...a...çimidiñ? 368/02

-Şunda... ..ilişniñ zörüriyiti barmu?

411/12

-Héli...i işlar néme bolup ketti, A...niyaz? 422/22

-Tépiñlar, şeimiñ aptori kim?

313/07

Bu ħuddi ..éri, nativan momaylarniñ “men köyermen balamğa, balam köyer
balisiğa” dep zarlıǵinidek hesretlik iş emesmu?! 144/19

Toǵra, Zayit nahayitimu aldin körerlik bilen rast deptiken, u dégen “künlerniñ
biri” del bugün emesmu? 56/01

-Oanda..., mayakovéskiniñ çaşmiliriğa oħşaptumu? 31/23

METİN

1(1) Birinci Oisim

(2) Dostlu..., tut...un, sarañ

(3) May éyi kirişi bilen hava leppide issip ketti, bahar vaypa (4) yetti éri...-östeñ boylirini, yata..., sinip, meydan ve hemme ya...ni (5) ...izil gül bilen nemħuş havaniñ kişini mest ...ilpuçi hidi ...aplidi, (6) ...işişe zéminniñ tepti bilen yénik nepeslinip yat...an eñ nazuk ot (7) -çöplermu özini bésivalğan taş-dañgallar arisidin muşa.....et bilen (8) ösüp çi...ip, ...uyaş nuriğa intildi.

(9) Mektepniñ kün çi...iş teripidiki séri... binadin çi.....an bir (10) yigit ene şu güllüklerni, éri... boyidiki dereħlerni arilap, meydan (11) terepke ...arap asta kélivatatti. Yigirme ekki yaşlar çamısıdiki ottura (12) boylu..., ...eddi-...amiti kélişken bu yigitniñ ...edemliri putla, sel (13)-pel ...isilğan közliri oyçan idi. O ...olidiki yoğan bir kitabni dem (14) ...oltu...iğa ...isatti, dem bir nerse ésige kelgende çippide toħtap (15) vara...laytti. U şu yosunda hem méñip hem oylap hem kitap körüp, (16) séri... bina bilen meydan arili...idiki neççe yüz ...edem yolni yérım saet- (17)tek basti. U üç ...evetlik o...utuş binasınıñ aldidiki bir çétide 2(1) valibol bir çétide vaskitbol ...izip ketken simont meydanğa emdila (2) kélip, ...i...aşukan içide top oynavat...an sava...daşliriniñ (3) herikitige boyundap turividi, ar...a tereptin birsiniñ tonuş avazi añlanğandek (4) ...ildi:

(5) Şevket, hey Şevket!

(6) U ar...iğa burulup, yé...in dosti A...niyazni kördi: (7) Néme, top oynimidiñma?

(8) Özüñ nelerde yürdüñ? -Holu...up soridi A...niyaz ve (9) ügiliri yoğan, keñ pencilik ...olini Şevketniñ mürisige taşlap uni (10) bir çetke tartti, -izlimigen yérım ...almidi séni, emdi kutupħaniğa (11) bérıp ba...ay dep turuvidim, bu yerde közümgə çéli...tiñ.

(12) Néme boldi? -Emdi Şevketniñmu köñli birer nersini (13) toyğandek aldirap soridi, -némige izligentiñ, tinçli...mu?...

(14) -Tinçli... tinçli...!... dédi A...niyaz pervasızla, -pe...et (15) saña bir addiy
 télégamma bar, belkim hıuş hıeverdur, -u gün hadani (16) kemzüliniñ yançu...idin téhi
 ağızi éçilmiğan bir télégamma ...egizini élmip, (17) Şevketke berdi. Şevket
 télégammini aldiraş yırttı, A...niyaz (18) uniñğa udulmu udul ...arap turatti. U bestlik,
 katma kelgen, levzi (19) halal yigit idi. Şu tur...ida uniñ gusmestek bécirim goli, (20)
 ...oñurreñ paħma çéçi ve a... pişma... yüzi bilen Şevketniñ cuğı kiçik, (21) emma ça.....an
 besti, ...ap...ara yirik çéçi ve az tola çiçek izi (22) bar ...ara mutu... yüzi bir-birige bekmu
 ruşen sélišturma bolğanidi.

(23) Şevket téléggrammini o...up bolup, ...oşumisini türdi ve bir (24) pes süküt içide cimcit turup ...aldi. U vezmin yigit idi, (25) uniñ sel-pel çoñ...ur çana...liri içidiki yoğan, ötkür közlidiridimu (26) hemişe bir ħil işenç ve casaret çi...ip turatti. A...niyaz uniñ 3 (1) çirayidiki tuyu...siz özgirişni körüp alman-talman soridi:

(2) -Kimdin keptu, birer iş bolmiğandu?

(3) Şevket ésige kelgendek A...niyazğa leppide ...arap, biraz ensizlik (4) bilen munda... dédi:

(5) Akamdin keptu, anamniñ késili éğir oħşaydu!

(6) Şunda...mu! -A...niyaz ittik uniñ ...olidiki téléggrammini (7) élip köz yügürtti ve köyüngen halda dédi, -barmisañ bolmaydiğan (8) oħşımamdu?

(9) -Şunda..., menmu şunda... oylavatimen, -dédi Şevket muñğa muñğa (10) tolğan közlidirini yoğan éçip, -birinçi yilli...tiki va...itimda dadamniñ (11) yüzini körelmey armanda ...alğanidim, emdi...

(12) Uniñ nepisi boğulğan bolup, sözünün aħirini éytalmidi, (13) A...niyaz derhal teselli berdi:

(14) Unçilik oylap ketme, adaş! Anañnin kona késili ...ozğilip (15) ...alğan çéği, séni körse ço...um yaħşı bolup kétidu!

(16) Olar téħimu obdanra... meslihetlişiş üçün bir-birini (17) yétilişip yata... terepke ...arap ketti...

(18) Şevket üç kündin kéyin ruħset aldı. Uniñ her éhtimalğa (19) ikki heptilik dep soriğan iltimasiğa aħir...i ...étim fakultét mudiri (20) Ya...up Kérimi "on küngiçe bérıp kelsun!" dep resmi testi... (21) saldı. Şevket yol teyyarli...iğa çüşti. El-ağıniliridin ançe (22)-munçe yol ...erz élip, anisiğa, akisiğa öz yarişi...ida sovğat aldı. 4 (1) Bolupmu, amra... siñlisiğa yérım kün bazar çügilep, Urumçı ...izliriğa (2) moda bolğan zeñger reñlik kapron yağlıktın birni aldı. Emdi u maşına (3) bélitini alsıla yürüp kétetti. Kim bilsun u bélet alğili ...atnaş (4) békitiğe çi.....anda, ...ériş...andek ikki künlük bélet sétilip

bolup, üçinçi (5) künniñ béli...alğanidi, u amalsız şu béletni aldı ve tit-titli... (6) içide kün ötküzüşke başlıdı.

(7) Şevket mañidiğan künniñ aldın...i ahşimi A...niyaz ikki ağınisi (8) bilen birlişip yata...ta uzitiş ziyapiti teyyarlıdı. Keçlik (9) tama...tin kéyin ular yata...ta cem boldı. Töt buluñğa töt yağaç karivat (10) ...oyulğan addiy, emma pakir, seremcan bu yata...niñ otturisdiki (11) üstelge ikki parça gézit yéyilğanidi, gézitniñ üstide bazarniñ (12) béletlik üç dane şapila... néni, bir botulka alma (13) hari...i, bir botulka maş hari...i, kiçik-kiçik üç ...eley tehside güle-...a..., kempüt-piçine (14) dégendek nersiler tizilğanidi. Dérize tekçisige bir çiğ çaydan (15) bilen ikki kuruşka ve bir neççe istakan destilep ...oyulğanidi. Töt (16) dost üstelniñ töt teripide bir-birige ...arişip olturdi. Ular (17) Şevket bilen A...niyaz Zayit bilen Turğunlar idi. Oğşimiğan yerlerde (18) tuğulup,

oḥşimiġan yerlerde ösüp çoñ bolġan, oḥşimiġan boy (19)-tur..., oḥşimiġan çiray-şekil ve oḥşimiġan micez-ḥul...tiki bu (20) töt yigit üç yildin béri oḥşaş ...ismetlerni béşidin keçürüp, oḥşaş sinip, (21) oḥşaş partida oturup, zamanivi bilim öġinivat...an (22) ...edinas dostlardin bolup ...alġanidi. Ularñıñ dost éçilli...i fakültétteki (23) o...uġıçılar tüġül, o...ut...uçılarnıñmu ...izi...iş –hevisini (24) ...ozġaytti, téḥi buniñ içidiki A...niyaz bilen Zayit sinip kadirleri (25) hésablinatti, A...niyaz sinipniñ öġiniş heyeti, Zayit bolsa, sinip (26) ittipa... yaçéykisiniñ şucisi idi. U aşunda... salahiyiti bolġaçkimikin 5 (1) ...orsi...iġa yémise yémeyttiki, emma hemişe üstbéşini (2) par...iritip, söletlik yürüşni yaḥşı köretti. Mana hazirmu u hemmeylendin (3) alipte hem çirayli... yasinip oturatti. Köñliginiñ ya...isi, (4) iştininiñ puç...iki A...niyazniñkige oḥşaş unda... pürleşken emes, (5) belki özi ...ayna...su toş...uzılġan kuruşkini bolsimu dezmal ...ilip (6) sélivalġaç...a, ḥéli retlik, ...irli... körünetti, mañliyiġa çüşüp turġan (7) bir tutam çéçini ança-munçe maylap parfiritivalġaç...a Turgunniñ ciyekleri (8) terdin şorlışıp ketken nimkeş badam doppili... sidam béşidin (9) alahide per...linip, guya biri, satıraşḥanidin yuyunup tarinip yéñila (10) çi.....an; yene biri bolsa, çañ-tozanġa milinip étizli...tin hazir kelgen (11) ikki ademniñ béşidek körinetti. Demisimu Turġun vaskitbol (12) meydanidin yénip, üst başlirininu tüzeştürmey, terlep-piş...an péti (13) udul muşu yerge kelgenidi. Yoġan közliri sel-pel poltiyip (14) turidiġan, ...añşarlı..., salpañ ...ula... bu yigit kiçikidinla top...a amra... (15) idi, ottura mekteptiki çağlırıda, u téḥi vaskitbol “A” (16) komandisiniñ düycañı idi. Hemişe top meydanıda pirkirap yüretti, (17) tetil va...tida öyige ...aytip, top oynaydıġan yer tapalmıġanda, eski (18) ...as...anni tamġa miḥlap, lata-putilarni pomlap top yasap, ...oşniliriniñ (19) baliliri bilen hoylıda yügürüp yürüp oynaytti. Bu yerge kelgendin (20) kéyinmu u şu aditini taşlıyalmidi, nurġun top mestaniliri “yügürüp (21) yürsek ...orsa... téz éçip kétidu” dep, top oynaştın özini tart...an (22) bolsimu, lékin Turġun özini tartalmidi, her küni birer yérin saet (23) top oynimisa köñli unimaytti, oynaşniġu oynaytti, lékin oynap bolupla, (24) ...orsi...iniñ aç...iniġa çidimay, hemmidin burun

aşhaniniñ (25) tişikige bérivélip, ...oşu...i bilen çinini ta...ilditip, aşpezlerniñ béşini (26) ...odañşitivétetti...

6(1) -A...niyaz ...izlarğa va...itni éni... démigenmidiñ? –Soridi (2) Zayit bitaket bolğan halda ve uniñ ...olidiki tamakini élip davam ...ildi. (3) -Kimler kelmekçidi?

(4) Éni... dégen, saet alte yérimde kélişni éyt...an, kélidiğanlar (5) bar yo... ikki, saña çüşte éyttimğu: Badamgül bilen []unçe...iz, şu! (6) -dédi A...niyaz ve Şevketiñ soridi. -Adaş saetiñ ...ançe boldi, (7) başlavérimizmu-ye?

(8) Şevket bilek saetige ...arap békip dédi:

(9) -Sel teñir ...ilayli, saet altidin ...iri... ötüptu, ...izlarniñ (10) teyyarli...i asan pütmeýdu!

(11) -Bolupmu bugün dégine, -dédi Turgun boyun, başliridiki (12) téñçe tohtimiğan terlirini sürtüvétip, Badamgülniñ bugün sen (13) bilen hoşlışıdigan küni téñi!...

(14) Turğunniñ géçi tüge-tügimey karidurda ikki ...izniñ canan (15) çinidek zil külkisi ve topliyiniñ yénik ta...ildiğan avazi añlandı. (16) Bu avaz yigitlerniñ ...uli...ğa nahayiti siñişli... idi, yira...tinla (17) tonuvalatti. Ular üstel-orundu...larni retlep, özlerini üzeştürüp (18) bolğuçe ...izlarmu yata.....a kirip boldi. Ooramiğa yetken töt yigitniñ töt (19) cüp pal-pal közi ikki ...izniñ vallide yanğan çirağdek nurlu... oma... (20) yüzlirige teñla tikildi. Oizlar bugün rasttinla çirayli... (21) yasinivalğanidi. Badamgül üstige nu...utrenñ betis köñlek kiyip, béşiğa (22) kök-séri... güllük gaz yağlı... artivalğanidi, [[unçe...izniñ (23) üstidiki oyma ya...a, keñ étek navatreñ köñliki liğirlap turatti, apa... (24) putiğa çéçrenñ naski kiyivalğanidi...

(25) Yigitlerniñ közini ala...-cala... ..ilip ħiddi magazinlardiki (26) eñ güzel, ölçemlik modéllardek ...étip turğan bu ikki ...iz şu künlerde 7(1) edebiyat fakültétidiki tirma...ta tohtaydiğan ser ħillardin idi. (2) Démisimu, Badamgül bir ...ariğan kişiniñ köñlini utup, öziğe mehliya (3) ...ilğudek tebiyy güzellikke ige ...iz idi. Uniñ oynap turidiğan bota (4) közliri bezi ...izlarniñ lap-lap tikilidiğan cadu közligimü, bezilerniñ (5) hemişe bir nersidin hürkigendek çekçiyip turidiğan sürlük (6) közligimü oħşımaytti, uniñ üstinki léviniñ oñ burcikidiki (7) siyadandek ...ara, yumila... ħali a... gülgün çirayğa bekmü mas kélip, (8) uniñğa baş...içe güzellik ve nazaket beħş etkenidi. Uniñ uşşa... (9) tal-tal sizi...lar bilen tolğan levleri uniñ ħélila héssiyatçan ...iz (10) ikenlikini bildürse, a...-...arisi ruşen ayrılıp turidiğan otlu... (11) közliri uniñ semimiy ve a...köñüllükini körsitetti. Ois...isi u, (12) moda medeniyiti barli.....a kelgen muşu künlerdiki perdazsız, tebiyy (13) güzellikke ige nazinin ...izlardin idi.

(14) Güzel çiray, yarişimli... kiyim-kéçek, kéliştürüp ...ilinğan (15) girimler kişini derhalla meptun ...ilsimu, lékin u huddi asmanda (16) yürgen bulut...a yaki kün pétiş bilenla tar...ilip kétidiğan şepe.....a oħşaş, (17) va...it deryasida haman tézla ġer... bolup kétidu. Kişige (18) untulğusız, mengü éstétik tesir béridiğan nerse yenila taş...i güzellik (19) bilen içki güzellikniñ yuğurulmisidin peyda bolğan pak, tebiyy (20) ve

addiy güzelliiktur! Şevket Badamgülni mana şu özgiçiliki bilen yaritip, (21) yaħşi körüp
...alğanidi.

(22) [Junçe...izmu nahayiti celpkar ...izlardin idi. Uniñ şu taptiki (23) pütün
tur...idin her ...anda... yigitniñ közini ala çekmen ...ilivétidiğan bir (24) ħil tebiyy latapet
bilen yaşlarğa ħas cuş...unlu... ç...ip turatti. Uniñ (25) ...eddi-...amiti kiyikte nazuk ve
evrişim, közlirimu (26) kiyikniñkidek düpdügilek ve ...ap...ara idi. Pe...et yüzila sütte
çay...iğandek 8(1) apa... yaltirap turatti. U ħéli-ħéli katta sorunlardimu özini (2) erkin ve
bimalal tutup yüreleytti. (3) Bu ikki ...iz gerçe bir sinipta bolmisimu, lékin bir-biriniñ (4)
derdige yétidiğan sirdaş dostlardin idi. Şuna hemişe ayrılmay bille (5) yüretti. Ularniñ
boy-tur...i reñgiroyi, gep-sözliri bir (6)-biridin ħélila per...linetti. Badamgülde cenub
...izliriğa ħas tartınça...li... (7) ve addiy-saddili... bolsa, [Junçe...izda Ürümçi ...izliriğa ħas (8)
meğrurlu..., erkinlik ve ç...iş...a...li... bar idi. Badamgül [Junçe...izğa ...ariğanda (9) nazuk,
sipta idi, uni anisi kiçikidin tartip “...iz bala köp (10) tama... yése, tini...i yoğınap kétidu”
dep, piyalide aş-tama... bérıp çoñ (11) ...ilğanidi. Şuña hazirmu iştihası söyley, kem tama...
idi. Baş...ılarniñ (12) ...orsi...i yérin bolmaydiğan normili..., etivar nanlar

uniñdin téhi éşip (13) ...alatti. Şuña siniptiki oğullar unin bilen bir şirede tama... yéyişni

(14) bes-beste talişatti.

(15) Yata...ta bir dem cimcitli... höküm sürdi, yigitlerniñ ünsiz, (16) otlu...

bé...işliriğa ...izlar uza... berdaşli... bérelmide bolğay, aridiki (17) sükütni ular buzdi.

(18) -Yağşimu siler? Her ikki ...iz bosuğida turupla hümet (19) salimini ...ildi. (20) Rehmet
yu...iri ötüñlar! -Yigitler orun boşitip (21) ...izlarni yéñi ve

çirayli...ra... orundu...larğa tekliip ...ildi. (22) “Hoş-hoş “bu yerge, u yerge” digen
tekellüplerdin kéyin ħuddi (23) birsi ismini yézip toğrilap ...oyğandek, Badamgül
Şevketniñ []unçe...iz (24) A...niyazniñ uduliğa toğrilinip olturdi. Turğun dérise (25)
tekçisidiki çig çaydandin körüşke ve istakanlarğa aldirap çay ...uyuş...a (26) başlidi,
A...niyaz dastiħandiki nanlarni parçilap, ...eley 9(1) teħsidiki alahide németlerni ...izlarniñ
aldiğa sürüp ...oydi. Andin (2) kiçik-kiçik alte sapal romkiğa ...ul...ullutup hara... ...oydi,
hara... (3) tekşi ...uyulup bolğandin kéyin, A...niyaz romgilarni Şevketin başlap (4) bir-
birlep hemmeylenniñ aldiğa ...oydi ve aħirida öziniñ romgisini (5) ...oliğa élip, ħududuñ
avazda munda... dédi:

(6)-Dostlar bilen bille kötürgen ...edemlerniñ mezmuni çuñ...ur (7) bolidu,
ağiniler! Méniñçe, biz bu birinçi ...edehni (8) sirdaş, dildaş bolğan ağinimiz, buradirimiz
Şevketniñ salametliki (9) ve sepiriniñ a... yollu... boluşı üçün kötöreyle! Oéni, (10)
kötürüşñlarni iltimas ...ilimen!

(11) Üç yigit romgini derhal ...oliğa élip, orunliridin likkide (12) turdi, ikki ...iz bir
birige ...arap, ħicil bolğandek, teñlikte (13) ...alğandek oñaysiz halda ...imdinip ...oydi.

(14)-Oéni ...izlar, бүгүнкi hara... ħasiyetlik, birni içip ...oyuñlar, (15)-dédi
Turğun ularğa medet bérip A...niyazmu ularni zorlaş...a (16) başlidi. Yenila Ġunçe...iz
baturlu... ...ildi, u romkini ...oliğa élip Badamgülni (17) ...istidi:

(18)-Hlin Badamgül, bugün men içmisem kérek yo..., emma siz (19) içmisiñiz
bolmaydu! Birer ...étimğa héçgep bolmas...

(20) A...niyaz Ğunçe...izniñ oçu..., merdane ħaraktérige ...ayıl boldi, u (21) özini raslap, şairane teleppuz bilen uni taza bir maĥtima...çı boldiyu, (22) lékin yene derhal özini tutuvaldi, unda... ..ilġanda Badamgülge bésim bolup (23) ...alidiġandek hés ...ildi. Şuňa gepni yenila Badamgülni (24) riġbetlendüriş bilenla boldi ...ildi:

(25)-Éliña Badamgül, köñül tart...an kişi bilen içken hara... (26) hara... emes, démide, zemzem bolidu!

10(1) Badamgül birersidin panah tiligendek etrap...a telmürüp ...aridi ve (2) hemmeylenniñ öziġe iltica bilen tikilip, kütüp turġanlı...ini körüp (3) amalsız ...aldi ve romgini teslikte ...oliġa élip, ornidin turdi:

(4) Boptu bugün birni içey... Teñlikte ...aldim, buniñdin kéyin (5) zorlimañlar!...

(6) Birinçi romga hara... ene şunda... te...ezzalik ve teñlik içide (7) içildi, Badamgül çirayini pürüştürüp, seskinip ketti, Ğunçe...iz (8) sel -pel sikingendek boldiyu, lékin yénikkide birni kékirgendin (9) kéyin, bedini ...izip, rahetlengendek bolup ...aldi.

(10) Kéyinki romgılar ...izlarğa zorlanmidi, ular kempüt şorap, ançe (11)-munçe çay otlap, yigitlerniñ içişige, yéyişige ...arap olturdi, (12) dastħandiki nan ħuddi pile ...uruti ħazan yégendek birdemdila vasildap (13) yéyilip boldi, emdi ...eley teħsilerdiki güle-...a... kempüt (14)-piçiniler kosulduup yéyilişke başlidi. Bunda... açközlük, nepsi (15) balalı... şu künlerde héçkimge eyib bilinmeytti. Şuña özini alahide (16) tutidiğan Zayitmu, nepsini yiğalaydiğan Şevketmu, top mestanisi Turğunmu, (17) hara... ħumar A...niyazmu ...izlarniñ aldidida tartinip, ...orunup ...almidi. (18) Oizlarmu öziniñ aldidiki németlerni ularniñ aldiğa sürüp, ularni (19) köprek yéyişke ündidi...

(20) Zayit aldidiki romkini va.....ida kötürüvétip, bir tal kempüt (21) zakuşka

...ilip ağızğa saldi-de, kosulditip çayniğan péti Şevkettin (22) soridi: (23)-On

künde bérıp kéleler senmu adaş?

(24)-Eslidiğu ikki hepte ruħset bergen bolsa yaħşı bolatti, (25) -dédi Şevket

Zayit...a yüzlinip, -tinçli... bolsa, on künde ...aytip (26) kélermen!

11(1)-Va...itni dep bek aldirap ketme, -dédi Zayit ve Badamgülge (2) lappide bir ...arap ...oyup davam ...ildi, -uniñ üstige, apañ késelken, (3) on kün yetmise, ħatircem turuver, éşip ketken va...itni biz bu yerde (4) Havaz Yétekçi bilen sözlişip toğrilap ...oyimiz!

(5) Zayitniñ sözi A...niyazğa ya...midi bolğay, çirayini biliner (6) -bilinmes pürüştürüp ...oyup, istihzalı... teleppuzda munda... dédi:

(7)-Én yaħşı, va...tida ...aytip kelsün!

(8)-Toğra, va...tida ...aytip kelgini yaħşı! -dédi Turğunmu Zayitniñ (9) sözidin

alli...anda... yoşurun menini çüşengendek, -Zayit, (10) sėniñ u Havaz Yėtekçeñ hergizmu Şevketke şapaet ...ilmaydu! Mėniñçe (11) on künde çüçektek yerge keñtaşa bėrip kelgili bolidu. Bėgün (12) çėsłağa on üç, ħuda ħalisa, yigirme üçinçi may kuni Şevket bilmen (13) yene muşu yerde kőrüşüp, ...arşı éliš ziyapiti ötküzimiz, téħi! (14) Oanda... dédim ependiler, ħanimlar?

(15)Hemmeylen yénikkide külüşüp ...oydi, emdi sözge Ġunçe...iz (16) arılaştı: (17)-Yolğa ...ançe kün kéter, Şevket! Öyüñlar Çüçekniñ bazar (18) içidimu?

(19)-Hee, bazar içide, -dédi Şevket ve hésablap davam (20) ...ildi, ikki künde barsam, ikki künde kelsem, öyde alte kün (21) tursam, méninçe yéterlik bolidu, uniñdin kéçikip ketsem, (22) mevsümlük imtihanğa yétişelmey ...alimen!

(23) Emdi ularniñ pariñi yéni-yéni témilarğa yütkilip turdi. Zayit (24) hara...ni köprek içivalğaç...a, yérim-yarta mestlikte éyt...an gepliri (25) ağızidin çay...ilip çi...iş...a başlıdi. U hemme gepni öz aldığa tartıp, (26) kim néme dése şuniñğa lo...ma salatti, bezide hetta, bilip –bilmey 12(1) yurikidiki yoşurun derdlirininu tüketti. Bir ...étim u ħuddi tamdin (2) tarşa çüşkendekla: “yigit dégen her ...ançe bolsa, bizçilik bolar, (3) boynimizda ula..., yüzimizde yama... yo...!” dévidi, baş...ılar uniñ gépiniñ (4) menisini çüşinip bolğuçke Ğunçe...iz nahayiti ça.....anli... bilen: “Zayit (5) aka, hazırğu şunda..., lékin hara...ni muşunda... içiversiñiz, ete (6) ħuddi ...éyip ...alğan şaldek turup, boyuniñizğa ula... çüşüp (7) ...alarmikin!” dep oñşitivetti. Bu söz hemmeylenni küldürdi, Zayitniñ (8) özimu küldi, lékin uniñ külkisi ħuddi cümlilerdiki egeşme (9) bölektek, baş...ılarğa zormu zor ...oşulup, amalsizli...tin külgen bir ħil (10) soğu..., aħmi...ane külke idi. Buniñ içide pe...et A...niyazniñla külkisi (11) hemmidin saz, iptiħarli... külke boldi. U özimu sezmigen halda Ğunçe- (12) ...izğa barğanséri ...ayıl bolup, özini uniñğa yé...in tutuvatatti. Ğunçe...izniñ (13) tatli..., oma... heriketliri uni özige iħtiyarsız (14) egeştürüvalğanidi. U külse, A...niyazniñmu levliri lipildep külgisi (15) kéletti, u közini oynatsa, uniñmu közliri iħtiyarsız yuğınaytti (16) yaki ...isilatti, u boynini atsa, A...niyazniñmu boyun bulcuñliri tartışıp (17) tulğınatti, ...is...isi, Ğunçe...izniñ yarişimli... kiyimler bilen (18) yaltirap, tolğınip turğan evrişim gevdisi bilen aşu kiyikniñkidek (19) ...ap...ara möldür, bir ...ariğan kişiniñ ésidin asan çi...maydığan oyna... (20) közliri A...niyazni esir ...ilip halidin ketküzgenidi. Şuña u, Ğunçe...izniñ (21) uzun ve ...ap...ara kirpikliri ...orşavida ...alğan aşu közlirige (22) pat-pat hérismenlik bilen tikilip ...arap ...alatti. Buni az dégendek, (23) uniñ boynidiki ...oş tizi... mervayit, ...uli...idiki altun hal...a, ...olidiki (24) ya...ut köz üzükler çırağ nurida yaltirap, ça...nap, A...niyazniñ yurikige (25)

goya ot bolup çéçilğandek, uniñ vucudida bir ħil hararet dol...uni (26) peyda ...ilganidi...

13(1)Ġunçe...iz ħuddi birsi “...ara” dégendek tebiiy nezer bilen (2) A...niyazğa

...arividi, uniñ özige mit ...ilmay tikilip turğan mestane (3) közliridin guya payani yo...tini...

asmanğa oħşaş bir ħil séhriy küç (4) bilen köñülni illitidiğan küçlük bir hararetniñ

barli...ini sézip, (5) ...atti... oñaysizlandi-de, közini derhal uniñdin ...açurup, (6)

Badamgülniñ ...uli...iğa şuħlu... bilen bir némilerni piçirliğan boluvaldi. (7) A...niyaz bu

meħpiy piçirlašni deslep özige teellu... iş, dep (8) oyliğanidi, kéyin Ġunçe...izniñ özige

zadila nezer közini ağıdurmiğanli...iğa (9) ...arap, bizeñlik bilen uni bizar ...ilip ...oydummu

néme, dep ħélila (10) epsuslandi...

(11)Badamgül Ġunçe...izniñ bayi...i piçirlişidin ilhamlinip, öziniñ (12) aldida

çéçilip yat...an bir neççe tal kempütler içidin ...egez ve markisi (13) çirayli...ra... birisini

talidi-de, oñ ...oliniñ barma...liri bilen asta (14) sürüp, Şevketniñ aldiğa apardi ve gül

...étidek çirayli..., süzük (15) ...atli... ...apa...lirini leppide kötürüp “siz yeñ” dégendek

uniñğa naz bilen (16) ...aridi. Uniñ hérismenlikke tolğan çirayli... bota közliridin ħuddi

(17) tini... soğa çéçilğan ay şolisidek yé...imli... nur ça...nap ketti. Şevket (18) kempütüni

...oliğa élip, guya birsidin ...izğanğandek şunda... (19) ça.....anli... bilen ...ağızini soyup

ağziğa saldı ve Badamgülniñ közige acayıp (20) yé...imli... bir ...araş bilen möldürlep turup, “tatli...ken” dégen (21) menide ikki ...étim tami...ini çekip ...oydı. Badamgül uniñ heriketlirige (22) ...arap pissiññide küldi, tebessüm uniñğa hösn ...oştı, uniñ oma... (23) yüzi özgirip, téhımu çiraylı... bolup ketti... (24) Şu çağda -Şevket bilen Badamgül köz oynı oynavat...an del (25) şu- çağda yine bir közmu ularnı yer astidin anda-munda közitip, (26) aççı... elem bilen tolğınip olturatti. Lékin u özini yine hara.....a 14(1) zorlap, keypiyatidiki özgirişni sezdürmeslikke tirişatti. Çünki (2) u, söygü ilahiniñ özige medet bolmay, muhebbet ...uşiniñ allı...aya...larğa (3) uçup ketkenliki ve özi kütken ametniñ baş...a birsige (4) nésip bolğanlı...i üçün te...dirge ten bergenidi, lékin yaħşı körüş, (5) muhebbet dégen bu beñbaş nersiniñ no...ta salıdığan bésı, gep (6) añlaydığan ...uli...i bolmiğaç...a, u bezide ħuddı ...erellik ...ozğaydığan (7) tut...a... késilidek, yaħşı körgen adimiñni muşunda... güzel, (8) latapetlik halda uçritip ...alğan va...tiñda, yine kélip, sen uniñdin (9) telep ...ilğan söygüni baş...a birsige te...dim ...ilivat...an halda uçritip (10) ...alğiniñda, u séniñ yürikiñni éçıştürmay, aççı... elem bilen tolğandurmay (11) ...oymaydu! Muñ bilen hesretke, yoşurun ot bilen reş.....e (12) tolğan bu köz baş...a birsiniñ emes, del Zayitniñ közi idi. Bu köz (13) yine bir ...étim Badamgülge oğrılı...çe möllide ...ariğanda, Badamgülniñ uyatçan (14) közi bilen uçrişip ...élip, ...izniñ yumila..., süzük yüzide bir ħıl (15) ħicilli... ...izilli...i tepçiridi...

(16) “Uzitiş ziyapiti” aħırlaştı, alte sava...daş üç yérım (17) ...evetlik yata... binasınıñ aldığa çi...ip toħtap ...aldı. Emdi bu yerde, (18) baya déyilmigen, déyilgen bolsımu, çalısı ...alğan gepler déyilişke (19) başlığanıdı. Turğun Şevketni bir çetkirek tartıp, mañliyini uniñ (20) mañliyiğa irep turup munda... dédi:

(21)-Adaş... Sen kelgiçe menmi kétip ...élişim mumkin, cumu! (22)-Nege?

Aldırap sorıdı Şevket.

15(1)-Yurt...a bolmamdu...

(2)-Kelmeskimu? (3)-

Şunda...ra.....

(4)-Néme déginin bu?! -Şevketniñ avazi ...atti... ve ...opalra... (5) çi...ti, u héli sözlimekçi bolividi, lėkin ...izlarniñ bir çette kütüp (6) turğanli...ini körüp, gepni ...is...artti, -boldi, bu gepni hazırçe (7) ...oyup turayli, men kelgiçe héçyerge midirlima, séniñ işiñni aldi (8) bilen töt kişilik “ağıniler meclisi”de ...arap çikip, andin bir (9) nerse deymiz...

(10)-Töt kişilik emes, alte kişilik, -dédi ularniñ yéniğa (11) ağır...i gepke ülkürüp yétip kelgen A...niyaz, avu ikki hanimni (12) ...oşsa... alte kişilik bolidu-de!

(13)-Toğra, toğra, alte kişilik, dedi Şevketmu derhal (14) gepni toğrilap, - ularmu emdi “ağıniler meclisi”niñ daimiy (15) heyet ezasi bolup ...aldi!

(16) Ular külüşti, bu gep şu yerde ...aldi.

(17) Şevket Badamgülni ...oltu...lap, mektepniñ ar...a teripidiki çılanli.....a (18)

...arap mañdi, A...niyaz Ğnçe...izni yati...ığa apirip ...oyuş üçün (19) ...izlar yati...i terepke
...arap ketti. Turğun yata.....a ...aytti, Zayit bolsa, bina (20) aldidiki cimcit ...arañğı
boşlu...ta uluğ kiçik tinğan péti (21) bir dem asmanğa, bir dem yerge ...arap ħamuş turup
...aldi...

(22) Şevket bilen Badamgül bir neççe binalarni arılap ötti, emdi (23) ularniñ
aldida keñri boşlu... ..oça... açti. Yol azade ve ħaliy idi, (24) uniñda muşu ikki otlu...
yürektin baş...a, yene asmandin tökülüvat...an (25) ay nuri bilen dereĥlerniñ ...aramtul
sayisila bar idi.

(26) Şevket yata... binasiniñ aldidin taki çılanli.....a kalğıçe bolğan **16(1)** arili...ta
gep söz ...ilmay cimmide mañdi. Pe...et bir neççe ...étim uluğ (2) -kiçik tinip uhsindi, bu hal
Badamgülni oylandurup ...oydi. U bir (3) turup, belkim tuyu...siz kelgen
télégrammini oylap, anisidin enserep (4) ...alğandu, dep perez ...ılsa; bir turup Zayitniñ
bayi...i gepliridin, (5) ...ili...liridin gümanlinip ...alğan oĥşaydu, dep ...iyas ...ilatti ve éni... bir
(6) nersini çüşnelmey, içi si...ilişka başlıdi. Aĥir u tit-tit bolup (7) éğız açti:

(8)-Şevket, néme boldiñiz? Aniñizni oylavatamsiz yaki baş...a (9) işmu? (10)Hemmisini
oylavatimen, Badamgül, hemmisini! -dédi u (11) pes, emma
urğulu... avazda.

(12) Badamgül öz gumaniniñ toğrili...ini bilip, sel-pel cudini (13) tut...andek
boldi:

(14)-Çidimas!... Bunimu bilip ...oydu..., kündeşlikiñiz ĥéli ...atti... (15) iken-he!

(16)-Muhebbet bar yerde kündeşlik bolmisa bolamdu? -dédi (17) Şevket bir az
küriki yéşilgendek sözge kirişip, -dunyada muhebbettin (18) küçlük şeĥsiyetçi nerse
yo..., Badamgül! U özi yaĥşı (19) körgen ademniñ başka birsige tikilip ...arişinimu rava
körmeydu!

(20) Pah, men intayin mulayim, köyümçan birsige uçridim dep (21)yürsem,

eslide uçıġa ċi.....an bir zor avanġa uçıġan oĥşumamdimen? (22)-dédi Badamgül ċa...ċa...
arilaş tene bilen, -emise siz üçün, (23) sizge bolġan sada...itim üçün, baş...ilarġa
...araydiġan közüمنى oyup (24) bérey, bolamdu?

(25)Bu sözler ĥéli ...atti... teleppuzda éytilġan bolsimu, lékin Şevketke (26)

...atti... bilinmidi belki Badamgülniñ özige bolġan iĥlas, **17**(1) sada...itini bildüridiġan
semimiy sözlerdeki yé...imli..., tesirlik tuyuldi. (2) Şuña u derhalla Badamgülniñ ...oliġa
ésilip, hemme gepni (3) ċa...ċa.....a aylanduruş...a aldiridi:

(4)-Toĥtañ, unda... ..ilmañ söyümlüküm, siz ...ariġu bolup ...alsiñiz (5) men

...anda... ..ilimen, bu dünya mañimi ...ap...arañġu zulmettek bolup ...almamdu?! (6)

Dunyaniñ yoru...ini, güzellikni ikkimiz teñ köreyli cumu!

(7)Ular şildirlap su é...ivat...an éri... boyidiki çimli... üstige (8) olturdi. Şevket Badamgülniñ bélidin ...uça...lap tutuvaldi, Badamgülmu (9) itaetmenlik bilen bésini siñayan ...ilip, Şevketniñ yelkisine ...oydi. (10) Ay şolisi ularniñ sayisini éri...tiki süzük su üstige çüşürdi. (11) Yandiki derehlerniñ yopurma...lirimu ħuddi ularni tebriklevat...andek (12) meyin şamalda bir-birige urulup, şivirlaşka başlidi...

(13)-Şevket, men sizge ötkende éyt...an, -dédi Badamgül éri...tiki (14) suğa teñkeş ...ilğandek asta piçirlap, -yene bir ...étim éytip (15) ...oyay, mende birla yürek bar, pe...et birla ademniñ söygüsü siğidu, u (16) bolsimu sizniñ söygüñiz! Ĥatircem kétévériñ, sizdin başka ademniñ (17) söygü-muhebbiti yürikimge siğmaydu!

(18)Badamgülniñ bu sözliri Şevketke ħuddi bulbulniñ sayrışidek (19) yé...imli... tuyuldi, u hayacanlinip, Badamgülni özige tarttı ve pütün (20) méhri bilen uniñ közige tikilip ...aridi. Oarañğuda Badamgülniñ (21) Şevket amra... ..ap...ara, yoğan közliri ħuddi polat éritmisidek nur ve (22) hararet bilen yanattı.

(23)-Keçürüñ, Badamgül, -dédi Şevket köñlidin çi...irip, (24) -bihude gepler bilen köñliñizni ağırtıp ...oyuptimen, özümme bilmeymen, (25) bir tereptin apamni oylap, bir tereptin sizni oylap, köñlüm (26) parakende bolup kétéptu. Uniñ üstige Zayitmu sizni yaħşı körgen...

18(1)-Boldi, bu gepni ...ilmañ! -dédi Badamgül ve nazuk barma...lirini (2)

Şevketniñ lévige tegküzüp şivirlidi, -hemmini bilimen...

(3)Toğra, Badamgül hemmini bilidu, hemme iş uniñ ...elbiñe (4) ayan!...

(5)Oizlar yaşlı... devrige ...edem ...uyğanda, çiraylı... porek aç...an güldek (6) bolup kétidu. Bu tebiyy halda hayat gülzarlı...ini kézip yürgen (7) muhebbet képineklirini özige celp ...ilidu. Badamgül özige intilip (8) turğan képinektin birge emes, ravurus ikkisine duç keldi. (9) Uniñ nezeride her ikkisi köñül bérişke erziydiğan ser ħil yigitlerdin (10) idi. Déğendek her ikkisi uniñ köñül işikini çekip (11) kirdi. Tunçi ...étim muhebbet ħéti tapşuruvalğan ...izniñ köñli ħuddi (12) tiptinç külge bir parça taş

at...andikidek davalğup, uzun va...it tinçilminalmaydu. (13)Eger het ikki bolup ...alsıçu? U çağdiki davalğuş (14) tebiiyki, téhimu ciddiy, téhimu tinçsiz bolidu. Badamgül şunda... (15) boldi. U ötken yılñ aħirida, birla va...itta ikki yigittin muhebbet (16) h  ti tapşuruvalğanidi. Bu hetler bir-biridin çirayli..., bir –biridin (17) tatli..., bir-biridin h  ssiyatli... idi. Deslep ...olğa tegkini Zayitniñ (18) bolup, baştin-aħir keside ve ...esemler bilen tolğan u het ş  ir (19) bilen başlağanidi:

(20)“Cennet s  niñ k  ks  nde bolsa, (21)   lmey

turup kirişke men razı, (22) Pütün ketse muşu

het bilen, (23) K   l  mdiki s  yg   rizasi!”

(24) Uniñdin üç kün kéyin ...olğa tegkini Şevketniñ hété bolup, **19(1)** bir betke keñ-kuşade yézilğan bu hette, iş...muhebbet (2) toğrisidiki ilahiy sözlermu, debdebilik vede...esemlermu yo... idi. (3) Pe...et tunci ...étim muhebbetke muptila bolğan iħlasmen bir ...elbiniñ özi (4) yaħşı körüp ...alğan yene bir ...elbni çüşinip bé...iş toğrisidiki semimiy (5) arzu-tilekliri yézilğanidi...

(6)Turmuşta, kişilerniñ ...elbini he...i...iy (7) tesirlendüreylediğan nerse-haman bézelmigen addiy nersiler bolidu. (8) Şuniñ üçünmikin, kéyinki ħet Badamgülniñ meylini özige bekrek (9) tartti. Zérek, a...köñül, merdane ħisletmu ademde yé...imli... tesirat (10) ...alduridu, gözelik tuyǵusi ...ozǵaydu. Şevketniñ hétédiki ve (11) öziniñ tebietidiki bu alahidilik Badamgülni meptun ...ilğan yene bir (12) içki intiliş boldi. Şunda... ..ilip, bir aydin artu... oyliniş, (13) sélišturuş, deñseş ar...ili..., Badamgülniñ ...elbidin ...anatlinip uç...an (14) muhebbet ...uşi aħir birinçi ...étim ħet yazğan Zayittin hal...ip ötüp, (15) özi çin köñlidin ħalığan Şevketniñ uvisiğa kélip ...onğanidi.

(16) Badamgül söygü telipini ...obul ...ilğan şu küni Şevket bir kéçe (17) uħliyalmidi. Köñül riştiniñ baǵlinişi, söygü teşnali...i uni uy...udin (18) bidar ...ilğanidi. Şu kéçidiki tesiratini u etisi bir parça ħet (19) ...ilip Badamgülge berdi. Uniñda munda... sözler yézilğanidi: “Muhebbet (20) he...i...etenmu pak ve ilahiy tuyǵu iken. U méniñ ruhimni kötürüp, (21) béşimni kökke yetküzdi. Men şair emes idim, lékin sizniñ yürikiñizdin (22) méniñ yürikimge yol élip çi.....an muhebbet atli... bu (23) mu...eddes tuyǵu méni bir kéçidila şair ...ilivetti, A...niyaznin <şéir (24) yürekin çi...idu> dep yürgen gépi rast iken. Bir kéçilik (25) semimiy, şérin hayacandin pütün çi.....an bu bir kuplit şéirni muhebbitimiz (26) ...arar tépip, te...dirimiz ...oşulğan tünügünki kéçiniñ **20(1)** ħatirisi ...ilip sa...lap ...oyayli:

(2) Ayem iken dilğa muhebbet, (3)

Şadli...imniñ çéki nedidu? (4) Şundin béri şu

boldi adet,

(5) Sen köñlümde, köñlüm sendidu...”

(6) Bu eslimiler şu de...ide Badamgülniñmu, Şevketniñmu köñlidin (7) teñla ötti ve ularni héli temkin, hatircem ...ilip ...oydi...

(8) Şevketniñ köksige béşini ...oyup, hiyal ve eslimiler bilen (9) közliri humarlaş...an Badamgül asmandiki kaman şekillik ayğa ...arap, (10) şérin tuyğularğa çömgenidi. Şevketmu uniñ yumşa..., bucğur (11) çaçlırini silap oturup, söygü lezzitidin cimecit behr élivatatti. (12) Badamgülniñ patli... çaçlıridin bir hil pakli... ve mulayimli... alamiti (13) eks étip turatti.

(14)-Men bir matériyalda kördüm, -dédi Şevket uniñ (15) çaçlıridin silap turup, -chéçi inçike, yumşa... ..izlarniñ tebieti (16) mulayim, micezi yahşı bolidiken, mana ...arañ, sizniñ chéçiñiz (17) némidégen yumşak, témidégen tal-tal...

(18)-Sizniñçu? -dep Şevketniñmu çaçlırını silidi Badamgül, (19) -sizniñ çéçiñiz némidégen ...oyu..., yirik-he? Bunda... çéçi bar (20) adem ...anda... bolidiken? He...ıcan kündeşliki ...atti..., gumanh̄or bolidiġu (21) deymen... -Badamgül şunda... didi- de, ħuddi boz torġaydek ...é...ındap, (22) bekmu saz ve yé...imli... küldi. Şevket pursettin paydilinip (23) uni öziġe tarttı ve:

(24) Mendek çéçi bar ademler heriketčan, saġlam kélidu! -dégeç 21(1) uni ġolaç kérip, avaylap lékin nahayiti ...izġinli... bilen (2) ...uça...lidi. Badamgül uniñ çoġ teptidek söygü oti yénip turġan (3) issi..., illi... baġrida özini érip kétivat...andek sezdi. Uza... hem (4) tatlı...söyüşüştin uniñ vücudi bihuşlinip, közliri ħumarlaştı, (5) ikki meñzi ...izirip yaltırap ketti...

(6)-Boldi, emdi ...aytaylı... -dédi Badamgül Şevketniñ (7) baġridin özini tartıp, -bek keç ...alsam yata...tiki ...izlar söz-çüçek (8) ...ilidu, -u asta ornidin turdi ve yançu...idin kök meħmel (9) taşlı... kiçik hem çiraylı... bir ħatire depterni aldı. Uniñ içide öz (10) ...oli bilen yazġan te...dim sözi bilen ikki suñlı... yérim gevde süriti (11) bar idi u ħatirisini bérivitip davam ...ildi, -Şevket, bu kiçikkine (12) erzimes nerse sizge bolġan söygü-muhebbitimniñ ihzari (13) bolup ...alsun. Yol boyı sizge söygü-muhebbitim hemrah bolġay...

(14) Ayrılış aldidiki hayacandin bolsa kérek, Badamgülniñ avazi (15) ħuddi dez çinidek ciġildap ketti. Şevket ħatirini ...olġa aldı, (16) hürmet bilen ikki ...ollap tutup, asta aġziġa apirip, lévige uza... (17) bastı!...

(18) Sirli..., ...is...a de...i...iler téz ötüp ketti, Şevket bilen (19) Badamgül ayrılışka közi ...ıymay teslikte ar...ıġa ...aytti, téħimu çin (20) ...oltu...lışıp, yata...niñ aldiġiçe yene ...izġin parañ bilen keldi. Şevket (21) aħır...i ...étim uniñ ...olini çin ve uza... ...isip: (22)-Ĥoş, yaħşı çüş körüñ, körüşküçe aman boluñ! (23)-dédi hayacanlı... avazda. (24) Badamgülmu ...olini asta suġurup piçirlidi:

(25)-Sepiriñizge a... yol bolsun, tuġ...anlarġa mendin salam deñ! (26)U şunda...

dédi-de, yata...ka kétévétip ar...isiğa ...ayrıldı ve 22(1)ademniñ amra...li...i kelgüdek tatli.....ina külüp ...oydi.

(2)O...utuş binasınıñ 3-...evitidiki élan tahtısıta bugün (3) etigendila fakltét işhanisi teripidin: “Növet boyıçe postek yırtış (4) vezipisi bugün çüştin kéyin, 64-yilli... 2-sinip o...uçuçılırıta (5) keldi. Bir ademniñ normisi beş ciñ, hemmeylen tolu... ..atnişşi (6) şert!” dégen u...turuş çi...irilpanidi. Çüşlük tama... va...tida postek (7) normisiniñ bek yu...iri bolup ketkenliki toprisida o...uçuçılar içide (8) narazi pikirler otturiıta çi...ti.

Siniptiki hemme sava...daşliri “Seley (9) Oaşan” dep ça...iridiıtan, özimu bu isimıta könüp ...alpan ottura boy, (10) közliri sel-pel ...isi..., emma nahayiti çéçen, köpme yüz, zuvanda bir (11) o...uçuçi yandiki tama... üstilide hemmidin égiz ve yopan turpan bir- (12) sini tovlap ...ildi:

(13)-Hey πulam, pis-pis-pis, yaħşimusiz! Siz kilaskom (14) turup, beş ciñdin postek yitısiler dése, ħoş dep ...ol yaπlap (15) turdiñizma? Rastla mörimes topa... ikensiz!...

(16)Bu gep bilen baş...ıllarmu terep-tereptin πuduraşti:

(17)Şu emesmu, ikki éřiz gepni cerra ...ılsa, klaskomlu...tin (18) élivétemu uni! (18)-Nede turuptu unçılık köp postek? Neççe kündin béri (19) bizmu, at-ulaπlarmu talişip yevatmamdu...!

(20)Ėolam özi beş ciñ yitip, ülgelik ba...sun!

(21)Ėolam bu tene-teeddilerge aççı...lap ketmide, u micezi 23(1) éřir, az gep ...ilip, köprek işleydiπan, ...eddi-...amitimu ħuddi (2) micezige maslaş...andek ...opalra..., temür ustiħan yigit idi Seleyniñ (3) gépi boyıçe éyt...anda, dadisi uni palta-keke bilenla yonup yasıπan, (4) zadila rende salmiπanidi. Şuña uniñπa yine şu Seleyniñ özi “topa...” (5) dégen le...emni ...oyup ...oyπanidi.

(6)Men néme deyttim?-dédi πolam mürisini ...isip,-tura... (7) bilen ...utlu... doħturħanida yatidu, Şevket yurt...a ketti, Atikem bilen (8) Metkérem Met...asim tünügündin béri yine ozu...lu... yétişmeslik bilen (9) işşip ...aptu, u késel, bu késel, u iş, bu iş bilen yette adem (10) çi...almaydiken, ular çi...miπan bilen vezipisi tömür deπterge pütüglük (11) tursa, ularniñ éřirini biz kötürmisek, kim kötüridu?

(12)Bu gep bilen baya narazili... bildürüp, πuduraş...anlar sel peskoyπa (13)

çüşti, emma teşkilniñ emeliy ehvalni çi...iş ...ilmiπanli...idin yenila (14) aπrindi:

(15)Éřirçili...tin, capadin ...or...uvat...inimiz yo..., gep şunçılık (16) postekni nedin yitimiz?

(17)Şu emesmu? Vezipe belgiligenler körmeptumu!? Yé...in (18) etraptiki ...ara yaπaçlarniñ hemmisi ...é...ilip, sérilip so...a-saltañ bo- (19) lup ...aldi!...

(20)Démisimu şu künlerde, yé...in etraptin bir ademniñ beş ciñ (21) postek yitmi...i ħéli müşkül iş idi, uni yaπuz éçir...ap ketken (22) at-kalılarla emes, belki her

küni mana muşunda... ..ara ...aπidek türküm (23) türkümlep yopurulup kélidiπan ademlermu ...é...ip, sérip (24) tügitivetkenidi...

(25)Şu esnada, bir aşpez tama... tar...itiş töşükidin béşini çi...i- (26) rip, “dasliriñlarni ekiliñlar, aş...an umaçni tar...itimiz!” dep **24**(1) tovlap ...aldi. Tama...hana içi derhal opur-topur bolup ketti, beziler (2) yoğan dasni, beziler ...açisini kötürüp, tama... tar...itiş töşükige (3) ...arap devrep keldi, bir yérím métr keñliktiki töşükniñ aldi bir (4) demdila ...aynam-taş...inli... bazarğa aylandi, lékin bu adettiki bazar emes, (5) belki bir top aç ...orsa...lar bir yerge yiğilip, terep -tereptin ...ol (6) sozup, bir neççe sapli... ..uru...umaçni can-cehli bilen talişivat...an (7) ...iya-çıyali... maliman idi. Şu tapta, ular guya cennetke kirişni (8) talişip aldiravat...an yat, bégane ademlerde, ...opalli... bilen bir birini

(9) ittiretti bir birini ...istişatti, hemmisi yopurulup aşu kiçikkine (10) töşükke intiletti. Ulniñ ...olidiki das, ...açılarniñ bir-birige (11) uruluşidin çi.....an darañ-duruñ avaz bilen “néri tur, hey! Oistima (12) deymen, maña azra.....” dégendek bir-biridin yañra..., bir - biridin saz (13) avazlar ...oşulup, ademniñ nérvisini ...aḥşat...udek bir ḥil yé...imsiz omumḥor (14) şekillengenidi. Eñ ...izi...i, bir-birini ...istap, bir-birini (15) ittirip turğan o...uḡuçılarniñ hemmisiniñ déḡüdek çapan, köñlekliriniñ (16) ar...isi das, ...açıldiki umaçniñ yu...i bilen bulḡinip, (17) beeyni élan çaplaş üçün şilim sürgep ...oyğan tamḡa oḥşap ...alḡanidi. (18) Umaç...a yéşil pustek sélinḡaç...a, bezide bu tam yira...tin ...ariḡan (19) kişige guya dünya ḥeritisi ésilḡandek reñdar körünetti...

(20) Éşip ...alḡan umaç töşük aldıḡa toplanḡan o...uḡuçılarniñ bérimiḡimu yetmidi. (21) Alḡanliri ḥuşal idi, alalmiḡanliri ḡudurap (22) kimlernidu tillaytti, töşük aldidiki top asta-asta tar...iliş...a başlimiḡanda, (23) tuyu...siz bir macira çi...ip ketti. Fizika fakultétiniñ (24) o...uḡuçisi bolsa kérek, cuḡi kiçik, oru.....ina kelgen birsi eñ (25) aḥirki kétim teslikte érişken azra... umaçni kötürüp, töşük (26) yénidin emdila ...ayrilip méñişḡa, uniñ ar...ida umaç yetmigenlikin **25**(1) cili bolup, çışliri ḡuçurlap turğan yoḡan baş can aççı...ida (2) ...olidiki ...eley ...açını héli...i baliniñ désiḡa ti...ti-de yérin ...aça umaçni (3) kurep aldı ve özini a...lima...çi bolḡandek çalva...idi:

(4)-Sen mitri... baya béni ...istap çetke çi...irivetmigen bolsañ, bu (5) umaçniñ hemmisi maña tégetti!...

(6)Oru... bala közlirini çekçeytip turup ...aldi:

(7)-Sen!... Sen... Bu néme ...ilḡiniñ!... Emdi men buni (8) sava...daşlirimḡa ...anda... yetküzimen!?

(9)Yoḡanbaş pervasizla aḡzini buzdi:

(10)-Çömüçlep yetküzelmiseñ, ...oşu...lap yetküz, iş...ilip men (11) özümniñ nésisisini aldim...

(12) Oru... baliniñ turupla aççı...i kélip ...aldi, közliri ...isilip, (13) burun

perrekliri lipildep ketti.

(14)-Séniñ nisiveñ méniñ désimde néme iş ...ilidu?-dédi u (15) zerde bilen, -
tazimu bir eġla...siz, bulañçi ikensen!...

(16)Aç ...orsa... adem ciliġor bolidu, şuniñ üçünmikin, (17) yoġan başniñmu
cuduni tutti:

(18)Bulañçi!? Oorsa... toymay, nege üssüşni bilmey turġanda (19) eceb gepni

...ilsina!? Mana bulañçi dégin, eke! -Yoġanbaş sol (20) ...olida öziniñ ...açisini ciñ tutup, oñ
...oli bilen oru... baliniñ ...olidiki (21) dasni küçep tart...uşlidi. Lékin oru... balimu
patañdek ...olliri (22) bilen dasniñ girvikini çïñ ...amallap uniñġa bermidi, yoġanbaş dasni
(23) yene bir ...étim küçep tartıp, ar...idin “mana emise” depla ...oyup (24) bérividi. Uru...
bala ar...iġa sentürülüp bérıp yi...ildi ve dastiki umaç (25) yüz-köz, ustibaşliriġa töküldi.

Uniñ bilen cédel avudi, oru... (26) baliniñ ...olidiki umaç...a iştiha sa...lap turğan bir neççe sava...daşliri bu 26(1) ehvalni körüp, birdinla ğezeplendi-de yoğanbaş...a ...arap étilip (2) keldi. Bu çağda yoğanbaşniñmu bir neççe dost-buraderliri uni (3) ...oğdaş üçün ikki teripide teyyar bolğanidi. Eger şu çağda aldiğa (4) a... peştama tartivalğan, güzenlik, palvan ...amet bir aşpez sépi uzun, (5) yoğan bir çömüçni kötürüp çi...ip: “Kimde-kim aşhanida cédel çi...arsa, (6) muşu çömüçni béşiğa keygüzüp ...oyimen!...” dep pupuza ...ilmiğan (7) bolsa belki çüce-ğorazlardek hürpiyip, bazlışıp turğan héli...i (8) ikki terep rasa bir kepes éliš...an bolatti...

(9)Aşpezniñ heyvisi bilen cédel tézla bési...ti, bu işlarğa hélidin (10) béri yira...tin ...arap turğan A...niyaz çoñ...ur bir içki azab bilen (11) uluğ-kıçık tinip ...oydi. U bayi...i ikki o...uğuçini tonumaytti, (12) tonumisimu, eger yoğanbaş baş...a bir iş tüpeylidin aşunda... (13) oşu...çili... ...ilğan bolsa, A...niyaz buniñğa hergizmu çıdap turalmiğan, (14) belki ikki ta...lap bérıp, yoğanbaşniñ azra... nuğlisini élip ...oyğan (15) bolatti. Lékin bugün u, unda... ...ilmidi, köñlide her ikkisige eyib (16) ...oyalmidi, açlı... ularni aşu halğa-aşunda... ...opal telve ve (17) cédelğor halğa keltürüp ...oyğanidi. U héliki oru... baliğimu, yoğanbaş...imu (18) oğşaşla hésdaşlı... ...ildi. Çünki kiçikkine umaçni dep ya...a (19) si...iş...an aşu ikki o...uğuçimu, ularğa ...arap köñli buzulğan A...niyazniñ (20) özimu,baya beş ciñ pustek vezipisi üçün bir munçe ğuduraş...an (21) sava...daşlirimu şu künlerde, oğşaşla éğir künlerni béşidin (22) keçürüvatatti, ular ...atti... boran-çap...unlarğa duç kelgen yéni bir tarihiy (23) devrniñ bosuğisida turatti, bu yéñi devr ularniñ iradisini, (24) casaritini, e...il-parasitini, ...is...isi, hayatlı... i...tidarini sinavatatti. (25) Bu sina... he...i...etenmu eğir ve şep...etsiz idi. Buniñda ...anaetke, (26) şükürge, irade ve casaretke tayanğandin baş...a, yene bayi...idek élišiş...a, 27(1) tirkişişke, şu ar...ili... canni ...oğdaş...a toğra kéletti, bolmisa sina.....a (2) asanla berdaşlı... bérelmey, ihtiyarsız septin çüşüp, bunda... aliy (3) bilim yurtida o...up, ilim éliš pursitidin merhum bolup ...alatti! Hélimu (4) sina.....a berdaşlı... bérelmey septin çüşüp ...alğanlar, bilim élištin (5) mehrum

...alğanlar azmu?! A...niyazniñ sinipidinla ötken yildin béri on (6) üç okuğuçı ħoddi cin élip ...aç...andekla ġayib bolup ketmidimu!? (7) Ularniñ bezisi ...ışili... kanikülđa; bezisi yazlı... kanikülđa yurt...a kétipla (8) ...aytip kelmidi, bezisi bir kéçidila yo...ap ketti... Şunda... ...ilip, (9) yéñi ders başlanğan birinçi yildiki ellik o...uğuçidin hazır ottuz (10) yettisi ...aldi. Buni az dégendek téġi Turġunmu kétimen devatmamdu? (11) Ah, Ĥuda! Bu sina...niñ çeki nedidu? Uniñdin kimler ötüp, kimler (12) ...alar!...

(13)A...niyazniñ ħiyalliri çigışlinip ketti, demalli.....a uniñ tégige (14) yétiş testek körünetti. Şuña u, köz aldidiki işlardin aççı...liniş, (15) ħiyal sürüş ve oyġa pétiş bilen emes, peket kitab o...uş (16) ve heriket bilen ...utulup ketkili bolidiğanlı...ini oylap, etraptiki (17) sava...daşliriġa muraciet ...ildi:

(18)-Aġiniler, ġeyret ...ilsa... beş ciñ postekni yiġip (19) kétermiz, köprek yiġsa..., köprek yeydiğan gep! Bu künlerde özimizniñ (20) ġémini özimiz ...ilmisa... bolamdu!?

(21)A...niyazġimu ar...a-ar...idin ikki sual çüşti:

(22)Oanda... yiğimiz? (23)-Nedin

yiğimiz?

(24)A...niyaz baya könlige pükken pılanini éytti:

(25)-Méniñçe, bugün çüşlük dem élišni ...oyayli, baldurra... (26) heriketlinip, bir ...ismimiz Ulanbay terepke, bir ...ismimiz Muttelipcanniñ 28(1) ...ara yağaçli...i terepke çi...ayli, sizniñçe ...anda... ğulam?

(2) Bolidu, -dédi kilaskom ğolam uniñ pikrige ...oşulup, (3) eñ yağşisi, hemmimiz Ulanbay terepke çi...ayli, etigen añlišimçe (4) Mutellipcanniñ ...ara yağaçli...iğa matématika fakultétiniñ o...uğuçiliri çi...- (5) ...udekmiş!

(6)-Boldi, hemmimiz ħurcun-ħaltimizni kötürüp, Ulanbay (7) terepke marş! - dédi Seley Oaşañ A...niyazniñ bay...i sözliridin biraz (8) tesirlinip, -Ulanbayniñ bağrı keñ, hemmimizniñ riz...i tépilip (9) ...alar!

(10)Şunda... ilip, ular sinip boyiçe Ulanbay terepke çi...işni, (11) keçlik tama.....içe vezipini tolu... orundap ...aytip kélişni meslihetlišip, (12) tézla yolğa çi...iştı. Hemmeylenniñ ...olida ħalta, sokma, sétka (13) dégendek nersiler bar idi. Ular mektepniñ çoñ dervazisidin çi...iş (14) bilenla tebiiy halda köñli tart...an, épi kélişkenler üçtin, töttin (15) ğujmek boluşup, her ħil témilarda parañlišip mañdi.

(16)A...niyaz yene şu ...edinas dostliri Turğun ve Zayit bilen bille (17) idi. Bugün ularğa yéñidin Seley Oaşañ ...oşulğanidi. A...niyaz ularni (18) başlap mañdi. Ular Ulanbayğa bara-barmayla ħéli keñ ve ...oyu... dereħzarli.....a (19) duç keldi, buniñ içide ...ara yağaçlarmu köp idi, süyi (20) ...açmiğan yaş nota-şağlarda postekler ğuççada sañgilap turatti... (21) Oorsi...ida çüşte içken bir ap...ur umaçtin baş...a héçnerse bolmiğan bu (22) aç ...orsa...lar keçlik ...orsa...niñ ğémide yene tirişip -tirmişip (23) işlidi!...

(24)Cumhuriyet ...urulup on yildin kéyin, tunci ...étim mana şu (25) tolu...

kurslu... aliy bilim yurtiğa kirgen bu o...uğuçılar şu künlerde (26) he...i...etenmu turmuşniñ

...éyin bir imtiḥanğa duç kelgenidi. Bu imtihan 29(1) baş...a nerse emes, del aşu açlı...
 azabi idi. Bu azab bezilerni pütünley (2) ḥalidin ketküzüp, bir söñek, bir tére ...ilip
 ...oydi, bezilerni (3) bolsa, küptek işşitip ayağ...a turalmas ...ilip ...oydi, burun...i (4)
 va...itlarda hemişe kötüreñgü, ḥoş ça...ça... yüriydiğan Seley Oaşañmu hazir (5) şümşerep,
 ...izi...-...izi... letipe ça...ça...larğimu ağızi kelmeydiğan (6) bolup ...alğanidi. U bezi künliri
 özini-özi ḥuş ...iliş üçün (7) bolsimu: “Ah Ḥuda, maña içiñ ağırip bir çine navat çay bilen bir
 (8) kakça nan berseñ, saña vede bérettingi, uniñ temini ketküzmeslik (9) üçün on
 küngiçe éğir çay...imayttim!” dep nale ...ilatti. U bugünmu (10) birer saetlik ciddiy iştin
 kéyin éri... boyida oturup tamaka çekkeç, (11) ağıniliriğa yene şu nan ve ...orsa...niñ
 géçini ...iliş...a başlidi:

(12)-Men deymen aġiniler, öz zamanisida rimli...larġa ...arşı bir (13) çölge toplanġan beş miñ Yehudini Eysa Payġember beş nan, ikki bélmik (14) bilen toyġuzup, açlı...tin ...utulduruptiken. Şu künlerde bizniñ (15) içimizdimu Eysadek aşunda... karametlik birsi çi...ip ...alsa, biznimu bu (16) açlı... azabidin ...utuldursa ...anda... yaĥşı bolatti-he?!

(17)Şuni déġine! -dédi Turġun uluġ -kiçik tinip (18) -lékin u bir rivayet, biz bolsa..., ne... réalli...ni béşimizdin keçürüvatımız. (19) Eger Huda adil bolsa, bizniñ azabımızni körse bolatti, lékin bu (20) künlerniñ héç aĥiri körünmeyvatidu, açlı... déġen ademniñ özini (21) özi azablap, asta-asta ölüşi oĥşaydu!...

(22) Bu gep A...niyazġa ança ya...midi, Turġunniñ şunçe ümitsiz, (23) çüşkün bolup ketkenlikige heyran boldi ve uniñ köñlige azra... (24) bolsimu ilham, medet bériş üçün gepni igitip munda... dédi:

(25)-Kim bilidu aġiniler, béşimizdin ötuvat...an muşu éġir künler (26) bizni téĥimu e...illi..., casaretlik, ...eyser ...ilip çi...amdu-téĥi! 30(1)Yé...inda ...aysi bir kitabta şunda... bir nersini o...uġandek ...ilimen: Bayaşat, (2) ġemsiz, paraġetlik turmuş ademniñ iradisini acizlaşturup, (3) boşasturuvétidu, maddiy turmuş yaĥşılanġanséri, adem téniniñ tebietke (4) maslišiş i...tidari şunçe naçarlišidu! Méniñçe, bu gep meyli (5) fiziologiyeye, meyli psiĥike cehettin bolsun toġridek ...ilidu!

(6)Éri...niñ u teripide kona çigrin somkiġa ...açılanġan posteklerni (7) ...oli bilen deñsep olturġan Zayit bu gepke derhal ...oşuldi:

(8)-Toġra, menmu şundak ...araymen, bu ...éyinçili...lar belkim biz üçün (9) irade tavlaydıġan, casaret yétiştüridiġan, menivi bayli... (10) toplaydıġan bir eñgüşter bolup ...alsa eceb emes!

(11)Seley bu geplerniñ köñlige ançe ya...miġanli...ini ...is...ila ça...ça... (12) bilen ipade ...ildi:

(13)-Pah-pah!... Némidéġen uluġ pikir, némidéġen yüksek ...araş (14) -he!? Bu

geplerni añlap ...orsi...im bir cavurdağ su içkendenk toyup (15) ...aldi!...

(16)Turğunmu pisent ...ilmiğandek ğudurap ...oydi:

(17)Ehval şunda... bolğandikin şunda... démey néme çare! A...mu (18) ecnebiy

şeytanğa şunda... dégen!...

(19)Parañ tebiiy halda şu yerde toĥtap ...aldi, bu künlerde bunda... (20)
geplerniñ ayiĝi çi...maydiğanli...i hemmeylenge ayan idi. Her kim öz ...anaiti, (21) öz
iradisi, öz e...idisi ve öz pikri bilen yaşaytti, gep (22) bilen birbirini ...ayıl ...iliş he...i...eten tes
idi. Şuña ular bir (23) -birlep orunliridin turup yene iş...a kirişti, vezipini orundaş...a az
(24) ...alğanidi...

(25)Söget yağıçidin epçil bir ilmek yasivalğan A...niyaz ...ariyağaçniñ (26) adem ...oli yetmeydiğan héli-héli éviz şahlirininu ...ayrip **31(1)** égip, yumran notilarda tézi...tek ğuç-пуç turup ketken posteklerni (2) yoğan pencilik ...olliri bilen vaşilditip yériytti. Seley Ğaşañ bilen (3) Turğun bir tüp kadak ...ariyağaçniñ üstige çi...ivalğanidi, ular ...oş (4) ...ollap sériğan posteklerni hedep ...oyniğa ti...atti. Köñlekliri köpüp, (5) beeyni saman ti.....an tekiydek yoğınap ketkenidi. Bir çağda (6) Seley Oaşan derehniñ bir açimi...iğa minivélip, hemmeylenni tovlap özi (7) ...aratti:

(8)-Pis-pis-pis, yağşimusiz ağıniler, maña ...arañlar, (9) pé...irğa hazır şunda... téz ve uluğ bir ilham keldiki, özümni basalmay (10) derehtin yi...ilip çüşkili tas ...élivatimen, tinç, men uni derhal (11) o...uvétey, -u avazini ritimğa keltürüp, ...ollirini ereñ-sereñ (12) pulañlitip şéir o...uş...a başlidi:

(13)Postek, postek, (14)Ah, yéşil

postek. (15)Yapra...liriñ aş boldi,

(16)Ourtliriñ sémez göş.

(17) Sen bolmisañ Ulanbayda, (18)Ya... bu

tebiette- (19)Bizniñ bu aç,

(20)Ah, biçare ...orsa...lar

(21)Oanda... ..ilatti- (22)Ah, cénim

dostek!...

(23)-Oanda..., Mayakovéskiniñ çaçmiliriğa oğşaptumu?

(24)-Oaltis-...altis! -dédi Zayit mensitmigendek üzük **32(1)**-üzük çavak urup, - eslide şéir dégenni sen yazsan bolidiken (2) Oaşan! Dereh üstide tursañmu ilhamiñ kélivéridiken!

(3)-Şunda..., maña dereh üstidimu ilham kélivéridu, -dédi (4) Seleymu boş

kelmey, -herhalda bu ...iğ üstide kelgen ilhamdin pakizrek (5) bolidu-de!...

(6)Turğun piğildap külüp ketti, Seley özi şéir yazalmisimu, (7) sava...daşliriniñ

gézit-jurnallarğa çi.....an şéirlirini asanlı...çe yaratmaytti, (8) u birla A...niyazğa ...ayıl idi, Zayitni bolsa “oğut (9) şairi” deytti. Emma bu gepni hazırğıçe ağızidin çi...armay köñlide (10) sa...lap kélivatatti, mana bugün kütülmigendek müriti kélividi, (11) köñlidiki şu

gepniñ bir ...isminila éytip saldi. Zayit buni çüşendimu (12) -çüşenmidimu bu he...te

...ayta eğız açmıdı, Seley yene şu bayı...i (13) hayacan bilen sözini davam ...ildi:

(14)A...niyaz, Zayit, siler şairǵu, réalistlarǵu? Muşunda... aktival (15) témilarda şéir yazmay, néme yazisiler? Men silerge bügünki (16) emeliy tesiratim bilen bir téma te...dim ...ilay: “Postek Naǵşısı!” (17) ...anda...?

(18)-Toǵra, buniñdin yaǵşı şéir çi...idu, dédi A...niyaz (19) ħiyalçan halda, - bizni tebiet yaratti, yene şu tebiet bé...ivatidu. (20) tebiet he...i...etenmu uluǵ, séĥi, nu...sansız bir mevcudat! U insan (21) vucudini öziniñ pütmes-tügimes méhir muhebbeti bilen yaşırtıdu, (22) zo...landurıdu, şadlandurıdu! İnsan ve tebiet bizniñ ölmes, (23) meñgülük témimiz!

(24)Keçki şepe... yıra...tiki upu... gümbizige ħuddu altun reñ bilen (25) keşte çekkendek çiraylı..., nurlu... ve körkem menzire peyda ...ılǵan (26) bir va...itta, töt dost postek bilen tompayǵan ħalta, somkilirini kötürüşüp 33(1)mektepeke ...aytma...çi boldi. Ularñiñ hemmisi harǵan, aç...an, (2) aǵzilirimu ...urup, kalpukliri gez baǵlıǵanıdı, lékin ularñiñ rohi (3) üstün, keypi çaǵ idi, çünki ular vezipini köñüldikidek (4) orundiǵan, beziler hetta aşuruvetkenidi. Ular dereǵzarlı... içide éri... (5) boylap tövenge mañdı ve köp ötmey çoñ yolǵa çi...ti, çoñ yolda (6) ular Badamgül bilen Ġunçe...izni uçritip ...aldi, ikkisi bir ħalta (7) postekniñ ikki béşidin tutup, ħoddi keklikniñ yorǵisidek téz, (8) emma uşşa... ..edemler bilen kėtişivatti. Zayit Badamgülñi körüpla uniñǵa (9) yé...inçili... ..iliş...a başlıdı:

(10) Badamgül hérip ...alǵansız, ekilik, haltini men kötürey!

(11) Rehmet, harmidim -dédi Badamgül sipaye avazda, -özüm (12) kötürimen. (13)Seley Oaşañ ...izlarniñ aldiǵa kélip, Ġunçe...izǵa ça...ça... ..ildi:

(14)-Pis-pis-pis, yaǵşimusız, ħénim! Öziñizmu çi...ip (15) ...apsız, kimni panah tartip çi.....ansız ħénim!

(16)Ġunçe...iz ...aş-közini süzüp, tumşu...ini uçlap, bir-nerse (17) démekçi bolup

turuvidi, A...niyazniñ sözi uniñ pikirini bölüvetti.

(18) Rast, sizmu çikipsiz...

(19) A...niyaz bir munçe gepni köñlige pükken bolsimu, lékin hodukuştinmu (20) yaki hayacandinmu, iş...ilip ħiyali çéçilip, gépni éytalmay (21) ...aldi. Şu künlerde néme üçündür u Ġunçe...izni körsila bedini lappide (22) ot élip köygendek bolatti, özini tutalmay, uniñğa pütün esli (23) veslini bérivétişke teyyar turatti.

(24)-Men çi...misam bolamdu, A...niyaz ...ariña, buniñ mavu nazuk barma...liriğa, (25) -dédi Ġunçe...iz Badamgülniñ ...olini işare ...ilip, -muşu (26) barma...lar bilen u téħi töt saette beş ciñ postek yiġamdu? Silerniñmu **34(1)** baġiriñlar taş iken!...

(2) Ğunçe...izniñ evrişim boyi naz bilen tevrendi, çakmak (3) kirpiklerini téz- téz ...é...ip külümsiridi. A...niyaz uniñ közlerige ...arğıniçe (4) turup ...aldi. Bu közlerde bir ħil séhriy küç, tikilip ...arisa (5) köñülni illitidiğan küçlük bir hararet bardek ...ilatti. Mana şu séhriy (6) küç bilen mana şu hararet ötkenki “uzitiş ziyapiti”din buyan (7) A...niyazni séhirlep, köydürüp, öz yéğida öz göşini ...oruydiğan bir (8) ħalğa keltürüp ...oyğanidi. Lékin u buni aşkarılaş...a, birersige (9) sezdürüp ...oyuş...a pétinalmaytti. Çünki u, Ğunçe...izniñ söygini barlı...ini, (10) tolu... ottura mekteptin tartıp yürüvat...an ...edinas yigiti (11) sultanniñ hazir Özbékistandiki Ottura Asiya Univérsitétida o...uvatkanlı...ini (12) biletti. Bu halda, u öziniñ bu bir cüp muhebbetdaşniñ arisiğa (13) ħuddi suğurdek ...istilip kirip, üçinçi bir şeħs bolup ...élişini (14) ħalimaytti, lékin ...anda...tur çek-çégra, ...aide -yosun dégenlerni (15) bilmeydiğan, ademniñ irade ve tesevvuridin hal...ip kétidiğan muhebbet (16) atlı... bu beñbaş, hökümran tuyğu haman uniñ ...elbide mevcut idi, (17) şu tuyğu ve şu héssiyat öziniñ ğayibane rişti bilen uniñ her bir (18) hüceyrilirini çirmivalğanidi. Bu ğayibane rişte hemişe uniñ vücudida (19) bir ħil yoşurun ve lezzetlik rahet sézimi ...ozğap turatti...

(20)Unçe dep ketmeñ Ğunçe...iz, -dédi Zayit yene gepke (21) ...isturulup, - navada Badamgül vezipisini orundiylmığan bolsa, mana men (22) özüm yığ...an postekni bérivétettim...

(23)-Tayinli... Zayit! -dédi Ğunçe...iz ağızını purup, -bizniñ (24) ...olimizdiki mavu ħalta bolmığan bolsa, hergizmu u gep sizniñ éğiziñizdin (25) çi...maytti! Siler yigitler ezeldin yağlıma gepke usta, şuña (26) men dostumni yerge ...arap ...almisun, dep çüştin kéyinki konsultatsiyini 35(1) taşlap, bile çi...tim. (2) Bunda... ayiği çi...mas geplerge ħatime bériş üçün Turgun (3) Badamgöldin soridi:

(4)-Şevkettin birer ħever barmu?

(5)-Ya..., -dédi Badamgül ikki teripige ...arap, -ħever bolsa (6) siler añlar siler...

(7) Yoğsu, biz añlaydığan ħever baş...a siz añlaydığan ħever (8) baş...a-de! -
 dédi Zayit ħuddi kinaye ...ilğandek ħelite teleppuzda, (9) -sizge belkim iş...-muhebbet
 şéirliri yézilğan ħetler, yürek (10) sözliri ipadilengen télégrammilar kelgendur!...

(11) Badamgülniñ yüzi hüppide ...izirip, közliri elemlik par...ırap (12) ketti, bu
 gepler uniñ ħélila zitiğa tegkenidi. Turğun özi başlığan (13) gepniñ Badamgülge bunda...
 yoşurun dilizarli... élip kelgenlikidin (14) aççı...i kélip, Zayitniñ şéhiğa uruş üçün ağızını
 ömellep turuvidi, (15) uniñdin Seley ħaşañ ça.....an çi...ip ketti:

(16)-Pis-pis-pis, yaħşimusiz, Badamgül! Yüziñiz bek (17) népizken sizniñ,
 lékin bilip ...oyuñ, bizde açközler köp, ularniñ (18) bizeñ közlirige berdaşli... bériş üçün
 ...élinra... yüz bolmisa bolmaydu, (19) cumu!

(20)Bu gepniñ ħélila cayğa çüşkenlikidin ħoşal bolğan Ġunçe...iz (21) küldi,
 külgindimu, ...aş-...apa...lirini oynitip, bekmu huzurlinip (22) küldi...

(23)Şu esnada, ularğa yene üç ...iz uçridi, Ğunçe...iz bilen Badamgül (24) ...iz sava...daşliriğa ...oşulup, yolniñ oñ çétige çi...ip ketti. (25) Ular mektepke yé...inlişip ...alganıdi. Üç taştiki döñge çi.....anda, mektepniñ (26) égiz turġuni bilen ...izil bina oçu... közge taşlandı. **36**(1) Oizlardin ayrılğandin kéyin, töt yigit öz ħiyali bilen cimecit kélmivatatti. (2) Bolupmu A...niyaz bölekçe cimip ketkenidi, goya Ğunçe...iz(3) özi bilen bille uniñ ħuşalli...ini, şöġlu...ini ve köñül meylini élmip(4) ketkendek ħiyalcan, ħamuş, cimġur boluvalğanidi. Turġunmu öz(5) te...diriniñ helekçilikide oylaytti, pılan ...uratti, çot so...atti... Aridiki(6) cimli...ni Zayit buzdi, köñlide intayin muhim ħever dep bilgen(7) bir işni yénidiki dostliriğa bir ħil sirli... avazda éytiş...a başlıdi.

(8)-Aġiniler katta bir kişidin muhim bir ħeverni-añlap ...aldim,(9) éytişlarğa ...ariğanda, İli-çöçekte çetke ...éçiş ehvali boluvat...an (10) oĥşaydu. Mektipimizdiki bezi o...uġuçılarmu her ħil bahane-sevebler(11) bilen yurt...a bérıp, muşu iş...a arılışip ...alganniñ gépi bar. Men(12) Şevkettin ensirep ...aldim...

(13)Néme? Şevketnimu çetke ...açıdu, démekçimu sen?! -A...niyaz(14) gepniñ aĥiri tüge-tügimey ...aynap ketti, -Zayit, sen(15) Şevket bilen üç yilli... ..edinas aġine, uniñ ...anda... ademliki saña (16) ayan, bunda... geplerni kelse-kelmes yerlerde dep yürme, Badamgül(17) téhimu añlap ...almisun!...

(18) Zayitniñ alahide heşem-derem bilen éyt...an bu gépi Turġunnimu (19) oylandurup ...oydi. U Zayitniñ köñlide kişige éyt...ili bolmaydığan bir(20) ġerezniñ - Şevket bu yerdin yo...alsa Badamgül maña ...alidu, deydiğan bir(21) haram niyetniñ barli...ini hés ...ilğandek aççı... bilen do.....ida munda...(22) dédi:

(23)Biz Şevket bilen üç yıl sirdaş, dildaş, te...dirdaş(24) boldu.... U kim “keh” dése uçup kétidiğan unda... tutamsız, yiliki(25) suyu... yigitlerdin emes!

(26) Zayit ikki aġinisiniñ zerdilik gépidin biraz oñaysızlandimu **37**(1) ...anda..., derhal özini oñşap, gepni yasidi. Lékin köñlidiki gumanni(2) yenila yoşurup ...alalmidi:

(3)-Menmu uni çetke ...éçiptu yaki ...açıdu, démidimġu! Lékin(4) silermu

bilisiler, uniñ çetke ço...unuş idiyisi, bolupmu, Rus ve(5) Sovét edebiyatiğa bolğan ço...unuşi nahayiti küçlük! Bunda...(6) idiyidiki ademlerni purset bolsa tevrenmeydi dégili bolmaydu. Lékin(7) Şevket unda... bolmas!...

(8)-Nediki geplerni ...ilip yürisen, Zayit! -dédi A...niyaz(9) biraz ...izişip, -bir ademniñ bilimge bolğan ...izi...işini,(10) ço...unuşini ...anda...mu uniñ çetke ...éçişi bilen(11) bağılılı bolidu. Sėniñ menti...eñ boyçe bolğanda,(12) Sovét edebiyatiğa ço...unğanlar Sovétke, Fransuz edebiyatiğa ço...unğanlar(13) Fransiyige, Ereb edebiyatiğa ço...unğanlar Ereb dünyasiğa haman bir küni(14) ...éçip kėtişi mumkin ikende! Bu ħuddi “béşi yoğan bega bolidu, ...oli(15) yoğan ...ul bolidu” digendekla gep emesmu, senmuze...

(16)-Boldi ...oyuñlar, bolmiğan işni talişip(17) hama...etlik ...ilmayli! -dédi Seley Oaşañ salaçili... ..ilip,(18)-gep köp bolup ketse ademniñ ...orsi...i bek téz éçip kétidiken,(19) avval sa...salamat aşhaniğa bérıp, ...orsa.....a azra... kalteçem sélmivalayli,(20) andin talaşa...mu ülkürenmiz, Şevket téhi (21) çégridin ötüp ketmigendu?!

(22)Bu gepni estayidil çüşinip ...alğan Turğun késipla dédi: (23)-

Hatircem bol, u ötüp ketmeydu!

(24)-Şuni deymina!... Seley Zayit...a dartmiliğandek közini heyyarli...(25) bilen

...isip ...oydi.

38(1) Turğun aħir kėtiş ...ararığa keldi, Şevketni kütüşkimu(2) könmidi. U bugün çüştin kényinki iħtiyariy heriket va...tida A...niyazni(3) ça...irip, mektepniñ tenterbiye meydaniğa başlap keldi ve ħaliy bir(4) yerde oturup köñlidiki gepliriniñ hemmisini éytti, A...niyaz uniñ(5) geplirini sevrlik bilen añlap bolğandin kényin çoñ...ur uluğ-kiçik tindi(6) ve uniñdin ayrılış...a közi ...iymiğan halda munda... dédi:

(7)-Adaş, Turğun, yene azra... çidiğın, ğuliçi tügep ğériçi(8) ...aldi, yene ikki yıl dégen ...ançili... idi, yiñnağuçniñ ömridek(9) pirride ötüp kétidu, bille keldu..., bille kéteyli!...

(10)Turğun uhsindi, ...olini mañliyiğa tirep çoñ...ur oyğa patti,(11) aħirida yene öziniñ gépini ...ildi:

(12)-Özümmu bilmeymen adaş, zadila turğum yo.... Sinipta oltursam, (13) méniñ köz aldında hemişe doska, konsipiklar emes, belki dadam(14) bilen anam toğra turuvalidu, men şular bilen sözlişip olturimen...(15)-U sel turuvélip, köñliniñ çoñ...ur yéridiki yene bir rast gépinimu(16) éytti, -açli.....a çidimidim adaş, açli... ademni çayan ça.....andek(17) azablaydiken! Men saña ...ariğanda yarimas, iradisiz ikenmen...

(18)-Unda... déme, -A...niyaz dostiniñ köñlini yasidi, -menmu(19) pilsirat kövrükiniñ üstide mañğandek kétivatimen, adaş! Lékin bu(20) ...iynçili...larmu tiz arida

ötüp kéter, dep oylaymen. Yene azra...(21) çidayli, ötüp kétidu...

(22)Turğun cahilli... bilen béşini silkidi:

(23)-Ya... men öz közitişlirimdin şunda... ħulase kilimenki, 39(1) tünügün bilen bugün oħşaş Zayit, şeksizki, ete bilen ögünmu(2) oħşaş bolidu!

(3)-Némançe ümidsizlinip ketkensen, Turğun! -dédi A...niyaz(4) hem köyüngen hem ümidini üzgen halda, -men séni ħéli ğeyretlik,(5) iradilik dep ...arayttim...

(6)-Özümmu bilmeymen, hemme nerse çekidin aşsa eksige(7) yanidiğan oħşaydu! -U bir az turuvélip, andin A...niyazniñ ...olini(8) dostlarçe çîñ si...ip turup,

çoñ...ur bir içki tuyğu bilen davam(9) ...ildi, -rastimni éytsam, sendin, Şevkettin zadila ayrılğum yo..., (10) lékin ...ararim e...idemdin üstün keldi, men ete çüşte yolğa çi...imen, (11) yurttin kelgen bir tonuş şopur élip ketmekçi. Kitab, (12) konsipiklarniñ hemmisini sandu.....a ...açılap élivaldim, yot...an-körpem(13) saña ...aldi, ħet yézişip turayli, hayatla bolsa... téħi köp(14) uçrişimiz!...

(15) İkki dost çiñ ve uza... ...uça...laştı, her ikkisiniñ közidin(16) ayrılış...a ...ıymığan bir neççe tamçe cudali... yaşliri meñzini boylap(17) sirğip çüşti. A...niyaz köñli buzulğan halda munda... dédi:

(18)-Turğun, dostum, biz üç yıl bir yata...ta yétip, bir ...azanniñ(19) éşini içip, bir sinipta o...up, rohiy cehette bir ömür hésdaşlarğa(20) aylandu.... Emdi va...itsiz ayrılğan bolsa...mu, Ĥuda ħalisa, rohimiz bir(21) ömür bir-birini hürmetlep, izdişip turidu!...

(22)-İşinimen! -dédi Turğunmu ésedigendek öpkisi örlep, (23) cismimiz ayrilsimu, rohimiz ayrılmaydu, ħet yézişip turayli!

(24)Yata.....a ...aytiş yolida Turğun guya bir nersidin agahlandurğandek(25) A...niyazğa munda... dédi:

(26)-Adaş sen Zayitni unçıvala aliycanab tesevvur ...ilip **40**(1) ketme! Meniñ közitişimdin ...ariğanda, uniñda ançe-munçe ala köñüllük,(2) semimiyetsizlik bardek ...ilidu. Méniñçe, bu dünyada dostlarni birbirige(3) ömürvayet bağlap turidiğan nerse-köñül pakli...i bilen(4) semimiyet! Sen uniñ bir neççe kündin béri Şevket he.....ide tar...itip(5) yürgen geplirini añlidiñmu? “Ĥodüki barniñ munüki bar”(6) dégendek, köñlide alili... bolmisa munda... ...ilip yöremti! Yalğan gep(7) dégenniñ puti bolmiğan bilen ...aniti bar. Hazir o...uğuçılar arisida (8) “Şevket çetke ...éçiptu” dégendek gepler é...ip yüridu!

(9)-Uğu şunda..., -dédi A...niyaz, lékin köñliniñ çoñ...ur yéride (10) Turğunni “biraz aşuruvetti” dep ...arap, ançe ...izğın bolmiğan(11) pozitsiye bilen davam ...ildi, -

Zayitta az-tola tura...sizli..., menmenlik(12) ve yalğaçılı... illetliri bar, lékin méniñçe, u yenila bizniñ yağşı(13) dostimiz, yağşı buradirimiz, aldirap uniñ dostlu... sada...itidin gumanlansa...(14) bolmas!

(15)-Boptu, işkilip, bu mendiki bir sézim, A...niyaz! Men(16) kétévatimen, uniñ bilen sen bille ...alisen. Konılarda: “Bir ademni(17) sinaş üçün bir tağar tuzni bille ye” dégen gep bar, belkim va...it(18) uzarğanséri, bir-biriñlarni téhimu tolu..., obdan çüşinip kétersiler!...(19) Yür, hazir ikkimiz bille dostlu... dohturhanisiğa bérp,(20) tura...ni yo...lap kéleyli, men uniñ bilen hoşlışıvalay!

(21)-Ma...ul, yür emise, -dédi A...niyaz uniñ ...olidin tutup,(22) -tünügün gulamniñ éytişiçe, tura...mu dohturhanidin yé...inda(23) ...aytip çi.....udek.

(24)-Sa...iyiptumu?

(25)-Bilmidim, A...niyaz yelkisini ...isti ve heyran bolġandek teleppuzda(26)

davam ...ildi, -uniñġa “...orsa... sariñi” dégen diaġnozni **41**(1) ...oyuptumiş!... (2)-Néme?!

(3)-Oorsa... sariñi!

(4)Her ikkisi teeccüp bilen bir birige ...araştı.

(5) Şevket ...aytip keldi, lékin uniñ keypi boş, dili sunu...(6) idi. Gep-söz, reñgi-rohidinmu yurt...a bérıp kelgen kişilerge(7) ħas kötüreñgülük, merdanili... körünmeytti. Çirayi téhimu ...aridap,(8) ...apa...liri olturuşup ketkendek ...ilatti...

(9)Dostliri uni ...uça...lap ...arşı aldı, visal ħoşli...idin(10) Badamgülniñmu çirayi yal-yal bolup ketti. Şevket uniñ bilen körüşüvétip,(11) “méni séġindiñizmu?” dep asta sorividi, u nahayiti(12) cezbilik bilen miyi...ida külüp ...oydi. Şu tur...ida u Şevketke téġimu(13) güzel ve nazaketlik, ħuddi yéñidin gülligen etir gülge oħşaş(14) mulayim körünüp ketti. Démisimu séġinġan, kütken, hetta “körelmey(15) ...alarmenmu?” dep az-tola ensirigen adiminiñ asmandin çüşkendek(16) tuyu...siz peyda boluşı Badamgülni he...i...etenmu ħoşal ...ilġan, hayacanlandurġanidi.(17)Şuniñ üçünkimikin, uniñ Şevketke hérismenlik bilen(18) tikilgen ...ap...ara, dügilek közliridin bir ħıl hararetlik nur yéġip(19) turatti. Bu nur beeyni çolpan yultuzniñ nuridek yoru... ve biġubar(20) idi.

(21)A...niyaz Şevketniñ ikki mürisidin ...amallap, özige tart...an halda(22)

munda... dédi:

42(1) Körüşmigimizge ...ançe boldi, adaş? Toptoġra on yette(2) kün boptu-he? Bezi va...itta, türgénivniñ ...ehrimanliriġa zo...üm kélidu,(3) ...ilġan işi- bir-biriniñkige méhmanġa bériş, yep-içiş,(4) sirdişiş... Ular turmuşni ene şunda... ötkizidu, bizdiçu? Bizde (5) açlı..., ...atilañçili..., ġuduraş...

(6) Zayit uniñ bilen dostlarçe ...uça...lişip körüşken va...itta,(7) gerçe ħéli oñaysızlanġan, yüzi bezide ...izirip, bezide tatarġan bolsimu,(8) lékin yenila çandurmidi ve uniñ ...aytip kelgenlikidin nahayiti(9) ħuşal bolġanlı...ini ipadilep:

(10)-Bekmu te...ezza boldu..., kéçikken bolsañmu keldiñ, adaş!(11)Yene cem

boldu..., emdi ayrilmaymiz, zadi ayrilmaymiz! -dédi(12) tesirlik avazda.

(13)Ular sözlişivat...anda, yata.....a Seley Oaşan kirdi ve ikki ...olini (14)

yira...tinla sozup:

(15)-Pis-pis-pis, yağşimusiz, ...edirlik(16) sava...dişim! -dep yügürüp keldi.

Şevket uniñ bilenmu ...izğın(17) körüşüp hal soridi: (18)-

Oanda...ra... turdiñiz, Seley?

(19)-Yaman dégili bolmaydu, adaş! Yumşa... esnep, ...atti...(20) kékirip yürdu..., deña! -dédi Seley ...isi... közlrini pildirlitip, (21)- yep -içişimiz keñtaşa, tamdiki eglektin, havadiki leglektin(22) baş...ini yep kétivatimiz!...

(23)Hemmeylen küldi, külgendimu Seleyniñ öziğe bolğan ...izi...iş(24) ve ...ayilli... bilen ħendan urup, puħadin çi.....idek külüşti...

(25)-Emdi mavu çöçektin kelgennimu yep ba...arsız, -dédi(26) Şevket şire üstidiki bir neççe may to...aç, ...urut ve érimçilerni 43(1) uniñ aldığa sürüp, -köp nerse élip kélelmidim, yurtmu (2) ...atilañçili.....

(3)U yurttiki işlar toğrisida oçu... ve tepsiliy sözleşni (4) ħalimidi, néme üçündür köñliniñ arami yo... idi. Yene bir tereptin,(5) u yerde bolğan malimançili...larni aşkara sözlep yürüş siyasiy(6) cehettin yaħşı bolmisa kérek, depmu oylaytti. Pe...et keçte, A...niyaz (7) bilen yalğuz ...alğandila u işlar toğrisida azra...la sözleş berdi:

(8)Anamniñ késelliki yalğaniken, adaş! Ular méni bille élip (9) çi...ip kėtiş üçün aşunda... télégamma bériptiken. Lékin men barğıçe,(10) anam, akam, siñlim aldirap çi...ip kėtiptu... Çégra dégen(11) hañgir...ay uçu..., ademler öle-tirilişige ...arimay, kétivatidu...(12)-Şevket bir az toħtap uluğ-kıçık tindi ve bir nersidin(13) epsuslanğandek héssiyat bilen davam ...ildi, -tova, men ularğa(14) heyran! Kişiniñ yurtida néme bar?! Adem dégen bezide hayvanğa oħşap(15) ...alidiken, men yil...ılarniñ, ...oy-kala padiliriniñ hürkigenlikini, pitiriğanli...ini(16) körgeñ. Unda... çağda ular birersı yol

başlisila şuniñ(17) ar...isidin nege baridiğanli...i bilen çatı...i yo..., çapçip kétivéretti.(18)Yurttiki ademlermu aşunda... ...ara telvige aylinip kėtiptu. Bir-birini(19) dorap, bir-birige egişip, bir-birini ...ozğap kétivatidu! Men(20) oylaymen, vetendin ayrılğan adem ħoddi çaç...a çüşken képektek(21) yiltizsiz, ...edirsız bolup ...almamdu?

Dunyada vetendin, tuğulup ösken(22) yerdinmu illi..., şep...etlik, yer barmu?! Ourt-...oñğuz,(23) gül-giyahlarmu özi tuğulup uva salğan, biħ yérip yiltiz tart...an(24) yerdila yaşap gülliyeleydu!...

(25)Şevket çoñ...ur bir uh tartip ...oyup cim boldi, A...niyazmu(26) süküt içide oyğa patti. U dostniñ ...is...iğina on yette kün içide **44**(1) nurğun azabli... işlarni béşidin ötküzgenlikini, bir yıl burun(2) dadisidin meñgü ayrilip ...alganni az dep, emdi anisi ve toğ...anliridinmu(3) ayrilap, ...ara yétim bolup ...alganlı...ini, ...an -...érindaşliri, dost (4)-buraderliri, yurt-mehellisi ...almay çi...ip ketken oçu... çégridin(5) lipla ...ilip atlap ötüp ketmey, vetenni, kesipni, muhebbetni dep(6) merdanili..., bilen ar...iğa kelgenlikini oylap, uniñ semimiy(7)-sada...itige, iğlas-e...idisige, ğeyret-iradisige ...is...isi, aliycanab(8) rohiy dunyasiğa köñliniñ çoñ...ur ...atlimidin yene bir kétim(9) apirin o...udi ve bu çoñ...ur héssiyatini uniñ ...olini çïñ hem uza...(10) si...iş ar...ili...la bildürdi...

(11)Héli uza... höküm sürgen cimli...tin kéyin, Şevket béşini(12) kötürüp

A...niyazğa ...aridi ve bir nersige ...iyalmıgandek tuyğulu... avazda(13) munda... dédi:

(14)-Şunda... ...ilip, Turğunni ketti, dégen! Eceb ...iptu he!(15) Uniñ ata-anisiğa bolğan muhebbiti némidégen çoñ...ur-he?!

(16)Yalğuz ula emes, -dédi A...niyaz köñli ...alğandek bir ħil(17) teleppuzda, - uniñ muhebbitini şunçe küçeytivetken hês-tuyğuniñ(18) ar...isida bala tekkür bir ...orsa...mu bar!

(19)-He bildim... U yalğuz oğul, kiçikdin tartip arzulu...(20) çoñ bolğan-de! Heddidin artu... méhir-muhebbetmu ademni boşañ,(21) iradisiz ...ilip ...oyidu...

(22) Şevket bilen A...niyazniñ otturisida bolğan aşu söhbettin üç(23) kün kéyin kütülmigen köñülsiz bir iş yüz berdi.

(24)Şu küni etigen birinçi saetlik ders va...ti idi, sinip...a(25) çirayli..., retlik kiyingen logika muellimi Şemşidin depter, kitablirini(26) ...oltu...iğa ...is...an halda kirip keldi. U ottura yaşlar çamısındaki 45(1) salapetlik, bilimlik adem idi. U dersni nahayiti çüşinişlik hem(2) ...izi...arli... ötetti, şuña o...uğuçılar uniñ dersigimu, özigimu amra...(3) idi.

(4) U munberge çi...ip, o...uğuçılardin tinçli... soridi ve yo...limidin (5) kéyin Şevketni ça...irdi, Şevket edeb bilen ornidin turdi,(6) u logikiğa usta idi, imtihanlarda hemişe to...sendin yu...iri nomur(7) alatti. Şuña muellimmu pat-pat uni gevdilendürüp turatti.

(8)-Şevket, -dédi muellim uniñğa sinaş nezeri bilen(9) ...arap, -hazir men sizniñ ...oliñizğa baştek çoñlu...tiki bir taşni bérimen,(10) siz şu taş bilen mavu dériziniñ iynikini ça...alamsız?

(11) Şevket ançe oylanmayla aldirap cavab berdi:

(12) Elvette ça...imen muellim, baştek çoñlu...tiki taş bilen(13) dérise çul-çul bolup kétidu...

(14)-Şunda...mu, emise mana taş, éliñ, eynekni çul çul kiliñ! (15)-dédi muellim ve aldiğa kelgen Şevketke sol ...oliniñ ottura(16) barmi...ini uzatti, Şevket turupla ...aldi ve heyran bolğan halda soridi:

(17)Muellim, baya siz baştek çoñlu...tiki taş dividiñiz, ...éni u(18) taş ...oliñizda

unda... nerse yo.....u?

(19)-Bar, yé...inra... kélip ...arañ, -dédi muellim ...olini uniñ (20) aldiğa téhîmu sozup, -ene, uttura ...olumniñ uçida baştek çoñlu...tiki(21) taş turmamdu?

(22) Şevket téhîmu yé...in ...élip ...arividi, muellimniñ ottura(23) barmi...iniñ uçida téri...tek çoñlu...tiki bir taşniñ turğanli...ini kördi.(24) Şevket téhîmu heyran bolup soridi:

(25)-Muellim nedimu baştek çoñlu...tiki taş bu?

46(1) Muellim külümsiridi ve meksitige yetkendenek bir hîl ...anaet(2 tuyğusi bilen çüşendürdi:

(3)-Siz baştek çoñlu...tiki taş dégende öziñizniñ béşinila (4) oylamsız? Méniñ barmi...imda turğınimu baştek çoñlu...tiki taş bolmay(5) néme? Bu çümüliniñ, paşinin, bürginiñ béşidek çoñlu...tiki taş...(6)Démek, baştek çoñlu...tiki taşniñ çoñi bolidu, otturañsı bolidu,(7) kiçiki bolidu. Şuña bugün bizniñ ötidiğan dersimiz: “Logikidiki(8) u...umniñ dairisi ve méğizi” dégen mavzudin ibaret. Oéni, Şevket,(9) orniñizğa bériñ, emise hemmiñlar léksiyege di.....et ...iliñlar!

(10)Muellimniñ bu canli..., ...izi...arli... mu...eddimisi o...uğuçılarnı pütünley(11) özige celp ...ilivaldi, ular emdi pütün iştiya...i bilen ders(12) añlaş...a teyyarlinip turğanda, ħuddi kinoniñ ...izi... yérige kelgende,(13) tuyu...siz lénta üzülüp, tamaşibinlarniñ keypini uçurğandek bir iş yüz(14) berdi: Sinip...a mektep ...oğdaş bölüminiñ ikki adımı kirip keldi,(15) ularniñ çirayı sörün, te.....i-tur...imu sürlük hem soğu... idi.(16)Ular muellimge ...izil tamğili... bir vara... ..eğezni körsetti, ...uli...ığa bir (17) némilerni piçirlidi, lékin uniñ birer cavap ...ayturuşını kütmestin,(18) derhal o...uğuçılarğa yüzlinip, ...opal ve héssiz avazda tovlidi:

(19)-Şevket dégen ...aysiñ? He, senmu! Biz bilen mañ!...

(20) Şevket hañva.....andek turupla ...aldi, ħamuş közliri bilen birde(21) muellimge, birde sava...daşliriğa ...araytti. Sinip içini bir de...i...e(22) görüstanli...niñ cimcitli...i ...aplidi, bu cimli...ni yene şu héli...i ikki(23) ademniñ métaldek ...atti... hem soğu... avazi buzdi:

(24)-Hañvi...ip turisenğu, mañ! Bizge mesile tapşurisen!

(25) Şevket bayi...i gañgıraştın sel-pel yéşildi, közidiki(26) ħamuşlu...mu tügep, tözini gondipaydek kütüp turğan héli...i ikkisige 47(1) dadıl karidi ve ħatircem halda soridi:

(2)-Men tapşuridiğan ...anda... mesile iken u?

(3)-Ĥupsenlik ...ilma! -dédi ularniñ birsi çéçilip,(4) çetke ...açma...çi bolğanli...iñ mesile emeskende? Bilemsen, buniñ özi(5) vetendin yüz örüş, ħainli... bolidu!

(6)-Néme çetke ...éçiş?!... -Şevketniñ közliri çekçiyip,(7) ...arçu...i vehimilik kéneydi, nepisi ...isilğandek avazimu boğulup(8) çi...ti, -kim şunda... deydu?!

(9) Héli...i ikkisiniñ közi o...ut...uçıǵa çüşüp ...aldi, o...ut...uçı(10) ...olini ar...ıǵa tut...an halda bir nerse démekçidek aǵzını ömellep, közliridin(11) soǵu... nur ça...nitip, özlirige tikilip turatti, ular bu (12) közlerdiki adem héyi.....udek ötkür ...araştın: “Méniñ ...anunlu... léksiye(13) sözlişimge deǵlı ...ilivatisiler!” dégen menilerni çüşengendek boldi (14)-de, Şevketniñ sualıǵa perva ...ılmay “kéyin bilisen!” déginiçe uniñ(15) ...olidin tartip, siniptin élip çi...ip ketti. Oizi...arlı..., köñüllük(16) mukeddime bilen başlanǵan ders aǵırǵıçe davam ...ilalmidi,(17) o...ut...uçiniñmu keypi uçup, sözlimekçi bolǵan nersiliri oñtey(18)-toñtey bolup ketti, u telim-terbiye élip baridiǵan sinipta, yene (19) kélip, léksiye va...tida yüz bergen bu ...opal, yolsız işni zadila köñlige(20) siǵduralmidi, uniñ

nezeride, pédagugika ...aidisige pütünley hılap(21) kélidiğan o...uğuçılar içide vehime, sarasime peyda ...ilidiğan bunda...(22) köñülsiz işlar bu yerde -kişilerni zamanivi bilim, zamanivi eħla...(23) zamanivi añ- seviye bilen terbiyileydiğan bunda... aliy bilim yurtida(24) bolmasli...i kérek idi. Lékin u buni tosüp ...alalmidi, çünkü héliki(25) ikkiylenniñ ...olidiki ...izil tamğili... egez şu künlerde ħuddi bir(26) zoravan padişahniñ mu...eddes yarli...idek her ...anda... tosul..., ötkellerdin 48(1) dehlisiz ötüp kétivéretti. Muellim buni çüşensün-çüşenmisun, (2) ħalisun-ħalimisun bécirişke mecbur idi...

(3)O...uğuçılarmu bir-birige menilik ...arişip, öz ara kusurlişip, (4) köz aldida yüz bergen bu tuyu...siz iş...a ...arita her ħil ...araş ve(5) her ħil pozitsiyilerni ipade ...ildi. Badamgül guya birsi pi...iritip(6) taşlivetkendenk garañ bolup ...aldi. Uniñ hemişe yé...imli... külüp(7) turidiğan közliri birdinla muñlinip, yé...imli..., uma... çirayi ümçerep,(8) ħuddi anisidin ayrılğan botila...tek nativan, biçare halğa kélip(9) ...alğanidi. Lékin u köz aldida yüz bergen bu işlarni réalli... emes,(10) belki bir çüş, çüş bolğandimu ...abahetlik çüş, birla silkinip oyğansam,(11) ötüp kétidu, dep öz-özini bezleytti. A...niyazmu şunda...(12) ħiyalda idi. U guya bu işta bir u...uşmasli... bardek, Şevket ehvalni(13) çüşendürsila, u...uşmasli... hel bolup, hemme iş öz cayığa kélidiğandek(14) ...ılatti, u dostğa işinetti, bolupmu dostniñ héliki küni(15) keçte éyt...an sözlirini yürek sözi, vicdan sözi, dep ...araytti.(16) Şuñı u bay...i işlar aldida ançe ala...zade bolup ketmidi, özini(17) tutuvélip, soğu... ...anli... bilen közitip olturdi. Zayitniñ ehvali bolsa(18) baş...içe idi. U “men démidimmu, men burunla bilgen” dégendek menmenli...(19) köreñlik bilen boyunlirini sozup, birde Badamgülge, birde(20) A...niyazğa, birde Seley Oşañğa menilik ...arap ...oyatti. Lékin köñliniñ(21) çoñ...ur ...atlimida, bir-biri bilen çi...iş almaydiğan iken küç,(22) ikki ruh-vapa bilen vapasizli..., iħlas bilen azğunlu..., diyanet(23) bilen rezillik ciddiý élišivatatti. Oaysiniñ ğelibe ...ilip,(24) ...aysiniñ meğlup bolidiğanli...ini u hazir özimu bilmeytti. İş...ilip uniñ(25) ...elbidiki küreş keskin hem azabli... idi. Şuñı u, bezide öz(26) muhebbiti, kéleçiki ve

ametliri üstide çot so...up, rahatlinip **49**(1) külse, bezide dostlu... ve sada...et üstide oylap, Şevketniñ te...diri(2) üçün ...atti... ..ayğurupmu ...oyatti...

(3) Şevketniñ tut...un ...ilinganlığı toğrisidiki iş mektepte héli (4) dol...un

...ozğidi. Lékin bunda... çoñ ve yéñili...lar köp bolup turidiğan(5) mekteptiki bu dol...un huddi pa...iniñ suğa sekriğide peyda bolğan(6) dol...undek sus ve kiçik idi. Emma u, Badamgül bilen A...niyazğa kiçik(7) bilinmidi. Bu iştin kéyin Badamgülniñ külke yéğip turidiğan(8) cilvilik çirayi birdin buzulup, vehimlik tüs aldı. Uniñ hemme(9) yéridin, hetta hemişe külüp turidiğan közi bilen levliridinmu kişini (10) endiktürgüdek bir hil hapili..., biçarili... ç...ip turatti. A...niyazniñ(11) ehvalimu uniñdin ...élişmaytti, goya cimi cahanniñ ğem-ğussisi uniñ(12) béşiğa çüşkendek hemme yéridin perişanlı..., hapili... ç...ip(13) turatti, guya çéçidin tartip, tapiniğıçe hapa bolmiğan yéri yo...tek(14) ...ilatti!...

(15)Ooğdaş bölüm üç kündin kéyin Şevketni fakultétniñ (16) baş...uruşığa tapşurup berdi. Uniñğa “çetke ...açmakçı bolğan veten haini”,(17) “...oş yürek” dégendek eyibler artilğanidi. Emdiki gep,(18) Şevketniñ özini i...rar ...ildurup, matériyalğa ...olini ...oyğuzuşla ...alğanidi.(19)Uniñğa “boyta...lar binası”niñ birinçi ...evitidin alahide bir

öy(20) acritildi. Binaniñ eñ çet buluñidiki bu öy eslide tazili... saymanlirini(21) sa...laydıǵan ambar idi. Şuña kiçik, ...arañǵu hem paskina(22) idi. Bir neççe o...uǵuçı uni az-tola tazılap retligen boldi. 50(1) İkki teripige ikki karivat, otturisiǵa kiçik bir üstel ...oyuldi. (2) Tazılaş, retleştin kéyin gerçe u yer adim yétiş...a bolıdıǵan ça.....anǵına(3) bir öy ...iyapitige kirgen bolsimu, lékin hakliri hürküp, is ve(4) çañ-tozanlar bilen ...arıdap, tor baǵlap ketken meynet tamliri bilen(5) içi-téşi ömür ve simlarda pencirlengen kiçik, ğire dérizisi u(6) yerni yenila soǵu... hem köñülsiz “kamér”ǵa oǵşıtip ...oyǵanıdi.(7) Şevket mana şu öyge solandi. Şu tapta, u özini guya beht-halavet(8) déñizida erkin üzüp kétivétip, tuyu...siz bir yoşurun ğada taş...a (9) urulup ketken kémiçidek dehşetlik halda sezdi. Bu tuyu...siz zerbe(10) uni gañgiritip ...oydi, uniñ pikir-ğiyalliriniñ baş-ayıǵı yo...(11) gadırmaş idi. U turup-turup ğoddi kiçik balidek guñrıǵınıçe(12) allinémilerni deytti, héçkim uniñ néme devat...anlı...ini bilmeytti...(13) Uni bu yerde “sinipiy éñi yu...iri, meydani mustehkem”(14) o...uǵuçılardin teşkillengen on neççe kişilik “diktatora etriti”(15) kéçe -küñdüz növet bilen ba...atti hem sual-sora... ..ilatti. U bu(16) yerge te...ip ...ilininip, ikki küñdin kéyin fakultétiniñ siyasiy yétekçisi(17) Havaz Behtti uni “alahide yo...lap” keldi. U rehberlikniñ (18) orunlaşturuşı boyıçe, bu “enze”ge mesul bolǵanıdi. Beşiǵa şepke,(19) uçisiǵa töt yañçu...lu... kök çapan, putiǵa ...élin çemlik latağey bilen(20) a... paypa... kiygen, yéşi ...iri...larǵa yé...inlişip ...alǵan bu ademni (21) o...uǵuçılar omumyüzlük “Havaz Yétekçi” dep ataytti. U ar...isiǵa(22) ğuddi muhapizetçidek Zayitni egeştürgen halda salapet bilen “kamér”(23)ǵa kirip keldi ve Şevketniñ udulidiki boş karivat...a kélip(24) olturdi. Uniñ éǵirli...idin karivat ğirislap ketti, u beeyni dalada(25) ösken dereğlerde kégiz, yoǵan ve ...ametlik idi. Öz va...tida herbiy(26) septe yürüp, normisiz tama...larni ğalıǵançe yep, ...atti... meş...lerge ...atnişip, 51(1) keñtaşa ten ...oyup ketkeçkimikin, u he...i...etenmu boylu...(2) ustığanlı..., bécirim hem saǵlam idi. Lékin uniñ tériliri sidam,(3) yüz inekliride ...ariyip turǵan sa...al dégen nerse yo... idi, burut(4) ornida pe...et yiñnaǵuçıniñkidek ikki-tüç tal uzun ve canlı... tük(5)

...irli... burni astida ikki ya.....a dirdiyip turatti. U özini çoñ(6) bilidiğan, emma hémir turuçi kemrek, hoddı hel... arisida temsil(7) bolup yürgen “éşek özini tağ, sayisini bağ, süydükini yağ(8) çağlaydu” dégendek özini ...altis çağlaydiğan ademlerdin idi. Şuñ(9) her ...anda... sorunda gep bermeytti, öziğe ba...may bilimdanlı... ..ilatti.(10) Uniñdin-buniñdin añlivalğan yaki gézit-jurnallardin körüp yadlivalğan(11) nersilirini köptürüp, şahlitip, şunda... bilermenlik bilen(12) sözleyttiki, bezide añlığuçılar uniñ ustili... bilen gep yorğılitivat...anlı...ini(13) sezmeyle ...alatti. Uniñda rasttinla bir hil “talant” bar(14) idi. U her ...anda... sorun, her ...anda... yiğingä bériştin burun u yerge(15) kélidiğan adamlarnı, bolunidiğan geplerni, hel ...ilidiğan işlarnı(16) tiñ tiñlap bilivalatti ve şuniñğa munasip halda ciddiy teyyarli...(17) ..ilatti. U bugünmu bu yerge kéliştin burun şunda...

...ildi, çünkü(18) uniñ aldida turğan bu “re...ibi” ...arima.....a kiçik bolğan bilen horiki (19) çoñ idi, ötken yıl Havaz Behtini bir ...étim temtirip, ...iyin(20) ehvalğa çüşürüp ...oyğanidi. Şu çağdiki horlu..., elemnlerni Havaz(21) Behti téhi untup ketkini yo.... Şu çağda, u nahayiti danalılık bilen(22) Şevketke: “Unçilik kérilip ketmeñ, bilip ...oyuñ, bir tağar yaña...ni(23) yaña...çilik taş ça...idu, cumu!?” dégenidi. Rast deptiken, ...umuçni(24) ...iya tut...an ademniñ ...oli késilmey ...almaydu-de! Mana, pelek ça...i aylinip,(25) yene Havaz Behtiniñ ...oliğa keldi. Öz va...tida ...arma.....a çi...miğan(26) béli... bugün özlükidin laydanğa çi...ip ...aldi. Emdi uni Havaz Behti 52(1) haliğançe tutup oyniyalaydu!...

(2)-Oanda..., Şevket! Bu öyge könüp ...aldıñizmu? -dédi u he(3) degendila sözini sipagerçilik bilen başlap, -öz gépiñiz boyıçe(4) éyt...anda cennetkila emes, dozañ...imu könüp kétisizğú deymen?

(5) Havaz Behti küldi, lékin külkisi soğú..., héssiz külke(6) idi. Şevket zuvan sürmidi, ikki-üç kündin buyan ...oğdaş bölümidiki(7) sotçı, tergavçılar uni tola döşkellep, sual-sorak(8) ...ilip yurikini ...aturup ...oyğaç...imu, u ħiraman halda öyniñ buluñ(9) puç...a...liriğa ...ariğiniçe ireñsiz olturuverdi, Zayit bolsa, Havaz(10) Behtiniñ yénida yaki Şevketke dadil ...araş...a pétinalmay, yaki Havaz Behtiniñ(11) héli...idek héçkim çüşenmeydiğan yalğan külkisige ...oşulup(12) külüşni bilelmey, nahayiti oñaysız, biep ehvalda olturatti. Havaz(13) Behti Şevketniñ ireñsiz, ħiraman ...iyapitige ...arap sel-pel öñdi(14) ve gepni toptoğrila éytti:

(15)-Sizniñ vetendin, ħel...tin yüz örüştek nomussız cinayitiñizge(16) yalğuz men ve baş...ılarla emes, mana mavu Zayittek ...edinas(17) dostiñizmu gezeplinivatidu, nepretlinivatidu. Siz téħiçe ħoşıñizni tapalmayvatisiz,(18) yalğan-yavida... gepler bilen teşkilni aldimakçı(19) boluvatisiz!

(20) Şevket uniñğa yalt ...ilip ...aridi ve:

(21)-Men ezeldin yalğan sözligen emes, muellim, hazirmu sözleş(22) niyitim yo...! -dédi késipla.

(23)-Gunahini yoşuruş...a usta ademlerniñ hemmisi şunda... deydu!(24) -dédi

Havaz Behti dimigini ...é...ip, -men sizdin addiy bir sualni(25) sorap ba...ay: sizniñ çetke ...açma...çı boluštiki muddiayıñız zadi néme (26) idi?

53(1) Şevket bu sualğa térikkendek cavab berdi:

(2) -Oizi..., çetke ...éçiş méniñ ħiyalimğa kelmigen tursa, unda... (3) muddia nedin kélidu?!

(4) Havaz Behtimu térikti, térikkendimu aççı... bilen térikti:

(5) -Tola kapşımañ! Çetke ...éçiş ħiyaliñizğa kelmidi emes,(6) belki

...açalmidiniñiz! Siz ...açidiğan çağda çéğra ta...aldi, şuniñ bilen(7) heyviñiz sunup, şermendilik bilen ar...iñizğa ...ayttiñiz, bu yalğanmu?!

(8)-Yalğan, pütünley yalğan! -dédi Şevket elem bilen tolğınip,(9)-toğra, men çégriğa bardim, bir emes, bir neççe ...étim bardim!(10) Eger ...açay dégen bolsam, u ya.....a ötmek ħuddi mektepniñ yoğan(11) dervazisidin çi.....andekla oñay hem deħlisiz idi. Lékin men(12) ...açmidim, tuğ...anlirimni izlep tapalmay ...aytip keldim. Bolğan işniñ(13) hemmisi şu!

(14)Havaz Beħti ornidin turdi, ...olini ar...iğa tutup, Şevketniñ(15) udulida gideydi ve meşħire bilen tehdit arılaş teleppuzda munda...(16) dédi:

(17)Bu gepçe, biz sizge caza emes, mukapat bersek bolğudek!(18) Siz hékaye to...uş...a némidégen usta-he?! Öziñizni unçe e...illik,(19) ..eyser çağlap ketmeñ, Şevket! Biz sizge guman yaki perezler bilen(20) gep ...ilivatinimiz yo...! Bizniñ ...olimizda polattek pakit bar. Bilip ...oyuñ,(21) uni sizniñ hiyle mikir, ħupsenlikliriñiz ağıduruvételmeydu!

(22) -Oanda... pakit iken u?! -Şevket teeccüp bilen (23) soridi.

(24)-Va...ti kelgende bilisiz! -dédi Havaz Beĥti temkin ...iyapette,(25)-eñ yaĥşisi, avval öziñiz i...rar ...iliñ! Gunahiñiz yénikrek(26) bolidu, eger pakitni otturiğa élip çi...iş dericisige yetkende bek 54(1) kéçikken bolsiñiz, u çağda “cahil” dégen gunah ...oşulup ...alidu,(2) ...anda...?!

(3) -Héç...anda... pakitniñ boluşı mumkin emes! -dédi Şevket(4) tersali... bilen, - eger bar déyilse, u pütünley töhmet!

(5)Şunda...mu?! -Havaz Beĥti miyi...ida küldi, külkisi tolimu(6) soĥu... ve şep...etsiz idi, -siz oylaydiğan, tapşuridiğan işlar(7) yalğuz ula emes, belki yerlik milletçilikke yatidiğan zeher ħande(8) sözliriñizmu bar, téĥi! Ésiñizge sep ...oyamdimen? Bolidu, keñ(9) ...orsa...li... bilen azra... yıp uçı bérey: Reĥt béli... 80 santi... 35(10) métr... dégendek gepler! Oanda... ésiñizge kelgendu? Elvette kélidu!...

(11) Şevketniñ issi... ..anliri şuan şurrıde méñisige örlep, (12) pütün ezayı ot élip ketti.

(13)U ciddiyy oyğa patti, ...oşumisiniñ ...atti... türülüşidin(14) mañliyidiki bulcuñlar çimçila... ..oldek börtüp çi...ti. Toğra, uniñ(15) ésige keldi, çoñ...ur esleş ar...ili..., u ötken yili ikkinçi (16) mevsümde veziyet toğrisidiki bir öginişte ...ilğan bir sözini yadiğa(17) aldı. Oizğın muzakire ve talaş-tartış boluvat...anda, u munda... bir(18) pikirni otturiğa ...oyğanidi: “Hazir ...iyinçili... devri bolğaç...a, hemme(19) nerse normili..., béletlik bolup ketti. Bir o...uğuçiniñ reĥt bélet(20) normisi 80 santimétr boluvatidu, buniñğa mayka olsa..., kusağğa yetmeydu,(21) kusağğa yetmeydu, lékin

méniñ añlışımçe, ħenzolarniñ(22) <çañçile> dégen bir enenivi oyuni bar iken, uniñda bir(23) çañçilikeşniñ sehne kiyimi üçün 35 métr reħt kétédiken, şuni(24) azra... ..is...artip bizge ..oşup berse ..anda...?...” Bu pikir yiğinda bir(25) külke peyda ..ilipla ötüp ketkenidi. Emdi kélip, bir yildin kéyin bu 55(1) gep yene ..anda...çe otturiğa çı...ip ..aldi, uniñ ..eyéri ħata iken?!(2) Eger ħata déyilgen te...dirdimu, uni Şevket boluñ-buç...a...ta ħupiyane(3) emes, del veziyet toğrisidiki öginişte oçu...aşkara otturiğa(4) ..oyğantiğu?! Kim uni ħatirilep, Şevketniñ бүгүнкi күни üçүн(5) sa...lap ..oyğan bolğiytti?!

(6) Şevket ene şunda... çigış ħiyallar bilen bir dem Havaz Beħtige,(7) bir dem Zayit...a soğu... nezer bilen ...aridi. Havaz Beħti yene şunda... tekebburlu...(8) bilen gidiyip turatti, Zayit bolsa, ikki teripige(9) ...imdinip, ħatircem olturalmayvatatti. Uniñ közi Şevketniñ közi(10) bilen do...uruşup ..alganda téħimu oñaysizlinip, yüzi alapasa... bolup(11) ketti ve közini derhal Şevkettin élip ...açtı.

(12)-Ésimge keldi, siz dégen u gep ésimge keldi, muellim!(13) -dédi Şevket ve dimiğida külüp ...oydi, uniñ külgiside ...arşı(14) terepni meshire ...ilidiğan çoñ...ur bir nepret bar idi, -şu gep(15) bilen bille: “Cim a.....an sumu ğer... ..ilidu” dégen bir hékmetmu teñ ésimge(16) keldi!

(17) Şevket ahir...i sözni Zayit...a ...arat...anidi. U Zayitniñ bu yerge(18) kirişini deslep Havaz Behtiniñ hiylisi, dostlu... méhri ar...ili... tesir(19) körsetmekçi, dep oyliğanidi. Lékin bezi işlarni, bolupmu (20) héli...i öginişte ...ilğan gepniñ tasadipiy bu yerde otturiğa çı...ip ...alğanli...ini(21) körüp, uni Zayittin guman ...ildi, guman ...ildila emes,(22) asta-asta uniñ ça.....anli...iğa ...etiy işendi. Çünki eyni va...itta bu(23) gepler bolunğan yerde Havaz Behti yo... idi, uniñ üstige, Zayit şu(24) ...etim...i öginiştin kéyin Şevketke köyüngen ...iyapette: “Adaş yığınlarda(25) héli...idek geplerni ...ilma, veziyet zil, künlerniñ biride,(26) birsi bolmisa birsi tetür burap, kukulañğa ésilivalmisun!” dégenidi. 56(1) Toğra, Zayit nahayitimu aldın körerlik bilen rast deptiken, u(2) dégen “künlerniñ biri” del bugün emesmu? Ve halenki, Şevket(3) uniñ “birsi bolmisa birsi” dégen ğayibane ademniñ del özi bolup(4) ...alidiğanli...ini u çağda zadila ħiyaliğa keltürmigenidi, héli hemmu(5) ħiyaliğa keltürüşke, oylaş...a ve işinişke cür’et ...ilalmaytti, lékin(6) pakit, réalli... uniñ köz aldida mana men dep roşen körünüp(7) turatti. Şuña u azab ve epsus içide ħursindi. Démisimu, uzun(8) yil sirdaş, dildaş bolğan kişilerniñ kütülmigen işlar tüpeylidin(9) birdinla özgirip, ...edinas dostlu...ni yette ...at asmanniñ ...ehrige çörüvétişi(10) ademni ħuddi galğa türüp ...alğan ...iltiri...tek azablaydu.(11) Şevket hazir ene şunda... azab içide aççı... yutuvatatti...

(12)-Men sizge ahir...i ...étim agahlanduruş bérip ...oyay, Şevket,(13) -dédi Havaz Behti ...aytiş...a tereddütlinip, -emdi siz ħam(14) ħiyallarni yığışturub, yavaşıli... bilen kona, yéñi mesililiriñizniñ(15) hemmisini tapşuruñ! Bizniñ sevr-ta...itimizniñmu çéki bar, ...anda...?

(16) Şevket ünçi...midi, çin yumulğan ...élin levliri bilen soğ(17) nezerde tikilip

turğan közliride bir hıl ...etilik bilen tersali... (18) alametliri ipadilendi. Havaz Behti “...éni körimiz!” dégendek démiğini (19) ...é...ip ...oyup, Zayitni egeştürüp çıkip ketti. Şevket ularniñ ar...isidin (20) çışını ğuçurlat...an pétice ...arap ...aldi. Uniñ bir-birige(21) gireleşken ézi... çışliri caġ sönikini türtüp, hélila sunup kétidiġandek(22) ğirislap ketti...

(23)Havaz Behti sirt...a çi.....anda, Zayitni téġimu bileş üçün munda...(24) dédi: (25) -Zayit ukam, işçılar ve kembeġel, töven ottura déh...anlar 57(1) sizge

oġşaş eñ yaġşı perzentlirini partiye aç...an mektepke(2) okutuş üçün berdi. Partiye bolsa silerni terbiyileş vezipisini(3) bizge tapşurdi. Silerdek yaş notılarġa ...anda... yiltiz tart...uzuş bizniñ(4) silerni ...anda... terbiyilişimizge baġli...! Baya dostiñizniñ ehvalini öz(5) köziñiz bilen kördiñiz, eger u muşunda... cahilli... bilen mañidiġan (6) bolsa, ne... eksilin...ilabçıġa aylinip ...éliş mumkin, u çaġda bizmu ara(7) turalmaymiz! Lékin hazir beziler ħuddi zukamdap, burnidin yel mañmay(8) ...alġandek, uniñ mesilisiñin ħaraktérini, éġirli...ini tonup yetmeyvatidu,(9) meniñçe, bunda...larġa derhal mudapie okuli ormisa... bolmaydu! Men(10) sizge aldın éytip ...oyay: Şevket bilen bizniñ otturimizdiki(11) küreş hayat-mamatli... ciddi sinipiy küreş! Buniñda azra...mu

biḥutlu..., (12) hañva...tili... ..iliş...a bolmaydu! Buniñğa ...anda... pozitsiye, ...anda... (13) muamilide boluş silerniñ kelgüsi te...diriñlar ve isti...baliñlar bilen (14) çemberçes munasivetlik! Bu işni Cin Şuci maña alahide tapilidi! (15) Şuña men sizniñ bu prinsipal küreşte aktip, teşebbuskar boluşıñizni, (16) kona dostlu... héssiyatini ...etiye buzup taşlap, Şevketin (17) üzül-késil çek-çégra acritişıñizni ümid ...ilimen. Rastimni (18) éytsam, bu siz üçün çoñ sina...! Meyli partiyige kiriş mesiliñiz (19) bolsun, meyli siyasiy ve ictimaiy orniñiz mesilisi bolsun, hemmisi (20) muşu ...étim...i sina...tin ...anda... ötüşiñizge bağıli...!...

(21) Bu gepler Zayit...a ya...ti hem uni çöçütti. Öz va...tida az tola (22) mensepniñ temini tétiğan kéri dadisi uni kiçikidin tartip “baş...ilarniñ (23) üstide turidiğan adem” ...ilip terbiyiligen, o...utup emel (24) tutup, béyip, ata-bovisiğa şan-şevket yağıduruşni istigenidi. (25) Zayitniñ öz mu yigirme ikki yilli... hayat tecribisidin şuni çoñ...ur 58 (1) hés ...ildiki, féodalli... derice ve nam-ata... ..ariş téhi tügep ketmigen (2) bu cemiyette mueyyen emel tutmay, ho...u... igilimey yaḥşı (3) kün keçürgili bolmaydığanli...ini biletti. Ho...u... bolsa, hemme nerse (4) -bayli...mu, yüz-abroymu, rahet-paragetmu bolatti... Havaz Behtiniñ bayi...i (5) sözliridin kéyin uniñ ...elbige “ho...u... abroy” dégen şeytan (6) vesvesisi téhi mu çoñ...ur ornidi ve uniñğa ...anda... érişişniñ yolini, (7) épini bilgende bolup ...aldi. Toğra, bu ...étim...i sina...tin cezmen yaḥşı (8) ötüş kérek! Şu çağdila hemme iş-partiyige kirip ...izillişışmu, (9) yüz-abroy tépip muteḥessislişışmu, Badamgülni ...olğa keltürüşmu, (10) iş...ilip némini kütken, arzu ...ilğan bolsa hemmisi köñüldikidek (11) bolidu! Lékin lékinze... Hey!... Aşu A...niyazğa, Şevketke, Badamgülge, (12) héli...i ağziğa bala tegkür Seley Oaşañğa ...anda... çüşendürüş, (13) ...anda... yüz kéliş kérek?!... Dostlu...ni, dostlu... sada...itini eḥlet (14) sandu...iğa çörüp taşlaş kérekmu?! Unda... ..ilğanda vicdan, e...ide (15) dégen nersiler nede ...alidu?!

(16) Zayit yene bir tereptin mana şularni oylisa ...atti... çöçüytti ve (17) azablinatti! Ruhıy dünyasi ikki ...aş...a bölünüp, keskin küreş (18) ...ilatti. Bir ...aştikiler tuğ-elemlirini kötürüp: “Zayit, yéniklik (19) ...ilma, dünyadiki eñ zor behtsizlik özini ve

baş...ilarni adlaştin(20) artu... bolmaydu! He...i...iy dostlarniñ dili eytektek taza ve sap boluşi(21) lazim. Hergiz uniñğa dağ çüşürme!” dése, yene bir ...aştikiler dap (22)- dumba...lirini darañşitip: “Zayit arisaldi bolma! Arisaldi bolğan ...oyni(23) böre yaydu! Havaz yétekçiniñ sözini ...uli...iñda mehkem tut! O...uğuçı(24) mektepniñ, o...ut...uçiniñ sözini añlişi kérek! Dost hemme yerde(25) tepilidu, lékin purset hemişe, hemme yerde tépilivermeydu! Pursetni 59(1) çin tut, ötüp ketmisun!...” deytti...

(2) Zayit ene şunda... çigiş, ...iyin ve azabli... hıyallar içide çay...ilip, (3) buruhtum bolup turğanda Havaz Behti huddi uniñ köñlidiki(4) bilgendek, bir éğiz gep bilenla uniñ meylini tartivaldi:

(5)-Zayit, siz e...illi... bala, men sizge bir he...i...etni eskertip(6) ...oyay: Pe...et uluğ suniñ up...unliridin ...or...miğan ademla deryadin (7) haliğançe altun süzeleydu!

(8) Şevket zadila uhlıyalmidi, içi-içidin ...apsap çi...ivat...an(9) bir hil horlu..., elem ve dilazarli... tuyğusi uni uy...udin bidar(10) ...ilip, pikir-hıyalini çéçivetkenidi. Şu tapta, uniñ vucudida (11) vehşiy bir küç ...utravatatti. Uniñ hazır...i ehvali huddi

tağutaşlarda(12) nere tartip yürgen erkin şirniñ tuyu...siz tömür ...epeske (13) çüşüp
...alğan halitini eslitetti. U asman-zéminğa siğmaytti, ala-çu...an(14) kötürgisi, çapçip
yügürgüsü, bëshini tamlarğa urğusi, bedenlirini (15) pare-pare ...ilğusi kéletti...

(16)Şu tapta, u özini erkin pervazdin merhum bolup, kiçikkine (17) ...epeske
solanğan torğaydek hés ...ildi. U ottura mekteptiki çéğida(18) dadisiğa bir çiğ ...epes
aldurup, boz torğaydin birni ba.....an. U(19) saetlep ...epesniñ aldida éñikini yölep,
torğayniñ herikitige, sayrişiğa(20) ...araytti, uniñ kiçikkine ...ara...umçak közlrini
mödlürlitip,(21) kepesniñ araşliridin sirt...a boyun sozuşini, ...anatlirini pirilditip,(22)
bëshini likilditip, boşlu.....a-keñ ve erkin samağa intilişini **60**(1) körgen, turupla uniñğa iç
ağrit...an, hésdaşli... ..ilğanidi... Mana bugün (2) özi şu halğa çüşti. Köridiğini kiçikkine
...arañğu boşlu..., (3) başni kötürse torus...a, ...olni sozsa tamğa tegidu!... Ah erkisizlik!(4)
Hazir uniñğumu kimlerdur iç ağritivat...andu, kimlerdür tamaşisini(5) körüvat...andur!...

(6) Şevket ornidin turdi, sapma keşini şipirlitip dérise aldiğa(7) -içi-téşi sim-
tömürler bilen ...aplanğan, ikki közige penerke(8) miñlanğan hire ve meynet dérise
aldiğa keldi. Herhalda u yerdin ay(9) bilen yultuz ça...niğan asmanniñ bir burciki bilen
binaniñ ar...idiki(10) dereğzar boşlu...niñ kiçikkine bir parçisini körgili bolatti. U
dérise(11) aldida oyğa pétip héli uza... turdi. Etrap cimli.....a çökti. Bu(12) huddi
görüstanli...niñ sürlük cimcitli...i idi. Şevket dérise(13) aldidin ...aytip karivitiğa keldi.
Yénidiki karivatta klaskom ğolam topa...(14) horek tartip, ğemsiz uhlavatatti. Şevket bir
dem uniñ horikini(15) tiñşidi. Ğulamniñ horiki hem saz hem ğelite idi. Turup ebca...(16)
maşininiñ matoridek set güröldeytti; turup birsi kalteklevat...andek (17) inci...lap,
boğulup, ensiz hi...iraytti. Uy...usi ...aç...an Şevketke bumu(18) bir oyun boldi. U huddi
nağşa-muzika kéçilikige kirgendek hem(19) omumhor, hem akortlu... nağşa
añlavattatti...

(20) Şevketniñ pikir-hiyali asta-asta merkezleşti, u emdi (21) etigen Havaz
Behtiniñ bu yerge kirgenlikini, bir munçe sual (22) -sora...larni ...ilip ağırida ...atti...

agahlanduruş béríp çí...ip(23) ketkenlikini eslidi. Eslimidin eslime tuǵulup, ötken yili Havaz(24) Behti bilen bolǵan kiçikkine to...unuş uniń köz aldidin ötti...

(25)Havaz Behti fakultétniń siyasiy hıızmetlerini işligendin **61**(1) sirt bir neççe sinip...a siyaset dersi bér etti. Ötken yili ikkinçi(2) mevsümde, u tuyu...siz Şevket bar sinip...a “yézi...çili... praktikisi”(3) dersini ötüş üçün kirip ...aldi. Bu hal o...uǵuçılarnı heyran(4) ...aldurdi. Umu o...uǵuçılardiki bu heyranlı...ni sézip, derhal çüşençe(5) berdi:

(6)İlyas muellim aǵrip ...aptu, rehberlik méniń bir neççe kün(7) silerge bu dersni ötüp turuşumni békitti!(8) Eslide buni rehberlik békitmigen, belki Havaz Behti özi(9) ...atti... telep ...ilip turuvalǵa...a, fakultét mudirimu amalsız ma...ul(10) bolǵanıdı. Havaz Behtiniń bunda... çoń yüreklik bilen muhim bir kespiy(11) dersni üstige élišta köñlige pükken alahide muddiasi bar(12) idi. Bu ar...ili... u, öziniń héli yétişken univérsal adem ikenlikini,(13) yalǵuz siyasettila emes, belki kesiptimu bilimlik, ihtidarlı...(14) hıadim ikenlikini yu...iri-töven rehberlikke, bolupmu, özini ançe(15) közge ilmaydıǵan “bir oçum” o...ut...uçı ve o...uǵuçılarǵa körsitip(16) ...oyuş idi. Epsuski, u muddiayıǵa yételmey ...aldi, belki héliki(17) “bir oçum”larnıń aldida özini téhimu osal ehvalǵa

çüşürüp ...oydi.(18)Uniñ bu dersni ötüşi ħuddi tar kelgen kiyimni sozup-tartip,(19)
 yirtivetkendekla bir iş boldi. U öziçe dersni tolu... teyyarlidim, (20) lÉksiyem cayida
 bolidu, dep oyliġanidi. LÉkin kütmigen yerdin ikki(21) saetke dep teyyarliġan lÉksiyisi bir
 saetke barmay tügep ...aldi. (22) Çünki bu, siyaset derske oġşas, gÉzit-jurnallardiki obzor
 ve(23) baş ma...alilardin ħaliġançe üzünde, statislarni Élip, ehvalġa ...arap(24) uzartış...a
 yaki ...is...artış...a, konsipikke ...arimaymu beş-on minut (25) dudu...limay sözlep kÉtişke
 bolidiġan ders bolmiġaç...a, u bir demmu **62**(1) konsipiktin baş kötörelmidi, baş
 kötörelmigensÉri téz o...up, özi(2) bilen özi holu...up ketti, holu.....ansÉri konsipiktiki
 ħetler közige (3) imir-çimir körünüp, geplirimu bir-birige ...olaşmay ...aldi, avazimu (4)
 ħuddi çoñ...urlu.....a asta-asta çöküp kÉtivat...an taşteġ barġanseri(5) içige çüşüp ketti,
 bedini ...izip, yüzimu ...izirip ketti, şunda...(6) ...ilip, “ħuyini bilmey at minme, burnuñ
 ...anaydu” dégendek iş boldi.(7) Eslide u bu dersini bunçilik kéyin, dep tesevvur
 ...ilmiġanidi.(8) Çünki, ötkende bir-ikki ...Étim oçu... derske ...atnişip “bu dersmu(9)
 çağli...kenġu, kitab ve konsipiklardin terişturup sözlise(10) boluvÉridiken” dep oyliġan ve
 bu ...Étim şu tesirat bilen bu dersni(11) ötüşni ...atti... telep ...ilip üstige alġanidi. Bu ħuddi
 bir ressamniñ(12) yilanniñ süritini héç...ançe zoru...mayla sizivetkinige ...arap,
 “vayyey!...(13) Yılan siziş çağli...kenġu, menmu sizalaydikenmen...” dep,
 emeliyette,(14) yılanġa put çi...irip sizip ...oyġandek külkilik iş boldi. Bu dersni(15)
 ötüşte Havaz Beġtige yene bir oñ kelmigen yÉri, ders programmisiniñ(16) del konkrét
 eser tehlil ...ilidiġan, yene kÉlip ata...li... yazġuçı(17) Mavdunniñ “Bahar Pilisi” namli...
 meşhur hékayisini etrapli... tehlil ...ilmidiġan(18) yÉrige toġra kÉlip ...alġini boldi.
 Buniñda Havaz Beġtige ħélila(19) natonuş bolġan ...anda...tur “devr ar...a körünüş,
 pÉrsonajlar te...diri,(20) hékaye syojiti, komçuzitsiyisi, obrazlarniñ portirit tesviri,(21)
 psiġik tesvir...” dégendek atalġu ve çüşençiler bar idi. ħudaġa(22) şükür, néme
 bolmisun, u birinçi ...Étimli... dersni hodu...up,(23) temtirep, ...iynilip bolsimu tügetti.
 İkkinçi ...Étimli... derske kirgende(24) herhalda u, sava...larni yekünlep, ħéli etrapli...

teyyarli...(25) kilip, yürükini tohtitip kirgenidi. Bu ...étim ...anda...la bolmisun ğelibe 63(1)

...iliş...a, héli...i muddiasiniñ yérimiĝa bolsimu yétişke işinetti. Lékin(2) kim bilsun, dersni ötmey turupla yine palaket basti, bu ...etim...i(3) palaket birinçi ...étim...i “yılanĝa put çi...irip sizip ...oyuş”dinmu éĝir(4) ve şep...etsiz boldi. U sinip...a kirip munberge çi...ti, yo...limidin (5) kéyin, ...aide boyiçe aldın...i ...étim...i derstin sina... élip ba...ma...çi(6) boldi ve tasadipiy közi çüşüp ...éliş bilen Şevketni ornidin(7) turĝuzup soridi.

(8)-Siz “Bahar Pilisi”diki baş ...ehrimannin kimlikini, yazĝuçi(9) uni yaritişta

...anda... bediyy vasitilerni ...ollanĝanlı...ini sözlep(10) bé...iña!

(11) Şevket oñaysizlandi, ar...a-alđıĝa boyundap ...aridi, kéyin(12) sili..., asta avazda munda... dédi:

(13)-Muellim... Ötkenki dersni taza hezim ...ilalimidim... Şuña... (14) Havaz

Beĝti miyi...ida külüp, uniñ sözini bölđi:

(15)-Helepni, pomni yédiñiz, lékin hezim ...ilalmidiñiz,(16) şunda...mu?!

(23)Bu gepniñ biraz heddidin éşip ketkenliki ve ançe cayğa (24) çüşmigenliki hemmeylenge ayan bolsimu, lékin héçkim éğiz açmay(25) cimmide olturdi, buniñğa yene Şevketniñ özi cavab berdi, uniñ 65(1) avazida ...opalli..., bihürmetlik yo... idi.

(2)-Muellim, eger rasttinla kétip pada bé...ış...a toğra kelse, bu(3) men üçün oğşaşla şereplik! -dédi u öre turğan halda, -lékin(4) men bu yerge o...uğili kelgen, partiye ve hel... méni nurğun(5) i...tisad ve ecir bilen o...utuvatidu, men şuniñğa layi... o...umisam partiye(6) ve hel.....a ...anda... yüz kélimen?! Lékin aşunda... yérimi bar-yérimi yo..., (7) çaynap bergen nandek temsiz gepler bilen men ...anda...mu he...i...iy bilim(8) alalaymen?! Muellim, köñliñizge kelsimu devérey, siz öziñiz yağşı(9) çüşenmigen nersilerni bizge ...anda... çüşendürüp béreleysiz?!

(10)Bu gep Havaz Behtinin ecellik yérige tegdi, şu tapta bu(11) geptin aççi...lap, çalva...ap, hetta tillapmu ...utulğili bolmaytti. Çünki,(12) Havaz Behti tuğma sezgürlüki bilen o...uğuçılarniñ yüzidiki, közidiki(13) alametlerdin Şevketniñ bu gépi ularniñmu köñlidiki he...i...iy(14) gep ikenlikini sézivalğanidi. Şuña turupla uniñ pütün

bedinige(15) bezgek titriki olaştı, emdi sözleşmu, ders ötüşmu ...iyin idi.(16) U özini bu oñuşsız şaraittin ...utulduruş üçün o...uğuçılarnı(17) tekrarğa ...oyuvétip, Şevketke köziniñ pahtisini çi...irip bir (18) alaydide:

(19)-Yürüñ, işhaniğa! -déginiçe depter, kitablrini yiğisturup (20) siniptin çi...ti. Şevket uniñ ar...idin itaemenlik bilen mañdi ve(21) işikidiki eynekke kök tavar perde tartılğan ça.....anğina işhaniğa(22) kirdi. Havaz Behti işhanisiğa kırıpla cigerreñ divanğa özini taşlap,(23) “şerep” markilik tamakisini tutaşturdi, ışık yénida tik turğan(24) Şevket goya uniñ hıyalidin çi...ip ketkendek, uniñğa ...arapmu ...oymidi,(25) Şevket aħır uniñ uduldiki bir orundu.....a bérıp olturdi. **66**(1)Havaz Behti yenila ünçi...midi, pe...et ...olidiki tamakini dem bilen çeketti, (2) yérimini çekip bolupla zerde bilen micip taşlaytti yene(3) tutaşturatti, yérimini çekip bolup, yene micip taşlaytti. Şunda...(4) ...ilip bir demde on talğa yé...in tamaka ...aldu...i uniñ yénidiki küldan(5) bilen putiniñ etrapida micilip yatti. Eşhaniniñ içi ...oyu... is bilen(6) ...aplandi, Havaz Behtiniñ çirayimu ħuddi ene şu iş...a oħşaş (7) kökürüp, tutu...lişip ketkenidi, yaña...liri lipildap, çışliri elemlik(8) ğuçurlaytti. Uniñ ağızi zadila gepke kelmidi, pe...et yoğan(9) éçilğanli...tin, kirpikliri ...is...irap tikkide bolup ketken közliri bilen(10) pat-pat Şevketke aliyip ...arap ...oyatti, ağızida yene şu is(11) pur...iritip, ...oli bilen tamaka miciytti. Oizi..., u bu yerge Şevketni(12) zadi némige ça...irdi?! ħuddi mana şu is...a oħşaş pur...up, tamakiğa(13) oħşaş micip taşlaymen, dégen menini bildürüş üçünmu?! Uniñ bu(14) ğelite heriketlirige ...arap, Şevketmu sirli... külüp ...oydi. Havaz Behti(15) aħır bir ...ap tamakisinimu çekip tügetti, şu çağdila u emdi gépim(16) tügidi, dégendek eleñlep ornidin turdi. Oollirini bir-birige(17) iş...ilidi, kéyin barma...liridin ...as çi...irip turup:

(18)-Ésiñizde bolsun yigit, bir tağar yaña...ni yaña...çilik taş(19) ça...alaydu, cumu! Siz yérim çilek sudek her ...ançe şala...şisiñizmu, men(20) yene bir çimdim tuz bolup sizge tétalaymen! -dédi ve ışıkni(21) zerp bilen éçip, işhanidin çi...ip ketti.

(22) İkki kündin kéyin, u bu mesilini o...ut...uçılar yiğində otturiğa(23) ...oyup,

teşkildin Şevketke ...atti... çare körüp bérişni telep(24) ...ilğanda, ħuddi éçiş...an yerge laza
 ...oyğandek, Selim Ependiniñ munu(25) sözi uniñ can-cénidin ötüp ketkenidi: “Meşhur
 yazğuçi **67**(1) Çiĥop: <Çoñ it ...avialisa, küçükmu ...avialaydu> dégen bir(2) sözni
 éyt...an. Her ...anda... meĥlu.....a öziniñ küçük bolup ...alğanli...i (3) üçün meyüslinişniñ
 haciti yo..., çoñ it bolimen, dep zoru...up(4) kėtişke téĥimu bolmaydu. İzop meselliride,
 pa...iniñ kala bilen beden(5) çoñlu...ida besleşkenlik hékayisi sözlinidu. Pa...a özini
 kalidek yoğan(6) ...ilimen, dep aĥir zoru...up ölüp kétidu. Emeliyette, pa...a bilen(7)
 kaliniñ her ...aysisiniñ öziğe layi... artu...çili...liri bar idi, öziniñ(8) eyibini özi aşkarılaş,
 uniñ üstige zormu zor küçünüş(9) -intayın a...ilane bolmiğan ...ili.....!”
 (10)Şunindin kéyin, Şevket ĥéli va...itlarğiče Havaz Beĥtiniñ öç(11) élišidin
 ...or...up yürdi. Seley Oaşañmu meşĥirilik teleppuzda:(12) “Şevket, sen Havaz yétekçini
 boş çağlıma! Sella aççı...i kelse 32(13) çişini ĥamla yep ...oyidu, cumu! Uniñğa ...arşı
 turimen dégen ademniñ(14) öşniside yük ta...isi, ...olida somkisi, yançu...ida maşına
 béli(15) boluşi kérek!” dep uni çöçütti. Şuña u birer ...étim bolsimu Havaz(16) Beĥtiniñ

yanpişiğa çi...ip ...almasli... üçün; u ötidiğan siyaset(17) dersini nahayiti yaḥşi öğendi, imtahanlarḡimu puḥta teyyarli... bilen(18) ...atnaştı. Bu cehette u kiçikkinimu yoçu...
 ...oymiğaç...a, Havaz Beḥtimu(19) “aççı...niñ dorisi –süküt” dégendek, elimini içige yutup(20) çandurmay yürüverdi. Lékin u altun ta...ili... atniñmu hamam bir küni(21) müdüridiğanli...iğa, sevr ...ilğan adem üçün goridin havla pütidiğanli...iğa(22) işinetti.

(23)Dégendek, birer yıl öte-ötmeyla “altun ta...ili... at”(24) müdüridi. Rasttini éyt...anda, u özi müdürimidi, belki uni(25) müdüritivetti. Lékin meyli özi müdürisun yaki baş...isi **68**(1) müdüritivetsun, Havaz Beḥti üçün oḥşaşla amet idi. Gerçe bu(2) işlarğa şunçe uza... va...it bolğan bolsimu, lékin u, obdan yadlivalğan(3) ayettek Havaz Béḥtiniñ éside mehkem sa...linip kelgenidi...

(4) Şevket uy...usiz kéçide ...atti... ḥorek bilen canlinip ketken(5) kiçikkine “kamér”da yu...iri...larni eslep, çoñ...ur bir uhsinip(6) ...oydi. U şu tapta, öziniñ ...anda...tur bir pitne-iḡva, yallar bilen ...arilinip,(7) bihude töhmetniñ ...urbani bolup kétivat...anli...ini, şu tüpeyli(8) Havaz Beḥtiniñmu yanpişiğa çi...ip, ḥéli künlerni köridiğanli...ini biletti.

(9)Gerçe u, şunçe ...isilğan, çetke ...é...ilğan bolsimu, lékin yenila(10) özige işinetti, künlerniñ biride iziniñ pak ve he...aniy bolup (11) ispatlinişiğa közi yétetti. Lékin hazır uni azablavat...ini, ...anda...tur(12) ...uru... töhmet bilen néme bolup kėtişi yaki Havaz Beḥtiniñ oç élişi(13) emes, belki Zayitniñ dostlu...tin, sadakettin bira...la yüz örüp, “yéḡi(14) yandin ...opar, bala ...érindaştın” dégendek uyatli... işlarni ...ilivat...anli...i(15) idi. Şuña u, ...araḡuda torus...a ...arap yétip, öz-özige elem bilen(16) asta şivirlidi: “Kimdur birini eceb toḡra deptiken: Düşmenlirimni(17) özüm epleymen, méni dostlirimdin asra, Ḥudayim!...”

(18)Menivi cehette bay, küçlük adamlarni maddiy cehettiki (19) va...itli...
 ...iyingili... ve ḡurbetçilikler asanlı...çe kadrin çi...iralmaydu.(20)A...niyaz şunda... idi. İkki yıldın béri üzölmey boluvat...an açlı...(21) azabi, yo...suzlu... derdi uni baş egdürelmigen, belki u ...iyingili...(22) aldida kökre kérip, téḥimu iştiya... bilen öginiş, kitab o...uş **69**(1)

ar...ili..., turmuştiki bu boşlu...ni toldurğan, iradisini tavliğanidi. (2) Lékin, Şevketniñ işiğa kelgende, u zadila çıdap turalmidi, guya(3) yüzligen, miñliğan zeherlik ...urt-...oñguz uniñ pütün bedinige yépişip,(4) lömşüp, neşter sançivat...andek, uni çidiğusiz biaramli.....a(5) çüşürüp ...oydi. U azra...mu nahe...çilikke, adaletsizlikke çidimaytti, (6) u he.....aniyetçilik tuyğusi küçlük yigit idi. Uniñdiki bu ħil(7) çus, keskin micez-ħaraktér kiçik va...tidin tartip asta-asta(8) yétilgenidi. Uniñ dadisi Abdulla Aħun 1953-yildiki “üçke karşı”(9) herikette tuyu...siz “çoñ yolvas” bolup ...olğa élinidi. Uni bir(10) mutihem başli... oñda ...oydi. Abdulla Aħun usta kassir idi, yavaş,(11) a...köñül adem idi. Uniñ başli...i bir küni ħéli köp ne... pulni(12) “ciddiy lazim bolup ...aldi, ete etigendila orniğa sélip ...oyayli,(13) heçkim bilmey ...alsun” dep resmiyetsizla élip, heptigiçe yo...aldi, (14) kéyin ħuddi ...iyametniñ müşikidek közini par...iritip turup(15) ténivaldi, biçare kassir “köñülçekniñ kötü oçu...” dégendek éğir(16) künge ...aldi. Şu iştin bir ay kéyin başlanğan “üçke ...arşı” (17) herikette, bu pul uniñ ħiyaniti, dep ...arilip, ittik bazarda ...olğa élinidi.(18) Uniñ ailisi i...tisadiy cehette veyran boldi. Emdila ottura(19) mektepke çı.....an A...niyazmu bu ħurbetçilikniñ derdini tartti. Lékin u(20) ...iyinçili... aldida temtirep,

...ağşap yürmidi, belki yeñlirini(21) şımaylap, öziniñ höddisidin özi çı...ış ...ararığa keldi. Bu çağda(22) uniñ ...olidin kélidiğini: Dem éliš künleri medikar işlep,(23) adettiki künlerde maylamçili... ..iliş idi. U şunda... ..ildi, lÉkin(24) o...uş...a, öginişke tesir yetküzmidi, belki tap...an pulni depter-...elem,(25) kitab-jurnal éliš...a işletti. Yıllarnıñ ötüşi bilen uniñ boyimu, **70(1)** e...limu ösüp bardı. Ustıhanlırı ...atti, u ela netice bilen tolu...(2) ottura mektepke çı...ti. Bu çağdimu medikarçili... ..bilen maylamçili...ni(3) taşlap ...oymidi, belki téhımu küçep işlep, özidin işinğan pul(4) bilen siñlisiniñ o...uş hıracitini ...amdidi. U dem éliš va...itlirida (5) mektepniñ işiki aldida orun tutup, özi yasıvalğan ça.....anğına(6) maylamçili... sandu...ini éçip ...oyatti-de, her hıl may ve çotkılarnı(7) yéyıp, o...ut...uçi ve sava...daşlırığa ...arap: “Oéni-...éni, ğaç -ğaç ötü,(8) ğiç-ğiç betinkiler kéliñlar. Yağşı may, ésil çotka bar(9) közüñlar ...amaş...udek par...iritip maylaymen, puli erzan...” dep(10) tovlaytti. Bunda... çağlarda, uni bezi mişçan sava...daşlırı “maylamçı(11) ...asma...” dep ça...iratti. U térikmeytti, çünki şu künlerde uniñ(12) reñgi-ruhi, te.....i-tur...i rasttinla “maylamçı ...asma...”...a oğşap(13) ...alğanidi. Oopal, yirik ...olliri may ve ...ara gülniñ boyi...i bilen meynetlişip(14) ketken, yüz-köz üst başlırimu ...ara, ...izil, séri... maylarnıñ (15) yu...undiliri bilenalapasa... bolup, beeyni dünya heritisige oğşap(16) ...alğanidi...

(17) U tolu... otturini püttüridiğan yılı etiyazda, yene dadisi (18) a...linip, turmidin ...oyup bérilişniñ harpisida, alte yıldın béri körüşmigen(19) dadisi bilen didarlışış pırsıtige ige boldı. Dadisi(20) şunçe yıldın béri ...arañğıu kamérda yat...anidi. Sa...ili ösüp köksige(21) çüşken, çaçlırı gedinini yap...an, çırayı sarğıyıp tırık muradığa(22) oğşap ...alğanidi. U hemişe kamérniñ üstidiki kiçikkine tösüktin(23) çüşken yoru... nurğa ...arap olturatti ve iç-içidin tolgınip çı.....an(24) bir hıl ahu-piğan bilen ...atti... uh tartti...(25) A...niyaz sürlük işiklerdin ötüp, dadisi yat...an ...arañğıu kamérğa **71(1)** kirgende, Abdulla Ahun çéki yo... hesret-nadamet bilen hömidep (2) turup uniñdin üzüp-üzüp üç hıl sual sorıdı:

(3)-Oğlum, asmanda ...uyaş barmu? Oeyerdin çi...ip, ...eyerge(4) pétivatidu?!

(5)-Oğlum, bazar-restilerde ademler barmu? Ular yolda u ya...tin(6) -bu ya.....a
ötüp yürelemdu?

(7) –Oğlum, bağda üzüm-encürler barmu? Kişiler (8) yéyelemdu?!

(9)Bu suallarğa aşu va...itsiz ...érip mükçeygen, halsiriğan biçare(10)
mehbusniñ alte yildin bu yan...i oy-pikri, azab-o...ubiti, hés(11)-tuyğusi ve arzu-armani
siñgenidi. Bu adem alte yildin béri pe...et(12) ikki ...étimla sora.....a tartılğan, türmide töt
...étim rehber almaş...an bolsimu,(13) bu ademge héç nerse almişip ba...miğan...

(14)A...niyaz héçnéme déyelmidi, u yiğlaytti, yaş uniñ közidin (15) emes,
pütün bedinidin çi...ivat...andek öksüp, titrep ketti... Uniñ(16) vucudidiki adaletperverlik,
he.....aniyet tuyğusi mana şu yerdin(17) başlanğan, bu tuyğu asta-asta uniñ ...éniğa siñip, özi
bilen bille(18) ulğayğan çoñ bolğan, mustehkemlengenidi...

(19) U hemişe birer nahe...çilik, adaletsizliklerni körse, derhal (20) köz aldığa dadisiniñ aşu pacieli te...dirini keltüretti ve özide ğayet(21) zor bir menivi ...udretniñ peyda boluvat...anli...ini sézetti. Uniñ(22) nezeride, bu dunyada nahe...çilik u...uşmasli... dégenler hemişe, hemme(23) yerde bolup turatti. Çünki adem hemmini ...iliş...a ...adir idi. Ademler 72(1) yaşavat...an on sekkizmin alemde çinli..., yañşili..., güzellik boluş(2) bilen bille yene sahtili... rezillik dégenlermu oñşaşla mevcut idi!(3) Şuña u, Şevketke işinetti, bu işiniş ...anda...tur sava...daşli... méhri,(4) dostlu... héssiyati dégen tebiyy yé...inçilik bilen emes, belki(5) kişilik turmuştá héli...idek sa...lanğıli bolmaydığan nahe...çilik ve u...uşmasli...lar(6) tüpeylidin peyda bolıdığan uvalçili... tuyğusidiki işiniş(7) idi. Şuniñ üçünmikin, u Şevket tartivat...an bihude azab(8) -o...ubetlerge çidimidi, uniñ erkinliktin, bilim élištin, muhebbettin(9) mehrum bolup, kiçikkine ...arañğıu “kamér”ğa ...amilip, tüğimes(10) sual-sora...larğa tartilivat...anli...ini téñimu kallisidin ötküzelmidi.(11) Lékin uniñ ...olidin Şevketni ...ut...uzuş kelmeytti, pe...et oylaytti,(12) ...oyğuruş ve tit-tit boluş bilen özini azablaytti, ğalas! Şu tapta(13) uniñ içi puş...anli...idin, tit-tit bolğanli...idin ademsiz yira...,(14) ğilvet bir yerge bérıp, ğuddi börıdek huvligisi, attek(15) kişnigisi, kiyikte bozlığısi keldi. Şunda... ..ilsila, derdke tolğan(16) içi bir az boşaydığandek ...ilatti. Añır u, köñlidiki geplirini éytiş,(17) bir az bolsimu içini boşitiş üçün, özi yañşı köridiğan, (18) hürmetke sazaver o...ut...uçi Selim Ependiniñ yat...iğa keldi. Uniñ yati...i(19) “boyta...lar binası”niñ 3-...evitide bolup, sos yéşil sirli...(20) ışıkke ésilğan kiçikkine véviskisi ar...ili... baş...a yata...lardin per...linip(21) turatti. Bir parçe ...élin ...eğezge çirayli... ..ilip yézilğan(22) “ruğsetsiz kirişke bolmaydu, Selim sadi...” dégen hetler her ...anda...(23) aldiraş kelgen ademnımu bir mehel tohtitip ...oyatti. Bu yata.....a yéñi(24) kirgen adem goya özini kitab magiziniğa kirip ...alğandek hés ...ilatti.(25) Bu ademnıñ bir kétim öylinip, yene boyta... bolup ...élişiğımu mana şu 73(1) “kitab baziri” sebev bolğanıdı. Bir cüp köñülniñ hemişe bir yerdin(2) çı...ışı nahayiti tes. Lékin u, hemişe bir-birige hemnepes bolup,(3) ottek ...izğınli... bilen bir-birige yé...inlişip kėtişi

tamamen mumkin.(4) Emma Selim Ependi bilen Aygöl şunda... ..ilalmidi. Ularniñ muhebbiti,(5) turmuşı, ailisi ħuddi uluĝ şair Puşkin bilen ayali Nataliyeniñ (6) muhebbet mesilisidiki paciadekla boldi. Selim Ependi Puşkindek(7) öginişke, izdinişke, işleşke, icad ...iliş...a bériletti; Aygöl bolsa,(8) Nataliyedek yasiniş...a, perdazġa, oynap-külüşke bériletti. Uniñ(9) nezeride, hayatniñ ...immiti ve menisi çirayli... kiyim kiyip, ziyapetlerge(10) bériş, tansa oynaş, heşimetlik turmuş keçürüş idi.(11) Buniñğa Selim Ependi maslišalmidi hem maslišişnimu ħalimidi. Şunda...(12) ...ilip, ularniñ turmuş harvisi ħuddi “pa...a Kölge sörep, yılan(13) çölge sörep” dégendek, izidin çi...ip veyran boldi. Ularniñ töt(14) yilli... er-ħotunlu... hayatidin yaldama bolup ...alġan ikki yaşli... ..izimu(15) Aygöl bilen kétip, Selim Ependi ismi-cismiġa layi... boyta... bolup(16) ...aldi...

(17) yata...niñ seremcanliri addiy, lékin körkem idi. Kümüş reñ(18) bir kişilik sim karivat bilen tamdiki Misir Pramidiliriniñ süriti(19) çüşürülgen yipek gilemdin baş...a, yoġan ikki cazidiki ħilmu ħil(20) yézi... ve ħilmu ħil şekildiki kitab-jurnallar bu yata...niñ asası...(21) hem ...immetlik bisatliri idi...

(22)A...niyaz işikni çékip yata.....a kirgende, Selim Ependi kitab(23) jurnallar bilen tolğan yézi... üstilide mükçiyip oturup, alli...anda...(24) bir Rusçe kitabtın hâtire yézivatatti. U A...niyazni körüp işni(25) tohtatti..

(26)-Kéliñ A...niyaz, kéliñ! -dédi u ...izğınli... bilen ornidin 74(1) turup ve uni işik yénidiki birla kona safağa oluruş...a teklip(2) ...ildi, -...ehve içemsiz, çaymu? Tartınmañhe!

(3)-Rehmet muellim, -dédi A...niyaz safağa oluruvétip,(4) –ussumudum... - Uniñ avazi zeip hem miskin idi.

(5) Selim Ependi orundu...ini béri tartip, A...niyazğa yé...inra... olturdi.(6) A...niyaz uniñğa medet tiligendek telmürüp ...aridi. Ottuz beş(7) yaştın hal...iğan, ottura boy, çaqliri şalañ, a...uş yüzliri hemişe(8) tatarğandek körinidiğan, lekin yoğan, dügildek közliridin nur ve(9) hararet yégip turidiğan bu adem dunya edebiyati ders boyıçe liktor(10) idi. U oy pikri çoñ...ur, her ...anda... va...itta özini tutalaydığan(11) temkin, kemsöz adem idi. U léksiye sözligende, söz ...ilğanda, hergizmu(12) menisi kalte, ...esidisi uzun, orunsız geplerni ...ilişni(13) hâlimaytti. Uniñ munda... temkinlik bilen özini tutuşı hemmeylenge(14) salapetlik körünetti. U béyciñ daşöniñ tolu... kursini püttürgen.(15) Henzu til-yézi...idin baş...a Rusçinimu héli mukemmel bilidiğan i...tidarli...(16) o...ut...uçi idi. Uniñ liktorlu... unvani téhi muşu yılñiñ(17) béşida maarip nazariti teripidin testi...linip kelgenidi. Muşuniñ bilen(18) ...oşulğanda, 440 o...uğuçi bilen 46 o...ut...uçisi bar çoñ fakultétta (19) emdi üç liktor bolğanidi.

(20) Selim Ependi A...niyazniñ ünçi...may, hıyal bilen oturup(21) ketkinige ...arap, üç yıl burun...i bu beñbaş, yavayi yigitniñ hazır(22) héli pişip, oyçan, mulahizilik adem bolup ...alğanli...iğa çin (23) köñlidin huşal boldi. Ular üç yıl burun tunci ...étim uçaş...anda,(24) A...niyaz he...i...etenmu ...opal ve yavayi bir yigit idi. Şu çağda Selim(25) Ependi unindin:

(26)-Yigit, kançe yaş...a kirdiñiz? -dep soriğanda, u(27) mensitmigendek:

75(1) -İş...ilip, kirdu... 20-30ğa! dégenidi.

(2)-Yigit, ...anda... yaş u! dégenidi Selim Ependi uniñ(3) özini nahayiti erkin, bimalal tutudiğanli...ığa ...izi...ip, -éni... birisini(4) démemsiz, zadi 20 mu, 30 mu?

(5)-Ependim, ħapa bolmisila, emdi biz oğul bala bolğandikin,(6) sanımay kirivériptu... désila! -dégende etrapniki hemmeylen bilen(7) bille Selim Ependimu külüp ketkenidi.

(8) Keyinki künlerde A...niyaz Selim Ependi bilen nahayiti çı...ışıp(9) ketti, uni hem bir bilimlik o...ut...uçı, hem bir peziletlik adem süpitide(10) hürmetlidi ve uniñğa çin köñlidin iħlas bağlıdi. Selim(11) Ependi yalğuz A...niyazniñla emes, pütün siniptiki o...uğuçılarniñmu (12) hürmitige, işençige sazaver idi. U bu hürmet ve işençni ...anda...tur(13) ...uru... gep, ...uru... sölet yaki tehdit-pupuzılar bilen emes, belki(14) ravan nut...i, çoñ...ur ve méğizli... léksiyisi, etraplı... bilimi, ħuş(15) péil muamilisi ve

o...uğuçılarni he...i...iy bilim éliš...a yétekleş(16) ...izğınli...i bilen tap...anidi. U birinçi saetlik derstila o...uğuçılarğa (17) öziniñ pikirini, telipini, ümidini izhar ...ilip munda... dégenidi:

(18)-İlim-pen ...anda...tur o...ut...uçi sözlep bergenni yadlivalsıla(19) igilep ketkili bolidiğan nerse emes, belki u yekke –yéğane, halal(20) ter telep ...ilidiğan capalı... méhnet, her küni, hemişe işleşni, (21) öginişni telep ...ilidiğan kündilik méhnet! Kim buni çüşenmise,(22) unda...larniñ bahası bir tiyin! Unda...lar yüz baş...a kirsimu yenila kitab(23) arılğan eşekke oħşaş nadanlı...çe ...élivéridu! Sava...daşlar, daim ésiñlarda(24) bolsun, men silerge uluğ yazğuçi Balzakniñ munu hékmetlik(25) sözini sovğa ...ilimen: “Kişilik turmuştiki eñ güzel burç ve insaniyet 76(1) turmuşidiki eñ zor beħt-tégi-tektidin éyt...anda, (2) öginiş!”

(3) Mana şunda... semimiy telep ve ümidniñ yéteklişi bilen o...uğuçılarda(4) bilim éliš...a, öginişke bolğan iştiya..., ...izğınli... küçeygen,(5) yérim aç, yérim to... va...itlardimu ularniñ ...izğınli...i, iradisi suslap,(6) boşap ketmigenidi...

(7)A...niyaz ħiyaldin segip, bu yata.....a néme üçün kelgenlikini,(8) Selim Ependige némilerni démekçi bolğanli...ini ésige aldi ve ħuddi(9) birisiniñ üstidin dadħorlu...éyt...andek teleppuzda sözleşke başlidi:

(10)-Muellim, Şevketni ...ara bas...andekla iş boldi, uniñğa uval(11) bolup ketti. Men uniñğa işinimen, u maña hemmini éyt...an, uniñ(12) semimiyitidin gumanlanmaymen!

(13)-Şunda... Şevketniñ işi mañimu bek tasadipiy tuyuldi,(14) -dédi Selim Ependimu köñlidikini yoşurmay, u pikirde,(15) éti...adda ħéli piş...an bala, unda... eħmi...ane işlarni ...iliş natayin!

(16)-Muellim, Şevket üstidiki héli...i bir ħetniñ işi(17) rastmu? -Soridi A...niyaz derguman bilen.

(18)-Men körmidim, -dédi Selim Ependi çüşendürüp, emma(19) fakultét

mudiriniñ éytişçe, aşunda... paş ...iliş ħaraktéridiki bir(20) ħétniñ barlı...i rast oħşaydu, emma u isimsiz iken.

(21) Bu gepni añlap A...niyaz çıçañşıp ketti:

(22)-İsimsiz ħetnimu pakit süpitide ...obul ...ilğan barmu? Nede(23) unda...

...anun-nizam bar? Noçi bolsa ismini oçu... yazmamdu? Bu yerde(24) cezmen bir oyun bar oħşaydu, muellim?

(25)-Menmu şunda... oylaymen, -dédi Selim Ependi ħiyal bilen(26) közlirini

...isip, -lékin bu téħi oy, pakit emes, hazırçe biz 77(1) üçün közitiş, süküt ...iliştin baş...a çare yo..., işik pakar(2) bolğandin kéyin énişip kirmey amal ...ançe? Lékin he...-nahe... hamam(3) aydiñlişidu, A...niyaz!

(4)-Lékin muellim, “he...i...etke yetkiçe, yalğan dunyani yalmaydu”(5) dégen gep bar, -dédi A...niyaz perişan halda, Havaz Yétekçiniñ(6) elpazi yamanra... turidu, Zayitmu aġinisige dola çi...ardi, muşunda...(7) kétiverse, Şevketniñ te...diri ...anda... bolup kéter? Oatti... ensirep(8) ...élivatimen, muellim!

(9) Selim Ependi asta ornidin turdi, A...niyazniñ aldiğa keldi,(10) uniñ yelkisige yénik urup turup munda... dédi:

(11)-Unçilik ümitsiz bolup ketmeñ, yigit. Bir-ikki ademniñ(12) niyitini buzuşı bilen Şevketniñ isti...bali ...arilini ketmeydu!(13) Derve...e, turmuşımızda ...ara niyet ademler, muġember ademler bar. Ular(14) suni léyitip béli... tutma...çi bolidu. Lékin ular haman daġda ...alidu.(15) Çünki, unda... ademler hemişe özlirini baş...ilardin üstün, e...illik(16) çağlap ħatalıřıdu! -U bir az turuvaldi, dérize aldiğa kélip,(17) deslep talağa, andin asmanğa ...arap davam ...ildi, -bu dünya rahet(18)-paraġet bilen capa-muşe.....etke tolğan dünya. Lékin bu nersiler ħuddi(19) asmandiki bulutlardek turaksız bolidu. Şuňa dunyaniñ rahet-paraġetlik(20) künliriniñ hozuriğa bérilip kėtişkimu, capa-muşe.....etlik(21) künlerniñ külpitige ...ayġurup kėtişkimu bolmaydu. Bu ikisi hayatta pat(22)-pat almişip turidu!...

(23)Ular ikisi-ustaz bilen şagirt ene şu yosunda ħéli(24) uza... parañlaştı, Şevketin başlanğan gepniñ aġiri turmuş,(25) edebiyat, şéiriyet... Ois...isi, hayat ve hayatniñ ...immiti toġrisidiki(26) pelsepivi pikirler bilen aġirlaştı, A...niyaz yata...tin çi.....anda **78**(1) ħuddi ...izi... ve köñüllük bir sehne esirini körgendek köksi(2) -...arni boşap, köñli kötürölüp ...alğanidi...

(3) Mektep téġi oyğanmiğan, etidin keçkiçe ...izip kétidiğan(4) keñ seynalarmu boş ve ħamuş turatti...

(5)Sava...daşliri oyğanmasta ornidin turup ketken Badamgül putniñ (6) uçıda desep yata...tin çi...ti ve ħuddi tańda kötürülgen şepe... (7) nurini ...uça...lima...çi, söymekçi bolġandek ...ollirini kötürüp, sap ve(8) nemġuş havadin çoñ...ur nepeslendi. U ayaġlirini

“şip-şip”(9) söriginiçe asta ...edemler bilen o...utuş binasi terepke ...arap mañdi.(10) Uniñ
 ça...ma... güllük navatreñ köñliki seherniñ sal...in şamilida(11) liğirlap uçatti. U bir bésip,
 ikki bésip, üç ...evetlik binaniñ(12) arkisidiki derehlikke keldi. Hiyalida şu yerdin bir
 orun tépip,(13) méñiniñ oçu... va...tida azra... kitab körüp, imtihañğa teyyarli...
 ...ilma...çi(14) idi. Nedikini, köñlige héçnéme siğmidi, kitabniñ sehipiliride(15) uniñ
 közige het emes, belki Şevketniñ simasi körünüp turuvaldi.(16) U her ...ançe ...ilişmu
 Şevketin ve uniñ bilen boluvat...an(17) ğayibane söhbettin özini tartip çi...almidi.
 Şevketni körüş, uniñ(18) derdige derman boluş istiki şu künlerde uniñ pütün
 vücudini,(19) erkini esir ...ilivalğanidi. Démisimu, mana bugün Şevketni
 körmigenige(20) toptoğra bir hepte boldi. Eger bu adettiki bir hepte bolğan bolsa,(21)
 uniñ kari çağli... idi, cudali... her ...ançe éğir bolsimu, uniñdin(22) kéyin kélidiğan visal
 huşalli...i ademni yenila hatir-cem ve ümidlik **79**(1) ...ilatti. Lékin bu bir hepte va...it
 cedvilidiki héç...anda... heptige(2) oğşimay ...aldi, uniñ béşi bar, ahiri yo... idi, uniñda
 cudali...tin (3) kéyinki visaldin ümid kütikli bolmaytti, uniñda huşalli... ornini(4) azab,

yoru...lu... ornini zulmet, külke ornini yiğā igiligenidi. U(5) ene şunda... şep...etsiz, cutlu... bir hepte bolğanli...i üçün Badamgülge (6) tolimu uzun, tolimu köñilsiz tuyulup ketti. U Şevketniñ azabini,(7) te...dirini, isti...balini oylap, kéçe-kéçe kirpik ...a...may tañni(8) at...uzdi. Yot...anni béşiğā pürkep yum-yum yiğlap, yastu...lirinimu hól(9) ...ilivetti. Oyliğanséri uniñ içi aççı... bolatti, azabtin badam(10) ...apa...liri olturuşup, çirayli..., oma... yüzimu tatirip ...aldi. Şu künlerde,(11) uniñ kallisi ħuddi ...ara ...uyun kötürülüp, hemme nersini(12) oñtey-toñtey ...ilivetken asman boşlu...idek ...alaymi...an ve ħire(13) idi...

(14) Ar...a tereptin kimdur birsi mestane tavuş bilen uni ça...irdi: (15)-

Badamgül, siz bu yerde ikensiz!...

(16)U gevdisini yérım burap ar...isiğā ...aridi, uniñdin üç ...edem(17) nérıda

Zayit hiciyip turatti. U yé...indin béri Badamgülniñ péyida idi.(18) ħuddi “ğaz ketse, ördek kölni igileydu” dégendek, u Badamgülni(19) özige ...anda... mayil ...iliş, ...anda... indekke kültürüşniñ koyida köyüp(20) pişip yüretti. Şuñā bu yergimu ħuddi sézimu küçlük apşarkidek(21) Badamgülniñ hidini purap kelgenidi.

(22)-Hee, ders tekrarlay dep çi...ividim, -dédi Badamgül boş (23) ve miskin avazda.

(24) Zayit derhal uniñ yéniğā keldi ve ħuşametguylu... bilen: (25)-Yaħşı

boptu, bille tekrarlayli, -dédi.

(26)Ular yéşil çimli... ..ir istide yanmuyan olturdi. Zayit konsipikni **80**(1) éçip

bir nersilerni ünlük o...udi. Lékin Badamgülniñ köñli,(2) ħiyali baş...a yerde ikenlikini sézip, asta-asta uniñ yürikige ...ol(3) ti...iş...a urundi.

(4)-Badamgül, köñliñizni bilip turimen, dédi u gepni(5) yira...tin egitip, -bu iş sizgila emes, mañimu éğir keldi. Lékin(6) amal ...ançe? Turmuş hergizmu şairlarniñ şéiriy misraliridek(7) unda... romantik, ressamnlarniñ resimliridikidek unda... ğayivi bolmaydiken!(8) Uniñda komédiye bilen tragédiye tolup turidiken. Añlişımçe(9) Şevketniñ isti...bali pütünley tügeşkendenk ...ilidu. Buniñğā hemmimiz(10) éçinimiz,

...ayğurimiz, lékin bizde néme amal! Çoñ azğunlu...ni uniñ(11) özi ...ildi, her kim öz te...diriniñ hocayini emesmu?(12) “Cimğurniñ çışı ...otu...ida” dégendek, u béşini içige tikip yürüp, (13) şunçe işlarni ...iptu emesmu?! Siz réalli.....a toğra ...arañ, Badamgül!(14) Mesilini segeklik bilen közetsiñiz, bezi işlarniñ tégiğe yétip (15) ...alisiz, bolmisa bunda... ğem-...ayğu bilen öziñizni aldurup ...oyuşıñiz(16) mumkin. Tola oylaversiñiz tal nabut bolidu, ğemge pétiversiñiz(17) öpkiñizni kardin çi...irisiz!...

(18) Badamgül Zayit...a ...ayrilip ...aridi, uniñ bula...tek ğemkin közliri(19) şu tapta guya çöçüp turğan ahuniñ közlirini eslitetti. U çoñ...ur(20) bir uluğ-kiçik tinip, Zayit...a derdini tökti:

(21)-Ġem ...ilmay, ...ayğurmay bolamdu, Zayit! Méniñ béşimğa kelgen(22)

künler adem balisiniñ béşiğa kelmisun! Turmuş méni némiş...a munda...(23) ...iynaydu?!

Muhebbet baş...ılarğa ħuşalli..., beĥt, hozur-halavet(24) élip kélidu, lékin men şor péşaniġıçu?! Oayġu-hesret bilen(25) çidiġusiz nadamet élip keldi. Oariña Zayit, muşu künlerde méniñ yürükim(26) mana şu boynumğa ésilġan marcandek pare-pare... Méniñ ...elbimni **81**(1) çüşinidiġan birmu adem kalmidi!

(2) Şu geplerni ...ilivétip, Badamgülniñ köziniñ çani...i ...izardi, (3) lékin yığlimidi. Çoñ...ur dilazarli... bilen éytilġan bu sözlerde iş...(4) -muhebbetniñ şérin lezzitige bolġan tekezzalli...mu, turmuşniñ aççı...(5) peryadimu, aşı... köñülüniñ ahu zarimu bar idi...

(6)-Unda... demeñ, Badamgül! -dédi Zayit uniñ ...oliğa yénik(7) urup ...oyup, - néme üçün sizniñ ...elbiñizni çüşinidiġan adem ...almaydu?(8) Bar... -U mana, yéniñizda turmamdu, sizniñ ...elbiñizni mendek(9) çüşinidiġan adem yo..., lékin siz çüşenmeyvatisiz!..." Démekçi(10) boldiyu, lékin yene "va...ti emes, hazırçe bihude gep ...ilip(11) çöçütüp ...oymay" dep oylap, gepni yasivetti, -ünçilik ümitsiz(12) bolup ketmeñ, muhebbet bizniñ turmuşimizniñ hemme ...ismi emes,(13) kesip, ġaye, isti...bal dégen nersilermu bar! Bihude ...ayġuruş, cile(14) boluş hacetsiz, ...orsa...ni keñ tut...andila bu işlarmu derdsiz ötüp (15) kétidu!

(16) Her ikkiylen bir pes cim boldi, Badamgülniñ köñli sel(17) éçilġandek, çirayidiki perişanlı..., ħamuşlu... biraz yo...alġanidi. Zayit(18) emdi uniñdin asta soridi:

(19) -Havaz yétekçi söz bilen sözleştimu?

(20)-Ya..., -dédi Badamgül teeccüp bilen, -men bilen(21) sözleşmekçimiken, néme toġrida!

(22)-Sözlişimen dégendek ...ilġan, néme toġrida ikenliki maña taza(23) éni... emes, iş...ilip, siz bilen pikir almaştursa kérek. Sözlişip(24) ...alsa oçu...yoru... pikirlişniñ. Öziñizni-öziñiz çetke élip, buruĥtum(25) bolup yürgendin, kişilerge arılışip, pikirlişip, sirdişip (26) yürginiñiz yaĥşı! Oayġu-elemmu koniraydu, ötüp kétidu. Adem tirik **82**(1) iken, hergiz ümitsizlenmeslik kérek, muhimi mana şu!

(2) Ularınıñ parını etigenlik tama.....a urulğan dañ avazi bilen(3) üzülde, ular orunliridin turuşti. Zayit unıñ ar...idin kélivétip(4) asta, lékin tuyǵulu... bir avazda:
 (5)-Yéni kinolar keptu, bille bérıp köreyli, bir dem bolsimu(6) köñliñiz éçilip ...alar, ...anda... deysiz? –dédi.

(7) Badamgül bu teklipe héçnéme démidi. Pe...et béşini siñayan ...ilip,(8) biliner-bilinmes tebessumlu... nezer bilen Zayit...a ...arap ...oydi, bu(9) uni razili...niñ belgisi, dep çüşendi.

(10) Yéganili..., géripli... ve köñül sunu...lu... Şevketniñ cénini(11) ...ağşatma...ta idi. Unıñ sa...alliri ösüp, çaçliri pağpiyip ketti,(12) çirayimu ömsila özgerdi: Oapa...liri olturuştı, ikki meñzi içige(13) kirip, ...añşiri ...iñra...tek uçlinip çı...ti. Lékin şu künlerde uni(14) ...iynavat...ini, ...anda...tur cismaniy cehettiki ħoraş emes, belki ruhiy(15) cehettiki

azab ve Һorlu... idi. Havaz Behti uniňğa bolğan nazaretni(16) küçeytivetti. Sual-sora...lar kündüzdila emes, hette kéçilirimu(17) Һalığan va...itta bolup turdi. Şevketke ...atti... har kelgini, tünügün(18) keç saet birde, Zayitniñ Havaz yétekçi bilen bille kirip, uni(19) sora.....a tartış üçün silkip, düşkellep oyğitişi boldi. Şevket(20) yérım Һamuşlu...ta ornidin turdi, közlirini uvilap, maykican halda(21) dérise yénidiki orundu.....a bérıp olturdi. Zayit uniňğa yalt ...ilip(22) ...aridi, uniñ çekçeygen közliridin hem Һuduksiniş, hem Һiris 83(1) ...iliş teñ eks étetti. U alçañlap, Şevketniñ yéniğa keldi-de, (2) esebiylik bilen var...iridi:

(3)-Sendek Һainni orundu...ta olturğuzup ...oyup sora... ...ilamdimen,(4) téhi! -U Һuddi Havaz yétekçige sadi... ...elbini körsetmekçi(5) bolğandek, uniňğa bir ...arap ...oyup, orundu...ni küç bilen tepti, töt(6) puti aran yer dessep turğan ebce... orundu... ğirislap sundi,(7) tuyu...siz olturğan Şevket pala.....ida sémonet yerge çüşüp, put -...oli(8) sürülüp ketti. Zayitniñ közliri ...or...unçlu... ça...nap, uniñdin (9) telvilik, esebiylik ve bir Һil vehşiylikniñ soğuk uç...utliri(10) çaçrap çi...ivat...andek bolup ketti. U yene boldi ...ilmidi, ornidin(11) turuş...a temşilvat...an Şevketniñ yéniğa étilip kélip, uniñ pağşiyip(12) ketken çéçidin ...amallap tutti. Şevketniñ béşi ...añturulğandek(13) üstige tartilip, boyni sozuldi. U Zayitniñ esebiy çirayğa ...arap,(14) miyi...ida külüp ...oydi, Zayit téhimu çiçañşıp ketti:

(15)-Bilimen Şevket, bilip turuytimen, téreñ külgen bilen(16) göş-ustiҺanliriñ külmeydu, belki maña öçmenlik bilen ...aravatidu,(17) lékin men yenila deydiğanni deymen, ...ilidiğanni ...ilimen! Çünkü hazır(18) ikkimizniñ munasiviti ...anda...tur dostlu..., sava...daşli... munasivet(19) emes, belki ikki sinip, ikki yol otturisdiki hayat - mamatli...(20) munasivet!

(21)-Şunda...mu?! -dédi Şevket pétini buzmay.

(22)-Şunda...! -Zayit téhimu hürpeydi ve uniñ çéçidin tartip(23) turğuzuvétip davam ...ildi, -bilip ...oy, teşkil séniñ mesileñniñ(24) Һaraktérini alli...açan békitip boldi, emdi sen bilen bizniñ otturimizda(25) sülhige orun yo...! Eger yumşa.....a unimisañ,

...atti...mu ...olimizdin(26) kélidu!

84(1) Şevketniñ emdi ...éçirdek tersali...i tutti.

(2) Ene şunda... hörkireş, döşkeleş yérime saettek davam ...ildi.(3) Buniñ hemmisini Zayit ...ildi, Havaz Behtü bugün huddi Zayittin imtihan(4) alma...çidek yaki uni çeliş...a sélip ...oyup, tamaşısını körmekçi (5) bolğandek bir çette tamakisini ...iñğir çişlep, pétini buzmay(6) olturdi. Uniñ hilmu hil ...iyapette özgirip turğan çirayidin alli...anda...(7) bir yavuzlu... çi...ip turatti. Bu yerde Havaz Behtige oğşaş(8) “tamaşa körüp” cicit olturğan yene birsimu bar idi. U yérime öre(9) bolğan halda üstige çapini yépinça...lap, yot...andin çi...may olturatti.(10) U héli künlerdin béri növet bilen Şevketke ...arap kélivat...an cimğur(11) közetçilerdin idi. Uniñ ismi Metkérem Met...asim bolup,(12) sava...daşliri uni “ya köñül açidiğan huştari yo..., yaki kişini(13) huş ...ilidiğan hevisi yo... ..éçir” deytti. Démisimu, uniñ yüriki(14) rasttinla ünimsiz yerdek ...uru..., muhebbetsiz idi, şuña bezi künliri(15) közi bilen levlide ançe-munçe körünüp ...alidiğan külke bilen hiciyişlirimu(16) beeyni heykel yaki resimlerdiki adamlarnıñ

külke (17)-hiciyişliridek soğu..., héssiyatsız idi. Lékin bugün uniñ hamuş(18) çirayida ezeldin körülüp ba...miğan bir hıl ciddi özgiş boluvatatti.(19) Zayit...a tikilgen közliri heyranli... ve ecebliniş bilen yanatti,(20) bir nerse eks tesir ...ilğandek çimildap ketken yüzi(21) bezide ...izirip, bezide tatiratti.

(22) “Tova! -dep oylidi u asta ya...isini tutup, -bu ikkisi (23) ...edinas dostlar idiğu?! Zayit...a néme boldi? Bulbul bir kéçidila ...arğığa(24) aylanğandek iş...u bu! Her ...ançe bolsimu, bir neççe yilli... dostlu...niñ(25) yüzi bolmamdu? Tova!... Tova dégülük!...”

(26) Ötken işlar bilen şu tapta “kamér”da boluvat...an işlar 85(1) ...oşulup. Metkérem Met...asimniñ kallisi huddi ...ıştiki tumandek(2) tutu...lişip ketti. U ...aysi bir kitabtın o...uğan “yağşili...ni öginiş (3) ta.....a çi.....andek ...iyin ve asta, yamanli...ni öginiş suğa sekrigendek(4) oñay ve téz bolidu” dégen sözni ésige élip, çoñ...ur bir hursinip (5) ...oydi...

(6) Havaz Behti bilen Zayit çi...ip ketkendin kéyin “kamér” bir(7) pes timtas bolup ...aldi. Şevket orniğa yat...an bolsimu uhlıyalımdi.(8) Yandiki karivattin kélivat...an boş ve üzük-üzük puşuldaştın (9) Metkérem Met...asimniñmu uhlıyalımayvat...anlı...i bilinip turatti. Şevket(10) sol yéniğa örülüp, ...oşnisini asta ça...irdi:

(11)-Metkérem oyğa...musiz?

(12) Metkérem Met...asimmu “hee” dep buya.....a örüldi.

(13)-Sizdin bir iltimasım, -dédi Şevket ötünüş ve iltica(14) bilen, -ete méni satıraşhaniğa aparsiñiz, çéçimni alduruvetsem...

(15)-Némiş...a? -Metkérem Met...asim heyran bolup soridi.

(16)-Öziñizmu kördiñiz, méniñ bu çéçim ular üçün tut...a, sapa...(17) bolup bérivatidu, yulunupmu bir yerge bardi, bira...la alduruvétip ...utulay, (18) deymen!

(19) Metkérem Met...asim ünçi...midi, köñlide Şevketniñ iltimasini(20) toğra tapti, lékin satıraşhaniğa apiriş tes idi, buniñ üçün(21) ço...um Havaz Behtiniñ ruhsitini

éliš lazim idi. U bir pes(22) oylanġandin kéyin:

(23)-Satıraşġaniġa barmayli, ete bir ustira tépip, menla ep...oyay,(24) –dédi. (25)-Siz?...

(26)-Ĥatircem boluñ, unçilik iş ...olumdin kélidu, -dédi **86**(1) Metkérem

Met...asim ve yastu.....a ceyneklep oturup tosattin soridi, (2) -Zayit bilen arañlar ...açan
buzulġan?

(3) Bu sual Şevketniñ yürikige ca.....ida tegdi, uniñ zerbidin(4) vucudimu
silkinip ketti. U ġuddi ...añsi... méġiz yevalġandek çirayini(5) pürüştürüp:

(6)-Men muşu yerge solanğan künden başlap... -dédi ...is...ila(7) ...ilip.

(8)-He?! -Metkérem Met...asimniñ ...aşliri kötürölüp, közi (9) yoğan éçildi, -men téhi Zayitniñ elpaziğa ...arap, arañlarda héli(10) burunla birer ...orsa... so...uşı bolğan çéği, dep oylaptimen. Eslide(11) bu, siyasiy küreş iken-de!

(12)-Şunda..., arimizda hayat-mamatli... siyasiy küreş(13) boluvatidu! -dédi

Şevketmu ornidin yérım öre bolup, -men Zayitni(14) kelgüside héli yaramli... şair bolup ...alidu, dep oyliğanidim.(15) Lékin eslide, uniñ vucudida siyasionlu... háraktér bih(16) sürgeniken!

(17) Şevket birdem şük boldi, kéyin işenç ve he.....aniyet tuyğusi(18) bilen davam ...ilip munda... dédi, -ötne alem bu, Metkérem Met...asim,(19) héçkimniñ héçkimde ...almaydu. Höküzniñ boynığa çüşken boyuntura...(20) künlerniñ biride mozayniñ boynığa çüşmey ...almaydu. Men sizge(21) Nöşérvan adilniñ bir temsilini sözlep bérey: “Bir ibretlik ve...e méniñ(22) adil boluşumğa sevep boldi, -deydu Nöşérvan adil özi(23) toğrisida hékaye ...ilip, -yaş çéğimde bir küni ovğa çi...tim, étimni(24) her terepke çapturdum. Oarisam, piyade yürgen bir kişi taş étip bir(25) itniñ putini sundurdi. U kişi bir neççe ...edem maña-mañmayla, méniñ(26) étim tépip, uniñ ikki putini sundurdi, kéyin, étim bir ...oram 87(1) taş...a putlişip, ikki ikki putini sunurdi.

Men bu ve...elerni körüp, öz(2)-özümge <kördüñmu, ular néme ...ilişti ve néme körüşti? Her kim(3) yaman işni ...ilsa, özi halimiğan işni köridu> dedim ve şu ve...elerdin(4) ibret aldim”. Şunda..., bu ötné alem. Yaman adem hergizmu(5) bilimsiz, ehme...lerniñ mahtışi bilen yahşı adem bolup ...almaydu, (6) yahşı adem hergizmu yaman adamlarniñ tillişi ve yaman körüşü bilen (7) eski adem bolup ...almaydu!...

(8) Cimi tirik can uy...uğa pat...an cimcit kéçide, mana şu hilvettiki(9) pinhan yata...ta bir tut...un bilen bir ...aravul héli uza.....içe(10) dilkeşlik bilen parañlişip yattı. Metkérem Met...asimniñ “tépsé tevrimes(11) micezi” bugün héli özgerdi, Şevketniñ semimiy sözliri, (12) çoñ...ur menilik mulahiziliri uniñ ...elbide bihuş yat...an e...il

...uşini(13) oyğutivetti, emdi u ...anat ...é...ip, pervaz ...iliş...a, bu payansız, sirli...(14)

alemniñ éğiz ço.....iliri bilen çoñ...ur ciraliriğice şunğup uçuş...a(15) başlidi...

(16) Şevket birdem Zayitni ve uniñ öz tesevvuridin hal...ip (17) ketken

...ili...lirini oylap azablansa; bir dem he...i...iy dostliriniñ özige(18) bolğan e...idisini,

işençini ve iħlasini köz aldığa keltürüp, köñli(19) kötürületti, özide çeksiz küç ve ğeyret

sézetti. Muşu bir neççe(20) kündin béri, A...niyaz künige neççe ...étim muşu dérize

aldığa kélip, şu(21) yerni çörgilep, Şevketke ça...nap turğan közidiki nur ve hararet,(22)

toħtimay lipildep turğan levliridiki yoşurun söz ve bişaretler bilen(23) uniñ miskin

köñlige teselli, aciz vucudiğa küç ve medet beħş(24) étip turdi. Şevketmu uni her bir

...étim körgende ħuddi şep...etlik(25) ħizirğa yaki söyüngüçi tağ...a uçrığandek, muzliğan

yurikide bir ħil(26) hozurlandurğuçı issi...li..., ħorap acizlap kétivat...an cismida bir **88**(1) ħil

tüğimes casaret peyda boluvat...anli...ini hés ...ilatti. Baş...ilarmu(2) uni untup ...almidi, üç

kün burun Ğunçe...iz dériziniñ kiçikkine(3) töşükidin ...ol yağli...iğa oralğan bir çaňgal piçine

bilen bir neççe tal(4) kempütüni taşlap ber geç, Badamgülüniñ ...izğın salimini

yetküzdi.(5) Tünügün ...aza... sava...dişi bedel...an bir neççe talmay ...urut bilen érimçükni(6) yoşurunçe ...oyup çi...ip ketti. Hemmidin tesirlik bolğini,(7) tünügün ketçe Selim Ependiniñ yo...lap kirişi boldi. U kayimidi, (8) sual-sora...mu ...ilmidi, pe...et özi muhim dep bilgen bir neççe(9) ehvallar üstide soğu... ..anli... bilen pikirleşti, uni her ...anda... şaraitta(10) semimiy, rastçıl boluş...a ündidi ve aħirida, çet el(11) yazğuçiliriniñ hayatiğa dair bir parçe ħenzuçe kitab bilen ikki pačka(12) tamakini ...oydi-de, çi...ip ketti. Şevketniñ yurikide alli...anda... illi...,(13) meyin bir méhir ...aldi. Bularni oylisa, hayacandin uniñ köz(14) ciyiki ...izirip, burni éçiş...andek bolatti. ħiyallar, eslimiler, azab (15) ve hayacanlar terep-tereytin ...apsap kélip, Şevketniñ pütünley(16) uy...usini ...açurdi. Yandiki karivattin yéñila uy...uğa ketken Metkérem(17) Met...asimniñ yéñgil ħoriki añliniş...a başlidi. Şevket béşini karivattin(18) artildurup, muzdek soğu... tamğa tiridi ve közini ħiyalen(19) yumup, oyğa patti. Tosattin uniñ köz aldida dadisiniñ soğ ve sürlük(20) ...ebrisi peyda boldi. Oebre bara -bara yoğınidi ve tuyu...siz üsti(21) yérilip, yañra... bir sada añlanğandek boldi: “Oğlum, saña apirin,(22) méni taşlap ketmidiñ!...” Şevket bu avazni tonidi. Bu uniñ merhum(23) dadisiniñ hayat çağdikidek küçlük, salma... avazi idi. Şevket(24) endikip közini açti, közni yumup aç...uçe arili...ta uni ğeplet(25) uy...usi bas...andek bolğanidi. Emdi u torus...a ...arap yétip, dadisiniñ(26) aşu ...ebrisi ve ...ebre bilen çégra arili...idiki so...ma... yollarni oylap **89**(1) ketti...

(2) Şevket ötkende, on künlük ruħset élip çöçekke barğanda(3) “késel” anisimu, télégamma evetken akisimu, tonu... otturida (4) o...uvat...an siñlisimu alli...açan öyini ...uru...dap çi...i ketkenidi. Uniñ(5) yurti, uniñ mehellişi malimanlışıp ketkenidi. Adem bilen(6) ademniñ kari yo..., her kim öz ğemide paypaslap yüretti. Çégra boyi(7) téħimu ...alaymi...an, kişiler esebilişip öziniñ néme ...ilivat...anli...ini(8) bilmeydiğan dericige yetkenidi. Şevket anisini, tuğ...anlirini izlep,(9) ene şu her ħil çiray, her ħil ...iyapet, ...isma-...isma ademler miğildap (10) ketken çégra boyiğa keldi. Lékin keçkiçe izlepmu ularni(11) tapalmidi. Şu küni çégra boyida tünep ...aldi, u anisini,

tuğ...anlirini(12) tapsa, ular bilen obdan bir sözleşmekçi idi. Etisi yine izlidi,(13) çüşke yé...in bir tuğ...ini uçrap, uniñğa anisiniñ ħeviri bilen duayi(14) salimini yetküzdi:

(15)-Anañ, akañ, siñliñ séni sa...liyalmay, ikki künniñ aldida(16) ...oşna-

...olumlar bilen bille ötüp ketti, séni kelgen haman(17) ar...imizdin ötsün, dep tapilidi, biz bilen mañ, ularni tépivalimiz!

(18) Ular Şevketni bille élip kétimiz dep ħéli çिñ turdi, lékin(19) Şevket derhal ma...ullu... bermidi.

(20)-Siler aldirisañlar ötüp turuñlar, -dédi u temkinlik(21) bilen, -men mehellige bérıp, dadamniñ ...ebrisi bilen ħoşlaşmisam(22) bolmaydu!

(23) –Boldi, u işiñni ...oy! -dédi tuğ...ini uniñ bisini yandurma...çi (24) bolup, -

...uru... taş-topra... bilen ħoşlaşmisañmu bolidu,(25) téz heriket elmisak purset ...oldin kétip ...alidu!

(26) -Ouru... taş-topra... déginiñiz némisi? dédi Şevket bir **90**(1) az rencigendek,

-uniñ astida méniñ dadam bar, dadam! Bu ...étim ötüp(2) ketsem, meñgü uni yo...liyalmaymen!

(3)-Emise, özün bil... -dédi tuğ...ini bir az ...ayıl bolup, (4) -lékin, tézra...

heriket ...ilmisañ, aħır puşaymanda ...alisen, cumu!

(5)Anisiniñ, tuğ...anliriniñ aldirap ötüp ketkenlikige (6) Şevketniñ köñli bek yérim boldi. Ular ħuddi “toptin ayrılğanni(7) böre yeydu” dégen kona e...idiniñ küçi bilenla aşunda...ilğandek(8) turatti...

(9) Şevket çégra boyidiki so...ma... yollar bilen aylinip mehelligisige(10) ...aytip keldi, mehelliginiñ kün pétiş teripidiki ...ebristanli.....a çi...ip,(11) dadisiniñ béşini tapti, yükünüp oturup, özi bilidiğan ayetler(12) bilen ...iraet ...ildi. Şu tapta, dadisini bésip yat...an patman éğirli...tiki(13) soğ ...ebre goya uniñ ...elbini bas...andek, sürlük ve azabli... tuyuldi. U(14) köz yéşi içide dadisi bilen ħoşlaşma...çi boldi. Oolini duağa kötürdi,(15) içide némilernidur piçirlidi andin dadisiniñ ...ebrisini (16) silap, ali...iniğa yu.....an et topini yüzige sürkidi, baya çana...lirida liğirlap(17) ...alğan köz yaşliri emdi yüzidiki topa bilen bille taram-taram(18) bolup é...iş...a başlidi. U téħimu ézilip, muñlinip, ...ebre béşida kün(19) ħerpke a.....içe oturup ...aldi...

(20) Şevket ...ebristanli...tin yénip, mehelle yolidiki keñ dalağa (21) çi...ti. U yerdin çeksiz upu..., payansiz dunya téħimu sirli..., téħimu(22) seltenetlik körünetti. U deslep keñ dalağa, kéyin süzük asmanğa(23) ...aridi. Yira...ta egri-to...ay tağ yoli daliyip yatatti, asmanda bir-birige(24) girelişip ketken a... bulutlar tağ yasiğanidi, u adettiki tağ(25) emes, kümüştek yaltiraytti, keçki şepe... uniñ ...iddige yéñiçe (26) hösn ...oşti. Mana emdi u ...an reñgi bilen boyalğan heyvetlik **91**(1) ...esirlerde yéşilli... alimide leylep yüretti. Keç kirgenséri asman(2) barğanséri sapra..., éğizrek, körüşrek boluş...a başlidi. Tebietniñ(3) séhirlik ...oli bilen ħilmu ħil özgirip, yumşap, güzellişip (4) kétivat...an bu çeksiz dala ve payansiz asman Şevketniñ köñlige alemçe(5) ħuşalli...

béğışlidi. Uniñ tünügündin béri ğeşlikke, davalğuş...a ve(6) ciddiylikke tolğan köñli
 asta-asta tinciş...a, yéniklişişke başlidi.(7) Uniñ köñül ğeşliklerini ene şu ğemsiz, oyna...tağ
 suliri bilen dala(8) selkini özi bilen bille yira...larğa élip ketkendek dili yayrap
 ...aldi...

(9) Şevketniñ köñlige ğuşalli..., ...elbigе paraget ve söygü beğş(10) etken bu yer uni
 tuğup östürgen ana makan idi. U balili... hеsliri(11) bilen yaşı... izliri ...alğan bu yerlerni
 kézip ğuddi muzikidek (12) dilni yayrat...uçi, nağşa ğezeldek yürekni oynat...uçi, çüştek
 tumanli...(13) ğatirilerini köz aldidin ötküzdi. Ħatiriler uni öziĝe esir(14) ...ildi, u öziniñ
 aşu ğatiriler bilen meñgü çember ças bağıli... ikenlikini,(15) bu ğatiriler ğuddi mana
 muşu ana tupra.....a yiltiz tart...an(16) heyvetlik çınardek, öziniñ her bir
 hüceyrilirige siñip ketkenlikini(17) hеs ...ildi...

(18) U çégra terepke élip baridiğan so...ma... yollarğa ...aridi, u yerde(19)

bésilmas bir varañ-çuruñlu... ğevğa kötürülüvat...andek ensizlik,(20) patpara...çili... höküm

süretti, çégra asminida ...oyu... çañ -tozandin(21) peyda bolğan éğir, aççı... tuman leylep yüretti...

(22) Şevket u terepke héli uza... ...aridi, çoñ...ur oyğa patti,(23) ...ula... tüvide guya anisiniñ özini ça...irğandek ...ilğan tonuş, yé...imli...(24) avazi añlanğandek, köz aldida uniñ kümüştek apa... çaçlı..., nurane(25) çirayi bilen intizar ...iyapiti körüngendek boldi. U ğayivi bir küçniñ(26) tartışı bilen aldiğa çégra terepke ...arap téz-téz ...edem 92(1) taşlidi, lékin on neççe ...edem maña-mañmayla néme üçündür yine tohtap(2) ...aldi. Oayrilip ar...isiğa-dadisi yat...an sürlük ...ebristanli.....a(3) tikildi. Goya yoşurun bir rişte uni ...ebrige baǵlivalğandek köñli yine(4) şu terepke tartti, bu kétim uniñ közige yalğuz ...ebr emes, belki(5) ...ebre bilen bille söygen yari Badamgülniñ oma..., mulayim simasi teñ(6) körüngendek boldi. Oebre yénida huddi tuman içidiki periştilerde (7) ğuva körünüp turğan bu nurane sima uni muhebbetke, vapağa ve ömürlük(8) cüpti halalli.....a çillavat...andek şunçilik semimiy,(9) şunçilik teşna ve şunçilik yé...imli... idi... Şevket ihtiyarsız ar...isiğa örüldi, éğir(10) putirini sörep, bir bésip, ikki bésip öziniñ ...ebre yéniğa kélip(11) ...alğanli...inimu sezmey ...aldi. Bu çağda ...ebristanli... keçki şepe...niñ ahir...i(12) nurliri bilen reñlinip, téhimu sirli..., téhimu pinhan túske (13) kirgenidi. Şevket ...ebre aldiğa lokkide çökti, dadisiğa huddi tirik(14) va...tida gep ...ilivat...andek hayacanli..., tesirlik bir avazda munda...(15) dédi:

(16)-Dada, ular kétéptu, anam, akam, siñlim kétéptu! Emdi menmu(17) ketsem, sen yalğuz ...almamsen! Ya..., men séni ve kindiñ ...énim(18) tökülgen ana tupra...ni taşlap kételmeymen, sen bilen ...alimen, meñgü(19) yéniñda ...alimen, dada!...

(20) U, şu kéçe dadisiniñ ...ebrisi yénida uhlap tañni at...uzdi.

(21) Etisi ...aytma...çi bolup, mehellige kirdi, ...edim cayini yo...lidi.(22) Téhi birneççe künniñ aldida adamlarniñ varañ-çuruñi, mal(23)-varanlarniñ ...i-çuliri bilen canlinip, hayatli... ğevğaliri bilen tolğan(24) bu zémin bugün ölüktek cimcit, boş idi. Adamsız öylerniñ(25) tamliri bilen yol boyidiki igisiz ...alğan derehlermu kişiniñ

közige(26) muñlu... ve ħamuş körünetti...

93(1) Şevket tuğulup ösken bu ...edim yerlerni aħir...i ...étim kézip(2) aylinip, her bir gül-giyah, her bir taş- topra.....içe köz öñidin(3) ötküzdi. Uniñ ...elbide hürmet, söyünüş ve iptiħarli... tuyğusi(4) bilen bille yene ...anda...tur ğéribli..., sunu...lu... ve bizarli.....a oħşaş çığış,(5) murekkep hés-tuyğularmu teñ baş kötürdi. U bu yerdin ata (6) –bovisiniñ, zamandaşlariniñ, uru...evladiniñ izini, ħatirisini ve(7) nam -nişanlirini irdimekçi bolğandek, harğın putlirini teslikte(8) sörep, mehelliniñ hemme yérini, hetta buluñ-puş...a...lirinimu ...oymay (9) kezdi, arilidi...

(10)Şu çağda, uniñ ...oli...iğa ...atti... düpürliĝen avaz añlandi, u(11) boynini sozup ...arividi, say tereptin ...oyu... çañ-tozan kötürüp,(12) mehellige ...arap kélivat...an bir top mal padisini kördi. Hayt(13)-huyt déĝüçe umu yé...inlaştı, mal padisida at-kalimu, ...oy -öçkimu(14) bar idi. Uni ikki atli... adem şiddet bilen sürüp kélivatatti.

Mal(15) igiliri Şevketni körüp toĥtidi, uniñ birsi Şevketniñ tolu...(16) ottura mekteptiki sava...dişi idi.

(17)-Ohuy!... Senmu ülgürüp keptikensende, Şevket!(18) -dédi u atta ...iypaş

olturup, -néme, öydikiliriñ ötüp kétiptumu?(19) Unda... bolsa, biz bilen mañ!

(20) Şevket çañ-tozanğa milinip, puş...urup, hasirap turğan (21) mallarğa ...arap soridi:

(22) -Bularni nege apirisiler?

(23)-Biz nege barsa..., şu yerge-de! -dédi héli...i sava...dişi(24) tamakisini ...iñġir çişlep, -u tereptimu tirikçilik kérekku!

(25)-Umumniñ mal-çarvilirini élip çi...ip ketseñlar bolmas!(26) -dédi Şevket narazi bolğan ...iyapette.

94(1)-Néme dep yürisen, Şevket? Muşu çaġdimu “omumniñ –pomumniñ” (2) deydiğan gepler ...anda... aġziñğa keldi?! Sen özüñ çi...ip(3) kétemsən yaqi mavu ...uru... mehellige mirab bolup ...alamsen?!

(4) Yene bir malçı hemrahini aldiratti:

(5) –Hey, hazir detalaş ...ilidiğan va...it emes, mañsa mañsun,(6) bolmisa biz özimizniñ yoliğa mañayli...

(7) Şu çaġda, Şevketniñ kallisida ça...ma... tézlikide bir pikir(8) ötti, bu pikir uni ġeyretke keltürdü, u éri... boyidiki dereĥtin bir(9) tal şahni yirivélip, bir tereptin kiçik va...tida ögengen “...i-çu”(10) bilen süren sélip, bir tereptin, ...olidiki şah bilen heyve ...ilip,(11) padiniñ aldidiki yol başlap mañğan atlarni hürkütti, ...oylarmu sepni(12) buzup, terep-terepke çapçidi...

(13)-Hoy, néme ...ilġinini bu itniñ balisi! -dep alataġil (14) var...ıraş...a başlidi héli...i sava...dişi, -aran yiġ...an mallarni (15) pitiritivettiñġu!

(16)-Bu yerlerge mal-çarva kérek emesmiken?! -dep(17) var...iridi Şevketmu mallarni hürkütkeç, -senler özüñniñ musapir(18) bolġini yetmigendek bu tilsiz

hayvanlarnimu musapir ...ilma...çimu?!

(19) Mal padisi ikki terepniñ ...ışisi ve ...alaymi...an “...i-çu”liri (20) bilen béşi aylinip, emdi resmiy pitiraş...a başlıdı. Yol başlığuçı(21) ikki ayğır bilen tamdek yoğan bir seke özliri yaylaydığan yéşil(22) yayla... bilen tatli... tağ süyiniñ hidini élip, kelgen terepke ...arap (23) çépip ketti. Uniñ ar...isidin baş...a at, kala-...oylarmu bir-birlep(24) egeşti. İkki malçı terep-terepke pitirap ketken mallarni yiğalmay,(25)aççı...ida Şevketke taşlandı, uni tillidi, tépti, ...amçe bilen savidi, (26) Şevket ...arşili... körsitelmey hoşidin ketkendila uni 95(1) taşlap, atlırini çapturğan péti, pitirap ketken mallarni ...aytidin yiğiş (2) üçün mehellidin çı...ip ketti...

(3) Şevketni bir ...éri malçı mehellide uçritip, öküzge (4) öñkürüp öyige elip keldi. U bu yerde hepte yétip ...aldi...

(5) Şevket hıyaldin segidi, sémonet tamniñ soǵu...i ötüp uyuş...an,(6) yépiş...a... hıyallar bilen garañdek bolup ...alǵan béşini kötürüp,(7) ali...anliri bilen ugilidi, andin aǵşam öçürüp, karivitini béşiǵa (8) ...oyup ...oyǵan yérin tal tamakini tépip tutaşturdi, uniñ hıyalidin(9) ğeyriy bir pikir lip ...ilip ötkendek boldi. U héli...i sava...dışı bilen(10) yene bir ademniñ kényinki işliridin ğeversiz idi, ularniñ pitirap(11) ketken mallarni ...aytidin yiǵ...an-yiǵmıǵanli...inimu, çégridin ötüp ketken(12)-ketmigenlikinimu bilmeytti, lékin özini ...ut...uzup ...alǵan héli...i (13) malçı bovayniñ éytişiǵa ...ariǵanda, şu künniñ etisi etigende çérginiñ(14) ta...alǵanlı...i melum boldi. “Eger ular ötüp kételmigen bolsa, Havaz(15) yétekçi davrañ sélivat...an atalmış pakitni şular to...ıǵanmidu-ye?! Bu(16) ğeyriy pikir téhi bir guman idi. Şunda...timu, Şevket kallisida tasadipiy(17) peyda bolǵan bu pikir bilen héli...i “isimsiz ğet”niñ(18) otturisida ...anda...tur bir mu...errer baǵlinişiñ barli...ini hés ...ilǵandek (19) béşini liñşitip ...oydi...

(20) Havaz Behti öz léksiyliride, ...ol herikiti bilen her ğil ...aş(21) köz işarilirini köp işlitetti. Uniñ nezeride bunda... ..iliş(22) o...uǵuçılarni özige celp ...ilip, tesiratini aşuridu dep oylaytti. **96**(1) Lékin, del eksiçe bu ğil bihude, hetta az-tola tėti...siz heriketler(2) o...uǵuçılarniñ e...lini ...açurup, bezide ularniñ ğidi...ini keltüretti.(3) U bugün bekmu ...izip, heves bilen sözlidi. Söziñ bėşi ğel...ara(4) kommunizm herikitidin başlinip, aǵiri növettiki sinipiy küreşniñ(5) her ğil ipadiliri bilen aǵırlaştı. Derstin çüşüşke ...oñǵura...(6) çélinǵanda, u léksiysisiniñ aǵirki ğulasisini sözlevatatti:

(7)-Munda... bir he...i...etni ésiñlarda mehkem tutuñlar: Ezgüçi(8) siniplarniñ eksiyeççi idiyisi ğuddi öyge taralǵan zeherlik kömür(9) gazidek kişilerni asta-asta zeherleydu, kişiler öziniñ ...anda... zeherlinip(10) ölgenlikinimu bilmey ...alidu!(11) U depter, kitablirini yiǵışturuvétip, aldın...i partida olturǵan (12) Badamǵülge yene bir kétim ...aridi, Badamǵül yenila bay...i halette-ğatire(13) yazmay, ...olidiki ...elemni kiçik

balidek oynap, mesthüş közlirini(14) alli...aya...larğa tikkiniçe perişan halda olturatti. Havaz Behti siniptin(15) çi...ip kêtivétip, uniñğa buyru... teleppuzida ...is...ila munda... dèdi:

(16) –Badamgöl, hazir işhanamğa çi...iñ!

(17) Badamgöl diññide çöçügendek boldi, bu söz goya uni (18) hêterlik, yaman bir yerge bériş...a ça...irğandek soğu... ve mudhiş tuyuldi.(19) U sava...daşliriğa yé...imsiz bir nezer bilen ...arap ...oyup, siniptin(20) çi...ti, putlirini sörigendek éğir ...edemler bilen karidorniñ u béşiğa (21) kélip, Havaz Behtiniñ işhanisiğa köñli tartmiğan halda kirip(22) keldi. Havaz Behti uni safağa tekliip ...ildi, özi yéziş üstiliniñ(23) aldida ...añtiyip olturup, gepni yira...tin egitip başlidi:

(24) –Badamgöl, öginiş ehvaliñiz ...anda...ra...?

(25) -Oedir ehval...

(26) -Ya..., b g nki rohiy keypiyat n zdin ...arığanda, ane yağşı 97(1) emestek

...ilidu, cumu! -d di Havaz Be ti işençsiz ...iyapette,(2) -belkim  evketni  işliri kalli niz a tesir ...il an bolu i mumkin, elvette(3) tesir ...ilidu! Çünki, u kiçik i  emeste! Vetendin, (4)  el...tin, partiyidin yüz  r  stek   ir cinayet! Men siz bilen   eli(5) burunla s zli i ni oyli anidim, aldira  ili...ta va...it  i...midi, a ir(6) b g n nesip boptu...

(7) Badamg lni  vucudi a biliner-bilinmes bir  il esebiy titrek(8) ola ti. U b  ini töven s lip,   ir-  ir tin an halda cimmide(9) olturatti. Havaz Be ti bir tal tamaka tutaşturup, bir-ikkini ...atti...(10)  orap, aldirimay sözini davam ...ildi:

(11)-Badamg l, bir ya ni  siyasiy meydanini  yo...lu...i  uddi(12) dere ni  yiltiz tartmi anli...i a oğşaşla i ! Yiltiz tartmi an dere ni (13) ...urup ...alidiğanli...i sizge ayan! Men buni sizni  nezeriye cehettin(14)    inidi anli...i niz a işinimen. L kin, hazır...i gep nezeriye mesilisi(15) emes, belki ne... emeliyet mesilisi...

(16) Badamg l yürekni a ritidi an bu geplerni nailaclı...tin  uddi(17)

mukeddes bir yarlı...ni ti  i andek cimmide olturup a lavattı...

(18) -Bilip ...oyu , -dep  eli keskin teleppuzda davam ...ildi (19) Havaz Be ti, - kişilik hayatta yalğuz muhebbetla emes, e  muhimi,(20) siyasiy hayat d gen bir nersimu bar! Sizni  k z aldi nizda hesen(21) -h sendek culalinip tur an bu turmuş güzel bolu  bilen bille yene(22) nahayiti-mu  ep...etsiz, eger uni  a to ra muamile ...ilalmisi niz, uni (23) baz andek mu tumi sizni ucu...turuv ti i mumkin, hazır sizni  aldi nizda(24) ikki yol turidu: Biri, veten  aini bilen a ir ie apa...(25)-apa... bolup, siyasiy hayati nizni, güzel isti...bali nizni ya lı... bahari nizni(26)    l-k sil nabut ...ili , yene biri, uni din ...etiy  ek - gra 98(1) acritip, partiye terepke,  el... terepke    p, te kilni  işençini, (2) güzel isti...balini ...ol a keltürüş!

(3) Emdi Badamg lni  bo a ...an cismi a bir  il ümidsizlik bilen(4) hesret titriki ola ti. Bu gepler uni  a   ir tegdi,  uddi yali a(5) bedenge tegken kök  ivi...tek   ir tegdi, u i -i idin k t r l p(6)  i...ivat...an elemni yutu     n közini yumuvaldı,

lékin yürükide(7) aççi... bir tuyğu, huddi ...a...as çöldiki kerki bilen yanta...tinmu better(8)
 aççi... bir tuyğu peyda boldi...

(9)-İkki yolniñ ...aysisini talaş, ...aysisida méniş pütünley(10) öziñizniñ
 ihtiyarida, Badamgül! Lékin men sizniñ bir siyasiy(11) terbiyiçiñiz, o...ut...uçiñiz boluş
 süpitim bilen sizni yaħşi yolğa(12) başlaş mecburiyitim bar, ümidimni yerde
 ...oymaysızğu deymen?

(13) Havaz Behti Badamgüldin köz üzmeý, huddi ta...a miħidek ...adilip(14)
 turatti. Badamgül bolsa, huddi yilanniñ sürlük közliri astida ...alğan(15) ...arlığaç
 balisidek şüklep, solışip ...alğanidi. Havaz Behtiniñ vez(16) nesihetliri uni héli çöçütti,
 közliri yoğan éçilip, kirpikliri(17) ...is...irap tikkide bolup ketti. Lékin uniñ ...izğuç,
 pomsa... levliri(18) yélimlap ...oyğandek him idi.

(19)-Oanda..., gep ...ilmaysızğu? -Havaz Behtiniñ avazida bir hil(20) tehdit ve yoşurun küç bar idi, -meyli, bugünçe maña oçu... bir (21) nerse démisiñizmu bolidu, lékin bu gepni haman oçu... ...ilişiñiz(22) kérek, siz ittipa... ezasi, ittipa... teşkili aldida déyişiniz, sizni(23) bir mezgil koldurlitip yürgen Şevketniñ aldida déyişiñiz kérek!(24) Ésiñizde bolsun, men bugün siz bilen öz namimda emes, belki(25) teşkil namida sözlişivatimen. Teşkil sizniñ Şevkettin üzül(26)-késil çek-çégra acritip, in...ilab meydaniğa ...aytip kélişiñizni 99(1) kütidu, ...ançe téz bolsa şunçe yaħşi!...

(2) Badamgül seskinip ketti, munda... dehşetlik sözni Havaz Behti (3) şunçe asan ve şunçe bağrı taşlı... bilen éytivatatti!

(4) Her ...anda... aile çiraylı... nersilirini méhmanhanisiğa tizip,(5) eski-tüskilerni içkiri ...azni...iğa yoşiridu, huddi şuniñdek Havaz(6) Behtimu külüp turup, haram hıyallirini köñliniñ çoñ...ur yérige yoşurup(7) yüreleytti. Uniñ baya Badamgülge nahayiti tentene bilen:(8) “Şevkettin üzül-késil çek-çégra acritiñ, men siz bilen (9) teşkil namida sözlişivatimen!...” dégenliri pütünley yalğan popoza(10) idi. Teşkil uniñğa heç...açan unda... vezipini tapşurmiğan, Badamgülniñ (11) Şevkettin çek-çégra acritiş yaki acratmasli...imu pütünley(12) uniñ şeħsiy işi idi. Lékin u buniñda, Şevketke yéñi bir hucum(13)-şiddetlik menivi hucum başlap, ruhiy cehette boysunduruşni (14) köñlige pükkenidi...

(15) Badamgül Havaz Behtiniñ işhanisidin çı...ip, udul -yati...iğa (16) ...aytip keldi, yata.....a kélipla uni yiğa basti, közliridin bulduklap yaş(17) çı...ti, u köp yiğlidi, yiğlap-yiğlap yaşlirimu ...urup ketti. Yata...daşliri(18) uniñğa olaş-çolaş teselli bedri, lékin hazır uniñ (19) héç...anda... gepni añlığusi yo... idi. Uniñ esebleri tartışip, yürikide (20) muzdek bir nerse uyup ...alğandek, tomurliridiki ...anmu sovup(21) ketkenidi. Etrapida özige teselli bérip, köñül éytip turğan(22) sava...daşliriniñ semimiy, mulayim sözliridin köre, hazır uniñ ...oli...ida(23) Havaz Behtiniñ baya éyt...an yoşurun tehditlik vez

nesihet hem(24) agahlanduruşliri ...ayta-...ayta tekrarlinip, béşini

...odañşitivetkenidi.(25) Añir u yata...daşliriğa yaş yo...i közlirini tikkiniçe harsinğan

halda(26) ötündi:

100(1) -Silerge rehmet, emdi méni yalğuz ...oyuñlar!

(2) U yana.....a şu békinivalğançe keçlik tama.....a çi...midi, keçlik(3) tekrargimu barmidi. Karivitiğa çi...ip, ħuddi öy müşükidek(4) tügülüp, ħiyalğa pétip yatti. Uniñ ħiyaliniñ baş-añiri yo...(5) idi, “oy oyup yeydu” dégendek, ene şu tügimes, aççi... oy(6) - ħiyallardin uniñ hemişe külüp turidiğan yé...imli... közliri(7) muñlinip, nur-culasini yo...at...anidi, éki a..., ...izili ...izil süzük(8) yüzlirimu tartip, ümçerep ...alğanidi...

(9) İşikniñ yénik çékilişi uni hesretlik “ħiyalħanisi”din(10) asta tartip çi...ti, u karivitida öre bolup, özini ançe-munçe tüzeştürüp(11) “kiriñ!” dédi. Yana.....a Zayit kirdi, u bosuğidila turup,(12) tartinğan, ...orunğandek teleppuzda:

(13) -Keçlik tekrarğa çi...midiñiz, men sizni köp izlep kettim...(14) –dédi.

(15)-Hee... Çi.....um kelmidi... -dédi Badamgül meyüs avazda ve(16)

karivattin putini sañgilitip soridi, -birer işiñiz barmidi?

(17) -Ötkenki vede boyiçe bugün bille kinoğa béríp kéleyli dévidim,(18) -dédi

Zayit uniñğa yé...inra... kélip.

(19)-Barğum yo..., -dédi Badamgül késipla, -köñlüm héçnémini(20) tartmaydu! (21) Zayit bugün Badamgülniñ néme üçün bunda... ħiyalçan, perişan(22) halğa

çüşüp ...alğanli...iniñ sevebini biletti. Havaz Beĥtiniñ néme(23) dégenlikimu uniñ köñlige ayan idi. Şuña bugün u “tömürni ...izi...ida(24) so...uş” üçün alahida kélip kinoğa tekliپ ...ilivatti.

(25)-Badamgül, köñül dervaziñizni unda... mehkem étivalman!(26)-dédi u Badamgülniñ şu tapta hemmidin tesellige mohtac ikenlikini pemlep, **101**(1) öziñizni erkin, meĥrur tutup, sepdaşliriñizğa(2) yé...inlişñ? Bilimen, hazir sizniñ oynaş...a, külüşke rayiñiz yo.... Lékin(3) siz ...elb dervaziñizni keñ éçivitip, dostliriñizniñ,(4) sepdaşliriñizniñ oyun -tamaşisini körsiñiz, külke sadalirini añlisiñiz,(5) ...elbiñiz yénikleپ, köziñiz ruşenlişip ...alidu, öziñizni(6) unda... yekke-yégane zulmet içige ...amap, céniñizni ...ynimañ! Men(7) bugün sizni dep ikki bélet élip keldim, barmisiñiz köñlüm rencip(8) ...alidu, dostlu...imizniñ yüz ĥatirisi üçün orniñizdin turun!

(9)-Men... Esta... Taza micezim yo... emesmu!... -Badamgül(10) teñ...isli...ta

...aldi. Zayitniñ tesirlik, köñül kötüridiğan sözliri(11) uniñ “...atti... turuş” iradisini boşitivetkenidi.

(12)-Mana muşu bélet sizniñ taza yaĥşı doriñiz, eger miceziñiz(13) oñlanmay

...alsa méni tillañ. Oağañ... Bolamdu?... (14)

Oanda... kino iken?

(15) -Sovét ittipa...iniñ keñ ékranli... yéñi kinosi “esirdaş (16) adem”...

(17)-Oaysi kulubta? Yira...ta emestu...

(18)-Ĥatircem boluñ, men sizni şunda... deydu, dep yénimizdiki(19) yazli...

kulubniñ b  litini alġan. Balilar tekrardin          bizmu k  lip(20) bolimiz...

(21) Badamg  l ornidin turdi, k  nli bek ħalap ketmisimu, l  kin(22) hava yep, uni-buni k  r  p, k  nli  m    ilip ...alar d  gen istek bilen(23) Zayit...a eġi ip yata...tin   i...ti. Kinoni   va...ti az ...alġa  ...a, ular para  nmu(24) ...ilmay, t  z-t  z ...edem bilen yürüp ketti.

(25)D  gendek “esirdaş adem” Badamg  lni   ħ  li k  nlini k  t  r  p(26) ...oydi, bir dem bolsimu a   i..., hesretlik ħiyallardin ...utulup, özini **102**(1) y  nik ve erkin sezdi. Kinoni   k  lkillik yerliri   i.....anda, ba  ...ilarġa(2) ...o  lup ħendan urup küldi, s  yi  idiġan, ...u  a...li  idiġan(3) muhebbetlik körünüşler k  r  ngende, ali...anliri bilen yüzini   tiv  lip,(4) haya bilen yerge ...arap olturdi. Kino t  gigende, u özini rasttinla(5) könül

arami cayğa çüşüp, pikir-ñiyali normal ademlerdeki ħuş(6) keyp ve azade hês ...ildi. Ular yol boyı delsep kino toğrisidiki(7) tesiratları sözleşti, kényin Zayit allı...açan köñlige püküp ...oyğan(8) sözlirini nahayiti ustalık bilen asta éytiş...a başlıdı:

(9)-Badamgül, siz bilen Havaz Yétekçi sözleştiğı deymen, némilerni(10) dégenlikini bilişke bolarmu?

(11)-Uniñ sizge ala...isi yo..., Zayit. Hemmisi Şevket bilen(12) méniñ munasivitim toğrisidiki gepler... -dédi Badamgül köñül yarısı(13) tatlanğandek meyüs avazda.

(14)-Emdi siz ...anda... oylavatisiz? (15)-Buni oylaştınmu ...or...imen...

(16)-Rast, sizge asan emes, -dédi Zayit hêsdaşlı... (17) ...ilğandek teleppuzda, - Şevket özigimu ...ildi, sizgimu ...ildi, menmu(18) deslep uniñ mesilisiniñ ħaraktérini taza çüşenmeptikenmen, kényin(19) ...arisam bu adettiki iş emeksen, Havaz yétekçiniñ siz bilen(20) sözleşkenlikiniñ sebebimu şu yerde, "...ariğuniñ ar...idin mañsañ(21) godañğa çüşisen" dégen gep bar emesmu!? -Zayit sel turuvaldı(22) Badamgülniñ uluğ-kıçık tinivat...anlı...ini añlap, nahayiti pem bilen(23) davam ...ildi, -men Şevketni hemmidin keçsimu sizdin kéçelmeydu,(24) dep oylayttım epsunki réalli... -şep...etsiz réalli... unda... bolmay(25) ...aldı. U siznimu ħuddi birer tal erzimes nersini taşlıvetkendekli(26) taşlap çı...ip ketmekçi boldı!...

103(1) Bu söz bilen teñ Badamgülniñ yürüki ciğğide ...ilip ...aldı. Goya(2) özi oylımığan, hês ...ilmiğan mudhiş bir pikir tuyu...siz köñül öyige(3) bösüp kirgendek, uni ala...zade ...ilivetti. Tova!... Men bu(4) teripini némiş...a oylimidim-he?!... Rast, uniñ méni taşlap çı...ip (5) ketmekçi boluş...a közi ...iyiptuğı!? Bunda... vapasızlı... ...ilidiğan(6) ademge köz yéşi ...ilip, ahu-peryad çékiş erzimdu?!...

(7) Badamgül oylap şu yerge kelgende, yürüki uyuş...andek, muzlığandek(8) soğu... ve aççı... bolup ...aldı. Altun dep etivarlap kélivat...an(9) nersiniñ birdinla mis

bolup ...élişi uniñ köñlini lesside ...ilip(10) ...oyğanidi.

(11) Uniñ ħiyali Zayitniñ yene mulayim, tesirlik sözliri bilen(12) bölünüp, çeleñgüş bolup ketti.

(13)-Bu işniñ sizge kütülmigen zerbe boluşi, çoñ...ur canli... bir tuyġu(14) o...ubet élip kélişi tebiy, -deytti Zayit hayacanli... bir tuyġu(15) bilen, -lékin uniñli... bilen öziñizni yo...itip ...oysiñiz bolmaydu.(16) Méniñçe, adem muhebbette oñuşsizli.....a uçriġan munda... alahide çağlarda(17) birinçidin, réalli.....a toġra ...arap, turmuşni segeklik bilen közitişi,(18) ikkinçidin, öz-özige ġemħorlu... ...iliş heriketliri ar...ili,...(19) azabtin, ökünüştin, çüşkün keypiyattin ...utuluşi kérek. Buniñġa(20) érişiş ançe tes emes. Éytaylu..., her küni uġlaş aldida put(21)-...oliñizni issi... suġa çılañ, yatidiġan orniñizni çirayli... bézeñ; (22) kinoħanılarġa bérıp, köñül açidiġan komédiyilik, lériliklik ...ilimlerni(23) körüñ, derstin çüşkende talaġa çi...ip seyle ...iliñ; her küni (24) güllüklerni

arilap, reñmu reñ çirayli... güllerdin, hüş pura... havadin(25) huzurliniñ!... Şunda...
 ...ilsiniñiz, tebietniñ bu muciziliri (26) ...elbiñizniñ çoñ...ur yerliride geblette yat...an
 sezgüleriñizni oyğitip, **104**(1) sizniñ vucudiñizni yéñi muhebbetniñ şadli...idin behrimen
 ...ilalaydu!...

(2) Zayit huddi yaramli... psiĥoloğlardek ene şunda... çirayli..., (3) yağlima, hem
 ...utrat...ulu... gepler bilen Badamgülniñ héssiyatini tevritişke(4) ve uniñ köñlidiki
 boşlu...ni tolduruş...a heriket ...ildi. Emeliyette(5) u, bu me...sitige melum dericide yetti.

(6) Yata...niñ aldiğa kelgende, Badamgül yaş yu...i közlerini sürtüp,(7) uluğ-
 kiçik tindi. Bir çağlarda tağ suliridek şöşşup kelgen(8) köñül şadli...liridin emdi uniñda
 esermu ...almiğanidi, ...alğini pe...et(9) sarasime, ...ayğuş, hetta aççı... nepret bolup ...aldi...

(10) Romantik héssiyat...a ige ...ızlar muhebbettin cuda boluşni huddi(11)
 asman örülüp çüşkendek çoñ iş bilidu. Beziliri, hayatim şuniñ(12) bilen tügeşti, dep
 ...araydu. Beziliri hetta, “bolğulu... boldi,(13) ahırğıçe bolsun” dep ...arap, intayin
 bolmiğur, éçinişli...(14) işlarni ...ilip ...oyidu. Badamgülniñ hazır...i rohiy haliti gerçe
 u(15) dericide bolmisimu, lékin uniñğa tunci muhebbette uçriğan bu péşkilliki(16) ançe
 yénik çüşmidi, uniñmu héssiyati zeħim yep, ruhi ...atti...(17) azablandi. U, çüştin kéyinki
 ahır...i dersni nahayiti teste(18) toş...azdi léksiye uniñ kallisiğa çüşmigenséri, muellim
 şunçe ézip,(19) köp sözlidi. Ahır ...oñğura...mu çélindi, Badamgül siniptin(20) çi...ip,
 udul karidorniñ u béşiğa bardı, dériziniñ oyu...iğa ceyneklep,(21) terlep ...alğan eynekiñ
 nem yüzige mañliyini tirep oyğa ketti...

105(1) Uniñ ĥiyaliğa aldın...i küni ketçe Zayitniñ kinodin ...ayt...içe(2) éyt...an
 héli...i gepliri kirivalğanidi. U bir tereptin Şevketniñ muhebbetidin,(3) sada...itidin
 gumanlinip, özini taşlap ...éçip ketmekçi(4) bolğanli...iğa iç-içidin kayıp nepretlense;
 yene bir tereptin, uniñ(5) hemme nersidin ayrılıp, ...aranğu öyge ...amilip, kéçe-kündüz
 sual(6)-sora... deke-deşnam yep ...iynilivat...anli...iğa iç ağıtıp, hésdaşli...(7) ...ilatti. Uniñ
 kallisida guman bilen hésdaşli..., séğiniş bilen(8) bizarli.....a oħşaş nazuk, sezgür tuyğular

girelişip, almişip, uniñ(9) köñlini bir demmu aramida ...oymayvatatti. Uniñ üstige, bugün etigen(10) Havaz Behti uniñğa: “Ete Şevket bilen körüşisiz, nême deydiğanli...iñizni(11) obdan oyliniñ!” dep alahide cikilidi. Bu işmu hazır uniñ(12) ...elbini bésip turğan bir taşte, éğir, azabli... tuyuluvatatti...

(13) Badamgül ar...a teripidin ħuddi töginiñ “şip-şip” mañğınidek (14) yumşa... bir ayağ şepisini sezdi. U gevdisini burap ...ayrilay dep (15) turuvidi, ayağ igitimu uniñ yénida peyda boldi. U ...olida bir jurnalni(16) türteklep tutuvalğan A...niyaz idi.

(17)-Bu yerde ikensiz, Badamgül, -dédi u dérise tekçisige yölinip(18) ve içköyerlik bilen sözini asta davam ...ildi, -yé...indin béri(19) imtihanniñ teyyarlıkliri bilen aldıraş bolup kettu.... Oarisam, ruhiy(20) keypiyatiñiz taza yaħşı emestek ...ilidu, bunda... kétérsiñiz imtihanda(21) yi...ilip kétisiz, buni Şevketmu ħalimaydu. Men sizge bir matériyal tépip(22) keldim...

(23)-Oanda... matériyal? -Badamgül ...izi...ip, aldirap soridi.

(24)-Siz hemişe Kiyuri Hanimniñ gépini ...ilattiñizǵu! -dédi(25) A...niyaz ve ...olidiki jurnalni uniñǵa bérivétip davam ...ildi, -ikki ...étim(26) nobil mukapatiǵa érişken bu ayal alimniñ hayati he...i...etenmu ...altis **106**(1) iken. Men uniñ tolu... tercimihali bésilǵan jurnalni élip keldim,(2) obdan o...up çı...iñ, dünyavi şöhetke ige bu ayalmu öz turmuşıda(3) ħuddi addiy ayallarǵa oĥşaşla nurǵun capa -muşe.....etlerni, azab(4)- o...ubetlerni bésidin keçürüptiken. Uniñ vetini mun...erz bolǵan, ailisi(5) namratlaş...an, muhebbiti buzup taşlanǵan... Lékin bularniñ(6) hemmisi uniñ yaramli... adem boluş yolidiki iradisige tos...un bolalmıǵan!(7) Men sizniñmu bésiniñǵa kelgen bu va...itli... azablarni untup,(8) öginiştin, kespiñizdin muhebbetlik makan tépişiniñni ümid(9) ...ilimen!

(10) Badamgülniñ köñli söyünüp ...aldi. Ademniñ bésiǵa kün(11) çüşkende ...ilidiǵan bunda... himmet, teselli ve menivi ozu... pe...et(12) he...i...iy, semimiy dostlarniñla ...olidin kéletti.

(13)-Sizge rehmet, A...niyaz, -dédi Badamgül köñül (14) teşekkürini éyitip, - buni ço...um o...up çı...imen.

(15) Ular dérise aldidin ...aytti, pelempeydin çüşüvat...anda A...niyaz(16) soridi: (17)- Şevketniñ yéniǵa bardıñizmu?

(18) Badamgül ...is...a, lékin azabli... bir tuyǵu içide cavab berdi:

(19)-Ete barimen!

(20)-Pat-pat yo...lap turuñ, -dédi A...niyaz semimiy devet(21) bilen, -adem muşunda... çağlarda sinilidu. Danişmenlermu: “Dostlar(22) zindanda es...atidu, dastiĥan üstide hemme adem dost körinidu” dep(23) nahayiti toǵra éyt...an. Şevket bihude azab çékivatidu, u gumanniñ,(24) adavetniñ ...urbani bolup ...aldi. Men uniñ ħe...li...ige, pakli...ıǵa(25) işinimen!...

(26) Badamgülniñ ħiyalliri yene çeleñgüş bolup ketti. A...niyazniñ **107**(1) şunçilik işenç ve ...etiylik bilen éyt...an sözliri uniñ davalǵup(2) turǵan köñül kölide

şiddetlik bir tevriniş peyda ...ildi. Bu tevriniş(3) uniñ ...elbidiki Şevketke bolğan hédaslı... tuyǵusi bilen(4) ...oşulup, uni keñ ve azade bir sahilğa élip çı.....andek, uniñ buruhtumlu...ta(5) ...alğan pikir-hiyali bilen e...li-hoşini héli segitip(6) ...oydi.

(7) U A...niyazdin ayrilip yati...ıǵa kirgendimu, şu tesirat, şu(8) héssiyat bilen özini yénik ve huş çağ sezgendek boldi, pikir(9)-hiyali aylinip, yene Şevketke bağlinip ketti...

(10) Hemme cehettin yétilgen ...izlarniñ otturisida acayip gepler(11) bolidu. Bolupmu, yigitler toǵrisidiki gepler ularniñ daimli... parañ(12) témisi bolup ...alidu. Bir çağlarda, mana muşu yata...ta, beş ...iz otturisida(13) “...anda... yigit yahşi körüşke erziydu?” dégen témida talaş-tartış(14) bolup ötkenidi. Şu çağda birsi: Oeddi-...amiti kélişken, bestlik(15) yigitler yahşi körüşke erziydu, dése; yene birsi, tüz köñül,(16)

sada...atmen yigitler yaḥşı körüşke erziydu, dédi. Yene birsi turup(17) mulayim, köyümçanliri yaḥşı körüşke erziydu, dése, tötinçisi:(18) Kesipçanlı...i küçlük yigitler yaḥşı körüşke erziydu, dédi. Eñ(19) aḥirida Badamgül ornidin turup, ḥuddi bir yarli...ni cakarlavat...an (20) cakarçidek, merdane avazda mundak dégenidi: Uni déseñlermu, buni(21) déseñlermu hemmisi bikar. Méniñçe, he...i...iy erkekla yaḥşı körüşke(22) erziydu, dégenidi. Şuniñ bilen ...izlar otturisida “he...i...iy erkek(23) ...anda... bolidu?” dégen mesilide yene talaş-tartış başlinip ketti. U(24) bir néme dep, bu bir néme dep, aḥiri nurġun yigitlerni “er” déyişke(25) bolsimu, lékin he...i...iy “erkek” déyişke bolmaydu. He...i...iy erkek(26)-taġni tal...an, çölñi bostan ...ilġudek casaretke ige, ...eyser, iradilik **108**(1) yigitlerdur. Bunda... yigitlerni yüksek taġ, çoñ...ur déñiz, keñ asmanġa(2) oḥşatsañ bolidu, bunda... yigitler ...izlarniñ he...i...iy gururi, iptiḥari(3) ve ömürlük cüpti bolalaydu, déyişti. Badamgül ...elbidiki mana şu ġayivi(4) ölçimi bilen Şevketni tallıġan, uniñ ançe ...emetlik bolmiġan çuġi(5) kiçik cismine, téḥi ançe-munçe a... çéçekniñ izi bar uġdayöñ(6) yüzini ene şu ġayivi ölçemdin tuġulġan iştia...i bilen ...uça...liġan,(7) söygen ve uniñdin zor bir menivi küç-...uvvet sezgenidi. Şevket(8) adette kemsöz idi, adette kemsöz bu yigitniñ ...elbige alem siġidiġan(9) keñ ...orsa..., oçu...-yoru... pezilitini u çin köñlidin yaritip(10) ...alġanidi.

(11) Mana emdi şu yigit-uniñ ġururi, iptiḥari bolup tuyulġan(12) he...i...iy erkek ḥuddi bir nativan, aciz ...uşlardek ...epezge solinip,(13) erkidin, muhebbitidin, dostidin, cimi-cimi némisidin ayrilip,(14) azab ve nadamet içide yatma...ta... U rasttinla gunahsizmidu? Undak(15) bolsa, teşkil némiş...a uni tut...un ...ilidu? Ete körüşkende néme(16) dermen? Eger ayriliş...a toġra kelse, u téhimu azab...a ...almasmu?!...

(17) Badamgül özini tutalmay nale ...ildi. Hey turmuş! Hey yaşli...!...(18) Sen néme üçün bigunah kişilerni bunda... çigiş, şep...etsiz (19) soallar bilen ...iynaydiġansen?!..

(20) Turmuşta hemişe şundak bolidu: Ḥuşalli... asta kélip, téz kétidu!(21)

Ҳапили... тѐз кѐлип, аста кѐтиду! Лѐкин Шевкетниѐ бѐшиѓа(22) келген Ҳапили... аста кѐтиѓ
 тѓгѓл, Ҳудди униѐн юзиге чи.....ан ...ара **109**(1) сѓгелдек шu келген пѐти кетмеѓла ...ойди.
 Мушу кичиккine, кѓрѓмсиз (2) ѓйде ѓткен он неѓѓе кѓн униѐнѓа гоѓа он неѓѓе айдек
 уза... ве(3) зѐрикшилeк туйулуп кетти. U он неѓѓе кѓндin бѐри асманда ѓа...nap(4) турѓан
 ...уѓашни кѓрмиди, yerde гѓлlep yat...an гѓл-гийahlarnи purимиди,(5)her кѓни сеher ve
 кеѓlerde буѓда tereptin so...up туридиѓан(6) lerzan таѓ selkinidin huzurlanmиди. Униѐн
 кѓридиѓини, соѓу... ве(7) meynet тѓт tam; purayдиѓини, аѓѓи... tamaka билen ...ansi... zey;(8)
 huzurlinидиѓини, kitab ve erkin Ҳийal idi. U dost-buraderliriniѐн (9) кѓлке-ѓа...ѓа..., saz-
 naҲшилiriѓа tolѓан шev...un-sѓrenlik(10) yata...larnи sѐѓindi, tinѓ, azade siniplarda
 sava...daшliri билen билle olturup,(11) ustazliriniѐн yѐ...imli..., tesirlik lѐksiѓilirini
 aѓliѓusi(12) keldи, ala-yѐшил ѓiraѓlar ѓа...niѓан zallarda кѓѓlidiki ...izlar билen(13) bel
 tutuшup, sirli... lѐrikili... tuyѓularѓа bay tasnilarни oynиѓusi(14) keldи... Лѐкин hazir
 униѐнѓа bularnиѐн hemmisi tolimu yat, tolimu yira...ta(15) idi. U Ҳудди ...anat-...uyru...i
 boѓuѓlanѓан kepterdek erkin ...anat(16) ...a...almaytti, ikki ...edem nѐriѓа Ҳaliѓanѓe
 baralmaytti. U мушу binadiki(17) hacetҲaniѓimu кѓzetѓи билen билle чи...atti, tama...ni
 sava...daшliri нѓvet(18) билen ekilip бѐretti. U мушунда... tek...ip ve бѐсим astida он

neççe(19) kündin béri, yette-sekiz ...étim özini tekşürüş, ...elbini(20) tapşuruş matériyalini yazdı. Lékin uniñ birsimu Havaz Behtiniñ köñlige(21) ya...midi, hemmisi ...opalli... bilen ...ayturuvétildi. Emdi(22) Şevketniñmu cehli ...atti. Rast gep köñlige ya...misa u ...anda... ...ilidu?(23) Yalğan geplerni to...up çi...ip, özini, teşkilnimu aldisunmu?!...(24) Ya..., Şevketniñ ...olidin hergizmu bunda... kazzapli..., vicdansizli...(25) kelmeydu! U öziğe a..., a... bolgaç..., hazırğıçe yüriki poküldimay,(26)keddini tik tutup kélivatmamdu! Uniñğa dadisi: “Yalğan sözlep **110**(1) padişah bolğandin, rast sözlep gaday bolğan yağşı” dégen hékmetni(2) obdan ögetken!...

(3) Lékin Havaz Behtimu muddiasiğa yetmigüçke tohtimaydıgandek(4) ...ilatti. (5) U ...aysi bir danişmen éyt...andek, ete ...içişidiğan yerni bugün(6) ...aşlap ...oyuş...a usta idi. Uniñ aldın...i kündiki gepliridin téhimu(7) azabli..., téhimu şep...etsiz işlarniñ yüz béridiğanli...i bilinip ...aldi. U(8) bir munçe siyasiy tehditlik sözlerni ...ilğandin kéyin, çi...ip kétivétip:(9) “Bilip ...oy, emdi séniñ başkılarnimu özüñge çétip nabut(10) ...ilişniñğa yol koyulmaydu! Badamgül öziniñ te...diri, isti...bali toğrisida(11) ...ayta oylaştı. U sen bilen méñip, yaşlı... baharini, güzel(12) isti...balini veyran ...ilişni ħalimaydu!... dédi. Bu söz Havaz Behtiniñ(13) ağızidin unda... asan ve oñay çi.....ini bilen Şevketke ħuddi kök(14) çivi... bilen yürikige vaşilditip urğandek şunda... mudhiş ve dehşetlik(15) añlandı. Eger u şu künlerde Badamgüldin ayrilidiğan bolsa, (16) özini muşunda... iradilik, merdane tutup turğan menivi tüvrükniñ(17) del yérimidin merhum bolup, téhimu ...atti... çüşkünükkke, asaretke ve(18) géripli.....a muptila bolatti.

(19) Hazir uniñda hemme nerse-erkinlikmu, kesipmu, isti...balimu(20) tügigen, yo...alğan. Pe...et birla nerse -iç-içidin urğup çi...ip(21) yal...uncap köyidiğan, ademni yaşaş...a, va...ti kelse ölüşkimu ündeydiğan(22) sirli..., ...izğın muhebbetla ...alğanidi. U mana şu muhebbetniñ ħorimas (23) küçi, söygü lessiziniñ beğş etken casariti bilen her ...anda... azab(24) ve ħorlu.....a çıdap kélivatatti... Lékin, mana şu can alğuçı “lékin” (25) bilen Şevket yine oylinip ...aldi. Eger Badamgül rasttinla öziniñ(26) isti...balini oylap,

uniñdin çek-çéğra acritiş ...ararığa kelgen **111**(1) bolsıçı?... U çağda, u özi can-dili bilen yaħşı köridiğan bigunah(2) bir ...izniñ te...dirini, isti...balini oylimisa bolamdu? Özi bilen(3) bille uniñ beħtinimu nabut ...ilsa adilli... bolamdu? He...i...iy muhebbet(4) ...anda...tur bir yürekniñ yene bir yürekni çekip bé...ışidin çi.....an soǵu...(5) sada emes, belki ikki yürekniñ öz ara teñ uruluşidin çi.....an bir(6) yal...un! Uniñda beħş étişla boliduki, hergizmu nep éliš bolmaydu!(7) Eger Badamgülde rasttinla öz te...diri ve isti...bali toǵrisida ...ayta oylinış(8) bolğan bolsa... Eger siyasiy hayati rasttinla tehditke uçravat...an(9) bolsa... Eger muhebbet uniñğa beħttin köre, beħtsizlik keltüridiğan(10) bolsa... Eger... Eger...

(11) Şevketniñ köz aldida söygü lezziti, muhebbet azabi,(12) séğiniş derdi, visal teşnali...i dégenler ħuddi ...iş künidiki tumandek(13) ğuvalışip, asta-asta uniñdin yira...lap kétivat...andek tuyuldi...

(14) “Kamér”ğa birsi çüşlük tamak élip kirdi. A... köpme(15) yüzlük, ...aşliri yéyilañǵu, gazir köz bu yigit uniñ sava...dışı Gayit (16) Mayit idi. Lékin kényinki künlerde, bolupmu yata...lardiki hara...(17) -şarabli... olturuşlarda sava...daşliri uni

...izi...çili... ilip, bir neççe(18) ...étim “girit mirit” dep atıvıdi, bu ğelite, ...izi... ve ...is...a isim(19) derhal baş...ılarnıñ ağızğa ram bolup ketti. Gayit mayitniñ özimu bara(20) -bara könüp ...aldı.

(21)-Mana sizge üç serlik tama..., dédi u yérim ...aça(22) suyu...aş bilen tuğumdek çoñlu...tiki bir dane purça... momisini üstel(23) üstige ...oyuvétip, -momidin ikkini alay désem béliñiz az ...aptu,(24) ...orsi...iñiz toyarmikin!

(25) Şevket ...olini yuyup, héli...i taşteş ...atti... momini suyu...aşniñ(26) üstige ézip çilavétip dédi:

112(1) -Héç...isi yo..., toyup ...alimen. Adem muşunda... az-azdin (2) yéyişkimu köngen yağşı. Köp yégen adem burun ölidu, dégen gep (3) bar. Çünki u hayattiki téğışlik riz...ini baş...ıların baldur yep bolğan(4) bolidu, Seedi Şiraziniñ munda... bir ibretlik béyiti bar, men uni yé...indin(5) buyan köp o...uydiğan bolup ...aldım:

(6) “İçiñni tama...tin ħaliy tut, taki- (7) Aña

kirelisun nuri meripet.

(8) Burnuñğıçe li.....ide taam tursa,

(9) Oanda... siğar uniñğa ilim-hékmet?!

(10) –Yağşıken, ...altisken! -dédi Girit Mirit hayacanlinip,(11) -ħuddi bizniñ hazir...i yérim aç, yérim to... halitimizni mehdiylep(12) yazğandek tesirlik iken!...

(13) Şevket tami...ini emdila yep bolup turuşığa “kamér”ğa klaskum(14) ğolam topa... bilen Badamgül kirip keldi. Badamgül bilen Şevket bir(15)-birige hem te...ezza bolğandek, hem endikkendek ...araş...iniçe ünsiz,(16) cimcit turup ...aldı. Ularnıñ oñaysız halitini körüp, ğolam bilen(17) Girit Mirit bir-birini şeretlişip karidorğa çı...ti –de, ışikni (18) asta yépip ...oydı. U ikkisi şu halet, şu yosunda ħéli uza... turup(19) ...aldı. Badamgülniñ béşini töven sélip mesum ...iyapette(20) turuşidin, çirayidiki miskinliktin, möldürlep turğan nativan közliridin(21) Şevket üçün azab çekivat...anli...ini bilgili bolatti. Lékin(22) Şevket Badamgülniñ titrep turğan cismidiki bu acizli... bilen

tartinça...li...ni(23) rohiy cehettiki yatlışış, dep hata çüşendi-de, Havaz(24) Behtiniñ héli...i kündiki sözlirini ...aytidin elem bilen ésige aldi.(25) Şevketniñ kallisida peyda bolğan bu pikir şu ...eder éni..., şu ...éder **113**(1) işençlik idiki, u buni bir bişaret dep çüşendi. Badamgül Şevketke(2) ...ariğanséri uniñ çirayidiki, vucudidiki özgirişlerni(3) körüp içi aǵrip, öpkisi tolup, gepliri boǵiziǵa keplişip ...alğanli...tin(4) héli...lap gep ...ilalmay ...aldi. Gepni yenila Şevket(5) teşebbuskarli... bilen aldın éytti:

(6)-Badamgül, yaǵşı turuvatamsız? Yo...lap kirgenlikiniñizge rehmet!(7) Men köp oylandım, muhebbett şeḥsiyetçilik küçlük bolsimu,(8) lékin o yaǵşı körgen adiminiñ isti...baliǵa bérıp ta...aş...anda, halalli...(9) bilen toǵra muamile ...ilmisa bolmaydu. Birsini he...i...iy, semimiy yaǵşı(10) körgen adem cezmen uniñ behtlik

boluşini oylaydu! Men bir ...ararğa(11) keldim, méniñ ar...imdin méñip, güzel kéleçikiñizni nabut(12) ...ilişiñizni, körüşke tégişlik behttin merhum boluşıñizni(13) ħalimaymen!...

(14) Badamgülniñ béşiğa tuyu...siz çé...in çüşkendek köz aldi(15) ...arañğulişip, dessep turğan zéminmu çay...algandek bolup ketti. Şu(16) haman uniñ ...ula... tüvide Zayitniñ héli...i küni keçte éyt...an sözliri(17) ...ayta carañliğandek boldi. “Toğra iken-he?!... U méni taşlap çi...ip(18) ketmekçi boptiken!... U hemmige çidaydiken... Men uniñ köñlidin(19) kötürülüptimen!...” Badamgülniñ ...elbi sovuğandek boldi, köñlini(20) tuman ...aplidi, şuña uniñ ħireleşken közige avu puçu... dérizidin(21) körünüp turğan asmandiki altundek ...uyaşmu tatirañğu körünüşke(22) başlidi...

(23) Lékin u “ma...ul” dégen bu addiy gepni Şevketke yüz turane éytmidi,(24) içidin çoğ bolup çi.....an bu gep néme üçündür boğuziğa(25) kelgende keplişip sirt...a çi...almidi! Badamgül ünçikmidi, közide(26) davalğup turğan aççı... yaşlırını içige siñdürdi, yürikidin **114**(1) kötürülüvat...an hesretlik piğanni teslikte basti, andin putlirini(2) aran sörep, ar...isiğa ...arap-...arap ...oyup “kamér”din çi...ip ketti.(3) Şevket uniñ ar...isidin bihuş halda ...arap ...aldi...

(4) Şu tapta “muhebbetin, söygüdin ayrıldım” dégen iztiraplı... bir(5) pikir

Badamgülniñ köñül-köksini örtep, yürek-bağrida aççı... bir(6) nadamet oyğatma...ta idi...

(7) Badamgül çi...ip ketkendin kéyin, Şevket derd yutup oturup(8) ...aldi. Yérim éçilğan ağızidin nepes élivat...anlıkini bilgili bolmaytti,(9) çekçeygen közimu mit ...ilmaytti. Sirttin ...ariğan kişige u goya muşu(10) yerge ...aturup ...oyğan momyadek körünetti!...

(11) Tova, adem némidégen aciz-he!? Alemçe matlaş, ħuşalli... ve(12) oyun-külkiler siğ...an yürekke mana bugün kiçikkine derd-elem (13) siğmay, yérilip kėtişke tas ...aldi!...

(14) Bu işlar Şevketkimu, Badamgülgimu goya sehnide ...aysi bir

tragédiyidiki(15) pérsonajlarniñ azabli... rolini élivat...andek, perde çüşken(16) haman hemme iş öz eksige kélidiğandek tuyulatti...

(17) Bügün çüştin kéyin, kamérğa közetçi Gayit Mayittin baş...a(18) héçkim kirmidi. Éhtimal, Havaz Behti me...sitige tolu... ve oñuşlu...(19) yetkenliktin, Şevketni keñ-kuşade, aramğuda azablinivalsun dep,(20) yéñi orunlaşturuş ...ilmiğandek ...alatti. Démisimu, Şevket keçkiçe(21) özi bilen özi yekke-yégane halda, delisiz, yetkiçe azablinivaldi.

(22) U ...açanki uy...usi ...éçip, hıyal hem vesvesiler çirmivalğan(23) va...itlarda, mana şu hıre dériziniñ aldiğa kélip, sirt...a ...araytti.(24) Sirtiki reñmu reñ tebiet hadisiliridin tartip, sel-pel midirliğan(25) kiçikkine canlarniñ şepisimu uniñ di.....et-nezerini tartip, (26)birdem bolsimu köñlini azabli... hıyallardin néri ...ilatti. U bugünmu **115**(1) uñliyalmay, yene dériziniñ aldiğa keldi. Etrap cimcit, tirik(2) canniñ hemmisi

uy...uğa çömgen, tebiet şérin sügette idi. U(3) asmanğa ...aridi, asmanmu hamuş körünetti, népiz, bozamtul bulutlar(4) arisiğa mökken ayniñ nimreñ gerdiş ançe-munçe körünüp ...alatti...

(5) Mana, behtimu emdi uniñdin ürkidi, uni tutup ...alimen depmu (6) tutalmaydu, u alli...aya...larğa-uniñdin yira..., nahayitimu yira... bolğan(7) belgisiz bir tereplerge ...arap ...açidu, emdi uni ...oğlap yetkilimu (8) bolmaydu, ...oğliğan bilenmu bikar. Çünki, u uniñdin -mana muşu ikki(9) yérim kvadrat métr ...arañgu hucriğa solanğan tut...undin, hajindin ürküdi,(10) ...açti!...

(11) Şu tapta, Şevketniñ yürek tari şunda... çin tartildiki, (12) nepisi boğulup ...alğandek azablandi. U çişini çişigä bésip iç(13)-içidin çikivat...an titrek arilaş bir ahu piğanğa ...oşup, ata(14)-bovisidin miras ...alğan munu miraslarni ünsiz tekrarlıdi:

(15) “Dostlirim mendin zérikti, düşmenlirim sen hem zérik,(16) bir misal bardur işengen, tağ ara yürmes kiyik.”

(17) Ciddiy oyğa çömgenliktin, Şevketniñ burniniñ uçı terlep,(18) közlerini hire tuman ...apliğanidi. İç-içidin kötürülüp ç...ivat...an(19) bir hil gezep-nepret, azab ve horlu... uniñ ...elbini mucup, nepisini(20) ...isip ketti. U ken ve yoru... dunyaniñ pe...et kiçikkine bir(21) ...isminila körgili bolidiğan ebce... dérise yénidin yira... ketti...

116(1) Şu künlerde, Zayitniñ çirayida hemişe bir hil köreñlik tebessumi(2) cilve ...ilidiğan bolup ...aldi. Uniñ orni östi, orni bilen(3) bille köñlimu östi. Şuna u, sir kisi su kötürmeydiğan haldarladdin(4) bolup ...alğanidi. Havaz Behti yu...iri-töven ...atirap yürüp, ahir uni(5) fakultét ittipa... baş yaçéykisiniñ muavin şucisi ...ilip kötürüp (6) ç...ti. Bu uniñ Şevket bilen bolğan “prinsipal küreş”te, meydani (7) mustehkem, bayri...i roşen bolğanli...iniñ mukapiti idi. Emdi uniñ(8) ho...u... dairisi kéñeydi, mesuliyiti éğırlaştı. Şuña u, bu küreşte(9) hazırğıçe “arisaldi”, bolup turuvat...anlarğa, téhçe ve “oyğanmiğanlar”ğa(10) hizmet işlep, ularni tézra... “in...ilab terep”ke ...ayturup kélişni (11) öziniñ hazır...i birdinbir burç ve mesuliyiti, dep ...aridi. U şu(12) niyet ve muddia bilen

bir neççe sava...daşliriğa hizmet işlep, öziniñ(13) “emeldarli...” salapitini héli namayan ...ildi...

(14) U bugün çüslük tama...tin kéyin yata...ta bolidiğan témisiz,(15) ...izgin parañlar ceryanida neççe kündin béri köñlige pükken A...niyazğa(16) hizmet işleş niyitini iş...a aşurma...çi boldi. Yata...ta delsep A...niyaz,(17) Zayit ve Seley Oaşañlar bar idi, kéyin ...oşna yata...lardin beziliri ...ayna...su,(18) beziliri süpürge ve beziliri tamaka sorap kirgenler ...oşulip (19) alte-yette adem bolup ...aldi. Bir hésabta bumu yañşı boldi, Zayitniñ(20) “teşvi... terbiyisi” téhimu keñ ve çoñ...ur menige ige bolidiğan boldi.(21) U pursetni çiiñ tutup, gepni nesihetguylu... bilen başlidi:

(22)-A...niyaz, adaş, biz imtihan va...itlirida Marksizm nezeriyilirini(23) bir söznimu çüşürmey yad...a yézip béreleyimiz. Lékin burjuaziyiniñ(24) birer şeiri yaki hékayisi bilenmu zeherlinip ...alimiz! Buniñ sebebi(25) néme? Sevebi, biz Marksizmni emeliy küreş içide turup(26) ögenmidu.... Biz bu acizi...imizni étirap ...ilişimiz, aççı...

sava...larni **117**(1) ...obul ...ilişimiz lazim! Méniñçe, hazır...i küreş biz üçün marksizm(2)

nezeriyilirini emeliy öginişniñ yaḥşı bir pursiti!

(3)Bu gepni añlap A...niyazniñ çirayi naḥuş tūs aldı.

(4)-Ḥatircem bol Zayit! -dédi u bu sözlerge ...ilçe iren (5) ...ilmiğandek sus teleppuzda, -men téḥi burjuaziyiniñ méni(6) zeherligüdek birer parçe şéir yaki hékayisiğa uçrap ba...midim! Bir(7) parçe şéir yaki hékaye bilen zeherlinip ...alidiğan unda... rohiy(8) zeiplikmu mende yo...! Zayit, maña bunda... yapıla..., yumila... geplerni ...ilmay,(9) gépiñ bolsa udulla éyt!

(10)-Emise, añla! -dédi Zayit temenna bilen geplirini emri(11) -merup...a keltürüp, -bilemen, A...niyaz, séniñ idiyen séniñ obraziñni(12) yaritidu, hetta te...diriñnimu belgileydu. Şuña Şevketniñ(13) hainli..., milletçilik işiğa sel ...arima, uniñdin çek-çéğrañni (14) acrat!

(15)Zayitniñ yoğan, sarğuç közlidiridin memedanli..., tekebburlu...(16) uç...undidi. (17)-

Şunda...mu?! -A...niyazniñ ğujjida aççı...i kelgen bolsimu,(18) lékin özini

tutuvélip, zañli... ..ilğandek kinayilik avazda dédi,(19) –Zayit, menmu saña éytip ...oyay:

İkimizniñ coza-bendiñimiz oḥşaş,(20) sen u çétide, men bu çétide tekşi olturimiz. Burunmu(21) şunda...ti, hazirmu şunda...! Sen sava...daşlar ara sözleşkende “men”niñ(22) ornini cayığa ...oyğın, bolamdu? Sen bir uluğ zat emes, yer(23) şariniñ merkizide turuşuñniñ haciti yo...!

(24) Bu söz bilen u: “Sen unda... bilermenlik ...ilma, öz yolumni(25) özüm tépip mañimen!” dégen menini u...turğanidi. Zayitniñ telpiki(26) yerge çüşkendek boldi, lékin u ançe özini bilidiğanlardin emes **118**(1) idi, şuña téḥimu ezveylep buduş...a...li... ..iliş...a başlidi:

(2) -Men saña köyünüvatimen, A...niyaz, dostlu...imizniñ yüz(3) -ḥatirisi üçün séni agahlandurup ...oyuvatimen! Şevketniñ işi(4) hel...umiğa yetti, aḥirida bir gep bolar déseñ kéçikip ...alisen! U(5) çağda hemme işni bilip turupmu maña tinip ...oymaptu, dep

mendin rencip(6) ...élişiñ mumkin. Şuňa bugün muşu yerde yene bir ...étim oçu...(7) éytip
 ...oyay, héssiyat...a bérilip, pursetni ketküzüp ...oyma, konılarda:(8) “Va...ti ötken ...iliçiñni
 po.....a çap” deydiğan gep bar!

(9) A...niyaz özini tutalmay des ornidin turdi, Zayit...a bigizdek ...adilip(10)
 turup:

(11)-Zayit, sen hemme ademni öz ğériçiñ bilen ölçime!(12) Dostlu...tin yüz
 öridiğan unda... iplas işlar méniñ bisatimda yo...! Bilip(13) ...oy, dunyadiki milyonliğan
 mevcudat içide ademni adem ...ilip(14) turğan nerse semimiyet! –dédi-de, Zayit bilen
 yene detalişip(15) yürüşni ħalimiğandek ...olini silkip yata...tin çi...ip ketti.

(16) Parañ üzülde. Yata... bir mehel timtas bolup ...aldi. A...niyazniñ(17)

...opalli...i, péşini ...é...ip çi...ip kėtişi Zayit...a ...atti... har keldi, buni u(18) özige ...ilingan

bihürmetlik, vapağa capa ...iliş, dep çüşendi. Bu(19) ciddiy keypiyat bilen timtasli...ni yenila Seley Oaşañniñ özige ħas(20) teleppuzda éyt...an külkilik sözliri buzdi.

(21)-Pis-pis-pis, yaĥşimu siz, Zayit şuci! -dédi u(22) Zayitniñ yéniğira... sürülüp, -nam şöhritiñiz çi...ivatidu, adaş.(23) Örlañ, gulaç kérip örleñ! Lékin tağ ço.....isiğa çi.....anda, kişiler maña(24) nezer salsigen dep gidiyivalmañ cumu! Ourisun, tekebburlu... dégen(25) şeytanniñ işi iken!

(26) Seley uni başta kötürdi, aĥiri çüşürdi, Zayitmu buni bilip **119**(1) ...aldi, keypi özgirip ğuç-ğuç bolup turğanda uniñğa bu söz(2) ħuddi zeher zo...umdek tuyuldi.

(3) -Néme déginiñiz bu? -dédi u Seleyge toruñ-toruñ tégip,(4) -men ...açan gidiyivaptimen!? Gep bolsa oçu...aşkara éytiñ!

(5)-Emdi deymina... -dédi Seley gepni ça...ça.....a burap,(6) -insançili..., ħam süt emgen bende néme işlarni ...ilmaydu, deysiz!

(7) Ménin bu eĥme... kalamda munda... bir pikir bar ...arañ, Şevketni hemmimiz(8) bilimiz, siz uniñ kona dosti, her ...anda... iş bolsimu azra... yol(9) ...oyğiniñiz yaĥşimikin, deymen!

(10) -Néme?! -Zayit here ça.....andek endikip ketti, -ya...,(11) ya...! Bu özi ikki sinip, ikki yol otturisdiki küreş! Azra...(12) yol ...oysa..., bizniñ bu yerde sotsiyalizm (13) biraz kémiyip, Şyucéñcuyi biraz köpiyidu, az-azdin yol ...oyuveridiğan bolsa..., bizniñ bu aliy(14) bilim yurtimiz özgirip ketmemdu?!...

(15) Seleymu, baş...ıllarmu külüvétişke tas ...aldi, burun azdur(16)-köptur bolsimu şairane héssiyat, şairane teleppuz bilen sözleydiğan(17) Zayitniñ bugün ħuddi şatutiğa, fatéfunğa oĥşaş ...éliplaş...an siyasiy(18) ibariler bilen ...ilğan bu sözi yaki Havaz Beĥtidin yaki yé...in...i gézit(19)-jurnallardiki başma...alilerdin eynen yadlivalğan ölük u...um ve (20) çüşençiler idi.

(21)-Men çüşenmidim... -dédi Seley rayi ...ayt...an halda, -yarebbim...(22) Kiçikkine bir Şevketniñ küç-...udriti şunda... çoñmidu?!

(23) -Siz sinipiy küreşni untup ...alğan tursiñiz, ...anda...mu bu(24) işniñ tégige yételeysiz, Seley?! -dédi Zayit yene estayidilli...(25) bilen çüşendürüp, -sinipiy köz ...arişi yo... kişiler ademniñ bir(26) ...evet térisinla köridü, sinipiy köz ...arişi bolğandila, andin uniñ **120**(1) yürükini körgili bolidu!

(2) -Vay -vuy... Némançe ...iynalğulu...! -dédi Seley mesħire(3) ...ilğandek çekisige birni urup, -birersiniñ yürükini körüş lazim(4) bolsa, mavu doħtur ħaniğa apirip, rintégénge salsila bolmamdu?!

(5) Para.....ide külke kötürüldi, Zayitniñ cuduni tutti, u taza bir(6) türülüp, Seleyge ...atti... tégiş üçün aғzini ömellep turuvidi,(7) Metkérem Met...asim işiktin borandek kirip, bismillasiğa “A...niyaz(8) ...éni?” dégen soalni ...oydi.

(9) -Néme ...ilattin? -Oayturup sual ...oydi A...niyazniñ bir (10) yata...dişi.

(11)-İşim bar idi, -Metkérem Met...asim şunda... dédi -de,(12) çi...ip kėtişke temşeldi. Lékin uni Seley tohtitip ...aldi.

(13)-Bir dem oltur, A...niyazmu kirip ...alidu, sen bilen ...ilişidiğan(14) gep bar. (15)

Metkérem Met...asim bir dem arisaldi boldi, kéyin buluñdiki karivat...a(16)

bérip, “néme gep?” dégendek Seleyge ...arap olturdi. Zayit(17) pursettin paydilinip, homayğan. Bizar bolğan, rencigen ...iyapette loñ(18)-loñ méñip çi...ip ketti. Şu çağda, Seley Metkérem Met...asimdin(19) soridi:

(20)-Şevketniñ ehvali ...anda...ra...?

(21)-Némiş...a buni soraysen? -dédi Metkérem Met...asim soğu...la,(22) -u yerdiki işlar meħpiy tursa...

(23)-Ohoy... Pis-pis-pis, yaħşimu siz... -dédi Seley(24) şañhu ...ilğandek tumşu...lirini uçlap, -siyasiy sezgürlükiñiz ösüptu(25) Metkérem Met...asim, şuña siz daimli... gundibay boptigensiz(26) Metkérem Met...asim, emdi sizgimu Havaz Yétekçiniñ çoñ himmet-iltipati **121**(1) bar oħşaydu Metkérem Met...asim... Lékin ésinde bolsun, Metkérem(2) Met...asim ne...il ...ilinişçe, barli... hayvanlar içide pe...et beş hayvanla(3) cennetke kiridiken, ular Ya...up Eleyhissalamniñ bōrisi, Eshabul(4) Kehipniñ iti, Salih Eleyhissalamniñ tögisi, Eysa Eleyhissalamniñ (5) éşiki, Hezriti Eliniñ dulduli. Emdi buniñğa séni ...oşsa...,(6) Metkérem Met...asimniñ ...éçiri bolidu. Lékin adaş, ...éçir cennetke kirelmeydu,(7) çünki u halal bilen haramniñ otturisdin apiride bolğan (8) nacins nerse! Şuña sen siyasiy küreşte bek küçep ketme, her(9) ...ançe ...ilsañmu cennetke kirelmeysen, Zayitni doriyalmeysen! Yene şu(10) ...éçir pétin ...élivérisen!...

(11) Yata...ta şöħ, yénik külke kötürüldi, bir neççeylen “taza bablidin”(12) dep Seleyniñ sözmenlikidin ...ayıl boluşti, cimğur, gömüş(13) Metkérem Met...asimniñ özimunéme déyişini bilmey sava...daşliriğa ...oşulup(14) “hi-hi” lap küldi. Şu çağda

yata.....a A...niyaz kirip keldi, u baya(15) kutuphaniğa barğan çéği, ...olida Bayrunniñ
Özbek yézi...idiki ħurum(16) taşli... şéir toplimi turatti.

(17)-Mana A...niyaz, gépiñni ...ile, -dédi Seley Metkérem Met...asimğa(18) işare
...ilip.

(19)-Ya..., hazir ...ilmaymen, -dédi Metkérem Met...asim cahilli...(20) bilen, -özi
bilen ayrim ...ilişidiğan gep u.

(21) A...niyaz “néme gep?” dégendek Seley bilen Metkérem Met...asimğa(22)

...arap ...oydi ve Zayitniñ yo...lu...ini körüp:

(23)-U ...éni? Çala ...alğan gepliri bolsa yene oñlay dévidim,(24) –dédi.

(25)-Uni Seley gep ...ilalmas ...ilip ...oydi, -dédi (26) sava...daşlarniñ birsi.

122(1)-Ya..., u asan gep ...ilalmas bolup ...almaydu, -dédi Seley(2) sa...ili kökürüp çi...ivat...an éñikini silap turup, -bay...avatamsiler,(3) u hazır, öziğe puhta ğocatam sélivatidu, bu ğocatam uni gagarinniñ(4) rakitisidek asmanğa élip çi...işi mumkin!

(5)-Lékin adaş, éğizdin yi...ilsa ...atti... çüşüp kétidu-de!(6)-dédi Seleyniñ yénida olturğan “Oizil Burun”. Uniñ öñi ...aramtul(7) bolġini bilen burni ħuddi ...izirip piş...an kala böldürġinini yüzige paturup(8) ...oyġandek ...ip...izil hem бүдүр-мүдүр idi. Şuña sava...daşliri(9) uni ismi ornida “Oizil Burun” dep ça...iratti.

(10)-U özini erşte, baş...ılarni yerde çaġlısa bolmaydu! -dédi(11) A...niyaz rencigendek ...iyapette, -kiçikkine emelni körüp, özini(12) baş...ılarniñ nicadçisi ...ilivalġinini ...arañ! Özini unçe çoñ çaġlimisun!(13) Her ...anda... va...itta uniñ pencige pence ...oyalaymiz!

(14)-Şu emesmu, -dédi Seley uni téġimu éçitip, -bilip(15) ...oydu..., men uni eslide şorlu... yerniñ kökçisimikin dep yürettim,(16) ...arisam u zeykeş yerniñ bezgek soymisi iken!

(17) Bu parañlar Metkérem Met...asimğa ya...midimu ...anda..., u asta ornidin(18) turup, A...niyazni şeretlep, karidorğa élip çi...ti ve iç yançı...idin (19) tumaçe ...ilip ...atlanġandek kiçikkine bir ħetni çi...irip:

(20)-Buni Şevket bedri, méniñ élip çi.....anli...imni héçkim u...misun,(21) cumu! -dep alahide tapildi.

(22) A...niyaz uni ħatircem ...ilip ...oyup, karidorniñ u béşiğa bardi ve(23) dérise takçisiğa oturup, ħetni avaylap açti.

(24) “Dostum, A...niyaz, -dep başlanġanidi uşşa..., retlik yézilġan(25) bir vara... ħet, -men hemmini oylap ...oydum, méni kütüvat...an te...dir(26) téġimu pacielik boluşi mumkin! Lékin her ...ançe pacielik bolsimu, 123(1) men uni külke bilen ...arşi alimen.

Çünkü béşimğa kelgen bu beħtsiz,(2) nahe...çilikke pe...et ğeyritim bilenla ta...abil turuştin baş...a amalim yo...!(3) Bilimen dostum, dunyada hemmidin guman yaman iken, baş...a kelgen(4) her ...anda... éğir küpletlerni sevr-ta...et ve irade bilen yeňgili bolidu,(5) lékin guman kişini halaket girdabiğa ittiridiken! Men hazir orunsiz(6) gumanniñ iskenciside ...iynilivatimen! Mupassanniñ munda... bir sözi(7) ésimge kélip ...aldi: <Ademniñ üç hemrahi bolidu: Céni, söygini (8) ve turmuş yoli!> Oylap ...arisam, söyginim mendin ...éçiptu, turmuş(9) yolummu boğuluptu, emdi peket birla cénim ...aptu. řuni bolsimu obdanra...(10) asrimisam bolmiğudek! Hazir méni şunda... ...atti... ğéripli..., yalğuzlu...(11) esir ...ildiki, özüm bilen özüm sözlişidiğan bolup ...aldim. Ésiñdimu,(12) Çéħopniñ <Hesret> dégen hékayisidiki héli...i harvikeş(13) ...éri oğli ölüp ...alğan çağda, hal-muñ ...ilişidiğan adimi bolmiğanlı...i(14) üçün, köñlidiki derd-hesritini özige uzun yıl

hemrah(15) bolğan ...ırçañğı etiğa sözlep béríp köñlini boşat...an! Kaşki, hazır(16) méniñmu hesritimni sözlep bergüdek aşunda... birer zuvansız hayvinim(17) bolsimu! Lékin adaş, géripli... azabliri bezide kişiniñ héssiyatini(18) téhimu semimiy ...ilivétidiken, çünki, taş...i dunyadin ayrılğan(19) géripli... héssiyati kişilerni öz-özini bay...aydığan ...elb dunyasiğa(20) ger... ...ilidiken!...

(21) Adaş, yoşurun kirgüzgen kitabliriñni bekmu huzurlinip(22) o...udum.

<Kélidu Bir Kün> romanidiki Frudun tañ atmas uza...(23) kéçilerde yaħşı hemrihim, sirdişim boldi. Yene bir neççe kitab (24) kirgüzüvetkin, Henzuçe, Özbékçe, Oaza...çe, Tatarçe bolsimu bolidu. (25) Eger Uyğur klasik edebiyati toğrisida her ...anda... uçur, her ...anda... (26) matériyal bolsa, méni teminligin, bezi künliri, bu yıl yazlı... kanikulda

124(1) sen bilen Oeş...erge bille béríp, héli...i tet...i...at témam üstide matériyal (2) izdeş pilanimizniñ berbat bolup kėtiş éhtimalini oylisam, azabtin (3) tolğınip kétimen! Lékin men u niyitimdin yanmaymen, adaş! Her ...anda... (4) şaraitta uni işlep bir baş...a élip çi...imen! Hazir maña tinç <kamér> (5) dayétip, köprek kitab o...uş pursiti tuğulup ...aldi. Yaħşı kitab (6) insanğa ...anat béğışlaydiken.

(7) Oara adaş, şu künlerde, İzup meselliridiki bir söz yadımğa (8) kélip ...aldi:

<Kişilerniñ yolu.....an bala ...azaliri hemişe ularniñ bilimige (9) aylinip ...alidu.> Rast şunda...ken, turmuş ve ademler he.....ide (10) burun...idinmu bilimlik bolup ...algandek ...ilimen!..."

(11) A...niyazniñ hetni tutup turğan ...olliri yapra...tek titrep ketti. (12) Bu bir vara... addiy ...egezge yérin aydin béri tut...unlu... azabida yat...an (13) dostiniñ alemçe ahu-piğani bilen derd-hesriti; arzu -tiliki (14) bilen ümid-işençisi siğ...anidi. Şu tapta, goya hekte birdinla zuvan (15) kirip, Şevketniñ muñlu..., miskin avazini yetküzüvatkendek, uniñ (16) hette démigen yene bir munçe yürek sözlirini şivirlap éytivat...andek, (17) A...niyazniñ közige ...adilip: "Dostuñniñ béşiğa kün çüşti, (18) sen némige ...arap turisen?!..." dep eyiblevat...andek bilinip ketti...

(19) A...niyazniñ hetni tutup turğan ügiliri yoğan, misreñ ...olliri (20) kirişip, vucudida bir hil küçlük ...an şuvuldap a...ti. Şu (21) tur...ida, u özini Şevket ...amalğan “kamér”ni erehten-perehten (22) ...ilğudek ...ara küçke, uni bihude ...iynavat...an ademlerni ...iyma-çıyma (23) ...ilğudek casaretke ige teñdaşsız palvandek sezdi. Lékin hazır ...ara (24) küç es...atmaytti. Bu intayın ötküz, sezgür hem senetlik küreş (25) idi. A...niyazniñ özimu téhi bu küreşte işençsiz, gumanli... (26) adem idi. Şuña u öziniñ yene intayın yaramsız, na...abil adem **125**(1) ikenlikini hês ...ilip, hesretlendi. U turmuştın zarlandi, turmuşniñ (2) özini bunçe ...iynap, tas...ap, azablavat...anli...idin ...atti... (3) ağrindi. Lékin u her ...ançe ağrinmisun, turmuş yenila öz ...anuniyiti (4) boyıçe ...ilidiğanni ...ilivéretti. Démisimu, turmuş hemme adem üçün (5) intayın ...iyn bir imtihan idi. Bu imtihandin pe...et ümidvar, ...eyser (6) ve temkin ademla oñuşlu... öteleytti! Mana hazır Şevketniñ aldığimu, (7) A...niyazniñ aldığimu Turmuşnuñ ene şu ...iyn imtihan suali (8) ...oyulğanidi!...

(9) A...niyaz ornidin turdi, hetni yançu...ığa sélip, sirt...a çi...ti. (10) Kallisidiki çigış hıyallar bilen köñlidiki hesretni bésiş üçün (11) mektepniñ yénidiki ...ava...haniğa borandek kirdi-de, tik turma ...ilip (12) töt ser içivaldi. Çüşteyégen kava sey bilen ...ona... momisiniñ (13) üstige çüşken tini..., ötkür hara... téhımu küçiyip, uniñ vucudida (14) küçlük hararet dol...uni ...ozğidi. Oanliri ...izip, béşi ésilğandek (15) boldi, lékin uniñ bécirim putliri öz yolida éğışmay, berdem kétivatatti. (16) Hıyaldin segiş üçün içken hara... uni téhımu hıyalçan (17) ...ilip ...oydi. Bir neççe kündin béri...i işlar hıddi tarim deryasiniñ (18) dehşetlik dol...uni lepeñ urğandek uniñ mesthıuş hıyalida peyda (19) boldi. Şevketniñ tut...un ...ilinişi, Zayitniñ dostlu...tin yüz örüşı, (20) Badamgülniñ muhebbettin merhum ...ilinişi, Zayitniñ özini (21) agahlanduruşi, Şevketniñ bayi...i derdlik hétéi... Uniñ köz aldida (22) birmu bir namayan bolup, uni gañgiritip ...oydi. Şuniñ üçünmikin, (23) u hazir nahayiti rohsız, ğemkin idi, hıddi cinaziniñ aldida kétivat...an (24) hazidardek béşini sañgilitip, éğir süküt içide (25) kélivatatti...

126(1) Etrap ...arañğı, bulutlu... asmanniñ u yer-bu yéride yultuzlarniñ (2) kümüş ğunçisi yaltiraytti, kaman şekillik aymu zéminğa hire nur sépip (3) turatti.

(4) Zayit bilen Badamgül kinodin yandi, ular argintinaniñ “tam (5) keynide” namli... keñ érranlı... filmini körüp, çet elniñ güzel menzirisi, (6) behtlik turmuşi ve romantik muhebbetliriniñ tesiride (7) elleylinip kélivatatti. Yé...indin béri, bu ikkiylenniñ uçrışişi, (8) söhbiti köpiyip ...aldi. Bolupmu Zayit teşebbuskar idi, kiçikkine (9) boş va...it bolsila Badamgülni köz ...iriğa élip yüretti, Badamgülmu uniñdin (10) özini ançe tartip yürmidi, Şevket bilen körüşkendin (11) kéyin bir neççe küngiçe yigligan, ...ağşığan bolsimu, lékin ağır...i (12) hésabta ...elbini bésip turğan yoğan taş parçiliniş, hıddi otniñ (13) téşida köyüp, uza.....içe azablanğandin, içide köyüp derhal bir terep (14) bolğan yağışi, dégendek ehval şekillendi, yaşliri asta-asta (15) ...oridi, çirayimu bara-bara éçildi, yurikidiki muhebbetniñ ornini (16) ...anda...tur ökünüş, renciş ve har éliš...a oğşaş çigış, murekkep (17) tuyğular igilivaldi. Emdi u Şevketni burun...idek ...elbidiki pak ve

(18) yüksek ilah süpitide emes, belki vucudidiki ...ayna... söygü (19) e...idisini oğrilap
 ...aç...an rehimsi bir ...aç... süpitide esleydiğan (20) bolup ...aldi. Şuniñ üçünmikin,
 Zayitniñ uniñğa hemişe yé...inlişip, (21) sürkilip, köñül izhar ...ilip turuşı uniñğa ançe
 ğelite ve bihude (22) tuyulmaydiğan bolup ...aldi. Çünki u hazır her ...anda... ...uru... vez
 (23) nesihetlerge emes, belki muşunda... emeliy tesellige mohtac idi. **127(1)** Uniñ üstige,
 Zayitmu ...anda...tur yat bigane emes, belki uni izçil (2) ...oğlap yürgen tonuş ve segek
 ovçı idi. Oizlar omumen yigitlerge (3) ...ariğanda, tesevvurğa bay kélidu. Badamgülmu
 turmuşidiki aşu (4) kütülmigen boşlu...larni mana muşunda... yéñi-yéñi tesevvurlar bilen (5)
 tolu...livaldi.

(6) Ular ...oltu...lişip méñip mektepke yé...inlaş...anda, Zayit neççe (7) kündin
 béri oylap yürgen gépini çoñ...ur bir içki tuyğu bilen (8) éytti:

(9)-Badamgül, kişiler: Oiz-yigit otturisdiki dostlu...ni (10) muhebbet sahiliğa
 élip baridiğan altu... kövrük, deydiken. Méniñçe (11) biz bu kövrüktin ötuvat...ili üz
 yildek bolup ...aldi. Emdi sahilğa (12) yétip keldu.....u deymen?

(13) Badamgül yaptı gep, eğitme sözlerni ...ilişni bilmeytti, uniñ (14) köñli tüz ve sadda idi.

(15) -Bu kövrüktin ötkenlerniñ hemmisi şu sahilğa bérişi (16) natayın, Zayit, - dédi u köñlidiki gepni oçu...la éytip, -bizge (17) oğşaş meñgü dostlu... pėti ...élişimu mumkin.

(18)-Méniñçe ikki cins otturisida munda... meñgü davamlişidiğan (19) no...ul dostlu... bolmaydu! -dédi Zayit yélinğandek biçare ...iyapette, (20) -u ço...um muhebbet sahiliğa élip bérişi kérek. Siz munda... (21) öziñiznimu, ménimu ...iynimañ, Badamgül! Söygi-muhebbet dégennin (22) çéki bolmaydiken, uni tağlarmu tosüp ...alalmaydiken, ...atmu ...at sim (23) tosa...larmu çeklep turalmaydiken! Siz etidin-keçkiçe munda... hesret (24) ve ökünüş bilenla yürsiñiz, rohiy cehette ...atti... ħorap (25) ketisiz. Méniñçe, azab bilen ħuşalli...niñ ornini almaşturidiğan va...it (26) keldi. Gerçe buni almaşturuş, ...arima.....a ...iyn ve sirli...tek **128**(1) tuyulsimu, emeliyette unçilik ...iyn hem sirli... emes. Azab bilen (2) ħuşalli...niñ ornini tamamen almaşturuş...a bolidu. Derve...e, tunci (3) muhebbitiñizdin ayrılış sizge ...atti... éğir keldi, buni menmu çüşinimen.(4) Lékin, adem rohiy cehette péşkillikke uçriğanda, öz-özini (5) ħuş ...ilişni, özige teselli bərişni bilişi kérek, pakit...a aylanğan (6) işlardin ...utulmay amal ...ançe?! Bu dunyada muhebbetliş, muhebbettin (7) cuda boluş işliri her küni déğüdek bolup turidu! Siz hergizmu (8) ularniñ birinçisi emes, şunda...la eñ aħır...isimu emes. Bu devrimiz (9) adematimiz bilen hava animizniñla cora boluşığa yol ...oyup, (10) baş...ilarniñ cora tallışığa imkaniyet bermeydiğan yéni ira devri (11) emes...u?!

(12) Zayit sözdin toħtap, béşini égip cim boldi. Bu sözlerde (13) muhebbetke intizar bir yürekniñ küçlük telep-ilticasi bilen zeħim (14) yégen köñülge nisbeten ...izgin teselli ve hédaşli... bar idi. Bu (15) sözler ħuddi égiz ögzidin üzölmey tamçılup çüşüp, ...atti... yerdimu (16) kiçik kölçek peyda ...ilğan sevrçan sudek Badamgülniñ rohiy (17) dunyasida tuyu...siz bir silkiniş peyda ...ildi. Uniñ azab ve ħorlu... (18) bilen ...at...an soğu...

yüriki ...anda...tur bir illi... sézim bilen yumşiğandek (19) boldi...

(20) Lékin, u héssiyatidiki bu ögirişlerni zadila sezdürmidi, (21) héli...i tesirli..., hayacanli... sözlergimu ya “hee” ya “ya...” dep cavab (22) ...ayturmidi, belki ularniñ otturisida héç...anda... gep bolmiğandek, (23) asmandiki ay bilen yerdiki çirağlarni tamaşa ...ilip cimmide (24) méñiverdi. Vehalenki, Zayitniñ tuyğun yüriki ...iz ...elbidiki davalğuşlarni (25) sézivaldi. U yenimu içkirilep kiriş üçün köñül (26) deptirini vara...lap, téhimu tesirlik, téhimu yal...unlu... muhebbet sözlirini **129(1)** ahturidiydu, lékin yine ikkilinip ...aldi, aran teslikte tizip öre (2) ...ilğan çañgisiniñ birer éhtiyatsızli... yaki heddidin artu... zor...uş (3) bilen buzulup kėtişidin ...or...ti. Şunda..., bugünçe şunçilik bolğini (4) tüzük, gep-söz dégenniñmu siñip pata bolğini yaħşı, köp(5) sözligen köp yéñilişidu, dégen gep bar, e...illik adem köp(6) sözlimeydu!...

(7) Zayit emdi gepni baş...a terepke-...izğa yine bir nu...tidin(8) heyrahli...

...ilidiğan terepke yötkidi.

(9)-Añlisam, siyasettin bergen çareklik imtihanda ötelmigendek (10) ...ilisiz, rastmu? -Soridi u içköyerlik bilen.

(11)-Kimdin añlidiñiz? -Badamgül uniñğa ...aridi, -iş...ilip (12) yaħşi bérilmidim... Oañçe nomur alğanli...imni bilmeymen!

(13)-Ottuz yette nomur apsiz! -dédi Zayit uh tartip.

(14)-Néme?! -Badamgül öpkilep Zayit...a ...aridi, -vay ħudayimey,(15) şunçilik tövenmu?! Ourisun u siyaset dersi dégenliri,(16) nediki atalğular, u...umlar, çüşençiler... Ademniñ kallisi ...odañşip(17) kétidu!...

(18) Rast, o...uğuçılarniñ hemmisi déğüdek Havaz Beħtiniñ (19) dersige pe...et imtihandin ötüş üçünla ...atnişatti. Eger ularniñ rayıǵa(20) ...oyup berse, bu derske ...atnaş...anniñ orniǵa gézit körüşni,(21) kitab o...uşni, veziyet hem é...im mesililiri üstide erkin-azade(22) sözlişni evzel köretti. Çünki, ular Havaz Beħti ötidiǵan(23) siyaset dersini pütünley “...uru... gep” “gézit-jurnallardin köçürüvalǵan(24) teyyar u...um, çüşençe” dep ...arişatti. Şuña ançe közge(25) ilip ketmeytti, ħuddi asan ...olǵa kelgen nersini(26) mensitmigendek mensitmeytti. Eger Havaz Beħti her ...étim sinip...a kirgende **130**(1) o...uğuçılarni birmu birdin, ħuddi türme başli...i başli...i cinayetçileriñ ismini(2) var...irap ça...irǵandek yo...lima ...ilmaydıǵan bolsa, ularniñ bu dericide(3) tolu... ve sepras olturuşi natayin idi. O...uğuçılarniñ bu derske(4) ...arita köz ...arişi aşunda... bolǵaç...imikin, mezkur dersni ötidiǵan o...ut...uçinimu(5) ançe alahide, muhim hésablimaytti, nahayiti gézit(6)-jurnallardiki siyasiy obzor ve baş ma...alilerni şerhlep çüşendürgüçi(7) carçı depla ...araytti, uni hergizmu “dunya edebiyati” “logika” (8) yaki “edebiyat nezeriyisi”ni ötidiǵan léktorlarǵa oħşatmaytti. Bu(9) hal Havaz Behtiniñ köñlini ğeş ...ilatti ve öz abroyıǵa ...ilinǵan(10) bihürmetlik, dep ...araytti. U o...uğuçıldiki bunda... “siyasetke sel(11) ...araş” idiyisini tügitiş üçün öz dersini téħimu uluǵlap, (12) prinsip...a kötürüp, can-cehli bilen ötetti ve imtihanlarda nahayiti(13) ...atti...
...ollu... ilatti...

(14)-Badamgül, köñliñizni yérím ...ilmañ, bu ...étimki imtihanlarni(15) yağşı bérelmigenlikiñizni çüşinişke bolidu, -dédi Zayit uniñ(16) köñlini bezlep, -siyaset dersi muhim dersler ...atarida, uniñdin(17) ötelmigenlerni ilmiy baş...armiğa yallaydığan gep. Lekin men Havaz Yétekçi(18) bilen sözleştim, umu sizge hésdali... ...ilidu, buniñ bir(19) amalini ...iliş...a tirişivatimen.

(20)-Amal bolarmu? -Badamgül ħuddi medet kütkendek Zayitniñ(21) közige iltica bilen tikildi. Zayit işenç bilen munda... dédi:

(22)-Amal tapimen, ħatircem boluñ Badamgül, sizniñ nam(23) -abroyiñizni ...oğdaş yolida her ...anda... bedel tölisemmu meyli!

(24)Ular ...izlar yati...iniñ aldiğa kelgende toħtidi, Zayit Badamgülniñ(25) yumşa..., budru... ...ollirini ikki ...oliniñ ali...iniğa élip silidi, ...isti.(26) U bu hararetlik ...ollarni ħéli uza.....içe aşunda... tutup turma...çi **131**(1) idi lékin Badamgül asta, edeb

bilen tartip, uniñ ali...inidin(2) suğuruvaldi ve “hoş, rehet!” déginçe ar...isiğa lerzan
...ayrilip,(3) yati...iğa kirip ketti.

(4) Éyt...usiz azab-o...ubetler destidin Şevketniñ ...elbi yarilip,(5) beeyni
culdur keçenge aylinip ...aldi...

(6) Uniñğa bolğan bésim birdinla küçiyip ketkenidi, Havaz Behti (7) uni
menivi cehette zeipleştirgendin kéyin, emdi “üzöldürmey,(8) şiddetlik hucum ...iliş”
taktikisini iş...a saldı. Sual-sora...(9) kéçe-kündüz tohtimidi, üç guruppa növet bilen
almışip, uniñ(10) “uh” déğüdek halini ...oymidi. Birinçi guruppiğa Havaz Behti özi(11)
mesul boldı; ikkinçi guruppiğa ...oğdaş bölümniñ bir kadiri ...atnaştı,(12) üçinçi
guruppiğa Zayit mesul idi. Zayit hazir sépi (13) özidin re...ibige aylanğanidi, A...niyazniñ
sava...daşlıriniñ egitip,(14) ağıtıp éyt...an bir munçe gepliri ħuddi ...umğa yağmur kar
...ilmiğandek(15) uniñ ...étiğimu kirip çi...midi, u yene şunda... ...opal, hetta vehşilik(16)
bilen Şevketniñ közige kirivaldı.

(17) Bu üç guruppa ikki saette birdin almışip, kéçe-kündüz(18) “ciddiy herbiy
halet”te turdı. Şevket çéçini ...irduruvétip yaman (19)...ilpanlı...ini emdi hés qıldı, çéçi bar
çağda tam ve üstel(20)-orundu...larğa üstürülgende, ösüp, paħpiyip ketken çaçniñ
himayisi(21) bilen béşi ançe ağırip ketmeytti. Emdi pakpakize ...izdurulğan(22) ta...irbaş her
bir ...étim tam ve baş...a yerlerge üstürülgende nérviliri 132(1) ...ozğılip, ceni si...irap kettetti.
Lékin hazir uniñğa hemmidin éğir ve(2) azablı... boluvat...ini uy...usizli... idi, u
uy...usizli...niñmu bu dericide(3) canni ...aħşıtip, ademni rohiy ve cismaniy cehettin teñla
kardin(4) çi...iridiğanlı...ini oylap ba...miğanidi. Emdi béşiğa kélividi, ömrümde(5) birer
...étim ...anğudek uħlap ba.....an bolğıymidim dep esleşke, séğiniş...a(6) başlıdı. Uniñğa
he...i...etenmu uy...uniñ ...edri ötüldi, pütün vucudi(7) tatlı..., şérin uy...uniñ lezzitide mest
bolup, ...apa...liri éğırlaş...an(8) közi ihtiyarsız yumulup kétivat...anda, ya uniñ béşiğa
taya... tégip(9) çöçütletti, ya yüz-közige muzdek su çéçilip endiktürülettı. (10) Şunda...
...ilip, uniñ vucudida tebiyy ve ...anunlu... peyda bolğan tatlı...(11) uy...u süniy “diktatura”

bilen ...oğlivétiletti. U asta-asta halidin(12) kėtişke başlıdı, esebliri tartışıp, pikri ħireleşti közlirimu (13) ...an ...uyulğan piyalidek yoğınap, ...izirip, ...or...unçlu... túske kirdi. Bir(14) ...étim yérin kéçide boluvat...an sora...ta u aħır çidimay, ...atti... zarlap(15) ketti:
 (16) -Méni bunda... ..iynap, ölsun demisiler!? Pütün cismimni(17) tartsañlarmu
 57 kilo kélidu, yene bir neççe yıl oşu... yaşısam, şunçe(18) çoñ yer şariğa éğir kélemdikenmen!

(19) Lékin héçkim uniñ zarini añlimidi, sual-sora..., ...iyn(20) ...ista..., azab ve uy...usizli... yer şariniñ aylinişğa eğışıp, tohtavsız(21) davamlişiverdi. Canğa ta...aş...an uy...usizli...niñ üçünçi sotkisiğa(22) kelgende, Şevket kéçe-kündüz üzölmey boluvat...an bu şep...etsiz ...istaşlarğa(23) aħır yan berdi. Şu küni u tañ süzölüşke yé...in Zayitniñ(24) ...olidiki aldın teyyarlanğan “i...rarname”ge ħamuş ve ileñ -sileñ halette(25) ...ol ...oydi. U emdi boşap, cimecit bolup ...alğan “kamér”da(26) aramħuda uy...uğa kétermen, dep oyliğanidi, lékin yene derhal uħlialmidi, 133(1) tuman ...apliğandek ħire kallisida, tosattin kimdur birsi(2) mudhiş ...olini içige ti...ip, yürikini ...oçiğandek, ...immetlik bir nersini(3) yulup élip mañğanek aççı... bir tuyğu peyda boldi. Turupla(4) yüriki

éçiş...andek, emdila bésilğan ...elbide ...aytidin soğu... boran kötürülgendek, (5) vücudida bir
 ɣıl zeip biaramli... ve tinçsizli... peyda(6) boldi. U ɣuddi birsini ça...irma...çidek ağzini yoğan
 açti, lékin(7) levleri gepke kelmey, ağzi susiz ...alğan béli...niñ ağzidek,
 makildap(8) ...aldi. U ɣuddi ...eyerdindur birer nersini alma...çidek oñ ...olini égez(9)
 kötürdi, lékin ...olimu halsizli...tin delsep havada leylep, kéyin asta(10)-asta töven çüşüp
 ketti...

(11)U karivatta sozulup yétip, pütün e...il-parasiti ve küç(12)...udritini yiğip
 turup, öz-özige asta şivirlidi: Hayat, men séni(13) söyimen, méniñ saña bolğan söygü-
 muhebbetimni héçkim(14) tartivalamaydu! Gerçe sende bir munçe iplasli...lar,
 nahe...çilikler, rezillikler(15) bolsimu, méniñ ...elbim, cismim uniñdin zeħim yégen,
 azablanğan(16) bolsimu, lékin sen méniñ vücudumda yenila pak, güzelsen! Séniñ(17)
 şiddetlik é...inliriñ u iplas, rezilliklerni haman yuyup, pakpakize(18) é...itip kétidu. Men
 séni söyimen, sen güzel, sen halal, sen adil!(19) Séniñ şep...etsiz é...iniñ méni téħimu
 çirayli..., seltenetlik(20) i...balğa ço...um élip baridu...

(21) Şu şivirlaş bilen uniñ köñli aram tépip, ...elbi yoruğandek(22) boldi, u
 çoñ...ur bir uluğ-kiçik tinip, tatli... uy...uğa -üç(23) sotkidin béri uniñdin ...aç...an, uni
 söyginidinmu artu... séğindurğan(24) tatli..., şérin uy...uğa ketti...

134(1) Badamgül dérise aldiğa keldi, keçki ...uyaşniñ ...iya çüşüp(2) turğan
 ...izğuç nurliri uniñ çaçliri üstide cilve ...ilip, ...ap...ara(3) sumbul çaçlarni altun reñge
 kergüzüp par...iritivetti. U ...aşlirini(4) yimirip, astin...i lévini boş çişlep, çoñ...ur oyğa
 pat...anidi. Lékin(5) uniñ hazır...i oyi burun...idek baş-aħiri yo... çigiş, azabli... oy(6) emes
 idi. Belki turmuşi ve kéliçiki toğrisida bir ...ararğa kelemey(7) ...iynilivat...an déliğullu...
 içidiki tura...siz oylar idi. U neççe kündin(8) béri özini deñsep, Zayitni taza yaħşi
 körmeydiğanli...ini bildi, lékin(9) néme üçündür yene Zayitniñ geplirini aħlisila dili
 yumşap, vücudida(10) bir ɣıl nazuk sézim peyda bolğandek ...ilatti, bolupmu uniñ
 siyaset(11) imtihanida Badamgül yolu.....an éğir péşkillikni yéñiş yolida körsetken(12)

iltipati, ğemħorlu...i rohi çüşüp, köñli biaram yürgen nativan ...izğa(13) ğuddi ...atti...
 cudundin kéyin pallide éçilğan asmandek illi... tuyulup(14) ketti. U ikki künniñ aldida
 tuyu...siz Badamğülni yata...tin ça...irip(15) çi...ip, holu.....an, ğuşal bolğan halda
 yañçu...idin ikki vara... ..eğezni(16) élip, Badamğülge körsetti. Badamğül uni körüpla
 tonidi, bu uniñ(17) siyaset dersidin bergen çarelik imtihan ...eğizi idi. Birinçi(18)
 vara...niñ çekiside ğuddi Zayit éyt...andekla ...izil ...elem bilen setla(19) yézilğan “37”
 dégen nomur turatti. Badamğülniñ yüzi villide ...izardi,(20) bir haza néme déyişini
 bilmey turup ...aldi, kéyin sel oñaysızlanğan(21) halette:

(22)-Uni ...anda... aldiñiz? -dep soridi.

(23) Zayit uniñ yoğan, tini... közlirige hêris bilen tikilip turup:

135(1)-Men dégenğu, siz üçün asmandiki yultuzni élip çüşüşmu(2) ...olumdin
 kélidu! -dédi ve yañçu...idin yene bir ...eğezni élip davam(3) ...ildi, -hemme soallarniñ
 cavabini yézip ...oydum, mana buni derhal(4) öz ...elimiñiz bilen köçürüp, imtihan

élingan kündiki çéslani(5) sélip, maña bériñ, бүгүндin ...almisun, emdi nomuriñiz 98 bolidu!

(6) Bularni oylisa, Badamgülniñ ...elbide Zayit...a nisbeten he...i...etenmu(7) bir hıl hürmet tuyğusi bilen köñülni illitidiğan issi... bir sézim(8) peyda bolatti... Badamgül ene şunda... ebceş tuyğular dol...unida tevrinip(9) hıyallar süretti, Zayitniñ söz hem heriketliri uniñ sadda hıyalida (10) tekrarliniverdi...

(11) Oizlarniñ hessiyyati hamam bir tereplimilikdin haliy bolalmaydu,(12) çünki ularniñ yigit talaştı köñül bölidiğan teripi, köprek(13) yigitlerniñ men ...uruluşı, salapiti, i...tidari ...atarlı... cehetler bolğaç...a,(14) ularniñ hessiy tüsi ...oyu...ra... bolidu, birer yigitniñ birer(15) teripni uniñğa yarap ...almidu boldi, uniñ yalğuz kiçikkine artu...çili...(16) ve evzellikliri uniñğa yoğan, çıraylı... ve yüksek körünüpla ...almay,(17) belki yene héli-héli eyib-nu...sanlırimu öziğe has alahidiliki(18) bilen uniñğa yé...ip kétidu, hetta uni asta-asta öziğe meptun(19) ...ilivalidu.

(20) Şu künlerde, Badamgülniñ köz aldida Zayit ene şunda... hireliktin (21) roşenlikke, tövenliktin yükseklikke ...arap özgirişke başlığan (22) ademge aylinivatatti...

(23) Yata.....a Ğunçe...izniñ kirişi bilen uniñ hıyalı çéçildi. Ğunçe(24) Oizniñ kirişimu bir hésabta yaħşı boldi. Badamgül özi bilen özi(25) oylap, çéki yo... oylar deştide sersan bolup yürğüçe, köñül 136(1) sirini dostığa éytip, uniñ pikir-meslihetini élip ba...mamdu! (2) Toğra, dost dégen muşunda... va...itta es...atidu, uniñğa hemmini(3) - déliğullu... tit-titli... ve közi ...or...uştin tartip, hürmiti, mayilli...i (4) ve ...izi...ışığıçe bolğan oy-hıyalliriniñ hemmisini éytiş(5) kérek. Belki dostidin téhımu yaħşıra... e...il çi...ip ...alsa eceb(6) emes!...

(7) Şu hıyal bilen u Ğunçe...izğa yé...indin béri...i köñül sirliriniñ(8) hemmisini éytti. Ğunçe...iz ...aş-közlrini, til ve levlirini, ...is...isi(9) yüzidiki menivi tuyğularni bildüridiğan hemme ezalirini oynitip turup,(10) ciddiyy ve estayidil añlıdi, añlap bolup bir haza oyğa patti, (11) kéyin Badamgülniñ ...olini tutup, uniñ hıyalçan közlrige

tikilip(12) turup:

(13)-Adaş, bu işta eñ yaḥşisi, mana muşuni obdan tiñşa!(14) -dédi bigiz ...oli bilen Badamgülniñ yürikini no...up turup,(15) -aḥir...i ...ararni saña mana muşu çı...irip béridu. Çünki muhebbet dégen(16) bu nême bekmu yekke-yégane, şeḥsiy iş! Bir yigit bilen bir ...izğıla(17) teellu... bolğan pak, mu...eddes tuyǵu! Muhebbettin ibaret bu nazuk,(18) murekkep muzikini yaḥşi çéliş he...i...eten tes, lékin bir ...étim(19) çélip buzup ...oysa, yene baş...idin ...ayta çalsa bolidu. Eger rasttinla meniñ(20) pikrimni alma...çi bolsañ, méniñ pikrim munda...: Dunyada bari(21) tepilur, yari tepilmas. Yari tépilur, vapadari tépilmas! Sen bu sözniñ (22) temini bir ...étim tétidiñ! Şevket söyüşke erziydiğan yaḥşi(23) yigit idi, lékin u yérim yolda yi...ilip, arañlar buzuldi, buniñda(24) sen eyiblik emes. Emdi u ornidin ...opalamdu, ...anda... ...opidu, bu(25) bizge namelum. İş...ilip, uniñ isti...bali ...arañgulaştı! Biz muhebbetni(26) dep cemiyetni, isti...balni oylaşmisa... bolmaydu, çünki bizniñ 137(1) cemiyitimiz küreş bilen tolğan, siyasiy sezgürlüki yu...iri cemiyet.(2) Emdi, Zayit...a kelsek, men uni yaman déyelmeymen, u

kündin(3)-künge yu...iri örlep, fakültétteki tötniñ biri bolup ...aldi. Eger(4) tasadipiy köz tégip, şeñi yérilip ketmisila uniñ isti...balini parla...(5) déyişke bolidu. Emdi añir...i ...ararni men körsetken héli...i yériñdin(6) sora! Meslihetim: Yapsam pişarmu, kömsem pişarmu dep arisaldili...ta (7) yürüverme, bezide tevekkül ...iliş...a toğra kélidu, çünki ...izlarğa purset(8) hemişe kélivermeydu, yañşi pursetni ...ilidin ketküzüp, kéyin(9) nadamet yep ...almıñın!

(10) Ğunçe...iz bilen bolğan şu söhbettin üç kün kéyin, Badamgül (11) Zayit bilen oy seslisige çi...ip, uniñ şérin-şéker, yağlıma(12) gepliri bilen yetmiş puştini şipi keltürüp bergen vede-...esemlirige(13) añir işendi ve şu saettin başlap, uniñ ömürlük söygini (14) bolup ...aldi. Ğuddi Balzak ...aysi bir hékayiside “sahta muhebbet he...i...iy (15) muhebbetke ...ariğanda tesirlik bolidu” dégendek, Zayitniñ muhebbiti(16) he...i...eten nahayiti tesirlik boldi, Badamgül bunda... zor ...ayıl ...iliş(17) küçige ige tesir aldida asta-asta yumşidi, esirge élini. Bu(18) iş Ğuddi aça yolniñ do...muşiğa kélip gañgirap ...alğan ademni kim(19) burun yéteklise, şuniñ ar...isidin ketkendekla ilacisiz yüz berdi.(20) Zayitniñ yoğan éçilğan köz ...açu...ida Ğuddi bahar çeçekliri cilve(21) ...ilğandek bir ħil şadiyane şadli... eks étetti. U ħuşalli...tin(22) térisige patmay ...aldi, uniñ Badamgülniñ ...olini tutup sekrigüsi,(23) uniñ etrapida pir...irap ussul oynıgusi, nañşa tovliğusi kéletti.(24) Añir u, hayacinini bési üçün yénidiki Badamgülni Ğuddi bir topa...ni(25) yi...it...udek küç bilen yerdin yulup élip pir...iratti...

138(1) A...niyaz ezeldin özini yasaş...a ...izi...maytti, kiyimlernimu(2) salpa-sulpa kiyivéretti. Lékin ...açanki, Ğunçe...izni yañşi körüp(3) ...aldi, şuniñdin béri özimu sezmigen halda kiyim-kéçeklirini tüzeştüridiğan,(4) burut-sa...allirini pat-pat ...iridiğan bolup ...aldi.(5) Uniñ bunda... ...ilişi ...anda...tur palani üçün emes, belki köñlide peyda(6) bolğan yüksek muhebbet üçün idi.

(7) U bugün çüştin kéyinki ikki saatlik “cuñgo edebiyati” (8) dersidin çüşüp, deslep çeçini yasatti, kéyin munçiğa bardı.(9) Munçidin çi...ip saitige ...arividi, keçlik

tama.....a yene bir saettek(10) va...it barli...ini körüp, yata.....a kirdi yata.....a héçkim yo..., azade idi,(11) u yastu...iniñ astidin bir neççe vara... ..atlanğan, pürlengen ...eğezlerni(12) aldı, bu ...eğezler unin ...aysi va...itta ilham kelse, şu va...itta derhalla(13) yézip ...oyidiğan parçe-purat şeirliri bilen tolğanidi. Baya munçada,(14) issi... suniñ tuyu...siz küçiyip kėtişi bilen uniñ ...oli köyüp,(15) derhal özini çetke alğan ve şu hadise tüpeylidin kallisida yéñi bir(16) şeiriye pikir peyda bolğandek ...ilğanidi. Emdi uni resmiy bir şeir(17) şeklige kirgüzüş üçün, dérizi aldığa ...oyulğan üstel yéniğa(18) keldi. Sirliri öçüp, putliri liñşip ...alğan bu kona üstelni yene(19) ...aysi bir kepsiz, beğerezler piça..., ...elemturaçliri bilen sicap, (20) oyup, sili... yüzini müdür-ço...ur ...ilivetken, eslidiki sağıuç réñi(21) üstige yene kök ve ...izil siyahları töküp, bulğap, beeyni nausta(22) ressam sizğan çüşiniksiz may boya... resimdek ...ilivetkenidi. A...niyaz(23) üstelge yéñi bir gézitni yéyip saldı, uniñ üstige héli...i ...eğezler 139(1) bilen ...elemni ...oyup ceyneklep olturdi ve dérizidin sirt...a ...arğıniçe(2) şairane hıyalğa ketti, herhalda ilham tézla keldi, u ...elimini(3) kitirlitip, baş kötürmeyle töt misrani ravan yézivetti, u ahır...i(4) soal belgisi bilen ündeş belgisini endila ...oyup turividi, bir(5) ...izniñ karidorda turup “A...niyaz aka” dep ça...ırğan yé...imli... avazi(6) añlandı. A...niyaz ittik ...elemni ...oyup,

ornidin turup ketti bu(7) Ğunçe...iz idi, uniñ avazi A...niyazniñ ...uli...ığa bekmü siñişli... idi,(8) her ...anda... yerdin añlisa asanla tonuvalatti ve bu avaz bilen yürükige(9) issi... bir é...im kirgendek hozurlu... hês ...ilatti. Mana şu mulayim,(10) tatli... avaz karidor tereptin yene asta añlandi: “A...niyaz aka”...

(11) A...niyaz aldirap ışikni éçip, karidorğa ç...ti, Ğunçe...iz uniñdin(12) beş- alte ...edem nérida, ikki tereptiki yata...larğa boyundap ...arap(13) kélivatatti.

(14)-Mana men, Ğunçe...iz... -dédi A...niyaz yata...niñ ışikini (15) yoğan éçip ...oyup, -bizniñ yata...ni untup ...apsiz-he?

(16) Ğunçe...iz kekliktek yorğılap uniñ yéniğa keldi ve hıcıl bolğandek (17) ...izirip turup:

(18)-Ötkende Badamgül bilen kelgende taza di.....et ...ilmaptikenmen,(19) uniñ üstige hemmisi bir hıl ışık, bir hıl öy deña! -dédi.

(20)-Şunda..., bolupmu siz bu tereplerge asan kelmeysiz, -dédi (21) A...niyaz holu.....an, hayacanlanğan halda, -...éni merhemet, yata.....a kiriñ!

(22) Ğunçe...iz erkin, bimalal ...edemler bilen yata.....a kirdi ve udul(23) üstel yéniğa kélip A...niyazniñ bayi...i ...eğezlirige ihtiyarsız köz(24) yügürtti.

(25)-Şéir yézivétipsizde, -dédi u ...izi...sinip, -körüşke(26) bolamdu?

140(1) Emdi... Buni téhi bayıla yazğan... -dédi A...niyaz dudu...lap,(2 – körsiñiz... Meyli... Şañho ...ilmañ...

(3)-Sizdek katta şairni şañho ...ilip höddisidin ç...ili (4) bolamdu, A...niyaz aka, -dédi Ğunçe...iz ve héli...i ...eğezni ...oliğa élip,(5) ünlük o...uş...a başlıdi:

(6) “Ooli köyse kişiniñ, (7) Ottin ...açar yira.....a.

(8) Yürek köyse heyranmen,

(9) Yé...inlişar némiş...a?!”

(10)-Pah!... Birsı yürikiñizni pijilditip köydürüvétiptu-de?(11) -dédi Ğunçe...iz

semimiy, saddili... bilen, bilişke bolarmu, kim(12) u, biznimu tonuştırup ...oyuñ!

(13) U ...a...a...lap külüp ketti, külke bilen teñ emdi kötürülüşke(14) başliğan yumran köksimu tek silkinip ketti. Uniñğa egişip (15) A...niyazmu küldi, lékin uniñ kulkisi derd içide çikivat...an azabli...(16) külke idi. Tova, dunyada özi yañşı körgeñ adiminiñ ağızidin(17) aşunda... kütülmigen, bihude sözlerni añlaştınmu azabli... iş(18) barmidu?!...

(19) A...niyaz ...iz zatiġa bolġan tunci ...étimli... aşı...ane yüriki, (20) mecnunlarçe semimiy ...elbi bilen Ġunçe...izni ya...turup ...alġanidi.

(21) “Nazukluk” ayallarniñ tebiiti, şunda...la, ularniñ vucudidiki(22) bir ħil küç! Ular mana şu nazuklu...i bilen men-men dégen küçlük(23) erlernimu boysunduruvalalaydu! A...niyaz o...uş ve kesipni oylapla héçkimge(24) köñül bermeslikni öz-öziġe ...atti... vede ...ilġanidi. Lékin(25) ...açan...i, Ġunçe...iz bilen uçaştı, héli...i “...atti... vede”simu ħuddi **141**(1) issi...ta ...alġan matañdek yumşap ketti, Şevketni uzitiş üçün muşu(2 yata...ta ötküzülgen héli...i olturuştin kéyin, uniñ yürikige ot tutaştı,(3) köydi, kül boldi, titrep turġan cismini yerge urup(4) ...aĥşidi... Lékin, héçkim pervası...ilmidi! A...niyaz öziġe köyüp, “meşu...siz(5) aşı...”a aylinip ...aldi. U Ġunçe...iz bilen hemişe ħiyalida(6) sirdişatti, çüşide ...uça...lap söyetti, oñida bolsa, iş... otini içiġe(7) yutup, uni körse ...izirip, vucudi titrep, yira...tinla (8) sepsalatti, Ġunçe...izniñ kélişken seylane ...amitige, ħatircem, behuzur(9) ...edem bésişliriġa ...arap, téĥimu aşı...i bi...arar bolatti. A...niyazniñ(10) ...elbidiki muhebbet ħuddi uluġ dastanlarda teriplengende semimiy, pak(11) ve aliycanab muhebbet idi. U Ġunçe...izni her ...ançe eslisimu, séġinsimu,(12) lékin buni pe...et ...elbidila biletti, arzular alimidi hés ...ilip(13) yüretti...

(14)-Ohoy... Mavu yerde yene bir şéirimi bar ikenġu! -dédi(15) Ġunçe...iz püklengen ...eġezlerniñ arisidin bir vara...ni suġurup élip,(16)-bu téĥimu ésil oĥşaydu.

(17)U öziġe intunatsiyige keltürüp, bu şéirnimi ünlük o...uş...a(18) başlıdi: (19) “Tale-tale, çaliriñ tale,

(20) Yumran levler ya...ut piyale.

(21) Sen özgilerge bir bergi bolsañ, (22) Men üçün,

(23) Ebedil –ebet- (24) Kökte yultuz, (25) Zéminda lale!”

(26) –Pah-pah... Söygen ...iziñizni periştige aylanduruvétipsizġu **142**(1)

A...niyaz aka! -dédi Ġunçe...iz yene şunda... sadda ve töz köñüllük(2) bilen, -emdi uni körüş arzuyum téġimu küçiyip ketti, u kim?(3) Méni ço...um tonuşturup ...oyuñ, cumu! Biz yahşı dostlardin bolup(4) kétimiz!

(5) A...niyaz bir neççe ...étim aġzini ömellep, çoñ yüreklik bilen(6) “u siz, bu şéirlarnimu sizge atap yazġan!” démekçi boldiyu, lékin(7) yene özini tutuvélip, tiliniñ uçıġa kélip ...alġan bu yürek sözini(8) zorlu... bilen teslikte içige yutuvetti. U özini bu azabli...(9) ħiyallardin néri ...iliş üçün şéirlar bilen hepilişip turġan Ġunçe(10) ...izdin soridi:

(11)-Ġunçe...iz, añlişimçe Badamgül bilen Zayit cüp bop ...alġandek(12) ...ilidu, rastmu?

(13)-Rast! -dédi Ġunçe...iz uzun kirpiklerini téz-téz (14) ...é...ip, -bir-birige ħaliġan va...itta muhebbet izhar ...iliş- hazır...i(15) zaman yaşlıriniñ normal ho...u...i!

(16) Badamgülniñ yéni turmuşı toġrisidiki bu şum hever A...niyazniñ(17) ...elbide hesretlik bir ġusse oyġatti.

(18)-Uġu şunda..., -dédi u Ġunçe...izġa cavaben zeip avazda,(19) lékin men Zayitniñ Badamgülge bolġan muhebbitiniñ ħuddi köz(20) va...tidiki bulutlardek asanla peyda bolup, yene asanla tar...ap kėtişidin,(21) şunda... culalınip, par...irap çi.....an hesen-hüsenniñ yene lipla ...ilip(22) yo...ap ketkinidek ġayib bolup kėtişidin ensireymen!

(23)-A...niyaz aka, sizmu bilisiz, -dédi Ġunçe...iz oylanġan(24) halda, - muhebbet işida her kim özi höküm ...ilidiġan gep! Belkim,(25) Badamgül melum va...it çüşinip ba...ar...

(26) A...niyaz ...oşumisini türüp, köñlidiki aççı...ni bésip, Ġunçe-143(1)...izġa munda... dédi:

(2) Ġunçe...iz, sizdin bir iltimasim, bu iştin Şevket(3) ħeverlinip ...almisun, u emdi kötörelmeydu!

(4) -Menmu şunda... oylaymen, -dédi Ġunçe...izmu hėsdaşlı... bilen,(5) -bir mezgıl uniñdin meħpiy tutayli!

(6) Ġunçe...iz emdi şéirlar yézilġan ...égezlerni ...oydi ve kiçikkine(7) ħurum somkisidin ikki parçe nersini çi...irip, A...niyazġa uzatti:

(8)-Buniñ birsi Turġun akamdin kelgen ħet iken, -dédi(9) u püklengen, saġuç bir konvérti körsitip, -ħet ħaltisida(10) turuptu, siz körmigen oħşaysiz...

(11) -Turġunniñ héti!... -A...niyazniñ ...izliri ħuşalli...tin oynap (12) ketti, -aħır ħet keptu-de! Ecebmu séġinividim...

(13) Rast, u Turġunni ...atti... séġinġanidi. Bolupmu Zayitniñ köñül(14) alili...i,

dostlu...tin yüz örüşü ...atarlı... azğunlu...liri bilingendin kéyin,(15) Turğunniñ ...edri téhîmu
 ...atti... ötüldi, uniñ Zayit(16) toğrisidiki aldın körer sözliri A...niyazniñ ...uli...i tüvide
 ...aydidin (17) carañlap, uniñ Turğunğa bolğan iħlas, éti...adini téhîmu(18)
 aşuruvetkenidi. U ħetni ittik ...oliğa élip, konvértni yirtma...çi(19) bolividi, Ġunçe...iz éğir
 éçip ...aldi:

(20)-A...niyaz aka, ħetni kéyinrek o...uñ, sizge deydiğan yene bir(21) muħim
 işim bar. Yé...inda sultandin ħet keptiken, u mendin bir parçe(22) nesir yézip evetişni
 soraptu, umu sago¹da edebiyat o...uydu (23) emesmu, belkim mendin imtihan élip,

¹ Taşkentteki Ottura Asiya Univesitéti.

kespiy seviyemni tet...i... ..ilma...çi(24) bolsa kérek, “cudali...” dégen témida bir nesir yazdim, körüp(25) ba...siñiz, çet elge “éksport” ..ilidiğan “mal” bolğaça...a, süpet **144(1)** ötkilidin ötmey ..almisun, deymen, sizni avare ..ilidiğan boldum,(2) malal körmey körüp bé...in, işleydiğan yéri bolsa, yine işleymen!(3) Hoş emise, men kettim...

(4) A...niyaz turğan ornida turupla ..aldi, çi...ip kétivat...an Ğunçe(5) ..izniñ ar...idin uzitip ..oyuşmu ħiyaliğa kelmidi. Kallisi pir...irap, (6) ..elbide boran kötürülgende, soğu..., yé...imsiz bir tuyğu uni pütünley(7) halidin ketküzgenidi, u uniñ vucudida tosattin peyda bolğan ğayibane(8) reşi... tuyğusi idi!...

(9) Eh, Ħuda! Sen méni néme koylarğa sélivatidiğansen! Bu dunyada(10) birisini yaħşi körüp, yaħşi körgenlikini oçu... éyalmay, yélincap(11) turğan söygü-muhebbitini ..elbiniñ çoñ...ur yérige séhir-bent(12) ..ilivétiştinmu éĝir iş barmu?! Bu ħuddi ..ariğu ademniñ ..izi... oyunğa(13) kirip, köz aldida boluvat...an acayip-ĝarayip işlarniñ héç...aysisini(14) körelmey, etrapidiki kişilerniñ ..izĝin çavaklirini añlap, tit (15)-tit bolĝinidek azabli..., nadametlik iş emesmu?! Téĝi buni az (16) dégende, mavu işni körmemdiğan! Dunyada özüñ yaħşi köridiğan ademniñ(17) saña emes, belki baş...a birsige cudali... derdige yazğan yürek(18) sözliri bilen söygü izharini körüştinmu dehşetlik, ħorlu... iş(19) barmu?!... Bu ħuddi ..éri, nativan momaylarniñ “men köyermen balamğa,(20) balam köyer balisiğa” dep zarlıĝinidek hesretlik iş emesmu?!

(21) A...niyaz ĝemkin béşini kötürüp, derizidin yira.....a ..aridi, taĝ(22) terepte hava tumanlışıp, asman lay sudek buzurup kélivatatti.(23) Tebietmu uniñ köñlini ĝeş ..ildi, u dérise aldidin néri kétivétip,(24) ..olida si...imdap turğan Turĝunniñ ħéti ésige keldi ve(25) konvértni alman-tamlan yirtip, ħetni o...uş...a başlidi:

(26) “Dostum A...niyaz! Hayat dégen şunda... nerse iken, adem balisiğa **145(1)** hemişe bir nerse kemdek, yétişmeyvat...andek bilinidiken -sen miñ(2) bir capada tirişip-tirmişıp şu yétişmeyvat...an nersini ..ol(3) keltürseñ, yine birsi bardek ..ilidiken, haman bir nersiniñ kemlikini(4) hés ..ilip ötidikensen! Konilar éyt...an: Bir yéri kem dunya(5) dégen

şu oḡşaydu! Men Ürümçidiki çağda hemişe yurtni, ata anamni(6) eslep biaram bolattim,
 ularniñ yéniğa ...aytip kelsemla hemme iş(7) hel bolidu, ḡatircem yaşaymen, dep
 oyliğanidim. Kim bilsun, bu(8) yerge kélip hepte ötmey, yene Ürümçini, mektepni,
 silerni(9) séğindim!... Köñlümde hemişe bir nerse kemdek, yétişmeyvat...an dek hés(10)
 ...ilimen! Dostum, rastimni éytsam, bu yerge kélip téḡimu azab içide(11) ...aldim.
 Ésiñdimu, héli...i bir küni keçlik tekrardin kéyin ikkimiz(12) sinipta ...élip, şöhretlik
 yazḡuçimiz Zunun Oadiriniñ “Maḡdur(13) Ketkende” dégen hékayisini o...up, ḡéli
 va...it...içe şuniñ tesiride(14) sözleşkenidu.... Şu çağda sen: <bizniñ kaç teley ecdadlirimiz
 néme(15) künlerni körmigen-he?! Ḥudağa şükür, Alla u künlerni bizge nésip(16)
 ...ilmidi, u künlér kelmeske ketti!> dégenidiñ. Menmu şunda...(17) oyliğanidim. Lékin
 kim bilsun, adaş, miladi 20-esirniñ 62(18) yilliridiki yézimizda men unda... künlerniñ
 boluşini tesevvur ...ilip(19) ba...maytikenmen! Lékin şunda... künlér rasttinla bolivatidu,
 men ve méniñ(20) yurtdaşlirim baki aka béşidin ötküzgendek ...isma-...isma işlarni
 béşidin(21) ötküzüvatimu, ba...i ve bahardek ademler etrapimizda lömüldep(22) yüridu!
 Zériktürüp ...oysammu, men saña bizniñ goñşéda yé...inda, namratli..., (23) açarçili...

tüpeylidin yüz bergen bir işni sözlep bérey,(24) ilhamiñ ...ozğilip ...alsa birer parçe ipik şéir yaki hékaye yazamsen(25) téhi!

(26) Bizge ...oşna dadüyde, ...asim kötek deydiğan işçan, bécirim bir **146**(1) déh...an bar idi. U yé...inda <mavcuşiğa umaç içküzgen> dégen cinayet(2) bilen beş yilli... ..ama... cazasığa höküm ...ilindi. Néme dégen(3) dehşet-he?! Sen buni añlaşni ħalamsen? Emise ...ula... sal, iş(4) munda... bolğan: Oasim kötekniñ ħotuni ölüp kétip, ikki bala bilen(5) boyta... ..alidu, kéyin yene ikki balisi bar hotun bilen toy ...ilidu,(6) alte can ademge dadüydin her ayda 50 ciñ arpa, 70 ciñ ...ona..., 13(7) ciñ téri... béridu. Buni yetküzüş üçün ħotuni her küni ikki vah(8) umaç çalidu. Oasim kötekniñ micezi soğu...can bolğaç...a, umaçni(9) içivérip, ...orsa... ağrı...ığa ...alidu. U bir küni kekçine su tutup(10) öyge kelse, ħotuniniñ yene umaç etkenlikini körüp çéçilidu:(11) <Ĥotun, her küni umaç étemsiler, soğu...um éşip, ağızimdin şale a...idiğan,(12) ...orsi...im koldurlaydiğan bolup ...aldi, baş...a nerse etseñlar(13) bolmamdu?!> deydu. Ĥotunimu uh tartip: <Hökümet bergen nerse(14) şu tursa, mende néme amal, buni mendin sorimay, avu katta kişidin(15) sorap ba...sila!> dep tamdiki mavcuşiniñ yoğan resimini körsitidu.(16) Oasim kötek resimge biraz ...arap turup, andin can(17) aççı...ida: <Ata, mavcuşi ata! Sile şu künlerde néme yeydiğanla? Bu(18) tüğimes umaç bizniñ halimizni ketküzdüğü! -deydu ve bir ...oşu...(19) umaçni uniñ resimdiki ağıziğa teğküzüp turup, -silimu Ĥudaniñ(20) dağ süyige çalğan bu umaçtin kiçikkine içip ba...sila!> deydu. Bu(21) ça...ça...siman iş ötüp, heptidin kéyin er-ħotun ikkisi bala arisiğa(22) kirip uruşup ...alidu, ...asim kötekniñ cuduni örlep, (23) ħotunini bir neççini uridu ħotuni aççı...ığa paylimay udul dadüyge(24) baridu ve köñli ...arili... ..ilip, ...asim kötekniñ héli...i <mavcuşiğa(25) umaç içküzgen>lik ve...esini şuciğa éytip ...oyidu. Bu pev...ulaadde(26) ħever şu haman beyni gür-gür borandek aval guñşi rehberlikige, **147**(1) andin nahiye rehberlikige yetküzülidu. Etisi pütün dadüy ...ozğilip(2) kétidu, 390 ailidin miñğa yé...in adem yiğilidu. İkki ħel... eskiri(3) ...asim kötekni tutup kélidu, héli...i umaç yu...i ...étip

...alğan(4) mavcuşınıñ resiminimu pakit süpitide élip kélidu, şuniñ bilen(5) ...oralli... hel...
 ekserliri ...asim kötekniñ gecgisidin bésip turup,(6) miñliğan amma yañra... şoarları
 tovlap turup, ...asim kötekni şiddetlik(7) küreş ...ilidu ve héli...i <mavcuşığa umaç
 içküzüş> (8) cinayitini i...rar ...ilduridu!...

(9) Dostum, şu küni menmu küreş yiğiniğa ...atnaştım, ...atnaşıp(10) çoñ...ur
 sava.....a ige boldum, savatsız, nadan adamlarnıñ ...anda... (11) bolidiğanlı...ini tunci ...étim öz
 közüm bilen körüp heyran ...aldım. Şu(12) haman ésimge Seidi Şéraziniñ munu ikki misra
 şéiri keldi:

(13) <Eger terbiye körmise adem,

(14) Éşek bolup ...alar yüzge kirsimu hem!>

(15) Méniñçe, bunda... adamlar ve ularniñ ...ilğan işi huddi yanar (16) tağdin
 şiddet bilen é...ip çüşken magma öz yolida uçriğan hemme(17) nesrini-cimi güzellikni,
 yéşilli...ni, hayatlı...ni köydürüp, é...itip(18) ketkendek intayın ...aram, telve ve şep...etsiz
 bolidiken! Şu yerde(19) nahiyiniñ, gunşeniñ rehberliri tuşmu tuştın sözlidi, néme dédi

(20) démemsen, acayip gepler boldi: Bizge ...anda...tur aşli... şuci, aşli...(21) düycañ dégenler emes, belki sotsiyalizmniñ in...ilapçı şuci,(22) in...ilapçı düycañliri kérek imiş! Tova deymen, hazir bizniñ bu yerde(23) aş evliya, nan peyğember tursa!... Kaşki, ...orsi...imiz to... bolsıçu!...

148(1) Adaş, rasttinla bu yerde tağa öre emes, göş-yağ dégenni (2) addiy pu...ralar çüşidimu körmeydu, şuña hotun he... dégenniñ ...ap...i(3) éçilmaydığan bolup ...alğan. Cahan şunçe keñ bolsimu, keş putni(4) ...istiğaç...a, kişiler azade yol mañalmas bolup ...alğan!... Bir déh...an ...oşa...çiniñ(5) munu bir kublét şéirni o...up ba...sañ, belki yézilarniñ(6) hazir...i ehvali, ...iyapiti köz aldinğa kélip ...alar:

(7)<Ham çapanğa palas ya...a, (8) To...ur

éşekke şakal ta...a, (9) Oru... inekke diñgil

bu...a,

(10) Oatti... nanğa soğuk su, (11) Yirti...

...ap...a suyu... pok!>

(12) Dostum, turmuş tolimu murekkep, sirli... nerse iken! Yé...inda (13) bir

kitabtin Amérika yazğuçisi Mark Tivinniñ munda... bir hékmetlik(14) sözini kördüm:

<Turmuş -beht bilen azabtin terkiib tap...an bir(15) tevsı.> Men tesviniñ uru...çilirini sanap çi...tim, bir tesvide 101(16) uru...ça bolidiken, méniñçe buniñ 41 téli beht, 60 téli azab bolsa(17) kérek. Lékin azab melum menidin éyt...anda, adem üçün bir hil menivi(18) bayli... boluşı mumkin. Sen uniñdin ...utuluş yolida tirkışisen,(19) küreş ...ilisen. Neticide az-tola ğeyretlik, e...illik, iradilik bolup(20) ...alisen! Yé...inda, mehellimizdiki bir bovay étiz ...irida parañlışıp(21) oturup munda... bir gepni ...ildi:

<Dunyada açşı... yut...an uluğ, yük(22) kötürgen uluğ, tatli...ni hemme adem yutalaydu!>

Men bu gepnimu bir(23) hékmet süpitide hatiremge yézip ...oydum!

(24) Dostum, men mekteptiki çağda nurğun nersilerni kitabta körgenidim.

149(1) Şuña ğiyal, pikirlirimmu nahayiti romantik, ğayivi bolup (2) ...aptiken. Bu yerge

kelgen ...is...ıla va...it içide nurġun emeliy nersilerni(3) çüşengendek boldum. Turmuş dégen yette ölçep bir késidiġan (4) kiyim emesken etrapında mevcut bolġan nersilerniñ hemmisi saña(5) teve iken, héçnémidin, hetta eñ eski, azabli... nersilerdinmu (6) özüñni ...açuralmaydikensen! Biz mektepte köp añlaydıġan réalli.....a(7) toġra ...araş, dégen şu oġşaydu!

(8) He rast, Şevket ...aytip keldimu, tinçli...tu? Yé...inda bu yerde(9) <ili-çöçek ve...esi> dégendek gepler peyda bolup ...aldi. Men(10) Şevketniñ her ...anda... şaraitta özini baş...uralaydıġanli...ığa işinimen! Uniñda(11) şunda... i...tidar ve casaret bar!

(12) Hoş, dostum, ħetni köp yézivettim, epu ...il, köñlümde (13) yığilip ...alġan geplirimni éyt...um keldi.

(14) Saña ve sen ar...ili... Şevketke, Zayit...a, Badamgül hem Ğunçe(15) ...izlarğa kamali salam bilen dostuñ: Turğundin.

(16) 1962 yili, 7 iyun, ...umbağ.”

(17) A...niyaz ğetni ar...a-ar...idin ikki ...étim o...udi, o...up bolup(18) çoñ...ur uh tartti. Uniñ köz aldida Turğunniñ ğuş péil, köñülçek,(19) bezide azra... tersali...i bar türğün micezlik ...iyapiti téĥimu(20) yüksek salapet bilen namayan boldi. Ouli...i tüvide bolsa, uniñ çoñ...ur(21) mulahizilik sözliri bilen ötkür, éni... pikirliri ...ayta carañlap, (22) uni dostlu.....a, icilli.....a, téĥimu sap vicdan bilen yaşaydığan insaniy(23) peziletke devet ...ilivat...andek tuyuldi. Ğettin uniñ yé...imli..., merdane(24) avazi añlanğandek boldi, bu avaz A...niyazniñ köñlini yira...tiki muñli...(25) yéza-sehralar bilen kac teley déĥ...anlarniñ arisiğa élip ketti...

150(1) Şevketniñ mesilisi bugün fakültét rehberliki içide(2) ...oyuldi. Yéğingğa fakültét mudiri Ya...up Kerimniñ teklipi bilen liktor(3) unvani bar üç o...ut...uçimu ...atnaştı. Buniñ birsi Selim Ependi idi.

(4) Yiğinda, aldi bilen Havaz Beĥti Şevket mesilisiniñ ceryani, (5) ğaraktéri ve uniñ i...rar ...iliş ehvalini tepsiliy tonuştırup, aĥirda(6) munda... dédi:

(7)-Yoldaşlar, Şevket bilen bolğan küreş he...i...etenmu (8) keskin, ciddi boldi, men buniñdin cemiyitimizde yüz bérivat...an(9) reñgareñ sinipiy küreşlerniñ he...i...etenmu hayat-mamatli... ötkür(10) küreş ikenlikini yine bir ...étim çoñ...ur bilivaldim, eger ular turudiken,(11) biz turmasli...imiz lazim. Men yine şunimu çoñ...ur hés ...ildimki,(12) bizniñ bu aliy bilim yurtimiz hergizmu burjuaziye hem Şiucéñcuyiniñ(13) maysilirini östüridiğan parnik bolup ...almasli...i kérek! Biz(14) yaşlirmizniñ ...elbigе in...ilab maysisini téĥimu köp ve çoñ...ur tikip,(15) ularni ésil süpetlik polat ...ilip çéni...turuşimiz lazim. Şu çağdila(16) ulardin her ...anda... mehsulat işlisek, u mehsulat ebediy ötkür,(17) çin, datlaşmas bolalaydu!

(18) Bu sözler Havaz Beĥtiniñ çüşençisi, tesirati hem tentenilik (19) ça...iri...i

boldi. Lékin buni yiğingâ ...atnaş...an to.....uz ademniñ hemmisi(20) oħşaş ...obul ...ilip ketmidi, beziler ...ayilli... bilen bēşini liñşitti,(21) beziler közini yumup, uħliğandek cımcıt ...iyapette olturdi, beziler (22) bolsa, çe...çeygen közliri bilen etrap...a ala...-cala... ..arap ...oydi. Bu **151**(1) söz Ya...up Kerimniñ köñliğımu ançe ħop kelmidi bolğay, uniñ a...(2 sēri... yüzi ...izirip, ...anşalı... burni üstide uşşa... ter tamçıliri(3) tepçirep çi...ti.

(4)-Oēni emise, mesiliniñ del özini sözlişeyli, -dēdi u(5) tūgimes nezeriye, vez-nesihetlerdin bizar bolğandek çirayini(6) pürüştürüp, -o...uğuçi Şevketke yézilğan cinayet-gunahlar toğra,(7) del boptumu, delil-ispatlar tolu..., işençlikmu? Kōrilidiğan çare(8) muvapi..., layi...mu? Mektep partiye komitētğa yézilidiğan matériyal ...anda...(9) yézilişi kérek?... Mana muşu emiliy mesililer üstide oçu...-aşkara(10) pikirlişeyli. Her ...anda... pikir bolsa bersek bolidu.

(11) Ya...up Kerimi uzun yilli... hizmet tarihida emeliy işleş,(12) estayidil işleş,
 ...ol astidikilerge köyünüş, talant igilirini (13) asraş ar...ili..., mueyyen inavet, nopuz ve
 salapet tikligen adem(14) idi. U 1936-yılğıçe Ottura Asiya Dölet Univérsitétiñ Şer...
 Fakultétida(15) o...up, héli çoñ...ur bilim igiligeçke, bilimniñ, bilim(16) ehliniñ ...edirige
 yétetti ve özimu hazir bir tereptin, fakultétiniñ rehberlik(17) hizmetini işlep, yene bir
 tereptin, uyğur folklor tet...i...ati (18) bilen şuğullinivatatti...

(19) Uniñ sözi yiğinni canlandurdi, hemmeylen Şevketniñ mesilisini (20) devr
 ...ilğan halda oylaş...a, pikir yürüzüşke başlıdi. Aldi(21) bilen Selim Ependi söz élip
 mundak dédi:

(22)-Bizniñ bu aliy bilim yurtimiz talant igilirini terbiyilep yétildüridiğan (23)
 altun böşük, dunyadiki meşhur aliy bilim yurtliri öz(24) tarihida, éyniştiiyin, Mariye
 Kyorilarğa oħşaş zor bir türküm ilim(25)-pen gigantlirini terbiyilep çı.....an! Bizniñ
 zimmimizdimu ene şunda...(26) yaramli..., talantli... ihtisas igilirini terbiyileş vezipisi bar.
 Buniñ 152(1) üçün, aldi bilen aşunda... maysilarni bay...aş, perviş ...iliş ve(2) avaylap
 östürüşke toğra kélidu. Şevketniñ mesilisige kelsek, üç(3) yilli... o...uş tarihida, u öziniñ
 héli yaramli..., cür’etlik ve istikballik(4) bir yaş ikenlikini namayan ...ilğanidi. Epsuski,
 uni(5) kütülmigen bir palaket bas...andek ...ilidu. Hazir bizniñ aldimiza uni(6) ittirip
 veyran ...iliş kérekmu yaki tartivélip ...ut...uzuş kérekmu?(7) dégen ciddiy mesile turidu.
 Méniñçe, yenila tartivélip ...ut...uzuş muhim!(8) Emdi uniñ konkrét mesililirige kelsek,
 birsi “çetke (9) ...açma...çi bolğanli...im rast” dep i...rar ...ilğanli...i he...i...iy i...rarmu
 yaki(10) ...iyin ...ista...niñ küçi bilen bolğan yalğan i...rarmu? Yene birsi,(11) uniñğa
 “yerlik milletçi” dégen ...alpa...ni kiygüzüş muvapi...mu, muvapi...(12) emesmu? Méniñçe
 muvapi... emes. Çünki, u bir sadda o...uğuçi, uniñ(13) üstige, uniñ milletçi boluşığa asas
 bolğan héli...i sözni u(14) veziyet terbiyisi öginişide oçu...aşkara otturiğa ...oyup,
 o...ut...uçi, (15) sava...daşliridin çüşençe soriğan, kéyin bunda... söz yaki (16) heriketlerni
 héç...anda... yerde tekrarlimiğan! Démek bu, öginiş ve(17) izdiniş üstide kétivat...an bir

o...uğuçiniñ idiyisidiki mesile,(18) pikir ...iliş cehettiki mesile. Buni resmiy siyasiy
 ...alpa... ..ilip(19) kiygüzüş uvalçili..., nahe...çilik bolidu! Añir...i pikrim, Şevketke(20)
 körülmekçi bolğan “mekteptin koğlap, ...anuniy cazağa tartış” dégen(21) çare nahayiti
 éğir hem namuvapi... bolup ...alğan! Seveb, birsi, uniñ(22) üstide yézilğan héli...i “çetke
 ...açma...çi boldi” dégen isimsiz het(23) pakit süpitide put tirep turalmaydu; yene birsi,
 uniñ özi mana hazir(24) veten ...oytida turuptuğu! U öz va...tida teşkiliy resmiyet bilen
 yurtığa(25) barğan ve anisi, tuğ...anliridin ayrılıp, bir az kéçikip bolsimu yene(26) özi
 ...aytip kelgen! Bu pakit hemmidin üstün turidu!

153(1) Selim Ependiniñ sözi tügigiçe Havaz Behti ħuddi ...o...as...a(2)
 dessivalğandek olturmay ...aldi. Aççı...tin içi titildap, çısliri(3) gez-gez bolup ketti. Buni az
 dégendek Ya...up Kerimniñ munu sözi(4) uni téhimu osal halğa çüşürüp ...oydi:

(5)-Eger ...iyin-...ista... bilen ...ilinğan i...rar bolsa, bu uniñ(6) he...i...iy gépi emes,
 belki uni azablığan tayak-to...ma...niñ gépi bolup (7) ...alidu!

(8) Yene bireylen bu sözni téhimu ...uvvetlep küçeytivetti:

(9) -Taya...to...ma..., ...iyin-...ista... dégenler ...anunğa ...ilçe yardım(10) bermeydu. Eksişe uni ...opallaşturup, izidin çı...iridu!

(11)-Nede unda... iş bar iken?! dédi Havaz Behti térikken, (12) holu.....an halda, -héçkim uni taya...to...ma... işlitip, ...iyin-...ista.....a(13) alğini yo...! Pakit aldida hemmini i...rar ...iliş...a mecbur boldi. Emdi(14) uni biz bu yerde olturuvélip, hıyalimizğa kelgen gepler bilen inkar(15) ...iliş...a başlısa..., u çağda sinipiy küreş, luşyen kürişi dégenler(16) nege kétidu?! Biz öz meydanımızni yo...itip, düşmenlerniñ carçisiğa(17) aylinip ...almamdu...?

(18)-Oaysi pakit, pakit toğrisida gep ...ilmamsız?! -dédi (19) Selim Ependi temkinlik bilen, -sizniñ ...oliñizdiki bar-yo... pakit(20) héli...i isimsiz het...u?! Uni tekşürüp delillidiñizmu? Ya..., Havaz(21) Behti, unda... ...ilmidiñiz, hem ...ilalmaysız! Biz her ...anda... va...itta(22) héssiyat...a bérilmeslikimiz kérek. Héssiyatta e...il-idrak bolmaydu,(23) e...il-idrakniñ muvapi... yéteklişi bolmiğaç...a, héssiyat bezide bizni(24) her koylarğa salidu, şuna adem aldirap héssiyat...a bérilmesliki, e...il(25) bilen iş ...ilişi kérek! Baya “taya...to...ma... işlitip, ...iyin-...ista.....a(26) almidu...” dédiñiz, lékin üç sotka uñlatmay, sual sora.....a éliš 154(1) némini çüşendüridu, bu rohiy cehette ...iyin-...ista.....a éliš emesmu?!

(2)-Siz!... Siz zadi néme démekçi!? -dédi Havaz Behti dikinip(3) turup, aççı...ida uniñ sa...alsız apa... yüzidin tartip(4) boyunliriğice ...izirip, ésilip ketti, -bilemsiz, sizdek o...ut...uçılarniñ(5) kasapitidin Şevketke oñşaş sadda o...uğuçılar çetke(6) ço...unup, siyasettin, nişandin çentep, ézip kétivatidu! Uni siz(7) yene ...anat astığa élip, davamli... azdurma...çı boluvatisiz, lékin buniñğa(8) emdi yol ...oyğili bolmaydu! Bilip ...oyuñ, Selim Ependi, bolmaydu!(9) Şevketni emdi siz emes, biz ...ut...uzup ...alimiz, ...anun yolu bilen(10) ...ut...uzimiz!...

(11) Havaz yétekçi hemme işta özini toğra deytti, yerdin-asmanğıçe(12) özini he...li... hésablaytti. Şuniñ üçünmikin, Selim Ependi(13) bilen her ...anda... yığında, her

...anda... mesilide pikri bir yerdin çi...may(14) tutuşup ...alatti...

(15) “Şamal çi...misa dereh liñşimaydu” dégen söz tebiet dunyasiğa (16) mas kelgen bilen bezide kişilik hayat dunyasiğa has kelmeymu ...alidiken.(17) Bu iş Selim Ependi bilen Havaz Behtiniñ munasivide(18) ispatlinip ...aldi. Havaz Behti bu fakultét...a yötkilip kélipla néme üçündür,(19) Selim Ependini deslep yoşurun, kéyin aşkara yaman körüp (20) ...aldi. Buniñdin Selim Ependi bihever idi. U Havaz Behti bilen semimiy(21) hizmetdaşli... munasivide boldi, hetta bezide, uni yéñi(22) keldi, dep zormu zor yé...inlişip, hizmette, kesipte yardım bermekçi(23) boldi. Lékin bu işlar uniñ yaqşı niyitiniñ eksiçe, yaman netice(24) peyda ...ildi. Havaz Behti uni “özini körsitivatidu, méni közge ilmidi”(25) dégendek gepler bilen özidin yira...laşturdi ve purset bolsila(26) uniñğa ...iriçe, yéniçe tégidiğan boluvaldi. Şuniñdin kéyin Selim Ependi 155(1) bildiki, u Havaz Behtiniñ fakultéttiki “çoñ re...ibi” bolup(2) ...alğanidi. Derve...e Havaz Behtiniñ vücudidiki ...atti... hesethorlu...(3) tuyğusi uni şu koyğa salğanidi. U fakultét...a kélip uzun ötmey,(4) Selim Ependiniñ o...uğuşlar arisidiki

inavitinñ yu...irili...ini öz(5) közi bilen kördi, fakultét mudiri Ya...up Kerimniñmu uni yaḥşı(6) köridiğanli...ini bildi, uniñ kesipte küçlük, bilimlik ikenlikinimu (7) sezdi, şuniñ bilen iḥtiyarsız halda uniñ vucudidiki heset oti(8) tutuşıp, Selim Ependini körsila közi ...izirip, kallisi ...odañşiydiğan(9) bolup ...aldi. Danişmenler toğra éytiptiken: Hesreḥor ademler(10) cahan şunçe keñ bolsimu, keñlik hés ...ilmaydu, ular baş...ılarniñ(11) özidin küçlük ikenlikini körgeñ haman, öçlük ...ilip, azabtin(12) tolğınip kétidu. Ularñ nişani hemişe-...ağabeyliyet, nam-abroy,(13) orun ve mertive cehetlerde özidin yu...iri ve evjel bolğanlarğa(14) ...arılidu. Ularñ eñ ...or...idiğini, baş...ılarniñ özidin üstün turuşı (15) ve éşip kėtişi!...

(16) Lékin Havaz Beḥti uniñğa her ...ançe heset ...ilsimu, uniñ (17) özidin üstün turuşı ve éşip kėtişidin her ...ançe ...or...simu, Selim(18) Ependiniñ bilimi, iḥtidari, ḥuy-peyli haman uni yükseklikke(19) kötürüp turuverdi, uniñ tinim tapmay öginişi, ...étir...inip izdiniş(20) haman uni neççe hesse alğa aşuruvetti. Bu hal Havaz Beḥtini(21) téḥimu derdte, elemde ...oydi, şuña u hemişe Selim Ependiniñ közige tiken,(22) yoliğa yiken boluşni oylaytti...

(23) Yiğinda talaş-tartış küçiyip ketti, beziler Selim Ependini(24) ya...lap, uniñ pikrini ...uvvetlidi. Beziler Havaz Beḥtige mayıl bolup,(25) uniñ pikrige ...oşuldi. Bolupmu fakultét partiye yaçéykisiniñ(26) şucisi Havaz Beḥtiniñ pikrini tekitlep: “Vetendin yüz örüş cinayitini **156(1)** keçürüşke bolmaydu, Şevketke ...atti... çare körüp, ibret(2) ...iliş kérek!” dédi. Şuniñ bilen yiğın roşen halda ikki ...aş...a(3) bölünüp ketti. Bu ḥil ehvalda birer ...ararğa kéliş mumkin emes(4) idi. Şuña Ya...up Kerimi aḥirida sülhi bilen munda... teklip bedri:

(5) –Talaş-tartışniñ bolğini yaḥşı, talaş-tartış bolğanda(6) he...-nahe... éni... ayrılidu. Méniñçe, oḥşimiğan pikirleriñ(7) hemmisini öz pėti mektep partkomiğa yollayli, aḥir...i ...ararnı şular(8) çi...arsun!

(9) Bu pikir yiğindikilerniñ hemmisige ya...ti, doklatni şu yosunda (10) yézip,

yu...iriğa yollaş ...arar ...ilindi.

(11) İkki sotkidin béri tohtimay yamğur yéğivatatti. Bu, şar...irap(12) yağ...an tökme yamğur emes, yaki şamal arılaş kelgen ötkünçi(13) yamğurmu emes, huddi asmanniñ tügimes yéşidek sim-sim yéğivat...an(14) a... yéğın idi. İs tartip ketken meynet pahtidek ...aramtul,(15) bozamtul bulutlar birde türölüp, birde yéyilip, asman yüzini beeyni(16) yunda çaç...andek setleştürüvetkenidi. Kişiler ene şu tutu...,(17) sörün, köñülsiz asmanğa ...arap, u yerde ...açandur küzdüzi ...uyaş,(18) kéçisi aymu çi.....an bolğıymidi, dep ğeşlik içide eslep kététti.

(19) Yamğur kişilerge köñülsizlikla emes, apetmu élip kélişke (20) başlıdi, nurğun öylerdin tamçe ötüp, beziliri ğeterlik halğa kélip(21) ...aldi, şeherniñ ar...a koçiliridin ensizlik, sarasime, dad(22)-periyad avazliri añlinış...a başlıdi. Gézit ve radivlarmu bu ...étim...i yamğur 157(1) apitiniñ ziyini ve uniñdin ...utuluşnın çare-tedbirliri(2) toğrisida tohtimay sözleşke başlıdi...

(3) Tebietniñ peyli buzulğan mana şunda... cudunlu... künde, Zayitniñmu(4) tuyu...siz elpazi özgirip ...aldi. U Şevket üstide yéñi bir(5) iş...a tutuş ...ilivatatti. Aldin...i küni Havaz Behti uniñ bilen uza...(6) muñdaştı, Şevketniñ mesilisi muzakire ...ilingan to.....uz kişilik(7) héli...i yéğinniñ ehvalini tepsiliy sözlep berdi ve derhal birer şekil(8) bilen mektep partkomiğa tesir körsitişniñ zörürlükini eskertti.(9) Zayit şu küni uza... oylidi, pilan tüzdi, aħir ittipa... ezaliri(10) namidin yézilidiğan bir parçe “telepname”niñ kupiyisini işlep çı...ti.(11) Emdi uni parallél ikki siniptiki barli... ittipa... ezalirini yéğip, şu(12) yerde okup, ularniñ öz ihtiyari bilen imza ...oyuşini ...olğa(13) keltürüş lazım idi. U şu me...sette bugün çüştin kéyin, parallél (14) ikki siniptiki yigirme yette ittipa... ezasını birleşme ders...aniğa(15) yığip pev...ulade yığın açtı. Yığinniñ bésidila yoğan bir tahta a...(16) ...eğezge huş hetçilep yézilğan “telepname” ünlük o...uldi, uniñda (17) Şevketniñ ħainli..., milletçilik cinayetliri prinsip...a kötürülüp yézilğandin (18) kéyin, uniñğa derhal mekteptin ...oğlap, ...anun boyıçe çare(19) körüş telipi otturiğa ...oyulğanidi. “Telepname” o...ulup bolğandin kéyin,(20) Zayit barli... ittipa... ezaliriniñ uniñğa aktip ...ol ...oyuşini(21) telep ...ildi ve ularni ...ozğaş niyitide tentenilik avazda munda... dédi:

(22)-Barli... he...i...iy, sadi... ittipa... ezaliri! Biz Şevketniñ vetendin(23) yüz örüş, milletler ittipa...li...iğa buzğunçılı... sélištek ittipa...(24) ezaliriğa yat bolğan cinayi ...ilmişlirini ...atti... eyiblišimiz kérek! Bu(25) “telepname” ittipa... ezaliri namidin yézildi, her bir ittipa... ezasi(26) öziniñ meydani, pozitsiyisi ve burçini oylap bé...işi kérek! Buniñ **158**(1) özi ötkür sinipiy küreş, bu hergizmu bizniñ edebiyattiki lérika(2) bilen ħimiyidiki késlorod toğrisida béridiğan imtihandek, addiy iş(3) emes! Hazir bizdin ne... turmuştiki, öz içimizdiki ciddi küreşniñ(4) boran-çap...unliri imtihan élivatidu! Epsuski, hazir beziler(5) in...ilab ...izil bayri...iniñ lepildevat...anli...inila körüp, düşmenlerniñ ...iliçni(6) bilevat...anli...ini körmeyvatidu!

(7) Zayitniñ közidin ħalıplarğa has bir ħil meğrurlu... bilen temenna(8) külkisi

körünüp turatti.

(9) Yiğinda, Zayitni çörede topalışılğan bir ğujmek(10) o...uğuçılarnıñ Şevket üstidiki ...ehr-gezep, derd-şikayet hem(11) vez-nesihet bilen ...ilğan sözliri ħuddi boranlı... kündiki ormandek(12) vijildap, gürgirep, birleşme dersĥanini patpara... ...ilivetti. Şu(13) çağda, ħuddi poruĥlap ...aynavat...an ...azğan yoğan bir parçe muz(14) taşlığandek, kütülmigen bir ehval yüz bedri.

(15)-Hey Zayit! Sen néme ...ilip yürisen?! -Ĥuddi tuyu...siz (16) bomba partlidiğandek kötürülgen bu avaz hemmeylenni heyran ...aldurdi, bu(17) ornidin loññide turup, Zayit...a türgünlük bilen tikilip turğan(18) A...niyazniñ keskin avazi idi, - bu oçu...tin oçu... adem aldap,(19) teşkilge bésim işlitiş emesmu?! Bu munevver ittipa... ezalirini yaki(20) üçte yaĥşı o...uğuçılarnı saylaydığan saylam emes...u?! Her kim öz(21) pikrini sözleşke ho...u...lu...! Bunda... teşkillik, pılanlı... iş ...ilişniñ(22) néme haciti? Etigendin béri, ħuddi şatutiğa oĥşaş, sinip, (23) sinipiy küreş, hayat-mamat kürişi deverdiñ! Séniñ sepseteñ boyıçe(24) éyt...anda, bizniñ bu aliy bilim yurtimiz pütünley sinipiy düşmenler(25) bilen tolup ketken oĥşımamdu?! Méniñçe, sinipiy küreş

ötküz(26) dése, hemme yerde şunda... dégili bolmaydu, mektepniñ ehvalı méniñçe,

159(1) bas...içe...

(2)-Oanda... baş...içe?! -Baya ħuddi komşiriğa tuyu...siz kala yégen(3) ademdek

ésini yo...itip ...oyğan Zayit emdi bir az özini oñşap,(4) A...niyazğa ğezep bilen hürpeydi,

-sen ittipa... teşkilige (5) hürmtsizlik ...ilivatisen A...niyaz, ittipa... ezaliri arisiğa

bölgünçilik(6) sélivatisen! Bilip ...oy, bu işiñ saña yaħşılı... élip kelmeydu!

(7) Şu tapta, A...niyaz bilen Zayit beyni bir-birini ço...uş üçün(8) tumşu... sozup, béĥi uçlap turğan ikki so...uş...a... ħorazğa oħşap(9) ...alğanidi.

(10)-Boldi, unçe öpkeñni ...a...ma, Zayit! -dédi A...niyaz hem(11) meshĥire, hem ciddiy teleppuzda, -bilimen, sen térikkek, men(12) bolsam sendinmu betterrek, çünki men ...izilmuçni köprek yep çoñ(13) bolğan cumu! Semiñge sep ...oyay sen hazir igisi néme dése şuni(14) doraydiğan şatutiğa, patifunğa aylinip ...élivatisen! Ağziñdin kečkiçe(15) “in...ilab, küreş” dégen gep çüşmeydu! Bilemsen, in...ilab, küreş (16)dégen zadi néme?! Méniñçe, in...ilab, küreş dégen burun...ılar méñip(17) ba...miğan yolda méñiş, burun...ılar yaritalmiğan möcizilerni yaritiş(18) démehtur! Boldi, sen bilen detalaş ...ilidiğanğa va...tim yo.... Hazir adem(19) ...ut...uzuş muhimmu, ademge çare körüş muhimmu? Yoldaşlar, oylap(20) bé...iñlar, muşu tapta mekteptiki işçi-ħizmetçilerniñ, etraptiki ahalilerniñ(21) ehvalı çata..., a... yéĝin ularniñ öylirini veyran ...ilivetti.(22) Bunda... hal...ili... peytte, biz yaşlar, ittipa... ezaliri sinipiy(23) ...érindaşlırimizniñ balayi-apitige ...arap tursa...bolamdu?! Biz aval ademni(24) ...ut...uzayli!...

(25) A...niyazniñ çirayidiki ...etiylık, avazidiki ötkür tene ve(26) ...utrat...ulu... Zayitni temtiritip ...oydi. Uniñ bu sözi beeyni ...izĝin, 160(1) tentenilik bir ça...iri...tek Zayitniñ neççe kündin béri köyüp-pişip(2) ...ilğan işini bir demdila bir tiyin ...ilivetti. İttipa... ezaliri içide(3) ciddiy tevriniş boldi. Ularñ bir ...ismi “ĥelkni apettin ...ut...uzuş(4) kürişi”ge atliniş...a hazırlandı, “teklipname”ge ...ol ...oyuş bir(5) çette ...ayrilip ...aldı.

(6) Elem ve ğezep esiridin pütün bedinige bezgek tinriki olişip(7) ketken Zayit özini tutalmidi, ...ollirini arvañ- sarvañ şiltip, esebiylik(8) bilen var...ıraş...a başlidi:

(9)-Sen A...niyaz, bilip ...oy, ittipa... yiğini buzduñ! İttipa... (10) ezaliri arisiğa bölgünçilik saldiñ! Veten ğaini, milletçi Şevketke(11) çapan yépip, uniñ üçün enze ağıdurduñ! Senmu bu(12) cinayetliriñdin ...éçip ...utulalmaysen! Bilip ...oy, A...niyaz! Bizniñ devrimiz(13) uluğ, prinsipal küreş devri! Kimde kim uniñdin sella(14) çetneydiken üzül-késil ğulaydu!...

(15) Zerde bilen éytilğan bu aççı... gepler A...niyazniñ yürikiniñ eñ(16) çoñ...ur yéride bihuş yat...an ğezep-nepritini birdinla oyğutivetti.

(17)-Sen maña hörkürime, Zayit! Aç bõridek hörkürime!(18) -dédi u téğimu cuduni örlep, -dostum üçün ...iliş...a tégişlik(19) her ...anda... işni ...ilimen! Sençu, sen şu

hörküreşni, ...uru...(20) vala...laşni, don kiḥotlu... ..ilişni bilisen! Men bolsam iş
...ilimen,(21) cürüñlar kettu...!

(22) A...niyaz şunda... dédi-de, şa.....ide ar...iğa burulup, birleşme(23)
dersḥanidin gus-gus dessep çi...ip ketti. U karidordin ötüp,(24) pelempeyniñ yéniğa
kelgende ar...iğa ...aridi, uniñ ar...idin on üç(25) o...uğuçi ḥuddi bahar ...arlığıçidek tizilip
kélivatatti. Ular o...utuş(26) binasidin ötüp, çoñ dervaziniñ yéniğa kelgende üç o...uğuçi öz
ara **161**(1) kusurlišip, arisaldi bolup ...aldi. A...niyaz ularniñ yéniğa kélip,(2) “birer iş
boldimu?” dep sorividi, ular içköyerlik bilen munda...(3) déyişti:

(4)-Biz sizni oylavatimiz, A...niyaz! Zayit muşu iş...a bahanidap,(5) Havaz
yétekçiniñ ...oli bilen sizni téḥimu çoñ...ur evrezge ittirivetmisun,(6) deymiz!

(7)-Ḥatircem méñivériñlar, -dédi A...niyaz ularniñ köñlini(8) tincitip, -eger u
méni rasttinla ittirimende, u evrezge uniñ(9) özi bilen bille çüşimen!

(10) Şu arili...ta, ularniñ yénida tura... peyda bolup ...aldi. Ottura(11) boy, ...ara
mutu... kelgen bu yigitniñ çaç-sa...alliri ösüp, çani...iğa(12) pat...an közliri yağ sepken
sudek nursız pildirlap ...alğanidi. Kara çiber...ut(13) kemzuliniñ ya...isi kir ve maydin
...étişip ketken, tügmisimu (14) yekpay étılgenidi. U on neççe künniñ aldida
doḥturḥanidin çi.....an(15) bolsimu, lékin derske tolu... ..atnaşmaytti, köprek yata... bilen
tama...ḥana(16) arili...ida leylep yüretti. Beziler uniñ ḡelite, bir ...isma heriketlirige(17)
...arap, “élišip ...aldimu néme?” dep gumanmu ...ilişatti.

(18)-Sen néme dep keldiñ, tura...? -Soridi A...niyaz ...olini uniñ(19) yelkisige
...oyup.

(20) -Siler néme dep keldiñlar? -Tura... yandurup soridi,(21) -siler néme dep
kelgen bolsañlar, menmu şuni dep keldim.

(22)-Biz yamḡur apitige uçriğan aililerni ...ut...uzḡili barimiz,(23) -dédi

A...niyaz uniñğa çüşendürüp, -sen yata.....a bérip dem al...

(24)-U yerde nan barmu? Biz ularni ...ut...uzsa... bizge aş-nan(25) béremdu? -

Tura...niñ közliri par...irap, oynap ketti, -menmu béríp(26) işley, mañimu nan bersun...

162(1)-Ya..., tura..., ular bizge aş-nan bermeydu, -A...niyazniñ(2) köñli buzulǵandek avazimu miskin çı...ti, -ularniñ ehvalimu ...iyin,(3) biz ularǵa ħalis işleyimiz! Sen yata.....a kétip dem élip turǵın, héli(4) tama... va...i bolidu, ma...ulmu!

(5) Tura... salpiyip ...aldi, aş-nan bermeydiǵanlı...ini añlap, ular(6) bilen bille bériş...imu ...izi...midi, öziçe bir némilerni ğiñşıp(7) A...niyazlardin yira...lap ketti. On neççe o...uǵuçi mektep dervazisidin(8) çı...ti, birsi “...aya.....a mañımız?” dep sorıvidi,

Seley Oaşañ derhalla:

(9) –Cürüñlar, mavu sinipiy küreş yo... koçidin mañaylı!(10) -dep mektepniñ aldidiki töven mehellige başlap ketti.

(11) On töt o...uğuçı ikki guruppiğa bölünüp, yérim kün(12) ...eyserlik bilen işlidi. Adettikiçe tamçe ötken öylerniñ ögzisige(13) çı...ip, lay-pat...a.....a milinip, töşük, yoçu...larni etti, ...éyip ...alğan(14) sularni çüşürdi, ẖeterlik öylerniñ mal-mülük, bisatlırını(15) biẖeter caylarğa yötkeidi, ...éri, méyip, késellerni hapaşlap biẖeter(16) caylarğa köçürdi, iş...ilip, yamğur apitige uçrığan ẖel...niñ derdige(17) derman bolidiğan işlarniñ hemmisini ...ildi, ẖölçiliktin, meynetçiliktin,(18) capadin, çarçaştin ...or...midi, ularniñ vucudida eks(19) etken taş...ın ğeyriti ça.....an, epçil ve ...eyser heriketliride ipadilendi.(20) Bir çağda sava...daşlarniñ bir neççisi çarçap halidin kétip,(21) A...niyazğa:

(22) -Emdi bir az dem alaylı, adaş! –dégende, A...niyaz ça...ça.....a(23) yölep: (24)-Dem élivatimizğu, ...oluñ bilen putuñ heriketlinip tursıla(25) boldi! -dep ularni yene yéñi iş...a sepperer ...ildi.

(26) Ular bir neççe ailini ...ut...uzup, aẖirida oñçı ...alpi...i bar bir **163**(1) ziyaliyniñ öyige kelgende, ikilinip turup ...élişti. Öy igisi(2) ellik neççe yaş...a kirgen adem bolsimu, lékin éğir yürek késili bar(3) idi, balılırınıñ hemmisi ...iz bolğaç...a, torustiki tamça ötüvat...an(4) yerlerni étiş, hoyliğa köldek toşup ketken sularni sirt...a toşuşta(5) amalsız ...alğanidi. A...niyaz artu...çe oylap turmidi, hemrahlırığa “bumu(6) ademğu, derhal iş...a kirişinlar!” dep buyru... çüşürüp, özi aldı(7) bilen hoylidiki suni çı...iriş üçün “kölçek”ke kirdi.

(8) Heş-peş déğüçe oñçı ...alpi...i bar ziyaliyniñmu öyi apettin(9) ...ut...uzup ...élindi, u adem A...niyaz başlı... o...uğuçılarniñ ...olliriğa(10) ésilip, köz yéşi ...ilğan halda rehmet éytti.

(11) Şunda... ilip, ular keç kirgiçe bir mehelligidiki on yette(12) ailiniñ derdige derman bolup, yatar yéri yo... beş oğul, üç ...iz balini(13) egeştürüp mektepke ...aytip keldi, A...niyaz harğan, mağdursızlanğan(14) halda liñşip kélivatatti, téẖiçe yağmur tamçip turğan ğiltañ yol uni(15) birdem oñğa, birdem solğa téyilduratti. Hava nem ve

soğu... bolsimu,(16) lékin uniñ yüz-közliri ħuddi ...iziğan tonurdin hélil çi.....andek(17) hil-
hil ...izirip, terlep ketkenidi. U ...izlar yati...iniñ aldiğa(18) kelgende, Ġunçe...izni
ça...irip, üç ...izni uniñğa tapşurdi ve bir neççe(19) küngiçe ularniñ ornidin, ħever élišni
cikilidi. Beş(20) oğulni özi bilen yata.....a élip keldi. Bu çağda, bir sava...dişi hem(21)
eceblengen, hem hésdaşli... ..ilğan teleppuzda munda... dédi:

(22)-A...niyaz, adaş, bu balılarni yat...uzuştiğu ...iynalmasmiz, yot...an(23) körpe
bar, özimizniñ yetmise, öyge kétip kelmigen bir neççe(24) ...aça...larniñ yot...an-
körpilirimu karivatniñ astida turidu. Lékin...(25) Lékinze, ...orsa...niñ işini ...anda...
...ilimiz? “Kanayni yağlıgılı yağ yo...,(26) sunay yağlıgılı nede?” dégendek iş
bolarmikin?...

164(1) A...niyaz késipla cavab berdi:

(2)- “Könlük durus bolsa, satmimu ayvan saray” dégen gep(3) bar. Oorsa.....imu bir amal tépilirip ...alar, Alla igem hemme ademni öz riz...i(4) bilen yarat...an!...

(5) Şu künlerde, Şevket héli azadilikke çı...ip ...aldi. Héli...idek(6) bihude sual-sora..., taya...-deşnamlar tohtidi. Havaz Behti bilen Zayitmu(7) uni ...ayta izlep avare ...ilmidi. U hazir mektep partkominiñ(8) aħir...i ...ararini kütüp yétivatatti. Uniñğa yene şu metkérem met...asim(9) bilen ğayit mayit köprek hemrah idi. Hazir bu ikkisi uniñ(10) “hevplik sinipiy düşmen” ikenlikini untup, uniñ bilen(11) burun...idekla külke-ça...ça...lışıp, yé...inçili..., dilkeşlik bilen ötuvatatti.(12) Aldin...i küni ketçe Gayit Mayit uni yoşurunçe özi bilen(13) bille “arşin mal-alan” tiyatiriğa élip bardı. Heyvetlik hel...tiyartrida(14) Uyğurçe oynalğan bu komédiyilik dañli... eser Şevketniñ(15) neççe va...ittin béri derd-elem bilen buruhtum bolup ketken miskin(16) rohini urğutup, köñlini alemçe şad-huramli.....a çömdürdi. U(17) oyundın ...aytip kélivétip, hayacinini, tesiratini basalmay, bir dem(18) kiçik balidek sekrep oyna...laytti, bir dem tiyatirniñ şöħ, yé...imli...(19) naħşilirini dorap tovlaytti, bir dem uniñdiki ötkür hecivi sözlerni(20) kimler gidur ...arip tekrarlaytti. İş...ilip, bugünü huşallanğan,(21) söyüngen, aram tap...anidi. Uniñ öz yéşiğa mas kelmeydiğan bunda...(22) ğalite ...ili...i gayit mayit...a zadila eceblık tuyulmidi. U buni goya uzun 165(1) va...it tar ve ...arañğı öyge solanğan toħu birdinla kün nuri ça...nap turğan(2) keñ yerge ...oyuvétilgende, özini uçrığanla yerge urup,(3) pala...lışıp, cisminiñ ...an bolup kėtişidin ...or...miğandek, her ...anda... bir(4) canli...ta boluş...a tégişlik erkinlikke, yoru...lu.....a, azadilikke nisbeten(5) intiliş, séğiniş ve bésilğusız teşnali... dep çüşendi. Şu aħşimi(6) Şevket tolimu tatli..., şérin uhlidi, çüşide özi arşin mal(7) alanniñ roliğa çı...ip, koçimu koça yürüp, gülçéhrini izlep(8) tap...andek muhebbetlik körünüşlerni kördi ve oyğinipla Badamgülni eslep(9) ketti. Eslime ve hatirler bir tereptin, uniñğa söygü visaliniñ(10) halal ve şérin şarabini içküzüp, uniñğa ğemkin dilini hozurlandursa;(11) yene bir tereptin, uniñğa şep...etsiz cudali...niñ aççı...

neştirini urup,(12) uniñ zeħim yégen köñlini téħimu parakende ...ilatti... “U hazır(13) nedidu? Néme iş ...ilivat...andu? U ménimu oylamdiğandu yaki muşu çek(14)-çégra acrat...an péti yira...lişip kétermu?... Ah ħuda!... Muhebbet(15) dégende visaldin köre cudali..., ħuşalli...tin köre azab, beħttin-köre(16) beħtsizlik köp ikenğü! Yamğur hava éçiliş bilen toħtaytti, lékin(17) muhebbet yağmuri meñgülük bolidiğan oħşımamdu!?...”

(18) ħiyallar-ümid bilen ümitsizlik, azab bilen ħuşalli..., (19) séğiniş bilen bizarli... girelişip ketken çigiş ħiyallar uni héli(20) künler giçe sarasimge, biaramli.....a saldı. Lékin u, héssiyati ziyade(21) örlep ketken bunda... çağlarda e...il bilen özini tutalaydiğan temkin(22) yigit bolğaç...a, köñlidiki ğeşlik bilen parakendiçiliklerni baş(23) çökürüp kitab o...uş ve mesililerni mulahize ...iliş bilen yéñip (24) ketti.

(25) Bügün çüştin kéyin, dicornilik növitı yene metkérem met...asımğa(26) keldi. U “Kamér”ğa kirip, Şevket bilen ...is...ıla salamlışıp **166(1)** ...oyupla karivitiğa yanpaşlıdı ve “Uygur klasik edebiyati” konsipikini(2) ħala-ħalimas vara...laş...a başlıdı.

(3)-İmtihan yé...inlişip ...alğan oħşımamdu? -Soridi Şevket (4) ħatire deptiridin béşini kötürüp.

(5) –Hee, -dédi Metkérem Met...asim konsipiktin köz(6) üzmeý, -kéler heptiniň

2 küni “Uygur klasik edebiyatı”din(7) imtihan alma...çi.

(8)-Hazir ...aysi devrni ötüwatidu? -Şevket öziçe ...izi...ip (9) soridi.

(10) Metkérem Met...asimmu ders o...uş taza huşya...mayvat...an va...itta(11)

bunda... bir parañçiniň çi.....anli...idin huşal bolgandek, konsipikini bir(12) çetke taşlap
...oyup, ornidin turdi.

(13)-Zelili devri edebiyatini ötüwatidu. U çağdiki ata...li...(14) şairlarmu köp
iken. Hir...iti demdu, salahi demdu, harabati demdu(15) iş...ilip, on neççige baridiken,
eserlirimu köp.

(16)-Şunda..., bu on altınçı esir bilen on yettinçi esir(17) arili...idiki hocilar
bilen cuňgarlar devrini körsitidu, -dédi(18) Şevket hıyalçan halda, -bu devr
he...i...etenmu murekkep, köp ve...eler(19) yüz bergen tinçsiz devr. Bu çağdiki cenubiy
Şıncañ cahil hocilar(20) teripidin “a... tağli...”, “...ara tağli...” dep ikki mezhepke bölünüp,
öz(21) ara ...anlik cédel-macira tuğduruvat...an; cuňgarlar oçuk-aşkara(22) bulañçili...
...ilip, cuňgariyege sürgün ...ul köçüruvat...an pacie(23) oçi...ığa aylanganidi. Apa... hoca ve
uniñ evladliriniñ çare kem bir(24) esirge yé...in hökümranlı... ..ilişi, hel...ni parakende
...ilidiğan(25) uruşlarni élip bérişi neticiside, tesevvuplu..., sahta karametçilik,(26) evliya
perestlik hemme yerni ...aplap ketken, te...vardarçili... **167**(1) asaidiki diniy şeiriyyet ve
huşametçilik asaidiki orda edebiyatı(2) ...anhor hocilar hakimiyiti bilen uniñ diniy
aldamçili...lirini (3) küçep mehdiylep, edebiyat sahesini hireleştürüvetkenidi. Mana(4)
şunda... çidiğusiz, ...alaymi...an, ensiz şaraitta, hir...iti, zelili,(5) nöbiti, harabiti, erşi
...atarli... bir talay şairlar el yurtniñ éçinişli...(6) te...dirige nezer sélip, huddi buruhtumlu...
içide kişnigen(7) tulpardek cahalet üstidin isyan kötürüp çi...ti, ular yürek ...énida(8)
yézilğan sap ve ötkür misraliri bilen hel...niñ nicadli.....a bolğan(9) arzusini eks ettürdi.
Ular özliriniñ “Sepername”, “Muhabbetname (10) ve Méhnetkame”, “Gül ve Bulbul”
...atarli... ölmes eserliride, tarihiy(11) he...i...et bilen ictimaiy adaletni teşvi... ..ildi ve

insaniy muhebbet(12) bilen güzellik, uluğlu..., yaşıli..., he...i...et hem adaletni oħşimiğan(13) nu...tidin körsitip berdi!...

(14) Şu devr edebiyati toğrisidiki ...is...a, mēğizli... bu sözler şu(15) haman Metkérem Met...asimniñ kallisiğa ornap ...aldi. U konsipikni okupmu(16) bunçilik yekünge bolalmiğan bolatti. Lékin u, turupla yene(17) eceblendi.

(18)-Bu dersni sözligende siz sinipta bolmisiñiz, eceb obdan(19) bilivapsiza? - dédi u heyranli...ni basalmay.

(20) Şevket külüp ketti, uniñ külkisi ...izğın ve semimiy(21) idi.

(22)-Bilim élišni sinip bilenla çeklep ...oyğili bolmaydu, Metkérem(23) Met...asim! -dédi u külkisini toħtitip oçu... köñüllük bilen,(24) -méniñ Uyğur klasik edebiyatidiki del muşu témini öginip, tet...i...(25) ...ilivat...inimğa yérım yildin aşti. Men

buni o...uş püttürüş déssirtatsiyisi(26) ...ilip yéziş...a teyyarli... ..ilivatattim, kütülmigen yerdin bu **168**(1) péşkellikke yolu...up, pilanlirim astin-üstün bolup ketti.

(2) Şevket çoñ...ur bir uluğ-kiçik tinip sözdin tohtidi.(3) Metkérem Met...asimmu huddi uniñ köñlidiki kona yarini tatilap(4) ...oyğandek, oñaysız bir halda cimmide oturup ...aldi. Bir az süküttin(5) kéyin, Şevket sözniñ témisini bira...la yötkep, öziniñ kinoğa bériş(6) istikini bildürüş niyitide munda... soridi:

(7) -Metkérem Met...asim, etraptiki kinoğanılarda yéñi kinolar(8) ...oyuluvatamdu?

(9)-Ooyuluvatidu, -dédi Metkérem Met...asim alman-talman,(10) -yénimizdiki “c s d c”¹ kulubi bilen Eñmetcan koçisidiki yazlı...(11) kulubta, Sovét ittipa...iniñ “Yéñi Bir Seher”, “Uluğ Grajdan”, “300(12) Yıl Mu...edem”, “Heterlik Egim”; Coñgoniñ “Daci ve Uniñ (13) Atisi”, “Partiye Oizi”, “Hemme Ouşlar Künge Oarap Uçma...ta”

dégen(14) kinoliri ...oyuluvatidu. (15)-Siz

...aysini kördiñiz?

(16)-Hemmini kördüm. İş...ilip ...orsi...im éçip ketsila, kinoğa (17) bérıp va...itni ötküzdüm!

(18)-Sizge ...aysi kino yaridi?

(19) Metkérem Met...asim közini ...isip, éñikini silap, biraz (20) oylandi.

(21)-He... Héli...i... -dédi u bir hazadın keyin ...oli bilen bir(22) nersini körsetkendek işare ...ilip, -héliki Sovét ittipa...iniñ(23) “Heterlik Egim” dégen kinosi yañşıken, maña yaridi. Ve...eliki(24) nahayiti addiy deña; Radio istansisiniñ bir ayal muhbiri yérım kéçide(25) hizmetke bériş üçün yolğa çi...idiken, heterlik bir egim bar(26)

169(1) cayğa kelgende ar...isidin kelgen bir yük maşinisiniñ kuzupı(2) so...uvétıp, éğir yaridar bolidiken. Şopur uniñdin pütünley heversiz(3) bolğaç...a kétivéridiken, kéyin bir injinér pikap bilen heterlik egimdin(4) ötkende, birsiniñ yat...anlı...ini körüp, pikapni tohtitidiken(5) ve ...anğa milengen bir ayalni körüp, boldila, özümge palaket

tépivalmay,(6) dep maşinisini heydep kétédiken. Uniñ şəhsiyyətçiliği ar...isida (7) héli...i ayal muhbir vahtida ...ut...uzuş...a érişelmey ölüp kétédiken. Şuniñ(8) bilen eser siyujiti asta-asta ...anat yéyip, her hıl(9) hərə...térdeki adəmlər meydanğa çı...idiken, filimdiki hemme ve...e aşu(10) “Heterlik Egim”ni çin tut...a ...ilip işlengen, muhim ve...elikmu(11) heterlik egimde yüz bergen...

(12)-Rast, yaşıken, -dédi Şevket ğayibane bir ...izi...iş bilen,(13) -kinoniñ ismimu menilik iken. Démisimu, her ...anda... yollarda(14) heterlik egim bolidu, eger éhtiyat ...ilmisa, at-ulağ havra-maşınılar(15) bunda... heterlik egim bar cayğa kəlgende, həyim-heterge(16) uçraydu. Méniñçe, her ...anda... adəmnin hayatidimu heterlik egimler

¹ “Coñgo-Sovét Dostlu... Cemiyiti”

bolidu.(17) Ademmu ḩeterlik egimge duç kelgende, oñayla birer tesirge(18) uçraydu. Omumen, kişilik hayattiki “Ḩeterlik Egim” her ...anda...(19) kişiniñ idiyisini sinaydığan sina... téşi boluşi mumkin. Bunda...(20) çağda héç...anda... yoşurun nerse bolmaydu, hemme nerse aşkarilinidu.

(21) Şevket bu sözige yé...indin buyan...i emeliy tesirati bilen aççı...(22) sava...lirini yoğuruvetkenidi. Metkérem Met...asimmi uniñdin(23) alli...anda... bir nersilerni çüşengendek, béşini lerzan liñşitip ...oydı.

(24) Şevket emdi me...sitini oçu...la éytti:

(25) Metkérem Met...asim, bugün méni aşu kinolarniñ birersige apirip(26)

kelmemsiz? Néme üçündür içim si...ilip turidu...

170(1) Metkérem Met...asim közlrini yoğan éçip biraz oylandı ve(2) dérizidin sirt...a ...arap ...oyup:

(3) -Boptu, barsa... baraylı, -dédi razılı... bildürüp, -lékin (4) sel teñir ...iliñ, sava...daşlar keçlik tekrarğa kirip ketsun, andın(5) mañaylı!

(6) Ular ikkisi şunda... déyişip dérize aldığa keldi ve keçlik(7) tekrarğa çélinidiğan ...oñğura...ni añlaş üçün ...ula...lirini diñ tutup(8) turuşti.

(9) Yoru..., azade sinipta keçlik tekrar kétivatatti. Ottuzğa yé...in(10) o...uğuciniñ işi, keypiyatı oñşaş emes idi. Beziler etiki (11) dersniñ konsipiklirini vara...lisa, beziler roman o...uytti, beziler şéir(12) yazsa, beziler ikki-üçtin boluvélip, pes avazda néminidur(13) mulahize ...ilatti. Téñi muşunda... ğavur-ğuvur içide tatlı... uy...uğa(14) ketkenlermu bar idi. Dérize terepke ...oyulğan partılarniñ(15) otturisida bir-birige yanmu yan olturğan ikkisi ene şuna...(16) ħiraman uy...uğa ketkenler idi. Uniñ birsi-pakar boy, puti(17) taşmayma... bolğaç...a, sel alçañlap mañidiğan, çéçini sol çékisidin(18) ayrip, ikki terepke yat...uzup taraydığan, kim yétilise ar...isidin(19) kétivéridiğan töge micez, sadda yigit savut idi. Sava...daşliriniñ(20) beziliri uni “Savut Pistek” dése, beziliri “Savut Dap” dep(21) ataytti. Her ikki isimğa u könük idi. U hazır

éşek térisidin (22) kérilgen ...opal bir dopni béşiğa ...oyup, etiki ders uniñdin kényinki

171(1) imtihan dégenlernimu hıyalğa keltürmey, ğemsiz uy...uğa ketkenidi;(2) yene birsi-égiz boy, yoğan közliri lap-lap ...araydığan,(3) ...aramutu..., köñülçek yigit hélím idi. Uni sava...daşliri omumyüzlük(4) “Hélím Ğecek” dep ataytti. Umu hazir ğécikini dérize tekçisige yölep(5) ...oyup, yénik puşuldiğiniçe uy...uğa ketkenidi. Ularniñ(6) ehvalidin ...ariğanda, ular yaki birer yerdiki toy, bezme, olturušta(7) boluşığa neĝmikeşlik ...ilip, şu yerdin hélila ...aytip udulla sinip...a (8) kelgen yaki emdi rasa bir uhlivélip, tekrardin kényin birer yerge(9) bérıp, yérım kéçigiçe saz çélip, naħşa tovlap ...orsa... ba...ma...çi!...

(10) Del şu çağda, sinip...a tuyu...siz Havaz Behti kirip keldi,(11) uniñ kirişi bilen baya ...alaymi...an, iħtiyariy yürgen o...uğuçılar opur(12)-topur bolup cay-cayliriğa bérıp olturdi. Kimdur birsi hélím ğecek(13) bilen savut dapnımu türtüp oyğitivetti. Havaz Behti ...olini ar...iğa(14) tut...iniçe gidiyip, uya...tin-buya.....a mañdi. O...uğuçılar

cimcit halda (15) ...olidiki konsipik, Һatire ve kitablarni şivirlap o...uş...a başlıdi.(16)
 Havaz Behti sinipni bir aylinip çı...ip, tosattin tehditlik bir(17) teleppuzda munda... dédi:
 (18)-Silerniñ sinipta é...imğa ...arşı turğuçı ...ehrimanlar peyda(19) boptu,
 ...altis...u! -U birdinla ağzini yoğan éçip ...é...indap, hahalap(20) küldi, uniñ bu külkiside
 kimnidur kemsitip, meshire ...ilivat...andek(21) bir Һil köreñlik bar idi, u hemmeylenge
 soğu... nezer bilen bir ...ur(22) ...arap çı...ip, ar...idiki partida Һuddi örük kötikidek mezmur
 olturğan(23) A...niyazğa kelgende, çippide tohtap, közlirini téhmu çekçeytip (24)
 davam ...ildi, -siz, yoldaş A...niyaz he...i...etenmu ülge boluvatisiz,(25) bekmu ülge bolup
 kettiñiz! Oanda..., bugünmu péşiñizni ...é...ip, çalva...ap(26) çı...ip kétemsiz-ye!?

172(1) Bu sözlerniñ zeherlik tene ve meshire ikenlik roşen idi.(2) Havaz Behti bu
 yerde A...niyazniñ ötken küni ittipa... ezaliriniñ yığinidin (3) on neççe sava...dışını başlap,
 yamğur apitide ...alğanlarni ...ut...uzuş(4) üçün çı...ip ketkenlikini eyiblevatatti. Zayit bu
 ehvalni şu küni(5) keçtila Havaz Behtige yetküzgen ve yığlıgudek bolup, A...niyaz
 üstidin(6) dadholu... éyt...anidi. Şu çağda Havaz Behti bir tereptin, uniñğa teselli(7)
 berse, bir tereptin: “Zayit ésiñizde bolsun, turmuş Һuddi(8) beyge étiğa oğşaydu,
 beygige çüşüş tamaşa körüş üçün emes,(9) belki re...ibni yéñiş üçün!” dep uni
 ...ut...art...an ve bu mesilini derhal(10) fakultét ittipa... baş yaçéykisi namidin mektep
 ittipa... komitétiğa yazma(11) matériyal ...ilip yollaşni éyt...anidi. Bugün u yene özini
 tutup(12) turalmay, pütün o...uğuçılarniñ aldida A...niyazniñ rasa bir “heyvisi”ni (13)
 uruş üçün yaman elpazda sinip...a kirgenidi.

(14)-Siz A...niyaz, şunda... bir ciddiy sinipiy küreş, şunda... bir(15) çoñ he...-
 nehe... kürişi aldida öziñizni nede ...oydiñiz?! -dep(16) sözini davam ...ildi Havaz Behti
 keskin sual-sora... bilen, -sizde(17) siyasiy mev...ie, sinipiy meydan dégen nersiler
 barmu-yo...mu?! Siz(18) téhi bir munçe kişilerni apettin ...ut...uzdum, dep bu ciddiy(19)
 mesuliyettin asanla ...utulup ketmekçimu?! Anda... oñay iş yo...!(20) Sizniñ u ...ilginiñiz
 beeyni po...ni osuru... bilen yapma...çi bolğandekla(21) eħmi...an iş!... -U yene şunda...

...olini ar...ığa tut...an péti bir tereptin(22) ağızı bésilmay sözlep, bir tereptin nahayiti salma... ..edem bilen(23) putini ...atti... bésip A...niyazniñ aldıǵa keldi ve uniñ partisida éçi...li...(24) turǵan Özbékçe “Şer... Yultuzi” jurnaliniñ yéñi bir sanini (25) körüp, téhimu çıçañşıp ketti, -siz... Siz zadi néme ...ilma...çı?!(26) Kéler hepte siyasettin imtihan tursa, siz bu çet elniñ ğelite 173(1) jurnalini vara...lap olturupsızǵu?! A...niyaz, sizdiki burjua tuyǵuliri (2) bilinmestin nam-şöhretke, ahiri asta-asta ...ayna... siyasiy hayattin(3) çetleşke élip kétivatidu. Bu intayin ħeterlik cumu!... Oéni, men(4) bir körüp ba...ay, siz léksiylerdin ħatire yazamsız? ħatiriñiz barmu?...

(5) A...niyaz érinçeklik bilen parta içidin bir depterni çi...ardi,(6) ...arima.....a buni depter déǵilmu bolmaytti, basma zavutiniñ ...iyinde ...eğezlirini(7) ...élin ...ilip tüplivalǵan tar, uzunça... bir depterçe idi. Yene(8) kélip, uniñda bir emes, bir neççe ħil dersniñ ...is...a-...is...a sözler(9) bilen yézılǵan iħcam ħatirisi bar idi. Havaz Beħti depterçini ...oliǵa(10) aldı ve ħuddi uniñdin yirgengendek, közidin néri tutup u yer(11) bu yerini vara...lidi hem birdinla esebiylik bilen var...irap ketti:

(12)-Éytiña, siz cemiyetke néme bilen çi...ip ketmekçi?! (13) Muşunda...

çüprende nersiler sizniñ daşödin alğan bilimiñizniñ(14) ħatirisimu?! (15)

A...niyaz edeb bilen ornidin turdi ve:

(16)-Muellim, alem çeksiz, bilişmu çeksiz! -dédi özini(17) tut...an halda, - daşödin bir to...ay ħatire ve konsipiklarni élip cemiyetke(18) çi...iş bilen bizniñ bilişimizni tügidi, dégili bolmaydu!(19) Bilimniñ eñ çoñ...ur, eñ emeliy ...ismi téħi cemiyette. Men daşödin(20) bir sandu... depter, konsipik emes, belki toğra e...il, yaħşı eħla...(21) ve sağlam bedenni élip çi...ip ketsemla boldi!...

(22) Derve...e, A...niyazniñ her ...anda... léksiylerdin özige ħas ħatire(23)

...alduruş usuli bar idi. U ders va...tida baş kötürmey, sözmu(24) söz, cümlimu cümle ħatire yézişni yaħşı körmeytti. Belki(25) o...ut...uçılar léksiye sözligeninde, ...ula...lirini diñ tutup, iħlas bilen 174(1) añlaytti, kéyin o...ut...uçiniñ sözligenlirini mulahize ...ilip, uniñ(2) içidiki cevherlirini yiğatti, merkiziy idiyisini ħulasilep, aħirida(3) ene şu “çüprende” deptirige iħçam yézivalatti. U baş...a(4) sava...daşliriğimu meslihet bérıp: “O...ut...uçi néme dése, şuni eynen(5) köçürüp yézivélişniñ özi tipik dogmiçilik! Hazırǵu köçürüp,(6) yadlap bir iş ...ilarsen, kéyin cemiyetke çi.....anda ...anda... ...ilisen? U(7) çağdimu saña o...ut...uçılar sözlep béremdu? Yelkeñde öziñniñ kallisi(8) boluşi kérek!” deytti.

(9) Havaz Beħti A...niyazniñ sözidin meñdep ...aldi, bir nerse déyiş(10) üçün ağzini ömellidiyu, lékin ağzidin gep çi...may, levleri ...iysiyip(11) ketti. Şu haman uniñ kallisidin: “Bu bekmu tuygun nerse (12) iken, tuyǵun adem ħevilik bolidu” dégen ħiyallar ça...ma... tézlikide(13) ötüp ketti. U aħir sel-pel özini bésip, miyi...ida külüp, (14) zeler ħendilik bilen munda... dédi:

(15)-Siz bekmu gepdan, bilermen ikensiz, A...niyaz? Lékin unçe(16) kérilip, gidiyip ketmeñ! İt ögzige çi...ivalsimu, beribir(17) igisidin pes turidu!

(18) Aħir...i söz A...niyazniñ yigitlik ġururiǵa ...atti... tegdi. U(19)

kemsitilgendek, ha...aretlengendek, çoñ...ur ħorlu... hês ...ildi. Emdi(20) u, köz aldida gidiyip, özini bilmey turğan bu ademniñ ...anda...tur o...ut...uçili...(21) izzet-hürmiti dégenlernimu bir çetke ...ayrip ...oyup, üç(22) ...irli... bigizdek türölüp, “sizdek salapetlik saħta it ba...arlardin (23) ögzige çi...ivalğan vapadar it üstünrek turidu!” dep, bêşiğa(24) kelgenni körmekçi bolup turividi, tuyu...siz ...oñğura...çélinip, keypiyat(25) özgerdi, sinip içi opur-topur bolup ketti. Havaz Beħti(26) ğalıplardek meydisini kérip, temenna külkisi bilen hiciyip siniptin 175(1) çi...ip ketti, A...niyaz elemdin boğulup, ħuddi yiltiziğa orğa...(2) tegken ...iya...tek lesside oturup ...aldi...

(3) Zayitniñ mektep ittipa... komitétiğa yolliğan matériyali ularniñ(4) ħéli di.....et étibarini ...ozğidi. Uniñ üstige Havaz Beħtiniñ bu iş...a(5) bivasite ...ol ti...ip, A...niyazni siyasiy, aħla...iy cehettin ...arılup,(6) eyiblişi bu yerde küçlük bir sada peyda ...ildi. Havaz Beħti ittipa...(7) komitéť şucisi bilen sözleşkende, nahayiti ustatli... bilen munda...(8) dédi:

(9)-Toğra, A...niyaz derste yaħşı, şéir yéziştimu i...tidari bar.(10) Lékin, uniñ siyaset bilen kari yo.... Eger u muşunda... kétiverse(11) çoñ çata... çı...may ...almaydu! Ögengen bilimni nege işlitişni bilmey(12) ...alidu! Çata.....u çı...ti, buniñdin kéyin téħimu çoñi çı...işi mumkin.(13) İttipa... baş yaçéykisiniñ matériyalini körgensiz, uniñda yézilğanlarniñ(14) hemmisi pakit, emeliyet! Hazir u téħimu telvilişip, sinipta ħuddi(15) pilħanuptek olturidiğan, o...ut...uçiniñ izzet-hürmiti dégenlerni(16) pisentigimu ilmaydiğan bolup ...aptu! Eger uni va...tida segitip,(17) baş...ılarğa ...atti... ibret ...ilmisa..., nurğun o...uğuçılar uniñ yaman tesiri (18) bilen siyasiy, eħla...iy cehettin buzulup kétidu!...

(19) Mana şunda... matériyal yollaş, çüşendürüş ve izip içürüşke (20) oħşaş ...atmu...at ħizmetler bilen ittipa... komitéti aħiri A...niyazğa(21) “ittipa...tin ...oğlaş” cazasi bérişni ...arar ...ildi. Ular ...ararni(22) teyyarlap, mana élan ...ilimiz, ene élan ...ilimiz, dep turğan va...itta, **176**(1) kütülmigen bir möcizilik iş yüz bedri: Urumçi tiyanşan rayonlu...(2) part...om bilen ħel...hökümiti namidin mektepke bir teşekkürname bilen(3) bir duhava levhe kélip ...aldi. Teşekkürnamida, A...niyaz başli... on töt(4) o...uğuçiniñ yérim kün ...eyserlik bilen élişip, yağmur apitide ...alğan(5) on yette aile bilen sekkiz balini ...ut...uzuvalğanli... ve...esi tepsiliy bayan(6) ...ilinişip, ularniñ bunda... ħalis, pidakarli... rohiğa medhiye(7) o...ulğan, rehmet teşekkur éytilğanidi. Çirayli... işlengen ...izil(8) duħava levhede bolsa, e...liy, eħla...iy ve cismaniy cehettin teñ(9) yétilgen yaramli... o...uğuçılarni terbiyiligen mektep rehberlikige te...dim(10) dégen seltenetlik ħetler yézilğanidi. Bunda... ikki etiva(11) buyumniñ tasadiپی kélip ...élişi mektep rehberliki içide çoñ tesir(12) ...ozğidi. Ular buni ħel...niñ, cemiyetniñ özlirige bolğan yüksek(13) bahasi, mehdiyisi ve ...izğın al...işi, dep çüşendi ve özliri üçün(14) munda... çoñ şan-şerep élip kelgen A...niyaz başli... on töt(15) o...uğuçidin çoñ...ur iptiħarli..., minnetdarli... hés ...ilişti. Şu munasivet(16) bilen mektep partkom şucisi edebiyat fakultéti rehberlikige(17) mezkur on töt o...uğuçini çoñ yiğın éçip te...derleş vezipisini(18) tapşurdi. Şunda... ...ilip,

ittipa... komitétiñ A...niyazğa çare körmekçi(19) bolğan héli...i atalmış ...arari ħuddi tağdin taş...inlap çüşken uluğ(20) su öz yolidiki hemme gelde-ğestilerni tamam é...itip ketkendek, şepisizla(21) bésilip ...aldi, héçkim uni ...ayta égizğa eliş...a cür'et(22) ...ilalmidi!

(23) Fakultéttiki te...dirleş yiğini etisila éçildi. Yiğingä pütün(24) o...ut...uçılar bilen o...uğuçılar tolu... ..atnaştı, hemmeylen ħuşal hem(25) ...izğın idi, pe...et ikki adem- o...ut...uçılar arisida çirayini pürüştürüp(26) naħuş olturğan Havaz Beħti bilen o...uğuçılar arisida 177(1) salpiyip ħamuş olturğan Zayitla ħapa ve rohsız idi. Yiğinda Ya...up(2) Kérimi A...niyaz başlı... on töt o...uğucini hürmet bilen munberge(3) çi...ardi, memnunlu... bilen birmubir tonuşturdi ve ularğa güldüras ali...işlar(4) içide mektepniñ, fakultétniñ rehmet-teşekkuriñi éytti,(5) aħirida, barli... o...uğuçılarğa öziniñ ümid, istikini bildürüp (6) munda... dédi:

(7)-Sava...daşlar, her ...anda... bir ademniñ vucudida öziniñ(8) turmuşini, hayat yolini nurlandurup turidiğan bir ħaye, e...ide boluş(9) lazım. ħaye, e...ide yaşlarğa nisbeten, bolsimu bolidiğan, bolmisimu(10) bolidiğan bézek emes, belki silerniñ vucudiñlardiki menivi tüvrük!(11) Tüvrük bolmisa, öy-imaret öre turmiğandek,

ğayisiz,(12) e...idisiz ademmü kişilik hayat yolida nişansız ézip yüridu! Siler(13) cemiyetke çi.....anda, hazir...idinmu yüksek, capalı... in...ilab ve ...uruluş(14) vezipilirige duş kélsiler. Bu hal silerdin téhımu uluğ var ğaye, téhımu(15) mustehkem e...ide, téhımu mol pen medeniyet bilimliriniñ(16) boluşini telep ...ilidu. Men silerniñ eñ ...immetlik, etivar yaşlı...(17) bahariñlarnı öginişke, ehmiyetlik işlarnı ...iliş...a serp ...ilip,(18) ğayilik, menilik ötküzüşüñlarnı tileymen hem yaşlı... bahariñlarnıñ(19) güzel, parla... boluşini ümid ...ilimen!...

(20) Ya...up Kérimi aldidiki istakandin bir yutum çay otlap(21) turuvidi, birsi tamdin taşra çüşkendekla var...irap ornidin turdi:

(22)-Pikir!... Ruğsetmikin!... Bu yiğingä nême üçün aşpezler(23) kelmeydu? Ular kelsun!...

(24) Hemmeylen heyranlı... bilen ornidin ...ozğılip, sözligüçige(25) ...aridi. U közlrini mit ...ilmay par...iritip, yadığan, tatarğan çirayidin(26) ğelite ipadilerni körsitip turğan tura... idi. Uniñ bu yiğingä 178(1) ...açan kirgenlikinimu héçkim bilmeytti. Yé...indın béri, uniñ rohiy(2) keypiyatida ciddiy özgiriş boluvatatti. Gepliri çeleñğüş, pikri(3) ğire idi. Sözlep kétévétip azatti, bağdin sözlevétip, tağ...a kétip(4) ...alatti. Ora közliri hemişe ...izarğan, élišañğu körünetti. Burun...i(5) bécirim cismimu barganséri zeiplişip, yüz söñekliri poltiyip(6) çi.....an, ...añşirimu ...iñra...tek tiklişip ketkenidi. Seley Oaşañniñ(7) tili bilen éyt...anda, u hazir işikniñ ...isilçi...ida ...alğan ava...lardin(8) bolup ...alğanidi...

(9)-Méni aşpezler bozek etti! -dep sözini davam ...ildi tura...(10) pelipetiş sözlep, -ular méni aşhanidin koğlavatidu... Seyniñ şöpüklirini(11) yığ...ili ...oymidi... Ular méniñ tami...imni yep ketti... Ular(12) yiğingä kelsun... Hemmimiz tillaylı ularni... Ular maña bermey yep(13) ketti...

(14) U şunda... dédi-de, ğuddi bir nersidin çöçüp,(15) endikkendek, balılarnıñ ...ista-...istañ arisidin alman-talman(16) sağurulup çi...ip:

(17) Oorsi...im éçip ketti... Vay-vay... Aşhāniġa barimen... (18) Nan... Nan...

-déġiniçe düġcüp zaldin çi...ip ketti.

(19) Yiġin meydani bir hazaġiçe cimcit süġütke çömüp ketti...

(20) “Oizlar, ...éçiñlar! Tura... sarañ kélivatidu, ene kélivatidu, ...éçiñlar!...”(21)

Rast, u kélivatatti, alçañlap, ġelite hiciyip, ġalda(22)-ġulduñ dessep kélivatatti. Büġün uniñ çaçliri téħimu paħpayġan, 179(1) paħaldin tartip tozġa.....içe yépişip, téħimu kir, meynetleşken, yüzini(2) ala-bulimaç boyap, çet elniñ sérık artistliridinmu öte külkilik(3) bolup ...alġan...

(4) Rast, u emdi sarañ bolup ...alġanidi, hazir uni hemmeylen(5) burun...i “tura... toş...an” déġen çirayli..., tétik ismi orniġa “tura...(6) sarañ” déġen ...opal, éçinişli... isim bilen ataytti. U etigendin(7) keçkiçe yata... bilen tama...ħaniniñ arisida sokuldap,

...açanlardur yadlivalġan(8) bir şéirni bezide ünlük, bezide ħire avazda diklamatsiye

...ilip(9) yüretti:

(10) Bir ...arapla sa... déme, nem bir ...uru... iskilit, (11)Tomurlarda

...énim ...at...an, göşlirim köygen isit! (12) Yiliklirim ...urup pütüti,

ustiĥinim boldi ...a...,

(13) Yürikimdin öçti yal...un, men démetlik yaş...a ba...!...

(14) Bezi künliri u muşu şéirni o...up cimmide olturup, (15) özliridin möl-möl
yaş töketti, bunda... çağlarda uni körgeñ(16) sava...daşliriniñmu içi sérilip kététti...

(17) U ...orsi...i aç...an haman tama...ĥaniġa kélip, aşpezler bilen(18) éytişatti.
Peşĥunġa dövilep ...oyġan ...ona... momisini, daş ...azanda ...aynavat...an(19) umaş yaki
suyu...aşlarni körüp, özini tutalmay ...azan béşiġa(20) kiriş üçün étilatti. Aşpezler
kergüzmise, aġziġa kelgen gep(21) bilen tillaytti, aĥir ularniñ birersi uzun sapli...
çömüçni(22) kötürüp çi...anda, yene amalsiz yira...a ...açatti ve tama...ĥaniniñ
etrapida(23) pir...irap, sey şöpükliri arisida taşlinip ...alġan parçe-purat(24) sevze, yañyu,
...izilçilarni izdep tépip, şu pétila ...asap, kasilditip (25) yep kététti...

(26) U bezide ...izlarnimu ...oġlaytti, lékin ...opalli... ...ilmaytti, belki **180**(1)
ularniñ aldini tosüp: “Maña nan bériñlar, nan berseñlar söyüp(2) ...oyimen deytti téĥi!
Şuña, ...izlar uniñ özlirige ...arap kélivat...anli...ini(3) körgeñ haman uniñ telvilik bilen
...uça...livélişidin ...or...up(4) ...açatti, lékin yançu...lirida birer tal kempüt ya...i péçiniler
bolsa, yé...in(5) kelmey taşlap béretti. İş...ilip, u ançilik ...ebih, ġalcir sarañlardin(6) emes idi,
dostlirini, sava...daşlirini tonuytti, ular gep ...ilsa, (7) yavaşli... bilen añlaytti, lékin
...orsa...a kelgende, uni acayip bir(8) ...udretlik ilahiy küç öz iskenciside ...atti... baş...urup
kélivatatti.

(9) Tura...niñ “sarañli... iş-izliri” köpeygenséri, fakultét(10) rehberliki bu
mesilini ...anda... bir terep ...iliş üstide baş ...aturdi. (11) Tünügün éçilġan o...ut...uçılar
yiġinidimu bu mesile özlükidin otturiġa (12) çüşti. Yiġinda, yene şu Havaz Beĥti

héçkimniñkige oğşımaydığan (13) alahide bir pikirni otturiğa ...oyup, bir munçe ğulğula peyda ...ildi:

(14)-Men tura...niñ he...i...iy sarañ bolup ...alğanli...iğa işenmeymen!(15)-dédi u ciddiy elpazda, uni kallisi élišip, rohiy cehette (16) sarañ bolup ...aldi dégendin köre, “Cahan Sariñi” dégen tüzük! Eceba,(17) bizniñ talay ecdadlirimiz yigirme beş miñ yollu... uzun(18) seperdek aşunda... azabli..., müşkül in...ilab şaraitidimu, açarçili...tin(19) sarañ bolup ...almığan! Emdi kélip, muşunda... behtlik devrde,(20) kiçikkine va...itli... ..éyinçili... şaraitida sapsa... bir yaş sarañ bolup(21) ...alamdu?! U sarañ emdi, u muşunda... ..iyapetke kirivélip, hazır...i (22) veziyetke narazili... bildürmekçi, uniñ ğerizi intayın yaman! Biz bu(23) işni tekşürüp, he...dadiğa yetküzüp, uni hazır...i veziyet terbiyisi (24) üçün canli...derslik ...ilişimiz kérek!

(25) Bu pikir kişilerniñ tesevvuridin hal...ip ketkeçke, beziler(26) hañ-tañ bolup, beziler demalli.....a tégige yételmey, kusur-kusur **181**(1) bilen olturup ...aldi. Buniñğa ...arşı birinçi pikirni yene Selim Ependi(2) otturiğa ...oydi:

(3)-Méniñçe, yoldaş Havaz Behtiniñ pikirini siyasiy sezgürlükniñ(4) çekidin éşip ketkenliki dep çüşinişke bolidu. Derve...e(5) uruş yillirida, bizniñ ecdadlirimiz öz vetini ve öz sinipiniñ hayatli...i(6) üçün açarçili.....a çıdap, zor ...urbanlarni bergen. Bu elvette(7) şu çağda yaşığan hel.....e tarihiñniñ yükligen mesuliyiti! Lékin, normal(8) tinçli... şaraitta, adem cismaniyitiniñ haman çéki bolidu, heddidin(9) artu... çarçaş, yérim aç, yérim to... turmuş ve tinçsiz, ...ista-(10)...istañ turar cay şaraiti kişilerni asanla ğemkin, iradisiz, çüşkün(11) ...ilip ...oydu! Bunda... şaraitta, bezilerniñ septin çüşüp ...élişi,(12) bezilerniñ tura.....a oħşaş sarañ bolup ...élişi eceblinerlik iş(13) emes. Çünki hazır...i zaman cemiyiti tere.....iyati téz, ri...abet ciddiy,(14) elaliri ötüp naçarlıri çüşüp ...alidiğan yéñi cemiyet!

(15) Havaz Behti olturalmay ...aldi, Selim Ependiniñ sözi tüge(16)-tügimeyla çalva...ap ketti:

(17)-Bunda... déyiş in...ilabiy enene bilen in...ilabiy rohani çetke (18) ...a.....anli...! İn...ilabiy enene bilen in...ilabiy roh éğizğa élinmisa, (19) cemiyettiki, mekteptiki nurğun işlarni çüşendürgili bolmaydu!(20) Men yene öz pikirimde turimen, tura...niñ işi yekkebigane iş(21) emes, belki u bir türküm yaman adamlarniñ hazır...i veziyetke narazili...(22) bildürüvat...anli...iniñ tipik inkasi! Uniñ hemişe o...uydiğan héli...i(23) şéiri, ayrim yerlerde ...ilidiğan gep-sözliri hem dohturniñ(24) ötkenki diaknozi meniñ pikirimniñ rastli...ini ispatlaydu!

(25) Bir neççe o...ut...uçılar Sevrsizlik bilen var...irişip ketti:

(26) -Tura...niñ sarañ yaki sarañ emeslikini talişışniñ néme **182**(1) haciti!? (2)-Toğra, hazır...i tibbiy pen şunimu ayriyalmamdu?

(3)-Sarañ bolmay néme u?

(4)-Oip...izil sarañ...

(5)-Hay-hay... Ha...aret bolup ...aldi... (6)-Emise
néme deymiz?

(7)-Élišip ...aptu deyli...

(8) –Hebbelli... Uni ...anda... ...ilimiz? (9)-Yurtiğa
ketküzüvéteyli...

(10)-Ya..., davalitayli...

(11) Yiğün héli va...it...içe ene şunda... erkin, keñtaşa pikirlişiş (12) ar...ili... tura...ni yene bir ...étim tekşürtüş, aħir...i ...ararni doħturlarniñ(13) pikrige ...arap çi...iriş yeküni bilen aħirlaştı.

(14) Şu yiğindin uç kün kéyin, o...uğuçılar arisida “tura...(15) sarañni yurtiğa ...ayturidiken” dégen gep-söz köpiyip ...aldi. Şu munasivet(16) bilen uniñ yurtdaşı, sinipdaşı, yata...daşı uniñ(17) bilen köprek bille bolup yarañlışıdığan, uniñ bilen bille ötken(18) köñüllük, ...uvna... künlirini eslişidığan bolup ...aldi. Bolupmu, buniñ(19) içide uniñ bilen üç yıl bir yata...ta yat...an gayit mayit uniñdin(20) ayrilis...a közi ...iymiğandek ğemkin, ğamuş bolup ...aldi. Uniñ köz(21) aldidin sava...daşı... méhir-muhebbitige tolğan bir talay eslime,(22) ğatiriler ğuddi tünügün yaki bugün bolğandek, şunda... éni... hem(23) tepsiliy ötüşke başlıdı. Buniñ içidiki acayip bir ve...e meñgü(24) uniñ ésidin çi...maytti. Bu yıl ikkinçi ayniñ başlıridiki soğu...,(25) cimsit bir kéçide, tura... önderep oyğınip ketti, uniñ var...ışidin(26) Gayit Mayitmu oyğandı.

183(1)-Oyğutivettim-he, adaş! -dédi tura... ğicil bolğandek ve(2) yot...anni yelkisige taşlap, çaza ...urup olturdi, -taza bir(3) çékişivalmaylimu! Oorsa...niñ aç...an yérige barsun!

(4)Gayit Mayit tekiyige ceyneklep öre boldi, ularni dérizidin(5) udul çüşüp turğan ay nuri yorutup turatti. Tura... tamaka(6) ğaltisini, yançu...ini ...e...işturup yürüp, başmalta...tek yoğan bir tamaka(7) oridi, ...eyerdindur ikki-üç tal yéşil güñgürtlük sereñge télini(8) tapti, uni delsep keşiniñ çemige, kéyin karivatniñ yağıcığa(9) sürgep yürüp teslikte ya...ti, tamakisini tutaşturup, ar...a-ar...idin(10) bir neççini ...atti... şoridi-de, yötilip ...é...ilip ketti.

(11)-Emdi sen bir şoriğina, adaş, attin çüşkendek(12) yériken! -dédi u tamakini Gayit Mayit...a uzitip.

(13)-Baya eceb var...irap kettiña, tura..., -dédi Gayit Mayit(14) aççı..., ...añsi... tamakini huzur ...ilip şoriğaç, -çüşünde birer(15) canan taşlap ketkenmidi-ye?

(16)-Canan? Hi... Hi... Tura... dimiğida külüp ...oydi, -bu(17) künlerde canan ħiyaliñğa kiremdu? Oñumdimu, çüşümdimu(18) oylaydiğınım, köridiğınım nan evliya bilen aş payğember, adaş! Bayimu(19) şu, çüşümde oldımğa bir ligen bette polu keptu déğine...

(20)-Apla!... Özüñ yalğuz yédiñma? -dédi Gayit Mayit likkide(21) béşini kötürüp, -méni nemiş...a oyğatmidiñ?

(22)-Rast, séni oyğatsam boptiken, belkim ikkimiz héli...i(23) meħlu.....a teñ kélip, poluni tartivalarkenmiz.

(24)-Néme, yéyelmididiñma? Birsı tartivaldima?! Ĥuddi réalli...ta(25) boluvat...an işlardek, özini untuğan halda holu...up soridi Gayit(26) Mayit.

184(1) –Hee, yoĝan müñgüzlük bir nerse –kalimu, tögimu, (2) iş...ilip, çöçeklerdiki yalmavuzdek bir nerse nedindur peyda boldi déGINE,(3) men aş...a ...ol uzat...içe, ligendiki poluni ikki yalmapla tügetti, hey!...(4) Daĝda ...oydi kasapet!...

(5) Tura...niñ aĝziĝa séri... su yiĝilip ketti, iştiyi éçilip,(6) ...orsa...liri tartış...andek boldi. Çüş dégenmu ...izi..., adem kéçisi némini(7) oylap yatsa, şuni çüşeydiken! Şu künlerde, tura...niñ çüşige(8) rasttinla aş-nandin baş...a héç nerse kirmeytti. Çüşeşniĝu çüşeytti,(9) lékin uniñ birer ...étimmu tama.....a aĝzi tegmeytti, yéyiş üçün(10) teyyarlanĝan va...itta, ħuddi “it toş...anĝa yetkende, siygisi keptu”(11) dégendek, yaki heli...idek müñgüzlük meĥlu...lardin birersi kélip yep(12) ...açatti, yaki boran çi...ip uçurup kétetti. Şuniñ bilen ançe (13)-munçe aç...an ...orsi...i téĥimu ...atti... éçip, uy...usinimu haram ...ilatti.

(14)-Emdi uĥliyalmaymiz, adaş! -dédi tura... aĝzidiki séri...(15) suni ğurt-ğurt yutup turup, -men saña bir hékaye éytip bérey:(16) Oaysi bir döletniñ katta padişahi bir küni veziri bilen şahmat (17) oynaptu. Veziri oyun arili...ida padişahĥa şunda... deptu: “Kérimlik şahim,(18) bişaretlerdin melum boldiki, dölitimizde ...atti... ..ehetçilik yüz bérp,(19) ĥel...niñ béşiĝa açarçili... apiti çüşidiĝandek turidu” padişah(20) oyunĝa ...izi...ip kétip, delsep bu sözge irenşimeptu, kéyin tasadipiy(21) ĥiyaliĝa kélip ...élip kéçiçe ...ehetçilik, açarçili... üstide oylaptu(22) ve yérim kéçide oyĝinip kétip, ...orsi...iniñ ...atti... aç...anli...ini biliptu,(23) her ...ançe ...ilipmu nepsini basalmay, aĥir aşpezlerni oyĝitip, tama...(24) etküzüp yeptu!... Mana kördüñmu girit mirit, héç...açan ...orsa...ni (25) oylimaydiĝan padişahniñmu ...ehetçilik, açarçili... dégen geplerni (26) añlap ...orsi...i éçip kétiptu. Şuniñĝa ...ariĝanda, ...ehetçilik **185**(1) ademniñ ...orsi...i alahide açsa kérek!

(2) -Hazir séniñmu açtimu? -Gayit Mayit özidiki açli... (3) tuyĝusini bésiş üçün uniñdin soridi.

(4)Açtimu deysenĝu! -dédi tura... ve boynini sozup dérizidin(5) asmanĝa ...aridi, tini... asmanda yopyoru... ay bilen o...uş bulutlar lerzan(6) üzüp yüretti, u dériziniñ

uduliğa kélip ...alğan a... pahtidek yoğan(7) bir parçe bulutni körsitip davam ...ildi, -eger
 Huda rast bolsa,(8) hazır bir möcize yarıtıp, aşu bulutni yoğan bir nanğa aylandurup
 berse,(9) ikki ...ollap tutup, ...asap-...asap bir yep toysam, andin huda cénimni(10) élip
 ketsimu razı idim!...

(11)-Néme déydiğansen, tura...! -dédi Gayit Mayit karivattin(12) putini
 sañgilitip oturup, -unda... geplerni az...ıl, adem keçkiçe(13) şu gep, şu hıyaldıla yürse
 téhımu azablinip kétidiken. Séniñ héli...i (14) işiñ epleştımu?

(15) -Oaysi işni deysen?

(16) -Dohturğa körünüp, norma köpeytiş işiçu?

(17) -He, héli...i işni-de! -Ötkende, kimdur birsi tura.....a (18) rasstinmu yaki

...izi...çili... ..ilipmu yaki ...esten uni ehme... ..iliş üçünmu(19) eytavur “dohturğa bérıp,

...orsi...imda ...urt bar désen, normañni(20) köpeytip bérıdu” dégenidi, -bardim, héli çoñ

doğtur bilenmu körüşüm(21) déGINE, lékin epleşmide, doğtur néme deydu-de:
 “Avval(22) ...orsi...iñdiki ...urti tekşürimiz, tötö ...urti bolsa bolmaydu, katle medde(23)
 ...urti bolsimu bolmaydu, uzun, yapıla... medde ...urti boluşı kérek.(24) Şunda... bolup
 ...alsañ, ...urtiñ uzun-...is...ili...iğa ...arap, bir yérım (25) ciñdin üç ciñğice norma ...oşup
 bérimiz” devatidu! Añlidiñmu, unda...(26) dégiçe, ...orsi...iñda leheñ yaki ecdiha boluşı
 kérek, désiçu, **186**(1) kuspuruçlar!...

(2) Ular aşunda... özini, va...itni aldaydiğan parañlar bilen tañ(3) at...anli...inimu
 tuymay ...élişti. Tañ şepi...iniñ hararetsiz, süzük halreñ(4) nuri dérizidin bösüp kirip,
 yata...ni yorutuvetti...

(5) Şu söhbettin üç kün kéyinki cimcit yérım kéçide, tura...(6) yene önderep
 oyğınip ketti. Oyğinipla açli... vehimisini sezdi,(7) açli... uniñ yürek bağrını ...armap
 tartivat...andek, téhımu aççı...(8) süyini çi...iriş üçün tolğap si...ivat...andek azablavatatti.
 Bugün uniñ(9) rohiy keypiyatımu baş...ıçe idi. Öz cismidin, e...il-idrakidin(10) sirtta
 turuvat...an ğeyriy bir ilahiy küç uni baş...uruvat...andek ...ilatti. (11) U ğuddi birsi
 komando bergendek likkide ornidin turdi, ...arañğuda(12) temtirimey işikni açti ve
 yalañğıda..., yalañbaşta..., kusan bilen(13) maykidin baş...a héç nerse yo... halda sirt...a
 çi...ti. Téhi yéñila yağ...an(14) yup...a séri... ..ar bilen pütün cahan kümüştek yaltirap
 ketkenidi. U,(15) zéminğa a... şayidek tekşi yéyilip yat...an ene şu izsiz, yumşa... ..ar(16)
 üstige salma... izlirini ...aldurup, beeyni zörür iş bar ademdek, téz(17)-téz yürüp ketti.
 Çoñ yolğa çi.....anda bolsa, yügürüşke başlıdı. Yolda(18) adem tügül, maşınılarnıñmu
 ayığı üzülgenidi. Anda sanda uçrap(19) turidiğan yol ya...isidik asma çirağlar beeyni
 késel ademniñ közidek(20) ğire pildirlap turatti. Hava şunçilik oçu... ve sap idiki,
 kökte(21) yaltirap turğan yultuzlar bilen yerde kiyimsiz, yekke-yégane halda(22)
 yügürüp kétivat...an aşu adem otturisida zerriçimu ğubar yo... idi.(23) Oirov çüşkendek
 yaltirap turğan del-dereğ, gül-giyahlarnıñ(24) yapra... bergiliridin ağır...i séri... ..arnıñ sap ve
 soğ puri...i kéletti.(25) Timpiratura yanıla nöldin töven bolğaç...a, yalıñaç beden tügül,

çapan(26) kiygen ademniñmu geckisi ...orulatti.

187(1) Tura... hasırap, hömüdep bir ɣıl tézlikte yügürüp kétivatatti.(2) Uniñ nişani éni... idi, u bögünki çüşidimu tama... kördi, yene yéyelmidi,(3) elem ve ğezeptin yérilay dep turğanda, tibbiy şöyvendiki(4) tolu... otturida bille o...uğan sava...daşliri uni ça...ırğandek ...ildi,(5) oyğınip ketkendin kéyinmu ularniñ ...ol işaritini körgendek,(6) avazini añlığandek boldi. Ular ini ötken hepte yati...ida öyliridin(7) kelgen mayli... to...aç, ...urutulğan göşler bilen obdan méhman ...ilğanidi.(8) Hazir tura...niñ köz aldida şu nersilerniñ köleñgüsi, ağızida şu(9) nersilerniñ temi bar idi. Şuña u kéçini, ...or...uşni, soğu...ni ve(10) çarçaşni sezmeyvatatti, kallisida birla ɣıyal-tibbiy söyünge ...ançe(11) téz barsam şunçe yaħşı, sava...daşlirimni tépip ...orsi...imni toyğuzimen,(12) deydiğan birla ɣıyal hökümran idi. Bu ɣıyal uni hazir e...lidan azdurup,(13) ot...imu, suğımu kirişke teyyar turğan ...or...umsiz bir telvige(14) aylandurup ...oyğanidi...

(15) U bezide yügürüp, bezide sokuldap, bezide méñip ikki yérin(16) saet dégende, tibbiy şöyvenge? Yétip keldi. Lékin, mektepniñ içige(17) kirip, bir ɣıl reñ, bir ɣıl pasondiki ret-ret binalarniñ aldiğa(18) kelgende, temtirep ...aldi, ötkende kirgen yata...

binasi ...aysi bolǵıydi?(19) U üç ...evetlik bir binaniñ yan ışikini ittirividi, (20) ta...a...li...
 çi...ti, yene birsiniñ otturidiki ışikni ittirividi, umu(21) içidin ta...a...li... çi...ti. Tura... ay nuri
 tekşi sépilgen yopyoru... (22) mektep içide uya...tin-bu ya.....a do...urup, ...aysi binaǵa
 kırıñni bilelmey(23) temtirigen halda aylinip ...aldi. Şu çağda, uni binalarnıñ arisini(24)
 aylinip yürgen ...éri közetçi körüp ...aldi. Körüp ...aldıyu, ...or.....inidin(25) özini daldıǵa
 élip, yira...tin zen saldı. Bir demlik közitiştin(26) kéyin közetçi öz-özige şivirlidi: “Ya
 Alla!... Del özi şu, şek **188**(1) şübhisı yo..., ötkenkige opmu oǵşaş, ölükhanidin tirilip
 çi.....an(2) roh bu!” közetçi ...or...ti, ...or.....anséri put ...olliri lakaslap(3) oturup ...aldi.
 Ötken aydimu u bir ...étim muşunda... halǵa çüşüp ...alǵanıdi.(4) Süttek aydıñ kéçide,
 aşunda... ..ipyalıñaç birsi tosattin(5) peyda bolup, alataǵıl var...iriǵınçe uya...tin-bu ya.....a
 çépip yürgen,(6) közetçi buni sarañ ...iyapitige kirivalǵan oǵrı bolsa kérek, dep(7)
 ...or...up ...oǵdaş bölümige téléfon bergen, u yerdin ikki ...oralli... adem(8) kélip, uni
 tut...an, kéyin tekşürüp ...arisa, ölükhanida tirilip ...alǵan(9) “ölük” bolup çi.....an. Eslide u,
 şok késilige gıriptar bolǵan(10) adem bolup, doǵturlar éhtiyatsızlı...tin “ölüptu” dep
 höküm ...ilip,(11) mektep doǵturhanisiniñ ölük ...oyidiǵan öyige apirip ...oyǵan.
 Kéyin(12) u, asta-asta hoşıǵa kélip, öziniñ bir munçe ölükler bilen bille(13) turǵanlı...ini
 körgen ve bu dehşetlik körünüştin ...or...up, sarasimke(14) çüşken halda var...iriǵınıçe
 ölükhaniniñ dérızisini buzup ...içip(15) çi.....an!...

(16) Bügünmu közetçiniñ köz aldida şu ve...e, kallisida şu iş ...ayta(17)
 namayan bolup, uni yene bir ...étim ala...zade ...ilivetti. U aran teslikte(18) ornidin turdı,
 derehniñ sayısı, binalarnıñ daldısı bilen méñip,(19) ...oǵdaş bölümige bardı. Yene ikki
 ...oralli... ademni başlap, tura...ni tutuş(20) üçün şepe çi...armay bésip keldi. Tura...ni tutuş
 ançe teske (21) çüşmıdı, soǵu..., çarçaş, ve açlı... uni allı...açan halidin ketküzüp(22)
 ...oyǵanıdi. Uniñ pütün bedini bezgektek titrep calaklaytti,(23) közliri vehimilik
 çekçiyip, cavǵıyidin köpük buǵup ...alǵanıdi...

(24) U öziniñ eñ aǵır...i ésini yiǵıp, nedin, néme dep kelgenlikini(25) aran éytip

bérelidi, etisi tibbiy mekteptiki sava...daşliri(26) uniñ yéniğa kirdi. Bu çağda u, pütünley ésini yo...itip, ot-ateş **189**(1) içide ...izip yatatti. U sava...daşlirini körüpla esebiylik bilen:(2) “Kétiñlar, néri kétiñlar! Siler méni at...ili keldiñlar!” dep(3) vara...iridi. Çüşke yé...in, uniñ daşö edebiyat fakultétidiki sava...daşliri(4) çi...ip, maşına bilen uni ...ayturup kirdi ve mektepniñ yénidiki(5) “dostlu...” dohturhanisida yatkuzdi.

(6) U ikki sotkidin kéyin hoşığa keldi, uniñ öpkisige, (7) bōrikige ...atti... soǵu... tegkenidi. Bir mezgillik davalastin kéyin, u(8) özige mesul bolǵan dohturniñ kēsel tarihiğa dair sualliriğa munda...(9) cavab berdi: “Dohtur, sizge rastimni éytay, méniñ zadila ...orsi...im(10) toymidi, çidiyalmidim. Bir küni bir ademdin: Sarañlar(11) dohturhanisida toyǵuče tama... bēridiken, dégen gepni añlap ...aldim.(12) Şuniñ bilen memnu, sarañ boluvélip, şu yerge bērip ...orsa... ba...ay(13) dégen oyğa kelgenidim!...”

(14) Şuniñdin kéyin, uniñ üstide “...orsa... sariñi” dégen geplermu (15) ançe-munçe tar...ilip yürdi. Uniñ öpkisi, bōriki hēli uza...(16) davalastin kéyin eslige kelgen bolsimu, lékin, nazuk nérviliri(17) huddi ...atti... boranda zerbigе uçriǵan sumbul

notiliridek, teltöküs(18) eslige kélelmidi. U bu yıl 5-aynıñ aħırıda doħturħanidin
 ...aytip(19) çı.....andimu, oñ bilen sarañnıñ arılı...idiki mecnunğa aylinip (20) ...alğanidi...

(21) A...niyaz derstin çüşüp, kutupħanığa bériş üçün aldıraş(22) kétivat...anda,
 fakultét o...uğuçılar uyuşmisidiki birsi tovlap **190**(1) toħtatti:

(2) -A...niyaz, sizge ħet!

(3) U çüppide toħtap, ar...iğa buruldi, héli...i o...uğuçi uniñğa bir(4) parçe ħetni
 sunup turatti. A...niyaz ħetni aldı, Turğundin kelgenlikini (5) körüp, téħimu söyünüp
 ketti, aldıraşçılı...ta konvértnimu(6) ...iypaş yırtıp ...oydi:

(7) “...Dostum A...niyaz! Ĥétiñni tapşurup élip, yazmışliriñdin(8) va...ip
 boldum. Şevketke içim ağridi, uniñğa uval boptu. Méniñ(9) bilişimçe, uniñ köñli bizniñ
 mehelliñ ar...isidiki tağdek oçu...(10)-yoru... idi. Yürikimu ħuddi aşu ta...ir tağdek, téşida
 körünüp(11) turatti! Ĥeyr, bumu telve te...dirniñ va...itli... ça...çı...i bolup ...alar!(12)
 Démisimu, hazir hemme yerde sinipiy küreş tari ...atti... tartilip kétivatidu.(13) “Tars”
 ...ilip üzülüp kėtiştin ...or...uvatimen. Çünki,(14) Marksizm nezeriyisi boyıçe, her ...anda...
 nerse çikidin aşıa, eksige(15) ...aytidu emesmu? Yé...ında, bizniñ guñşédiki say
 mehelliside sinipiy(16) küreşniñ acayip bir <yéñi yüzlinişi> bolup ötti. Sen şair(17)
 bolğaç...a, réal turmuşimizdiki bunda... <yéni işlar>ni añlap ...oy:(18) U yerde zunun paşa
 isimlik bir düycañ bolidiğan, kişiler uni(19) ar...idin <Zulum Paşa> depmu ataydiken. U
 etretniñ ħéli yaramlı...(20) bir kalisini ikki yıl şeħsiy işlitip, culi...ini çı...irivétiptu.
 Kala(21) yéğir bolup, közi çapa...lişip, ölermen bolup ...alganda, etrettiki şayit(22)
 pañ...ay isimlik bir pomésçikke bérıp: <Bu kaliğa sen ige(23) bolisen, kolléktipiniñ her
 ...anda... işiğa işlitisen, emma öltürüp(24) ...oysañ, ikki kala töleysen!> deptu. Şuniñ bilen
 biçare pomésçik(25) <apla bu gepni ħata ...ildim he!> Zunun Paşanıñ buyru...ini
 Allaniñ(26) emridek ...obul ...ilip, kéçe-kündüz kaliniñ yénidin néri barmaptu, **191**(1)
 ölüp kéliştin ...or...up, özi yémey yégüzüp, içmey içküzüptu, bir(2) neççe ay boldi
 dégende, kala bay...uş asta-asta eslige kélip, may(3) tamğudek semiriptu, tükleri

par...irap, közlirimu ça...naydığan boptu. Bir(4) bazar küni şayit pañ...ay uni özi bilen bille bazarğa apirip(5) aylanduruptu. Möriti kelgende, şuni éytip ...oyay adaş, bu yerdiki(6) déh...anlarnıñmu ħaraktéri alahide: Açı ...alsimu arpa yémeydu; yalıñayağ(7) kalsimu çoru... kiymeydu; piyade ...alsimu méde éşek minmeydu; puli(8) bolmisimu bazardin ...almaydu!

(9) Şayit pañ...ay bazarnı bir ...ur aylinip bolğandin kéyin, kalini(10) yolniñ do...muşidiki bir dereħke bağlap ...oyup, özi uşşa...-çüşşek(11) sodili.....a kėtiptu. Şu çağda, bazar aylinip yürgen héli...i düycañ Zunun(12) Paşa kalini yira...tinla körüp tonuptu ve şu yerdila var...arap kėtiptu:(13)<Bu pomişçik kolléktipiniñ kalisini şeħsiy iş...a sélip bazarğa élip(14) kırıptu, uniñ it kallisini yenciş kérek!...> Kim bilsun, şu (15) çağda kalimu düycañni tonup ...aptu, bu tilsiz hayvan düycañniñ özini(16) uzun va...it ...atti... işlekten, azablığan, aç ...oyğan ve ħorlığan(17) ...ilmişlirini eslep, köz aldığa keltürüp, derğezepke keptu-de,(18) bağla...li... yéridin yul...unup, arğamçini üzüp, düycanğa ...arap étiliptu(19) ve uni bazarda ...oğlap yürüp üsüvériptu. Tépiptu... Eger şayit pañ...ay(20) va...tida yétip kelmigen bolsa, esebiyleşken kala Zunun Paşanı

ço...um(21) öltürüp ...oyidiken. Hudağa şükür, az-tola ...an tökülgen bolsimu, (22) ...atilli...
ve...esi yüz bermeptu...

(23) Etisi bu iş pütün guñşéga tar...ilip, yé...indin buyan...i eñ(24) yéñi ve eñ
alahide hever teri...iside gulğula ...ilindi. Goñşi ve düy(25) kadirleri say mehellisige
devrep kélip, çoñ yiğın açtı, şayit(26) pañ...ay ...atti... küreşke tartildi, küreş yiğınida
goñşi şucisi nahayiti **192**(1) ciddiyleşken, hapa bolğan halda munda... dédi:

(2) <Halayi..., sinipiy küreş ötkürlişip şu dericige yetikti, (3) düşmenlirimiz
hayvandin paydilinip, bizge hucum ...ilma...ta! Cahil poméşçik(4) şayit tilsiz kalini özige
köndürüp dua o...utup, in...ilabiy(5) ...adirlarğa ziyangeşlik ...ilişni ögetken! Poméşçikniñ
...olida zeherlengen(6) bu kala ahır bizniñ in...ilabiy kadirimiz Zunun Paşani üssüp (7)
égir yarilandurğan! Mana bu sinipiy küreşniñ bizniñ guñşédiki yéñi(8) ipadisi, yéñi
yüzlinişi!...>

(9) Küreş yiğini yérin kün éçildi, yiğinniñ ahırda 67 yaşlı... (10) şayit pañ...ay
milti...niñ payniki, kemerniñ to...isi bilen urup-so...ulup(11) şu yerdila ...olğa élinde!...
Héli...i <zeherlengen> biçare kalimu(12) hökümniñ sirtida ...almidi, uniñ yene <enze>
peyda ...ilişidin sa...liniş(13) üçün, ...assap...a sétip, boğuzliniş ...arar ...ilindi!

(14) A...niyaz hétimniñ muşu yerlirini o...uvétip ...anda... tesirat...a(15)
kelgenlikiñni bilimen. Menmu saña oğşaşla, etrapimdiki aşunda...(16) turmuştın şuni hés
...ildimki, nadanlı..., menivi gadaylı... beeyni(17) insan cismidiki meñgü yuyup tazili...ili
bolmaydığan kirğa oğşaydiken!...(18) Huddi Ubul...asim Pérdevsiniñ:

(19) <Nadandin zarlaydu hetta tağ u taş,

(20) Nadanğa tentene bolmaydu yoldaş!> déginidek bolidiken!

(21) Sen hétinde, Zayit toğrisida sözlep kélip, kimdur(22) birsiniñ ikki misra
şéirini ne...il ...ipsen:

(23) <Ey yaranler, ...or...ma şeytandin, (24) Şeytan
çi...ti bu kün insandin!>

(25) Tolimu cayıǵa çüşüptu. Şeytan dégen bu melun öz zamaniside(26) Alla teripidin cennette Adem Ata bilen Hava Ana üçün yasalǵan Eden **193**(1) baǵçisiǵa yilen süritide kirip, ularni azdurup, çeklengen mévini(2) yégüzüp, Adem Ata bilen Hava Aniniñ cennettin koǵlap çı...irilişǵa(3) sevebçi boptiken. Bügünki kündimu u, ademler arisida her ħil süret,(4) her ħil reñde peyda bolup, kişilik turmuşniñ pakli...ini, (5) icilli...ini, semimiylikini buzuvatidu. Zayit...a oĥşaşlarni rasttinla(6) <dostlu..., sada...et, muhebbet> dégendek çirayli... kiyimlerni(7) kiyivalǵan aldamçı, saĥtıpez, vapasız şeytan dése bolidu! Rasttinla(8) uniñ köñlige şeytan uva saptiken, her ...anda... şumlu...larni ...iliştin(9) yanmaydıǵan oĥşaydu! Uniñ yüzsiz, namerdlikini añlap, bir kéçe(10) uĥliyalmidim, köz aldimdin nurǵun işlar ötti. Méniñçe unda...(11) vicdanini, ğururini sétip, nam-menpeetke érişküçilerniñ nezer dairisi(12) intayın tar bolidu. Ular

bügünnila bilip, kelgüsi bilen kari(13) bolmaydu. Neticide, mis...al paydini dep, tümenligen kirimdin ...uru... ..alidu.(14) Bunda... ademler maña-maña aħiri béríp şeħsiyetçi, ...araniyet,(15) soġuk, şep...etsiz ademge aylinip, ne méhir-muhebbet, ne dostlu... (16) dégenlerdin merhum bolup, yekke-yégane hélim divane bolup ...alidu!

(17) Yaħşi dost kişige uluġ ħezine, dégen gep bar! Méniñçe,(18) he...i...iy dostlu... pe...et semimiy, kemter ademler arisidila peyda bolidu(19) ve öz ara ...ilinğan izzet-hürmet bilen küçiyidu. Şuña u intayin(20) pak ve mu...eddes tuyġu!

(21) Yé...ında, bir ...edimiy kitab ...olumğa çüşüp ...aldi. Uniñ bir yéride(22)

dostlu... he.....ide munda... yéziptu:

(23) <Aliycanab kişiler otturisdiki dostlu... süzük sudek taza bolidu,(24) çakina kişiler otturisdiki dostlu... şarabtek lezzetlik bolidu; aliycanablar(25) otturisdiki dostlu... <süzük> bolğaç...a, u téħimu(26) mustehkemlinimu; çakina kişiler otturisdiki dostlu... <lezzetlik> **194**(1) bolğaç...a, u aħir buzilidu.> Şuniñğa ...ariğanda, bizniñ Zayit bilen(2 bolğan üç yilli... dostlu...imiz kéyinki tip...a kiridiken, uniñ buzuluşimu(3) mu...errer iken! Eslep ...arisam, bir çağlarda Zayit Gorkiyniñ(4) <boran ...uşi ...oşi...i>ni yad élip, sinipta, yata...ta var...irap o...up yüretti.(5) U iniñ némisige ...izi.....an bulġiytti?! Boran ...uşıġimu yaqi fingivingimu?(6) Emdi ...arisam, u fingivinğa ...izi...iptiken!

(7) Dostum, Şevketni he...i...eten ...ara bas...andekla bir iş boptu, uniñda(8) şunda... bir uluġ muhebbet, salapet hem tesir bar idi. (9) Bizdiçu? Mende pe...et intiliş, sende ilham, Zayitta bolsa, uluġ nezeriye(10) sözleşla bar idi. Şevket öz va...tida biz töt dostniñ menivi(11) tüvrükimiz idi! Ésiñdimu, uniñ gézit-jurnallarda élan ...ilğan ma...alilirini(12) sinipta o...up muhakime ...ilğanda, Selim Ependi néme(13) dégenidi? <Şevketniñ ma...aliliride, Tolistoyçe ravan uslub bilen(14) türġinuçe lérík héssiyat bar...> Mana bu telepçan bir ustazniñ öz(15) şagirtiğa bergen adil bahasi, ümidi hem ...izġinli...i idi! Uniñ(16) héli...i va...itta, istilistika muellimi tapşurğan <pezilet>, <roh>,(17) <menivi küç> dégendek témilar اساسida yézip, birleşme(18) dersħanida o...up

al...işlanğan ma...alısıdiki munu sözler héliğiçe yadında(19) turuptu: <...Biz yaşavat...an
 naçar, paydisiz muhit belkim bizge nahayiti(20) çoñ amet keltürüş mumkin. Naçar şarait
 bizniñ tirişip alğan (21) ilgirilişimizniñ heriketlendürgüç küçi bolup ...alidu.
 Éhtimal,(22) Bitjovin gas bolğaç...ıla eñ yé...imli..., meşhur simfuniyilerni işlep(23)
 çi.....andu, eger Dostoyiviskiy öz va...tida ğayet zor rohiy azab...a duç(24) kelmigen bolsa,
 26 künde <Oimarvaz>dek meşhur eserni yézip(25) çi...almığan bolatti. Azab ve bésim
 eyni va...itta, bir ğil ...udretlik menivi(26) küç!...>

195(1) Mana şunda... ümidvar, iradilik yaħşı bir o...uğuçiniñ bğünkü(2) künde
 tuyu...siz tut...un ...ilinip, sora.....a tartilivat...anlı...ığa héç e...lim(3) yetmeyvatidu!

Danişmenler toğra éyiptiken:

(4) <Éşek havla dédi, yédi samani,

(5) Pelek per... etmidi yaħşı-yamanni!>

(6) A...niyaz, men hemişe munda... oylaymen: Adem haman bir küni(7)

yi...ilidu, lÉkin u yerge emes, elaĝinisiniñ ...uçi...iĝa yi...ilalsila,(8) mana u, öz ...edir

...immitini tap...an bolidu! Şevket (yi...iliptu gerçe(9) va...itli... bolsimu!), muşunda... çağda
men uniñ yénida bolalmıĝanlı...im üçün,(10) bekmü epsuslandim. Lékin yene bir
tereptin, séniñ (11) bolĝanlı...iñdin köñlüm to... boldi. U séniñ yéniñda, séniñ
kuçi...iñda(12) turuptu. Sen uniñ haliĝa yétisen, u sen bilen özini küçlük,(13) meĝrur
sézidu, çünki semimiy dostlu...niñ özi teñdaşsız küç(14)-...uvvet! Uniñĝa méniñ
yal...unlu... salimim bilen bille Ömer Heyyamniñ munu(15) ikki misra biyitini yetküzüp
...oy:

(16) <Capa-azab çÉkip adem hör bolur, (17)

Sedepde ...amilip ...etre dur bolur!>

(18) Yira...ta bolsammu, köñül riştimiz üzülĝini yo..., men uniñ ...ayĝu(19)

azabliriĝa teñ orta...!...

(20) Men hazır nahiyilik pilanlaş etritide va...itli... işlevatimen, (21) mektepte
öginip ...oyĝan ħenzu tili as...atti, ala kaltek kötürgen bir(22) neççisige tilmaçli... ..ilimen,
işimiz capalı...ra..., etigende bir-ikki(23) nanni belge tügüp öydin çi.....ançe, ĝuñşému
ĝuñşi, yÉzimu yÉza **196(1)** yürimiz!...

(2) Hazırçe ħoş.

(3) Saña ve Şevketke sa...li..., amanli..., ħuşalli... tilep ...alĝuçe (4) na...abil
dostuñ:

(5) Turĝun.

(6) 1962-yıl-23 iyun, Éĝizyar ĝuñşi”

197(1) İkkinçi Oisim

(2) İctihat, nan, söygü...

(3) Künler... Ene şu ...ismetlik künler ħuddi apa... ço.....ili... buĝda(4) téĝi
üstidiki yénik boz bulutlarĝa oĝşaş keyni-keynidin(5) ötmekte...

(6) Şevket “kamér”din azad ...ilindi. Mektep partkomi uniñ(7) üstidin “déh...ançili... meydanıǵa çüşürülüp, emgek bilen(8) özgertildi” dégen hökümni çı...ardi. U tebietniñ keñ ...oyniǵa(9) ...aytti, neççe va...ittin bu yan...i rohiy ve cismaniy cehettiki ...isiliştin(10) ciddiyleşken nérviliri bu güzel ve keñ boşlu.....a çı...ip héli aram(11) tapti. Erke tebiet, huşal emgek, normal insaniy munasivettin uniñ(12) köñli kötürüldi, rohi urǵudi, içki dünyasi goya bahar(13) peslidiki çoǵlu... tañdek yopyoru..., illi... bolup ...aldi...

(14) U “kamér”din boşitilip emgekke ...atnaş...an künniñ etisi(15) A...niyaz uni yo...lap keldi. Keñ dalada işlevat...an er-ayal işlemçiler(16) héli köp idi, tomuzniñ hil-hil

tépti bedenni ...izdurup, yüzlerni(17) yélinçitatti. Maykıçan bolup seylikte işlevat...an Şevket **198**(1) yira...tinla A...niyazni körüp, ...izğa çi...ti, ikkisi ...ollirini gireleştürüp,(2) éri... boyidiki dereh sayisiğa keldi, deslep oçumlap su(3) içti, kéyin tamaka orap çekkeç parañğa çüşti. A...niyaz bugün neççe(4) va...ittin béri sir tutup kelgen köñülsiz işni oçu... éytiş ...ararığa (5) kelgenidi, şuña ...olidiki aççı... tamakini ar...a-ar...idin bir neççini(6) şorap şuniñ küçi bilen aħır éğiz açtı:

(7) –Adaş... Şevket... Emdi... Éğir kelsimu... Badamgülni(8) köñlündin pütünley çi...irivet!... U... U... Zayitni tépivaldi!...

(9) Bu geplerdin Şevketniñ dili ħun bolup ketti, lékin uza.....a (10) barmay, bu ħil dili ħunlu... baş...a nersige-özini bilişke, tesellige(11) ve köñülni erkilitidiğan bir ħil ħuş ħuy bezleşke aylandi. U(12) ħuddi tomurlirida şuvuldap é...ivat...an issi... ...anlirini sovutma...çi(13) bolğandek, ikki ...olini éri...tiki soğu... suğa bégışığıçe çilap bir haza(14) cimmide turdi. Kéyin ...olini sudin élip, ...ansirat...an öpkidek(15) ...izirip ketken höl ...ol bilen delsep ta...ır bėşini, kéyin yüzini (16) silap turup munda... dédi:

(17)-Kérek yo..., adaş... Péşanemge pütülgen ...ismet u(18) oħşaydu. Bu dunyadin arman bilen kétidiğan oħşaymen! Boptu, dunyada(19) armansız adem barmu? Éytişlarğa ...arığanda, ħudamu adematini mukemmelrek(20) yaritalmığanli...idin armanda iken!...

(21) A...niyaz Şevketniñ muñlu..., oyçan közlirige ...arap ħiyalğa patti.(22) Bu közler bir neççe yilli... dostlu... yolida birer ...étimmu(23) semimiyetsizlik ve ...izğiniş bilen aliyip ba...miğanidi. Bu közler(24) dostlarğa nisbeten haman semimiy, méħribanlı... bilen yal...uncap turatti.

(25)-Menmu séniñ bu işlarğa toğra(26) ...ariyalaydiğanli...iñğa işinettim, -dédi A...niyaz ħéli **199**(1) uza... süküttin kéyin, -muhebbet tolimu pak, mu...eddes bir(2) héssiyat, şuña uniñda güldek çiray, şérin-şéker söz, ésil(3) sovğat bolmisimu bolivéridu. Bira..., zadi kem bolsa bolmaydıǵını, ...oş(4) yürekniñ bir-birini çüşinişi! Herhalda,

silerniñ arañlardiki(5) çüşiniş del va...tida boldi, bolğandimu, mücmel emes, üzül-késil(6) boldi!

(7) Şevket béşini liñşitip ornidin turdi, u Zayidin emdi (8) uniñ bu he...te gep

...ilğusimu, gep añliğusimu yo...tek ...ilatti. Ayrilidiğan(9) çağda A...niyaz uniñğa bir işni tapilidi:

(10) -Ögünlükke şenbe iken, bir neççimiz séniñ yérin-yata(11) erkinlikke çi.....anli...iñni tebriklep “...arşi éliš ziyapiti” ...ilma...çi!(12) Keçlik tama...tin kéyin bizniñ yata.....a barğın!

(13)-Yoldaşlarğa yene séli... sapsen-de! -dédi Şevket(14) A...niyazga menilik

...arap, -néme ...ilattiñlar avare bolup, körüşüp turğandikin(15) bolmidimu!

(16) -Bumu sava...daşlarniñ saña bolğan köñli, -dédi A...niyaz(17) kétivétip, - untup ...alma-he şenbe keç...

(18) Dégendek, şenbe keç ...izğın ötti. A...niyazniñ yati...idiki “ziyapet”(19)

katta hem tentenilik boldi. On neççe sava...daş kiçikkine (20) şireni çoridep ...ista
...istañçili... içide olturatti. Şire üstige(21) ...alaymi...an ...oyulğan “naz u német”lerdin
...ariğanda, kim néme tapsa, şuni(22) ekélip ...oyğandek ...ilatti. Parçe-purat nanlardin
tartip, ħilmu ħil(23) kempütler giçe, turup bilen terĥemekte ...ilingan ħam seydin
tartip,(24) fintoza bilen kavida ...orulğan pişşi... seygice, içige ...urt çüşken(25) güle-
...a...tin tartip, çiş ötmes bolup ketken érimçik,(26) boğursa...larğice, péçetlik hara...lardin
tartip, parçe hara...largice, **200**(1) şerep markilik paprustin tartip, laza yağıçidin so...up
yasalğan(2) aççi... tama...iğice hemme... Hemmisi bar idi. Oarima.....a addiy-sadda,(3)
ğorigil körüngen bu dastiĥan, emeliyette, muşu kiçikkine öyde gire(4) bolup olturğan on
neççe yaşniñ otlu... yüriki bir -birige bolğan(5) hürmet-himmiti ve semimiy-sada...iti idi.
Şuña ular yémek(6)-içmek çöpçil bolsimu, ħurbetçilik hés ...ilmaytti, yata... kiçik(7)
bolsimu, ...istañçili... sezmeytti, ular hemmini köñül közi bilen(8) körüp, iĥlas tarazisi
bilen ölçep, şunda... ...izğın, bayaşat hem (9) behuzur olturatti...

(10) Bügünki olturuşniñ sa...isi Seley Oaşan idi, u kiçikkine(11) eynek
rumkidin tartip, kuruşka ve sapal tava...larğice ...uyulğan hara...ni(12) hemmeylenge
tar...itip, aĥir...i birisini özi aldı ve “tunci ...edeh (13) nut...i”ni sözleşke başlıdı:

(14)-Pis -pis -pis, yaĥşimu siz aĥiniler! Bilip ...oyuñlar,(15) pé...ir ...aşañ
bügünki “ziyapet”niñ ...anunlu... sa...isi bolidu. Biz bugün(16) “kamér”din boşitilip,
“meydan”ğa çüşürülgen aĥinimiz(17) buradirimiz, sava...dişimiz Şevketniñ yérin
erkinlikke érişkenlikini(18) tebriklemekçi yaşısun erkinlik! Bügün biz yep içip,
oynap(19)-külüp köñül açimiz. Şuna, bugün hara...ni yaĥşi içip bermiseñlar,(20) mana
muşu seydiki fintoza bilen boynumğa sirtma... sélip,(21) aldıñlarda ölüp bérimen! Oéni
emise, kötürdu..., hemmiñlarniñ salametliki(22) hem imanımızniñ ...uvvet tépişi üçün
ĥoşe!...

(23) Seley Kaşañniñ bunda... ...izi..., yumurlu... sözliriniñ küçi bilen(24) birinçi,

ikkinçi ve üçinçi romkılar ğidiñ-pidiñsiz içilip(25) ketti. Oanlar ...izip, yüzler ...izardi, tillar ravanlışıp, gep-sözler(26) köpiyişke, varañ-çuruñ evcige çi...ış...a başlıdi. Gayit Mayit yoğan **201**(1) hicirdiki hara...ni ...oliğa élip:

(2) -Oéni aĝiniler, bugün içtu..., çavimizniñ yéĝini zakuska (3) ...ilip içtu...! –

dévidi, ar...idinla Sulayman Oizil Burun:

(4) –İçseñmu, ...orsa.....a arzra... kalte çem sélivélip içmemsen!(5) Oamsa... doppañni purap içivérip, etisi zerdek ...aynisa, vicdanim(6) ...aynidi, dep so...uşma...tin baş...a iş yo...! -dep uniñ bilen romka (7) so...uşturuştin yaltaydi.

(8) -Ġem ...ilma, Oizil Burun, -dédi Seley yene otturiğa (9) çi...ip, -héli katektiki çaĥorazni soyimen, üçey-baĝrini séniñ(10) amri...iñ roşengül öpke-hésip ...ilip ...uyidu, térisini sen bu(11) yıl ...işta cuva tiktürüp kiyisen, ...anda...?

(12) Birsiniñ “vey!...” déyişi bilen omumiy külke kötürüldi,(13) külke bilen teñ Oizil Burun aldidiki hara...ni silkinip turup(14) teslikte içivetti. Emdi A...niyaz yoğan romkidiki hara...ni ...oliğa(15) aldı.

(16) –Ağıniler, yene bir kötüreylı, -dédi u salma..., lékin bir(17) ħil héssiyatlı... tuyğu bilen, -hara... içip mest boluşmu adem üçün(18) bir ħil lezzet béğişlaydu, u séni çeksiz ħiyallar dunyasiğa (19) taşlaydu, sen u yerde acayip-ğarayip menzirilerni körisen, köñlüñ(20) kötürüldü...

(21) Démek sen bugün navay hezretliri éyt...andek, mey içidin (22) yar erkisini köridikensen-de! -dédi Seley Oaşan uniñ sözini(23) bölüp, -boptu, bugün emise rohimiz bihuş bolğudek içeyli, senmu(24) aşu acayip-ğarayip menzirilerni Ğunçe...iz bilen tamaşa ...ilğın!

(25) Hemmeylen hara...lirini ...oliğa élip içeyli dep turğanda, ħuddi(26) tulumdin to...ma... çi.....andek Metkérem Met...asim var...iridi:

202(1) –Toħtañlar, bunda... asan içivéridiğan gep yo..., u şéir (2) o...up bersun! (3) Bu tekliپ hemmeylenge ya...ti, ular ...olliridiki hara...ni yene cayiğa(4) ...oyup çur...ıraşti:

(5)-Toğra, şéir añlaylı! (6) -O...u, A...niyaz!

(7) -Mayakovéskidek o...u! (8) -Ya..., Puşkindek o...usun!

(9) Küçlük, tini... hara... A...niyazniñ vucudida hararet dol...uni peyda(10) ...ilğanidi, uniñ yüzleri ħoraz tacisidek ...izirip, közliri mestanilişip(11) ketkenidi, bunda... çağda, u téħimu salapetlik bolup kététti.

(12)-Ma...ul, o...usam, o...udum! -dédi u ve ...olidiki romkinimu (13) ...oymay, özini erkin tutup, dol...unlu... intunatsiye bilen bir kuplét (14) şéir o...udi: (15) “Yette ret yuysañmu deryada itni, (16) Yenila

iplastur bolsa u aman.

(17) Eysaniñ éşiki Mekkige barsa,

(18) Oayt...anda yenila éşektur haman!” (19) -Oaltis

u...uduñ!

(20) –Pah! Pah!...

(21) -Yağşı şəir iken! (22)-Vah!

Vah!...

(23) Mestlerge ħas ...i-çuvlar, ala-tağıl var...ıraşlar yata...ni bir(24) aldı. Aşunda... tertipsiz, ebceş avazlar içidin kimdur birsiniñ 203(1) boğuşu..., lékin vezmin ħitabi hemmini bésip çüştü:

(2) -Hésab emes, A...niyaz öziniñ şəirini o...usun! (3) Birsiniñğa sual ...oydı:

(4) -Emise, hazır o...uğını kimniñki?

(5) -Kimniñ bolattı, Şeyh Seidiniñ şəiri, u bizge öziniñ(6) yazğınını o...up bersun!

(7)-Toğra öziñniñkini o...up!

(8) -Muhebbet léríkisini o...usun!

(9) -O...umamsen, hoy! Oara, uniñ éşek heydeydiğan taya...tek(10) diñgiyip tur˘tinini!

(11)-U hazır şəir to...uvatıdu!

(12)-Téz o...u A...niyaz, bolmisa hemmimizniñ hari...ini içisen!

(13)A...niyaz likkide bésini kötürdi, hara...tin ...izirip ħumarlaş...an(14) közlirini yoğan açtı, livini yalap tükürükini yuttı, andın ...olıdiki(15) romkini hemmeylenge dolmap ...oyup, yé...imli..., hayacanlı... avaz (16) bilen téhi yé...indila yazğan bir kuplét şəirini zo... -şoğ bilen o...up(17) ketti:

(18) Sendidur közlirim, sendidur köñül, (19) Sen ömrüm kökide parlığan ...uyaş, (20) Sendidur işençim, sendidur yürek,

(21) Sen barkı, közlirimge yolımaydu yaş...

(22) Şéirniñ séhriy küçi bilen cimcit bolup ketken sorunni(23) Seley Oaşañniñ mestane avazı buzuvetti:

(24)–Ah... Ğunçe...iz, ...ayda sen dildar... (25)Séni
dep özümni unuttum bikar...

204(1) Şoĥ ħendan külke kötürüldi, A...niyazniñ özimu Seleyniñ(2) çéçen ve ça.....anli...ığa ...ayıl bolup külüp ketti, külgendimu, yürikidin(3) çi...irip, dilkeşlik bilen ...eh-...eh urup küldi.

(4) Rast, Seley uniñ yürikidikini tap...anidi. Uniñ yürikidiki(5) Ğunçe...izğa bolğan zo...liniş asta-asta şérin telepke aylanğanidi,(6) telep bolsa, arzuğa; arzu héssiyat...a; héssiyat bolsa, aĥiri béríp(7) söygüğe aylanğanidi! Lékin şu künlerde, u “meşu...siz aşı...”li...niñ(8) azabini yetküçe tartivatatti. Bunda... “meşu...siz aşı...” boluş A...niyazni (9) bara-bara ...izniñ ...elb ...esiri aldidiki ğayibane bir divaniğa aylandurup(10) ...oyğanidi. Lékin u, Ğunçe...izğa bolğan bunda... pak, yal...unlu...(11) muhebbitini aşı...ane ...elbide pinhan sa...lap kélivatatti!

(12)-A...niyaz, adaş! Sen Ğunçe...izğa bolğan héssiyatıñni ħuddi(13) Çiĥopniñ ğılap bendisidek ni...ablap kélivatisen! -dédi yene şu(14) Seley dostane içköyerlik bilen, -munda... yoşurun köyüp-pişşip(15) yürüp, aĥiri yürikiñni kardin çi...armiğan! Yaki kepterge étılğan(16) liçindek, hucumğa öt yaki otni tartip, hararetni peslet!

(17) -Méniñ péşanemge pütülgen te...dir şu oĥşaydu, Seley!(18) -dédi yürikidiki yüzige tépip turidiğan, köñlide kiri yo... bu yigit(19) te...dirge ten bergen ...iyapette, -men ħuddi Şékspir éyt...andek(20) muhebbettin ibaret bu lezzetlik azab içide tolğınip yürüvéridiğan(21) oĥşaymen!

(22) U şunda... dédi-de, uluğ-kiçik tinip, ...olidiki hara...ni(23) bir tini... bilenla içivetti.

(24) -Hey Seley, sen özüñniñ ğémini yéğine! -dédi(25) hara... bilen teñşilip ...iyamiğa yetken Gayit Mayit közlrini üç(26) burçek ...isip, -sen oylap ba...e, iş... muhebbiti yo... ademni adem **205**(1) dégili bolamdu? Unda... adem beeyni şepereñge oĥşaş bu nurlu...(2) dunyani ...arañğu gördek ötküzidu, derhal ...iz tap, senmu birsige köyüp(3) ba...!

(4) Seley ornidin yérım ...ozğılıp, kiçikkine piste közlrini mit(5) ...ilmay

çekçeytip, Gayit Mayit...a heyran bolğandek ...izi...ip ...arap munda...(6) dédi:

(7) -Vay -vay -vay!... Pis -pis -pis, yahşimusiz,(8) arimizdin yine bir “héssiyat peyğambiri” çi...timu néme? Bilip ...oy,(9) Girit Mirit! Maña oğşaş yiliki toş...an, bu...a patañ yigitni körse,(10) her ...anda... ...iz dégen heş ...ipiçektek yöğişivalidu, cumu! Lékin men(11) özümni ...atti... tutup yürüvatimen. Çünkü, men uçrat...an ...izlarniñ(12) beden ...uruluşı téhi méniñ ölçimimge toş...ini yo...!...

(13) Aridin birsi ...izi...ip soridi:

(14)-Séniñ ölçimiñ ...anda...? Égizmu pakarmu, oru...mu sémizmu?

(15) -Men yahşi köridiğan ...izniñ beden ...uruluşı munda... boluş(16) kérek, - dédi Seley ornidin turup ve ...ollirini arvañ-sarvañ(17) şiltip turup davam ...ildi, - kökrekliri tekşi yétilgen boluş,(18) béli inçike bolup, muskulliri ilastik boluş yağ az

boluş, (19) a...sil köp boluş, saġrisi tolu... boluş, bilek ve pa...alçekliri tüz(20) ve maslaş...an boluştin ibaret!

(21)-Hey, ...aşañ, özüñge ba... andin naġra ...a..., dégen(22) gep bar cumu! -dédi Oizil Burun ...olidiki yaġaç çokini şiltip(23) turup, -hey, biçare dostum, reñmu reñ bolay deymen, héçnéme reñ(24) bolalmaymen, dégendek sen téhi ...izlarġa ölçem ...oyup yüremsen! Özüñge(25) bir ...ariġina, tur...uñ ene şu, bu salpañ ...ula...liriñni késivetkili(26) bolmisa, bu ço...urliriñni ...ara suvak bilen suvap sili...liġili bolmisa...

206(1) Birsi “vey...” dep var...irividi, şuniñ bilen teñla para...(2) -para... külke kötürüldi, Seleyniñ özimu külüp ketti...

(3) Buniñ içide, hara...nimu bu...urup-bu...urup içip, külkinimu(4) muradiġa yetküzüp külüp, pütün sorunniñ peyzini oġrilap, hemmidin(5) témen ve hemmidin segek olturġini Şevket idi. Bugün uniñ(6) rastinla köñli éçildi, dili yayridi, oylap ...arisa, uniñ dostliri,(7) sava...dişliri, teñtuşliri bilen muşunda... köñüllük cem bolup,(8) dilkeşlik bilen hemsöhbət bolmiġiniġa héli uza... va...itlar boptu. Bu(9) ceryanda u, ħuşalli..., külke, ça...ça... dégenlerni untup ...algili tas(10) ...aptu! Bugün u, goya öz eksige, öz mahiyitige, öz topiġa ...ayt...andek,(11) şunda... ħuşal hem razı bolup ...aldi. Şuña u, pütün sorunniñ (12) peyzini oġrilap, şunçe içsimu mest bolmay, ça...ça...niñ, ...izi...çili...niñ,(13) külkiniñ ...entini çé...ip, huzurlinip olturatti...

(14) Emdi ...aysidur birsiniñ teklipi bilen olturuş saz, naġşıġa (15) ...arap yüzlendi. Yata...ta kona bolsimu pede, tariliri cayida bir dutar bar(16) idi. Bugün bu yerde héliim ġécek bilen savut dap bolmisimu, lékin(17) buniñ içidiki bir neççisi dutar hevaskarliri idi, aldı beş(18)-alte, keyni ikki-üç naġşıġa çélip éytalaytti.

(19)-Oéni, dutarni kim çalidu? -dédi A...niyaz karivatniñ béşıġa(20) ésilġan dutarni ...oliġa élip, -sen çalamsen, Girit Mirit?

(21)-Ya..., Oizil Burunġa ber, -dédi Gayit Mayıt bir kempütüni(22) ħuddi at

...ona... yégendek kusulditip çaynap turup, -u mendin(23) yaġşı çalidu, men naġşıġa

yandişay.

(24) Dutarni Oizil Burun aldi, uya...-buyé...iğa ...arap ...oyup,(25) ħerekni tükürüp turğuzdi. Andin ...ula...ni bir dem aldiğa, bir dem keynige(26) tolğap yürüp, sazlaş...a başlıdi. Sazlap bolup, ħuddi usta 207(1) sazendilerdek, téz ve ça.....an heriketler bilen alli...anda... bir merğuluğ(2) tiriñşitip bé...ip, andin “némige çalimiz?” dégen menide yénidikilerge (3) ...aridi.

(4)-Köñül padişah, némini ħalisañ şuniñğa çal! -dédi(5) birsi.

(6) -Ya..., u “bivapa”ni çalsun, -dep étiraz bildürdi yene(7) birsi, -hemmimiz éytimiz!

(8) Oizil Burunniñmu yaḥşı köridiğan hem heves bilen éytidiğan(9) naḥşisi şu idi. Şuna u, baş...ılarniñ aǵzidin çı...ip bolǵuçe, dutarni(10) ...orsi...ıǵa tirep, pauza uruş...a başlıdı. Saz muñlu..., naḥşimu(11) muñ içidin törelgen arzu-armandek, miskin hem piǵanlı... idi...

(12) Senmu ...ildiñ bivapa, (13) Méni
...ilmas démigın. (14) Néme koylarda
yürisen, (15) Méni bilmes démigın. (16)
Néme ...ildim men saña, (17) Bivapalı...
...ilǵılı.

(18) Yürikimge derd sélip, (19) Baǵrı
taşlı... ...ilǵılı!

(20) Mestimen, Mestanimen,
(21) Mest bolmisam içemdimen! (22)
Mestlikimge paylimay, (23) Ya...am yirtip
yiǵlamdimen!...

208(1) Naḥşiniñ deslepki misralirini Oizil Burun éyt...an bolsimu,(2) aḥiriǵa
kelgende, goya torusni éçivetküdek şav...unlu... bir omumḥorǵa(3) aylinip ketti...

(4) Naḥşa Şevketni esir ...ilivaldı, u goya özige tuyu...siz ...anat(5) peyda bolup
...alǵandek, payansız kökke karap pervaz ...ılma...çı boldı. Şu(6) tapta, uni bu dunyaniñ
hemme ...ismetliri- u körgeñ ḥuşallı...mu,(7) ḥapılı...mu, rahetmu, azabmu, ümidmu,
ümitsizlikmu, muhebbetmu,(8) nepretmu terep-tereptin yopurulup kélip
...orşivalǵanıdı...

(9) Naḥşa üzülmey, bir-birige ulinip, şadlı... bilen hesretke(10) tolǵan
yüreklerdin üzülmey çı...iverdi. U ḥuddi taşlı...lardin yérip(11) çı...ip, yira...larǵa oḥçuǵan ve
öz yolida nurǵun ...a...aslı...larni güllep(12) -yaşnat...an möldür bula...larǵa oḥşaş, bu yerge
toplanǵan bir munçe yérin(13) aç, yérin to... yigitlerniñ çañ...a... ...elbi bilen halsız

cisminimu toyundurup,(14) segitip ötmekte idi...

(15) Adem tekşilikte turğanda, aran beş kvadrat kilométr upu...ni(16) körelişi mumkin. Eger u bir métr égiz kötürölüp ...arisa, on(17) kvadrat kilométr, uniñdin yu...iri kötürölse, téhımu yira...ni körüp,(18) nezer dairisi birdinla kéñiyip ketkendenek bolıdu.

(19) Bir ...isim o...uğuçılar Moskva kino stodiyisi işligen reñlik(20) hékaye film

“Oiri... Birinçi”ni körüp, ene şunda... tuyğu ve héssiyatta(21) boldi...

(22) Ürümçige yé...ında kélip, içki cehette ...oyuluvat...an bu kinoni **209**(1) Selim Ependiniñ teşkillişi bilen 64 yilli... 1- ve 2- sinip o...uğuciliri(2) tün ü gün keçte körgenidi. Seley Oaşañ kinodin çi...ipla(3) öz tesiratini munda... ipadilidi:

(4) –Er-ayal pütün bir yer şarini ...a... yérimidin igiligenliki(5) üçün, ular birbirige şunçe te...ezzali... bilen intilip, şarniñ yene(6) bir yérimga ...oynini açidiken, muhebbet dégen mana şu!...

(7) Tebiiti éğir, kala micez Metkérem Met...asimmu kinoniñ séhriy(8) küçi bilen mest bolup kétip, yénidiki hemrahliriğa hayacan bilen(9) munda... dep saldi:

(10) -Bizniñ kinolirimizda iş...i héssiyat dégen nersiler yo..., (11) bizniñ yazğuçilirimiz hemişe dogmatizm ve e...liy hökümlerge tayinipla(12) icad ...ilidu. Mana bu kinoni ...arañlar, ħe...ler baş...içe yazidiken, buni(13) bizge nisbeten éyt...anda, yéñi bir u...um déyişke bolidu, uniñda(14) uruşniñ obrazi uruşniñ simvoli dégenler acayip güzel şéiriy(15) pikir ar...ili... ipadilengen.

(16) –Hey, kaşal gep ...ilma! -dédi uniñ hemrasi Sulayman(17) Oizil Burun ciddiy teleppuzda, -bilemsen, séni bu kinoğa maħtap(18) bersun dep ekirmidi, belki ibret alsun, siyasiy sezgürlükni(19) östürsun, dep ekirdi cumu!

(20) Yene birsi uniñ pikrini ...uvvetlidi:

(21) –Rast, beziler bu kinoni “burjua insanperverliki” bilen(22) “burjua şeħsiyetçiliki” küçep terğip ...ilingan hazır...i zaman(23) šiucéñcuyisiniñ senettiki evrişkisi devéiptu. Eslide Havaz Yétekçi(24) “bu kinoni o...uğuçılar körüşke bolmaydu” dep bizniñ(25) körüşimizni tosaptiken, lékin Selim Ependi o...uğuçılarniñmu nezer(26) dairisi kéñiyidu...” dep bizni özi teşkillep ekiriptu...

210(1) Bularniñ pariñiğa yéñila kélip ...usturulğan Gayit Mayit(2) çalva...iğandek munda... dédi:

(3) -Kim néme dése devermemdu, iş...ilip, men yaman démeymen! Her(4)

kimniñ öz aldiğa güzellik ...arşı bolidu. Añlisam, bu kino 1957 yili(5) parijda ötküzülgen

”cana hel...ara köno féstivali”da, pev...uladde dericilik(6) mukapat...a érişiptiken. Yağşi

bolmisa, he...lermu unda... katta(7) mukapat bermesti!...

(8) Oizil Burun iniñ pikrige ökte ...opti:

(9)-Hey Girit Mirit, bu mukapatniñ parijdek ...éri cahangirlikniñ(10) uvisida bérilgenlikini bilip turup, yene yağşi deysina?! Eger u(11) parijda emes, béyciñ, havana yaki tiranada bérilgen bolsa, andin yağşi(12) déseñ bolatti, ehmek!...

(13) Kinodin ç...ipla başlanğan bu talaş-tartış, munazire yata.....a (14) barğandimu bési...midi. Yaşlar yéñili.....a ...izi...idu, intilidu, bu cehette(15) ular öz pikirini ötküzüş, ...ayıl ...iliş ve şerhleşte nahayiti ...eyser, (16) nati... ve bilimlik bolup kétidu. Şu küni, bir neççe yata...ta héli(17) va...itlargiçe çirağ öçmidi, “...iri... birinçi” kinosi ularniñ uvisita (18) su ...uyuvetkendenk, tinçsiz bolup ketti. Yata...niñ oçu... ışık-dériziliridin(19) ğaj-ğujlar, tene-meshiriler, ökte ...opuş ve çalva...aşlar (20) ğuddi pocañzidek paraslap étiliş...a başlidi.

(21) A...niyazniñ yati...ığa on neççe sava...daş toplışivalğanidi. Seley(22) Oaşan, Gayit Mayit, Ğulam Topa..., Oizil Burun, Metkérem Met...asim(23) ...atarli...lar ikki ...aş...a bölünüp munazirilişivatatti. A...niyaz karivitida yanpaşlap,(24) héçkimge arılaşmay, kitab körgen bolup yatatti.

(25)-Hey, beğerez, sen oylap ba...e, -dédi Gayit Mayit avazi(26) pütüp ketkeçke ği...rap, -malyutkimu, gévroĝ otrokmu ademĝu, adem 211(1) bolğandimu, yat cinsli... ikki ademĝu! Muhebbet dégen adem (2) tügül, hayvanlardimu bar, atlarniñ bir-birige ...arap kişneşliri, kalılarniñ(3) iz ...oĝlap möreşliri, eşeklerniñ ...ula...lirini şıñtaytip(4) hañraşliri ularniñ bir-birige bolğan köñlini, iş...ini izhar ...ilişi(5) emesmu?

(6)-Hey!... Sen bu gėpiñ bilen mahiyetlik bir per...ni inkar(7) ...ilivettiñ, sarañ! -dédi Oizil Burun cile bolup, -bilip ...oy,(8) ademde iş...-muhebbet, hayvanlarda bolsa, tebiiy ğususiyetla bolidu,(9) cumu!

(10)-Uniñ inkar ...ilĝini yalĝuz ula emes, -dep Oizil Burunĝa(11) boluşti ğulam topa..., -u eñ muhim bolğan yene bir nersini -siniplar(12) otturisdiki ciddiy per...ni inkar ...ilivetti. Uniñçe bolğanda biz(13) ...anda...tur, prolétariyat ademliri, burjuaziye ademliri, in...ilabiy(14) ademler, eksilen...ilabiy ademler dep ayrip olturmisa...mu bolidiken,(15) şunda...mu?! Öz düşminini untuş, öz düşminini söyüş- bu(16) kinodiki atalmış insanperverlik ve adimigerçilik! U buniñ bilen(17) néme démekçi? Eger in...ilabiy grajdanlar uruşı bolmiğan bolsa, bu(18) ikki “adem” öz ara muhebbet bağlap, beĝtiyar

ötken bolatti,(19) démekçi! Démek: Bu filmde turmuş ...opalli... bilen burmilanğan bolupla(20) ...almastin, belki yene in...ilab ve in...ilabiy uruş “insaniyetsiz” dep(21) ha...aret ...ilinğan!

(22) Gayit Mayit ...ayıl bolmidi, u téhimu ezveylep, öziniñ yéñi (23) pikrini şerhlidi:

(24) –Méniñçe, kişilerniñ beht-saaditide üç amil bar.(25) Birsı, muhebbet; birsi tinçli...; yene birsi, he...i...et! Mana muşu(26) üç amil hazırlanğandıla, andin kişiler he...i...iy, meñgüşlük beht-saadetke 212(1) érişidu. “Oiri... Birinçi” filimide, insanlarğa orta... bolğan mana(2) şu ğaye ve arzu-istek senet yoli bilen namayan ...ilinğan.

(3) –Toğra, toptoğra! -dédi Seley Oaşan ...ollirini yénik(4) heriketlendürüp, -er-ayallar otturisida hemişe iş...-muhebbet(5) bolup turidu. U iş...-muhebbetniñ köz bilen

körüp bolmaydiğan eñ(6) sirli..., güzel minutliri bolidu, bizniñ ...işilerge körsitidiğimiziniz, (7) del ene şu ...immetlik, güzel minutlar!...

(8) -Hey Oaşan, néme dep cöylüvatisen?... (9)-Sençu, topa...!...

(10)-Hey, tohtıgına, méniñ gépim tügimidi...

(11)-Sen, tohta, vala...tekkür...

(12) Közler alaydi, şölgeyler çaçridi, éğizlar mayma...laştı,(13) çiraylar pürleşti. Lékin bunda... ayığı çi...mas gep-sözler bilen ...atti...(14) ...aynaşlar öz pétiçe ...éliverdi.

(15) Eger ...oşna yata...lardiki o...uğuçılarnıñ “uy...umuzğa tesir yetti”(16) dégen narazili...i ve öktisi bolmiğan bolsa, belkim bu varañ-çuruñlu...(17) munazire téhimu ...izip, tün hessidin éşip ketken bolatti...

(18) Lékin, munazire yérin yolda tohtap ...almidi, üç künden kéyin(19) resmiy, teşkillik halda yene élip bérildi. Parallél ikki sinipniñ(20) o...uğuçiliri u...turuş...a binaen birleşme dersħaniğa toplandı. Fakultét(21) mudiri Ya...up Kérimi, siyasiy yétekçi Havaz Betli, Selim Ependi ve(22) “Edebiyat Nezeriyisi” o...ut...uçisi Ömer Şérip bilen “logika” muellimi(23) Şemşidin ...atarli...larmu sirttin ...atnaştı. Klaskum ğulam topa...(24) yığinni baş...urdi.

(25)-Sava...daşlar, -dédi u munberge çi...ip, -biz ötkende,(26) Selim muellimniñ uyuşturuş bilen Sovét ittipa...i hékaye **213**(1) ...ilimi “Oiri... Birinçini” kördü..., muellim bizge buni körsitişte,(2) nezer dairini kéñeytiş, nezeriye bilen emeliyetni birleştürüş ve(3) per... étiş i...tidarini östürüşni me...set ...ilğan. Dégendek, kinoni(4) körgendin kéyin, yoldaşlar özlükidin nahayiti ...izğın bes(5)-munazirilerini ...iliştı. Bir munçe oħşımığan pikir ve nezeriyivi ...araşlar(6) otturiğa çi...ti. Méniñçe, bunda... canli... bes-manziriler bizniñ añ(7)-seviyimizni, bilim ...urulmimizni, tepekkürimizni çoñ...urlaşturuşta(8) paydili.... Bugün biz şu kino he.....idiki köz ...araşlarni yenimu (9) çoñ...urra...,sistémili...ra...,

otturiġa ...oyuş üçün, bu yiġinni açtu....(10) Hemmeylenniñ aktip, ...izġin pikir bayan ...ilişni ümid ...ilimen!

(11) Bir pes cimcitli... höküm sürdi. Ötkenki ...izġin (12) munaziriçilermu bir-birige ...arişip ...oyup, şüklep ...éliŝti.

(13) Çünkü, ular bu yerniñ koça yaki yata... emeslikini, u yerlerdikige(14) oġŝaŝ aġziġa kelgençe var...irap-car...irap sözleşke(15) bolmaydıġanlı...ini, her ...anda... pikir yaki köz ...araşlarni melum ...aide-...anunġa(16) sélip, nezeriyivi esaslar bilen ŝerhleŝniñ lazimli...ini yaĥŝi(17) biletti. Uniñ üstige, bu yerde fakultét mudiridin tartip, dañli...(18) o...ut...uçılarġiçe olturuptu, ularniñ aldida azra...la ketküzüp ...oysañ,(19) séniñ bilimiñdin, idiyeñdin, köz ...ariŝiñdin gumanlinidu, aĥiri(20) özüñmu işençsiz ademge aylinip

...alisen! Eñ yaħşisi, ğit ...isip (21) oturğan tüzük! Sözleşke ħumadap ...alğanlar sözlisun, añlap olturuş...imu(22) adem kérek!...

(23) Bir haza cimili...tin kéyin birinçi topni yenila Zayıt atti, u(24) özini körsitişke bolidiğan munda... katta sorunlarda hergizmu pursetni(25) ...oldin bermeytti. U ornidin turdi, ...oli bilen çéçini tarap ...oyup,(26) fakultét mudiri bilen Havaz Beħtige alahide nezer bilen ğilmiyip **214(1)** ...aridi, andin gélini ...irip, yut...unup, aldirimay, avazini emri (2) -merup...a keltürüp sözleşke başlıdı:

(3)-Men “Oiri... Birinçi”ni kördüm, bezi ustazlar bilen pikir (4) almaşturdum ve bir neççe kündin béri çoñ...ur oylandim. Méniñçe, bu(5) filimni hazır...i zaman şiućéñcuyisiniñ senettiki evrişkisi déyişke(6) bolidu. Bu filimde tar...itilğan burjua insanperverliki hazır...i(7) zaman şiuéñcuyi luşyenini, sotsiyalizmdin kapitalizmğa “tinç özgiriş”din(8) ibaret siyasiy telepni senet ve idéologiyeye saheliri(9) ar...ili... eks ettürüp bergen! -U sel toħtidi, ...olidiki kiçikkine(10) ...eğezge leppide bir ...aridi, uniñda éytma...çi bolğan(11) pikirliriniñ muhim nu...tiliri tézis ...ilinganidi, -bu filimde, pe...et(12) şeħsiy beħt-saadetla he...i...iy ve meñgülüktür, u hemmidin ela,(13) dégen çirik burjua şeħsiyetçiliki teşvi... ..ilingan. Kinodiki malyutkidin(14) ibaret çüşkünlişip ketken ayal ceñçiniñ obrazi Sovét(15) ittipa...iniñ in...ilabiy ħel...i ve in...ilabiy ...ehrimanliriğa nisbeten ...atti...(16) ha...aret emesmu?! Aptor bu ayalni delsep şunda... ..ehriman, ...eyser ...ilip(17) körsitidu, kéyin uni boluşığa ħünükleştürüp, bir a...(18) ofitsérniñ şermende aşnisiğa, erke-nayna..., şalla... ħotunğa aylandurup(19) ...oyidu. Démek, eserniñ béşidiki kommunizm he...i...iti ve(20) küçiniñ simvoli bolğan munevver ceñçi malyutka aħiriğa bérıp sinipiy(21) düşmen géoroħ otrok bilen muhebbet bağlap, öz esiriniñ(22) esirige aylinip ...alidu. Emeliyette, u in...ilabniñ ħaini orniğa çüşürüp(23) ...oyulidu. Pütün filim uluğ grajdanlar uruşığa ...arşı bir ħil(24) puşayman bilen maza...laş puri...ini tar...itidu. Şuña bu filimni in...ilabiy(25) uruşniñ puşaymannamisi ve tövinamisi deyiş kérek! Biz buni(26) özimizniñ “A... Çağli... Oiz” “Oizil Bayra... Şeçerisi” ...atarli... filimlerde **215(1)**

ipadilengen emgekçileriñ féodal poméşçıklar sinipiğa ...arşi(2) mu...eddes ğezepliri;
 “Duñsuñrun”, “Şyañgenliñ Ço.....isi” ...atarli...(3) filimlerde ipadilengen in...ilabiy
 ceñçileriñ cahangirlik ve(4) eksiyetçilerge bolğan çoñ...ur öçmenlik, ularnıñ uluğ ve
 pidakarane(5) rohi, égilmes-sunmas in...ilabiy irdadisi bilen séliştursa..., uniñdiki(6)
 idiyiniñ intayın çüşkün, rohniñ intayın zeip,(7) héssiyatniñ intayın ...uru..., puçeklikini
 körimiz. Démek “Oiri... Birinçi”(8) namli... bu zeherlik filimde, kişilik ğususiyetke ige
 düşmen(9) yo..., düşmen -uruş démetur, dégen intayın ziyanli... bir sepsete(10) terğip
 ...ilini, ...anda...tur “ademgerçilik”, “insan tebiiti”, “insaniy(11) muhebbet” dégendek
 burjuaziyiniñ kona malliri bazarğa sélinğan. Bu(12) filimniñ yazğuçı ve réjissorliri
 burjuaziye aldida tiz püküp, zavallı.....a(13) yüz tut...an ğerp burjuaziye edebiyatiniñ
 ğeprukliridin epyun(14) yasap, sovét ğel...ini ve bizni zeherlimekte. Şuña biz şunda...
 ciddiy(15) sina... aldida her va...it hoşyar ve segek turuşimiz, ularniñ ept(16)-beşirisini
 rehimsizlik bilen éçip taşlap, sotsiyalistik edebiyat(17) senitimizni ...oğdişimiz lazım!
 Sözüm tügidi...

(18) Héli küçlük çavak sadasi kötürüldi, lékin tekşi emes(19) idi. Va...timu ançe uza.....a sozulmide, pe...et Havaz Behtila hemmeylen(20) tohtiğandimu yene hayacinini basalmay, huşalli... bilen çavak(21) uruvatitti. Zayit orniğa oturuvétip, uniñğa ...arap ...oydi, uniñ(22) çirayidin, közidin ve pütün tur...idin huddi ciddi imtihanda utup (23) çi.....an oğli yaki inisidin razi bolğandikidek bir hil huşalli..., ...ayilli...(24) eks étip turatti. Zayitniñ ar...isidin yene bir neççe(25) o...uğuçılar sözlidi, ularniñ sözi ...is...a-...is...a idi, teleppuzi,(26) mu...amimu Zayitniñkidin çoñ per... ..ilmaytti. Ular sözlep bolğandin **216**(1) kéyin, sinip içi yene bir pes cimli.....a çökti. Seley Oaşañ bilen(2) Metkérem Met...asim hedep boyundap, A...niyazğa ...aridi ve ...aş-közlrini(3) oynitip, bir nerse démemsen, dégendek işaretlerni ...ildi. Ular A...niyazniñ(4) sizlisila yaħşi sözleydiğanli...ini, ço...um Zayit...a ...arşı mu...amda(5) gep ...ilidiğanli...ini bilişetti. Lékin bugün A...niyazniñ sözleş niyiti(6) yo... idi, “Oiri... Birinçi” toğrisidiki köz ...araşlrini avval(7) Şevket bilen obdan pikirlişip, kéyinrek birer parçe ilmiy ma...ale ...ilip(8) yéziş oyida idi. Emdi bolmide, Zayitniñ köreñ avazi,(9) gidiyip turuşliri, alahide teyyarli... bilen tézis tüzep sözlişi unimu(10) bir nerse déyişke ündidi, bolupmu, Havaz Behtiniñ bimene(11) ...ili...liri, uniñ téhimu çüşini ...érişturup ...oydi. U ihtiyarsız(12) ornidin turup ketti, partiğa tirivalğan yoğan ügilik ...olliri(13) hayacandin sézilerlik titrevatatti.

(14) -Adem ...eyerde çoñ...ur oyğa patsa, şu yerde yéñi pikir, yéñi(15) e...il tapidiken, -dep sözini başlidi u temkinlik bilen, -men(16) “Oiri... Birinçi”ni körüp, şu kéçisi uza.....içe uħliyalmay, nurğun(17) nersilerni oyldim, bir munçe matériyallarni kördüm, yene oyğa pattim. Bu(18) kinoda zadi néme démekçi? Méniñçe, buniñdiki tüp idiye, şu devrdiki(19) içki uruş ...alaymi...ançili...lirini, Bolşéviklarniñ baturlu...ini(20) yéziş bilen bir ...izniñ vetenperverlik rohini medhiyleştin ibaret!(21) Lékin, biz uni burjuaziyiniñ “insanperverliki”, “insan tebiiti”(22) dégenlerni teşvi... ..ilğan, dep eyiblevatimiz! He...i...iy ehval zadi(23) ...anda...? Hemmimizge melum, insan tebiiti-

ademniñ tebiyy(24) ħusiyiti bilen içtimaiy ħususiyitidin ibaret ikki terepni öz(25) içige alidu. Ademler arisidiki er-ħotunlu... muhebbet, ata-balili...(26) muhebbet, ...iz-yigitlik muhebbet hem adamlarniñ güzel nersilerdin 217(1) orta... lezzetliniş, zo...liniş ...atarli...lar elvette insanlarniñ tebiyy(2) ħususiyiti bolidu. Buğda köliniñ güzel menzirisidin, ...eşkerniñ (3) şérin aniridin, turpanniñ tatli... üzümliridin her ...anda... millet, her ...anda...(4) siniptiki ademler-meyli yaki poméşçik bolsun, meyli(5) işçi yaki kapitalist bolsun orta... lezzetlinidu. İctimaiy ħususiyet(6) elvette uniñ sinipiy meydani, dunya ...arişi ...atarli...larni öz içige(7) alidu. Her ...anda... bir konkrét ademde bu ikki ħil ħususiyet öz ara(8) girelişip ketken bolidu. Şuña adem murekkep nerse, uniñ rohiy(9) dunyasimu intayin çoñ...ur hem nazuk, edebiyat ademni yazidiğan, uniñ(10) eñ nazuk içki tuyğulirini ipadileydiğan pen bolğaç...a, u adem(11) tebiitidiki ene şu nersilerdin özini ...açuralmaydu. Méniñçe, “Oiri...(12) Birinçi” filimde, adem tebiitidiki mana şu ħususiyetler nahayiti toğra(13) hem mahirli... bilen gireleştürüp eks ettürülgen! - A...niyaz(14) çoñ...ur tinivaldi, pikirler uniñ kallisiğa ħuddi marcan tizi...liridek(15) şunda... éni... ve dane-dane kélivatatti. U sözligen séri ...izişti, ...izi...(16) ...éni tomurlirida şuvuldaytti, -biz insan tebiiti üstide izdinişte,(17) uniñ yaħşi teripi bilen yaman teripini, yaħşili... bilen yamanli...(18) arilişip ketken hem bir-biri bilen tirkişivat...an teripini, (19)

şunda...la, yaħşı-yaman dégen sözge yiğınça...laş...a bolmaydığan nazuk,(20) sirli..., yoşurun ve ebceş tereplerni çoñ...ur çüşinişimiz kérek(21) ...is...isi, adem dégen şunda... néme, hem küçlük, hem aciz, hem(22) güzel, hem ħunük, hem uluğ hem çakına. Méniñçe, bu kinoda adem tebiitidiki(23) mana şunda... ..arimu ...arşili...larniñ yuğurulmisi toğra ve(24) obrazlı... ipadilep bérilgen! Bizmu eserlerimizde néme üçün aşunda...(25) zédisi bar ...ehrimanlarni yazalmaymız?! Dunyağa meşhur(26) yazğuçılar şunda... yazğangı! Şoloħupniñ “Éçilğan Tiñ” romanidiki Davidov obrazi ene **218**(1) şunda... emesmu? Kommunistik ġaye nu...tisidin éyt...anda, u nahayiti (2) yükseklikte turidu. Lékin, u yenila tirik adem bolğanlı...i üçün, éri...(3)-östeñ boylırıda köñli tart...an ...iz-çokanlar bilen eyş (4)-işret ...ilidu. Davidovniñ ...immiti hergizmu şu yerlik partkomniñ (5) şucisi bolğanlı...ida emes, belki eñ aldi bilen uniñ ademlikide!(6) Men bu mesililer üstide davamlı... izdinip, tet...i... ..ilivatimen. Hazırçe(7) pikrim şu, toğrimu ħatamu özüñlar oylap bé...iñlar! Çéħopniñ bir(8) gépini ésiñlarğa sélip ...oyay: “Pikir dégen ħe.....e téñip béridiğan(9) ħotun emes!”

(10) Güldüras çavak kötürüldi, bolupmu Seley, Gayit Mayit (11) Metkérem Met...asim dégenler doppelisini asmanğa at...ili tas ...élişti. Selim(12) Ependiniñmu çirayi éçilip, hayacandin közliri yaltırap ketti. U bir(13) o...uğuşisiniñ he...i...iy bilim éliš yolidiki bunda... semimiy,(14) estayidil izdinişidin, öziniñ yéñi, muste...il pikirilirini otturiğa(15) ...oyuştiki bunda... dadil, oçu...-yoru...lu...idin çoñ...ur iptiħarli... hés(16) ...ildi.

(17) Lékin, A...niyazniñ pikrige ...arşı u yer bu yerdin narazi(18) ġuduraşlarmu anlandi:

(19) -Bu özi a... banditni mehdiylep, şehvanili...ini terğip ...ilğan (20) séri... eserge mehdiye o...uş boldıǵu!

(21)-Burjua “insanperverlik”ge altun tac kiygüzdi u!

(22) -Sinipiy küreşni inkar ...ilğan eserni aşunda... dése(23) bolamdu, ...anda... gep bu?!

(24) -Şunda... gep bu ağine, çéçilma! -Bir buluñdin Seley Oaşañniñ(25) kinayilik avazi añlandi, -bu özi ...arimu ...arşili...niñ(26) üstige ...urulğan dünya. Şuña, igemmu ikekni do...a.....a, hona...ni po...a.....a **219**(1) yarat...an!

(2) Dersĥanida, bayi...i sözlerniñ tesiri ve salmi...i bilen öz ara(3) kusurlişış ve davalğuş bolup ketti. Şu arili...ta kimdur birsi:

(4) -Emdi Selim Ependi sözlep berse ...anda...? -dep telep ...ilividi,(5) şu haman tuşmu tuştin:

(6) –Toğra, Selim muellimniñ pikirini añlayli!

(7)-Selim muellim sözlep bersun! -dégen avazlar yañrap(8) ketti.

(9) Selim Ependi arisaldi bolup olturup ...aldi, sözley dése,(10) öz söziniñ talaş-tartış...a yekün bolup ...élip, baş...ılarniñ erkin(11)-azade pikir ...ilişığa tos...un bolup ...élişidin ensireytti, sözlimey(12) dése, o...uğuçılarniñ levzi yerde kélip, yığinniñ keypiyatğa tesir(13) yétetti. Şuña u bir ...ararğa kélelmey turğanda, fakultét mudiri Ya...up(14) Kérimi uniñğa “sözleñ” dégendek baş işariti ...ildi.

(15) Selim Ependi o...uğuçılarniñ telipi, mudirniñ ündişi bilen(16) aħir munberge çı...ti. Selim Ependi usta nati... idi, u öziniñ añlığuçılarni(17) ram ...ilğuçı merdane avazi, mulayim, şöħ ħisliti ve(18) salapetlik simasi bilen hemişe, hemmila yerde körünerlik utu.....a(19) érşeleytti.

(20) -Sava...daşlar, -dédi u öziğe tikilip turğan o...uğuçılarğa(21) méhir bilen ...arap, -bügün men nahayiti ħuşal boldum, silerniñ(22) oylaş...a sözleşke ve izdinişke şunçilik cür’et ...ilğanli...iñlardin(23) ħuşal boldum. Men oylaymen, bir aliy mektep o...uğuçisi birer(24) kitab, birer kino ve birer klasik eser toğrisida çoñ...urra... bir(25) çüşençe bérelmise, birer parçe ilmiy kimmiti bar ma...al yazalmisa, kün(26) boyi ...uru... gep ...ilip, siyasiy şoarlar bilenla hepilişip öitse, uni **220**(1) ...anda...mu aliy mektep o...uğuçisi dégili bolidu?! U cemiyetke çı.....anda,(2) zadi néme iş ...ilip béreleydu?

Oédimkiler toğra éyt...an: “Talip(3) yağıça... sörise alim bolalmaydu!” Hemmiñlarğa melum, insaniyet biriniñ(4) izini biri bésip alğa kétivéridu. Bizniñ aldimizda nurğun ecdadlar(5) ötmidimu? Bügünki künde ular ...edimki ademlerge aylandi, bizmu yira...(6) bolmiğan kелgüside ...édimki ademlerge aylinip kétimiz, pe...et esligüdek(7) iş ...ilalisañla, şunda... bolisen, bolmisa, tariħ séni pa...pakize(8) untup kétivéridu. Çet eldin alsa..., Gomér, Danti, Poşkin, Balzak, (9) Tolistoy; özimizdin alsa... Farabi, Navayi, Yüsüp ħas Hacıp, Mehmud(10) Oeş...iri devrliride, ular bilen bille yaşığan zamandaşlar azmidi?(11) Elvette az emes, lékin ularniñ hemmisi untulup, pe...et aşularla(12) insaniyet ...elbidin öçmey kélivatidu. Adem üçün tac ve baş...ılar(13) zinnet bolalmaydu, belki uniñğa zinnet ularniñ vucudidiki bilim!(14) Şuña, adem yerge dessigeniken,

ço...um iz ...alğudek çîñ dessiş(15) kérek, bolmisa yer yüzide hayat yürgenniñ ehmiyiti
 bolmay ...alidu!(16) -Selim Ependi sözidin tohtap, aldidiki stakandin bir yutum çay(17)
 otlidi, sinip şunda... cimcit idi, o...uğuçılarmu uniñ sözini(18) nahayiti iştiya... bilen añlap
 olturatti, Selim Ependi halreñ yipek(19) yağlıki bilen ağzini sürtüvétip, sözini davam
 ...ildi, -baya(20) sava...daşlar “Oiri... Birinçi” kinosi üstide özliriniñ her hıl pikir(21) ve
 ...araşlirini otturiğa ...oydi. Méniñçe, bu mesile üstide oğşimiğan(22) pikir ve talaş-
 tartışniñ bolğini yağşı. Biz tarihtin buyan, “insan(23) ve insan tebiiti” toğrisida sözlidu...,
 emeliyette, bumu maddiy ve menivi(24) medeniyet cehettiki baş...a nurğun hadisilerge
 oğşaş(25) insaniyetniñ kapitalizm bas...uçıda érişken méviliri bolup, burjuaziyiniñ(26)
 özigila has nersiler emes, şunda...la, bu nezeriyiniñ hemmisila 221(1) şakal, hemmisila
 prolétariyat...a kéreksiz, ziyanlı... nersilermu emes!(2) Şunda... iken, néme üçün insan
 tebiiti sözliniş bilenla, kişilerniñ(3) sinipiylikini inkar ...ilinğanli... bolidiken?
 Prolétariyatniñ(4) sinipiylikini bilen insan tebiiti ç...işalmaydu, dep kim éytidu?!
 Markismu(5) özi toğrisida: “İnsanğa has bolğan nersiler maña yat emes”(6) dégengu!
 Beziler üçün, kişi bilen kişi otturidiki adavet, (7) öçmenlik ve nepret ularğa eñ zörür
 eğla... hésablandı! Kişilerniñ(8) bir -birini ...arğışı ve kişilerniñ azab-o...ubet içidiki nalisi

ular(9) üçün eñ yé...imli... muzika küyi boldi. Bir ademniñ ...edir-...immiti néme (10) teripidin belgilinidu? Eelvette, şu kişiniñ özi teripidin belgilindu.(11) Biz tulparni uniñ ...immet bahali... iger-cabdu...i üçün emes,(12) belki uniñ casariti hem yügrekliği üçün mahtaymiz! Şunda... iken,(13) biz néme üçün şeyi-hadisilerni öz ...immitige asasen bahalimaymiz?!(14) Bizniñ bilmekçi bolğınımız, hergiz gilap emes, belki gilap(15) içidiki henceriñ ...immiti emesmu?! Lékin uzundin buyan, bizde ve(16) bizniñ turmuşımızda, edebiy eserlerimizde, bir kişiniñ ...immitiniñ(17) yu...iri-tövenlikini şu ...işiniñ he...i...iy eħla...iy-peziliti ve ...abiliyiti(18) teripidin emes, belki uniñ sinipiy kélip çi...işi,(19) salahiyiti, staji ve orni teripidin belgilep kélivatidu! Neticide,(20) bizniñ kinolirimizda, eserlerimizde meydanğa çi.....an pérsonajlar ...anda...tur(21) rohi pervaz ...ilip turidiğan, emma cismaniyiti ...étip ...alğan, idiyisi(22) yüksek, emma héssiyati ...uru... şeħsler boluvatidu. İncilda: “Meñgü(23) mevcut bolup turidiğan üç nerse bar: İman, ümid ve muhebbet.(24) Bulardin eñ üstün turidiğini yenila muhebbet!” dégen söz bar. Méniñçe, (25) bu yerdiki muhebbet keñ menidiki insanğa bolğan muhebbetni(26) körsitidu. Eysa Peyğambeniñ muhebbiti şunda... boldıǵu! U insanlarğa 222(1) bolğan muhebbiti ipadileş üçün, öz cénini ...urban ...ilip, krést...a (2) miħliniş...a razı boldı.

(3) Selim Ependiniñ sözi şu yerge kelgende, Havaz Beħti olturalmay (4) ...aldi. U goya dümbiside bürge yaki çusidek bir nerse ömilep,(5) çé...ip yürgende, hedep boynini tolğap, yelkisini ...é...ip, zadila aram(6) tapalmidi, iç-içidin çi...ivat...an bir aççi... tuyǵu derhal çirayıǵa (7) çi...ip, epti öñini téħimu ħunük ve sürlük ...ilip ...oydi. Şu tapta(8) u, ornidin des turup, ...ollirini şiltip, Selim Ependini sözdin(9) tohtatma...çi, uni “o...uğuçılarnı zehirlep, a... muteħessisliş(10) yoliğa mañdıñ” dep eyiblimekçi boldı, lékin yene çişini çişıǵa(11) bésip elem bilen olturup ...aldi. Çünki, ornidin turganiken, sözliş(12) kérek, sözligeniken, Selim Ependini let ...ilişi kérek! Emma(13) hazır uniñda Selim Ependini let ...ilğudek madar yo... idi. U “insan(14) tebiiti”, “insanperverlik” dégenlerniñ yaħşı nerse emeslikini,(15) uniñ özi eñ yaħşı köridiğan “sinip ve sinipiy

küreş” dégen(16) murekkep, nazuk u...umlar bilen zadila çi...ışalmaydıǵanlı...ini bilidu, emma(17) ...anda... yaǵşı emes, ...anda... çi...ışalmaydu? dégen mesilige kelgende, u(18) çüşendürüp bérelmeydu. Baya Selim Ependi öz pikirini şerhlep Marksniñ(19) bir cümle sözini ne...il ...ilǵanda, u hetta diññide çöçüp ketti.(20) İncildin misal keltürgende bolsa, téǵımu hayran ...aldi. Çünki u(21) “İncil” dégen gepni ançe-munçe añlap ...algınlını hêsab...a almiǵanda,(22) uniñ içidiki bilim ve telimatlardın pütünley ħeversiz idi. Selim(23) Ependiniñ sözi tügep, birleşme dersħanida çavak ve al...ış sadalırı(24) yañravat...an va...itmu, Havaz Beħti yene şu öz pikiriniñ helekçilikide(25) aççı... yutup, elem çekip olturatti. Yiğindin kéyin, u Ya...up(26) Kérimniñ ar...isidin egeşti ve uniñǵa suñdışıpla işħanisiǵa kirdi.

223(1) –Mudir, bögünki yiğın epleşmıdı, Selim Ependi o...uğuçılarnı (2)

zeherlep ketti! -dédi u ħuddı kiçik bala dadisiǵa (3) dadħorlu... éyt...andek bıçare ...ıyapette, -bögün u öziniñ a... muteħessıs(4) boluş bilenla ...almay, belki o...uğuçılarnımu a...(5) muteħessıslışış yoliǵa başlavat...anlı...ını tolu... aşkarılidi. Emdi bunıñǵa(6) süküt ...ilip turuş...a bolmaydu, mudir! Derhal uniñ matériyalını(7) retlep partkomǵa yollaylı!...

(8) -Şunda... éğirmu?! -Ya...up Kérimi bulğar taşlı... orundu...ida(9) ħiraman oturup, holu...may soridi.

(10) -Méniñçe éğir! -dédi Havaz Beħti bayi...i ciddiylikni ...ilçe(11) buzmay, - eger yene yol ...oyup kétévériđan bolsa..., fakultétimizda(12) idiye ve nezeriye cehette bir munçe ...alaymi...ançılı...lar peyda bolidu.(13) O...uğuçılarnimu baş...uralmay ...alimiz.

(14) -Munda... deñ! -Ya...up Kérimi ...olidiki ...izil ...érindaşni yéziş(15) üstilidiki kélín eynekke asta urup turup şunda... dédi ve(16) közlrini yérim yarta yumup ħiyalğa ketti. Uniñ Selim Ependiniñ bayi...i(17) sözi toğrisidiki pikri Havaz Beħtiniñkige ançe oħşımaytti. Gerçe(18) u içide Selim Ependini biraz taptin çı...ip ketti, dep eyiblisimu,(19) lekin uniñ sözini Havaz Beħti éyt...andek, o...uğuçılarni zeherligen(20) ...ara söz, dep ...arımaytti. Eger şunda... déyilgen te...dirdimu, Selim(21) Ependidek azadlı...tin kéyin yétişken, partiye öz ...oli bilen terbiyiligen,(22) bilimlik, i...tidarli... bir o...ut...uçını yenila asraş, yétekleş ve(23) terbiyileşkila bolatti. Hedésila uniñğa “a...” yaki “burjuaziye” (24) dégendek ...or...unçlu... ...alpa...larni kiygüzüp, nabut ...iliş...a bolmaytti!

(25) -Uniñ sözini menmu añlidim, -dédi Ya...up Kerimi aħır (26) ħiyaldin béşini kötürüp, -méniñçe, bu yenila ilmiy mesile. İlim 224(1)-pendiki bes-munazire ar...ili... tedriciy aydiñlaşturıdığan mesile.(2) Buni fakultét namidin matériyal ...ilip yollaşniñ héç...anda... haciti yo... (3) Eger pikriñiz bolsa, Selim Ependiniñ özi bilen sözleşip, he... (4)-nahe...ni aydiñlaştursañlar bolidu. Men o...uğuçılarniñmu aşunda...(5) talaş-tartışış, öginiş ar...ili... bu mesililerni obdan bir terep(6) ...ilalaydığanlı...iğa işinimen!

(7) Havaz Beħti goya teħsis ...olidin çüşüp ketken biçaridek,(8) oñaysız halğa çüşüp ...aldi. U fakultét mudiriniñ öz telipini bunda...(9) sipagerçilik bilen ret ...ilişini oylimiğanıdi.

(10) -Boptu, fakultét namidin matériyal yollaş...a bolmisa, men cin(11) şuci bilen özüm sözleşimen, -dédi u do... ...ilğandek çalvakap,(12) -kéyinki iş...a öziñiz mesul bolsiñiz bolidu, mudir!

(13) –Bolidu, sözlişin, -dédi Ya...up Kérimi hatircem(14) halda, -fakultét namidin emes, şeḥsiy namiñizdin sözleşiñiz(15) bolidu. Kéyinki iş...a elvette men mesul, Havaz Beḥti!

(16) Ular soḡu...la ḥoşlaştı, Havaz Beḥti ciddiyleşkenliktin bosuḡıḡa (17) putlişip yi...ilip çüşkili tas ...aldi.

(18) Kórkem tañ şepiki seherniñ sus tumannini ...izilli.....a pürkidi,(19) uniñ zer talaliri dérizidin asta şunḡup kirip, A...niyazniñ yüz(20)-közini ḡidiklidi. U közini éçip, béşini kötürdi, yata...daşliriniñ(21) bezisi puşuldap, bezisi ḥorek tartip, seherniñ şérin uy...usini(22) uḥlavatatti. A...niyaz dérizidin sirt...a ...arap ...oyup, derhal kiyinişke 225(1) başlidi. Bügün yekşenbe idi, yekşenbe tama... ikki vaḥ bolgaç...a,(2) nurḡun o...uḡucılar kün çaşka bolḡuçe éḡinap uḥlaytti. Kéyin bazarḡa(3) çi...ip, kinoḡa kirip, künni ötküzetti. A...niyaz bügün medikar işlep, (4) azra... pul tépiş ḥiyaliḡa kelgenidi. Yé...indin

béri uniñ yançu...i (5) ...urup ...aldi, u yer-bu yerdin kelgen ...elem he.....ilirimu heclinip(6) tügidi. U bir neççe künniñ aldida ğeyretke kélip, Ğunçe...izni kinoğa(7) tekliip ...ilividi, levzi yerde ...almidi, Ğunçe...iz uniñ bilen(8) ğuddi akisiniñ yénida olтурғандek, şunda...
 ...izğın, mulayim ve dostane halette(9) oturup kino kördi. Uniñ bilen özini erkin-azade tutup(10) parañlaştı hetta A...niyaz bezide hayacandin holu...up, temtirep ...alğanda,(11) u a...köñüllük bilen uniñ ...olini yaki bileklirini tutup, şohlu..., (12) dilkeşlik bilen uniñ köñlige teskin bedri. U A...niyazni çin(13) köñlidin hürmet ...ilatti, uniñ bilimlik, a...köñül, merdane yigit(14) ikenlikidin söyünetti, uni goya öz akisini yaħşı körgendek, bir(15) ğıl iptiharlı..., iħlasmenlik tuyğusi bilen yaħşı köretti. Lékin bu(16) muhebbet emes idi, belki hayat yolidiki vapadar dostlarniñ birbirige(17) bolğan hürmiti ve e...idisidek sap ve ğerezsiz héssiyat idi,(18) Ğunçe...izniñ héssiyati, nazakiti, salapiti, ...is...isi, barlı... yürüş (19)-turuş, söz-herikitide ene şunda... bir küçlük, dostane menivi(20) dol...un bar idi. Ve halenki, A...niyazniñ aşı...ane yüriki bu dol...unniñ(21) şiddetlik hucumida tinmay çay...ilatti. A...niyaz e...illik, tuyğun yigit(22) idi. U gerçe Ğunçe...izniñ meñgü öziğe teve bolmaydığanlı...ini, uniñ(23) rohi ve cismi allı...açan baş...a birsige teellu... bolup ketkenlikini,(24) Ğunçe...izniñ pe...et edeb ve hürmet yüzisidinla, özi bilen yé...in(25) ötüvat...anlı...ini bilsimu, lékin u, yenila ...iz zatğa bolğan tunci muhebbetniñ(26) telve iskencisidin çı...almay, Ğunçe...izniñ birerdemlik şérin

226(1) söhbitidin şoh bé...işliridiki naz ve hararettin, bulbuldek ...é...indap(2) külüşliridiki séhriy temessumdin öziğe bir ğıl rohiy medet ve (3) teselli élip kétivatatti. Mana şunda... çağlarda, u muhebbetniñ he...i...etenmu(4) rehimsiz hökümrán, şep...etsiz ğa...an ikenlikini, uniñ(5) ...anda...tur çek-çéğra, ...aide-nizam dégenlerni bilmeydığanlı...ini, uniñ(6) pe...et öziğe ğas alahide ...aide-nizamliri barlı...ini çüşinip,(7) öziniñ teleysiz te...dirige ten bérip ötmekçi bolatti.

(8) U Ğunçe...izni yeni bir ...étim kinoğa tekliip ...ilişni oylidi.(9) Şunda...

...ilğanda, yürikidiki köyük harariti biraz peslep, bir neççe(10) küngiçe özide bir ğıl

rohiy küç ve ...anaet tuyğusi peyda bolatti.(11) Lékin şu künlerde, yançu... ..uru... idi. Bir
 ...izni kinoğa tekliþ(12) ...ilğaniken, ednasi, töt moçenge ikki bélet éliþ, iç puþu...i(13)
 çi...iriþ üçün, ikki moçenlik gazir éliþ, buniñ sirtida yene(14) yançu...ta, kinodin çi...ipla
 ussuzlu...ni bésiþ üçün gaz süyi yaki(15) méve süyi içidiğanğa beþ-alte moçendek pul
 boluþi kérek. Lékin(16) unçilik pul hazir A...niyazda yo.... Bir ayda bir ...étim béridiğan üç
 yüen(17) turmuþ pulimu yene on ikki künden kéyin tar...itilidu, téhi u(18) tar...itilgiçe çaçlar
 ösidu, kiyimler kirliþidu, tamakimu tügeydu. Démek(19) u pulmu satıraþ...a
 kétidu, munçiğa tölinidu, sopun alidu, tamaka(20) alidu... Vay ħudayimey!... Ourisun bu
 namrat o...uğuçili...! Tiyyinni tiyinge(21) ulaþturmey, mohtacli..., ħurbetçilikte ötemdu kiþi!?

(22) A...niyaz mana şu moħtacli...tin azra... bolsimu ...utuluþ üçün,(23) bugün
 yekþenbide medikar işleþ ...arariğa kelgenidi. U hemrahlirini(24) oyğitivetmeslik üçün
 yata...ta asta, yeñgil heriket ...ilip,(25) kiyimlerini kiydi, yüzini çala-bula yudi ve aħşam
 teyyarlap ...oyğan(26) yérin nanni dağ suğa çilap içip, rahatlinip bir kékirdi-de, 227(1)
 yata...tin çi...ti. Seherniñ havasi sap ve sal...in idi, u azade nepeslinip, (2) ħulaç taþlap
 mañatti. Yumþa..., bucğur çaçliri yénik şamalda(3) yelpünüp, a... ħese köñliki pirildap
 uçatti. U yoğan ...edemler bilen(4) téz-téz méñip, döñ kövrüktiki medikar baziriğa bir

demde yétip(5) keldi. Bu yerde ya...a-yurtlardin é...ip kelgen he...i...iy işlemçilermu,(6) lağaylap kün ötküzidiğan bikar teleplermu bar idi. Bir çağda, ularniñ(7) yéniğa béşiğa çimen doppa, üstige a... çüçünge kemzul kiygen, ellik(8) yaşlar etrapidiki a... pişma... bir adem keldi. U medikarlarni bir ...ur(9) köz-öñidin ötküzdi, küç ve ditini bilmekçi bolğandek, (10) reñgiroyiğa, put-...olliriğa zen sélip ...aridi, aħır A...niyaz uniñ(11) közige issi... köründimu ...anda..., udulla uniñ aldığa keldi ve uniñ(12) mulayim yüzidin ç...ip turğan balılarğa ħas saddili... bilen halalli...ni(13) körüp, köñilini toħtat...an halda soridi:

(14)-Ukam işlemsiz?

(15)-Hee, işley dep keldim. (16)-Néme

iş ...ilalaysiz?

(17)-Hemme işni ...ilimen! -dédi A...niyaz ügiliri bürüp(18) ç...an yoğan, küçlük ...olliri yéyip.

(19) Tam suvaymiz, suva... lay ételeydiğansiz? -Héli...i adem yene (20)

ezveylep soridi.

(21) -Étimen aka, on neççe yaş va...timdin tartip lay bilen (22) hepileşkenmen! (23) Yaħşı, unda... bolsa bugün karamitiñizni köridikenmiz(24) -de! -dédi

héli...i adem A...niyazni ħata talimiğanli...idin ħuşal(25) bolup, -hoyliniñ tamliri zeylep ketken, şuni uldaysiz, yaħşı(26) işlisiniz, çüşte bir vaħ tama... bilen bir koy bérimen.

228(1) -Aka, ħatircem boluñ, işni siz razi bolğudek yaħşı ...ilimen,(2) -dédi A...niyaz uniñ bilen bille mañma...çi bolup, -lékin bir(3) koy sel az bolup ...aldi, bir yérime koy bériñ, bolamdu?

(4) Héli...i adem bir az turup ...aldi, közilirini ...isip bir nersilerni(5) oylidi ve aħır mucmelrek ...ilip:

(6) -Oéni, işleñ, -dédi méñiş...a temşilip, -siz méni(7) razi ...ilsiniñ, inşaalla, menmu sizni razi ...ilimen!

(8) A...niyaz uniñ ar...isidin mañdi, ular “buğda munçisi”niñ(9) aldidin ötüp,

cenubiy yolğa çı...ti ve u yerdin töt kövrük terepke(10) ...ayrilip ketti. Bu ademniñ öyi aşu yerdiki bir halta koçıda idi.(11) A...niyaz béğirreñ sirda sirlanğan ...oş ...anatlı... işiktin kiripla, köñli(12) vallida éçilğandek bolup ketti. Üç éğiz öyi bar azade hoyla pakiz hem(13) körkem idi. Hoyliniñ otturisdiki reñmu reñ güller bilen (14) culalinip turğan ça.....anğine güllük ademniñ ça...atti. Oizil(15) taci, gülesimen, ecdiha gül, enber gül ve ...izil, a..., halreñdiki(16) etir güller bes-beste poreklep, éçilip, hoyliğa köñülni ğidi...liğuçi(17) huş buy hid çéçip turatti. Güllükniñ çet-çörisige(18) tikilgen kavilarmu yapra... çı...irip, pilek yéyip, ögzige tartılğan(19) yiplarğa birer ğulaççe yöğişip çı.....anidi. İş...ilip, tamliri(20) a...artilğan, güllüki tücüpilep perviş ...ilinğan, hemme nersiler dit(21) bilen cay-cayiğa ...oyulğan retlik, pakiz bu hoyliğa ...ariğanda, bu öyde(22) ...anda...tur

güzelliğe amra..., tebietni söyidiğan çiver, işçan birsiniñ(23) barli...ini cezim ...ilgili bolatti.

(24) -Bizniñ öy muşu ukam, -dédi héli...i adem A...niyazniñ(25) di.....itini bölüp, -...ilidiğan iş ene avu yerlerni uldaş, -u ...oli(26) bilen hoyla tamliriniñ zeylep ketkenliktin hakliri ürküp, ...ara **229(1)** suva...lirimu tökülüp turğan hulini körsetti, -layni mana muşu yerge(2) azrak orek kolap Étisiz, ene avu yéñi topa, saman, mana ketmen, su(3) avu yerde...

(4) Hoyliniñ bir buluñida ikki-üç tağar kelgüdek et topa, birer(5) mişkap saman turatti, sumu güllükniñ yénidiki turubida teyyar idi.(6) A...niyaz derhal iş...a çüşüp ketti, delsep ketmenni ğulaçlap çépip,(7) lay orikini kolidi, andin sendel keşini, köñlikini, şimini sélip(8) taşlap, mayka ve kusar bilenla lay étişke başlıdi. U işni şunda...(9) küç ve dit bilen işlidiki, güllükniñ yénida uniñğa ...arap, çay(10) içip olturğan öy igisimu çin köñlidin tesirlinip ketti.(11) Çünki u, saman arılaştırulğan layni ketmen bilenla emes, belki(12) tiriğiçe pat...a.....a çöküp, péti...dap, çeylep étivatatti. Bunda... yaħşi(13) pişurulğan özlük layda suvalğan yerniñ hem sili..., hem mezmüt(14) bolidiğanli...ini öy igisi yaħşi biletti. Şuña u, A...niyazdin bekmu(15) razı boldi ve tesirlengenlikidin uni bir dem aram élip, çay içişke(16) tekliip ...ildi.

(17) –Ukam, kiçikkine démiñizni élip, birer piyale çay (18) içivéliñ.

(19) -Rehmet aka, téñi çarçimidim, -dédi A...niyaz çaçlıriniñ(20) arisidin sirğip é...ivat...an terlerni biliki bilen sürtüp turup,(21) -avval layni obdanra... pişuruvalay...

(22) Nurğun küç ve ecirdin kéyin laymu teyyar boldi. A...niyaz biraz(23) démini élip, bir-ikki piyale çay içip, emdila tam uldaş...a kirişividi,(24) sirttin ...anda...tur birsiniñ tonuş ayağ tivişi añlanğandek(25) boldi, ayağ tivişi yé...inlaş...anséri A...niyaz uniñ ...uli...iğa nahayitimu siñişli..., (26) tonuş avaz ikenlikini hés ...ildi. Kimdu bu? Ğunçe...iz **230(1)** bolup ...almisun yene? Ya..., u bu yerde néme iş ...ilidu?... A...niyaz(2) oylap ...iyas, ...ilip, birer pikirge kelgüçe, ta...ildiğan ayağ igisi(3)-béşiğa piste reñlik

kapron yağlı... çigken, mañlay çaçlırını büdre(4) ...ilip, kiçikkine ħurum somkisini pulañlat...an halda hoyliğa kirip(5) boldi. A...niyaz uniñğa ...arapla, dañ ...étip ...aldi.

(6) -A...niyaz, siz...

(7) –Siz... Ğunçe...iz...

(8) Her ikkisi bir-birige ...ariğanıçe bir de...i...e ünsiz turup(9) ...aldi. A...niyazniñ çirayı öñüp, tatarğandek çekçeygen közliri(10) ...anda...tur bir oñaysızlı..., ħicilli... tuyğusi bilen par...irap ketkendek(11) boldi. Lékin Ğunçe...izniñ cerenniñkidek dügilek, yoğan közliri(12) ħuşal ve otlu... idi, ħuddi sebiy balılarniñkidek gerezsiz(13) par...araytti. U derhal özige kélip, A...niyazni oñaysız ehvaldin ...utulduruş(14) üçün, aldirap-ténep sözleşke başlıdi:

(15) -Méniñ öyüm muşu, aħşam hedemniñkide ...onup ...alğan, dadam(16) sizni tépiptu-de eceb yaħşı boptu...

(17) Öy içidin héli...i ademniñ avazi añlandı. (18) -

Ğunçe...iz, keldiñmu ...izim!

(19) Ğunçe...iz A...niyazğa “hazirla çi...imen” dep ...oyup, dadisi, anisi(20) bilen körüşüş üçün öyige kirip ketti. Hoylida yalğuz ...alğan(21) A...niyaz ħuddi birsi tuyu...siz komşırğa kéliştürüp muş ...oyğandek,(22) silkinip ésige keldi. U néme üçündür, ...olidiki suva... saymanlırını(23) taşlap, etrapığa eleñlep ...aridi, baya sélip taşlığan kiyimlırını(24) izdidi, lékin kiyimi körünmeytti, belki uni héli...i adem pakizrek(25) tursun, dep öyge ekirip ...oydimikin? A...niyaz aldirap ...aldi. Emdi(26) kütüp turuş...a bolmaytti, Ğunçe...iz yine hoylığa çi...ip ...alsa, bu yerdin 231(1) ...utuluş tes idi. Şu tapta, A...niyazniñ kallisida birla pikir-özi(2) yahşı körgen bir ...izniñ öyide medikar işleştinmu artu...(3) ħorlu... barmu, dégen ğelite bir pikir hökümran idi. Bu pikir zadi nedin(4) keldi, uniñğa ...anda... tesir ...ildi, özimu bilmeytti. Belkim bu(5) yira...tiki ğayibane kündiş sultanni oylap, özige sélişturup şunda... (6) pikirge kelgendu.

(7) Rast, baya uniñ kallisidin -Ğunçe...izni körgen aşu(8) minutta- şunta... bir pikir gillide ötkendek ...ilğanidi: Eceba, u(9) çet elde o...up, yağ içidiki börektek erkin-azade yürsünü, men(10) bu yerde medikar işleymen!...

Ğunçe...izniñ uniñdin méhrini üzelmekli(11) uniñ aşu evzel şaraiti emesmu? Men özümni ...aysi dericige (12) çüşürüp ...oydum-he!... Ah Ħuda, bu hayatta néme üçün ħuşalli...tin(13) azab köptü! Néme üçün, cavabtin sual köptü!?...

(14) A...niyaz aşunda... çigiş ve azabli... ħiyallarniñ ...isişi bilen(15) işini taşlap ...éçiş ...ararığa keldi. Lékin kiyimçü? Apla, mavu péşkellikni!(16) U aldirap, tit-tit bolup turğanda, içkirki öyniñ(17) işiki ğiçirlap éçilğandek ...ildi, A...niyaz Ğunçe...izğa yine körünüp(18) ...élişni ħalimidi, u kiyim-kéçek, uyat-nomus dégenlerni(19) pütünley kallisidin çi...irip, özini işikke attı!

(20) Ħudağa şükür, uniñğa ħaliy, ħilvet yol tépildi. U şar...irap(21) su é...ivat...an “yaşlar östiñi”ni boylap, yu...iriğa mañdi. Anda-munda(22) uçrap ...alidiğan

kişiler uniñ yérím yalıñaç tur...ıǵa ...arap “ten heriketçi(23) oǵsaydu” dégen ħiyallar bilen
 ötüp kététti. A...niyaz östeñde put(24)-...ollirini yuyup, bir pes aran éliş üçün sémonet
 ...aş...a çı...ip(25) olturdi. Emdi uniñ kallisida yene yéñi pikir tuǵuldi. Söyǵü-
 muhebbetniñ(26) nazuk yerlirini oylap, yigitlik ħururiǵa élip, Ġunçe-232(1)...izniñ
 öyidin ...éçişniǵu ...açtı, emdi nege barma...çı? Küpkündüzde(2) muşu péti-éyi...tek yérím
 yalıñaç halda mektepke ...aytış...a bolamdu?!(3) Oizlar uçrap ...alsa ...anda... ...ilidu,
 sava...daşliri körse néme deydu? Eger(4) Seley Oaşañ uni muşu péti körüp ...alsa, şu
 hamanla “A...niyaz(5) kiyim-kéçeklirini ...imarda utturuptu” dep letipe to...up
 tar...itiştin(6) yanmaydu! Hey A...niyaz, saña medikar işleşni, pul tépip ...izlarni(7) kinoǵa
 ekirişni kim ...oyuptu!? Kitabiñni o...up, şéiriñni yézip,(8) gülni dériziniñ sirtidin purap
 yürüverseñ bolmasmidi?!

(9) U, öz-özini ...ayığanmu boldi, lékin iş ötüp ketkendi(10) puşayman ...iliş eñme...li... idi. A...niyaz ornidin turup etrap...a ...aridi,(11) ğerp terepte uniñ közige muttelipniñ ...élin ...ariyağaçlı...i(12) köründi. Bu yer uniñğa tonuşlu... idi, bir neççe ...étim sava...daşliri(13) bilen ders tekrarlaş...a kelgenidi. U şu yerge bérrip, künniñ keç(14) boluşini kütüş ...ararığa keldi, ...arañğu çüşkende mektepke bimalal ...aytalaytti,(15) yati...iğimu ğatircem üsüp kireleytti...

(16) U yene şu östeñni ya...ilap méñip, hayal şimayla, mutellipniñ(17) ...ariyağaçlı...iğa kélivaldi. Oariyağaçlı... sal...in hem ğilvet idi. Taram(18)-taram éri...lardin şildirlap, süzük su é...ip turatti. Terep-terepke(19) çata...lap, yéyilip ösken ...éri, bara...san dereğlerniñ asman şağliri(20) bir-birige tutişip, girelişip, ...ariyağaçlı...ni(21) ...arañğulaşturuvetkenidi. Her ğil ...uşlar pirildap uçup, çiraylı...(22) tilliri bilen viçirlişatti, bolupmu, dereğlerniñ éğiz, ...oyu...(23) şağliri arisiğa yoşurunuvalğan bulbullarniñ ğende urup sayrışı bu (24) yerni ademni huzurlanduridiğan sirli... tuyğular alimige aylandurup(25) ...oyğanidi. A...niyaz ...ariyağaçlı...niñ içkirisige kirdi, éri... boyidiki(26) yéşil çimli.....a sozuldi ve pokinini nem yerge yé...ip, bulbullarniñ 233(1) sayrışidin hozurlinip yatti. Ooyu... dereğzarlı..., sal...in hava, bulbul(2) ve uniñ sayrışı, buniñğa ...oşulup, vucudini ot-ateş bolup(3) köydürüp yürgen muhebbet sevdalı...i, ğayibane kündeşlik ...atarlı...lar(4) uniñ ...elbide kötürölüp, mevc urup, nahayiti çoñ...ur ve nazuk(5) şéiriy pikirlerni oyğatti. Pikirler pişip, tavlinip, şunda... çiraylı...(6) misralarğa aylandi ve bu misralar iniñ köñül ğatirisidin bir mu bir (7) ötüşke başlıdi:

(8) Bulbuluñ keptu cénim séni séğinip, (9) Çillival

bulbulçe sayrap ...éşiñğa.

(10) Oañçe çöl-deştlerni bas...andu hérip, (11) Söy

uniñ meñzige, ...undur béşiñğa!

(12) Uniñ segek, ötkür kallisida muşunda... şéiriy pikirlerdin(13) bir ...añcisi

peyda boldi ve ular asta-asta misralarğa aylinip, uniñ(14) köñül deptirige yézildi....

(15) Kün tikilişip, çin...i çüştin hever berdi, her küni üç vaḥ(16) tama.....a -gerçe ḡorigil ve az-az bolsimu- köngen ...orsa... emdi(17) tartış...andek, aç...andek boldi. Uniñ közige her ḥil nanlar bilen(18) tama...lar körünüške başlidi, u oylimasli.....a, körmeslikke tirişip,(19) pikirini baş...a ya.....a ...açurğan, közini yumuvalğan bolsimu, lēkin(20) dastḥanağa tizilğan ḥuş pura... nanlar bilen teḥse, çinilerge toldurulğan(21) yañzimu yañza mezzilik tama...lar uniñ baş-közi etrapida pir...irap(22) aylinatti, uçatti. Bu ḥiyaliy menziriler uniñ téḥimu iştiyini éçip,(23) şölgey bezliriniñ ḥizmitini küçeytivetti, uniñ aḡziğa(24) iḥtiyarsız séri... su keldi ve uni demmu dem ḡurtulditip yutuş...a(25) başlidi. Aḥir u biraz bolsimu nepsini bésiş üçün, éri...tiki 234(1) muzdek sudin oçumlap içti. Lékin bu hergizmu tama...niñ ornini basalmaytti,(2) şunda... bolsimu, u “...orsi...imni li...livaldim” dégen aldaş(3) tuyḡusi bilen özini bezlep, melum va...itni ötküzdi. Kün ḡerbke(4) aḡdi, va...itniñ ötüşi bilen A...niyazniñ aḡli... azabimu evcige(5) çı...ti. Emdi

uniñ aş...azini tövenge tartışıp, ...orsi...ini ħuddi(6) ...urt-...oñ...uzdek bir nersiler
cé...ivat...andek, azabli... bir tuyǵu peyda(7) boluş...a başlıdı. U yat...an yéridin öre bolup, bir
tüp kadañ ...ariyaǵaç...a(8) yölendi, uniñ yoǵan ğolini boǵma...-boǵma... ösmiler
...aplap ketkeçke,(9) A...niyazniñ dümbisini aǵritti, lékin u hazir bunda... cismaniy(10)
aǵri...ni sezmeytti. Hazir uniñ pütün nérvilirini igilivalǵan nerse(11) açlı... ve uniñ
zeherdek aççı... azabi idi. Uniñ şunda... bécirim(12) téni asta-asta maǵdursızlinip
kétivatatti, şunda... ötkür roşen(13) pikirimu barǵanséri ħirelişip, “nan” dégen bir
u...umniñ dairisidin(14) néri ötelmeyvatatti. Şu esnada, uniñ éri...tiki suǵa tikilip
turǵan(15) ħiyalçan közi töven é...imdin piltiñlap üzüp kelgen barma...çılık(16) ikki
béli.....a çüşti. U özige emek tap...andek ħuşal bolup, éri.....a(17) éñişti ve bir dem
bolsimu, açlı...ni untuş üçün, béli...niñ sudiki(18) erkin, ğemsiz heriketlirini tamaşa
...iliş...a başlıdı kiçikkine béli...niñ (19) hayatli... üçün, yaşaş üçün, é...imǵa ...arşı şiddet
bilen (20) piltiñlap üzuvat...anli...i, öz yolida uçrıǵan nersiler içidin nahayiti (21)
muşe.....et bilen yem tépip yevat...anli...i ve ...ap...ara kümüça...lar bilen (22) némiler nidu
talişip élišivat...anli...iǵa ...arap oturup, A...niyazniñ birdinla (23) tepekkuri canlandı.
Pikir yolliri éçilip ketti. Şu haman uniñ (24) ésige téħi yé...indila o...uǵan Amérika
yazǵuçisi Cék Londunniñ “Hayat...a (25) Muhebbet” dégen meşhur hékayisi keldi. Bu
hékayini u bir emes, (26) üç ...étim o...uǵan, uniñdin hayatniñ ...immitini, güzelligini
sezgen, 235(1) uniñǵa érişiş üçün baturlu... ve ...eyserlik bilen merdane yaşaşniñ (2)
lazimli...ini hés ...ilǵan. Ois...isi uniñdin hayatli... üçün, yaşaş (3) üçün, tūgimes-pütmes
menivi küç-...uvvet alǵanıdı. Bayi...i béli...larǵa (4) ...arap oturup, uniñ köz aldıǵa
hékayidiki açlı... dévisi (5) bilen, aǵri... azabi bilen, şep...etsiz tebiet bilen, yirt...uç
hayvanlar (6) bilen yekke yégane ceñ ...ilip, aħir...i tini...i ...alǵuçe hayatli... üçün (7)
kürüşken ...eyser, iradilik, ezimetniñ yar...in simasi keldi. A...niyaz (8) uniñdiki casaret,
irade ve küç-...uvvettin insan vucudidiki yoşurun (9) küç bilen i...tidarniñ teñdaşsızlı...ini
hés ...ilǵanıdı. U adem (10) bir neççe kün aç ...alǵanda canni sa...laş üçün aħir cilǵıda

ömilep (11) yürüp, ot-çöplerni, yava giyahlarni ħuddi kalidek yalmap yégen, (12) kölçektiki barma...tek teñge béli...larni tutup ħam péti çayniğan, keklik (13) uvisidin emdila tuħumni yérip çi.....an keklik balilirini tutup, (14) tirik pétiçila ağıziğa salğan, keklik baliliri uniñ çışliri arisida (15) ħuddi tuħum şakilidek ...irisliğan, u yene hayatli... üçün, yirt...uç (16) böriler ġacilap taşlivetken buğa balisiniñ ustiħanlirini ağıziğa (17) sélip, çışliri sunup ketküçe çayniğan, şoriğan, hetta ustiħanni (18) taş bilen yencip, açközlük bilen yut...an... Şunda... ..ilip, u özini (19) paylap yürgen késsel böriniñ her ħil ħirisliriğa ta...abil turğan, (20) aħir uni yéyiş üçün ağızini aç...anda, böriniñ kékırtkidin çışlep (21) öltürgen... Yaşas bu adem üçün şunda... müşkül, azabli... (22) bolsimu, hayat uniñğa şunda... derd-elem ve küpletlerni ata ...ilsimu, u (23) yenila meñgü aram tapidiğan, ...iyniliş, azabliniş ve barli... péşkelliklerdin (24) bira...la ...utulidiğan ölümni ħalimiğan! Némiş...a ħalimiğan? (25) Çünkü, uniñ téni bilen cénini bir-birige bağlap turğan hayat riştisi (26) şu ...eder mustehkem, şu ...eder şérin idi. Hayat güzellikke, **236**(1) küç...uvvetke, cuş...unlu.....a tolğan tétik, saġlam hayat idi. U (2) şunçe yil yaşap, şunçe azab-o...ubetlerni çekkendin kéyin, ölüp (3) kėtişni tolimu ...amlaşmiğan iş hésablaytti. Te...dir uniñğa her ...ançe (4) şep...etsizlik ...ilğan, cénı tumşu...iğa kélip ...alğan bolsimu, u ölümge (5) boysunuşni ħalimidi, ölümniñ cañgilidin ...utuluş üçün,

...eyserlik (6) bilen élišti. Uniñ nezeride, mana şunda... baturlu..., meğrurlu... (7) bilen yaşaş hésabiğa, hayat téhîmu çirayli..., téhîmu menilik, téhîmu (8) ...immetlik bolatti!...

(9) A...niyaz cék londunniñ ...elimidin çi.....an bu yal...unlu... obrazni ve (10) u he...tiki semimiy, tesirlik bayanlarni eslep, köz aldiğa keltürüp, (11) özide yéñi bir küçniñ peyda boluvat...anli...ini sézişke başlidi, u özini (12) ...elbidiki aşu ğayivi adem bilen sélišturup, çoñ...ur ħicilli... (13) ve biaramli... hés ...ildi. Rast emesmu, u adem hepte aç ...alğan, uni (14) az dégendek, tebietniñ şep...etsiz sina...liriğa, yirt...uç hayvanlarniñ (15) mudhiş ħirisliriğa duç kelgen. Şunda... halettimu, u yene ...atmu ...at (16) azab- o...ubetni capa-muşe.....etni, aħiri béríp ölümni yéñip, hayat...a, (17) tiriklik körüngen sahilğa, isnanlar arisiğa ...arap ...um üstide (18) beeyni yarılanğan taşpa...idek tolġinip, sörülüp aldiğa ömiligen! (19) Uniñğa ...ariğanda, A...niyazniñ yérin kün aç ...élişi némiti!? Éġizğa (20) alġuçiliki barmu buniñ!? U téħi ħilvet derelikte, sal...in éri... (21) boyida, azra...mu küçini ħoratmay, azade dem élip yatmamdu!...

(22) A...niyaz ene şunda... canli..., tesirlik ħiyallarğa bérilip, özini (23) ene şunda... yar...in, yüksek obrazlarğa sélišturup olturup, künniñ (24) alli...açan pat...anli...ini, ...ara yaġaçli...ni gugum ...arañġulu...i ...apliğanli...ini (25) sezmey ...aldi...

(26) Etisi etigende, uniñ yati...ida Ġunçe...iz peyda boldi. Uniñ ...olida **237(1)** A...niyazniñ tünügünki kiyimliri turatti. Çirayli... ...atlanğan (2) köñlek bilen şim yuyulup dezmallanğanidi.

(3) -Néme ...ilġiniñiz u A...niyaz?! -dédi Ġunçe...iz domsarap, (4) -bizniñ öy ħuddi turmidek hemmini untup ...éçipsizġu?

(5) A...niyaz néme déyişini bilmey ...izdin közini ...açurdi. U öziniñ (6) tünügünki ...ili...iniñ zadi néme üçünlükini çüşendürüp bérelmeytti.

(7) -Keçürüñ, Ġunçe...iz, -dédi u eyibkarlardek miskin (8) avazda, -néme ...ilğanli...imni özümму bilmeymen!...

(9) Bu söz herhalda Ġunçe...izğa çin ve semimiy tuyuldi, dimisimu (10)

turmuşta, adem bezide özimu bilmey ...ilip salidiğan işlar azmu? Şuňa (11) u, çirayini sel-pel éçip, azra... tartinğan, ...orunğan halda, (12) dadisiniñ tünügünki amanet gépini yetküzdi:

(13) -Tünügün siz ...éçip ketkendin kéyin, dadam delsep ħapa (14) boldi, kéyin bir nersini çüşengendek, öydikilerge ...altis yigit (15) iken, yaĥşi yigit iken, ...arañlar, o...uvétip özini ħar ...ilmay, (16) küçini ħar ...iptu, bunda... halal, ġururlu... yigit kem tépilidu, dep (17) sizni bek maĥtap ketti! –dédi, lékin dadisiniñ eñ aĥirida “bala (18) ...ilivalsa bolġudek yigit iken” dégen gépini yoşurup ...aldi.

(19) A...niyaz üçün Ġunçe...izniñ aġizidin şunçilik maĥtaş (20) geplerni añlaşmu yétip aşatti.

(21) -Dadiñizniñ yaħşı köñlige rehmet, -dédi u Ğunçe...izniñ (22) ...olidiki kiyimlirini élivétip, -éytip ...oyuñ, dadiñiz mendin rencimisun! (23) Sizgimu rehmet, kiyimlirimni yuyup avare bopsız!

(24) –Erzimeydu, ħoş, men kettim! (25)Ular soġu...

körüşüp, issi... ħoşlaştı.

238(1) O...ut...uçıarniñ bögünki partiye öginişide, Selim Ependi (2) bilen Havaz Beħti yene tutuşup ...aldi. Öginiş delsep gézit o...uştin (3) başlinip, aħiri fakultétniñ növettiki veziyiti üstige kelgende, (4) Havaz Beħti sözlep munda... dédi:

(5) -O...uġuçılarniñ seviyisini no...ul medeniyet no...tisidin (6) ölçigendek, ħata bolidu. Eger şunda... ..ilinsa, bu prolétariyat ölçimni (7) burjuaziyiniñ céñiġa salġanlı... bolidu. Lékin, hazir bizde şunda... iş (8) yüz berdi, bezi o...uġuçılar he désila hékaye, şéir, ma...ale yéziş...a (9) sérilip siyasiy bilen kari bolmayvatidu. Bezilerge ...elem ħe.....i dégen (10) işiktinmu, dérizidinmu, tuñlüktenmu kirip, ularni çirik burjua (11) turmuş yoliġa başlavatidu. Beziler téħi tep tartmastin: “Biz o...ut...uçılardin (12) éşip kettu..., yene éşip kétimiz!” dep gidiyip (13) yürüşüvatidu...

(14) -Uniñ némisi yaman!? -dep Havaz Beħtiniñ sözini ...apbeldin (15) bölüvetti Selim Ependi, -o...uġuçılar bizdin éşip ketse, biz (16) uniñdin ħuşalli..., iptiħarlı... hés ...ilişimiz, ularġa diyek ...oyup, (17) pişañ ...isturup, téħimu éşip kėtişi üçün türkte boluşimiz lazim. (18) Şunda... ..iliş -he...i...iy bir o...ut...uçiniñ ħuşalli...i, arzusi, (19) beħti!...

(20) -Siz aldirimañ, men sözlep bolay! -dédi Havaz Beħti (21) öñüp, tatirip, -men bularni hazir fakultétimizniñ siyasiy turmuşıda (22) sa...linivat...an naçar, ziyanlı... illet dep ...araymen. Eger biz buni (23) tedbir ...ollinip çeklimisek, tüzetmisek, bizniñ menivi turmuşimiz **239**(1) bolġinidu, a... muteħessislış evc élip, ...izillış tos...unlu.....a (2) uçraydu...

soridi.

(3) - Oanda... tedbir ...ollinimiz? -Kimdur birsi tulumdin to...mak (4) çi.....andekla

(5) –Méniñçe, -dep sözini davamlaşturdi Havaz Behti çoñ (6) siyasionlardek köreñ ...iyapette, -tedbir nahayiti addiy: Birinçidin, (7) fakultétta siyasiy öğinişni küçeytişimiz, buni o...uğuçılar içidimu, (8) o...ut...uçılar içidimu uzun muddet élip bérişimiz لازم; ikkinçidin, (9) hazır o...uğuçılar arisida keñ evc élip ketken tansini (10) çeklişimiz لازم. Méniñçe, tansa meydani -muhebbetlişiş soruni, (11) tansa oynaşniñ özi iş...ivazli...!...

(12) Bu gep bilen teñ yiğın meydani davalğup, canlinip (13) ketti, u yer-bu yerdin eceblengen, déliğul bolğan, ...olliğan hem (14) narazi bolğan pikirler kötürüldi:

(15) -Tansini çekleş?!... (16) -Bu

...anda... bolar?...

(17) –Toğra, çeklimise, bulğiniş bolidu!... (18) -Ademge

menivi turmuş kérek emesmu?

(19) -Oorsa... toymayvatsa, oyun-külkige nede heves! (20) –

Emise, yiğlaş kérekmu?!...

(21) -Hazir ...iynçili... devri, -dep resmiy söz aldı Selim (22) Ependi, u Havaz

Behtiniñ bayi...i tansa toğrisidiki “uluğ söz”lirige (23) ...arşı tiğmu tiğ hucumğa ötkenidi,

-maddiy cehette biz (24) o...uğuçılarni ...anaetlendürelmeymiz. Emdi özimizniñ ...olidin

kélidiğan (25) menivi cehette ularniñ turmuşini béyitişnimu çeklisek, u çağda **240**(1)

mektepte ...anda... veziyet şekillenidu? Buruhtumlu... ğeyvet-şikayet (2) evc alidu!

Oorsi...i toymavat...anniñ üstige, azra... oyun-tamaşnimu (3) çekleş-del ölgenniñ üstige

tepmek bolidu! Emdi (4) muhebbetlişiş mesilisige kelsek, adem melum yaş...a yetkende,

cezmen (5) muhebbetlişidu, toy ...ilidu, bu fiziologiyilik éhtiyac, şunda...la (6)

cemiyetniñ éhtiyaci! Bu hergizmu kimniñdu iradisi boyıçe, unda... (7) yaki bunda...

bolidiğan iş emes! Muhebbet Turmuşniñ kem bolsa (8) bolmaydiğan bir ...ismi. Kişilik

hayatta muhebbet bolmisa, ğuddi kök (9) asmanda ...uyaş, zéminida gül bolmiğanğa

oğşaş, Turmuş ...a...asli.....a (10) aylinip ...alidu. Yigirme yaştın hal...iğan yaşlar del

“köyüp ...éliş”, (11) “muhebbetke teşna boluş” devride turğan bolidu. He...i...iy muhebbet

(12) kişige ilham ve küç ata ...ilidu, ...işilik hayat...a téhimu güzel meniler (13)

béğişlaydu, muhebbet kişilik hayattiki eñ şoğ eñ güzel küy!... (14) Tansini çekleş bilen

uni tosüp ...algili, uçu...turuvetkili bolarmu?! (15) Méniñçe bu ehmikane urunuş!

(16) –Siz... Siz Selim Ependi... Néme devatisiz!? -Havaz Behti (17) aççı...lap,

dudu...lap, olturalmay ...aldi, elpazidin öz pikirini toğra, (18) toğra bolğandimu,

asmandin-yergiçe toğra deydiğan bir ğil telve cahilli... (19) çi...ip turatti.

(20) Héssiyati sus, micezi ...opal kişilerniñ turmuş tuyğusi (21) hamam méhir-

şep...etsiz hem menisiz bolidu. Bunda... ademler ğuddi reñğa (22) reñ gül-giyahlar

éçilğan yéşil yayla...ta pe...et ot-çöpnila köridiğan (23) at-kaliğa oğşaş, güzellikke,

icilli.....a, ...izginli.....a tolğan (24) hayattin tolu... behr alalmaydu! Bizniñ Havaz Behtimu ene şu hıyalğa mensup (25) adem bolğaç...a, u ...aynam taş...inli.....a çömgen bu aliy bilim (26) yurtidiki yaş o...uğuçılarnıñ güzel ve yollu... intilişlerini çüşenmeytti, **241**(1) ularniñ menivi hayattiki oy-hıyal, telep-arzuliri (2) uniñğa bigane idi. Yaşlarğa has cuş...un, ...izgin ve romantik turmuş (3) uniñğa hemişe tinçsiz, heddidin aş...an hem yolsizli... bolup (4) tuyulatti. Şuna u bayi...i pikirini nahayiti işençlik ve dağduğıli... halda (5) yene otturiğa ...oydi:

(6) -Tansini çekleş kérek!

(7) U öziniñ ...etiy pikridin, meğrur avazidin heveslinip (8) küldi, lėkin külke uniñ ağızidila idi, içide bolsa, Selim (9) Ependini çaynap pür küvetküdek öçmenlik bar idi!

(10) Öginiş va...ti toşuş...a az ...aldi. Tansa toğrisidiki pikirler bir (11) yerdin çi...midi, ikki hıl pikirniñ ...arimu ...arşili...i héli keskin (12) idi. Hemmeylen fakultét mudiriğa ...aridi, u muşu yerniñ kattisi (13) bolğaç...a, ...aide boyıçe, bir nerse déyiş kérek idi. U saitige ...arap (14) ...oyup ...is...ila sözlidi.

(15) –Yoldaşlar, adem addiy bolidu, lékin uni terbiyilep (16) yétiştürüş addiy iş emes! Méniñçe turmuştá memuriy buyru... bilen (17) çekligili bolidiğan nersiler bar, çekligil bolmaydığan (18) nersilermu bar. Tansa toğrisidiki pikirlerini mektep rehberlikige (19) doklat ...ilip köreyli. Çünki, bu fakultétimizdiki iş emes, (20) mektep haraktérlik iş. Belkim bizniñ pikrimiz yaħşı bir teklip bolup (21) ...alsa eceb emes!

(22) Havaz Behtı keçlik tami...ini yepla yata... öyige kirip ketti. U 242(1) yerde çüşte körüşke ülgürmigen bügünki gézitler bar idi. U aditi (2) boyıçe, delsep gézittiñ birinçi bétige köz yügürtti, eger u yerde (3) baş ma...ale yaki birer muhim yiğinniñ hıviri bolsa, u çala ...oymay (4) o...uytti, adettiki heverler bolğan bolsa, mavzulirini o...up ...oyupla ötüp (5) kététti. Bügünki gézitniñ birinçi bétı uniñ meylini (6) tartalmidi, u derhalla özi yaħşı köridiğan üçinçi betni açtı. U (7) yerdiki “bilim yurtı” sehipisidin nurğun yéñi nersilerini (8) bilivalatti. Mana, bugünmu uniñ közige yéñi ve ...izi...arlı... mavzular çéli...ti: (9) “Kün néme üçün etigen ve keçte çoñ körinidu?”, (10) “poçtida néme üçün yéşil reñ belge ...ilididu?” “Oula... kolaşniñ ziyini”, (11) “aççı...suniñ paydisi”... Lékin uniñ di.....itini şu sehipiniñ (12) aħıridiki “néme üçün paraħot ğerbke mañğanda bir sotka 24 saettin (13) uzun, şer.....e mañğanda 24 saettin ...is...a bolidu?” dégen mavzu (14) tartivaldi. U “bunda... nersilerini bilip ...oyğanniñ ziyini yo..., birer (15) ...étimli... sözümge ...isturup ...oysam, kişiler heyran ...almamdu!” dep (16) oylap, uni aldıraş o...uş...a başlıdi: “1519 yıl 9-ayniñ 20- küni (17) beş dane İspaniye paraħoti Magilanniñ yétekçilikide, salıkar portidin (18) ğerbiy şarğa sayahetke çi...idu, ular déñiz, boran ve dol...un bilen (19) élišidu...”

(20) Şu yerge kelgende, ışık ğiççide éçilip, öyge Zayit kirip (21) keldi. (22) -

Ça...iriptekensiz, muellim, -dédi u işikniñ yénida öre (23) turğiniçe.

(24) –He, he... Toğra, sizni kélip ketsun dévidim, -dédi (25) Havaz Behti

...olidiki gézitni çay üstilige taşlap, -...éni olturuñ, (26) mana bu yerge...

243(1) Zayit uniñ yénidiki safağa olturdi. Havaz Behti taş...iri...i (2) öyge boyundap var...iridi:

(3) -Hoy ...izim, apiñizğa deñ, çay teyyarlisun.

(4) -Rehmet muellim, öydikilerni avare ...ilmañ, -dédi Zayit (5) tüzüt bilen, - men tama... yepla keldim.

(6) –Emise, parañlişivéreyli, -dédi Havaz Behtimu tekellup (7) ...imlayla, -

...anda..., turmuş işida hatircem bolğansız? Hazir Badamgül (8) bilen munasivitiñlar

...anda...ra...?

(9) Héli yaḥşi, -dédi Zayit ançe ...anaet ...ilmiğandek (10) ...iyapette, -herhalda

Şevkettin ümidini üzgendek ...ilidu...

(11) -Ḥatircem boluñ, u emdi sizge oñçe ...aldi, -dédi Havaz (12) Beḥti uni

...uşlap, -lékin ésiñizde bolsun, siz uni tola maḥtap (13) ...ula...lirini pañ ...ilivetmeñ, kepternimu çala pokan ba...misa, ...apa... (14) şaldirlat...anda ögzige çüşmeydiğan boluvalidu! Emdi resmiy gépimizge (15) kéleyli, bugün sizni ça...irtişim, bezi işlarni siz bilen meslihetlişiş. (16) Añlisam, beziler bizni solçilli... ...ilivatidu, deptu. Toğra biz (17) solçılar, biz şeyilerniñ alğa ...arap tere...iy ...ilişini ilgiri süridiğan (18) aktip içtimaiy küç. Biz sinipiy küreş bilen şuğullinimiz. (19) Sinipiy küreş hergizmu ağabeystakit u...um emes, belki u, (20) eñ bay, eñ canlı... ve kişini eñ hayacanğa salidiğan turmuş mezmunini öz içige (21) alidu. Bizge ...arşı turidiğanlar bizniñ del mana muşu küreşçan (22) iradimizdin ve prolétariyat...a ḥas ...etiylükimizdin ...or...idu! -U biraz (23) turuvaldi, baya öçürüp ...oyğan tamakisini ...ayta tutaşturup dem bilen (24) içige tartti ve iç-içidin tolğınip çi...ivat...an köküç islarni (25) püvlep bolup, Zayitin tasadipiyla soridi, -siz “ḥuşı guruhi” (26) toğrisida añliğanmu?

244(1) –Hee, gézit-jurnallardin azra... o...uğan.

(2) -Mana şu “ḥuşı guruhi” edebiyat saheside uzun yıl (3) yaşlarni zeherlep kelgen “nopuzlu... erbab”, -dédi Havaz Beḥti (4) közliridin bir ḥil nepret ve öçmenlik uç...unlirini çaçritip, (5) -ene şunda... “katta kişiler”ge pe...et ikki neper “addiy kişi” ta...abil (6) turuş...a cür’et ...ilip, ḥuşı guruhiniñ burjua idéalizmiğa ot écip, (7) aḥiri “çoñ meḥlu...” üstidin ğalip kelgen. Bizniñ bu (8) yerdimu özini “bilimlik, muteḥessıs” dep ativalğan bir “erbab” (9) bar. Bezi nadan o...uğuçılarniñ nezeride, u şunda... ...arilivatidu, lékin (10) bizniñ nezerimizde, u “a... muteḥessisliş” yoliğa ...arap kétivat...an (11) burjuaziyiniñ küçük bir carçısı. Emma uni küçük dep, sel (12) çağlığı bolmaydu, çünki u, munberdin, léksiyilerdin ve bezi o...uğuçılarniñ (13) ...arığularçe ço...unuşidin paydilinip, nurğun pak, sebiy (14) yaşlarni zeherlep kételeydu. Ötkenki birleşme ders...anida “Oiri...

Birinçi” (15) filimi toğrisidiki muhakimide şunda... boldiğu! Şyucéñcuyiniñ (16) edebiyattiki evrişkisi bolğan aşunda... çoñ zeherlik çöpni aşkara (17) mahtaş kiçik iş emes! Oanda... dédim?

(18) -Toğra muellim, nahayiti toğra éyttiñiz, -dédi Zayit uniñğa (19) dost tartip, -Selim Ependiniñ şu künki sözi nurğun o...uğuçılarniñ (20) kallisini ...ayduruvetti, nezeriyivi asasi héli obdan (21) o...uğuçılarmu téñir...ap ...aldi...

(22) -Men bu ehvallarni cin şuciğa ucır-ucurığıçe ...oymay (23) éyttim, -dédi Havaz Behti téhımu dédillişip, -u adem buniñğa (24) nahayiti di.....et ...ildi ve yazma matérial teyyarlışımnı tapilidi. Méniñçe, (25) biz Selimniñ léksiylirini közdin keçürüp ba...aylı, bolupmu, siz (26) uniñ siniptiki sözlirige zen séliñ...

245(1) Bu söz Zayitniñ pikirini canlandurup, eslimisini küçeytivetti, (2) u bir dem çoñ...ur oyğa patti, közlirini ...isip, ...aşlırını (3) yimirdi, kéyin birdinla rohlinip, huddi altun tépivalğandek holu...up (4) sözlep ketti:

(5) -Bu gépiñiz bilen bir iş ésimge keldi, muellim, nahayiti (6) éni... ésimge keldi, Selim Ependi téhi yé...indila ders sözlevétip, (7) munda... bir gepni eyt...anidi, oylap ...arisam, bu gepniñ tégide gep (8) bardek ...ilidu...

(9) -Oanda... gep? -Havaz Behti ...uli...ini diñ ...ilip, Zayit...a yüzlendi. (10) Zayit bir tereptin eslep, bir tereptin sözleşke başlidi:

(11) -Munda... gep, u munda... dégenidi: “Yazğuçi, şairniñ (12) méñisi ...oy ...otini bilen toħu katikinla oylaydıǵan addiy déh...anniñ (13) méñisi emes, şunda...la, sendel bilen bazğannila közleydiǵan addiy (14) işçiniñmu méñisi emes, yazğuçi, şair dunyani oylaydu, uniñ méñisige (15) alem siǵidu, ...elbi çoñ...ur hem çeksiz déñizǵa oħşaydu!...”

(16) –Mana, mana! -Havaz Behti ...ollirini kérip, ħuşal bolup (17) ketti, -eksiyetçi démigendimu, zelerlik sözniñ ne... özi. Oariña, (18) bu işçi, déh...an ekser dégen şereplik namni aşkara inkar (19) ...iliş, meşhire ...iliş emesmu!? İşçilar çoñ imaretlerni sélip (20) bermise, deh...anlar aşli... yetküzüp bermise, bizniñ bu aliy bilim (21) yurtimiz mevcut bolup turalamdu?! Biz azra... bir nersini bilivélipla (22) ularni közge ilmisa... bolamdu?! Bu del burjua idiyisi bolmay néme?! (23) Oanda... kişiler özlirini déh...anlardin zérek, işçilardin e...illik dep (24) çağlaydu?! Del burjuaziye, çirigen burjuaziye! Boldi, muşuniñ (25) özila Selimniñ a... muteħessislişiş yoliǵa mañǵan burjua ziyaliysi (26) ikenlikini ispatlaş...a yétip aşidu. Siz Zayit, bularni tézdin **246**(1) retlep, bir matériyal ...ilip yézip çi...iñ, andin o...uğuçılarniñ (2) imzasini çektürüñ, ...ançe köp bolsa şunçe yaħşi! Oanda..., bunçilik (3) işni ...ilalaydıǵansız?

(4) -Elvette ...ilimen, muellim, -dédi Zayit iħlasmenlik bilen, (5) -öz va...tida Şevket, A...niyazlarniñ mektepke patmay köreñlep (6) kėtişi aşu Selim Ependiniñ yantaya... boluşidin bolǵan, Şevket...u tügeşti, (7) emdi A...niyaznimu körimiz!

(8) -Şunda..., çoñ dereħ yi...ilsa, maymunlarmu tozuıydıǵan gep! (9) -dédi Havaz Betli, -bolidu emise, etidin başlap iş...a kirişiñ, (10) ésiñizde bolsun, eger tor sélinmisa,

béli... kölde yaşavéridu, cumu!

(11) Zayit hoşlişip çi...ip ketti, Havaz Behti héli...i gézitni (12) ...oliğa élip baya o...uyalmay ...alğan yerge köz yügürtti, lékin kallisiğa (13) héç nerse çüşmidi, közi gézitte bolğan bilen hıyali Selim Ependide (14) idi...

(15) Üç yérım ...evet binaniñ 2-...evitidiki bir neççe tutaş yata...niñ (16) çiriği yéni... idi. Oariğanda, bu yata...tiki o...uğuçılar néme üçündür (17) milliy aşhanida boluvat...an katta tansiğa barmiğandek ...ilatti. Gav Şuci (18) udul binağa kirip, aşu yata...larni nişanlap ikkinçi ...evetke çi...ti.

(19) İşik yeñgil çekildi, içkiridin birisiniñ sozup éyt...an (20) “merhemet” dégen avazi añlandi. Gav şuci işikni asta éçip (21) yata.....a kirdi, töt buluñğa töt karivat ...oyulğan tarğına yata.....a alte o...uğuçi (22) bir hil malimançılı... içide turuşatti, yata...mu

her hıl 247(1) tama...iniñ aççı... ve ...añsi... ésliriğa toşup ketkenidi. O...uğuçılar (2) Gav Şuciniñ bunda... kütülmigen teşripidin heyran bolup, ...anda... (3) heriket ve ...iyapette bolğan bolsa, şu pėti dañ ...étip turup ...élişti. (4) Birsı karivitida ...iypaş yétip, saman tekiyini ...uça...lap, hıddi (5) söygini bilen muhebbetlişivat...andek hayacanlı... halette idi, yene birsi (6) yata...niñ otturisida öre turğan pėti şepkisini ...iñğir kiyip, ikki (7) ...olini asmanğa kötürüp, goya çoñ bir şairniñ yal...unlu... şéirlirini (8) diklamatsiye ...ilivat...andek tesirlik halette idi... İş...ilip, altisi (9) alte hıl çiray ve alte hıl herikette hem külkilik hem yumurlu... (10) ...iyapetlerde idi. Bularniñ içidiki birsi -...anda...tur bir konsipikni (11) si...imliğan pėti buluñdiki karivatta çaza ...urup olturğan gömüş çiray (12) gayit mayit téhımu eceblinerlik haletke çüşüp ...aldi. Oor...uş, (13) vehimidin uniñ közliri çekçiyip, levliri hıddi durut o...uvat...andek, (14) ihtiyarsız mitildap ketti, ...olidiki konsipikni özimu (15) sezmigen halda uya.....a-bu ya.....a tolğavérıp tirtivetkili tas ...aldi...

(16) Simavi reñlik sarcidin kastum-burulka kiyip, ecdiha (17) güllük galastuk ta...iğan gav şuci bir ...arima.....a, nahayiti huş çiray, (18) ...eddi-...ametlik körünsimu, lékin uniñ béşidiki ...ara soknudin tikilgen (19) partiye şepkisi bilen putidiki lata hıyı üstidiki kastum (20) -burulkılarğa ançe maslaşmıgandek, uni meto çiray ...ilip körsitip(21) turatti.

(22) -Némiş...a tansiğa çi...may, yata...ta toñğuz topi...i oynap (23) olurusiler? - dédi gav şuci işikniñ yénidiki karivat...a olturuvétip, (24) -siler edebiyat fakultétiniñ o...uğuçiliriğu deymen, (25) edebiyatçı dégen güzellikni söymemdu? Tansa, naħşamuzika dégen (26) ne... güzellikniñ özi, uniñdin behr élišni bilmemsiler-ye?

248(1) –Bilimiz, taza bilimiz!

(2) Bir-ikki o...uğuçi şunda... dégeç, bayi...i çöçügen, (3) hodu.....an ...iyapetlirini özgertip, erginrek nepes élišti.

(4) –Emise, néme üçün tansiğa çi...midiñlar? -Gav şuci bu (5) sualni ciddiy

teleppuzda soriğan bolsimu, emma çirayi oçu... ve (6) illi... idi.

(7) O...uğuçılar bir-birige ...arışıp, bir dem cim bolup ...élişti. Bir (8) hazadin kéyin, aridin kimdur birsi ğeyretke kélip munda... dédi:

(9) -Gavşuci bizniñgu ottek tansa oyniğumuz bar, lékin (10) muellim... Bizniñ siyasiy yétekçimiz tansiğa bérişimizni çeklep (11) ...oydi... Kim barsa, eħla... nomuridin ...irkiymen dédi... Şuňa yata...ta (12) toñğuz topi...i oynap köñilimizni éçivatimiz... (13)Gav Şuciniñ ...oyu... ...aşliri yimirilip, közi ...isildi.

(14) -Oaysi muellim u? -dep soğu.....ina soridi u.

(15) O...uğuçılar bolğulu... boldi, dégendek, siyasiy yétekçiniñ (16) ismini oçi...la éytişti:

(17) -Havaz Behti...

(18) -Havaz Behti? -Gav Şuci bir nersini ésige alma...çi (19) bolğandek héli oylandi ve ahirida “boldi ...oy!” dégendek ...olini (20) soğu... şiltip ...oyup davam ...ildi, - he bildim, emdi uniñ gépini (21) añlimañlar, tansiğa bérişiñlarğa men ruħset ...ilimen, eger silerdin (22) “néme üçün bardıñ?” dep sorap ...alsa, “Gav isimlik birsi atayin (23) yata.....a çi...ip, bizni mecburiy barguzdi” dep maña artip ...oyuñlar, (24) bolamdu? -U o...uğuçılarğa bir-birdin ...arap çi...ip, çoñ...ur bir (25) içki tuyğu bilen sözini davam ...ildi, -sava...daşlar, eslide, (26) silerge nahayiti obdan yégüzüşimiz, kiygüzüşimiz kérek idi. Silerge **249**(1) ...ançe ...ilsa... erziytti, çünki siler 60-yillarnıñ evladi, (2) bizniñ nurğun ecdadlirimiz, cümlidin özümme silerni behtlik künlerge (3) eriştürimiz, dep ...an tökken! Lékin hazir döletniñ béşğa (4) kelgen va...itli... ..iyinçili... tüpeylidin, ...olimiz ...is...a bolup ...aldi, şu (5) sevebtin, silermu éğir sina...larğa duç keldiñlar, gerçe arañlardiki (6) bir ...isimler ümitsizlik, çüşkünlik bilen septin çüşüp ...alğan (7) bolsimu, lékin köpçilikiñlar te...diriñlarni döletniñ, hel...niñ te...diri (8) bilen bağlap, vetinimizni ...udret tap...uzaş yolida capağa çidap ilim (9) -pen öginivatisiler, silerniñ namiñlar ço...um tariħnamilerge yézilidu, (10) evlamlarmu silerni hürmet bilen tilğa alidu. Men baya néme üçün (11) silerni tansiğa teklipe ...ildim? Biz hazir maddiy cehette namrat halette (12) turuvatimiz, silermu yérim to..., yérim aç ötüvatisiler, maddiy (13) cehettiki bunda... boşlu...ni her hil menivi paaliyetler bilen toldurmisa... (14) bolamdu? Kolléktip köñül éçiş paaliyetliri ademniñ rohini (15) urğutup, köñül geşliklerini yo...itidu, naħşa-muzika ademde tétik, (16) cuşkun ħaraktér yétildüridu. Şuña derstin sirt...i va...itlarni her (17) hil köñül éçiş paaliyetliri bilen ħuşal ħuram ötküzüñlar, (18) şunda... ..ilğanda, açli...niñ, ümitsizlikniñ azabini yéñip, hemişe (19) rohiy kötüreñgü halette turaysiler!...

(20) Gav Şuciniñ ümidvar, semimiy sözliri o...uğuçılarğa çoñ...ur (21) tesir ...ildi, ular rasttinla ħuşal boldi, köñli tağdek kötürüldi, (22) ħuddi e...illik ata-bovilirimiz “buğday nénniñ bolmisa, buğday sözüñ (23) yo...midi!” dégendek, bu yé...imli... sözler

ularğa del va...tida bérilgen (24) buğday nédek şérin, lezzetlik bilindi. Ular bayı...i açlı... azabını(25) birdem bolsimu untuş üçün, hıyaliğa kelgen işlarni ...ılğan ...ili...liridin (26) özliriçe uyılıp, derhal tansiğa barma...çı boldi, Gav Şucimu **250**(1) o...uğuçılar bilen hoşlaşıp çı...ip ketmekçi bolğanda, tuyu...siz közi (2) Gayit Mayitniñ téhçe hañvé...ip turğan ...iyapitige çüşüp, ihtiyarsız (3) uniñdin soridi:

(4) -Sen bilen ikkimiz kona tonuş...u, deymen?

(5) Bu sözler nahayiti tebiiy hem silik-sipaye éytilğan bolsimu, (6) lékin Gayit Mayit néme üçündür téhımu holu...up ketti, çirayi (7) tartıp, közliri vehime bilen kéñeydi. Gav Şuci uniñdin bu özgirişlerni (8) sézip, derhal teleppuzini özgertti:

(9) -Kona tonuş dégen bir-biridin bunda... tartinip, ...éçip (10) yürse bolmaydu, ismiñ némiti?

(11) Gayit Mayit özini oñşap éğir aç...uçe yénidiki sava...dı (12) avazini ...oyuvétip dédi:

(13) -Buniñ ismi Girit Mirit...

(14) –Néme-néme? Girit Mirit? -Gav Şuci ...izi...ip (15) soridi, -bu uniñ esli ismi emestu, birersiñlar uniñğa aşunda... (16) isim ...oyğan oğşimamsiler?

(17) -Taptiñiz Gav Şuci, -dédi héli...i o...uğuçı ...ayıl (18) bolup, -buniñ esli ismi

Gayit Mayit...

(19) -Munda... déGINE, -dédi Gav Şuci külüp, -ismiñdin ...ariğanda, (20) turpan yaki to...sun tereplerdin oğşimamsen?

(21) -Rast éyttiñiz Gav Şuci, u turpan astanidin, -déyişti (22) o...uğuçılar uniñ toğra ...iyas ...ilğanli...idin heyran bolup.

(23) Emeliyette, bunda... ...iyas ve hökümni pe...et közitiş hem pikir (24) ...iliş

i...tidari küçlük ademlerla ...ilaytti.

(25) Gav Şuci hoşlişiş üçün ornidin turdi ve hemmeylen (26) bilen ...ol élişip kélip, Gayit Mayit bilen hoşlaş...anda, uniñ ...olini **251**(1) uzunra... hem çinra... ...isti:

(2) -Bügün téhimu yé...in tonuşlardin bolup ...aldu..., emdi méni (3) urmaydiğansen?...

(4) Gayit Mayit néme déyişini bilmey ağızini aç...iniçe turup ...aldi, (5) añğıçe

Gav Şuci hemmeylenni yene bir ...étim tansiğa bəriş...a devet ...ilip (6) ...oyup çi...ip ketti.

(7) Yata...ta yene malimançili... başlandi, Gav Şuci bilen Gayit Mayit (8) otturisida bolup ötken “acayip bir iş”din heviri yo... ikki (9) o...uğuçı Gayit Mayit...a yépişivélip, ular otturisida néme iş (10) bolğanli...ini sözlep bərişke aldiraytti. Gayit Mayit çoñ...ur bir uluğ (11) -kiçik tindi, baya Gav Şuci kiriş bilenla ciddiylişip, tartişip (12) ketken nérviliri emdi boşap, öz cayğa çüşti. U ikki sava...dişiniñ (13) ...istişi bilen ve...eniñ tepsilatini sözleşke başlidi...

(14) Gav Şuciniñ micezi ...izi... idi, mektep rehberliri bilen (15) péş...edem o...ut...uçılar üçün ...urulğan alahide kiçik aşhana tursa, u (16) köp hallarda, o...uğuçılar aşhanisiğa kirivélip, balılar bilen talişip (17) -tartişip tama... yeytti ve şu ceryanda ehval

közitip, mesile tépip, (18) bar imkaniyet اساسida tama...ni ...anda... yaħşılaşniñ çare tedbirliri (19) üstide izdinetti. U yene kadirlarniñ ayrim munçisi tursa, bezide u (20) yerge kirmey, o...uğuçılar munçisiğa kirivalatti ve şu bahanıda (21) o...uğuçılarniñ her ħil sadalirini añlap, öz ħizmiti üstide oylinatti. (22) Ötkende, u yene o...uğuçılar munçisiğa kirip, bir çette (23) yuyunuş...a başlidi, munça issi... par bilen tolğaç...a, ademler bir-birini (24) asanlı...çe per... ételmeytti, uniñ üstige, hemmeylen ...ipaliñaç, yüz (25) -közliride sopun mazğaplırı bolğaç...a, bir-birini téħimu tonuyalmaytti. (26) O...uğuçılar munçisi ...iya-çıyalı..., ensiz dünya idi. Birliri alitağıl 252(1) naħşa tovlavat...an, birliri ...izi... letipe eytivat...an, birliri ...iz (2) -ayallar toğrisida epsane sözlevat...an, iş...ilip, kim némini ħalisa, (3) şuni ...ilip ba...idiğan erkin, pinhan yer idi. Külke-ça...ça...lar rasa (4) evcige çi.....an bir peytte, Gayit Mayitniñmu ...izi...çili... ...ilğusi kélip, (5) yüz-közidiki sopun

mazğaplırını hapıla-şapıla yuydi-de, yénida (6) yuyunuvat...an sava...dışınıñ yalıñaç kassisiğa şapıla...lap turup var...iridi:

(7) -Oarañlar aǵıniler, hékim gopeyniñ ...oñıǵa, némidégen a..., (8) némidégen sémiz!... Pah! Pah!... Oiz bolǵan bolsañ özümla alattim-de, (9) séni!... -U bir tereptin var...ırap, bir tereptin şapıla...laytti.

(10) “Hékim gopey”:

(11) –Vay-vay!... Edebsizlik...u bu!... –déğiniçe, baş-közidiki (12) mazğaplarnı értip, tuyu...siz şa.....ide ar...ıǵa örüldi, Gayit (13) Mayitniñ yene bir ...étim şapıla...laş üçün kötürgen ...oli havada leylep (14) ...aldi, heyranlı...ta uniñ aǵzi kamadek éçilip, közliri çekçeydi, (15) çünki, uniñ aldida ...ipyalıñaç péti eceblengen, ...izi...sinǵan halda (16) turǵan adem uniñ sava...dışı “hékim gopey” bolmastin, belki (17) mektepniñ abroylu..., salapetlik başlı...i gav şuci idi.

(18) Gayit Mayit ciddiyleşkinidin ...olidiki “İpar Hjan” markili... (19) sopun bilen nimkeş lõnginimu taşlap, munçidin çi...iş...a aldiridi, (20) lékin Gav Şuci yene héç iş bolmiǵandek:

(21) –Yigit, ...açma, béri gel, bir-birimizni yuyup ...oyaylı! (22) -dep uni tovlidi, lékin bu çağda hicilli... ve ...or...uştin öñsüli (23) öçken Gayit Mayit alli...açan munçidin çi...ip bolǵanidi. Bu işni (24) körgen ve añlıǵanlar her hıl tehlil ...ilişti, beziler “héç gep yo..., (25) yoǵan bir Şuci bizdek mitri...lar bilen bille munçıǵa çüşkendin kéyin, 253(1) “öziniñ şori özige!” dep, Gayit Mayit...a teselli bérip, köñlini (2) yasidi, lékin Seley Oaşan ...esten uni ...or...utma...çı bolup: “Sen (3) ...arap tur eñme..., özüñ kiçikkine işt...i-izǵı nerse turup, (4) şunda... katta şuciǵa edebsiz ça...ça... ...ılǵanlı...iñniñ cacisini (5) körisen, téhi! Şuciniñ ...oñıǵa şapıla...lapsen-he?!” dep uniñ (6) köñlige vehime sélip ...oydi. Şuniñdin béri, Gayit Mayit öz béşiǵa (7) kélidiǵan birer péşkellikniñ yüz bérişini kütüp, ensizlik içide (8) yüretti. Bügün Gav Şuciniñ öz yati...ıǵa şunda... tuyu...siz ve bimehel (9) kirip kélişini u delsep, Seley Oaşan dégendek yamanlı.....a corap, (10) héli

sarasimge çüşkenidi, kéyin Gav Şuciniñ şérin şuhen (11) sözlirini añlap köñli asta-asta cayığa çüşti...

(12) Zayit yé...indin buyan...i amitiniñ yaḥşı boluvat...anli...ini, muhebbet (13) sevdali...idiki aççı... tuyǵularniñ tügep, visal harpididiki tatli... (14) tuyǵularniñ asta-asta köpiyivat...anli...ini sézip, iç-içidin ḥuşal (15) idi. Şuniñ üçünmikin, u Badamgülni ḥuddi ...oldin çi...irip (16) ...oyuştin ...or.....andek, özidin birdemmu néri ...ilmaytti. Ular derslerni (17) bille tekrarlaytti, imtihanǵa bille teyyarli... ..ilatti, kino-tansilarǵa (18) bille baratti. Bunda... üzülmek, tekrar paaliyetler bara-bara ularniñ (19) ...elbini téḥimu mehkem tutaşturidiǵan issi... ..an tomurǵa aylandı!

(20) Bügünki şenbe kéçisini ...anda... ötküzüş toǵrisida, ular (21) tünügünla pütüşüvalǵanidi. Zayitniñ ...atti... telep ...ilişi bilen Badamgül (22) bugün “...izil bina”da bolidiǵan köñüllük tansidinmu, “dostlu...” 254(1) kinoḥanisida ...oyulidiǵan çet elniñ

“A... Kéçe” namli... kinosidinmu vaz (2) kéçip, uniñ bilen “romantik seyle”ge çı...ış...a razı bolğanıdı. Ular (3) keçlik tama...tin kéyin, özlirini bir ...ur tüzeştürüvélipla, mektepniñ (4) ar...a işikidin çı...ip ketti.

(5) Badamgül bugün üstige örük séri...i çittin oyma ya...ili... (6) köñlek kiyip, béşiğa at bağrı reñgidiki népiz romalçe taşlıvalğanıdı. (7) Uzun, ...ap...ara ikki örüm çéçi té...imida yilande suylap (8) turatti. Uni oñ tereptin ...oltu...livalğan Zayit bolsa, burut-sa...ilini (9) pakız ...ırğan, hemişe salvarap turidiğan çéçini anda-munda maylap, (10) üstbaşlırinimu héli tüzeştürüvalğanıdı.

(11) Bunda... haliy, yalğuz, cimcit kéçilerde, aşı...-meşu...larniñ (12) küni tuğulıdu ular sözlişip harmaydu, huşalli... bilen déyişmigen (13) gépi ...almaydu! Bu ikkisimu deslep mektepniñ, sinipniñ, sava...daşlıriniñ, (14) kéyin cemiyetniñ içkiriniñ, dunyaniñ geplirini ...ilişti ve (15) ahırıda, özliriniñ te...diri, isti...bali ve muhebbiti toğrisida (16) sözlişip méñip, çet bir mehellige kélip ...alğanli...inimu sezmey ...élişti. (17) Ançe çoñ bolmiğan bu mehelle çet-çörisige köz yetküsiz (18) étizli...larniñ otturisida idi. Mehelle burunla uy...uğa çömgendek cimcit (19) hem hamuş körünetti. Anda-munda öylerniñ pencirisidin ğuva (20) çırağ nurlırı lipildep turatti, etraptiki étizli...larniñ u yer- bu yérige (21) ehya ...ilinğan cigdilik bilen ...oyu... boncali...lar yira...tin ...ariyip (22) körünetti.

(23) -Nege kęp...aldu..., Zayit? -Sorıdı Badamgül sel endikkendek (24)

keypiyatta, -némanda... inç, sürlük yer bu?

(25) Zayit uni tinçlanduruş...a urundi:

(26) -Adem yaşavat...an yermu sürlük bolamdu! Oariña, avu öylerdiki 255(1) tirik canlarnı, biz hazır mektepniñ şer...iy şimal teripide ikenmiz, (2) mavu mehellidin ötüp...

(3) Zayitniñ gépi ağızıda ...aldi. Tosattın aldı tereptiki bir (4) hoylının itniñ

...aviğan avazi añlinivıdı, ar...idinla huddi dost (5) tart...andek, ularniñ töt teripidin bir

munçe itlarniñ éviz-pes (6) ...aviğan, havşığan ve ħiris ...ilğan avazliri añlinış...a başlıdı. Badamgül (7) ...or...up ketti, Zayitmu ġalcir itlarniñ arisida ...aldu...mu néme?” (8) dégen oy bilen ciddiylişip ...aldı. Lékin yénida yaĥşı körgen ...izi (9) bolġaç...imu, derhal özini tutup, batur, ...or...umsiz yigitlerdeġ ...iyapette (10) Badamgülniñ bilikidin tutup:

(11) -Oor...mañ, cürüñ, özimizni daldiġa alaylı, mavu éri...niñ (12) içi bilen méñip, cigdilikke bérivalaylı! –dédi-de Badamgülni (13) yénik söriġen péti éri...niñ içi bilen cigdilikke ...arap yügürdi. (14) İtlarniñ bes-beste ...aviğan avazi birdem yé...inlişip, bir dem (15) yira...lişip, u ikkisiniñ etrapida uçup yüretti. Ular can-cehli (16) bilen yügürüp cigdilikke kélivaldı, emdi birer it körüp (17) ...almisila, ħeterdin ...utulġanidi. Zayit bir doñġa... cigdige yölinip, (18) hasiriġan péti uh tarttı, Badamgül ...or.....inidin holu...up, aġziġa gepmu (19) kelmey ...alġanidi...

(20) Muhebbet bezide ademni ...or...umsiz baturlarğa aylanduruvétidu, (21) bezide bolsa, yopurma...niñ şildrilişidinmu çöçüydigan tohu yürek ...ilip (22) ...oyidu. Badamgül néme üçündür, köñül tizginini Zayit...a (23) tut...uzğanidi kéyin, ene şunda...
 ...or.....an bolup ...alğanidi, hemişe némidindur (24) endikkendek, bir hil vehime içide yaşaytti. Burun...idek (25) özini erkin, bimalal hem meğrur tutidiğan rohlu..., cuş...unlu...tin(26) esermu ...almiğanidi...

256(1) İtlarniñ havşışı yira...lap, sel-pel bési...ti, uniñ orniğa (2) ...arañğu tün asta-asta bésip keldi, etrap ademsiz cimcit boşlu.....a (3) aylandi. Hava tazilini, ot-çöp, gül-giyahlarniñ puri...i tar...aldi, (4) ...arañğulu.....a çökken cigdiliktin anda-sanda ...uşlarniñ hamuş (5) sayraşliri añlandi...

(6) -Emdi ...aytayli, Zayit, -dédi yüriki bir az iziğa çüşken (7) Badamgül, - némidégen ensiz yer bu!

(8) -Oor...upsiz-he? -Zayit asta ...olini sozup, Badamgülniñ (9) biliner-bilinmes titrep turğan budru... barma...lirini tutti, -...or...mañ, (10) yéniñizda men bar...

(11) Zayit bir hil bésilğusiz teşnali...niñ küçi bilen Badamgülni (12) öziğe tartti. Ularniñ ...olliri girelişip, issi..., hayacanli... tını...liri (13) bir-biriniñ yüzige uruldi. Ular yene kiçikkine midirlisa, (14) yüreklirimu levlimu bir-birige ...oşulup, söygü iş...i bilen (15) irmaş-çirmaş bolup kettetti. Lékin néme üçündür, her ikkisi (16) aşu kiçikkine arili...
 ...alğanda, goya u yer hal...ip ötüş tes bolğan (17) çoñ...ur bir hañdek, çippide tohtap kélişti. Şude...i...ide, Zayitniñ (18) köz aldiğa Şevket keldi, téhi yé...in...i va...itlarğıçe bu budru...
 ...ollarni (19) aşu tutup, bu çirayli..., issi... levlerge şu veten ħaini söygen (20) emesmidi?! Maña teellu... bolğan bu söygü-muhebbettin néme üçün (21) Şevket dégen çürpende adlin behrimen bolidu?!... Zayitniñ géliğa (22) bir nerse ği...
 ...ilip ti...ilğandek boldi, yürikini heset ve kündeşlik (23) oti köydürdi, elem ve azab esiridin pütün bedinige bezgek titrigen (24) olišip ketti...

(25) Şu de...i...ide Badamgülniñ köz öñidimu Şevket gevdilengenidi. (26) Uniñ

cuġi kiçik, emma salapetlik, merdane simasi ħéli...i kiçikkine 257(1) boşlu...ta peyda bolup, Badamgülni eyiblep, meshire ...ilivat...andek, (2) ezeldin özige teelli... bu söyġü lezzitidin bigane birsiniñ behrimen (3) bolma...çi boluvat...anli...iġa ...arşı çu...an kötürüvat...andek, perişan, emma (4) ġezeplik halette ikkisini tosup turatti...

(5)Badamgülniñ nurlu..., a...-...arisi éni... ħuşal közliri muñlinip, (6) birdinla bulut to...an ...uyaştekte tumanlaştı. U (7) hem teeccup, hem ...anda...tur bir içki hesret bilen köz aldida peyda bolġan ħiyalidiki (8) Şevketke naħuş ...arap ...aldi...

(9) Badamgül yürükiniñ holu...uşini bésiş üçün, çişini çişigä (10) çin bésip, Zayitniñ çañgilidiki barma...lirini asta yumuvaldı...

(11) Bulutlu... asmanġa ay çi...ti, u her bir parçe bulut arisidin (12) şunġup çi...ip, nurlu... camalini körsetkende, cimcit, ħilvet (13) cigdilikke sürme reñlik nurini çéçip ötetti...

(14) Şu çağda, Zayit bilen Badamgül hıyal ve eslimiler (15) iskencisidin tézla yul...unup çi...ip, bayi...i tağ suliridek şöşşup (16) kelgen ...izğın héssiyati bilen köñül şadlı...lirini eslige keltürdi. (17) Zayit yürükige hitab ...ildi: Bu méniñ söygü-muhebbitim, aran ...olğa (18) keltürgen betlim! İtniñ ağızi tegkenge derya süyi bulğınamti? U (19) emdi méniñ, u maña teellu..., hemmisi maña teellu...!...

(20) Badamgülmu bir hil zeip, lékin semimiy avaz bilen özige şivirlidi: (21) Turmuştı bir ömür memnun bolğudek söygü-muhebbetke kim (22) érişiptu?! Muhebbetlişiş, cuda boluş, yine muhebbetlişiş-elmi (23) sa...tin béri boluvat...an iş...u! Men huda aldida, vicdanım aldida gunah (24) ...ilmidim, gunah déyilse, u maña emes, baş...ılarğa teellu...!...

(25) Şu hıyallar köñlidin ötkén Badamgülniñ közliri ça...nap, kirpikliri (26) pildirlap, yüzige mulayım tebessum yügürdi, hé...i...tek süzük 258(1) levli bezide himirlip, bezide yéyildi. U kirpiklirini téz-téz ...é...ip, (2) illi... nezer bilen Zayit...a leppide ...arap ...oydı. Zayitmu uniñğa (3) hérismenlik bilen intilip, möldürlep ...aridi. Badamgülge uniñ mana (4) muşunda... möldürlep ...arişila ya...atti. Bu adettiki möldürleş emes, (5) belki muhebbetke, yélinişke ve sirli... tuyğularğa tolğan acayıp bir yé...imli..., (6) tesirlik möldürleş idi...

(7) Ularniñ ...olliri ...aytidin gireleşti, del şu çağda, yine héli...i (8) bir top leniti itlarniñ nedindur havşığan avazi añlinip, ularniñ (9) şérin çüşini buzuvetti. Badamgül yine ...or...uş...a, Zayit ciddiylişişke (10) başlıdı. İtlarniñ şepisi körünüp, ...avisi küçeygende, Zayit (11) Badamgülni özige yé...in tartıp sorıdı:

(12) -Oor...uvatamsız?

(13) -Hee, -dédi u ve Zayitniñ bilikini çin tutti, barma...liriğa (14) yigitniñ yürek so...uşı éni... bilingendek ...ildi, bir hil aciz (15) söygü héssi bara-bara uniñ vucudiğimu bösüp kirişke başlıdı, u (16) asta piçirlidi, -Zayit, siz méni ...oğdañ... Siz yénimda bolsiñizla (17) ...or...uş hés ...ilmaymen!...

(18) -Şunda... Badamgül, biz hazır héç nersidin ...or...maymız! Söyğü (19) - turmuşniñ yu...iri pellisi, dégen gep bar, biz hazır muşu pelide (20) kétévatımız. Meniñçe, bu pellide turğan ademler üçün, pe...et beğş (21) étiş hemmini untuş burçıla bolidu. Ésiñizdimu, Şekspirniñ coléttasi (22) munda... dégenğu: “Méniñ muhebbitim déñizdek çeksiz ve (23) çoñ...ur, sizge beğş etkinim ...ançe köp bolsa, özümму şunçe bay bolimen, (24) çünkü buniñ her ikkisi tügimes pütmestur!”

(25) Bu ...étim itlar cigdilikke yé...inla yerde peyda boldi, mehelle (26) itliri sirtin kelgen yat bir itni ...oğlığan bolsa kérek, cigdilikniñ 259(1) yénidin bir-birini ...oğlığan, havşığan, ħiris ...ilğan péti (2) topurlišip ötti, şu çağda, Badamgül iħtiyarsız halda özini Zayitniñ (3) ...uçi...iğa atti, Zayit ğuliçini keñ yéyıp, uni bağrığa çin bastı, u (4) teşna levliri ...izniñ titrep turğan meñzige tegkende, u bugünidin (5) başlap, uniñ ti...diriniñ ħocayini bolğanli...ini he...i...iy hés (6) ...ildi...

(7) Ular uza.....içe ...uça...laştı, söyüşti, yene ...uça...laştı, yene (8) söyüşti. Héssiyat bara-bara ...iyamiğa yetti. Yéşi, téni, hıyali ve (9) telipi vayiğa yetken bu bir cüp yat cins hıddi bir-birige te...ezzali... (10) bilen intilip, ...oşuluş üçün bir-birige ...oyynini éçip turğan (11) ikki parçe yérım şardek tebiıy halda yé...inlişip ketti. Zayit özini (12) tutalmay ...aldi. Uniñ ...oli Badamgülniñ ...oğuşundek érişke başlığan (13) tesirçan, issi... bedinide erkin heriketlinişke başlıdı...

(14) –Zayit... Ötünüp ...alay, unda... ...ilmañ... Va...ti emes... (15) Badamgül bu geplerni hıddi başkiniñ buğuldişidek mulayim avazda (16) dédi.

(17) –Badamgül, cénim... Siz ...açan bolmisun méniñ... Méniñ! (18)-Zayitniñ avazimu bihuşlu... halette çi...ivat...andek, tesirlik, hayacanli... (19) idi.

(20) Badamgül tipirlap ...aldi, u barli... küçi bilen özini tutuş...a, (21) yopurulup kélivat...an şérin tuyğularniñ e...il-hoşini bihoşlandurup (22) ...oyuşidin sa...liniş...a şunçe urunsimu, lékin u şu tapta, öz (23) erkidin, iradisidin asta-asta mehrum bolup, héssiyatniñ çañgiliğa (24) çüşüp ...alğanıdı. Héssiyat hökümran orunğa çi.....an bunda... (25) peytte, e...ilmu, ğururmu acizlişip, tomurliridiki şunçe yavaş, mulayim (26) ...anlar beeyni partlaş aldida turğan mağmidek ...izip, ...utrap **260(1)** hemmini köydürüşke, veyran ...iliş...a teyyar idi...

(2) Ay yene bulutlar arisiğa kirip ketti, cigdilik téhımu haliy, (3) téhımu timtas bolup ...aldi. Yé...in etraptiki bédiliktin uy...usiriğan (4) keklikniñ anda-sanda tama... ..a.....an avazi añlinip turatti...

(5) Zayit bilen Badamgülniñ nezeride, şu tapta, dunyada özliridek (6) behtiyar adem yo... idi. Ular hazir gireleşken, söyüşken, özlirini (7) untuğan halda, bu mevcut dunyadin ayrilip, hıddi yeñgil ...anatli... (8) ...uşlardek, köp-kök samavi asmanda pervaz ...ilatti, söygü harariti (9) bilen érişke başlığan vucudlirini pütünley ilahiy tuyğular ilkige (10) tapşurğanıdı...

(11) Konılarniñ: “Het-yérım didar” dégini rast iken. (12) Turğunniñ bugün

kelgen h  ti A...niyazni beeyni h  yt bayram hüşalli...i  a (13)         :

(14) “A...niyaz, sağa apirin   ytimen, dostum! <  inca   G  ziti>ni   (15) y  ...in...i

<Edebiyat G  lzari> sehipisige   i.....an        iri   (16) ya   i y  ziliptu, he...dadiğa yetküzüp
y  zipsen!    iri  ni menla emes, (17) o...u  anla adem ma  ta  ti,   u bahanide menmu s  ni
<dostum, sava...di  im> (18) dep yetkiçe ma  tinivaldim. Y  zimizdiki nurğun yaşlar
ikkinçi (19)    irdiki munu kubl  tni yadlivaptu:

(20) <Seherde k  n bolup si  sem k  z    ge, (21) Nuridin
g  l bolup   nsem y  z    ge.

(22)Oa  isen nemi  ...a mendin yira...lap, **261**(1) Rencimni seperdaş ...ilip
  z    ge!>

(2) Şéiriñ he...i...etenmu héssiyatli... yézilğan, adaş! Méniñçe, (3) hazır bizde köpligen şairlarğa tegken bir késel: Ular kitabıñni tesirlendürüş (4) orniğa, köprek öz keçürmişlirige, siyasiy ve (5) ictimaiy u...umlarğa mehliya bolup kétidu. Ésiñdimu, bir ...étim Selim (6) Ependi şéiriyet üstide nahayiti menilik ...ilip: <Bir parçe şéirda (7) kommunizm sözini eñ yar...in süpetler bilen bir neççe ...étim tekrarlaş...a (8) bolidu, lékin buniñli... bilen kommunizm yoli yé...inlap ...almaydu!> dégenidi. (9) Oylap ...arisam, u nahayitimu toğra éyiptigen. Her ...anda... ésil (10) şoarvazli..., bayançılı... hergizmu addiy ve semimiy hés-hayacanniñ (11) ornini basalmaydiken! Héssiyatta he...i...etenmu zor küç ve ilham (12) bolidiken, uniñ küçi ademni alğa yéteklise, ilhami ademni yükseklikke (13) kötüridiken! Sen bu üç şéirğa he...i...iy icadiyetçige ħas (14) yürek ...éniñni serp ...ipsen! Emma, adaş, üçünçi şéiriñni o...up, (15) biraz oylinip ...alдим. U Badamgülge ...arılğandek ...ilamdu, ...anda...? (16) Elvette, Şevket, Badamgül ve Zayıtlarnıñ işidin ħeversiz ademler (17) hergizmu unda... oylimaydu, belki şéiriñni dostlu..., muhebbet ve vapa (18) toğrisidiki eĭla...iy, pelsepivi pikirler iken, dep ...araydu. Lékin (19) men uniñdin Badamgülniñ sayisini körgendek ...ildim. Eger sen rasttinla (20) şunda... héssiyatta yazğan bolsañ, u çağda, Badamgülge bergen (21) bahayıñ taza a...ilane bolmay ...alidu. Méniñçe, uni Şevketke vapasizli... (22) ...ildi, dégendin köre, muhebbette iradisizlik ...ildi, dégen tüzük! (23) Bir terepte yaĭşı körgen adiminniñ tut...unlu... haliti; yine bir terepte, (24) teşkilniñ ...atti... siyasiy bésimi; yine bir terepte, muhebbet (25) oğrisiniñ ...arma... yémi! Üç tereptin teñla ...apsap kelgen bunda... rohiy **262**(1) bésimğa yağ içidiki börektek, ĭemsiz, riyazetsiz çoñ bolğan (2) nazuk bir ...izniñ berdaşli...bérelişi tes! Omumen, ...izlar oğullarğa (3) ...ariğanda, baĭri yumşa..., héssiyatçan, tesevvurğa bay kélidu, Havaz (4) Yétekçi bilen Zayit ...izlar psiĭikisidiki bunda...alahidiliktin paydılanmay (5) ...alarmu?! Dostum, her ...anda... ademniñ ...elbiniñ çoñ...ur yéride (6) ...elem-siyahlar bilen ipadileş mumkin bolmaydığan nurĭun mezmunlar bolidu. (7) Ular şu kişiniñ héssiyati, vehimisi, éti...adi, acizli...i ve (8) gumani, ĭuşalli...i ve ...ayĭusi

...atarli...lar boluşı mumkin. Bu şu kişiniñ (9) özige teellu... siri hem yoşurun éñi bolidu. Buni teltöküs (10) aşkarılaş he...i...etenmu tes, eger aşkarılaş...a cür'et ...ilğanda, ademde (11) ço...um bir ħil içki casaret peyda bolidu. Vehalengi, (12) Badamgüldek ħururlu..., içi küçlük ...izlardin buni kütüş beeyni (13) sedep ...ululisi içidin göher alma...çı bolğandekla ...iyin ve müşkül! (14) Bunda... ademler hemmini içige sélip, öz-özidin buruħtum (15) bolup, aħir tuyu...siz partliğan yanar tağdek, hemmini bira...la (16) aş...arilaydu!...

(17) Dostum, turmuştiki yétişsizlikler bezi halda turmuş...a nisbeten (18) bir ħil güzel héssiyat ve çoñ...ur ħatire ata ...ilişi mumkin. Üçinçi (19) şéiriñ mende aşunda... tesirat ...aldurdi! Boldi, şéirliriñ toğrisidiki (20) maħtaşni şunçilik yazay! Mark Tvin <bir éğiz çirayli... (21) maħtaş bilen ikki ay yaşıvalalışım mumkin> deptiken. Men séni (22) bir éğiz emes, bir neççe on éğiz maħtivettim! Emdi uniñdin (23) éşip ketse, ħerezlik uçuruş bolup ...almisun yene! Men hemişe (24) Alladin: Tirna... astidin kir izdeydiğan töhmetħor ademler bilen bille (25) bolup ...éliştin sa...liğin, dep tileymen! Bunda...ademler ħuddi aççi..., (26) telve şivirğandek, insan ...elbini muzlitidu, nabut ...ilidu!...

263(1) Ħoş, emdi yéñi gepke kéliyli. Havaz Yétekçi barmu? Néme (2) iş ...ilivatidu? (Bunda... tuyu...siz sualimdin heyran bolma, yé...inda u (3) adem çüşümge

kirip ...aptu, huddi ...ara bas...andek...) Éhtimal, yene şu (4) Selim Ependi bilen özeñge so...uşturup yürgendu? Oizi... adem-he! (5) Uniñğa he...i...eten içim ağrıydu! Eger uniñ munasivetşunasli...tiki (6) aşu yüksek i...tidari birer paydili... ilim-pen işliriğa serp ...ilingan (7) bolsidi, u cezmen etrapidiki zamandaşlıridin hélila üzüp ketken (8) bolatti.

Lékin, uluğ edip Şékspir <Yéşil Kóz Alvasti> dep (9) atiğan heset oti uniñ i...tidarini kadrin çi...ardi. Heset dégenğu (10) hemme ademde azdur-köptur bolidiken, añlışımçe, teñrimu özini (11) birdinbir, yégane teñri ...ilişni oylap: <Men hesetħor teñri> (12) deydiken! Lékin şunda...timu, her ...anda... adem aldi bilen özini biliş (13) kérekte! Dunyada özini bilgen ademdin artu... e...illik meħlu... bolmisa (14) kérek! Buniñdin ikki miñ yıl ilgiri, danışmen So...rat evladlarğa (15) <öz-özini biliş> toğrisida nesihet ...iptiken. Ve halenki, pen (16) -téħnika acayip tere.....iy ...ilğan, alem kémisi baş...a asman (17) cisimliridiki medeniyetni tekşürüşni başlıvetken bögünki kündimu, (18) bezi adamlarnıñ özini bilişi ve çüşinişi téħiçe balılar bağçisidiki (19) gödekler halitide turma...ta! So...rat éyt...an öz-özini biliş –eslide, (20) bizninñ ...elbimizni téħimu parasetlik, hayatimizni téħimu ...immetlik (21) ...ilatti. Şuña, öz-özini bilişni bu dunyadiki eñ zor danışmenlik, (22) deydiken! Men yé...inda, Balzakniñ Henzuçiğa tercime ...ilingan bir kitabini (23) o...up, uniñdiki munda... bir sözni ħatiremge yézip ...oydum, senmu (24) añlap ba.....in: <Teñri bizni yarat...andin kéyin, biz özimizni yene (25) ...aytidin yaritıp, Téñrige ...arşı iş ...ilimiz!> oylap ...arisam, bu nahayitimu (26) çoñ...ur menilik söz iken. Eslide, Teñri bizni nahayiti pak 264(1) yarat...an, lékin biz ala köñüllük, saħtili..., hesetħorlu..., suħençilik (2) ...atarli... rezil işlarni ...ilip, özimizni bulğaymız. Şunda... yumşa..., (3) kiçik tillirimizni bolmiğur ğeyvet, şikayetlerni, ni-ni yaman (4) geplerni ...iliş...a köndürimiz; şunda... nazuk, sap nervilirimizni kéçisi (5) dem aldurmay, yaman işlarni oylaş...a, şum ħiyallarni sürüşke öğitimiz... (6) Şunda... ...ilip, Teñriniñ iradisige, hökmige ...arşı işlar bilen (7) şuğullinip, Teñrige ...arşı çi...imiz! Men Havaz Beħtiniñ obrazidin, (8) vucudidin buniñ hemmisini kördüm. U özini ...aytidin yarat...an,

yarat...andimu, (9) héli bécirim yarat...an adem iken!... Yé...ında mehellimizdiki (10) ...éri bir
 déh...an éri... boyidiki ...umulañda oturup, munda... bir külkilik (11) temsilni éytip berdi:
 Bir döletmen bay bar iken, u yaşinip ...alğiniğa (12) ...arimay, yaş bir çokanni
 to...alli.....a aptu. Her küni bir hotuniniñ yéniğa (13) kiridiken ve hotuniniñ
 ...uçi...iğa béşini ...oyup yatidiken. Bir küni (14) çoñ hotuni ériñiñ a...iriş...a başliğan
 sa...iliğa ...arap, bir (15) hıyalğa keptu: <Eger buniñ sa...ilidiki hemme ...ara sa...allarni
 yulup (16) taşlap, a... sa...allarnila ...oysam, kiçik hotun uni ...ériken, dep (17) çanidu, érim
 pütünley maña ...alidu.> Şuniñ bilen u, bayniñ sa...ilidiki (18) ...ara sa...allarni bir-birlep
 yuluptu, lékin u küni tügitelmeptu. (19) Bay etisi, kiçik hotuniniñ yéniga kirip, uniñ
 ...uçi...iğa baş ...oyup (20) uhlaptu. Kiçik hotunimu uniñ sa...iliğa ...arap bir hıyalğa keptu:
 (21) <Eger buniñ sa...ilidiki a...larni pütünley yulup taşlap, ...arisinila (22) ...oysam, u
 ço...um öziniñ yaşli...ini oylap, çoñ küşendemdin çénip, (23) pütünley maña ...alidu.>
 Şuniñ bilen u, ériñiñ sa...ilidiki a...larni (24) yuluş...a başlaptu... Şunda... ilip, çoñ hotun
 ...ara sa...alni yuluptu, kiçik (25) hotun a... sa...alni yuluptu, yula yula aħiri bérip, ériñi
 (26) sipsidam kusa ...ilip ...oyuptu...

265(1) Oariğina A...niyaz, bu némidégen ibretlik temsil-he!? Bu temsilni (2)

añliğandin kéyin, men hemişe bizniñ işlirimizniñmu aşunda... (3) hesetħorlu...,

körelmeslik, içi ...arili... bilen héli...i kusa bolup (4) ...alğan bayniñ sa...ilidek, ziyanğa uçrap kétéşidin ensireydiğan bolup (5) ...aldim. Lékin men oylaymen, tarihta, turmušta rezillikke, hesetħorlu.....a (6) tayinipla öz işida muveppe...iyet ...azanğan adem bolmisa kérek!...

(7) A...niyaz, dostum, ħetni yene köp yézivettim, bizar bolmiğın, (8) rastimni eytsam, bu yerde oyliğanlirimni orta...laş...udek adem yo.... Kalla (9) désem, pa...alça... deydiğanlar köp. Şuňa ħet ar...ili... bolsimu sen bilen (10) sirdaş...um, muñdaş...um kélidu! Seley Oaşañniñ yéni ça...ça..., letipiliri (11) bolsa, yézip evetkin, bekmu añliğum keldi. Ĥétiñni kütimen, (12) mekteptiki yéñili...lar toğrisida köprek yazğın. Séni, Şevketni (13) séğinip ...alğuçi kemine dostuñ:

(14) Turğun

(15) 1962-yıl 29-iyun börek mehellişi.”

(16) Zayit bu ...étim...i “dunya edebiyatı” imtihanida, yi...ilgili tas (17) ...aldi. İmtihan çek éliš usuli boyıçe éğizçe élinğaç...a, (18) he...i...etenmu tes hem müşköl idi. U o...uğuçılarniñ tepekkür i...tidari (19) bilen nutu... ..abilyitini sinaydiğan sürlük sorun idi. Şuniñ (20) üçünmikin, uzun ketken karidorniñ yérimi ğuzmek-ğuzmek (21) boluvalğan o...uğuçılarniñ alli...anda... nam, isim ve yillarni ünlük, aldiraş (22) tekrarlışidin beeyni yip baziriğa oħşaş ğaj-ğuj bolup **266**(1) ketkenidi ciddiyliktin ularniñ sözliri bir-biriniñ ...uli...iğa kirmeytti. (2) Buniñ içide, ...izlarniñ keypiyatı téħimu ciddiy idi. Kimdur (3) birsi, bunda... ..ariçe tekrarlaştın béşi ağrip zarlaş...a başlidi:

(4) -Ourup ketsun şu “dunya edebiyat”liri! O...uymen, (5) o...uymen, nediki ħuda urğan namlar, yillar, eserler... Héçbiri ésimde (6) ...almaydu, buniñ bizge néme kériki?!...

(7) -Néme boldiñiz ayzim oma...? -dep uniñ yéniğa keldi (8) Zayit, -çéçilip ...apsizğu, ...or...mañ, bunda... imtihanlar ademniñ he...i...iy (9) bilimini eks ettürüp béremeydu. U pe...et teley sinaş bélite (10) oħşaşla bir iş! Kim bilidu, teliyiñiz oñdin

kélip, asan çektin (11) birsi çi...ip ...alamdu, téhi!

(12) -Hudayim déginiñiz kéler, Zayit, -dédi héli...i ...iz Hudağa (13) tivingandek

...iyapette, -teliyim kélip asanra... soallar çi.....ay (14) ilahim...

(15) U isminiñ derhal ça...irilip ...élişidin ...or.....andek, sinipniñ (16) yénidin
nérira.....a ketti ve bir neççe o...uğuçılar yoçu... marap (17) toplışivalğan işikke ensizlik
bilen pat pat ...arap ...oydi...

(18) İmtihan neticisidiki yu...iri-tövenlik bilen yaħşı-yamanli...niñ (19) öz
te...diri, isti...bali ve şan-şöhriti bilen çember-ças bağıli... (20) ikenlikini héçkimmu
o...uğuçılardék unda... çoñ...ur hem bivasite hés (21) ...ılalmaydu. Ular özlriniñ mana şu
neticisi bilen yildin-yılğa, aydin (22) -ayğa, kündin-künge güzel kéleçekke ...arap, asta-
asta yé...inlişip (23) kélivat...anli...ini, hayat tupri...iğa téhimu çoñ...ur yiltiz

tartivat...anli...ini (24) nahayiti obdan hés ...ilidu! Şuniñ üçün ular imtihandin hem (25)

...or...idu, hem uniñğa ...arşi can-cehli bilen élišidu!

(26) İşikniñ yénida turğan birsi Zayitni tovlidi:

267(1) –Zayit, téz kir, növitiñ keptu!

(2) Baya ...izlarğa teselli bérip, özini héli temkin tut...an Zayit (3) emdi ismi ça...iriliş bilen teñ yürüki “ciğğide” ...ilip, put (4) -...olliri boşaş...andek bolup ...aldi. Lékin u, bunda... çağlarda özini tutuş...a, (5) rohidiki zeiplikni sirtiğa çi...armasli.....a héli usta idi. (6) Şuña u, sava...daşliriniñ arisidin yérip ötüp, sinipniñ işikini (7) yoğan açti. Kiripla uniñ közige çéli.....ini, imtihan éliš üçün (8) ...étip olturğan üç o...ut...uçiniñ heyvetlik körünüşi boldi. Ular (9) dérise bilen dostiniñ arili...idiki buluñğa kündileñ ...oyulğan (10) orundu...larda salapet bilen olturatti. İmtihan igisi bolğan Selim Ependi (11) otturida, közetküçi bolup kirgen “edebiyat nezeriyisi” (12) o...ut...uçisi Ömer Şérip bilen “logika” muellimi Şemşidin ikki (13) terepte olturatti. Ularniñ aldidiki séri... sirlanğan üstelde imtihan (14) soalliri yézilğan çekler tekşi yéyi...li... turatti. Bu çekler düm (15) ...oyulğan bolup, hemmisi bir hil reñ bilen bir hil çoñlu...tiki ölçemlik (16) ...eğezler idi.

(17)-Kéliñ Zayit, ...éni çektin birni éliñ! -dédi Selim (18) Ependi üstelni işare ...ilip.

(19) Zayit ...edemlrini yoğan élip, çin-çin dessep üstelniñ (20) aldığa keldi ve ...olini sozupla udul kelgen çektin birni aldı. U (21) orundu... terepke kétivétip, çektiki suallarğa ...aridi, karidi, (22) reñgi öçüp, béşi pir...irap ketti. Çünki, çekke yézilğan (23) soalniñ birisini çala-bula bilginini hésab...a almiğanda, ...alğanliri uniñğa (24) pütünley natonuştek idi, u amalsız çekni almaşturuş hiyalığa (25) keldi, eger almaşturmisa, bu ...étim...i imtihamni nölge tapşurup ...élişi (26) mumkin idi. Şuña u orniğimu barmay, çekni almaşturuş üçün **268(1)** ar...ığa yandı.

(2) -Çek almaşturamsız? -Soridi Selim Ependi uniñ domsiyip (3) turuşığa

...arap, -bolidu, almaşturuñ, lékin, bir nomurni nabut (4) ...ilisiz-de! Bu ...aidini bilersiz?

(5) Zayit elvette biletti, çek almaşturulsa, şu haman bir nomur (6) ...irilatti. U ikkinçi çekni aldi ve çettiki bir orunğa béríp (7) olturdi. Bu ...étim...i çekmu yene köñüldikidek bolmidi. U şunçe (8) oylap, aran ikki soalğa cavab béreleydiğanli...ini hés ...ildi. U (9) çektin beşini kötürüp, ħuddi birersidin medet kütkendek, avval (10) o...ut...uçılarğa, andin etrapidiki sava...daşliriğa telmürüp ...aridi. (11) Şunçe çoñ sinipta töt o...uğuçi töt burcekte olturatti. Ular bilen (12) sözleşkilimu, birer nersini imza-işare bilen sorap bilgilimu bolmaytti. (13) Zayit özi bilen bille imtihan bérişke teyyarlinip olturğan (14) töt o...uğuçiniñ birisiniñ A...niyaz ikenlikini şu çağdila kördi. U (15) dérise tereptiki buluñda ...olidiki çekke ...arap, çoñ...ur ħiyal bilen (16) olturatti. Zayit uniñdin derhal közini ...açurup, ...olidiki çekke (17) ...arivaldi.

(18) -Va...it toşup ...aldi, ...éni ...aysiñlar çi...isiler! -dédi (19) Selim Ependi saitige ...arap ...oyup.

(20) Her bir o...uğuçiniñ çekni élip bolğandin kéyin, çarek saet (21) oyliniş va...ti bolatti, deslep çek alğanlarniñ va...ti toş...anidi. (22) Sinip içini bir pes cimcitlik ...aplidi, bu cimcitlik bekmu tinç ve (23) sürlük idi.

(24) -Men çi...ay! -dégen kötüreñgü bir avaz bilen bay...i (25) sürlük cimcitli...mu buzuldi, bu A...niyaz idi.

(26) -Bolidu, kéliñ! -Selim Ependi uni aldiğa çi...iş...a işaret **269**(1) ...ildi. A...niyaz aldiğa çi...ip, ...olidiki çekni Selim Ependige berdi ve (2) özi üç o...ut...uçiniñ aldida soalniñ sorilişini kütüp öre turdi.

(3) -Emise, ...ula... séliñ: Birinçi soal, -dédi Selim Ependi (4) A...niyaz baya bergen çekke ...arap turup, -<Yapropa romantizm (5) edebiyatiniñ alahidiliki néme? Uniñ esasli... vekilliri kimler?

(6) A...niyaz béşini yérım kötürüp, közini dérizige tikken halda (7) cavab bérişke başlidi:

(8) -Yavropa romantizm edebiyatiniñ alahidiliki şu ki, u (9) klassizmniñ barli... nizam-ölçemlirini inkar ...ilip, réalli.....a ehmiyet (10) bedri, küreşke intildi, u bay tesevvurğa, çoñ...ur héssiyat...a, (11) ammibab tilğa ve erkin uslub...a ige... Yavrupa romantizm edebiyatiniñ (12) esasli... vekilliri: Gérmانييلىق Ђoldérin Génriğ Géni; (13) Engliyiلىق Bayron, Şili; Fransiyiliق Stal Ђanım; Rusiyiliق Poşkinlardin (14) ibaret.

(15) -Yağşi, -dédi Selim Ependi razimenlik bilen, -emdi (16) ikkinçi soalğa cavab bériñ: “Cehennem Ђatirisi” bilen “Kiçik Napalion” (17) kimniñ esiri, ...açan yézilğan?

(18) -“Cehennem Ђatirisi” Rusyiniñ 19-esirdiki ata...li... (19) yazğuçisi Dostoyéviskiniñ romani, 1862 yili yézilğan; “Kiçik Napalion” (20) Fransiyiniñ 19-esirdiki ata...li... romantizm yazğuçisi Viktor (21) Gyugoniñ esiri, 1852-yili yézilğan!

(22) A...niyaz soallarğa dudu...limay, éni... ve toğra cavab béretti, özimu (23) temkin hem behozur idi. U kéyinki “ottura esir iran (24) edebiyati”ğa teellu... 3 soalğimu, Hindistan yazğuçisi Tagorniñ (25) şériy icadiyitige teellu... 4-soalğimu ħuddi usta nati...lardek (26) ravan hem carañli... sözler bilen cavab berdi. Her ...anda... bir o...ut...uçi **270**(1) öz o...uğuşisiniñ öginiške, bilimge bolğan intilişidin, iştiya...idin (2) ve şu yolda ...olğa keltürgen kiçikkine neticisidin ħuşallanmay, (3) peħirlenmey kalmaydu, A...niyazniñ bögünki töt soaliğa bergen canli..., (4) erkin cavabi, téz ve ötkür tepekküri yalğuz Selim Ependinila emes, (5) belki közetküçilernimu ...ayil ...ildi, ħuşallandurdi. A...niyaz öginişte (6) he...i...etenmu küçlük idi. Birer ...iyin mesilige duç kelgende, haman (7) uni ...oyup bermey, uniñdin éni... bir cavab...a érişmigüçe tinim (8) tapmaytti. Birinçi yilli... va...tidiki ħenzu til-yézi...ini öginiştimu, u (9) ene şunda... roh bilen sinip boyıçe aldın...i ...atarda turğanidi...

(10) A...niyaz siniptin huddi çélišta yéñgen palvandek, huşal hem (11) merdane çi...ip ketti. Uniñ ar...idin yene bir o...uğuçı soallarğa cavab (12) bérişke başlıdı. Zayit téhçe bésini ...aşlap, bir dem asmanğa, bir dem (13) yerge ...ariğiniçe tit-tit bolup olturatti. Soalniñ ikkisige yérım (14) -yarta cavab tap...andek boldi, yene ikkisi her ...ançe oylišimu hıyalığa (15) kelmeyvatatti, hetta muelliminñ şunda... bir dersni ötkenlikinimu (16) ésiğe alalmayvatatti. (17) Ders tekrarlaşta, Zayitniñ özige has usuli bar idi, imtahan (18) yé...in ...alganda, u ikki kéçilik tamaka, az-tola uqlatmaydığan (19) dora ğemlivélip ders teyyarlaytti. Bunda... usulniñ paydisini u héli (20) köp körgenidi. Lékin, bugün şu usulda ...ilğan teyyarli...lirimu (21) es...atmıdı, emeliyette, u konsipik o...uymen, imtihanga teyyarli... ilimen, (22) dep bir buluñda olturup, közini depterden üzmigen bolsimu, (23) lékin köñli allı...anda... yerlerde palas ...é...ip yürgenidi...

(24) Zayit her ...ançe ar...ığa tartsimu bolmıdı, baş...ılar sözlep tügetti, (25) emdi növet uniñğa kélip ...alganıdı. U bir bésip, ikki (26) bésip aldığa çi...ti, ...olidiki çekni Selim Ependige huddi yirginiçlik 271(1) bir nersini bérivat...andek, çirayını pürüştürüp uzatti. Selim (2) Ependi çekke ...arap turup birinçi soalni sorıdı:

(3) –“Parij kommunist edebiyatı ...anda... peyda bolğan?”

(4) –U... Parij edebiyatı... Ya..., kommunisi edebiyatı... -Zayit (5) ...or...uş...a, ...or.....anseri dudu...laş...a başlıdı, -şunda... peyda bolğanki, (6) Fransiye prolétariyatınıñ dünyada... Dnyadiki tunci hakimiyitini yaritiş... (7) Ya..., tikleş üçün élip barğan küreşliri ceryanida peyda (8) bolğan... U yéñi idiye, ceñgivar keypiyat bilen tolğan edebiyat...

(9) Hudağa şükri, Zayit dudu...lisimu, temtirisimu, herhalda bu (10) sualğa cavab berdi.

(11) -Hodu...mañ, aldirimañ, -dédi Selim Ependi uniñğa medet (12) bérıp, - emdi ikkinçi sualğa cavab berıñ: “Gilgamiş” éposı (13) ...aysı zaman edebiyatığa mensup?

(14) Zayit közini çimilditip, lëvini yalap néme déyişini bilmey (15) turup

...aldi, ağıdiki tükürükni her bir yut...anda, buğıdiyiki (16) yu...iri-töven ğirtildap këtetti.

Uniñ şunda... bir asan soalğa (17) cavab bérelmigenlikidin, közetküçileriniñmu içi puşup ketti. Buniñ (18) cavabi soaldinmu ...is...a idi, nahayiti “...edimki zaman Babil edebiyatığa (19) mensup” désila iş pütetti, hey!... Zayit, kallañ ...oşu...lu.....a çi...ip (20) ...alğanmu sėniñ!?...

(21) Üçinçi soal soraldi:

(22) -Çéçkov ...anda... tip? Kimniñ, ...aysi esiridiki pėrsonaj?

(23) Herhalda, bu soalğa “Gugul” “Ölükcanlar” dégendek yėrim (24) -yarta cavablar bėrildi, emdi tötinçi soalğa kelgende, Zayitniñ yene (25) ağızi yemlinip ...aldi.

(26) -Balzakniñ edebiy icadiyiti ...ançe bas...uç...a bölünidu? “Cimcit 272(1)

cilğidiki gül samsa...” ...aysi bas...uç...a teellu... eser?

(2) Eger u azra...la köñül ...oyup teyyarli... ...ilğan bolsa, bu soalğa (3) cavab bériş oyun-ça...ça...niñ ornidiki iş idi. Lékin u yene (4) göşiyip, domsiyip turuverdi.

(5) -Bu ...étim...i imtihanğa yaħşı teyyarli... ...ilalmapsiz he? -dédi (6) Selim

Ependi éçiniş tuyğusi bilen, -emdi sizge ...ançe nomur (7) ...oysa... bolar!

(8) -Teyyarli...niğu ...ilattim, muellim, lékin baş yaçéykiniñ işliri (9) bilen aldiraş bolup kétip...

(10) -Şunda...mu? -dédi Selim Ependi ğujjide aççı...i kélip, (11) -sizniñ siyasiy, ictimaiy paaliyetlerge ...atnişisiñizğa ...arşı (12) emesmen! Lékin, şuni bilişniñiz kérekki, o...uğuçı dégenniñ (13) birdinbir, mu...eddes vezipisi-öğiniş, kitab o...uş, ders (14) añlaş! Siler üçün öğinişla daimli..., inçike, he...i...iy emgek (15) bolidu! Lékin siz öziñizniñ vezipisini untup ...alğandek ...ilsiz, Zayit! (16) Derve...e, acizli... dégen hemme ademde bolidu, belki siz (17) ço...unidiğan ademlermu buniñdin mustesna emes. Lékin, réalli.....a toğra (18) ...ariyalmaydiğan adem-haman aciz, i...tidarsiz kélidu. Adem özidiki (19) nu...sanni yoşurup, yüksek pezilet hasil ...ilişi mumkin emes!...

(20) Zayit körünüşte bu geplerni köñül ...oyup añlavat...andek, (21) öziniñ imtihanni yaħşı bérelmigenlikige puşayman ...ilğandek, biçare ...iyapette (22) tursimu, lékin uniñ içki dunyasida küçlük bir öçmenlik (23) oti lavuldavatatti: “Sen téħi maña nesihet ...ilip kétivatamsen, Selim (24) Ependi! Özünge peħes bol, pimaniñ toşti séniñ! Belkim bu bizni (25) aħır...i ...étim ...iynap imtihan élišiñ bolup ...alar! Séniñ dersiñdin (26) ötelmigenge yaman o...uğuçı bolup ...almaymen! İdiyide ilğar, siyasiy 273(1) cehette işençlik bolsamlar, parla... isti...bal méniñki!...”

(2) Zayit karidorğa çı...ipla, u yer-bu yerde toplişıp turğan (3) sava...daşliriğa öziçe ...aynap sözlep ketti:

(4) -Bu Selim Ependi dégenniñ kallisi alli...anda... “éski (5) -véski” dégenler

bilen tolup ketken adem iken! Uniñ dili, tili (6) pütünley ecnebiy ...élipida suğuruluptiken. Hedésila Yunandin, ottura (7) esirdin, ...edimki babildin söz açidu, bizge bunda... çet elniñ ...egez (8) döviliri arisidin térialğan parçe-purat nersilerni bilim ...ilip (9) bérip, néme ...ilma...çi? U kimge kérek bolup ...aptu?!...

(10) Uniñ yénidiki topta bir neççeylen bilen parañlişip turğan A...niyaz (11) bu çörime-çöçek geplerni añlap turalmay ...aldi. Ötkenki (12) talaştin kéyin, bu ikkisiniñ otturisida yoşurun niza peyda bolup, (13) bir-biri bilen gepleşmey may tartişip yüretti. A...niyaz şu tapta. U (14) adavetlernimu untup, uniñ yéniğa keldi ve aççı... arılaş do...

(15) ...ildi:

(16) -Néme devatisen, Zayit!? Özüñ imtihanni yaħşı bérelmey, (17) emdi muellim bilen ilimni ...arilavatamsen?! Bilip ...oy, dunyada eñ (18) deslep barli.....a kelgen avazsiz kinodin tartip, hazır...i eñ yu...iri (19) éléktronlu... méñigiçe bolğan

keşpiyatlarını hemmisini aşu “éski (20) -véski”lar icad ...ilğan, emdi şuni sözlimey, séni sözleşdu?! Dunyada (21) “tragédiye atisi”, “komédiye atisi” dep nam alğan arstofin (22) bilen éskoluslarmu ...edimki Yunanlı... emesmu?!

(23) –Toğra, toğra dédiñiz A...niyaz, -dep uniñ sözini ...uvvetlidi, (24) bir o...uğuçı derhalla, -her ...aysi memliketlerdiki nurğun (25) ademler aşu “éski-véski”larni tet...i...iliş üçün, pütün ömrini (26) serp ...ilivatmamdu!

274(1) Zayit ħuddi so...uş...a... ħorazdek A...niyazğa hürpeydi:

(2) -Men Selim Ependiniñ gépini ...ilivatsam, saña néme dez (3) ketti?! Unda... “éski-véski”larni bilmeymu, sinipiy küreş ...ilgili, (4) sotsiyalizm bilen şugullanğili bolmamdiken!?

(5) –Bolidu, némiş...a bolmaydu! -dédi A...niyaz kinayilik (6) külüp, -yézidiki savatsız déh...anlarmu, zavut-kanlardiki ...ara ...orsa... (7) işçilarmu sinipiy küreş ...ilip, sotsiyalizm bilen şugullinivatiduğu! (8) Unda... bolsa, sen bu aliy bilim yurtığa néme dep keldiñ?! Şular bilen (9) bille bir tereptin ketmen çéçip, kömür ...ézip; yine bir tereptin, (10) keñ-kuşade sinipiy küreş ...ilip yürseñ bolmamti!?...

(11) O...uğuçılar para.....ide kuluşüp ketti, bu külkide A...niyazni (12) ...ollaş, Zayitni mesħire ...ilişteş aççı... bir tuyğu yoşurunğanıdi.

(13) –Sen!... Sen... -dédi Zayit cile bolğınidin (14) duduluşlap, -sen zadi néme demekçi?!

(15) –He, men! -dédi A...niyaz yine şu temkinliki bilen, -men (16) néme deyttim, baş...ılarnıñ sayisida ...olğa keltürgen şan-şerep saħta (17) bolidu, pe...et öz küçige tayinip ...olğa keltürgen şan-şerepla he...i...iy (18) bolidu, demekçi, bildiñmu?!

(19) Zayit köpüp, boğulup, A...niyaz bilen élišma...çi bolğandek (20) elpazda dikinip turuvıdi, yénidiki bir ağınsı uniñ ...olidin asta (21) tartıp sirt...a élip mañdı, u kétivétip çalva...ıdi:

(22) -Bilip ...oy A...niyaz! He...i...iy şan-şerepniñ kimge mensup (23)

bolidiġanli...ini téġi körimiz!

(24) Toġra Zayit, téġi körimiz! -dédi A...niyazmu salma... avazda.

(25) İmtihan davam ...ilma...ta, yaġşı bergenler külüp, hiciyip; naçar (26) bergenler ...ayġurup, salipiyip siniptin üzölmey çi...ip turdi. 275(1) Külüp, şıcaıyanlar hamam köp sanli... idi, şuňa ularniñ ħuşal (2) külke sadaliri imtiħan vehimisi bilen sürlük bolup ketken (3) karidorni ...izġin ve canli... tükse kirgüzgenidi...

(4) Oizil binaniñ ala-yéşil çiraġlırı çara...lap yénip, oçu... dérizilerdin (5) şöġ muzika avazi añlıniş...a başlıdı. Bütün bu zalda katta (6) tansa uyuşturulġanıdı. A...niyaz bilen Seley ...izil bina terepke kélivétip, (7) yérım yolġa kelgende toġtap ...élişti.

(8) -Hey A...niyaz, tansiğa muşunda...la kirsek bolmas, -dédi (9) Seley, - azra...tin ...élin dorisi içivalmaymizmu!

(10) -İçsek...u bolatti, -dédi A...niyaz levlirini yalap, -lékin (11) pul ...éni, mende bir neççe moçenla bar sende barmu?

(12) -Tohta, ...arap ba...ay, kolaştursam mendinmu bir neççe moçen (13) çi...ip ...alar, -dédi Seley ve yéni kiygen köñliki bilen şiminiñ (14) yançu...lirini titi...lap yürüp, bir neççe moçenlik ...eğez pul bilen (15) bir neççe puñlu... tiyinlarni tépip çi...ti ve noçili... bilen ...olini (16) şiltidi, -kettu..., mana pul dégen, ...ava...haniğa marş!

(17) Ular mektepniñ yénidiki kiçikkine ...ava...haniğa kirdi, pukeyge (18) yölinip turup, töt serdin hara... buyrudi. Boyniğa löñge sélivalğan (19) ...éri, azğın bir bovay titrep turğan ...olliri bilen parçe hara... (20) kozisiğa kemçen sélip, ikki hicirğa töt serdin hara... ...oydi. A...niyaz (21) bilen Seley hicirlarni “hoşe” dep so...uşturuvétip, tik turma (22) ...ilipla içti-de, ...oliniñ pokini bilen ağzilirini értip, çirt ...ilip 276(1) tükürüvétip, ...ava...hanidin çi...ti. Şu tapta, ular özlrini goya (2) dunyadiki eñ ğemsiz, döletmen, huşal ademler hésablaytti. Ular birbirini (3) ...oltu...lişip, yira...tin añlinivat...an muzikiğa allı...anda... bir nağşılarni (4) teñgeş ...ilip ğiñşip, ...izil bina terepke kélişke başlidi.

(5) Ular zalğa kirgende, körkem, azade zal huddi bahar taş...inidek (6) huşal-ğuramli.....a çömgenidi. Çıraylı..., puzur kiyinivalğan ...iz-oğul (7) o...uğuçılar hésabsız idi, ular goya uvisiğa su kergen (8) çümililerdek ...im-...im bolup ketken, baş-ayiği yo... idi. Muzikantlar (9) zalniñ bir çétidiki hilvette gire bolup olturuşatti. Bu (10) ikkiylen muvapi...ra... orun tépiş üçün etrap...a boyundap, sol terepke (11) silcip turuvıdi, ularniñ aldidin Gayit Mayit çi...ip ...aldi ve Seleyniñ (12) téhi bugün kiygen yéni şetleñge köñlikige ...arap ça...ça... (13) ...ildi:

(14) -Pah, körmey ...aptu... Seleycan, yéni köñlek kiyipsen, mubarek (15)

bolsun, ...ançıge aldıñ?

(16) Seleymu boş kelmidi, ça...ça.....a ça...ça... bilen cavab berdi:

(17) -Köñlekniñ özini töt som yetmiş tiyinğa aldim, saña (18) oğşaş mubarek bolsun dégenge töt moçen berdim, yarişıptu dégenge (19) üç moçen berdim, hésablap ba...e, ...ançe boptu?

(20) Üçilisi külüşti, ular yene gepke hazirlinip turuvidi, (21) tuyu...siz kötürülgen tangoniñ yañra... avazi zalni bir aldi, muzikiniñ (22) şö, yé...imli... ritimi hemmeylenniñ vücudida bir hil ...ozğat...uçi (23) küçke aylinip, ularni oynaş...a, sekreşke, pir...ıraş...a ündeytti, zal (24) bir demde cüp-cüp ...iz-yigitlerniñ maharet körsitidiğan, (25) sirdişidiğan muhebbetlik soruniğa aylinip ketti...

(26) A...niyaz kimnidur izleytti, hara...niñ harariti bilen ...izirip, 277(1) téhimu nurlinip ketken közliri zalniñ eñ yira... buluñliriğiça (2) tikiletti. U ahiri néri...i terepte birisini kördi, kördiyu, goya bedinige (3) tok tegkendek, ciğğide bolup, yüriki sélip ketti.

A...niyaz (4) uniñdin közini üzmeý tikilip turatti, uniñ köz öñide cilvilinip (5) turğan bu celpkar ...iz addiy, lékin yarişimli... kiyimler bilen reňgareň (6) çirağ nurida téhmu güzellişip ketken Ğunçe...iz idi. A...niyaz asta (7) -asta silcip, uniñ yéniğa bérivéliš üçün, muzikantlar bar yerdin (8) egip ötmekçi bolup turuvidi, nedindur hélim ğécek uni ça...irip (9) ...aldi:

(10) -A...niyaz, béri kéliña, muhim iş bar...

(11) A...niyaz amalsız uniñ yéniğa keldi. U muzika çéliş növitini bir (12)

garmonçiğa ötküzüp bérir, özi yénidiki natonuş birsi bilen sözlişip (13) oturatti.

(14) -Tonusup ...éliñlar A...niyaz, bu kişi, -dep yénidiki ademni (15) körsetti hélim ğécek, -ata...li... kompozitor Recep Şadi bolidu, (16) tansa barli...ini añlap keptiken, azraktin içişip olturdu.....

(17) A...niyaz ata...li... kompozitorniñ kastum burulka yaraş...an çuğı (18) kiçik, emma tétik bestige, salvarap turğan ...oyu... çéçiğa, a..., yağa... (19) yüzige, her bir gep ...ilğanda, ...aş-közlirini oynitip ...oyidiğan (20) şehvane ...ili...liriğa ...arap bir nersini sezgendek, miyi...ida külüp (21) ...oydi ve:

(22) -Bu kişiniñ özini körmigen bolsammu, muzika eserlerini (23) añliğan, - dep uniñğa ...olini sozdi, -bügün obdan tonuşup (24) ...aldu..., méniñ ismim A...niyaz!

(25) -Bu bizniñ fakultéttiki namdar şair!... -dédi Hélim Ğécek (26) muzika

...épiğa yoşurup ...oyğan bir botulka alma hari...ini élivétip.

278(1) -Munda... deñ, yaħşı boldi, -dédi Recep Şadi yelkilirini (2) likilditip, - men muzika yazimen, siz şéir yazısız, taza obdan (3) maslaş...udekmiz!

(4) Recep Şadiniñ keypi ħuş, özi bek tekellupčan idi. U (5) A...niyazni bé...iniğa olturğuzup, yé...indin béri némilerni yazğanli...i ve yazma...çi (6) bolğanli...i, A...niyazniñ öziğe maslişip, yaħşı nahşa tékistliri (7) yézip bérişni kütidiğanli...i toğrisida ağızi bésilmay sözlep ketti ve (8) söz arili...ida, piyaliğa toş...uzulğan hara...ni beeyni çañ...ap ketken (9) otunçidek, bu...urup-bu...urup içişke başlidi, harariti azra... örlividi, (10) uniñğa

egişip, micez-ħul...idiki zeip, suyu... yerlirimu (11) aş...ariliniş...a başlıdi. Emdu u
A...niyazniñ yelkisige gire sélip:

(12) –Ukam, özümniñ ukisi, -dep po étiş...a başlıdi, -siz (13) şéirni yéziñ, men
muzika dégenniçu... Çaykoviskidek... Bétħovindek (14) işlivétimen!... Alem hañ-tañ
...alidu... Bir kéçide bir meşhur muzika (15) deña!...

(16) A...niyazniñ çışliri kirişip, ğici...i kelgenliktin bedini tikenleşkendek (17)
bolup ketti. Aħir u, baya bu kompozitorni körüpla (18) hiyalığa kelgen bir gepni
posu.....ida éytivetti:

(19) –Aka, şéir lazım bolsa, men yézip bérey, lékin siz ademniñ (20) yürikige
teğküdek, birer muñlu... muzika icad ...ilip ba...siñiz bolmamdu?! (21) “Tarim Naħşisi”,

“Dostlu... Küyi”, “Saña Mehdiye” dégen muzikiliriñiz (22) sapla ğildir-ğildir, destiki-destek, şadetsek... dégendek (23) muñsız, tesirsiz muzikilar, emma hazır...i turmuşimizniñ özi muñ (24) tursa, sizniñ muzikantli... hüceyliriñiz buni sezmemdü?! Yağşi (25) muzika, yağşi küy ademniñ yürikidiki hesret bilen elemni alidu, (26) hayatni asraydu!...

279(1) Recep Şadiniñ hara...niñ tesiridin üç burçek bolup ...isilğan (2) közliri bu gep bilen teñ diññide çekçiyip, ésilğan yüzimu öñüp, (3) alapasa... bolup ketti. (4) -Hey bala!... Siz néme devatisiz? Siz némini bilisiz?! (5) -dédi u beeyni ...uyru...ığa nöşidil ...isturulğan éşektek çıçañşıp, (6) -méniñ muzikilirimğa til tegküzgen adem tuzkor bolidu, cumu! Sizde (7) azra...mu muzika tuyğusi dégen nerse yo... iken. Bilemsiz, bilmisiñiz (8) bilip ...oyuñ: Méniñ muzikilirimni añlığan ademniñ ölgen hüceyliri (9) tirilidu, öluvat...anliri bolsa yaşiridu!

(10) -Munda... deñ, bilmey ...aptu...! -dédi A...niyaz tene arılaş (11) külüp, - sizniñ muzikiliriñiz eslide heremniñ zem zem süyi, (12) cennettin méhriğiysi ikende!

(13) -Hebbelli, şunda... désiñiz bolidu! -dédi Recep Şadi ...ollirini (14) égiz-pes şiltip.

(15) A...niyaz içide küldi, külgendimu, bunda... özini bilmigen, (16) hama...et adamlarniñ arsızli...idin bizar bolup, nepret bilen küldi. (17) Eger şu çağda, Hélim Ğéçek Recep Şadini ça...irip ...almığan bolsa, (18) bunda... uyatsız po étiş bilen aççı... kinaye, meshiriler ğéli (19) davaylaş...an bolatti.

(20) -Sizge telep keptu, Recep Şadi, -dédi Hélim Ğécek uni (21) ornidin turuş...a işaret ...ilip, bir-ikki nağşa éytip bersun (22) deptu.

(23) -Çata... yo..... Nağşa tovlap törelgen yigit biz! -dédi u (24) köreñlik bilen zaldikilerge ...arap, dutar barmu?

(25) -Bar, mana.

(26) Recep Şadi ne...işlik dutarni ...oliğa aldi, bir pes sazlap **280**(1) tiriñşitip,

andin héliḡ ġécekke ...arap şivirlidi:

(2) -Oaysini éytsam bolar? Konisinmu, yéñisinimu?

(3) Héliḡ Ġécek bir nerse déġüçe uniñ yénidiki garmonçı cavab (4) berdi: (5) -

Yaḡşisini éytiñ!

(6) Receb Şadi uniñġa yer astidin aliyip ...oyup, ħiyaliġa (7) tuyu...siz kelgen bir naḡşiniñ paozisini urdi. Uniñ avazi ħirgey (8) idi, şuña naḡşini boġulup turup var...ıraytti:

(9) Bulbullar sayrisa, ġülşenler ara,

(10) Keldimu yarim dep, séni soraymen! (11) Amri...im

iş...iñda köygen yariñ men, (12) Telmürüp her tañda

yolğa ...araymen!

(13) Valis ahañda o...uluvat...an bu sozulma naḥşığa teñgeş ...ilip (14) tansiğa

çüşken bir neççe cüp ...iz-yigitler meydanda lerzan pir...iraş...a (15) başlidi...

(16) Recep Şadi bu naḥşidin kéyin, “Köz Uy...uda” dégen yene bir (17) ézileñgü naḥşini éytti. Naḥşa tügigiçe zaldiki bayi...i ...aynam-taş...inli... (18) keypiyat ḥélila suslap ...aldi. Lékin uniñ naḥşisidin kéyinla (19) otturiğa çi.....an garmonçı yigitniñ şoḥ, yé...imli... cirliri bilen zal (20) içi yene canlinip, tansa ...izip ketti. A...niyaz Ğunçe...izni izlidi, u (21) bayi...i cayidimu, baş...a yerdimu körünmeytti. Bir çağda, uni birsi ...ara (22) dégendek, meydanğa ...arividi, Ğunçe...izniñ bélidin ...orup, tango oynavat...an (23) Recep Şadini kördi. Bu maḥtança..., bézeñ ademniñ ...açanlarda (24) Ğunçe...izni tépivalğanli...iğa A...niyazniñ öçliki, kündeşliki keldi. **281**(1) Téḥi uniñ sağrisini tolğap, ğittanşip oynaşlırini körey! Buni az (2) dégendek, u yene Ğunçe...izğa tumşu...lirini yé...in sozup, bir nersilerni (3) deytti ve öziçe ağızini kalçaytip, hama...etlerçe kületti...

(4) Muzika toḥtidi. A...niyaz Ğunçe...izni tartivéliş üçün (5) ...istañçili...lardin suğurulup ötüp, ular terepke ...arap silcidi, lékin (6) ularniñ yéniğa baray dep ...alğanda, yéni muzika bilen naḥşa başlinip (7) ketti, Recep Şadi yene Ğunçe...izni tartip meydanğa çüşüvaldi. A...niyaz (8) ulardin köz üzme, elem bilen turup ...aldi. Tansa yérimlaş...anda (9) kütülmigen bir iş yüz berdi: Ğunçe...iz néme üçündür Recep Şadiniñ (10) ...olidin silkinip boşandi ve tansa oynavat...anlarni néri-béri ittirip, (11) yüzini tut...an péti meydandin yügürüp çi...ip ketti.

(12) A...niyaz uniñ ar...idin ...oğlidi ve sirt...a çi.....andila yétişivaldi.

(13) -Néme boldi Ğunçe...iz? -dédi u holu...up, -birer iş (14) bolmiğandu?

(15) -Tazimu bir ...ili...i set, ...élin adem iken u! -dédi Ğunçe...iz (16) ésedep, -

méni néme kördikin!...

(17) Elem ve ħorlu...tin Ġunçe...izniñ şoħ ve yé...imli... avazi (18) özgirip ketkenidi. İkki mürisiniñ yeñgil silkinişidin yiġa (19) tuvat...anli...ini körgili bolatti.

(20) –He, bildim! -dédi A...niyaz ġezeptin çışlirini (21) ġirislitip, -emdi kirmemsiz?

(22)-Ya..., yata.....a kétimen, ħoş... (23) -Men apirip ...oyay.

(24) –Rehmet, avare bolmañ, yé...inliġu...

(25) Ğunçe...iz yögürüp déğüdek téz méñip uzap ketti, A...niyaz ar...ığa (26)

...aytip, meydaniğa kirdi ve Seleyni tépip bir çetke tartti:

282(1) -Sen avu ata...li... kompozitorni hazirla sirt...a başlap çi...e, (2) muhim iş bar!

(3) -Néme ...ilisen, néme dep başlap çi...imen? -Soridi Seley (4) héçnémini çüşenmey.

(5) Sizni bir ...iz ça...irivatidu, depla başlap çi...! Oalğınini (6) çi.....anda körisen,

-A...niyaz şunda... dédi-de, burulupla sirt...a çi...ip (7) ketti. Seley meydanni bir aylinip Recep Şadini tapti, u yene bir (8) ...izniñ ...olini tutup, her ħil epsane gepler bilen uniñmu kallisini (9) aylandurup turatti. Seley uniñ yéniğa kélip, kastuminiñ péşidin (10) asta tartti ve pes avazda munda... dédi:

(11) -Sizni sirtta bir ...iz ça...irivatidu, hazirla çi...sun, deydu!

(12) -Kimken u! -Recep Şadi Seleyge soğu...la nezer taşlap (13) soridi.

(14) -Çi.....anda bilmemsiz, aka. İşkilip, bir ...iz sizni te...ezzali... (15) bilen kütüp turuvatidu!

(16) -Rastma? -Bir ħil haram niyet uniñ köñlini ...utratti, (17) -keçürüñ ...izçak, men sirt...a çi...ipla kirey, -dédi u yénidiki ħéli...i (18) ...izğa özre bilen, -hazirla kirimen, siz bilen téħi ...anğudek (19) tansa oynaymiz, cumu!

(20) U şunda... dep ...oyup sirt...a mañdi, Seleymu uniñ ar...isidin (21) mañdi. Ular işikniñ aldidiki ...oyu... dereħlikke kelgende toħtidi.

(22) -Oéni u ...iz? -Soridi Recep Şadi etrap...a eleñlep ...arap.

(23) -Mana men! -Ar...a tereptin A...niyazniñ ğududuñ avazi (24) añlandi ve şu haman uniñ küçlük ...oli Recep Şadiniñ mürisidin (25) amburdek ...isti.

(26) -Vay... Vay... Némanda... ...atti... ...ol bu! -Recep Şadiniñ **283(1)** o...rek söniki ağrip, béli tołğınip ketti, -kimsen özüñ?!

(2) -Daşöniñ hemme némisi yumşa..., dep oylaptikensiz-de, ata...li... (3)

kompozitor! -dédi A...niyaz uniñ yelkisidin téhimu ...atti... (4) ...isip, -bilip ...oyuñ, muşunda...tolğandurivétidiğan ...atti... nersilirimu (5) bar, cumu!

(6) –Hey!... Siz héli...i A...niyaz dégen şair oğşimamsız? (7)-dédi Recep Şadi ar...isiğa ...iypaş ...arap, -néme boldi? Biz baya (8) obdanla tonuşup ...algantu.....u?!

(9) -Néme bolğanli...ini öziñiz bilisiz, hürmetlik kompozitor! (10) -dédi A...niyaz aççi... tene bilen, -hañgili...ni az ...iliñ, bizniñ hañgılarğa (11) uçrap ...alsiñiz, sizni ahta ...ilivetmisun yene!

(12) Recep Şadiniñ aççı...i keldi, bu sözlerni u özige ...ilingan (13) ...atti...

hürmetsizlik dep çüşendi. Şuña A...niyazni birdinla senlep (14) çalva...idi:

(15) –Hey!... Sen kimge gep kilivatisen?! Men séni terbiye (16) körgen aliy mektep o...uğuçisimikin désem, koçılarda yürgen lalma (17) lükçekke oħşaydikensenğu!

(18) Emdi A...niyazniñ cuduni tutti, bunda... çağlarda uniñ közige (19) héç nerse körünmeytti.

(20) -Terbiye körgen adem sendek bolsa, eptiñge lenet! Terbiye (21) dégen neççe ħil bolidu, bilemsen? Mana mavumu terbiyiniñ bir (22) türi! -U şunda... dédi-de, ğezeptin tügülgen muşti bilen Recep (23) Şadiniñ ağıziğa birni saldı. U ikki métr yerge ...añ...ip bérıp pala.....ide (24) yerge yi...ildi. “Vay... Vaycan...” dep ornidin turma...çi bolividi, (25) ağızini tut...an ...oliğa issi... bir nerse tegdi ve şu haman béşi (26) pi...iriğandek bolup, yene cayida yétip ...aldı. A...niyaz yene uniñ yéniğa **284**(1) bəriş...a temşilividi, Seley derhal ...olidin tartıp, yata... terepke élip (2) mañdı.

(3) Tansa meydanidin kötürülgen şöħ muzika bilen yé...imli... naħşa (4) avazi

ħéli yerlergiçe ularniñ ar...isidin leylep keldi: (5) Ay

tosaydu yüzini,

(6) Yultuz ...isar közini.

(7) Kimdur maña telmürüp, (8) Ya

éytmaydu sözini!

(9) Etisi A...niyazni nes bastı, Recep Şadi oç éliš üçün (10) uniñğa ésilivaldı. U

yé...i mektep koğdaş bölüm; bu yé...i ilmiy baş...armiğiče (11) erz ...ilip, uniñğa çare körüp bərişni telep ...ilip (12) turuvaldı. U ...ol yağlı...iğa orivalğan ikki dane ...an yu...i çişini udul (13) kelgenlerge körsitip:

(14) -Mana ...arañlar, A...niyaz dégen lükçek ikki çişimni sunduruvetti, (15)

inavitimni tökti, tölep bersun! -dep dadħorlu... éytti.

(16) Bu iş Havaz Beħti bilen Zayit...a bolup berdi. Zayitniñ (17) gül...e...eliri

éçilip ketti. U emdi A...niyazni yanpaş...a élišniñ peyti (18) keldi, dep oylap, yu...iri-tövende uniñ üstidin yetküçe şikayet (19) ...ilip, ...arilaş...a başlidi. “Oarañlar uni! Téhi aliy mektep (20) o...uğuçisi, şairmiş! -dédi u baş yaçéyka yiğınida ...aynap, (21) -tüfi! Döñ kövrükniñ lükçeklirimu uniñdin nomuslu...ra...! U bizniñ **285**(1) şenimizge dağ çüşürdi, mektepke ahanet keltürdi!...”

(2) A...niyaz deslep öz sinipidiki sava...daşliri aldidı, kéys ittipa... (3) ezaliri içide, öziniñ şu künki ...izi.....anli...ini, ...opalli...ini ve (4) çoñlarğa ...ilğan hürmetsizlikini zor bir rohiy silkiniş bilen tekşürüp (5) ötti. Emdi uniñğa ...anda... çare körüş mesilisi muzakire (6) ...ilininivatatti. Del şu çağda, Ğunçe...iz kökre kérip otturiğa çi...ip, (7) Havaz

Behti bilen Zayitniñ A...niyazğa “ittipa...tin ...oğlaş” çarisini bériş (8) pılanini tiripiren ...ilivetti.

(9) -Uniñda gunah yo..., çare körimiz déseñla, maña körüñla! (10) -dédi ...iz fakultét boyıçe éçilğan ittipa... yiğınida merdanilik bilen, (11) -sirttin kelgen bolmiğur bir adem tansa tertipini buzsa, ...izlarni bozek (12) étip, eñla...sizlik ...ilsa, bir oğul sava...daş otturiğa çi...ip, uniñ (13) azra... edibini bérip, ...izlarni ...oğdisa, yene uninπa caza bérilemdu? (14) Buni ...anda...mu adilli... dégili bolidu? Bizniñ igimiz barmu yo...mu?!...

(15) Ğunçe...izniñ sözidin kéyin, bir neççe ...iz tuşmu tuştin söz (16) élip, uni ...ollidi, A...niyaznımu a...lap, gerçe uniñ işi sel (17) çekidin éşip ketken bolsımu, lékin acızlarni ...oğdaş yolidiki (18) he.....aniy iş, dep uniñğa mehdiye o...uşti. Bu pikirlermu öz yéti (19) rehberlikke yétip bardı. Şuniñ bilen Zayitniñ muddiasi tolu... iş...a (20) aşmay ...aldi, Ğunçe...izniñ otturiğa çi...işi bilen Recep Şadımu (21) ...arisini körsetmey ...oydı. Ahır kélip, bu iş ħuddı “devager (22) sus bolsa, ...azi mutihem kélidu” dégendek halğa çüşüp ...aldi. Şunda... (23) bolsımu, azra... ...an tökülgenliki üçün, A...niyazniñ üç ayli... turmuş (24) pulı toħtitilip, uni Recep Şadiniñ davalaş he.....ı üçün bériş (25) ...arar ...ilindi...

286(1) Mektep boyıçe éçilğan “veziyet terbiyisi” çoñ yiğini uza... (2) davam

...ilmidi. Gavşuci piş...an nati... idi, uniñ sözide, uzundin (3) -uzunğa sozulğan veznesihetler, ...uru... ça...iri..., uluğ şoarlar yo... (4) idi. Bunda... katta sorunlarda, u hemişe ihçam, méğizli... sözleytti. (5) Uniñ sözliridiki semimiy pozitsiye, çoñ...ur mene, canlı..., ...izğın (6) pikirler añlığuçılarni ihtiyarsız öziğe ram ...ilivalatti. Bügünmu u (7) şunda... tesirlik ve hayacanlı... sözlidi, ħel...eara veziyettin tartıp, (8) niçki veziyetkiçe, mektep veziyitidin tartıp, növettiki ...ıyınçılı... (9) ehvalliriğiçe bolğan şunda... köp ve murekkep mesililerni u şunda... (10) ravan hem çüşinişlik, şunda... addiy hem yumurlu... ...ilip sözlidi, (11) añlığuçılarmu bir ...étim puħadin çi.....andek köñli azade bolup ...aldi. (12)

Gavşuci bir saetke sozulğan söziniñ aħirini munda... semimiy (13) ümidvarli... bilen tügetti:

(14) -Bir elge nisbeten éyt...anda, milliy casaret boluş kérek, (15) bir şeħske nisbeten eytkanda, vicdaniy casaret boluş kérek! Munda... (16) casaret bolmisa, ...iynçili... devriniñ ötkilini bösüp ötkili (17) bolmaydu! Yoldaşlar, bizni ğelibe tentenilirila emes, belki téħimu capalı... (18) küreş tenteniliri kütüp turuvatidu. Şuňa biz işenç bilen (19) éytimizki, veziyet yaħşı, ...iynçili... az emes, isti...balimiz parla...!

(20) Yiĝin uza.....a sozulğan gülduras al...ışlar bilen tügidi. Deslep (21) o...ut...uçılar, andin o...uĝuçılar zaldin çi...ış...a başlıdı. Opur (22) -topur, ...istançili... ve tara... tura...lar on minuttek davam ...ildi. Zadla **287**(1) eñ aħiri yette-sekkiz o...uĝuçıla ...aldi, buniñ içide A...niyaz (2) Seley hem Gayit Mayıtlar bar idi. Ular terep-terepke tarilip, orundu...larniñ (3) arilirida timiskilap, o...ut...uçi, ħizmetçilerniñ baya (4) çékip taşlivotken tamaka ...aldu...lirini tériştürüp yüretti. Ular téz, (5) epçil heriketler bilen

orundu...larniñ arisida baş kötürmey yürüp, (6) bir demde birer çañgaldin tamaka köteklirini térivaldi.

(7) Bügün tamakidin mol hosul aldu...! -dédi Seley zaldin (8) çi...ivétip, -curuñlar, avu yerge bérip, tamğa yölinip turup, bir (9) ikkidin çékişivalayli!

(10) Ular zalniñ ar...a teripige ötüp, tam tüvigila zoñzaydi. Her ...aysisi (11) öziniñ aldığa ...ol yağli...ini yéyip, üstige çañgilidiki tamaka (12) köteklirini uvaş...a başlıdi. Uniñ içide, aççi...kök tamakidin (13) tartip, ...añsi... paprus...içe bar idi.

(14) -Muşunda... yiğindin heptide bir ...étim éçilip tursa, bizmu (15) tamakisiz ...almaydikenmiz cumu ağıniler, -dédi Gayit Mayit -...ol (16) yağli...idiki tamakini deñsep körüp.

(17) -Pah, pah, pah!... Némidégen mezzilik, némidégen huş (18) pura..., -dédi Seley yéñila oriğan tamakini rahet bilen içige (19) şorap, -buniñ içide aliy sortlu... “moden”din tartip, laza, (20) çeyziniñ yağıçini ...oşup yasığan “toş...an”ğıçe bariken emesmu!

(21) -“Ebceş” dégen şu! -dédi A...niyazmu tamaka oravétip, (22) -çet ellerde, “Ebceş Hara... Ziyapiti” dégen ziyapetler bar iken. (23) Bizmu bugün “Ebceş Tamaka Ziyapiti” ...ildu...!

(24) Seley tamakini çekip bolup, çoñ...ur hıyal bilen olturup (25) ...aldi.

(26) -Hep, hep! -dédi u bir hazadin kéyin uh tartip, **288**(1) -menmu kadir bolup maaş alarmen, şu çağda, her ayli... maaşimniñ bir (2) ...ismiğa birer tağar tamaka élip, işhanamniñ, öyümniñ bir buluñığa (3) tiklep ...oyup, kirip-çi.....an her ...anda... ademge aldi bilen: “Merhemet, (4) birer tal çekivéliñ, tamaka, ...egez, sereñge mendin, pe...et (5) tükürükla öziñizdin!... dep haliğançe tamaka çektürüp, muşu künlirimdiki (6) şöpek térip, hazan ...oşup çekken yo...suzlu...lirimniñ bir (7) öçini almisam, hergiz puğadin çi...maymen!...

(8) Seleyniñ biçarilik, nativanli... bilen éyt...an bu sözliri, şu (9) tapta,

A...niyazğimu, Gayit Mayit...imu orta... idi. Ular öz bésidin (10) ötküzüvat...an munda...
 éğir, ...ismetlik künlerniñ tézra... tügişini, (11) açli..., ğurbetçilik içide turupmu, ħuddi
 dénizniñ çoñ...ur tektige (12) şunğup ünçe-marcan süzgen ğevvaslardek, bilim üçün,
 kesp (13) üçün, özliri arzu ...ilğan güzel kéliçek üçün, her ...anda... (14) müşküllerge
 berdaşli... bérip ötküzüvat...an ...iyin turmuşliriniñ yira... (15) bir tariħ...a –şereplik,
 untulmas tariħ...a aylinip ...élişini te...ezzalı... (16) bilen ümid ...ilişatti...

(17) Ular yine tamaka oridi, baya çekken bir tal bilen ħumari bésilmay (18)

yene çekti, çékip oturup parañğa çüşti.

(19) -Men deymen aĝiniler, bu gav şuci dégen ademniñ aĝzi (20) ...uyuçtek,

...orsi...i deryadek iken, -dédi Gayit Mayit bayi...i yiĝinni (21) eslep, -némidégen bilim,
 némidégen söz ul...

(22) -O...uğanniñ şarapiti déğine! -dédi Seleymu öz tesiratini (23) sözlep, -bu adem azadili...tin burun, yenén daşöside, azadili...tin (24) kéyin, Moskvadiki “Lomonosup Daşö”side o...uptiken emesmu! Şuňa (25) konılar: “Küçi bar birni yéñidu, bilimi bar miñni” dep toğra eyt...an. Men (26) bugün gavşuciniñ sözidin “Halkara Şuciñcuyi É...imi” **289**(1) “kapitalizmniñ tirilişi” dégen geplerdin ançe ...or...up ketmisimu bolidiğanli...ini (2) çüşinivaldim. Şu emesmu, beziler hedésila u ézim, bu (3) ézim dep, isri...tin ...or.....an cindek, ademni yürekaldi kilivetti.(4) Méniñçe, bu dunyada meyli sotsiyalizm bolsun, meyli kapitalizm bolsun(5) hemmiside adamlarnıñ ...ilidiğini, oğşaşla üç iş: Yeymiz-içimiz,(6) gende bolidu; ...alaymiz-köydürimiz kül bolidu; tuğulimiz, ölümiz(7) ceset bolidu. Dunyaniñ baridiğan yéri mana şu!

(8) -Hey ...aşan, sen nême dévatisen? -dédi Gayit Mayit(9) heyran bolğandek çekçiyip, -Gavşuci nede unda... dédi, sen (10) uniñ sözini burmilivatisen, cumu!

(11) –Mana, mana! Şiuciñcuyi dégenni çet eldin izdimisekmu, (12) öz içimizdinla çi...ti emesmu? -dédi A...niyaz külüp, -sen(13) Seley yénimizdila uhlavat...an Şiuciñcuyi ikensen!

(14) -Nême déseñlar, deñlar! -dédi Seley gémidimu yo... tamakisini(15) şorap, -iş...ilip, Gavşuci: “Şiuciñcuyi, kapitalizm(16) dégenlerdin ...or...up kėtişniñ haciti yo..., uniñ mahiyitini obdan(17) çüşiniş kérek!” dédi.

(18) -Mahiyiti némiken, sen dep ba...e? -Soridi Gayit Mayit(19) uniñğa sinas nezeri bilen ...arap.

(20) -Mahiyiti nême bolatti, birsi dunya tapsa, birsi halta tikidu,(21) dégen gep! -dédi Seley menilik ...ilip, -bu dunyaniñ işliri(22) ene şunda... bir-birige küşende!

(23) Ular munda... tügimes parañlar bilen tamaka çekip olturuvérip,(24) aran yiğ...an tamakilirini tügitip ...oyuştin ...or...ti, hélidin béri(25) zoñziyıp olturğaç, putliri télip, bellirimu ağıridi. Şuňa ular ihtiyarsız(26) orunliridin turup kėtişti.

290(1) –Boldi, parañniñ davamini aħşamli.....a yata...ta ...ilayli, -dédi(2)

A...niyaz méniş...a temşilip, -Seley, añğıçe sen “Hjel... Géziti”niñ(3) yé...in...i başma...alilirini körüp ...oyğın, cumu! Bolmisa, Şiucéñcuyiniñ(4) sadi... carçisi bolup ...alisen!

(5) A...niyaz bu gepni estayidil éyttimu yaki ça...ça... ..ilip éyttimu (6) çirayidin bir nersini bilgili bolmaytti. U şu gepni ...ilipla, kutuphana(7) terepke mañdi. Seley uniñ ar...isidin ğudurap ...aldi:

(8) Eger bir-ikki başma...alini o...upla, kommunizmniñ sadi...(9) ceñçisi bolğili bolsa, asangenğu!...

(10) “Veziyet Terbiyisi” yiğini ikki kündin kéyin, fakultét (11) boyıçe éçildi. Fakultét mudiri Ya...up Kérimi yiğinni baş...urdi. Umu(12) ...is...a ve mezmunlu... sözlep, söziniñ ağırını munda... gepler bilen(13) tügetti:

(14) –Yoldaşlar, sava...daşlar, turmuşniñ altun médalı haman ẖeterlik (15) dol...unlarnı baturlu... bilen kütüvalidiğan hem uni ...etiy yéñip(16) çı...idiğanlarğa bérilidu. Ğalıplar hamın keskin heriket ...ilidu, öziniñ(17) nişanığa ...arap, casaret bilen alğa basidu. Silerniñ nişanıñlar zamanıvi(18) ilim-pen igileş!

(19) Ya...up Kériminiñ sözidin kéyin Havaz Behtı munberge çı...ti.(20) Uniñ çirayı ciddi, avazı ceñgivar idi. Söziñi ...ol ve baş heriketliri(21) bilen téhımu canlandurıp sözleytti:

(22) -Ötmüş ...anda... idi, hazır ...anda... boldı? İkkisiniñ **291**(1) otturısında asman-zémin per... bar. Biz alemçe alğa bastu..., tere.....iy(2) ...ildu..., güllep yaşniduk. Bizniñ bunda... uluğ muveppe...iyetlirimizge(3) héç...anda... ecnebiler arılaş...ini yo..., uluğ dahimiz körsetkendek, biz(4) pe...et öz e...limiz, öz küçimiz bilen bu şan-şerepke ige boldu....(5) Lékin buniñdin bezilerniñ közi ...izirivatidu, ular bizniñ behtimizni(6) körelmeyvatidu! Şuniñ üçün, biz hemişe, hemme yerde sinipiy küreş(7) mevcut, belki u nahayiti ötküz, deymiz! Men silerge şunda... éytimenki,(8) bir çine tini... sudimu köz bilen körgili bolmaydığan mikroblar (9) bolidu. Püzek hemişe şal maysiliri bilen oħşaş ösidu. Hazır...i(10) va...ittiki düşmenlermu del aşunda...! Marksizmga ...arşı çı...idiğanlar hamın(11) Marksizm ...iyapitige kirivalidu. Hazır bizdiki bezi o...ut...uçıarmu (12) léksiye munbiridin paydılınıp, sağlam bolmiğan, hetta zeherlik pikirler(13) bilen o...uğuçılarnıñ sap ...elbini bulğaş...a urunuvatidu!...

(14) Bu sözler éytilğanda, meclisñanıda yénik tevriniş boldı, goya(15) coza-bendiñlarğa can kirgendek, ğaçur-ğuçur, ğiris-...iris(16) ...ılğan avazlar evcige çı...ti, o...ut...uçı, o...uğuçılarnıñ teccuptin(17) közliri çekçiyip, ağızlırı kusurlıdı. Havaz Behtiniñ yénida bir(18) nersilerni yézip, sizip olturğan Ya...up Kérimimu depterdin bésini(19) kötürüp, uniñğa hem ...izi...ış, hem heyranlı... bilen ağızını yérin (20) aç...an halda ...arap ...oydı...

(21) Havaz Behtiniñ şoarğa, tehditke, vez-nesihetke tolğan uzundin (22) uzun

sözi aħiri tügidi, tügigendimu, añliğıuçılarnı(23) zérıktürüp, bızar ...ılıp tügidi. Uniñdin kéyin, Havaz Behtiniñ(24) teklipe bilen o...uğıuçılar vekili Zayit sözge çı...tı. U munberde(25) turup, tövendikilerge alahide nezer bilen bir ...ur ...arap çı...tı, uniñ(26) bu ...arışıda, bir ħıl köreñlik bilen temenna tuyğısı bar idi. U 292(1) ħuddi patıfonğa oħşas, şunda... ahañ ve şunda... zo...-şo... bilen(2) sözlidiki uni alahide di.....et bilen tiñşap olturğan Havaz Behti(3) es-hoşını yo...ıtip, öz şakirtniñ bunda... zerek hem nati...li...idin,(4) sözidiki siyasiy roşenlik bilen ceñgıvazlı...niñ bunda... ...oyu... ve(5) yükseklikidin memnun bolup ketti. U bezide levlin şorap, közlirini(6) mestanileştürüp, uniñ sözlirige bolğan ...ayilli...i bilen(7) hayacinni yaşıralmıdı.

(8) -İn...ılabiy ecdadlarnıñ bizge ...aldurup ketkini, behtiyar(9) sotisyalizmla emes. Téħimu muhimi, uluğ tariħiy hayat! -dep(10) sözini davamlaşturdi u carañlı... avazda -men buni yé...indın buyan,(11) uluğ partiyimizniñ şanlı... tariħini öğiniş ar...ili... çoñ...ur(12) çüşendim! -Karima.....a ...altis debdebilik sözlerni ...ılğandek körinimu,(13) emeliyette, bunda... bihude süpetler söziniñ menisini(14) püçekleştürüp, he...i...iy tesirini yo...ıtip ...oyatti, u emdi sözini(15) özi üstidiki emeliy gepke yötkep, yiğindikilerniñ,

bolupmu,(16) o...ut...uçi ve rehberlerniñ işençini ...olğa keltürüş terepke buridi,(17) -men başlanğuç mektepte o...uydiğan çéğimda, bir puñ pulni göherdek(18) körettim, ottura mektepke çi.....anda, bir moçenni közge ilmaydiğan(19) boldum. Daşöge kelgende bolsa, bir neççe yüennimu közge ilmaydiğan,(20) bedheclik bilen kelse-kelmes hecleydiğan bolup kettim. Bu méniñ(21) idiye ve héssiyatta özgirip ketkenlikimniñ delili! Men ...izilbayra... (22) astida ösken bir yaş. Ecdadlirimiz tart...an capani tar...inim yo....(23) Küreş yillirinimu baştin keçürmidim. Şuña méniñ özgirip kėtişim(24) nahayiti asan. Şuña özüm teşebbuskarli... bilen capali... işlarni (25) tépip, emeliy küreş davamida, capamuşe.....etke çidap küreş ...iliş(26) rohimni tavlap, Şiucéñcuyilişip özgirip ketmeydiğan in...ilabiy 293(1) izbasarlardin bolup çi...işim kérek! Eger biz hemişe rahatlik turmuşnila(2) ...oğlişip, nam-ata... çi...iriş üstidila oylansa..., burjua(3) şeħsiyetçilikiniñ sési... pat...i...iğa çoñ...ur pat...an bolimiz, bunda... ğaye(4) ve isti...balni ...oğlaş...anda mu...errer Şiucéñcuyili... yolğa méñip ...alimiz!(5) Men oylaymen, in...ilab yüki her ...ançe éğir bolsimu, ademni bésivalalmaydu,(6) lékin şéker yalitilğan zembirek o...i ademni asanla yi...itip(7) ...oyidu! Men şunda... ..esem ...ilimenki, sotsiyalizmdim kommunizmğa baridiğan(8) dağdam yolni özümniñ sap yürek ...énim ve halal ikki ...olum bilen(9) tutaşturimen!...

(10) Bu sözge elvette, birinçi bolup Havaz Behti çavak çaldi, uniñğa(11) egişip delsep u yer-bu yerdin, kéyin umumyüzlük çavak (12) sadasi kötürüldi, lékin çavak tekşi emes idi, beziler ...izğın(13) çalatti, beziler bolsa, ğuddi al...anliriniñ ...içi...ini basma...çidek,(14) ...ollirini üzüp-üzüp urup ...oyatti...

(15) Yiğın tügigendin kéyin Seley néme üçündür ışık tüvide Zayitni(16) sa...lap turdi, u bir neççe o...uğuçılarniñ arisida ...ollirini(17) arvañ-sarvañ ...ilip sözligeniçe, alçañ méñip ışık tüvige kelgende,(18) Seley ğuddi tolumdin to...ma... çi.....andek:

(19) –Pis-pis-pis, yaħşimusiz, Zayit şuci! -dédi kona(20) aditi boyiçe yelkilirini ...isip, -adaş, bugün ecebmu ...altis(21) sözlidiñ. Vay-vay-vay!... Acayip tehlil,

uluğ mulahize boldi(22) dégene! Lékin burjua şeḥsiyetçiliki toğrisidiki gépik taza cayığa(23) çüşmey ...aldi!...

(24) -Oanda... cayığa çüşmey ...aldi?! -Soridi Zayitniñ yénidiki(25) hemrihi eceblengendek ...aşlirini uçurup.

(26) -Oanda... demsen? Şehsiyetçilik dégen kimde yo...?! –dédi 294(1) Seley ...olini şiltip, -kişi dése levmu yumulmaydu; özüm dep ba...e,(2) léviñ bir-biri bilen himlişip kétidu. Heze cénidimu şirnisi yo...(3) gülge ...onmaydu-de!

(4) Zayit Seleyniñ ...esten ...usur izdep, eğizda uçurğan bolup,(5) emeliyette yerge uruvat...anlı...ini sezdi ve kona-yéñi derdi bira...la(6) ...ozğilip, cavğayliridin tükürük çaçritip cavrap ketti:

(7) –Seley, sen ...açanğıçe méniñ sözlirimdin ...usur, işlirimdin(8) iven izdep yürisen?! Bilip ...oy, séniñ bunda... téti...siz (9) gepliriñni tola añlap hö bolup ketkenmen! Sen ötken küni bir munçe(10) ...iz-oğullarniñ aldida méni tep tartmastin: “Oğut Şairi”

(11) depesen! Sen bek heddiñdin éşip kettiñ, Seley! Méni rasttinla(12) şunda... dédiñma?! Bu gep ağızıñğa ...anda... patti?!

(13) –Démeyçu, patmayçu!? -dédi Seley pervasizli... bilen uni(14) téhımu éçitip, -séniñ şunçe uzun misraliriñ ...ista-...istañ gézitlerge(15) pétivatsa, méniñ unçılık gépim ağızıñğa patmamti!? “Oğut(16) Şairi” dégen isimni men saña ...oymidim, özüñ özüñge ...oyduñ! Némiş...a(17) demsen, her yili bahar ve köz kéliş bilenla, ħuddi kamadin(18) canlinip çi.....an höpüptek, pütün gézit-jurnallarni ala ...oymay,(19) “Bovay ve Oğut”, “Oğutçılar Naħşisi”, “Oğut ve Başa...” dégendek (20) şéirlar bilen toş...uzuvétisen, bularni men yazmıgandimen!?

(21) -U dégen teşvi...at! -dédi Zayit cile bolğınidin çışliri (22) kirişip. (23)

Seleymu boş kelmidi:

(24) –Hebbelli, méniñmu teşvi...at! Pe...et şekli oħşımaydu,(25) birsi gézit ar...ili..., birsi éğiz ar...ili...! Boptu Zayit, ħapa bolğan(26) bolsañ, buniñdin kéyin séni “Oğut Şairi” démey, “Poşkin II” 295(1) dey, bolamdu!?

(2) -Déseñ bolidu, -dédi Zayit ...ilçe ħicil bolmay, -Poşkinmu(3) bir béşi bar ademğı! Pe...et u Moskuada yaşığan, men Ürumçide(4) yaşavatimen, u, U Rus, men Uyğur, per...imiz mana şu ħalas!

(5) –Oara, Zayit! Tep-tartmay devat...an gepiñni! Yüzüñ azra...mu (6) çimildimidima?! Séniñ per...iñ pe...et ikki yer, ikki millet(7) bolğanli...iñdima?! Bilip ...oy, Puşkin dégen öz icadi bilen Rusiyide (8) heyvetlik Babil¹ Munarini tikligen adem! Sençu? Sen Urumçide(9) emes, avu töge ...uli...idek yurtuñdimu, kişiler esligüdek birer mazar(10) turğuzalmaysen! Tap...an puluñğa ...eğez, ...elem, siyah sétivélip, kün(11) boyi işikni te...ap yazsañmu, Poşkinniñ “Kizilgül” dégen şéiriniñ(12) bir misrasiğa teñ kelgüdek şéir yazalmaysen! Çünki uniñ şéirida(13) oğut puri...i yo...!

(14) Zayitniñ cañ-péni çi...ip ketti, közliri çekçiyip, burniniñ(15) uçı ...izardi, u elemdin yérilğudek bolup Seleyge hürpeydi,(16) lékin cile bolğınidin ağızığa gepmu

kelmey, dudu...lap ketti:

(17) –Sen... Sen zuvandaz ...aşañ! Ademge çayandek zehiriñni ti...ma,(18) iplas tilliriñni yiğival!...

(19) Seley puḥadin çi...ti, uniñ térikip, cile bolup, öti(20) taş...udek halğa kélip ...alğanli...idin ḥuşal boldi. “Eceb bablidim(21)-he?! Méni déseñ elemdin yérilip ket! - dep içide küldi u,(22) yiğla, ...a...şa! Séniñ şu halitiñni körüş men üçün rahet!...” (23) Uzundin béri, Zayitni aşunda... perişan, naḥuş halda körüşni arzu(24) ...ilğanidi. Çünki uniñ

—————kündin-künge ————đimiği ösüp, gidiyip kétivat...anli...i, 296(1) gep-söz, munasivetlerniñmu özgirip, yerde mañaymu(2)-asmandimu, dégendek köreñ halga

¹ Babil Munari-İncil’da rivayet ...ilinişiçe, Noh Eleyhissalamniñ oꞗulliriniñ Teñrige atap salṭan katta munari.

çüşüp ...alğanli...i Seleyniñ zadila(3) közige siğmay, köñilide bir hıl nepret ve na...ayilli... tuyğusini peyda(4) ...ilğanidi. Şu tapta, uniñ özige ihtida ...ilip guymek boluvalğan bir(5) top yé...inliriniñ aldida, aşunda... osal ve biçare halğa çüşüp ...alğanli...i(6) Seleyni he...i...etenmu huşal ...ilğanidi. U me...sitige yetkenliki(7) üçün emdi söziniñ tanavini derhal boşatti, kétivitip, ça...ça.....a yöligendek(8) munda... dedi:

(9) –Zayit, adaş! Sen Uyğur tilida tillaştın baş...ini(10) bilmeydikensen-he! Séni Nyuyork...a apirip ...oysa, kénnidini rasa(11) bir tillap, puğadin çi...ip kelseñ bolğudek!

(12) Zayit bay...i péti-çekçeygen, hürpeygen halda turup ...aldi.(13) Seleyniñ bala tegkür ağığa teñ kelgili bolmaydığanli...i uniñğa ezeldin(14) roşen idi!...

(15) Havaz Behtiniñ ...uli...i şunda... sezgür idiki, öziniñ(16) bedinidiki tomurlarda é...ivat...an ...anniñ şuruldişini, dol...uninini añliyalaytti.(17) U mana şu tuğma sezgürlüki bilen yé...in arida, mektep(18) rehberlik ...urulmisiniñ teñşilidiğanli... heviri bilivaldi. Yu...iridin(19) kelgen bu şepe deslep yoşurun, kéyin asta-asta aşkarilandi.(20) Havaz Behti hem huşal, hem aldıraş idi. Uniñ huşalli...i -bu(21) ...étim cezmen öz i...tidarim ve salapitimge layi... emel taci kiyimen,(22) dégen şérin teme idi; aldıraşli...i bolsa, bu ...utlu... iş üçün **297**(1) ...anda... sovğa te...dim ...iliş helekçiliki idi. U oylap-oylap ahiri (2) bir yol tapti, derhal bir parçe ma...ale yézip, gézitte élan ...iliş(3) kérek, u hem ötküz, hem devr é...imiğa mas boluşı kérek, şunda...(4) bolğanda, u yalğuz séniñ ...elem ...uvvitiñni körsitipla ...almay, belki(5) séniñ siyasiy éñiñni, sezgürlüküñni ve sadi...li...iñnimu namayan ...ilidu,(6) tarih bétide iziñ ...alidu namiñ öçmeydu!...

(7) U, şu niyet bilen ikki kéçe uhlımay matériyal kördi.(8) Bunda... çağlarda, uniñ kallisi sazlaşip, pikir yolliri éçilip kettetti.(9) Bu adetni u, öz va...tida “az sanli... millet kadirilirini(10) terbiyileş ve östürüş” ça...iri...iniñ şarapiti bilen milletler şöymnige(11) bérıp, ikki yıl henzuçe hem omumiy pen öginiş; partiye(12) mektipige bérıp, bir yıl Marksizm nezeriyisini öginiş ceryanida yétildürgenidi.(13) U körgen

matériyalliridin nurğun ħatire ...aldurdi.(14) Kéyin uni bir-birige yéyiştürüp, kiriştürüp, ħuddi parçe-purat(15) leħteklerdin bir çirayli... ..ura... çaçan tikken usta seypuñdek, üç(16) kün içide ħéli vezni bar bir parçe ma...alini pütüzüp ç...ti, ma...ale(17) özigimu yaridi. Emdi yene bir ...étim baş ...aturup, uniñğa “Şıncañ(18) daşö prolétariyat izbasarlırını terbiyileydiğan yal...unlu... oça...” dégen(19) seltenetlik isminimu ...oydi. Kéyin uni téħimu mustehkem bolsun,(20) dégen niyette, siyasiy maarip fakultétidiki bir yé...iniğa körsetti.

(21) -Ma...aliñiz yaħşı yéziliptu, Havaz Beħti! -dédi u bir o...up(22) ç...ipla, -

...oyğan mesiliñiz hem yéñi, hem ötkür, uniñ üstige,(23) nahayiti va...tida yéziliptu! Bu sizge ço...um yüksek şan-şerep (24) keltüridu!

(25) Bu maħtaşlar Havaz Beħtige ya...ti, ...anaet hasil ...ildurdi. U ma...alini(26) şu künila gézitħaniğa özi apardi ve tehrir bölüm mudiriğa **298**(1) bérivétip, kemterlik bilen munda... dédi:

(2) -Bu uzun va...itli... oylinişiñ mehsuli! Körüp bé...iñla, partiye(3) gézitiniñ telipige uyğun kéler, dep oylaymen! Eger pikriñlar (4) bolsa, men yene özgertişke teyyar!

(5) Salapetlik bir aliy mektep o...ut...uçisiniñ bunda... kemter, (6) mulayim pozitsiyisidin tesirlengen bölüm mudiri ma...alini nahayiti térla(7) körüp, bir terep ...ildi. Bayri...i roşen, mu...ami yu...iri, vezni éğir(8) bunda... ma...alilerniñ baziri ittik idi. Ma...ale üç kündin kéyin(9) gézitniñ körünerlik sehipiside bésilip çı...ti. Havaz Behtiniñ ağızi(10) ...uli...iğa yetti, Zayit...a oħşaş iħlasmen murtlarmu gézitni kötürüvélip,(11) Havaz Behtini obdanla bazarğa saldı, uniñ hem siyasette, hem(12) kesipte piş...an, i...tidarli... ziyaliy ikenlikini yetküçe maħtaştı. O...ut...uçılar(13) içidimu uniñ ma...alisi fakultétin hal...ip ğulğula ...ozğidi.(14) Bolupmu, ma...aliniñ aħiridiki aptorniñ iradisi bilen vedisi ipadilengen:(15) “Mektep in...ilabiy işlarniñ iz basarlırını yétiştüridiğan (16) muhim bir baza. Bu yerde birjua maarip idiyisi otturisida ciddi küreş(17) barma...ta. Men bu bazıda kökre kérip turup, gecdin ibaret(18) ...oralni çıñ tutup, bu küreşni aħirğiče élip barimen!...” dégen(19) abzas kişilirmiñ di.....itini ...ozğap, oylandurup ...oydı. Beziler(20) buniñdin bir ħil siyasiy tehditni sezgendek, biaram boluştı, beziler(21) bolsa, bir ħil ötkür puruħ hidini hidliğanek, vesvesige (22) çüşüp ...aldı. Çünki ular ...is...iğina hayatıda, talay ...étim béşidin ötküzgen(23) boran-çap...unlu... siyasiy heriketlerniñ derdini yetküçe(24) tartıp, yürekaldi bolup ketkenler idi. Ularniñ tecribisidin ...ariğanda,(25) her ...anda... şep...etsiz siyasiy küreş haman aldı bilen gézit(26)-jurnallarda élan ...ilinğan aşunda... yoşurun bişaretler ar...ili... peyda 299(1) bolatti. “Bu yerde... Ciddiy küreş barma...ta!...” Muellimniñ közde(2) tut...ini némidur?! Rasttinla közge körünmeydiğan ikki yol, ikki(3) sinip otturisida ciddi küreş boluvatamdu-ye?! Uniñ vekilliri(4) kimdur, egeşküçiliriçu?... Vay ħudayimey!... Yene néme işlar bolup(5) kéter!...

(6) Ma...alidiki kiçikkine bir abzas söz kişilerni ħuddi “süttin(7) ağızi köygen

...éti...ni püvlep içidu” dégendek, ene şunda... endişige,(8) vesvesige sélivetkenidi. Lékin Havaz Behti buniñdin ...or...maytti,(9) eger birsi uniñdin: “Séniñ közde tut...iniñ zadi kim? Néme iş?”(10) dep sorap ...alsa, u ikilkenmeyla: “Kim bolatti, Selim Ependi! Mana(11) mavu matériyalini körüñlar!” dep, uniñ söz ve léksiyiliridin yulup(12) élip, prinsip...a kötürüp tehlil ...ilinğan matériyallarni taşlap béretti(13) ve ularğa: “Bir tamçe sudimu ...uyaşniñ nuri eks étidu!” dep(14) sinipiy küreşniñ yoğan davlilirini çüşendüretti. Buniñğa elvette(15) héçkim palan déyelmeytti. Çünki veziyet nazuk, sinip mevcut,(16) küreş mevcut-de!

(17) Havaz Behti bugün mektepniñ muavin şucisi cin ruñni (18) yo...laş hiyalığa keldi. Uniñ nezeride, purset pişip yétişken, peyt(19) kelgenidi. U neççe aydin béri teyyarliğan sovğa-salamlirini yoğan(20) bir ...ara somkiğa saldi. Uniñ içide “moden” markili... aliy tamakidin(21) tartip, béli... göşi konsérvasiğıçe, altun médalğa érişken(22) “Cuyeçiñ” markili... aliy hara...tin tartip, ...ayma...li... piçinigiçe bar(23) idi. Bularniñ hemmisi asan tépilmaydığan etivar, ...immet bahali...(24) yémek-içmekler idi. Havaz Behti buni teyyarlaş yolida héli köp(25) riyazet çekti. Pulni teyyarliğanda mal tépilmidi, mal tépilğanda puli(26)kémidi, hotun-baliliriniñmu riz...ini boğup, yoşurun

narazili...ini **300**(1) ...ozğidi. Şunda... bolsimu, muddiasığa yétiş üçün, çışınıñ kirini(2) şorap, yémey-içmey yürüp, aşunçılık nersilerni aran teste (3) teyyarlığanidi...

(4) U ...arañğu çüşkende, binalarniñ daldisi bilen méñip, mektep(5) başlı...liri üçün alahide tam çörüp sélinğan bir ...evetlik öylerge(6) keldi ve özige tonuş işiktin ğipla ...ilip kirip ketti. U(7) kirgende; cin şuci çığ yelpügüç bilen özini yelpüp, télévizor(8) körüp olturatti. U ellik beş yaştın hal...ığan, közliri yoğan,(9) emma nursız, bir tutam yirik pitek çéçi mañliyiğa çüşüp turidiğan,(10) a...uş yapıla... yüzlük, duğıla... adem idi. U Havaz Behtini körüp, (11) kona ...édinaslardek huşal bolup ketti ve uniñ ...olidin yétiligince(12) méhmanhıaniğa başlıdi. Aldığa kempüt-piçine, mévilerni tizdi, çay(13) ...uydi, tamaka tutti. Bunda... ...izğın iltipattin Havaz Behti téhimu hayacanlinip,(14) özini ...oyidiğan yer tapalmay ...aldi, ağızidin “hoş (15)-hoş” çirayidin külke-tebessum ketmidi...

(16) -Baya sizni oylap olturattım, -dédi cin şuci tamakisiğa (17) ça...ma... çé...ivétip, -sizde ilgirileş téz boluvatidu, yaħşı iş(18) ...ilivatisiz. Ötkende, fakultétta sözligen söziñizniñ rohini añlap(19) huşal bolğanidim, bu ...étim gézitke çı...an ma...alıñız toğrisidiki(20) bahalarni añlap téhımu huşal boldım, söz pütünley he...li..., bizniñ(21) devrimizde, ilim-pen meyli ictimaiy yaki tebiiy bolsun, u yaki(22) burjuaziyige bé...inip, burjuaziye sinipi üçün hizmet ...ilidu; yaki(23) prolétariyat...a bé...inip, prolétariyat sinipi üçün hizmet ...ilidu,(24) ikkiniñ biri!

(25) -Lékin Cin Şuci, -dédi Havaz Behti biçare ...iyapette dadħorlu...(26)

éytiş...a başlap, -bunda... gepler bezilerniñ ...uli...ığa **301**(1) ya...mayvatidu, bunda... gepni ...ilğuçılarni yaman körüvatidu...

(2) –Kim, kimler u? –Çirayini pürüştürüp sorıdı cin(3) şuci.

(4) Havaz Behti huddi birsi añlap ...alidiğandek, Cin Şuci (5) terepke boyundap turup, pes avazda dédi:

(6) -Fakultetniñ tizginini tutuvalğan Ya...up Kérimi bilen héli...i(7) ecnebiylerge

ço...unup, a... mutehessisliş yoliğa mañğan Selim(8) Ependi....

(9) -Ya...up curinmu şunda...ma?

(10) -Şunda..., u Sovétte o...uğaç...a, Şiucéñcuyiniñ tesiri téhimu(11) éğir, deña! (12) –

Him,... Bu teripimu bar, toğra!...

(13) -Uniñ üstige, ...érip, kallisimu konirap ...aldi, şuña Selim(14) Ependiniñ

dépiğa usul oynap, uniñ himayiçisige aylinip(15) ...élivatidu!...

(16) –Him!... Yamanğa yantaya... boldi, deñ! Bir rehbiriy kadir (17)-he!?...

(18) Havaz Behti söhbetniñ eyni muddiadikidek ravan(19) yürüşüvat...anli...idin
 Һушал болуп, ecдиha güllük piyalidiki çayni(20) sümürdi, temlik, Һуш pura... çay uniñ
 yayrap kétivat...an vucudiğ(21) téhımu lezzetlik huzur béğışlidi.

(22) -Milti...niñ stovuli körünigen, cezmen uni betlevat...an(23) adem bar! -dédi
 Cin Şuci tebiitige siñip ketken ziyade(24) sezgürlük bilen, -hemişe hoşyar boluşımız,
 küreşniñ murekkep,(25) egri-to...ay ve keskin bolidiğanli...ini tolu... mölçerlişimiz lazim.
 Siz(26) yaҺşı işlevatisiz, téhımu yaҺşı işleñ, partiye teşkili untup 302(1) ...almaydu.
 Tizgin tutuş hergizmu bir ademge beҺşende emes, u haman(2) özgirip, almişip turidu, siz
 téhı yaş, güzel isti...bal(3) aldiñizma...

(4) -Oiri... yaş...a kirey dep ...aldim, Cin Şuci, -dédi Havaz(5) Behti bir Һil
 ökünüş, teme hem sinaş arılışip ketken murekkep(6) Һessiyat bilen, -...iri... yaş dégen
 taş...oral devridiki insanlar(7) ömriniñ aҺir...i çéki, çoñ iştin ümid yo...!...

(8) -Unda... ümidsizlenmeñ, -dédi Cin Şuci uni (9) ...é...itip, -hazir atam devri,
 ...iri... yaş dégen insanniñ ottura(10) yaşli... ..iran devri. Ni-ni işlar mana şu devrde
 vucud...a çi...idu,(11) sizdin kütidiğan ümidimiz çoñ cumu!...

(12) Bu gep bilen Havaz Behtiniñ géliğa bir nerse ği... ..ilip(13) ti...ilğandek
 boldi, hayacandin özini zoriğa tutup, beeyni kiçik balilardek(14) Һушал болуп ketti. Cin
 Şuciniñ himmet-şapaitige ...anda...(15) cavab ...ayturuşini oylap, ...ilğili ...ili... tapalmay
 ...aldi. Şu tapta u(16) allanın béğilli... ..ilip, özige kiçikkine bir ...uyru... ..oşup(17)
 bermigenlikidin ...atti... ökündi. Eger tülkiniñkidek çirayli..., salva(18) ...uyru...i bolğan
 bolsa; héç bolmiğanda, it yaki éşekniñkidek(19) kiçikkine kalte ...uyru...i bolğan
 bolsimu, uni hazir derhal iş...a sélip,(20) Cin Şuciniñ ar...a-aldida şipanlitip, kéyin uniñ
 yüz-közlirini,(21) ...ol-putlirini şunda... sipayili... bilen silap-sipap,(22) Һушametkoylu...niñ
 hemme Һillirini he...dadiğa yetküzüp körsetken(23) bulatti, etten!... Bүgүн pe...et şula
 kem болуп ...aldi!...

(24) -Ötkende dégen matéриyal ...anda... boldi? -Soridi Cin(25) Şuci Havaz

Behtiniñ şérin hıyalğa pétip ketkenlikige ...arap, -kim(26) idi, Selim néme?

303(1) -Selim Ependi...

(2) -He –he, şunda... matériyalıǵu, deymen.

(3) –Hee, şuniñ matériyalı, -dédi Havaz Behti derhal(4) yañçu...idin bir neççe betlik ...eǵezni élip, -bu uniñ yığında ...ilǵan(5) hata sözliri bilen léksiyliridiki zeherlik pikirleriniñ bir ...ismi.(6) Biz yene davamlı... retlevatimiz, lékin maña Ya...up Kérimi putlikaşañ (7) boluvatidu...

(8) -In...ilab ...ilǵanda ...iynçili... bolidu, -dédi Cin Şuci uni(9) riǵbetlendürüp, -lékin uniñdin ...or...masli... kérek. Oiyinçili... hemişe(10) ğelibige hamilidar, ğelibe ...iynçili...ni yéñiş davamida dunyaǵa(11) kélidu. Bizniñ ...iynçili.....a béridiǵan cavabimiz -meñgü küreş ...iliş,(12) küreşke béridiǵan cavabimiz -meñgü ğelibe! Ya...up

Kérimi(13) putlikaşañ bolsa, hazırçe bir çetke asta ittirip ...oyuñ, birer iş...a(14) yolu...siñiz udul méni tépiñ!

(15) -Rehmet Cin Şuci, emdi yaħşı boldi, -dédi Havaz(16) Beħti téħimu tesirlinip, -men sizni ezeldin söyüngen téğim, dep(17) ...arayttım, bugün téħimu işendim. Siz maña yar-yölek bolsiñizla, héliğu(18) Ya...up Curin, Selim Ependiler iken, asmandiki ayni yulup çüşüşkimu(19) ...urbim yétidu!...

(20) -İşinimen, -dédi Cin Şuci uni téħimu(21) ümidlendürüp, -teşkil sizniñ casaritiñizge, i...tidariñizğa işinidu,(22) sizdek işençlik izbasarlırimiz bolğaç...a, bizmu ħatircem!...

(23) Havaz Beħti birdinla ümidlendi, özide acayip möcizelerni(24) yaritalaydiğandek uluğ bir küç sezdi. Şu tapta u, tesevvuridiki ħiyaliy(25) körünüşlerni réalli..., dep bilgen hem uniñ üstige ħayiniñ(26) heşimetlik bağ-iremlirini sélip, şuniñ içide parağetke çömüp 304(1) olturatti. Lékin u, künlerniñ biride, tuyu...sizla ésige kélip,(2) öziniñ ...anda...tur heşimetlik bağ-iremde emes, belki dest-bayan(3) içidiki bir parçe yégane boşlu...ta turğanli...ini ħiyaliğa keltürüp(4) ba...miğanidi...

(5) Keçki tini... asmanğa ay çi...ti, u ħuddi beħtlik ...izlarniñ(6) nurlu... yüzidek par...iraytti, uniñ etrapida asta-asta yüz aç...an zeñger(7) asmanniñ hemme yéride durdane yultuzlarmu ça...naş...a başlıdi, yaz(8) asmini güzel ve heyvetlik tüske kirdi...

(9) Yata... binasiniñ ar...a teripidiki üç burceklik ...apçığay bugün(10) kéçe baş...içe canlinip ketkenidi, goya asmandiki yultuzlarniñ bir(11) ...ismi bu yerge köçüp çüşkendek, bir neççe yerde val-vul ot yal...uni(12) körünetti. Kimlerdur otniñ yénida timis...ilap, bir işlarni ...ilip(13) yüretti...

(14) -Hey Seley, epleştimu? -Bu Gayit Mayitniñ avazi idi. (15) –

Epleşti, séniñçu? -Seley ...ayturup soridi.

(16) -Méniñ çögünüm ...aynap dep ...aldi...

(17) –Hey!... Bu kasapet ot mañila yügüreyduğu!... -Bir(18) buluñdin

metkérem met...asimniñ cile bolup ğuduñşığan avazi añlandı.

(19) –Hey, eñme... ..éçi! Oça...niñ dutğanisini açmamsen!(20) -Uniñ yéniğa kelgen Oizil Burun külüp ketti.

(21) Ular taş ve késeklerdin kiçik-kiçik oça... yasap,(22) çögün, kuruşkilarda sevze-çamğur ...aynitivat...an ...orsa... mestaniliri **305**(1) idi.

(2) Tünügün A...niyazğa jurnal tehrir bölimidin héli köp ...elem he.....i(3) kelgenidi, sava...daşliri uni “yuyimiz” dep çin turuvaldi. A...niyaz(4) pulni çi...arğan bolsimu, bazarğa bérıp, pul hecleydiğan yer tapalmidi.(5) Peşğunlarğa tizivetken issi... nandin alaylı dése, aşıli... béli yo...;(6) aşğanığa kirip, birer ...açidin leñmen yeyli dése,

senciñ¹ yok...(7) Aħir ular ağızidiki şölgeylirini yutup, mektepke naümid ...aytip(8)

kélişti. Yata.....a kirgende, Seleyniñ kallisiğa bir e...il keldi:

(9) –Ağiniler, béletlik nersilerni yéyelmey, ...orsa... bek éçip(10) ketti, emdi béletsizni bolsimu yeyli, ...anda...?

(11) -Béletsiz néme bar? (12) –Sevze-

çamğur bar. (13) -Yañyumu bar téhi!...

(14) -Bu kéçide u nersilerni nedin tapimiz?

(15) –Tapimiz! -dédi Oizil Burun işenç bilen, pulla bolsa,(16) yemendin-yesirgiçe barsa...mu tapimiz.

(17) -A...niyaz, puluñni eke! -dédi Seley ornidin turup,(18) –emise, men bilen biriñlar méñiñlar, davan guñşéğa bérıp, déh...anlarniñ(19) öyidin sétivalimiz!

(20) –Toğra, ularğa pul kérek, bizge bolsa, sevze-çamğur!

(21) Pütün binadikier uħlap, cahan tinçiğan va...itta, ular baya tépip(22) kelgen ene şu bir neççe ciñ sevze-çamğur ve yañyularni(23) pişuruş üçün, yata...niñ keynidiki bu cimcit ħilvet yerni(24) ...izitivetkenidi...

(25) A...niyaz pul çı...arğanli...i üçün, ħuddi begzadilerdek ...iyapette, **306**(1) héç iş...a arılaşmay, ayğa ...arap şairane ħiyal sürüp olturatti. Uniñ(2) yénida bu “keçki ziyapet”ke alahide teklip ...ilinğan Şevketmu güzel(3) yaz kéçisiniñ arambeħş huzuri bilen mest bolup olturatti.

(4) Bir çağda, A...niyaz ħiyaldin segip, Seleyni ça...irdi: (5) –Seley, piştimu? Tézra... élip kelseñçu!

(6) -Emdi ...aynisa pişamdu, -dédi Seley otni püvlevétip, (7) -bir az teħir ...il. (8) A...niyaz bita...etlik bilen yene tovlidi:

(9) –Boldila, çamğur bilen yañyu ...aynaversun, sevezini süzüp (10) kel, ħamnimu yeyduğu kişi!

(11) -Sevezini men süzüp baray, méniñ ...ayniğili ħéli boldi,(12) -dédi Gayit

Mayit ve çoka, ...oşu...larni iş...a sélip, bir ...eley tehsige(13) bir neççe baş sevizini süzüp keldi.

¹ Sencin-Tama...«anilarda işlitidiπan me«sus bélet.

(14) –Kéliñlar, hemmeylen kéliñlar! -dédi A...niyaz yañçu...idin(15) kiçik yapıla... botulkili... hara...tin bir neççini çi...irip, -çökünler u(16) yerde ...aynaversun, bizmu bu yerde ...aynayli!

(17) Hemmeylen A...niyazniñ etrapida gire bolup olturdi. Sapal(18) hicirğa ...uyulğan hara...ni ...oldin-...olğa ötküzüp içiştı, çala piş...an(19) sevizini püv-püvlep zakuska ...ildi. Hara... bir neççe növet aylanğandin(20) kéyin, köñüller kötürölüp, parañ ...iziş...a başlıdı.

(21) -Men deymen ağıniler, -dédi A...niyaz köñül sirini(22) éytip, -kallañğa bir nerse kirivaldimu, u séniñ ...oli...iñnimu,(23) közüñnimu yeydiken. Bügün dostlu... kinoğanisiniñ aldiğa barsam, kanaydin:(24) Zuñluşyen yaşısun, dayüvcin yaşısun, hel... guñşési(25) yaşısun! dep tovlavétiptiken, deslep bu sözler méniñ ...uli...imğa néme(26) dep añlandı déseñlar, Ğunçe...iz yaşısun, yaşısun Ğunçekiz!... 307(1) dégendek añlandı, cumu...

(2) -Yene şu Ğunçe...izniñ gépima, A...niyaz?! -dédi Seley bu(3) sözlerdin bizar bolğandek teleppuzda. -Sen özüñni unda... bihude(4) ...iynima! Séni yañşı körmeydiğan unda... bir némini untup, séni he...i...iy(5) yañşı köridiğan ...izdin birni tap, adaş! Duniyadiki güzeller (6) yalğuz Ğunçe...izla emes, kim bilidu, bugün bir “zöhre” yultuzni ...oldin(7) çi...irip ...oyup, ete bir “çolpan” yultuzğa érişemsen, téhi!

(8) -Unut demsen?! -dédi A...niyaz hesretlik külüp,(9) -unda... oñay iş nede, Seley! Béşiñğa kelgen ...ayğu-elemni hetta(10) huşalli...ni untup kėtişiñ mumkin, körgen kino, o...uğan(11) kitabliriñni, hetta ...oluñğa kelgen mal-dunyalarni untup kėtişiñ(12) mumkin, lékin muhebbetni ...anda... untup ketkili bolidu!? Muhebbet(13) dégen subyéktip cehette, séniñ iradeñdin; obyéktip cehette,(14) ictimaiy réalli...tin hal...ip kétidiken!...

(15) Sen uni hazirmu yañşı köremseñ? -Soridi Gayit Mayit(16) bir az eceblengendek. Uniñ ħiyaliçe, ...iz uni yañşı körmigendikin,(17) uniñ ...elbidiki

muhebbetmu alli...açan köyüp öçken ottek soğu...(18) külge, hetta aççi... nepretke aylinip kėtişi kérek idi!

(19) –Hee, hazırmu yaħşı körimen! -dédi A...niyaz yürıkidiki(20) Ğunçe...izğa teelu... bolğan hemme nersini aş...arılup, -men uni(21) hazırmu sap, semimiy muhebbitim bilen mecnunlarçe yaħşı körimen!(22) Uniñ yigiti barlı...ini bilip turupmu yaħşı kördüm. Çünki muhebbet(23) dégende, çek-çégra, tam-tosa... dégen nersiler bolmaydiken. Siler(24) éyt...andek “meşu...siz aşı...” boluş péşanemke pütülgen ...ismet(25) oħşaydu! Lékin, men muhebbet bir ademniñ omumiy hayatida unçilik(26) muhim orunni igilimesliki kérek, dep ...araymen! Bu yerdiki hal...ili... **308**(1) mesile-muhebbetniñ tut...an ornini bilište. U beħtlik, beħtiyar(2) turmuşniñ hemmisi emes, pe...et bir ...isminila teşkil ...ilidu! Şuňa(3) Ğunçe...iz méniñ ...elbimde, turmuşumda pe...et melum salma...nila igileydu.(4) Méniñçe, muhebbet kişilik turmuş simfoniysisiniñ güzel bir babidinla(5) ibaret, ħalas! Kişilik turmuşta, adem köñül bölidiğan işlar nahayiti(6) köp. Kesip, ğaye, isti...bal dégenler séniñ küreş ...iliş(7) nişaneñ bolmisa bolmaydu! Siler oylap bé...iñlar,

hökümet bizniñ her(8) birimizni 3 déh...anniñ bir yilli... kirimi hésabiğa o...utuvatidu, biz(9) buniñğa bilim öginip, kesip igilep, layi...ida cavab bermisek, insanli...(10) burçimiz nede ...alidu?!...

(11) Ay nuri tökülüp turğan ħilvet ...apçıgay şu de...ide timtas(12) bolup ...aldi, içilivat...an hara...mu kelgen yéride toĥtidi. A...niyazniñ(13) yürek sözi ularni goya bihoşlu...tin oyġitip, güzel bir ġayivi(14) menzilniñ çétige başlap kelgendek hayacanlandurġanidi. Şu çağdila(15) ular, A...niyazniñ néme üçün bir ...izni mecnunlarçe yaĥşı körüp, (16) téğışlik söygüğe erişelmeymu, yene özini yo...atmiġanli...iniñ sirini(17) çüşengendek; uniñ vucudidiki bunda... teñdaşsiz menivi ...udretniñ(18) menbeyini tap...andek boldi. Şuña ular emdi muhebbet ve Ġunçe...iz(19) toġrisida ...ayta éġiz açmidi, A...niyazniñ hergizmu muhebbet sevdaysi(20) bolup ...almaydıġanli...iğa işendi.

(21) –Kéni, içeyli aġiniler! -dédi Oizil Burun aġzini tamşıp,(22) -hey Seley, içkeç letipe éyt...ina, eceb mesçitte (23) olturġandek timtas bolup kettuk.

(24) -Yéñi letipe yo..., -dédi Seley érinip, -hemmisini (25) añlap bolduñlar, Şevket bir néme désun, uzun boldi uniñ gépini(26) añlimiġili!

309(1) –Toġra, Şevket bir néme désun! (2)

Hemmeylen teñla uniñğa yépişti.

(3) -Men néme deymen, aġiniler, -dédi Şevket teñ...isli...ta, (4) -letipe to...uşni bilmeymen, naĥşa éytişmu ...olumdin kelmeydu... Emdi(5) şu...

(6) –He, toġra, emdi şu... Emdi şuni-de! -A...niyaz uniñ (7) sapi...iğa ésildi.

(8) –Emise, yé...inda körgen matériyallirimdin ĥatirilivalġan bir(9) ikki tépişma...ni éytip bérey, tapamsiler? -dédi Şevket ...olidiki(10) hara...ni içivétip.

(11) –Eyte, tapayli!

(12) -Zéhin sinaydikenmiz-de!

(13) Şevket avazini raslap, dane-dane ...ilip munda... dédi:

(14) -Dunyada şunda... bir nerse bar ki, u eñ uzun hem eñ ...is...a;(15) eñ téz hem eñ

asta; eñ tar hem eñ keñ; eñ étibari yo... hem én(16) écinduridu; u bolmisa, héç işni baş...a
 élip çi.....ili bolmaydu; barli...(17) çakina nersilerni yo...itidu; barli... uluĝ nersilerge hayatli...
 beĥş(18) étidu, u néme?

(19) –Vay-vuy, Şevket! -dédi Seley péşanisige birni urup,(20) -séniñ u
 éyt...iniñ tépişma...mu yaki Havaz Yétekçiniñ (21) siyasettin çi...arĝan imtihan soalimu?

(22) -Rast deymina, -dédi Metkérem Met...asimmu añ...ıralmay,(23) -ĥuddi
 girammatikiniñ imtihan soalidek, ...arimu ...arşı menilik(24) sözlerni tizip ...oyduñ!

(25) Derve...e, Şevket éyt...an bu tépişma... ularniñ burundin añlap(26) kelgen “özi bir közi miñ” yaki “puti uzun boyni ...is...a” dégendek **310**(1) adettiki tépişma...liriğa oñşımaytti. Buniñda, ...anda...tur çoñ...ur bir ilmiy(2) hékmet bilen melum pelsepivi pikir bardek ...ilatti. Ular hıyaliğa(3) kelgen nurğun nersilerni dep ba...ti, oylapmu dédi, oylimaymu dédi,(4) héç...aysisi tapalmidi, añir A...niyaz “boldi, şerimizni berdu..., özün(5) éytip ber” dep turuvaldi. Şevket bu ...iyin tépişma...niñ cavabini bir(6) éğiz gep bilen éytip, hemmeylenni heyran ...aldurdi:

(7) -Va...it! (8) -Va...it?

(9) -Şunda..., bu tépişma...niñ cavabi: Va...it! Obdan oylisañlar,(10) tégige yétisiler!

(11) Ular bir-birige ...arap, cim boluşti. Lékin köñlide, kallisida(12) ciddiy pikir kétévatatti.

(13) –Rast, va...it iken, -dédi Seley bir hazadin kéyin(14) holu.....an halda, -dunyada va...ittin uzun nerse yo..., uniñ çéki bolmaydu;(15) şunda...la, va...ittin ...is...a nerse yo..., her ...anda... iş, pilan,(16) arzu-arman va...ittin éşip ...alidu, héçkim orundaş...a ülgürelmeydu!

(17) –Toğra, işçanlar üçün va...it téz ötidu, -dédi Oizil Burunmu(18) oylinip, -bikar telepler üçün va...it nahayiti asta bilinidu.(19) Eyni va...itta héçkim uniñğa étibar ...ilmaydu, lékin, ötüp ketkendin(20) kéyin, hemme adem éçinidu!

(21) -Bu yalguz tépişma...la emes, hékmet iken, -dédi A...niyaz(22) hıyaldin béşini kötürüp, -rast ölgendin kéyin esleşke erzimeydiğan(23) çakina ademlerni va...it kişilerniñ ...elbidin pakpakize(24) yo...itivétidu. Uluğlarni bolsa, öz bağrida meñgü sa...laydu!...

(25) Oizi... parañ, köñüllük söhbet bilen hara...mu içilip bolay (26) dédi. Bunda... sorunda her kim öziniñ maharitini, i...tidarini namayan **311**(1) ...iliş...a aldiraytti. Héç bolmisa, birer yéñili... bilen baş...ılarni hañ-tañ(2) ...alduruşni oylaytti. Gayit Mayit

pat-pat yançu...iğa ...olini sélip,(3) bir nersini tutup ...oyatti, köñlide, “buni körsiteymu-
 yo...!” dégen(4) arisaldi bir pikir höküm süretti. Añir uni sava...daşli..., dilkeşlik(5)méhir
 yeñdi. Yançu...idiki töt püklengen ...eğezni alma...çi bolup ...olini (6) saldi, emma ...eğezni
 élištin burun, lerzan, emma dol...unlu... avazda(7) munu bir kuplét şéirni o...udi: (8)

“Evladlardin evladlarğa ...alğanmen,

(9) Bir menide ħilmu ħil nam alğanmen.

(10) Ya milletlik, ya siniplik çekim yo...,

(11) Adem üçün orta... nésip bolğanmen.”

(12) –Ohoy!... Toğu katikidin sumruğ çi...tiğu! -dédi Seley(13) hem eceblengen, hem ...ayıl bolğan keypiyatta, -hey Girit Mirit,(14) sen yazğanliriñniñ hemmisini héçkimge körsetmey, meş... yézivatimen(15) dep, yoşurun yürettiñ, bugün eceb piş...an şéirdin birni(16) o...uvéttiña!

(17) -Oanda..., o...usam bolmamdiken? -Gayit Mayit uniñğa soal(18) nezeride ...arap ...oydi.

(19) –Bolidu, o...uğın, şuniñğa ...ariğanda, meş... ...iliverse bir gep(20) bolğudek...

(21) Lékin, bu méniñ şéirim emes, -dédi Gayit Mayit ve(22) yançu...idiki héli...i ...eğezni élip A...niyazğa uzatti, -buni körüp(23) ba...e. Bumu bir yéñi tépişma...!

(24) A...niyaz uniñ ...olidiki ...eğezni ittik aldı, süttek ay nurida **312**(1) ...eğezdiki dane-dane ħeterlerge köz yügürtti, birinçi ...urda(2) “<asasen>niñ şikayiti” dégen ħetler yoğan yézilğanidi. U(3) şéirni o...up kétivétip, bezi yerlerge kelgende, hayacandin avazini (4) ...oyuvetti:

(5) “Yalğançiniñ vedisiniñ sani yo....(6)

Képillikke méni tartip hali yo....(7) Sürüştürseñ, neticiniñ tayini yo....

(8) Ağzi bilen şeher alğan palvan men. (9) Bezi çağda sorulmiğan ħamandin,

(10) Gep aç...anda buğday bilen samandin, (11) Baha

boldum ne... buğdayğa yalğandin, (12) He...i...ette buğday emes, saman men. (13) Méni sétip can ba...ti köp yalğançı,

(14) U kim déseñ, ...or...ança... hem aldamçı,

(15) Byurokratlar boldi aña tayançı,

(16) Şuniñ üçün boldum ħéli betnam men.”

(17) Ene şu yosunda yézilğan 28 kuplétli... bu şéir ...oldin ...olğa(18) ötüp, bir neççe ...étimdin o...uldi. Uniñdiki şériy pikir bilen(19) çirayli..., tolu... vezin-...apiyiler hemmeylenni özige celp ...ilivaldi.(20) Şéir goya ularniñ köñlidiki nazuk sirlirini aş...arilap, uzundin(21) béri démekçi bolsimu, néme üçündür déyelmey, buruhtum

bolup(22) kélivat...an he...i...iy sözlirini carañli... intunatsiye, yé...imli... küy şeklidle, **313(1)**

dadil otturiğa ...oyğandek, ularni acayip bir rohiy azadilikke(2) çömdürdi...

(3) -Kimniñ şéiri bu? -Soridi Metkérem Met...asim ...izi...ip, (4) -yüriki çoñ şair iken...

(5) –Rast, bu adettiki şair emes! -dédi “Oizil Burun”mu (6) ...ayil bolup, -

é...imğa ...arşı ceñçidek ...ilidu!

(7) –Tépiñlar, şéirniñ aptori kim? Gayit Mayit meğrurlu...(8) bilen köksini kerdi.

(9) Bir neççe şairlarniñ ismi éytildi, lékin Gayit Mayit(10) hemmisini ret ...ildi.

A...niyaz héliğiçe ünçi...may, şéirğa yene bir kétim(11) köz yügürtüp çi.....andin kéyin, munda... dédi:

(12) -Şéirniñ yeñgil uslubidin, tiliniñ ravanli...idin ...ariğanda, (13) bu téyipcan

Éliyopniñ şéiri...

(14) -Taptiñ kasapet! -dep var...irivetti Gayit Mayit huşal(15) bolup, -rast, şair téyipcan Éliyopniñ şéiri!

(16) -Bu şéirni nedin adlin?

(17) -Metbuatta çi...miğan şéirğu bu?

(18) –Hee, téhi ...olyazma iken, -dédi Gayit Mayit şéirniñ(19) kéliş menbeyini çüşendürüp, -biologiyе fakultétidiki bir(20) dostumniñ dadisi yazğuçılar cemiyyide katla kösey başli..., u öyge(21) muşu şéirniñ şapigrafta bésilğan nusħisini ekeptiken, dostum(22) méniñ şéirğa huştar ikenlikimni bilgeçke, tünügün uni maña körsetkili(23) ekeptu, men aptorniñ ismini çi...irivétip, derhal bir nusħa(24) köçürüvaldim. Ehvaldin

...ariğanda, bu şéir küreşke teyyarlinivat...an(25) bolsa kérek! (26)

Hemmeylen çoñ...ur uh tartip ...oydi.

314(1) -Uniñ némisini küreş ...ilidu!? -dédi Metkérem Met...asim(2) ğezeplinip,

-hemmisi rast gep...u!

(3) -Oaysi derehniñ mévisi köp bolsa, şuniñğa taş köp (4) étilidu, dégen şu! -
dédi Şevket menilik ...ilip.

(5) -Yağşi nersiler va...tinçe zerbige uçrisimu, lékin öz ...immitini(6) hamam
yo...atmaydu! -dédi Seley tamakini dem bilen şorap,(7) -he...i...iy şéir dégen mana şu,
bunda... şéirlarni pe...et talantli... şairla(8) yazalaydu, uniñ ömri şairniñ ömridinmu uzun
bolidu!

(9) -Sen bizniñ Girit Miritni bunda... şéirlarni yazalmaydu, (10) demsen? -dep

...esten ...usurçili... ..ildi Oizil Burun, -eger u(11) obdan ögense, Téyipcan Éliyoptek emes, hetta Poşkin, Bayrunlardek(12) şéirlarni yézişi mumkin. Uniñda acayip bir yoşurun talant bar, (13) cumu!

(14) -Hey Oizil Burun! Uqlimay turup cöylidiñgu! -dédi(15) Gayit Mayit uniñğa soǵu... nezer bilen ...arap, -öğiniş demsen?(16) Men saña éytsam, tam so...uşni, yaǵaççili...ni, yene mesilen, maşına(17) heydeşni, mozduzlu...ni öğinişke bolidu. Kitap yézişni öginip(18) bolamdu? Bu yerde o...usañmu, o...umisañmu beribir! Gorki ...ançili... o...uǵan?(19) Balzakçu? İcadiyette danışmenlik kérek, tuǵma talant kérek!(20) Mana ...ariǵına, A...niyazni hayat déseñ, bir neççe kuplét çirayli... şéir(21) yézip béreleydu. Sençu, séni öltürsimu, töt misra ...oşa... çi...maydu!

(22) -Hey, sen kaşal gep ...ilma cumu! -dédi Metkérem (23) Met...asim Oizil Burunğa boluşup, -tuǵma talant déginiñ néme u?!(24) Burjuaziyiniñ kona méli, prolétariyat unda... nersilerni étirap(25) ...ilmaydu!

(26) A...niyaz, Şevket, Seleyler tasadipiy otturiğa çi...ip ...alǵan bu 315(1) kiçikkine munazirige ...izi...ip olturup ...aldi.

(2)-Étirap ...ilamsen-...ilmamsen, u beribir mevcut! -dédi (3) Gayit Mayit ...izişip, -uniñğa séniñ üç yildin béri o...uǵan nersiliriñniñ(4) içidin talay nersini misal ...ilip körsitişke bolidu.(5) Çihopni alayli, dunyada kimmu ölümni külke bilen yazalıǵan?(6) Ölüm dégen ölüm, ...ayǵu-hesret dégen söz! Külke dégen külke, ħuşal(7)- ħuramli... dégen söz! Mana şunda... bir-birige ...arimu ...arşi nerse tuǵma(8) talant igisi Çihopniñ mahir ...elimi astida şunda... acayip(9) tesvirlengenki, ölüm kişilerge külke bolup tuyulǵan. “Çinovnikniñ(10) Ölümü” saña şunda... tesir bermemdu? Mana bu talant bolmay néme? Saña(11) ...oyup berse, ölümni külke bilen emes, külkiniñ özini mu ...amlaşturup,(12) külke çiray ...ilip yazalmaysen! Danti to.....uz yéşida şéir yazǵan,(13) buniñğa néme deysen?

(14) -Uni déseñ bizniñ Navayi töt yéşida şéir yazğan! -dédi (15) Seley lo...ma sélip.

(16) Gayit Mayitniñ canli... misalliri, yumurlu... sözliri A...niyaz bilen(17) Şevketke yarap ketti, ular hemişe béşini içige ti...ip ħiyal (18) bilen yüridiğan, kiçikkine boş va...it bolsila, kitabtin baş kötürmeydiğan(19) bu körümsiz sava...dışınıñ ...orsi...ida ħéli umaç barli...ini;(20) o...uğan, ögengen nersilirini emeliyetke sélişturup, mulahize ...ilip,(21) uniñdin ħéli çoñ...ur nezeriyivi bilimlerni igilep(22) kétivat...anli...ini bilip, ħuşal boluşti.

(23) –Boldi, ...izişmañlar! -dédi A...niyaz ve çapiniñ yançu...idın (24) ...atti... mu...avili... yup...a bir kitabni élip davam ...ildi, -bu Miĥail Ésakoviskiniñ(25) “Şéiriyet Lahirli...i He.....ide” dégen kitabı. Buni maña (26) ötkende Selim Ependi bergen, bir neççe ...étim o...up çı...tim. Silerge **316**(1) buniñ içidiki ikki ...ur ħétni eynen o...up bérey, bayi...i ...is...a(2) munazirige yekün bolup ...alar: “Şair boluşni me...set ...ilip şéir yézişni(3)

başlığanlarnıñ köpçiligi, ularda şairli... talanti bolmiğanli...tin,(4) tamamen bikar işleydu!...”

(5) Gayit Mayit “...anda...” dégendek menide Metkérem Met...asimğa leppide(6) ...arap ...oydi. A...niyaz kitabni yépip ...oyup, öziniñ şéiriyet(7) toğrisidiki pikirlirini şerhleşke başlidi:

(8) -Bügünki kün hircizmu eşekke minip ...oşa... éytidiğan 50-(9) yillar emes! Devrniñ tini...ini, hel...niñ sadasini ipadileydiğan (10) he...i...iy şéirlar ço...um şairdiki küçlük bir içki ...izi...iş, intiliş(11) ar...ili... barli.....a kélişi kérek! Méniñçe, şéir dégende, neydin çi.....andek(12) muñlu... nava, temburdin çi.....andek derd-hesret, ravabtin(13) çi.....andek şöğ küy, gécetin çi.....andek çoñ...ur muñ, satardin çi.....andek(14) nale-piğan, çañdin çi.....andek şadiyanli... mucessem bolğandila,(15) kişilerni tesirlendureleydu, celp ...ilalaydu!...

(16) Tuyu...siz “paz-puz” ...ilğan avaz bilen teñ hemmeylen şu terepke(17) ...aridi, tebiiy halda, söhbetmu tohtidi. Ular bayi...idek ...izğın(18) parañlar bilen néri...i çette ...aynavat...an sevze-çamğurlarnimu untup(19) ketkenidi. Bezi uça...larnıñ oti öçüp ...o...as...a aylinip ketken,(20) bezi çögünler tola ...aynavergeçke, ...iñgiyip ...alğanidi.

(21) –Kéni, emise, derhal cayiñlarğa olturuñlar, -dep buyru...(22) ...ildi Seley, -keçlik ziyapet başlinidu.

(23) Ular yene bayi...idek gire bolup olturup, aldiliriğa kona gézit(24) ...égezlrini yaydi. Çögün, kuruşkildiki yumşa... piş...an sevze,(25) çamğur, yañyularni bir-birlep gézit üstige süzdi, Seley eñ(26) aħirida élip kelgen bir çögündiki németni opçe dastiğan üstige 317(1) tökmey, asta bir çetke ayirip ...oyividi, A...niyazniñ közi çüşüp,(2) derhal ça...ça... arilaş ökte ...opti:

(3) –Mana-mana, bizniñ arimizdin yoğan bir monopolçi yétişip (4) çi...iptu! Oéni, bizge bir ...ariğina Seley bizniñ bu yerde sendek(5) monopolçi dégenler yo... idi, sen özüñ Parijda keldiñmu, (6) Londondin?

(7) -Tola gep ...ilma, A...niyaz! -dédi Seley domsayğandek(8) ...iyapette, -
 méniñ kindik ...énim mana muşu ana tupra.....a tökülgen! Men(9) bularniñ hemmisini
 özüm yemeymen, sen bizniñ sava...daş ...izlarni(10) -aşu aciz, uyatçan, bağri yumşa...
 ...izlarni oylap ba...tiñmu? Aldiğa taam(11) kelgende iman ...éçiptu, dégen şude! Men
 buni aşu ...izlarğa ayrip(12) ...oydum!

(13) -Munda... dégin! -dédi Oizil Burun tesirlenginidin Seleyniñ(14) dolisiğa
 ...é...ip, -sen ...açandin béri şunçe gérripperver, (15) ...izperver bolup ...alğansen! Şu tapta,
 méniñ saña bolğan méhir-muhebbitim(16) burun...idinmu küçlük ...ozğaldi, cumu!

(17) -Ezeldin şunda...! -dédi Seley téhimu kérilip, -men(18) senlerge oğşaş
 ...izlarni körsem halim yo..., körmisem karim yo...(19) sadda muğember say tülkisi emes!

(20) Şu çağda, ularniñ yéniğa ħuddi iz purap kelgen apşarkidek,(21) Hélim
 Gécek bilen Savut Dap kélip ...aldi. Ularniñ ...oltu...iğa(22) ...isivalğan gécek ve dapliridin
 ...ariğanda, birer toyğa bérıp hazırla ...aytip(23) kelgendek ...ilatti, yüz-közliridinmu hara...
 keypi bilen harğınli... çi...ip(24) turatti.

(25) –Merhemet, yéñi méhmanlarnı ...arşı alimiz! -dédi Seley ve(26) ular
 orunlişip bolğandin kéyin, savut...a ...arap içköyerlik bilen davam **318**(1) ...ildi, -hey
 Savut, sen adaş, paħşip ...alğan dépiñni ...oltu...uñğa(2) ...isip, ...uli...i késilgen ittek udul
 kelgen yerde sokuldap(3) yürüvéremsen?! Dap dése, çalisen, naħşa dése, éytisen,
 imtiħan(4) dése göşiyip olturisen, ikki nomurnı yüdüp yürüp mektepni ...anda...(5)
 püttürisen?!

(6) -Emdi adaş, Ĥudaniñ bir ismi Rehim dégen gep bar,(7) -dédi u hiciyip, -
 Ĥudamu. Mendek yavaş bendisige va...ti kelgende(8) rehim ...ilip ...alar...

(9) -Ĥudaniñ yene bir ismi ġezep dégennimu untup ...alma! -dédi(10) A...niyaz
 sözge arılışip, o...uğuciniñ vezipisi hapizli... emes,(11) ilim öğiniş, lékin séniñ bu ...étim...i
 imtiħan neticiliriñ sapla(12) ikki bilen üçniñ arili...ida iken!...

(13) Savut dap ħuddi su içide yaşıp turup, öz ağızı bilen su(14) içelmeydiğan
 pa...iğa oħşaş, aliy bilim yurtida, bilim iş...ivazlıriniñniñ(15) arisida yaşıpmu he...i...iy bilim
 öginelmey, pe...et öziğe kéreklik suni(16) térisi ar...ili... sümürüvalidiğan heli...i pa...idek,
 uniñ-buniñdin(17) añlıvalğan gepler ve yüze tesiratlar bilenla bir kişilik orunni
 avare(18) ...ilip yürüvat...an sadda o...uğuçı idi. U sava...daşlırığa özini a...lap(19) munda...
 deytti: “Ağıniler, méniñ boluşum şu, buniñdin yaħşı bolalmaymen,(20) némiş...a
 déseñlar, men kiçikimde anamniñ sütige toymığan, anam(21) méni bulma... bilen bé...ip
 çoñ ...ilğan. Şuña, e...lim na...isra..., muskullirimmu(22) ançe tere.....iy ...ilmiğan, sel çoñ
 bolğan va...timda, bolma.....imu(23) toymay, ...aça bilen ...oşu...ni tola urup ta...ilditip, aħiri
 dapçı bolup(24) ...alğanmen!...

(25) -Yaħşı kepsiler, silerni bu yerge ħızır evetiptu, -dédi(26) Şevket u

ikkisiniñ kelgenlikige ħuşal bolup, -hazir bizde **319**(1) naħşa muzikila kem bolup turatti.

Bizmu bir dem peyziñlarni köreyli!

(2) Gayit Mayit uni ...uvvetlep ġuduñşidi:

(3) -Rast dédiñ, bu ħe... yemni bu yerde yep, tuħumni sirt...a(4) tuġidiġan mikyandek, pütün peyzini ħe.....e bérip kélivatidu!

(5) –Emdi... Adaş... Cahandarçili... deñla! -dédi Héliim Ġécek(6) rast éytip, -muşu ġitti-ġittañniñ şarapiti bilen (7) ...orsa...ni bolsimu aç ...oymay kélivatimiz...

(8) Oéni emise, bir-ikki pede añlayli, -dédi Metkérem(9) Met...asim aldirap.

(10) Héliim Ġécek sazni ...oliġa élip teñşeşke başlidi, lékin baya (11) hemme tarlirini yanduruvetken sazni teñşeş ançe asanġa çüşmidi.(12) “Ġit-ġat” ...ilġan avazlar

héli uza.....a sozuldi. Telmürüp olturğanlarniñ(13) çışı ...érişip, içi puşti. Şevket hemrahliriniñ (14) keypiyatidiki özgirişni sézip munda... dédi:

(15) -Biz bilmigen bilen saz-muzika tolimu ħasiyetlik iken,(16) ecdadlirimiz uniñdin paydilinip, teħtke vars tallaptiken!

(17) -Sazçini téħtke vars ...iptima? (18) -Kaysi

padişah iken u?

(19) Şevket hemrahliriniñ öz sözige ...izi...ivat...anli...ini körüp, (20) işenç bilen davam ...ildi:

(21) -Saz teñşelgüçe, men silerge muşu toğridiki ...is...a bir hékayini(22) éytip bérey: Adil padişah Harun Reşidniñ késili(23) éğirlaş...anda, orda mulazimliri uniñdin soraptu: -Te...sir, bu özi(24) ħudali... alem. Mubada, ...azayi ...edir yétip ...alsa, teħtke kim varisli... ...ilse(25) bolar?

(26) Harun Reşid orda mulazimliriğa munda... buyruptu:

320(1) -Etidin başlap, pütün dölettiki tuğuti yé...inlaş...an ayallar(2) bilen yéñi tuğulğan bova...larni ve usta sazendilerni ordığa yiğiniñlar!

(3) Bir neççe kün içide ular yiğiliptu, pütün ordida ...iyamet ...ayimdek,(4) ħelite bir ehval yüz bériptu: Bova...lar ...iya-çıya ...ilivat...an, (5) tuğuti yé...inlaş...an ayallarniñ tolğini tutup, dad-peryad kötürüvat...an,(6) sazendilerniñ neğme-navaliri pelekke yañrığan... Bir birige oħşımaydığan(7) bu avazlar birlişip, girelişip, pütün orda içi acayip(8) maliman halğa keptu. Şu çağda, Harun Reşid mulazimliriğa munda... deptu:

(9) -Siler hazir bérıp bova...larğa karañlar, ularniñ içidin yiğisini(10) toħtitip, közini çimilditip, némigidur di.....et ...ilğandek(11) bolğanlirini derhal tépip çi...iñlar!

(12) Mulazimlar izlep yürüp, aşunda... halda yat...an üç bova...ni tépiptu.(13) Démek: Pütün dölettiki bova...larniñ içidin aran üçi aşunda...(14) halda iken. Şu çağda Harun Reşid munda... deptu:

(15) -Méniñ teħtimge mana şu üç bova...niñ içidin birsi varisli... (16) ...ilidu! (17) -Néme

vecidin şunda...? -dep soraptu bir vezir.

(18) -Şu vecidinki, -deptu Harun Reşid, -ular alametni sézeleydu,(19) saadet ve karametni hés ...ilalaydu. Ularda yiğa içidin(20) külkini, külke içidin yiğini per... étiş i...tidari bar. Çünkü, ular(21) aşunda... ..iya-çıya içide, özimu dad-peryad kötürüp turup, bu(22) malametlerniñ arisida yene ...anda...tur baş...a bir avazniñ-yé...imli... saz(23) avaziniñmu barli...ini sezgen ve öziğe teselli bérıp, yiğisini(24) soñtitip, bir nersini izdigendek, közlerini çimilditip sengirigen,(25) bunda... ademler ...ayğu-elem içide turup, şad-ğuramli...ni; şad(26)-ğuramli... içide turup, ...ayğu elemni hés ...ilalaydu ve bir terep

321(1) ...ilalaydu. Muzika kiçik balılarda sezgürlük, Çéçenlik ve mustehkem(2) ħaraktér yétildüridu. Ular çoñ bolğanséri bunda... ħaraktér téħimu(3) pişip, takammullışıdu. Şuña, ular teħtke olturuş...a munisip!...

(4) Hékiye ularda çoñ...ur tesir ...aldurdi. A...niyaz hayacanlanğınidin (5) uni hazırla güzel bir dastan ...ilip yézivétidiğandek elpazda ħiyal ve(6) ilhamğa pétip olturatti. Seley “pah-pah, uluğlarnıñ e...lige apirin!”(7) -dep tami...ini çekse, Hélim Ğécek “...anda..., saz dégen şunda... (8) néme! Biz bolmisa..., padişahmu vars taliyalmay ...alidu!...” dep po atatti.(9) İş...ilip, hékiye hemmeylende özige çuşlu... oy-pikir, hés(10)-tuyğu ve nazuk sézim oyğat...anidi...

(11) Hélim Ğécek sazı teñşep boldi. Savut pistekmu dapni ...oliğa(12) aldı. Ular babi...i hékayiniñ tesiri bilenmu yaki özliri yaħşı körgenliktinmu,(13) éytavur, ademniñ yürek tarını çekidiğan muñlu... muzika(14) “Çöl İra...”ni çekip ketti. Güzel yaz kéçisiniñ sal...ın, ħuş buy(15) selkini ğécek simliridin çi...ivat...an piğanlı..., evrişim küyler bilen(16) dap yüzidin kötürülgen ritimli..., dol...unlu... avazları özi bilen bille(17) yira...larğa élip ketti...

(18) Muzikidin kéyin şöħ yé...imli... naħşılar o...uldi, Hélim Ğécekmu, (19) Savut Dapmu ħéli issi... nepes naħşıçılardı idi.(20) Yürektin çi...irip, lerzan avaz bilen o...uluvat...an muhebbet naħşılırı(21) bihuş köñüllerni oyğıtıp, ademni yaşlı...niñ söygüniñ sirli..., (22) pinhan alimige élip kettetti...

(23) Gül deste, gülüm deste, (24)

Yetkenmen saña teste. (25) Asmanğa

çi...ivalma,

322(1) kaldurup méni peste. (2) Gül

deste, gülüm deste, (3) Yalğuz men,

seher-keçte. (4) Yar derdiñ yaman iken,

(5) Künler ötidu teste!

(6) Mana bu yaşli...! Mana bu, dostlu.....a, muhebbetke, icilli.....a, bilim ve (7) ictihat...a tolğan güzel yaşli...! Mana bu, écir ...ap ketken ...orsa...lirini(8) toyğuzuş üçün, dağ suda sevze-çamğurlarni ...aynitip(9) oturup, “yep içişkila ...anaet ...iliş- e...ilsiz hayvanlarniñ işi!”(10) dep çüşengen ...anaetçan, iradilik, e...illi... yaşlarniñ hayat(11) ve güzellik, bilim ve izdiniş, hazır ve kélecek toğrisidiki romantik (12) hıyallar bilen tolğan köñüllük, ...uvna... turmuşı!...

(13) Ular aldın...i künki mesliheti boyıçe, bugün keçte şair(14) Téyipcan

Éléyopniñ öyige barma...çi boluşti. Gayit Mayit biologiye(15) fakultétidiki héli...i ar...ili...,

şairniñ öyini sorap(16) bilivalğanidi. Ular keçlik tama...tin kéyin, sa...al-burutlirini ...irdi,(17) çaqlirini maylidi, pakiz kiyimlirini kiydi. Yata...tin çi...idiğan va...itta,(18) ular ħuddi héyt-bayramli... katta sorunğa baridiğan begzadilerdek,(19) söletlik tükse kirgenidi. Lékin yolğa çi...iş aldida Seley ikilkengendek(20) turup ...aldi.

323(1) –Hey, aġiniler barsa... bolarmu?

(2)- Bolmayçu! -A...niyaz keskinla cavab berdi. Gayit Mayitmu bir dem

...izip,(3) bir dem sovup turatti:

(4) -Men deymen, ya u ademni tonumisa..., néme dep ...alar?...

(5) –Baramsiler-barmamsiler? -A...niyaz to...amni gedinige aldi,(6) -némidégen liñtasmili... bu! Siler barmisañlar men bérivérimen. Ademniñ(7) öyige adem barmamdu! Burun tonumiğan bolsa..., emdi tonuşimiz, ustaz(8) tutimiz, buniñ némisi yaman!?

(9) Aħir ular yine bille yolğa çi...ti, mektepniñ aldidiki béketniñ(10) aptobus...a oturup, heş-pes déğüçe “beħt” yoliğa yétip keldi,(11) çirayli... pasonda sélinğan ikki ...evetlik azade binalarni arilap yürüp,(12) şairniñ öyini asanla tapti. İşik aldiğa

kelgende, yine biraz(13) téñir ...aş boldi: (14) -Sen

...a...e!

(15) -Sen ...a...!

(16) Yenila A...niyaz cür’etlik çi...ti, u oñ ...oliniñ körsetküç barmi...ini(17) püküp, nahayiti edeb ve ritim bilen ışıkni çekti. Ularñ(18) teliyige şair öyde idi. ottuz yaştin hal...iğan, πunçe boy, ...aramutu...,(19) ħuş ħuy bu adem bu üç neper natonuş méħmanniñ bimehel (20) teşripidin heyranmu ...almidi, ularni ...izġinli... bilen méħmanħaniğa başlıdi(21) ve ularniñ tartinip, ...orunup olturuşığa ...arap oçu... (22) köñüllük bilen munda... dédi:

(23) -Némanda... tügölüp kettiñlar? Éni keñ tavardek, éçilip(24) -yéyilip olturmamsiler!

(25) Bu gep bilen aridiki ...élin perdimu, sürlük keypiyatmu(26) kötürölüp

ketti, üç yigit bir-birige ...arişip, yeñgil uh tartip **324(1)** ...oyuşti. Şair özi paypétek bolup dastiĥan teyyarlidi. Çay ...uyġaç(2 ularniñ ehvalini soridi:

(3) -Désem démisem. Daşöniñ o...uġuçisiġu siler, ismiñlar (4) néme? (5) A...niyaz

aldi bilen ikki hemrihini tonuşturdi:

(6) -Buniñ ismi Seley, buniñ Gayit Mayit, méniñ ismim (7) A...niyaz...

(8) -A...niyaz? -Şair ...oyu... ...ara ...aşlirini yimirdi, çéçen közliridin(9) bir nersini oylavat...anli...i körünüp turatti. -Yaĥşi isim.(10) Éhtimal ata aniñiz “köñli a..., özi

sağavetlik bolsun” dep, şu(11) isimni ...oyğan bolğıytti. Bu isim mañimu tonuş turiduğu...

(12) -U şéir yazidu. -dédi Seley derhal lo...ma sélip,(13) gézit-jurnallarda nurğun şéirliri élan ...ilindi...

(14) –Durus... -dep béşini liñşitti şair, -şuña ismiñiz(15) hem tonuş, hem yé...imli... biliniptiken-de!

(16) -Edebiyat...a heves ...ilimen, -dédi A...niyaz özini erkin(17) tutuş...a tirişip, - az-tola şéir yézip özümni sinavatimen...

(18) –Tirişiñ, bel ...oyuvetmeñ! -dep uni riğbetlendürdi şair, (19) -bilim éliš asan emes, u ħuddi ğevvaslarniñ suniñ(20) tektige çöküp sedep yiğ...iniğa oħşaş iş! Lékin tiriş...an, iradilik(21) ademler üçün, eñ çoñ...ur su astidiki mervayitni süzüvélišmu(22) tes emes!

(23) Şu geplerdin kéyin, söhbet tebiiy halda ilim-pen, medeniyet, (24) şéir ve icadiyet üstide boldi. Şéir toğrisida söz(25) boluvat...anda, şair Téyipcan Éliyop öz tecribilirini nahayiti iħçam hem(26) mégizli... ilip munda... dédi:

325(1)-Yaħşi şéir yéziş ħéli ...iyin, buniñğa piş...an i...tidarli...(2) şairlarmu birdinla érişelmeydu. Uniñdiki eñ muhim nerse-carañlap(3) turğan ...apiye bolmastin, belki, yéñi ve çoñ...ur şéiriy pikir boluş(4) kérek. Ene şuniñda pikir ...apiyini kelturup či...iridu. Méñiñ silerge(5) nesihitim şu ki, köprek kitab o...uñlar. Klasiklardin tartip,(6) zamanımızdiki kitablardı ğıçe hemmini o...uş, mulahize ...iliş kérek. Kitab(7) ademde hés-tuyğu oyğitidu. Adem ...elbide yaħşi arzu(8)-tileklerni tuğduridu! Milliy edebiyatimizni rona...(revna...) tap...uzimiz deydigenimiz,(9) silerge oħşaş talay-talay bilimlik, iktidarli..., cür’etlik(10) izbasarlırimiz bolmisa bolmaydu, icadiyet-hayatli...tin(11) tere.....iyattin dérek béridu!...

(12) Şu çağda, ayal sahibħan bir tehse ...oruma élip kirdi. (13) Téyipcan Éliyop buluñ işkapiniñ astin...i közini éçip, yoğan bir(14) botulkini aldi.

(15) -Men silerge piva ...uyup bérey, -dédi u égiz. Oirli...(16) istakanlarni üstelge tizip, -piva içkeç parañlışaylı, silermu gep(17) ...iliñlar. Menla sözlisem bolmas!

(18) Bir ista...andin piva içiley, bedini ...iziğan Gayit Mayit şairdin(19)

toptorıla bir soal soridi:

(20) -Teyipcan aka. Siz “<Asasen>niñ Şikayiti”ni ...anda... (21) yazdıñız?

(22) -Siz uni kördiñizma? -Yandurup soridi Teyipcan Éliyop(23) heyran bolğandek, -...anda... kördiñiz?

(24) -Uni hemmimiz kördü..., ğayıptın ...olimizğa çüşüp ...aldi,(25) -dédi Gayit

Mayit, -yağşı yéziptikensiz, bizde çoñ...ur tesirat(26) ...ozıdı. Şuña ...anda...

yazğanli...iñizni biliške ...izi...ip ...aldu... **326(1)** -U şéirni ...anda... yazğanli...imni özümму bilmeymen, -dédi(2) şair oyçan halda. -Lékin, uni maña réalli..., he...i...et yazğuzdi désemму(3) bolidu. Eslidiğu, “Tügimes Nağşa”ni sazayi ...ilğandin kéyin(4) bunda... sezgür şéirlarni yazmasmen dévidim, lékin köñlüm ...oymaptu,(5) möriti kélip ...aldi, men silerge “Çüşтики Puruç” dégen bir(6) hékayini éytip bérey, bayi...i gépimge tolimu mas kélidu: Bir maşiniçi(7) bar iken, yağşi mallar kelse, köprek puruç çi...irip késivalidiken.(8) Bir küni çüşide, patman-patman puruçniñ astida ...élip, ölgüdek(9) ...iyniliptu, etisi oyğınip, buni bir bişaret dep bilip, Hudağa tova ...iptu,(10) buniñdin kéyin kişiniñ hi.....ige hıyanet ...ilmasli.....a ...esem içiptu.(11) Herhalda ögengen köñül yene késilip salmisun, dep(12) şagirtliriğa: “Buniñdin kéyin men mal késivat...anda, ustam, çüşтики(13) puruç, dep ...oyuñlar!” dep cékileptu. Bir küni bekmu ésil bir mal(14) kélip ...aptu, ustam ...ayçisini élip, uniñdin kartilditip puruç(15) keskili turuptu, buni körgen şagirtlar derhal: “Ustam, çüşтики(16) puruç!” dep agahlanduruptu. Lékin, ustam hatir cem halda: Çüşümdiki(17) puruçta bu mal yo... idi!” dep cavab beriptu!...

(18) Téyipcan Éliyop hékayini tügitip, “...anda...ken?” dégendek(19) menide balılarğa ...arap ...oydi ve külüp ...oyup davam ...ildi:

(20) -Şunda... gep, ögengen köñül şunda... bolidiken, amal(21) ...ançe!?... (22) Bir pes cimli...tin kéyin A...niyaz uhsinip turup soridi:

(23) -Añlişimizçe, bu şéir metbuatta élan ...ilinmay turupla (24) ten...idke uçraydiğan oğşımamdu!?

(25) Téyipcan Éliyop holu...midi, héç iş bolmiğandek, hatircem(26) halda munda... dédi:

327(1) -Könüp ...aldu..., ukılar! Eplatun: “Ölümdin ...or.....an adem bu(2) dunyağa törelmesliki kérek!” deptiken. Yazğuçi, şair bolğan adem(3) ten...idtin ...or...maydu, ten...idtin ...or...sa, yazğuçi, şair bolalmaydu! Néme(4) üçünki, biz he.....e ten...id, küreş dégenler bekla amra...!

(5) Bu sözde, cür'et bilen çidammu, sevr-ta...etmu, kinaye bilen(6) ağırınışmu bar idi.

(7) Özara hürmetke, işenç ve ...izğınli.....a tolğa köñüllük söhbet(8) héli uza... davam ...ildi. Bu ceryanda, Téyipcan Éliyop öziniñ huş(9) péil, hezilkeşliki; konayéni şéiriyet toğrisidiki biliminiñ(10) keñliki; sözliriniñ yumurlu... ve semimiyliki bilen üç heveskarniñ(11) ...elbidin çoñ...ur orun aldi. Ular teste ...olğa kelgen bu uçrişıştin(12) hayacanlanğan, tesirlengen ve ...ayıl bolğan halda öydin uzap çi...ti,(13) hoşlışıdigan çağda, Téyipcan Éliyop ular zadila kütmigen bir gepni(14) ...ilip ...aldi:

(15) -Buniñdin kéyin méni izlep kelmeñlar, ukılar! O...uğuçılarni(16) ...utratti, dégen ata.....a ...ép ...almay yene...

(17) Üç yigitniñ köñli lesside bolup ...aldi, bay...i hayacan(18) ğeşlik bilen almaştı, şairniñ ularniñ ...elbide tiklengen yar...in(19) obrazi sel-pel ğireleşkendek boldı, lékin uzunğa barmay,(20) ulardiki bu zeip tuyǵu yene asta-asta yo...ap, uniñ ornini bayi...i(21) köñüllük, ...izǵın söhbetlerniñ untulmas tesiri igilep ketti...

(22) A...niyaz on ikki penniñ yilli... imtihan neticisini añlap **328**(1) siniptin

Ğuşal çı...ividi, kimdur biri, Turǵundin kelgen ğetni (2) bérıp, Ğuşalli... üstige Ğuşalli...
...oştı. U konvértini aldirap(3) yırtıp, ğetke köz yügürtti, tova, ğetmu Ğuşalli... bilen başliniptu:

(4) "...A...niyaz, dostum! Bu ğetni aldiraşla yazdim. Hayatimdiki (5) tunci Ğuşalli... işni saña ve sen ar...ili... cimi yar-buraderlirimge(6) ğever ...ilǵum keldi! Ésiñdidu, téği ötken yillardila sinip-yata...larda,(7) çoñ...ur hessiyat bilen giyotiniñ muhebbet he.....idiki:(8) <Oaysibir yaş yigit aşı...li... otida bi...arar bolmiǵan, ...aysibir boyıǵa yetken(9) ...iz muhebbetke teşna bolmiǵan, bu insan tebiitidiki pakli... ve(10) sapli...> dégen meşhur sözini yadlap yürgenidu.... Adem melum yaş...a(11) yetkende, rasttinla ...elbi iş... otida köyidiken! Men séniñ dana(12) pikirleriñni éliš...a ülgürmeyle toy ...ilivaldim. Alǵınım çala savat sehra(13) ...izi. Özi ançe çirayli... bolmisimu, lékin mulayım, uma..., vapadar ğotun(14) bolidiǵanlı...ıǵa işinimen. Tonusup on künden kéyinla toy ...ildu....(15) Bu sehayı ...iyamette, ...iz bilen ...oltu...lışıp, sirdişıdiǵan daşödiki(16) héli...idek çilanli...lar, güllükler, tansiğanılar nede deysen?! Bu yerde (17) çirayini birer ...étim körüp, çala-bula bolsimu tini...ini puraş...a érişiş(18) katta iş! Éhtimal, ğétimni o...up, aldirap kétipsen, burun toy(19) ...ilip néme ...ilattiñ dersen! Lékin bu yerde şunda... ...ilmay amal yo...,(20) bizdeklerni "...éri boyta..." deydiken. Bir çağlarda, sen méni yo...lap(21) kelseñ, belkim balilirim ...oluñǵa su bérıp, aldıñǵa dastiğan salar. Méniñ(22) burun toy ...ilip, sendin ötüp kétidiǵan yérım şu bolıdu,(23) ğalas!

(24) Toyniñ nésivisi süpitide ...içikkine ğalta evettim, az bolsimu(25) köpke

tavap ...ilip, hemmiñlar éğiz téğınlar!

(26) A...niyaz, özünüñ ehvali ...anda...ra..., adaş? Yene şu Ğunçe-329(1)...izniñ ot pira...ida köyüp yüremsen? Tova, te...dirniñ séni-sendek(2) bir a...köñül, vapadar yigitni çet elde o...uvat...an birsi bilen “aşı...da...” (3) ...ilip ...oyğiniğa hayranmen. Men séniñ Ğunçe...izğa bolğan(4) muhebbitiñiñ pak, semimiy muhebbet ikenlikige işinimen! Lékin,(5) Ğunçe...iz çet eldiki muhebbitidin köñlini üzelmise, sen Ğunçe-(6)...izdin köñlüni üzelmiseñ, bu işniñ a...iviti zadi ...anda... bolar?(7) Muhebbet uzunğıçe çi...iş yoli tapalmisa, aħır bérıp öç éliš...a(8) aylinidiğan gep! Séniñ béşiñğimu şunda... sevdalar kélermu?! Séniñ(9) ğémiñde ...aldım, adaş! Lékin yene bir tereptin, men séniñ her ...anda...(10) ...iynçili... içidin rahet tapalaydiğanli...iñğa, elemçe müşkül işlarnimu(11) köñöldikidek hel ...ilip kételeydiğanli...iñğa işinimen! Sende şunda...(12) i...tidar, casaret hem vicdan bar!...

(13) Bu ...étim...i ħétiñde, Şevketnin “kamér”din çi...ip, mektepniñ (14)

déh...ançili... meydanida işlevat...anli...ini yéziptikensen, ħétiñniñ şu yeri(15) közümgé

goya cennetniñ hõriliridek issi..., çirayli... körünüp ketti!(16) Hüşalli...imda hetni pulañlitip, sekrep kettim ve tunci ...étim yu...iri(17) intunatsiye bilen mikail muşpi...niñ sen yaḥşı köridiğan héli...i (18) şéirini o...udum:

(19) <Sen canni canandin özge tutmuduñ, (20)

Tutsañtiñ vapasiz bolurdi atıñ,

(21) U séni unutti, sen unutmuduñ,

(22) Yaşa muhebbitim, yaşa yürüküm!>

(23) Men oylaymen, Şevketniñ “kamér”din aman-ésen çi...işi(24) bir yaḥşili...tin bişaret, dostum! U aḥir tebietniñ ...oyniğa ...aytiptu. **330**(1) Tebiet-séḥiy, gunahsiz, méhriban ana. Uniñ tavlişi bilen insan(2) ...elbiniñ çoñ...ur yerliride ğeplette yat...an sezgüler oyğınip, ademvucudini(3) hayatniñ, muhebbetniñ, dostlu...niñ şadli...liridin behrimen(4) ...ilidu!...

(5) Boldi, hetni muşu yerde toḥtitay, köyüngenliktinmu yaki yéñi(6) yarçili...tinmu, éytavur, ayalim bir neççe ...étim yétiş...a ça...irdi, saetke(7) ...arisam, on bir bolup ...aptu, péşayvandiki demda ünleştin toḥtidi,(8) hoylidiki itmu bir-ikkini ...avap ...oyup cimip ketti. Emdi menmu(9) yatmisam bolmas. Senmu yat...in adaş, kona aditiñ boyiçe, saetni on(10) ikki ...ilmay, kitabtın yaki şéirdin baş kötürmeyttiñ, emdi bolar,(11) dem élişni bilmigen adem işleşnimu bilmeydu, cumu!

(12) Heyr, memnu, senmu yaḥşı çüş köreyli.

(13) Saña ve Şevketke esnek arılaş salam yollap: (14) Dostuñ

Turğun.

(15) 1962-yıl 13-Eylul, Oumbağ”

331(1) Üçinçi Oisim

(2) Töhmet, Ot, Tuman...

(3) Séḥiy, németlik séntebr aylirimu yétip keldi. Şebnemler kişi(4) körmeste cimmide kélip, étiz, ...irlarni nemdidi, gül-giyahlarğa(5) marcandek ésildi, kuyaşniñ

piğirim tépti yanğaç...a, seher ve (6) aḥşamliri ademniñ gecgisi ...orulatti...

(7) Bir yérim aydin béri, boş ve pinhan turğan mektep yine ...aynam(8) taş...inli.....a çömdi. Yurtliriğa ...ayt...an o...uğuçılar türküm-türkümlep(9) ...aytip keldi. Ular sap hava, yéterlik uzu...lu... bilen semirip, ...izirip,(10) bécirim bolup ...alğanidi, rohlirimu urğup, cuş...unlap(11) turatti. Yéñidin kelgen o...uğuçılarmu şeher bilen mektep arılı...ida(12) ténep-temtirep yüretti, ular goya birsi pir...iritip taşlivetkendek,(13) bu katta şeher bilen şav...un-sürenlik mektepniñ hemme nersisige(14) ...izi...ip, hemme

nersisidin heyran bolup, bezide hayacanlinip, bezide(15) ğéripsinip, gangıraş bilen ğamuşlu... içinde ötüvatatti.

(16) Yéñi o...uş mevsumi tentenilik başlandı, o...uğuçılar özliriniñ(17) hayat...a yéñi bir ...edem ...oyğanli...idin, ilim-penniñ yéñi pellisige(18) ...arap ...edemmu ...edem örlevat...anli...idin ğuşal idi, ularni téĥimu keñ 332(1) ve téĥimu çoñ...ur bilim éliš arzusi ...anatlandurğanidi...

(2) Lékin, hemmeylenge nésip bolğan bu ğuşalli..., bu hayacan(3) Badamgülge nésip bolmıdı. Uniñ hemişe külüp turidiğan, payani yo...(4) tini... asmanğa oĥşaş nurlu... közliri emdi ğireleşken, a...-...izil(5) roşen ayrılıp turidiğan süzük yüzleri anda-munda peyda bolğan ...oñur(6) dağlar bilen ğelite özgirip ketkenidi. U hamilidar bolup ...aldi, bu(7) dehşetlik işni u delsep ğiyaliğa keltürüşkimu cür'et ...ilalmıdı,(8) bedinidiki bezi fiziologiyilik özgiriş asta-asta küçeydi,(9) aĥiri bérıp vucudida-yürikiniñ astidiki bir yerde ...anda...tur bir(10) canlı... nersiniñ anda-sanda yénik tevrevat...anli...ini sezdi. Mana(11) şuniñdin başlap, Badamgül öziniñ çoñ ğatağa-tolduruvalĝili bolmaydığan(12) ecellik ğatağa yol ...oyğanli...ini hés ...ildi. U yiğlidi,(13) ...aĥşidi, öziniñ iradisiz, tutru...sizli...idin kayıdı. Lékin bolar(14) iş bolğanıdı, ötken işlar uniñ köz öñidin ğuddi tuman(15) arisidiki del-dereĥ, gül-giyahlardek, ğire-şire ötüşke başlıdı.(16) Hemme péşkellik aşu aydıñ kéçide, leniti itlarniñ ...orşavida (17) ...alğanda yüz bedri... Uniñdin kéyin, tetil boldı, Zayitmu, Badamgülmu(18) yurt...a ...aytmıdı, kino körüp, bağ seylisi ...ilip yürdi. Aydıñ(19) kéçiler, bük-bara...san bağlar ularğa yene ğilvet makan, sırdaş dost(20) bolup ...aldi. Bir yérım ayli... uza... tetil ular üçün goya söygüğe,(21) héssiyat...a, aşnıdarçili.....a tolğan sirli..., ...is...a de...i...ilerdek, heş(22)-peş déğüçe ötüp ketti. Mana emdi u işlarniñ hemmisi ğuva körgen(23) çüştek, esligili bolmaydığan mudhiş bir nersige aylinip(24) ...alğanıdı...

(25) Badamgül bu şum ğeverni Zayit...a éytiş ...ararığa keldi, u bögünki(26) keçlik tekrarığa çi...may, Zayitniñ kélişini kütüp yata...ta 333(1) olturatti alahizel birer

saettin kéyin, Zayit alli...anda... bir naḥşini(2 ğinşığıniçe yata.....a ḥuşal kirip keldi ve Badamgülniñ ikki yelkisini(3) boş...ina ...amallap turup:

(4) -Sa...litip ...oydum amri...im, keçürüñ! -dédi. (5) Badamgül ünçi...midi, iḥtiyarsız uh tartti. Zayit buni “kéçikip(6) kelgenlikimge rencivatidu” dep çüşendi bolğay, yene özini (7) a...lap sözlep ketti:

(8) -Sizniñ yata...ta sa...lavat...anli...iñizni Ğunçi...iz héli burun éyt...an,(9) şu haman kéley devidim, lékin hava yétekçi muhim bir iş (10) toğrisida sözleşip ...aldi, bilemsiz, ...anda... iş? Bu siz üçünmu,(11) men üçünmu alemçe ḥuşalli... iş: Muşu mevsümniñ otturilirida (12) méniñ partiyige kiriş mesilemni hel ...ilidiken!...

(13) Zayitniñ ḥuşalli..., hayacan bilen éyt...an bu dağduğıli... sözliri(14) Badamgülniñ zitiğa tegdi, tova, u néme koyda, bu néme oyda-he?!(15) Badamgül hazir bunda... tentenilik vez-nesihetlerge emes, belki(16) he...i...iy yademge, tesellige mohtac idi! U Zayitniñ teme ve şöhret(17) istikide ça...nap ketken közlirige ...arap soğu.....ina külüp ...oydi.(18) Uniñ külkisi derd içide çi...ivat...an azabli... külke idi.

(19) -Hoş, ...éni gep ...iliñla, Badamgülüm, -dédi Zayit terkilikendek (20) ğelite

...ili...larni ...ilip, -némige ça...ırġantiñiz?

(21) Badamgül gepni egitmidi, uniñda hazır gep oyuni ...ilġudek(22) hepsilimu yo... idi, yürükini ...ynap, eçişturup yürgen gepni bir(23) cümle bilenla posu.....ida éytti:

(24) -Zayit, men hamilidar bolup ...aptimen!

(25) -Néme? Néme dédiñiz?! -Zayit uniñ gépini añ...ıralmiġandek(26)

hañvé...ip ...aldi. Badamgül zerde bilen tekrarlidi:

334(1) -Hamilidar bolup ...aldim, devatimen!

(2) Zayitniñ béşida ça...ma... ça.....andek boldi, bay...i ħuşal közliri(3) tindi, ...an tepçirep turġandek ...izġuç yüzi delsep tatirip, kéyin(4) çöyündek kökirip ketti. Şu tapta, uniñ vücudini ...armivalġan mudhiş(5) bir tuyġu aġzini gepke keltürmey, tilini tañliyiġa çaplap(6) ...oyġanidi...

(7) Zayitniñ bunda... çoñ...ur ġem-...ayġuġa pétip kėtişi bikar emes(8) idi. Eger bu iş aşkarilinip ...alsa, uniñ a...ivitini tesevvur(9) ...iliş he...i...eten tes idi, u yalġuz Zayitniñ şérin arzu-armanlirini(10) yo.....a çi...iripla ...almastin, belki uni beġt-isti...bal közge körünüp(11) ...alġan bir va...itta, mekteptin ...oġlap, cemiyetniñ taşlandu... bir(12) pu...rasiġa aylandurup ...oyatti, Badamgülmu oġşaş te...dirge muptila(13) bolatti, u halda tuġulġan baliniñ te...dirimu oġşaşla kaç ve kara(14) bolatti.

(15) -Emdi ...anda... ...ilimiz? Oanda... ...ıalarmiz? -Zayit bir hazadin(16) kéyin ene şunda... miskin ve biçare halda ġuduñsidi, -bu iş(17) sézilip ...alsa, her ikimmiz tüġişimiz, Badamgül, istikbalimiz nabut(18) bolidu!...

(19) Badamgül öksüşke başlıdi, ikki mürisi tinimsiz silkinip,(20) közidin yum-yum yaşlar töküldi.

(21) -Boldila, yiġa bilen iş pütemdu?! -dédi Zayit sel-pel(22) e...li-hoşini yiġip,

-...anda...la bolmisun, buniñ amalini ...ilmisa...(23) bolmaydu! Siz bu he...te birersige

éyttiñizmu -yo...?

(24) -Ya..., héçkimge éytmidim... -dédi Badamgül köz yéşini (25) sürtüp.

(26) –Yaħşi, héçkimge éyt...uçi bolmañ, bir siz, bir men bir 335(1) Ğudadin baş...a héçkim bilmisun! Men oylap ba...ay, birer çi...iş yoli(2) tépilip ...alar!...

(3) Şu kéçisi Zayit kirpik ...a...midi, bağrida şam köygendek,(4) uyan tolğınip, buyan tolğınip, ah urup çi...ti. Şunçe oylapmu bu(5) işni cimmide yiğışturuşniñ birer eplik çarisini tapalmidi, bu(6) Ğuddi galda toğrisiğa turuvalğan ...iltiri...tek, ya üstige, ya astiğa(7) mañmay, uni ...atti... ...iynivetti. Eger va...it muşunda... ötüverse, iş(8) özlükidin aşkarilinip, hemme nerse astin-üstün bolup kététti,(9) bunda... ...or...unçlu... a...ivetni Zayit ğiyaliğa keltürüşkimu cür’et (10) ...ilalmaytti! Şuña u, bu işni aħir Havaz Yétekçiğe éytiş

...ararığa(11) keldi. Muşunda... tevekkül ...ilma...tin baş...a çare yo... idi. Bir bolsa,(12) Havaz Yétekçi yahşi e...il körsitip, ularni ...oğdap ...alatti; bir bolsa, (13) bu işni derhal aşkarilap, öziniñ ihlasmen sadi... bir muridini (14) ...urban ...ilatti. Lékin Zayit Havaz Behtige işinetti, uniñ méhir(15)-şep...et ...olini sozup, özini bu azabli... dunyadin(16) ...utulduvalidiğanli...iğa şek keltürmeytti. Çünki, u özini Havaz(17) Behti üçün kéreklik adem dep biletti, Havaz Behtiniñ hazirğıçe(18) körsetken himmet-şapaitige umu her hil yol bilen aşurup cavab(19) bérıp, uniñ hürmitige, işenç ve e...idisige erişkenidi...

(20) Zayit el yatar çağda, Havaz Behtiniñ öyige keldi. Deslep(21) “boyiniğa gunah mingen Hudani şipi keltürer dégendek, özini eyiblep,(22) bir tiyinga alğusiz ...ilivetti, kéyin héli...i uyatli... işni (23) muşe.....et bilen dudu...lap turup éytti, bu kütülmigen gep Havaz Behtini(24) çöçütivetti, çirayi öñüp, közliri çekçeydi. Çünki, bu(25) iş tüpeylidin, künlerniñ biride Zayit bilen Badamgülge tégidiğan (26) to...ma...niñ bir béşi fakultéttiki barli... o...uğuçılarniñ siyasiy 336(1) yétekçisi bolğan özigimu tégip kétidiğanli...i uniñğa ayan idi!

(2) -Baldurla dada bolğuniz keptikende! -dédi Havaz Behti(3) uza... süküttin kéyin özini bir az bésivélip, -sizni men bunda...(4) sési... evrezge çüşüp kéter, dep oylimaptikenmen! Boldi, bugün(5) ...aytip obdan oyliniñ, ete sizni özüm ça...irtimen!

(6) Zayit éğırlaş...an béşini aran kötürüp, ornidin turdi,(7) putini sörep öydin çi...ti. Uni uzitip işikke çi.....an Havaz Behti(8) tuyu...siz uniñğa tapilidi:

(9) -Ésiñizde bolsun, bu iş toğrisida héçkimge tinğuçı (10) bolmañ!

(11) Bu kéçe Havaz Behtiniñ uy...usimu haram boldi. Uniñ hijialiğa Zayitniñ(12) te...diri toğrisidiki işlar kirivalğanidi. Uniñ nezeride,(13) Zayit hazir hetterlik aça yolniñ do...muşığa kélip ...alğanidi. Sella ittirse,(14) tüvi yo... hañğa dumilap çüşüp kététti, eger eplep(15) tartivalsa, tamamen ...utulup ...élişi mumkin idi. Lékin ...anda... tartış(16) kérek? Bu çaçan yépiş bilen ...utulup ...algili bolidiğan iş emes, (17) va...it uzarğanséri, uniñ uyatli... put-...olliri çaçanniñ çet-çörisidin(18) sañgilap çi...ip

...alidu, uni késimen depmu, késivetkili(19) bolmaydu!...

(20) Birdinla uniñ pikir yolliri éçilip ketti, köz aldıǵa Selim(21) Ependi keldi, uniñ üç kün burun ...aysi bir o...ut...uçılar yiǵında(22) éyt...an bir sözi ésige kélip, çışliri ğuç-ğuç bolup ketti. Selim 337(1) Ependi u yiǵında, rehberlik benzisini teñşeş toǵrisidiki (2) pikirni éytip kélip, aħırıda: “Şunda..., gyoti: <Gül taci yasima...(3) asan, lékin uniñǵa muvapi... bir başni tapma... ..iyin> dégen.(4) Turmuştiki işlar bezide köñüldikidek bolmay ...alidu, nahayiti çirayli...(5) gül taci tolimu e...ilsiz ...apa... baş...a kiyilip ...élişi mumkin!” dégenidi.(6) Bu gep ħuddi çenlep at...an o...yadek, udul kélip havaz(7) beħtiniñ yurikige tegdi. Eslide, Selim Ependi buni hergizmu Havaz(8) Beħtige ...aritip éytmiǵanidi. Belki bu asmanǵa étılǵan o...tek, nişansız(9) gep idi. Pe...et rehberlik benzisini teñşeş ğulğulisi kétivat...an(10) peytte, munasivetlik orunlarniñ di.....itini ...ozǵaş üçünla éytilǵan(11) ğerezsiz, ħalisane bir söz idi. Lékin “ħudiki barniñ muniki bar”(12) dégendek, Havaz Beħti bu sözni özige élivaldi, şuniñ bilen Selim(13) Ependini öziniñ ösüş yolidiki birdinbir ħeterlik putlikaşañ, dep(14) cezim ...ilǵanidi. Hazir şu söz

yene ésige kélip, uniñ Selim(15) Ependige bolğan öçmenlikini téhimu aşuruvetti. Lékin hazir bu öçmenlik(16) ...anda...tur bir ğayivane küçke teñdaşsız, ...udretlik bir küçke (17) aylanğandek boldi, bu ğayivane küçni uniñğa Zayitniñ héli...i ħeviri(18) beħş etkenidi. Bu ħuddi “kölniñ sésişi pa...iğa yaraptu” dégendek(19) iş boldi. Havaz Beħti gül...e...eliri éçilğan halda, Selim Ependini(20) Badamgülge bağlidi, bu bağlaş bilen Selim Ependiniñ ikki puti bir(21) ötükke ti...ildi, Zayitni ...utulduruşniñ ħasiyetlik engüşterimu(22) tépildi. Emdi Selim Ependi Havaz Beħtigelik putlikaşañ(23) bolalmaydu, zadi bolalmaydu! Uniñ bir tal séri... tükini mu tevtirmeydu, belki Havaz(24) Beħtiniñ ...udretlik ayiğı astida kiçikkine aciz ...urttek, meñgü(25) ömilep yaşaydu! Ha-ha-ha!...

(26) O...ut...uçılarni eñ köp ve eñ adil bahalaydığanlar o...uğuçılar. **338(1)** Bunda... bahalaş hemişe, hemme yerde, şertsiz ve tos...unsız bolup(2) turidu. Yé...inda, melum bir yata...ta, Havaz Beħti toğrisida munda... bahalar(3) bolup ötkenidi: “Kişiler çaş...an tutuşni bilidiğan müşük(4) miyanlimaydu, deydiken, bu adem del şuniñ özi. U oğri müşüktek(5) marap, purap, timis...ilap yürüp adem caylaydu!...” Şunda..., bu naçar(6) illet Havaz Beħtigelik mektepniñ ...oğdaş bölümide işligen va...itlarda yu.....an(7) ve bu aciz mikroblar uniñ vücudidiki munbet tupra...ta asanla(8) köpiyip, vayığa yetken. Kéyin u, edebiyat fakultétiğa yötkilip, bir(9) munçe nopuzlu..., bilimlik ziyalıylarniñ arisiğa kelgendin kéyin (10) uniñdiki bu illetke içi ...arılı..., heset...orlu..., körelmeslikke oħşaş(11) rohiy késelik alametliri ...oşulup, uniñ ...elbide sa...aymas bir(12) “ösme” peyda ...ilğanidi. Eger u kündilik turmuşida aşunda... ħünük,(13) naçar işlarni ...ilip turmisa, héli...i “ösme” derhal ...ozğılip, uni(14) biaram ...ilatti, azablaytti. Uniñ “re...ibliri”niñ beħtsizliki, meğlubiyiti(15) ve ...ayğu-elimi uniñ eñ yaħşı tinçlanduruş(16) dorisi bolatti!...

(17) A...niyaz e...illi..., sadda yigit idi, köñlide héçkimge yamanli...(18) oylimaytti. Lékin yé...indin béri, uniñ micezi özgirip ...aldi,(19) köñlide allı...anda... bir şum ħiyal baş kötürüşke başlidi...

(20) U, ülüşkün Şevketni yo...lap bardı, parañ arisida Şevket (21) uniñğa iç ağırtıp munda... dédi:

(22) -A...niyaz men séniñ Ğunçe...iz bilen bolğan munasivitiñni **339**(1) oylap ...aldım, séniñ bu muhebbitiñ buniñdin ikki miñ yıl burun,(2) Yunan peylasopi Pilaton otturiğa ...oyğan “menivi muhebbetliş” bolup(3) ...aldi. Pilaton: “Muhebbet tenniñ tégişi bolmiğan rohniñ birleşmisi(4) bolğandıla, er-ayallar he...i...iy behtlik bolalaydu” deptiken. Séniñ(5) hazır...i Ğunçe...izğa bolğan muhebbitiñ del aşunda... -bir-biriñlarniñ(6) ...oliniñ uçini tutmaydığan, yat cins...a bolğan tebiy intiliştin yira...(7) bolğan, sap menivi muhebbet boluvatidu! Lékin adaş, ...edimdin hazırğıçe,(8) bunda... menivi muhebbetniñ ülgiliri bolğan emes, senmu(9) buniñ ülgisini yaritalmaysen! Bu işni va...tida bir terep ...il, men séniñ(10) yaqşı pursetlerni ...oldin bérıp ...oyuşuñdin ensereymen!...

(11) A...niyaz ikki künden béri bu gepni oylap, ...anda... ...iliş (12) toğrisida baş ...aturup yürse, tünügün keçte Seley uni téhimu éçitip,(13) munda... dédi:

(14) -Yağşı körüşni teselli bilen peseytkili bolmaydu, A...niyaz!(15) Uniñ epçil çarisi-visalğa yétiş!

(16) Bu gep A...niyazniñ köñlidiki murekkep çigışlarni asanla yéşivetti.(17) Toğra, visalğa yétiş kérek! A...niyaz bu muhebbetniñ derdini (18) az tarttimu!? Uniñ yürüki bir parçe göşteki iş... otida köydi, kül(19) boldi, neççe aydin béri, titrep turğan cismini yerge urup(20) zarlıdı, ...ağşidi... Lékin, héçkim pervası...ılmıdı! Emdi bolar, sevr(21)-ta...et dégeniñni mu çéki bolidu, yığidin kéyin külke, ...ayğudın kéyin(22) huşallı... boluş kérek...u! Şunda..., emdi visalğa yétiş kérek. Şu(23) çağdila, bu azablı..., külpetlik muhebbet he...dadiğa yétidu, A...niyazniñ(24) derdlik yürüki aram tapıdu, Ğunçe...izmu öz te...dirini ...ayta belgileşke(25) mecbur bolidu!...

(26) Şu hıyallar bilen A...niyazniñ niyiti buzıldı. Ğunçe...izni öziğe 340(1) bolğan hürmet, e...ıdisidin paydılınıp, tuyu...sız ...ap...anğa çüşürmekçi(2) boldi!...

(3) Bügün keçte, edebiyat fakultéti boyıçe muşaire kéçisi ötküzülettı. (4) Bu A...niyaz üçün kem tépilidiğan purset idi, (5) o...uğuşılarnıñ hemmisi ...ızıl bınağa a...attı, yata...lar tinç ve halıy(6) ...alattı. A...niyaz çüştin kéyin ciddiy teyyarlı.....a kırıştı, deslep(7) mektep do...turhanısığa bérıp, bir tonuş dohturdın “nérvam acizlişip,(8) uhlıyalmas bolup ...aldım” dep bir neççe tal “heyminal”¹ aldı.(9) Kéyin bazarğa çı...ıp, bir botulka gılas hari...i bilen az-tola kempüt,(10) piçine dégendek nersilerni aldı, bularnı yata.....a ekirıp, sandu...ığa(11) saldı, andın Ğunçe...iz bilen körüşüş üçün uni izlidi, lékin(12) tépeş asanğa çüşmıdı, A...niyaz uniñ-buniñdin sorasturıp yürüp,(13) ağır uniñ mektep kutuphanısida ikenlikini bilivaldı.

(14) Séri... binaniñ astın...i ...évitidiki kutuphana tinç, azade idi. (15) Etigen saet sekizdin keç saet onğıçe işikliri uluğ oçu...(16) bolattı. O...ut...uçı, o...uğuşılar üzülmeytti, işiktin kırıştiki (17) udul tamğa italiyilik meşhur ...ızika alimi Galléyniñ: “Kitab goya alem(18) kémisi, u bizni tar caydın hayatlıkniñ bipayan alimige élip barıdu”(19) dégen hékmetlik sözi yézilğan ramka ésilğanıdı.

(20) A...niyaz Ğunçe...izni keñ ve cimcit kitab körüş öyiniñ bir(21) buluñidin tapti ve démini bésip, pes avazda piçirlidi:

(22) -Siz bu yerde ikensiz, Ğunçe...iz!

(23) Ğunçe...iz ...ir...im çaçlırini silkip béşini kötürdi, çéçiniñ(24) dol...unlinişi bilen teñ meydisimu kérilip, bir cüp almidek yumran(25) köksi börtüp çi...ti. A...niyaz hayacandin özini tutuvélip, ça...ça...(26) **341**(1) arılaş sözini davam ...ildi:

(2) -Siz müküvalğan bu cayni e...illik şeytan tapmisa, maña oğşaş(3) kalva cinlar tapalmiğudek!

(4) Ğunçe...izmu pisiññide külüp, ça...ça... bilen cavab berdi:

¹ Heyminal-Ötkür uy...u dorisi.

(5) -E...illik şeytan bolğaç...a tépipsizğu, mana!

(6) Bu yerde uzun parañlışıp turuş...a bolmaytti, Ğunçe...iz kitab(7)-depterlirini yiğışturup ornidin turdi, A...niyazğa eğışıp sirt...a(8) çi...ti, A...niyaz bésini sañgilitip, ħiyal bilen cimmide kétivatatti.

(9) -Birer işiñiz barmidi, A...niyaz aka? -Soridi Ğunçe...iz(10) aħir mulayim avazda.

(11) -Hee? -A...niyaz endikkendek bésini kötürdi ve derhal özini(12) oñşivélip me...sitini éytti, -keçte bizniñ yata.....a bir(13) çi...siñiz, sizge éytidiğan muhim gépim bar idi...

(14) -Muşaire kéçisige ...atnaşmamduk?

(15) -Oatnişimiz, men téħi şeir o...uymen, ar...idin tansa oynaymiz,(16) paaliyet başlanğuçe bizmu ülgirimiz!

(17) -Ma...ul, çi...ay.

(18) Ğunçe...izniñ köñli to... idi, kallisiğa şeklengüdek birer(19) ħiyal kelmidi, u A...niyazniñ a... köñül, diyanetlik yigit ikenlikige(20) işinetti ve uni sina...tin ötken dost dep ...araytti...

(21) Saet yettige yé...inlaş...anda, Ğunçe...iz ħuddi ...izniñ ...izil(22) tülkisidek cezibdarli.....a tolup yata.....a kirip keldi. A...niyazmu yuyunup(23)-tarinip, héytli... kiyimlirini kiyip uni kütüp olturatti.

(24) -Kéliñ, yu...iri ötüñ... -dédi A...niyaz holu...up, -mana bu(25) yerge...

(26) Ğunçe...iz dériziniñ aldiğa ...oyulğan üstelniñ yénidin orun 342(1) aldı, üstelde A...niyaz baya bazardin sétivalğan nersiler tizilğanidi.

(2) -Ohoy!... Resmij ziyapet ikenğu bu! -dédi Ğunçe...iz(3) ...ollirini yéyip, némançe ...ayığansiz...

(4) -Erzimeydu Ğunçe...iz, sizniñ layi...iñizda bolmidi...

(5) Ular bir-birige ...arişıp, udulmu udul olturdi. A...niyaz Ğunçe-(6)...izdin

közini üzmeıtti, u bugün téhımu güzel ve cilvidar bolup(7) ketkendek körünetti...

(8) Ğunçe...iz Ürüıçide tuğulup öskeçkimu, iş...ilip, baş...a(9) ...izlarğa

...ariğanda, özini erkin, azade tutidiğan moda ...izlardin idi.(10) Şuňa u, öziniñ te.....i-tur...i

hem çiray-şeklige mas kélidiğan(11) girim ...ilişni biletti. U çirayniñ üç ülüş tebiıy, yette

ülüşi(12) muvapi... yasiniştin kélidu, dep ...araytti. Derve...e, girim ...ilişmu bir(13) hıl

senet. Ayallar buniñ bilen güzel obraz yaritalaydu, belgilik(14) cezibdarlı.....a ige bolidu.

Ğunçe...iz hıddi senet örnekliriniñ kespiy(15) girimçilikliridek, bu he...te héli etraplı...

savat...a ige idi. U(16) hemişe yé...in dostliriğa munda... deytti: “Muvapi... girim ...ilğanda,

ademniñ(17) çirayi nurlinidu, ğelite körünüp ...almaydu. Mesilen, üpili... may(18) yüzge sürtülse, tékini sili...laşturidu, téridiki sepkünlerini yapıdu; (19) kirpik melhimi bilen kirpikni boyığanda, kirpik hem uzun, hem(20) ...oyu... körünüp, kişilerge bir ğil strolu... tuyğu béridu; köz insan(21) ...elbiniñ dérizisi, uniñğa yağşı girim ...ilinsa, ademniñ rohiy(22) ...iyapiti bilen salapitini eñ yağşı namayan ...ilip béridu...”

(23) U bugün özige ene şunda... heves ve iştiya... bilen girim ...ilğanidi.(24) Kiygen kiyimlirimu girimge mas halda uni téğimu celpkar,(25) rohlu... hem güzel ...ilivetkenidi...

(26) A...niyaz ...izğa ...ip...izil ğilas hari...i, özige a... hara... ...oydi ve 343(1)

romkini ...oliğa élip, özre soriğandek ...iyapette:

(2) Eyibke buyrumañ Ğunçe...iz azra...tin içkeç parañlışaylı!(3) dédi.

(4) Ğunçe...iz nazlinip olturmidi, burundin az-tola ...izil hara...(5) içip köngeçke, birinçi romkini derhalla kötürüvet, temlik,(6) ğuş huy hara... uniñ köñlige ya...ti, A...niyazmu pursetni ...oldin bermey,(7) çirayli..., şoğ robaiy ve lérıklar bilen ar...a-ar...idin bir neççe(8) romkini tutti. Ğunçe...izmu tüzütsiz, teğirsiz içti. Emdi uniñ(9) közliri ğumarlışıp, yüzi anar ğüldek içilip ketti. A...niyaz nahayiti(10) ustatli... bilen va...itni igilevatatti, u Ğunçe...izniñ “néme ğépiñiz bar(11) idi, éytamsız?” dégen soalni sorap ...élişidin ensirep, ağzi(12)-ağziğa tegmey, bir dem dunyaniñ, bir dem mektepniñ, bir dem asmanniñ,(13) bir dem yerniñ ğepini ...ilip, Ğunçe...izniñ éğiz éçişiğa imkan(14) bermeyvatatti. A...niyazniñ vehime hem te...ezzali... bilen kütken minutlirimu (15) ağır yétip keldi, Ğunçe...izni tatli... uy...u basti, uy...u goya(16) şiddetlik tağ keltünidek, uniñ pütün vücudini ...armap, bésip kélivatatti.(17) U tırkişıp ba...ti, bésini silkip, közlirini ugilidi,(18) şunçe ...ilsimu epleşmidi, ğuddi cin tegkendek, esnek tutup,(19) ...apa...liri éğirlişıp ketti, ağır néme bolğanlı...ini oylap yetküçe,(20) béşi üstelge sañgilap, laydek uyup ketti...

(21) A...niyaz uni asta kötürüp karivat...a aldi, topliyini saldurup,(22) putlirini

tüzeştürdi, ...iz héçnémini sezmedi, yénik puşuldap(23) uhlavatatti, uniñ uy...ulu...tiki mesum, mulayim haliti A...niyazni téhîmu(24) meptun ...ildi, u söygü, visal ve teşnali... istikide yanğan telve bir(25) küçniñ türtkisi bilen ...izniñ kiyimlirini salduruş...a başlidi, yérim(26) yalıñaç ...ilingan ...iz téhîmu culalinip, sürettek ...étip yatatti. Uniñ 344(1) cismidiki ça...nap turğan güzellikniñ A...niyazniñ köñli érip ketti,(2) u özini tutalmay ...izğa özini açti, unin issi..., yumşa... bedinini(3) ...uça...lidi, söydi, yene ...uça...lidi, yene söydi... Uniñ héssiyati(4) örlidi, közige ...izilli... tı...ildi, şu tapta, uniñ nezeride, özi (5) yaşavat...an bu malametlik dunya mevcut emes idi, uniñ ornida iş...(6)-muhebbetke tolğan sirli..., pinhan bir alem bar idi, bu alemde pe...et(7) özi bilen Ğunçe...izla mevcut idi. Şuña u, erkin, bimalal(8) heriketlinetti, héçkim ve héçnéme uniñğa dehlî ...ilalmaytti. Üzlüksiz(9) söyüş ve ...uça...laştin uniñ yüriki yayrap, rohi urğudi, yigitlik(10) héssiyatimu asta-asta örlep ...iyimğa yetti. Emdi uniñ ...utriğan(11) ...olliri ...izniñ eñ sezgür, nazuk yerlirigice sozulup, ...izniñ (12) ippitini yépip turğan eñ aħirki bir parçe latimu sérip çüşürüldi,(13) hemme iş tügeş aldida turatti, ...izli... bilen cuganli...niñ,

aliycanabli...(14) bilen rezillikniñ arisida birla ...edem ...alğanidi. A...niyaz közini(15) yumup, bu ...is...a ...edemni basma...çi boldi. Lékin, şu çağda néme üçündür,(16) uniñ ...aram yüriki ...atti... güpüldep ketti, ...utriğan cismimu(17) tuyu...siz turmuzlanğan maşinidek silkindi. Uniñ iç-içidin kötürölüp(18) çi...ivat...an ...udretlik, ğayibane bir avaz uni temtiritip(19) ...oyğanidi: “A...niyaz, şeytiniñğa hay ber! Vicdan bilen iş ...il!(20) Vicdan özlükidin zuvanğa kirmeydu, belki u séniñ diliñ, tiliñ ve(21) pütün vücuduñniñ heriketke kéliş bilen ipadilinidu! Sendiki(22) vicdan ...éni!?!...”

(23) A...niyaz özini basti, baya héssiyatniñ küçiyişi bilen(24) ğireleşken e...li asta-asta roşanleştı, emdi u soğu... ..anli... bilen(25) oylaş...a başlıdı: “Toğra, uniñ cimi bayli...i mana şu ippet(26) nomusi emesmu?! Men uni oĝrilap ketsem, u ömürlük azab...a ...almamdu? 345(1) Özüm yaĥşı körgen ademni azab-o...ubetke ...oysam, bu dunyada(2) méniñ köñlümmu ğatircem ötermu!?!...”

(3) Derveke hayat mente...isi şunda...! Bu dunyada baş...ılarınğa bihude azar(4) bergen ademniñ özimu hergiz ğuşal ötmeydu!

(5) A...niyaz ğuddi birsi küçep tart...andek, likkide ornidin turup(6) ketti, ...anda...tur bir vicdaniy tuyğu uni yaman niyettin yandurdi,(7) lékin, uniñ oyçan, tini... közliride yaş tamçisi liĝirlap ...alğanidi.(8) Bu öz ...ilmişiğa razı bolup, hayacanda çi.....an ğuşalli... yéşimu yaki(9) öziniñ beĥtsizlikige öĝünüp, nadamette çi.....an hesret yéşimu, bilip(10) bolmaytti. U ...izniñ kiyimlerini ...aytidin avaylap kiygüzdi. Çaçlırini(11) tüzeştürüp, yüzlerini silidi ve boğu... avazda ...izni bir neççe kétim(12) tovlidi. Uniñ te...ezzali...ta éytilğan ...opal avazi Ğunçe...izni bihuşlu...(13) halettin oyĝatti. Uniñ ğumarlaş...an közliridiki iltica ve mulayimli...(14) A...niyazniñ vücudini şurrıde éritivetti. U ...izni segitip, ornidin (15) turĝuzdi, emdi uni yati...iğa epçi...ip ...oymisa bolmaytti, sava...daşlıriniñ(16) kélidiğan va...ti bolup ...alğanidi.

(17) U Ğunçe...izniñ ...oltu...idin yölep yata...tin élip mañdi. Yata...(18) içi ikki beĥtsiz aşı...-meşu...tin ...alğan acayip bir pura... bilen(19) toşup ketkenidi. Bu mu...eddes

pura...ta, poreklep éçilğan gül(20)-ğunçilerniñmu, bujuldap turğan gülgün şarabiniñmu puri...i bar idi!...

(21) Bügün Zayit nahayiti hıuşal idi. Yolda kélivétip var...irap (22) naħşa éyt...usi, sekrep usul oynıǵusi kéletti. U çüştin **346**(1) kéyinki emgekke ...atnaşmıdı. Sava...daşliri mektepniñ déh...ançılı...(2) meydanıǵa yañyu ...azǵılı çı...ıp ketkenidi. U Badamgülniñ yati...ıǵa aldirap(3) kélivatatti, Badamgülmu yé...indin béri, derstin baş...a paaliyetlerge ...atnaşmay,(4) özini yata.....a békindürüvalǵanıdı.

(5) Zayit ...izlarniñ kémir şekillik yati...ıǵa kirgende, Badamgül(6) karivitida yéniçe tügülüp yatatti, yastu...iniñ çétide ...aysi bir dersniñ(7) konsipiki turatti, lékin uni éçip ba...miǵandek ...ilatti.

(8) –Kéliñ... -dédi u öre bolup, avazi zeip, rohi bekmu(9) çüşkün idi.

(10) Zayit uniñ yéniğa kélip olturdi ve öz hışallı...ini uniñğa(11) ötküzmekçi bolğandek, şairane teleppuz bilen uni erkilitip turup(12) munda... dédi:

(13) -Yé...indin buyan, eceb çirayınız éçilmay kettiğu, Badamgül! (14) Bütün bir küliña, dünyada külkidinmu yé...imli... küy barmu? He, tohtañ (15) ésimge keldi, men sizge bir şéir o...up bérey, bu, çilili... meşhur(16) şair Fablonérudaniñ şéiri, añlimiğan bolğıydiñiz...

(17) Zayit likkide ornidin turdi, bir ...olini şiminiñ yançu...iğa(18) ti...ti, yene bir ...olini yérin dairide kötürdi, béşini bolsa, évizge(19) gédeytip, dérise terepke ...aridi, uniñ bu ...ili...liri Badamgülniñ(20) köñlige ...ilçimu siğmidi, bu huddi “öçkige can ...ayğu, ...assap...a(21) may” dégendek, külkilik iş bolğanidi. Lékin Zayitniñ pervayi pelek,(22)

gélini ...irip, özini tüzep, şéir o...uş bilen avare idi: (23) “Saña

kérek bolsa,

(24) Alğın bérey bolkamni.

(25)Bérey alğın havayimnimu,

347(1) Bira..., élip ketme tebessumiñni. (2) U bir tal

etir gül,

(3) Çé...ilmiğin hergiz uniñğa.

(4) Étilip çi.....an bula... süyi u, (5)

Ussuzlu...umni ...andurar. (6) Şad-hıram

illi... çéhriñdin,

(7) Étilar kümüş reñ bujğunlar!”

(8)-Oanda..., şéir yaridimu? -dédi u mestane halettin öz(9) eksige kélip, -emdi külersiz, tebessumiñizdin mañimu azra...(10) bérersiz...

(11) –Zayit, hazır külidiğan işlar boluvatamdu?! -dédi Badamgül(12) çışı

...ériş...andek ...aşlirini uçurup, -némilerni dep yüridiğansız!(13) Sizni külke ...istavat...an bolsa, méni yiğa ...istavatidu!...

(14) –Hay-hay, toħtañ! -dédi Zayit uni pepiligendek ...ili...larni(15) ...ilip, -
 rastini éytsam, emdi bizniñ küliğan va...timiz(16) keldi, Badamgül! Emdi biz külimiz,
 ...ah...ah urup, ħendan urup külimiz!(17) Havaz Yétekçi bizge aşunda... ħuşalli...ni ata
 ...ildi!

(18) –Rastma? -Badamgülniñ çirayi delsep villide éçildi,(19) kéyin yine bir
 nersini oyliğandek, perişan halda soridi, -siz uniñğa(20) dédiñizma?

(21) –Dédim, démey amalim ...ançe? -Zayit çüşendürüşke (22) başlıdi, -menmu ikki kéçini uy...usiz ötküzdüm, Badamgül! Oilmiğan(23) hıyal ...almidi, birer ar...a işik tépip, dohturlar bilen(24) sözlişişnimu öylidim, lékin, bu özimizni aşkarılaş bolidiken, hazır(25) dohturlar resmiyetsiz iş bécirmeydu baliniñ dadisi ...éni? **348**(1) Tonuşturuş ekel, deydu. Ğem-...ayğuğa pétip ötüversek, işniñ(2) téhımu yoğini çi...idu. Şuña uyan oylap, buyan oylap aħır Havaz(3) Yétekçiğe éytay, yiğlay, ...aħşay, içi ağrip birer amal körsetse(4) eceb emes, dégen ...ararğa kélip éyttim, u añlapla, çıçañşıp(5) kayıp ketti, şu küni méni öyidin ...oğlap çi...arğandek elpazda boldi,(6) lékin aħşam özi méni öyige ça...irip, alemçe bir ħuş heverni(7) éytti, bizni ...oğdap ...alma...çi boldi...

(8) -Ah Ĥuda, derdim saña yetken oħşaydu! -dédi Badamgül(9) hayacanli... tin élip, -eceb obdan boldi!...

(10) Lékin, hayacan sel bésilip, kallisi bir az segekleşken va...itta,(11) uniñ ħiyaliğa “...anda... ..oğdap ...alma...çi?” dégen ciddiy bir pikir(12) kélip ...aldi. Rast, Havaz Yétekçi bu ikkisini ...anda... séhriy küçi(13) bilen ...oğdap ...alma...çi? uzunğa ...almay hemme ademge aşkara bolup kétédiğan(14) uyatli... hamilini ...anda... yiğışturma...çi?!...

(15) Bu soallar Badamgül üçün çigiş hem müşköl bolğini bilen (16) Havaz Yétekçi ve Zayit üçün şunda... addiy hem oñay idi. Bu soalni(17) Badamgül sorıǵıçe, Zayit özi cavab berdi:

(18) –Elvette, bu palakettin ikkimizni ...oğdap ...iliş asan(19) emes, Havaz Yétekçi nurğun baş ...aturup, aħır buniñ kavapmu köymeydiğan,(20) zi...mu köymeydiğan eplik bir çarisini oylap tépiptu...

(21) -Oanda... çare iken u? -Aldirap soridi Badamgül.

(22) -Siz bu işni Selim Ependige artip, kiçikkine bir matériyal(23) yézip bersiñizla bolidiken, -dédi Zayit pervasiz bir ...iyapette,(24) -siz ziyankeşlikke uçrıǵuçi bolidikensiz, menmu gunahtin sa...it(25) bolidikenmen...

(26) –Néme! Néme dédiñiz?! -Sebde gülidek mulayım, yé...imli... bu **349**(1) ...iz

birdinla sel esebiyleşkendek, héçnémige ...arimay çéçiliş...a (2) başlıdi, -men emdize, dilimğa ilim-meripet çiriğini ya.....an ademni(3) oriğa ittiremdikenmen!?

(4) -Hıatircem boluñ, hergizmu oriğa çüşmeydu! -dédi Zayit(5) Badamgülni tinçlanduruş...a tirişip, Havaz Yétekçiniñ éytişiçe,(6) bunda... iş o...ut...uçi tereptin sadir bolsa, körülidiğan çare éğir(7) bolmaydiken, eger bizge çare körüşke toğra kelse, ikkilimizni(8) mekteptin ...oğlap, ömürvayet bilim éliš pursitidin merhum ...ilidiken,(9) tuğulğan balimizmu ...anunsiz yétim oğla... bolup ...alidiken!...

(10) -Ya..., néme bolsa bolsun, men unda... rezil işni(11) ...ilmaymen! - Badamgül pevaz ...apa...lirini süzüp domsaydi, -añliğan(12) he...ler néme deydu, sava...daşlirim néme deydu, men yene bu dunyada(13) yaşamdimen-yo...?

(14) -He...ler néme dése démemdu! -dédi Zayitmu sel ...izişip,(15) -Selim Ependiniñ sizge amra...li...ini siniptikilerniñ hemmisi bilidu, bu(16) sizdin başlanğan iş emes...u! Kimlerniñ béşidin ötmigen!? İppitiñizni (17) yo...at...an, himilidar bolğan bolsiñiz néme boptu! Öz igisige(18) tapşurdiñizǵu! Men sizni çüşensem bolmidimu! Nahayiti kelse, turmuşıñızdiki(19) bir kétimli... sevenlik bolar! Havaz Yétekçi sizni aşu(20) sevenликтinmu ...oǵdap ...alma...çı, menmu sizni cénim bilen ...oǵdaymen!...

(21) Badamgülniñ uçı ...izarǵan burun kömüçekliri tartışip lipildidi,(22) kéyin ...ap...ara, yoǵan közliridin möl-möl yaş ...uyuldi.

(23) -Ya..., Zayit, men unda... ...ilalmaymen, -dédi u öksüp(24) turup, Selim Ependige uval bolidu!

(25) Zayit bir pes şüklep ...aldi, u Badamgülniñ bunda... cahilli..., (26) eñme...li...

...ilişini oylap ba...miǵanidi, belki, bu ħeverni añlapla béşi 350(1) kökke yétidu, nomusini, muhebbetni, o...uşini ...oǵdap ...alğan Havaz Yétekçi(2) teşekkur éytip, ħuşalli... bilen uniñ dégini boyıçe iş(3) ...ilidu, dep oyliǵanidi. Lékin iş kütken yerdin çi...midi, eger(4) Badamgül bunda... ...iliş...a razi bolmisa, her ikkisiniñ te...diri,(5) isti...bali üzül-késil nabut bolatti. Havaz Beĥtimu buni alahide(6) eskertip, “navada, Badamgül matériyal yazmisa, mendin rencimeñlar”(7) dégenidi. Zayit şu tapta éǵır ehvalda ...aldi, Badamgülniñ kac, beǵerezlikidin(8) ...atti... aǵrindi, içide uni tillap, eyiblidi, lékin hazır(9) uniñ cehlisini ...aturidiǵan va...it emes idi, ...anda...la bolmisun,(10) uni eyveşke keltürüş, aldap-silap bolsimu, gepke kirgüzüş(11) kérek idi!...

(12) -Unda... ...ilmañ, Badamgül, öziñiznimu, ménimu oylañ! -dédi(13) Zayit birdinla biçare ...iyapetke kirip, -Selim Ependi dégen çoñ...ur(14) yiltiz sürgen küçlük dereĥ, unda...-munda... boran-çap...unlar uni(15) yi...itivételmeydu! Lékin bizçu, biz dégen emdi yiltiz tartış...a başliǵan(16) aciz köçet, sella şamal çi...sa, tüvimizdin ...omurup, azgallarǵa(17) ti...ivétidu. He...i...iy uvalli... bizge kélidu, cahillik ...ilmañ, isti...balimizni,(18) şan-şeripimizni oylañ, biz téĥi yaş, aldimizda beĥtlik(19) kéleçek

...uça... éçip turidu, uni nabut ...ilmayli!...

(20) Badamgül téhîmu ...atti... yiğlap ketti, uniñ közidin taramlap é...ivat...ini(21) yaş emes, belki yürükige ornap ketken hesret-nadamet (22) bilen ökünüş zerdabi idi. U ésedep, öksüp gep ...ilalmay ...aldi.(23) Zayit derhal uniñ titrep turğan yelkisini silap turup:

(24) -Méniñ geplirimni oylap bé...iñ, Badamgül, men sizni meñgü(25) söyimen, siz bilen meñgü behtlik, hıuşal ötüşni hıalaymen!(26) –dédi-de, uni çîñ ...uça...lap, nemleşken yüzlırige söyüp ketti...

351(1) Taraslap yağmur yiğivatatti, Badamgül özini daldığa almidi, belki(2) şebnem çüşken a... leylidek, nemleşken solğun yüzini asmanğa ...aritip (3) turuverdi, del şu çağda, uniñ çirayi oma.....ina éçilip ketti, u(4) rahetlengendek bir de...i...e közini yumdi. Yağmur süyi emdi uniñ ...ap...ara(5) yumşa... çağlıridin sirğip é...iş...a başlıdı...

(6) Şamal arılaş çüşüvat...an soğuş... yağmur süyi uni şürkendürelmide,(7) belki uniñ iç-içiğe taşup ketken derd-elemlirini(8) öziniñ pak, şiddetlik é...ini bilen bille é...itip kétévat...andek, uni (9) yeñgil hem azade ...ilip ...oydi...

(10) U tünügün Zayit...a ten berdi, Zayitniñ şérin suñen (11) sözliri, uluğ vede-
...esemliri, biçare halettiki yélinip-yalvuruşliri(12) diliñeste ...izniñ aciz, muñlu... ...elbini esir ...ildi. U titrep(13) turğan ...olliri bilen Zayitniñ déginini boyıçe, yérim betlik matérialni(14) yézip, imzasini ...oydi. U buni ikki edemniñ ar-nomusi bir(15) bova...niñ kéleçiki ve beñt-isti...bali üçün amalsız ...ildim, dep özini(16) a...lap, köñlige teskin bedri, yene bir tereptin, öziniñ(17) ...anda...tur osal ve ...ebih bir işni ...ilip ...oyğanli...ini hés ...ilğandek,(18) kün boyi köñli ğeşlik, perişanlı... içide ötti. Bolupmu, Selim(19) Ependini köz aldiğa keltürgende, uniñ vicdani azablinip, ğamuş(20) oturup ...alatti. Lékin u, bu işlarniñ a...iviti ...anda... bolidiğanli...ini,(21) ...arima.....a, kiçikkine körünge yérim betlik matérialniñ añirida ...anda...(22) rezil oyunlarni oynaydiğanli...ini ançe oylap yetmigenidi. Rast, ippet, 352(1) nomusi tügep, ...izli... ğururi zehimlengen, ili azar yégen(2) nativan bu ...iz addiy hem ançikim körünge bu işlarniñ keynide yoşurunup,(3) buñsup turğan çoñ köñülsizliklerniñ ...ansi... hidini téñi(4) hidliyalmiğanidi!...

(5) Ademniñ amiti kélip, oşu...i alça çüşüvat...an peytte, hemme(6) nerse meñgülüktek, ...olidiki ho...u...mu, bezibir çüprendilerniñ(7) körsitivat...an şermende ğoşametlirimu, köz ça...nitip baş üstide uçup(8) yürge şan-şöhretmu ebedilebed özige tali...tek bilindu.(9) Bunda... çağda, u adem künlerniñ biride ...érip teñttin çüşüşini,(10) hetta bir de...i...e içide ölüp ...élişinimu ğiyaliğa keltürmeydu! Lékin,(11) turmuş şep...etsiz, u ademni her koylarğa salidu, bezide, ğuddi bir(12) tal ...uru... hazandek, hayat ...ayniminiñ şiddetlik é...inlirida ğaliğançe(13) pir...iritidu, bezide apirip sési... pat...a...larğa paturup ...oyidu!...

(14) Şu künlerde, Cin Şuciniñ béşiğa aşunda... kütülmigen, éğir(15) sevdalar çüşti. U tuyu...siz ağridi, doñturda tekşür tividi, “ciger raki”(16) dégen ecellik késelni

artip ...oydi. Bu mudhiş ẖever bir(17) neççe kün içide pütün mektepke gürride tar...aldi. Buni añlap Cin(18) Şuciğa iç ağrit...anlar, ...ayğurğanlar, ẖesdaşli... ..ilğanlar boldi; te...dirge(19) ten béríp, “el hökmililla” dégenler boldi; şunda...la, “eceb(20) yaḥşi boptu, bir mensep orni tézrak bikar bolidiğan boldi!” dep,(21) köñlide her ḥil çotlarni so.....anlarmu boldi!...

(22) Cin Şuci késsel azabi, ölüm vehimisi bilen bir neççe kün 353(1) içide yadap, özgirip, beeyni satarniñ destisidek, ...uru... ustiḥan(2) bolup ...aldi. U ḥel... doḥtur ḥanisiniñ bir kişilik yati...ida (3) torus...a ...arap ecel kütüp yatatti. Bunda... çağda, késsel kişi nahayiti(4) sezgür hem nazuk bolup kétidu. U burun yé...in arilişip ötken ademliri(5) içidin kimlernin yo...lap kélip, köñül éyt...anli...ini, (6) kimlerniñ özini çetke élip, “emdi séniñ lazimiñ ...almidi” dep,(7) sayisinimu körsetmigenlikini nahayiti éni... bilip yatidu. Démisimu,(8) adem balisiniñ béşiğa éğir kün çüşken va...it-del uniñ etrapidiki(9) ilpetliriniñ semimiy-sada...itini, e...ide, iḥlasini sinaydiğan(10) eñ yaḥşi, hal...ili... va...it bolidu. Bunda... çağlarda, bedel telep ...ilmaydiğan(11) dost buraderler uniñ derdini öz derdi, dep bilip, çin(12) köñlidin yo...laydu, teselli éytidu, medet béridu. Ölüm

vesvesiside(13) yat...an késel üçün, buniñdin artu... huşalli... ve rohiy ozu... (14)
bolmaydu!...

(15) Cin Şuci muşu dohtur hanida yat...an bir heptidin béri, Havaz(16) Behti uni bir ...étimmu yo...lap kelmidi, burun huddi uniñ etrapida(17) pervanidek aylinip, sayisiğa körpe salgudek bolup yüridiğan bu(18) iħlasmen murut emdi uni pütünley untup ketkende ...ilatti. Cin(19) Şuci késel azabida iñrap yétipmu bu ademni oyldi, eslidi. Uniñ(20) burun...i öziğe bolğan acayip yé...in munasivitini, her bir körüşkende, (21) huddi amra... dadisini körgende bolup kétidiğan sada...etmenlikini köz(22) aldığa keltürüp, miyi...ida külüp ...oydi, uniñ bu zeip(23) külkiside, çoñ...ur teecup bilen epsuslu... tuyğusi bar(24) idi!...

(25) Derveke, Havaz Behtiniñ öz va...tida, bu başli.....a bolğan(26) huşametguylu...i rasttinla şu dericige bérip yetken idiki, Cin 354(1) Şuci ésil tama... yep ...orsi...ini toyğuzsa, u çette turup kékirip(2) béretti, u hicaysa, bu ...a...a...lap kületti; u köz yéşi ...ilsa, bu kişi(3) ün sélip yiğlaytti; u issip ketse, bu kişi şepkisini yelpügüç(4) ...ilip yelpüytti; u toñlap ketse, bu kişi hordap issitatti!...(5) Ois...isi
(6) Uniñ céni, buniñ céni bir can idi, (7) Uniñ
üçün, buniñ céni ...urban idi!

(8) Şuniñ üçün, Cin Şuci uni yu...iri-tövende mahtap (9) yürüp, ottura ...oldek yigitke aylandurğan, bu ...étim...i benze teñşeşniñ(10) aldın...i nişani ...ilip, tömür deptergimu ismini pütkenidi!

(11) Lékin, Cin Şuci bu ...étim arman bilen u dünyağa kétivétip,(12) hayatni, ademlerni he...i...iy menisi bilen çoñ...urra... çüşengende(13) boldi. Burun uni huddi bir uluğ zatni tavap ...ilğandek, béşiğa élip(14) kötüridiğan “iħlasmen”ler, etrapida hemişe paypétek bolup yüridiğan(15) “sirdaş”lar bira...la ...arisini körsetmidi. Çünki, u rak késili(16)-de! Rak késili démek ölüm démek! Emdi ular üçün, dohturlar(17) teripidin ölümge höküm ...ilingan bu emeldarniñ kériki ...almidi, emdi(18) uni huddi işikni ...é...ip

bolğan paḥşe ḥiştek yira.....a çörüvetse boluvéridu!(19) Ecel bosuḡisida yat...an muşu bir hepte ceryanida, uni pe...et (20) kona sepdaşliri, sava...daşliri ve mekteptiki burun özige yé...inmu(21) emes, yira...mu emes, temesiz, ḥalis ḥizmetdaşliri ayiḡi üzülme(22) yo...lidi, köñül éytti, medet berdi! Mana şu çaḡdila u, hayatta acayip(23)-ḡarayip murekkep işlarniñ, yürek-baḡrini bilgili bolmaydiḡan(24) acayip-ḡarayip sirli... ademlerniñ barli...ini kördi, çüşendi, hés 355(1) ...ildi. Lékin u kéçikkenidi, eger kişiler burun özi bésip ötkén(2) yolni ...ayta basalıḡan, burun ...ilip bolğan işni ...ayta ...ilalıḡan(3) bolsidi, u çaḡda téḡimu e...illik, téḡimu zérek, téḡimu dana evliyaḡa(4) aylanḡan bolatti, nurḡun işlar téḡimu köñüllük, téḡimu cayida bolğan(5) bolatti! Lékin, turmuş ...aytilanmaydu, tariḡ tekrarlanmaydu! Ois...iḡina bir(6) neççe kün içide bolup ötkén bu şep...etsiz işlar cin şucini bir(7) neççe yıl kitab o...upmu érişkili bolmaydiḡan çoñ...ur bilimge, aççı...(8) sava.....a, ötkür e...ilge ige ...ilḡan bolsimu, lékin u ḥuddi köçküzniñ(9) aciz, ötkünçi aptipidek, uniñ özigimu, baş...ilarḡimu ...ilçe nep(10) bermey,

bu alemdin izsiz, şepisiz ötüp kêtivatatti. Uniñ elimi,(11) hesriti ve puşaymini cin şucini rak késiliniñ azabidinmu éğirrak(12) azab...a sélivatatti!...

(13) On kündin kéyin, ...aysi bir e...ildarniñ mesliheti bilen Cin(14) Şuci béyciñğa béríp davalinidiğan bolup ...aldi. Uni uzitidiğan küni(15) ayrodromğa héli köp kişiler çi...ti, buniñ içide Havaz Behti yene(16) yo... idi. Bu künlerde, uniñ hıyaliğa Cin Şuci, ya..., cin ruñ kirip(17) çi...maytti, uniñ nezeride, u alli...açan ölgen, héçnémige karğa(18) kelmeydiğan ...uru... iskilit...a aylanğanidi.

(19) Havaz Behti tolimu özgirişçan, köziniñ ...arisini lipla ...ilip(20) baş...a hıyalğa kekeleydiğan, hamilon tipidiki adem idi. Uniñ hés(21)-tuyğusi bilen söz-ehdiliriniñ tutami yo... idi, va...iti kelse, birbirini(22) inkar ...ilip, göşiyip yürüvéretti. Şuña, uniñ hazir pütün(23) va...tini, e...il-parasitini aş...a sélip ...olğa keltürüvat...ini, yéñidin(24) kadrlar hizmitige mesul bolğan yene bir muavin şuci Semer Tömür(25) idi...

(26) Havaz Behti muşu ...is...iğina bir hepte içide, bu yéñi başli... 356(1) bilen üç ...étim körüşüp boldi, deslep tebriklidi, huşalli...ini(2) bildürdi, andin hizmetlerni özlükidin doklat ...ildi, yolyoru...(3) soridi, kéyin. Oarañgu çüşkende tam ya...ilap, Semer Tömür yahşi köridiğan(4) hara..., pa...lan göşlirini sovğa ...ildi. İçişip oturup,(5) Ya...up Kérimi, Selim Ependi, hetta u dunyağa kêtivat...an cin ruñniñ(6) üstidinmu şikayet ...ildi, dadhorlu... éytti. Şu künlerde boluvat...an bu(7) acayip körünüşler ...anda...tur hayat emes, belki hayatniñ sayisiğa(8) oħşaş, tolimu hunük ve yé...imsiz körünüşler idi.

(9) Oaysibir danişmen: “Huşametçilerdin ...éçiñ, ular yahşi kiyinivalğan(10) oğrılardur” dep toğra éyiptiken, eger bu sözge Havaz(11) Behtiniñ emeliyitidin élinğan: “Huşametçilerdin ...éçiñ, ular intayin(12) yüzsiz, namerdlerdur!” dégen sözni ...oşsa..., téhımu toğra ve(13) tolu... bolidiğandek ...ilatti!...

(14) Hélila ...alaymi...an turğan siniptiki balılar Selim Ependi kiriş(15) bilen teñ huddi satarniñ simidek tizilip ketti. Selim Ependide(16) kişiler héyi.....udek héç...anda...sur

ve kibir bolmisimu, lékin o...uğuçılar(17) uniñdin hélila eyminetti. Bu eyminiş, emeliyette, uniñ bilimige, (18) pezilitige ve i...tidariğa ...ilinğan tebiy hürmet idi. U bugünmu(19) her...açandikidek pakiz, çirayli... kiyinivalğanidi. Sur reñlik ça...ma...(20) galistuki simavi reñlik kastum-burulkisiğa par bolup, uniñ(21) uru..., iħçam bestini hélila söletlik ...ilip ...oyğanidi. U ders ötüş(22) üçün sinip...a kiridiğan va...itta, her ...anda... ehval boluşidin 357(1) ...etiynezer, ezeldin sa...al-burutlirini pakiz ...irip, may sürülgen (2) şalañ çaçlirini tal-tal tarap, ésil, çirayli... kiyimlirini retlik(3) kiyip, kötüreñgü roh ve salapet bilen kirip munberge çi...atti. Bu(4) uniñ özgermes, izçil aditi idi.

(5) Selim Ependi бүгүнki leksiyisini on minut burun tügetti, (6) galistukiniñ tügüçini sel-pel boşitip, depter kitablirini yaptı,(7) andin o...uğuçılarğa ...arap soridi:

(8) -Çüşenmigen yerler barmu? Sual bolsa ...oyuñlar!

(9) Sinip bir pes cimcitli.....a çökti, kéyin, hemmeylen pütüşüvalğandek(10)

bira...la çu...uraştı:

(11) -Çüşendu... muellim, sual yo...!

(12) Selim Ependi munberdin çüşti, dérise aldığa kélip kéşekke(13) ...iypaş

yölendi ve saitige ...arap ...oyup, munda... dédi:

(14) -Şene azra... va...it barken, ihtiyariy parañlışaylı, men yé...ında(15) yoldaş A...niyazniñ “Şincan Géziti”de élan ...ilingan “Çeynek ve (16) Leglek” dégen bir kuplét şeirini kördüm. Şeir gerçe addiy yézilğan(17) bolsimu, lékin meğrurlu... bilen kemterlik toğrisidiki pikir(18) nahayiti canlı..., obrazlı... yorutup bérilgen:

(19) “Piyale aldida baş igip çeynek, (20) Kemterlik

babida bolidu eynek. (21) Bir demlik pervazi üçün

ğadiyip, (22) Eñletler arisiğa taşlınar leglek...”

(23) Şeir méni ħéli hayacanğa saldı, bu he...te köp oylandım. Hazir(24) silerniñ

arañlardın bir türküm ümidlik, i...tidarlı... yazğuçı, şair 358(1) ve tet...i...atçılar yétişip

çi...ivatidu. Silerge bilim bérivat...an bir addiy(2) o...ut...uçılı... süpitim bilen bularnı

oylisam, béşim kökke yétidu,(3) çeksiz iptiharli... hés ...ilimen. Lékin yine azra...

endişidimu boluvatimen.(4) Méniñ bu endişemni A...niyaz aşu bir kuplét şeirida nahayiti (5)

yağşı, canlı... ipadilep bériptu. Bizniñ bu yerde, ho...u...ni pulğa, ħuşametke(6)

sétivalğili bolidu. Lékin nam-abroynı pulğa sétivalğili(7) bolmaydu. Sen her ...anda...

puldar, her ...ançe ho...u...dar bolsañmu, yenila(8) ikki métr uzunlu...tiki karivatta yatısen,

oğşaşla üç vağ tama...(9) yeysen, bu her ...anda... ademniñ ...olidin kélidu. Şuña, adem

balisi béşi(10) kökke yetkendimu gideymesliki, bir nanğa zar bolğandimu, şükri(11)

...ilişni bilişi lazım! Men silerniñ alğa bas...anséri salma..., yu...iri(12) özligenséri kemter

boluşuñlarnı ümid ...ilimen! Tarihta ötken meşhur(13) zatlar kemter boluştek ésil pezilet

he.....ide nurğunlı...an ...izi...(14) dastanlarnı ...aldurup ketken. Kemterlik ademde özini

biliş, özini(15) soraşniñ barlı...idin dérek béridu. Men silerge Éynıştéyn toğrisida(16)

munda... bir hékmetni éytip bérey :1952-yil 8-noyabr Amerikidiki melum(17) bir aliy mektepte ders ötüvat...an Éynıştéyn munda... bir tekliptime(18) tapşuruvalğan, uniñda Éynıştéynni İsrailiyiniñ zuñtuñi boluş...a(19) tekliptime ...ilğan. Ve halenki, ...ançiliğan ademler aǵzini tamşıp,(20) yeñlirini şımaylap, çışlirini bilep yürgen zuñtuñlu... tacu-tehtini(21) Éynıştéyn nahayiti silik sözler bilen ret ...ilip munda... dégen:(22) “Men tebiet dunyasini köp bilmeymen, ademler toǵrisida téhtimu(23) héçnéme bilmeymen! Méniñ ömrüm obyéktip madda bilen hepşilip ötüvatidu,(24) şuña mende, hem tuǵma ...abiliyet kem, hem memuriy işlarni(25) bir terep ...ilişi ve kişilerge ...anda... adil muamile ...iliş cehetlerde(26) tecrube kem. Şuniñ üçün pe...ir munda... aliy emelni zimmemge éliš...a

359(1) layi... emesmen, uniñ üstige, yaşinip ...alдим, zéhniy küçüm acizlap(2) ketti!”

Mana bunda... semimiy sözlerdin meǵrurlu...niñ esirimu körünmeydu,(3) u, uluǵ bir

zatniñ alicanablarğa ħas özini soriğanli...ini ve(4) ilim-pen üçün barli...ini béğişliğanli...ini namayan ...ilidu!...

(5) Selim Ependi yene sözlimekçi bolup turuvidi, ...onğura... çélinip(6) ...aldi. Lékin u bir neççe kündin béri oyliğan, köñlige(7) pükken gepliriniñ méğizini devalğanli...i üçün, köñli emin tap...an(8) halda, söziniñ aħirini munda... ...is...a, lékin veznilik cümliler bilen(9) tügetti:

(10) -Hemişe ésiñlarda bolsun: Meğrur ceñçiniñ meğlup boluşı,(11) tekebbur kişiniñ sésip kétéşi mu...errer!

(12) Selim Ependi siniptin či...ti, o...uğuçılar uniñ ar...isidin(13) izzet-ikram bilen ...arap ...aldi. Selim Ependi bu ...étim...i menilik,(14) köñüllük dersniñ eñ aħir...i bir ...étimli... ders bolup ...alidiğanli...ini(15) bilmeytti, o...uğuçıarmu emdi uniñ tesirlik, ...izi...arlı... léksiyisini(16) ...ayta añliyalmaydığanli...ini ħiyaliğimu keltürüp ba...miğanidi!

(17) Şevket seherge yé...in yaman çüş körüp oyğınip ketti.(18) Şuniñ tesiride, keçkiçe köñli ğeş ötti. Çüş uniñğa bir köñülsiz(19) iştin bişaret bergendek, köñli endikip turatti.

(20) U keç...urun çañ-topa bas...an baş-közlirini yuyup, terdin(21) ...étişip, şorlişip ketken iş kiyimlirini almaşturup, A...niyazni(22) izlep keldi. A...niyaz yata...ta yalğuz kitab körüp olturatti. Şevket 360(1) yata.....a kırıpla bismillasiğa munda... soridi:

(2) –Adaş, Selim Ependi barmu, tinli...tu?

(3) –Tinçlık, néme boldi? -A...niyaz hañvé...ip ...aldi.

(4) –Bilmeymen, iş...ilip köñlüm bir şumlu...ni tuyup(5) turuvatidu, -dédi Şevket A...niyazniñ yénida olturuvétip,(6) -seherge yé...in bir yaman çüş kördüm, Selim Ependini bir neççe ğalcır(7) it arisiğa élivélip talavéiptu, çoñlirimu bar, küçüklirimu bar. U(8) adem özini ...ut...uzalmay nale ...ilip ...aldi, şu çağda menmu çöçüp oyğınip(9) kettim...

(10) Kütmişen yerdin A...niyaz külüp ketti:

(11) –Mana, mana... Arimizdin bir hıyalperes idéalist çi...ip(12) ...aldi, çüş
dégengimu işinemdu kişi, u dégen uy...uniñ po...i!

(13) -Ya... A...niyaz, sen buni unda... addiy çağlıma! dédi Şevket(14) étiraz
bildürüp, -menmu burun sendek oylayttım, lékin(15) béşimdin ötken işlar méni çüş
toğrisida yéñi bilimge ige ...ilip(16) ...oydi, dadam ölüp kėtiştin on kün burun, ézi... çişim
çüşüp(17) kétip çüş körgenidim, on kündin kéyin, dadamniñ ölüm heviri(18) keldi,
konilar çişiniñ çüşüşini aşunda... şumlu.....a coraydu, bu ...étim(19) ménimu ...ara
bas...andek, ikki it ...oğlap, talap çüş körividim, üç(20) kündin kéyin sora.....a tartılıp,
“kamér”ğa solandım... Muşu tecribilerdin(21) ...ariğanda, çüşteki bezi alametlerni hergiz sel
çağlıgılı(22) bolmaydu. Çünki adem méñisiniñ i...tidari téhçe tolu... yéşilmigen

sir(23) halitide turmamdu. İş...ilip, özümü bilmeymen, könlümde Selim Ependi(24) toğrisida aşunda... bir ğeyriy sézim bar...

(25) A...niyaz bu geplerge tolu... işenmisimu, lėkin oylinip ...aldi. Bir(26) neççe kündin bėri, Havaz Beħti bilen Zayitniñ baş...içe canlinip, **361**(1) heriketliriniñ sirli... ve ciddiy bolup ketkenlikini köz aldığa keltürüp,(2) néme üçündür könlige bir ensizçilik çüşkendek boldi,(3) şuña bayi...i mesħire külkilirini yiğışturup ...oyup, Şevketin asta(4) soridi:

(5) -Emdi ...anda... ..ilimiz?

(6) -Selim Ependini yo...lap barayli, içki cehette birer iş(7) bolğan bolsa özidin añlarmiz.

(8) -Ma...ul, cür emise.

(9) İkkisi kelgende, Selim Ependi kitab-jurnallar ...açılanğan (10) yoğan yeşikni karivatniñ astidin tartip çi...ip, bir nerse(11) izdevatatti. A...niyaz her ğil yėzi... ve her ğil ölçemdiki tom-tom(12) kitablarni körüp, özini tutalmay: “Pah, tul ğotun şümek yiğ...andek(13) sizmu ecnebilerniñ kitablirini yiğiptikensiz-de!” devėtişke tas(14) ...aldi, lėkin bu özi çoñ...ur hürmet ...ilidiğan o...ut...uçisi bolğaç...a,(15) gepni unda... ..opal ...iliştin özini aran téyip, sipayilik bilen munda...(16) dédi:

(17) –Muellim, némidėgen köp kitab bu, söz tap...an puliñizğa(18) kitab alidikensiz-de!

(19) -Méniñ pütün bayli...im mana şu, -dédi Selim Ependi ularni(20) safağa olturuş...a tekliip ...ilip turup, -bėli... sudin ayrılalmığandek(21) menmu kitabtin ayrılalmaymen!

(22) -Toğra dédiñiz muellim, -bu söz Şevketke nahayiti yarap(23) ketti, -işçiğa kuluç, deh...anğa ketmen, eskerge milti... kérek(24) bolğandek, ziyalayğimu elvette kitab kérek! Ğudağa şükür, bizde kitab(25) o...uş...a ğėli erkinlik! Öz va...tida, Maksim Gorki birer kitabni o...uş(26) üçün nurğun taya... yeptiken, toğrimu muellim?

362(1) –Toğra, -dep testi...lidi Selim Ependi, -bir ...étim(2) hocayin uniñ kitab o...uvat...anli...ini körüp ...élip, ...ariğayniñ yérindisi(3) bilen ...atti... urğan, dohturlar uniñ yelke térisidin 42 tal(4) otun uva...lirini suğuruvalğan, -Selim Ependi öyniñ ...alaymi...anli...idin(5) hicil bolğandek, baya çuvup ...oyğan nersilirini ...aytidin (6) yiğışturuş...a başlidi. A...niyaz kona bir Rusçe jurnalni vara...lap olturup(7) soridi:

(8) –Muellim, bir nerse izdevatamtiñiz? İzdevériñ, bolmisa bizmu (9) izdişip béreyli...

(10) -Ya..., ya...ey, -dédi Selim Ependi yiğışturuşni (11) tézlitip, -kéyin izdisemmu bolidu, nahayiti bir kitab, Firuyitniñ(12) Rusçe neşir ...ilingan bir kitabı idi:
(13) –Firuyit? -A...niyaz bilen Şevket teñla ...izi...ip soridi.

(14) –He, siler téhji bilmeyisiler, -dep çüşendürdi Selim Ependi,(15) -Firoyit Avistiriyilik psişologiyə alimi, u insanlardiki (16) yoşurun añni tet...i... ..ilğan. Men uniñ Rusçe neşir ...ilinğan(17) bir kitabini bir yıl burun béyciñda élip o...uğanidim, lékin u çağda, ançe(18) çüşinelmey, taşlap ...oyğan, bu ...étim yene bir o...up körey dep şuni(19) izdevatattım.

(20) İkki şagirt heves bilen ustaziğa ...aridi, ular terlep(21)-pişip öy yiğışturuvat...an bu kemsöz, addiy-sadda ademniñ aşu(22) şalañ çaçlı... béşidiki, mükçiyip ...alğan aşu vicikkine vucudidiki(23) şunçe keñ ve çoñ...ur biliminiñ nedin kelgenlikiniñ tégige yetkender(24) bir-birige menilik ...arap ...oyuşti. Rast, bu adem kitab ħumarla(25) emes, belki sépi özidin kitab mestanisi idi. O...uytti, o...uytti,(26) harmaytti. Öz kespige aitnila emes, belki pütün insaniyetniñ 363(1) e...il-paraset durdaniliri pütülgen barlı... kitablarnı o...uytti, uniñdin(2) özige ozu... alatti, küç-medet tapatti ve insaniy peziyetlerni(3) yétiştüretti. U béyciñda o...uvat...an va...tida, hem yéñi hizmetke çi.....an(4) deslepki va...itlarda, aşunda...o...uş ve öginişniñ tesiri bilen(5) nurğun şéir hem nersilernimu yazğanidi. U bu eserlerde, realli... bilen(6) yüksek romantikini birleştürüp, turmuşniñ séhriy güzelligini(7) namayan ...ilğan, kitabħanlarnıñ vucudida hayatlı... siri bilen tebiet(8) möciziliri toğrisida yéñi-yéñi romantik hésarlarnı oyğat...anidi. U(9) şu péti icadiyet yolida mañğan bolsa, téħimu ihlas ...ilğan bolsa,(10) belkim nurğun yaħşı nersilerni yézişi mumkin idi. Lékin u, özini(11) bildi, özini soridi, he...i...iy menisi bilen kemterlik ...ildi, “o...ut...uçi” (12) dégen müşkül, şereplik naminiñ höddisidin çi...işi,(13) nadanlı...ta, ...aşşa...li...ta ...alğan millitimizniñ evladlirini zamanivi ilim(14)-pen, zamanivi medeniyetke ige ...iliş üçün, icadiyetni ...urban ...ildi.(15) U öz ħizmitiniñ höddisidin çi...may, eksiçe şairli...ni heves(16) ...ilidiğan kişilerge öz tecribisidin daritmilap munda... deytti: “Erbab(17) eholidin birla yaħşı şair çi.....an, Elişir Navayi dégen kişi, şair(18) bolğandiğı katta ve uluğ! Bolsañ aşunda... bol, bolmisa, külelmiginiñge(19) hicaymay, öz işiñni ...il!...”

(20) -Kitabni köp o...uñlar, ukılar, -dédi Selim Ependi öyni(21) yiğışturup bolğandin kéyin ikki o...uğuçisiğa çay ...oyuvétip,(22) -kitabsiz ötken turmuş ...arañğu tünge oğşaydu, adem ézip-tézipla (23) yüridu, kitabsiz ...alğan e...ilmu ħuddi ...anatsiz ...uş...a oğşas, égizde(24) pervaz ...ilalmaydu! Öziniñ ötmüşini untuğan, tarihini bilmeydiğan,(25) бүгünki dünya medeniyitidinmu biħever ademler her ...ançe yaşisimu yene hayat...a(26) yük bolup ...alidu. Adem bu dünyadin u dünyağa héç nersini élip **364**(1) kételmeydu, yaliñaç kelgen péti yaliñaç kétidu, lékin ep kétidiğan(2) birla nerse bar, u bolsimu, nam, yaħşı yaki yaman!

(3) Selim Ependiniñ sözliridin, heriket-...iyapitidin birer(4) köñülsiz işniñ şepisini körgili bolmaytti, u burun...idekla ħatircem(5) hem temkin körünetti. Şuña A...niyaz “...anda..., men démidimmu!”(6) dégendek menide közini ...isip Şevketke ...arap ...oydi. Lékin Şevket(7) yenila ħatircem emes idi, uniñğa ...anda...tur bir ilahiy küç teripidin(8) bişaret kélivat...andek, köñli namelum bir şumlu...ni sézip turatti.(9) Aħir u tit-tit bolup, Selim Ependiniñ özidinla soridi:

(10) –Muellim, tinçli...tu? Birer iş bolmiğandu?

(11) -Oanda... deysiz? -Selim Ependi pervasızla uniñğa ...aridi. (12) -Ya..., emdi... deymina...

(13) -Hazırçe tinçli..., lékin buniñdin kéyin ...anda... bolidu, bir(14) nerse déyelmeymen, -dédi Selim Ependi her éhtimalğa ...arşı(15) imkaniyet ...aldurup, -çünki bizniñ cemiyyitimiz murekkep, turmuş(16) tasadipiyılarğa tolğan!

(17) A...niyaz tuyu...siz hijiyaliğa kelgen bir gepni sorap ispatlima...çi(18) boldi: (19) – Muellim, añlisam, Havaz Yétekçi sizniñ léksiyliriñizni(20) tekşürgenmiş, rastmu?

(21) –Rast, şunda... iş boptu, -dédi Selim Ependi hatircem(22) halda, -tekşürse tekşürmemdu, men uni munberde oçu... sözlidim,(23) eger mesile tapsa, otturiğa ...oysun, yene aşkara munazirilişimen!

(24) -Havaz Yétekçi ...altis adem, uniñ közi hemişe baş...ılarğa(25) ...ada...li...! - dédi A...niyaz huddi öz-özige sözligendek ...aynap, -u(26) Marksizmni köp bilidu, lékin Marksizmni ...olçırağ ...ilip, baş...ılarniñ 365(1) közige yé...ip turuvalidu, u bilse, Marksizmni birer ...étim bolsimu, eynek(2) ...ilip özige ...arap ba...sa bolatti!

(3) –Béşida aşu partiye şepkisi bolmisa, o...urda helep yeydi(4) bir némigen u! -devetti Şevketmu özini tutalmay posu.....ida.

(5) -Ya..., unçe dep ketmeñlar, -dep hijmetdişini a...laş...a(6) başlidi Selim Ependi, Havaz Behti u dericide yaman, nabab(7) o...ut...uçi emes, uniñ eñ çoñ acizli...i - uniñdiki añ, idiye(8) ve tepekkurniñ özi işligen ve o...uğan devr seviyiside tohtap(9) ...alğanli...ida! İnsaniyetniñ bilim i...tidariniñ tere.....iyati çeksiz bolidu.(10) Şuña bügünki neticiler kelgüsidiiki tere.....iyatlarniñ yéñidin başlinış(11) nu...tisi bolup ...alidu. Ottura esirdin ilgiri, yavropali...lar(12) univérsitéti püttürgendila, andin bölüş emilini ögineleytti, u(13) çağda, bu bir “sirli... ilim” bolup tuyulğan. Nurğun kişiler bölüş(14) emilini öginiş üçün İtaliyige bérıp o...uğan. Bügünçu? Bügünki(15) künde to.....uz yaştiki o...uğuçimu milyonlar hanisidiki sanlarniñ bölüş(16) emilini işliyeleydu. démek

cemiyet, devr hem pen -téhnikiniñ özlüksiz(17) tere.....iyatiğa eğişip, bilimniñ konirap
 ...éliş nisbitimu(18) barganséri gevdilik bolidu. Bezi mutehessislerniñ ispatlışıçe, 18(19)
 esirde, yéñi bilim 80-90 yıl öz küçini körsitiptiken, 19-esirniñ(20) ahırıda, 40 yılğa
 ...is...arğan, emdi bizniñ muşu devrimizge(21) kelgende bolsa, 15-20 yılğa çüşüp ...alğan.
 Buniñdin körüşke bolidiki,(22) hayat yaşavat...an adem üzlüksiz ögenmise, kallisini
 yéñilap(23) turmisa, cezmen devrniñ, ilim-pen tere.....iyatniñ ar...ida ...élivéridu!(24)
 Havaz Behtidiki ecellik acizli... ene şu, köp ögenmeydu, (25) izdenmeydu, belki burun...i
 kiçikkine demsiyini davrañ sélip, yoğan(26) nepke érişmekçi bolidu!...

366(1) Bu geplerde, çoñ...ur mezmun, yéterlik asas bolsimu, lékin(2) A...niyaz
 bilen Şevket dégendek ...ayıl bolmıdı. Bolupmu Şevket bir(3) nersidin şeklengendek,
 Selim Ependidin toğridin-toğrıla sorıdı:

(4) –Muellim, u adem hemişe sizniñ péyiñizda yürse,(5) léksiýiñizdin ...usur izdep, sözliriñizdin iven tapma...çı boluvatsa,(6) siz yene uni a...lavatisiz! Bunda... keñ ...orsa...li...iñizda birer seveb barmu(7) néme?!

(8) Selim Ependi külüp ketti, külkisi huş huy, semimiy(9) idi.

(10) -Néme seveb bolatti, -dédi u külkisini tohtitip, (11) -keñ ...orsa... boluş yaḥşı ḥislet emesmu! Özige işençsiz kamil(12) ademlerla, baş...ılarğa keñ ...orsa... bolalaydu!

(13) Şu tapta, A...niyaz bilen Şevketke Selim Ependi öziniñ kemter(14) ve uluḡlu...i, pak ve alıycanabli...i bilen Havaz Beḥtiniñ ḥunük içki(15) dünyasığa tene ...ilivat...andek tuyuldi.

(16) Söḥbet ḥéli uza... devam ...ildi, témilar özgirişçan yéñi hem(17) menilik idi...

(18) Ular uzap çı...anda, el cimi.....an, mektep meydani, binasi köz(19) kéçisiniñ soḡu...i bilen muñlinip, çölderep, ḥamuş turatti. Kişilerge(20) tuydurmay, şepisiz çüşüvat...an süzük şebnemler yer-zémin (21) gül-giyahlarnı nemdep, havanı téḥimu sap ve sal...in ...ilivetkenidi.

(22) Turḡunniñ bu ...étim...i ḥéti A...niyazni perişan ...ilip ...oydi. Bu 367(1) yerde baş ...aturidiğan işlar azdek, emdi uniñ ḥiyaliğa yézilardiki(2) ḡurbetçilikte ötüvat...an kac teley déh...anlarniñ te...dir ...ismetliri kirivélip,(3) köñlini ḥéli va...it...içe parakende ...ilivetti. U ḥetni yeni bir(4) o...uş üçün yançu...idin élip açti: (5)

“...A...niyaz, sen hemişe Ömer Heyyamniñ:

(6) <Dunyaniñ işidur teşviş bilen ḡem, (7) Birini tügetseñ biridur hemdem.

(8) Téḥi tuḡulmiğanlar buniñdin biḥever, (9)

Ḥeverlinip ...alsa kelmes idi hem!>

(10) dégen rubaisini o...uyttiñ, séniñ aḡziñdin tola añlap, méniñ

...uli...imġimu(11) ram bolup ...aptiken. Şu künlerde, bu rubaini menmu pat-pat(12) o...uydiġan bolup ...alldim. Nemiş...a demsen? Bizniñ béşimizġimu kütülmigen(13) teşviş bilen ġem çüştü, adaş!

(14) Dadamniñ Şeyġ Murat isimlik bir akisi bar idi, tolimu(15) a...köñül, dikleş, ...izi...çi adem idi, nahayiti yaġşı körettim. Bu(16) ademni ...ara bas...andekla tuyu...siz péşkellik bastı! Men saña ehvalni(17) tepsiliy yazay, şu bahanide aççı... yut...an içimmu boşap ...alar. Taġam(18) Şeyġ Murat bir küni öziçe mavcuşiġa ...ur sélip körüp (...urendazli...tin(19) az-tola ħeviri bar idi), bir aġinisige munda... deptu:(20) <Tünügün bu ademge ...ur salsam, firevnniñ yultuzi bilen oġşaş(21) çüşüp ...aldi, bu ...ilişmu ölgüçe

tehttin çüşmey ötidiğan(22) oħşaydu!> Bu gepni añlığan dosti delsep érenşimeptu, kéyin(23) sinipiy küreşniñ yéni-yéni yüzlinişliri toğrisidiki teşvi...at(24) küçeygende. Özi bilen özi ħudüksirep bu iş bir küni otturiğa **368**(1) çı...ip ...alsa, menmu şerik bolup ...almay, dep ...or...up teşkilge éytip(2) ...oyuptu. Şuniñ bilen tağamni tartip çı...ti, yézimu yéza sazayi ...ilip,(3) eger mavcuşi tehttin çüşken bolsa, sen çı...a...çimidiñ? Oara(4) niyitiñ némanda... yaman séniñ? dep üzmeý bir hepte küreş ...ildi ve(5) aħirida yette yilli... ..ama... cazasi késivetti. Bu iş bilen bizmu(6) gumanli... aile bolup ...aldu.... Menğu meyli, tağamğa içim ağrıydu, 70(7) yaş...a bérıp ...alğan adem, salamatlikimu yaħşı emes, oyundin ça...ça.....a(8) ...ilğan bir işniñ bunçilik éğir derdéser élip kélişini kim oylaptu(9) deysen! Bu işta maña hemmidin ...atti... tesir ...ilğini, bezi ademlerniñ(10) küreş yiğində, tağamniñ on yıl burun...i işlirini çışlep tart...anlı...i(11) boldi. Tova deymen, u çağda tağam ...arima.....a, ...izi...çili... ..ilğandek ...ilsimu,(12) emeliyyette, semimiy iş ...ilğan. U çağda, menmu kiçik idim,(13) u iş ħuva éşimde turuptu: Bir küni yézimizda Amérikiğa ...arşı turup,(14) Çavşyenge yardım bériş sepperlik yiğini éçildi. Yiğın baş...urğuçı(15) doklatini tügetkendin kéyin, tağam otturiğa çı...ip, héli...i çoñ(16) kadirin:

(17) –Oğlum, Amérika dégen ħumper ...aysi terepte? -dep (18) soridi.

(19) -Şimal terepte, he... Mana bu terepte! -dédi héli...i kadir(20) ...oli bilen kün pétis terepni körsitip.

(21) Tağam şu terepke bir hazağıçe ħezep bilen homiyip ...aridi.(22) Kéyin birdinla ar...iğa örülüp, oğli bilen kélinini ça...irdi:

(23) –Méñiñla! Mana bu ya.....a muşt atimiz! -dédi ünlük var...irap,(24) -muşt atimiz!

(25) Tağam oğli bilen kélininiñ aldiğa ötüp, oñ muştını çıñ(26) tügüp, ħezep bilen havağa ...aritip şiltidi ve çeke tomurlirini köptürüp **369**(1) var...iridi:

(2) -At muştıni, at! At muştıni, at! -U bir tereptin(3) va...irap, bir tereptin, kün pétis terepke ...arap salma... bilen silcidi,(4) oğli bilen kélinimu uniñ arkisidin muşt étip

alğa silcidi...

(5) Şuniñ bilen etisi pütün yézida, Şeyh Murat Amérikiniñ(6) ağı-burnini ...an

...ilivetti, dégen gepler tar...aldi...

(7) Tağamniñ bu sadda ...ili...i eyne va...itta sepperlik yiginiñ(8) keyipiyatini canlandurup, yağşı tesir ...ozğığanidi. Emdi kélip, on(9) yıl ötkende, beziler uni şa.....ide tetürisige burap, bu ademniñ eslidinla(10) niyiti yaman, şu çağdiki ciddiy sepperlik yiginiñimu (11) sarañniñ ...ili...ini ...ilip, meşhure ...ilğan, ve hakaza déyişivatidu!...(12) Şuniñğa ...ariğanda, bizniñ cemiyette bir ademniñ müdürmegini(13) yağşıken eger müdürüpla ketse, uni rast-yalğan to...ilenetlerniñ (14) hemmisi basidiken! Dostum, men bu iştin muhim bir sava.....a ige(15) boldum: Adem her ...anda... makan hem zamanda, köñlüm a..., köñlüm tüz,(16) dep köñlidiki hemmini şala...litip töküver gülük emeksen! Piste ve(17) badam méğiziniñ tatli... hem etivarli...i uniñ bir ...evet ...atti... şakalniñ(18)

içide sa...lanğanlı...ida oħşaydu. Şuniñğa ...arığanda, ademlermu öz(19) köñlidiki oy-
 ħiyal, sir-esralirini puħtır..., pinhanra... sa...lişi(20) kérek iken!... Şu munasivet bilen Ömer
 Heyyamniñ munu rubaisini(21) ħatire deptirimniñ baş bétige yézip ...oydum:

(22) <Her sirin dilida sa...lisa dana, (23) U yoşurun
 bolsun misali en...a. (24) Sedepniñ içide ...etre dur
 bolur, (25) Sir ...ilip ...elbide yoşurğaç derya!>

370(1) Dostum, sirtta ...atti... yağmur yéğivatidu, pılanlaş düyimizniñ(2)
 бүгүнки işi a...midi. Téħi bayıla, men öz ...olum bilen a... ...ona...ta polu (3) ...ilip yep,
 andin dérise aldidiki katniñ üstide oturup bu ħetni (4) yézivatimen. Ħiyalimğa yene
 tağam kirivaldı, köñlüm yérım boluvatidu,(5) ħetni davamlaşturuş...a hepisilem
 ...almidi!...

(6) Dostuñ Turğundın dep bilgeysen. (7) 1962-yıl
 13-séntebr, cigdéri....”

(8) Havaz Beħti köp va...itlarda, öz gépige külke bilen paoza bérişke(9) amra..
 idi, şuña her bir gépini ...ilip bolup, ...amlaşımu, ...amlaşmisimu(10) hahalap külüp
 ...oyatti. Bүgün uniñ bunda... hama...etlerçe külkisi(11) néme üçündür ya...up kériminiñ
 çışığa tégip, köñlini ğeş ...ilip(12) ...oydı.

(13) -Biz uni uzun küttu..., hoşını tapar dep oylidu..., lékin,(14) ...uv tülke aħır
 burnidın ilindi. Mana bu-sinipiy küreşniñ bizniñ(15) iradimizge bağlı... bolmiğan
 mu...errer ...anuniyiti! Ha-ha-ha...

(16) U Selim Ependi toğrisida sözlevatatti. Yiğında bar-yo... beş(17) adem -
 fakultét partiye yačékisiniñ heyetliri bar idi.

(18) U bugün nahayiti ħuşal hem köreñ idi. Şuña külgende, özini(19)
 toħtitalmay heves hem temenna bilen ...é...irlap kületti. Bunda...(20) çağda uniñ üçey-
 bağrımın tartışıp kétivat...andek, yüzliri ...orulup(21) kétetti.

(22) -Méniñ pikrim şu, -dédi u uzundın uza... nut...idin emdi **371(1)** ħulase

çi...arğandek, biz teşebbuskarli... bilen derhal uni derstin(2) tohtışimiz kérek!

(3) Bu gep yene Ya...up Kérimige ya...midi, u pikirni egitip(4) olturmay oçu...la éytti:

(5) -Selim ependiniñ işini mektep özi tutuvatidu, u yerdin(6) birer hëver bolmay turup, biz uni derstin tohtatsa..., teşkili(7) prinsip...a uyğun kelmeydu. Mektepniñ ...ararini kütüşimiz kérek!

(8) -Emdi bolar Ya...up Mudir! -dédi Havaz Behti avazini sozup, (9) -hélimu uni şunçe ...oğdidiñiz. Oovurğiliriñiz égilip(10) ketküçe bolidiñiz. Lékin u sizge bir minutmu tik turup bermidi.(11) Aħir kélip, sési... pat...a.....a yi...ildi. Emdi yene ...oğdaymen, yöleymen(12) désiñiz, öziñizni pütünley bulğap ...oyisiz! Bunda... ..iliş ħuddi şamal(13) çi.....anda, çirağ kötürüp talağa çi.....andek, eħme...li... bolidu. Eger(14) biz yene mektepniñ ...ararini kütüp yatsa..., u çağda bekmu passip orunğa(15) çüşüp ...alimiz, yamanğa yantaya... bolğan bolimiz!

(16) -Bu oynıdığan iş emes, Havaz Behti! -dédi Ya...up(17) Kérimimu ...izişip, -bu bir ziyaliyniñ siyasiy hayati, te...diri mesilisi!(18) Sevrçanlı... bilen mektepniñ ...ararini kütmişek bolmaydu.(19) Uniñğıçe Selim Ependi dersni ötüvéridu. Sizniñ bir eyibiñiz(20) közge işenmey, ...ula.....a işiniş! Méniñçe, közge işiniñ, u sizni(21) bir tereplimiliktin, o...uşmasli...tin, nizadin sa...laydu!

(22) -Şunda...mu?! -Havaz Behti ...opalli... bilen dimiğini ...a...ti,(23) -sizde téhi u kişi toğrisida ħéli şérin ħam ħiyallar bar iken(24)-he?! Bilip ...oyuñ Ya...up Mudir u hazir teşkilniñ nezeridin çüşken, (25) amminiñ ...arğışini alğan adem, éytişlarğa ...ariğanda, ħudaniñ azabidin(26) töve-isti...bar bilen ...utuluş...a bolarmış. Lékin teşkilniñ amminiñ 372(1) ğezipige uçriğan adem her ...anda... ..ilipmu ...utulalmaydu! Hazir sizde burjuaziyiniñ(2 hucumiğa ...arşi i...tidar barğanséri kemiyip kétivatidu, bu(3) bekmu ħeterlik! Men bizdiki idiyivi tomurlar bir ...élip...a çüşkini(4) yaħşi, dep oylaymen!

(5) Bu sözlerdin Ya...up Kériminiñ dili puçuldi, köreñlik,(6) memedanli... bilen éytilivat...an bu sözlerde, aççi... tenidin baş...a, mesħire(7) hem tenbihmu bar idi.

(8) Şu künlerde, Havaz Behti Ya...up Kérimini ançe közge(9) ilmaydığan, uniñ işliridin öziçe ziğzi... çi...iridiğan bolup ...alğanidi.(10) Çünki u özini alli...açan Ya...up Kérimi olturuvat...an aşu bulğar(11) taşli... aylanma orundu...niñ igisi, dep hés ...ilatti, bunda... bişaret(12) uniñğa ħéli muhim yerlerdin bérilgen, u özimu “emdiki növet cezmen(13) méniñki” dep işengenidi. Bunda... ademler birer menpeetniñ,(14) toğrira...i,

birer emelniñ, şan-şöhretniñ şepisini sezgen haman,(15) ħudini yo...itip, özini yerde emes, erşte hês ...ilidu, kişilerge(16) özini e...illik, bilimdan, salapetlik ...ilip körsitiş üçün, ağızi(17) bésilmay vala...şıydu, köñlidiki haram tiyetlirini céniniñ bariçe(18) yoşurup, özini ħel...perver, adaletperver ...ilip pedazlaydu! Lékin(19) bunda... sahtilik haman semimiy, halal niyetlik ademlerniñ ötküz(20) közidin beribir ...utulup ...alalmaydu. U ħuddi ...arğa kömülgen cesettek,(21) künlerniñ biride aşkarilinip ...alidu!...

(22) Yiğın uza... devam ...ilmidi, Havaz Behtiniñ pikri yérım yolda(23) ...aldi, héçkim u toğrida ...ayta égiz açmidi, yiğinniñ kéyinki muzakire(24) témisi fakultétniñ o...u-o...utuş işliri toğrisida bolup ketti.

(25) Şu yiğindin ikki kün kéyin, Selim Ependi tuyu...siz teşkilat(26) bölümige ça...irtildi, mana ça...iri... bilen teñ Şevketniñ 373(1) çüşi réalli.....a aylandi, Selim Ependi kütülmigen müşkülat içide (2) ...aldi...

(3) Teşkilat bölümünüñ vañ famililik başlı...i sémiz, égiz boy,(4) ...aşlırı şalañ,
 ...isi... közliri sürlük, soğ nepes adem idi. U(5) ħas işhanisida Selim Ependini
 olturuş...imu teklip ...ilmidi. Belki(6) bigiz ...oli bilen safanıñ yénidiki ...atti... orundu...ni
 körsitip: “Séniñ(7) cayıñ şu” dégendek, ...opal bir işaretni ...ildi. Selim Ependi(8)
 orundu...ni aldıǵırak tarttı, aççı... bilen küçep tartılğan orundu...niñ(9) putidin “ğart”
 ...ılğan yé...imsiz bir avaz çı...ip ketti. Vañ(10) başlı...niñ çışı ...ériş...andek çirayı pürüşüp
 ketti...

(11) Deslepki söhbet ...is...a-...is...a soal-cavablar bilenla boldi: (12) -Sizni
 ça...irt...anlı...imniñ sevebini bilemsiz?

(13) -Ya....

(14) -Néme gunah ötküzgenlikiñiz niçu?

(15) –Gunah? Ya..., héç...anda... gunah ötküzmidim... (16) –
 Rastmu?

(17) –Rast.

(18) Vañ başlı... ornidin turdi, işhanida u ya...tin- bu ya.....a mañdi,(19) her bir
 ...étim Selim Ependiniñ aldidin ötkende, uniñğa sürlük(20) közlirini tikip, soğu... nezer
 bilen ...arap ...oydı.

(21) -Beziler sizni cahil, hiyliger dése, unçilik emestu, deptikenmen,(22)-dédi
 vañ başlı... Selim Ependiniñ uduliğa kelgende(23) toĥtap, -siz rasttinla girant kallisi
 bilen u dunyağa kétidiğan(24) cahillardin oĥşaysız! Emise, oçu...ra... éytay, Badamgül
 dégen ...izni(25) tonumsiz?

(26) –Tonuymen, -dédi Selim Ependi tasadipiy bu isimniñ otturiğa 374(1)
 çı...ip ...alğanli...idin heyran bolup, -u méniñ o...uğuçum,(2) uniñğa birer iş boptuma?

(3) -Mendin soraysengu, ħupsenlik ...ilma! -Vañ başlı...niñ birdinla(4) elpazi
 buzuldi, közliri ...isilip, kusa yüzi set öñdi,(5) emdi u “senlep” sora... ..iliş...a başlıdi, -bir
 o...ut...uçiniñ öz(6) o...uğuçisiğa yaman niyette boluşiniñ ...anda... a...ivetlerni élip(7)

kéldiğanli...ini bilemsen? Sen hazir ...anuniy cazağa tartılış aldida turisen.(8) Eger yavaşli... bilen i...rar ...ilip, gunahiñğa tova ...ilsañ,(9) keñçilikke érişişniñ mumkin, bolmisa öz putuñğa özüñ palta(10) çapisen!

(11) Selim Ependi teeccup ilkide turup ...aldi, közliridin,(12) çirayidin bir işniñ tégige yételmey gañgirap ...alğan ademniñ hañva...til...iğa(13) oğşaş bir ħil ésenkireş bilen heyranli... çı...ip turatti. U(14) hetta vañ başli...niñ özini bu yerge ħata ça...irip ...alğandek hés ...ildi.(15) Şuña uni, turupla, bir ħil ħorlu..., kemsitiliş azabi ...iynaş...a(16) başlidi, u her ...anda... nersige çidisimu, lékin insanli... ħururiniñ ayağ(17) asti ...ilinişiğa ta...et ...ilip turalmaytti.

(18) -Vaň bu caň, maňa unçivala hörkirimem! -dédi u aňir(19) özini tutalmay, - az sanli... millet adimi bolğanli...im üçün, ...anda...(20) ...ilsam şunda... bolidu, dep oylimaň! Sizniň sekiz ...irli... şepkiňiz(21) bilen méniň badam doppam oňşaş, partiyiniň ...aysi bir nizamida millet(22)-pillet dégen gep bar iken?! İkkimiz oňşaşla kommunist! Partiye (23) aldidiki burç-mesuliyitimiz oňşaş!...

(24) -Néme?! Bu gepler ...anda... aǵzinğa pétivatidu?! -dédi vaň(25) başli... téhmu cuduni örlep, -sen bilen men oňşaşma?! Bilip(26) ...oy, sen hazır gunahkarla emes, belki cinayetkar! Birinçidin, sen 375(1) öz o...uǵuñğa çé...ilip, uni hamilidar ...ilip ...oyduň! İkkinçidin, (2) ders munbiridin paydilinip, o...uǵuçılarni zeherlidiň, a...(3) muteħessisliş yoliğa başlidiň! Buniň polattek pakitliri mana, sen(4) uniñdin tanalmaysen, aǵduruvételmeysen!

(5) Vaň başli... tartmidin bir tutam matériyalni élip, şire üstige (6) pa.....ide taşlidi.

(7) -Töhmet, pütünley töhmet! -dep va...iriğiniçe ornidin(8) turup ketti Selim Ependi, -birs maňa ziyangeşlik ...iptu, men uniñ(9) bilen hésablişimen, hésablişimen!...

(10) -Sen emdi hésablişip bolduň! -dédi vaň başli... gepni(11) çışlriniñ arisidin çi...irip, -hésablişiş növiti emdi bizge (12) keldi! Sen hoşuñni yığip, etigiçe pütün mesileñni yézip(13) tapşur, etidin ...alsañ, muşu pakitlar boyiçe üstüñdin hökümni çi...irivérmiz,(14) gunahiñ téhmu éǵirlişidu, ħalas!

(15) Selim Ependi ornidin turup işikke mañdi, özi turğan yer(16) bilen işik arili...idiki bir neççe ...edem yer goya uniñğa cennet bilen(17) dozaħniñ arili...idek, uza... hem sirli... tuyulup ketti. Dessep(18) kétivat...an yermu goya silkinip, yérilip, uni tüvi yo... ...arañǵu bir(19) hañğa sörep kétivat...andek mudhiş bilindi...

(20) Vaň başli... uniñ ar...isidin ...isi... közlrini çekçeytip, bir(21) ħil öçmenlik hem bizari nezer bilen ...arap ...aldi. Selim Ependiniñ(22) öz ğururini ...oǵdap éyt...an bayi...i vicdaniy sözliri uni(23) segekleştürüp ...oyǵanidi...

376(1) Kéyinki işlar Badamgülniñ tessevvuridin pütünley hal...ip(2) ketti.

(3) Selim Ependige çare körüldi, körülgendimu, pütün mektepni(4) zilzilige salğudek, pütün o...ut...uçi, o...uğuçılarniñ yurikini titretküdek(5) dericide éğir çare körüldi. Mektep boyıçe éçilğan çoñ(6) yığında, uniñ partiyidin koğlanğanli...i, o...ut...uçili... salahiyitiniñ élip(7) taşlanğanli...i cakarlandi. Bir neççe künden béri, u tazili...(8) işçiliri bilen bille o...utuş binasida zérinke ötük kiyip, ağızğa (9) maska tartıp işlevatatti!

(10) Çoñ yığın éçilğan küni Badamgül hoşidin kėtişke tas(11) ...aldi. U huddi béşi ikki parçe bolup çaçrap kétidiğandek, ...olliri (12) bilen béşini çin ...isip turup yığlap ketti. Yıgliğandimu,(13) ...atti... derd içide silkinip, goya zulmetlik ...arañğu hañğa pétip kétivat...andek(14) püklinip ketti.

(15) Şu künila uniñ he.....idiki ğeyvet-şikayetler zeherlik(16) yilandek vişildap, terep-terep-te béşini kötürdi. U, yata...tin çi...almay,(17) ...ayǵu-elem içide yétip ...aldi. U Selim Ependige iç aǵritti,(18) ...ilǵan işidin puşayman yédi, öziniñ aldanǵan, ...ilta.....a çüşkenlikini(19) hés ...ildi, lékin va...it ötkenidi, ...ilǵan gépидin yénivéliş...a bolmaytti, (20) mana şu puşayman, nomus, ökünüş divisi uni kündin(21)-küñge halidin ketküzüp, çidiǵusız vicdan azabiǵa sélivatatti. Bu(22) ...atmu ...at derd-elem uniñ mesum yürikini ħuddi at...an paħtidedek 377(1) titivetti.

(2) Bügün çüştin kéyin, o...uǵuçılar mektep déh...ançili... meydanaǵa(3) sevze, yañyu ...azǵili çi...ip ketti. Zayit “baş yačéykida yiǵinim bar”(4) dégen yalǵan seveb bilen emgekke çi...may, Badamgülni yo...lap ...izlar yati...iǵa(5) keldi ve işiktin kiripla yalǵan hiciyip özre éytti:

(6) -Keçürüñ amri...im, ikki kündin béri aldıraş bolup(7) kétip, yéniñizǵa kélelmidim, bekmu séǵindim, ehvaliñiz ...anda...ra...?

(8) Erler ...açanki muhebbiti suslaşsa, çağda hiyle-mikir ve(9) yalǵançili.....a ...arap mañidu. Bu ħuddi ayallar yüz-közidiki ...érili...(10) alametlirini yo...itiş üçün, upa-eñlikni boluşıǵa sürkigenge oħşaş(11) iş!

(12) Zayit şu künlerde, Badamgülge nisbeten aşunda... bolup(13) ...alǵanidi. Külkisi içide muǵemberlik, yürek sözliri içide yalǵançili...(14) bar idi!...

(15) Badamgül midirlapmu ...oymidi, nursız közlrini bir nu...tiǵ (16) tikkiniçe, müşü...tek tügülüp yétiverdi. Tola yiǵlavargeçke, ...apa...liri(17) işşip, yüzimu tatirip ...alǵanidi.

(18) -Néme boldi, Badamgül? -dédi Zayit uniñ érensizliki har(19) kelgendek aççı...arilaş teleppuzda, -emdi maña gep kiliştinmu(20) érinidiǵan bolup ...aldiñizmu?!

(21) -Néme deyttim, ...ilidiǵan geplerni ...ilip boptu..., -dédi(22) Badamgül do...

...ilǵandek soǵu... tégip, -emdi hazir müşükke oyun,(23) çaş...anǵa ...iyin boluvatidu! (24) -Bu nime déginiñiz? Kimge oyun, kimge ...iyin boluvétiptu?

(25) -Öziñiz bilersiz!

(26) -Men némini bilidikenmen? Eceb siz öziñizni baş...ilardin **378**(1) e...illik, etivar çağlaydığan bolup kétipsiz?!

(2) –Néme!? Siz méni yéñibaştin tet...i... ..ilivatamsiz? Buniñğa(3) héçkim ...elem he.....i bermeydu, cumu!...

(4) Şu künlerde, Badamgülni özidin ...anda... bezdürüşniñ amalini(5) izdep yürgen Zayit üçün, bu gep yaḥşı bir sapa... boldi, şuña u,(6) pursetni ...oldin bermey çiiñ ésildi:

(7) -Siz ademge eceb ...atti... tégidiğan bolup kettiñiza!? Bilip(8) ...oyuñ, er kişiniñ köñli nazuk, evrişim yip...a oĥşaydu, sella ...atti...(9) tegse üzülüp kétidu, cumu!

(10) -Munda... deñ! Ĥotun kişiniñ köñli her ...ançe ...atti... tegsimu(11) üzülmeydiğan ...opal arġamça ikende! -dédi Badamgül Zayit...a soġu... nezer(12) bilen ...arap, -emdi bildim, siz ezeldin baş...ilarni çökürüş(13) hésabiġa öziñizni kötüridiğan, baş...ilarniñ yigisi hésabiġa öziñizni(14) küldüridiğan adem ikensiz!...

(15) -Néme, néme dédiñiz?! -Zayit ornidin turup ketti, -bu(16) gepliriñiz üçün çidiġusiz derd tartisiz, cumu Badamgül!

(17) -Her ...ançe tartsam yene şunçilik tartarmen!... (18) -Oéni körermiz!...

(19) Zayit yata...tin ...éydiġandek çalva...ap çi...ip ketti.

(20) Köp ...izlar sirt...i ...iyapetniñ yoşurun bişaretlirige işinip,(21) ademniñ yürikimu sirt...i körünüşke oĥşaşla güzel bolidu, dep(22) oylaydu, emeliyette, bu ularniñ sadda, gödekliki, şunda...la, yaman 379(1) adamlarniñ ...ilti...iġa çüşüp kėtiştiki psiĥik acizli...i!

(2) Badamgül mana şunda... boldi, u buni kéyinrek hés ...ildi, hés(3) ...ilġanda bolsa, öz te...dirini, isti...balini alli...ağan ...aram ve saĥta bir(4) yürekniñ ilkiġe ötküzüp bolġanidi.

(5) Zayit uni taşlivetti, ĥuddi işlitip bolġan kona, kéreksiz (6) bir buyumni taşlivetkendekla, şunda... oñay hem oçu...aşkara taşlivetti.(7) Hetta u bezi aġinilirige ...ilçe héyi...mastin;

(8) -Oarañlar, talivalġinim aşunda... tam potlisidek bir ...iz iken(9) emesmu! -dep yürdi.

(10) Bu işta, yenila Badamgülniñ yé...in sirdişi Ġunçe...iz otturiġa(11) çi...ti, u Zayit bilen ĥéli ...atti... zukunlaşti, uniñ öz va...tidiki(12) biçare halitini, Badamgülniñ muhebbitini ...olġa keltürüş üçün uniñ(13) aldida tizlinip, yélinip-yalvurġanli...lirini

eslitip, uniñ vapaġa capa(14) ...ilmasli...ini ötündi. Lékin, Zayit ...ara niyetlik bilen Ġunçe...izġa(15) munda... dedi:

(16) –Er-ayal ikki cins meñgü per...li... ikki dunya, ...izça...!(17) Şuña, ularniñ muhebbiti ...il siġmiġudek dericide himirlaş bolup(18) kėtişi mumkin emes, ...oşuluş ve ayrılış tebiiy ehval! Siler(19) ...izlar munda... bir şéirni añlimiġanmu?

(20) “Acayip güzel söygü-muhebbet, (21) Emma

u beeyni bir ésil taam.

(22) Tunci yal...uni peyseygen mehel, (23) Kişide

...alidu téti...siz betam!”

(24) Bu geplerni añlığan Ğunçe...iz ħuddi yirginçlik, iplas bir 380(1) nersige

yolu...up ...alğandek, téni şürkinip, bedenliri tikenlişip(2) ketti.

(3) -Bilip ...oyuñ Zayit! -dédi u elemidin yığlap séliš...a tas(4) ...élip, -sizge oħşaş

her dem ħiyal bilen iş ...ilidiğan ...ara köñül,(5) napak ademlerni turmuş cazalimay

...oymaydu!...

(6) Lékin bu gepler Zayitniñ ...étiğimu kirip çi...midi, u hazır(7) özini héçkimge teñ
...ilmaytti, ...ilğan işiniñ hemmisini toğra, he...li...(8) dep hésablaytti. Démisimu,
Zayittek amiti oñdin kélip, beħti(9) aldida yorğılap yürgen bunda... teylelik ademler
Badamgüldek çinisi çé...ilip,(10) söli ...aç...an ...izlarni taşlıvétip, uniñdinmu yaş ve
güzel(11) birisini tépilivélišini hayatniñ özlerige bergen ho...u...i, turmuşniñ(12) nésivisi,
dep çüşinetti. Bunda... işlar ular üçün, ħuddi(13) matématékidiki ...oşuş emili bilen
edebiyattiki ...oşa... to...uştekla addiy(14) ve oñay iş idi...

(15) Yu künlerde, Badamgülniñ hemme nersige ala...cala... ...araydığan (16)
bolup ...alğan ürgügek közliri téħimu çekçiyip, ...arçu...liri üstige(17) tartış...andek
yoğınap ketti. U diliħeste bolup, nadamet bilen(18) oylaytti: “Men némiş...a bu napak,
yüzsiz ademge işinip, uniñ yağlıma(19) geplirige düm çüştüm!? Hemme gunah özümde!
Özümnüñ iradisiz,(20) acizli...imda!...”

(21) Hey!... Adem balisiniñ béşiğa munda... derd-elem kelmisun!(22) Derd-
elem adem tügül, hayvannimu bökürtüvétidiken!...

(23) Badamgül üsti-üstilep kelgen bu derd-elem destidin bir(24) neççe kün
içidila, ħuddi üşşük tegken nale gülidek sarğırıp (25) solışıp ketkenidi...

381(1) A...niyaz ...ollirini ar...ığa tutup, ademni tit tit ...ilğuçı bir(2) ħil çigiş
ħiyallar ilkide béşi ...ayğan terepke mañma...ta. Tebietniñ(3) ressam ...olida yasalğandek,
alamet menziriliri uniñ zo...meylini tartalmidi,(4) udul tereptin so.....an ilil... nem şamal

uniñ yumşa..., şalañ(5) çaçlırını yelpüp, yüzlırını sipap, kirpiklırını söyüp oynısımu
 uniñğa(6) rahet, huzur béğışliyalıdı, çünkü şu tapta, uniñ köñli(7) perişan, dili ğemkin,
 ...orsi...i aç idi. Hürmetlik o...ut...uçısı Selim(8) Ependiniñ béşiğa kelgen éçinişli... te...dir
 uniñ köñlini biaram(9) ...ilip, yürek-bağrını ğuddi ağızi dümlengen tonurniñ içidiki(10)
 çoğ-...o...astek örteytti. Lékin şu tapta, yene bir derd-ğuddi ...urt(11)-...oñğuzdek soğú...,
 yirik, yé...imsiz put-...olliri bilen uniñ méñisini,(12) aş...azinini, üçey-...érinlirini, ğacap
 tatılap halidin(13) ketküzüvat...an açlı... derdi hemmidin üstün, hemmidin hökümran(14)
 orunda turuvatatti. Néme üçündür, u bugün zadıla çidiyalımay ...aldı,(15) belkim uniñğa
 çüşte içken héli...i kiçikkine “şayi petta” seveb bolğan(16) boluşı mümkün. Eslide
 A...niyaz unçe nepsi yaman, naşükürlerdin(17) emes idi, her ...ançe ...ıynalsımu livini
 çışlep, şeytiniğa hay bérıp,(18) açlı... azabını yañeleytti. Lékin bugün zadı bolalımay
 ...aldı, eger u,(19) çüşteki öziğe téğışlık tama...niñ hemmisini yéyeligen bolsa, hergiz(20)

bunda... bolup ketmeytti. Emma, tama...niñ hemmisi uniñğa nésip(21) bolmidi, u, ...olidiki bir ...aça “şayi petta”niñ yérimini içip bolğanda, (22) ħuddi bir nersini izdigendek, ...oşu...ni şunda... bir(23) maltilividi, ...oşu.....a ğelite bir nerse ilinişip çi...ti. U derhal yénidiki **382**(1) Seleyni nu...up körsetti, Seley bir ...arapla küldi:

(2) –Adaş, teliyiñ bar iken, pütün ...azandiki “şayi petta”niñ(3) zoologiyeye ...ismi saña çi...iptu, huzurlinip çaynaver!

(4) -Néme deysen hey, buni sen ...urt démekçimu?

(5) -Şunda... bolmayçu, sey-köktat bilen bille ...azanğa çüşken(6) amyoba, midozalardek ...urtlar bolmamdu! Közüñni yumup yever, göşmu(7) göş, ...uç...açmu göş dégen şu!...

(8) Şu gep bilen A...niyazniñ köñli şeklinip, içi éliš...andek(9) boldi, asta tama...hanidin çi...ip, yérim ...aça “şayi petta”ni dereĥniñ(10) tüvige töküvetti. Emdi u çüşteki aşu yérim ...orsa...li...iniñ derdini(11) tartivatatti...

(12) A...niyaz dereĥlik yollarni arilap, bilip-bilmey mektepniñ(13) déh...ançili...meydani terepke ...arap mañdi. Köñlide, yañyu, ...izilça,(14) seviziliri ...ézivélinğan étizli...lardin birer-ikki baş nerse tépip(15) yéyiş ar...ili..., canni ...aĥşitivat...an açli...azabini bésiş ümidi bar(16) idi. Mana uniñ köz aldida yaliñaçlinip, köz aptipiğa behuzur(17) ...aĥlinip yat...an ...ara çilan topra...li... keñ étizli...lar ...uç... açti. Étizlar(18) tap-ta...ir idi, birer tüp tik urğan gül-giyah, ot(19)-çöplermu körünmeytti. A...niyaz étizli...niñ u yer-bu yérini arilap,(20) puti bilen yumşa...topılarni türtüp ...arap ba...ti, birer baş sevze, (21) ...izilça tügül, ularniñ solaş...an yopurma...lirimu körünmeytti. A...niyaz(22) tükürükini yut...unup, gézergen levlirini yalap, deslep çéki yo...(23) kök asmanğa, kéyin ...ariyip körünge yira...tiki dereĥliklerge halsızlanğan(24) halda ħamuş tikildi. Şu çağda, uniñ közige özidin 50 (25) 60 ...edem yira...li...tiki étizli...ta timis...ilap yürge bir taĥıl kala köründi.(26) Kala ħuddi bir nersini ...azma...çi bolğandek, puti hem tumşu...i **383**(1) bilen yer tirnavatatti. A...niyazniñ köñli bir nersini sezgendek boldi(2) ve

ihtiyarsız kala terepke ...arap mañdi. Uniñ kélişi bilen teñ kalimu(3) yumşa... yerniñ tektidin bir baş ...izilçini türtüp çi...ardi, ...izilça (4) yoğan, huddi çağra... manta kavisidek kéletti. A...niyazniñ közige ...izilli...(5) ti...ildi, nepsi ta...ildidi, u özini tutalmay, cavğayliridin(6) köpük çaçritip, yoğan, bécirim çışliri bilen ...izilçini çaynaş...a(7) hazirlinip turğan oru... kaliğa ...arap étildi. Şu tapta, A...niyazniñ(8) e...il-idraki tormuzlinip, öziniñ ademlikini untuğan, pütün vucudida(9) pe...et aşu kaliğa oħşaş açlı... vesvesila ...alğanidi. U(10) kaliniñ-héçnémidin heversiz telve hayvanniñ özige birer hékim(11)-heter yetküzüp ...oyuşini hıyalığa keltürmeytti. Uniñ hıyalida pe...et(12) aşu bir baş ...izilça -uniñ üçün şu tapta hayatlı... meşili, küç(13) ...uvvetniñ menbeyi, şérin canniñ kapaliti bolup tuyulğan aşu bir baş(14) ham ...izilçila bar idi. U huddi sada...tin çi.....an o...tek étılğan péti(15) yügürüp bérıp, ...izilçiniñ bir bėşini kapla tutti, uniñ yene bir bėşi(16) alli...açan kaliniñ ağıziğa kirip bolğanidi. Bir adem ve bir hayvan bir(17) baş ...izilçini talişip élišma...ta, her ikkisi boş kelmidi, kaliniñ(18) ötkür çışliri ...izilçiniñ bir bėşini amburdek ...is...anidi, A...niyazniñ(19) yoğan ügilik küçlük barma...lirimu ...izilçiniñ

yene bir béşiğa ta...a miħdek(20) çin kirişip ketkenidi. Élişiş ħéli va...it davam ...ildi. Bu(21) élişışta, añli... ademmu, añsiz hayvanmu oħşaş ...immetke çüşüp ...alğanidi.(22) Uların ...immiti, oħşaşla, öz nepsi ve tiriklikü için(23) idi. Şuña ular, bir-birige rehim ...ilmaytti, zadi yol bermeytti,(24) oħşaşla rehimsiz, oħşaşla ...edirsiz idi...

(25) Lékin néme üçündür, A...niyaz öz re...ibiniñ düpdükilek yoğan(26) közige ...ariğanséri, asta-asta boşışip ketti. Bula...tek tini... ve pak **384**(1) bu közlerdin ...anda...tur yéliniş ve ilticağa oħşaş bir ħil sipayı(2) möldürleş ç...ip turatti. A...niyaz tilsiz hayvanniñ yaltira... közliridiki(3) bu yoşurun menini uniñ köbcüp turğan a... ve pakiz yéliniğa közi(4) çüşkendin kéyin téħimu tolu... çüşendi. Biçare, yéni tuğulğan balañ(5) bar iken-de!... Şu ħiyal köñlidin ötüş bilen A...niyazniñ ...oli(6) ihtiyarsiz boşışti ve birdinla öz-özidin seskengendek bolup (7) ketti...

(8) Tağıl kala ...izilçini çışligen péti ar...iğa yandı ve ħuddi yene(9) birer aç ervah kélip, riz...iğa çañ salidiğandek, sokuldap téz yürüp(10) ketti...

(11) A...niyaz şu yergila özini taşlap oñdisiğa yattı. Harğın cismi(12) nem yumşa... tupra... üstide goya ana bağrida elleylengendek, bir ħil(13) rahatlık sézimge toldı, burniğa ...uyaş teptidin tavlinip, nur ve(14) ...iravğa tuyunup, rasa ekçiğen munbet tupra...iñ öziğe ħas çüşük(15) hem ħuş buy hidi güpüldep uruldi, köziğe tépti yanğan künniñ(16) ...izğuş nurliri bilen ça...niğan kök asman ve uniñ payansız boşlu...ida(17) gahi leylep, gahi şunğup, gahi molla... étip yürgen ħemsiz(18) ...uşların bimalal pervazi köründi. U rahatlangendek, köksini(19) toldurup, çoñ...ur nepes aldı, hava he...i...etenmu sap hem nemħuş(20) idi. Şu tapta u, iç-içini tatlavat...an zeherdek açlı...ni, put(21) ...olini lakaslitip ...oyğan halsizli...ni asta-asta untudı, pütün vücudi(22) bir de...i...e bolsimu, tebietniñ bu güzel, séhirlik ve séħiy(23) ...oyniğa siñip ketkendek, ħuşalli... hem aramlı... tuyğusiğa çömdi...

385(1) Gugum çüşkende, Şevket étizli...larni arılap kétévétip A...niyazni(2) körüp ...aldı, u téħiçe şérin uy...uda idi.

(3) –Pah, şahniñ uy...usini uhlapsenğu, -dédi Şevket uni(4) ...itiğlap oyğitip, - eger körmigen bolsam, kéçiçe séni bu yerde(5) it talaydikendu...!

(6) -Nedin kélišiñ? -Soridi A...niyaz esnep turup, (7) -eceb tatli... uhlaptimen.

(8) -Séni izlep yati...inğa barganidim, -dédi Şevket uniñ ...olidin(9) tartip turğuzuvétip, -...aytışimda, téhi yolni ...is...artış(10) üçün étizli...larni arilap kélivatattim, ...arisam laydek yatisen, deslep(11) ...or...tum, buniñğa birer iş bolğanmu néme, dep oylidim, kéyin sincilap(12) ...arisam, puşuldap ħiraman uhlavétipsen, bu yerge ...anda... kélip(13) ...aldiñ?

(14) -Oorsa... derdi bolmamdu, adaş!...

(15) A...niyaz huddi ...izi... bir hékaye yaki letipe sözligendek, şunda... (16) heves hem zev...şoĥ bilen bayi...i ve...elerni sözlep berdi. Şevket(17) téli...ip-téli...ip küldi ve aĥirida:

(18) “Ĥam térini eylise ultan bolur,

(19) Nepsini yığ...an kişi sultan bolur” dégen temsilni şeır ...ilip(20) o...up:

(21) -Sen kelgüside sultan bolidiĝan oĥşaysen, A...niyaz!(22) -dédi ve uniñ

...olidin tart...iniçe yati...i terepke élip mañdi, -cür, **386(1)** téz mañ, ...orsi...iñ écip haliñdin kétey deksen...

(2) Ular ĥam kések bilen ...opurulĝan töt tam içidiki kiçik,(3) addiy yata.....a kirdi, yata... körümsiz, bisati ĝurbet bolĝini bilen(4) yémek-içmek, mejšiti mol idi. Şevket A...niyazniñ aldiĝa bir ligen(5) yañyu bilen ...izilçini ...oydi, téĥi ikki parçe künçüt, piyaz(6) sélinĝan mezzilik tonur nénimu bar idi. Éçir...ap ketken A...niyaz tekellupmu(7) ...ilmastin, behozur yéyişke başlidi, ...o...asta pişurulĝan yañyu(8) bilen ...izilça şunda... tatli..., yéyişlik idi. Şevket yata...niñ sirtidiki(9) meş oça.....a ot ...alap, bir demde ...éni... çay demlidi, A...niyaz (10) mezzilik tonur nénini yoĝan cavurĝa çilap huzurlinip içti ve Şevketke(11) menilik ...arap ...oyup soridi:

(12) -Turmuşuñ ...altis...u, Şevket? Bir nazuk, köyümçan ...ol(13) arilaş...andek ...ilduĝu!

(14) Şevket ezeldin sir tutmiĝan dostidin bu işnimu yoşurmidi:

(15) -Meydandiki bir işçiniñ ...izi halimdin ĥever élip turuvatidu, (16) tolu... otturida o...uydu, sen dégendek, he...i...eten köyümlük,(17) işçan. Lékin... Arimizda téĥi héç...anda... gep-söz bolunmidi...

(18) -U saña ĥuda evetken perişte iken, Şevket! -dédi(19) A...niyaz derd çekken dostiniñ bu tasadipiy amitidin ĥuşallinip,(20) -uniñ péşige çin ésil, beĥtsiz küniñde öz beĥtini bergen ademdin(21) vapa kélidu!

(22) -Oéni, ...arap ba...mamdu..... -dédi Şevket bir ĥil déliĝullu...(23) bilen, -

süttin ağı köygen adem kéti...nimu yüvlep içidiğan bolup(24) ...alidiken!

(25) Ular bir-birige menilik ...arışıp ...oydi, A...niyaz ...orsi...ini (26) obdan toyğuzuvalğandin kéyin, bir iş ésige kelgendek soridi:

387(1) –He, rast... Baya méni némige izligentiñ?

(2) -Selim Ependini yo...lap kéleylimikin dévidim, -dédi(3) Şevket, -ötkenki köñülsizliklerdin kéyin, u ademni körüp(4) ba...midim...

(5) -Ma...ul, barayli, -A...niyazniñ avazimu miskin çi...ti, -men(6) ötken küni bir körüşkenidim, lékin néme üçündür, u adem özini (7) ...açurup yüridu...

(8) -Belkim o...uğuçilirimğa gep kélip ...almisun, dep özini (9) oyliǵandu... (10) -

Menmu şunda... oylaymen.

(11) -Hazir néme iş ...ilivatidu?

(12) -Hala tazilaydu, karidur yuyidu, pelempeylerni süpüridu... (13) -Hey

biçare!...

(14) Şevket uluǵ-kıçık tindi, lékin A...niyaz ornidin des(15) turdi ve ...aysi bir klasik şairniñ ikki misra şéirini o...up,(16) Selim Ependige bolǵan köñlini izhar ...ildi:

(17) “Sapal ve zer ...aça işta baraver, (18) Oimmette

lay biri, biri bolsa zer!”

(19) Ular méñiş...a temşeldi, Şevket ...o...as...a kömüp pişurǵan bir(20) neççe tal

yañyu bilen ...izilçini gezit ...egizige orap élivaldi.

(21) Ular sirt...a çi.....anda, ...arañǵu çüşüp ketkenidi, ay ...arañǵusi(22) bolǵaça...a, yolni per... étiş tes idi, lékin yira...tinla körünüp turǵan(23) yopyoru... égiz binalar ularni adaşturmay asanla mektepke başlap keldi,(24) ular binalarniñ daldisida éhtiyat bilen méñip, Selim Ependiniñ yati...iǵa(25) ...irdi. Lékin yata...ta Selim Ependi yalǵuz emes idi, ħuddi bugün(26) yo...laşni kélişivalǵandek, u yerde Seley Oaşañ, Gayit Mayit ve **388**(1) Metkérem Met...asimlarmu bar idi. Kıçikkine yata... ademge li... toldi,(2) hemmeylen Selim Ependiniñ bir az yadap, tartilip ...alǵan bestige,(3) téħimu muñǵa tolǵan oyçan közliri bilen tatirañǵu çirayiǵa ...arap köñülliri(4) yérin bolǵan halda olturup ...aldi.

(5) Yé...indin béri, kişiler Selim Ependini “teleti sörün, micezi (6) soǵu...” bolup ...aptu deytti. Rast, u şunda... bolup ...alǵandek ...ilatti.(7) Lékin, bu uniñ tuǵma tebiiti emes, belki turmuşniñ azab(8) -o...ubetlirini yetküçe tartip, ...elbide etrap...a çaç...udek ...izǵinli... ...almiǵanli...i(9) üçün, aşunda... soǵu... micez bolup ketkenidi. Yene bir(10) tereptin, uniñ sörün, soǵu...lu...iǵa uniñ heddidin ziyade tuyǵun(11) ...elbi seveb bolǵanidi, u bu danyuniñ yasamla, saħtili...iǵa çidiyalmay(12) ...alǵan, uniñ sadi...-semimiyetliki şep...etsiz eħme... ...ilingan ve zıyan(13)-zehmetke uçrıǵan Şuña u,

h ssiyatini ipadileşni  baş...a bir(14) ...utupi a sekrep kğtişke mecbur bol anıdi!...

(15) L kin b g n u unda... bolmide, çirayidin ot-ateş ...iz inli..., (16) közliridin  eksiz m hir ve şadli..., heriketliridin t tik ve(17) cuş...unlu...  i...ip turatti. Çünki u, ezeldin öz te...dirini mana muşu(18) tiriş an, a...k   l o...u u ılarni  te...diri bilen  ember as(19) başliğan, öz ...edir-...immitini mana muşu bilim i ...ivazlirini  hürmet,(20) e...idisidin tap...an, ş  a ularni bilimlik, yaramlık adem ...ilip  i...i (21)    n, barli...ini te...dim ...iliş...a ...esem i ken! Şu sevebtin, ularni(22) körse uni  közi nurlinidu, ular bilen sözleşse, uni  rohi(23) kötürülidu, ular bilen bille bolğanda u özini k  l k, işençlik,(24)  uşal ve azade s zidu!...

(25) Aridiki cimli...ni Şevket buzdi:

(26) –Muellim, mavu öz ...an-térimniñ mévisi, -dédi u **389**(1) ...olidiki gézitke oralğan tügünçekni uzitip, -sizni tétip ba...sun,(2) dep élip kélividim.

(3) -Kayipsiz Şevket, -dédi Selim Ependi yéñi kelgenlerge(4) çay ...uyuvétip, -
...éni emise, hemmimiz bille tétayli.

(5) U gézitni éçip, şire üstige yaydi, tartmidin kiçik-kiçik(6) tehsilerdiki ...ent-gézek, güle-...a...larnimu élip etrap...a(7) tizdi.

(8) –Oéni, yégeç olturuñlar! -dédi u ve birinçi bolup özi(9) bir tal ...izirip piş...an yañyuni élip postini acritiş...a başlidi.

(10) Dastiğanğa hucum başlandi, deslep yañyu, ...izilçılar mahtilip,(11) huzurlinip yéyildi, kéyin kempüt, piçinilerniñ kosuldiğan avazi(12) añlandi, aħirida güle-...a...lar çaylinip, anda-munda ...arsildap üçke (13) ça.....an avazlarmu añlinip ...aldi...

(14) –Muellim, muşunda... yürüvéremsiz? -dédi A...niyaz tit-tit(15) bolğan bir ħil rohiy keypiyat bilen, -erz ...ilmamsiz, Zayit dégen(16) ebleħ Havaz Yétekçi bilen birlişip, özi ...ilğan eskilikni sizge (17) ittirip ...oydi!

(18) –Rast, u öziniñ gunahini sizge ittirip ...oydi! (19) -

Töhmet ...ildi, munapi...lar!

(20) -Erz ...ilmidi demsiler, ...ildim, -dédi Selim Ependi ...is...ila (21) ...ilip, -lékin

téħi maña ħizir yolu...midi!

(22) U, o...uğuçiliri aldida derd töküp, köñül yarisini(23) aşkarılaşni, özi bilen bille ularniñmu dilini ħeste ...ilişni ħalimidi,(24) şuña, uçun köñüllük bilen ularğa teselli bérip munda...(25) dédi:

(26) -Bizniñ turmuşımızda, özidiki mesuliyetni baş...ılarğ ittirip **390**(1) ...oyuşni omumiy ħahiş désimu bolidu. Buniñdin bek aġrinip(2) ketkilimu bolmaydu. Çünki, bu ħil ħahiş bizge elmisa...tin(3) ...alğan. Oedimki rivayetlerde éytilişçe, Ĥuda Adem Eleyhissalamdin:(4) “Néme üçün çeklengen mévini yédiñ?” dep soriğanda, Adem

Eleyhissalam:(5) “Muşu ayal bergenidi, yep saptimen” dep Hava Anini körsitip(6) ...oyuptiken. Hava animu mesuliyetni üstige élišni ħalimay: “Méni(7) yılan azdurğan” dégeniken. Eger yilanniñ zuvani bolğan bolsa, belkim(8) umu baş...ığa döñgep: “Muhit méni şunda... ..ildurğan” dégen bolar(9) idi!...

(10) Menilik, tesirlik bu söz keypiyatni sel-pel yumşıtıp, o...uğuçılarniñ(11) kimgidu téşip turğan nepret ve öçmenlikini biraz(12) peseytkendek boldi. Lékin Seley yene tekitlep soridi:

(13) -Emdi muşunda...la boldi ...ilamsız, muellim? Bu dunyadiki(14) işlarniñ igisi yo...mu?

(15) -İgisi bar, -dédi Selim Ependi yene şu ümidvarli...i (16) bilen, -yağşı işniñmu, yaman işniñmu igisi bar. Tarih bir oçu...(17) ékran u muşu va...it, muşu iş bilenla tügimeydu, hemmini öz(18) ...iyapiti, mahiyiti ve he...i...iti bilen bir mu bir aşkarilap ötidu! He...i...ettin(19) hal...ip ketken işlarniñ ömri uzunğa barmaydu, ukılar! Men(20) tildiki çi...iş kéliş, bériş kéliş, pes ve ündeş dégenlerni (21) bilmisemmu, lékin péilni yağşı bilimen, bolupmu, ötken zaman péili,(22) hazır...i zaman péili dégenlerni yağşı bilimen!...

(23) Selim Ependiniñ kényinki sözi o...uğuçılarni oylandurup (24) ...oydi, ular bir-birige ...arişip, héli çoñ...ur oylanğandin kényin, bu(25) sözniñ çoñ...ur menilik, pelsepivi pikirge ige söz ikenlikini hés(26) ...ilişti, Selim Ependi bu söz bilen öziniñ tarihni hem hazirni; tarihta 391(1) bolğan işlar bilen hazır boluvat...an işlarni obdan bilidiğanli...ini(2) bildürgenidi.

(3) Parañ, söhbet héli uza... devam ...ildi, témilar téz-téz özgirip(4) turdi, lékin örülüpmu çörülüpmu yene şu birla nu...ta -Selim(5) Ependiniñ te...diri, isti...bali toğrisidiki guman, endişe ve mulahiziler(6) baştin-ayağ söhbetniñ asasiy témisi bolup turdi. Selim(7) Ependi birdem küldüretti, birdem oylanduratti, gah tarihtin ibretlik(8) emsillerni sözleytti, gah réalli...tin tesirlik ve...elerni hékaye (9) ...ilatti. U bir munçe menilik, ...izi...arli... sözlerni ...ilğandin kényin ağırida(10) munda... dédi:

(11) -Siler mendin ğem ...ilmanlar, méniñ kişilik hayat köz ...arişim(12) turğuzulup bolğan adem. Méniñ yaşaş prinsipim munda...: Héçkimge(13) bérilip ketme, héçkimdin ...or...ma, şu çağda hemme nerse cayida bolidu!(14) Men mana şunda... yaşap kelgen, buniñdin kényinmu şunda... yaşaymen!(15) Silerge deydiğan gépim yene şu kona gep: Bilim éliş üçün tirişiñlar, (16) pütün va...tiñlarni e...il-parasitiñlarni şuniñğa serp(17) ...iliñlar, bu yolda her ...ançe bedel töliseñlarmu erziydu! Buniñsiz biz(18) milletniñ

sapasini, te...dirini, kéleçikini tesevvur ...ilalmaymiz!(19) Bizniñ e...illik, danişmen ata-bovilirimiz bilimni uluğlap, nadanli...ni(20) ...atti... meşhire ...ilğan, ...arañlar, uluğ mutepekkur şair Yüsüp H̡as(21) Hacıp 11-esirdila:

(22) “Bilimsizge törde orun bolsa kör,

(23) Ol tör boldi pega, pega boldi tör!” dep, bilimsiz, nadanlar(24) gerçe özini bilmey törge çi...ivalsimu, uniñ beribir étibari yo...,(25) kişiler nezeride, u çi.....an tör haman pega dep ...arilidu, eksiçe, bilimlik(26) kişi pegada ...alsimu, lÉkin u kişiler nezeride, haman törde dep **392**(1) ...arilidu, deydu. Şuña, nadanli..., passipli... 60-yillardiki(2) yaşlirimizniñ asasiy milodiyisi bolmasli...i lazim. Égilmes irade bilen(3) alğa bésiş, ...eyserane roh bilen bilim éliš -del hazır...i zaman(4) yaşlirida boluş...a téğişlik pezilet!...

(5) Beş sava...daş uzaş üçün orunliridin turup, işikke ...arap(6) mañğanda, Selim

Ependi muhim bir iş untulup ...alğandek, derhal(7) ularni toġtitip munda... dÉdi:

(8) -Semiñlarğa sélip ...oyay, méniñ işim tüpeylidin, hergizmu(9) Badamgülge soğu... nezerde ...arap salmañlar! Uni aldap ketti, umu bir(10) biçare ...urbanli... ..oy!...

(11) Hemmeylen bir de...ike Selim Ependige ...arap, heyran bolğandek(12) turup ...aldi, lékin uniñ közide ça...nap turğan alemçe méhir-muhebbet(13) bilen çirayida eks etken semimiy epuçanlı...ni körüp, bir(14) nersini çüşengendek, başlırini liñşitip ...oyuşti.

(15) Ular sirt...a çi.....anda, asman bilen zémin ...oğuşundek éğir(16) ...arañğulu... ..oyniğa çökkenidi. Etrapta, keçlik tekrardin kéyin(17) kinoğa berip ...ayt...an ...iz-oğul o...uğuşılarniñ şadiyane külkiliri(18) yañrap turatti.

(19) Şu künlerde, Badamgülniñ vucudida ...ayğu bilen huşalli..., (20) ğeyret bilen zeiplik, nur bilen zulmete ...is...isi, ecel bilen hayat(21) ciddi küreşmekte idi... Bunda... şep...etsiz küreşke uniñ aciz(22) ...elbi, nazuk nérviliri uza... berdaşli... bérelmidi. Ecel divisi asta 393(1)-asta ğalip kélişke başlıdi, goya, u dunyaniñ séri... aptipi uniñ(2) sa...aymas béşiğa köleñge taşlap turğandek, u yigirme bir yıl yaşığan(3) bu yoru... dunyadin özimu sezmigen halda, meñgü aram tapidiğan u danyağa(4) ...arap cimcit kétivat...andek ...ilatti...

(5) U aşunda... soğu... héssiyatta, ikki kündin béri, etrapidiki (6) hemme adem, hemme nersiler bilen ğayibane hoşlişış...a başlıdi. Aldi(7) bilen özige behttin köre azabni, huşalli...tin köre ...ayğuni köprek élip(8) kelgen biteley yaşli...i bilen hoşlaştı, uniñdin kéyin,(9) ustazliri, dostliri, sava...daşliri ve hetta re...iblrigiçe birmu bir rizali...(10) tilep hoşlaştı. U hıyalida, şunçe köp adamlarni köz aldiğa(11) keltürüp, hoşlaş...andek ...ilsimu, lékin köñlide yene kim bilendu(12) hoşlaşma...çi bolğandek, bir hil yérinçili..., teşnali... bardek ...ilatti,(13) u ismini éni... atas...a, köz aldiğa keltürüşke, hiyalen bolsimu muñdişış...a(14) cür'et ...ilalmığan bu adem Şevket idi. Badamgül hayatiniñ(15) muşu aħir...i de...i...iliride bolsimu, uni öz közi bilen bir körüp,(16) hoşlişivalmisa, u dunyağa aççı... bir arman bilen kétidiğanli...ini,(17) vicdani aldidimu

meñgü azab...a ...alidiğanli...ini barğanséri çoñ...ur hés(18) ...ildi. Şuña u ğeyretke keldi, ğeyretke kélividi, ħuddi(19) burun...idekla, Şevketni körüş istiki küçeydi.

(20) U ornidin turup, yüz-közlirini yuydi, üst-başlırini ançe(21) -munçe tüzeştürüp yata...tin çi...ti ve çi.....an pėti udul déh...ançili...(22) meydaniğa ...arap mañdi. Oçu...çili.....a, yoru...lu.....a çi.....andin kéyin(23) Badamgülniñ tur...i, çirayi kişilerge éni... köründi, yolda uni tonuydiğanlar(24) uçrap “Badamgül şumu-emesmu?” dégendek heyranli... bilen(25) uniñğa uza... tikilip ...arap ...élişti. Démisimu, muşu bir neççe kün içidila,(26) uniñ teleti şunda... özgirip ketkenidiki, burun...i mulayim, **394**(1) oma... ve süzük çirayi bilen hemişe külüp turidiğan yé...imli... közliridiki(2) şöĥ ve pak héssiyatlardın esermu ...almiğanidi, hazır bu çiray(3) bilen bu közler beeyni piğani örlep cénidin toyğan, kimlernidur çépip,(4) ...iyma-çıyma ...iliş üçün ötkür bir ...iñra...ni ...oliğa élivalğan(5) isyankar bir telviniñ sürlük çirayiğa ve şep...etsiz közlirige oĥşap(6) ...alğanidi!...

(7) Badamgül héçkimge, héçyerge ...arimay udul ve téz mañğaç...a, on(8) beş minut...a ...almay, déh...ançili... meydaniniñ étizli...ığa bérıp ...aldi. U(9) dañgallar bilen tolğan étizli...ta, pijğirim issi...ta maykiçan bolup işlevat...an(10) Şevketni yira...tinla körüp tonidi. Tonidiyu, uniñ tuyu...siz(11) yüriki ağıdı, ħuddi set, uyatlı... bir iş ...ilip ...oyğan eyibkardek,(12) uniñğa ħéliğıçe baş kötürüp üstün ...ariyalmidi. Étizda adem(13) köp emes idi, uniñ üstige, Şevket özi yalğuz bir çette(14)-...ir béşidiki yoğan bir tüp ...ara yağaçniñ udulida işlevatatti.(15) Badamgül éri... boyidiki tal ve çat...allarni dalda ...ilip aylanıp mañdı ve(16) héçkimge körünmey héli...i bir tüp kadañ ...ara yağaçniñ yéniğa keldi. Bu(17) yerdin Şevketni oçu... ve bimalal körgili bolatti. Badamgül(18) boğma...-boğma... ösmiler bürüp çi.....an dere...niñ yoğan ve ...opal ténige yölinip,(19) çoñ...ur ħursinğan halda Şevketke nezer saldı. Şevket ħéli(20) özgirip ketkenidi, burun...idin sel boy tart...andek, sa...al-buruti(21) ösüp ...alğan yüzi semirip, kéñiyip ...alğandek körünetti, öz(22) va...tidiki ...ap...ara, yirik çaçlı... béşi hazır tapta...ir idi, öñimu ...ariyip,(23) aptapta mitsek par...iraytti. Aptapta köygen ikki mürisi ...izirip,(24) şelverep, ...asra... örlep turatti, terlep, şorlışıp ketken kök(25) maykisi yira...tinla çel tegkendek a...uş körünetti. Simavi ħadani şimi(26) tizidin yu...iri türülgen bolup, putida bir-ikki yérige yama... 395(1) çüşken rézinke ayağ turatti. U ketmenniñ çultisi bilen yoğan(2) -yoğan dañgallarni urup ézip, itizniñ topisini yumşitivatatti. İş...a(3) ...atti... hem estayidil bérilgenidi, ketmenni her ...étim béşidin égiz (4) kötürgende, uniñ par...ira... yüzi ...uyaş nurida val-vul ...ilip ça...naytti.(5) Şevket aşu yosunda ħéli uza... işligendin kéyin, baş(6)-közliridin ...uyulup turğan terni sürtüş üçünmikin, bir dem iştin(7) tohtıdı ve boynidiki lönge bilen yüz-közini, boyun ve ...oltu...lirini(8) sürtti, andin sol ...olini çekisige ...oyup asmanğa ...aridi, şu çağda(9) uniñ yüzi Badamgül terepke özülde, Badamgül uni nahayiti éni... ve(10) roşen kördi. Vah!... Ene uniñğa ezeldinla tonuş bolğan yé...imli...(11) çiray! Ene bir dünya karamiti bar oyçan köz! Bu köz öz va...tida(12) Badamgül muhebbet çölide teşna bolup yürgende, beeyni altun cam bolup,(13) uni söygü şarabi bilen huzurlandırğan

emesmidi?! U yene(14) muhebbetniñ aç a yolida téñir...ap ...alganda, yene şu köz beeyni meşel(15) bolup, uni özi terepke başlap, uniñ turmuşığa yéñi mezmun ve(16) çeksiz hüşalli... ..oş...an emesmidi?!... Şevket bilen bille bolğan u(17) çağlarda, hayat uniñğa huddi aşu çeksiz upu...tiki reñgareñ şolilardek(18) çirayli..., yé...imli... tuyulğan emesmidi?!

(19) Badamgül şu tapta, Şevketniñ aşu muñlu... közliride öziniñ(20) ğemsiz yaşli... çağlirini, ot-ateş bolup ötken, pak ve mesum(21) çağlirini körgendek boldi... Lékin ötken işlardin hazir uniñ(22) köñliride ...algini pe...et güzel ve azabli... eslimila idi, halas! Şuniñ(23) üçünmikin, goya uluğ su birdinla bösüp kelgendek, uzundin buyan...i(24) hicilli..., puşayman, ögünüş, ğorlu..., derd-elem ve ümitsizliklerniñ(25) hemmisi uniñ ...elbiniñ çoñ...ur ...atamliridin sirğip, (26) yiğilip, cem bolup, goya vol...an tağliridek partlap, sirt...a étildi, **396**(1) uniñ zerbidin Badamgül hetta nepes alalmay ...aldi. U ézilip(2) yiğlima...çi, mana şu asmini keñ yerde, tunci ...étim söygen yigitniñ(3) yénida rasa bir yiğlap, iç-...arnini boşatma...çi bolividi, lékin közige(4) zadila yaş kelmidi, etigendin béri yüz-közidin taram-taram derya (5) bolup a.....an elem ve ğorlu... yaşliri emdi ...aya...larğidur ...éçip,(6) kirpikinimu nemdiyelmidi. Şu tapta, Badamgül huddi ...aynamğa çüşüp,(7) pir-pir oylinivat...an yégane yapra...tek halsiz ve biçare idi...

(8) Şevket yene iş...a bérilip ketti, uniñ her bir urğan(9) ketmininiñ şiddetlik salmi...i goya Badamgülniñ yürek bégışığa tegkendek,(10) u tolğınatti, azablinatti. Añır u bu yerde turuvéřiške(11) çidimidi, eñ ada.....i ...étim pütün muhebbiti bilen e...idisini, puşaymini(12) bilen ögünüşini aşu bir cüp hesretlik közige yiğip, uniñğa(13) uza...tin uza... ..aridi, bir nu...tiğa tikilgen, tinep ...alğan botila...tek(14) telmürgen, möldürligen bu közlerde, goya pétivat...an ...uyaşniñ nuri(15) sorğayğan yopurma...lar üstide ala-bulimaç şola peyda ...ilğanğa oğşaş,(16) entayın acız, sus bir nur cilve ...ilivetti...

(17) “Heyr-hoş, Şevket! Heyr hoş...! -dep öz-özige (18) şivirlidi Badamgül uluğ-kiçik tinip, -men sizni sa...liyalmidim, (19) tehdit, bésimlarğa berdaşli... bérelmidim, aldınip kettim, razı boluñ!(20) Men sizdin meñgü razı!,,,”

(21) U şunda... dédi-de, şarttida ar...iğa burulup méñip ketti, (22) mañğandimu, acayip bir küç bilen güsüldep mañatti, puşayman ve(23) hesret bilen mañatti, çüşkünlük ve ümitsizlik bilen mañatti, yürek(24)-bağrı örtengen halda mañatti, ğemge pat...an halda mañatti, can(25)-cehli bilen mañatti, ħuddi élišip ...alğandek, ħamuş halda(26) mañatti, mañatti...

397(1)Pétip kétivat...an kün yoğınap, köz ça...idiğan nuri suslap,(2) asta -asta upu.....a yé...ınlaştı. Şu tapta, pütün alem uniñ ...izğuş nuriğa(3) pürkelgen bolsimu, lékin bu hayatlı... nuri uzunğa barmidi, bara-bara(4) ...uyaşniñ ...izğuş nuri aziyıp, köküç nuri ulğıyıp, bipayan zéminni(5) ...arañğulu... ..aplaş...a başlıdi...

(6) Badamgül dérise aldida sirt...a ...arap turatti, uniñ közige kök(7) asmanmu, ...izil ...oyaşmu, a... bulutlarmu körünmide, belki bu güzel,(8) reñgareñ dunya ħuddi müşükke hemme nerse külreñ körüngendek, uniñğa(9) ...arañğu ve ħunük körünetti...

(10) U va...it kütüvatatti, yaşlı... hayatiniñ añır...i demlirini(11) saet-minutlap ötküzüvatatti!

(12) “Ölimen! Maña ölümü azlı... ..ilidu!...” U tünügünla şu ...ararğa(13) keldi, ...ararğa kélividi, neççe va...ittin béri azablinip kélivat...an(14) rohi birdinla aram

tap...andek yeñgip, rahatlinip ...aldi. Lékin, ...anda...(15) ölüş kérek? Bu sual uni yene oylandurup ...oydi. Ras, ...anda...(16) ölüşniñ özimu bir gep. Beziler, bu dunyadin özimu sezmigen halda(17) şepisiz kétidu, konılar bunda... ölümni Allaniñ şep...iti, ölgüçniñ(18) betli, dep bilidu, beziler bolsa, ...atti... nale peryad bilen uza.....içe(19) can talişip, azab içide ölidu. Kişiler bunda...larni Allaniñ ğezipige(20) uçridi, gunahi kibiri çoñ, dep bilidu!... Menmu özümni suġa(21) taşlap, bu dunyadin şepisizla kéteymu-ye? Ya...-ya..., maña bolmaydu,(22) méniñ tiriklikim bu pak zéminni bulġıġan, emdi ölükimmu halal suni **398**(1) bulġisunmu?! Emise, özümni binadin taşlaymu? Yaki dora yep öleymu?(2) Ya..., umu bolmaydu! Men ularniñ zeġim yégen cesitimni körüşini,(3) iplas ...olliri bilen tutuşini ħalimaymen, zadi ħalimaymen! Ular cesitimni(4) körmisun! Çoñ anam hemişe: “Yaĥşı it ölükini(5) körsetmeydu!” deyttiġu?...

(6) U çoñ...ur oyġa patti, bu uniñ eñ aĥir...i pikir yürgüzüşü,(7) tepekkur ...ilişi ve e...il-parasitini iş...a séliši idi. Şu tapta,(8) uniñ nérviliri zillişip, tomurliri köpüp, ...anliri şuvuldap tursimu,(9) pikri normal, e...li-hoşi cayida idi. U oyla-oyla,(10) aĥiri ...anda...

ölüşniñ amalini tapti, amal tolimu azabli..., şep...etsiz(11) idi, lékin u şuni tallidi, u şuniñ bilen eñ aħir...i casaritini,(12) iradisini ve rezillikke ...arşı isyankar rohini ipadilemekçi boldi!

(13) Otta köyüş kérek! Bulğanğan, napak bu cismim otta köyüp,(14) rohim u dunyağa paklinip barsun! Bu vapasiz dunyada, bir oçum ħakimdin(15) baş...a héç nerse ...almisun!...

(16) Uniñ pikri éni..., iradisi çin idi, hayat uniñ nezeride (17) öz güzelligi bilen ...immitini yo...itividi, ölüm uniñğa ...or...unçlu... tuyulmay(18) ...aldi, bu dunya bilen u dunyaniñ sirli..., namelum arili...i goya(19) uniñğa teñri téğiniñ şimalidin cenubiğa baridiğan ravan, biħeter maşına(20) yolidek, şunda... asan hem addiy sézildi!

(21) U tün ü gün şu niyette, az-tola “seper” teyyarli...inimu ...ilip(22) ...oydi, deslep mektepniñ tonuş bir şopurdin “kiyim tazılaymen” dégen (23) gep bilen bir botulka bénzin aldı, kéyin ħuddi “kimki(24) hayatidin ümid üzse, köñilidiki hemme sözini éytivaldu” dégendek(25) dosti Ġunçe...izğa uzundin uza... bir parçe ħet yazdı...

(26) Tuyu...siz urulğan ...oñğura... Badamgülni çöçütüvetti. U ħiyaldin **399**(1) segip, dérizidin sirt...a ...aridi, hemme yerni ...arañğulu... ...apliğanidi,(2) o...uğuçılar depter-kitablırını ...oltu...lap keçlik tekrarığa kétivatatti.(3) Bir demde varañ-çuruñlu... yata...larmu, ...aynamtaş...inlik meydanlarmu boşap,(4) cimcit bolup ...aldi...

(5) Badamgül ornidin turdi, karivatniñ astidin kiçik bir ...ara(6) somkini aldı, yata...niñ otturisida turup, töt terepke eleñlep ...aridi,(7) köñlide, özige üç yıl ġemħana bolğan apa... tamlar bilen,(8) elleylitip uħlat...an sirdaş karivat bilen, hemişe nur ça...nap turidiğan(9) yoru... dérize bilen aħir...i ...étim ħoşlaştı...

(10) Badamgül putlırını teslikte sörep, hesretlik tinip yata...tin(11) çi...ti, yene néminidur untup ...alğandek, ar...isiğa ...arap-...arap ...oyup,(12) o...utuş binasınıñ aldidiki sémonet meydanğa keldi nur ve saye bilen(13) ala-bulimaç tükse kirgen keñ meydan boş hem ħamuş yatattı...

(14) Ölüm vehimisi çirmivalğan aşu ...is...iğina va...itta, Badamgül nurğun(15) işlarni-ötmüşini, hazirini ve kelgüsini; dostlirini, (16) ustazlirini, hetta ...utrap yürgen düşmenlirininimu oylap ketti. Uniñ(17) ...arıçu...i kéñiyip ketken közige özini orap turğan pütün kainatniñ(18) reñgi, tur...i, hetta şekilliri özgirip ketkenden köründi, u(19) asmanğa, yerge, közi yetküdek boşlu...niñ hemmisige toymay ...aridi.(20) Uni tuğup östürgen bu diyardiki heyvetlik tağ, ezim derya, ...edim(21) tupra..., sap hava, ğubarsız gül-giyahlar uniñ ...elbide acayip uluğ (22) héslarni oyğat...an, yétildürgenidi. U hayatni söyetti, ...edirleytti,(23) insani, dostlu...ni, söygü-muhebbetni uluğlaytti. Emma...

(24) Emma, otturida u kütmigen şumlu..., ğıyanet, vapasızli... körülüp,(25) uniñ yüriki sovidi, bunda... rezillik uniñ asmandek keñ(26) köksi-...arniğimu siğmidi, uniñ mesum kelbi ğorlu..., nomus ve **400**(1) puşaymandin ibaret tağdek ahanetler bilen ...aynap-téşip, uniñ(2) mulayim, nazuk tebiitini birdinla özgertivetti. Vucudidin

...açanlardur(3) yoşurunup yat...an vehşiylik birdinla sirt...a étilip çi...ip, hemmini(4) astin-
üstün ...ilidiğan küçke aylandı! Mana hazır Badamgül şunda...(5) halette, şunda... elpazda idi,
uni tosüp bolmas bir vehşiy küç öz(6) ilkige alğanidi!...

(7) U birdinla ğeyretke keldi, baya pütün ezayını ...aplığan soğuk (8) titrekmu
peseydi. U temkin, bimalal heriketler bilen somkini açtı,(9) botulkinı aldı ve ...ap...ara,
bucğur çaçlıridin başlap beñzinni ...uyuş...a(10) başlıdı...

(11) Uniñ bozarğan népiz kalpukliri goya tğimes gēpi bardek, (12)
ömellinetti, midirlyatti, titreytti...

(13) Nazuk, yumran beden sési... bēnzın bilen tolu... höllendi,(14) sereñge
çé...ildi, bēnzın lappıda tutuşup ot köydi, köygendimu,(15) çaraslap, lavuldap köyüşke
başlıdı. Lékin néme üçündür, Badamgül(16) goya köksige o... tēgip, tēnidin oçu... éçilip, şu
yoçu...tin yé...imsiz,(17) soğuş... şamal kirip, otlu... yūrikini sovutuvat...andek(18)
endikip, şürkinip, ...atti... biaram bolup ketti...

(19) U şu tapta, ğuddi ...arañğı ormanlı...ta ézip ...alğan sepdaşlırını (20)

...ut...uzuş üçün, yūrikini meşel ...ilip yol başlığan danko¹dek,(21) bedininidiki can
...ağşıtip köyüvat...an şiddetlik ot bilen etrapidiki(22) barlı... rezillik, şumlu... ve
nahetçiliklerni, öz bēşiğa kelgen cimi(23) nomus ve ğorlu...larnı bir yoli köydürüp,
külını kökke(24) sorıma...çidi...

(25) Yoru..., azade siniplarda, héç iştin ğeversiz kitab o...up, **401**(1) şérin söhbet

...urup olturğan o...uğuşlar tuyu...siz añlanğan ...atti..., (2) mudhiş bir avazdın çöçüp kētişti.
Dérizisi meydanğa ...araydığan siniptikiler(3) sirt...a boyundap ...arap, meydanda lavuldap
köyüvat...an bir parçe(4) otñın tinimsiz pir...ırap, domılap yūrgenlikini körüp heyran
...élişti(5) ve bir-birige ğever ...ilişip, güldürlep siniptin çi...ti...

(6) Badamgülñ köyük azabıda tovlavat...an nalisi ğuddi padiçiniñ(7) muñlu...
néyidek yürekni ézettı...

(8) Ene şu çağda, asmanmu ...ehrige keldi, ça...ma... çé...ip, güldür-(9)mama

dehşetlik güldürlidi, huddi birsi epsun o...uğandek, oçu...(10) havadin taraslap yağmur çüşti. Meydanda girelişip, patpara... bolup(11) turğan kişiler birde, şar...irap yağmur yéğivat...an aydiñ asmanğa, birde,(12) lavuldap ot köyüvat...an hamuş yerge ...arap “kimdu bu? Kim özige ot(13) ...oyğandu?” déyişip, hañva.....an, ciddiyleşken halda, turup ...élişti...

(14) Tolunay möldürlep turğan oçu... asmandin mana muşu ot(15) köyüvat...an kiçikkine yerge taraslap çüşüvat...an bu(16) yamğur adettiki yağmur emes, belki ayniñ yéşi idi, aşu égiz, payansız boşlu...ta(17) hemmini körüp turğan nurlu... ayniñ ...atmu ...at azab ve horlu...larğa paylimay,(18) özige ot ...oyup bergen aciz, mesum bir ...izniñ bihude ölüp(19) kétivat...anli...ini körüp, çidimay tökken yéşi idi. Bu yaş eyni va...itta,(20) otni öçürüp, bigunah ...izni ...ut...uzuş üçün sel bolup (21) çüşken hasiyetlik ay yamğuri idi!...

¹ Danko-Gorki’niñ “Ezirgil Momay” namli... hékayisidiki bir ...ehriman.

(22) Ay yamğuri yéğivat...an şu çağda, ...ula...niñ dap perdisini yérip,(23) köñülñiñ nazuk yerlirini biaram ...ilidiğan dehşetlik bir avaz añlandı.(24) Bu, Badamgülñiñ eñ aħir...i ...étim hayat bilen hoşlışıp, “ana”(25) dep tovliğan eñ nadametlik, eñ armanlı... ve eñ mu...eddes avazi(26) idi!...

402(1) Adem dégen şunda... nerse: Bu dünyağa yığlap tuğulidu, bu(2) dunyadin rencip ölidu. Badamgülmu mana şunda... ketti. Uniñ cismimu,(3) rohimu mana şu ana tupra.....a-özini bé...ip östürgen séħiy, lékin(4) héssiz tebietniñ keñ ...oyniğa siñip ketti. Mana şuniñdin başlap,(5) uniñ azab-o...ubetler içide uza... tolğanğan cismi, hésabsız derd(6)-elem, nomus ve ħorlu... içide puçulanğan rohi meñgülük aram taptı.(7) Şunda... güzel ve pütünsürük bir ...izdin eñ aħirida bu dünyağa ...algini(8) pe...et bir çañgal yumşa..., soğuş... külla boldi!...

(9) Badamgülñiñ ölümü kişilerge ħuddi asmandin tuyu...siz serever(10) yultuzi é...ip ketkende...atti... bilindi, el hazisi pelekke yetti,(11) köz yaşlar sel bolup a...ti!...

(12) Ğunçe...iz ikki küngiçe ésige kélelmidi, beħtsiz dostığa(13) ...atti... iç ağıri...i tartıp ketti. U sirtta ançe körünmigeçke, bugün(14) çüştin kéyin A...niyaz uni yata.....a yo...lap keldi. U ħuddi uzun va...it(15) késel tart...an ademdek karivatta şümşiyip yatatti, uniñ cismimu,(16) rohimu zeiplişip ketkenidi, közliri olturuşup, çirayi tatarğan,(17) pütün tur...idin téħiçe éğir hazidarlı... çi...ip turatti.

(18) A...niyaz uniñdin hal soridi, köñlini yasidi, aħirida, şu(19) kéçidiki dehşetlik işni yene tilğa élividi, Ğunçe...iz ħuddi(20) carahet éğziğa gaççida piça... salğandek aççı... tolğınip ketti.

(21) -Özümnı zadı keçürmeymen, men şu küni némiş...a kinoğa(22) kettim he!? -deytti A...niyaz özi bilen özi sözleşkende **403**(1) ħursinip, -bolmisa, men uni ...ut...uzup ...alattım... Ço...um(2) ...ut...uzattım!...

(3) -Baş...ılar unda... ...ilmidi demsiz, A...niyaz aka, -dédi Ğunçe(4) ...iz ökünüp turup, -lékin u var...irap, yügürüp héçkimni yéniğa(5) keltürmidi, tuyu...siz yağ...an

yağmurmurmu kar ...ilmidi... Te...dir şunda...(6) iken... Biz siniptin meydanğa çı.....anda, u
ahır...i nepeste ...aptiken...

(7) Ğunçe...iz şüklep ...aldi, u emdi içide ünsiz yiğlavattı, (8) yaş közidin
emes, yürükidin é...ivatattı...

(9) A...niyaz uniñğa yene bir dem teselli bérıp, özini mu yiğidin aran(10) tutup
çı...ıp ketti. Ğunçe...iz birer saettek ésedep tolğınıp yattı,(11) kéyin asta ornidin turup,
Badamgülniñ kariviti yéniğa keldi. U her(12) küni déğüdek, uniñdin hatire bolup ...alğan
orun-körpilerni, u(13) tut...an ...aça-...umuç, depter kitablarnı bir ...ur retlep ...oyattı ve(14)
retligeç silayttı, purattı. Uniñ nezeride, Badamgül yat...an, olturğan (15) yerlerdin, u
tut...an nersilerdin hemişe bir hil bihi, encür hidige(16) oğşaş “cennet mévisi”niñ puri...i
kélip turattı...

(17) Bugün u, orun-körpilerini retlevétip, yot...anniñ ...étiğa ...isturulğan(18) bir konvértni tépivaldi, konvértniñ üstige “dostum Ğunçe(19) ...izğa ħas” dégen tonuş ħetler yézilğanidi. Ğunçe...iz konvértni aldirap(20) yırtıp, ħetni suğuruvaldi, üç bet népiz ...egezge retlik, (21) çirayli... yézilğan ħet munda... başlanğanidi:

(22) “Ğunçe...iz, bu méniñ saña yazğan tunci hem aħir...i ...étim...i(23) dostlu... ħétim. Addiy hem erzimes bu ħet mendin saña ...alğan birdin(24) bir hayatli... yaldamisi bolup ...alar!

(25) Dostum, turmuş maña untulğusiz ders bedri. Emdi men(26) ...anda...tur meñgülük muhebbet, vapadar yigit, beħtlik turmuş, güzel **404**(1) hayat dégenlerni ħam ħiyal ...ilmaydiğan boldum. Şuniñdin kéyin méniñ(2) ...elbimmu, cismimmu aram tapti!...

(3) Menmu silerge oħşaş o...up, bilim élip, cemiyet üçün (4) yaramli... bir adem boluşni köñlümge pükkenidim. Lékin yaramli... adem boluş(5) yoli unçe oñay emeksen, umu egri-to...ay, hetta intayin(6) azabli... bolidiken, u hergizmu bizge oħşaş aciz ...izlarğa ayrimçe(7) ğemħorlu... ...ilmaydiken! Oylap ...arisam, men neççe va...ittin béri,(8) ħiyaliy beħt-saadettin mest bolup yürüptimen! Emdi béşim ...atti...(9) taş...a tégip hoşumğa kelgende, özümniñ bekmu kéçinkenlikimni hés(10) ...ildim. Her küni, hemişe ğem-ğusse, derd-elem bilen yürüp,(11) ilim-penniñ tar, ...istañ yolliri bilen ço.....ia çi...imen déyiş(12)-ħuddi miñ bir kéçe hékayilirdiki epsanilerdek iş iken!...

(13) Dostum, men ölmekçi! Méniñ bu keskin ...ararım belkim kişilerniñ(14) nezeride, intayin bolmiğur, éçinişli... iştu! Lékin hazır mende(15) bu dünyada yaşığudek küç-...udret, sevr-ta...et dégen nersiler ...almidi!(16) Men dilimğa meripet şamini ya.....an ustazım Selim Ependini(17) töhmet o...i bilen yi...ittim. Bu leniti iş bilen men özümniñ ...edir(18) ...immitimni yo...atım, namım yerge uruldi, şenim bulğandi! Dereħke(19) yapra... ...ançili... zörür bolsa, insanğa vicdan, pezilet dégenler şunçilik(20) zörür! Lékin men vicdansızli... ...ildim, insaniy peziletini yo...attım!(21) Yaşli... hayatniñ zinnet-körki

bolğan rohi pakli..., halal niyet(22) dégenlerdin mende esermu ...almidi! Men Selim Ependini her bir körgende,(23) özümniñ bu danyada téhi hayat yürüvat...anli...imdin ...atti... nomus(24) ...ildim, ökündüm! Méni aldap, ...or...utup, muşu koylarğa salğan Havaz(25) Yétekçi, Zayit dégenlerdin téhimu ...atti... yirgendim, nepretlendim! Men(26) Havaz Yétekçini o...ut...uçi süpitide hürmet ...ilattim, lékin u adem emeksen, **405**(1) uniñdin yürek ademniñ emes, belki töt putlu... vehşiy,(2) yirt...uç hayvanlarniñ yürüki iken! Uniñ köñlige şeytan uva saptiken,(3) u her ...anda... şumlu...larni ...iliştin yanmaydiken! Zayit toğrisida(4) sözlimeyla ...oyay, uniñ tomurlirida e...ivat...ini ...an emes, evrezniñ(5) sési... yundisi iken!...

(6) Dostum, méniñ bir neççe saetlikla va...tim ...aldi, bu hetni(7) yazğıçe némilerni oyliğanli...imni bilemsen? Menmu hayatni söyettim, muhebbetni(8) ...edirleyttim, ademler bilen bille külke-ça...ça... içide hayat(9) yürüşni halayttim. Lékin, hazir méniñ ...elbim bir parçe ...ağçirap ketken(10) ...a...as yerge aylinip ...aldi. U emdi şerin hiyallardin, méhir-muhebbet,(11) dostlu...tin, ...izginli... ve ümidtin pütünley merhum boldi.(12) Azab-o...ubet maña ...ıştiki mudhiş borandek hucum ...ilip keldi,(13)

men uniñdin özümni mudapie ...ilalimidim, poreklep éçilivat...an hayat(14) gülüm tozidi!... Men ...ayǵu-elemlerni çörüp taşlap, ...anuniyetlik,(15) a...ilanilik bilen yaşaşnımu oylap ba...tim, lėkin vucudumdın bunda...(16) i...tidarnı tapalimidim, her ...ançe ...ilipmu, özümde yaşaş casaritini(17) turǵuzalimidim!... Hıuşalli...niñ peyzini sürüş asan iken dostum,(18) lėkin, derd-elemniñ höddisidın çı...ma... tes iken! U maña oǵşaş(19) çüşkünleşken, rohi zeip ademni tapsa, téhımu küçüyüvalidiken!(20) Rast, danişmenler éyt...andek ademge hemişe eñ yé...in turidiǵan nerse(21) ecel; eñ yira... turidiǵan nerse arzu-arman oǵşaydu. Men buni öz(22) turmuşumdın téhımu çoñ...ur hės ...ildim!

(23) Ésiñdimu, ötken yili biz Şékspirniñ “Otéllo” dégen tragédiyisini(24) bille körgenidu.... Eserniñ aǵırıda, Otéllo nomus ve(25) puşayman azabiǵa çidimay, özini ...iliç bilen boǵuzlivalidiǵu! Unın(26) ...eyser rohi maña medet boldı, çünki şu künlerde, ménimu çidiǵusız **406**(1) nomus, puşayman, ħorlu... avabi çirmivaldı, menmu buniñdin pe...et(2) ölüm bilenla ...utulmisam, baş...a yol ...almidi!

(3) Dostum, men özümniñ ketkenlikimge hergiz ...ayǵurmaymen,(4) éçinmaymen! Lėkin özüm bilen bille téhı yoru... dunyaǵa köz açmıǵan(5) bigunah bir naresidini bille élip kėtivat...anlı...ımdın ...ayǵurimen,(6) éçinimen! Rast, uniñda néme gunah? U tuǵuluşı, bu dunyaniñ(7) rahet paraǵitini körüşı kėrek idiǵu?! Yene bir turup, Zayitte(8) saǵta, rezil bir ademniñ puştınıñ bu dunyaǵa turılıp, hayatni, güzellikni(9) dadisiǵa oǵşaş bulǵap ...oyuşını oylap, özüm bilen bille élip(10) ketkinimmu yaǵşı boldı dep ...araymen! İş...ilip, umu men bilen bille(11) ketti, bihude törelgen bala bu dunyaǵımu bihude bolup ...almisun!...

(12) Hıoş, men kettim dostum, saña, elvida! Razi bol, men(13) sendin razi! Men u dunyaǵa kėtivétip, Alladın tilidim: Hey keremlik(14) Hıuda, eger sėniñ ...udret-ilahiñ rast bolsa, adem siya...iǵa(15) kirivélip, bu dunyaniñ güzelligini, beǵt-saaditini, tinç-asayışlı...ini(16) buzuvat...an Havaz Beǵtidek, Zayittekin cin-şayatunlarnıñ (17) cacisini bergeysen!...”

(18) Hət Ğunçe...izniñ ...elbide bésilğusiz bir gusse oyğatti,(19) taramlap a.....an köz yaşlırı ...égezni höllidi. U şunda... mulayim, cimğur(20) dostiniñ şunçe köp sir ve azablarnı içige siñdürüp, bu dünyadin(21) nadamet bilen ketkenlikini oylap, téhımu hesretlendi. Hət uniñğa(22) ...atti... tesir ...ildi. Oelbide bésilğusiz çu...an ...ozğatti, u azab ve(23) séğiniş içide oylaytti, piçirlaytti...

(24) “Adem hemişe méhir-muhebbetke mohtac bolidu, bizge oğşaş(25) ...izlarniñ ...elbigе nisbeten éyt...anda, méhir-muhebbet huddi ...uyaş(26) nuriğa oğşaş illi...li... beğş étidu. Lékin, Turmuş dostumğa bekmu 407(1) soğu... muamile ...ildi, uniñğa ehtiyacılı... bolğan méhir-muhebbetniñ(2) orniğa, hırlu..., nomus ve derd elem berdi!... Bu nersiler asta(3)-asta yigilip, cem bolup, aħır küçlük bir taş...inğa aylinip, uni(4) huddi bir tal aciz yopurma...tek, öziniñ rehimsiz ...oynida ğer... ...ilivetti!...(5) Ah, Badamgül! Nedise dostum?!...”

(6) Ğunçe...iz yaş bilen ħireleşken közlirini sürtüp, hetke yene(7) bir ...étim köz yügürtti, het emdi uniñ daimli... sirdişi, dildişi(8) ve hemrihi bolup ...aldi.

(9) Badamgülüniñ ölümü goya Zayit...a yéñidin hayatli... beħş etkendek(10) ħuşalli... bolup tuyuldi. Şu kéçidiki paciedin kéyin, u aramħuda(11) uħlaydıġan, aġzi tétip tama... yeydiġan boldi. Kéyinki künlerde,(12) Badamgül uniñġa ħuddi canġa tikilip turġan bir ħil tehdit,(13) vehimidek bolup ...alġanidi. U, Badamgülüniñ künlerniñ biride levzidin(14) yénip, özi bilen Havaz Beħtini paş ...ilip ...oyuşidin ensireytti. (15) Uniñ oyġan, muñlu... közliri, mecnun süpet ...iyapiti, hemişe némidindur(16) ħudüksirep, ala...zadilik içide yürüşü Zayit...a hamam bir küni(17) e...ilge kélip, he...i...iy ehvalni aşkarilap ...oyidiġandekla sirli..., ġumanli...(18) tuyu...lattı. Badamgül bir kün hayat bolsa, uniñ béşidiki(19) vehimimu bir kün mevcut idi. Şuña u perişan idi, kéçe-kündüz(20) bir ħil sarasime ve ensizlik içide yaşaytti...

(21) Badamgülüniñ tuyu...siz ölümü uniñ turmuşni astin-üstün(22) ...ildi, u ...elbini çirmivalġan éġir derdtin ...utulġandek yénik ve azade **408**(1) nepes aldi. Emdi u, bu dunyaniñ erkisidek, ħocisidek halıġançe(2) oynap, külüp, ħatircem yürse boluveretti. Köñli ħatircem bolividi,(3) emdi uniñda icadiyet toġrisida yéñi arzu-hevesler(4) tuġuldi, uniñ oyliġan mavzuliri köp idi, u dosti ...asim şepereñ(5) (u hemişe kéçisi kitab körgeçke, sava...daşliri uni şepereñ(6) deytti) Özbékçidin tercime ...ilip bergen “Süret”, “Başsız Heykel”,(7) yine Poşkinniñ “Siganlar” ...atarli... dastanlirini o...up çi.....andin(8) kéyin, aşunda... bir katta dastan yézip, birdinla nam çi...irişniñ pilanini(9) ...urdi, lékin ...edemni ...anda... élišni bilmeytti, pikri ħire,(10) tepekkuri mucimel idi, hetta tesevvurimu yo... déyerlik idi.(11) Şunda... turu...lu..., uniñ özini çağlimay bunda... çoñ ġeyretke(12) kélişige, yine bir tereptin ötkende Seley ...aşañniñ uni “oġut şairi”(13) dep mesħire ...ilġanlı...imu bir seveb bolġanidi. Şu ħiyal bilen u(14) ħuddi bir kéçidila tuyu...siz buldu...lap çi.....an bula...tek, uluġ(15) dastandin birni yézip, öziniñ topiġa kömülüp ...alġan göher ikenlikini,(16) baş...ılarniñ bolsa, yénidiki göherni sézilmigen dötler(17) ikenlikini ispatlima...çi boldi. Lékin u ...aġiniñ héç...açan bir kéçidila(18) özgirip, bulbuldek sayriyalmaydiġanlı...ini, şéiriyet hergizmu bir(19) ikki kündila tecrube

...ilip, tuyu...siz neticisi çi...idiğan fizika(20) yaki ħimiye emeslikini oylap ba...miğanidi.

(21) Şuňa u uzunġiçe öziniñ bunda... baş ayıġı yo... pilani içide(22) sersan bolup yürdi, sersanli...tin uni yene Havaz Beħti(23) ...uz...uzdi.

(24) Badamgül ölüp, yoşurun bir apet yiltizi késildi, (25) -dédi u Zayitniñ köñlidiki dastan yézişi pilanini çalgıtip, -lékin(26) köñlüm yene bir apetniñ barli...ini sézip turuvatidu...

409(1) -Yene ...anda... apet u? -Soridi Zayit holu...up.

(2) -Siz Badamgüldin birer nersiniñ ...alğanli...ini sezmiñizmu? (3) -dédi Havaz Beħti sinçillarğa ħas guman ve sezgürlük bilen, -mesilen,(4) ħet yaki vesiyet sözi dégendek...

(5) -Ya..., méniñçe unda... nerse yo...tu...

(6) -Yo... bolup ...alsa yaħşi, lékin bar bolup ...alsıçu? -Havaz(7) beħti közlrini

...isip, danali... bilen pikir yürgüzüşke başlıdı,(8) -her...anda... adem ölüştin burun

könlidiki geplirini ...ilivéliş...a(9) aldiraydu, uniñ üstige, Badamgülniñ ölümni unda...
tuyu...siz, tasadipiy(10) ölüm emes, belki uzun va...it oylinıştin ötken, ...ilidiğanni(11)
...ilivélip, deydiğanni devélip bolğan ölüm! Şuña, u ço...um bir nersini(12) ...aldurup ketti.
Eger şunda... bolsa, u biz üçün muddetlik(13) partlaydiğan bomba bolidu, oğşaşla,
yoşurun ħevptin ...utulalmaymız!

(14) -Emdi ...anda... ...ilimiz? -Zayitniñ közliri çekçeydi,(15) könlige yene
vesvese çüştü, katta dastan yéziş pilanimu tiripiren(16) bolup ketti.

(17) -Siz Badamgülniñ yé...in dostlirini tiñ tiñlap bé...iñ, eger(18) öziñiz
yé...inlišalmisiñiz, işençlik ...izlarni ularniñ arisiğa(19) kirgüzüñ!

(20) –Bolidu, men şunda... ...ilay! (21) –

Emise, derhal tutuş ...iliñ!

(22) Havaz Beĥtiniñ bunda... tuyu...siz dana hem segek bolup kėtişide(23)
muhim bir seveb bar idi.

(24) Yé...indin béri, uniñğa nusret yüzlendi, beĥt ...uşi béşiğa(25) ...onuş aldida
turatti. “Havaz Beĥti fakultét...a mudir bolidiken,(26) Ya...up Kérimi ikkinçi sepke
ötidiken” dégen gepler yu...iri- töven, **410**(1) çoñ-kıçıkniñ ağızida é...ip yüretti, kadirler
ĥizmitige mesul(2) muavin şuci semer tömürmu bu iştin uniñğa éni... bişaret bedri,(3)
hemme iş pütkenidi, pe...et partkom bir yiğın éçip, aĥir...i ...ararni(4) çi...arsila bolatti. Del şu
çağda, kütülmigen bir iş yüz bérip,(5) turmuş yene astin, üstün bolup ketti. Havaz
Beĥtiniñ közliridiki(6) ĥuşalli..., temenna uç...unliri birdin yo...aldi, yé...indin béri peyda
bolğan(7) şadiyane keypiyattin esermu ...almidi, goya közge körünüp ...alğan(8) ĥelibe
tuğliri yi...ilip, ümid çırağliri öçkendek boldi...

(9) Turmuş dégen acayip-de! U baştin-ayağ türlü tasadipiyarğa(10) tolğan
bolidu. Cin ruñ béyciñdin ...aytip keldi, kelgendimu,(11) semirip, a...irip, rohlınıp keldi,
çoñ tekşürüşte, u rak késili(12) bolmay çi...ti, bu ĥever bezilerni ĥuşal ...ilsa, bezilerni
biseremcan(13) ...ilivetti. Lékin u ...aytip kelgen küni ayrodromğa yene birinçi bolup,(14) öz

va...tida ...arisini körsetmigen, hazır biseremcan boluvat...an(15) “sirdaşlar” çandurmay ömilep çi...ıştı, özliriniñ ħudadin şunda...(16) boluşını tiligenliklerini aǵzidin şala çaçritip turup éytişti,(17) ħuşallı...tin köz yéşi ...iliş...an boldi. Lékin, bu tesirlik körünüşler(18) cin roñğa ...ilçe tesir ...ilmidi, çünki u ħéli e...lini tap...an,(19) hayatni, ademlerni burun...idin obdanra... çüşinip ...alğanidi. U kélipla(20) iş başlivetti, bir munçe kadirleriniñ, şu ...atarda Havaz Beĥtiniñmu(21) te...diri özgirip ketti. Bu toǵrida cin ruñ partkom yığınida çüşendürüp:(22) “Men bir ölüp, bir tirildim, bu ...is...iğina va...it maña bir ömür(23) yetküdek sava... bedri!” dédi.

(24) Turmuş tuyu...siz astin-üstün bolup ketken bunda... davalǵuş(25) peytide, eger Havaz Beĥtiniñ Selim Ependige ...ilğan ziyangeşlik(26) ehvali aşkariliniş ...alsa, ohoy!... U çağda uniñ hazır...i siyasiy **411**(1) yétekçilik orni tügül, addiy o...ut...uçili...

salahiyitini sa...lap(2) ...ilişmu besi müşkül idi! Şuña u, öziğe téğişlik işlarniñ hemmiside(3) nahayiti éhtiyatçan hem segek bolup ketkenidi...

(4) Zayit héç...ançe küçimeyla yéñi bir uçurğa ige boldi. U Ğunçe(5) ...izniñ yata...dişi ayzim uma...ni kinoğa apirip sözleşividi, uniñ(6) vat-vat ağızi bésilmayla ketti:

(7) –Rast, Badamgül ğet yézip ...aldurğandek ...ilidu, (8) Ğunçe...iz pat-pat béşini yot...anğa pürkep, bir ğetni o...up yığlap kétidu,(9) u ğette cezmen nurğun nersiler yézilğan...

(10) -Şu ğetni ...olğa çüşürgili bolarmu ayzim? -Soridi Zayit(11) ...izni ...oltu...lap kélivétip.

(12) -Şunda... ..ilişniñ zörüriyiti barmu? -Ayzim oma... uniñdin(13) yandurup soridi.

(14) –Bar, eslide u ğetni maña yézişi kérek idi, -dédi(15) Zayit ğuşenlik ...ilip, -lékin dosti Ğunçe...izğa yézip ...alduruptu,(16) menmu bir körüp ba...ay deymen, çünki uniñdin ...alğan birdinbir(17) teverruk nerse şu ğet-de!

(18) -Eger sizge kérek bolsa, men bir amalini ...ilip ba...ay, (19) -dédi ayzim oma... Zayit...a yahşi körünüş üçün, -bir ...étim Ğunçe...iz(20) u ğetni yastu...iniñ arisiğa yoşurup ...oyğandek ...ilividi...

(21) -Etila ...olğa çüşürüñ, buniñ bedilige nurğun enam ve yahşili...larğa(22) érişisiz!

(23) Zayit bu gepler bilen uniñğa ittipa.....a ötküzüş hem imtihanlarda(24) yardım ...iliş bişaritini bergenidi.

(25) –Bolidu, men ço...um ...olğa çüşürimen! -dédi ...izmu köñlide(26) bir nersilerni pemlep.

412(1) Ayzim oma... çiray-şekli kélişken, figorisi cayida ...iz bolsimu,(2) lékin e...li na...isra... idi, bu işta uniñ e...ilsizliki mana men(3) depla çi...ip ...aldi. U ğetni tépiş

üçün, huddi yin purap kelgen(4) ittek, yalğuz yata...ta u yer-bu yerni timis...ilap, uçriğanla nersini (5) titi...lap yürüp, hetni tépivaldi. Zayit bilen Havaz Behtini goya ğayibane(6) ecel o...idek vehimige sélip ...oyğan het aħir ularniñ ...oliğa(7) çüşüp, öziniñ küçlük tehdit ve hevpini yo...atti!...

(8) Hetniñ tuyu...siz yo...ap kėtişi Ğunçe...izni çoñ...ur oylandurup(9) ...oydi. Kéyinki künlerde, u asta-asta ésige kélip, hettiki(10) mezmunlarni barġanséri çoñ...ur çüşengen, uniñ Havaz Behti bilen Zayitniñ(11) sumlu...lirini éçip taşlap, Selim Ependini ...ut...uzup ...alğudek(12) ilahiy ...udretke ige ikenlikini sezgen, şuña uni teşkilge tapşurup(13) bərişniñ zörülükini hés ...alğanidi. Het del mana şu va...itta(14) yo...ilip uni hem heyran ...aldurdi, hem gumanlandurup ...oydi. U uyan(15) oylap, buyan oylap, aħir bu iştin A...niyazni heverlendürüp ...oyuş(16) niyitige keldi

(17) –Apa!... Yaman boptu, bek yaman boptu! -dédi A...niyaz hemme(18) geplerni añlap bolğandin kéyin ħursinğan, tit-tit bolğan(19) halda, -nahayiti ecellik pakit iken, birer gumanlanğan adimiñiz(20) barmu?

(21) -Bizniñ yata...tiki ayzim oma...tin guman ...ilivatimen, -dédi(22) Ğunçe...iz ħéli işenç bilen, -ötken küni u tuyu...sizla Badamgülniñ(23) gépini ...ilip, ħet, vesiyetname dégendek nersilerniñ iz-dérikini(24) ...ilip ketkenidi...

(25) -Siz dégenmidiñiz?

(26) –Hee, maña ħet ...aldurup kétiptu dégenidim.

413(1) -Éni... boldi, ħet cezmen şularniñ ...oliğa çüşüp kétiptu,(2) -dédi Zayit çoñ...ur ökünüş bilen, -Havaz Yétekçi boş(3) emeksen, ular yine ça.....an çikiptu!... Boldi, emdi bu işni bizge(4) ...oyup bériñ, sizge rehmet Ğunçe...iz!

(5) A...niyazniñ çışliri ğuçurlap, yoğan ügilik misreñ ...olliri(6) elemdin titrep ketti. U özi bilen özi sözleşkendek pes, lékin(7) ğezeplik avazda munda... dédi:

(8) -Hey Zayit, hey Zayit! Sen néme oylap, némilerni ...ilip(9) yüridiğansen!? Bizni gep ...ilmidi, dep eskilikiñni ...iliverme, gaça(10) adem çöçüre yégende sanyalmisimu, lékin köñlide hésabini bilidu! Bu(11) dunyaniñ işliri hergizmu séniñ ve Havaz Yétekçiniñ ħiyali, iradisi(12) boyıçe bolup ketmeydu!...

(13) Zayit ħuddi muselles içip ...iyamiğa yetken ademdek, közlirini(14) ħumarlaşturup, ğalda ğuldañ méñip kélivatatti. Metkérem(15) Met...asim uni ar...a tereptin u yaħşı köridiğan ata... bilen ça...irdi:

(16) -Zayit şuci, toħtaña, muhim gep bar!

(17) Zayit toħtidi ve yérim burulup, gédeygen halda soridi: (18) -Ĥoş, néme gep yoldaş Metkérem?

(19) -Yaħşı gep! -dédi Metkérem Met...asim yé...inlap kélip,(20) -sizni men asiyeñiñ ornida kinoğa tekliip ...ilma...çi?

(21) –Asiye?...

(22) Bu isimni añlap, Zayitniñ yürekleri oynap ketti.

414(1) Bu ...iz edebiyat fakultétiğa bu yıl kelgen yéñi o...uğuçılardin(2) idi, u Metkérem Met...asim bilen bir yurtlu... bolup, uni akisi ornida(3) köretti hem öziniñ himayiçisi dep biletti. Yé...indin béri(4) Zayitniñ bu ...izğa közi çüşüp ...alğanidi. Vucudida muşu mu...eddes(5) şer... zéminida ösken ayallarniñ enenivi güzilliki cilve ...ilidiğan(6) oma..., mulayim bu ...iz şu künlerde, Zayitniñ es-hoşini yo...itip(7) ...oyğanidi.

(8) -Asiye bilen bille kinoğa barma...çi idu..., -dep(9) çüşendürüşke başlıdı Metkérem Met...asim, -sizgimu bir béletni ...oşup(10) alğum keldi, ...arisam, siz u ...izniñ péyida yürügendek ...ilisiz....

(11) -E...iliñizge barikalla, Metkérem, -dep hayacanlinip ketti(12) Zayit, - ...araña, köñlümdikini bilip, ağınidarçılık ...ilğiniñizni!(13) Himmitiñizge rehmet, men buni hessilep yandurimen!... Oaysi kino(14) iken, ...aysi kulub...a barimiz?

(15) -Şañheyde işlengen “Kökergen Ouru... Dereh” dégen kino,(16) saet sekkizde “C S D C” kulubiğa barimiz.

(17) –Bolidu, men teyyar!

(18) Ular saet sekizge çarek ...alğanda, mektepniñ ar...a yoli bilen(19) hañçiñ terepke ...arap mañdı.

(20) -Asiye ...éni? Bille mañmamdu...? -Soridi Zayit aldi-ar...iğa(21) ...arap ...oyup.

(22) -U yene bir ağinisi bilen aldimizda ketti, -dédi Metkérem (23) Met...asim uni hatircem ...ilip, -kinoğanida uçaşma...çi boldu..., töt(24) bélet bir yerniñ!

(25) İkkisi çoñ yolğa yé...in yerdiki ciñdilikniñ yéniğa kelgende,(26) ...arañğulaş...an cigdilik içidin tuyu...siz üç adem çi...ip, **415**(1) ularniñ aldida toğra turdı. Zayit hire-şire ...arañğulu...ta bir ...arapla(2 ularni tonidi ve biraz heyran bolğandek dud...lap soridi:

(3) –Néme... Siler... Silermu kinoğa baramsiler?

(4) Ularñ içidin birsi ...opal avazda menilik cavab berdi: (5) -Ya..., biz barmaymiz, muşu yerde kino ...oyimiz!

(6) Zayitniñ tuyğun yürüki bir nersini sezgendek ...atti... so...up(7) ketti, aldida turğan bu adamlarniñ çirayi, ...iyapiti ve elpaziğa ...arap,(8) u öziniñ ...ilta...a çüşkenlikini bildi-de etrap...a ala...-cala... ...arap(9) pitirap ...aldi.

(10) –Oéni, bu ya...a merhemet Zayit şuci! -dep cigdilik terepni (11) körsetti

Seley Oaşaň, -bu yerde sizge “Cinayet ve Caza” (12) namli... mehsus bir kino
teyyarlanğan, bille körimiz!

(13) Zayit ...açma...çi bolup ar...ığa ...ayrilividi, alli...açan teyyarlinip(14) turğan
A...niyaz bilen Gayit Mayit kap ...ilip patañdin aldi, Seley(15) uniñ mürisidin tutti.
Metkérem Met...asim gecgisidin ittirdi, Zayit(16) ğidiñ-pidiñ ...ilalmay ...al-di, töt
sava...daş uni ittirip, sörep(17) cigdilikniñ içkirisige élip kirip ketti...

(18) Aydiñ kéçe idi, ay şolisi ...oyu... cigde şahlıri bilen(19) sarğayğan yopurma...lar arisidin ötüp, ...arañğulu.....a çökken derehzarlı...ni(20) ala-bulmaç yorutup turatti, ademsiz cimsit boşlu.....a aylanğan(21) bu pinhan makandin pişip ...uruş...a başlığan ot-çöp, gül-giyahlarniñ(22) bir birige arilişip ketken çüçük, huş buy hem ...ansi... (23) puri...i tar...ilatti. Etraptin, uy...usiriğan ...uşlarniñ anda-sanda (24) sayraşlırimu añlinip turatti...

(25) Töt sava...daş Zayitni ...atti... ...isma.....a aldı, ...olini bir tal(26) boğuşta bağlap, otturida öre turğuzdi, uniñ aldida Seley, ar...ida **416**(1) A...niyaz ikki teripide Gayit Mayit bilen Met...érem Met...asim sepras(2) turatti.

(3) –Ağıniler... Bu néme iş özi? -dédi Zayit téhçe pétidin(4) çüşmey, -hey Seley, siler zadi néme ...ilma...çi?!

(5) Ağiziñni yum! -dédi Seley birdinla var...irap, -méniñ(6) ismim Seley emes, Nöşirevan adil. Men bugünkü muşu adalet sotiniñ(7) baş sotçisi! Evu ar...iñda turğan kişi bu dunyadiki zulmetlerni (8) köydürüş üçün kelgen ot hudasi Promiti! İkki yéniñda turğini,(9) caza ezraili Munkir bilen Nekir! Emise, sot başlandi, devager(10) sözlise bolidu!

(11) A...niyaz sözleşke başlidi, uniñ avazi métaldek soğu... hem(12) ...atti... idi. (13) –Zayit, sen bizniñ arimizğa tiliñ bilen tiken téridiñ,(14) emdu u tiken yürekke ...adaldi! Şuña bugün, biz aççı.....a paylimay,(15) séni biraz biseremcan ...ilip ...oyidiğan boldu..., özüñ tériğan tikenni(16) özüñ almisañ bolmaydu, het ...éni? (17) -Het?... Oaysi het?! -dédi Zayit boynini mesthuş(18) ördektek sozup.

(19) -Hupsenlik ...ilma! -dédi Seley agahlandurup, -eger(20) bugün sen yavaşı... bilen ...ilğan-etkenliriñni i...rar ...ilmisañ, muşu(21) yerde it...a taşlap bérıp, körmeske sélip kétévlerimiz!

(22) Heddiñlar emes! -Zayit köreñlik bilen dimiğini(23) ...a...ti, -bugünkü işiñlar üçün ziyan tartisiler, çoñ ziyan(24) tartisiler!

(25) –Zayit, tola ...apşimay hetti tapşur! -dédi A...niyaz ta...iti(26)-ta... bolup, bugün sen bilen detalaşmaymiz, belki sendin hésab alimiz, **417**(1) het ...éni?!

(2) –Bilmeymen, maña kim het bériptiken?!

(3) -Yene hötöt-pötöt deydiğan yériñ bolsa, cacañ mana!(4) -A...niyaz muştılrini bazğandek tügüp Zayit...a déveylep keldi, -emdi(5)saña ah dep öpke ...a...idiğan yerlirimiz tügep ketken cumu!

(6) -Zayit hoşuñni tap, bolmisa kéçikip ...alisen! -dédi(7) Gayit Mayit uni agahlandurup, -“...aysi het” deysenğu, ayzim oma...ni(8) aldap, Ğunçe...izdin oğrilat...uzğan hetçu? Hette Badamgülniñ(9) némilerni yazğanli...i bizge ayan. Emdi tola hupsenlik ...ilma!

(10) Bu agahlanduruş Zayitni temtiritip ...oydi, u bir tereptin, béli(11) çi.....an toptek boşışip, salpiyiş...a başlisimu, lékin yene bir(12) nereptin, te...dirge ten bergüsi kelmey, can-cehli bilen pakittin(13) özini ...açuruş...a urundi...

(14) -Ustatli... ..ilma! -dep uniñ hiyle-mikrini éçip(15) taşlidi Seley, -sen Havaz Yétekçi bilen birlişip, Badamgülniñ(16) isti...balniñ nabut ...ildiñ, uni aldap, básip işlitip, özünüñ(17) gunahini Selim Ependige artip ...oyduñ! Añir Badamgül ar-nomus...a(18) çidimay ölüvéliš...a mecbur boldi! Sende azra...mu insaniy vicdan(19) dégen nerse barmu, Zayit!? Sen ...anda... ..ilip, özün yaħşı körgeñ(20) ...izniñ hayatini veyran ...iliş...a, diliñğa meripet otini ya.....an ustaziñğa(21) ...arşı muşt kötürüşke cür’et ...ildiñ!? Bularni oylišañ, vicdaniñ(22) azablanmamdu?!

(23) -Uniñda insaniy vicdan néme iş ...ilidu?! -A...niyazniñ(24) ğezep ve elemge tolğan boğu... avazi añlandi, -ezeldin munapi... ademde(25) iman bolmaydu imansiz ademniñ vicdan azabida ...iynilişi yo...(26) gep!

418(1) Zayitniñ birdinla yüriki ağ...andek boldi, çirayidiki köreñlik(2) alametliri yo...aldi, vucudida eks etken bayi...i boyuntavli..., (3) mensitmeslikke oħşaş taş...in casaritimu acizlap, put-...oliğa titrek(4) olaştı. U re...iblriniñ öz siridin bunçilik éni... ğeverdar(5) ikenlikini oylap ba...miğanidi, u hemme işlarni cay-cayida şamal(6) kirmeydiğan yimzir-yim ...ilivettim, dep oylaytti. Kim bilsun, uniñ(7) nezeridiki meħpiy, pinhan işlar bugün bu keñ cigdilikte, töt “re...ibi”niñ(8) ağzida aşkara, bimalal sözlinivatmamdu! Hey... Bigiz ...apta(9) yatmaydiken –de! Eger Zayit bu işlarni azra...la i...rar ...ilsa, öziniñ(10) Havaz Beħtinimu halaket girdabğa ittirgen bolatti. Bu uniñ köñlige(11) ayan, ğuddi asmandiki ...uyaştekte ayan idi. Şuña u, can tikip(12) bolsimu, bu müşküllüktin kutulmisa bolmaytti...

(13) Te...dir, isti...bal toĝrisidiki ğiyallar uni temkinleştürüp(14) ...oydi, put-...olidiki titrekmu asta-asta toĝtidi. Etrapida hürpiyip(15) turğan töt re...ibimu emdi uniñ közige unçilik ...or...unçlu...(16) körünmey ...aldi. Démisimu, ular uniñ bilen künde neççe

...étim do...uruşup(17) yüridiğan kiçikkine mitiri...larǵu! Ular ittipa...niñ addiy(18) ezasi, u bolsa ittipa...niñ yoǵan şucisi! Her ...ançe soal-sora...(19) ...ilsimu, aǵzini yim ...ilivalsa néme ...ilalaydu, nahayiti kelse, bir neççe(20) şapila... urar, oǵul bala üçün bir neççe şapila... dégen némiti! Kéyin(21) téhi ular uniñ derdini tartidu... Aǵziñni çin tut, Zayit!(22) Sevrlik çidamli... bol! Aǵziñ ...an bilen tolup ketsimu, düşminiñ(23) aldida tükürme! Ğelibe saña yar!...

(24) Zayit vücudida tuyu...siz peyda bolǵan ene şunda... ilahiy(25) casaretniñ küçi bilen yénidikilerge çekçiyip ...arap var...ıraş...a(26) başlidi:

419(1) -Siler eǵme...ler, maña töhmet ...ilivatisiler! Silerniñ(2) devat...an gépiñlar beñginiñ ħiyali, ...uru... perez! Ötkenki işlarniñ(3) hemmisige teşkil, rehberlik ...arar ç...irip bolǵan, uni héçkim(4) aǵduruvételmeydu, silerniñmu ...uluñlardin héç iş kelmeydu! Bügünki(5) suyi...estlik herikitiñlar üçün, téhi köridiǵanni körisiler! Eñ(6) yaǵşisi, méni va...tida ...oyuvétiñlar, bu bir oyun bolup ...alsun!

(7) –Toğra, bu bir oyun! -dédi Seley temkinlik bilen, (8) -lékin uniñ ...izi... yérige téhi kelmidu..., davamlaşturmisa... bolmaydu.(9) Oéni, Munkir, Nekirler, emdi siler oyunuñlarni başlañlar!

(10) Şu gep bilen teñ Metkérem Met...asim ...olçırağni vallida yandurdi, (11) Gayit Mayit kiçik bir çigirin somkiniñ ağızini açti, néme iş(12) ikenlikige hañvé...ip ...arap turğan Zayitniñ aldida yoğan bir çar yılan(13) vişildap baş kötürdi. Oor.....inidin közliri çekçiyip, öñsili(14) öçken Zayit “vaycan!” dep var...iriğiniçe özini ar...iğa attı. Lékin(15) A...niyazniñ küçlük ...olliri uniñ gecgisidin ...amallap tutup,(16) ...imirliğıli ...oymidi. Bova...niñ béliکیدek yoğanli...tiki sürlük yılan(17) demmu dem açıma... tilini sozup, tolğanğan, vişildiğan halda, Zayit...a(18) ...arap suylap kélişke başlıdı. Metkérem Met...asimniñ ...olidiki çırağniñ(19) küçlük nuri uniñ herikitini yorutup turatti. Oorkuş,(20) vehimidin Zayitniñ yüriki ...épidin çi.....andek so...up ketti, pütün bedinige(21) bezgek titriki ulaştı, tili kalvalışıp, çışliri kasıldap (22) ketti...

(23) -Emdiğu rast gépiñni éytarsen, Zayit! -dédi Seley(24) ...atti... tehdit bilen, - bolmisa yilanni boynuñğa orap ...oyup, biz(25) kétévlerimiz, birla neşter urup céniñni alidu, yılan çé...ip ölgen(26) bolisen, tügeydu! Oanda... éytamsen yaki eciliñni kötemsən!

420(1) –Eytay... Yilanni yo...itiñlar!... dédi Zayit holu...up, (2) yalvurup, -hoş bolay... Derhal yo...itiñlar... Men éytay...

(3) Pilge oğşaş küçlük, ...ametlik hayvanniñmu kiçikkine çaş...an(4) küşendisi bolğinidek özini héçkimge teñ ...ilmaydığan menmençi(5) Zayitniñmu eñ ...or...udiğan, ecellik küşendisi yılan idi. U yilanniñ(6) özini körüş tügül, u toğridiki gepni añlisimu közliri(7) tinip, çirayi sarğıyıp kététti. Uniñ bu acizli...i ikkinçi yilli...ta(8) o...uvat...anda, “yaşlar östiñi” ...uruluşığa emgekke çi.....anda, melum bolup(9) ...alğanidi. Kimdur birsi ...izi...çili... ..ilip, ...ol yağlı...iğa oralğan(10) kiçikkine bir tügünçekni uniñğa bedri, u “...aysi ...izniñ yaldamisidu(11) bu?” dégen ...izi...iş bilen tügünçekni açti, tügünçektin bir nerse(12) lömmide béşini kötürdi, Zayit “vaycan!” dep var...iriğiniçe, ...olidiki(13)

tügünçekni taşlap, ar...ığa dacidi, u yéñila su başlanğan taş(14) östeñniñ boyida bolğaç...a, özini tohtitalmay östeñge çüşüp ketti,(15) uni şiddetlik é...in héli yergiçe domilitip bardı, şu çağda, A...niyaz,(16) Şevket ve Turğunlar uni ...ut...uzup ...alğanıdı. Bu iş o...uğuçılar(17) içide héli künlergiçe ça...ça... ve letipiniñ témisi bolup ...aldı. Eslide,(18) héli...i tügünçektin çi.....ini, nilun talaliridin to...ulğan(19) ...izlarniñ belbégi bolup, birsi uni çiraylı... türmileklep, yağlı.....a(20) orap, Zayitni ...esten ...or...utuş üçün ...aysı bir ...izniñ soğiti(21) süpitide uniñğa bergenıdı. Dégendek, ırmaş-çırmaş ...ilip to...ulğan,(22) surreñlik belbağniñ to...ili... béşi yağlı...ni éçiş bilen teñ(23) ilastikli... halda lömmide kötürölüp, Zayitniñ közige beeyni sürlük(24) yilandek ...or...unçlu... körüngenıdı.

(25) Mana şu ...étim, Zayit öziniñ dünyada eñ bek ...or...idiğan nersisi(26) yılan ikenlikini aşkarılığan, sava...daşlirimu uniñ eñ ecellik acizli...i **421**(1) yilandin ...or...uş ikenlikini bilgenıdı. Bu ...étim töt sava...daş (2) uni ...anda... i...rar ...ilduruşni meslihetleşkende, ikki yıl burun...i ene(3) şu işlarni eslep, uni urup, cismaniy cehette

...iyniğandin köre,(4) rohiy cehette ...or...utup i...rar ...ilduruşniñ yağşılı...liri üstide(5) sözleşken ve şu me...sette, bugün çüştin kéyin, A...niyaz bilen Gayit(6) Mayit Ulanbay yolidiki sasli...tin mana şu zehersiz su yilinini tutup(7) kélişkenidi...

(8) Zayit ala...zadilik içide i...rar ...iliş...a başlıdı. Gayit Mayit(9) yilanni ...uyru...idin tutup, uniñ köz aldida pulañlitip turatti.

(10) -Hetni köydürüvettu..... -dédi u ve uniñdiki mezmunlarni(11) didu...lap sözlep, Selim Ependiniñ töhmet bilen ...arilağanli...ini i...rar(12) ...ildi.

(13) Seley uniñğa ciddi buyru... çüşürdi:

(14) -Éğizda i...rar ...ilğaanoliriniñni derhal mavu ...egezge yézip ...oluñni(15) ...oy! - U bir parçe ...egez bilen ...elemni uniñ ...oliğa tut...uzdi,(16) Metkérem Met...asim ...ol çirağni tutup berdi, Gayit Mayit yilanni yiğışturup(17) ...oyup, A...niyaz bilen tamaka çékişke tutundi...

(18) Şu çağda, cigdilikniñ yénidiki yoldin kinodin yanğan(19) o...uğuçılarniñ varañ-çuruñi bilen külke-ça...ça...liri añliniş...a(20) başlıdı, Zayit ğayibane bir medetke érişkendek canlinip ...aldi, u(21) şunda... bir ça.....anli... hem çoñ yüreklik bilen Metkérem Met...asimniñ ...olidiki(22) çirağni urup çüşürüp, “adem barmu, ...ut...uzuñlar!” dep(23) var...iriğiniçe, özini yol terepke atti, yoldin ötuvat...anlar uniñ avazini(24) añlap, opur topur boluşti. Purset ...oldin ketti, vah!(25) İsit Zayit yine ...utulup ...aldi!

422(1) Bu yer -hayatbeğş östeñ boyi ħuddi séniñ dikleş dostliriñdek, (2) yürek sirliriñni añlaydu, derdliriñni yeñgillitip, ħuşalli...iñğa(3) ħuşalli... beğş étidu, bu yer ademni ğem-endişidin(4) ħalas ...ilidu, hayatniñ güzellikige, muhebbetke, söygüge zo... ve(5) huzur béğışlaydu. Uniñ meñgü oyğa... tebiiti, tinimsiz şar...irişi(6) séniñ yürek herikitiñ bilen birlişip, séni téħimu yükseklikke,(7) téħimu sapli.....a élip kétidu!...

(8) İkki dost -A...niyaz bilen Şevket bugün yekşenbe çüştin(9) kéyin, Ürümçi östiñiniñ ene şunda... sal...in, dikleş boyığa kélip(10) uza... parañlişip olturdi.

(11) Şevket, emgek ciddi bolğan oħşımamdu? -dédi A...niyaz (12) dostiniñ

...aridap ketken harġin çirayıġa ...arap, -öz va...tida,(13) daşöniñ iznikini kökreкке ta...iġanda, héç...anda... éġirli... sezmigen(14) bolġiydin, emdi déh...ançili... meydaniniñ iznikini dümbide kötürgende,(15) çarçap ...aldiñmu néme? Yé...indin béri, ħéli cüdep ...apsen!...

(16) –Toġra, toġra dédiñ, -dédi Şevket ikki ali...ini bilen(17) yüzini silap ...oyup, -éhtimal, emgek bilen vücudumdin(18) burjuaziyiniñ illetliri çi...ip kétép, ħasla prolétariyatniñ élémintliri(19) ...alġan oġşaydu. Şuña bir az cüden körünsem kérek!

(20) İkkisi teñla menilik külüşüp ketti. Bir de...i...ili... külke ve(21) süküttin kéyin, Şevket oyġa çömgen halda soridi:

(22) -Héli...i işlar néme bolup ketti, A...niyaz? Selim Ependi aşunda...(23)

uvalçili... bilen ötüp kétévêrermu?

423(1) -Ya..., unda... ötüp ketmey! -dédi A...niyaz işenç ve ümid(2) bilen, -hazir gerçe namerdlerniñ çañgili merdlerniñ ya...isida bolsimu,(3) lékin uzunğa ...almay bu tetür pelek özgiridu, ħuddi ...uyaş(4) çi...iş bilen teñ tuman tar...iğandek, güzel, çirayli... bolup özgiridu!(5) Biz hazir o...ut...uçi hem o...uğuçılar arisida camaet pikri(6) teyyarlavatimiz, héli...i ħetni o...uğan Ğunçe...iz bilen cigdilikte Zayitniñ(7) éğiz i...rarini añliğan tötimiz ...oşulup, mektep partkomiğa bir(8) ħet yazdu.... Méniñçe, bu ħet cezmen rehberlikniñ di.....itini(9) ...ozğaydu!...

(10) -Şunda... bolğay, ilahim! -dédi Şevket ve ħuddi(11) cañgaldiki ...uru...

soksoktek yiriklişip ketken ...olliri bilen A...niyazniñ(12) yelkisige ...é...ip turup davam ...ildi, -dostum, men yé...indin(13) buyan, nurğun nersilerni oyldim, nurğun nersilerni çüşendim. Eñ(14) çoñ...ur çüşengen nersem, düşmenniñ saña at...an téşi zeħmet téşi(15) emes, belki rehmet téşi iken; uniñdin ...alğan iz azab izi emes, (16) belki saadet izi iken!... Men yadimğa keltürdüm, bilemsen(17) némini? Aşu birinçi, ikkinçi yilli... va...timizda bille turğan sinip,(18) yata...larni... Hal reñdiki tamlar, ...élin matrasli... karivatlar, cigerreñ(19) sirli... ..atar-...atar partılar, ...evet-...evet parvayli... binalar... Mana şu(20) va...itta men hayatni, dostlu...ni, muhebbetni çüşengendek ...ilattim, hemme(21) nerse hel bolğandek tuyulatti. Emdi bolsa... Özün körüp turisen...(22) Oaңçe va...itlar bihude ötüp ketti... Hey!... Sözleşniñ néme kériki(23) bar, ömür ötüp kétévatidu, bira... hazir bezi nersiler -elvette siyasiy(24) hayat...a ademge bağli... nersiler çüşinişlik boluş...a başlidi...

(25) -Şunda..... Çüşinişlik boluş...a başlidi... -dep uniñ (26) sözini ...uvvetlidi

A...niyaz ħuddi özi bilen özi sözlişivat...andek **424**(1) çoñ...ur bir içki tuyğu bilen, -muşu ...is...iğina va...itta béşimizdin néme(2) işlar ötmidi!... Hey!... Turmuş he...i...etenmu murekkep, sirli...,(3) şep...etsiz iken!... U hemmimizniñ aldığa intayın ...iyin, müşkül

imtihan(4) suallirini ...oydi. Kimler ötüp, kimler ...almidi, deysen!...(5) Menmu Zayitni emdi çüşendim, rasttinla, bir tağar tuzni bille yep yürüp(6) çüşendim, danalar toğra éyiptiken: “Özinla oylaydiğan bedniyet(7) dosttin, cénini yoluñğa tikken it yağşı”ken!...

(8) Yira...lardin şöşup kelgen oyna... tağ süyi sémonet ...izğa...larni(9) söyüp, şadiman a...ma...ta. Uniñ muñlu..., yé...imli... küydek lerzan şar...irişi,(10) ünçe çaçritip küvecişi ikki dostniñ ...elbidiki ...ayğı(11)-hesret, derd-elemlerni öziniñ şipali... e...inda alli...aya...larğa é...itip,(12) uniñ orniğa, muşu munbet tupra...ta yiltiz tartip, biğ uruvat...an hayat(13) güzelliginiñ çeksiz huzurini, nağsidek şöğ ve çirayli..., yorup(14) kélivat...an tañdek illi... ve cuş...un turmuş menzirisiniñ romantik(15) peyzini beğş etkenidi...

(16) Ular köñül ğeşliklerini yuyup, ...elbide ümid ve şadli... oyğat...an(17) pak ve halal suniñ birde türmellinip yeñgil örkeş yasışığa,(18) birde çoñ...ur ...aynam hasil ...ilip, sürlük tolğiniş...a ...arap héli uza...(19) cimcit olturdi. Kéyin A...niyaz bir nerse ésige kelgende, diññide (20) çöçüp:

(21) -Ésimdin kötürülgili tas ...aptu, -dédi ve yançu...idin bir(22) parçe hetni élip Şevketke uzatti, -Turğundin kelgen het(23) körüp ba.....in, bu het méni bek hayacanlandurdi...

(24) Şevketmu ...izi...ni ve hetni ...oliğa élip, alman-tamlan açtı...

425(1) “Dostum A...niyaz, sen ar...ili... Şevketke salam!

(2) Bu ...étim...i héténi méni goya héyt huşalli...idek, şadli.....a çömdürdi!(3)

Şevket bilen bille çüşüp evetken resimni körüp bekmu(4) hayacanlandim. Bizniñ ...oşma... méğizdek, ayrilmay ötken aşu ğemsiz,(5) ...uvna... çağlirimiz ésimge kélip, köñlüm nahayiti yérin boldi. Turmuş(6) dégen tolimu ğelite, şep...etsiz nerse iken! Oariğina, ...is...iğine va...it(7) içide, biz töt dotniñ te...dirimiz néme bolup ketti-he?!... Biz özimizni(8) bir kémige çi...ip, payansız déñizda bille kétivat...an, cénimizmu,(9) ténimizmu meñgü birge bolidiğan ömürlük dostlar, dep hésablayttu...!(10) Nédikini, azra... boran kötürülividi, kémimu, bizmu çakçékimizdin(11) bösülüp kettü...!...

(12) Boldila, huşalli... çağlarda bunda... köñülsiz geplerni yézip néme(13) ...ilay! Adaş, yé...indin béri menmu biraz aldiraş bolup ...aldim. Keypim(14) çağ, işlirim obdan! Téhi bir neççe ayniñ aldida itaetmen o...uğuçı(15) idim, emdi o...ut...uçi bolup ...aldim. Oylisam, özümniñmu külgüm kélidu.(16) Néme iş bolğanli...iğa ...izi...ivatamsen? Emise va...ip bolğın:(17) Nahiyilik pilanlaş etritide tilmaçli... ..ilip yürüp, bir neççe başli...(18) bilen tonuşup ...alğanidim. Yé...inda, ularğa çüşendürüp, ...ayıl ...ilip,(19) yézimizda bir başlanğuş mektep éçişni ...olğa keltürdüm. Hazir şuniñ(20) ciddiy teyyarli...ini ...ilivatimen. Emdı yézimizdiki puti yaliñayağ,(21) ...olliri ...asma... ösmürlerniñ her hil sebev bilen o...uyalmay, meñgü(22) nadanlı...ta ...alidiğan pacieli te...diri özgermekçi! Dostum, bilseñ(23) men bu işni muşu yerge kélipla oylaş...a başliğanidim. O...uş yéşiğa(24) yetken talay balılarniñ namratli..., nadanlı... sebevidin köñli ...arañğulu.....a

426(1) pétip, yavayılışıp kétivat...anlı...ini körüp içim sérilip ketkenidi.(2) Ésiñdimu, bir ...étim Selim Ependi bizge: <Bilim ögenmeydiğan adem(3) ziraet ünmeydiğan yerge

oňşaydu!> dégenidi. Топра, ziraet ünmeýdiġan (4) yerniň kimge kériki? Unda... yer
özigi mu, baş...ılarġimu nep(5) bermeydu! Oylap ...arisa m, menmiġu bir çidimas, yarimas
nerse! Daşöni(6) yérim tügettím, silerni taşlap ...açtım! Emdi köz aldım da ...aň...ip(7)
yürgen aşu gunahsız, nativan balılarnı bolsı mu o...utup, şu bahenida(8) özüm mu o...up,
gunahım ni yuymisa m bolmaydu! Dostum, men yé...indin(9) buyan, nurġun nersilerni
kördüm, nurġun işlarni oylıdım. Eger zéhin(10) ...oyup ...arisaň, ademlirimizniň rohi
sunu..., ular héç nersige(11) işenmeydu, hemmige guman bilen ...araydu, etiki kündin
ümid üzgen,(12) rohi méyip! Buniň sevebi né mide? Zadi né mide? Méniňçe, buniň
sevebi(13)-terbiyimizniň yamanlı...ı da! Biz balılarni kiçik va...tidin başlapla(14) muste...il
pikir ...ılmaslı.....a, köñilidiki gepni éytmaslı.....a, ...ariġularçe(15) itaetçan boluş...a
mecburlaymız! Elşir Navayi töt yaş va...itida, (16) atisiniň alim, ölima ve şair dostliriniň
söhibitige ...atnaş...an, ularniň(17) ilim-irfan, edebiyat ve hayat he.....idiki pikirlerini
zéhin(18) ...oyup aňlıġan. Biz bolsa...çu, balilirimizni hergiz mu çoňlar bar yerge(19)
yolatmaymız, <çoňlarniň géçige arılaşma, edebsizlik bolidu> dep(20) kayıymız.
Hemme nersini te...i...lep, çeklep, aġır balilirimizni muşte k(21) va...tidin tartıpla, rohi

zeip, cür'etsiz, işençsiz ...ilip ...oyimiz. (22) Bunda... terbiye körge bala héç...açan muste...il pikir ...ilalmaydu,(23) huşalli...ini yaki hapili...ini berersige pétinip éyéalmaydu, reddiye bériştin(24) çöçüydü! Şunda... ..ilip, daim birersiniñ buyru...ini kütüp(25) turidiğan, biravniñ e...li bilen iş ...ilidiğan ...ulğa aylinidu. Bir neççe(26) on yıldın béri, mana şunda... yarimas terbiye usuli bilen rohi ebğah, 427(1) pikri zeip, e...li na...is ...ullar terbiyilip vayığa yetti.(2) Oañcılığan kişiler ene şunda... ħilmu ħil ...or...uş sebebi bilen özliriniñ(3) ...immetlik izzet-hürmitini yo...itip ...oydi-he?! Bizniñ (4) nurğun kişilirimiz bala çéğidinla <hoş-hoş, ħop-ħop> dep(5) turidiğan adetke könüvalğan. Ata anıarmu balliriniñ kiçik çéğidinla(6) <ħup, şunda..., ma...ul> déyişini telep ...ilidu. Aşunda...(7) déyişke usta balılar her ħil yahşı baha ve inamlarğa érişidu. Vehalenki(8) ata-anılar ...anda... ehvallarda <ya...>, <unda... emes>(9) déyişke bolidiğanli...ini yaki <ya...> déyişniñ lazimli...ini ezeldin(10) körsitip bermeydu. Bunda... telim-terbiyiniñ ğeyriy tebiyy yaman(11) a...ivitide her ...anda... adem buyru.....a şertsiz itaet ...ilidiğan, buyru...(12) bolsila <he> dep icra ...ilişni bilidiğan, muste...il kallisi yo...(13) maşına ademge yaki itaetmen ...ulğa aylinip ...alidu. Ve halenki Alla Taala(14) her ...anda... insanni hür ...ilip yarat...an, Allaniñ hür bendilirini ...ulğa, (15) rohi méyip kişilerge aylanduruş intayın çoñ gunah emesmu?! Özini(16) pikir hem roh cehettin azade hés ...ilmiğan adem héç...açan(17) cismaniy cehettin azad bolalmaydu!

(18) A...niyaz, sen ...arap ba..., bizniñ balilirimizniñ nezer dairisi (19) ...añçılı...? Ularniñ radioni açsa, añlaydıǵını naħşa, sehnige ...arisa,(20) köridiǵını ussul! Bizniñ teşvi...atimiz ene şu! Şuñ(21) evladlirimizniñ kallisida, tebiyy halda, <naħşa-usul makani>(22) dégen u...um peyda bolidu ve ularniñ bilidiǵını, ...izi...idiǵını şu(23) boluvatidu, ular bizniñ alimlirimizdin, tariħçilirimizdin, yazğuçı,(24) şairlirimizdin, her sahe mutehessislirimizdin heversiz! Şuñ(25) ularda bu cehette intiliş, ...izi...iş yo...! Ular bizniñ tariħtiki uluğ(26) şeħslirimizni emes, hetta hazır hayat yaşavat...an, milliy medeniyitimiz 428(1) üçün töhpe yaritivat...an capakeş şeħslirimiznimu bilmeydu! Uni

bilmigeçke,(2) öziniñ tarihini ve hazirini çüşenmeydu!...

(3) Dostum, men bir az ...aynap ...aldimmu, ...anda...? Eger saña şunda...(4)

tuyulğan bolsa, péşimni sel-pel tartip ...oysañ bolidu. Emma, men bu(5) pikiririmni

...umbağ yézisida tunci ...étim ...urulğan üç sinipli... başlanğıç(6) mektepniñ terbiye

programmisi ...ilma...çimen! İşinimenki, ançe yira... (7) bolmiğan kelgüside, ço...um uniñ

ünümü körülide! Aldirap turuvatimen,(8) adaş! Emise hoş, hétimniñ ahirini Abdu...adir

Bédilniñ munu(9) şéiri bilen tügettim:

(10) <Közün aç, nedidur dozağ ve cennet?! (11) İşniñ

neticisi, mehsuli méhnet.

(12) Nediki yaman adet boldi rehname,

(13) Cehennem şundadur, bilip ...oy, emma- (14)

Yağşili... uru...ini çaçsañ her yan,

(15) Cennet mévisini bérer biguman!>

(16) 1962-yil 28-Séntebr Oumbağ

429(1) Aptorniñ Añir...i Bayani

(2) Hürmetlik kitabñanlirim, ...elem muşu yerde toñtidi, davamli...(3) yézivérip, sizni esnitip ...oyuştin ...or...tum! Añirida, sizge pe...et(4) ikki éğiz sözla hediye ...ilimen:

(5) Hey ...edirlik бүгүнки yaşlar! Siler ularniñ ismini meñgü(6) ésiñlarda tutuñlar. 21-esirniñ seltenetlik yilliriğa ...edem ...oyup, (7) téñimu illi... bahar nuriğa, téñimu otlu... ..uyaş teptige, téñimu şérin(8) hayat peyzige çömgen va...tiñlardimu, aşu kök yüzini bir mehel ézit...u(9) tumanlar tosup, zéminni cüt-şivirğan ...apliğan 20-esirniñ

60(10) yillirini untumañlar! Çünki, aşu ...ismetlik yillarda, aşu eziz(11) yerlerde, silerniñ talay akiliriñlar bilen talay hediliriñlarniñ ...an(12)-yaş...a tolğan éçinişli... tarihi bilen dostlu..., muhebbet ve bilim iş...ida(13) yanğan yal...unlu... eslimiliri ...alğan. U çağda, gerçe ular nahayiti kac(14) teley bolsimu, lékin ħuddi silerge oñşaş, hayat...a, güzellikke, (15) isti...balğa intilgen sap, sebi, cuş...un yaşlar idi!...

(16) 1993-yil, Aprél-İyul, Ürümçi

DİZİN

A

a Alfabenin ilk harfi,
(basketbol ‘A’ takımı)
a. 5/15
a- (<al-) almak
a.-psiz 129/13 a.-ptu
264/12

Abdukérim (a.) erkek ismi
a. 430/02
Abdu...adir Bédil(a.) özel isim
b.+niñ 428/08

Abdulla(a.) erkek ismi
a. 69/08, 69/10, 71/01

abistrakit(r.) açık ve kesin
olmayan, soyut, mücerret
a. 243/19

abroy(f.) yüz suyu, itibar,
saygınlık
a. 58/05, 58/09, 64/10, 155/12 a.+mu
58/04
a.+ni 358/06 a.+iñizni
130/23 a.+i 64/03
a.+iğ a 130/09

abroylu...(f.u.) saygın
a. 252/17

abzas(r.) bilinen içeriği kendi
içine alan iki baş satır

arasındaki

a. 298/19, 299/06

acayip(a.) acayip, tuhaf,
şaşılabacak

a. 13/19, 107/10, 144/13,
147/20, 180/07, 182/23,
190/16, 201/19, 201/24,
209/14, 251/08, 258/05,
263/16, 293/21, 303/23,
313/01, 314/12, 315/08,
320/07, 345/18, 353/20,
354/22, 354/24, 356/07,
379/20, 396/22, 399/21 a.-de 410/09

aciz(a.)aciz, güçsüz, dayanıksız

a. 87/23, 108/12, 114/11, 217/21, a.+larni 285/17	258/14, 272/18, 317/10, 337/24, 338/07, 350/16, 351/12, 355/09, 392/21, 396/16, 401/18, 404/06, 407/04 acrit- ayırt etmek, bölümlere ayırmak a. a.-iñ 99/08
acizla-(a.u.) güçsüz	a.-ip 98/01, 98/26
bırakmak a.-p 418/03	acritil- ayırt edilmek, bölümlere ayrılmak a.-di
a.-p ket- 87/26, 359/01 acizlaştur- (a.u.)	49/20
güçsüzleştir	acritiş bölümlere ayırma, bölümleme a. 99/11, 110/26
mek	a.+...a 389/09 a.+iñizni
a.-up 30/02	57/17
acizli...(a.u.) acizlik, güçsüzlük, dayanıksızlık	aç aç, tok olmayan
a. 272/16, 365/24	a. 24/05, 25/16, 28/22, 31/19, 76/05, 112/11, 160/17,
a. bilen 112/22	181/09, 191/06, 208/13, 249/12,
a.+i 262/07, 365/07, 379/01,	381/07, 384/09
420/07, 420/26	a. ...al- 235/10, 236/13, 236/19 a. ...oy- 191/16, 319/07
a.+imda 380/20	aç- açmak
a.+imizni 116/26	
acizliş-(a.u.)	
güçsüzleş	
mek a.-ip 259/25,	
340/07	
acrat- ayırt etmek, bölümlere ayırmak a.	
117/14	
a.-...an 165/14	
acratmasli... ayırt	
etmemek a. +imu 99/11	

a.-ti	15/23,	16/07,	88/24,aça yol	çatal yol
122/23,	133/06,	157/15,	a.+niñ137/18, 336/13 a.+ida 395/14	
186/12,	191/25,	198/06,	açarçili...	doğal afet sonucunda
203/14,	242/06,	267/07,	çekilen kıtlık, yokluk	
344/02,	367/04,	382/17,	a. 145/23, 184/19, 184/21,	
400/08,	419/11,	420/11,	184/25	
424/24			a.+...a 181/06 a.+tin 180/18	
a.-timu 185/02, 185/04 a.-tu...			aççi...	acı; sinir, öfke
213/09			a. 13/26, 14/10, 36/21, 56/11,	
a.-idu 273/07 a.-imiz			79/09, 81/04, 91/21, 98/07,	
200/19				
a.-idiğan 84/12, 103/22 a.-!				
428/10				
a.-sa 427/19				
a.-sa kérek 185/01				
a.-...anda 235/20, 312/10 a.-may				
64/24				
a.- ...uçe 88/24, 250/11				
a.-...andek 233/17				
a.-...an 18/05, 57/01, 291/20,				
304/06				
a.-...iniçe 251/04 a.-...iniğa				
5/24				
a.-idiken 209/06				
a.-mamsen 304/19				
a.-midi 32/12, 308/19, 372/23 a.-miğan				
406/04				

283/10, 287/12, 307/18, 355/07,
367/17, 372/06, 377/19, 393/16,
402/20

a. bilen 36/21, 53/04, 373/08

a.+niñ 67/19

a.+ni 142/26

a.+...a 416/14

a.+tin 153/02

a.+i 25/12, 35/14, 63/17, 67/12,
117/17, 272/10, 283/12

a.+ini 64/17

a.+iğa 146/23

a.+ida 25/01, 146/17, 154/03

aççı...la- sinirlenmek,
kızmak a.-p 22/22, 65/11,
240/17

aççı...liniş sinirleniş,
öfkeleniş,
öfkelenme a.
27/14

aççı...su	98/08,	100/05,	101/26,
	103/08,	104/09,	109/07,
	113/26,	114/05,	116/26,
	133/03,	148/21,	160/15,
	165/11,	169/21, ⁿ	183/14,
	186/07,	198/05,	200/02,
	222/06,	222/25,	234/11,
	247/01,	253/13,	262/25,
	273/14,	274/12,	279/18,

sirke a.+niñ 242/11
 açima... çatallı (yılan dili)
 a. tilini 419/17
 açimi... bir ağacın dal ve budakları
 a.+iğa 31/06
 açköz aç gözlü
 a.+ler 35/17
 açközlük aç gözlülük
 a. 10/14
 a. bilen 235/18
 açli... açlık, doymamış, aç
 a. 26/16, 29/01, 29/16, 29/20,
 38/16, 42/05, 68/20, 185/02,
 186/06, 186/07, 188/21, 234/04,
 234/11, 235/04, 249/24, 288/11,
 381/13, 381/18, 382/15, 383/09 a.+niñ
 249/18
 a.+ni 234/17, 384/20 a.+...a
 38/16

a.+tin 29/14
aç...an açlıktan bitkin düşmüş, acıkmış
a. 33/01, 179/17, 183/03, 184/13
aç...anlı... açlıktan bitkin düşme hali
a.+ii 184/22
adalet(a.) adalet
a. 416/06
a.+ni 167/11, 167/12
adaletperver(a.f.) adaletperver

a. ...il- 372/18		a.-may 387/23	
adaletperverlik(a.f.u.) adaletperverlik		adavet(a.)	
a. 71/16		düşma	
adaletsizlik(a.u.)	adaletsizlik	nlık a. 221/06	
a.+ke 69/05		a.+niñ 106/24 a.+lernimu	
a.+lerni 71/19		273/14	
ada.....i	en son, en sonuncu	addiy(a.)	sade, basit,
a. 396/11			her zamanki gibi
adaş arkadaş, dost		a. 2/15, 4/10, 7/20, 19/07,	
a. 3/14, 6/06, 10/23, 14/21,		52/24, 73/17, 106/03, 113/23,	
38/07, 38/12, 38/16, 38/19,		124/12, 148/02,	
39/26, 42/01, 42/10, 42/19,		158/02,	
43/08, 55/24, 116/22, 118/22,		168/24, 200/02,	
121/06, 122/05, 123/17,		239/06,	
123/21, 124/03, 124/07,		241/15, 241/16,	
136/13, 145/17, 148/01,		244/05,	
162/22, 163/22, 183/01,		245/12, 245/13,	
183/11, 183/18, 184/14,		261/10,	
191/05, 198/07, 198/17,		277/05, 286/10,	
204/12, 261/02, 261/14,		348/16,	
293/20, 296/09, 307/05,		352/02, 357/16,	
318/01, 318/06, 319/05,		358/01,	
328/26, 329/09, 330/09,		360/13, 362/21,	
339/07, 360/02, 367/13,		380/13,	
382/02, 385/14, 425/13,		386/03, 398/20,	
428/08		403/23,	
adaştur-	yoldan çıkartılmak	411/01, 418/17	

addiy-saddili...(a.f.u.) hem sade hem basit

a. 8/07

adem(a.) adam, insan

a. 20/20, 23/09, 25/16, 30/03,
30/26, 43/14, 43/20, 45/01, 47/12,
50/02, 57/23, 61/12, 64/11, 67/21,
69/11, 71/11, 72/24, 74/09, 74/11,
74/22, 75/09, 80/22, 81/01, 81/07,
81/09, 81/26, 87/04, 87/05, 87/06,
87/07, 93/14, 101/16, 101/25,
103/16, 106/06, 106/21, 106/22,
112/01, 112/02, 113/10, 114/11,
116/19, 118/13, 124/26, 124/26,
125/04, 128/04, 129/05, 144/26,
147/02, 147/13, 148/17, 148/22,
151/13, 153/24, 158/18, 159/18,
163/02, 163/09, 174/12, 176/25,
181/08, 184/06, 185/12, 186/18,
186/22, 188/07, 188/10, 195/06,
195/16, 198/19, 201/17, 204/26,
205/01, 208/15, 210/26, 211/01,
211/18, 213/22, 216/14, 217/08,
217/10, 217/12, 217/21, 217/22,
218/02, 220/12, 220/14, 227/08,
227/19, 227/24, 228/04, 228/24,
230/24, 235/09, 235/21, 236/13,
237/10, 240/04, 240/25, 241/15,
244/23, 252/16, 254/26, 260/06,
260/17, 263/03, 263/04, 263/12,
264/09, 265/06, 265/08, 272/18,

272/18, 273/05, 279/06, 281/15,
 283/20, 285/11, 288/23, 295/08,
 300/10, 301/23, 308/05, 310/20,
 311/11, 323/07, 323/19, 325/07,
 327/01, 327/02, 328/10, 330/02,
 330/11, 335/17, 338/04, 338/05,
 352/09, 353/08, 355/20, 358/09,
 360/08, 360/22, 362/24, 363/22,
 363/26, 364/24, 365/22, 366/04,
 367/15, 368/07, 369/15, 370/17,
 371/25, 372/01, 373/04, 378/14,
 380/21, 380/22, 383/16, 386/23,
 387/06, 388/20, 390/03, 391/12,
 393/06, 393/14, 394/12, 402/01,
 404/04, 404/04, 404/26, 406/14,
 406/24, 409/08, 413/10, 414/26,
 421/22, 426/02, 427/11, 427/16 a.

bilen 89/05, 236/12

a.+dek 159/03, 186/16, 402/15,
 413/13

a.+ġu 163/06, 210/26, 211/01
 295/03

a.+la 59/06, 125/06			137/18,	159/23,	164/03,
a.+mu	169/17,	177/12,	188/19,	204/26,	217/09,
383/21			232/24,	255/20,	261/12,
a.+niñ 5/11, 16/19, 17/15,			261/12,	277/14,	289/03,
17/16, 22/05, 23/20, 24/13,			293/05,	293/06,	321/21,
29/20, 30/02, 34/15, 37/09,			323/04,	345/01,	349/02,
37/18, 46/23, 51/24, 56/03,			352/11,	353/19,	367/16,
67/13, 72/25, 77/11, 89/06,			381/01,	387/03,	405/19,
95/10,	106/10,	119/25,	422/03 a.+nimu 72/23		
123/07,	129/16,	144/12,	a.+de 19/09, 211/08, 217/07,		
144/16,	150/19,	169/16,	249/15,	262/10,	263/10,
174/20,	177/07,	185/01,	272/16,	325/07,	358/14,
186/19,	216/23,	221/09,	417/24		
228/10,	228/14,	230/17,	a.+ge 71/13, 103/06, 135/22,		
249/14,	262/05,	266/08,	146/06,	159/19,	193/15,
278/19,	278/25,	279/08,	213/20,	239/18,	288/03,
280/23,	288/19,	307/25,	295/17,	302/01,	348/13,
321/13,	323/06,	331/06,	367/20,	378/07,	380/18,
342/16,	342/21,	345/04,	388/01,	405/20,	423/24,
351/14,	352/05,	358/09,	427/13		
362/21,	369/09,	369/12,			
374/12,	378/21,	405/01,			
406/08, 417/25 a.+niñmu					
186/26					
a.+ni 38/16, 40/16, 44/20,					
50/20, 56/10, 78/22, 110/21,					
118/11,	118/13,	132/03,			

a.+din 189/10, 263/13, 386/20	216/26,
a.+iñiz(adim) 412/19	263/18, 279/16, 289/05, 354/24,
a.+iñni(adim) 14/07	368/09, 372/19, 379/01, 415/07 a.+lerni
a.+i (adim)46/14, 123/13, 374/19	37/06, 51/15, 68/18,
a.+iniñ(adim) 41/15,	124/22, 310/23, 354/12, 380/05,
113/08,	393/10, 410/19
140/16, 261/23	a.+large 220/05, 220/06
a.+ler 20/2443/11, 71/05,	a.+lerdin 51/08 a.+lirimizniñ
77/13,	426/10
77/13, 77/15, 89/09,	a.+liri 211/13, 211/13, 353/04
124/09,	Ademata(a.u.) Hz. Adem
145/21, 147/15, 155/09, 169/09,	a. bilen 192/26, 193/02 a.
193/03, 193/14, 193/18, 211/14,	+ni198/19
211/14, 216/25, 217/04, 240/21,	a. +miz bilen 128/09
251/23, 258/20, 261/16, 262/14,	Adem Eleyhissalam(a.) Hz. Adem a. +
262/25, 273/25, 276/02, 320/25,	390/04
324/21, 358/19, 358/22, 363/25,	ademgerçilik(a.f.u.) insanlık; insanlık
372/13, 380/09,	sevgisi, kişilik
a.+ler bilen 262/24, 405/08	a. 215/10
a.+lerde 24/08, 102/05	ademlik(a.u.) insanoğluna layık olan,
a.+lerle 250/24, 366/12	insanî
a.+lermu 23/23, 43/18,	a.+i 36/15 a.+ini
272/17,	383/08 a.+ide 218/05
369/18	ademsiz(a.u.)
a.+lerniñ 52/23, 84/16,	a. 72/13, 92/24, 256/02, 415/20
87/06,	adet(a.) adet, anane, töre, gelenek,
92/22, 147/10, 181/21,	her zaman

357/04	a. 20/04, 428/12	a.+si(ağini) 4/07, 274/20
	a.+niñ 86/21	a.+si bilen(ağini) 4/08, 414/22
	a.+ni 297/09	a.+siniñ(ağini) 36/26 a.+sige(ağini)
	a.+ke 427/05	77/06, 367/19 a.+miz(ağini) 9/08,
	a.+te 108/08, 108/08	200/16 a.+lirige(ağini) 379/07
	a.+tiki 24/04, 69/23, 78/20,	a.+liriğa(ağini) 29/11 a.+liridin(ağini)
	90/24, 102/19, 242/04,	3/21
	258/04, 310/01, 313/05,	ağinidarçılık dostluk, arkadaşlık
	401/16	a. 414/12
	a.+tikiçe 162/12	ağiz ağız
	a.+i (adit) 242/01, 293/20,	a.+imğa(ağzimğa) 294/15
	a.+ini(adit) 5/20	a.+imdin(ağzimdin) 146/11
adil(a.)	adil	a , 417/10 a.+i 125/21
a.	29/19, 86/22, 86/22,	. a.+liri 99/24
133/18,	194/15, 319/22,	ağ- bir tarafa yönelmek, bakmak a.-di
	337/26, 358/25, 416/06	5 234/04, 394/11
adilli...(a.u.)	adillik, adil olma	6 a.-...andek 418/01
	a. 111/03, 285/14	âğdur- çevirmek,
adimigerçilik(a.f.u.)	insanîyetlik	1 döndürm
a. 211/16		2 ek, devirmek, altüst etmek
agahlandur-(f.u.)	haber almak,	, a.-duñ 160/11
haberdar olmak		a.-uvételmeysen 375/04
a.-uptu 326/16		6 a.-uvételmeydu 53/21, 419/04 a.-
a.-up 118/03, 416/19, 417/07	a.-ğandek	0 miğanli...iğa 13/08
39/24		/ ağine dost, arkadaş
agahlanduruş(f.u.)	uyarı, uyarı	2 a. 36/15, 218/24
cezası		2

a.+ler(ağini)	9/07, 15/08,	a.+iñ(ağziñ) 418/22 a.+iñni(ağziñni)
15/14, 27/18, 29/12, 29/25,		374/24 416/05, 418/21 a.+iñğa(ağzinğa)
31/08, 36/08, 200/14, 201/02,		94/02, 294/12,
201/16, 252/07, 287/15,		a.+iñdin(ağziñdin) 159/14, 367/10
288/19, 305/09, 306/21,		a.+i(ağzi) 2/16, 29/05, 66/08,
308/21, 309/03, 318/19,		133/07, 172/22, 184/09, 252/14,
		257/18, 271/25, 278/07, 288/19,
		298/09, 299/07, 312/08, 318/13,
		343/11, 369/06, 372/16, 381/09,
		386/23, 407/11, 411/06
		a.+i(ağzi) bilen 312/08, 318/13
		a.+idek(ağzi) 133/07
		a.+ini(ağzini) 25/09, 34/23, 35/14,
		47/10, 120/06, 133/06, 142/05,
		171/19, 174/10, 220/19, 235/20,
		251/04, 281/03, 283/25, 291/19,
		308/21, 334/05, 358/19, 418/19
		419/11
		a.+iğa(ağziğa) 10/21, 13/19, 21/16,
		58/12, 111/19, 146/19, 179/20,
		184/05, 213/14, 233/23, 235/14,
		235/16, 255/18, 283/23, 295/16,
		296/13, 343/12, 376/08, 383/16
		a.+ida(ağzida) 66/10, 187/08,
		255/03, 410/01, 418/08
		a.+idila(ağzidila) 241/08
		a.+idiki(ağzidiki) 184/14, 271/15,

305/07

a.+idin(ağzidin) 11/25, 32/09,

110/13, 114/08, 140/16, 174/10,

207/09, 237/19, 300/14, 410/16

323/01, 416/03

a iri(ağziliri) 291/17

. a.+ilirimu(ağzilirimu) 33/02

+ a.+ilirini(ağzilirini) 275/22

il

ağri- ağrımak

ağrin-			
ağrınış	a.-di 190/08, 289/25, 352/15 a.-ydu 263/06, 368/06 a.-p 29/07, 113/03, 266/03, 283/01, a.-p ...aptu 61/06		137/13, 137/24, 143/12, 157/09, 174/13, 179/21, 184/23, 192/06, 194/01, 198/06, 219/16, 223/25, 412/15, 417/17, 426/20, 227/10, 228/05, 233/25, 235/10, 235/20, 262/15, 278/17, 285/21, a.+da 107/19, 150/05, 305/07, 310/04, 311/04, 323/09, 329/07, 329/24, 335/10, 340/13, a.+i 3/19, 15/11, 21/21, 24/25, 341/10, 343/15, 343/19, 348/02, 348/19, 364/09, 370/14, 371/11, 374/12, 378/18, 382/18, 389/01, 395/05, 374/18, 398/10, 407/03, 412/08, 139/03, 152/19, 156/07, 164/08, 174/18, 182/12, 186/24, 188/24, 200/12, 235/06, 272/25, 302/07, 344/12, 359/14, 393/15, 397/10, 398/06, 398/11, 399/09, 401/24, 403/06, 403/22, 410/03, 429/01
ağri...	a.-p ket- 131/20 hasta hastalanmak		
a. 235/05	a.-di 23/14, 125/03, 350/08 a.+ni 234/10 a.-ip 390/01 a.-misun 125/03 a.+i 402/13 hastalanmış, ağrısı a.+iğa 146/09		
ağrit-	ağritmek, rahatsız etmek a.-ti 234/09, 376/17 a.-ip 105/06, 131/14, 338/21		
a.-...anlar	a.-ip 352/18 a.-p oy-17/24		
a.-idiğan	63/24, 97/16		a.+ ...isimu 128/08
ağritivat-	ağritmek, rahatsız etmek		a. +ğice 47/16, 97/24, 104/13, 298/18
ah	a.-...andu 60/04 ah a. 27/11, 29/07, 31/14, 31/20, 31/22, 60/03, 144/09, 165/14, 203/24, 231/12, 348/08, 407/05, 417/05 a. ur-(iç çekmek, ah demek) 335/04		a.+ini 3/12, 286/12, 290/12, 359/08, 428/08 a.+iğa 208/02, 214/20 a.+ida 9/04, 18/15, 38/11, 60/22, 88/10, 118/04, 156/04, 162/26, 174/02, 177/05, 189/18, 192/09, 237/17, 248/19, 254/15, 316/26, 337/02, 351/21, 365/20, 368/05, 385/17, 389/12, 391/09, 402/07,
ahali(a.)	ahali, halk	80/19	
a.+lerniñ	159/20		ahır(a.)ahir, son, nihayet
ahanet(a.)	ihanet, horlama,		a. 16/06, 18/18, 19/14, 38/01, 65/25, 66/15, 67/06, 72/16, 90/04, 97/05, 99/25, 104/19, 116/04, 132/14, 132/23,
hakaret etme			
a. 285/01, 292/01	a.+ler bilen		
400/01			
ahañ(f.)	ahenk, melodi		
a.+ida	280/13		
ahu(f.) karaca			
a. 70/24, 81/05, 103/06, 115/13, 124/13	a.+niñ		

402/18, 405/24, 429/03

a.+idiki 242/12, 298/14

aḥiri(a.) ahiri, nihayet,

sonunda

a. 29/20, 36/14, 77/24,

79/02,

96/04, 100/04, 107/24,

118/26,

332/09, 398/10

134/05, 173/02, 175/20, 193/14,
204/06, 204/15, 213/19, 236/16,
238/03, 244/07, 264/25, 277/02,
287/01, 291/22, 297/01, 318/23,

aḥirlaş-(a.u.) sonuca

ulaş

mak, tamamlanmak, bitmek

a.-ti 14/16, 77/26, 96/05,

182/13 aḥla...iy(a.) ahlakî

a. 175/05

aḥla...siz(a.u.)

ahlaksız

a. 25/15	a.+nila 362/26 aka
aḥmi...ane(a.f.)ahmakça, ahmağa	ağabey
yakışır halde a. 12/10	a. 12/05, 139/05, 139/10,
aḥşam(f.) akşam	140/04, 142/01, 142/23,
a. 95/07, 226/25, 230/15,	143/20, 145/20, 227/21,
348/06	228/01, 229/19, 278/19,
a.+i(aḥşim) 4/07, 165/05 a.+liri	282/14, 325/20, 341/09,
331/06	403/03
aḥşamli.....a(f.u.) geçte, akşam	a.+m 43/10, 92/16 a.+mdin 3/05,
olduğunda, akşam geç vakitte a. 290/01	143/08 a.+ñ 89/15
aḥta(f.)hadım	a.+si(aki) 367/14, 414/02 a.+simu(aki)
a. 283/11	89/03 a.+siniñ(aki) 225/08 a.+sini(aki)
aḥtur- malum bir şeyi izlemek,	225/14 a.+siğa(aki) 3/22 a.+liriñlar(aki)
aramak	429/11
a.-idiydu 129/01	akortlu...(it.) akort, müzik
aḥun(f.) bey, hoca yerine bazı	aletlerinin ses ve nota ayarı
erkek isimlerine eklenen	
hürmet sözü	
a. 69/08, 69/10, 71/01	
aile(a.) aile	
a. 99/04, 176/05, 368/06 a. bilen	
176/05	
a.+niñ 163/12 a. +ni	
162/26 a.+din 147/02	
a.+si 69/18, 73/05, 106/04 a.+lerni	
161/22	
ait(a.) mahsus	

a. 60/19

aktip(fr.) aktif, hareketli, faal

a. 57/15, 157/20, 213/10,

243/18 aktival(r.) güncel

a.

32/14 a...

ak,

beyaz

a. 2/20, 7/07, 26/04, 30/17, 50/20,

90/24, 100/07, 108/05,

109/25,

109/25, 111/14, 151/01, 156/14,

157/15, 159/21, 185/06,

186/15,

214/17, 214/26, 218/19, 222/09,

223/03, 223/04, 223/23, 227/03,

227/07, 227/08, 228/15, 239/01,

244/10, 245/25, 252/07, 257/05,

264/16, 264/25, 277/18, 301/07,

324/10, 332/04, 342/26, 351/02,

369/15, 370/02, 375/02, 384/03,

397/07

a. yollu... bol-(yolun açık olmasını

dilemek) 9/09

a. yol bol- (yolun açık olmasını

dilemek) 21/25

a.+larni 264/21, 264/23

a.+i(é...) 100/07

a...- akmak

a.-ma...ta 424/09

a.-ti 124/20, 402/11 a.-

idiğan 146/11

a.-...içe 90/19

a.-...an 55/15, 396/05, 406/19 a.-atti

340/05

a.-midi 370/02

a...artil- badana yapmak,

beyazlatmak

a.-ğan 228/20

a...ilane(a.f.) akıllı kişilere benzer, akıllı

a. 67/09, 261/21

a...ilanilik(a.f.u.) bilginlik, akıllılık

a. bilen 405/15

a...ir- akarmak, beyazlamak

a.-ip 410/11

a...iriş akariş, beyazlayış

a.+...a 264/14

a...ivet(a.) akıbet, son

a.+ni 335/09 a.+lerni

374/06

a.+i(a...ivit) 329/06, 351/20

a.+ini(a...ivit) 334/08	140/04, 140/19, 140/23, 141/04,
a.+ide(a...ivit) 427/11	142/01, 142/05, 142/23, 142/26,
a... kéce bir film adı	143/20, 144/04, 144/21, 144/26,
a. 254/01	149/17, 159/05, 159/10, 160/09,
a...köñül saf, temiz kalpli,	160/12, 160/22, 161/01, 161/04,
şefkatli	161/07, 161/18, 161/23, 162/22,
a. 19/09, 69/11, 225/13,	163/05, 163/09, 163/13, 163/22,
329/02, 341/19, 367/15,	164/01, 171/24, 172/05, 172/14,
388/18	173/01, 173/05, 173/15, 174/15,
a...köñüllük saflık, temiz kalplilik,	175/01, 175/09, 176/03, 176/14,
şefkatlilik a. 225/11	177/02, 189/21, 190/02, 190/04,
a.+ini 7/11	190/07, 192/14, 195/06, 197/15,
a...la- aklamak, beraat etmek a.-vatisiz	198/03, 198/21, 198/26, 199/09,
366/06	199/16, 201/14, 202/06, 203/02,
a.-p 285/16, 318/18, 333/07,	203/12, 203/13, 204/12, 206/19,
351/16	210/23, 217/13, 224/22, 225/03,
a...laş beraat, aklanma a.+...a	225/10, 225/21, 226/22, 227/10,
365/05	227/17, 228/02, 228/08, 228/11,
a...li- günahsız olduğunu ispat etmek	229/06, 229/19, 229/22, 229/25,
a.- ma...çi 25/03	230/01, 230/05, 230/06, 230/21,
a...lin- aklanmak, temize çıkmak a.-ip	230/25, 231/14, 231/17, 231/23,
70/18	232/04, 232/06, 232/10, 232/25,
A...niyaz erkek ismi	235/07, 236/09, 236/22, 237/03,
a. 2/08, 2/14, 2/17, 2/26, 3/06,	237/05, 237/19, 260/14, 265/01,
3/13, 4/07, 4/17, 4/25, 6/01,	265/07, 268/14, 268/25, 269/01,
6/06, 8/26, 9/03, 9/20, 13/07,	269/04, 269/06, 269/22, 270/05,
15/11, 15/18, 26/10, 26/13,	270/10, 273/10, 273/13, 273/23,
77/05, 77/26, 77/28, 105/16, 117, 30/25,	274/05, 274/15, 274/22, 275/08,
305/25, 32/106/13/19, 108/24,	275/10, 276/26, 277/03, 277/06,
306/20, 36/016/16/13, 136/08,	277/10, 277/11, 277/14, 277/17,
	277/24, 279/10, 279/15, 280/20,
	281/04, 281/07, 281/12, 281/20,
	281/25, 282/06, 283/03, 283/06,
	283/10, 283/26, 284/14, 285/02,
	287/01, 289/12, 290/02, 290/05,
	305/03, 305/17, 305/25, 306/04,
	306/08, 306/14, 306/21, 307/02,
	307/08, 307/19, 309/06, 310/04,
	310/21, 311/24, 313/10, 314/26,
	315/23, 316/06, 317/07, 318/10,
	321/04, 323/02, 323/05, 323/16,
	324/05, 324/07, 324/08, 324/16,
	326/22, 327/22, 328/04, 328/26,
	338/17, 338/22, 339/11, 339/14,
	339/17, 340/04, 340/06, 340/12,
	340/20, 340/25, 341/08, 341/09,
	341/11, 341/24, 342/01, 342/05,
	342/26, 343/09, 343/21, 344/14,
	344/19, 344/23, 345/05, 358/04,

359/22, 360/03, 360/13, 360/25, 362/06, 364/05, 364/25, 367/05, 381/16, 382/12, 382/21, 383/25, 384/11, 385/06, 385/21, 386/06, 386/19, 386/25, 389/14, 402/14, 402/22, 403/03, 412/17, 416/01, 416/25, 417/04, 422/11, 422/22, 423/26, 424/19, 427/18 a. bilen 4/24, 40/20, 274/19, 275/06, 315/16, 362/13, 366/13, 415/14, 421/17, 422/08 a.+mu 9/15, 10/17, 43/25, 48/11, 69/19, 120/13, 140/15,	360/10, 361/11, 364/17, 381/01, 382/19, 384/02, 385/15, 386/09, 387/14, 402/18, 403/09, 416/11, 420/15, 423/01, 425/01, 159/07, 275/20, 366/02, 421/05, 43/25, 124/11, 124/25, 139/07, 142/16, 149/24, 160/15, 172/12, 174/09, 202/09, 216/03, 224/19, 230/09, 234/09, 237/01, 278/11, 282/23, 306/17, 308/15, 308/19,	344/01, 382/08, 383/18, 413/05, 417/23, 419/15, 423/11 a.+niñmu 12/14, 12/16 a.+niñkige 5/04 a.+niñla 12/10, 75/11 a.+ni 2/06, 12/20, 34/07, 38/02, 73/24, 122/18, 175/05, 198/01, 225/12, 227/24, 230/13, 260/12, 274/11, 278/05, 283/13, 284/09, 284/17, 314/20, 343/23, 359/21, 366/22, 385/01, 412/15 a.+ni 204/08 a.+nimu 246/07, 285/16 a.+ğa 3/03, 11/05, 13/02, 29/22, 32/08, 39/25, 44/12, 48/20, 49/06, 58/11, 74/05, 116/15, 143/07, 159/04, 162/21, 171/23, 175/20, 176/18, 199/14, 216/02, 230/19, 274/01, 285/07, 305/02, 311/22, 341/07 a.+ğimu 27/21, 288/09 a.+da 226/16 a.+din 107/07, 229/14 a.+larniñ 246/05 a.+lardin 162/07 a...sil albümin hastalığı a. 205/19 a...-tağli... bir mezhep adı a.166/20 a...uş beyazımsı a. 74/07, 300/10, 394/25 al ileri, ön a.+ğa aşuruvét- 155/20 a.+ğa két- (ileriye yürümek) 220/04 a.+ğa ...ara-243/17

a.+ġa yétekli- (ileri sürmek, önder
etmek) 261/12

a.+ġa bas- (ilerlemek, gelişmek)
290/17, 291/01, 358/11, 392/03

a.+ġa silci-369/04

al- almak (burada kaldım)

a.-armen 288/01

a.-dim 25/11, 87/04, 276/17 a.-

diñ 276/15, 313/16

a.-diñiz 134/22

a.-diñizma 302/03

a.-di 3/18, 3/22, 4/02, 4/05,	a.-idikensiz-de 361/18
15/07, 21/09, 21/15, 25/03,	a.-ğini yok153/13
41/09, 49/08, 54/17, 76/08,	a.-midi 351/01
112/24, 117/03, 138/12,	a.-midu... 153/26
173/10, 190/04, 200/12,	a.-maydığan 48/21
201/15, 202/24, 206/24,	a.-misam 288/07
239/21, 267/20, 268/06,	a.-misañ 416/16
276/21, 288/03, 311/24,	a.-miğanda 222/21, 267/23
321/12, 323/05, 325/14,	a.-alaymen 65/08
327/11, 340/08, 340/10,	a.-almay 396/01
342/01, 343/21, 384/19,	a.-almaydu 240/24
398/23, 399/06, 400/09,	a.-almayvatatti 270/16
408/01, 414/20, 415/14,	a.-almiğanliri 24/21
415/25	ala alaca, alacalı
a.-du... 287/07	a.195/21
a.-ğanmen 311/09	ala-bulimaç alaca, alaca renkli
a.-ğan 101/19, 138/15 a.-imen	a. 179/02, 396/15, 399/13, 415/20
123/01	ala-çekmen iri ve çekik gözlü olan
a.-idu 216/25, 217/07,	a. 7/23
226/19, 226/20, 240/02,	ala-çu...an yaygaralı, gürültülü
243/21, 249/10, 278/25,	a. 59/13
419/25	220/09
a.-imiz 317/25, 416/26	a.-ğum keldi 414/10 a.-ğili 4/03
a.-ma...çi 136/20, 166/07,	a.-ğan 173/13, 194/20,
248/18, 262/13, 311/05 a.-ay	273/21, 312/08, 371/25 a.-ğinim
111/23	328/12
a.-! 161/23 (dem al)	a.-ğanli...imni 129/12
a.-ğın! 346/24, 346/25 a.-sila	a.-ğanliri 24/21
14/03	a.-ğanlarniñ 268/21 a.-ğuçı 110/24
a.-sun! 209/18	a.-ğučiliki 236/20
a.-aylı! 162/22, 255/11,	a.-ma...çidek 84/04, 133/08
305/05, 315/05	a.-ğanidi 62/11, 235/03,
a.-sa... 54/20, 54/21, 220/08,	400/06

a.-attim-de 252/08

a.-atti 45/07, 363/02

alahide(a.u.)

ayrıca, tek başına;

kendine has, kendine mahsus, özel, ayrı,

olağan üstü

a. 5/09, 9/01, 10/15, 36/18, 49/19,

50/17, 57/14, 61/11, 100/24,

103/16, 105/11, 122/21, 130/05,

180/13, 185/01, 191/06, 191/24,

213/26, 216/09, 226/06, 251/15,

291/25, 292/02, 300/05, 306/02,

350/05

alahidilik(a.u.)ayrıcalık, farklı özellik

a. 19/11 a.+tin

262/04

a.+i 269/05, 269/08 a.+i

bilen 135/17

alahizel(a.f)

tahminen

a. 333/01

ala köñüllük

tarafgirlik, samimiyetsizlik

a. 40/01, 264/01

ala...-cala...

telaş, heyecan, ne

yapacağını bilememe, şaşkınlığa

düşmek, sersemlemek

a. 150/22, 380/15, 415/08

a. ...il- 6/25

ala...i(a.)

alaka, ilgi, temas

a.+si 102/11

ala...zade(a.f) korkmuş halde

a. 48/16, 103/03, 188/17

ala...zadilik(a.f.u)	korkmuş halde	a.-p 83/01, 170/17, 178/21
olmak		ald ön, ön kısım a.+imğa 183/19
a. 407/16, 421/08		a.+imda 38/13, 426/06
alamet(a.)	iz, nişan	a.+imdin 193/10 a.+iñğa
a. 381/03		148/06, 328/21 a.+iñizda
a.+ni 320/18 a.+lerni		97/20, 97/23
360/21 a.+lerdin 65/13		a.+i 24/03, 113/14, 206/17,
a.+i 20/12		255/03,
a.+liri 56/18, 338/11, 418/02 a.+lirini		a.+ini oyla- 63/18 a.+ini
377/10		tos- 180/01
alapasa...	rengi (atmak)	a.+iğa 26/03,
a. bol- 55/10, 70/15, 279/03 ala-		45/20,60/06,
tağil	yüksek sesle,	63/11, 71/20, 91/26, 206/25,
bağırarak		210/04, 235/04,
a. 94/13, 188/05, 202/23,		236/18,
251/26		256/18, 287/11,
alay- sert bakmak		300/12,
a.-di 212/12		317/10, 336/20,
a.-di-de 65/18		361/01,
ala-yeşil	karışık renkli,	368/25, 386/04, 424/03 a.+iğa
rengarenk, benekli		apar- 13/14 a.+iğa bar- 306/23
a. 109/12, 275/04		a.+iğa çi...- 14/17, 268/26,
alça vişne		269/01, 270/26
a. 352/05		
alçañ topal		
a. 293/17		
alçañla-	aksamak, topallamak	

a.+iğa çök- 92/13

a.+iğa kel- 45/15, 60/08, 77/09,
104/06, 115/01, 130/24, 134/01,
163/17, 170/06, 172/23, 187/17,
227/11, 267/20, 323/12

a.+iğa kél- 33/13, 77/16, 87/20,
114/23, 357/12

a.+iğa keltür- 87/18, 191/17,
236/10, 351/19, 353/22, 393/10,
393/13

a.+iğa ...oy- 9/04

a.+iğa ...oyul- 138/17, 341/26

a.+iğa sür- 9/01, 10/18, 43/01

a.+iğa tart- 11/25

a.+iğa toplan- 24/20

a.+iğimu 125/06, 125/07

a.+ida 10/17, 13/12, 15/23, 48/04,
48/09, 48/16, 56/06, 59/19, 60/11,
61/17, 64/04, 68/22, 69/20, 70/05,
88/19, 89/15, 91/24, 92/22, 96/23,
98/22, 98/23, 103/20, 111/11,
125/21, 134/14, 135/20, 137/17,
149/18, 153/13, 161/14, 172/12,
172/15, 174/20, 187/08, 188/16,
213/18, 215/12, 215/15, 225/06,
252/15, 257/07, 257/23, 257/23,
269/02, 285/02, 294/10, 296/05,

302/20, 322/19, 357/19, 379/13,
380/09, 382/16, 389/22, 397/06,
415/01, 415/26, 418/23, 419/12,
421/09, 425/14

a.+ida bol- 144/13

a.+ida kêt- 125/23

a.+ida tur- 51/18, 259/26, 344/13,
374/07, 409/25, 415/07

a.+idimu 393/17

a.+idin 15/26, 144/23, 182/21,
276/11

a.+idin ...ayt- 60/13, 106/15

a.+idin ôt- 60/24, 228/09, 373/19

a.+idin ötküz- 91/13

a.+idiki 1/17, 10/18, 10/20, 15/20,
21/14, 24/22, 27/14, 94/11, 162/10,
177/20, 201/13, 204/09, 220/16,
267/13, 282/21, 323/09, 370/03,
374/23, 399/12

a.+iğiçe 21/20

a.+imiza 152/05

a.+imizda 220/04, 350/18, 414/22

a.+iñlarda 200/21 a.+iliriğa	a.132/24,	143/16,	57/10,
316/23	113/05, 256/21 aldın-		
alda- aldatmak	aldanmak		
a.-makçı 52/18	a.-p ket- 396/19		
a.-ydiğan 186/02 a.-sunmu	aldın...i önceki, ön sıradaki, önündeki a. 4/07, 63/05,		
109/23	96/11, 105/01,		
a.-p 158/18, 350/10, 404/24,	110/06,	157/05,	164/12,
417/08, 417/16 a. ket-	270/09, 322/13, 354/10 a.		
392/09	aldın körerlik önceden görüş		
aldamçı aldatıcı	a. 56/01, aldir-		
a. 193/07, 312/14	aldırmak		
aldamçili...	a.-avat...an 24/08 aldıra-		
a.+lirini 167/02	acele etmek		
aldan- aldanmak, kanmak	a.-di 17/03, 252/19		
a.-ğan 376/18	a.-ydu 409/09 a.-sañlar 89/20		
aldaş hile, oyun	a.-may 97/10, 214/01		
a. 234/02 a.+tin 58/19	a.-p 2/13, 8/25, 14/22, 40/13,		
aldi bilen önceden	43/10, 45/11, 90/05, 105/23,		
a. 15/08, 150/04, 151/21,	139/11,	153/24,	231/16,
152/01,	163/07,	218/05,	
263/12,	288/03,	298/25,	
324/05, 393/06			
eñ a.(en önceden, en önce)			
218/05			
aldığira...	biraz öte, biraz ileri		
a. 373/08			
aldın önceden			

319/09, 328/02, 348/21, 403/19,	a.-may 264/05
428/07	a.-up 59/18, 80/15 a.-
a.-p kél- 346/02 a.-	uvetsem 85/14 a.-uvétip
p ket- 11/01 a.-p	85/17
két- 328/18	alem(a.) alem, dünya, cihan
a.-p ...al- 230/25	a. 86/18, 87/04, 108/08, 173/16,
a.-p tur- 428/07	220/03, 245/15, 263/16, 278/14,
a.-mañ 238/20, 271/11 a.-	319/24, 340/17, 344/06, 397/02,
ytti 251/10, 311/01	426/16
aldirap-ténep acele olarak, şaşkın bir halde a.	a.+niñ 87/14, 105/26 a.+de
230/14	72/01, 344/06 a.+din 355/10
aldiraş acele etme	a.+çe 91/04, 114/11, 124/13,
a. 2/17, 72/23, 105/19, 189/21,	164/16, 291/01, 333/11, 348/06,
242/16, 265/21, 296/20, 425/13 a.	392/12
bolup két- 272/09, 377/06 a.+la	a.+i(alim) 340/17, 362/15 a.+ige(alim)
328/04	232/24, 321/22,
aldiraşçili...	340/18
acelecili	a.+ide(alim) 91/01, 141/12
k a.+ta 97/05, 190/05	alğusiz alacağı olmayan
aldiraşli... acelecilik	a. 335/22
a.+i 296/22	aliy- sert bakmak
aldirat- acele ettirmek,	a.-ip 66/10, 198/23, 280/06
çabucak yapmak, yerine	alicanab(a.) alicenap
getirmek	a.+larğa 359/03
a.-ti	
94/04 aldur-	
aldırmak	

ali...an	el ayası, avuç	Alla(a.)	Allah
a.+i(ali...in)	bilen 422/16 a.+iğa(ali...in)	a.	145/15, 164/03, 187/26,
90/16, 130/25	a.+idin(ali...in) 131/01	192/26, 427/13	
alili...(a.u.)	a.+liri(ali...in) bilen 95/07, 102/03 yücelik	a.+niñ	190/25, 302/16,
ali...iş	alkış	397/17, 397/19, 427/14	a.+din 262/24,
a. 40/06	a.+lar 177/03	406/13	
a.+i	143/14		
alim	alim, bilgin a.+lirimizdin	alli...açan	çoktan, eskiden
427/23		a.	63/21, 83/24, 89/04,
alipte	şık	102/07,	188/21, 225/23,
a. 5/03	aliy(a.)yüksek,		
yüce			
a. 27/02, 28/25, 47/23, 64/20,			
119/13, 150/12, 151/22,			
aliycanab(a.u.)	alicenaplık		
151/23, 158/24, 219/23,			
220/01, 240/25, 245/20,			
a. 274/08, 283/16, 284/19,			
287/19, 298/05, 299/20,			
193/23 299/22, 318/14, 358/17,			
358/26			
a.+lar	193/24		
aliycanabli...(a.u.)	alicenaplık		
a. bilen	344/13 a.+i bilen		
366/14			
al...an	avuç, al ayası		
a.+liriniñ	293/13		
al...iş	alkış		
a. 222/23			
a.+lar	bilen 286/20 a.+i		
176/13			
al...işlan-	alkışlanmak		
a.-ğan	194/18		

236/24, 252/23, 307/17, 355/17,
 372/10, 379/03, 383/16,
 415/13 allı...anda... nasıldır,
 nasıl
 a. 11/09, 73/23, 84/06,
 88/12,
 169/23, 207/01, 265/21, 270/23,
 273/04, 276/03, 333/01,
 338/19 allı...aya... nere, nereye
 a.+larğa 14/02, 96/14,
 115/06,
 424/11
 allinémi nedir; bir şeyler
 a.+lerni 50/12
 alma elma
 a. 4/12, 277/26
 a.+dek 340/24
 alman-talman apar topar
 a. 3/01, 144/25, 168/09, 178/15,
 424/24
 almaş- değişmek, nöbetleşmek a.-
 ti 327/18
 almaş...an değişen,
 değişken a. 71/12
 almaştur- değiştirmek
 a.-dum 214/04
 a.-amsiz 268/02 a.-

idiğan 127/25 a.-uñ
 268/03
 a.-sa kérek 81/23 a.-up
 359/21
 a.-misa 267/25
 almaşturul- değiştirilmek
 a.-sa 268/05
 almaşturuş değiştirme, değiştiriş
 a. 127/26, 267/24, 267/26 a. +...a
 128/02
 almiş- değişmek, nöbetleşmek
 a.-ip 71/13, 105/08, 131/09, 131/17 a.-ip
 tur- 77/22, 302/02
 alte altı
 a. 6/04, 9/02, 11/20, 14/16, 15/10,
 15/12, 15/13, 70/18, 71/10, 71/11,
 116/19, 139/12, 146/06, 206/18,
 226/15, 246/21, 247/09, 247/09
 a.+din(alti) 6/09
 a.+nçi(alti) 166/16
 a.+si(alti) 247/08
 Altun Kövrük altın köprü, Doğu
 Türkistan'da bir köprünün adı
 a. 127/10
 altun altın

a. 12/23, 32/24, 59/07, 67/20,	ambar(f.)	ambar, depo
67/23,	103/08,	134/03,
151/23,	218/21,	245/03, ambur maşa, kıskaç, pens a.+dek 282/25,
290/14, 299/21, 395/12 a.+dek	383/18	
113/21	amet(f.)	şans, talih a.
alvasti kötü ruh, albastı	68/01, 194/20 a.+niñ	14/03
a. 263/08	a.+liri	48/26
amal(a.)	çare, usul, tedbir	Amérika(r.) Amerika
a.	77/02,	80/06,
128/06,	130/20,	130/22,
146/14,	164/03,	326/20,
328/19, 348/03, 398/10 a.+im	amil(a.)	sevmeden, götürən,
123/02, 347/21	sebeb	
a.+ini	130/19,	334/22,
378/04, 398/10, 411/18	a. 211/24,	211/26
amalsız(a.u.)	çaresiz, tedbirsiz	amit(f.) şans, talih
a. 4/05, 10/03, 61/09, 163/05,	a.+i	352/05, 380/08 a.+iniñ
179/22,	267/24,	277/11,
351/15		
amalsızlı...(a.u.)	çaresizlik,	
tedbirsizlik		
a.+tin	12/09	
aman(a.)	esen, sağlam, sıhhatli	
a. 21/22, 202/16, 329/23		
amanet(a.)	emanet	
a. 237/12		
amanlı...(a.u.)	esenlik, sağlık a. 196/03	

ammi(a.)	amme, halk,	a.+m 38/14, 43/10, 92/16, 318/20,
	kamuheyet a. 147/06	398/04
	a.+niñ(ammi) 371/25, 371/26	a.+mniñ 3/05, 43/08, 318/20 a.+mni
ammibab(a.f.)	ammeye has, kamuya	145/05
	uygun	a.+ñ 89/15 a.+ñnin 3/14
	a. 269/11	a.+ñiz(ani) 324/10
amra...(f.)	sevgi, sevme, yakınlık	a.+ñizni+(ani) 16/08
	a. 4/01, 5/14, 17/21, 45/02, 228/22,	a.+si(ani) 8/09, 44/02, 152/25,
	327/04, 353/21, 370/09	a.+si(ani) bilen 230/19
	a.+im 280/11, 333/04, 377/06	a.+simu(ani) 89/03
	a.+iñ 201/10	a.+siniñ(ani) 89/13, 90/05, 91/23
amra...li...(f.u.)	heves kılış, sevme, seviş	a.+sini(ani) 89/08, 89/11 a.+siğa(ani)
	a.+i 22/01 a.+ini	3/22, 44/15 a.+sidin(ani) 16/03, 48/08
	349/15	a.+mizniñla (ani)128/09 a.+lar(ani)
amyoba(l.)	tek hücreli bir	427/08
	hayvan a. 382/06	a.+larmu(ani) 427/05
an	an, vakit a.	a.+liriñlar bilen 429/21
	54/11	anar(f.) nar
ana	anne, ana	a. 343/09
	a. 192/26, 330/01, 384/12, 401/24, a.	a. +idin(anir)217/03
	makan 91/10	añçe o kadar, çok, bir çok
	a. tupra... 91/15, 92/16,	
	92/18,	
	317/08, 402/03	
	a.+mu(ani) 390/06	
	a.+niñ(ani) 193/02	
	a.+ni(ani) 390/05	

a.	29/22, 30/11, 40/10,añ...ir-	düşünmek,	bilmek,	sezmek,
45/11,48/16,	61/14, 64/23,	hissetmek		
96/26, 103/20, 04/16,108/04,		a.-almay 309/22		
108/05,	117/26, 126/10,	a.-almıgandek 333/25		
126/21,	129/24, 130/05,añla-	dinlemek,	işitmek,	anlamak,
131/20,	151/01, 188/20, ,	duymak		
215/19,	223/17, 243/09,	a.-rmiz 361/07 a.-		
247/20,	254/17, 289/01,	rsiler 35/06		
318/22,	319/11, 328/13,	a.-ydiğan	14/06, 35/07, 35/07,	
351/22,	362/17, 372/08,	149/06		
402/13, 428/06		a.-ydu 422/02 a.-!		
a. -munçe (biraz, çok değil)		117/10		
3/21,	5/07, 10/10, 40/01,	a.-yli 202/05, 219/06, 319/08		
84/15,	100/10, 115/04,	a.-p 30/14, 36/08, 36/17, 38/05,		
184/12, 189/15, 222/21,		76/21, 102/22, 117/03, 136/10,		
393/20		144/14, 162/05, 184/26, 189/11,		
n mühim olmayan,		190/17, 193/09, 213/21, 220/18,		
ançiki önemsiz		222/21, 251/21, 253/11, 263/24,		
a. 352/02		277/16, 294/09, 300/18, 300/20,		
ançilik o kadar, o derecede,		andin ondan		
onun gibi		a. 9/01, 15/08, 37/20, 39/07,		
a. 180/05		77/17,	90/15, 95/07,	
anda... öyle		114/01, 119/26, 146/16,		
a. 172/19		147/01, 170/04, 185/09,		
anda-munda orada burada		203/14, 205/21, 206/25,		
a.m. 13/25, 231/21, 254/09,		207/02, 210/11, 211/26,		
254/19, 332/05, 389/12		214/01, 229/07, 246/01,		
anda-sanda seyrek, bazen, ara sıra		268/10, 280/01, 286/21,		
a. 186/18, 256/04, 260/04,		340/11, 356/02, 357/07,		
332/10, 415/23		365/12, 370/03, 395/08		

añ	düşünme kabiliyeti, fikir, idrak, akıl	301/04, 308/25, 309/25, 327/22,
	a. 47/23, 213/06, 365/07 a.+ni	352/17, 367/10, 412/18, 413/22,
	362/16	421/24
aña	ona	a.-p tur- 273/11
	a. 112/07, 312/15	a.-pla 348/04, 349/26 a.-
añğışe	o arada	vat...andek 272/20 a.-ydiğini
a. +ğışe	251/05, 290/02	427/19
		a.-vatatti 60/19, 97/17
		a.-ytti 174/01, 180/07
		añlan- duyulmak, işitmek
		a.-di 6/15, 93/10, 110/15, 139/06,
		139/10, 218/18, 218/25, 230/17,
		246/20, 256/05, 282/24, 304/18,
		306/26, 307/01, 389/12, 401/23,
		417/24
		a.-ğan 401/01
		a.-ğandek 2/03, 88/21, 91/24,
		149/24, 229/24
		a.-ividi 255/04
añlaş	dinleme, işitme, anlama, duyma a.	
		170/07, 272/14
		a.+mu 237/20 a.+ni
		146/03 a.-...a 46/12
añlaş-	birlikte dinlemek, işitmek a.-	
	tinmu	140/17
añli-	dinlemek, işitmek, anlamak,	
	duymak	

a.-dim 223/25 a.-

diñiz 129/11

a.-diñmu 40/05, 185/25 a.-di	308/26	
136/10	añlin- işitilmek,	duyulmak,
a.-sila 134/09	anlanılmak	
a.-sam 129/09, 210/04,	a.-ivat...an 276/03	
243/16, 364/19 a.-siñiz	a.-ip 258/08	
101/04 a.-sa 139/08	a.-ip ...al- 389/13	
a.-simu 420/06	a.-ip tur- 260/04, 415/24 añliniş	
a.-ğum keldi 265/11 a.-ğusi	işitiliş, duyuluş, anlanış	
keldi 109/11 a.-ğandin 265/02	a.-...a başli- 88/17, 156/22,	
a.-ğan 277/23, 279/08,	255/06, 275/05, 421/19 añli...	
349/11, 367/22, 379/24,	akıllı ve idrak sahibi	
423/07, 426/18	a. 383/21	
a.-ğanmu 243/26 a.-ğandek	añliş duyma, duyuş, anlayış	
187/06 a.-ğanlar 252/24 a.-	a.+i 58/24	
ğuçılar 51/12	a.+imçe 28/03, 54/21, 80/08,	
a.-ğuçıarmu 286/11	142/11, 263/10 a.+imizçe	
a.-ğuçılarni 219/16, 286/06,	326/23	
291/22	añsiz akılsız, idraksız, cahil a. 383/21	
a.-ğusi 99/19		
a.-ğusimu 199/08		
a.-valğan 51/10, 318/17 a.-yalaytti		
296/16		
a.-yalmaydiğanli...ini 359/16		
a.-midi 132/19		
a.-mañlar 248/21 a.-miğan		
346/16		
a.-miğanmu 379/19 a.-miğili		

apa	abla, anne a.	doğmak, türemek
	412/17 a.+mni	a. 121/07
	17/25 a.+ñ 11/02	apirin(f.) aferin, takdir sözü
	a.+ñizğa	a. 44/09, 88/21, 260/14, 321/06
	243/03 apa...	apiriş götürme, götürüş
	bembeyaz	a. 85/20
a.	6/23, 8/01, 91/24,	apit(a.)afet
	154/03,	a.+i 184/19 a.+iniñ
	166/23, 197/03, 399/07	157/01
a.	çapak bol- (çok yakın dost	a.+ige 159/23, 161/22, 162/16 a.+ide
	olmak) 97/24	172/03, 176/04
apar-	götürmek	apla beklenmeyen ve istenmeyen bir olay
a.-di	13/14, 297/26 a.-	karşısında utanma ve pişman olma
siñiz	85/14	bildiren bir ünlem
apet	afet	a. 183/20, 190/25, 231/15
a.	408/24, 409/01	ap...ur(f.) büyük kase
a.+mu	156/19 a.+niñ	a. 28/21
	408/26	aprél(r.) nisan ayı
	a.+tin 160/03, 163/08,	a. 429/16
172/18	apir- götürmek	apşarka bir cins köpek
a.-isiler	93/22	a. 79/20
a.-ip	21/16, 120/04, 191/04, 352/13,	a.+dek 79/20, 317/20
	411/05	aptap(f.) güneş
a.-ip	kel- 169/25	
a.-ip	...oy- 15/18, 188/11, 281/23,	
	296/10	
apiride	bol- ortaya çıkmak,	

a.+ta 394/23, 394/23 a.+i(aptip)	260/02,	338/09,	357/22,
393/01 a.+idek(aptip) 355/09	360/07, 409/18, 411/20 a.+sida(ari)	40/07,	
a.+iġa(aptip) 382/16		51/06,	
aptobus(r.) otobüs	176/25,	176/26,	179/07,
a.+...a 323/10	179/23,	182/14,	193/03,
aptor(r.) yazar, müellif	235/14,	239/09,	255/07,
a. 214/16	287/05,	293/16,	318/15,
a.+niñ 298/14, 313/23,	320/22,	338/20,	344/14,
429/01	423/05		
a.+i 313/07, 430/05	a.+sidila(ari) 193/18 a.+sidiki(ari)	155/04,	
aptu alıptu, alıptı	216/25,		
a.-ptu 264/12 ar	332/15		
utanma. ar	a.+sidin(ari)	1/07,	141/15,
a.-nomus 351/14, 417/17	178/15,	229/20,	257/11,
ara iki şeyin arası, ara	267/06,	273/08,	375/11,
a. 48/03, 57/06, 111/05,	415/19		
115/16, 117/21, 160/26,	a.+mizġa(ari) 416/13 a.+mizda(ari)	86/12,	
211/18, 217/07, 219/02,	386/17 a.+mizdin(ari)	205/08,	
280/09	317/03, 360/11 a.+ñlar	86/02,	
a.+da(ari) 38/20, 296/17 a.+diki(ari)	136/23		
8/16, 36/05,			
323/25, 388/25			
a.+din(ari) 205/13, 248/08			
a.+sini(ari) 187/23			
a.+siġa(ari) 34/12, 115/04,			
146/21, 149/25, 159/05,			
160/10, 232/23, 236/17,			

a.+ñlarda 86/09	a. 384/23
a.+ñlardiki 199/04, 249/05	arambuda(f.) telaşsız, sakin, rahat a.
a.+ñlardin 357/24	114/19, 132/26, 407/10
a.+lirida(ari) 287/03	aran zor, güç
aralış- karışmak	a. 83/06, 94/14, 114/02, 129/01,
a.-ip 36/11	188/17, 188/25, 208/15, 231/24,
aram(f.)	257/17, 268/08, 289/24, 300/02,
dinle	320/13, 336/06, 361/15, 403/09
nme	araş kafesin demir ve parmaklıklarının
a. él-(dinlenmek,	arasındaki boşluk, aralık
rahatlamak)	a.+liridin 59/21
229/15	Argintina Arjantin
a. tap-(dinlenmek,	a.+niñ 126/04
emin olmak)133/21,	arğamça pamuk a.
164/21, 197/10,	378/11 a.+ni(arğamçı) 191/18
222/05, 235/23, 339/24, 393/03,	arila- gezmek, dolaşmak, arasından
397/14, 402/06, 404/02	geçmek
a.+i 43/04, 102/05	a.-p 1/10, 15/22, 103/24, 323/11,
a.+ida105/09	382/12, 382/19, 385/01, 385/10 a.-p
arambeş(f.) rahat, huzur ve	kél- 385/10
asayış	a.-p kêt- 385/01 a.-p öt-
bağışlayan,	15/22
dinlendirici,	a.-p yür- 323/11
dinlendiren	arilaş karışık
a. 306/03	a. 16/21, 53/15, 115/13, 156/12,
aramli...(f.u.) rahat ve huzur veren hal	273/14, 279/10, 317/02, 330/13,
ve durum	341/01, 351/06, 377/19

arılaş-	karışmak a.-ti 11/16	368/22, 381/01, 384/08, 396/21,
	a.-may 210/24, 306/01	414/20, 415/13, 419/14, 420/13
	a.-...andek 386/13 a.-...ini	a.+da(ar...i) 24/26, 365/23, 415/26
	291/03	a.+diki(ar...i) 60/09, 171/22 a.+din(ar...i)
	a.-ma 426/19 arılaşturul-	25/23, 27/21, 65/20,
	karıştırılmak	82/03, 102/20, 144/05, 149/17,
	a.-ġan 229/11	160/24, 183/09, 190/19, 198/05,
arili-	gezmek, arasından geçmek a.-di	270/11, 281/12, 341/15, 343/07
	93/09	a.+mdin(ar...i) 113/11 a.+ñda(ar...i)
	arili... aralık, boşluk	416/07 a.+ñizġa(ar...i) 53/07
	a. 256/16	a.+si(ar...i) 24/16
	a.+ta 16/01, 88/24, 161/10,	a.+siġa(ar...i) 21/26, 50/21, 79/16,
	219/03	92/02, 92/09, 114/02, 131/02,
	a.+i 398/18 a.+idek	283/07, 399/11 a.+sida(ar...i) 44/18, 169/06
	375/17	a.+sidiki(ar...i) 78/12, 190/09 a.+sidin(ar...i)
	a.+ida 161/16, 184/17,	43/17, 56/19, 94/23,
	278/08, 318/12, 331/11 a.+idiki 1/16,	114/03, 137/19, 169/01, 170/18,
	88/26, 166/17,	215/24, 222/26, 228/08, 282/20,
	189/19, 267/09, 375/16	284/04, 290/07, 359/12, 369/04,
	ariliş- karışmak, birleşmek	375/20 a.+mizdin(ar...i) 89/17
	a.-ip 81/25, 217/18, 302/05,	arkidin sonradan
	318/10, 353/04, 415/22	a.+la 201/03, 255/04
arisal-	tereddüt içinde kalma,	ar...ili... üzerinden, vasıtasıyla, aracılıġı ile
	tereddüt edip kalma	a. 19/13, 27/01, 54/15, 55/18,
	a.-di 58/22, 58/22, 116/09,	
	120/15, 161/01, 219/09,	
	311/04	

	a. bol-(kararsız olmak) 58/22, 116/09, 120/15, 219/09	61/12, 69/01, 72/20, 103/18, 149/14, 151/13, 182/12, 209/15,	
	a. bolup ...al-(tereddüt etmek) 161/01	214/09, 224/01, 224/05, 265/09, 292/11, 294/25, 294/25, 298/26,	
arisaldili...	tereddüt içinde olma	316/11, 318/16, 322/15, 328/05,	
	hali	382/15, 425/01 a.+la	
	a.+ta 137/06	44/10	
ar...a	arka	arman(f.)	arzu, ümid
	a. 2/03, 15/17, 27/21, 62/19,	a. 310/16, 405/21	
	63/11, 63/18, 79/14, 105/13, 149/17, 156/21, 183/09, 198/05, 254/04, 282/23, 287/10, 302/20, 304/09, 343/07, 347/23, 413/15, 414/18	a. bilen 198/18, 354/11, 393/16 a.+dek 207/11	
	a.+ğa(ar...i) 2/06, 21/19, 25/24, 44/06, 47/10, 53/14, 160/22, 160/24, 171/13, 172/21, 190/03, 252/12, 270/24, 268/01, 281/25,	a.+da 3/11, 198/20 a.+i 71/11	
		a.+lirini 334/09	
		armanli...(f.u.) arzulu, ümitli, istekli	
		a. 401/25	
		armansiz(f.u.) arzusu,	ümidi kalmayan,
		ümitsiz	
		a. 198/19	
		arpa arpa	
		a. 146/06, 191/06	

arsizli...(a.u.)	ar ve namus bilmezlik,	asan(f.)	kolay, basit
Arstof	namussuzluk a.+idin 279/16 a.bilen 273/21 n özel isim	a. 6/10, 12/19, 99/03, 102/16, 110/13, 122/01, 129/25, 202/01, 266/10, 271/16, 292/24, 299/23, 324/19, 337/03, 348/18, 398/20	
Arşin Mal-alan	bir	tiyatro	a.+liri 67/07
oyunu adı		arvañ-sarvañ	karışık, düzensiz a. 160/07,
a. 164/13	a.+niñ 165/07		205/16
art-	artmak, çoğalmak a.-ip		a. ...il- 293/17 arzu(f.)
348/22			arzu, istek
a.-ip	...oy- 248/23, 352/16,	a.	19/05, 124/13, 204/06,
417/17			212/02, 325/07, 408/03
a.-ival	ğanidi 6/22		a.-arman(arzu ve gaye) 71/11,
artil-	arttırılmak, çoğaltılmak a.-ğan	207/11,	310/16, 334/09,
75/23		405/21	
a.-ğanidi	49/17	a. ...il-	58/10, 288/13, 295/23 a.+ğa 204/06
artildur-	kaldırmak, çevirmek	a.+yum	142/02
a.-up	88/18	a.+si	238/18, 332/01 a.+sini eks ettür-
artist(r.)	artist	167/09 a.+lar	141/12
a.+liridinmu	179/02	a.+liri	241/01
artu...	çok, fazla	arzulu...(f.u.)	çoktandır arzu edilen a.
a.	19/12, 44/20, 58/20,	44/19	
129/02,	133/23, 181/09,		
231/02, 263/13, 353/13	a.		
+çe	163/05		
artu...çili...	çokluk,	ihtiyaçtan	
fazla hal			
a.	135/15		

a. emes 102/16, 324/19, 348/08	ve temele ait
a. iken 405/17	a. 391/06, 392/02
a.+kenġu 290/09 a.	asasli...(a.u.) ilgili şeyler içinde en
kel- 139/20	mühim olanı
a. tépil- 299/23	a. 73/20, 269/05, 269/12
a.+la 27/02, 139/08, 142/20, 42/20,	asayışli...(f.,u.) huzurlu, sakın, rahat a.+ini
172/19, 181/10, 293/06, 323/12,	406/15
338/07, 339/16, 387/23	Asiya Asya kıtası
a.+ġa 319/11, 340/12	a. 34/11, 151/14
a.+ra... 266/13	Asiye bayan isim
asanli...çe(f.u.)kolaylıkla	a. 413/21, 414/08 a. bilen
a. 32/07, 68/19, 251/24	414/20 a.+niñ 413/20
asaret(a.) esaret, tutsaklık,	asma asılıp koyulan, asılan, asılmış
kölelik	a. 186/19
a.+ke	asman(f.) gök
110/17 asas(a.)	a. 59/13, 79/12, 91/01, 91/04,
e	104/11, 144/22, 156/15, 232/19,
sas	263/16, 291/01, 384/16 a. bilen
a. 152/13, 366/01	392/15
a.+lar bilen 213/16	a.+dek 134/13, 399/25
a.+i 244/20	
a.+ida 194/17, 251/18	
a.+idiki 167/01, 167/01	
asasen esasen	
a. 221/13	
a.+niñ 312/02,	
325/20 asasiy(a.) asıl	

a.+mu	115/03,	397/07,	a.-ydu 278/26 a.-!68/17
401/08			a.-misam 123/10 asraş-
a.+niñ 56/09, 60/09, 126/01,			korunmak
156/13, 304/07, 343/12			a. 151/13, 223/22 ast
a.+ġa 13/03, 15/21, 77/17,			alt, taban, temel
108/01,	122/04,	218/11,	a.+i 374/17 a.+iġa él- 154/07
257/11,	270/12,	304/05,	a.+iġa mañ- 335/06
332/04,	337/08,	351/02,	a.+ida 51/05, 90/01, 109/18,
382/23, 399/19, 401/11 a.+ġa çi...-			292/22, 315/08, 337/24 a.+ida ...al-
321/25			98/14
a.+ġa ...ara- 90/22, 115/03,			a.+ida ...él- 326/08 a.+da tur- 163/24
156/17, 185/05, 395/08 a.+ġa			a.+idiki 324/21, 332/09 a.+idikilerge
kötür- 247/07			151/12
a.+da 71/03, 90/23, 109/03,			a.+idin 13/25, 138/11,
185/05, 240/09, 260/08 a.+da yür-			262/24, 280/06, 399/05 a.+idin tart-
7/15			361/10
a.+dimu 296/02			asta(f.) yavaş, sakın, rahat
a.+diki 20/09, 77/19, 113/21,			
128/23,	135/01,	303/18,	
304/10, 418/11			
a.+din 240/18,	401/14,		
402/09			
a.+din çüş- 41/15 a.+din			
tökül- 15/24 a.+ġiçe 154/11			
a.+i(asmin) 304/08, 396/02			
a.+ida(asmin) 91/20			

a. 1/11, 13/13, 17/14, 21/08, 21/16, 21/24, 41/11, 63/12, 68/16, 77/09, 78/09, 81/18, 82/04, 84/22, 85/03, 85/10, 100/10, 102/08, 105/18, 108/20, 108/21, 108/22, 111/13, 112/18, 122/17, 131/01, 133/12, 139/10, 223/15, 224/19, 226/24, 246/20, 256/08, 257/10, 258/16, 274/20, 282/10, 303/13, 309/15, 310/18, 317/01, 343/21, 361/03, 382/09, 392/22, 393/01, 403/11	a. 168/01, 335/08, 400/04, 407/21, 410/05, 410/24 astin...i alt a. 134/04, 325/13, 340/14 aş aş, yemek a. 147/23, 161/24, 162/01, 162/05, 183/18, 184/08 a. bol- 31/15 a.+...a 355/23, 184/03 a.-tamak (yemek ekmek) 8/10 aş- aşmak a.-ti 167/25 a.-idu 245/26 a.-sa 39/06, 190/14 a.-may 285/20 a.-...an 241/03 a.-atti 237/20 aş- artmak a.-...an 23/26 aşhana(u.f.) aşhane, lokanta a. 251/15 a.+niñ 5/24 a.+ğa 37/19, 178/17, 305/06
asta-asta(f.) yavaş yavaş, sakın sakın, aldırmadan a.24/22, 29/21, 55/22, 60/20, 62/04, 69/07, 71/17, 80/02, 91/06, 96/09, 111/13, 126/14, 132/11, 133/09, 135/18, 137/17, 169/08, 173/02, 188/12, 191/02, 204/05, 233/13, 234/12, 253/11, 253/14, 256/02, 259/23, 266/22, 277/06, 296/19, 304/06, 327/20, 332/08, 344/10, 344/24, 383/26, 384/21, 397/02, 407/02, 412/09, 418/14 astani(f.) kapı a.+din 250/21 astin-üstün kat kat, üst üste	

a.+da 26/05, 246/17 a.+din	a.+i 234/05 a.+ini
178/10 a.+siġa 251/16	381/12
aşı...(a.)	aşli... tahıl, hububat, ekin
âşık	a. 147/20, 147/20, 245/20, 305/05
a. 81/05	aşni(f.) aşina, dost, birader, tanıdık
a. bol- 204/08, 307/24	a.+siġa 214/18
a.-meşu... 254/11, 345/18 a.+da...	aşnidarçili...(f.u.) dostluk, tanıdıklık
329/02	a.+...a 332/21
a.+...a 141/05 a.+i	aşpez(u.f.) ahçı
141/09	a. 23/25, 26/04 a.+niñ
aşı...ane(a.f.) aşığa yakışır halde	26/09
a. 140/19, 204/11, 225/20	a.+ler 177/22, 178/09, 179/20 a.+ler
aşı...li...(a.u.) âşık olma hali	bilen 179/17
a. 328/08 a.+niñ 204/07	a.+lerniñ 5/25 a.+lerni
aşkara(f.) aşikâr, açık, açık seçik	184/23
a. 43/05, 510/04, 514/04, 152/14,	aşu şu, işte şu
154/19, 166/21, 244/16,	a. 12/18, 12/21, 24/09, 26/16,
245/18, 348/13, 364/23,	26/19, 29/01, 44/22, 58/11, 71/09,
379/06, 418/08 a. bol-	71/20, 88/26, 91/14, 127/03,
348/13	169/09, 169/25, 185/08, 186/22,
aşkarıla-(f.u.) aşikâr	190/10, 201/24, 228/10, 231/07,
açıklamak	231/11, 236/12, 246/06, 246/18,
a.-ydu 262/16	256/16, 256/19, 263/06, 273/19,
a.-p 307/20, 312/20, 335/13,	273/25, 317/10, 317/11, 332/16,
390/18, 407/17	349/19, 358/04, 362/21, 362/22,
aşkarılan-(f.u.) aşikâr	372/10, 382/10, 383/09, 383/12,
açıklamak	383/13, 395/05, 395/17, 395/19,
a.-ydu 262/16	a. 67/08, 262/10, 247/24 a.+ni 389/22,
a.-p 307/20, 312/20, 335/13,	396/12, 399/14, 401/18, 423/17,
390/18, 407/17	425/04, 426/07, 429/08, 429/10,
aşkarılan-(f.u.) aşikâr	a.+...a 340/08, 262/10
açıklamak	aşkarılı-(f.u.) aşikâr kılmak,
a.-ydu 262/16	açıklamak
a.-p 307/20, 312/20, 335/13,	a.-di 223/05
390/18, 407/17	
aşkarılan-(f.u.) aşikâr	

a.-ğan 420/26		
aşkarilin-(f.u.) aşikâr	kılınmak,	a.+larla 220/11
açıklanmak		aşunçılık şu derecedeki
a.-idu 169/20		a. 300/02
a.-ip 334/08, 335/08, 372/21,		aşunda... işte şöyle
410/26		a. 4/26, 26/12, 26/16, 29/15, 43/09,
aşkariliniş(f.u.)	aşikâr kılınış,	43/18, 65/06, 76/19, 90/07, 123/16,
açıklanış		130/04, 130/26, 140/17, 152/01,
a.+...a 278/11		~~100/08, 423/20, 427/04,~~ 192/15,
aş...azin	mide	202/24, 217/24, 218/22, 224/04,
		aşur- aşimla, 244/16, 250/15, 262/19,
		265/02, 291/10, 295/23, 296/05,
		a.-idu 92/26, 320/12, 320/13, 320/21,
		338/12, 339/05, 347/17, 352/14,
		a.-ma... 360/18, 360/24, 363/04, 363/18,
		377/12, 379/08, 388/09, 393/05,

a.-up 335/18	a.-...an 337/06, 376/22, 423/14 a.-...andikidek
a.-uvetti 40/10, 155/20,	18/12
337/15	a.-...anli...inimu 186/03 a.-atti 321/08
a.-uvetkenidi 33/04, 143/18 at	a.-ivalğan 244/08
at, binek hayvanı	a.-ividi 111/18 ata
a. 62/06, 67/23, 94/23,	ata, baba
206/22, 254/06 a.+tek	a. 146/17, 146/17, 192/26,
72/14 a.+niñmu 67/20	235/22, 240/12, 262/18,
a.+ta 93/18 a.+tinçüş-	347/17
(attan inmek)183/11	a.-ana (ana baba)44/15,
a.+larni 94/11 a.+larniñ	145/05, 324/10, 427/05,
211/02 a.+lirini 95/01	427/08
at isim	a. -balili...(baba oğul) 216/25
a.+iñ 329/20	a.-bova(baba ve dede,
at at, binek hayvanı	dedeler) 57/24, 93/05,
a.-kalimu 93/13 a.-kaliğa	115/13, 249/22, 391/19
240/23 a.-kalılarla 23/22 a.-	
ulağ 169/14	
a.ulağlarmu 22/20	
at- atmak, fırlatmak, vurmak	
a.-ti 213/23, 231/19, 259/03,	
19/14, 421/23	
a.-imiz 368/23, 368/24	
a.-! 369/02, 369/02, 369/02,	
369/02	
a.-sa 12/16	
a.-...ili 189/02, 218/11	

a.+si(ati) 168/13, 273/21, 273/21	a.+...a 393/13
a.+siniñ(ati) 426/16	atayin mahsus, bir fırsatını kollayıp
ata- ad vermek, adlandırmak;	kasten, maksatlı olarak
dile getirmek, anlamak	a. 248/22
a.-p sal- 295/26 a.-p	ateş(f.) ateş
yaz- 142/06 a. -ğan	a. 188/26, 233/02, 388/15, 395/20
263/09	Atikem erkek ismi
a.-ydiken 190/19	a. bilen 23/07
a.-ytti 50/21, 170/21,	at...uz- vurdurmak, attırmak a.-di
171/04,	79/08, 92/20
179/06	atla- atlamak
ata... unvan, şöhrat	a.-p 44/05
a. 58/01, 293/02 a.	atliniş ata binme işi
bilen 413/15 a.+...a	a.-...a 160/04
327/16	atli... atlı
ata...li... namı, şöhrati olan, meşhur, ünlü	a. 19/22, 34/16, 93/14
a. 62/16, 166/13, 269/18, 269/20,	avab(i) Aldatıcı, hilekâr
277/15, 277/17, 282/01,	a. 406/01
283/02 atal- adı geçmek	aval(a.) evvel, önce
a.-miş 95/15, 176/19,	a. 37/19, 53/25, 146/26, 159/23,
211/16 atalğu terim, ıstılah	185/21, 204/24, 205/21, 216/06,
a. 62/21 a.+lar	228/06, 229/21, 268/09
129/16	ava... çelimsiz, ince, zayıf
atom atom	
a.	
302/09 ataş	
ithaf	

a.+lardin 178/07	a.+ini	31/11, 124/15, 187/06,
avare(f.) avare	214/01, 250/12, 309/13, 312/03,	
a. 144/01, 164/07, 199/14,	371/08, 421/23 a.+iğa	
237/23, 243/04, 281/24,	64/17	
346/22	a.+ida 65/01, 98/19	
a. il- 318/17	a.+idiki 159/25 a.+idin	
avayla- dikkat etmek,	241/07	
yavaşlamak	a.+lar 24/13, 202/24, 219/07,	
a.-p 21/01,	291/16, 319/12, 320/07	
a.-p aç- 122/23	a.+larmu 389/13 a.+larni	
a.-p kiygüz- 345/10 a.-p östür-	321/16	
152/02	a.+liri 156/22, 255/06	
avaz(f.) avaz, ses	avazsız(f.u.) sessiz	
a. 6/16, 93/10, 139/10,	a. 273/18	
149/24, 158/16, 229/26,	Avistiriyilik(r.) Avusturyalı	
344/18, 373/09, 401/23	a. 362/15	
a. bilen 24/11, 139/08,	avu o, işte o	
203/15, 257/20, 268/24,	a. 15/11, 113/20, 146/14, 228/25,	
316/16, 321/20 a.+niñ	229/02, 229/03, 254/26, 282/01,	
320/22 a.+ni 88/22	287/08, 295/09, 416/07	
a.+da 9/05, 16/11, 21/23,	a.-di 25/25	
33/11, 36/07, 42/12, 44/12,	ayü- kışmak, ay	
46/18, 63/12, 79/23, 82/04,	a. 13/17, 15/25, 17/10, 60/08,	
92/14, 100/15, 102/13,	183/05, 187/21, 257/11, 260/02,	
107/20, 117/18, 142/18,	284/05, 304/05, 308/11, 311/24,	
345/11, 413/07, 415/04, 470/12,	216/08, 387/21, 401/21, 401/22, 413/18,	
179/08,	430/04	
237/08, 259/15, 274/24,	230/17 a. bilen 60/08, 428/23, 185/03,	
401/02 282/10, 292/10, 301/05,	a.+mu 126/02, 156/18	
311/06, 340/21, 341/10,	255/14, 258/08, 260/04,	
a.+i 2/03, 6/15, 15/04, 21/14,		
46/23, 74/04, 88/23, 91/24,	275/05, 276/21, 280/07,	
139/05, 139/07, 149/24,	281/17, 282/23, 284/04,	
158/18, 203/23, 210/25,	290/20, 304/14, 304/18,	

345/12, 346/08, 389/11, a.+niñ 115/04, 401/16, 401/17 a. +ni
 401/25, 416/11, 417/24 a.+i bilen 303/18
 82/02 a.+ğa 20/09, 306/01
 a.+imu 47/07, 62/03, 162/02, ay yılın onikide biri
 259/18, 387/05 a.+iniñmu a. 69/16, 191/02, 262/21, 430/13,
 320/23 430/14
 a.+dek 109/02
 a.+niñ 182/24, 189/18, 242/16,
 425/14
 a.+ğa 266/22
 a.+da 146/06, 226/16
 a.+dimu 188/03
 a.+din 19/12, 124/12, 266/21,
 299/19, 331/07, 339/19
 a.+lirimu 331/03
 ayağ ayak
 a. 105/14, 105/15, 229/24, 229/25,
 230/02, 374/16, 391/06, 395/01,
 410/09

a.+...a 29/03 a.+lirini	çıkmaq, belli olmak
78/08	a.-idu 77/03 ayem(a.)
ayal(a.) kadın	bayram
a. 105/26, 168/24, 169/07,	a. 20/02 ayet(a.)
197/15, 209/04, 214/14,	ayet
325/12, 379/16, 390/05 a.+mu	a.+tek 68/03 a.+ler bilen 90/11
106/02	Aygül bayan ismi
a.+ni 169/05, 214/16	a. 73/04, 73/07 a. bilen 73/15
a.+im(ayıl) 330/06 a.+i(ayıl)	ayğır aygır
73/05	a. bilen 94/21 ayığ
a.+lar 212/04, 252/02,	son
339/04, 342/13, 377/09 a.+lar	a.+i 30/20, 35/02, 50/10,
bilen 320/01 a.+larğa 106/03	186/18, 212/13, 276/08,
a.+larniñ 140/21, 320/05,	337/24, 354/21, 408/21 aylan-
414/05	dolaşmak, dönme, gezmek
ayan açıkça görünen, malum, bilinen	a.-di 24/04, 198/11, 220/05,
a. 18/04, 30/20, 36/16, 64/24,	233/06, 253/19, 256/03, 373/01,
97/13, 100/23, 336/01,	400/04
417/09, 418/11, 418/11	
aydiñ aydınlık, mehtap, ay ışığı	
a. 188/04, 332/16, 332/18,	
401/11, 415/18	
aydiñlaştur- aydınlatmak, açığa	
çıkarmak	
a.-idiğan 224/01 a.-sañlar	
224/04	
aydiñliş- aydınlanmak, açığa	

a.-du... 39/20	a. 285/23, 288/01, 332/20
a.-ip mañ- 394/15	aylin- dolaşmak, dönmek, gezmek
a.-ğan 128/05, 355/04, 415/20 a.-	a.-idu 426/25
ğandek 84/24, 337/17	a.-idiğan 329/08
a.-ğandin (kéyin) 306/19	a.-ip 51/24, 90/09, 93/02, 94/20,
a.-ğanidi 131/13, 166/23, 204/05,	93/15, 233/13, 276/23, 282/07,
204/07, 355/18	353/17 , 407/03 a.-ip
a.-yalmamdu 182/02	bol- 191/09 a.-ip çi...-
aylandur- dolaştırmak,	171/16
döndürmek, gezdirmek	a.-ip kél-57/06, 159/14, 288/15,
a.-uvétidu 255/20 a.-	301/14
ğan 354/09	a.-ip kêt- 43/18, 208/03, 220/06,
a.-uptu 191/05	276/25, 307/18, 316/19
a.-up ber- 185/08	a.-ip ...al-124/09, 131/05, 141/05,
a. ...oy- 187/14, 204/09, 214/18,	153/17, 187/23, 189/19, 213/20,
232/24, 334/12	214/22, 240/10, 332/23, 405/10,
a.-up tur- 282/09	427/13
a.-uvétipsızğu 141/26	a.-ip yür- 187/24, 191/11 a.-atti
aylanduruş döndürme,	233/22
dolaştırma	a.-ivatatti 135/22
a. 427/15	ayliniş dolaşma, gezme, dönme a.+ğa
a. +...a 17/03	132/20
aylanma kaplanma,	ayri- ayırmak, uzaklaştırmak, mahrum
kalanmış	kılmak, güç kullanarak ayırmak
a.	a.-p170/18, 317/01
372/11 ayli...	
aylık	

a.-p ...oy-	317/11	144/15,	148/19,	152/25,	153/03,
a.-p oltur-	211/14	159/03,	162/22,	168/04,	191/21,
ayril-	ayrilmak	205/18,	220/11,	228/03,	228/04,
a.-dim	114/04	233/16,	233/16,	236/14,	241/10,
a.-idiġan	110/15, 199/08	256/06,	270/18,	283/10,	286/19,
a.-idu	156/06	297/09,	306/07,	307/16,	324/17,
a.-ġan	39/20, 43/20, 48/08,	328/24,	336/03,	339/18,	340/09,
	123/18	343/04,	348/10,	367/19,	374/19,
a.-ip	44/03, 105/05, 107/07,	a.+ġa	355/15,	410/13	
108/13, 152/25, 260/07	a.-ip ...al-	ayvan(f.)	eyvan,	balkon	a.
44/02		164/02			
a.-ip tur-	7/10, 332/05 a.-may	Ayzim Erkek ismi	a.	411/10	
8/04, 425/04		Ayzim Omak Erkek ismi			
a.-simu	39/23	a.	266/07,	411/12,	411/19,
a.-ġandin (kéyin)	36/01 a.-ġanni	412/01			
90/06		a.+ni	417/07,	411/05	a.+ni 417/07
a.-almaymen	361/21 a.-maydu	a.+tin	412/21		
39/23		az	az		
a.-maymiz	42/11, 42/11 a.-ġum	a.	2/21,	12/22,	16/17,
yo...	39/09		23/01,		
			27/10,	30/23,	39/07,
			40/11,		
a.-almiġandek	361/20		41/15,	43/12,	44/02,
			49/22,		
ayriliş	hicran ayrılık		57/21,	63/20,	72/16,
			72/17,		
a.21/14,	128/03, 379/18		77/16,	90/01,	90/03,
			96/01,		
a.+...a	21/19, 38/06, 39/16,				
108/16,	182/20				
ayrim	müstesna, bilhassa, ayrı, özel	a.	121/20,		
181/23,	251/19				
ayrimçe	ayrıca, özel halde				
a.	404/06				
ayrodrom(r.)	havaalanı, pist				

388/02, 398/21, 422/19, 428/03

a.+dur 119/15, 263/10

a.+dek 367/01

a.+mu 27/05, 237/10

a.+din 112/01, 119/13

a.+ra... 24/12, 24/25,

26/14,

29/23, 37/19, 38/07, 38/20, 54/24,

54/09, 78/13, 119/08,

119/11,

149/19, 201/04, 225/04, 226/22,

229/02, 237/11, 240/02, 244/01,

245/21, 278/09, 285/13, 285/23,

347/09, 357/14, 358/03, 425/10

a.+ra...la 43/07, 213/18,

272/02,

418/09

a.+ra...mu 69/05, 57/11,

236/21,

279/07, 295/05, 417/18

a.+ra...tin 275/09, 277/16, 343/02

a.+midi 220/10

az- yanılmak, sapmak, yoldan

çıkma

a.-atı 101/23, 111/23, 112/01,
119/13, 119/13, 119/13,

178/03 azab(a.)

azap,

çile

a. 26/10, 29/01, 56/07, 56/11,

71/10, 72/07, 79/04, 82/15, 88/14,

106/03, 106/23, 108/14, 110/23,
112/21, 115/19, 128/17, 131/04,
132/20, 145/10, 148/16, 148/17,

165/15, 194/25, 195/16, 204/20,

221/08, 231/13, 236/02, 236/16,

256/23, 345/01, 388/07, 397/19,

401/17, 402/05, 405/12, 406/22,

423/15

a. bilen 26/10, 127/25, 128/01,

165/18

a.+mu 208/07 a.+ni

393/07

a.+...a 108/16, 194/23, 344/26,

355/12, 393/17

a.+tin 79/09, 103/19, 124/02,

148/14, 155/11

a.+i 29/01, 68/21, 111/11, 234/11,
352/22, 374/15

a.+i bilen 235/05	140/17,	142/08,	144/15,	149/05,
a.+imu 234/04	180/18,	231/14,	234/06,	235/21,
a.+ini 79/06, 204/08, 249/18,	333/18,	335/15,	339/23,	395/22,
249/24, 381/18, 382/15	acı çektirmek			
a.+iġa 376/21, 405/25	a.-ġan 153/06, 191/16			
a.+ida 124/12, 353/19,	azablin-(a.u.) manevi yönden acı			
401/06, 417/25 a.+idin 29/16,	çektirilmek			
371/25 a.+idinmu 355/11	a.-ip kél- 397/13 a.-ip két-			
a.+imizni 29/19	185/13			
a.+larni 106/07, 406/20 a.+liri	a.-ip ...al- 351/19			
123/17	a.-atti 58/17, 396/10 a.-ivaldi			
a.+liriġa 195/19	114/21			
azabla-(a.u.) manevi yönden acı	a.-ivalsun 114/19 azabliniġ(a.u.)			
çektirmek a.-p 29/21	acıya, ızdıraba maruz			
a.-vatatti 186/08	kalma			
a.-vat...anli...idin 125/02 a.-vat...ini	a. 235/23			
68/11	azabli...(a.u.) dertli, kaygılı,			
a.-ydiken 38/17 a.-ydu	muzdarip			
56/10	a. 44/01, 48/25, 59/02, 90/13,			
105/12, 106/18, 110/07,				
a.-ytti 72/12, 113/14, 114/26birdem,				
132/02, 134/05, 140/15,				
azablan-(a.u.) acı,	ızdırap			
çektirilmek				
a.-di 104/17, 115/12 a.-sa				
87/17				
a.-ġandin 126/13 a.-ġan				
133/15				
a.-mamdu 417/22				
azabli-(a.u.)	manevi yönden			

398/10, 404/06	a.+larğa 350/16
azad(f.) özgür,	azğın azgın
hür a. 197/06,	a. 275/19
427/17	azğınlu... azgınlık hali, doğru yoldan
azade(f.) engin, geniş	çıkıp gitme durumu a.
a. 15/23, 102/06, 107/04, 109/10,	48/22
129/21, 138/10, 148/04, 170/09,	a.+ni 80/10 a.+liri
219/11, 225/09, 227/01, 228/12,	143/14
231/09, 236/21, 276/05, 286/11,	aziy- azalmak, eksilmek a.-ip
323/11, 340/14, 342/09, 388/24,	397/04
400/25, 407/22, 427/16 a.	azlı... azlık, azınlık a.
...il- 351/09	397/12
azadılık(f.u.) özgür olma	az ...il- az söylemek, az yapmak
a.+ke 164/05, 165/04,	a.! 185/12
313/01 azadılı...(f.) özgür	
olma	
a.+tin 223/21, 288/23,	
288/23 azar(f.)cefa, eziyet, cebir,	
çile	
a. 345/03,	
352/01 azdur-	
yoldan çıkarmak	
a.-ğan 390/07	
a.-ma...çi 154/07	
a.-up 187/12,	
193/01 azgal oyuk,	
çukur	

B

bab(a.) kitabın her bir bölümü, sayfa b.+ida

357/20

b.+idinla 308/04

Babil Babil devleti

b. 271/18, 295/08, 295/25 b.+din

273/07

babli- bir işi içten gelerek, gönüldeki
gibi yapmak

b.-dim 295/20 b.-diñ

121/11

baçki güvercinin henüz

uçamayan yavrusu

b.+niñ 259/15

badam(f.) bâdem

b. 5/08, 79/09, 369/17,

374/21

Badamgül bayan ismi

b. 6/21, 7/02, 8/08, 8/23,

9/18, 9/25, 10/01, 10/07,
13/11, 13/21, 13/24, 15/22,
16/10, 16/12, 16/18, 16/21,
17/13, 17/23, 18/01, 18/03,
18/07, 18/14, 19/16, 20/09,
20/18, 20/21, 21/02, 21/06,
21/19, 33/10, 33/11, 34/21,
35/05, 35/16, 35/23, 36/16,
36/20, 48/05, 78/05, 79/15,
79/22, 80/04, 80/13, 80/18,
81/06, 81/20, 82/07, 96/12,
96/16, 96/17, 96/24, 97/11,
97/16, 98/10, 98/14, 99/02,

394/15, 394/17, 395/09, 395/09,
395/12, 395/19, 396/01, 396/06,
396/18, 397/06, 399/05, 399/10,
399/14, 400/04, 400/15, 403/14,
407/05, 407/12, 407/18, 408/24,
411/07, 417/17

b. bilen 6/05, 33/06, 49/06, 112/14,

139/18, 142/11, 243/07

b.+dek 262/12, 380/09

b.+mu 17/08, 21/24, 126/09,

127/03, 257/20, 332/17, 334/12,

346/03, 402/02

b.+niñ 6/12, 13/06, 13/19, 14/13,
16/25, 17/02, 17/08, 17/18, 17/20,
19/08, 19/13, 20/12, 21/14, 33/25,
35/11, 49/07, 79/17, 79/21, 80/01,
81/02, 81/16, 88/04, 92/05, 97/07,

98/03, 99/10, 100/21, 100/26,
101/25, 102/22, 103/01, 104/03,
104/14, 106/10, 106/26, 112/19,
112/22, 113/14, 113/19, 114/05,
125/20, 128/16, 130/24, 134/19,
135/06, 135/20, 136/11, 136/14,
137/22, 142/16, 255/10, 256/08,
256/25, 257/25, 259/12, 260/05,
261/19, 333/02, 333/14, 346/02,
346/19, 347/18, 349/21, 349/25,

	102/09,	102/12,	103/07,	
	104/06,	104/19,	105/13,	
	105/17,	105/23,	106/13,	850
	106/18,	107/19,	108/03,	
	108/17,	110/10,	110/25,	
	112/14,	113/01,	113/06,	
	113/25,	114/07,	126/04,	350/07, 376/01, 379/10, 379/12,
	127/09,	127/13,	127/21,	380/15, 392/19, 393/23, 396/09,
	129/11,	129/14,	130/14,	401/06, 401/24, 402/09, 403/11,
	130/20,	130/22,	131/01,	407/09, 407/13, 407/21, 409/09,
409/17, 412/22, 417/08, 417/15	134/01,	134/11,	134/16,	
	135/08,	135/24,	137/10,	
b.+niñmu 20/06, 41/10	137/16,	142/25,	149/14,	
	198/07,	253/21,	254/05,	b.+ni 7/20, 9/16, 9/23, 15/17,
137/24, 165/08, 253/15, 255/12	234/23,	253/06,	255/18,	16/02, 17/19, 19/11, 33/08, 41/16,
				58/09, 79/18, 126/09, 134/14,

256/11, 257/01, 349/05, 377/04, 398/26	258/11, 378/04,	b.-ğan 388/19	
b.+ge 9/22, 11/01, 14/13, 19/19, 35/13, 48/19, 58/11,	79/05, 96/12, 99/07, 134/16,	b.-ğili 37/11	
		b.-ğanidi 33/02	
		b.-valğandek 92/03	
		bağlı, âit	
		259/03 b.+ida(bağrida)	21/03,
142/19,	258/03, 261/15,	114/05,	310/24, 335/03,
261/20,	332/03, 335/25,	384/12	
337/20, 377/12, 392/09 b.+gimu		b.+idin(bağridin)	21/07
114/14		b.+iñlar(bağriñlar)	34/01
b.+de 8/06, 111/07		bağla- bağlamak	
b.+din 35/03, 98/13, 110/15,		b.-p 211/18, 214/21, 249/08,	
409/02		415/26	
b.+üm 333/19		b.-p ket- 50/04	
bağ(f.) bağ bahçe		b.-p ...oy- 191/10	
b. 51/07, 303/26, 304/02,		b.-p tur- 40/03, 235/25	
332/18 b.+da 71/07		bağla...li...	bağlı, bağlanmış
b.+din 178/03 b.+lar		b. 191/18	
332/19		bağlaş bağlama,	bağlayış,
bağçi(f.) bahçe		düğümleme	
b.+siğa 193/01 b.+sidiki		b. bilen 337/20 bağli-	
263/18		bağlamak	
bağir ciğer, bağır, göğüs, yürek b.+i(bağri)		b.-di 75/10, 337/20	
28/01, 28/08,			
99/03,	207/19, 254/06,		
262/03, 317/10, 396/24 b.+imu(bağrimu)			
370/20 b.+ini((bağrini)	186/07,		
201/09, 354/23, 381/09 b.+iğa(bağriğa)			

b. 57/04, 57/20, 91/14, 266/19, 370/15, 423/24	özür	
	b. 36/10	
bağliniş bağlanma, bağlanış	b.+de(bahani)	251/20, 260/17,
b.+niñ 95/18	367/17, 426/07	
b.+i 19/17	bahanida-(f.u.)	bahane göstermek,
bağlin-bağlanmak	bahane bulmak	
b.-ip ket-	b.-p 161/04	
107/09 baha(f.)	bahar(f.)	bahar, ilkbahar
fiyat,	b. 1/03, 62/17, 63/08, 137/20,	
değer	160/25, 197/12, 276/05, 294/17,	
b. 312/11, 427/07	429/07	
b.+yiñ 261/21	b.+dek 145/21 b.+iñizni	
b.+si 75/22, 176/13, 194/15, 430/17	97/25 b.+ini 110/11	
b.+lar 338/02	b.+iñlarniñ 177/18	
b.+larni 300/20	b.+iñlarni 177/17	
bahala-(f.u.) fiyat biçmek,	ba...- bakmak, itibar etmek b.-	
fiyat ayarlamak	arsiz 42/25	
b.-ydiğanlar 337/26	b.-ar 142/25	
bahalaş(f.u.) değer biçme, fiyat	b.-tim 405/15	
verme işi b. 338/01	b.-tiñmu 317/10	
bahali-(f.u.) fiyat biçmek,		
fiyat ayarlamak		
b.-maymiz 221/13		
bahali...(f.u.) değerli,		
pahalı		
b. 221/11, 299/23		
bahane(f.) bahane, sebep,		

b.-ti 310/03, 312/13, 343/17,	b.-misa 243/13
382/20	b.-mamdu 136/01 b.-mamdu...
b.-idiğan 252/03	386/22
b.-ma...çi 63/05, 171/09	b.-maytikenmen 145/19 b.-miğandek
b.-ay 2/11, 52/25, 189/12,	346/07
275/12, 335/01, 411/18 körüp b.-ay	b.-miğanidi 132/04, 198/23,
173/04, 411/16	304/04, 349/26, 359/16,
b.! 179/13, 205/03, 205/21,	408/20, 418/05
427/18	ba...ar bakıcı, bazı isimlerin sonuna gelerek bakıcı
b.-...in 263/24	anlamını verir b.+lardin 174/22
körüp b.-...in 424/23	Ba...i erkek ismi
b.-sila 146/15, 146/20 b.-ayli	b. 145/20, 145/21 bala
244/25	çocuk
b.-sun 22/21, 389/01 b.-sañ	b. 8/09, 25/06, 25/24, 44/18,
148/05	58/12, 59/05, 68/14, 75/05,
b.-sa 365/02	76/15, 124/08, 146/21,
b.-siñiz 278/20	223/02, 237/17, 279/04,
körüp b.-siñiz 143/25	296/13, 406/11, 418/20,
b.-e 204/26, 210/25, 276/19,	426/22, 427/04
289/18, 294/01 körüp b.-e	
311/23 b.-may 51/09	
b.-...an 59/18, 64/05, 132/05 b.-atti	
50/15	
b.-midim 117/06	
körüp b.-midim 387/04	
b.-miğan 71/13, 84/18,	
159/17	

b. bilen 146/04	b.+lirim(bali) 328/21 b.+liri(bali)
b.+dek(bali) 50/11, 96/13, 164/18	235/14
b.+mu(bali) 25/21	b.+liri bilen 5/19 b.+liriniñ(bali) 163/03,
b.+niñ(bali) 25/02, 25/12, 25/20,	427/05 b.+liriniñmu(bali) 299/26
25/26, 334/13, 347/25	b.+lirini(bali) 235/13 b.+lirimizniñ(bali)
b.+ni(bali) 163/12, 176/05	427/18 b.+lirimizni(bali) 426/18, 426/20
b.+ġimu(bali) 26/17	balali... (a.u.) belalı
b.+m 144/20	b. 10/15
b.+mġa 144/19	balayi(a.) türlü ağır bela ve afetler
b.+ñ 384/04	b. 159/23
b.+si(bali) 94/13, 146/05, 358/09	baldur önce, evvel, ilk, birinci b.
b.+sidek(bali) 98/15	112/03
b.+siniñ(bali) 80/22,	b.+la 336/02 b.+ra...
235/16,	27/25
353/08, 380/21	balili... çocuklu
b.+siġa(bali) 144/20, 144/26	b. 91/10, 216/25
b.+mizmu(bali) 349/09	Balzak Balzak (yazar adı) b.
b.+lar(bali) 101/19, 263/18, 356/14,	137/14, 220/08 b.+çu
427/07	314/19
b.+lar(bali) bilen 251/16 b.+lardek(bali)	b.+niñ 75/24, 263/22, 271/26
302/13 b.+larniñ(bali) 178/15, 425/24	
b.+larniñkidek(bali) 230/12	
b.+larni(bali) 163/22,	
426/07,	
426/13	
b.+larġa(bali) 227/12, 326/19	
b.+larda(bali) 321/01	

bandit(r.)	haydut, eşkıya, yol	360/07, 360/07, 360/24, 364/02,
kesen, baskıncı, hırsız		367/14, 367/19, 370/16, 370/17,
b.+ni 218/19		371/23, 372/07, 374/22, 377/03,
bar var, hep		377/14, 382/02, 382/15, 383/14,
b. 2/15, 2/22, 6/05, 8/08,		384/05, 386/06, 388/01, 390/15,
15/25, 16/16, 17/15, 20/19,		390/16, 395/11, 409/06, 409/23,
20/24, 21/11, 28/13, 36/11,		411/14, 413/16, 423/23, 426/18
40/05, 40/07, 40/12, 40/17,		b.+dek 34/05, 40/02, 48/12, 145/03,
43/14, 44/18, 45/19, 51/13,		245/08, 310/02, 393/12, 400/11
53/20, 54/04, 54/08, 54/22,		b.+ki 203/21, 309/14
55/14, 56/15, 61/02, 61/11,		b.+mu 35/04, 43/22, 71/03, 71/05,
62/21, 63/21, 65/06, 67/07,		71/07, 76/22, 144/12, 144/19,
70/08, 74/18, 76/23, 76/24,		161/24, 172/17, 173/04, 198/19,
77/05, 77/13, 79/02, 81/05,		231/03, 236/20, 263/01, 275/11,
81/08, 81/13, 84/08, 90/01,		279/24, 285/14, 346/14, 357/08,
93/14, 97/20, 98/12, 98/20,		360/02, 366/06, 411/12, 412/20,
102/21, 108/05, 112/03,		417/19, 421/22
112/04, 116/17, 118/08,		b.+midi 100/16, 341/09
119/07, 120/11, 120/14,		b.+midu 140/18
121/01, 128/14, 129/05,		b.+dur 115/16
131/18, 141/14, 143/21,		b.+iken 287/20
146/01, 146/05, 149/11,		b.+niñ 40/05, 337/11
149/19, 150/03, 151/26,		b.+i 136/20
153/11, 153/19, 162/26,	bar-	gitmek
163/02, 163/08, 163/23,		b.-makta 298/17, 299/01
164/03, 168/25, 169/15,		b.-dim 53/09, 53/09, 185/20
170/14, 171/21, 173/09,		b.-diñ 248/22
173/23, 175/09, 185/19,		b.-diñizmu 106/17
186/16, 187/09, 193/17,		b.-di 70/01, 85/17, 104/20, 122/22,
194/08, 194/10, 194/14,		138/08, 164/13, 188/19, 285/19,
200/02, 205/22, 206/15,		338/20, 420/15
211/02, 211/24, 217/25,		b.-ğandimu 210/14
219/25, 221/23, 221/24,		b.-ğandimu 210/14
225/20, 227/06, 228/12,		b.-idu 133/20, 146/24, 340/18
241/09, 241/17, 241/18,		b.-imen 106/19, 178/17, 298/18
242/01, 244/09, 248/09,		b.-imiz 161/22, 414/14, 414/16
251/18, 256/10, 258/19,		b.-amsiler 323/05, 415/03
264/11, 270/17, 275/11,		b.-ma...çi 232/01, 249/26, 322/14,
277/07, 277/10, 279/25,		414/08
282/02, 283/05, 287/02,		b.-ay 281/06, 306/11
287/13, 287/22, 288/25,		b.-ğın 199/12
288/25, 291/01, 291/26,		b.-sun 183/03, 398/14
295/03, 297/16, 299/22,		b.-aylı 170/03, 361/06, 387/05
301/12, 301/23, 305/11,		b.-sam 11/20, 187/11, 306/23
305/12, 305/13, 309/14,		b.-sa 202/17, 248/11
314/12, 318/06, 320/20,		b.-sa 93/23, 170/03, 323/01

b.-ğanséri 12/12, 62/04, b. 88/20, 111/20, 126/15,
 91/02, 178/05, 234/13, 204/09, 253/18, 258/15,
 393/17, 412/10 b.-ğiçe 259/08, 397/03
 43/09 bara...san gür, koyu
 b.-may 61/21, 198/10, b. 232/19, 332/19
 267/26, 327/19 baraver(f.) eşit, denk, aynı,
 b.-ma...çılık 234/15 b.-mayli birlikte
 85/23 b. 387/17
 b.-idiğanli...i bilen 43/17 barğuz- mecburen gitmek,
 b.-idiken 166/15 gitmek zorunda kalmak,
 b.-ğan 121/15, 152/25, göndermek
 271/07 b.-di 248/23
 b.-ken 357/14 b.-atti barğanséri zaman geçtikçe, git-
 253/18 gide, gittikçe
 b.-ganidim 385/08 b.-almaytti b. 365/18, 372/02 barıçe
 109/16 b.-mamsiler 323/05 b.- var gücüyle
 mamdu 323/07 b. 372/17
 b.-maptu 190/26 Barikalla(a.) aferin, mükemmel b.
 b.-maymiz 415/05 414/11
 b.-midi 100/03, 397/03 b.-misañ
 3/07
 b.-misiñiz 101/07 b.-misañlar
 323/06 b.-ğum (yo...)100/19 b.-
 miğandek 246/17

bara-barmayla varır varmaz b. 28/18

bara-bara adım adım, derece

derece

barli... var, hep, bütün

b. 121/02, 157/11, 157/20, 157/22,
177/05, 225/18, 235/23, 259/20,
269/09, 309/16, 309/17, 335/26,
363/01, 400/22

b.+...a 7/12, 273/18, 316/11

b.+i 76/20

b.+ini 13/04, 34/09, 36/21, 95/18,
138/10, 226/06, 228/23, 277/16,
307/22, 315/19, 320/23, 354/24,
359/04, 388/21, 408/26

b.+idin 358/15

barma... parmak b.+tek

235/12 b.+imda(barmi...) 46/04

b.+iniñ(barmi...) 45/23

b.+ini(barmi...) 45/16, 323/16

b.+lar bilen 33/26

b.+liri bilen 13/13

b.+lirimu 383/19

b.+lirini 18/01, 256/09, 257/10

b.+liriğa 33/24, 258/13 b.+liridin

66/17

bas- basmak

b.-ti 1/17, 21/17, 63/02, 99/16,
114/01, 259/03, 284/09, 343/15,
344/23, 367/16 b.-

tu... 291/01

b.-idu 290/17

b.-...andu 233/10 b.-

idiken 369/14 b.-ma...çi

344/15 b.-...an 359/20

b.-...andek 88/25, 90/13, 152/05,

263/03, 360/19

b.-...andekla 76/10, 194/07, 367/16 b.-

...anséri 358/11

b.-aliğan 355/02

b.-almay 31/09, 164/17, 167/19,

184/23, 215/20

b.-almaydiken 261/11 b.-

almaytti 234/01

bas...uç aşama, basamak, kademe, merhale b.+ida

220/25

b.+...a 271/26, 272/01

basma basılmış (matbaada)

b. 173/06, 430/10, 430/12

basma...çi	hilekâr	b. 14/03, 14/09, 14/12, 15/24,
baş	b.+dek 293/13	16/08, 16/19, 17/16, 26/12, 26/26,
baş	baş	28/21, 29/01, 35/08, 72/20, 73/19,
b. 25/01, 50/10, 62/01,		74/15, 75/22, 77/01, 80/02, 94/23,
100/04, 116/05, 121/21		114/17, 123/02, 123/03, 124/04,
134/05, 242/17, 276/08,		129/07, 131/21, 144/17, 146/12,
290/20, 306/13, 352/07,		174/03, 184/08, 186/13, 198/10,
377/03, 382/14, 382/20,		201/06, 220/24, 225/23, 233/19,
383/03, 383/12, 383/13,		263/16, 280/21, 309/16, 320/22,
383/17, 394/12, 408/21,		335/01, 335/11, 342/08, 346/03,
416/07		355/20, 372/06, 388/13, 398/15,
b. bét 369/21		406/02
b. çökür- 165/22 b. egdür-		b.+de 35/08
68/21 b. ig- 357/19		b.+ni (baş...i) 42/22, 296/09
b. işariti ...il- 219/14 b.		b.+ğa(baş...i) 130/17, 390/08
kéhriman 63/08		b.+din(baş...i) 136/19
b. ...atur-(zihnini karıştırmak)		b.+si(baş...i) 67/25
180/10, 297/17, 339/12,		b.+lar(baş...i) 12/03, 220/12,
348/19, 367/01		270/24, 403/03
b. ...oy-(başını yaslamak)		b.+larla(baş...i) 52/16
264/19		
b. kötür- 62/01, 93/05,		b.+niñmu 25/17 b.+ni 60/03,
139/03, 173/23, 287/05,		337/03 b.+...a 337/05
315/18, 330/10, 338/19,		
395/12, 419/13		
b.-köz 233/21, 252/11,		b.+ta 118/26
359/20, 395/05		b.+tin 18/18, 292/23, 391/06,
b. makale 61/23, 130/06,		410/09 b.+lirimu 70/14
242/03, 290/03, 290/08		b.+lirini 392/14, 393/20 b.+lirininimu
b. yaçéyki 172/10, 175/13,		5/12 b.+liridiki 6/11, 182/24
272/08, 284/20		başa... başak
b.+tek 45/09, 45/12, 45/17,		b. 294/19 baş...a
45/20, 45/25, 46/03, 46/04,		
46/06		başka

b.+larmu(baş...i) 22/16, 88/01,
119/15 859
b.+larniñ(baş...i) 8/11, 57/22,
111/19, 122/12, 128/10, 155/10,
155/14, 207/09, 219/10, 274/16,

364/26, 378/13, 408/16 b.+larni(baş...i)

58/19,

122/10,

311/01, 378/12 b.+larnimu(baş...i)

110/09 b.+larğa(baş...i) 12/09,

16/22,

80/23, 102/01, 175/17,

257/24,

345/03, 364/24, 366/12, 389/26

b.+larğimu(baş...i) 355/09, 426/04

b.+lardin(baş...i) 77/15,

112/03,

377/26

baş...armi başkanlık, yönetim b.-ğice

284/10

baş...ice başkaca, ayrıca

b. 7/08, 48/18, 159/01, 159/02,

186/09, 209/12, 304/10,

360/26 baş...ur- yönetmek,

idare etmek

b.-di 212/24, 290/11 b.-

up 180/08

b.-uvat...andek 186/10 b.-

almay 223/13

b.-alaydiğanli...iğa 149/10

baş...urğuçi yönetici, idareci

b. 368/14	242/16. 245/10. 251/13. 251/23. 255/06, 258/10, 258/15, 259/13,
baş...uruş	yönetiş, idare ediş
	266/03, 269/07, 270/12, 271/05,
b.+ğa 49/16	
başla-	başlamak
	275/05, 276/04, 278/09, 278/11,
b.-vatidu 238/11	278/12, 280/15, 284/19, 286/21,
b.-ptu 264/24	287/12, 300/12, 304/07, 306/20,
b.-vermizmu-ye 6/07	316/07, 319/10, 323/20, 332/15,
b.-p 9/03, 38/03, 388/14,	421/20, 423/24, 423/25 b.-an
387/23	334/19, 338/19, 343/25, 344/25,
	99/13, 137/13, 172/03, 375/03
	347/22, 349/02, 351/05, 362/06,
	188/19, 246/09, 259/05, 365/06, 374/05, 374/16, 386/07,
b.-p ket- 162/10	389/09, 393/01, 393/06, 397/05,
	300/26, 320/01, 332/11, b.-simu 417/01 b.-sa...
	395/15, 400/09, 402/04
b.-p mañ-	400/10, 400/15, 409/07, 414/09,
b.-p 18/18, 94/11 b.-pla	416/11, 418/26, 419/18, 421/08,
	153/15
426/13	
	b.-sila 43/16
b.-vat...anli...ini 223/05	
başlan-	başlanmak
	35/12, 135/21, 140/14,
b.-di 251/07, 331/16, 389/10,	259/12, 260/09, 264/14, 350/15,
416/09	400/20, 415/21
b.-ğan 27/09, 47/16, 69/16,	
71/17, 77/24, 210/13, 349/16,	b.-ğanlarniñ 316/03 b.-ğuçı
420/13	94/20
+ğuçe 341/16	
	b.-vetken 263/17 b.-vetti
b.-ğanidi 122/24, 403/21	410/20
başlanğuç	başlangıç, ilk
	b.-ğanidi 14/19, 18/19 b.-
b. 292/17, 425/19, 428/05	ğanidim 425/23
başlaş başlama, başlayış	
b. 98/12	b.-miğanda 24/22
başli- başlamak	başli... başkan
b.-di 4/06, 8/26, 9/16, 10/14,	b. 69/10, 163/09, 176/03, 176/14,
11/25, 16/06, 17/12, 29/11,	177/02, 313/20, 355/26, 373/18,
31/12, 36/07, 76/09, 87/15,	373/22, 374/25, 375/05, 375/10,
88/17, 90/18, 91/02, 91/06,	375/20 b.-niñ 373/10, 374/03, 374/14
94/14, 94/20, 96/23, 102/08,	b.+...a 353/25
113/22, 116/21, 118/01,	b. bilen 355/26, 425/17
132/06, 132/12, 140/05,	b.-p 69/11, 130/01, 130/01, 252/17,
141/18, 144/25, 151/20,	373/03
156/20, 156/22, 157/02,	b.-liri 300/05
160/08, 166/02, 171/15,	başlin- başlanmak
	b.-iptu 328/03
	b.-idu 316/22
	b.-in 26/04, 228/02

	b.+lirini 290/03	bayan(a.)	beyan, söyleme, bildirme
başmalta...	baş parmak	b. 176/05, 213/10, 304/02	
	b.+tek 183/06	b.+i 429/01 b.+larni	
başsız başsız		236/10	
b. 408/06		bayançili...(a.u.)	beyan ediş, söyleyiş,
batur	bahadır, kahraman b. 255/09	bildirış	
	b.+larğa 255/20	b. 261/10	
baturlu...	bahadırılık,	bayaşatsevinçli, neşeli, zengin ve huzurlu b.	
kahramanlık		30/01, 200/08	
b. 9/16, 235/01, 236/06 b. bilen		bay...a- dikkat etmek, gözlemek, gözden	
290/15		geçirmek	
	b.+ini 216/19	b.-vatamsiler 122/02	
bay	zengin, bey	b. -ydiğan123/19	
b.	68/18, 109/13, 127/03, bay...aş	seyir, bakma, gözleme	
243/20,	258/23, 262/03,	b. 152/01	
264/11, 264/19, 269/10 b.+niñ		bay...uş baykuş	
264/17, 265/04		b. 191/02	
baya	demin	bayli... zenginlik	
b. 14/18,	23/12, 25/04,	b. 30/09, 148/18 b.+mu	
	27/24, 45/17, 57/04,		
b.+la(bayi) 140/01, 163/07, 99/23,		58/04 b.+im 361/19	
	121/14, 138/13, 153/25,		
b.+mu(bayi) 183/02, 171/11, 183/13,		b.+i 344/25	
	220/19, 222/18, 230/23,		
bayi...i (demin) 231/07, 243/02, 246/12,		bayra... bayrak	
	249/10, 251/11, 267/02,		
26/11, 28/07, 292/04, 470/17, 283/07,		b. 214/26, 292/21 b.+i(bayri...)	
	287/03, 288/17, 300/16,		
48/16, 58/04, 305/12, 219/10, 342/01,		116/07, 298/07 b.+iniñ(bayri...)	
	139/24, 232/16, 236/05, 227/00,		
bayi...idek(223/07) 235/03, 239/02,		158/05	
	241/04, 248/02, 249/24,		
26/26, 316/25, 316/23, 268/24, 280/17, bayram		bayram	
	280/21, 288/20, 296/12,		
	316/01, 321/12, 326/06,	b. 260/12	
	327/17, 327/20, 334/02,		
	361/03, 375/22, 385/16,		
	410/02		

bayramli...

bayra

mlık b. 322/18

Bayron Bayron(yazar adı)

b. 269/13 b.+niñ

121/15 b.+lardek

314/11

bazğan büyük çekiç,

balyoz b.+dek 97/23, 417/04

b.+nila 245/13

baza(r.) askerî

üs b.298/16

b.+da(bazi) 298/17

bazar(f.) pazar

b. 4/01, 11/17, 11/19, 24/04, 71/05,

191/04, 191/11

b.+da 69/17, 191/19

b.+din 191/08, 342/01

b.+ğa 24/04, 191/04,

191/13,

215/11, 225/02, 298/11, 305/04,

340/09

b.+ni 191/09 b.+niñ	188/22, 278/16, 325/18 b.+ini 344/02
4/11	b.+ige 65/14, 69/03, 160/06,
b.+i(bazir) 73/01, 298/08 b.+iğa(bazir)	256/23, 277/02, 419/20 b.+ide 259/13
227/04, 265/22	b.+idiki 296/16, 332/08,
bazlı- keyfini kaçırmak b.-ip tur-	400/21 b.+idin 71/15
26/07	bedniyet(f.a.) kötü niyetli b. 424/06
bedel(a.) bir şeyin yerini tutan	beeyni(a.) ayırt edilemeyecek
başka bir şey, bedel	derecede benzer, tam, aynı
b. 130/23, 353/10, 391/17	b. 24/17, 31/05, 41/19, 50/24,
Bedel...an erkek ismi	70/15, 84/16, 131/05, 138/21,
b. 88/05	
beden(a.) beden, vücut	
b. 67/04, 186/25, 205/12,	
205/15, 400/13	
b.+ni 173/21, 197/16 b.+ge	
98/05	
b.+liri 380/01 b.+lirini	
59/14	
bedheclik(f.a.u.) savurganlık,	
israf etme hali, müsriflik	
b. bilen 292/20 bediyy(a.)	
edebiliğe sahip	
b. 63/09	
bedil(a.) bedel, yerine kullanma	
b.+ige 411/21	
bedin(a.) beden, vücut	
b.+i 10/09, 33/21, 62/05,	

bega	kişi isimlerinin	b. 258/23, 309/17
	sonuna gelerek hürmet	b. et- 7/08, 91/09, 110/23, 111/06,
ifade eden söz		258/20, 337/18, 406/26, 407/09,
b. 37/14		422/03, 424/15
begzadi(u.f.) beyzade, bey nesli		beğş etip tur- 87/23
b.+lerde 305/25, 322/18	beğşende(f.)	veren, bağışlayan, affeden
beğerez(f.a.)	garezsiz, tarafsız,	b. 302/01
yansız b. 210/25		beğt(a.) baht talih
b.+ler 138/19		b. 50/07, 76/01, 80/23, 148/16,
beğerezlik(f.a.u.)		211/24, 211/26, 214/12, 323/10,
	garezsi	334/10, 351/15, 404/08, 406/15,
zlik,		409/24
tarafsızlık b.+idin		b. bilen 148/14
350/07		b.+tin 111/09, 113/12, 165/15,
behozur(f.a.) sakın, rahatça, telaşsız		393/07
b. 141/08, 200/09, 269/23, 382/16,		b.+im 257/18
386/07		b.+i 380/08, 397/18 b.+imu
behr(f.)	fayda, çıkar, kâr,	115/05
kazanç b. 20/11, 240/24, 247/26		b.+ini 386/20 b.+inimu
behrimen(f.)	fayda sağlayan, çıkar	111/03 b.+imizni 291/05
elde eden		
b. 104/01, 256/21, 257/02,		
330/03 beğş(f.)	bağış	
146/26, 156/15, 159/07,		beğtiyar(a.f.) bahtiyar
159/26, 172/20, 186/16,		
186/19, 192/16, 205/01,		beğtlik(a.u.) bahtlı, talihli
236/18, 259/26, 260/12,		b. 113/10, 126/06, 180/19, 249/02,
262/12, 265/22, 278/08,		304/05, 308/01, 339/04, 350/18,
279/05, 302/13, 353/01,		350/25, 403/26
379/21, 394/03, 395/12,		beğtsiz(a.u.) bahtsız, talihsiz

395/14, 420/23

b. 123/01, 345/18, 386/20, 402/12

behtsizlik(a.u.)	bahtsızlık,	belge nişan, alamet, belge b. 195/23, 242/10
talihatsızlık		b.+si(belgi) 82/09 b.+si(belgi) bilen
b. 58/19, 111/09, 165/16 b.+i		139/04 b.+sini(belgi) 139/04
338/14		belgile-
b.+ige 345/09		işaretlemek, tayin
bek pek, çok		etmek
b. 11/01, 21/07, 22/07, 35/16,		b.-ydu 117/12 b.-p 221/19
37/18, 53/26, 76/13, 90/06,		belgileş işaretleyiş, tayin ediş
101/21, 121/08, 237/17,		b.+ke 339/24
278/04, 294/11, 305/09,	belgili-	işaretlemek, tayin
390/01, 412/17, 420/25,	etmek	
424/23		b.-genler 23/17
bekmu çok, pek, gayet	belgilik	işaretli
b. 2/22, 7/07, 20/22, 35/21,		b. 342/13
42/10, 96/03, 123/21, 136/16,	belgilin-	işaretlenmek, tayin
139/07, 171/25, 174/11,	edilmek	
174/15, 195/10, 229/14,		b.-du 221/10 b.-idu 221/10
265/11, 268/22, 326/13,		
346/08, 371/14, 372/03,		
377/07, 404/09, 406/26,		
425/03 b.+rek 19/08 b.		
+la 327/04		
bel bel		
b. 109/13, 324/18 b.+lirimu		
289/25		
belbağ kuşak, kemer b.+niñ 420/22		
b.+i(belbéğ) 420/19		

belgisiz

423/16

işare

belkim(a.u.)

belki

tsiz b. 115/07

b. 2/15, 16/03, 30/08, 35/09, 40/17,

belki(a.f.) belki, ihtimal

97/02, 142/24, 143/23, 183/22,

b. 5/05, 16/25, 23/22, 24/05, 26/07,

194/19, 212/16, 231/04, 241/20,

26/14, 38/13, 48/10, 53/06, 54/07,

272/24, 328/21, 363/10, 381/15,

61/08, 61/13, 61/16, 64/05, 64/21,

387/08, 390/07, 404/13

67/24, 68/13, 68/21, 69/20, 69/24,

bende(f.) kul, esir, insanoğlu, kişi

70/03, 72/04, 75/13, 75/19, 78/15,

b. 119/06 b.+sidek

82/14, 83/16, 83/19, 92/04, 97/15,

204/13 b.+sige 318/07

98/24, 111/05, 126/18,

b.+lirini 427/14

126/23,

bendiñ

iskemle, sandalye, tabure

127/01, 128/22, 134/06, 135/17,

b.+larğa 291/15

136/05, 138/05, 144/17, 147/21,

b. +imiz117/19

148/05, 153/06, 172/09, 173/20,

bent(f.) meşgul

173/24, 177/10, 179/26, 181/21,

b. 144/11

209/18, 211/20, 218/05, 220/13,

benze(ç.)

bir vazifeyi yerine getirmek

221/12, 221/14, 221/18, 223/04,

için kurulan teşkil

225/16, 229/11, 230/24, 243/19,

b. 354/09

252/16, 258/05, 261/17, 270/05,

b.+sini(benzi) 337/01, 337/09

272/16, 286/17, 291/07, 297/04,

beñbaş(f.)yaramaz, afacan, canının

304/02, 325/03, 333/15, 334/10,

istediğini yapan

337/08, 337/23, 344/20, 349/26,

b. 14/05, 34/16, 74/21

350/21, 351/01, 351/07, 356/07,

362/25, 362/26, 365/25, 373/05,

374/26, 388/07, 397/07, 401/16,

405/01, 409/10, 416/26, 423/15,

beñgi(f.) afyon tiryakisi b.+niñ

419/02

ber- vermek

b.-dim 276/18, 276/19

b.-di 2/17, 3/13, 19/19, 43/07,

44/23, 45/11, 46/14, 49/16,

53/01, 57/02, 61/05, 64/25,

99/18, 106/18, 122/20,
 132/23, 137/19, 156/04,
 157/07, 158/14, 164/01,
 167/13, 176/01, 189/09,
 225/12, 233/15, 238/08,
 264/11, 269/01, 269/10,
 269/26, 271/10, 276/16,
 280/04, 281/09, 284/16,
 323/02, 332/17, 341/04,
 348/17, 351/10, 351/16,
 354/22, 385/16, 403/25,
 407/02, 410/02, 410/23,

415/04, 420/10, 421/16

b.-du... 310/04

b.-geysen 406/17 b.-iptu

326/17

b.-mekçi 154/22

b.-! 88/04, 344/19

b.-sun 161/26, 202/02,

203/06, 209/18, 219/07,

279/21, 284/15 b.-señ

29/08

b.-siñizla 348/23

b.-se 54/24, 129/20, 172/07,

185/08, 219/04, 315/11 b.-sek

53/17, 151/10

b.-genler 274/25, 274/26

b.-güdek 123/16

b.-güsi 417/12

b.-genidi 14/04, 390/05, 411/24,

420/21

b.-midi 25/22, 89/19, 371/10

b.-meydu 153/10, 162/01, 378/03,

426/05, 427/10

b.-meytti 51/09, 213/25, 383/23

b.-memdu 315/10

b.-meptu 191/22

b.-meslikni 140/24

b.-mesti 210/07

b.-meydiğan 128/10

b.-meydiğanli...ini 162/05

b.-meyvatatti 343/14

b.-mise 245/20, 245/20

b.-misek 308/09

b.-miseñlar 200/19

b.-señlar 180/01 g.-geç 88/04

b.-ip 392/17

b.-mey 178/12, 270/07,

343/06, 355/10, 378/06

b.-gen 10/24, 47/19, 48/04,

48/09, 63/21, 63/23, 65/07,

129/09, 134/17, 137/12,

145/23, 146/13, 166/19,

169/11, 181/06, 188/07,

194/15, 204/19, 214/09,

261/20, 269/04, 270/03,

315/26, 345/04, 380/11,

386/20, 401/18, 408/06

b.-gendek 186/11, 359/19 b.-genni

75/18

b.-migenlikidin 302/17

berbat(f.) berbat, bozulmuş

b. 124/02

berdaşli...(f.u.) dayanıklı, sebatlı, kuvvetli

b. 8/16, 27/02, 27/04, 35/18,

262/02, 288/14, 392/22, 396/19 berdem(f.)

dinç, güçlü kuvvetli,

dayanıklı

b. 125/15

berg(f.) yaprak

b.+i 141/21 b.+iliridin

186/24

beribir(f.) hepsi bir, beraber

b. 174/16, 314/18, 315/02, 372/20,

391/24

bes(a.) çekişme, yarış, münakaşa b.

213/04, 213/06, 224/01 b.+i

411/02

b. -beste (birbiriyle anlaşamayan,

çekişme ve yarış halinde olan)

228/16, 255/14

besleş- tartışmak, çekişmek, münakaşa

etmek

b.-kenlik 67/05

best(f.) bünye, beden, yapı

b.+i 2/21 b.+ini

356/21

b.+ige 277/18, 388/02

bestlik(f.u.) boylu poslu, yapılı

oman, iri gövdeli

b. 2/18, 107/14	b. 6/21
beş beş	betle- tetiklemek
b. 22/05, 22/14, 22/21, 23/20,	b.-vat...an 301/22 betlik
26/20, 27/18, 29/13, 29/13,	bölümlü
33/26, 61/24, 74/06, 107/12,	b. 303/04, 351/13, 351/21
121/02, 139/12, 146/02, betnam(f.)	kötü şöhret, kötü ad b.
163/12, 163/19, 180/17, 312/16	
206/17, 208/15, 226/15, bettam(f.) tadı yok, tatsız b. 379/23	
300/08, 370/16, 392/05, bette(al.)	sofra, masa b.
394/08	183/19
beş baş	better(f.) beter, daha fena, daha kötü
b.+ini 268/09 b.+iğa	b. 98/07 b.+rek 159/12
50/18	beyge at yarışı, müsabaka, yarış
beşiri(a.) görünüş	b.172/08 b.+ge(beygi) 172/08
b.+sini 215/16(ept-	bezdürüş vazgeçiş, cayma, cayış
beşiri:kişinin iç dünyası,	b.-niñ 378/04 bezgek
manevi yönü)	sıtma
bet sayfa	
b. 403/20 b.+ni 242/06	
b.+ke 19/01 b.+i(bét)	
242/05	
b.+ide(bét) 297/06 b.+ige(bét)	
242/02, 369/21	
betinki(r.) potin, bir ayakkabı	
türü	
b.+ler 70/08	
betis(r.) beyaz kumaş, patiska	

b. 65/15, 122/16, 160/06, 256/23,
419/21

b.+tek

188/22 bezi(a.)

ba

zı

b. 7/04, 29/06, 36/10, 42/02, 55/19,

70/10, 80/14, 84/14,

123/26,

179/14, 214/03, 238/08, 243/15,

244/09, 244/12, 262/17, 263/18,

291/11, 312/03, 312/09, 316/19,

316/20, 332/08, 360/21, 365/18,

368/09, 379/07, 423/23

b.+de 11/26, 14/06, 24/18, 42/07,

42/07, 43/14, 48/25, 49/01, 51/12,

84/21, 84/21, 96/02,

123/17,

137/07, 149/19, 153/23, 154/16,

154/21, 179/08, 179/08, 179/26,

187/15, 187/15, 187/15, 225/10,

237/10, 251/19, 255/20, 255/21,

258/01, 258/01, 292/05, 331/14,

331/14, 337/04, 352/11, 352/13 b.+si

27/07, 27/07, 27/08, 224/21,

224/21

b.+ler 24/01, 24/02, 33/04, 57/07,

150/20, 150/21, 150/21, 155/23,

155/24, 158/04, 161/16, 170/10,

170/11, 170/11, 170/12, 180/25,

180/26, 209/21, 221/06, 238/11,

243/16, 252/24, 289/02, 293/12,

293/13, 298/19, 298/20, 369/09,

373/21, 397/16, 397/18

b.+lerniñ 7/04, 181/11, 181/12,

291/05, 300/26

b.+lerni 29/01, 29/02, 410/12,
410/12

b.+lerge 238/09

b.+liri 104/11, 104/12, 116/17,

116/18, 156/20, 170/20, 170/20

b.+liriniñ 233/23

bezibir

bildik, bilinen

b. 352/06

bezle- teselli vermek, teskin etmek,
yatıştırmak

b.-p 130/16, 234/03 b.-ytti

48/11

bezleş teselli veriş, teselli ediş

b.-ke 198/11

bezme içki meclisi, ziyafet, şölen b.

171/06

bécir- bir işi yapmak, yerine	b.-ip 83/24
getirmek, becermek	b.-ken 64/06
b.-meydu 347/25	b.-migen 61/08
bécirim	bél bel
bozulmayan, sağlam,	b.+i 205/18, 283/01, 417/10 b.+idin
tam, bütün	17/08, 280/22
b. 2/19, 51/02, 125/15,	bélet bilet
145/26, 178/05, 234/11,	b. 4/03, 4/04, 54/19, 101/07,
264/09, 331/10, 383/06	101/12, 226/12, 305/26, 414/24 b.+ni
béciriş bir işi yapış,yerine	4/05, 414/09
getiriş, beceriş	béletlik biletli
b.+ke 48/02	b. 4/12, 54/19, 305/09
bédilik yonca tarlası, yoncalık	béletsiz biletsiz
b.+tin 260/03	b. 305/11 b.+ni
bégane(f.) bigane, yabancı	305/10
b. 24/08	bélik bilek
bégirreñ kahverengi	b.+idek 419/16
b. 228/11	béli... balık
béğiş yanış, kavruluş, yürek yanışı	b. 29/13, 51/26, 77/14, 246/10,
b.+ığa 396/09 b.+iğice	299/21, 361/20
198/13	b.+niñ 133/07, 234/17, 234/18 b.+...a
béğişla- armağan etmek,	234/16
hediye etmek	b.+larni 235/12
b.-ydiñen 422/05	bélarğulac b. 422/05
béğişli-armağan etmek, hediye etmek	b.+iñiz 111/23
b.-ydu b.-di 91/05, 301/21	b.+i 4/05, 54/09, 67/14, 305/05
b.-ganli...ini 359/04	b.+ini 4/03, 101/19
b.-yalmidi 381/06	b.+ige 266/09
béhi kunduracı işnesi, biz,	bénzin-yarıq madde, benzin
béhilli... cimrilik, hasıslık	b. n- 302/16
b. 159/08	b. 398/23, 400/14
	b. bilen 400/13

bék-	bakmak	b.+ni 400/09
b.-iñ 144/02 b.-ip 6/08		bé...- bakmak
béket konak, durak b.+niñ		b.-ivatidu 32/19
323/09		b.-iñ 64/18, 350/24, 409/17 körüp
békin- sağlamlaşmak		b.-iñ 144/02
b.-ivalğançe 100/02		b.-iña 63/10
békindür- sağlamlaştırmak		b.-iñla 298/02
b.-üvalğanidi 346/04		b.-iñlar 159/20, 218/07, 308/07 körüp
bé...iş bakma, bakış		b.-iñlar 298/02
b. 19/04		b.-ip 207/02, 318/21, 402/03
békit onay		bé...in yan
b.+ige 4/04		b.+iğa 278/05
békit- onaylamak		bé...in- itaat etmek, boyun eğmek
b.-ti 61/07		b.-ip 300/22, 300/23
		bé...iş bakma, bakış
		b.+...a 65/02

b.+i 157/26 b.+idin 111/04	b.-ip	8/10, 9/15, 25/24,
b.+liriğa 8/16 b.+liridiki		26/14, 36/11, 37/19, 40/19,
226/01		60/22, 64/18, 99/21, 113/08,
bér- vermek	124/01,	161/25, 174/04,
b.-imen 45/09, 200/21,	184/18,	226/07, 267/02,
227/26	271/12,	273/09, 277/12,
ölüp b.-imen 200/21 b.-ivatidu	285/13,	288/14, 319/04,
85/17	320/23, 328/02, 328/21	
b.-er 428/15	b.-ip kel- 10/23, 11/11, 41/06, b.-ip koy-	
b.-ersiz 347/10	56/12	
yüz b.-iptu 320/04 ipadilep b.-	cavab b.-ip 335/19	
iptu 358/05	...oldin b.-ip 339/10 ten b.-ip	
b.-idu 146/07, 185/20,	352/19	
325/11, 342/20, 342/22,	hay b.-ip 381/17	
353/12, 358/15 çı...irip b.-idu	teselli b.-ip 389/24, 403/09 yüz b.-ip	
136/15	410/04	
...oşup b.-imiz 185/25	b.-idiğan 7/18, 158/02,	
b.-emdu 161/25, 174/07	218/08,	226/16, 303/11,
b.-ey 16/23, 54/09, 86/21,	303/12	
145/23, 184/15, 278/19,	b.-idiğanli...i 110/07	
309/09, 316/01, 319/22,	b.-ivétettim 34/22	
325/15, 326/06, 346/15,		
346/24, 346/25, 358/16 b.-eyli		
362/09		
b.-iñ 46/09, 135/05, 228/03,		
271/12, 269/16, 413/04 b.-iñlar		
180/01		

b.-ividi 25/24	72/14,
b.-ettimki 29/08	82/05, 82/21, 89/21, 100/17,
b.-etti 61/01, 109/18,	103/22, 120/16, 123/15, 124/01,
180/05,	161/23, 168/17, 171/09, 171/12,
269/22, 299/12, 354/02 b.-	185/19, 189/12, 190/22, 193/14,
iptiken 43/09, 417/02 b.-	204/06, 214/20, 232/13, 236/16,
idiken 189/11	253/01, 264/25, 268/06, 283/23,
b.-eleydu 220/02, 314/21 b.-	287/08, 297/11, 297/12, 305/04,
eylemiz 116/23	305/18, 317/22, 320/09, 329/07,
b.-eleysiz 65/09 b.-	332/09, 340/07, 355/14, 365/14,
elidi 188/25	368/07,394/08
b.-eleydiğanli...ini 268/08	b.-ip yet- 353/26 yögürüp b.-
b.-imiğimu 24/20 b.-	ip 383/15 taşlap b.-ip 416/21
ivalayli 255/12 b.-	béreliş verilme, veriliş
ivélip 5/25	b.+i 262/02
b.-ivéliš 277/07	béri biri, bu yana
b.-elmidim 396/19	b. 4/20, 20/04, 22/19, 23/08, 26/10,
b.-elmidi 8/16, 392/22	27/05, 40/04, 68/20, 70/18, 70/20,
b.-elmeydu 222/18, 266/09 b.-	71/11, 74/05, 79/17, 84/10, 87/20,
elmeytti 237/06	91/05, 105/18, 109/03, 109/19,
b.-elmise 219/25	116/15, 124/12, 126/07, 127/07,
b.-elmey 27/02, 27/04, 273/16 b.-	133/23, 134/08, 138/03, 156/11,
elmigenlikiniñizni 130/15	158/22, 160/01, 164/15, 178/01,
b.-elmigenlikige 272/21 b.-	
elmigenlikidin 271/17	
bér- varmak	
b.-ip 2/11, 3/20, 65/25,	

312/21, 315/03, 317/14, 331/07, 338/18, 339/11, 339/19, 346/03, 353/15, 359/06, 360/26, 376/07, 377/06, 388/05, 393/05, 396/04, 397/13, 404/07, 409/24, 410/06, 414/03, 422/15, 425/13, 426/26 b.+...i	877
125/17, 136/07	cavab b.+ke 269/07, 270/12 reddiye b.+tin 426/23
béril- verilmek	élip b.+i 166/25
b.-di 212/19, 271/24 b.-idu	élip b.+imiz 239/08 yüz b.+ini 253/07
290/16	bériş varma, gitme, gidiş
b.-ip 77/20, 118/07, 236/22, 391/13, 396/08	b. 42/03, 73/10, 168/05, 168/25, 189/21, 390/20 b.+niñ 412/13
b.-gen 210/11, 217/24, 249/23, 357/18, 372/12 b.- genlikini 210/10	b.+i 127/15, 127/20 b.+...a 96/18, 251/05, 284/01
b.-genidi 395/03	
b.-etti 73/07, 73/08 b.-mesliki 153/24	
b.-meslikimiz 153/22	
bériliş verilme, veriliş	
b.+niñ 70/18	
bériş verme, veriş	
b. 35/02, 35/18, 285/24 cavab b. 272/03	
çarisini b. 285/07 medet b.	
29/24 yardım b. 368/14	
b.+ni 66/23, 175/21, 278/07, 284/11	
teselli b.+ni 128/05	
b.+ke 18/09, 251/10, 268/13, 370/08	

b.+...imu 162/06	b.-ip kel- 188/20, 256/02
b.+tin 51/14	b.-ip tur- (bastırmak, sıkıştırmak)
b.+imizni 248/10	105/12, 126/12, 147/05
b.+iñlarğa 248/21	bési...- durmak, sakinleşmek, yatışmak
bérivat- vermek	b.-ti 26/09, 256/01 b.-midi
b.-...an 150/08, 358/01 b.-	210/14
...andek 271/01	bésil- basılmak, sinmek b.-di
bérivér verivrmek, cabucak	430/10
vermek b.-imen 323/06	b.-mas 91/19
bérivét- vermek	b.-ip 176/21, 298/09, 348/10
b.-ip 105/25,	b.-may 172/22, 288/17, 372/17 b.-
298/01 bérivétiş	mayla 411/06
verme,	b.-ğan 106/01, 133/04, 313/21
veriş	bésilğusiz kesintisiz, sürekli
b.+ke 33/23	b. 165/05, 256/11, 406/18, 406/22
bés- basmak, bastırmak, sıkıştırmak	bésiliş basılma, basılış
b.-ip 64/02, 78/11, 78/11, 90/12,	b. 430/14
92/10, 92/10, 115/12,	bésim baskı,, üstün, büyük
142/26,	b. 9/22, 109/18, 131/06, 158/19,
,172/23, 174/13, 220/04, 222/11,	194/25
257/10, 270/25, 270/26, 340/21,	b.+ğa 262/01 b.+larğa
343/16, 355/01 b.-	396/19 b.+i 261/24
ivélip 336/03 b.-	b. işlit- (baskı yapmak, zulmetmek)
ilmay 278/07 b.-	158/19, 417/16
ivalğan 1/07	
b.-ivalalmaydu 293/05 b.-	
ip çüş- 203/01	

béşiş	basma, basış	166/04,	169/23,	183/21,
b.	125/10, 137/24, 185/03,	198/15,	199/07,	203/13,
	226/14, 233/25, 257/09,	223/26,	224/20,	264/13,
	382/15, 392/03 b.liriğa	269/06,	270/12,	291/18,
	141/09	310/22,	315/17,	324/14,
béş	baş	336/06,	340/23,	341/08,
b.+ğa	249/03	341/11,	343/17,	346/18,
b.+im	358/02, 404/08 b.+imni	376/12,	376/16,	383/15,
	19/21	383/18, 411/08, 420/12 b.+inila	46/03	
b.+imğa	80/21, 123/01 b.+imdin	b.+iğa	6/21, 26/06, 49/12,	
		79/08, 80/22, 95/07, 96/20,		
360/15 b.+iğğa	233/11, 307/09			
	104/20, 106/10, 108/21,			
	113/14, 122/22, 124/17,			
b.+iñizğa	106/07, b.+iğğa			
	132/04, 132/08, 170/22,			
	174/23, 179/19, 184/19,			
329/08	206/19, 227/07, 230/03,			
	253/06, 254/06, 352/14,			
b.+i	353/08, 14/05, 37/14, 79/02,			
	83/12, 94/20, 96/03, 125/14,			
	131/20, 266/03, 267/22,			
	283/25, 295/03, 335/26,			
	343/20, 349/26, 358/09,			
	376/11, 381/02, 383/15,			
	394/22, 420/22 b.+idek	5/11,		
	46/05 b.+idila	157/15		
b.+ini	5/25, 17/09, 20/08,			
	23/25, 38/22, 44/11, 59/14,			
	59/22, 80/12, 82/07, 88/17,			
	90/11, 95/06, 95/19, 97/08,			
	99/24, 112/19, 125/24,			
	128/12, 144/21, 150/20,			

381/08, 383/19, 393/02, 400/22,		ilerleme
409/24	kaydetme, zenginleşme	
b.+ida 74/17, 90/18, 334/02	b.+nimu 239/25	
b.+idiki 214/19, 247/18, 362/22,	béze- süslemek	
394/14, 407/18	b.-ñ 103/21	
b.+idin 4/20, 5/08, 26/21, 33/07,	bézek süs, nakış, desen	
44/01, 106/04, 145/20,	b. 177/10	
145/20,	bézel- süslenmek	
288/09, 298/22, 349/16, 395/03	b.-migen 19/07	
b.+imizġimu 367/12	bézeñ inatçı, arsız, direngen b.	
b.+imizdin 29/18, 29/25, 424/01	280/23	
b.+ige(bét) 242/02, 369/21	biaram(f.) endişeli, telaşlı, rahatsız	
Bétġovin Betofın	b. 134/12, 145/06, 298/20, 338/14,	
(müzisyen)	401/23	
b.+dek 278/13	b. bolup ket- 400/18 b. ...il-	
Béyciñ Pekin Üniversitesi b.	381/08	
74/14, 210/11 b.+da	biaramli...(f.u.)endişeli,	telaşlı,rahatsız
362/17, 363/03 b.+din	olma hali	
410/10	b. 133/05, 236/13	
b.+ġa 355/14	b.+...a 69/04, 165/20	
béyi- zenginleşmek,	biçare(f.) çaresiz, biçare, zavallı	
palazlanmak, büyümek	b. 31/20, 48/08, 69/15, 71/09,	
b.-ip 57/24	127/19, 190/24, 192/11, 205/23,	
béyit beyit, şiirde nazım birimi	223/03, 272/21, 296/05, 300/25,	
b.+i 112/04		
b.+ini(biyit) 195/15		
béyitiş mükemmelleşme,		

334/16, 350/13, 351/11, 379/12, 384/04, 387/13, 392/10, 396/07	b. 87/12, 114/03, 160/16, 201/23, 321/21 biğubar(f.) tozsuz
b.+dek 224/07	b. 41/19 bihi
biçarili...(f.u.) çaresiz durum, çaresiz olma hali	ayva
b. 49/10, 288/08	b. 403/15
bidar(f.) uyanık, uyumayan,bihoşlandur-(f.u.)	hoş olmayan bir
uykusuz	duruma düşürülmek,
b. 19/18	nahış bir duruma mecbur
b. ...il- 59/09 biep(f.)yakışmayan,	kılınmak
zor durumda,	b.-up 259/21 bihoşlu...(f.u.) hoş
zorda	olmama b.+tin 308/13
b. 52/12	bihude(f.) boş yere, boşuna
bigane(f.) bigane, kayıtsız,	b. 17/24, 68/07, 72/07, 81/10,
ilgisiz	81/13, 96/01, 106/23, 124/22,
b. 126/21, 140/17, 164/06, 291/23, 308/03, 345/02, 401/18, 406/11, 406/11, 257/02 423/22	bihuş(f.) şuursuzca, bilinçsizce, farkında olmadan
bigiz bir ayakkabıcı aleti b. 418/08	
b.+dek 118/09, 174/22	
bigiz...ol işaret parmağı	
b.+i bilen 136/14, 373/06	
biguman(f.) şüphesiz, kuşkusuz	
b. 428/15	
bigunah(f.) günahsız, suçsuz,	
zavallı	
b. 108/18, 111/01, 401/20,	
406/05	

bihuşlin-(f.u.)	b.-ermen 174/15
bilinçsizlişmek	b.-ersiz 268/04, 377/25
b.-ip 21/04	b.-dim 44/19, 248/20, 281/20,
bihuşlu...(f.u.) şuuruzluk, bilinçsizlik b.	378/12
345/12	b.-diñmu 274/18
bihürmetlik(f.u.) saygısızlık	b.-di 134/08, 155/06, 363/11, b.-di-
b. 65/01, 118/18,	de 415/08
130/10 biğ(botanik) filiz,	b.-iptu 184/22
tomurcuk	b.-imen 18/02, 83/15, 101/02,
b. 43/23, 86/15,	123/03, 159/11, 192/15, 390/21,
424/12 biğeter(f.a.)	390/22
tehlikesiz	b.-isen 47/14, 160/20
b. 162/15, 162/15,	b.-isiz 53/24, 142/23, 279/04,
398/19 biğever(f.a.)	283/09
habersiz	b.-imiz 119/08, 248/01, 248/01
b. 154/20, 363/25,	b.-idu 18/03, 29/25, 104/11,
367/08 biğuşlu...(f.a.)	222/16, 266/10, 307/06, 349/15,
hoşsuzluk	364/26, 397/18, 397/20, 413/10 b.-
b.259/18	isiler 37/04
biğutlu... pervasızlık	b.-emen 117/11
etmek	b.-emsen 47/04, 159/15, 209/17,
b. 57/11	283/21, 374/07, 405/07, 423/16
bikar(f.) boş,	b.-emsiz 154/04, 279/07, 333/10,
işsiz	373/12
b. 107/21, 115/08, 203/25, 227/06,	b.-mekçi 221/14, 227/09 b.-
310/18, 316/04, 334/07,	idikenmen 377/26
352/20 bil- bilmek	

b.-idiğan 51/06, 74/15, 90/11, 175/11, 237/05, 237/10,
 338/03, 427/12 b.-! 90/03 251/04, 279/10, 382/12,
 b.-sun 4/03, 63/02, 145/07, 391/24
 145/17, 191/14, 418/06 b.-señ b.-mey tur- 25/18, 134/20,
 425/22 271/15
 b.-se 365/01 b.-meymu 274/03
 b.-simu 225/25 b.-gen 36/06, 48/18, 88/08,
 b.-geysen 370/06 263/13, 303/25
 b.-ip 11/26, 16/12, 193/12, b.-gendek 58/07, 59/04 b.-
 315/22, 326/09, 345/09, idiğanlardin 117/26 b.-idiğanli...ini
 353/07, 353/11, 382/12, 391/01 b.-idiğini 427/22
 414/12 b.-etti 34/12, 58/03, 68/08,
 b.-ip ...al- 118/26 100/22, 141/12, 213/17,
 b.-ip ...oy- 16/14, 35/17, 229/14, 268/05, 335/17,
 51/22, 53/20, 83/23, 97/18, 342/11, 414/03 b.-genidi
 110/09, 118/12, 122/14, 421/01
 154/08, 159/06, 160/09, b.-meymen 17/24, 38/12,
 160/12, 200/14, 205/08, 39/06, 129/12, 237/08,
 211/07, 242/14, 273/17, 309/04, 326/01, 358/22,
 274/22, 279/08, 283/04,
 294/08, 295/07, 371/24,
 374/25, 378/07, 380/03,
 428/13
 b.-ip tur- 80/04, 83/15,
 118/05, 210/10, 307/22
 b.-mey 11/26, 62/06, 69/13,
 96/10, 121/13, 174/20,

358/23, 360/04, 360/23, 417/02 b.-

meydu 330/11, 428/01

b.-meysiler 362/14 b.-

memsiz 282/14 b.-mes

207/15

b.-midim 40/25

b.-meydikensen 296/10 b.-

misemmu 390/21

b.-misiñiz 279/07 b.-

misun 335/01

b.-meytti 48/24, 50/12,

95/12,

127/13, 178/01, 231/04, 359/15,

408/09

b.-memsilerge 247/26

b.-meydiğan 34/15, 89/08, 363/24 b.-

meydiğanli...ini 226/05

b.-migeçke 428/01

b.-migen 279/15, 330/11 b.-

migen bilen 319/15

b.-ivaldim 150/10

b.-ivaldi 296/18, 340/13 b.-

ivapsiza 167/19

b.-ivélipla 245/21

b.-ivalğanidi 322/16

b.-ivalatti 51/16, 242/08 b.-

diki 155/01

b.-evat...anli...ini 158/06 b.-

geçke 313/22

b.-gili 354/23

b.-gilimu 268/12 b.-

elmey 187/22

bildür- bildirmek

b.-di 44/10, 207/06, 356/02 b.-

idiğan 17/01, 136/09

b.-mekçi 180/22 b.-se

7/10

b.-üp 23/12, 170/03, 177/05, 360/14 b.-

genidi 391/02

b.-üvat...anli...iniñ 181/22

bildürüş bildiriş, haberdar ediş

b. 66/13, 168/06

bille birlikte beraber

b. 9/06, 35/01

bile- bilemek

b.-p 358/20

b.-elmey 52/12

bilek bilek

b. 6/08, 205/19

b.+lirini 225/11

bilen	ile	65/05,	65/07, 65/12, 65/20, 66/01,
b.	1/03, 1/05, 1/06, 1/07,	66/02,	66/05, 66/05, 66/09, 66/11,
1/16,	2/20, 3/04, 4/08, 4/15,	66/21,	67/04, 67/06, 67/17, 68/04,
4/17,	4/17, 4/24, 5/19, 5/25,	68/06,	68/12, 68/15, 68/22, 69/25,
6/05,	6/13, 7/09, 7/19, 7/20,	70/01,	70/02, 70/04, 70/13, 70/15,
7/24,	8/13, 9/06, 9/21, 9/25,	70/19,	70/24, 71/01, 71/17, 72/02,
10/02,	11/04, 11/12, 12/04,	72/04,	72/12, 73/03, 73/04, 73/05,
12/17,	12/18, 12/22, 13/01,	73/15,	73/18, 73/23, 73/26, 74/13,
13/04,	13/06, 13/09, 13/13,	74/17,	74/18, 74/20, 75/06, 75/08,
13/15,	13/19, 13/20, 13/24,	75/13,	75/16, 76/03, 76/17, 76/25,
13/26,	14/10, 14/11, 14/11,	77/12,	77/18, 77/23, 77/26, 78/09,
14/14,	15/08, 15/22, 15/25,	78/16,	79/14, 79/24, 80/08, 80/14,
16/21,	17/09, 17/20, 17/22,	80/15,	80/24, 81/03, 81/19, 81/20,
17/24,	18/18, 18/19, 18/22,	81/20,	81/23, 82/02, 82/08, 82/18,
20/08,	21/01, 21/10, 21/10,	83/02,	83/05, 83/15, 83/16, 83/24,
21/16,	21/18, 21/20, 22/16,	84/10,	84/15, 84/15, 84/19, 84/26,
23/07,	23/07, 23/08, 23/09,	85/06,	85/14, 86/02, 86/18, 87/05,
23/10,	23/12, 24/06, 24/08,	87/06,	87/09, 87/10, 87/14, 87/22,
24/11,	24/16, 25/15, 25/20,	88/03,	88/05, 88/09, 88/11, 88/26,
25/22,	25/25, 26/09, 26/10,	89/05,	89/12, 89/13, 89/16, 89/17,
27/15,	27/16, 28/16, 29/07,	89/21,	89/21, 89/24, 90/09, 90/12,
29/14,	30/07, 30/12, 30/21,	90/14,	90/17, 90/26, 91/03, 91/07,
30/22,	31/02, 31/02, 32/13,	91/08,	91/11, 91/14, 91/25, 91/26,
32/16,	32/21, 32/24, 32/26,	92/05,	92/12, 92/18, 92/23, 92/23,
33/06,	33/08, 33/26, 34/02,	92/25,	93/04, 93/14, 93/19, 94/10,
34/06,	34/17, 35/23, 35/26,	94/10,	94/20, 94/21, 94/22, 94/25,
36/01,	36/03, 36/11, 36/15,	95/06,	95/07, 95/09, 95/17, 95/20,
36/18,	36/21, 36/23, 37/10,	96/03,	96/05, 96/19, 96/20, 97/04,
37/25,	38/05, 38/14, 38/14,	97/21,	97/24, 98/03, 98/07, 98/11,
38/22,	39/01, 39/01, 39/08,	98/24,	99/03, 99/07, 99/08, 101/22,
40/03,	40/07, 40/11, 40/16,	101/24,	102/03, 102/04, 102/08,
40/20,	41/04, 41/10, 41/12,	102/09,	102/11, 102/19, 102/22,
41/17,	42/06, 42/24, 43/07,	103/01,	103/11, 103/15, 103/15,
43/13,	43/17, 44/06, 44/22,	103/17,	104/03, 104/12, 105/07,
45/05,	45/08, 45/10, 45/12,	105/07,	105/10, 105/18, 105/19,
46/02,	46/11, 46/19, 46/20,	106/21,	107/01, 107/03, 107/05,
47/16,	47/23, 48/17, 48/19,	107/08,	107/22, 108/04, 108/06,
48/21,	48/22, 48/22, 48/23,	108/19,	109/07, 109/10, 109/12,
49/06,	49/09, 50/04, 50/04,	109/17,	109/18, 109/21, 110/11,
50/15,	50/19, 50/22, 51/11,	110/13,	110/14, 110/23, 110/25,
51/12,	51/18, 51/21, 52/03,	111/01,	111/02, 111/22, 112/14,
52/18,	53/04, 53/06, 53/07,	112/14,	112/16, 112/22, 112/24,
53/08,	53/15, 53/19, 53/22,	113/05,	113/09, 114/21, 116/02,
54/04,	54/09, 55/06, 55/07,	116/06,	116/12, 116/21, 117/07,
55/08,	55/10, 55/15, 56/01,	117/10,	117/24, 118/11, 118/14,
56/14,	56/16, 56/17, 57/05,	118/19,	119/16, 119/18, 119/25,
57/05,	57/10, 57/13, 60/07,	120/13,	121/07, 121/20, 121/20,
60/09,	60/09, 60/24, 61/10,	121/21,	122/07, 123/01, 123/04,
62/02,	62/10, 63/06, 64/12,	123/11,	124/01, 124/13, 124/14,

125/10,	125/12,	126/04,	171/11,	171/13,	171/21,	172/16,
126/10,	127/04,	127/07,	172/20,	172/22,	173/05,	173/09,
127/25,	128/01,	128/09,	173/11,	173/12,	173/15,	173/18,
128/13,	128/18,	128/18,	173/25,	174/14,	174/26,	175/07,
128/23,	129/03,	129/10,	175/07,	175/10,	175/18,	175/20,
130/12,	130/18,	130/21,	176/02,	176/02,	176/04,	176/05,
130/21,	131/01,	131/09,	176/16,	176/24,	176/26,	177/02,
131/16,	131/20,	132/11,	177/03,	177/24,	178/07,	179/06,
133/21,	134/18,	134/23,	179/07,	179/17,	179/21,	180/03,
135/04,	135/07,	135/18,	180/07,	181/01,	181/17,	181/18,
135/23,	135/24,	136/07,	181/25,	182/13,	182/16,	182/17,
136/14,	136/16,	137/01,	182/17,	182/19,	183/18,	184/12,
137/10,	137/11,	137/12,	184/16,	185/05,	186/02,	186/12,
137/25,	138/13,	138/14,	186/14,	186/21,	187/07,	188/12,
138/19,	139/01,	139/04,	188/18,	189/01,	189/04,	189/12,
139/08,	139/18,	139/22,	189/19,	190/24,	191/04,	192/10,
140/11,	140/13,	140/20,	192/26,	193/02,	193/12,	193/19,
140/22,	140/25,	141/05,	194/01,	194/13,	195/12,	195/14,
142/02,	142/05,	142/08,	197/07,	198/06,	198/15,	198/18,
142/09,	142/11,	143/04,	198/23,	198/24,	199/23,	199/24,
144/18,	146/02,	146/04,	200/07,	200/08,	200/20,	200/23,
146/05,	147/04,	147/11,	201/06,	201/12,	201/13,	201/17,
147/16,	148/14,	149/15,	201/24,	202/13,	203/16,	203/16,
149/20,	149/21,	149/22,	203/22,	204/03,	204/14,	204/25,
149/25,	150/02,	150/04,	205/26,	206/01,	206/07,	206/08,
150/07,	150/20,	150/22,	206/14,	206/16,	207/01,	207/08,
151/18,	151/21,	152/01,	208/09,	208/13,	209/01,	209/05,
152/10,	152/24,	153/05,	209/08,	209/08,	209/21,	211/06,
153/14,	153/19,	153/25,	211/16,	211/19,	212/02,	212/05,
154/09,	154/13,	154/16,	212/13,	212/22,	212/26,	213/02,
154/17,	154/20,	154/25,	213/16,	213/25,	213/26,	213/26,
155/05,	155/07,	156/02,	214/03,	214/21,	214/24,	215/05,
156/04,	157/05,	157/08,	215/16,	215/20,	216/01,	216/07,
157/12,	158/02,	158/07,	216/09,	216/15,	216/20,	216/24,
158/11,	158/17,	158/25,	217/13,	217/17,	217/17,	217/18,
159/04,	159/07,	159/18,	218/03,	218/05,	219/02,	219/15,
160/08,	160/15,	161/02,	219/18,	219/21,	220/10,	220/18,
161/05,	161/09,	161/15,	220/19,	221/04,	221/06,	222/11,
162/06,	162/12,	162/24,	222/16,	223/21,	224/03,	224/09,
163/07,	163/20,	164/04,	224/11,	225/07,	225/09,	225/11,
164/06,	164/09,	164/10,	225/12,	225/15,	225/24,	227/03,
164/11,	164/12,	164/15,	227/12,	227/21,	227/26,	228/02,
165/16,	165/18,	165/18,	228/13,	228/21,	228/26,	229/09,
165/19,	165/21,	165/22,	229/20,	230/10,	230/20,	231/14,
165/23,	165/26,	166/16,	231/23,	232/13,	232/22,	233/17,
166/17,	167/02,	167/08,	233/20,	234/03,	234/04,	234/19,
167/11,	167/12,	167/23,	234/21,	234/21,	235/01,	235/05,
168/10,	168/21,	169/03,	235/05,	235/05,	235/06,	235/09,
169/08,	169/12,	169/21,	235/18,	235/18,	235/25,	236/06,

236/07,	236/12,	237/02,	288/17,	289/19,	289/23,	290/12,
238/02,	238/09,	239/12,	290/15,	290/17,	290/21,	291/04,
240/14,	241/16,	242/18,	291/08,	291/09,	291/13,	291/19,
243/05,	243/08,	243/15,	291/24,	291/25,	291/26,	292/01,
243/18,	243/23,	245/05,	292/02,	292/04,	292/06,	292/20,
245/12,	245/13,	246/04,	292/24,	293/08,	294/02,	294/13,
246/13,	247/05,	247/19,	294/20,	295/07,	296/17,	297/07,
248/25,	249/06,	249/08,	297/10,	298/01,	298/14,	298/25,
249/10,	249/13,	249/17,	300/04,	300/07,	301/06,	301/24,
250/01,	250/04,	250/07,	302/06,	302/12,	302/21,	303/05,
250/26,	250/26,	251/07,	305/15,	305/18,	306/03,	306/08,
251/13,	251/14,	251/16,	306/09,	307/21,	310/02,	310/06,
251/23,	252/19,	252/25,	310/25,	311/01,	312/08,	312/10,
253/21,	254/02,	254/12,	312/18,	313/08,	314/06,	314/15,
254/21,	255/08,	255/12,	315/05,	315/11,	315/16,	315/18,
255/13,	255/16,	256/11,	316/16,	316/18,	317/21,	317/23,
256/14,	257/07,	257/14,	317/26,	318/12,	318/13,	318/21,
257/16,	257/20,	258/02,	318/23,	319/06,	319/15,	319/20,
258/03,	259/10,	259/20,	320/02,	321/15,	321/16,	321/20,
260/05,	260/09,	261/07,	322/12,	323/17,	323/20,	323/22,
261/08,	262/04,	262/06,	323/25,	324/05,	327/05,	327/05,
262/21,	262/24,	263/04,	327/10,	327/18,	328/03,	328/07,
263/12,	264/06,	264/17,	328/15,	329/02,	329/17,	330/01,
264/23,	265/03,	265/09,	331/09,	331/11,	331/13,	331/15,
265/19,	266/17,	266/18,	332/06,	333/13,	333/26,	334/21,
266/19,	266/21,	266/25,	335/18,	335/23,	335/25,	336/16,
267/03,	267/09,	267/10,	337/12,	337/20,	338/22,	339/14,
267/12,	267/15,	268/11,	339/26,	340/09,	340/11,	340/24,
268/12,	268/13,	268/15,	341/04,	341/08,	342/13,	342/19,
268/24,	269/15,	269/16,	342/22,	342/23,	343/07,	343/10,
269/26,	270/09,	271/08,	343/14,	343/25,	344/07,	344/13,
272/06,	272/09,	273/05,	344/14,	344/19,	344/21,	344/23,
273/10,	273/13,	273/17,	344/24,	345/18,	346/11,	346/22,
273/22,	274/04,	274/07,	347/23,	348/13,	348/15,	349/20,
274/08,	274/15,	274/19,	350/02,	350/22,	350/25,	351/08,
275/02,	275/06,	275/13,	351/13,	352/22,	353/23,	354/11,
275/14,	275/15,	275/19,	354/12,	355/13,	355/21,	356/01,
275/21,	275/22,	276/16,	356/15,	357/03,	357/17,	358/02,
276/26,	277/05,	277/12,	358/21,	358/23,	359/08,	359/13,
278/25,	279/02,	279/16,	360/26,	361/15,	362/03,	362/13,
279/18,	279/24,	280/19,	362/20,	363/04,	363/05,	363/07,
281/06,	281/08,	282/08,	363/11,	366/02,	366/13,	366/14,
282/15,	282/18,	282/18,	366/19,	367/06,	367/13,	367/20,
283/10,	283/22,	284/03,	367/24,	368/02,	368/05,	368/20,
284/16,	285/04,	285/07,	368/21,	368/22,	368/25,	368/26,
285/10,	285/19,	285/20,	369/03,	369/04,	369/05,	369/20,
286/13,	286/18,	286/20,	370/02,	370/08,	370/19,	371/01,
287/05,	287/18,	287/24,	371/18,	371/22,	371/26,	372/06,
288/03,	288/08,	288/16,	372/26,	373/06,	373/08,	373/20,

373/23,	374/08,	374/13,	423/04,	423/06,	423/11,	423/26,
374/21,	374/25,	375/09,	424/01,	425/03,	425/18,	425/21,
375/16,	375/16,	375/21,	426/11,	426/25,	426/26,	427/02,
376/08,	376/12,	377/04,	428/09,	429/11,	429/12	
378/12,	379/11,	379/14,	b.+la	7/16,	9/24,	23/03,
380/04,	380/13,	380/17,		28/14,		
381/11,	382/05,	382/08,		59/04,	90/07,	123/02,
382/20,	383/01,	383/02,		127/24,		
383/06,	384/05,	384/16,		167/22,	204/23,	219/26,
385/16,	386/02,	386/03,		221/02,		
386/05,	386/08,	386/23,		223/04,	229/08,	229/11,
387/20,	387/24,	388/03,		251/11,		
388/18,	388/22,	388/23,		294/17,	318/17,	333/23,
389/15,	389/16,	389/23,		373/11,		
389/24,	390/16,	390/18,		390/17,	406/02	
390/26,	391/01,	392/02,		b.+mu	42/16,	115/08,
392/03,	392/13,	392/15,		185/20,	321/12	
392/19,	392/20,	392/20,	bilen-	bilenmek		
392/20,	393/06,	393/07,		b.-du	39	3/11
393/08,	393/15,	393/16,	bilermenlik	bilginlik,	bilgiçlik	
393/24,	394/01,	394/03,		b.	117/24	
394/09,	395/01,	395/07,		b. bilen	51/11	
395/13,	395/16,	396/11,	bileş	bileme,	bileyiş	
396/12,	396/22,	396/23,		b.	56/23	
396/23,	396/25,	397/18,	bilgili	bilgili		
398/03,	398/11,	398/17,		b.	112/21,	114/08,
398/18,	398/23,	399/07,	bilgin	bilgin		290/06
399/08,	399/09,	399/12,		b.+ini	267/23	
400/01,	400/08,	400/13,	bilik	bilgili		
400/21,	401/24,	402/22,		b.+idin	255/10	
404/10,	404/11,	404/17,		b.+ini	258/13	
404/17,	405/08,	405/15,	bilik	bilek		
405/25,	406/04,	406/09,		b. +i bilen	229/20	
406/10,	406/21,	407/06,	bilim	bilim, ilim		
407/14,	408/13,	409/03,		b.	4/21,	27/03,
409/07,	411/23,	412/05,			27/04,	28/25,
412/10,	412/22,	413/02,			47/22,	
413/06,	413/15,	414/02,			47/23,	64/20,
414/08,	414/18,	414/22,			72/08,	75/15,
415/14,	415/18,	416/01,			76/04,	
416/09,	416/13,	416/20,			119/14,	150/12,
416/22,	416/26,	417/12,			151/15,	151/15,
417/15,	418/16,	418/22,			151/22,	151/23,
418/25,	419/07,	419/10,			158/24,	167/22,
419/24,	420/11,	420/22,			213/07,	218/13,
421/05,	421/11,	421/15,			220/13,	222/22,
421/17,	421/19,	421/21,			240/25,	242/07,
422/06,	422/08,	422/16,			245/20,	273/08,
422/17,	422/23,	423/02,			274/08,	288/12,
					288/21,	308/09,
					318/14,	318/14,
					318/15,	322/06,
					322/11,	324/19,
					332/01,	349/08,
					358/01,	365/09,
					365/19,	388/19,
					391/15,	392/03,
					404/03,	426/02,
					429/12	
					b.+niñ	151/15,
					173/19,	365/17
					b.+ni	175/11,
					391/19	
					b.+ge	37/09,
					270/01,	355/07,
					360/15	
					b.+i	75/14,
					155/18,	288/25
					b.+iniñ	327/09,
					362/23	
					b.+ini	266/09
					b.+ige	124/08,
					356/17	

b.+iñizniñ 173/13 b.+iñdin	idiken 145/01
213/19 b.+lerni 315/21	b.-iptiken-de 324/15
b.+liriniñ 177/15	b.-midi 16/25, 49/07
bilimdan(u.f.) ehil, bilgiç b.372/16	b.-mes 11/06, 82/08, 97/07,
bilimdanli...(u.f.u.) yüksek ilme	256/09
sahip oluş, bilgililik	b.-mestin 173/02 b.-meytti
b. 51/09	10/15
bilimlik aydın, bilim adamı,	biliş bilme, biliş
okumuş, bilgili	b. 263/12, 263/15, 263/19,
b. 45/01, 61/13, 75/09,	358/14
124/10, 155/06, 223/22,	b.+mu 173/16 b.+ni 263/21
225/13, 244/08, 325/09,	b.+ke 102/10, 140/11,
338/09, 388/20, 391/25 b. bolup	198/10, 325/26 b.+te 308/01
két- 210/16	b.+imçe 190/09 b.+iñiz
bilimsiz bilimsiz, ilimsiz, tahsil	272/12
görmemiş, cahil	b.+i 128/05, 263/18, 358/11 b.+imizni
b. 87/05, 391/23 b.+ge	173/18
391/22	
bilin- bilinmek	
b.-er 11/05, 82/08, 97/07,	
256/09	
b.-di 249/24, 375/19, 402/10 b.-idu	
310/18, 352/08	
b.-ip tur- 85/09 b.-ip ket	
124/18	
b.-ip ...oy- 110/07 b.-gendek	
258/14 b.-gendin 143/14 b.-	

biliş- biliş işini yapmak (his kılmak, sezmek)	255/25, 344/07, 384/18, 394/17, 400/08, 418/08
b.-etti	bimehel(f.a.) vakti gelmeden, vakitsiz,
216/05 bille	zamansız, yersiz
birlikte	b. 253/08, 323/19
beraber	bimene(f.a.) manasız, anlamsız, saçma,
b. 8/04, 28/16, 36/03, 38/09, 38/09,	akıl almaz
40/16, 40/17, 40/19, 43/08, 55/15,	n. 216/10
71/17, 72/02, 75/07, 79/25, 82/05,	bina yapı, bina
82/18, 89/16, 89/18, 90/17, 91/08,	b. 15/19, 35/26, 275/06, 276/04 b.
92/05, 93/04, 97/21,	bilen 1/16
100/17,	b.+niñ 49/20, 60/09, 78/11, 187/19,
109/10, 109/17, 111/03, 116/03,	246/15, 275/04, 340/14
124/01, 161/09, 162/06, 164/13,	b.+ğa 187/22, 246/18, 340/05 b.+da
182/17, 182/17, 187/04, 188/12,	253/22
191/04, 195/14, 220/10, 228/02,	b.+diki 109/16 b.+dikiler
252/25, 253/17, 253/17, 253/18,	305/21 b.+din 1/09, 398/01
262/24, 268/13, 274/09, 321/16,	b.+si 78/09, 187/18, 366/18
323/09, 351/08, 376/08, 382/05,	b.+siniñ 1/17, 14/17, 15/26, 22/02,
388/23, 389/04, 389/23, 395/16,	49/19, 72/19, 304/09, 399/12 b.+sida
405/08, 405/24, 406/04, 406/05,	376/08
406/09, 406/10, 414/08, 414/20,	b.+sidin 160/26
415/12, 423/17, 424/05, 425/03,	b.+lar 387/23, 423/19 b.+larni
425/08	15/22, 323/11
bimalal(f.a.) hür,	
serbest	
b. 8/02, 75/03, 139/22, 232/14,	

b.+larniñ	187/17, 187/23,	40/04, 40/15, 40/16, 40/17, 41/18,
	188/18, 300/04, 387/24	42/26, 43/04, 43/12, 43/12, 43/25,
		44/01, 44/08, 44/12, 44/16, 44/18,
binaen(a.) ötürü, -den; dolayısıyla,		44/23, 45/09, 45/23, 46/01, 46/13,
yapılarak		46/16, 46/16, 46/21, 47/10, 47/25,
b. 212/20		48/10, 48/12, 48/21, 49/10, 49/19,
biologiye(r.) biyoloji		49/22, 50/01, 50/03, 50/08, 51/13,
b. 313/19, 322/14		51/19, 51/22, 52/24, 53/09, 53/09,
bipayan(f.) sonsuz, tükenmez,		54/16, 54/16, 54/17, 54/19, 54/22,
engin, uçsuz bucaksız		54/22, 54/24, 54/25, 55/06, 55/07,
b. 340/18, 397/04		55/14, 55/15, 56/17, 58/16, 58/18,
bi...arar(f.a.) kararsız, rahatsız		58/21, 59/04, 59/05, 59/09, 59/11,
b. 141/09, 328/08		59/18, 60/09, 60/10, 60/14, 60/18,
bir bir (sayı)		60/21, 61/01, 61/06, 61/10, 61/15,
b. 1/09, 1/13, 1/14, 1/17,		61/17, 61/19, 61/21, 61/25, 62/08,
2/01, 2/10, 2/15, 2/16, 2/23,		62/11, 62/15, 63/25, 64/01, 64/06,
2/26, 4/12, 4/13, 4/12, 5/07,		64/11, 64/12, 65/17, 65/25, 66/04,
7/02, 7/05, 7/23, 8/05, 8/13,		66/15, 66/18, 66/20, 67/01, 67/20,
8/15, 9/04, 9/21, 10/20,		68/05, 68/06, 69/09, 69/11, 69/16,
11/02, 12/01, 12/09, 12/19,		70/24, 71/21, 72/14, 72/16, 72/17,
12/25, 13/03, 13/04, 13/06,		72/21, 72/23, 72/25, 73/01, 73/01,
13/12, 13/20, 13/25, 14/13,		73/18, 73/24, 74/24, 75/09, 75/09,
14/14, 14/19, 15/05, 15/08,		75/22, 76/16, 76/19, 76/24, 76/26,
15/21, 15/21, 15/22, 16/01,		77/11, 77/16, 78/01, 78/11, 78/12,
16/02, 16/04, 16/05, 16/17,		78/20, 78/20, 79/01, 79/05, 80/01,
17/14, 17/25, 17/25, 18/12,		80/20, 81/16, 82/04, 82/05, 83/05,
18/16, 19/01, 19/03, 19/04,		83/09, 84/05, 84/07, 84/18, 84/20,
19/11, 19/12, 19/16, 19/18,		84/23, 84/24, 85/02, 85/04, 85/13,
19/23, 19/24, 19/25, 20/12,		85/17, 85/21, 85/23, 86/21, 86/21,
20/14, 21/09, 22/05, 22/10,		86/23, 86/24, 86/24, 86/25, 86/26,
23/20, 23/25, 24/03, 24/03,		87/09, 87/09, 87/17, 87/19, 87/24,
24/05, 24/05, 24/06, 24/12,		87/25, 87/26, 88/03, 88/03, 88/05,
24/13, 24/14, 24/23, 25/15,		88/08, 88/11, 88/13, 88/21, 89/12,
25/23, 25/26, 26/02, 26/04,		89/13, 89/26, 90/03, 91/16, 91/19,
26/05, 26/08, 26/10, 26/12,		91/25, 92/03, 92/10, 92/14, 93/02,
26/20, 26/22, 27/08, 27/26,		93/02, 93/12, 94/04, 94/07, 94/08,
27/26, 28/21, 28/26, 29/02,		94/09, 94/10, 94/21, 94/23, 95/03,
29/02, 29/07, 29/07, 29/12,		95/09, 95/10, 95/16, 95/18, 96/07,
29/18, 30/01, 30/01, 30/10,		96/12, 96/18, 96/19, 97/07, 97/09,
30/14, 30/25, 31/03, 31/05,		97/09, 97/11, 97/17, 97/20, 98/03,
31/06, 31/09, 32/11, 32/16,		98/07, 98/08, 98/10, 98/19, 98/20,
32/20, 32/26, 33/06, 33/16,		98/23, 99/12, 99/20, 101/26,
33/19, 34/04, 34/05, 34/07,		103/02, 103/13, 103/14, 104/07,
34/12, 34/13, 34/17, 34/19,		105/02, 105/04, 105/09, 105/12,
36/07, 36/07, 36/08, 36/08,		105/14, 105/15, 105/21, 106/18,
36/19, 36/20, 37/09, 37/13,		107/02, 107/04, 107/12, 107/19,
38/03, 38/15, 39/07, 39/08,		107/24, 107/24, 108/07, 108/12,
39/11, 39/16, 39/18, 39/18,		110/05, 110/08, 111/02, 111/04,
39/19, 39/19, 39/20, 39/24,		111/04, 111/05, 111/17, 111/22,

112/04,	112/14,	113/01,	160/02,	160/03,	160/04,	161/16,
113/10,	114/04,	114/05,	162/06,	162/20,	162/20,	162/22,
114/14,	115/07,	115/13,	162/26,	162/26,	163/11,	163/18,
115/16,	115/19,	115/20,	163/20,	163/23,	164/03,	164/17,
116/01,	116/12,	116/19,	164/18,	164/19,	165/03,	165/09,
116/23,	117/02,	117/06,	165/11,	166/11,	166/11,	166/23,
117/22,	118/04,	118/06,	167/05,	168/02,	168/04,	168/04,
118/16,	119/07,	119/13,	168/11,	168/21,	168/21,	168/24,
119/13,	119/22,	119/25,	168/25,	169/01,	169/03,	169/05,
120/05,	120/09,	120/13,	169/12,	169/23,	170/22,	171/08,
120/15,	121/11,	122/19,	171/16,	171/16,	171/21,	171/21,
122/25,	123/06,	123/22,	172/06,	172/07,	172/12,	172/14,
123/23,	124/04,	124/07,	172/14,	172/18,	172/21,	172/22,
124/12,	124/16,	124/20,	172/24,	173/04,	173/05,	173/07,
125/05,	125/17,	125/22,	173/08,	173/08,	173/17,	173/20,
126/11,	126/13,	126/19,	174/06,	174/09,	174/21,	175/06,
127/07,	128/13,	128/17,	176/01,	176/02,	176/03,	177/07,
128/18,	129/07,	130/18,	177/08,	177/20,	178/14,	178/19,
131/11,	131/14,	131/21,	179/08,	179/10,	179/10,	180/07,
132/13,	132/17,	133/02,	180/10,	180/13,	180/13,	180/20,
133/03,	133/05,	133/14,	181/21,	181/25,	182/12,	182/19,
133/22,	134/06,	134/10,	182/21,	182/23,	182/25,	183/02,
134/20,	135/02,	135/07,	183/06,	183/10,	183/11,	183/19,
135/07,	135/11,	135/24,	184/01,	184/02,	184/15,	184/16,
136/10,	136/16,	136/16,	184/16,	185/07,	185/08,	185/08,
136/18,	136/22,	137/14,	185/09,	185/24,	186/10,	187/01,
137/21,	137/24,	138/09,	187/13,	187/17,	187/17,	187/19,
138/11,	138/15,	138/16,	187/25,	188/03,	188/12,	188/17,
138/19,	138/23,	139/04,	189/07,	189/10,	189/10,	190/03,
139/09,	139/19,	139/19,	190/16,	190/18,	190/20,	190/22,
140/22,	141/14,	141/15,	191/01,	191/03,	191/09,	191/10,
141/21,	142/05,	142/14,	193/09,	193/21,	193/21,	194/03,
142/17,	143/02,	143/05,	194/07,	194/08,	194/14,	194/25,
143/09,	143/20,	143/21,	195/01,	195/06,	195/10,	195/21,
143/24,	144/06,	145/01,	195/22,	198/05,	198/11,	198/13,
145/02,	145/03,	145/04,	198/22,	199/01,	199/09,	199/10,
145/09,	145/11,	145/23,	200/04,	201/16,	201/16,	201/18,
145/26,	146/09,	146/18,	202/13,	202/23,	203/16,	204/09,
146/23,	148/04,	148/05,	204/23,	205/08,	205/25,	206/15,
148/13,	148/13,	148/14,	206/17,	206/21,	206/25,	206/25,
148/15,	148/17,	148/20,	207/01,	208/02,	208/12,	208/16,
148/21,	148/22,	149/03,	208/19,	209/04,	209/06,	209/13,
150/10,	151/16,	151/17,	210/16,	211/02,	211/06,	211/11,
151/24,	152/04,	152/05,	213/05,	213/11,	213/23,	214/04,
152/12,	152/17,	152/25,	214/10,	214/17,	214/23,	215/09,
154/13,	157/04,	157/10,	215/23,	215/24,	216/01,	216/03,
157/15,	157/25,	158/07,	216/10,	216/17,	216/20,	217/07,
158/09,	158/13,	158/14,	218/07,	218/12,	218/24,	219/13,
159/03,	160/01,	160/02,	219/23,	219/24,	220/16,	221/08,

221/09,	221/16,	222/04,	270/12,	270/12,	270/15,	270/22,
222/06,	222/19,	223/12,	270/25,	271/01,	271/15,	271/16,
223/22,	224/05,	225/06,	272/22,	273/10,	273/24,	274/09,
225/14,	225/19,	226/02,	274/09,	274/12,	274/20,	275/11,
226/08,	226/09,	226/10,	275/12,	275/14,	275/15,	275/19,
226/11,	226/16,	226/16,	276/09,	276/21,	276/22,	276/24,
226/26,	227/04,	227/06,	277/11,	277/19,	277/20,	277/26,
227/08,	227/08,	227/26,	278/14,	278/14,	278/18,	279/21,
227/26,	228/02,	228/03,	279/26,	280/03,	280/07,	280/14,
228/04,	228/04,	228/10,	280/16,	280/21,	281/02,	281/09,
229/04,	229/15,	229/23,	281/15,	281/26,	282/05,	282/07,
230/08,	230/10,	231/02,	282/07,	282/11,	282/14,	282/16,
231/03,	231/08,	231/24,	283/21,	283/25,	285/04,	285/11,
232/12,	233/06,	233/06,	285/12,	285/15,	286/11,	286/12,
233/13,	234/06,	234/06,	286/14,	286/15,	287/06,	287/08,
234/07,	234/13,	234/17,	287/14,	287/26,	288/01,	288/02,
234/25,	235/10,	235/25,	288/06,	288/15,	288/17,	290/06,
236/11,	237/14,	238/18,	290/08,	291/08,	291/17,	291/25,
240/08,	240/18,	241/10,	291/26,	292/17,	292/18,	292/19,
241/13,	241/20,	242/12,	292/22,	293/16,	294/09,	295/03,
244/04,	244/08,	244/11,	295/12,	296/03,	296/04,	296/11,
245/02,	245/05,	245/07,	297/02,	297/02,	297/12,	297/15,
245/10,	245/10,	245/21,	297/16,	297/17,	297/20,	297/21,
246/01,	246/15,	246/22,	298/05,	298/07,	298/16,	298/20,
247/07,	247/10,	247/17,	298/21,	299/06,	299/13,	299/20,
248/02,	248/07,	248/07,	300/05,	300/09,	301/16,	302/01,
248/18,	248/24,	248/24,	302/05,	302/12,	302/16,	303/04,
249/06,	251/05,	251/08,	303/05,	303/13,	303/24,	304/03,
251/10,	251/22,	252/04,	304/10,	304/11,	304/12,	304/17,
252/09,	252/09,	252/13,	305/08,	305/22,	306/04,	306/07,
252/25,	254/03,	254/16,	306/12,	306/13,	306/15,	306/19,
255/03,	255/05,	255/14,	306/22,	307/04,	307/06,	307/07,
255/17,	255/24,	256/06,	307/16,	307/25,	308/02,	308/04,
256/11,	256/17,	256/22,	308/08,	308/13,	308/15,	308/25,
257/07,	257/11,	257/20,	309/01,	309/08,	309/14,	309/26,
257/21,	258/05,	258/08,	310/01,	310/05,	310/13,	311/03,
258/14,	258/26,	261/03,	311/04,	311/07,	311/09,	311/19,
261/05,	261/06,	261/07,	311/23,	312/18,	313/01,	313/09,
261/23,	261/23,	261/24,	313/10,	313/19,	313/23,	314/12,
262/02,	262/11,	262/18,	314/20,	315/24,	315/26,	316/10,
262/20,	262/22,	262/22,	316/25,	316/26,	317/01,	317/03,
263/22,	263/23,	264/10,	317/04,	318/06,	318/09,	318/17,
264/10,	264/11,	264/12,	319/01,	319/08,	319/21,	320/03,
264/12,	264/13,	264/14,	320/04,	320/06,	320/17,	320/22,
264/18,	264/20,	266/10,	320/24,	320/26,	321/05,	323/02,
266/16,	267/15,	267/15,	323/03,	324/09,	325/12,	325/13,
268/03,	268/05,	268/06,	325/18,	326/05,	326/06,	326/08,
268/20,	268/22,	268/24,	326/09,	326/13,	326/13,	326/22,
269/26,	270/07,	270/11,	327/13,	328/20,	329/02,	329/09,

329/24,	330/06,	330/07,	369/14,	369/17,	370/09,	371/10,
330/08,	331/07,	331/17,	371/17,	371/19,	371/21,	372/03,
332/09,	332/09,	332/20,	373/07,	373/09,	373/19,	374/05,
332/23,	333/01,	333/09,	374/12,	374/13,	374/15,	374/21,
333/22,	334/05,	334/11,	375/05,	375/16,	375/18,	375/20,
334/11,	334/15,	334/26,	376/07,	377/15,	378/05,	379/03,
334/26,	334/26,	335/11,	379/06,	379/08,	379/19,	379/21,
335/12,	335/13,	335/22,	379/24,	380/23,	381/01,	381/10,
335/26,	336/03,	336/21,	381/21,	381/22,	381/22,	381/23,
336/22,	337/03,	337/11,	382/01,	382/25,	382/26,	383/01,
337/16,	337/16,	337/20,	383/03,	383/12,	383/13,	383/15,
337/23,	338/02,	338/08,	383/15,	383/16,	383/16,	383/16,
338/11,	338/19,	339/05,	383/18,	383/19,	384/01,	384/12,
339/09,	339/18,	340/07,	384/22,	385/15,	386/04,	386/09,
340/08,	340/09,	340/20,	386/12,	386/15,	386/22,	386/26,
340/24,	341/12,	342/12,	387/06,	387/15,	387/19,	388/02,
342/20,	343/07,	343/12,	388/09,	388/13,	389/09,	389/15,
343/12,	343/12,	343/13,	390/16,	390/18,	390/18,	391/09,
343/24,	344/06,	344/12,	392/06,	392/09,	392/11,	392/13,
344/18,	345/06,	345/11,	393/02,	393/09,	393/12,	393/15,
345/18,	346/06,	346/14,	393/16,	393/25,	394/04,	394/05,
346/15,	346/17,	346/18,	394/11,	394/13,	394/14,	394/16,
347/02,	347/19,	348/06,	394/26,	395/06,	395/11,	396/03,
348/10,	348/11,	348/20,	396/08,	396/12,	396/13,	396/16,
348/22,	348/23,	349/19,	396/22,	397/16,	398/14,	398/22,
349/25,	351/04,	351/14,	398/23,	398/25,	399/03,	399/05,
351/16,	351/17,	352/10,	400/05,	400/23,	400/26,	401/02,
352/11,	352/16,	352/20,	401/03,	401/18,	401/23,	402/07,
352/22,	353/02,	353/15,	402/08,	403/09,	403/13,	403/15,
353/16,	353/20,	354/06,	403/18,	403/24,	404/04,	404/12,
354/13,	354/19,	355/05,	404/22,	405/06,	405/09,	406/05,
355/06,	355/13,	355/24,	406/07,	406/08,	406/18,	407/03,
355/26,	357/09,	357/16,	407/04,	407/07,	407/12,	407/16,
357/21,	357/24,	358/01,	407/18,	407/19,	407/20,	408/08,
358/04,	358/10,	358/16,	408/12,	408/13,	408/14,	408/17,
358/17,	358/17,	358/25,	408/18,	408/24,	408/26,	409/11,
359/03,	359/06,	359/14,	409/23,	410/03,	410/04,	410/20,
359/18,	360/04,	360/06,	410/22,	410/22,	410/22,	411/04,
360/06,	360/11,	360/24,	411/08,	411/16,	411/18,	411/19,
360/25,	361/02,	361/10,	411/26,	414/02,	414/09,	414/22,
362/01,	362/06,	362/08,	414/24,	415/01,	415/06,	415/12,
362/11,	362/12,	362/17,	415/22,	415/25,	417/10,	417/11,
362/17,	362/18,	364/07,	418/19,	418/20,	419/06,	419/07,
364/08,	364/13,	364/17,	419/11,	419/12,	420/10,	420/11,
365/04,	365/13,	366/02,	420/20,	421/15,	421/20,	421/21,
367/03,	367/14,	367/18,	422/19,	422/20,	423/07,	424/01,
367/19,	367/24,	368/04,	424/05,	424/19,	424/21,	425/08,
368/08,	368/13,	368/21,	425/14,	425/17,	425/19,	426/02,
369/02,	369/03,	369/12,	426/05, 4	26/25, 4	8/03, 42	/08

b.+mu 81/01, 125/22, 130/01,	13/01, 24/24,
393/09	29/15, 47/03, 48/05, 55/26,
b.+mu bir 177/03	56/03, 56/03, 60/16, 79/14,
b.+ni 4/02, 9/14, 10/04,	93/15, 107/14,
10/08, 59/18, 120/03, 267/17,	107/15,
267/20, 283/23, 288/25,	107/16, 111/14,
307/05, 309/19, 311/15,	121/26,
408/15	133/01, 140/10,
b.+ge 18/08, 425/09	143/08,
b.+de 46/20, 46/21, 48/19,	145/03, 150/03,
48/19, 48/20, 82/18, 156/15,	152/08,
401/11, 401/11, 424/17,	152/10, 152/21,
424/18	152/23,
b.+i 5/09, 5/10, 56/02, 97/24,	162/08, 170/16,
97/26, 137/03, 217/18,	171/02,
220/04, 273/13, 294/02,	171/12, 177/21,
300/24, 328/01, 387/18,	183/24,
387/18	185/17, 186/11,
b.+idur 367/07 b.+iniñ	188/04,
220/03	189/22, 203/03,
b.+ini 221/08, 367/07	205/13,
b.+ige 112/15, 142/14,	206/01, 207/05,
200/04	207/07,
b.+ide 55/25, 68/10, 86/20,	209/20, 211/25,
304/01, 335/25, 352/09,	211/25,
372/21, 407/13	211/25, 219/03,
b.+idin 8/06, 18/16, 24/12 b.+si 8/23,	230/21,

239/03,	247/04,	247/05,	345/05, 375/08, 401/09, 415/04,
247/10,	248/08,	248/22,	420/09, 420/19
266/03,	266/11,	266/26,	b.+si bilen 277/12, 329/02
			b.+simu 84/08, 109/20
			b.+siniñ 2/03, 14/12, 76/09, 169/04,
			187/20, 192/22, 201/12, 202/24,
			206/14, 228/22, 229/24, 246/19,
			257/02, 268/14
			b.+sini 13/13, 22/11, 75/03, 113/09,
			133/06, 144/10, 200/12, 267/23,
			277/02, 380/11
			b.+sige 14/03, 14/09, 16/19,
			144/17, 205/02, 225/23
			b.+sidin 13/18
			b.+imizni 308/08
			b.+iñlarniñ 339/05
			b.+liri 251/26, 252/01, 252/01
			b.+biri bilen 48/21, 217/18, 273/13,
			294/02
			b.+biriniñ 8/03, 256/13, 266/01
			b.+biriniñkige 42/03
			b.+birini 3/16, 24/08, 24/09, 24/14,
			30/22, 39/21, 43/18, 43/19, 112/17,
			159/07, 199/04, 251/23, 251/25,
			259/01, 276/02, 355/21
			b.+birige 2/22, 4/16, 9/12, 17/12,
			24/10, 40/02, 41/04, 43/19, 48/03,

56/20, 62/03, 66/16, 73/02, 73/03,
 90/23, 170/15, 208/09, 209/05,
 211/02, 211/09, 213/12, 225/16,
 230/08, 232/20, 236/25, 248/07,
 256/14, 259/09, 259/10, 289/22,
 297/14, 310/11, 315/07, 320/06,
 323/26, 342/05, 362/24, 383/23,
 386/25, 390/24, 401/05 415/22

b.+biridin 18/16, 18/17, 24/12,
 250/09

b.+birimizni 252/21

b.+ biriñlarni 40/18

b. munçe 26/20, 33/19, 60/21,
 110/08, 124/16, 131/14, 133/14,
 172/18, 180/13, 188/12, 208/12,
 213/05, 216/17, 223/12, 255/05,
 294/09, 391/09, 410/20

b. nerse 1/14, 47/10, 84/20, 99/20,
 280/21, 289/20, 289/20,
 294/25, 294/25, 299/09,
 301/04, 320/15, 331/12,

145/01, 145/09, 174/09, 184/01,
 184/02, 216/03, 216/10, 222/04,
 241/13, 256/22, 280/03, 283/25,

302/12, 306/22, 309/14, 163/23, 173/08, 181/25,
 361/10, 362/08, 381/23, 210/16, 214/04, 215/24,
 420/11, 424/19 225/06, 226/09, 232/12,
 b. nersimu 97/20 b. nersiniñ 235/10, 246/15, 261/07,
 145/03 262/22, 266/16, 273/10,
 b. nersini 30/01, 133/02,
 211/11, 237/14, 245/21,
 248/18, 271/01, 277/20,
 290/06, 311/03, 320/24,
 324/09, 349/19, 381/22,
 382/26, 383/01, 409/11,
 415/06
 b. nersige 44/12
 b. nersidin 7/05, 39/24, 43/12,
 178/14
 b. nersiler 234/06
 b. nersilerni 80/01, 169/23,
 228/04, 281/02, 411/26
 b. neççe 13/12, 15/22, 16/01,
 24/06, 25/26, 26/02, 39/16,
 40/04, 42/26, 49/22, 53/09,
 61/01, 61/06, 84/24, 86/25,
 87/19, 88/03, 88/05, 88/08,
 92/22, 111/17, 116/12,
 121/11, 123/23, 125/17,
 126/11, 132/17, 138/11,
 142/05, 162/26, 163/18,

bira... fakat, ama	403/23, 410/06
b. 199/03, 347/01, 423/23	b.+la 26/01, 48/07, 56/09, 103/09,
b.+la 68/13, 85/17, 168/05, 235/24,	124/14, 131/06, 160/16, 165/01,
262/15, 294/05, 4/15,	171/19, 173/11, 208/18, 234/22,
357/10 birav birisi, bir kimse	245/03, 257/06, 283/13, 303/23,
b.+niñ	325/02, 336/20, 349/01, 350/13,
426/25 biraz	368/22, 374/03, 384/06, 395/23,
biraz	397/14, 400/02, 400/03, 400/07,
b. 3/03, 28/07, 36/26, 37/09, 40/10,	408/08, 416/05, 418/01
64/23, 81/17, 146/16,	birdinbir tek, yegane
168/19,	
170/01, 223/18, 226/09, 229/22,	
233/25, 243/22, 261/15, 323/12,	
390/11, 415/02, 416/15,	
425/13 bir-birlep tek tek, ayrı	
ayrı	
b. 9/04, 30/23, 94/23, 275/14,	b. 116/11, 263/11, 272/13, 337/13,
275/15, 280/14, 285/15,	411/16
264/18, 292/19, 293/16, 303/04,	birer birer, bir, herhangi bir
304/11, 305/22, 306/13,	b. 2/12, 3/02, 5/22, 9/19, 29/10,
316/25 306/19, 312/18, 313/09,	35/04, 46/17, 64/06, 67/15, 67/23,
314/20, 315/26, 320/03,	71/19, 86/10, 100/16, 102/25,
birdem(u.f.) bir an, bazen, hemen	116/24, 117/06, 123/16, 129/02,
330/06, 340/08, 343/07,	132/05, 133/08, 135/14, 135/14,
345/11, 352/22, 359/06,	145/24, 156/03, 157/07, 161/02,
b. 86/17, 87/16, 163/15, 163/15,	169/17, 171/06, 171/08, 180/04,
393/25, 405/06, 418/19,	183/14, 184/09, 198/22, 216/07,
249/25, 5/14, 391/07, 391/07,	219/24, 225/26, 228/19, 229/04,
418/20, 423/14, 425/17,	229/17, 230/02, 242/03, 242/14,
426/25	253/07, 255/16, 263/06, 268/12,
b.+nu vermek	270/06, 278/20, 281/13, 287/06,
b.-er 219/23, 219/24, 219/25,	288/02, 288/04, 295/09, 303/13,
b.+da	305/06, 311/01, 317/22, 328/17,
b.-ersinlar 250/15	
10/12 birdin b.-inlar 305/18	
birden, ansızın	
b. 49/08, 130/01, 131/17, 248/24,	

333/01, 335/01, 335/05, 341/09, 341/18, 347/23, 348/03, 361/06, 361/25, 364/03, 364/10, 365/01, 366/06, 371/06, 372/13, 372/14, 374/02, 382/18, 382/20, 383/10, 384/09, 385/11, 403/10, 409/02, 412/19	b.-ip 4/08, 320/07, 389/16, 417/15, 422/06
b.+si 43/16, 179/21, 184/11	bis bıçak, jilet b.+ini 89/23
	bisat(a.) döşeme, eşya
	b.+imda 118/12
	b.+i 386/03
	b.+liri 73/21
	b.+lirini 162/14
	b.+si 128/08 birla
b.+siniñ 120/03, 426/24 b.+sige 34/08,	sadece, tek, bir
169/25,	b. 17/15, 17/15, 18/15, 32/08,
334/23, 426/23 b.+sidin 10/01,	48/10, 74/01, 110/20, 123/09,
187/10, 187/12, 231/01,	
268/09 344/14, 363/17, 364/02,	391/04, 419/25
bireylen	birleşme
bir adam, bir kişi	birleşmiş,
b. 153/08	dernek
birinçi birinci	b. 157/14, 158/12, 160/22,
b. 1/01, 3/10, 9/07, 10/06,	194/17, 212/20, 222/23,
19/14, 27/09, 44/24, 62/22,	244/14
63/03, 75/16, 131/10, 134/17,	b.+si 339/03 birleştür-
181/01, 200/24, 210/17,	birleştirmek b.-
212/01, 213/23, 215/07,	üp 363/06
216/06, 217/12, 220/20,	birleştürüş birleştirme, birleştiriş
242/02, 242/05, 244/14,	b. 213/02 birliş-
269/03, 270/08, 271/02,	birleşmek
293/10, 312/01, 343/05,	
389/08, 410/13, 423/17	
b.+ni 208/20, 213/01, 214/03,	
216/16	
b.+din 103/17, 239/06,	
374/26	

biseremcan(f.)düzensiz, telaşlı,	dönek b. 207/12	
huzursuz	b.+ni 207/06	
b. 410/12, 410/14 b.	bivapalı...(f.a.u.)	vefasızlık, döneklik
...il- 416/15	b. 207/17	
bismilla(a.) besmele	bivasite(f.a.) vasıtasız, doğrudan doğruya	
b.+siğa 120/07,	b. 175/05, 266/20	
360/01 bişaret(a.) müjde,	biz biz şahıs zamiri	
muştı	b. 9/07, 11/03, 23/11, 29/18, 30/08,	
b. 113/01, 326/09, 329/24, 359/19,	35/07, 36/23, 39/18, 53/17, 53/19,	
364/08, 372/11, 410/02	75/05, 93/23, 94/06, 116/22,	
b.+ini 411/24	116/25, 116/26, 117/01, 127/11,	
b.+ler 298/26 b.+ler	136/25, 142/03, 149/06, 150/11,	
bilen 87/22 b.+lerdin	150/13, 153/14, 153/16, 153/21,	
184/18 b.+lirige	154/09, 157/22, 159/22, 159/23,	
378/20	161/04, 161/22, 161/24, 162/03,	
	180/22, 194/10, 194/19, 200/15,	
	200/18, 211/12, 212/25, 213/08,	
	214/25, 215/14, 216/21, 217/16,	
bita...et(f.a.)		
	tak	
atsiz b. 6/02		
bita...etlik(f.a.u.)	takatsizlik	
b. bilen 306/08		
biteley(f.a)		
	ba	
htsız		
b. 393/08		
Bitğovin	Betofın(müzisyen)	
b. 194/22		
bivapa(f.a.)	vefasız,	

220/22, 221/11, 221/13, 238/11, 238/15, 238/22, 239/23, 243/16, 243/17, 243/18, 244/25, 245/21, 249/11, 255/01, 258/18, 258/19, 263/24, 264/01, 279/23, 283/07, 286/18, 291/01, 291/03, 291/06, 293/01, 303/06, 308/08, 319/15, 321/08, 327/04, 347/16, 350/15, 350/18, 370/13, 371/01, 371/06, 371/14, 391/17, 403/06, 405/23, 409/12, 415/05, 416/14, 419/24, 423/05, 425/07, 425/07, 426/13, 426/18 b. bilen 46/19, 89/17, 93/19 b.+çu 350/15 b.+dek 252/25 b.+deklerni 328/20 b.+mu 22/20, 57/06, 101/19, 217/24, 220/05, 287/14, 287/23, 303/22, 306/16, 319/01, 341/16, 362/08, 368/05, 425/10 b.+niñ 29/14, 29/19, 31/19, 32/22, 34/23, 40/12, 46/07, 53/20, 56/15, 57/03, 57/10, 64/20, 81/12, 83/24, 112/11, 119/12, 119/13, 136/26, 139/15, 145/14, 145/22, 146/18, 147/22, 150/12, 151/22, 151/25, 152/05, 158/01, 158/24, 160/12, 173/18, 180/17, 181/05, 190/09, 190/15, 192/06, 192/07, 194/01, 194/20, 199/12, 209/10, 209/11, 209/24, 212/06, 213/06, 220/04, 221/14, 221/16, 221/20, 228/24, 237/04, 238/23, 240/24, 241/20, 242/21, 244/07, 244/10,	315/14, 317/03, 317/04, 317/09, 341/12, 347/15, 358/05, 364/15, 365/20, 367/12, 369/12, 370/14, 389/26, 391/19, 412/21, 416/13, 425/04, 427/03, 427/18, 427/20, 427/23, 427/25 b.+niñğu 248/09 b.+ni 29/26, 32/19, 153/23, 209/26, 215/14, 243/16, 248/23, 263/24, 263/26, 272/24, 286/17, 340/18, 348/07, 413/09 b.+nimu 29/15, 140/12 b.+ge 46/24, 54/24, 57/03, 65/09, 127/16, 136/25, 145/15, 145/26, 147/20, 161/24, 162/01, 192/03, 194/19, 203/05, 209/13, 213/01, 243/21, 266/06, 273/07, 292/08, 305/20, 317/04, 347/17, 349/07, 350/17, 375/11, 390/02, 404/06, 406/24, 413/03, 417/09, 426/02 b.+de 35/17, 42/04, 80/10, 221/15, 238/07, 261/03, 318/26, 325/25, 361/24 b.+diçu 42/02, 194/09 b.+diki 291/11, 372/03 b.+din 158/03, 238/15 bizar(f.) bıkımsı, usanmış, bezmiş b. 120/17, 151/05, 265/07, 279/16, 307/03 b. ...il- 13/09, 291/23 b.+i 375/21 bizarli...(f.u.) terbiyesizlik, küstahlık b. 165/19 b.+...a 93/04, 105/08 bizçilik bizim kadar b. 12/02

bizeñ derisi kalın, utanması olmayan b.

35/18

bizeñlik

utanma

zlık b. bilen 13/09

boğ- boğmak

b.-up

299/26 boğiz

boğaz

b.+iğa 113/03

boğma... boğum

b. 234/08,

394/18 boğuç bağ,

çene bağı

b.+ta 415/26

boğuçlan-

bağlan

mak

b.-ğan 109/15			16/13, 18/01, 18/15, 19/12, 20/04,
boğul... boğulan, boğulup	21/06,	28/06, 29/23, 31/15, 33/01,	
hırıldayıp kalan	37/16,	42/01, 43/25, 49/22, 60/18,	
b. 203/01, 345/11, 417/24		61/19, 62/06, 62/14, 62/18, 63/04,	
boğul- boğulmak	63/06,	69/18, 70/19, 73/06, 73/13,	
b.-uptu 123/09	74/23,	76/10, 78/20, 81/16, 82/19,	
b.-ğan 3/12	83/10,	83/24, 84/23, 86/17, 86/22,	
b.-up 47/07, 60/17, 115/12,	88/07,	88/20, 88/21, 89/23, 90/06,	
175/01, 274/19	90/14,	91/25, 92/06, 95/09, 95/14,	
b.-up tur- 280/08	329/06,	330/10,	
boğursa... yağda pişirilmiş		332/13,	
hamur, lokma b.+larğice	339/20,	349/19,	
199/26		371/08,	
boğuz boğaz	390/08		
b.+iğa 113/24	b.-armu	102/10,	
boğuzli- boğazlamak, boğazını		130/20,	
kesmek	140/11,	240/14,	
b.-validiğü 405/25		323/01,	
boğuzlin- boğazlanış, boğazı	411/10		
kesiliş	b.-armikin 163/26		
b. 192/13	b.-ur 195/16, 195/17, 369/24,		
bol- olmak, olmak yardımcı fiili b.-	385/18, 385/19		
uvatimen 358/03	b.-dum	144/01,	
b.-uvatisiz 52/19, 154/07,		147/10,	
171/24	149/03,	190/08,	
b.-uvatidu 54/20, 86/13,		219/21,	
221/22, 300/17, 303/07,	219/23,	292/19,	
339/07, 370/04, 377/23,		300/20,	
427/23	312/11,	312/16,	
b.-ar 12/02, 118/04, 239/16,		369/15,	
272/07, 280/02, 319/25,	404/01		

b.-duñ 375/10

b.-diñiz 16/08, 266/07

b.-di 2/12, 4/09, 6/06, 9/20,

9/24, 10/13, 12/11, 15/06,

378/03, 379/02, 382/03, 383/01,
390/12, 390/13, 391/23, 391/23,
395/21, 398/12, 402/08, 405/11,
405/26, 406/10, 407/11, 408/05,
410/08, 410/17, 411/04, 413/01,
413/03, 417/18, 418/01, 425/05,
428/12

kirip b.-di 6/18, 230/04

b.-di-de 47/13

b.-diġu 218/20, 221/26, 244/15

b.-diki 184/18	224/04, 224/12, 224/13, 224/15,
b.-dila 169/05, 306/09,	238/06, 238/07, 239/17, 240/03,
334/21, 425/12	240/11, 240/21, 241/15, 242/13,
b.-dimu 161/02	246/09, 256/21, 258/21, 261/08,
b.-diyu 9/21, 10/08, 81/10,	262/06, 262/09, 262/11, 268/03,
142/06	268/26, 272/15, 272/16, 274/05,
b.-du... 36/24, 42/10, 42/11,	274/17, 274/18, 277/15, 279/06,
291/04, 414/23, 416/15	279/13, 283/21, 285/14, 289/06,
b.-uşti 310/11, 315/22	303/08, 307/12, 311/19, 314/08,
b.-upsiz(bopsiz) 237/23	314/17, 315/04, 326/03, 328/22,
b.-uptu(boptu) 10/04, 40/15,	334/18, 339/21, 339/25, 342/14,
42/02, 79/25, 97/06, 170/03,	349/24, 353/10, 357/20, 358/06,
171/19, 190/08, 191/03,	362/11, 364/13, 365/09, 365/18,
194/07, 198/18, 201/23,	365/26, 371/13, 374/20, 378/21,
206/08, 224/10, 230/16,	390/01, 391/13, 406/24, 409/13,
276/19, 294/25, 349/17,	409/20, 410/10, 411/25, 414/17,
352/20, 364/21, 412/17,	416/10, 426/19, 427/22, 428/04
412/17	b.-idu-de 15/12, 32/05
b.-uptuma(boptuma) 374/02 b.-	b.-imiz 101/20, 293/03, 371/15
uptumu(boptumu) 151/07 b.-	b.-ma...çi 257/03
uptu...(boptu...) 377/21	b.-idiğan 50/02, 61/25, 72/06,
b.-ğanmen 311/11 b.-ğansiz	75/19, 115/21, 116/14, 116/20,
243/07	162/17, 165/17, 177/09, 177/10,
b.-ğanmu 385/11	190/18, 213/24, 240/07, 241/17,
b.-imen 67/03, 258/23	253/22, 336/16, 352/20, 385/21,
b.-isen 190/23, 220/07,	425/09
419/26	b.-idikenmen 348/25
b.-idu 9/07, 9/26, 11/11,	b.-idikensiz 348/24
11/21, 18/14, 19/07, 25/16,	b.-idiken 20/16, 20/20, 32/01,
28/02, 37/11, 37/14, 37/15,	147/18, 148/16, 169/02, 192/20,
39/02, 46/06, 46/06, 46/07,	211/14, 221/03, 261/12, 263/10,
47/05, 53/26, 54/08, 58/11,	326/20, 347/24, 348/23, 404/06,
61/20, 77/14, 77/19, 80/16,	409/25
85/04, 89/24, 98/21, 107/11,	b.-amdu 16/16, 16/23, 27/20, 33/24,
107/23, 108/02, 108/20,	80/21, 101/13, 111/02, 111/03,
112/04, 120/01, 121/06,	117/22, 139/26, 140/04, 159/23,
123/04, 123/07, 123/24,	205/01, 218/23, 228/03, 232/02,
128/02, 130/15, 135/05,	245/22, 248/24, 249/14, 254/26,
135/14, 136/19, 137/05,	295/01, 314/18
137/15, 145/07, 151/10,	b.-iduki 111/06
152/19, 162/04, 169/14,	b.-ay 205/23, 238/20, 310/25,

b.-sun 21/25, 30/05, 57/19, 57/19, 66/18, 75/24, 98/24, 104/13, 121/01, 172/07, 217/04, 217/05, 243/12, 246/10, 276/15, 276/18, 289/04, 289/04, 297/19, 300/21, 324/10, 336/09, 349/10, 359/10, 369/23	347/13, 349/06, 349/10, 357/08, 363/09, 363/09, 365/21, 368/03, 379/03, 381/19, 387/18, 391/22, 397/18, 404/19, 406/14, 407/18, 408/16, 409/12, 411/18, 417/03, 418/18, 423/21, 428/04
b.-uñ 21/22, 85/26, 101/18,	b.-sa kérek 21/14, 24/24, 143/24, 148/17, 188/06, 258/26, 313/25, 120/04, 121/23,
130/22, 228/01, 243/11,	123/26,
349/04, 396/19	130/02, 141/06,
b.-sam 53/10, 159/12, 160/20,	144/02,
385/04	149/20, 150/22,
b.-samlar 273/01	151/10,
b.-sammu 195/18, 277/22	153/05, 164/02,
b.-sañ 25/04, 136/20, 141/21,	176/08,
261/20, 294/26, 363/18 b.-sañmu	180/04, 185/07,
42/10, 358/07	185/22,
b.-siñiz 54/01, 63/21, 224/12, b.-siñizla	186/17, 191/20,
258/16, 303/17	194/09,
b.-sa (olsa; ise) 4/25, 5/10, 204/06, 204/06, 210/11, 8/07, 10/24, 108/25, 112/20, 227/23, 240/07, 241/08, 15/19, 18/20, 26/07, 26/03, 255/21, 258/23, 265/11, 29/03, 29/12, 32/08, 34/08, 279/09, 279/17, 283/20, 35/05, 37/28, 48/17, 50/09, 293/13, 296/22, 298/04, 55/08, 57/28, 57/06, 68/03, 305/20, 310/24, 314/03, 58/10, 64/35, 78/07, 336/23,	194/24, 199/03, 202/16,
93/19, 95/14, 98/14, 99/01,	
108/15, 110/15, 111/09,	
111/10, 117/09, 119/04,	

346/23,
 b.-siçu 111/01, 147/23 b.-
 sidi 263/07, 355/03
 b.-simu 5/05, 5/22, 14/18, 16/24,
 17/16, 29/07, 29/24, 33/19, 42/07,
 50/03, 62/23, 63/01, 64/24, 67/15,
 68/09, 71/12, 72/17, 78/21, 82/05,
 84/24, 85/07, 101/26, 107/25,
 113/07, 114/26birdem, 117/17,
 119/08, 119/16, 122/26, 123/09,
 123/17, 123/24, 126/11, 133/15,
 133/16, 148/03, 152/25, 155/10,
 161/15, 163/02, 163/15, 177/09,
 185/23, 189/16, 191/21, 195/09,
 200/06, 200/07, 206/15, 208/01,
 226/22, 233/16, 233/19, 233/25,
 234/02, 234/17, 235/22, 236/04,
 97/25,
 248/05, 249/07, 249/25, 250/05,
 265/09, 270/22, 285/17, 285/23,
 293/05, 300/01, 305/04, 305/10,
 312/21, 319/07, 328/17, 328/24,
 350/10, 355/08, 357/17, 364/02,
 365/01, 366/01, 384/22, 393/13,
 393/15, 397/03, 412/01, 418/12,
 423/02, 426/07, 429/14
 b.-sa... 29/18, 39/13, 119/13,
 223/11, 323/07
 b.-sa...çu 426/18
 b.-sa...mu 39/20
 b.-sañlar 161/21
 b.-ğay 8/16, 11/05, 21/13, 151/01,
 333/06, 423/10
 b.-sa kérek 24/24, 143/24, 188/06,
 258/26, 313/25
 b.-up 2/23, 3/12, 4/04, 12/12,
 16/06, 18/18, 18/24, 23/18, 25/01,
 34/13, 45/04, 48/10, 58/16, 66/03,
 66/20, 68/10, 69/09, 70/15, 72/09,
 72/19, 73/02, 84/11, 85/15, 85/17,
 86/13, 89/24, 90/03, 90/18, 92/21,

110/17, 125/22, 132/06, 198/09, 199/25, 202/11, 203/22,
 132/07, 135/25, 136/10, 209/08, 210/16, 210/18, 219/03,
 142/11 142/20, 149/17, 225/23, 228/12, 245/16, 256/15,
 155/24, 163/12, 171/12, 261/05, 262/25, 265/22, 272/09,
 172/05, 180/26, 182/17, 275/02, 276/08, 278/17, 279/03,
 188/05, 188/10, 188/17, 292/05, 292/20, 294/09, 298/24,
 190/21, 193/04, 193/16, 299/04, 300/11, 302/14, 308/23,
 197/17, 199/14, 204/02, 335/08, 336/22, 342/06, 348/13,
 205/18, 206/07, 206/26, 353/04, 353/21, 361/01, 372/24,
 211/07, 220/25, 227/25, 377/06, 378/01, 378/07, 379/17,
 228/02, 233/02, 234/07, 381/20, 384/06, 388/09, 400/18,
 234/16, 241/03, 243/25, 409/16, 409/22, 410/05, 410/24,
 247/02, 250/18, 250/22, 411/03, 413/12, 422/22, 425/07
 253/02, 257/01, 259/23, b.-up ...al- 4/22, 9/22, 10/09, 15/15,
 260/20, 260/21, 262/15, 17/04, 17/05, 18/13, 21/13, 27/03,
 267/11, 267/15, 273/12, 29/06, 30/10, 43/21, 44/03, 48/06,
 277/03, 279/01, 279/16, 56/03, 58/07, 67/02, 69/12, 73/14,
 283/26, 284/16, 287/24, 73/15, 74/22, 85/07, 86/14, 87/05,
 288/01, 293/10, 294/04, 87/07, 94/03, 95/06, 103/09,
 295/15, 295/19, 301/19, 104/09, 106/24, 107/12, 112/05,
 304/18, 311/05, 313/06, 116/02, 116/04, 118/16, 122/01,
 313/15, 315/09, 318/26, 123/11, 124/10, 126/20, 126/22,
 324/01, 331/14, 345/08, 127/11, 132/25, 137/03, 137/14,
 346/08, 356/20, 364/09, 138/04, 146/12, 147/14, 148/03,
 365/13, 370/09, 374/01, 148/04, 148/19, 149/09, 150/13,
 376/11, 380/17, 383/13, 152/21, 153/06, 155/01, 155/09,
 389/08, 394/09, 394/26, 161/01, 161/10, 178/08, 179/03,
 395/12, 395/15, 395/26, 179/04, 180/14, 180/16, 180/19,
 396/05, 401/20, 402/11, 180/20, 182/05, 182/18, 182/20,
 407/03, 407/10, 409/06, 185/24, 190/11, 190/21, 193/16,
 410/13, 414/02, 415/13, 194/21, 197/13, 206/11, 208/05,
 416/26, 420/19, 423/04, 228/03, 230/01, 241/20, 249/04,
 b.-up çéçil- 12/25, 251/02, 255/23, 260/03, 262/23,
 b.-up çî...- 113/24, 188/09, 265/03, 265/04, 267/04, 272/25,
 293/01, 272/26, 286/11, 290/04, 302/23,
 b.-up kel- 64/05, 64/14, 308/12, 308/20, 316/02, 317/15,
 72/25, 181/12, 219/10, 318/23, 327/17, 331/19, 332/06,
 219/11, 248/07, 312/21, 332/20, 334/01, 339/02, 340/08,
 b.-up ket- 3/15, 7/17, 13/23, 345/16, 349/09, 353/02, 353/14,
 17/26, 18/06, 22/07, 24/01, 359/14, 363/26, 365/11, 367/12,
 27/06, 29/23, 37/18, 41/10, 368/01, 368/06, 372/09, 377/12,
 45/13, 47/18, 48/16, 54/19, 377/20, 380/16, 386/23, 388/06,
 55/10, 66/09, 68/07, 68/12, 399/04, 403/12, 403/24, 406/11,
 76/11, 77/07, 77/11, 81/12, 407/08, 407/13, 409/06, 419/06,
 83/10, 98/17, 103/12, 105/19, 420/08, 420/17, 425/13, 425/15
 b.-up ...aptim- 106/26, 111/19, 113/15,
 124/02, 142/03, 142/22,
 b.-up ...aptiken 153/02, 164/15, 165/03,
 168/01, 171/25, 174/25,
 b.-up ...aptu 175/16, 273/09, 330/07,

b.-up oltur- 200/04, 219/09,
 270/13, 276/09, 306/03,
 306/17, 316/23
 b.-up öt- 107/14, 190/16,
 251/08, 338/03, 355/06,
 395/20
 b.-up tur- 33/17, 49/04,
 59/03, 71/23, 82/17, 112/13,
 116/09, 116/19, 119/01,
 128/07, 174/24, 212/05,
 221/23, 231/16, 245/21,
 b.-ğaç...imü 277/05, 319/01, 338/01,
 359/05, 391/06, 401/10
 ğaçkimikin b.-up 26/04, 210/24, 210/26
 b.-ğandı 371/07, 186/05,
 321/02 251/12, 354/04, 395/04,
 404/08, 408/22
 b.-upmu 4/01, 6/11, 36/02,
 37/04, 48/14, 55/19, 61/14,
 381/21, 388/22, 111/16, 126/08,
 134/10, 139/20, 143/13,
 b.-ğandı 182/18, 216/10,
 218/10, 232/22, 244/25,
 b.-ğandiki 292/15, 298/14, 351/18,
 366/02, 390/21
 b.-ğandikin b.-up 5/23, 66/02, 211/19
 b.-gili 290/09
 b.-ğandimu b.-ğuç 6/18, 207/09, 225/02,
 b.-ğaç...a 48/10, 199/05,
 54/18, 109/25,
 135/13, 143/25, 146/08,
 211/01, 240/18, 358/10
 163/03, 165/22, 169/03,
 170/17, 186/25, 190/17,
 193/25, 194/01, 217/10,
 225/01, 240/25, 241/13,
 251/25, 303/22, 341/05,
 361/14, 387/22, 420/14
 b.-ğaç...ila 194/22
 b.-ğaç...imikin 130/04

b.-ğandin 9/03, 38/05, 77/02,
 110/01, 157/19, 191/09, 215/26,
 268/20, 317/26, 363/21, 412/18
 b.-may 14/02, 46/04, 102/24,
 182/03, 206/12, 220/15, 245/22,
 261/21, 295/02, 315/10, 337/04,
 371/06, 410/12
 b.-mastin 252/16, 325/03
 b.-mayçu 323/02, 382/05
 b.-miğaç...a 14/06, 61/25, 153/23
 b.-miğanda 302/18,
 311/13, 317/15, 318/22, 327/02,
 b.-gan 4/02, 4/18, 6/02, 7/19, 9/08,
 15/26, 16/22, 16/25, 19/03, 21/12,
 35/20, 37/05, 37/09, 42/23, 43/05,
 44/15, 44/22, 45/16, 47/17, 49/05,
 49/16, 53/12, 56/08, 58/22, 60/24,
 62/19, 68/02, 71/18, 76/04, 78/20,
 81/04, 82/15, 84/09, 86/10, 87/18,
 91/21, 93/26, 95/17, 106/04,
 107/03, 110/01, 111/08, 112/03,
 112/25, 115/06, 116/06, 120/17,
 121/07, 123/15, 126/14, 131/06,
 132/10, 133/13, 134/15, 136/04,
 136/17, 137/10, 138/06, 140/19,
 142/19, 143/17, 144/07, 146/04,
 149/04, 150/07, 152/10, 152/13,
 152/20, 157/24, 159/13, 167/08,
 176/12, 176/19, 188/09, 189/08,
 192/01, 194/02, 199/16, 200/04,
 204/05, 204/10, 204/12, 211/04,
 211/11, 212/01, 214/10, 214/20,
 215/04, 221/05, 221/25, 222/01,
 225/17, 225/25, 239/13, 239/14,
 242/04, 249/08, 246/06, 247/05,
 256/08, 256/16, 258/20, 259/05,
 262/06, 269/07, 270/01, 279/03,
 253/08, 253/15, 256/08, 255/06,
 254/04, 252/14, 261/07, 271/16,
 379/05, 381/15, 387/16, 388/04,
 389/15, 390/07, 391/01, 391/12,
 395/10, 395/16, 399/07, 404/21,
 407/01, 409/11, 410/06, 412/18,
 418/24, 419/03, 422/11

b.-ğan-de 44/20	289/01, 301/25, 351/20, 427/09
b.-ğan bilen 51/18, 246/13 b.-ğan	b.-idiğanli...ığa 328/14
emes 339/08	b.-ivatidu 145/19
b.-ğandek 9/12, 25/03, 40/25,	b.-uvatatti 84/18, 178/02
78/07, 83/05, 84/05, 93/07,	b.-uvatsa 366/05
112/15, 134/10, 138/16,	b.-ğanidim 300/19
139/16, 151/05, 166/11,	b.-ğanidi 2/22, 26/03, 50/18, 61/10,
182/22, 183/01, 198/13,	73/01, 74/19, 88/25, 252/23,
205/05, 227/09, 248/19,	254/02, 332/14, 346/21, 379/04,
274/19, 289/09, 307/03,	388/11, 388/14, 408/13
325/23, 346/11, 361/24,	kirip b.-ğanidi 383/16
362/05, 382/26, 392/11,	b.-attim 63/22, 145/06
393/12, 415/02, 423/21	b.-atti 10/24, 26/08, 26/15, 29/16,
b.-ğandekla 172/20, 262/13	29/19, 33/22, 58/04, 60/10, 79/09,
b.-ğandila 119/26, 316/14,	88/14, 110/18, 112/21, 135/08,
339/04	141/09, 167/16, 194/25, 203/05,
b.-ğanki 271/05	210/12, 211/18, 212/17, 223/23,
b.-ğanlarğa 155/13	226/07, 226/10, 228/23, 236/08,
b.-ğanli...im 152/09, 374/19	263/08, 268/21, 275/10, 279/19,
b.-ğanli...iñ 47/04	281/19, 289/20, 299/01, 299/10,
b.-ğanli...iñdima 295/07	334/13, 334/14, 338/16, 340/16,
b.-ğanli...iñdin 195/11	b.-ğini 88/06, 94/18, 129/03,
b.-ğanli...i 14/04, 79/05,	129/04, 156/05, 220/22
218/02, 278/06	b.-ğini bilen 122/07, 348/15,
b.-ğanli...iniñ 116/07	386/03
b.-ğanli...ini 42/09, 76/08,	b.-ğinidek 144/15, 420/04 b.-
b.-ğinidin 274/13, 294/21,	ğinidu 239/01
251/10, 283/09, 343/19 b.-	b.-ğinimiz 221/14 b.-
295/16	ğuçke 12/04
ğanli...ığa 105/04	b.-ğuñiz 336/02
b.-ğanli...ida 218/05 b.-	
ğanlirini 320/11	
b.-ğudek 53/17, 201/23,	
228/01, 237/18, 257/21,	
296/11, 311/20	

350/05, 355/04, 355/05,
365/02366/10, 394/17, 410/04,
418/10

b.-ğınamti 257/18

b.-ğan bolsañ 252/08 b.-

ğan bolsiñiz 349/17

b.-ğan bolsa 78/20, 111/08, 242/04,
247/03, 302/18, 361/07, 390/07 b.-

ğan bolsimu 68/02, 302/19

b.-ğan bolimiz 371/15

b.-uvatamdu 299/03, 347/11

b.-uvat...an 36/09, 68/20, 78/16,
84/26, 132/14, 132/22, 144/13,
183/25, 246/17, 257/23, 356/06,
391/01, 410/14

b.-uvat...ini 132/02

b.-uvat...anda 54/17, 324/25

b.-uvat...anli...ini 71/21, 88/01,
236/11, 253/12

b.-uvat...anli...iğa 257/03

b.-armiş 371/26 b.-

idiñiz 371/10

b.-ividi 15/05, 143/19, 283/24,
396/03, 408/02 b.-

idiğu 20/20 b.-

idiki 365/21

b.-ivéridu 199/03

b.-uptigensiz(boptigensiz) 120/25

b.-uptiken(boptiken) 113/18,	42/19, 57/09, 57/12, 58/20,	
183/22, 193/03 b.-	67/04, 72/22, 77/21, 89/22,	
ğiydiñ422/14	103/15,	107/25,
b.-ğiydiñiz 346/16 b.-ğiydi		111/06,
187/18	113/09,	115/08,
b.-ğiytti 55/05, 324/11		122/10,
b.-alaydu 108/03, 150/17,	127/19,	136/26,
339/04, 366/12		153/22,
b.-uvaldi 13/06, 154/26	154/08,	154/08,
b.-uvalğan 265/21, 296/04 b.-		156/01,
uvalğanidi 36/04	158/26,	167/22,
b.-uvalidu 243/14 b.-uveretti		169/20,
408/02	173/18,	181/19,
b.-uvélip 170/12, 189/12 b.-		185/22,
uvéridiken 62/14,	185/23,	192/20,
209/24, 223/06, 244/12,		
250/10, 274/05, 286/17,		193/13,
b.-uvéridu 354/18 b.- 309/16, 310/14,		
325/10, 334/23, 336/19,		
uvétiptu 373/14, 353/14, 358/07,		
360/22, 371/18, 390/02,		
b.-mayvatidu 297/28, 398/02, 416/16,		
b.-mas 9/19, 37/07, 40/14,		
93/25, 275/08, 325/17,		
330/09, 400/05		
b.-midi 211/22, 216/08,		
268/07, 270/24, 332/03,		
342/04, 366/02, 381/21,		
388/15		
b.-midimu 199/15, 349/18		
b.-maydu 9/19, 35/18, 37/06,		

b.-mañ 281/24, 334/26, 336/10 b.-

mamti 274/10

b.-misun 62/22, 62/25, 259/17,

334/22, 350/09

b.-misam 207/21 b.-

misañ 31/17

b.-misiñiz 167/18

b.-misa 16/16, 27/01, 35/18, 40/06,

55/26, 56/03, 64/18, 80/15, 94/06,

177/11, 203/12, 205/26, 205/26,

210/06, 220/07, 220/15, 224/10,

240/08, 249/22, 263/13, 265/06,

286/16, 290/03, 308/07, 309/16,

311/01, 325/10, 350/04, 362/08,

363/18, 374/09, 403/01, 417/06,

419/24

b.-misa kérek 43/06 b.-

misila 75/05

b.-misimu 104/15, 177/09, 191/08,

199/03, 206/16, 328/13, 356/16 b.-

misa... 321/08

417/25, 419/08, 426/08 b.-ma

58/22, 263/02

b.-mamdiken 274/04, 311/17 b.-mamdu

15/01, 84/25,

120/04,

146/13, 278/20,

b.-misa kérek 43/06, 263/14,

265/06

b.-miġan 28/21, 37/16, 40/10,

49/13, 67/09, 108/04, 220/06,

254/17, 291/12, 328/08, 328/09,

339/03, 370/15, 428/07

b.-miġan bilen 40/07

b.-miġan bolsa 34/24, 211/17,

212/16

b.-miġandek 128/22, 252/20,

326/25

b.-miġandu 281/14, 364/10

b.-miġanġa 240/09

b.-miġanli...i 123/13

b.-miġanli...tin 316/03

b.-miġin 265/07

b.-miġiniġa 206/08

b.-miġudek 123/10

b.-masli...i 47/24, 392/02

b.-masmidi 232/08

b.-maytti 65/11, 79/03, 114/08,

173/06, 223/24, 230/26, 268/12,

290/06, 341/06, 345/10, 345/15,

382/06, 385/14

364/04, 376/19, 418/12

b.-maydiġan 3/07, 8/12, 36/19,

63/23, 72/05, 192/17, 212/05,

217/19, 240/08, 241/17, 262/06,

165/04, 234/07, 358/18, 291/08, 392/04, ~~422/14~~ , ~~422/23~~ , 426/15 354/23, 355/07	b.+...a 88/10, 91/02, 103/05, b.+tiki 52/25 b.+tin 205/20 b.+um 318/19 b.+umğa 86/22 b.+iñizni 57/15, 113/12 b.+i 9/09, 41/16, 54/03, 58/20, 67/15, 97/02, 103/13, 122/26, 148/18, 169/19, 174/08, 185/23, 185/26, 226/15, 262/08, 297/03, 359/10, 381/16 b.+iniñ 374/06
b.-maydiğanli...i 296/13 b.-maydiğanli...ini 58/03, 213/15, 225/22 b.-maydiğini 199/03 b.-maydiken 80/07, 127/22, 307/23, 349/07 b.-ğiymidi 156/18 b.-ğiymidim 132/05 b.-almaymen 205/24, 318/19 b.-almaydu 135/11, 220/03, 220/13, 327/03, 337/23, 337/23, 427/17 b.-almay 381/18 b.-almiğan 106/06, 167/16 b.- almiğanli...im 195/09	

bolma... olmak fiilinin ismi

b.+ ...imu 318/22

boluş olma oluş

b. 57/13, 78/18, 81/14, 98/11,
106/06, 128/07, 177/08,
366/11, 404/08, 205/15, 205/17,
205/18, 205/18, 205/19,
b. bilen 72/05/12, 92/04, +m 240/11,
257/22, 286/14, 286/15,
201/17 307/24, 325/03, 339/22,

b.+tek 358/13

b.+ni 104/10, 155/22, 316/02,

404/04

b.+ini	113/10, 145/18,	b.-up	28/15, 314/23
	177/16,	bomba(r.)	bomba
	177/19, 232/14, 410/16	b.	158/16, 409/13
b.+ığa	64/14, 128/09, 52/13, 171/07,	boncali...	bir tür ağaç ya da bitki
	214/17, 377/10	b.+lar	254/21
b.+idin	246/06, 356/22	boran	fırtına, boran
b.+imiz	238/17, 301/24	b.	133/04, 144/06, 184/12, 194/04,
b.+uñlarni	358/12		194/05, 242/18, 425/10 b.+da
boluş-	yardımlaşmak, oluşmak		189/17
	b.-ti 121/12, 298/20,	b.+dek	120/07, 125/11, 146/26,
	322/14 bolğulu... olan iş		405/12
	b. 104/12,	boran-çapkun tipi,	kar fırtınası
	248/15 bolka çekic	b.	26/22, 158/04, 298/23, 350/14 b.+lar
b.+mni	346/24		350/14
bolmiğur	beceriksiz, yaramaz	b.+larğa	26/22 b.+liri
b.	104/13, 264/03, 285/11, 404/14		158/04
Bolşévik		boran-çapkunlu...	fırtınalı
	bolşe	b.	298/23
	vik o.+larniñ 216/19	boranlı...	fırtınalı, boranlı
bolun-	olmak, bulunmak b.-	b.	158/11
ğan	55/23	bostan(f.)	bostan, bağ, bahçe
b.-idiğan	51/15 b.-	b.	107/26
midi	386/17	bosugi	eşik
boluñ-puç...a...	köşe bucak	b.+ğa	224/16
b.+ta	55/02		
boluş-	yardımlaşmak, oluşmak b.-		
	ti 211/11, 421/24		

b.+da 8/18	bırakmak
b.+sida 26/23, 354/19 b.+dila	b.-uvétidu 30/03 boşat-
100/11	boşaltmak
boş boş	b.-ti 296/07
b.32/04, 41/05, 50/23, 67/12,	b.-...an 123/15
78/04, 79/22, 85/08, 92/24,	b.-ma...çi 396/03 boşış-
126/09, 134/04, 276/16,	ayrılmak, kurtulmak
294/23, 315/18, 331/07,	b.-ip 417/11
383/17, 399/13, 413/02 b.+...ina	b.-ip ket- 383/26 boşit-
333/03	çıkarmak, salmak
boşa- ayırmak	b.-ip 8/20, 357/06
b.-p 78/02, 132/25, 251/12,	b.-ivetkenidi 101/11 boşitil-
399/03	çıkartılmak, salınmak
b.-p ...al- 367/17 b.-p ket-	b.-ip 197/14, 200/16 boşitiş
76/06	çıkariş, salış
b.-ydiğandek 72/16	b. 72/17 boşlu...
boşan- kurtulmak, ayrılmak b.-di	boşluk
281/10	b. 15/23, 60/02 b.+niñ 60/10,
boşañ gevşek, cansız, uyuşuk,	399/19
iradesiz	b.+ni 69/01, 104/04, 249/13
b. 44/20	
boşaş- gevşemek, ayrılmak,	
kurtulmak	
b.-ti 384/06 b.-...an	
98/03	
b.-...andek 267/04	
boşaştur- ayrılmak zorunda	

b.+...a	59/22, 197/10,	bovay dede, dedecik; yaşlı
	256/02,	b. 148/20, 275/19, 294/19 b.+niñ
415/20		95/13
b.+ta 15/20, 257/01, 304/03, 401/16		bova dede
b.+idek 79/12		b.+siniñ(bovi) 93/06 b.+siğa(bovi)
b.+ida 384/16		57/24 b.+sidin(bovi) 115/14
b.+larni 127/04		b.+lirimiz(bovi) 249/22, 391/19
bota deve yavrusu		boy boy, beden, gövde; kıyı kenar;
b. 7/03, 13/16		süresince
botila... devenin yeni doğmuş yavrusu		b. 4/18, 22/09, 74/07, 161/11,
b.+tek 48/08, 396/13		170/16, 171/02, 323/18, 373/03,
botulka şişe		394/20
b. 4/12, 4/13, 277/26,		b.+i 21/13, 34/02, 89/06, 102/06,
340/09,		219/26, 295/11, 351/18, 422/01 b.+imu
398/23		69/25
b.+ni 325/14,		b.+iğa 89/10, 328/08, 422/09
400/09 botulkili... şişede		b.+ida 29/10, 89/11, 236/21, 420/14
olan		b.+idiki 1/10, 17/07, 90/09, 92/25,
b.		94/08, 198/02, 232/25, 264/10,
306/15 bova...		394/15
bebek, yavru		b.+içe 22/03, 23/03, 28/10, 37/11,
b.+niñ 320/15, 351/15, 419/16		50/18, 52/03, 63/05, 74/09, 100/17,
b.+ni 320/12		125/04, 157/18, 158/23, 190/14,
b.+lar 320/04		240/06, 241/13, 242/02, 265/17,
b.+larniñ 320/13		270/09, 285/10, 286/01, 290/11,
b.+larni 320/02		
b.+larğa 320/09		

293/20,	322/13,	330/09,	48/19
340/03,	350/02,	351/13,	b.+liriğiçe 154/04
375/13, 376/05, 413/12 b.+lirida	boy- kenarından gitmek, boylamak b.-p 33/05,		
218/03 b.+lirini 1/04	39/16, 231/21		
boy- tur...	boy, vücut yapısı,	boy- boylu...	boy- boylu
boy-pos	b. 1/12, 51/01		
b. +i 8/05	boysundur-	itaat ettirmek, boyun	
boya- boyamak	eğdirmek		
b.-p 179/02	b.-uvalalaydu 140/23 boysunduruş		
boyal- boyanmak	itaat ettirip, boyun		
b.-ğan 90/26	eğdiriş		
boya... boya	b. +ni 99/13		
b. 138/22	boysunuş	itaat, boyun eğme	
boyi- boyamak	b.+ni 236/05		
b.-ğanda 342/19	boyta... bekâr		
boyi... boyak, bir tür yağlı bitki (gül yağı)	b. 72/25, 73/15, 146/05,		
b.+i bilen70/13	328/20		
boyun boyun	b.+lar 49/19, 72/19		
b. 6/11, 12/16, 59/21, 395/07			
b.+umğa(boyn) 80/26, 200/20			
b.+uñğa(boyn) 419/24 b.+iñizğa(boyn)			
12/06 b.+i(boyn) 83/13, 309/26			
b.+ini(boyn) 12/16, 93/11,			
185/04, 222/05, 416/17 b.+iğa(boyn)			
86/19, 86/20,			
275/18, 335/21 b.+idiki(boyn) 12/23,			
395/07 b.+imizda(boyn) 12/03 b.+lirini			

boyunda-	boynunu uzatmak	b.-idiġan 135/12, 308/05 b.-üp
b.-p 63/11, 139/12, 216/02, 243/02,		201/23, 228/25
276/10, 401/03		b.-üvetti 33/17, 238/15
b.-p tur- 2/03, 301/05		böldür- böldürmek
boyuntavli...	itaat etmeme,	b.-ginini 122/07
	boyun eğmeme	bölek yardım, destek b.+tek
b. 418/02		12/09
boyunturu...	boyunduruk;	bölekçe ayrıca, başkaca, fevkalade
	tahakküm, esaret	b. 36/02
b. 86/19		bölgünçilik bölücülük
boz boz renk, gri		b. 159/05, 160/10
b. 20/21, 59/18,		bölüm fasıl, kesim, şube, kısım
197/04 bozamtul boz		b. 49/15, 284/10, 297/26, 298/06 b.+diki
renge çalan		52/06
b.115/03, 156/15		b.+iniñ 46/14, 131/11, 373/03 b.+ige
bozar- rengi deġişip boz renge dönmek b.-		188/07, 188/19, 372/26 b.+ide
ġan 400/11		338/06, 430/09
bozek hakarete uğramış, aşağılanmış		b.+idin 305/02
b. 178/09,		bölün- bölünmek
285/11 bozli-		b.-idu 271/26
bağırmaq		b.-üp 58/17, 103/12, 162/11,
b.-ġisi 72/15		166/20, 210/23
bökürt- böğürmek (hayvan)		b.-üp ket- 156/03
b.-uvétidiken		bölüş taksim, bölüş
380/22 böl- bölmek,		b. 365/12, 365/13, 365/15
kesmek		
b.-di 63/14		

böre	kurt	52/02,	53/01, 53/07, 53/17, 54/24,
	b. 58/23, 90/07	54/25,	55/17, 55/20, 55/22, 57/14,
	b.+dek(böri) 72/14, 160/17	57/15,	57/18, 57/21, 58/02, 58/07,
	b.+niñ(böri) 235/19, 235/20	60/11,	60/21, 61/03, 61/04, 61/07,
	b.+si(böri) 121/03	61/12,	61/18, 61/22, 62/07, 62/08,
	b.+ler(böri) 235/16	62/10,	62/10, 62/11, 62/14, 62/25,
börek	böbrek	63/02,	64/02, 64/12, 64/20, 64/23,
	b. 265/15	65/02,	65/04, 65/10, 65/10, 65/13,
	b.+tek 231/09, 262/01	65/16,	66/11, 66/13, 66/22, 67/18,
	b.+i 189/15	68/01,	69/01, 69/06, 69/17, 69/19,
	b.+ige 189/07	69/21,	70/02, 71/06, 71/09, 71/10,
bört-	şışmek, kabarmak	71/11,	71/13, 71/17, 71/22, 72/03,
	b.-üp çık- 54/14	72/23,	72/25, 73/20, 74/09, 74/21,
bös-	ayırmak, sökmek	75/12,	76/07, 76/21, 76/23, 76/26,
	b.-üp kel- 395/23	77/17,	77/18, 77/21, 78/20, 79/01,
	b.-üp kir- 103/03, 186/04,	79/15,	79/20, 80/05, 81/03, 81/14,
	258/15	82/07,	82/08, 84/07, 84/22, 84/24,
	b.-üp öt- 286/16	85/16,	86/03, 86/11, 86/18, 87/01,
bösül-	yarılmak, sökülme	87/04,	87/13, 88/22, 88/22, 90/01,
	b.-üp ket- 425/11	91/04,	91/10, 91/11, 91/15, 92/04,
böşük	beşik	92/07,	92/11, 92/24, 93/01, 93/05,
	b. 151/23	94/08,	94/13, 94/16, 94/18, 95/04,
bu	bu	95/15,	95/17, 96/01, 96/17, 97/16,
b.	1/12, 2/11, 4/10, 4/19,	97/21,	98/04, 98/21, 102/19,
5/14, 5/19, 6/16, 6/26, 8/03,		103/01, 103/03, 103/13, 103/25,	
8/22, 9/07, 11/03, 12/07,		104/05, 104/15, 105/11, 105/17,	
13/07, 14/05, 14/12, 14/12,		105/26, 106/02, 106/07, 107/02,	
14/17, 15/04, 15/06, 15/16,		107/24, 108/08, 110/12, 111/15,	
16/02, 16/24, 17/05, 17/18,		111/18, 112/22, 112/25, 113/23,	
18/01, 18/06, 18/16, 19/01,		113/24, 114/14, 116/06, 116/08,	
19/11, 19/22, 19/25, 20/06,		116/26, 117/03, 117/04, 117/20,	
21/11, 22/09, 22/16, 22/22,		117/24, 118/18, 119/01, 119/03,	
23/09, 23/09, 23/12, 24/04,		119/07, 119/11, 119/12, 119/13,	
24/18, 25/04, 25/07, 25/26,		119/18, 119/23, 122/03, 122/17,	
26/02, 26/09, 26/23, 26/25,		123/01, 123/26, 124/12, 124/24,	
27/11, 27/19, 28/21, 28/25,		124/25, 125/05, 126/01, 126/07,	
28/26, 29/01, 29/15, 29/19,		127/11, 127/15, 128/06, 128/08,	
29/22, 30/04, 30/07, 30/08,		128/12, 128/14, 128/20, 129/20,	
30/11, 30/14, 30/19, 31/18,		130/02, 130/03, 130/08, 130/14,	
31/19, 32/04, 32/09, 32/12,		130/26, 131/17, 132/02, 132/22,	
34/04, 34/12, 34/12, 34/16,		134/16, 136/13, 136/16, 136/17,	
34/18, 35/12, 35/20, 36/18,		136/21, 136/24, 137/17, 138/12,	
36/20, 37/14, 37/22, 38/19,		138/18, 139/06, 139/08, 139/20,	
40/02, 40/15, 41/19, 44/09,		141/16, 141/17, 142/06, 142/07,	
45/25, 46/05, 46/10, 46/22,		142/08, 142/16, 143/02, 144/09,	
47/11, 47/19, 47/22, 48/04,		144/12, 144/19, 145/07, 145/10,	
48/09, 48/12, 49/05, 49/07,		146/17, 146/20, 146/20, 146/25,	
49/20, 50/09, 50/13, 50/15,		147/22, 148/01, 148/22, 149/02,	
50/18, 50/20, 51/17, 51/18,		149/08, 149/24, 150/12, 150/18,	

150/22,	151/22,	152/16,	228/21,	229/26,	230/01,	230/26,
152/26,	153/05,	153/08,	231/03,	231/04,	231/10,	231/12,
153/14,	154/01,	154/17,	232/12,	232/23,	233/06,	233/22,
154/18,	154/23,	155/20,	234/01,	234/25,	235/21,	236/09,
156/03,	156/09,	156/11,	237/09,	238/06,	239/12,	239/13,
156/22,	157/24,	158/01,	239/16,	240/05,	240/06,	240/15,
158/16,	158/16,	158/18,	240/25,	241/19,	242/26,	244/07,
158/19,	158/24,	159/06,	244/22,	245/01,	245/05,	245/07,
159/26,	160/11,	160/15,	245/18,	245/20,	245/22,	246/16,
161/11,	163/20,	163/22,	247/15,	248/04,	249/23,	250/05,
164/09,	164/14,	166/16,	250/07,	250/15,	252/11,	252/22,
166/18,	166/19,	167/14,	252/23,	254/13,	254/17,	254/20,
167/18,	167/26,	169/21,	254/24,	256/07,	256/18,	256/19,
171/20,	172/01,	172/02,	256/20,	257/02,	257/17,	258/04,
172/04,	172/09,	172/18,	258/20,	258/25,	259/09,	259/15,
172/26,	173/03,	173/11,	260/07,	261/13,	262/08,	263/21,
174/11,	174/20,	175/04,	263/25,	265/01,	265/01,	265/08,
175/06,	177/14,	177/22,	265/16,	267/14,	267/25,	268/04,
177/26,	180/10,	180/11,	268/07,	268/22,	268/25,	271/09,
180/22,	180/25,	181/06,	271/23,	272/02,	272/05,	272/20,
182/24,	183/16,	184/20,	272/24,	273/02,	273/04,	273/11,
187/12,	187/22,	188/02,	273/12,	274/08,	274/11,	275/05,
188/05,	188/13,	188/26,	276/09,	277/05,	277/14,	277/22,
189/18,	190/22,	190/25,	277/25,	278/17,	279/02,	280/13,
191/05,	191/13,	191/15,	280/16,	280/23,	282/26,	283/12,
191/23,	192/06,	192/07,	284/10,	284/16,	285/18,	285/21,
192/24,	192/25,	194/14,	288/08,	288/19,	288/23,	289/02,
197/09,	197/10,	198/09,	289/04,	289/21,	290/05,	291/04,
198/10,	198/18,	198/22,	291/14,	291/26,	292/20,	293/10,
198/23,	198/25,	199/08,	293/11,	294/12,	296/19,	296/20,
200/03,	201/10,	202/03,	296/22,	297/09,	297/23,	297/25,
204/18,	204/20,	205/01,	298/02,	298/16,	298/17,	298/18,
205/25,	205/26,	206/08,	299/01,	300/19,	301/12,	302/12,
206/16,	208/06,	208/12,	303/04,	304/11,	304/14,	304/17,
208/22,	209/12,	209/17,	305/14,	305/23,	306/02,	306/16,
209/21,	209/24,	210/04,	306/25,	307/02,	307/26,	309/25,
210/09,	210/13,	210/14,	310/05,	310/09,	310/21,	311/21,
211/06,	211/15,	211/17,	312/17,	313/03,	313/05,	313/13,
211/19,	212/16,	213/09,	313/16,	313/17,	313/24,	314/18,
213/13,	213/17,	214/04,	314/26,	315/10,	315/19,	315/24,
214/06,	214/11,	214/16,	317/04,	318/11,	318/25,	319/03,
214/24,	215/08,	215/11,	319/03,	319/23,	320/07,	320/21,
216/17,	217/07,	217/22,	322/06,	322/06,	322/07,	323/06,
218/06,	218/17,	218/19,	323/19,	323/19,	323/25,	324/11,
218/23,	218/24,	218/25,	326/17,	326/23,	327/01,	327/05,
220/21,	220/26,	221/25,	327/08,	327/11,	327/20,	328/04,
223/26,	224/05,	225/05,	328/09,	328/15,	328/16,	328/19,
225/15,	225/20,	226/20,	329/06,	329/13,	331/13,	332/02,
227/05,	228/10,	228/21,	332/02,	332/06,	332/25,	333/10,

333/13,	333/14,	334/08,	388/07,	388/11,	390/02,	390/10,
334/16,	334/23,	335/04,	390/13,	390/24,	390/26,	391/17,
335/05,	335/10,	335/13,	393/03,	393/14,	394/02,	394/03,
335/15,	335/23,	335/24,	394/16,	395/11,	396/10,	396/14,
336/09,	336/11,	336/16,	397/03,	397/07,	397/15,	397/16,
337/06,	337/08,	337/12,	397/21,	397/22,	398/06,	398/13,
337/15,	337/17,	337/18,	398/14,	398/18,	399/20,	401/12,
337/20,	338/04,	338/05,	401/15,	401/19,	401/24,	402/01,
338/07,	338/10,	339/01,	402/01,	402/07,	403/22,	403/23,
339/09,	339/11,	339/16,	404/13,	404/15,	404/17,	404/23,
339/17,	339/23,	340/04,	405/06,	406/06,	406/08,	406/11,
340/22,	341/02,	341/06,	406/15,	406/20,	407/02,	408/01,
341/24,	342/02,	342/15,	410/02,	410/12,	410/17,	410/21,
344/05,	344/06,	344/15,	410/22,	411/23,	412/02,	412/04,
345/01,	345/03,	345/08,	412/15,	413/03,	413/10,	413/22,
345/19,	346/15,	346/19,	414/01,	414/01,	414/04,	414/06,
346/20,	347/24,	348/12,	415/07,	415/10,	415/11,	415/21,
348/15,	348/16,	348/18,	416/03,	416/07,	417/10,	418/07,
348/22,	348/26,	349/12,	418/09,	418/10,	418/12,	419/06,
349/15,	349/26,	351/20,	419/07,	420/07,	420/11,	420/16,
352/02,	352/02,	352/16,	421/01,	422/01,	422/03,	423/03,
353/17,	353/19,	353/22,	423/08,	424/23,	425/02,	425/23,
353/25,	354/02,	354/02,	427/25,	428/04		
354/03,	354/04,	354/09,	b.+mu	60/17,	116/19,	163/05,
354/11,	354/17,	355/06,	190/11,	199/16,	220/23,	311/23
355/10,	355/16,	355/26,	b.+niñ	4/24,	12/10,	28/19,
356/06,	356/10,	356/17,	47/04,	84/03,	85/20,	116/24,
357/03,	357/23,	358/04,	130/18,	143/08,	148/16,	150/03,
358/05,	358/09,	359/13,	151/26,	157/26,	182/18,	182/23,
360/18,	360/25,	361/14,	206/03,	206/17,	226/13,	236/20,
361/17,	361/22,	362/18,	250/13,	250/18,	258/24,	264/08,
362/21,	362/24,	363/05,	264/15,	264/21,	266/02,	266/06,
363/26,	365/13,	366/01,	271/17,	287/01,	287/19,	316/01,
366/22,	366/22,	367/11,	323/08,	324/06,	324/06,	334/22,
367/15,	367/20,	367/21,	339/09,	348/19,	354/06,	354/07,
367/22,	367/24,	368/05,	355/15,	375/03,	411/21,	426/12,
368/09,	368/19,	368/23,	426/12			
369/07,	369/09,	369/14,	b.+niñ bilen	211/16,	342/13	
370/03,	370/14,	371/03,	b.+niñsiz	391/17		
371/16,	371/17,	372/02,	b.+ni	12/22,	25/07,	27/10,
372/05,	372/06,	373/18,	34/08,	47/24,	48/01,	61/08,
373/26,	374/14,	374/18,	97/13,	101/22,	102/15,	105/21,
374/24,	376/21,	377/09,	106/14,	107/20,	113/01,	118/17,
377/24,	378/05,	378/15,	118/26,	120/21,	122/20,	127/26,
378/22,	379/10,	379/24,	128/03,	135/03,	140/01,	141/12,
380/06,	380/18,	380/23,	144/15,	146/03,	146/07,	146/14,
382/19,	383/20,	384/01,	150/19,	152/18,	153/03,	164/22,
384/03,	384/22,	385/04,	167/25,	173/06,	176/12,	188/06,
385/12,	386/14,	386/19,	209/12,	213/01,	214/25,	224/02,

238/22,	239/07,	262/09,	b. 109/05, 197/03, 228/08,	926
262/12,	278/24,	281/01,	buğday	buğday
285/14,	292/10,	299/24,	b. 249/22, 249/24, 312/12	
311/03,	311/22,	315/25,	b. bilen 312/10	217/02
317/11,	326/09,	326/15,	b.+ğa 312/11	
333/05,	337/07,	350/05,	buğdiyiki	erkeklerin çenesinin alt
351/14,	352/17,	360/13,	kısmında	bulunan kalkana benzer
379/02,	382/04,	405/21,	kıkırdak	
414/13 b.+nimu 16/14			b. 271/15	
b.+niñğa 26/13, 54/20, 57/12,		buğdayöñ	esmer, buğday tenli	
64/25, 73/11, 80/09, 103/19,		u. 108/05		
121/05,	154/07,	181/01,	buğuldiş	güvercinin öterken çıkardığı
223/05,	233/02,	244/23,	ses	
299/14,	308/09,	315/13,	b.+idek 259/15	
325/01, 378/02, 385/11 b.+niñda 26/25,			buğsu- cinsi isteği artmak	
57/11, 62/18,			b.-p tur- 352/03	
99/12, 136/23, 310/01 b.+niñdiki			bujğu- köpürmek	
216/18			b.-p 188/23	
b.+niñdin	10/04,	32/18,	bujğun	köpük
51/10,	150/08,	154/20,	b.+lar 347/07	
175/12,	263/14,	272/17,	bujulda-	kaynamak, köpüklenmek
291/05,	294/26,	298/20,	b.-p tur- 345/20	
299/08,	318/16,	318/19,	bu...a	boğa
326/10,	326/12,	327/15,	b. 148/09, 205/09	
339/01,	340/12,	353/13,	bu...urup-bukurup	dol durup doldurup
390/01, 391/14, 406/01, 415/21, 416/05,	365/21,	366/05,	b.-up 206/03, 278/09	
			bucañ	bakan
			bul-	bulmak, elde etme
	109/14,		b.-ğaymız 264/02	
			b. 374/18-atti 302/23	
210/01,	247/10,	299/23,	b.-miğandu 3/02	
317/09			b.-misimu 343/01,	karışık,
b.+larni 88/13, 93/22, 135/06,			dolaşmış (saç)	
238/21,	245/26,	294/20,	b. 20/10, 227/02, 400/09	
340/10, 358/02, 417/21 b. +lardin			budru...	sevimli, hoş, tatlı
221/24			b. 130/25, 256/09, 256/18	
			buduş...a...li...	yapışkanlık,

yapışıklık, ayrılmama b. 118/01

buğ geyik

b. 235/16

buğda Doğu Türkistan'da bir gölün

ismi

bulañçi yağmacı

b. 25/15, 25/18, 25/19

bulañçili... yağmacılık

b. ...il- 166/22

bula... kaynak (su için), memba, pınar

b.+dek 226/01, 408/18 b.+niñ

b.+tek 80/18, 383/26, 408/14

17/18 b.+larğa 208/12

bulbul bülbül

b.+çe 233/09 b.+niñ

233/08 b.+lar 280/09

b.+larniñ 232/23, 232/26

bulcuñ kas adale

b.+lar 54/14

b.+liri 12/16

b. 62/07, 167/16, 246/02, 368/08,

buldu...la-

dökülen veya akan

418/04

suyun taklidî sesi

bunda... böyle

b.-p 99/16, 408/14

b. 10/14, 20/19, 27/02, 30/19,

bulğa- bulamak, kirletmek

35/02, 35/13, 36/16, 37/05, 47/21,

b.-p 138/21, 371/12, 406/09

47/23, 49/04, 61/10, 70/10, 80/15,

bulğan- bulaşmak

95/21,

100/21, 103/05, 105/20,

b.-di 404/18

106/11,

108/01, 108/02, 108/18,

b.-ğan 398/13

109/24,

117/08, 130/10, 132/16,

Bulğar özel isim olabilir

137/16,

138/05, 147/15, 152/15,

b. 223/08, 372/10

158/21,

159/22, 164/21, 165/21,

bulğaş sallama, kirletme

166/11,

169/15, 169/19, 176/06,

b.+...a 291/13

176/10,

179/15, 181/11, 181/17,

bulği- bulamak, kirletmek

190/17,

193/14, 200/23, 202/01,

b.-ğan 397/22

202/11,

204/08, 204/10, 212/13,

b.+sunmu 398/01

213/06,

218/13, 218/15, 224/08,

b.-ytti 194/05

229/12,

234/09, 237/16, 240/07,

bulğın- bulaşma

240/21,

242/14, 247/02, 249/13,

bulğiniş bulama, bulanış

259/24, 261/25, 262/04, 262/14,

b. 239/17

262/25, 263/02, 266/03, 266/08,

bulma... bulamaç

267/04, 270/19, 273/07, 279/15,

b. bilen 318/21

279/18, 283/18, 286/04, 291/02,

buluñ köse. acı

292/03, 292/04, 292/13, 293/03,

b. 52/08. 93/08. 325/13

294/08, 297/08, 298/05, 298/08,

b.+âa 4/09. 246/21. 267/09

300/13, 300/26, 301/01, 308/17,

b.+da 268/15. 270/22

310/26, 314/07, 314/09, 320/25,

b.+diki 120/15. 247/11

321/02, 326/04, 333/15, 334/07,

b.+din 218/24. 304/18

335/09, 336/03, 338/01, 339/08,

b.+iâa 288/02

349/06, 349/25, 350/04, 352/09,

b.+ida 229/04

353/03, 353/10, 359/02, 366/06,

b.+idiki 49/20

370/10, 370/19, 371/12, 372/11,

b.+idin 340/21

372/13, 372/19, 380/09, 380/12,

b.+liriâice 277/01

381/20, 392/21, 397/17, 399/25,

bulut bulut

405/15, 408/11, 408/21, 409/22,

b. 257/06, 257/11 b.+ni 185/07,

b. 126/01, 257/11 bunçe

185/08 b.+...a 7/16

bu kadar

b.+lar 90/24, 115/03, 156/15,

b. 125/02 bunçilik

185/05, 260/02 b.+lardek 77/19,

bu kadar

142/20 b.+larmu 397/07 b.+larğa

197/04

bulutlu...

bulutlu

410/24, 425/12, 426/22, 427/10

b.+larni 397/19

b.+larġa 57/09

buniñli... bu sebepten

b. bilen 261/08

bura- çevirmek, dolamak

b.-p 55/26, 79/16, 105/14, 119/05,
369/09

b.-idi(buri-) 292/16

burader(f.) kardeş gibi yakın
dost, yoldaş

b.+ler 353/11

b.+lirimge 328/05

b.+imiz 9/08, 40/13, 200/17

b.+liri 26/02, 44/04 b.+liriniñ	372/01, 422/18 b.+ge 300/22
109/08	burmili- kaçamak etmek,
burcek köşe, uç	kaçamak hale getirmek; asıl manasını
b. 204/26, 279/01 b.+te	değiştirmek
268/11	b.-vatisen 289/10
b.+i bilen(burcik) 60/09	burmilan- kaçamak edilmek,
b.+idiki(burcik) 7/06	kaçamak haline getirilmek, asıl
burceklik köşeli	manası değiştirilmek
b. 304/09	b.-ğan 211/19
burç mecburi ödev, zorunlu vazife b. 75/25, buruhtum	üzüntü, keder,
116/11, 374/23 b.+ila 258/21	bunalma
b.+ini 157/26 b.+imiz	b. 59/03, 81/24, 164/15,
308/10	262/14, 312/21
burjua(r.) burjuva	buruhtumlu... üzüntülü, kederli olma
b. 64/20, 173/01, 209/21,	hali, bunalmış
209/22, 214/06, 214/13,	b.+ta 107/04, 167/06, 240/01 burul-
218/21, 238/10, 244/06,	çevrilmek, dönmek
245/22, 245/25, 293/02,	b.-di 190/03
293/22, 298/16	b.-up 2/06, 160/22, 396/21,
burjuaziye(r.) burjuvazi	413/17
b. 150/12, 211/13, 215/12,	
215/13, 223/23, 245/24,	
245/24, 300/22	
burjuaziyi burjuva	
b.+niñ 116/23, 117/05,	
215/11, 216/21, 220/25,	
238/07, 244/11, 314/24,	

b.-upla 282/06 b.-

siğa 356/20

burun burun (organ)

b. 25/13, 349/21

b.+mu 117/20

b.+nuñ 62/06

b.+uñğiçe 112/08

b.+i 51/05, 88/14, 122/07, 151/02

b.+idin 57/07, 370/14

b.+iniñ 115/17, 295/14

b.+iğa 384/13

b.+ini 369/06

burun önce, evvel,

geçen

b. 5/24, 44/01, 51/14, 51/17, 74/23,

88/02, 112/02, 119/15,

137/19,

288/23, 311/06, 323/07, 328/18,

328/22, 333/08, 336/21, 339/01,

353/04, 353/16, 354/13, 354/20,

355/01, 355/02, 357/05, 360/14,

360/16, 362/17, 409/08

b.+la 48/18, 86/10, 97/05, 254/18

b.+din 309/25, 343/04

b.+...i 29/03, 74/21, 178/04, 179/05,

353/20, 365/25, 368/10, 393/26,

421/02

b.+...idek 126/17, 134/05, 255/24

b.+...idekla 164/11, 364/04, 393/19

b.+...idin 394/20, 410/19 b.+...idinmu

124/10, 317/16 b.+...ilar 159/16, 159/17

burut bıyık

b. 51/03, 138/04, 254/08 b.+i

394/20

b.+lirini 322/16, 357/01

buy koku

b. 228/17, 321/14, 343/06, 384/15,

415/22

buya... bu taraf

b.+...a 85/12, 171/14

b.+iğa(buyé...) 206/24

buyan -den beri, bu yana

b. 34/06, 52/06, 112/05, 220/22,

221/15, 292/10, 335/04, 346/13,

348/02, 412/15, 423/13, 426/09 b.+...i

169/21, 191/23, 253/12,

395/23

buyru- emretmek, buyurmak b.-di

275/18

b.-ptu 319/26 b.-mañ	büğün bugün
343/02	b. 6/11, 6/12, 6/20, 9/18, 10/04,
buyru...buyruk, emir, ferman	11/11, 22/02, 22/04, 26/15, 27/25,
b. 96/15, 163/06, 316/21,	28/17, 32/10, 38/02, 39/01, 46/07,
421/13, 427/11	51/26, 56/02, 60/01, 64/11, 78/19,
b. bilen 241/16	84/03, 84/17, 87/11, 92/24, 96/03,
b.+...a 427/11	b.-di 136/23, 268/25, 339/26,
b.+ini 190/25, 426/24	374/04
buyum yaşayabilmek (canlı	b.-ğan 26/19, 39/17, 86/02,
kalabilmek) için gerekli her şey	157/03
(yiyecek-içecek)	b.-ğandek 162/02
b.+niñ 176/11 b.+ni	b.-up 49/08, 129/03 b.-up két-
379/06	175/18
buz- bozmak	buzuluş bozulma, bozuluş
b.-uvatidu 193/05 b.-duñ	b.+imu 194/02
160/09	buzur- rengi değışıp boz renge
b.-di 8/17, 25/09, 36/06,	bürünmek
46/23, 118/20, 388/25 b.-sa	b.-up 144/22 buzuş
285/11	bozma, bozuş
b.-may 83/21, 84/05, 223/11	b.+i bilen 77/12 büdre
b.-up 57/16, 94/12, 106/05,	kıvırcık, pürtüklü
136/19, 188/14	b. ...il- 230/03
b.-uvat...an 406/16	büdür-müdür darma dağınık,
b.-uvetti 203/23, 258/09	pürtüklü, pürüzlü
buzğunçili... bozgunculuk,	b. 122/08, 138/20
asalaklık b. 157/23	
buzil- bozulmak	
b.-idu 194/01	
buzul- bozulmak	

273/03, 273/12, 277/23, 287/07,
287/23, 288/26, 293/20, 299/17,
302/23, 303/17, 304/09, 306/23,
307/06, 311/15, 322/13, 336/04,
340/03, 342/06, 342/23, 345/21,
346/14, 370/10, 370/18, 377/02,
381/14, 381/18, 387/25, 388/15,
402/13, 403/17, 416/14, 416/20,

416/26, 418/07, 421/05, 422/08

b.+çu 365/14

b.+mu 29/09, 51/17, 114/26birdem,

171/25, 188/16, 242/08, 286/06,

356/18

b.+din 135/05, 259/04

b.+ki 9/14, 32/15, 55/04, 96/26,

416/06, 416/23, 419/04, 429/05

b.+nila 193/12

187/02, 193/03, 195/01, 200/10,
200/15, 220/05, 223/01, 238/01,
242/01, 242/05, 253/20, 263/17,
270/03, 316/08, 332/25, 357/05,
363/25, 365/10, 365/14, 370/02,

bügünçe bir günlük, bir gün

için b. 98/20, 129/03

bük-baraksan gür b.

332/19

bürge pire

b. 222/04

b.+niñ(bürgi) 46/05

bürt- kabarmak

b.-üp 227/17, 340/25, 394/18

byurokrat(r.) bürokrat b.+lar

312/15

C		c.+lardin 373/24
c	alfabenin bir harfi	cahilli...(a.u.) cahillik
c.	168/10, 168/10, 414/16,	c. 240/18, 349/25, 350/17
	414/16	c. bilen 38/22, 57/05, 121/19 cakarçı
caca	ceza	haberci, duyurucu,
c.-ñ	417/03	ilan edici c.+dek 107/20
	c.+sini(caci) 253/04, 406/17	cakarla- duyurmak, ilan etmek c.-
cadu(f.)	büyük, büyücülük,	vat...an 107/19
sihirbazlık	c. 7/04	cakarlan- ilan edilmek,
cağ	elmacık kemiği c. 56/21	duyurulmak
	c.+diki 166/19 c.+larda	c.-di 376/07
	267/04	ca.....ida küt diye(düşmek,
cahalet(a.)	cehalet	değmek)
	c. 167/07	c. 86/03
cahan(f.)	cihan, dünya	calakla- çok korkup titremek,
c.	148/03, 155/10, 180/16,	korkudan tir tir titremek,
	186/14, 305/21 c.+niñ	sarsılmak
	49/11	ç.-ytti 188/22
cahandarçili...(f.u.)	yaşam	
	mücadelesi, geçim	
	c. 319/05	
cahangirlik(f.u.)	cihangirlik,	
	cihan hakimiyeti	
	c. 215/03 c.+niñ 210/09	
cahil(a.)	cahil	
c.	54/01, 166/19, 192/03,	
	373/21	

cam	şarap içilen kadeh, bardak c.	259/17, 349/20
	395/12	c.+imni(cén) 185/09
camaet(a.)	cemaat,	c.+iñni(cén) 419/25
	toplum c. 423/05	c.+i(cén) 123/07, 132/01, 236/04,
camal(a.)	güzellik, yüz güzelliği	354/06, 354/06, 354/07
	c.+ini 257/12	c.+iniñ(cén) 372/17
can(f.)	can	c.+ini(cén) 82/10, 222/01, 235/25,
	c. 24/06, 25/01, 87/08, 146/06,	424/07
	146/16, 295/14, 346/20, 354/06,	c.+idimu(cén) 294/02
	397/19, 400/21, 418/11 c.	c.+idin(cén) 394/03
	al- 110/24	c.+imizmu(cén) 425/08
	c. ba...- (geçinmek) 312/13	c.+iñizni(cén) 101/06 c.+larniñ
	c.-cehli bilen 130/12,	114/25 c.+larni 255/01
	255/15,	
	266/25, 396/24, 417/12	Cana özel isim c.
	c.cénidin öt- 66/25	210/05
	c.-dili bilen (canla başla) 111/01 c.	canan(f.) canan, sevgili
	kir- 291/15	c. 6/14, 183/15, 183/16, 183/17 c.+din
	c. ...aḥşit- 400/21	329/19
	c. taliş- (can çekişmek) 396/19 c.	canlan- canlanmak
	tik- 418/11	c.-di 234/23
	c.+niñ 115/02, 383/13	canlandur- canlandırmak
	c.+ni 27/01, 132/03,	c.-di 151/19
	235/10,	c.-up 245/01, 290/21, 369/08
	329/19, 382/15	
	c.+ğa 132/21, 407/12	
	c.+im(cén) 31/22, 123/09, 233/08,	

canlili...	canlı, canlılık	c.	75/20, 177/13, 286/17,
c. 332/10			292/24
canlin- canlanmak		c.+ra...	195/22
c.-ip 68/04, 92/23, 280/20,		carahet(a.)	cerahat
294/18,	304/10, 360/26,	c. 402/20	
421/20		carañla-	çingırdamak c.-p
c.-ip ket- 239/12			143/17, 149/21 c.-p tur- 325/02
canli... canlı, canlılık		carañli-	çingırdamak
c.	46/10, 51/04, 103/13,	c.-ğandek	113/17 carañli...
180/24,	213/06, 236/22,		sesli, sedalı
243/20,	270/03, 275/03,	c. 269/26, 292/10, 312/22	
286/05,	315/16, 357/18,	carçi(f.u.)	tellal, münadi
358/05		c. 130/07	
c.+ta 165/04		c.+si 244/11, 290/04 c.+siğa	
cañgal(f.)	orman		153/16
c.+diki 423/11 c.+idin(cañgil)		casaret(a.)	cesaret
236/05		c. 2/26, 30/09, 88/01, 149/11,	
capa(a.)	cefa	235/08,	262/11, 286/14,
c.	77/18, 77/20, 106/03,	286/15, 286/16, 329/12	
118/18,	195/16, 236/16,		
292/25, 379/13 c.+ni			
292/22 c.+ğa 249/08			
c.+da 145/02			
c.+din 23/15, 162/18			
capakeş(a.f.)	cefakeş, cefa çeken,		
eziyet çeken c. 428/01			
capali...(a.u.)	meşakkatli, zahmetli		

c. bilen 290/17	c.+...a 270/07
c.+niñ 418/25	c.+tin 231/13
c.+ke 26/26, 107/26, 124/23	c.+i 270/04, 271/18, 310/09 c.+ini
c.+i(casarit) 221/12	135/03, 310/05 c.+imiz 303/11,
c.+i bilen(casarit) 110/23	303/12 c.+lar 271/24, 373/11
c.+imu(casarit) 418/03 c.+ini(casarit)	cavaben(a.) cevap, karşılık olarak
26/24,	c. 142/18
398/11,	cavğay ağzın iki kenarı
405/16	c.+liridin 294/06, 383/05
c.+iñizge(casarit)	c.+idin(cavğiy) 188/23
303/21 casaretlik(a.u.)	cavra- bağırarak, çok konuşmak c.-p
cesare	ket- 294/06
tli	cavur tekne (hamur için)
c. 29/26	c. 30/14 c.+ğa
cavab(a.)	386/10
ce	cay(f.) yer, mekan, yöre, yurt
vap	c. 171/12, 181/10, 228/21, 418/05 c.+ni
c. ber- 45/11, 53/01, 64/25, 106/18,	341/02
164/01, 189/09, 268/08, 269/07,	c.+ğa 35/20, 64/23, 102/05, 169/01,
269/16, 269/22, 269/26, 270/11,	169/15, 251/12 c.+din
271/10, 271/12, 271/17, 272/03,	340/18 c.+iñ 373/07
276/16, 280/03, 308/09, 323/02,	c.+iñlarğa 316/21 c.+ini
326/17, 335/18, 341/04, 348/17,	92/21
415/04	
c. ...aytur- (cevap vermek) 46/17,	
128/21, 302/15	
c. tap-(cevap bulmak) 270/14	

c.+iġa 48/13, 117/22, 192/25,	128/04,	131/07,	154/01,
202/03,	228/21,	253/11,	180/15,
293/22, 293/24	223/12,	239/23,	239/25,
c.+ida 61/20, 206/15, 283/26,	249/11,	273/01,	307/13,
355/04,	391/13,	398/09,	307/13,
412/01, 418/05 c.+idimu 280/21	421/04, 427/25	361/06,	421/03,
c.+larġa 162/15, 162/16 c.+liriġa	c.+tiki 68/18, 82/14, 82/15,		
171/12	112/23,	152/18,	197/09,
cayla-(f.u.)	220/24, 249/13		
hazırlamak, bitirmek,			
düzene koymak	c.+tin 30/05, 43/06, 97/13,		
c.-ydu 338/05	107/10,	132/03,	175/05,
caza(a.)	175/18,	176/08,	427/16,
ceza	427/17		
c. 53/17, 415/11, 416/09 c.+ġa	c.+ler 135/13		
152/20, 374/07 c.+si 175/21,			
368/05 c.+siġa 146/02	c.+lerde 155/13, 358/25 cehl(a.)		
cazali-(a.u.)	hiddet, öfke, gazap,		
cezalamak	kızgınlık		
c.-may 380/05	c.+i 109/22, 130/12, 255/15,		
cazi(ç.)	266/25, 417/12 c.+i bilen		
raf	24/06 c.+isini 350/09		
c.+diki 73/19			
cedvel(a.)	liste, tabela, program		
c.+idiki(cedvil) 79/01			
cehennem(a.) cehennem			
c. 269/16, 269/18, 428/13			
cehet(a.)	yön, taraf, cihet		
c.+te 39/19, 64/15, 67/18,			
68/18, 69/18, 99/13, 127/24,			

celp(a.)	celp, çekmek, çekiş	c.+niñ 329/15
c. ...il-	18/07, 46/11, 95/22, 312/19, 316/15	c.+ke 24/07, 121/03, 121/06, 121/09, 428/15 c.+te 192/26
celpkar(a.f.)	kendine çeken, çekici c. 7/22, 277/05, 342/24	c.+tin 193/02, 279/12 c.+kila 52/04
cem(a.)	yığılan, toplanan	
c. bol-	4/09, 42/11, 206/07, 395/26, 407/03	cenub(a.) güney c. 8/06
cemiyet(a.)	cemiyet, toplum	c.+iğā 398/19
c. 137/01, 181/14, 365/16, 404/03		cenubiy(a.) güneye c. 166/19, 228/09
c.+niñ	176/12, 240/06, 254/14, 334/11	ceñ(f.) cenk, savaş, vuruşma c. ...il- 235/06
c.+ni	136/26	ceñçi(f.u.) asker, savaşçı, dövüşçü c. 214/20
c.+ke	173/12, 173/17, 174/06, 177/13, 220/01	c.+dek 313/06 c.+niñ 214/14, 359/10
c.+te	58/02, 173/19, 369/12	c.+lerniñ 215/03 c.+si 290/09
c.+tiki	181/19	ceñgivar(f.) cengaver, savaşa her zaman hazır olan c. 271/08, 290/20
c.+i(cemiyit)	168/26, 181/13	
c.+ide(cemiyit)	313/20	
c.+imiz(cemiyit)	137/01, 364/15	ceñgivazli...(f.u.) cengaver ruha sahib olma c.+niñ 292/04
c.+imizde(cemiyit)	150/08	
cennet(a.)	cennet	
c. 18/20, 403/16, 428/10 c. bilen	375/16	

ceren	süt emen hayvan, ceylan	c.	58/07, 64/03, 76/24,
c.+niñkidek	230/11	113/10,	240/04, 263/07,
cerre	yolunda, yakışır şekilde	296/21,	301/22, 365/23,
c. ...il-	22/17	372/12,	411/09, 413/01,
ceryan (a.)	ceryan, süreç, süre	423/08	
c.+da	206/09, 251/17, 327/08 c.+i	cédel(a.)	hır güre, çekişme
150/04		c. 25/25, 26/05, 26/09, 166/21	
c.+ida	116/15, 271/07,	cédelhor(a.f.)	daima kavgaya hazır,
297/12, 354/19		mücadeleci c. 26/17	
ceset(a.)	ceset, ölü	Cék	Londun bir yazar adı
c. 289/07 c.+tek	372/20	c.+niñ	234/24, 236/09 cékile-
c.+imni(cesit)	398/02, 398/03	vurgulamak,	
cevher(a.)	cevher, değerli taş,	kuvvetlendirmek, teyit etmek	
mücevher c.+lirini	174/02	c.-ptu	326/13
ceynekle-	dirsek	atmak, cenk, savaş, vuruşma c.+iğa	238/07
dirseklemek		ciddiy(a.)	ciddi
c.-p	86/01, 104/20, 139/01,	c. 18/14, 29/10, 48/23, 51/16,	
183/04		54/13, 57/11, 69/12, 84/18,	
cezbilik	çekicilik, cezbediş		
c. bilen	41/12		
cezibdarli...	cezbedicilik		
c.+...a	341/22, 342/14		
cezim(a.)	metanetle, kesinlikle,		
sağlamca			
c. 228/23, 337/14			
cezmen(a.)	muhakkak, mutlaka,		
şüphesiz, elbette			

115/17, 118/19, 131/18, 136/10,	c.+ge(cigdi) 255/17
150/08, 152/07, 158/03, 159/11,	Cigdeéri... yer ismi
160/03, 172/14, 172/18, 178/02,	c. 370/07
180/15, 181/13, 209/17, 211/12,	cigdilik iğde ağaçlarının bulunduğu
215/14, 215/22, 248/05, 266/02,	bahçe, iğdelik
290/20, 298/16, 299/01, 299/03,	c. 260/02, 414/26, 415/10 c. bilen
310/12, 340/06, 348/11, 361/01,	254/21
369/10, 392/21, 421/13, 422/11,	c.+niñ 258/26, 415/17, 421/18
425/20	c.+ke 255/12, 255/13, 255/16,
ciddiyleş-(a.u.) ciddileşmek	257/13, 258/25
c.-ken 192/01, 197/10, 401/13 c.-	c.+te 418/07, 423/06 c.+tin
kenliktin 224/16	256/04
c.-kinidin	ciger raki(f.) bir tür hastalık(kanser)
252/18	c. 352/15
ciddiylik(a.u.)	cigerreñ(f.u.) ciğer renginde, kırmızı
ciddiylik	c. 65/22, 423/18
c.+ni 223/10	ciğgide (cig: korkudan hasıl olan yürek
c.+ke 91/06	çarpıntısı (yüriki ciggide bol-:ödü
c.+tin 266/01	kopmak)
ciddiyliş-	c. ...il- 103/01, 267/03
ciddiyleş	c. bol- 277/03
mek c.-ip 251/11,	ciğilda- yüreği çarpmak, (korkudan)
255/08	titremek
ciddiylişiş(a.u.)	c.-p ket- 21/15
ciddiyle	cikili- beklemek
şme c.+ke 258/09	c.-di 105/11, 163/19
cigde iğde c.415/18	

cil(kaz.)	yıl, sene	cim sakın, suskun, sessiz
c.+i 25/01		c. 55/15
cile(f.) gönülde	hasıl olan hüzn,	c. bol-(susmak) 43/25, 81/16,
üzüntü		128/12, 248/07, 310/11 c.+i 108/13
c.	81/13, 211/07, 274/13,cim-	sessizleşmek, susmak c.-ip 36/02
294/21,	295/16, 295/19,	c.-ip ket- 330/08 cimcit
304/18		sessiz
cilği	dağ arasında su akan yer, çay,	c. 2/24, 15/20, 20/11, 36/01,
ırmak		84/04, 87/08, 92/24, 112/16,
c.+da 235/10 c.+iki	115/01, 132/25, 150/21, 171/14, 178/19, 182/25, 186/05, 203/22, 220/17,	415/20, 424/19
272/01	254/11, 254/18, 256/02, 257/12, 271/26, 305/23, 340/20, 393/04, 399/04,	cimcitli... sessizlik
cilihor(f.)	asabi, hırçın, sinin	c. 8/15, 213/11, 268/22,
c. 25/16		268/22
cilve(f.)	cilve, nazlı nazlı,	c.+mu 268/25
güzel hareket		
c. 116/02, 137/20, 396/16,		
414/05		
c. ...il- 134/02		
cilvidar(f.)	cilve yapan	
c. 342/06		
cilvilik(f.u.)	cilveli	
c. 49/08		
cilvilin-(f.u.)	cilvelenmek c.-ip tur-	
277/04		
cim	cem, toplam, bütün	
c.+i 49/11, 87/08, 147/17,		
328/05, 344/25, 400/22		

c.+...a 357/09	Cin Şuci	erkek ismi
c.+i 46/22, 60/12	c. 57/14, 224/10, 300/07, 300/25,	
cimğur	300/16, 301/02, 301/04, 301/23,	
kapalı kutu, içini	355/13, 355/04, 355/08, 302/24, 303/08,	
belli etmek, gizli	303/15, 303/20, 352/22, 353/15,	
c. 36/04, 84/10, 121/12, 406/19	224/11 353/18, 353/26, 354/08, 354/11,	
c.+niñ 80/12	c.+ğa 244/22, 352/17	
cimili...	c.+niñ 302/14, 302/20, 352/14 c.+ni	
sessizlik	355/06, 355/11	
c.+tin	cin(a.) cin, peri	
213/23 cimi...-	c. 27/06, 343/18, 406/16 c.+dek	
susmak	289/03	
c.-...an	c.+lar 341/03	
366/18 cimli...	cinayet(a.) suç	
sessizlik	c. 97/04, 151/06, 415/11 c. bilen	
c.+ni 36/06, 46/22, 388/25	146/01 c.+iñizge(cinayit) 52/15	
c.+...a 60/11, 216/01	c.+ini(cinayit) 147/08, 155/26 c.+liri	
c.+tin 44/11,	157/17	
326/22 cimmide	c.+liriñdin 160/12	
sessizce	cinayetçi(a.u.) suçlu, cani	
c. 16/01, 64/25, 97/08,	c.+lerniñ 130/01	
97/17,	cinayetkar(a.f.) suçlu	
128/23, 168/04, 179/14, 198/14,	c. 374/26	
331/04, 335/05, 341/08		
Cin Ruñ	özel isim	
c. 355/16, 410/10, 410/18, 410/21		
c.+ni 299/17		
c.+niñ 356/05		
c.+ğa 410/18		

cinayi(a.) cinayi c. 157/24	c.+i(cism)	225/23, 384/11,
cinazi(a.) cenaze	402/05	
c.+niñ 125/23	c.+imu(cism) 178/05, 344/16,	
cins(a.) cins, tür	402/02, 402/15 c.+iniñ(cism) 165/03	
c. 127/18, 259/09, 379/16 c.+...a	c.+ini(cism) 108/05, 141/03,	
339/06	339/19	
cinsli...(a.u.) soylu	c.+inimu(cism) 208/13 c.+iğa(cism) 73/15,	
c. 211/01	98/03 c.+ida(cism) 87/26 c.+idiki(cism)	
ciñ(ç.) çin ölçü birimi, yarım	112/22,	
kilogram	192/17, 344/01 c.+idin(cism)	
c. 22/05, 22/21, 23/20, 26/20,	186/09 c.+imiz(cism) 39/23	
27/18, 33/26, 146/06, 146/06,	c.+liridiki 263/17	
146/07	cismaniy(a.) cisme ait, vücuda ait,	
c.+din 22/14, 185/25 c.+ğice	fiziki	
185/25	c. 82/14, 132/03, 176/08,	
ciñ(ç.) gerçek, hakiki, doğal c.305/22	197/09, 234/09, 421/03,	
c. tut- 25/20	427/17	
ciñdilik cinnet, delilik		
c.+niñ 414/25		
cir şarkı, türkü		
c.+liri bilen 280/19		
cira çukurluk		
c.+liriğice 87/14		
cisim(a.) cisim		
c.+im(cism) 133/15, 398/13		
c.+immu(cism) 404/02		
c.+imni(cism) 132/16		

cismaniyit(a.) cismani	yöndeki güç ve kabiliyet	iftira etmek, saçmalamak
c.+i 221/21		c.-vatisen 212/08
c.+iniñ 181/08		cubeçiñ bir rakı markası
ciyek şerit, sıçandişi, kenar, zıh, sırma		c. 299/22
c.+liri 5/07		cudun kötü hava, yağmurlu hava c.+din
c.+i(ciyik) 88/14		134/13
Colétta Şekspir'in	eserlerindeki	bir kahraman cudin gazap, öfke
c.+si		c. +i tut- 16/12, 25/17, 120/05,
258/21 coñgo		283/18
özel isim		c. +i örle- 146/22, 160/18, 374/25
c.+niñ		cuda(a.) ayrılık, ayırım
168/12 cora		c. 104/10, 128/07, 257/22
dost		cudali...(a.u.) ayrılış, hicran
c. 128/09,		c. 39/16, 78/21, 143/24, 144/17,
128/10 cora- yormak,		165/15
düş yormak		c.+niñ 165/11 c.+tin
c.-ydu 360/18 c.-		79/02
p 253/09		cudunlu... yağışlı
coza(ç.)		c. 157/03
m		cuganli... gençlik, genç evlenmiş
asa		hanım
c. 117/19, 291/15		c.+niñ 344/13
cöyli- ağzına	geleni söylemek,	cuğ vücut, beden, vücut yapısı
	iftira etmek,	c.+i 2/20, 24/24, 108/04, 256/26,
saçmalamak		277/17
c.-diñgu 314/14		cula cila, parlaklık
cöylü- ağzına	geleni söylemek,	

c.+sini 100/07	cüde-	süzülmek, zayıflamak, bitkin hale gelmek
culalin-	nur	c.-p 422/15
	saçılmak, parlatılmak	cüden cılız, çelimsiz, sıska, bitkin c.
c.-ip 142/21, 343/26		422/19
c.-ip tur- 97/21, 228/14		cümle(a.) bütün, hep
culdur yamalı		c. 173/24, 222/19, 333/23
c. 131/05		c.+mu(cümli) 173/24 c.+din(
culi... eskimiş, harab olmuş, eski c.+ini		cümli) 249/02 c.+ler bilen(cümli)
190/20		359/08 c.+lerdiki(cümli) 12/08
cumhuriyet	cumhuriyet	cüp(f.) çift, eş
c. 28/24		c. 6/19, 34/12, 73/01, 142/11,
cumu olur mu? Evet mi?		259/09, 276/24, 276/24, 280/14,
c. 14/21, 17/06, 35/19, 51/23,		340/24, 396/12
66/19, 67/13, 90/04, 97/01,		cüpt(f.) çift
118/24,	122/21,	142/03,
159/13,	173/03,	205/10,
205/22, 209/19, 211/09,		c.+i 92/08, 108/03
246/10, 279/06, 282/19,	cür-	yürümek
283/05, 287/15, 289/10,		c.-! 361/08, 385/22
290/03, 302/11, 307/01,		c.-üñ 255/11
314/13, 314/22, 317/16,		c.-üñlar 160/21, 162/09
330/11, 378/03, 378/09,	cür'et(a.)	cüret
378/16, 417/05	cur	karaca
cuñgo Çin		c.+uñlar 287/08
c. 138/07		curin(ç.) reis
cuñğar Çinli		c. 303/18 c.+mu 301/09
c.+lar 166/17, 166/21 cuñğariye	cuş...un	coşkun
Çinlilerin yaşadığı	c. 241/02, 249/16, 424/14,	
yer, Çin diyarı	429/15	
c.+ge 166/22	cuş...unla-	coşmak,

coşkunlaşmak

c.-p tur- 331/10

cuş...unlu...

coşkunluk

c. 7/24, 388/17 c.+...a

236/01 c.+tin 255/25

cutlu... açlık

c. 79/05

cuva kürk, kışlık palto c. 201/11

c. ...il- 56/05, 176/21, 219/22,
244/06, 262/10, 332/067, 335/09,
393/14, 417/21 c. bilen

327/05

cüre'tlik(a.u.) cüretli

c. 152/03, 323/16, 325/09

cüretsiz(a.u.) cüretsiz

c. 426/21

cüt kasırga, boran c.

429/09

Ç	ç.+da	13/24, 13/25, 26/02, 26/03,
çaç saç	31/05,	43/16, 51/21, 53/06, 54/01,
ç. 161/11	56/04,	57/06, 69/21, 74/24, 92/11,
ç.+niñ 131/19	93/10,	94/07, 107/14, 111/01,
ç.+...a 43/20	118/05,	120/18, 121/14, 123/13,
ç.+im(çéç) 85/16	131/18,	145/05, 145/14, 148/24,
ç.+imni(çéç) 85/14	153/15,	158/13, 162/20, 163/20,
ç.+iñiz(çéç) 20/16, 20/19	169/20,	171/10, 172/06, 181/07,
ç.+i(çéç) 2/20, 2/21, 20/15,	187/23,	188/26, 191/11, 191/15,
20/19, 20/24, 254/07, 300/09	195/09,	199/09, 202/11, 227/06,
ç.+iniñ(çéç) 340/23	239/25,	252/22, 257/14, 258/07,
ç.+ini(çéç) 5/07, 131/18,	259/02,	261/20, 279/17, 280/21,
138/08, 170/17, 213/25,	285/06,	288/01, 306/04, 312/09,
254/09	317/20,	320/08, 320/14, 325/12,
ç.+iğ(çéç) 277/18 ç.+idin(çéç) 49/13,	327/13, 335/20, 344/15, 351/03,	
83/12,	352/09, 353/03, 355/03, 360/08,	
83/22	362/17, 365/13, 368/11, 368/12,	
ç.+lar 226/18 ç.+larni	370/20, 371/14, 377/08, 382/24,	
134/03	391/13, 395/08, 401/08, 401/22,	
ç.+liri 70/21, 74/07, 82/11,	410/04, 410/26, 420/15, 421/18,	
134/02, 178/22, 227/02 ç.+liriniñ	429/13	
229/19	ç.+dimu 70/02, 94/01, 174/07	
ç.+lirini 20/11, 20/18, 230/03,	ç.+diki 18/13, 51/20, 166/13,	
	166/19, 369/10	
	ç.+dikidek 88/23	
ç.+liridin 20/12, 20/15,	ç.+dila 58/08, 66/15, 150/15,	
351/05, 400/09 çaç-	268/14, 308/14, 339/23, 354/22	
saçmak, serpmek	ç.+imda(çéğ) 86/23, 292/17	
ç.-sañ 428/14	ç.+i(çéğ) 3/15, 86/10, 121/15	
ç.-...andek 156/16 ç.-...udek	ç.+larda 70/10, 103/16, 104/07,	
388/08	ç.+ida(çéğ) 59/17, 106/21, 107/12, 165/21, 179/15,	
çaçlı... saçlı	194/03, 226/03, 267/04, 283/18,	
	ç.+idila(çéğ) 427/04, 427/05,	
	297/08, 328/20, 353/10, 395/17,	
	425/12	
ç. 91/24, 214/26, 362/22,		
394/22		

çaçmi	saçma, saçılan		
	ç.+liriğa	31/23	950
çaçra-	sıçramak		
	ç.-p	83/10, 376/11	
çaçri-	sıçramak		
	ç.-di	212/12	ç.+lirini 395/20, 395/21
çaçrit-	sıçratmak		
			ç.+lirida 5/15
ç.-ip	244/04, 294/06, 383/06,		
			ç.+lirimiz 425/05
424/10			
ç.-ip tur-	410/16		
çağ	hoşnut, memnun		
	ç. 425/14		51/08, 245/24
	ç.+ra...	383/04	ç.-ydiğan 51/08
çağ	çağ, zaman, devir, vakit		
	ç. 33/03, 107/08		ç.-ydiğan bolup két- 378/01 ç.-p
			77/16
			ç.-p ket- 53/19 ç.-ytti
			64/10
çağli-	tahmin etmek, ölçmek, ayarlamak	ç.-sa	
			122/10
			ç.-ğili 244/12, 360/21

ç.-may 408/11	290/05	
ç.-ma 67/12, 360/13 ç.-misun	ç. bilen 30/11, 276/16, 341/04 ç.+niñ 206/12,	
122/12	272/03	
çağlı... az, geçici, küçük	ç.+...a 17/03, 119/05, 162/22,	
ç. 78/21	276/16, 296/07, 368/07 ç.+lar 252/03	
ç.+kenğı 62/09, 62/13	ç.+larğımu 29/05	
çağoraz kırçılı horoz	ç.+liri 421/19	
ç.+ni 201/09	ça...ça...liş-	şakalaşmak ç.-
çak-çék öfkeli, kin dolu	ip 164/11	
ç.+imizdin 425/10	ça...ça...sıman şaka gibi, şakamsı	
çakına yavan, layık olmayan,	ç. 146/21 ça...çi...	
küçük	şaka	
ç. 193/24, 193/26, 217/22,	ç.+i 190/11 ça...ir-	
309/17, 310/23	çağırmak	
çakmak çakmak	ç.-ivatidu 282/05, 282/11	
ç. 34/02		
ça...(f.) çarh, tekerlek ç.+i 51/24		
ça...- kırmak, bozmak		
ç.-imen 45/12 ç.-idu		
51/23		
ç.-idiğan 397/01 ç.-atti		
228/14		
ç.-alamsız 45/10 ç.-alaydu		
66/19		
ça...ça... şaka		
ç. 16/21, 33/13, 109/09,		
206/09, 253/04, 265/10,		
405/08, 420/12, ...il- 317/02, 340/25,		

ç.-di 45/05, 66/12, 79/14, 85/10,	ç.-...anli...imniñ 373/12	
306/04, 330/06, 368/22, 413/15 ç.-	ça...irtıl-	çağırılmak
idiğan 22/09	ç.-di 372/26	
ç.-ip 38/03, 134/14, 163/18, 348/06	ça...irtış	çağırma, çağırış
ç.-ip ...al- 277/08, 279/17, 374/14 ç.-	ç.+im 243/15	
ğan 139/05	ça.....an	hareketli, çevik
ç.-ğandek 91/23, 96/18, 130/02,	ç. 2/21, 35/15, 162/19, 207/01,	
187/04	389/13, 413/03	
ç.-ma...çidek 133/06 ç.-	ç.+dek 38/16, 119/10, 334/02	
atti 70/11, 122/09 ç.-	ç.+ğina 50/02, 65/21, 70/05	
iptikensiz 242/22 ç.-	ç.-...anğine 228/14	
ğantiñiz 333/20	ça.....anli...	çeviklik, hızlılık, çabukluk
ça...iri... çağırma, davet	ç. 421/21	
ç. 286/03	ç bilen 12/04, 13/19	
ç. bilen 372/26	ç.+iğa 55/22, 204/02	
ç.+tek 160/01 ç.+i	ça...ma...	şimşek, yıldırım
150/19 ç.+iniñ	ç. 94/07, 174/12, 300/17, 334/02,	
297/10	356/19	
ça...iril-	ç. çé...- 401/08	
çağrıl	ça...ma...-güllük	karışık desenli bir tür
mak ç.-ip kél-	kumaş	
266/15	ç. 78/10	
ça...iriliş	çağrılış, davet ediliş	ça...na- nur saçmak, ışık saçmak, parlamak
ç. bilen		
267/03 ça...irt-		
çağirtmak		
ç.-imen 336/05		

ç.-ydiġan 191/03 ç.-ytti	çala-bula	yarım	yamalak,
395/04	bitmemiş		
ç.-p 12/24, 83/08, 257/25 ç.-p ket-	ç. 121/23, 226/25, 242/03,		
13/17, 333/17	243/13,	267/23,	306/18,
ç.-p tur- 87/21, 109/03,	328/12, 328/17		
165/01,	344/01, 392/12,çalġit-	deġiřtirmek	(bir durumdan
399/08	ötürü)		
ça...naş	parlaklık	ç.-ip 408/25	
ç.+...a 304/07	çali	yarım,	bitmemiş, yarım yamalak
ça...ni- nur	saçmak, ışık saçmak,	ç.+si 14/18	
parlamak	çalva...a-	ihtiyarlamak,	
ç.-ġan 60/09, 109/12, 384/16	yaşlanmak		
ça...nit-	parlatmak,	ışık	ç.-p 65/11, 171/25, 181/16,
saçtırmak, nur saçtırmak			224/11, 378/19 ç. ket- 181/16
ç.-ip 47/11, 352/07	çalva...aş	ihtiyar, yaşlı	
çal-	çalmak (müzık aleti)	ç.+lar 210/19	
ç.-iriñ 141/19 ç.-di	çalva...i-	ihtiyarlamak,	
293/10	yaşlanmak		
ç.-isen 318/03	ç.-di 25/03, 274/21, 283/14		
ç.-idu 146/08, 206/19, 206/23 ç.-imiz			
207/02			
ç.-! 207/04			
ç.-sun 207/06 ç.-sa			
136/19			
ç.-amsen 206/20 ç.-atti			
293/13			
ç.-ġan 146/20			

ç.-ğandek	çañ pençe, avuç, kol
210/02 çamğur	ç.sal-(kapmak, pençelemek) 384/09
şalgam,	çañ gürültü, yüksek ses
turp	ç.+din 316/14
ç. 304/22, 305/12, 305/20, 305/22,	çañçile tiyatro
316/25	ç. 54/22
ç. bilen 306/09	çañçilikeş tiyatro oyuncusu
ç.+larni 322/08	ç.+niñ 54/23
ç.+larnimu 316/18	çañgal(f.) avuç
çami varsayım, tahmin, ölçü	ç. 88/03, 402/08 ç.+din
ç.+sidiki 1/11, 44/26	287/06
çana... göz çukuru ç.+i(çani...)	çañgi ağaçtaki kuş yuvası
81/02 ç.+iğa(çani...)	ç.+siniñ 129/02
161/11 ç.+liri 2/25	ç.+i(çañgil) 423/02
ç.+lirida 90/16	ç.+idiki(çañgil) 257/10, 287/11
çandur- yanılmak,	ç.+iğa(çañgil) 259/23
yanılmak ç.-may 67/20,	çañ...a- susamak
410/15	ç.-p 278/08
ç.-midi 42/08	çañ...a... susuzluk, susama
çani- salmak, azletmek, boşamak ç.-	ç. 208/13
du 264/17	çap- kazmak, açmak, oymak, vurmak,
çañ-tozan toz	çalmak
toprak	ç. 118/08
ç. 5/10, 91/20, 93/11,	ç.-isen 374/10
93/20 çañ-topatoz toprak, toz	çapan cübbe, palto
duman	
ç. 359/20	

ç.	24/15, 50/19, 160/11,	ç.-pkét- (yoruluvermek)162/20
186/25, 297/15, 336/16	ç.+niñ	ç.-p ...al-(yorulup kalmak)
336/17		422/15
ç.+ğa 148/07	ç.+iniñ(çapın)	çarçaş yorgunluk, bitkinlik ç. 181/09,
315/23	ç.+ini(çapın) 84/09	188/21 ç.+ni 187/10
çapa...liş-	gözünde	çapak
birikmek, gözü çapaklanmak	ç.-ip	ç.+tin 162/18
190/21		çarçi-
çapçı- atmak, sıçramak, fırlamak	ç.-di	çare(f.)çare, tedbir
94/12		ç. 30/17, 77/01, 151/07,
ç. -p 43/17, 59/14		152/21, 157/01, 157/18,
çapla- yapıştırmak		159/19, 166/23, 176/18,
ç.-p ...oy- 334/05		251/18, 284/11, 285/05,
çaplaş yapıştırma		285/09, 335/11, 348/21,
ç. 24/17		349/06, 349/07, 376/03,
çaptur-	koşturmak	376/05
ç.-dum 86/24		ç. kör- 66/23, 156/01
ç.-ğan 95/01		ç.+si(çari)
çar	alacalı (çar yılan)	339/15
ç. 419/12		
çara...la-	görünüp kaybolmak,	
parlamak		
ç.-p 275/04		
çarasla-	buzun kırılırken	
çıkardığı sesi çıkarmak		
ç.-p 400/15		
çarça-	yorulmak	

ç.+sini(çari)	285/07,	çat...al diken, çalı
	335/05,	ç.+larni 394/15
348/20		çavi karın boşluğu, mide
çarek 8.96 kg ağırlığındaki ölçü birimi,		ç.+mizniñ 201/02
çeyrek		çavak alkış
ç. 268/20,		ç. 215/18, 222/23, 293/11, 293/12 ç. çal-
414/18 çareklik		293/10
çeyrek		ç. kötürül- 218/10
lik		ç. ur- 32/01, 215/20
ç. 129/09		ç.+lirini 144/14
çarelik	çaresi	Çavşyen(ç.) Kore
olan ç. 134/17		ç.+ge 368/14
çarva(f.)	hayvan, mal,	çay çay
davar ç. 94/16		ç. 8/25, 10/11, 177/20, 220/16,
ç.+lirini(çarvi) 93/25		229/09, 229/15, 229/17, 229/23,
çaşka(f.)	kuşluk vakti,	242/25, 243/03, 300/12, 301/20,
sabah		324/01, 363/21, 386/09, 389/04 ç. bilen
ç. 225/02		29/07
çaş...an	fare,	ç.+mu 74/02 ç.+ni
sıçan ç. 338/03,		301/19
420/03 ç.+ğa 377/23		çayan çıyan, akrep ç. 38/16
çata... aksilik, karışıklık, düzensizlik		ç.+dek 295/17
ç. 159/21, 175/11, 279/23		çaydan(u.f.) termos
ç.+...u 175/12		ç. bilen 4/14
ç.+i(çati...) 43/17		
çata...la-	dal budak	
çıkarmak ç.-p 232/19		

ç. +din 8/25	ç.	...ur- (bağdaş kurmak)
Çaykoviski	özel isim	183/02, 247/11
ç.+dek 278/13	çéçenlik	hazır cevaplık, hazır
çay...i- yıkamak, batırıp çıkarmak,	cevap	
durlamak	é. 321/01	
ç.-ğandek 7/26	çeçreñ açık mavi ç. 6/24	
ç.-mayttim 29/09	çek kura	
çay...al- yalpalamak,	ç. al- 268/21	
sallanmak, ırgalanmak ç.-ğandek	ç. alması- 268/02	
113/15	ç. alması- 268/05 ç. éliş usulü	
çay...il- yalpalamak, sallanmak,	265/17 ç.+mu 268/07	
hoplamak, zıplamak, çıkmak, dökülmek	ç.+ni 267/24, 267/26, 268/06,	
ç.-ip 11/25, 59/02	268/20, 269/01, 270/26	
çay...ilat- hoplamak, sallanmak	ç.+ke 267/22, 268/15, 268/16,	
ç.-ti 225/21	269/04, 271/02 ç.+tiki 267/21	
çaylin- bitkilerin güreleşmesi,	ç.+tin 266/10, 267/17,	
sıklaşması	267/20, 268/09 ç.+i 27/11	
ç.-ip 389/12		
çayna- çiğnemek		
ç.-p 65/07, 241/09 ç.-p tur-		
206/22		
ç.-ver 382/03		
çaynaş çiğneme, çiğneyiş		
ç.+...a 383/06		
çayni- çiğnemek		
ç.-ğan 10/21, 235/12, 235/17		
çaza bağdaş		

ç.+ler 267/14, 267/14	ç.-ip 47/06, 188/23, 247/13, 279/02,
çek- çeğra iki taraf arasındaki	289/09, 291/17, 295/14, 380/16,
kişisel münasebet	418/25, 419/13 ç.-ip
ç. 34/14, 57/17, 97/26,	tur- 7/05
98/26,	çeki olayların son noktası, dönüm
99/08, 99/11, 110/26,	noktası
117/13,	ç.+din 39/06
165/13, 226/05,	çekle- men etmek, yasaklamak, sınırlamak ç.-p
307/23 çek- çekmek	167/22, 248/10, 426/20
ç.-ti 288/18, 299/25, 323/17	ç.-p tur- 127/23
ç.-ken 288/06, 288/17, 386/19 ç.-	çeklen- yasaklanmak
kendek 32/25	ç.-gen 193/01, 390/04
ç.-kendin	çekleş yasak, men
236/02 çek- sigara	ç. 239/15, 240/03, 241/06 ç. bilen
içmek	240/14 ç.+imiz(çekliş) 239/10
ç.-se 321/07	çekli- men etmek, yasaklamak ç.-sek
çekçey- gözlerini fal taşı gibi	239/25
açmak ç.-di 252/14, 335/24, 409/14	ç.-gil 241/17 ç.-gili
ç.-keç 29/10, 198/03	241/17
ç.-gen 82/22, 114/09,	ç.-mise 239/17 ç.-misek
150/22,	238/23
230/09, 296/12	çeksiz sınırsız, uçsuz bucaksız
çekçeyt- gözlerini fal taşı gibi	ç. 87/19, 90/21, 91/04, 173/16,
açıp bakmak	173/16, 201/18, 245/15, 258/22,
ç.-ip 25/06, 171/23, 205/05,	358/03, 365/09, 388/16, 395/16,
375/20 çekçiy-gözlerini fal taşı gibi	395/17, 424/13
açmak	

çektür-	almak	37/04, 37/10, 40/08, 47/04,
ç.-üñ 246/02		47/06, 49/16, 52/25, 53/02,
çektür-	sigara içirmek	53/05, 81/24, 138/15, 152/08,
ç.-üp 288/05		152/22, 166/12, 174/21,
çel	nem, rutubet ç. 394/25	303/13, 317/01, 353/06 ç.+ke çi...-
çeleñgüş	karışık	25/04
	ç. 103/12, 106/26, 178/02	
	çem(f.)kösele, ayakkabının tabanı	
	ç. 201/04 ç.+ige 183/08	
	çember(f.) çember	
	ç. 91/14, 266/19	
çemberças(f.)	koparılmaz, bozulmaz, her şeye	
	hazır	
ç.	57/14, 91/14, 266/19,	
	388/18	
çelmik(f.u.)	köselesi olan	
	ç. 50/19	
çenle-	nişan almak ç.-p	
	337/06	
çet	kıyı, kenar, yan	
ç.	49/20, 88/10, 126/05,	
	143/25, 172/26, 179/02,	
	220/08, 228/17, 231/09,	
	254/01, 254/16, 254/17,	
	273/07, 287/22, 289/11,	
	329/02, 329/05, 336/17	
	ç.+ke 36/09, 36/13, 37/03,	

ç.+ke 173/03	çéçen	hazır cevap, hatip ç.		
hastalanmak		çetne- göz değmek,	nazar	değip
		22/10, 204/02		
ç.-ydiğan 64/07 ç.-	çéçil-	sinirlenmek		
ydiken 160/14 ç.-p	ç.-idu	146/10		
154/06	ç.-ip	47/03, 266/08 ç.-ma		
çeyle- çiğnemek, yoğurmak ç.-		218/24		
p 229/12	ç.-iş...a	349/01		
çeynek	demlik,	çéçil-	saçılmak, serpilmek, dağılmak ç.-di	
çaydanlık ç. 357/15, 357/19		135/23		
çeyzi patlıcan		s.-ip 13/12, 33/20, 132/09 ç.-ğan		
ç.+niñ 287/20		13/17		
çéç-	saçmak, serpmek	ç.-ğandek 12/25		
ç.-ip 257/13, 274/09 ç.-	Çéçkov(r.)	özel isim		
ip tur- 228/17		ç. 271/22		
ç.-ivetkenidi		çégra	sınır, hudut	
59/10 çéçek çiçek		ç.	43/10, 53/06, 88/26, 91/18,	
ç.+ke ...a...-(dışlamak) 181/17			91/20, 91/26	
ç.+niñ 108/05			ç.+niñ 95/13	
ç.+ke ...é...il-(dışlanmak) 68/09				
ç.+liri 137/20				
ç.+ke tart- 2/10, 281/26		ç.+idiki(çét)	276/09	
ç.+te 15/05, 84/05, 160/05,	çetkirek	köşeye, köşeciğe ç.		
251/22,	316/18,	354/01,	14/19	
394/13		çetleş	uzaklaşma, bir yana çekilme	
ç.+tiki 268/06				
ç.+ige(çét) 35/24, 308/14 ç.+ide(çét)				
	1/17,	2/01,		
117/20, 117/20, 346/06				

ç.+ğ 53/09

ç.+din 37/21, 44/04, 95/11

ç.+ñni 117/13

ç. boyi (sınır boyu) 89/06, 89/10,
89/11, 90/09,

çéhri(f.) çehre, yüz,

surat

ç.+ñdin 347/06

çék sınır, hudut
ç.+im 311/10
ç.+i 20/03, 56/15, 71/01, 127/22,
135/25, 181/08, 302/07, 310/14,
339/21, 382/22

ç.+idin	181/04,	190/14,	ç.+ke 421/17
285/17		çékiş-	karşılıklı sigara içmek ç.-ivalayli
çék-	sigara içmek		287/09
ç.-idiğan	321/13		ç.-ivalmaylimu 183/03 çé...-
ç.-ip	13/21,	66/02, 66/03,	çekmek
66/15,	287/04,	287/24,	ç.-ip 222/05
288/18, 289/23	ç.-etti	çe...-	çakmak, yakmak ç.-ivétip
66/01			300/17
	ç.-ivéliñ	288/04	çé...- sokmak(yılan)
çék-	katlanmak		ç.-ip 419/25
ç. -ip	18/10		ç.-ivat...andek 234/06 çe...-
elem	ç.-ip 111/04, 195/16,		çakmak(şimşek)
225/25			ç.-ip 401/08 çe...-
ah u peryad	ç.-iş 103/06 azab ç.-		tadına varmak
ivatidu	106/23		ç.-ip 206/13
	azab ç.-ivatkanlikini	112/21	çé...il- parçalanmak, kırılmak
çék-	çekmek, kapatmak		ç.-di 400/14
	ç.-ip 73/22		ç.-ip 375/01, 380/09 ç.-miğın
çéke	şakak		347/03
ç. 368/26			çé...in yıldırım, şimşek
ç.+sige	120/03, 395/08 ç.+side		ç. 113/14
134/18			
	ç.+sedin	170/17	
çékil-	çekilmek		
ç.-di	246/19 ç.-iş		
100/09			
çékiş	sigara içme, sigara içiş		

çél- bir müzik aleti çalmak	ç.+imiz 150/15
ç.-ip 136/19, 171/09, 206/18 ç.-	çép- koşmak
ip ket- 321/14	ç.-ip 188/05, 229/06 ç. ket-
çéli...- görünmek, yansımak, ele	94/23
geçmek,	çép- kazmak, açmak, oymak ç.-ip
aksetmek ç.-tiñ	394/03
2/11 ç.-ti	çésla takvim
242/08	ç.+ni 135/04
ç.-...ini	ç.+ğa11/12
267/07 çéliş	çét- bağlamak
müzik aleti	ç.-ip 110/09
çalış	Çéhop özel isim
ç. 136/18, 277/11	ç.+niñ 123/12, 218/07
çélin- çalınmak (zil vs.)	çiber...ut kadife
ç.-di 104/19	ç. 161/12
ç.-idiğan 170/07	çiçañşı- çok kızmak, öfkeyle
ç.-ip 174/24, 359/05 ç.-	yerinden kalkıp gitmek
ğanda 96/06	ç.-p 279/05
çéliş cenk, savaş, vuruşma, mücadele	ç.-p ket- 76/21, 83/14, 172/25,
ç.+...a 84/04	348/04
ç.+ta 270/10	çiçek çiçek
çén- boşamak, boşanmak	ç. 2/21
ç.-ip 264/22	çida- dayanmak, tahammül etmek ç.-
çéni...turuş terbiye etme,	ydiken 113/18
kıvama	ç.-yli 38/21
getirme, sağlamlaştırma, dayanıklı	ç.-p 110/24, 181/06, 249/08, 292/25
hale getirme	

ç.-p tur- 26/13, 69/02	ç.-ivatidu 118/22, 358/01
çidam sabır, tahammül,	ç.-tim 35/01, 86/23, 148/15, 315/26
dayanma gücü	ç.-ti 15/05, 22/08, 33/05, 47/08,
ç.+mu 327/05	54/14, 63/04, 65/20, 70/02, 78/06,
çidamli... dayanıklı, sabırlı	82/13, 90/21, 96/20, 99/17, 100/10,
ç. 418/22	101/23, 116/06, 122/18, 125/09,
çidi- dayanmak, tahammül etmek	139/11, 151/03, 157/10, 162/02,
ç.-ğın38/07	162/08, 167/07, 175/12, 186/13,
ç.-simu 374/16	187/20, 187/21, 192/24, 198/01,
ç.-mas 16/14, 426/05	213/06, 219/16, 227/01, 228/09,
ç.-midim 38/16	234/05, 246/18, 257/11, 270/26,
ç.-midi 72/08, 396/11	275/15, 276/01, 289/12, 290/19,
ç.-maytti 69/05	291/16, 291/24, 291/25, 295/19,
ç.-may 5/24, 132/14, 401/19,	297/16, 298/09, 304/05, 323/09,
405/25, 417/18	323/16, 327/12, 335/04, 336/07,
ç.-yalmay 381/14, 388/11 ç.-	çigişlin- bulanıklaşmak,
yalmidim 189/10	dağılıp gitmek, karışmak,
çidiğusiz tahammül edilemez,	sarpa sarmak
dayanılmaz. 69/04, 80/25, 167/04,	ç.-ip ket- 27/13
376/21, 378/16, 405/26	çiğ bozkırda yetişen bir bitki türü ç. 4/14,
çig- bağlamak	8/25, 59/18, 300/07
ç.-ken 230/03	Çiğop özel isim ç.
çigirin deri (çanta)	67/01
ç. 30/06, 419/11	ç.+niñ 204/13, 315/08 ç.+ni
çigiş düğümleme, bağlama, bağ	315/05
ç. 93/04	çik- çıkmak
çigiş çetrefil, karmaşa, karmaşık	ç.-ipsiz 33/18
c. 55/06, 59/02, 108/18,	
125/10, 126/16, 134/05,	
165/19, 231/14, 348/15,	
381/02	
ç.+lerni 339/16	

340/25, 341/08, 355/15, 359/12,

350/16

368/02, 379/11, 381/23, 387/05,

ç.-ip 1/08, 26/05, 45/04, 68/08,

393/21, 399/11, 401/05, 410/12

71/03, 73/13, 89/04, 90/10, 99/15,

ç.-iptu 413/03

100/03, 103/23, 104/20, 109/23,

kötürüp ç.-ip 116/08, 156/09

110/20, 134/15, 137/11, 138/09,

ç.-ivat...an 115/13, 140/15

162/13, 165/07, 171/16, 171/22,

ç.-ticide 112/17, 174/18

178/18, 184/12, 189/04, 197/10,

tiğü 311/12 ç.-

timu 205/08

ç.-işti 28/12, 410/15

ç.-iptu 317/04, 382/03 ç.-

...ansız 33/15

ç.-imen 39/10, 106/14, 124/04,

230/19, 282/03, 404/11 ç.-

amdu 29/26

ç.-idu 19/24, 32/18, 242/18, 302/10,

348/02

ç.-imiz 264/07 ç.-

isiler 268/18

ç.-idiğan 322/17, 408/19 ç.-

...ay 266/13

ç.-ay 268/24, 341/17 ç.-

ayli 28/01, 28/03 ç.-

282/05

ç.-e 282/01

ç.-iñ 96/16, 106/02, 246/01 ç.-

sun 282/11

ç.-iñlar 320/11 ç.-

siñiz 341/13 ç.-sa

	201/05,	207/05,	208/11,	
	212/25,	222/07,	225/03,	
	231/24,	248/23,	248/24,	
	257/12,	257/15,	269/01,	966
	285/06,	285/12,	296/11,	
	329/13,	340/09,	361/10,	
	368/15,	382/09,	400/03,	282/14, 292/18, 371/13, 387/21,
414/26, 425/08	kötürüp	ç.-ip		392/15, 403/06, 420/08
26/05	ç.-ipla	209/02,	210/13,	
	226/14,	273/02,	282/17,	kötürüp ç.-...anda 179/22
ç.-ip bol- 287/22				ç.-...andek 64/11, 85/03, 107/04,
				163/16, 201/26, 286/11, 293/18,
ç.-ip ...al- 14/17, 29/15, 33/14,				316/11, 316/12, 316/13, 316/13,
51/26, 55/01, 55/20, 67/16,				316/13, 316/14, 371/13, 419/20
				ç.-...andekla 53/11, 239/04
				ç.-...andila 281/12
				ç.-...andimu 189/19
				ç.-...andin 313/11, 393/22, 408/07
				ç.-...ili 140/03, 309/16
				ç.-...udek 40/23, 42/24
				ç.-...udekmiş 28/05
	136/05,	164/05,	175/01,	ç.-idiğanlar 291/10
	230/26,	266/11,	271/19,	ç.-idiğanlarğa 290/16
	275/13,	276/11,	314/26,	ç.-idiken 168/25, 169/09
	336/18,	360/11,	368/01,	ç.-arğan 305/04
374/01, 412/03				246/11,
				250/01,
ç.-ip ...apsiz(kalipsiz) 33/15	ç.-ip kel-			251/06,
296/11				254/04,
				270/11,
ç.-ip ket- 24/23, 35/15, 35/24,				281/11,
44/04, 47/15, 60/22, 65/24,				282/06,
				295/14,
66/21, 85/06, 88/06, 88/12,				346/02,
93/25, 94/02, 95/02, 102/26,				373/09,
				377/03,
103/04,	113/17,	114/02,		378/19,
114/07,	118/15,	120/18,		403/10
160/23,	172/04,	173/12,		ç.-ip két- 43/09, 43/10, 96/15,
173/21,	178/18,	223/18,		110/08,
				118/17,

120/12,
 144/04, 171/26, 422/18 ç.-ip
 oltur- 231/24
 ç.-ip tur- 2/26, 7/24, 49/10,
 49/12, 84/07, 227/12, 240/19,
 274/26, 317/23, 374/13,
 384/02, 388/17, 402/17 ç.-anda
 366/18
 ç.-...ançe 195/23
 ç.-...anda 4/04, 35/25, 56/23,
 77/26, 102/01, 118/23,
 174/06, 177/13, 179/22,
 186/17, 220/01, 282/06,

ç.-...an 1/09, 5/10, 19/22, 19/25,
 24/11, 32/07, 69/19, 70/23, 108/22,
 111/04, 111/05, 113/24, 142/21,
 151/25, 156/18, 161/14, 178/06,
 188/01, 188/09, 188/15, 215/23,
 221/20, 227/18, 235/13, 236/09,
 252/04, 259/24, 260/15, 280/19,
 288/03, 294/18, 300/19, 336/07,
 345/08, 345/09, 347/04, 363/03,
 363/17, 383/14, 391/25, 393/21,
 394/18, 408/14, 417/11
 ç.-...ini 420/18
 ç.-...ini bilen 110/13
 ç.-...anli...idin 166/11
 ç.-...anli...imni 122/20
 ç.-...anli...iñni 199/11
 ç.-ivat...an 59/08, 98/06, 115/18,
 122/02, 222/06, 243/24, 321/15,
 333/18, 344/18
 ç.-ivat...andek 71/15, 83/10, 259/18
 ç.-...andu 194/23
 ç.-...anidi 228/19
 ç.-atti 109/17, 357/03
 ç.-ma...çimidiñ 368/03
 ç.-ividim 79/22
 ç.-ividi 328/01
 ç.-iverdi 208/10

ç.-ivétip 287/08

ç.-ivalğan 174/23

ç.-ivalğanidi 31/03	410/04
ç.-ivalsimu 174/16, 391/24 ç.-mas	ç.-sun 156/08 ç.-sa 26/05
35/02, 212/13	ç.-ğan 309/21
ç.-midiñiz 100/13	ç.-ğandek 348/05, 371/01 ç.-ğanli...i
ç.-midi 97/05, 100/02,	305/25
131/15, 241/11, 350/03,	ç.-may 32/09, 188/20 ç.-miğan
380/06	204/15
ç.-midiñlar 248/04 ç.-	ç.-masli.....a 267/05
maymen 288/07 ç.-maydu	çi...ir- çıkarmak
314/21	ç.-isiz 80/17
ç.-misam 33/24 ç.-misa	ç.-idu 153/10, 325/04 ç.-idiğan
154/15	372/09
ç.-...um kelmidi 100/15	ç.-ip 17/23, 23/25, 62/14,
ç.-may 84/09, 154/13, 174/10,	63/03, 65/17, 122/19, 143/07,
175/11, 247/22, 332/26,	204/03, 228/18, 231/19,
363/15, 377/04	321/20, 326/07, 375/11 ç.-ipla 334/10
ç.-maydiğan 12/19	
ç.-maydiğanli...i 30/20	
ç.-miğan 23/10, 51/25,	
ç.-almidi 781/17, 113/25 ç.-	
ç.-maytti 34/25, 182/24,	
almiğan 194/25	
ç.-ivalma 321/25	
ç.-almay 64/15, 225/26,	
376/16	
ç.-almaydiken 23/10	
çi...ar- çıkarmak	
ç.-di 77/06, 173/05, 177/03,	
197/08, 263/09, 383/03 ç.-sila	

ç.-ip bér- 136/15 ç.-	388/20, 390/20
ip bol- 419/03	ç. bilen 173/18, 423/04 ç.+ni
ç.-ip ...oy- 253/15, 307/07	28/10
ç.-ip tur- 66/17	ç.+...a 11/25, 200/26, 252/19,
ç.-idiğanli...ini 132/04	254/02, 268/26, 286/21 ç.+im
ç.-ivet 198/08	293/01
ç.-ivérimiz 375/13 ç.-	ç.+i 73/02, 122/04, 175/12, 329/23,
ivétip 313/23	363/12
ç.-ivétiptu 190/20 ç.-	ç.+i bilen 285/20
ivetmigen 25/04 ç.-	çi...iş anlaşma, geçinme
almaydu 68/19	ç. +i 221/18
çi...iril- çıkarılmak	çi...iş- anlaşmak, geçinmek ç.-ip
ç.-ğanidi 22/06	ket- 75/08
çi...iriliş çıkarılma, çıkarılış	ç.-almaydu 221/04, 222/17
ç.+iğa	ç.-almaydiğanli...ini 222/16
193/02 çi...iriş	çi...iş...a...li... anlaşması kolay, uyumlu,
çıkarma, çıkarış	şirret olmayan ç. 8/08
ç. 163/07, 182/13, 186/08, 226/13	çi...ma... çıkmak
293/02	ç. 405/18
ç.+niñ	çila- batırmak, banmak, ıslatmak,
408/08 çi...iş	nemlendirmek
çıkma,	ç.-p 198/13, 226/26, 386/10 ç.-
çıkış	vétip 111/26
ç. 1/09, 23/13, 28/13, 48/21, 53/26,	çılan iğdegillerden , koyu kahve renkli bir
69/21, 322/19, 329/07,	meyve
335/01,	

ç. 103/21, 382/17 çilanlıkçılan	ç. 19/15, 74/22, 75/10,
ağacının bulunduğu yer	108/09, 225/12, 229/10,
ç.+ka 15/17, 15/26 ç.+lar	237/09, 353/11 çınar
328/16	çınar
çilek çanta, kova ç. 66/19	ç.+dek 91/16 çine
Çilili... Şilili	kase, porselen
ç. 346/15	ç. 29/07, 291/08 çini
çilla- seslenmek, çağırmak, davet etmek	kase, porselen
ç.-vat...andek 92/08 ç.-val	ç.+dek 6/15, 21/15 ç.+ni 5/25
233/09	ç.+si 380/09 ç.+large 233/20
çimçila... çimdiklenmiş	çinli... doğruluk, gerçeklik ç. 72/01
ç. 54/14	Çinovnik özel isim(eser ismi)
çimdim çimdik (tuz)	ç.+niñ 315/09
ç. 66/20	çiñ sağlam, sıkı, sabit
çimen çayır, çayırılık ç. 227/07	ç. 21/19, 21/21, 25/22, 39/08,
çimilda- utanmak, çekinmek,	39/15, 44/09, 56/16, 59/01,
utançtan yüzü kızarmak	
ç.-p 84/20	
c.-midima 295/06	
çimildit- gözlerini kıpırtırmak	
ç.-ip 271/14, 320/10, 320/24	
çimir (imir-çimir) göz kararması	
ç. 62/03	
çimli... çimlik, çim olan yer	
ç. 17/07, 79/26	
ç.+...a 232/26	
çin doğru, gerçek, hakiki	

89/18,	115/11, 116/21,	247/09, 247/11, 247/17, 342/10,
	150/17,	395/11, 412/01
169/10, 220/14, 257/10, 258/13,		ç. ...il- 247/20, 315/12 ç. bilen
259/03, 267/19, 267/19, 298/18,		394/02
305/03, 350/26, 368/25, 376/12,		ç.+niñ 342/11
378/06, 383/20, 386/20, 398/16,		ç.+ğa 7/07, 83/13 ç.+iñiz
418/21		346/13
ç.+ra... 251/01		ç.+i 41/07, 41/10, 46/15, 48/07,
çiñ...i çüş tam ögle zamanı		49/08, 70/21, 117/03, 218/12,
ç.+tin 233/15		230/09, 248/05, 250/06, 290/20,
çippide birden,		335/24, 342/17, 347/18, 351/03,
aniden		373/10, 393/23, 402/16, 415/07,
ç.1/14, 171/23, 190/03,		420/07
256/17 çirağ(f.) kandil, yağ		ç.+i bilen 91/25, 394/01 ç.+imu
lambası		66/06, 82/12, 126/15
ç. 12/24, 210/17, 254/20, 277/06,		ç.+ini 10/07, 11/05, 86/04, 151/05,
371/13 ç.+dek		176/25, 237/11, 271/01, 301/02,
6/19 ç.+niñ		328/17
419/18		ç.+iğa 222/06, 388/03, 394/05,
ç.+ni 421/16, 421/22		422/12
ç.+lar 109/12, 186/19		ç.+ida 84/18, 116/01, 392/13 ç.+idiki 3/01,
ç.+larni 128/23		81/17, 112/20,
ç.+liri 275/04,		113/02, 159/25, 418/01
410/08 çiray(f.) yüz,		ç.+idin 84/06, 177/25, 215/22,
sima, çehre		290/06, 300/15, 374/12, 388/15 ç.+lar
ç. 4/19, 7/14, 89/09,		212/13
199/02,		çirayli...(f.u.) güzel, güzellik

ç. 5/03, 6/20, 13/14, 13/16,	ç.+lirini 281/20, 358/20
13/23, 18/05, 18/16, 21/09,	çişle- dişlemek
32/25, 44/25, 73/09, 79/10,	ç.-p 84/05, 93/24, 134/04, 235/20,
99/04, 103/21, 103/24,	368/10, 381/17
104/02, 133/19, 135/16,	çişli- dişlemek
176/07, 179/05, 193/06,	ç.-gen 384/08
232/21, 233/05, 236/07,	çit basma, bir tür kumaş
237/01, 256/19, 262/20,	ç.+tin 254/05
276/06, 297/15, 302/17,	çiver çevik, eli çabuk
312/19, 314/20, 323/11,	ç. 228/22
328/13, 329/15, 337/04,	çivi... çubuk
343/07, 356/19, 357/02,	ç. bilen 110/14
395/18, 403/21, 420/19,	ç.+tek 98/05
423/04, 424/13	ç.+i 80/12, 319/13, 347/12,
ç. ...il- 72/21	373/10
ç.+ra... 8/21, 13/13 çiri-	ç.+iniñ 300/01, 360/18
kokuşmak, çürümek	ç.+ini 56/20, 115/12, 216/11,
ç. -gen245/24	222/10, 257/09, 284/12
çiriğ lamba, kandil ç.+i	ç.+iğâ bés- 115/12, 222/10,
246/16 ç.+ini 349/02	257/09
çirik bozuk, çürümüş, çürük ç. 214/13,	ç.+iğâ tég- 370/11
238/10	ç.+liri 25/01, 56/21, 66/07,
153/02, 235/14, 235/17,	383/18, 413/05, 419/21 ç.+liri bilen
çirmi- sarmak, kapamak, ç.-val 204/21, 336/22,	383/06 ç.+liriniñ 375/11
406/01	
ç.-valğan 114/22, 399/14,	
407/22	
ç.-valğanidi 34/18 çirt	
çıt, cırt (taklidi ses)	
ç. ...il- 275/22	
çiş dış	
ç. 199/25 ç.+im 360/16	
ç.+imni 284/14 ç.+iñni	
67/13	

çoğ	kor, köz	ço...un-	tamamen	inanmak,
	ç. 21/02, 113/24,		güvenmek,	teslim olmak; puta tapmak,
	381/10 çoğlu... kor gibi,		tapınmak	
	kıpkızıl		ç.-idiğan 272/17	
	ç. 197/13		ç.-up 154/06, 301/07	
çok	bir şeyi severken çıkan taklidi ses		ç.-ğanlar 37/12, 37/12, 37/13	
	ç.+ini 205/22		ço...unuş	güvenme, teslim olma;
çoka	ağaç yemek çubuğu ç.		tapınma ç. 37/04	
	306/12		ç.+i 37/05	
çokan	evlenmiş genç hanım			
	ç.+ni 264/12			
	ç.+lar bilen			
	218/03 ço.....i doruk,			
	zirve, tepe			
	ç.+ga404/11 ç.+si			
	215/02 ç.+siğa			
	118/23 ç.+liri bilen			
	87/14			
	ço.....ili...		doruklu, zirveli, yüksek	
	ç. 197/03			
ço...um	kesinlikle, kararlı			
	olarak, kökten			
	ç. 3/15, 85/21, 106/14, 127/20,			
	133/20, 142/03, 191/20, 216/04,			
	220/14, 249/09, 262/11, 264/22,			
	297/23, 316/10, 403/01, 409/11,			
	411/25, 428/07			

	ç.+ini 37/10			975
	ç.+idin 244/13			48/21, 54/15, 55/14, 57/25, 58/06,
ço...ur	çiçek hastalığından hasıl ola ı			68/05, 74/10, 75/14, 78/08, 80/19,
	izler, çiçek bozuğu			81/03, 85/04, 87/12, 87/14, 91/22,
ç. 138/20	ç.+liriñni 205/26			99/06, 103/13, 103/26, 108/01,
ço...uş	gagalama, gagalayış			116/20, 127/07, 133/22, 134/04,
				144/11, 147/10, 149/18, 149/20,
ç. 159/07				150/10, 150/11, 150/14, 151/15,
				160/16, 161/05, 168/02, 173/19,
çolpan	zühre yıldızı, çoban			174/19, 176/15, 214/04, 215/04,
				216/14, 217/09, 217/14, 217/20,
yıldızı				218/15, 233/04, 236/12, 245/02,
				245/15, 248/24, 249/20, 251/10,
	ç. 41/19, 307/07			256/17, 258/23, 262/05, 262/18,
				263/26, 266/20, 266/23, 268/15,
çoñ	büyük			269/10, 286/05, 287/24, 288/11,
				292/11, 293/03, 310/01, 313/26,
ç. 28/13, 33/05, 33/05, 49/04,				315/21, 316/13, 321/04, 324/21,
				325/03, 325/25, 327/11, 328/07,
51/05, 51/19, 57/18, 61/10,				330/02, 332/01, 334/07, 350/13,
				353/23, 355/07, 361/14, 362/23,
67/01, 67/03, 69/09, 74/18,				366/01, 384/19, 390/24, 390/25,
	80/10, 104/11, 120/26,			393/17, 394/19, 395/25, 398/06,
	122/12, 132/18, 142/05,			423/14, 423/21, 424/08, 412/10, 413/02,
	155/01, 160/26, 172/15,			
159/12, 254/17, 262/01	173/11, 176/11, 176/14,			ç.+ra... 213/09, 219/24, 354/12
	176/17, 185/20, 186/17,			
ç. ...il- 8/10, 318/21, 321/02, 326/06, +ra.	191/25, 194/20, 215/26,			çoñ...urlaştur- derinleştirmek
	239/05, 242/09, 244/07,			
64/14	244/16, 245/19, 246/08,			ç.-uşta 213/07
	247/07, 264/14, 264/22,			
ç.+midu 119/22, ç.+i 46/06,	264/24, 268/11, 286/01,			çoñ...urlu... derinlik
	302/07, 302/11, 313/04,			
175/12 ç.+lar 426/18	318/22, 332/11, 352/03,			ç.+...a 62/04
	365/07, 368/15, 376/05,			
ç.+larniñ 426/19, ç.+lar 397/20,	376/10, 398/04,			çoñlu... büyüklük, kibirlilik
	408/11, 410/01, 410/11,			
285/04 ç.+lirini 360/07	414/25, 416/23, 421/21,			ç.+tiki 45/09, 45/12, 45/17, 45/20,
	427/15			45/23, 45/25, 46/03, 46/04, 46/05,
çoñgo-sovét	ç. bol-özel isim 44/20, 71/18,			46/06, 111/22, 267/15
ç. 168/26				
ç.+ida 67/05				çoru... çarık
çoñ...ur	derin			ç. 191/07
ç. 2/25, 9/06, 26/10, 38/05,				çot
38/10, 38/15, 39/08, 40/09,				töt etrapı tosuk, içide urukliri bar bir hil
				hesablaş esvabi
43/25, 44/08, 44/09, 44/15,				ç.so...- (hata hesaplamak) 36/05,
				48/26

ç.+larni so...- (hata
hesaplamak)

35

2/21 çotka

fırça

ç. 70/08 ç.+larni(çotki)

70/06

çöçek hikaye

ç. 273/11 ç.+ke

89/02 ç.+tin

42/25

ç.+lerdeki 184/02	316/26 ç.+üm 304/16
çöçü- korkmak, korkudan titremek ç.-ydu	ç.+ler 306/15, 316/20
426/24	çök- batmak, çökmek, dalmak
ç.-ydiğan 255/21 ç.-ytti	ç.-ti 60/11, 92/13, 216/01,
58/16	357/09
ç.-p 178/14, 424/20	ç.-üp 62/04, 229/12, 324/20 ç.-ken 256/04,
ç.-p ket- 222/19, 360/08,	415/19
401/02	ç.-kenidi 392/16 çökür-
ç.-p tur- 80/19 ç.-gen	batırmak
248/02	ç.-üp 165/23
ç.-gendek 96/17	çökürüş batırma, batırış
çöçüre mantı	ç. 378/12 çöl
ç. 413/10	çöl
çöçüt- korkutmak, ürkütmek	ç. 233/10, 321/14 ç.+ni 107/26
ç.-ti 57/21, 67/15, 98/16 ç.-üp ...oy-	ç.+ge 29/13, 73/13 ç.+diki 98/07
81/11	ç.+ide 395/12
ç.-ivetti 335/24 ç.-üvetti	çöldere- terkedilmiş olmak,
398/26	ıssızlaşmak ç.-p 366/19
çöçütil-	çöm- dalmak, hayal kurmak
korkutulmak,	
ürkütülmek	
ç.-etti 132/09	
çögile- dönmek, dönüp	
durmak, çevirmek	
ç.-p 4/01	
çögün ibrik	
ç. 304/22, 316/24 ç.+diki	

ç.-di 331/08, 384/23 ç.-	ç.+lerni 235/11
üp 303/26	çöpçil sade, basit ç.
ç.-üp ket- 178/19	200/06
ç.-gen 115/02, 240/25,	çörü- atmak, fırlatmak
422/21,	ç.-p 58/14, 300/05, 405/14
429/08	çörgile- dönmek
ç.-gendek 254/18	ç.-p 87/21
ç.-genidi 20/10, 276/06 ç.-	çöri çevre
genliktin 115/17	ç.+sidi 336/17
çömdür- daldırmak, kaplatmak	ç.+sige 228/17, 254/17
ç.-di 164/16, 260/13,	çörیده- bir şeyin etrafını kuşatmak;
313/02,	bir şeyin etrafını dolaşmak ç.-p
425/02	158/09, 199/20
çömüç	çörime-çöçek komik hikaye ç.
ke	273/11
pçe	çörül- dönmek, dönüp durmak ç.-
ç.+ni 26/05, 26/06,	üpmu 391/04
179/21 çömüçle-	çörüvét- atmak, fırlatmak ç.-se
kepçelemek	354/18
ç.-p	çörüvétiş atış, fırlatış
25/10 çöp	ç.+i 56/09
ot,	çöyün dökme demir
bitki	ç.+dek 334/04
ç. 256/03, 415/21	çu...an bağırtı, bağırma, gürültü, yaygara ç.
ç.+ni 244/16 ç.+nila	2/02, 257/03, 406/22
240/22	çur...ıraş- cik cik edip ses çıkarmak,
ç.+larmu 1/07, 382/19	kuşların sesini taklid etmek ç.-ti

202/04, 357/10

çul-çul parça parça (olmak)

	ç. bolup két- 45/13, 45/14 çulti	ç. 48/10, 48/10, 48/10, 184/06,
	metal kesicilerin keskin yüzü	359/18, 360/12, 360/15 ç.+tek
	ç.+si bilen 395/01	91/12, 332/23
çus	hafif, havai	ç. kör- 21/22, 330/12, 359/17,
	ç. 69/07	360/06, 360/17, 360/19 ç.+te
çusi	bir tür haşarat, kene ç.+dek	125/12
	222/04	ç.+tiki 326/05, 326/12, 326/15,
	çuşlu... uygun, makul, münasip,	360/21, 381/19, 382/10
	gereken	ç.+ümge 263/03
	ç. 321/09	ç.+ümde 183/19
çuv-	parça parça etmek ç.-up	123/18, 126/22, 129/22,
	362/05	135/12, 136/15, 136/26,
çüce	civciv	137/07, 152/12, 159/12,
	ç. 26/07 çüçük	181/13, 190/13, 195/13,
tatlı, şekerli		205/11, 213/13, 222/11,
	ç. 384/14, 415/22	222/20, 229/11, 235/25,
çüçünge	ipekten	241/19, 244/12, 249/01,
	dokunan beyaz kumaş	252/15, 258/24, 267/22,
	ç. 227/07	295/12, 295/24, 298/22,
çümili karınca		299/15, 307/22, 320/20,
ç.+niñ 46/05 ç.+lerde		335/16, 335/24, 354/15,
276/08		360/22, 364/15, 372/10,
çünki(f.)	çünkü	381/06, 388/17, 390/02,
ç. 14/01, 26/18, 33/03, 34/09,		405/26, 410/18, 411/16,
47/24, 51/17, 55/22, 61/22,		429/10
62/08, 65/11, 70/11, 71/23,	çüprende	çer çöp, süprüntü ç.
77/15, 83/17, 97/03, 112/03,		173/13, 174/03, 256/21
115/08,	121/07, 123/01,	ç.+lerniñ(çüprendi) 352/06

çüş

düş, rüya

ç.+ümdimu 183/17

ç.+ümdiki 326/16

ç.+üñde 183/14 ç.+i

373/01

ç.+ini 258/09 ç.+ige

184/07

ç.+ide 141/06, 165/06, 326/08

ç.+idimu 187/02

çüş öğlen vakti

ç.+ke 89/13, 189/03

ç.+te 6/05, 28/21, 39/10, 227/26,

242/01, 381/15

ç.+tin 22/04, 34/26, 38/02, 104/17,

114/17, 138/07, 157/13, 165/25,

340/06, 345/22, 377/02, 421/05,

422/08

ç.+küçe 101/19

çüş- düşmek, inmek

ç.-üptu 192/25 ç.-tüm

380/19

ç.-ti 3/21, 23/13, 27/21, 39/17,

60/02, 124/17, 180/12, 198/03,

203/01, 234/16, 251/12, 253/11,

288/18, 352/15, 357/12, 367/13,

401/10, 409/15 ç.-

imen 161/09 ç.-isen

102/21

ç.-idimu 148/02

ç.-üp 27/02, 63/06, 83/07, 102/05,
128/15, 134/12, 138/08, 181/11,
189/21, 250/02, 317/01, 336/04,
336/14, 365/21, 371/15, 379/01,
396/06, 412/07, 413/01, 425/03

ç.-üp ket- 62/05, 122/05, 133/10,
224/07, 229/06, 360/16, 387/21,
420/14

ç.-üp ...al- 12/06, 27/04, 47/09,
59/13, 100/22, 181/14,
188/03,
193/21, 224/08, 247/12, 249/06,

259/24, 285/22, 296/02, 296/05, 298/22, 325/24, 367/21, 383/21, 414/04		ç.-di-de 112/23 ç.-dimu 32/11 ç.-üvat...an	351/06, 352/05,
ç.-üp	tur- 5/06, 134/01,	366/20, 401/15	
183/05, 300/09		ç.-üvat...anda 106/15	ç.-idiğandek
ç.-kende	103/23, 106/11,	184/19	ç.-üvaldi 281/07
232/14,	300/04, 356/03,	ç.-midi	104/16, 188/21,
385/01		246/13, 319/11, 340/12	
ç.-kendin 252/25, 384/04		ç.-meydu 159/15, 349/04	ç.-mise 64/02
ç.-mey 86/20, 293/23, 293/24, 367/21, 416/04		ç.-meydiğan 243/14	ç.-migenliki 64/24
ç.-ken 43/20, 70/21, 70/23, 86/19,	114/15, 125/13,	ç.-miganséri 104/18	
147/16,	176/19, 188/14,	olmayacak hayal kurmak ç.-ytti 184/08	
199/24,	256/06, 280/14,	ç.-ydiken 184/07	çüşen-
351/02,	353/08, 368/03,	anlamak	
371/24,	382/05, 395/01,	ç.-dim	292/12, 423/13,
401/21		424/05, 424/06	
ç.-kendenk	41/15, 49/12,	ç.-di 82/09, 113/01, 118/18,	
104/11,	113/14, 117/26,	165/05,	176/13, 283/13,
183/11,	186/23, 304/11,	333/06, 354/24, 384/04	
361/02			
ç.-kendenkla 12/02, 177/21	ç.-kenlikini		
376/18, 415/08	ç.-kenlikidin 35/20		
ç.-kenidi 253/10			
ç.-kili 31/10, 224/17	ç.-kini		
372/03			

ç.-du... 357/11	idu 154/01
ç.-sem 349/18 ç.-	ç.-etti 299/14 ç.-sıla
sün 48/01	48/13
ç.-mey 282/04	ç.-üp 65/09, 76/18, 119/25, 161/23,
ç.-gen 322/10, 412/10, 423/14	222/18, 237/06, 313/19, 410/21,
ç.-gendek 11/09, 47/13, 149/03,	425/18
169/23, 237/14, 308/17, 354/12,	ç.-gili 181/19 ç.-güçi
392/14, 423/20	130/06
ç.-midim 119/21 ç.-	çüşendürüş anlatma, anlatış
midimu 32/12 ç.-	ç. 58/12, 175/19 ç.+ke
meydu 428/02 ç.-	347/21, 414/09
meytti 240/26 ç.-	çüşeş düş görmek ç.+niğu
mise 75/21	184/08
ç.-misun 48/01	çüşin- anlamak
ç.-migen 65/09, 357/08 ç.-	ç.-imen 128/03
meyvatisiz 81/09	ç.-ip 19/04, 142/25, 226/06 ç.-ip
ç.-meptikenmen 102/18 ç.-	bol- 12/04
meydiğan 52/11	ç.-ıp két- 40/18
çüşençe düşünce	ç.-ip ...al- 37/22, 410/19 ç.-etti
ç. 61/04, 129/24, 152/15, 219/25	380/12
ç.+ler(çüşençi) 62/21,	ç.-idiğan 81/01, 81/07, 81/09
119/20,	ç.-idiğanli...iñizğa 97/14
129/16	
ç.+si	
(çüşençi)150/18	
çüşendür- anlatmak	
ç.-di 46/02, 362/14 ç.-	

ç.-ivaldim 289/02	ç.199/05, 289/17 ç.+ke130/15,
ç.-elmey 16/06, 362/18	181/04 ç.+i 199/04, 263/18 ç.+imiz
çüşiniksiz anlaşılmaz	217/20
ç. 138/22	çüşinişlik anlaşılır
çüşkün kederli, mahzun, hüzünlü,	ç.45/01, 286/10, 423/24,
üzüntülü, düşünceli	423/25
ç. 29/23, 103/19, 215/06,	çüştin keyin ikindi
346/09	ç.22/04, 114/17, 157/13,
ç. ...il- 181/10 çüşkünleş-	165/25, 340/06, 377/02,
kederlenmek,	402/14, 421/05
üzüntülü olmak, cesaretini	ç.+ki 34/26, 38/02, 104/17,
kaybetmek	138/07
ç.-ken 405/19 çüşkünleş-	çüşür- düşürmek, indirmek
kederlenmek,	ç.-di 17/10, 118/26, 162/14,
üzüntülü olmak, cesaretini	285/01, 421/13 ç.-imen 411/25
kaybetmek	ç.-mekçi 340/01 ç.-üñ 411/21
ç.-ip ket- 214/14	ç.-gili 411/10 ç.-mey 116/23
çüşkünlük moral bozukluğu, can	
sıkıntısı, düşkünlük	
ç. 396/23	
ç. bilen 249/06 ç.+ke	
110/17	
çüşlük öğlen; öğle vaktine ait	
ç. 22/06, 27/25, 111/14,	
116/14	
çüşiniş anlatma, düşünme,	
düşünüş	

ç.-üp 51/20, 61/17, 69/05, 153/04,
 163/06, 214/22, 231/12, 421/22 ç.-
 me 58/21

çüşürül- düşürülmek,

indirilmek ç.-di 344/12

ç.-üp 197/07

ç.-gen 73/19,

200/16 çüşüş düşüş,

iniş

ç. 172/08 ç.+mu

135/01

ç.+ini 352/09, 360/18

ç.+ke 96/05

ç.+kimu 303/18

D

44/02

d	alfabenin d harfi	dadil(f.)	korkusuz, yürekli,
d. 168/10, 414/16		cesur	
Daci	sinema filmi ismi d. 168/12	d.	47/01, 52/10, 218/15,
daci-	çekilmek, uzaklaşmak, dönmek	313/01	
	d.-di 420/13	dadüy	Çin'deki bir teşkilatın ismi d. 147/01
dad(f.)	imdat	d.+ge 146/23 d.+de145/26	
	d. 156/21, 320/05, 320/21	d.+din 146/06	
dada	baba	dadhorlu...(f.u.)	menfaatçilik,
d. 92/16, 92/19, 336/02		hak yeme	
d.+m	90/01, 230/15, 237/13,	d.	76/09, 172/06, 223/03,
360/16		284/15, 300/25, 356/06	dağ
d.+m bilen	38/13	kızgın, kızmış	
d.+mniñ	3/10, 89/21, 360/17,	d. 30/14	
367/14		dağ(f.)	leke, benek; yara izi
d.+ñiz(dadi)	237/22 d.+ñizniñ(dadi)	d.	58/21, 146/20, 226/26,
237/21 d.+si(dadi)	23/03, 57/22,	285/01, 322/08	
69/08, 70/17, 70/19, 70/25,			
92/02,	109/26, 230/19,		
313/20, 347/25			
d.+si bilen(dadi)	70/19, 90/14		
d.+siniñ(dadi)	71/20, 88/19,		
88/23, 88/25, 90/11, 90/15,			
92/20, 237/12, 237/17 d.+sini(dadi)			
90/12, 353/21 d.+siğa(dadi)	59/18,		
	92/13,		
223/02, 406/09 d.+sidin(dadi)			

d.+lar bilen 332/06	193/11,
dağda havada kalmak, başaramamak d.	208/18, 209/26, 427/18
77/14, 184/04	d.+sizin 234/13
dağdam geniş, açık,	dala kır, tarla; evin dışı, sokak d.
dosdoğru d. 293/08	91/04, 91/07
dağduğili... şenlikli, sevinçli, şatafatlı	d.+ğa 90/20, 90/22
d. 241/04,	d.+da50/24, 197/15
333/13 dahi(a.)	dalda siper, sığınak
dahi,	d. 394/15
önder	d.+ğa(daldi) 187/25, 255/11,
d.+miz 291/03	351/01
daim(a.) sürekli,	d.+si bilen(daldi) 188/18, 300/04
daima	d.+sida(daldi) 387/24
d. 75/23, 426/24	dali- uzamak, uzanmak d.-yip
daimiy(a.) sürekli,	90/23
daimi	dana(f.) etraflıca düşünen, ileriye
d. 15/14	gören, akıllı, hikmetli, bilge
daimli...(a.u.) devamlı, sürekli, her vakit,	d. 328/11, 355/03, 369/22, 409/22 d.+lar
sebat	424/06
d. 107/11, 120/25, 272/14, 407/07	danali...(f.u.) ileri görüşlülük, akıllılık
dair(a.) dair,	d. bilen 51/21, 409/07
ilgili d. 88/11,	dane(f.) tane
189/08	d. 4/12, 111/22, 217/15, 217/15,
dairi(a.) daire, kapsam,	242/17, 284/12, 312/01, 312/01 d.-dane
mıntika d.+ni 213/02	...il- 309/13
d.+de 346/18	danişmen(f.) deha, akıllı, bilge
d.+si 46/08, 116/08,	d. 110/05, 263/14, 356/09, 391/19 d.+ler

155/09, 195/03, 405/20

d.+larmu 106/21	d. 24/11
danişmenlik(f.u.) dahilik,	darañşit- tangırdatmak,
bilgelik	gümbürdetmek
d. 263/21, 314/19	d.-ip 58/22 darit-
Danko Gorkinin romanlarındaki bir	başa kakmak
kahramanın adı	d.-milap 363/16
d. +dek400/20 d. 400/26	d.-miliğandek 37/24 das(a.)
Danti Dante, yazar adı	tas, leğen
d. 220/08, 315/12	d. 24/10, 24/16 d.+niñ 25/22
dañ çan	d.+ni 24/02, 25/21, 25/22 d.+tiki 25/24
d. 82/02, 230/05, 247/03	d.+liriñlarni 23/26
dañgal kurumuş çamur parçası	dastan(f.) destan
d.+dek 63/24 d.+lar	d. 321/05, 408/08, 408/25,
1/07	409/15
d.+lar bilen 394/09 d.+larni	d.+din 408/15 d.+larni 358/14
395/02	d.+larda 141/10
dañli... ünlü, şanlı	
d. 164/14, 213/17	
dap def	
d. 58/21, 170/20, 206/16,	
317/21, 318/03, 318/13,	
321/16, 401/22 d.+mu	
321/19	
d.+ni 170/22, 321/11 d.+nimu	
171/13 d.+liridin 317/22	
dapçi defçi, def çalan d. 318/23	
darañ-duruñ	davul ve metal sesleri

d.+lirini	d.+tin 189/07, 189/16
408/07 dastiħan(f.)	davalġu- suyun çağlayarak,
sofra	güröldeyerek, coşarak akması
d. 106/22, 200/03, 316/26, 324/01,	d.-p 18/12, 239/12
328/21	d.-p tur- 107/02, 113/26
d.+ġa 233/20, 389/10	davalġuş çağlayış, coşma, güröldeme
d.+diki 8/26, 10/12	d. 18/13, 219/03, 410/24
daş büyük kazan d.	d.+larni 128/24
179/18	d.+...a 91/05
daşö(ç.)	davalin-(a.u.) tedavi edilmek, derdine çare
üniver	bulunmak
site d. 189/03,	d.-idiġan 355/14
297/18	davalit-(a.u.) ilaç vermek, tedavi etmek d.-ayli
d.+niñ 74/14, 283/02,	182/10
324/03,	davam(a.) devam
422/13	d. ...il- 6/02, 11/02, 11/19, 21/11,
d.+ni 426/05	32/13, 39/08, 40/11, 40/26, 43/13,
d.+ge 292/19	47/16, 77/17, 83/23, 84/02, 86/18,
d.+diki 328/15	97/10, 97/18, 102/23, 105/18,
d.+din 173/13, 173/17, 173/19	105/25, 135/02, 171/24, 172/16,
d.+side 288/23, 288/24	178/09, 185/07, 205/17, 220/19,
datlaş- paslanmak	248/20, 248/25, 274/25, 286/02,
d.-mas	286/22, 315/24, 317/26, 319/20,
150/17	326/19, 327/08, 341/01, 366/16,
davalaş(a.u.)	372/22, 383/20, 391/03, 423/12 d.+ini
tedavi	290/01
d. 285/24	d.+ida 292/25, 303/10

davamlaştur-(a.u.) devam
ettirmek

d.-di 64/19, 239/05, 292/10 d.-misa...				d.-rsen 328/19
419/08				d.-di 2/14, 10/25, 379/15
d.-uş...a 370/05 davamli...(a.u.)				d.-psen 294/11, 386/01
sürekli, devamlı				d.-ptu 184/17, 190/24, 243/16,
d. 154/07, 218/06, 303/06,				279/22, 320/08, 320/14, 320/18,
429/02				367/19
davamlı-(a.u.)	sürekli	hale		d.-ymen 20/21, 24/12, 29/12, 52/04,
gelmek, devam etmek				83/17, 85/18, 98/12, 102/09,
d.-idiğ an 127/18 d.-iverdi				368/09, 382/04, 424/04, 441/01,
132/21				205/23, 247/24, 250/04, 288/19,
davan(f.)	tavan,	yokuş,	dağ	303/02, 308/04, 409/03, 323/04,
boğazı, zirve d. 305/18				368/11, 411/16
davamlı-(a.u.)	devam etmek			d.-ysma 218/10, 119/05, 309/22,
d.-...an 279/19				364/12
Davidov	özel isim			d.-ysen 282/06, 1519/06, 364/11, 328/16,
d. 217/26				d.-ydu 47/08, 52/23, 86/22, 101/18,
d.+niñ 218/04				146/13, 146/18, 146/20, 232/03,
davli işin hakikati, kaidesi, yolu d.+lirini				282/11, 348/01, 349/12, 349/12,
299/14				392/01
davrañ çok övmek veya övünmek, yaygara				d.-ydu-de 185/21
d. 95/15, 365/25				d.-ymiz 15/09, 161/06, 182/06,
Dayüvcin	özel isim			291/07
d. 306/24				d.-y 295/01
de ki; ne de olsa; ama, fakat, ve, için				d.-ñ 21/25, 243/03
bağlaçlarını karşılar				d.-ña 42/20, 139/19, 168/24,
d.	44/20,	47/14,	70/06,	89/18, 94/13, 97/18, 101/07,
83/01, 86/11, 88/12, 93/23,				278/15, 301/11,
112/17, 112/23, 118/14,				101/18, 103/08, 105/11, 106/22,
120/11, 122/05, 125/11,				107/24, 110/05/24, 111/18, 112/23,
140/10, 142/12, 160/22,				114/19, 118/05, 118/24, 121/12,
				122/21, 182/24, 124/18, 128/21,
				d.-yıl 182/07,
				129/24, 132/05, 136/26, 137/06,
				144/20, 289/14,
				156/18, 161/17, 162/10, 162/25,
				d.-yiş kérek 214/25
				d.-p 3/20, 5/21, 8/10, 11/01, 12/07,
				13/09, 16/04, 16/05, 20/18, 22/09,
				22/14, 23/26, 26/06, 26/18, 29/09,
				34/26, 36/06, 41/11, 41/15, 44/02,

415/08, 418/09

de- demek, söylemek d.-vatimen

334/01 d.-vatisen 273/16

d.-vatisiz 240/16, 279/04 d.-vatidu

185/25

d.-rmen 108/16

d.-p çüşen- 82/09, 113/01, 118/18,

165/05, 176/13, 283/13, 322/10,

333/06, 380/12

d.-p çüşendür- 362/14

d.-p ekir- 209/18, 209/19 d.-p işen- 372/13

d.-p kel- 161/18, 161/20, 161/21,

161/21, 188/24, 227/15, 274/08 d.-p ket- 34/20, 365/05

d.-p ...al- 281/06, 302/04, 304/16,

323/04

d.-p ...ara- 39/05, 40/10, 48/15,

104/12, 104/13, 116/11, 130/10,

223/20, 238/22, 261/18, 303/16,

307/26, 341/20, 342/12, 406/10 d.-p ...or...- 368/01

d.-p ...oy- 230/19, 282/20, 326/13

d.-p oyla- 13/07, 38/20, 55/19,

61/20, 62/10, 81/11, 84/22, 86/10,

d.-p sal- 209/09

d.-p sora- 3/19, 74/26, 134/22,

161/02, 162/08, 299/10, 320/17,

368/17, 390/04

d.-p tovla- 70/09, 401/25

d.-p tur- 2/11, 105/14, 175/22,

187/03, 201/25, 310/05, 427/04

d.-p var...iri- 94/16, 189/02, 206/01,

313/14, 375/07, 419/14, 420/12,

421/22

d.-p

86/14, 95/22, 102/24, 132/26,
145/07, 242/15, 283/02, 284/18,
298/03, 336/04, 350/03, 370/13,
372/04, 374/20, 378/21, 385/11,
418/06

yür- 16/20, 19/24, 36/16,
42/16, 94/01, 122/15, 347/12,
379/09

369/16, 372/11, 380/08,
387/08, 389/02, 390/05,
391/23, 391/25, 391/26,
396/17, 408/13, 413/09,
414/08, 414/11, 415/10,
417/05, 417/14, 423/25,
425/09, 426/19, 427/12

d.-p ata- 50/21, 170/20,

171/04

d.-p ba...- 310/03

d.-p başla- 282/03

d.-p bil- 335/17, 353/11,

370/06, 397/18, 397/20,

414/04

d.-p ça...ir- 70/11, 122/09,

139/05

d.-p ç...- 79/22

d.-gen+(digen) 8/22

d.-gendila 52/03

d.-vat...an 295/05, 419/02

d.-ydigenmiz 325/08

d.-vat...anli...ini 50/12

d.-ydiğan	36/20, 94/02,	d. 46/21, 230/08, 351/04, 352/10,
118/08,	143/20, 145/26,	384/22, 392/11
187/12, 240/18, 391/15,	d.+de(de...i...i)	20/06, 256/17,
417/03	256/25, 308/11	
d.-ydiğanı 83/17, 409/11	d.+ler(de...i...i)	21/18
d.-ydiğanlar 265/09	d.+lerdek(de...i...i)	332/21
d.-ydiğanlı...iñizni 105/10	d.+liride(de...i...i)	393/15
d.-ydiken	127/10, 263/12,	de...i...ili...(a.u.) dakikalık
263/22, 328/20, 338/04	d. 422/20	
d.-yttim	23/06, 274/16,	del tam, aynen, uygun
377/21	d. 13/24, 14/12, 29/01, 55/03,	
d.-ytti 32/09, 50/12, 59/01,	56/02, 56/03, 62/16, 96/01, 110/17,	
84/13, 103/14, 154/11,	151/04, 151/07, 167/24, 171/10,	
174/08, 180/02, 281/03,	186/23, 187/26, 199/05, 212/07,	
318/19, 342/16, 363/16,	240/03, 240/10, 243/21, 245/22,	
388/06, 402/22, 408/06 d.-yttiğü	245/22, 249/12, 258/07, 285/06,	
398/05	291/10, 332/15, 338/04, 339/05,	
d.-valğanlı...i 359/07	deh...an(f) 351/03, 353/08, 392/03, 410/04,	
	412/13	
	d.+ğa 361/23 d.+lar 245/20	
d.-ptikenmen 373/21	dehşet(a.)	dehşet, korku d.
d.-ptiken 51/23, 56/01, 68/16,	146/03	
262/21, 327/02, 339/04 d.-meñ	dehşetlik(a.u.) dehşetli	
81/06	d. 50/09, 99/02, 110/14,	
d.-mesen 293/26 d.-misimu	125/18,	144/18, 188/13,
5/11	332/07,	401/09, 401/23,
d.-misiler 132/16, 389/20	402/19	
d.-msen	294/17, 307/08, dehşisiz(a.u.) alakası	yok; ilgisiz,
314/10, 314/15, 367/12 d.-msiz	dokunulmaz	
403/03	d. 48/01	
d.-vatmamdu 27/10	dekke-deşnam(f.)	uygunsuz bir
debdebilik(a.u.) gösterişli	hareket	ve iş yapıldığında

vurulan tenbih, uyarı, azar d.105/06

de...i...e(a.)

dakika

deli güçlük, engel, karışma

d. kil- güçlük çıkarmak, engel

olmak 47/13, 344/08

delisiz engelsiz

d. 53/11, 114/21

delil(a.) delil

d. 151/07 d.+i

292/21

delilli-(a.u.)

ispat etmek

d.-diñizmu 153/20

dem(f.) an, lahza

d. 1/13, 1/14, 8/15, 15/21, 15/21,

55/06, 55/07, 60/14, 82/05, 87/17,

101/26, 120/13, 120/15, 162/24,

164/17, 164/18, 164/19, 206/25,

206/25, 229/15, 233/24, 234/17,

245/02, 248/07, 255/14, 270/12,

270/12, 319/01, 323/02, 323/03,

343/12, 343/12, 343/12, 343/13,

380/04, 395/06, 403/09, 419/17 d.

bilen 66/01, 243/23, 314/06 d.+du

166/14, 166/14, 166/14

d.+mu 61/25, 105/09, 233/24,

419/17 d.+niñ 22/01

d.+da 330/07

d.+de 66/04, 227/04, 276/24,

287/06, 386/09, 399/03

d.+dila 24/07, 160/02

d.+lirini 397/10

dem(f.)	dinlenme,	21/09
istirahat d. 314/06		d.+ge 23/10
d. al- (dinlenmek, nefes almak)	161/23, 162/22, 264/05	d.+din 270/22, 291/18 d.+gimu 354/10
d. �l-(dinlenmek, nefes almak)	27/25, 69/22, 70/04, 162/03, 236/21, 330/11	d.+idin(deptir) 166/04 d.+ige(deptir) 174/03, 233/14 d.+imni�(deptir) 369/21
demalli.....a	hemen, �u dakikada	d.+ini(deptir) 128/26
d. 27/13, 180/26		d.+lirini 341/07
demli- demlemek		depter�e(f.) k����k defter
d.-di 386/09 demlik(f.u.)		d.173/07 d.+ni(depter�i) 173/09
anlık, bir anlık		derd(f.) dert
d. 187/25, 225/26, 357/21		d. 114/07, 114/12, 123/14, 124/13, 140/15, 158/10, 164/15, 207/18, d. 235/22, 316/12, 333/18, 351/07, 376/13, 376/22, 378/16, 380/21, 380/22, 380/23, 381/10, 386/19, 389/22, 395/24, 402/05, 404/10, 405/18, 407/02, 424/11
de� konuk yeri, konak, kervansaray, otel		
d. 223/14, 278/01, 279/10, 301/16, 378/10		
de�se- tartmak,	�l��p bi�mek,	
sanmak, kıyas kılmak		
d.-p 30/07, 134/08, 287/16		
de�se� �l�me, �l���		
d. 19/13		
depter(f.)	defter	
d. 44/25, 65/19, 69/24, 96/11, 173/05,	173/06, 173/20,	
357/06, 399/02, 403/13 d.+ni		

d.+ke 72/15	ağaç
d.+te 155/21	d. 32/02, 32/03, 154/15, 186/23,
d.+tin 407/22	198/02, 246/08, 332/15, 350/14,
d.+im 348/08	414/15
d.+iñ 322/04	d.+niñ 31/06, 97/12, 188/18,
d.+i 68/21, 111/12, 294/05, 353/11,	314/03, 382/09, 394/18 d.+ke
381/13, 385/14	191/10, 404/18 d.+tin 31/10,
d.+ini 69/19, 80/20,	94/08 d.+lerde 50/25
298/23,	d.+lermu 92/25
339/17, 353/11, 382/10, 418/21 d.+ige	d.+lerniñ 15/25, 17/11, 232/19,
8/04, 78/18, 144/17, 162/16,	232/22 d.+lerni 1/10
163/12	derem bir işi, isteği emele ulaştırma
d.+liriñni 422/02	sırasında oluşan kaygı, endişe
d.+lirini 12/01	d. 36/18
derdés(er)(f.u.) ağırlık, çetinlik, zorluk, derelik(f.u.)	ağaçlık, ağaçlı yer
baş	d. 382/12
ağrıtan iş	d.+ke 78/12, 282/21
d.	d.+te 236/20
368/08	d.+lerge 382/23
derdlik(f.u.)	derehzar(f.) ağaçlık, orman
d	d. 60/10
ertli	derehzarli...(f.u.) ağaçlık, ormanlık
d. 125/21,	d. 33/04, 233/01 d.+ni
339/24 derdsiz(f.u.)	415/19 d.+...a 28/18
dertsiz	derguman(f.) şüphe, tereddüt d.
d. 81/14	bilen 76/17
dereh(f.)	

derġezep(f.a.) öfkeli, kızgın, hiddetli d.+ke			d.+ge(derici) 89/08, 192/02,
191/17			231/11, 353/26
derhal(f.a.)	derhal,	hemen,	d.+de(derici) 104/05, 104/15,
geciktirmeden			130/02, 132/02, 365/06,
d. 3/13, 9/11, 9/22, 13/05,			376/05, 379/17 d.+sige(derici)
15/13, 24/01, 30/07, 31/10,			53/26
37/01, 46/18, 55/11, 57/09,			dericilik(a.u.) dereceli d. 210/05
61/04, 64/12, 71/19, 79/24,		dérizi(f.)	pencere
89/19,	111/19,	126/13,	d.+din 144/21
132/26,	135/03,	138/15,	derman(f.) derman, deva
157/07,	157/18,	163/06,	d. 78/18, 162/17, 163/12
172/09,	205/02,	222/06,	ders(a.) ders
223/06,	224/22,	229/06,	d. 27/09, 44/24, 46/11, 47/16,
230/13,	249/26,	250/08,	61/25, 62/15, 65/15, 74/09,
255/09,	266/15,	268/16,	79/22, 166/10, 170/22,
284/01,	296/07,	297/02,	173/23, 232/13, 245/06,
302/19,	303/03,	313/23,	270/17, 270/19, 272/13,
316/21,	317/02,	320/11,	356/21, 358/17, 359/14,
324/12,	326/15,	335/13,	375/02, 403/25 d.+mu 62/08
338/13,	341/11,	350/23,	
371/01,	381/23,	392/06,	
409/21, 420/02, 421/14			
d.+la 7/15, 17/02, 138/12,			
162/08,	242/06,	273/24,	
343/05 derice(a.)			
derece			
d. 58/01			

d.+niñ	170/11, 173/08,	d.+ni	158/12
	346/06,	d.+ğa	157/14, 212/20
359/14		d.+da	194/18, 219/02, 222/23,
d.+ni	45/01, 61/07, 61/11, 61/18,	244/14	
61/19, 62/10, 62/14, 62/22, 63/02,		d.+din	160/23
63/13,	104/17, 130/04,	derslik(a.u.)	dersle ilgili, derse ait, ders
	167/18,	kitabı	
270/15, 371/19		d.	180/24
d.+ke	61/22, 62/08, 62/23, 129/20,	dervazi(f.)	kapı
130/03, 161/15		d.+niñ	160/26
d.+te	175/09	d.+ñizni	100/25, 101/03 d.+sidin
d.+tin	63/05, 96/05,	28/13, 53/11, 162/07	
	103/23,	derve...e(f.)	hakikaten
189/21, 249/16, 346/03, 371/01,		d.	77/13, 128/02, 155/02, 173/22,
371/06 d.+tila		181/04, 272/16, 309/25, 342/12,	
75/16 d.+iñdin		345/03, 353/25	
272/25		derya(f.)	derya, nehir, deniz
d.+i	61/01, 129/15, 130/16	d.	257/18, 369/25, 396/04, 399/20 d.+dek
d.+ini	61/03, 62/07, 67/17, 129/23,	288/20	
130/11		d.+da	202/15 d.+din
d.+ige	129/19	59/06 d.+siniñ	125/17
d.+igimu	45/02	d.+sida	7/17
d.+idin	134/17, 138/08	des(f.)	sıkı, sabit
d.+imiz	46/07		
d.+ler	10/16		
d.+lerni	253/16		

d. tur- (sıkı durmak)118/09,	d.-geniken 220/14
222/08, 387/14	d.-valğandek 153/02 dessiș
deslep(f.u.)	en evvel, başta, ilk,
önce	çiğneme, çiğneyiș
d. 13/07, 18/17, 55/18, 77/17,	d. 220/14 dest(f.)
90/22,	el; sap
102/06, 102/18,	d. 304/02
116/16,	d.+idin 131/04, 380/23
133/09, 138/08,	deste(f.)
154/19,	deste, tutam
183/08, 184/20,	d. 321/23, 321/23, 322/02,
198/02,	322/02
198/15, 214/16,	desti
229/06,	çalgının sap kısmı
237/13, 238/02,	d.+sidek 353/01
242/02,	253/09, 254/13,
268/21,	273/18, 285/02,
286/20,	293/11, 296/19,destiki-destek kişiye derin bir duygu vermeyen,
306/25,	332/07, 334/03,
335/20,	340/06, 347/18,
356/01,	367/22, 382/22,destile-
385/10, 389/10, 398/22	destelemek, yığmak,
deslepki (f.u.) önceki, evvelki, ilki	toplamak
d.208/01, 363/04, 373/11	d.-p 4/15
demsiiyi(f.)	deșnam(f.)
sermaye	serzeniș, başa
d.+ni 365/25	kakma, tekdir, azarlama
desse- çiğnemek	d.+lar 164/06 deșt(f.)
d.-p 78/06, 178/22, 267/19 d.-p çi...-	çöl
160/23	
d.-p kêt- 375/17	
d.-p tur- 83/06, 113/15	
dessi- çiğnemek	

d.+lerni 233/10	deyiş, söyleyiş
d.+ide 135/25	d.+ke 361/13
detalaş ağız kavgası, münakaşa, tartışma d.	devi- söyleyivermek, deyivermek d.-dim
94/05, 159/18	333/09
detalaş- çekişmek,	devr(a.) devir
uzlaşmamak d.-maymiz 416/26	d. 26/23, 62/19, 151/20, 166/18,
detaliş- çekişmek,	166/19, 167/14, 297/03, 365/08,
uzlaşmamak d.-ip 118/14	365/16
devager(a.f.)davacı	d.+niñ 26/23, 316/09, 365/23 d.+ni
d. 285/21,	166/08
416/09 devér-	d.+de 180/19, 302/10 d.+diki
söyleyivermek	216/18
d.-diñ 158/23 d.-	d.+i 54/18, 128/10, 160/13, 166/13,
ey 65/08	239/21, 302/09, 302/10 d.+iniñ
d.-memdu	286/16
210/03 devet(a.)	d.+ini 166/17 d.+ige
davet	18/05 d.+ide 240/11
d. 149/23	d.+idiki 302/06
d. ...il- 251/05	d.+imiz 128/08, 160/12
d. bilen	d.+imizge 365/20 d.+imizde
106/20 devél-	300/21 d.+liride 220/10
demek, söylemek	devre- dalga gibi coşmak, dalgalanmak d.-p
d.-ip 409/11	24/03, 191/25
devét- demek, söylemek d.-	dez yarılan, çatlayan, çatlak
ti 365(04	
d.-iptu	
209/23 devétiş	

d. 21/15	139/20,	139/25,	140/01,	140/04,
d. ket- çatlamak 274/02	140/11,	141/14,	142/01,	142/13,
dezmāl(f.) ütü	142/18,	142/23,	143/01,	143/04,
d. ...il- 5/05	143/08,	147/19,	150/06,	151/04,
dezmāllan-(f.u.) ütülenmek	151/21,	153/11,	153/18,	154/02,
d.-ġanidi 237/02	156/02,	157/21,	159/10,	160/18,
dé- demek, söylemek	161/07,	161/23,	163/21,	166/05,
d.-de 93/23, 199/13	166/17,	167/19,	167/23,	168/09,
d.-di 3/04, 3/07, 3/09, 6/06,	168/21,	169/12,	170/03,	171/17,
6/08, 6/11, 9/05, 9/15, 11/01,	173/16,	174/14,	175/08,	177/06,
11/06, 11/08, 11/19, 14/20,	180/15,	183/01,	183/12,	183/13,
15/10, 15/13, 16/10, 16/16,	184/14,	185/04,	185/11,	192/01,
16/21, 17/13, 17/23, 18/01,	195/04,	198/16,	198/26,	199/16,
20/14, 21/06, 21/23, 23/06,	201/08,	201/16,	201/22,	202/12,
25/14, 28/02, 28/07, 29/17,	204/13,	204/18,	204/24,	205/06,
29/24, 31/24, 32/03, 32/18,	205/16,	205/22,	206/19,	206/21,
33/11, 33/25, 34/20, 34/23,	207/04,	209/16,	210/02,	210/25,
35/05, 35/08, 36/22, 37/08,	211/07,	212/03,	212/25,	219/20,
37/17, 37/22, 38/06, 39/03,	223/02,	223/10,	223/15,	223/25,
39/17, 39/22, 39/25, 40/09,	224/11,	224/13,	227/17,	227/24,
40/21, 41/22, 42/11, 42/20,	228/02,	228/06,	228/24,	229/19,
42/25, 44/13, 44/16, 45/08,	237/03,	237/07,	237/17,	237/21,
45/15, 45/19, 47/03, 52/02,	238/04,	238/20,	242/22,	242/24,
52/22, 52/24, 53/08, 53/16,	243/04,	243/06,	243/09,	243/11,
53/24, 54/03, 55/13, 56/13,	244/03,	244/18,	244/23,	246/04,
56/24, 63/12, 64/19, 65/03,	246/09,	247/23,	248/08,	248/11,
66/20, 73/26, 74/03, 76/14,	250/12,	250/17,	250/19,	256/06,
76/18, 76/25, 77/05, 77/10,	258/13,	259/16,	266/12,	267/17,
79/22, 79/25, 80/04, 81/06,	268/18,	269/03,	269/15,	271/11,
81/20, 82/06, 83/21, 85/13,	272/05,	272/10,	274/05,	274/13,
85/24, 85/26, 86/06, 86/13,	274/15,	274/24,	275/08,	275/10,
86/18, 89/20, 89/23, 89/26,	275/13,	277/25,	278/01,	279/05,
90/03, 92/15, 93/18, 93/26,	279/10,	279/13,	279/20,	279/23,
96/15, 97/01, 100/11, 100/14,	281/13,	281/15,	281/20,	282/10,
100/15, 100/18, 100/19,	282/17,	283/03,	283/07,	283/10,
100/26, 102/12, 102/16,	284/20,	285/10,	287/07,	287/15,
105/17, 105/24, 106/13,	287/18,	287/21,	287/26,	288/20,
106/20, 107/16, 107/17,	288/22,	289/08,	289/09,	289/12,
107/18, 110/12, 111/21,	289/14,	289/17,	289/21,	290/01,
111/26, 112/10, 117/04,	293/19,	293/26,	294/13,	294/21,
117/10, 117/18, 118/21,	295/02,	296/08,	297/21,	298/01,
119/03, 119/05, 119/21,	300/16,	300/25,	301/05,	301/23,
119/24, 120/02, 120/21,	302/04,	302/08,	303/03,	303/08,
120/23, 121/17, 121/19,	303/15,	303/20,	305/15,	305/17,
121/24, 121/25, 122/01,	306/06,	306/12,	306/14,	306/21,
122/06, 122/10, 122/14,	307/02,	307/08,	307/19,	308/21,
127/16, 127/19, 129/13,	308/24,	309/03,	309/09,	309/13,
130/15, 130/21, 135/02,	309/19,	309/22,	310/03,	310/03,
136/14, 139/14, 139/19,	310/13,	310/17,	310/21,	310/26,

			0
311/12,	311/21,	313/05,	d.-diñiz 153/26, 273/23, 333/25,
313/11,	313/18,	314/01,	348/26, 361/22, 378/15
314/04,	314/06,	314/14,	d.-diñizma 347/20
314/22,	315/02,	315/14,	d.-diñma 294/12
315/23,	317/07,	317/13,	d.-geç 20/24, 248/02
317/17,	317/25,	318/07,	d.-gen 6/04, 12/02, 13/20, 14/05,
318/09,	318/25,	319/05,	22/06, 23/05, 29/20, 30/18, 38/08,
319/08,	319/14,	323/22,	40/17, 40/26, 43/10, 43/14, 44/14,
324/12,	324/16,	324/26,	46/08, 46/19, 47/13, 51/03, 53/10,
325/15,	325/25,	326/01,	54/01, 54/22, 55/12, 55/15, 56/02,
326/26,	333/04,	333/19,	56/03, 58/05, 58/15, 64/05, 66/13,
334/21,	334/24,	336/02,	67/01, 67/13, 72/04, 72/22, 77/05,
338/21,	339/13,	341/24,	81/13, 85/04, 90/ 7, 97/20, 101/22,
342/02,	343/03,	346/08,	102/21, 107/13, 107/23, 110/01,
346/12,	347/08,	347/11,	112/02, 113/23, 114/04, 117/25,
347/14,	348/08,	348/23,	118/24, 120/08, 123/12, 129/05,
349/04,	349/14,	349/23,	134/19, 136/02, 136/15, 140/22,
350/12,	357/13,	360/05,	143/24, 144/26, 145/05, 145/13,
360/13,	361/16,	361/19,	146/01, 146/02, 149/03, 149/07,
362/10,	363/20,	364/14,	152/07, 152/11, 152/20, 152/22,
364/21,	364/25,	366/10,	154/15, 159/15, 15916, 15916,
368/19,	368/23,	370/22,	164/02, 168/13, 168/23, 172/17,
371/08,	371/16,	373/22,	174/12, 176/10, 179/05, 179/06,
373/26,	374/18,	374/24,	180/16, 182/15, 184/25, 189/11,
375/10,	377/18,	377/21,	189/13, 189/14, 192/25, 193/17,
378/11,	380/03,	385/03,	197/08, 205/10, 205/21, 207/02,
385/08,	385/22,	386/18,	209/06, 209/10, 211/01, 212/16,
386/22,	387/02,	388/26,	214/13, 215/09, 217/19, 217/21,
389/03,	389/08,	389/14,	218/08, 219/07, 221/24, 222/15,
389/20,	389/25,	390/15,	222/17, 222/21, 231/03, 231/23,
391/10,	392/07,	403/03,	234/02, 234/13, 234/25, 237/18,
408/25,	409/03,	410/23,	238/09, 242/13, 245/18, 246/20,
411/14,	411/19,	411/25,	247/25, 247/25, 250/09, 255/08,
412/17,	412/21,	413/02,	256/21, 258/19, 261/22, 268/24,
413/07,	413/19,	414/22,	272/16, 275/16, 278/21, 279/07,
416/03,	416/05,	416/17,	280/16, 283/06, 283/21, 284/14,
416/19,	416/25,	417/06,	287/21, 287/22, 288/19, 289/01,
419/07,	419/23,	420/01,	289/21, 293/26, 294/16, 294/21,
421/10,	422/11,	422/16,	295/07, 295/11, 296/22, 297/18,
423/01,	423/10,	424/21	297/20, 298/18, 302/06, 302/09,
d.-di-de 20/21, 21/26, 118/14,			302/24, 307/13, 307/23, 311/03,
120/11, 160/22, 178/14,			312/02, 314/04, 314/07, 315/06,
204/22, 255/12, 282/06,			315/06, 315/06, 315/07, 315/25,
283/22, 350/26, 396/21			317/11, 318/06, 321/07, 326/05,
d.-dim 11/14, 87/03, 244/17,			327/16, 328/10, 337/03, 340/19,
347/21			343/11, 348/04, 348/11, 350/13,
d.-diñ 319/03, 422/16			350/15, 352/16, 356/12, 357/16,
			358/21, 360/12, 363/12, 363/17,
			367/10, 368/17, 369/06, 373/24,

374/22, 377/04, 382/07, 385/19, 389/15, 390/08, 398/22, 402/01, 403/19, 404/15, 405/23, 409/26, 410/09, 412/26, 414/15, 417/19, 418/20, 420/11, 425/06, 427/22	d.-gende 46/03, 75/06, 162/22, 165/15, 187/16,	209/14, 218/11, 308/06, 317/05, 327/04, 352/19, 404/19	
191/02, 307/23, 316/11		d.+ler bilen 273/05	
		d.-genlerdin 193/16, 289/16,	
		404/22, 404/25	
		d.-genlermu 72/02	
		d.-genlerni 34/14, 175/15, 206/09,	
		216/22, 226/05, 231/18, 390/20,	
		390/22, 404/01	
		364/06,	366/02,
d.-gendek	12/22, 13/01,		373/07,
13/15, 18/10, 24/12, 27/10,		386/16,	393/24,
28/13, 40/06, 40/08, 48/18,			398/24,
49/17, 51/08, 54/10, 56/18,		409/04, 412/23, 420/21 d.-	
62/06, 62/21, 66/16, 67/19,		gendi 75/01	
67/23, 68/14, 69/15, 73/13,		d.-gendin 180/16, 261/22 d.-	
79/18, 80/12, 81/22, 100/05,		genge 276/18, 276/18 d.-	
101/25,	120/16, 121/21,	gengimu 360/12	
126/14,	137/15, 144/16,	d.-genġu	135/01,
149/09,	153/03, 154/25,		221/06,
163/26,	184/11, 193/06,	258/22, 263/09	
194/17,	199/18, 205/24,	d.-genidi 51/23, 55/26, 75/02,	
213/03,	215/11, 216/03,	75/17,	107/20,
219/14,	223/24, 236/14,		107/22,
248/15,	248/19, 249/23,	185/20,	194/13,
253/09,	271/23, 278/22,		245/11,
280/22,	281/02, 285/22,	261/08,	337/05,
294/19,	296/02, 299/07,		350/07,
307/01,	309/26, 316/05,	426/03	
326/18,	335/21, 337/12,	d.-genidiñ 145/16 d.-	
337/18,	340/10, 346/21,	geniken 390/07	

d.-genler	71/22,	111/12,	d.-genlernimu 171/01, 174/21
147/21,	153/09,	153/15,	d.-genlerniñ 222/14
			d.-genlikimu 100/23
			d.-genlikini 102/10
			d.-genliri 99/09, 129/15
			d.-genmidiñiz 412/25
			d.-genmu 184/06
			d.-genni 32/01, 148/01, 289/11
			d.-genniçu 278/13
			d.-gennimu 318/09
			d.-gennin 127/21
			d.-genniñ 40/07, 148/02, 272/12,
			273/04
			d.-genniñmu 129/04, 339/21
			d.-giçe 185/26
			d.-gili 37/06, 42/19, 158/26173/18,
			205/01, 220/01, 285/14
			d.-gilimu 173/06
			d.-gin 25/19, 317/13
			d.-ginçe 131/02
			d.-gine 6/11, 29/17, 183/19, 184/02,
			185/21, 250/19, 288/22, 293/22
			d.-gini 64/05, 260/11, 350/02,
			351/13
			d.-giniçe 47/14, 65/19, 178/18,
			252/11
			d.-ginidek 192/20

d.-ginin 15/04

d.-giniñ 314/23

d.-giniñiz 89/26, 119/03, 266/12,

377/24

d.-güçe 93/13, 163/08, 280/03,

323/10, 332/22

d.-güdek 24/15, 128/07, 129/18,

131/10, 281/25, 403/12 d.-

i 183/20

d.-gülük 84/25

d.-me 38/18, 179/10

d.-mek 46/06, 152/16, 201/21, 211/19, 215/07, 226/18, 320/13, 354/16, 354/16, 365/16	d.-señ 118/04, 210/12, 295/02, 295/21, 312/14, 314/20, 315/14 d.-señla 285/09 56/18
d.-mekçi 33/17, 76/08, 81/09, 142/06, 154/02, 211/17, 211/19, 216/18, 274/14, 312/21	d.-misem 324/03 d.-misimu 7/02, 23/20, 41/14, 56/07, 78/19, 84/13, 114/20, 125/04, 169/13, 190/12, 353/07, 380/08, 393/25, 418/16
d.-mekçidek 47/10 d.-mekçimen 274/18 d.-mekçimu 36/13, 382/04 d.-mektur 159/18, 215/09	d.-misiñizmu 98/21 d.-se 11/26, 22/14, 36/24, 58/21, 107/15, 158/26, 159/13, 161/08, 170/20, 174/04, 193/07, 210/03, 218/22, 219/09, 219/12, 294/01, 305/05, 305/06, 318/03, 318/03, 318/04, 349/14, 373/21
d.-vidim 121/23, 326/04, 387/02 d.-vidi 12/03 d.-memdu 349/14 d.-memsen 147/20, 216/03 d.-memsiz 75/04 d.-mey 30/17, 294/26, 347/21 d.-meyçu 294/13	d.-sem 111/23, 265/09, 283/16, 324/03 d.-semmu 326/02 d.-sen 185/19 d.-senlermu 107/20
d.-meymen 210/03 d.-midi 82/07 d.-midimğu 37/03 d.-midimmu 48/18, 364/05 d.-migen 124/16 d.-migendimu 245/17 d.-migenmidiñ 6/01 d.-migin 207/13, 207/15 d.-miğini	

d.-señlar 289/14, 306/26, 318/20

d.-señlermu 107/21 d.-

siçu 185/26

d.-sila 75/06, 238/08, 271/19 d.-

simu 390/01

d.-siñiz 279/13, 371/12 d.-

sun 308/25, 309/01 d.-

vatisen 289/08

d.-vidi 201/03

d.-vidim 100/17, 242/24 d.-

ydiğansen 185/11

d.-yelmey 312/21

d.-yelmeymen 137/02, 364/14 d.-

yelmeytti 299/15

d.-yelmidi 71/14

d.-yilgen 14/18, 223/20 d.-

yilmigen 14/18

d.-yilse 257/24

d.-yiş 174/09, 181/17, 241/13

d.-yişini 121/13, 134/20, 237/05,

251/04, 271/14, 427/06

d.-yişke 107/24, 107/25, 137/05,

209/13, 214/05, 216/10, 427/09 d.-

yişti 108/03, 250/21

déh...an(f.) çiftçi

d. 146/01, 148/04, 245/18, 264/10

d.+niñ 245/12, 308/08

d.+lar 56/25 d.+larmu

274/06

d.+larniñ 149/25, 305/18, 367/02

d.+larniñmu 191/06

d.+lardin 245/23

déh...ançili...(f.u.) çiftçilik

d. 197/07, 329/14, 346/01, 377/02,

382/13, 393/21, 394/08, 422/14

déliğul ikilemde kalan, kararsız

d. 239/13

déliğullu... ikilemde kalma hali,

kararsızlık

d. 134/07, 136/03 d.

bilen 386/22

dém an lahza

d.+ide(bir anda, o anda) 9/26

dém istirahat

d.+ini al- (dinlenmek, istirahat

etmek) 229/23

d.+ini bés- (nefesini açmak),	45/10, 88/02,		
340/21	104/20,	114/23,	115/01,
d.+iñizni 229/17	185/06, 232/08, 341/26		
démetlik bir demetteki	d.+din	113/20,	139/01,
d. 179/13	170/02,	183/04,	185/04,
déñiz deniz	186/04,	224/19,	224/22,
d. 108/01, 242/18 d.+dek	399/01		
258/22 d.+niñ 288/11 d.+ġa	d.+ge(dérizi) 269/06 d.+dinmu(dérizi)		
245/15 d.+da 425/08 d.+ida	238/10 d.+si(dérizi) 50/05, 342/21,		
50/08	401/02		
dép def	d.+sini(dérizi) 188/14 d.+lerdin(dérizi)		
d.+iñni 318/01 d.+iġa	275/04 d.+liridin(dérizi) 210/18		
301/14	dés tas, kap d.+iġa 25/02		
dérek bir yerden, bir kişi ya da olay hakkında	d.+imde 25/14		
alınan haber	déssirtatsiyi	mezuniyet tezi	
d. 325/11, 358/15 d.+ini(dérik)	d.+si 167/25		
412/23			
dérize(f.) pencere			
d. 4/14, 8/24, 45/13, 60/06,			
60/08, 60/10, 60/12, 77/16,			
82/21, 87/20, 105/17, 106/15,			
115/21,	122/23,	134/01,	
138/17,	144/23,	170/06,	
170/14,	171/04,	268/15,	
346/19,	357/12,	370/03,	
397/06			
d. bilen 267/09, 399/09 d.+niñ(dérizi)			

déveyle-	tehtid etmek,	d.-gendekla 37/15 d.-
zorlamak d.-p 417/04		vidiñiz 45/17
dévi dava, mesele		d.-misimu 237/09
d.+si bilen		diagnoz? teşhis
235/04 déyerlik		d.+ni 40/26 d.+i
söylenmesi gerekli		181/24
d.		dicornilik? nöbetçilik
408/10		d. 165/25
déyil-		didar(f.) yüz, surat
denilmek		d. 260/11
d.-gen 55/02 d.-		didarlış-(f.u.) yüz yüze görüşmek d.-iş
se 54/04		70/19
déyiliş denilmek d.+ke		dikin- dikilmek, dik bakmak
14/18		d.-ip tur- 154/02, 274/20
déyiş deme, söyleme d.		diklamatsiye ezbere söyleme
404/11 d.+niñ		d. il- 179/08, 247/08
427/09 d.+ke		diktatura(r.) diktatörlük
427/07		d. 50/14
d.+iñiz 98/22, 98/23		d. bilen, 132/11
d.+i bilen 201/12		di.....et(a.) dikkat
déyiş- konuşmak, söyleşmek d.-		d. 46/09, 114/25, 139/18, 175/04,
ivatidu 369/11		244/24, 320/10 d.
d.-ti 161/03		bilen 292/02
d.-ip 170/06, 401/13 d.-		d.+ini(di.....it) 228/25, 242/11,
migen 254/12		298/19, 337/10, 423/08
di-	demek, söylemek d.-	
gendek 4/14		

dil(f.) gönül	d. bilen 87/10, 164/11,
d.+ni 91/12 d.+ğa	204/03, 206/08, 225/12
20/02	dimiğ(a.) burun
d.+imğa 349/02, 404/16 d.+iñ	d.+i 295/24
344/20	d.+ini 52/24, 371/22, 416/22 d.+ida 55/13,
d.+iñğa 417/20	183/16
d.+i 41/05, 58/20, 91/08,	diniy dini, dinle ilgili
111/01, 134/09, 198/09,	d. 167/01, 167/02 diñ
198/10, 206/06, 273/05,	hassas, duyarlı
372/05, 381/07	d. 170/07, 173/25 d. ...il- 245/09
d.+ini 165/10, 389/23 d.+ida	diñgil hem dik, hem uzun d. 148/09
369/22	diñgiy- dik hale gelmek, dikleşmek, dimdik
dilazarli...(f.u.) gönül acısı	durmak; ayaklarının ucuna basarak
d. 59/09	yükselmek, parmak ucuna
d. bilen 81/03	basmak
dildar(f.) sevgili, yar, dost	d.-ip tur- 203/10 diññide
d. 203/24	derhal
dildaş(f.u.) yakın, sırdaş	d. 96/17, 222/19, 279/02,
d. 9/08, 36/23, 56/08	424/19
d.+i(dildiş) 407/07	
diliğeste(f.) gönlü yaralı	
d. 351/12, 380/17	
dilizarli...(f.u.) gönül acısı	
d. 35/13	
dilkeş(f.) neşeli	
d. 367/15 dilkeşlik(f.u.)	
neşelilik d. 311/04	

dirdiy- titremek	209/11
d.-ip tur- 51/05	dogmiçilik(r.) doğmacılık, doğmatizm b.
dit güzelliği anlayış ve zevk	174/05
alış	doğtur(r.) doktor
kabiliyeti, akıl, idrak, kavrayış	d. 40/19, 40/22, 120/04, 185/20,
d. bilen 228/20, 229/09	185/21, 189/09, 353/02, 353/15 d.+niñ
d.+ini 227/09	181/23, 189/08
divan(f.)	d.+ğa 185/16, 185/19 d.+da
ka	352/15
nepe d.+ğa 65/22	d.+din 340/07
divane(f.) deli,	d.+lar 188/10, 347/25, 354/16,
dilenci d. 193/16	362/03
d.+ğa(divani) 204/09	d.+lar bilen 347/23
divi dava	d.+larniñ 182/12
d.+si 376/20,	doğturhani(r.f.) hastahane
392/22 diyanet(a.)	d.+da 23/07
dindarlık	d.+din 40/22, 161/14, 189/18
d. bilen 48/22	d.+siniñ 188/11
diyanetlik(a.u.)	d.+siğa 340/07
dind	d.+sida 189/05, 189/11
arlık	doklat(r.) 241/10, 135/02, 135/02, konferans
d. 341/19	d.+ni 156/09
diyar(f.) diyar, el,	273/14, 377/12, 268/15
ülke d.+diki 399/20	do... tehdit, gözdağı
diyek direk, dayak d.	d. kil-(tehdit etmek) 224/11,
238/16	
dogmatizm(r.) doğmatizm d.	

do...a... prinç, fasulye türü bakliyatın kabuğu	dol...unlu...	dalgalı
d.+...a 218/26	d. 202/13, 311/06, 321/16	
do...muş köşe	domila-	yuvarlamak
d.+ığa 137/18, 336/13 d.+idiki	d.-p 401/04	
191/10	domilit-	yuvarlatmak, zorla
do.....ida hemen, o anda d. 36/21	yuvarlamak	
do...ur- çarpmak	d.-ip 420/15 domla-	
d.-up 187/22	övmek	
do...uruş- çarpışmak;	d.-p 203/15	
karşılaşmak	domsay-	somurtmak, suratını
d.-up 55/10, 418/16	asmak	
dola çıkar- karşı çıkmak, itiraz etmek d.-di	d.-di 349/11	
77/06	d.-ğandek 317/07	
doli omuz	domsara-	somurtmak, suratını
d.+siğa 317/14	asmak	
dol...un dalga	d.-p 237/03	
d. 49/04, 49/05, 225/20 d. bilen	domsiy-	somurtmak, suratını
242/18	asmak	
d.+dek 49/06 d.+niñ		
225/20		
d.+i 12/25, 125/14, 125/18,		
202/09		
d.+ini 296/16 d.+ida		
135/08 d.+larni 290/15		
dol...unliniş	dalgalanma,	
dalgalanış		
d.+i bilen 340/24		

d.-ip 268/02, 272/04	dos(f.) dost
Donkihotluk	d.+tek 31/22
Donkişo	doska(r.) sınıf tahtası
tluk d. 160/20	d.38/13
doñğa...	dost(f.) dost
kam	d. 4/16, 4/22, 26/02, 32/26, 39/15,
bur	44/03, 58/24, 106/22, 109/08,
d. 255/17	136/02, 193/17, 244/19, 255/04,
doppa yazlık baş giyimi, takke, şapka d.	332/19, 341/20, 353/11, 422/08 d.+niñ
227/07	43/26, 48/14, 194/10,
d. +m 374/21 d.+ñni	424/10, 425/07 d.+ğa
201/05 d.+sini(doppi)	48/14 d.+tin 424/07
218/11	d.+um 39/18, 122/24, 123/03,
doppili... takkeli, şapkalı	144/26, 145/10, 147/09, 148/12,
d.	148/24, 149/12, 160/18, 190/07,
5/08 dora	194/07, 205/23, 260/14, 260/17,
ilaç,	262/05, 262/17, 265/07, 313/21,
deva	328/04, 329/24, 369/14, 370/01,
c. 270/19, 398/01	403/18, 403/25, 404/13, 405/06,
d.+ñiz(dori) 101/12	405/17, 406/03, 406/12, 407/05,
d.+si(dori) 67/19, 275/09, 338/16,	423/12, 425/01, 425/22, 426/08,
340/26	428/03
dora- taklid etmek, izinden gitmek d.-	d.+umniñ 313/20
p 43/19, 164/19	d.+umni 34/26 d.+umğa
d.-ydiğan 159/14	406/26
dori- taklid etmek, izinden gitmek d.-	
yalmeysen 121/09	

d.+uñ	149/15,	196/04,	dostane(f.)	dostça
265/13, 330/14, 370/06	d.+uñniñ		d. 204/14, 225/08, 225/19	
124/17	d.+iñizmu	52/17	dostlu...(f.u.)	dostluk
d.+iñizniñ	57/04		d. 1/02, 40/13, 40/19, 49/01,	
d.+i	2/06, 119/08, 367/22,		55/18, 57/16, 58/13, 72/04,	
	83/18, 127/17, 127/19,		403/23, 429/12	
398/25, 408/26, 411/15	189/05, 193/06,			
	193/15, 193/18, 193/22,			
d.+iniñ	193/23, 193/24, 193/25,		d.+niñ 84/24, 195/13, 330/03	d.+ni 56/09,
	193/26, 198/22, 253/22,		58/13, 127/09,	
267/09, 261/17, 386/19,	406/20,		399/23, 423/20	
422/12				
d.+iğa	136/01, 402/12		d.+...a	149/22, 322/06
d.+idin	108/13, 136/05,			
386/14	d.+imiz	40/13		
d.+lar	84/23, 106/21, 425/09	d.+lar		
bilen	9/06			
d.+larniñ	58/20, 225/16			
d.+larniñla	106/12	d.+larni	40/02	
d.+larğa	198/24			
d.+lardin	4/22, 8/04, 142/03	d.+larçe		
39/08, 42/06	d.+lirim	115/15		
d.+lirimdin	68/17	d.+liriñdek		
422/01	d.+liriñizniñ	101/03		
d.+liri	28/16, 41/09, 206/06,			
393/09				
d.+liriniñ	87/17, 426/16	d.+lirini	180/06,	
	399/15,			
409/17				
d.+liriğa	36/07, 342/16			

d.+tin	68/13, 118/12,	döñge- yüklemek; suçu başkasının üstüne atmak
	125/19,	d.-p 390/08
143/14, 405/11		döşkeleş hırpalayış, silkeleyiş
d.+imiz 194/02		d. 84/02
d.+imizniñ 101/08, 118/02		döşkelle- itmek, dışlamak
Dostoyévski Dostoyevski, Rus yazar		d.-p 52/07
d.+niñ 269/19		dönularak; akılsız istiflenmesiyle oluşan
Dostoyiviskiy Dostoyevski, Rus yazar d.		d.+ler 408/16
194/23		döpe, yığın herhangi bir şeyin üst üste
dozağ(f.)		d.+liri 273/08
		dövile- tepelemek, yığmak, yığıp toplayıp bir yere
		koymak
	cehen	d.-p 179/18
nem d. 428/10		dua(a.) dua
d.+niñ 375/17		d. 192/04 d.+ğa
d.+...imu		90/14
52/04 dölet(a.)		d.-yi selam 89/13
	dev	duç(f.) karşı
let		d. kel- (karşılaşmak, karşı gelmek)
d. 151/14		18/08, 26/22, 28/19, 28/26, 64/09,
d.+niñ 184/16, 249/03, 249/07		64/12, 169/17, 177/14, 194/23,
d.+tiki 320/01, 320/13		236/15, 249/05, 270/06
d.+imizde(dölit) 184/18		dudu...la- kekelemek
döletmen(a.f.) zengin		
d. 264/11,		
276/02 döñ tepe,		
sırt		
d. 227/04, 284/21 d.		
+ge 35/25		

d.-p 140/01, 240/17, 274/14,	349/12, 398/14, 404/15, 404/23,
415/02, 421/11 d.-p ket-	420/25
295/16 d.-p tur- 335/23	d.+diki 58/19, 118/13, 151/23,
dudu...laş kekeleme, kekeleyiş	263/21, 271/06, 276/02, 307/05,
d.+...a 271/05	390/13, 416/07
dudu...li- kekelemek	d.+din 123/18, 198/18, 260/07,
d.-simu 271/09	335/15, 363/26, 393/03, 397/16,
d.-may 61/25, 269/22	397/21, 402/02, 406/20 d.+si
duğila... saf	58/17, 197/12 d.+simu 217/09
d. 300/10	d.+sini 358/22
duḥava(f.) kadife kumaş	d.+siğa 37/13, 44/08, 123/19,
d. 176/03, 176/08	154/15, 154/16, 201/18, 366/15 d.+sida
Duldul HZ. Ali'nin atı	128/17, 272/22
d.+i 121/05	d.+larni 307/11
dumba... davul	dunyavi(a.) dünyevi, dünya ile ilgili
d.+lirini 58/22 dumila-	d. 106/02
yuvarlanmak	Duñsuñruy sinema filminin ismi d.
d.-p 336/14	215/02
dunya(a.) dünya	dur inci
d. 17/05, 24/19, 70/15, 74/09,	d. 195/17, 369/24
77/17, 77/18, 90/21, 130/07,	durdane kıymetli, pahalı şeyler, inci
145/04, 217/06, 218/26,	tanesi d. 304/07
251/26, 265/16, 266/04,	d.+liri(dürdani) 363/01
289/20, 344/05, 363/25,	durus doğru, dürüst
379/16, 395/11, 397/08 d. bilen	d. 164/02, 324/14
398/18	217/25, 303/10, 327/02
d.+niñ 17/06, 77/19, 115/20,	durut Peygamber Efendimize sığınıp,
208/06, 254/14, 289/07,	406/04, 406/08, 406/13 d.+gimu
d.+ni 77/04, 802/02, 243/14, 367/06,	406/11
388/21, 133/03, 328/08,	d.+da 16/17, 40/02, 43/21,
356/00, 306/05, 308/00,	
313/10, 398/03, 398/16,	

ondan iyilik dileyerek okunan dua,

hamd ü sena

d. 247/13

dutar(f.) bir tür çalgı

d. 206/15, 206/17, 279/24

d.+ni 206/19, 206/20,

206/24,

207/09, 279/26

dutḥani(f.) ocağın altındaki

hava geçiren delik, baca

d.+sini 304/19

dügcüp sallanmak, yuvarlanmak d.-

p 178/18

dügilek daire,

yuvarlak d. 41/18, 74/08,

230/11

düm yüzükoyun, yüzükoyun

yere kapanma

d. 267/14,

380/19 dümbi(f.)

sırt,

arka

d.+de 422/14

d.+sini 234/09

d.+side 222/04

dümlen- söndürülmek

d.-gen 381/09

düpdügilek yusyuvarlak

d. 7/26, 383/25

düpürli- düpür düpür diye ses

çıkarmak, takırdamak

d.-gen 93/10

düşkelle- itmek, dışlamak

d.-p 82/19

düşmen(f.) düşman

d. 164/10, 214/21, 215/08,

215/09

d.+niñ 423/14 d.+ler bilen 158/24

d.+lermu 291/10 d.+iñ(düşmin)

418/22 d.+ini(düşmin) 211/15

d.+lerniñ 153/16, 158/05 d.+lirim

115/15 d.+lirimni 68/16 d.+lirinimu

399/16 d.+lirimiz 192/03

düy belli bir ideolojiye sahip

gurup veya topluluk

d. 191/24 d.+imizniñ 370/01

düycañ düy topluluğunun başkanı d. 147/21,

190/18, 191/11 d.+niñ 191/15

d.+ni 191/15 d.+ğa

191/18 d.+i 5/16 d.+liri

147/22

E			e. 25/19, 30/10, 44/14, 68/16,
136/05, 167/18, 183/13,			
230/16, 241/14, 241/21, 295/20,			377/26, 378/07, 385/07 e.+mu 143/12,
ebce... gereksiz, bozuk, bozuk			
308/22, 311/15, 346/13,			
348/04, 348/09, 352/19,			293/20
e.60/19, 63/06, 115/21			
ebceş karışık, karma karışık			eceba(a.) acaba
e. 135/08, 202/24, 217/20,			e. 180/16, 231/08
287/21, 287/22, 287/23			eceblen-(a.u.) hayran olmak, hayran kalmak
ebedil-ebed(a.)ebedi,	sonsuz,		e.-di 167/17
sonsuz kadar			e.-gen 163/21, 239/13,
e. 141/23, 352/08			252/15, 311/13
ebediy(a.) ebedi			e.-gendek 293/25, 307/16
e. 150/16			eceblık(a.u.) hayranlık
ebet(a.) ebedi, sonsuz zaman			e. 164/22
e. 141/23			eceblinerlik(a.u.) hayranlık ve
ebgah zayıf, aciz e. 426/26			şaşakalma hali
ebleh(a.) yaramaz, rezil, ahmak			e. 181/12, 247/12
e. 389/16			
ecdad(a.) ecdad, ata			
e.+lar 220/04 e.+larniñ			
292/08			
e.+lirimiz 145/14, 180/17,			
181/05, 249/02, 292/22,			
319/16 ecdiha(f.)			
ejderha			
e. 185/26, 228/15, 247/16,			
301/19			
eceb(a.) acaib, hayret, şaşırtıcı,			
daha, pek, hayranlık belirten bir ünlem			

ecebliniş(a.u.) hayran kalış, hayranlık e.

debi

bilen 84/19

e. 221/16, 271/26

ecel(a.) ecel, ölüm

edebiyat(a.u.) edebiyat, 130/08, 143/22, 167/03, 176/16, 189/03, 212/22, 240/03, 245/01, 267/09 e.+ğa 247/24, 260/15, 267/11, 271/08, 338/08, 271/13

e. 353/03, 354/19, 392/22, 405/21, 412/06

e. bilen 392/20

e.+...a 324/16

e.+iñni(ecil) 419/26

e.+tiki 158/01, 244/16, 380/13

ecellik(a.u.) ölümlü

e.+i 74/09, 123/25, 130/07, 138/07,

e. 65/10, 332/12, 352/16, 365/24,

166/01, 167/01, 167/14, 265/16,

412/19, 420/05,

271/03, 271/04, 271/04

420/26 ecir(a.)emek,

e.+iniñ 215/13, 269/05, 269/08,

hizmet, mükafat

269/11

e. bilen 65/05

e.+iğa 37/05, 37/12, 37/13, 269/24,

e.+din 229/22

271/18

ecnebi(a.) ecnebi, yabancı

e.+idiki 167/24 e.+idin

e.+ler 291/03

166/06 e.+liri 266/04

e.+lerniñ 361/13

edebiyatçı(a.u.)

edebiyatla uğraşan

ecnebiy(a.) ecnebi,

e. 247/25

yabancı e. 30/18, 273/06

edepsiz(a.u.) edepsiz, terbiyesiz e.

e.+lerge 301/07

253/04

edeb(a.) edep

e. 45/05, 131/01, 173/15, 225/24,

323/17

e. bilen 45/05, 131/01, 173/15

e.+ini(edib) 285/13

edebiy(a.)

edepsizlik(a.u.)	edepsizlik,	egeşküçi	peşine takılıp gelen
terbiyesizlik		e.+liriçu 299/04	
e. 426/19		egeşme	peşine takılıp gelen
e.+...u 252/11		e. 12/08	
Eden(a.)	Aden, cennet bahçesi	egeştür-	berabarinde götürmek
e. 192/26		e.-üp 56/19, 163/13	
edip(a.)	edip, yazar	e.-gen 50/22	
e. 263/08		e.-üvalğanidi 12/14	
edna	en aşağı derece, en kötü e.+si	Egim	sinema filminin adı
226/12		e. 168/12, 168/23, 168/25, 169/14,	
egi-	eğmek, dolanmak e.-ip	169/15, 169/18 e.+ni	
277/08		169/10 e.+ge 169/17	
egdür-	büktürmek, eğri hale getirmek e.-	e.+de 169/11 e.+din	
elmigen 68/21		169/03	
eger(f.)	eğer		
	e. 18/13, 26/03, 26/12, 29/19, 53/10, 53/26, 54/04, 55/02, 57/05, 63/20, 64/02, 64/06, 64/12, 65/02, 78/20, 83/25, 95/14, 97/22, 101/12, 108/16, 110/15, 110/25, 111/07, 111/08, 111/09, 111/10, 111/10, 123/25, 129/19, 129/26, 136/19, 137/03, 147/13, 150/10, 153/05, 161/08, 169/14, 175/10, 175/16, 185/07, 191/19, 194/23, 208/16, 210/10, 211/17, 212/15, 223/11, 223/20, 224/03, 232/03, 238/06, 238/22, 242/02, 246/10, 248/21, 261/19, 262/10, 263/05, 264/15, 264/21, 267/25, 272/02, 279/17, 290/08, 293/01, 298/03, 299/09, 302/17, 314/10, 334/08, 335/07, 336/14, 338/12, 349/07, 350/03, 355/01, 356/10,	e.+ler 169/16 eğiş- peşinden gitmek, takib etmek e.-ip 43/19, 101/23, 132/20, 140/14, 278/10, 293/11, 341/07, 365/17 egit- zorla eğmek, bükmek e.-ip 29/24, 80/05, 96/23, 131/13, 132/20, 341/07, 371/03 e.-midi 333/21 egitme eğik, eğrilen e. 127/13 eglek elek e.+tin 42/21 egri-to...ay eğri, düzgün olmayan, engebeli t. 90/23, 301/25, 404/05 ehdi söz, karar e.+liriniñ 355/21 ehl(a.) topluluk, halk e.+iniñ 151/16 e.+idin 363/17 ehmiyet(a.) ehemmiyet, önem e.269/09 e.+i(ehmiyit) 220/15 ehmiyetlik(a.u.) ehemmiyetli, önemli	

364/23, 368/03, 371/13, 374/08, 385/04, 390/07, 409/12, 409/17, 411/18, 416/19, 426/09, 428/03	369/13, 381/18, 406/14, 410/25, 418/09,	e. 177/17 ehval(a.) durumlar, ahvaller e. 30/17, 96/25, 126/14, 158/14, 216/22, 251/17, 320/04, 356/22, 379/18	
e. +imizni 325/08			e.+ni 23/13, 26/01, 48/12, 172/04, 367/16, 407/17
egeş- peşinden gitmek, arkasına takılmak			e.+ğa 51/20, 61/17, 61/23
e.-ti 94/24, 222/26			e.+da 52/12, 156/03, 350/07 e.+din 230/13, 313/24

e.+iñiz 96/24, 377/07	e. 119/07, 185/18, 210/12,
e.+i 36/09, 48/17, 59/11, 253/03, 304/19, 388/12 e.+ler 419/01	
120/20, 148/06, 158/26,	e.+lerniñ 87/05
159/21, 328/26, 410/26 e.+imu	eñme...li...(a.u.)ahmaklık, cahillik,
49/11, 162/02	akılsızlık
e.+ini 57/04, 150/05, 157/07,	e. 232/10, 349/26, 371/13
324/02	Eñmetcan erkek ismi e.
e.+idin 171/06 e.+lar 88/09	168/10
e.+larni 244/22 e.+larda	eñmi...ane(a.f.)ahmağa yakışır
427/08 e.+liriğice 286/09	şekilde, ahmak gibi
ehya bina	e. 76/15, 172/21,
d. 254/21	240/15, 407/01
Eñet Haşim erkek ismi e. 430/01,	ekçi- kurumak, kuraklaşmak e.-gen 384/14
430/05	eke ağabey
eñla...(a.) ahlak	e. 25/19, 305/17
e. 47/22, 173/20, 221/07, ekel-	alıp gelmek, getirmek e.-! 348/01
248/11 eñla...iy(a.)	e.-ip 199/22
ahlaki	
e. 175/18, 176/08, 221/17,	
261/18	
eñla...sizlik(a.u.) ahlaksızlık	
e. 285/12	
eñlet(a.?) çöp, süprüntü	
e. 58/13	
e.+ler 357/22	
eñme...(a.) ahmak, cahil,	
akılsız	

e.-ptu(ekeptu) 313/23	ekser(a.)	ekser, en çok
e.-	e. 245/18	
ptiken(ekeptiken)313/21 ekil-	e.+liri 147/05	
alıp gelmek, getirmek	eksiçe(a.u.) aksi halde	
e.-iñ 33/10	e. 96/01, 153/10, 154/23, 363/15,	
e.+iñlar 23/26 e.-	391/25	
ip 109/18	eksilen...ilabiy(?)	inkılaba karşı
ekir- alıp girmek, getirmek e.-	hareket	
di 209/19	e. 211/14	
e.-iptu 209/26	eksilin...ilabçi(?)	inkılaba karşı
e.-ip 230/25, 340/10 e.-	hareketeden	
midi 209/18	e.+ğa57/06	
ekiriş alıp giriş, getiriş	eksiyetçi(a.u.) ilerlemeye,	inkılaba karşı, gerici
e.+ni	e. 96/08, 245/17	
232/07 eks(a.)	e.+lirge 215/04	
aks, yansıma	e...ide(a.)	güven, itikad
e.+ige 39/06, 114/16,	e. 58/14, 177/08, 177/09, 177/15,	
190/14,	353/09 e.+niñ(e...idi) 90/07	
206/10, 347/09	e.+mdin 39/10 e.+si(e...idi)	
e. ét- 83/01, 137/21,	30/21 e.+sidek(e...idi) 225/17	
162/18,	e.+sini(e...idi) 87/18, 126/19, 396/11	
299/13, 392/13, 418/02	e.+sige(e...idi) 44/07, 335/19	
e. étip tur- 20/13, 215/24		
e. éttür- 167/09,214/09, 266/09 e.		
éttürül- 217/13,		

eks(a.) ters, aksi e.

e.+sıdın(e...idi)	340/01,	398/09,	412/02,	426/25,
388/20		427/01		
e...ıdsız(a.u.)	güvensiz	e.+i bilen	426/25	e.+ımu 70/01
e. 177/12		e.+ını	96/02, 410/18	e.+ıge 321/06
e...ıl(a.)	akıl	e.+ıdan	187/12	e.+ımız 291/04
e.	87/12, 136/05, 153/22,	e...lıy(a.)	akılla ilgili,	aklı e.
	153/24, 173/20, 216/15,			
e. bilen	153/25, 216/20, 305/08,		176/08, 209/11	
	398/07			
259/25, 363/23	e.+ge 355/08	el	vatan, memleket, il, ülke	
e.+ıñızge	414/11	e.+ıge		
407/17	e.+hoş 259/21			
e.+ıdrak(akıl	ve	ıdrak)		
153/23, 186/09, 383/08	e.+paraset(akıl			
	ve	feraset)		
26/24,	133/10,	133/11,		
355/23, 363/01, 391/16				
e...ıldar(a.f.)	akıllı insan			
e.+nıñ	355/13			
e...ıllık(a.u.)	akıllı			
e. 29/26, 53/18, 59/05, 77/15,				
	129/05, 148/19, 225/21,			
	378/05, 391/19, 49/22, 263/13,			
	322/10, 338/17, 341/02,			
e...ılsız(a.u.)	akılsız	341/05, 355/03, 372/16,		
e. 322/09, 337/05				
e...ılsızlık(a.u.)	akılsızlık			
e.+i 412/02				
e...ıl(a.)	akıl			
e.+ım 195/02, 318/21				
e.+i 107/05, 334/22, 344/24,				

e. 3/21, 88/10, 167/05, 335/20,	295/21,
352/19, 366/18, 402/10	380/03, 413/06 e.+çe
e.+niñ 126/05, 172/26,	329/10
179/02,	e.+i(elim) 338/15, 355/10
254/01, 273/07	e.+ini(elim) 67/19
e.+ge 143/25, 286/14	e.+lerni 51/20, 405/14, 424/11
e.+de 231/09, 329/02	e.+lirini 58/18, 351/07
e.+diki 329/05	elemlik(a.u.) elemli, üzüntülü, azap
e.+din 220/08, 289/11	içinde
e.+lerde 287/22	e. 35/11, 66/07
ela(a.) en iyi, çok iyi	eleñle- iki tarafa güçsüz bir şekilde
e. 70/01, 214/12	yalpalamak
e.+lirinaçar.liri 181/14	e.-p 66/16, 230/23, 282/22, 399/06
el-ağini dost,	Eleyhissalam(a.) Aleyhissalam e.
ahbap e.+siniñ 195/07	390/04
elem(a.) elem, üzüntü, azap	e.+niñ 121/03, 121/04, 121/04,
e. 59/09, 114/12, 160/06, 187/03,	295/25
402/06, 407/02	222/25, 235/22, 256/23, 281/17,
e. bilen 13/26, 14/10, 53/08, 68/15,	e.+din 390/03, 320/25, 376/17, 376/22, 380/21,
112/24, 134/18, 164/15, 222/11,	380/22, 380/23, 395/24, 396/05,
281/08, 404/10	Eli (Hz.) Ali e.+niñ
e.+mu 81/26	121/05
e.+niñ 405/18	eliş alma, alış
e.+ni 98/06, 278/25, 307/09, 320/26	
e.+ge 417/24	
e.+de 155/21	
e.+din 175/01, 295/15,	

e.+...a 176/21		361/24, 423/23
Elişir Ali Şir		elvida(a.) elveda
e. 363/17		e. 406/12
elleylen-	ninni söylenmek	em- emmek (süt)
e.-gendek 384/12		e.-gen 119/06 emdi
elleylin-	ninni söylenmek	şimdi
e.-ip 126/07		e. 2/10, 2/12, 3/11, 4/02,
elleylit-	ninni söylenmek	102/14, 104/08, 108/11,
e.-ip 399/08	10/13, 11/15, 11/23, 14/17, 15/14, 15/22, 21/06, 25/07, 39/20, 42/11, 42/25, 44/02, 46/11, 51/26, 54/25, 56/13, 60/20, 65/15, 66/15, 74/19, 75/05, 81/18, 83/24, 84/01, 87/13, 88/25, 90/17, 90/26, 92/16, 94/20, 98/03, 100/01, 107/09, 163/02, 122/07,	
ellik	en (sayı)	
e.	109/21, 110/09, 115/05, 115/07, 116/07, 119/05, 120/26, 121/05, 123/09, 126/17, 127/11, 129/07, 131/05,	
elmisa...(?)	en önceki vakit, ezel	
e.+tin 257/22, 390/02	131/20, 132/04,	
elpaz(a.)	durum, vaziyet	
e.+da 172/13, 180/15, 274/20,		
321/05, 348/05, 400/05 e.+i 77/06,		
157/04, 374/04 e.+iğa 86/09, 415/07		
e.+idin 240/17		
Elşir Ali Şir		
e. 426/15		
elvette(a.)	elbette, şüphesiz	
e.	45/12, 54/10, 97/02,	
181/06,	217/01, 217/06,	
220/11,	221/10, 224/15,	
246/04,	261/16, 268/05,	
293/10,	299/14, 348/18,	

369/08, 370/22, 371/08, 371/11,
374/05, 375/10, 375/11, 377/19,
377/22, 378/12, 382/10, 390/13,
396/05, 397/22, 403/07, 403/25,
404/08, 405/10, 407/07, 408/01,
408/03, 409/14, 413/03, 416/14,
417/04, 417/09, 418/15, 419/09,
422/14, 423/21, 424/05, 425/15,

425/20, 426/06

e.+ġu 419/23

e.+la 2/01, 24/26, 69/18, 112/13,

133/04, 229/23, 235/13

e.+ki 49/17, 372/12

emdize

şi

mdi e. 349/02

emek eġlenecek bir şey, meşgale e.

234/16

emel(a.) emel, iş,

meşgale e. 57/23, 58/02,

296/21 e.+niñ 372/14

e.+ni 122/11, 358/26

e.+ini 365/14

emeldar(a.f.) memur, bürokrat

e.+niñ 354/17	218/09, 220/11, 220/26, 221/01,
emeldarli...(a.f.u.) bürokratlık	221/05, 221/11, 221/14, 221/18,
e. 116/13	222/17, 224/14, 225/16, 229/11,
emeliy(a.) hayat ile bağlantısı	234/25, 240/07, 241/16, 241/19,
olan	241/21, 243/19, 244/17, 245/13,
e. 23/13, 32/16, 116/25,	245/14, 257/24, 258/04, 259/14,
117/02, 126/23, 149/02,	260/16, 262/22, 270/04, 272/17,
151/11, 169/21, 173/19,	272/19, 286/17, 286/19, 292/09,
emeliy 292/15, 292/25,	293/12, 295/09, 302/01, 304/02,
e. 97/15, 175/14	307/06, 308/02, 310/21, 311/21,
et(a.) pratik, gerçek	312/12, 313/05, 314/11, 315/11,
e.+ni 213/02	
e.+ke 315/20	316/09, 317/19, 318/10, 324/19,
e.+te 62/13, 67/06, 104/04,	324/22, 333/15, 334/07, 336/16,
	339/08, 344/05, 348/04, 348/19,
128/01, 200/03, 214/22,	350/09, 350/21, 354/21, 354/21,
220/23, 250/23, 270/21,	356/07, 362/25, 362/26, 364/07,
292/13, 294/05, 356/17,	365/07, 368/07, 371/16, 372/15,
368/12, 378/22 e.+idin(emeliyit)	374/26, 379/18, 381/17, 387/25,
356/11	388/07, 394/13, 401/16, 403/08,
emes ermek yardımcı fiilinin	405/01, 405/04, 409/10, 416/06,
olumsuz sıfatı olup, inkar ve ret kılışı	416/22, 423/15, 423/15, 427/08,
(olumsuzluğu) bildirir	427/26
e. 5/04, 9/26, 14/12, 15/10,	e.+...u 128/11, 158/20, 349/16
18/08, 19/21, 23/22, 24/04,	e.+mu 22/17, 23/17, 37/15, 56/02,
27/15, 29/01, 30/10, 36/25,	80/11, 80/13, 101/09, 102/21,
38/13, 44/16, 48/09, 52/04,	122/14, 143/23, 144/15, 144/20,
52/16, 52/21, 53/05, 53/09,	152/12, 154/01, 158/19, 190/15,
53/17, 54/03, 54/07, 55/03,	211/05, 214/16, 218/01, 221/15,
55/21, 61/13, 64/05, 64/21,	231/11, 236/13, 239/18, 245/19,
68/13, 71/15, 72/04, 75/11,	273/22, 287/20, 288/24, 289/02,
75/13, 75/19, 76/26, 78/15,	289/12, 344/26, 366/11, 379/09,
80/05, 81/10, 81/12, 81/23,	393/24, 427/15
82/14, 82/16, 83/19, 90/25,	e.+midi 256/20, 395/13, 395/16,
92/04, 94/05, 97/15, 97/19,	395/18
98/24, 102/16, 103/20,	e.+tek 97/01, 105/20
111/05, 117/22, 117/26,	e.+tu 101/17, 250/15, 373/21
126/18, 126/23, 127/01,	e.+te 97/03
128/01, 128/08, 128/08,	e.+men 272/12, 359/01
134/06, 136/06, 136/24,	e.+ken 102/19, 149/04, 369/16,
138/05, 144/17, 147/21,	404/05, 404/26, 413/03
147/21, 147/21, 147/21,	e.+kendi 47/04

e.+ke 197/14, 346/01, 377/04,	76/18, 76/20, 190/23, 221/21,		
420/08	221/22,	222/12,	222/16,
emgekçi	emekçi, işçi	244/11,	248/05, 256/26,
e.+lerniñ 215/01	257/03,	261/14,	277/18,
emil(a.)	emel, iş, meşgale	278/23,	300/09, 311/06,
e.+i bilen 380/13	311/06,	379/21,	381/20,
e.+ini 365/12, 365/16 emiliy(a.)	399/23,	399/24,	428/04,
hayat ile, pratikle	428/13 emr(a.)emir,		
bağlantısı olan, bağlantılı	buyruk		
e. 151/09	e.+i 117/10, 214/01 e.+idek		
emise cevap	cümlesinin başına	190/26	
gelip,	öyle olsa, öyleemri-merup(a.)	dini tavsiye,	
olduğunda manalarını verir	nasihat		
e. 16/21, 25/23, 40/21, 45/14,	e.m.+...a117/11, 214/02		
46/09, 90/03, 117/10, 144/03,	enber(a.) anber		
146/03,	151/04, 182/06,	e. 228/15	
200/21,	201/23, 203/04, encür(f.)	incir e.	
239/20,	243/06, 246/09,	403/15 e.+ler 71/07	
248/04,	269/03, 305/18,	endi şimdi	
309/08,	316/21, 319/08,	e.+la 139/04	
361/08,	373/24, 389/04,	endik- titremek, heyecanlanmak	
398/01,	409/21, 416/09,		
425/16, 428/08			
emma(a.)	ama		
e. 2/21, 4/10, 5/01, 9/18,			
16/11, 22/10, 23/13, 32/09,			
33/08, 49/06, 51/06, 73/04,			

e.-ip 88/24, 400/18 e.-	240/24, 244/05, 255/23, 270/09,
ip ket- 119/10	289/22, 299/07, 305/22, 312/17,
e.-ip tur- 359/19	325/04, 334/16, 342/23, 365/24,
e.-kendek 112/15, 178/15, 254/23,	395/10, 395/11, 401/08, 418/24,
255/24, 341/11	421/02, 422/09, 427/02, 427/20
endiktür titretmek,	en'ene(a.) anene, gelenek
heyecanlandırmak e.-güdek 49/10	e. bilen 181/17, 181/18
endiktürül-	enenivi(a.) geleneksel
titretilme	e. 54/22, 414/05
k, heyecanlandırılmak	Engliyilik(r.u.) İngiltereli, ingiliz
e.-etti 132/09	e. 269/13
endişe(f.) endişe e.	engüşter(f.) yüzük
391/05 e.+ge(endişi)	e. 30/10 e.+imu
299/07 e.+din(endişi)	337/21
422/03	en...a(a.) anka kuşu
e.+dimu(endişi) 358/03	e. 369/23
e.+mni 358/04	ensire- kaygılanmak, endişe
ene işte, o	duymak
e. 1/10, 10/06, 42/04, 45/20, 55/06,	e.-ymen 142/22, 339/10 e.-
56/11, 59/02, 64/10, 66/06, 77/23,	ydiğan 265/04
79/05, 84/02, 89/09, 91/07, 100/05,	e.-p 16/03, 36/12, 77/07, 343/11 e.-ytti
104/02, 108/06, 125/07, 135/08,	219/11, 407/14
135/20, 151/25, 156/16, 170/15,	ensiri- kaygılanmak, endişe duymak
174/03, 175/22, 178/20, 182/11,	
186/15, 197/03, 205/25, 208/20,	
212/07, 217/11, 217/26, 225/19,	
228/25, 229/02, 236/22, 236/23,	

e.-gen	41/15	240/13,	240/13,	243/20,	
ensiz	belirsiz, endişe verici, korkutucu	243/20,	243/20,	261/07,	
e.	60/17, 167/04, 251/26,	263/21,	273/17,	273/18,	
	256/07	276/02,	277/01,	287/01,	
ensizçilik	endişeli olma hali	309/14,	309/14,	309/15,	
e.	361/02	309/15,	309/15,	309/15,	
	ensizlik endişe içinde olma	309/15,	316/25,	324/21,	
e.	91/19, 156/21, 253/07,	325/02,	337/26,	337/26,	
	407/20	338/15,	342/22,	344/11,	
	e. bilen 3/03, 266/17	344/12,	353/10,	359/14,	
enze(ç.)	iş, arşiv, dosya	365/07,	396/11,	398/06,	
e.	160/11, 192/12 e.+ge	398/11,	401/24,	401/25,	
	50/18	401/25,	401/25,	402/07,	
eñ	en (başına geldiği sıfatların en	405/20,	405/21,	419/05,	
	üstünlük derecesini			0	
	belirtir)				
e.	1/06, 6/26, 11/07, 24/14,				
	24/24, 28/03, 49/20, 53/25,				
	57/01, 58/19, 64/15, 75/25,				
	76/01, 97/19, 107/18, 128/08,				
	136/13,	149/05,	155/14,		
	160/15,	173/19,	173/19,		
	420/05,	420/25,	42 /26,		
177/16,	423/13	188/24,	191/23,	e.+ni	154/19, 155/08, 155/23,
eñlik	ruj			222/08,	222/12, 222/13, 223/18,
191/24,		194/22,	211/11,	241/09,	337/13, 337/19, 351/19,
	212/05,	213/20,	217/10,		
	218/05,	221/07,	221/09,		
	221/24,	222/15,	237/17,		

e. 30/25, 162/19, 287/05,

339/15 epçi...- çıkmak (alıp

çıkmak), getirmek

e.-ip

345/15

ependi(yu.)

ef

endi

e. 73/04, 73/06, 73/11,

73/15,

73/22, 74/05, 74/20, 74/25, 75/02,

75/08, 75/11, 76/18, 76/25, 77/09,

150/03, 151/21, 153/19, 154/08,

154/12, 154/17, 154/20, 154/26,

181/01, 194/12, 209/25, 212/21,

219/04, 219/09, 219/15, 219/16,

220/16, 220/18, 222/18, 223/01,

238/15, 239/22, 240/16, 245/06,

261/06, 263/04, 267/10, 267/18,

268/02, 268/19, 268/26, 269/03,

269/15, 271/02, 271/11, 272/06,

272/10, 272/24, 273/04, 299/10,

301/08, 303/01, 315/26, 336/21,

337/01, 337/07, 337/22, 350/13,

e.+ni 377/10

ep layık, yakışır, kolay e. 364/01

356/05, 356/14, 357/05, 357/12,

359/05, 359/12, 359/13, 360/02,

360/23, 361/09, 361/19, 362/01,

362/04, 362/10, 362/14, 363/20,

364/11, 364/14, 364/21, 365/06,

366/08, 366/13, 370/16, 371/19,

372/25, 373/01, 373/07, 373/26,

374/11, 375/08, 375/15, 387/25,

389/03, 389/20, 390/15, 390/26,

391/07, 392/06, 422/22, 426/02

e. bilen 73/04, 75/08, 154/13,

154/17, 238/01, 263/04 e.+dek

223/21

e.+mu 75/07, 76/14

e.+niñ 66/24, 72/18, 88/07, 153/01,

155/04, 155/18, 155/21, 181/15,

209/01, 222/03, 222/23, 223/16,

224/03, 244/19, 246/06, 274/02,

301/14, 337/20, 349/15, 364/03,

364/09, 371/05, 373/19, 373/22,

375/21, 381/08, 387/24, 388/02,

390/23, 391/05, 421/11

e.+niñmu 218/12

epçil becerikli, mahir, çevik

360/06, 361/06, 373/05,

387/02,

388/05, 404/16, 404/22,

412/11 e.+nila 270/04

e.+ge 76/08, 269/01, 270/26,	e. ...il-(affetmek) 149/12
337/15, 348/22, 349/24, 376/03, 376/17, 387/16, 392/11, 410/25, 417/17	epuçanlı...(a.u.) e.+ni 392/1 epsun(f.) affedicilik 3 efsun, büyü e.
e.+de 246/13, 356/15 e.+din	401/09
366/03	e.+ki 102/24
e.+m 75/05	epsus(f.) pişman oluş bildirir,
e.+ler 11/14, 303/18	maalesef, ne yazık, vah vah
ep...oy- alıp koymak	e. 56/07
a.-ay 85/23	e.+ki 61/16, 63/22, 152/04,
Eplatun Eflatun (özel isim)	158/04
e. 327/01	epsuslan-(f.u.) pişman olmak,
eple- uygun hale	getirmek, hayıflanmak
düzeltecek,	ayarlamak, e.-dim 195/10 e.-di 13/10
başarmak	e.-ğandek 43/13
e.-ymen 68/17 e.-p	epsuslu...(f.u.) pişman oluş hissine
336/14	kapılma, hayıflanma hali
epleş- yaklaşmak,	anlaşmak, e. 353/23
barışmak	ept(f.) yüz, güzellik, çehre e. 215/15
e.-ti 304/15	e.+ iñge 283/20 e. +i 222/07
e.-timu 185/14, 304/14	epu(a.) af
e.-midi 185/21, 223/01,	
343/18	
eplik becerikli, mahir, usta e. 335/05,	
348/20	
epsane(f.) efsane	
e. 252/02, 282/08 e.+lerdek(epsani)	
404/12	

epyun afyon		ulaştırmak e.-imiz 249/03
e. 215/13	erk	hürriyet, özgürlük e.+idin
er erkek, koca		108/13 e.+ini 78/19
e. 73/14, 107/24, 146/21, 197/15,	erke	sevimli, şımarık
209/04, 212/04, 216/25, 339/04,	e.	197/11, 214/18
378/08, 379/16 e.+ler	e.+din(erki)	259/23
377/08 e.+lernimu	e.+sidek(erki)	408/01
140/23	e.+sini(erki)	201/22
erbab(a.) ilim, siyaset vb.	erkek	erkek
sahalarda kendini gösteren, ispatlayan	e.	107/22, 107/25, 107/25, 108/12 e.+la
kişi		107/21
e. 244/03, 244/08,	erkili-	şımarmak e.-
363/16 erçe erkeklere has,		kendek
erkek gibi	erkilit-	şımartmak, okşamak e.-
e. 68/01	idiğan	198/11
Ereb arap		e.-ip tur- 346/11
e. 37/13, 37/13	erkin	hür, özgür, serbest
ereñ-sereñ büyük	e.	8/02, 50/08, 59/12, 59/16, 59/22,
küçük e. 31/11		75/03, 101/01, 102/01, 109/08,
ereğten-perehten parça		109/15, 129/21, 139/22, 182/11,
parça, hurdahaş,		202/13, 219/10, 225/09, 231/09,
param parça		
e. 124/21		
eriş- erişmek, ulaşmak		
e.-elmeymu 308/16 e.-		
kenidi 335/19		
eriştür-	eriştirmek,	

234/18,	252/03,	255/25,	103/06 e.-ytti 249/01
259/13,	269/11,	270/04,	e.-ydiġan 18/09, 136/22 e.-meydiġan
324/16, 342/09, 344/07 e.+rek			310/22
248/03			e.-meydu 237/24, 342/04
erkinlik	özgürlük, hürriyet	erzimes	önemsiz, değmez e.
e. 8/08, 200/18, 361/25 e.+mu			21/12, 102/25, 403/23
110/19		es	akıl
e.+ke 165/04, 199/11, 200/17 e.+tin			e. 292/03, 414/06 eseb
72/08			damar
erkisizlik	umutsuzluk		e.+liri 99/19, 132/12
e. 60/03			esebiliş-(a.u.) asabileşmek,
erş(a.) arş			sinirlenmek e.-ip 89/07
e.+i 167/05		esebiy(a.)	asabi, sinirli e.
e.+te 122/10, 372/15			83/13, 97/07
ervah(a.)	ruh, hayal	esebiyleş-(a.u.)	asabileşmek,
e. 384/09			sinirlenmek
ervay(a.) ruh, hayal			e.-ken 191/20
e.+i 64/01			e.-kendek 349/01 esebiylik(a.u.)
erz(a.) arz			asabilik, sinirlilik
e.	...il-	284/11, 389/15,	e. 83/09
		389/20	
erzan(f.)	ucuz		
a. 70/09			
erzi-	önemsemek		
e.-ydu	107/13,	107/15,	
107/16,	107/17,	107/18,	
107/22,	391/17	e.-mdu	

e. bilen 83/02, 160/07, 173/11, 18 9/01 eser ese r e. 62/16, 164/14, 169/08, 219/24, 272/01 e.+mu 104/08, 255/26, 394/02, 404/22, 410/07 e.+niñ 214/19, 405/24 e.+ni 194/24, 218/22 e.+ge 218/20 e.+ler 266/05 e.+lerde 363/05 e.+lirimizde 217/24, 221/16, 221/20 e.+lirimu 166/15 e.+lirini 277/22 e.+liride 167/10	e.+niñ 145/17, 365/19, 429/06, 429/09 e.+ge 137/17, 166/24 e.+de 365/19 e.+diki 269/18, 269/20 e.+dila 391/21 e.+din 273/07, 365/11 e.+i 269/17, 269/21 e.+imu 359/02 e.+iniñ 214/21 e.+ini 78/01 e.+ige 214/22 e.+idiki 271/22 e.+idin 160/06, 256/23 esirdaş (a.u.) asırdaş, aynı asırda yaşayan e. 101/15, 101/25 esker(a.) asker e.+ge 361/23 eskert- hatırlatmak e.-ti 157/08
Eshabul Kehip keyf e.+niñ 121/03 esir(a.) asır, yüzyıl, çağ e. 78/19, 91/13, 123/11, 166/16, 208/04, 269/23, 351/12 e. ...il- 12/20 e. bilen 166/16	e.-ip 59/05, 350/06 eski eski e. 5/17, 87/07, 99/05, 149/05 eskilik eskilik e.+ni 389/16 e.+iñni 413/09

eskiri(a.)	askeri	e.-simu 141/11 e.-midin	
e.+i 147/02		60/23	
es...at- yardımcı olmak		eslide(a.u.)	hakikatte, emeliyette,
a.-ti 195/21		aslında	
e.-idu 106/22, 136/02 e.-midi		e. 32/01, 49/20, 61/08, 62/07,	
270/21		86/10, 86/15, 122/15, 188/09,	
e.-maytti 124/24		209/23,	248/25, 263/19,
esl(a.) asıl		263/26,	279/11, 337/07,
e.+i33/22, 250/15, 250/18 e.+ige 189/16,		381/16, 411/14, 420/17 eslime	
189/18,		hatıra	
191/02, 257/16 e.+idiğu		e. 60/23, 165/09, 182/21 e.+la(eslimi) 395/22	
10/24 e.+idiki 138/20		e.+simu(eslimi)245/01 e.+ler(eslimi) 20/06,	
e.+idinla 369/09		88/14,	
e.+igüdek 220/06, 295/09		257/14	
esle- hatırlamak, düşünmek		e.+ler bilen(eslimi) 20/08 e.+liri(eslimi)	
e.-p 68/05, 145/06, 156/18,		429/13	
191/17, 194/03, 236/10, esliş-		birlikte hatırlamak, düşünmek e.-idiğan	
245/10, 288/21, 421/03 e.-p ket-		182/18	
165/08		eslit-	hatırlatmak, düşündürmek e.-ip 379/13
e.-ydiğan 126/19 esleş			
hatırlama, hatırlayış			
e. 54/15			
e.+ke 132/05, 310/22			
esli- hatırlamak, düşünmek			
e.-di 60/23, 353/19 e.-diğu			
326/03			
e.-gili 332/23			

e.-etti 59/13, 80/19	e. bilen 119/24
esna(a.) bir işin, olayın	eşhani işhane, ofis, iş yeri e.+niñ
olduğu an e.+da 23/25, 35/23,	66/05
234/14	et toprağın üst kısmı
esne- esnemek	e. 90/16, 229/04
e.-p 42/19	et- etmek, yapmak, kılmak
e.-p tur-	e.-ken 91/10, 110/23, 162/19,
385/06 esnek	392/13, 418/02
esnek	e.-ti 162/13, 178/09 e.-
e. 330/13,	señlar 146/12
343/18 esnit-	e.-kendem 407/09 e.-
esnetmek	kinim 258/23
e.-ip 429/03	e.-kenlikini 146/10 e.-
esra sır, sırdaş, sohbet arkadaşı,	kenliriñni 416/20
yoldaş	e.-kenidi 7/08, 337/18, 424/15 e.-midi
e.+lirini 369/19	195/05
esta(a.) estağfurullah'ın	ete yarın, ertesi
kısaltılmış	e. 12/05, 69/12, 85/14, 85/23,
hali	105/10, 106/19, 108/15, 110/05,
e. 101/09	307/07, 336/05 e. bilen
estayidil(f.) gönül koyup,	39/01 e.+la(eti) 411/21
gönülden gelerek,	e.+din(eti) 246/09, 320/01, 375/13
içtenlikle	e.+ki(eti) 170/10, 170/22, 426/11
e. 37/22, 136/10, 151/12, 218/14,	e.+giçe(eti) 375/12
290/05, 395/03	e.+si(eti) 19/18, 89/12, 92/21,
estayidilli...(f.u.) gönülden iş	95/13, 147/01, 188/25, 191/23,
yapma haleti, durumu	

197/14,	201/05,	236/26,	e.+da 70/17 etküz-
264/19,	284/09,	326/09,	yaptırmak
369/05			e.-üp 184/24
e.+sila(eti) 176/23			etrap(a.) etraf
etidin-keçkiçe sabahtan	akşama		e. 60/11, 115/01, 126/01,
kadar			256/02
e. 78/03, 127/23			e.+...a 10/01, 150/22, 232/10,
etigen yarın, erken, sabah			276/10, 282/22, 388/08,
e. 28/03, 44/24, 60/21,			389/06, 415/08 e.+ta 392/16
105/09, 242/09, 340/15 e.+de 95/13,			e.+tiki 23/18, 27/16, 75/06,
195/22, 236/26 e.+dila 22/03, 69/12			159/20, 168/07, 254/20,
e.+din 158/22, 179/06,			260/03
396/04			e.+tin 23/20, 415/23 e.+imdiki
etigenlik	sabahki, sabahleyin		192/15 e.+iında 149/04 e.+iğa
e. 82/02			230/23
etir(a.) ıtır, koku			e.+ida 66/05, 99/21, 137/23,
e. 41/13, 228/16, 347/02			179/22, 233/21, 255/15,
etivar(a.) toplum içinde			304/06, 306/17, 353/16,
kazanılan nüfuz, itibar,			354/14, 418/14
saygınlık			
e. 8/12, 176/10, 177/16,			
299/23, 378/01			
etivarla-(a.u.) saygı göstermek e.-p			
103/08			
etivarli...(a.u.) saygın, itibarlı			
e.+i 369/17			
etiyaz ilkbahar			

e.+idiki 144/14, 227/08, 263/07,	291/16	
268/10, 353/08, 393/05, 400/21	evet-	ulaştırmak, sevketmek, göndermek e.-tim
e.+imizda 145/21	328/24	
etraplı...(a.u.)	e.-iptu 318/25	
etrafılıca	e.-ken 89/03, 386/18, 425/03 e.-kin	
e. 62/17, 62/24, 75/14,	265/11	
342/15 etret(r.) müfreze,	evetiş	ulaştırma, sevkediş, sevkiyat e.+ni
ekip, kol	143/22	
e.+niñ 190/19	evlad(a.)	evlat e.+i
e.+tiki 190/21	249/01 e.+iniñ 93/06	
e.+i(etrit) 50/14	e.+larmu 249/10	
e.+ide(etrit) 195/20, 425/17	e.+larġa 263/14, 311/08	
etteñ pişmanlık veya	e.+lardin 311/08 e.+lirimizniñ	
pişmanlık duygusunu bildiren	427/21 e.+liriniñ 166/23	
söz, eyvah, yazık	e.+lirini 363/13	
e.	evliya(a.) evliya	
302/23 ettür-	e. 147/23, 166/26 e. bilen	
ettirmek, yaptırmak, kıldırmaq e.-	183/18 e.+ġa 355/03	
di 167/09	evrez(f.)	kirli suların döküldüġü
e.-üp 214/09, 266/09	çukur	
ettürül-	e.+niñ 405/04	
ettirilmek,	e.+ge 161/05, 161/08, 336/04	
yaptırılmak, kıldırılmak		
e.-gen 217/13		
evc(a.) tepe, doruk, zirve; yüce, yüksek e.		
239/01, 239/09, 240/02		
e.+ige 200/26, 234/04,		
252/04,		

evrişim	ipek	eyibli-	azarlamak, çatmak, kınamak, suçlamak
e. 7/25, 12/18, 34/02, 321/15,		e.-di	350/08
378/08 evrişki		e.-mekçi	222/10 e.-simu
örnek, suret			223/18
e.+si 209/23, 214/05, 244/16	eyiblik(a.u.)		günah işleyen, suç
evzel(a.)	üstün, avantajlı	işleyen	
e. 129/22, 155/13, 231/11		e. 136/24	
evzellik(a.u.)	üstünlük,	avantaj,eyibliş(a.u.)	itham, töhmet e.+i
meziyet, şeref e.+liri		175/06	
135/16		e.+imiz	157/24 eyli-
ey	seslenme ünlemi, hey	etmek, eylemek	
e. 192/23, 226/20, 299/04		e.-se	385/18 eymin-
eyib(a.)	suç, günah	çekinmek	
e. 10/15, 26/15, 135/17 e.+ke		e.-etti	356/17
343/02		eyminiş	çekinme, çekiniş
e.+iñiz 371/19 e.+ini		e. 356/17	eynek(f.)
67/08 e.+ler 49/17		cam, ayna	
eyibkar(a.f.)	ayıbı, günahı olan,	e. 200/11, 357/20 e. ...il-	365/01
günahkar		e.+tek	58/20
e.+dek 394/11 e.+lardek			
237/07			
eyible- (a.u.)	azarlamak,	çatmak,	
	kınamak, suçlamak		
e.-vatimiz	216/22		
e.-p	257/01, 335/21 e.-vatatti		
172/04			
e.-vat...andek	124/18		

e.+niñ 104/21		güçi 96/07	
e.+ni 45/14		eza(a.) aza, üye, organ	
e.+ke 65/21, 223/15		e.+si 15/15, 98/22, 157/25, 418/18 e.+sini	
e.+ini(eynik) 45/10		157/14	
eynen(a.)	aynen,	e.+yi 54/12 e.+yini	
	bozmadan,	400/07	
değiştirmeden		e.+liri 157/09, 157/22, 157/25,	
e. 119/19, 174/04,		159/05, 159/22, 160/02, 160/10,	
316/01 aynı(a.) aynı		285/03	
e. 55/22, 194/25, 301/18, 310/19,		e.+liriniñ 157/20, 172/02 e.+lirini	
369/07, 401/19		136/09, 157/11, 158/19 e.+liriğa	
Eysa Hz. İsa		157/24	
e. 29/13, 121/04, 221/26		ezel(a.) ezel, eski	
e.+dek 29/15		e.+din 34/25, 52/21, 64/04, 84/18,	
e.+niñ		138/01, 257/02, 296/13, 303/16,	
202/17 eys(a.) ıyş,		317/17, 357/01, 378/12, 386/14,	
zevk, lezzet		388/17, 417/24, 427/09	
e. 218/03		e.+dinla 395/10	
eytavur	kısacası, her nasılsa,	ezim ulu, büyük e.	
ihimal e. 185/19		399/20	
eyveş kelmek	fiiliyle	ezimet(a.) azamet, yiğit	
	kullanılarak yanıştan	e.+niñ 235/07	
	dönmek, yola	eziz(a.) aziz	
	girmek, doğruyu	e. 429/10	
bulmak anlamlarına gelir e.+ke keltür-	Ezrail(a.)	Azrail	
350/10		e.+i 416/09	
ez-	ezmek, çiğnemek e.-		

ezveyle- çok konuşmak, boş

boğazlık etmek

e.-p 118/01, 211/22, 227/20

É	é.-maymen 406/04
écir	éçindur- pişman etmek, acındırmak,
éç-	é.-idu 309/16
éç-	éçinş-acınmak acıyış
é. 322/07	é. 272/06
açmak	éçinişli... kişide acıma duygusu
é.-ivatimiz 248/12	é.-ğandek uyandırma
é.-ip 3/10, 37/18,	é. 104/13, 167/05, 179/06, 381/08,
70/06, 80/01, 139/11, 139/15,	231/17 404/14, 429/12
143/19, 168/16, 170/01,	éçil...lı... açık, açılmış, açık duran
246/20, 171/19, 176/17, 184/13,	é.-ğanli...tin 66/09
184/26, 215/16, 224/20,	é.-ivat...an 405/13
386/01, 233/22, 237/11, 244/06,	é.-may 346/13
412/11, 417/14 é.-ip kêt-	é.-maydiğan 148/03
5/21	é.-miğan 2/16
é.-ip tur- 259/10, 350/19	éçiliş açılma, açılış
é.-ivitip 101/03	é. bilen 165/16
é.-ivetküdek 208/02	éçin- acınmak
éç-	éçin-
acıkmaq	é.-imen 406/06
é.-ip ket- 178/17, 305/09	é.-idu 310/20
éçil-	é.-imiz 80/10
açılmak	
é.-di 86/09, 126/15, 176/23,	
192/09, 206/06, 290/11,	
347/18, 368/14	
é.-ip 82/06, 98/16, 101/22,	
184/05, 218/12, 228/16,	
323/23, 352/03, 400/18,	
242/20, 243/18,	
é.-ip ket- 234/23, 284/17,	
336/20, 343/09, 351/03	
é.-ip tur- 287/14	
é.-ğan	
114/08, 134/13,	
137/20, 180/11, 217/26,	
240/22, 285/10, 286/01,	
337/19, 345/19, 376/05,	
376/10	

é. 172/23

éçir...a aç kalma, çok acıkma

é.+322/07

éçir...a- aç kalmak, çok acıkmak

é.-p 23/21, 386/06

éçiş içme, içiş

é. 249/14, 249/17 é.

bilen 420/22 é.+ni

425/19 é.+iğa

343/13

éçiş- derd, elem, azab çekmek

é.-...an 66/24

é.-...andek 88/14, 133/04

éçistur-

acıt

mak e.-up 333/22

éçistür- kıskırtmak

é.-may 14/10

éçit- acıtmak

é.-ip 122/14, 294/14, 339/12

ég- eğmek

é.-ip 31/01, 128/12

égil- eğilmek

é.-ip 371/09

é.-mes 215/05, 392/02

égiz yüksek

é. 22/11, 30/26, 35/26, 50/25,

87/14, 128/15, 133/08, 171/02,

232/22, 255/05, 279/14, 325/15,

373/03, 387/23, 395/03, 401/16

é.+mu 205/14 é.+ge

346/18 é.+de 363/23

é.+din 122/05 é.+rek

91/02

éğina- bir o yana bir bu yana

yuvarlanmak, çevrilmek, yıkılmak

é.-p 225/02

éğir ağır, zahmet, güç, çetin

é. 3/05, 16/07, 23/01, 26/21,	402/20
26/25, 29/09, 29/25, 63/03,	
é.+mu 23/03, 69/11, 78/21, 80/05,	é.+lar 212/12
91/21, 92/09, 96/20, 97/04,	
355/11 é.+ni 23/11, 97/08, 98/04, 98/05,	é.+iñizdin 34/24
105/12, 123/04, 125/24,	
éğirçili... 128/03, 132/01, 132/18,	éğizçe sözlü
134/11, zorluk, zahmet 143/19, 144/12,	
152/21, 163/02, 169/02,	é. 265/17
é.+tin 23/15 192/07, 198/07, 209/07,	
223/10, 249/05, 250/11,	éğizda sözde
éğirleş- 288/10, ağırlaşmak 293/05, 298/07,	
301/11, 349/06, 350/07,	
é.-ti 116/08 352/14, 353/08, 368/08,	
376/05, 392/15, 402/17,	
é.-...an 132/06, 132/07, 336/06	
407/22	
é.-...anda 319/23	
éğirli... ağırlık	
é. 422/13 é.+tiki 90/12	
é.+ini 57/08 é.+idin	
50/24	
éğirliş- ağırlaşmak	
é.-idu 375/14	
é.-ip ket- 343/19	
éğiş- bir tarafa yönelmek	
é.-may 125/15	
éğiz ağız	
é. 22/17, 32/12, 59/04,	
198/06, 208/16, 228/12,	
262/20, 262/22, 262/22,	
294/25, 308/19, 310/06,	
328/25, 343/13, 372/23,	
423/07, 429/04	
é.+ğa 176/21, 181/18, 236/19,	

é. 294/04, 421/14

Hġizyar yer ismi

é. 196/06

éhtimal(a.) ihtimal, olasılık

é. 114/18, 194/21, 263/03, 324/10,

328/18, 422/17

é.+ġa 3/18, 364/14

é.+ini 124/02

éhtiyac(a.) ihtiyaç

é. 240/05

é.+i 240/06

éhtiyacli...(a.u.) lazım olan,
ihtiyaç

olan, gerekli

é.+407/01

éhtiyat(a.) ihtiyat

é. 169/14

e. bilen 387/24

éhtiyatçan(a.u.) ihtiyatlı, dikkatli

é. 411/03

éhtiyatsızli...(a.u.) dikkatsizlik

é. 129/02

é.+tin 188/10

ékran(r.) ekran

é. 390/17

ékranli...(r.u.) ekranlı

é. 101/15, 126/05

éksport(r.) ihracat

é. 143/25

é... ak, beyaz

é.+iniñ 133/19

é...- akmak

é.-ip 40/08, 147/16, 227/05, 402/10,

410/01

é.-ip tur- 232/18

é.-ivatatti 403/08

é.-ivat...an 17/07, 198/12, 229/20,

231/21, 296/16

é.-ivat...ini 350/20, 405/04

é...im akma, geçme, gidiş, akın, cereyan

é. 129/21, 139/09

é.+ġa 171/18, 234/19, 313/06

é.+din 234/15 é.+i

288/26 é.+iġa 297/03

é...in akan su, sürekli, durmadan akan su

é. 420/15

é.+i bilen 351/08

é.+liriñ 133/17

é.+lirida 352/12	é.-ip çi...- 43/08, 47/15, 53/26,
é...inda akan su	93/25, 107/14, 122/04, 122/18,
e. 424/11	122/20, 124/04, 173/21, 309/16
é...iş akma, akış	é.-ip kel- 35/13, 43/01, 80/24,
é.+...a 90/18, 351/05	80/24, 101/07, 103/14, 106/01,
é...it- akıtmak	159/06, 163/20, 176/14, 306/05,
é.-ip 147/17, 176/20, 351/08,	316/26
424/11	é.-ip ket- 39/11, 54/12, 89/18,
é.-ip két- 133/18	91/08, 149/25, 185/10, 321/17,
él vatan, memleket, ülke	406/09, 24/17, 175/22, 175/22,
é.+iñ 45/14	é.-ip két- 173/03, 226/03, 321/22,
é.- almak	194/07, 297/02, 298/26, 324/13,
é.-iñ 9/18, 267/17	é.-ip ...oy- 26/14
é.-iña 9/25	é.-ip ...oy- 26/14
é.-ip 2/16, 3/07, 3/22, 6/02,	é.-iş...an 26/08
9/05, 9/11, 9/16, 10/03,	é.-ividi 402/19
13/18, 19/22, 27/06, 33/22,	é.-misak 89/25
36/03, 55/11, 61/23, 63/05,	élan(a.) ilan
69/13, 81/24, 85/04, 89/02,	
94/22, 95/04, 111/14, 126/09,	
127/20, 130/25, 133/03,	
134/16, 135/01, 135/02,	éléktronlu...(r.u.) elektronlu
136/01, 137/25, 140/04,	
141/15, 143/18, 143/23,	élémint(r.) element, unsur, eleman,
147/04, 151/21, 154/07,	parça
156/19, 162/03, 166/25,	é.+liri 422/18
173/17, 187/25, 190/07,	Élélyop Eliyop, özel ismi
191/13, 194/04, 198/14,	é.+niñ 322/14
201/01, 201/25, 206/20,	éli soy isim
212/19, 229/15, 229/17,	é. 430/03
229/23, 231/26, 236/21,	élin- alınmak
239/01, 239/08, 239/09,	é.-di 69/09, 69/17, 137/17, 192/11

246/12,	267/19,	268/20,		é.+ğaç...a 265/17
274/21,	284/01,	285/16,		é.-ğan 356/11, 135/04
288/02,	299/12,	303/04,		é.-misa 181/18
311/22,	315/24,	319/10,	éliš	alma, alış
325/12,	326/14,	343/01,		é.+11/13, 27/03, 69/22, 70/04,
345/17,	347/01,	348/09,		85/21, 111/06, 153/26, 154/01,
353/06,	354/13,	362/17,		199/11, 218/13, 226/12, 226/13,
363/26,	367/04,	368/08,		231/24, 265/17, 267/07, 284/09,
374/06,	375/05,	376/06,		324/19, 332/01, 349/08, 391/15,
385/22,	389/02,	389/06,		392/03
389/09,	393/07,	404/03,		é.-niñ 284/17
406/05,	415/17,	424/22,		é.+ni 27/25, 163/19, 167/22,
424/24				247/26, 330/11, 390/06, 408/09
é.-ip	bar-	47/18, 91/18,		é.+...a 69/25, 75/15, 76/04, 126/16,
127/10,	133/20,	164/13,		328/12, 329/07, 358/26
271/07, 298/18, 340/18				é.+ta 61/11
				é.+tin 27/04, 72/08, 311/06

é.+i 68/12	é.-...andek 114/15
é.+idin 67/11	é.-...anlikini 114/08
éliš- alışmak, karşılıklı almak	élivél- almak
é.-ti 236/06, 248/03	é.-ip 360/07
é.-idu 242/19, 266/25	élivét- bir şeyi diğer bir şeyin
é.-ma...çi 274/19	içinden çıkarmak almak; bir şeyi bir
é.-ma...ta 383/17	kişiye sunmak; ameliyat
é.-iñ 272/25	(hasta organı) etmek é.-emu 22/18
é.-añğ 178/04	é.-ip 237/22, 277/26
é.-ip 161/17, 176/04, 180/15,	Éliyop Eliyop, özel isim
182/07, 250/26, 396/25cehli	é. 324/25, 325/13, 325/22,
é.-ivatatti 48/23	326/18, 326/25, 327/08,
é.-ivat...anli...ığa 234/22	327/13
é.-...andek 382/08	é.+tek 314/11
éliš cidde halde verilen mücadele, savaş	é.+niñ 313/13, 313/15
é. 383/20	éni... açık seçik, net, şüphesiz
é.+...a 26/26	é. 6/01, 6/04, 16/05, 75/03,
81/23, 112/25, 149/21,	
156/06, 182/22, 187/02,	
é.+ta 64/02, 383/21	
217/15, 245/06,	
élivat- almak	
é.-dim 39/12	
é.-di 337/12, 387/20	
é.-ğ 394/04	
elivat- alıvermek, almak, kaldırmak	
é.-idu 158/04	
é.-imizğ 162/24	
é.-atti 20/11	

257/05badamgül.niñ,	érenşi- önemsemek, dikkat etmek
258/	é.-meptu 367/22
14,	éri- erimek
269/22, 270/07, 353/07, 393/13,	é.-p 21/03
393/23, 395/09, 398/16, 410/02,	köñli é-ip ket- 344/01
413/01, 418/04	éri... ark, kanal
éñ akıl, anlayış, fikir	é. 1/04, 1/10, 17/07, 29/10, 33/04,
é.+ iñni 297/05	94/08, 198/02, 218/02, 232/25,
é.+i 50/13, 262/09, 323/23	236/20, 264/10, 394/15 é.+niñ
éñiş- eğilmek, bükülmek	30/06, 255/11, 255/13 é.+...a 234/16
é.-ti 234/17	é.+tiki 17/10, 17/13, 198/13,
é.-ip 77/02	233/25, 234/14
éñik çene	é.+lardin 232/18
é.+ini 59/19, 122/02, 168/19	érimçik bir tür yiyecek
épi yol, çare é.	é. 199/25 é.+ni 88/05
28/14 é.+ni	é.+lerni 42/26
58/07	érin- üşenmek, tembellik etmek
épos(yu.) destan mecmuası	é.-idiğan 377/20
é.+i 271/12	é.-ip 308/24
ér koca, eş, er	érinçeklik tembellik, üşengeçlik
é.+im 264/17	é. bilen 173/05
é.+iniñ 264/14, 264/23	ériş erime, eriyiş
é.+ini 264/25	é.+ke 259/12, 260/09
érensizlik dikkate, itibara	
almama, dikkatsizlik	
é.+i 377/18	

ériş-	erişmek, ulaşmak	és	akıl, hafıza
é.-isiz	411/22	é.+imge	55/12, 55/15,
é.-idu	212/01, 427/07	123/07,	147/12, 245/05,
é.-iptu	257/22	245/06, 346/15, 425/05	é.+imde
é.-emsen	307/07	é.-mekçi	266/05 é.+imdin 424/21 é.+iñde
365/26	é.-kili 355/07	121/01	é.+iñdidu 328/06
é.-ken	24/25, 105/26, 220/25,	é.+iñdimu	123/11, 145/11,
299/21		194/11,	261/05, 405/23,
é.-kendez	421/20	426/02	
é.-kenlikini	200/17	é.-	é.+iñizge 54/08, 54/10
küçilerniñ	193/11	é.-iptiken	é.+iñizde 66/18, 98/24,
210/06		172/07,	243/12, 246/10,
é.-migüçe	270/07	336/09	
é.-elmey	169/07	é.+iñizdimu	258/21
é.-elmeydu	325/02	é.+ini	159/03, 188/24, 188/26
érişil-	erişilmek	é.+ige	1/14, 3/03, 54/15,
é.-eytti	219/19	76/08, 85/04, 112/24, 144/24,	
érişiş	erişme, ulaşma, erişiş	é.103/20,	230/22, 234/24, 248/18,
235/01, 328/17	é.+niñ 58/06	270/16,	304/01, 336/22,
é.+iñ	374/09		
érit-	eritmek		
é.-ivetti	345/14		
éritmi	eriyik, eritme		
é.+sidek	17/21		
ért-	silme, temizlemek		
é.-ip	252/12, 275/22		

337/14, 386/26, 402/12, 412/09, 424/19	é.-ğan 72/20, 80/26, 206/20, 279/02
é.+ide 68/03	é.-ğandek 24/19, 125/14
é.+idin 12/19, 182/24	é.-ğanidi 340/19
é.+iñlarğa 218/08	é.-ivaldi 284/10
é.+iñlarda 75/23, 96/07, 359/10, 429/06	é.-ivalmisun 55/26
é.+liriğa 247/01	éski-véski eski püskü
Ésakoviski özel isim	é. 273/04,
é.+niñ 315/24	é.+lar 273/19
ésede- içten içe öfkelenmek	é.+larni 273/25, 274/03
é.-p 281/16, 350/22, 403/10	éskolus Skolas Yunanlı felsefeci
ésedi- içten içe öfkelenmek, hıçkırmak	é.+larmu 273/22
é.-gendek 39/22	éstétik estetik
ésen sağ salim, esen	é. 7/18
é. 329/23	éş aş, yemek é.+imde
ésenkireş şaşkın, şaşkınlık, baş	368/13 é.+ini 39/19
dönmesi	éş- aşmak
é. bilen 374/13	é.-ip 146/11
ésil(a.) asıl, en iyi	é.-ip ...al- 8/12, 24/20, 310/16
é. 70/08, 141/16, 150/15, 199/02, 261/09, 326/13, 354/01, 357/02, 358/13, 379/21, 386/20	é.-ip ket- 11/03, 64/23, 181/04, 212/17, 238/12, 238/15, 262/23, 285/17, 294/11
ésil- asılmak	é.-ip két- 155/15, 155/17, 238/12, 238/17
é.-di 309/07, 331/05, 378/06	

éşek	eşek (binek hayvanı)	213/03
é.	51/07, 147/14, 170/21, 191/07, 195/04, 203/09	po é.-iş...a başlı-278/12 taş é.-ip 86/24 é.-eleydiğansız 227/19
é.+tur	202/18 é.+tek 279/05	yüzini é.-ivélip (yüzünü
é.+niñkidek	302/18	kapayıp)102/03
é.+ke	75/23, 148/08, 316/08 é.+i(éşik)	étek etek
	121/05, 202/17 é.+lerniñ 211/03	é. 6/23
éşit-	işitmek, duymak	étel- atılmak
é.-ip	29/03	é.-meytti 251/24
ét	at (binek hayvanı) é.+im	étibar(a.) şeref, haysiyet
	86/26, 86/26 é.+imni 86/23	é. 310/19
ét-	etmek, yapmak, kılmak	é.+i 309/15, 391/24
é.-imen	227/21	é.+ini 175/04
é.-emsiler	146/11 golap é.-isiz	ét at, binek hayvanı
	229/02	é.+ığa 123/15, 172/08
beğş	é.-idu 309/18, 406/26, 422/03	étil- atılmak
beğş	é.-ip 87/24 beğş é.-iş	é.-ar 347/07
	258/21 beğş é.-işla 111/06	
bozek	é.-ip 285/12	
çeylep	é.-ivatatti 229/12 eks é.-etti	
	83/01, 137/21 eks é.-idu 299/13,	
eks	é.-ip 20/13, 215/24 mehkem é.-	
ivalman	100/25	
molla...	é.-ip 384/17	
muşt	é.-ip 369/04 per... é.-iş	

é.-idu 314/04	é.+ta 382/25, 394/09
é.-di 383/07, 395/26	é.+tin 5/10 é.+iğa
é.-iptu 191/18	394/08 é.+lar 382/17
é.-genidi 161/14	é.+larniñ 254/18, 254/20
é.-atti 179/20	é.+larni 385/01, 385/10
é.-ip 26/01, 83/11, 347/04, 400/03	é.+lardin 382/14
é.-ğan 204/15, 337/08, 383/14	eyét- söylemek
éti...ad(a.) itikad	é.-almaydu 426/23
é.+da 76/15 é.+i	éyi ay(yılın her bir ayı)
262/07 é.+ini	é. 1/03
143/17	éyi... ayı
étirap(a.) itiraf	é.+tek 232/02
é. 116/26, 314/24, 315/02	Éyniştéyn Aynştayn, ünlü bir bilim
étiraz(a.) itiraz	adamı
é. 207/06, 360/14	é. 151/24, 358/15, 358/17, 358/21
étiş atma, atış	é.+ni 358/18
é. 163/04	éyt- aytmak, söylemek
é.+...a 210/20	é.-arsen 419/23
perk é. 320/20, 387/22 lay	é.-tim 244/23, 348/04
é.+ke başli- 229/08	é.-timġu 6/05
étiz tarla, kır	é.-tiñiz 244/18, 250/21
é. 148/20, 331/04	
é.+niñ 395/02 é.+da	
394/12 é.+lar 382/17	
étizli... tarla, ekinlik	
é.+niñ 382/19	

	é.-tiñizmu 334/23	220/02, 246/19,	263/19, 288/08,
	é.-ti 27/24, 38/04, 38/16,	288/25, 309/25,	333/08, 333/13,
	52/14, 113/05, 127/08,	347/15	
341/13	136/08, 163/10, 169/24,	é.-...iniñ 309/20	
	177/04, 280/17, 284/15,	é.-ip 17/14, 32/11, 57/10,	
	333/23, 335/23, 341/12,	99/21, 106/14, 117/19,	
	348/07, 354/22, 356/06,	118/07, 127/16, 136/01,	
	371/04, 377/05	146/25, 184/15, 188/25,	
	é.-timu 290/05, 290/05	191/05, 237/22, 264/11,	
	é.-imen 260/14	279/21, 306/22, 309/09,	
	é.-imenki 291/07	310/05 ber, 310/06, 319/06,	
	é.-isen 318/03	319/22, 326/06, 337/02,	
	é.-amsen 419/26	350/02, 358/16, 368/01	
	é.-... 26/01, 221/04, 148/17,	é.-...anda 23/03, 52/04, 67/24,	
	178/07, 209/13, 218/01,	286/14, 286/15, 406/25	
	é.-imiz 207/07		
	é.-imizki 286/19	é.-...ili 36/19	
	é.-ma...çi 214/10	é.-idiğan 207/08, 316/08,	
	é.-ay 189/09, 348/03, 373/24,	é.-...an 6/04, 11/24, 17/13,	
	420/01, 420/02	36/18, 48/15, 67/02, 76/11,	
	99/23, 105/02, 106/23,		
	107/01, 117/09 113/16, 118/20,		
	131/14, 145/04, 208/01,		
	é.-e! 309/11		
	é.-...ina 308/22		
	é.-iñ 119/04, 280/05		
	é.-iña 173/12		
	é.-sam 39/09, 57/18, 145/10,		
	265/08, 280/02, 314/16,		

336/22,	172/11, 245/07	é.-di 313/09
375/22	é.-iptiken 155/09, 195/03,	é.-ğanda 291/14
é.-...andek	261/09,	é.-ğan 16/24, 81/03, 160/15,
76/09,	356/10,	250/05, 337/10, 345/12
110/05,	424/06	é.-ivat...an 372/06
201/21,	é.-ivaldu	é.-ğanidi 176/07
204/19,	398/24	éytiliş söyleniş, söylenme
223/03,	é.-midim	é.+içe 390/03
223/19,	334/24	éytiş söyleme, söyleyiş
307/24,	é.-mamsız 343/11	é. 72/16, 136/04, 198/04, 332/25,
405/20	é.-maydu 284/08	335/10
é.-	é.-masli.....a 426/14	é.+mu 309/04
...andekla	é.-miğanidi 337/08	é.+...a 36/07, 102/08, 300/26
134/18	é.-alaytti 206/18	é.+iğa 95/13
é.-	é.-almidi 3/17, 113/23	é.+içe 40/22, 76/19, 349/05
...anli...ini	é.-alma 144/10	é.+larğa 36/09, 198/19, 371/25
353/05	é.-almay 33/20	éytiş- toplu olarak şarkı söylemek,
é.-...uçi	éytavur	söyleşmek
334/26	acab	é.-ti 248/16, 410/16
é.-...um	a, belki, galiba	
keldi	é. 321/13, 330/06	
149/13	éytaylu...	
é.-...usi	ö	
kéletti	rneğin, mesela	
345/22	é. 103/20	
é.-...anidi	éytil- söylenmek	
172/06,		

é.-atti 179/18

éytivat- söylemek

é.-atti 99/03

e.-...an 252/01

é.-...andek 124/16

éytivet- söyleyivermek

é.-ti 278/18

éyt...usiz haddinden fazla, akıl

almaz, akla hayale gelmez

é. 131/04

éz- ezmek

yürekni é.-etti 401/07

é.-ip 104/18, 111/26, 154/06,

177/12, 363/22, 395/02,

400/19

ézi... azı (dişi)

é. 56/21, 360/16

ézil- ezilmek

é.-ip 90/18, 396/01

ézileñgü dokunaklı,

yanık(şarkı)

é. 280/17

ézim -izm eki, herhangi bir fikir hareketini

belirtiyor

é. 289/02, 289/03

ézit...u baştan çıkaran, iblis, şeytan,

cin

é. 429/08

F		f.+imizdiki 241/19	
Fablonéruda	şair adı	famililik(r.)	lakap, nam f.
f.+niñ 346/16		373/03	
fakultét(r.)	fakülte	Farabi Farabi, ünlü düşünür f. 220/09	
f. 3/19, 22/03, 61/09, 76/19,		fatéfun gıramofon f.+ğa 119/17	
116/05,	150/01,	150/02,féodal(r.)	feodal, derebeyi f.
155/05,	155/25,	172/10,	215/01
180/09,	189/22,	212/20,	féodalli...(r.u.) feodallık, derebeylik
213/17,	213/26,	219/13,	f. 58/01
224/02,	224/08,	224/10,féstival(r.)	festival
224/14,	241/12,	285/10,	f.+ida 210/05
290/10, 290/11, 370/17		figori boy pos	
f.+niñ 49/15, 60/25, 177/04,		f.+si 412/01	
238/03, 301/06, 372/24		film(r.)	film, sinema f.
f.+...a 154/18, 155/03, 409/25 f.+ta		208/20, 214/23 f.+niñ 215/12	
74/18, 239/07, 300/18 f.+tiki 4/22,		f.+ni 214/05, 214/24	
137/03, 155/01,		f.+de 211/19, 212/01, 214/06,	
176/23, 277/25, 335/26		214/11, 215/08, 217/12	
f.+tin 298/13			
f.+i 176/16, 340/03			
f.+iniñ 24/23, 28/04, 50/16,			
151/16, 247/24			
f.+iğa 338/08, 414/01 f.+ida			
151/14			
f.+idiki 7/01, 189/03, 297/20,			
313/19, 322/15 f.+imizniñ			
238/21 f.+imizda 223/11			

f.+diki 169/09	bilimi
f.+i 213/01, 244/15	f. 151/17
f.+ini 126/05 f.+lerni	format format (baskıda kitap bölümü)
103/22	f.+i 430/11
f.+lerde 214/26,	Fransiye Fransa f. 271/06
215/03 fingivin	f.+niñ(Fransiyi) 269/20
penguen	f.+ge(Fransiyi) 37/13
f.+ğa 194/06	Fransiyilik Fransalı
f.+ğimu 194/05	f. 269/13
fintoza bir yiyecek çeşidi	Fransuz Fransız
f. bilen 199/24, 200/20	f. 37/12
Firevn Firavun	Frudun bir roman kahramanının adı
f.+niñ 367/20	f. 123/22
Firoyit Furoyd (psikolog)	
f. 362/15	
Firuyit Furoyd (psikolog)	
f. 362/13 f.+niñ	
362/11	
fizika(r.) fizik	
f. 24/23, 340/17,	
408/19 fiziologiye(r.)	
fizyoloji	
f. 30/05	
fiziologiyilik(r.u.) fizyoloji ile	
	ilgili olan
f. 240/05,	
332/08 folklor halk	

G

gaça	dilsiz	gañgira-	sersemlemek,	aklını
g. 413/09		şaşırmak		
		g.-p 137/18, 374/12		
gaççıda	çıtırdatarak	gañgıraş	sersemlik	
g. 402/20		g. bilen 331/15 g.+tin 46/25		
gaday(f.)	yoksul, fakir	gañgirit-	sersemletmek,	aklını
g. 110/01		şaşırtmak		
gadayli...(f.u.)	yoksulluk, fakirlik	g.-ip 50/10, 125/22		
gadirmaş	başı sonu yok, karışık,	garañ enayi, beyinsiz, kalın kafalı		
karmakarışık, düzensiz	g. 50/11	g. 48/06 g.+dek 95/06		
Gagarin	uzaya giden ilk	garmonçi(r.u.) müzik		aleti
astronot		(akordiyon) çalan g. 280/03,		
g.+niñ 122/03		280/19 g.+ğa 277/12		
gah(f.) kâh, bazen		gas sağır		
g. 391/07, 391/08		g. 194/22		
gahi(f.) kâh, bazen		Gavşuci	erkek ismi	
f. 384/17, 384/17, 384/17 gal				
boğaz				
g.+ğa 56/10 g.+da				
335/06				
galastuk(r.)	kravat			
g. 247/17				
galistuk(r.)	kravat			
g.+i 356/20 g.+iniñ				
357/06				
Galléy Galile (fizikçi)				
g.+niñ 340/17				

g. 246/17, 246/20, 247/02, 247/17,
 247/23, 248/04, 248/09, 248/13,
 248/18, 248/22, 249/20, 250/07,
 250/14, 250/17, 250/19, 250/21,
 250/25, 251/05, 251/07, 251/11,
 251/14, 252/17, 252/20, 286/12,
 288/19, 289/09, 289/15
 g.+mu 249/26
 g.+niñ 253/08, 253/10, 288/26
 Gayit Mayit erkek ismi
 g. 111/15, 111/19, 114/17, 164/09,
 164/12, 164/22, 182/19, 182/26,
 183/04, 183/12, 183/13, 183/20,
 183/25, 185/02, 185/11, 200/26,
 204/25, 205/05, 206/21, 210/01,
 210/22, 210/25, 211/22, 218/10,
 247/12, 250/02, 250/06, 250/11,
 250/18, 250/26, 251/04, 251/09,
 251/10, 252/04, 252/12, 252/18,
 252/23, 253/01, 253/06, 276/11,
 287/02, 287/15, 288/09, 288/20,
 289/08, 289/18, 304/14, 306/12,
 307/15, 311/02, 311/17, 311/21,
 313/07, 313/09, 313/14, 313/18,
 314/15, 315/03, 315/16, 316/05,
 319/02, 322/14, 323/02, 324/06,
 325/18, 325/25, 387/26, 415/14,

417/07, 419/11, 421/05, 421/08,
 421/16
 g. bilen 250/26, 251/07, 416/01 m.+mu
 182/26, 323/02
 m.+niñ 111/19, 250/02, 252/13,
 304/14, 315/16
 m.+niñmu 252/04
 m.+...a 164/22, 183/12, 205/05,
 251/09, 253/01
 m.+...imu 288/09 m.+tin
 114/17 m.+lar 287/02
 gaz muayyen bir şekli olmayan, gaz
 g. 6/22, 226/14
 g.+idek 96/09
 gazir(ç.) ayçiçeği çekirdeği g.
 111/15, 226/13
 gec alçı
 g.+din 298/17
 gecgi boğaz, dağ boğazı
 g.+si 186/26, 331/06
 g.+sidin 147/05, 415/15, 419/15

gedin ense	323/25, 382/08, 398/23, 419/10
g.+ini 70/21 g.+ige	g. bilenla 59/04
323/05	g.+...u 314/02
gende gübre, mayıs g. 289/06	g.+mu 255/18, 295/16
gep(f.) söz, kelime	g.+niñ 32/11, 35/13, 35/20, 36/14,
g. 14/05, 15/16, 16/01, 22/12,	55/20, 64/23, 77/24, 245/07
23/15, 27/19, 29/22, 30/04,	g.+ni 9/23, 11/25, 15/06, 15/06,
34/24, 37/18, 40/06, 40/17,	15/14, 17/02, 22/17, 32/09, 33/19,
	37/22, 52/14, 76/21, 80/04, 96/23,
41/06, 49/17, 51/12, 55/01,	98/21, 99/19, 113/04, 113/23,
55/12, 65/10, 65/14, 75/13,	116/21, 117/03, 119/05, 127/16,
77/05, 97/14, 102/21, 109/22,	129/07, 189/11, 190/25, 222/21,
112/02, 113/24, 118/04,	278/18, 290/05, 301/01, 333/22,
118/08, 119/04, 120/14,	361/15, 364/17, 367/22, 375/10,
120/16, 121/20, 121/21,	417/26
127/13, 128/22, 129/04,	g. idi 337/09
129/05, 129/23, 130/17,	g. emesmu 37/15 g. aç-
142/24, 164/02, 181/23,	312/10
182/15, 185/13, 193/17,	g. ber- 51/09 g. çi...-
199/08, 199/08, 200/25,	174/10 g. çüş- 159/15
202/01, 205/22, 212/13,	g. kél- 387/08
218/23, 218/24, 245/07,	g. ...il- 23/01, 53/20, 81/10,
245/09, 245/11, 246/08,	92/14, 98/19, 113/04, 121/25,
252/24, 258/19, 289/21,	122/01, 153/18,
294/12, 296/01, 311/19,	180/06,
318/06, 326/20, 329/08,	209/16, 216/05,
333/21, 335/23, 337/06,	219/26,
339/16, 371/03, 378/05,	277/19, 283/15,
386/17, 391/15, 397/16,	314/22,
413/09, 413/16, 413/18,	317/07, 325/16,

333/19, 420/06, 426/14
 350/22, 377/19, 413/09 g.+ni egit- 29/24, 333/21
 g. bilen 22/16, 23/12, 30/21, g.+ni eyt- 245/07
 55/14, 179/20, 239/12, g.+ni ...il- 18/01, 25/19, 148/21,
 279/02, 302/12, 310/06, 290/06, 327/13
 g.+ni oyla- 339/11
 g.+ni yasi- 37/01
 g.+ni yasivet- 81/11
 g.+nimu 148/22
 g.+ke 15/11, 30/07, 34/25, 64/08,
 133/07, 263/01, 276/20, 292/15
 g.+ke kel- 66/08
 g.+ke keltür- 334/05
 g.+ke kirgüş- 350/10
 g.+ke kisturul- 34/20
 g.+tin 65/11
 g.+iñni 295/05
 g.+ler 14/18, 35/12, 40/08, 54/10,
 55/23, 57/21, 94/02, 98/04, 102/12,
 107/10, 107/11, 147/20, 149/09,
 160/15, 300/26, 318/17, 369/06,
 374/24, 380/06, 409/26
 g.+ler bilen 17/24, 52/18, 65/07,
 104/03, 153/14, 154/25, 282/08,
 290/12, 411/23,
 g.+lermu 189/14
 g.+lerniñ 30/11, 30/20

g.+lerni 30/14, 36/16, 51/15, 97/16,
109/23, 184/25, 185/12, 237/20,
259/15, 272/20, 273/11, 379/24,
412/18, 425/12

g.+lerni ...il- 37/08, 55/25, 74/12,
117/08, 264/04, 377/21

g.+lerni ...ilivét- 81/02

g.+large 35/02, 360/25

g.+lerde 366/01		429/13	
g.+lerdin	198/09, 289/01,	gerdiş(f.)	çember (hale)
324/23		g. 115/04	
g.+liri 11/24, 105/02, 113/03,		gevde(f.)	gövde, vücut g.
121/23, 131/14, 178/02 g.+liri		21/10	
bilen137/12 g.+lirimu 62/03		g.+si bilen(gevdi)12/18 g.+sini(gevdi)	
g.+liriniñ 38/04, 359/07		79/16, 105/14	
g.+lirini 38/05, 40/05, 72/16,		gevdilen-(f.u.)peyda	olmak, ortaya çıkmak,
117/10,	134/09, 254/14,	cisimlenmek	
409/08		g.-genidi 256/25	
g.+lirige 380/19 g.+liridin 16/04,		gevdilendür-(f.u.)	ortaya
110/06 g.+lirimni 149/13, 350/24		çıkarmak	
g.+liriñiz 378/16		g.-üp tur- 45/07	
g.+liriñni 294/09		gevdilik(f.u.) gövdeli	
gepçe(f.u.)	sözcü, konuşkan	g. 365/18 gez	
g. 53/17		kabuk	
gepdan	söz ustası, hatip	g. bağıli- 33/02	
g. 174/15		g.-gez bolup ket- 153/03 gédey-	
gepleş-(f.u.)	konuşmak	böbürlenmek, kibirlenmek	
g.-mey 273/13			
ger(f.) eğer, gerçi g. 374/22			
gerçe(f.)	gerçi		
g. 8/03, 42/07, 50/02, 68/09,			
104/14,	127/26, 133/14,		
195/08,	223/17, 225/22,		
233/16,	249/05, 285/16,		
357/16,	391/24, 423/02,		

g.-gen 413/17	153/06,
gédeyt-kibirlendirmek, gururlandırmak g.-	254/13, 255/03, 400/11 g.+iniñ
ip 346/19	12/03
gégant hiçbir zaman yıpranmaz, yıkılmaz,	g.+ini 29/11, 33/20, 38/11, 105/24,
devrilmez, çetin	127/07, 218/08, 237/12, 237/18,
g.+lirini	248/20, 274/02, 308/25, 333/25,
151/25 gél boğaz	343/13, 370/09, 412/23
g.+ini 214/01, 346/22	g.+inimu 38/15
g.+ığa 256/21, 302/12	g.+ige 370/08, 426/19 g.+idin
Génriğ Géni Alman yazar g.	36/26, 376/19 g.+imizge
269/12	243/14 g.+iñlar 419/02
Géoroğ Otrók özel isim g.	Gérmaniyilik Almanyalı
bilen 214/21 g.+mu	g. 269/12
210/26	gézek (kent- gézek) misafir için masaya
gép(f.) söz, kelime	konulan her çeşit tatlı yiyecek
g.+im 66/15, 212/10,	g. 389/06
294/15,	gézer- inad etmek, direnmek g.-gen
341/13, 391/15	382/22
g.+ima 307/02	gézit(r.) gazete
g.+imge 326/06	g. 4/11, 32/07, 51/10, 61/22,
g.+iñ 117/09, 293/22 g.+iñ	119/18, 129/20, 129/23, 130/05,
bilen 211/06 g.+iñiz	156/22, 194/11, 238/02, 244/01,
52/03, 343/10 g.+iñiz	
bilen 245/05 g.+iñni	
121/17, 419/23	
g.+i 6/14, 19/24, 23/03, 36/11,	
36/18, 65/13, 153/06,	

294/18,	294/25,	298/25,	gilem(f.)	kilim, halı
316/23,	316/25,	324/13,	g.+din 73/19	
387/20			Gilgamiş	Gilgamiş destanı
g.+niñ 4/11, 242/05, 298/09	g.+ni		g. 271/12	girammatik(r.)
138/23, 242/25, 246/11,				gamer
298/10, 389/05			g.+iniñ 309/23	girant(r.)
g.+ke 300/19, 389/01	g.+te			el bombası
246/13, 297/02	g.+tiñ 242/02		g. 373/23	girdab(f.)
g.+iniñ	260/14,	290/02,		girdap
298/03			g.+ğa 418/10	g.+iğa 123/05
g.+ide 357/15	g.+ler		gire(f.)	kıskaç
242/01	g.+lerge 294/14		g.	276/09, 278/11, 306/17,
gézitçani(r.a.)	gazete basılan yer	g.+ğa	316/23	
297/26			g. bol-	200/03
gidey-	kibirlenmek, gururlanmak	g.-di	gireleş-	kucaklaşmak g.-
53/15			ken 56/21, 260/06	g.-ti 258/07
gideymeslik	alçakgönüllülük,	gireleştür-		kucaklaştırmak g.-
tevazu		üp 198/01, 217/13		
g.+i 358/10				
gidiy-	kibirlenmek, gururlanmak	g.-		
ivaptimen 119/04				
g.-ip 1171/14, 74/16, 174/20,				
216/09, 238/12, 295/24	g.-ip tur-			
55/08				
	g.-ivalmañ 118/24			
gilas(f.)	vişne			
g. 340/09, 342/26				

gireliş-	kucaklaşmak	332/15 g.+larmu 43/23
g.-ip	90/24, 105/08,	g.+larniñ 186/23, 256/03, 415/21
	165/19,	g.+larni 109/04, 235/11, 366/21 g.+larğa
	217/08, 232/20, 256/12, 320/07,	331/04
401/10		Giyoti erkek ismi g.+niñ
girim	süslenme, makyaj, süsleme	328/07
g. 342/11, 342/12, 342/16, 342/21,		godañ hendek
342/23		g.+ğa 102/21
g.+ge 342/24		gol(f.) kalın kafalı, ahmak g.+i
g.+ler 7/15		2/19
girimçilik	süsleme, süslenme işi	Gomér Yazar adı
ile meşgul olma		g. 220/08
g.+liridek 342/15		goñşé parti(siyasi)
griptar(f.)	tutulmuş, yakalanmış	g.+da145/22
g. 188/09		goñşi parti (siyasi)
Girit-Mirit	erkek ismi	g. 191/24, 191/26
G. 111/18, 112/10, 112/17, 184/24,		Gopey erkek ismi
205/09, 206/20, 210/09, 250/13,		g. 252/10, 252/16 g.+niñ
250/14, 311/13		252/07
G.+ni		Gorki Yazar adı g. 314/18
314/09 girvik		g.+niñ 400/26
kıyı, kenar		Gorkiyazar adı
g.+ini		g.+niñ 194/03
25/22 giyah(f.)ot,		
çöp		
g. 93/02, 382/18 g.+lar		
240/22, 399/21 g.+lardek		

goya(f.)	sanki, guya	gözellik	güzellik
g. 5/09, 12/25, 13/03, 24/07,		g. 19/10	
24/19, 6/02, 39/24, 48/05,		grajdan(r.) vatandaş	
48/12, 9/11, 49/13, 50/07,		g. 168/11	
65/24, 9/02, 72/24, 80/19,		g.+lar 211/17, 214/23	
gödek(f.) 90/13, 1/23, 92/03, 96/17,	emen, kucaktan	g.+in 272/04, 318/04, 355/22	
103/01, 109/02, 114/09,		Eğur Gogal (yazar adı)	
düşmeyen bebek, ufak, küçük, g. lar		g. 271/23	
114/14, 124/14, 164/22,		gugum loş	
197/12, 206/10, 208/02,		g. 236/24, 385/01	
263/19 208/04, 222/04, 224/07,		gulaç kulaç	
225/14, 247/07, 256/16,		g. 118/23	
gödeklik(f.u.) ufak, küçük, g. lar		guman(f.) şüphe	
276/01, 278/07, 277/02,		g. 53/19, 123/03, 123/05, 391/05,	
291/14, 304/10, 308/13,		409/03	
378/22 312/20, 329/15, 331/12,		g. idi 95/16	
332/20, 340/17, 343/15,		g. ...il- 55/21, 55/21, 412/21	
göher inci, halis inci 375/16, 375/18, 376/13,		g. bilen 105/07, 426/11	
384/12, 393/01, 395/23,		g.+mu 161/17	
g. 262/13, 408/15, g.+dek 396/09, 396/14,		g.+niñ 106/23, 123/06	
398/18, 400/11, 400/16,		g.+ni 37/01	
292/17 g.+ni 408/16 410/07, 412/05,		g.+i 262/08	
425/02			
gömüş gümüş			
g. 121/12, 247/11			
gör(f.) mezar, kabir			
g.+dek 205/02			
görüstanli...(f.u.) kabristanlık,			
mezarlık			
g.+niñ 46/22, 60/12			
göş(f.) et			
g. 31/16, 63/22, 83/16,			
148/01, 382/07, 382/07 g.+mu			
382/06			
g.+tek 339/18 g.+i			
299/21 g.+ini 34/07			
g.+ler bilen 187/07 g.+lirim			
179/11 g.+lirini 356/04			
göşiy- sessizce durmak			

g.+iniñ 16/12	g.+iñğa 374/08 g.+i
gumanlan-(f.u.)	397/20
şüphelen	g.+ini 52/23, 389/18, 417/17 g.+lar
mek g.-sa... 40/13	151/06
g.-ğan 412/19	gunahkar(f.) günahkar
g.-maymen 76/12	
gumanlandur-(f.u.)	
şüphelendir	
mek g.-up 412/14	
gumanlin-(f.u.)	
şüphelen	
mek g.-idu 213/19	
g.-ip 105/03	
gumanli...(f.u.)şüpheli	
g. 124/25, 368/06,	
407/17 gumanlıor(f.) şüphe	
eden	
g. 20/20	
gunah(f.) günah, suç	
g. 54/01, 257/24, 285/09, 335/21,	
373/14, 380/19, 406/06, 427/15 g.	
...il- 257/23	
g. ötküz- 373/14, 373/15	
g.+tin 348/24	
g.+imni 426/08	
g.+iñ 375/14	
g.+iñiz 53/25	

g.+la 374/26	basamak, rap rap basamak
gunahsız(f.u.) günahsız	g. dessep 160/23 gusmes
g. 330/01, 426/07 g.+midu	bükülmez
108/14	g.+tek 2/19 gül(f.)
gundipay(f.) gardiyan	gül (çiçek)
g. 120/25	g. 1/05, 13/14, 43/23, 93/02,
g.+dek 46/26	109/04, 167/10, 186/23,
guñri- mızıldanmak	228/15, 228/15, 240/09,
g.-ğiniçe 50/11	240/22, 256/03, 260/21,
guñşé komün	272/01, 321/23, 322/02,
g.+niñ 147/19	331/04, 332/15, 337/02,
g.+diki 190/15, 192/07 g.+ga	337/05, 345/19, 347/02,
191/23	366/21, 382/18, 399/21,
g.+ğa 305/18 g.+mu	415/21
195/23 g.+si 306/24	g. bilen 1/05
guñşi komin	g.+dek 18/05, 199/02, 343/09 g.+niñ 70/13
g. 146/26, 195/23, 196/06	g.+ni 232/08
guruh(f.) gurup, ekip, çete,	g.+ge 41/13, 294/03
kafile	g.+üm 321/23, 322/02,
g.+i 243/25, 244/02 g.+iniñ	405/14
244/06	
guruppa(r.) takım (insan için),	
grup	
g. 131/09, 131/17	
g.ğa 131/10, 131/11, 131/12,	
162/11	
gus-gus	ayağını sağlam

g.+idek 348/26, 380/24	gülle-(f.u.)	çiçeklemek, çiçeklenmek
g.+ler 228/16	g.-p 109/04, 208/11, 291/02	
g.+ler bilen 228/13	güllü-(f.u.)	çiçeklemek
g.+lerdin 103/24	g.-yeleydu 43/24	
gülçéhri(f.) gül	g.-gen 41/13	
yüzlü g.+ni 165/07	güllük(f.u.)	çiçekli, güllü, renkli
güldür-mama gök gürültüsü g.	g. 6/22, 78/10, 228/14, 247/17,	
401/08	301/19	
güldüras gürültülü, parlak,	g.+niñ 228/17, 229/05, 229/09 g.+i	
debdebeli g. 177/03, 218/10, 286/20	228/20	
güldürle- gürlemek,	g.+ler 328/16	
gürüldemek,	g.+lerni 1/10, 103/24	
gümbürdemek	gül...e...e	çok mutlu olma, sevinme
g.-p 401/05	g.+liri 284/17, 337/19	
güldürli- gürlemek,	gülşen(f.)	çiçek bahçesi
gürüldemek,	g.+ler 280/09	
gümbürdemek	gülzar(f.)	gül bahçesi
g.-di 401/09	g.+i 260/15	
güle-...a... pestil şeklinde	gülzarli...(f.u.)	her çeşit gülle dolu, çok gül
kurutulan kayısı	yetiştirilen yer	
g. 4/13, 10/13, 199/25, 389/06,	g.+ini 18/06	
389/12	gümanlin-(f.u.)	şüphelenmek
gülesimen(f.) bir gül çeşidi g.	g.-ip 16/05	
228/15	gümbiz(f.)	kubbe
gülgün(f.) kızıl gül rengi, gül		
gibi güzel		
g. 7/07, 345/20		

g.+ ige32/24	güzel	güzel, nefis	
gün kök	g. 6/26, 7/14, 14/07, 41/13,		
g. 2/15	75/25, 97/21, 97/25, 98/02,		
gün gün, gündüz	110/11,	113/11,	126/05,
g. 209/02, 398/21	133/18,	177/19,	197/10,
günğürtlük sülfürlü, kükürtlü	209/14,	212/06,	212/07,
g. 183/07	216/26,	217/02,	217/22,
güpülde- güm güm etmek,	240/12,	240/13,	240/26,
gümbürdemek; küt küt etmek g.-p	262/18,	266/22,	288/13,
384/15	302/02,	304/08,	306/02,
g.-p ket- 344/16	308/04,	308/13,	321/05,
gür-güraniden başlayan şiddetli	321/14,	322/07,	342/06,
hareketten çıkan ses	342/13,	342/25,	378/21,
g. 146/26	379/20,	380/10,	384/22,
gürgire- çağıldamak, suyun	395/22,	397/07,	402/07,
gürül gürül akması	403/26, 423/04 g.+sen	133/16	
g.-p 158/12	g.+ler	307/05	
gürride gür diye ses çıkarıp	güzellik	güzel	görünüş,
gürüldeyip, çağıldayıp	güzellik		
g.+de 352/17	g. 7/08,	72/01,	167/12,
gürülde- gür gür diye ses	210/04, 322/11		
çıkarmak, gürüldemek,			
çağıldamak			
g.-ytti 60/16			
güsülde- rap rap yürüyüp			
gitmek			
k.-p 396/22			

g. bilen 7/18

g.+niñ 7/19, 247/26, 344/01

g.+ni 17/06, 147/17, 247/25, 406/08

g.+ke 7/03, 7/13, 228/22, 235/26,
240/23, 429/14

g.+i 414/05

g.+i bilen 398/17

g.+iniñ 424/13

g.+ini 234/26, 363/06, 406/15

g.+ige 422/04

g.+tur 7/20

güzelliş-

güzelleş

mek g.-ip 91/03,

277/06

güzenlik geniş omuzlu,

gövdeli g. 26/04

Gyoti bir yazar ismi g.

337/02

Π

			ğ.+larğa 158/07
ğaca-	kemirmek,	yıpratmak,	ğalite tuhaf
	yontmak		ğ. 164/22
	ğ.-p 381/12		ğarayip(a.) tuhaf, acayip
	ğacila- kemirmek, yıpratmak		ğ. 144/13, 201/19, 201/24,
	ğ.-p 235/16		354/23, 354/24
ğaç- ğaç	eski	eşyalarınğart	bir şeyi başka bir şeye sürtünce
	çıkardığı ses, gacırtı		çıkan ses, gıcırtı
	ğ. 70/07		ğ. 373/09
ğaçur-ğuçur	gacır gucur (taklidi	Πavşuci	erkek adı
	ses)		ğ. 286/02
	ğ. 291/15		ğavur- ğuvvur karma karışık sesler
	ğadiy- dim dik durmak, kibirlenmek		ğ. 170/13
	ğ.-ip 357/21	ğaye(a.)	emel, mefküre, gaye,
ğaj- ğuj	taklidi ses, gaj guj	amaç	
	diye ses çıkarma		ğ. 81/13, 177/08, 177/09,
	ğ. 262/22, 265/22		177/14, 212/02, 218/01,
	ğ.+lar 210/19		293/03, 308/06
	ğalcir kuduz, kudurmuş		ğ.+niñ(ğayi) 303/25
	ğ. 180/05, 255/07, 360/06		ğayet(a.) gayet, pek, çok
ğalda- ğuldañ iki	yana sallanarak,		ğ. 71/20, 194/23
	sendeleyerek, savrularak		
	ğ. 178/21, 413/14		
ğalip(a.)	galip, yenen		
	ğ. 244/07, 393/01	ğ.+lar	
	290/16	ğ.+lardek	174/26

ğayib(a.)	kayıp, kayıtsız, hazır bulunmayan	ğelde-ğeşti	gereksiz şeyler, süprüntü, çer çöp
ğ. 27/06, 142/22		ğ.+lerni 176/20	
ğayibane(a.)	gıyaben, gıyabi, hazır ve mevcut olmaksızın, bulunmadığı halde	ğelib(e)a.)	galibiyet, üstünlük, başarı
ğ. 34/17, 34/18, 56/03, 78/17,		ğ. 62/25, 286/17, 303/10, 303/12, 410/08, 418/23	ğ. il- 48/23
144/07, 169/12, 204/09, 231/05, 233/03, 344/18, 393/06, 412/05, 421/20		ğ.+ge(ğelib)i 303/10	
ğayilik(a.u.)	gayesi olan, emeli olan	ğelite(a.)	tuhaf, garip, hata
ğ. 177/18		ğ. 35/08, 60/15, 66/14, 111/18, 126/21, 161/16, 172/26, 177/26, 178/21, 231/03, 320/04, 332/06, 333/20, 342/17, 381/23, 425/06	
ğayip(a.)	kayıp	ğem(a.)	gam, dert, acı
ğ.+tin 325/24		ğ. 49/11, 80/15, 80/21, 201/08, 334/07, 348/01, 367/06, 404/10, 422/03	
ğayisiz(a.u.)	gayesiz, gayesi olmayan	ğ. çüş- 367/13	
ğ. 177/11		ğ. il- 391/11	
ğayivane(a.)	gıyaben, gıyabi, hazır ve mevcut olmaksızın, bulunmadığı halde	ğ.+ge 80/16, 396/24	
ğ. 337/16, 337/17		ğ.+ide 89/06	
ğayivi(a.)	muayyen bir gaye ve ideolojisi olan	ğemhane(a.)	kaygı, tasa yurdu, dünya
ğ. 80/07, 91/25, 108/03, 108/06, 149/01, 236/12, 308/13		ğ. il- 399/07	
ğaz(f.)	kaz		
ğ. 79/18			

ğemh̄orlu...(a.f.u.)	tasa, kaygı	maksat, istek, amaç
ğ. 103/18, 404/07		ğ.+niñ 36/20
ğ.+i 134/12		ğ.+i(ğeriz) 180/22
ğemkin(f.)	gamlı, üzüntülü,	ğerezlik(a.u.) amaçlı, kasıtlı
hüzünlü		ğ. 262/23
ğ. 80/18, 125/23, 144/21,	ğerezsiz(a.u.) kişisel	bir menfaat
165/10, 181/10, 182/20,	gözetmeyen, kasıtsız, amaçsız	ğ. 225/17,
381/07		230/12, 337/11
ğemli- gerekli olan şey ve eşyaları	ğerp(a.)	batı
hazırlamak,	tasarlamak,	ğ. 215/13, 232/11
merak etmek		ğ.+ke 90/19
ğ.-vélip 270/19	ğer...(a.)	dalma batma
ğemsiz (a.u.) gamsız, rahat, başıboş, rahat,	ğ. bolup két- (batmak)	7/17
dertsiz	ğ. ...il-(batırmak)	55/15,
ğ. 30/02, 60/14, 91/07,		123/20, 407/04
171/01, 234/18, 262/01,	ğeş(f.) bulantı	
276/02, 384/17, 395/20,	ğ. könlini geş kil-(midesini bulandırmak)	
425/04		130/09, 144/23,
ğeplet(a.)	gaflet	370/11
ğ. 88/24		könli geş öt-(midesi
ğ.+te 103/25, 330/02		bulanmak) 359/18
ğerb(a.)	batı	ğeşlik(f.u.) rahatsızlık, sinirlilik,
ğ.+ke 234/03, 242/12		öfke
ğerbiy(a.)	batı	
ğ. 242/18		
ğerez(a.)	garaz, hedef, gaye,	

ğ. 156/18, 351/18	ğ.+dek 91/12
ğ. bilen 165/22, 327/18	ğezep(a.) gazap, hiddet, öfke
ğ.+ke 91/05	ğ. 64/16, 115/19, 158/10, 160/06,
ğ.+lirini 91/07, 249/15, 424/16	160/16, 318/09, 417/24
ğevğa kavga, savaş, gürültü	ğ. bilen 159/04, 368/21, 368/26 ğ.+tin
ğ. 91/19	187/03, 281/20, 283/22 ğ.+ige(ğezip)
ğ.+liri bilen 92/23	372/01, 397/19 ğ.+liri 215/02
ğevvas(a.) dalgıç	ğezeplen-(a.u.) öfkelenmek
ğ.+lardek 288/12	ğ.-di-de 26/01
ğ.+larniñ 324/19	ğezeplik(a.u.) öfkeli
ğeyret(a.) gayret, çaba	ğ. 257/04, 413/07
ğ. 27/18, 44/07, 87/19	ğezeplin-(a.u.)öfkelenmek
ğ. bilen 392/20	ğ.-ivatidu 52/17
ğ.+ke 94/08, 225/06,	ğ.-ip 314/02
248/08,	ğécek(a.) bir tür müzik aleti
393/18, 393/18, 400/07, 408/11	ğ. 317/22, 321/15 ğ.+tin316/13
ğ.+im(ğeyrit) 123/02 ğ.+i(ğeyrit)	ğ.+ini 171/04
162/19	ğém(a.) gam, dert, acı
ğeyretlik(a.u.) gayretli	ğ.+iñde 329/09 ğ.+ini
ğ. 39/04, 148/19	27/20, 204/24 ğ.+ide 28/22
ğeyriy(a.) gayri, başka, değişik, ayrı	ğ.+idimu 289/14
ğ. 95/09, 95/16, 186/10, 360/24,	
427/10	
ğeyvet(a.) gıybet	
ğ. 240/01, 264/03, 376/15	
ğezel(a.) gazel, türkü	

ğéribli...(a.u.)	gariplik, çaresizlik	ğ.p. 200/24, 415/16
ğ. 93/04		ğidi... gıdık
ğériç	karış	ğ.+ini keltür-: gıdıklamak
ğ.+iñ bilen	118/11	96/02
ğ.+i	38/07	ğidi...li- gıdıklamak
ğéripli...(a.u.)	gariplik, çaresizlik	ğ.-di 224/20
ğ.	82/10, 123/10, 123/17,	ğ.-ğuçı 228/16
123/19		ği... boğaza bir şey takıldığında,
ğ.+...a	110/18	boğulma esnasında boğazdan çıkan ses
ğéripperver	yabancıları koruyan,	ğ. ...il- 256/22, 302/12
gözeten, onlara yardımcı olan	ğ. 317/14	ğilap(a.) kılıf, kın
ğéripsin-(a.u.)	yadırgamak; kendini	ğ. 204/13, 221/14, 221/14
unutulmuş hissetmek; kendini ihma	ğildir-ğildir	taklidi ses, pütürlü bir
edilmiş hissetmek		şeyin pürüzsüz bir zemine sürtüldüğünde
ğ.-ip	331/15	çıkardığı ses
ğici...	gıdıklama, gıdıklanma	ğ. 278/22, 278/22
ğ.+i	278/16	ğillide gönlü incindiğinde birden
ğič-ğič	taklidi ses, gıcirtı sesi	gözüne yaş dolmak
ğ. 70/08		ğ. 231/08
ğičçide	gıcırdatıp ses çıkaran	
halde		
ğ. 242/20		
ğičirla-	gıcırdamak	
ğ.-p	231/17	
ğidiñ-pidiñ	mırıldanma, mırıltı;	
bahane, sebep		

ğilmiy-şımarıkça cilve yapmak,	ediyor
yılışmak	ğ.+niñ 319/06
ğ.-ip 213/26	ğittanşı- salınarak yürümek
ğiltañ parlak, pürüzsüz, düz, kaygan	ğ.-p 281/01
ğ. 163/14	ğocatam damın, çatının yıkılmasını
ğiñşi- sesler çıkarmak, uğuldamak	önlemek için koyulan destek
ğ.-ğiniçe 333/02	ğ. 122/03, 122/03
ğ.-p 162/06, 276/04	ğol ağaç gövdesi, dal, sap
ğip görünüp, kaybolma	ğ.+ini 234/08
ğ.+la ...il- 300/06	ğolaç kulaç
ğiris-...iris taklidi ses	ğ. 21/01
ğ. ...il- 291/15	İolam özel isim
ğirisla-giris diye ses çıkarmak	ğ. 22/13, 22/21, 22/22, 23/06,
ğ.-p 83/06	28/02, 60/13, 112/14
ğ.-p ket- 50/24, 56/22	ğ. bilen 112/16
ğirislit- gıcırdatmak	ğori çağla (bademin yeşil hali)
ğ.-ip 281/21	g.+din 67/21
ğirtilda- girt girt diye ses	ğorigil sefil, fukara, fakir
çıkarmak, nesnelerin birbirine	ğ. 200/03, 233/16
sürtünmesinden çıkan ses	ğubar(a.) toz
ğ.-p 271/16	ğ. 186/22
ğit muhkem, sağlam	ğubarsız(a.u.) tozsuz
ğ. ...is- 213/20	ğ. 399/21
ğit- ğat taklidi ses	
ğ. 319/12	
ğittañ müzik eserinin icra edildiğini ifade	

ğuç-ğuç	bir yere toplanan,	ğulaçla-	iki kol uzunluğu ile ölçmek;
bütünü, hepsi		kulaç atmak	
ğ. 119/01		ğ.-p 229/06	
ğ. turup ket- 31/01		ğulam(f.)	köle, kul
ğ. bolup ket- 336/22		ğ. 28/01, 210/22, 211/11, 212/23	
ğuççada	sık, yoğun, gür halde,	ğ.+niñ 40/22, 60/15	
fazla, çok		ğulğula(f.)	hengame, karışıklık, telaş,
ğ. 28/20		panik	
ğ.-di 319/02, 334/16		142/18, 142/23, 142/26, 143/02,	
ğuçurla-ğ.-ğan 304/13	gıcırdatmak	ğ. 180/13, 180/24, 180/25, 144/04, 149/14,	
ğudura-	mırıldanmak,	203/24, 225/07, 225/24, 229/26,	
ğ.-p 413/05	homurdanmak	ğ.+si(ğulğula) 230/18, 230/19, 230/26,	
ğ.-şti 22/16		231/07, 231/10, 231/26, 236/26,	
ğ.-p tur- 250/24/21, 30/16, 290/07		[[ünçe... 227/03 bayan/ismi 237/09, 277/06,	
ğuduraş	mırıldanma,	280/20, 280/22, 280/24, 281/02,	
ğ.-ytti 66/08	homurdanma	ğ. 6/05, 281/07, 281/09, 281/13, 281/15,	
ğ. 42/05		281/17, 281/25, 285/06, 285/15,	
ğuçurlat-ğ.+larmı 218/18	gıcırdatmak	12/04, 12/11, 13/01, 33/16, 33/25, 307/20,	
ğuduraş-	homurdanmak,	308/03, 308/18, 323/18, 328/26,	
ğ.-...an 56/20	mırıldamak	34/20, 34/23, 35/20, 36/02, 38/02, 339/05,	
ğ.-...an 26/20		339/24, 339/26, 340/20, 340/22,	
ğududuñ	ğ.-...anlar 23/12	135/23, 340/23, 341/04, 341/06, 341/07, 341/09,	
ğujjida	yüksek (ses)	341/18, 341/21, 341/26, 342/02,	
ğujjida	birden, hemen	139/11, 342/04, 342/05, 342/08, 342/14,	
ğ. 9/05, 282/23	quimeki. helezon. 2. salkım. 3.	343/02, 343/04, 343/08, 343/10,	
ğuduñşi-	vıñın. 4. kalabalık. sürü	140/04, 343/11, 343/15, 344/07, 345/12,	
ğuduñşi-	ç. 28/15. 158/09. 265/20.	345/17, 379/10, 379/14, 379/24,	
yapmak, kayga etmek	296/04	142/01, 142/05, 402/12, 402/19, 403/03,	
ğul	önüz. sırt	403/07, 403/10, 403/18, 403/19,	
ğula-	yüksekte	403/22, 406/18, 407/06, 411/04,	
412/22, 413/04, 417/08	düşmek,	411/08, 411/15, 411/19, 412/08,	
ğ. bilen 35/23, 137/10, 140/25,			
141/05, 201/24, 338/22, 340/11,			
423/06	yubarlanmak		
ğulaç	ğ.-ydu 160/14		
ğ.+la 307/06, 344/07	kulaç		
ğ.+mu	ğ. 227/02	ğ.+çe	7/22, 143/04, 339/24,
	228/19	ğ.+i(ğuliç)	
	38/07	ğ.+ini(ğuliç)	
341/04, 343/03			

ğ.+niñ	6/22, 9/20, 12/12,	342/06, 417/08		
12/17, 12/20, 13/08, 13/11,		ğunçı(f.)	gonca	ğ.+si
34/02, 34/09, 135/23, 135/24,		126/02	ğ.+lerniñmu	345/20
141/08,	144/05, 225/18,	ğurbet(a.)	gurbet	
225/22,	225/24, 225/26,	ğ. 386/03		
230/11,	231/10, 231/26,	ğurbetçilik(a.u.)	gurbette olma	
237/19,	237/21, 280/22,	ğ. 200/06, 288/11		
281/17,	285/15, 285/20,	ğ.+niñ 69/19		
307/02,	328/26, 341/18,	ğ.+te 226/21, 367/02		
343/10,	343/13, 345/17,	ğ.+ler 68/19		
406/18, 411/05		ğurt- ğurt	taklidi ses, su içerken	
ğ.+ni 15/18, 33/06, 33/21,		boğazdan çıkan ses		
138/02,	140/20, 141/11,	ğ. 184/15		
163/18,	225/06, 226/08,	ğurtuldit-	gurt gurt diye ses	
231/07,	280/20, 280/24,	çıkarmak		
281/04,	281/07, 339/26,	ğ.-ip 233/24		
340/20,	343/15, 345/12,	ğurur(a.)	gurur	
412/08		ğ.+mu 259/25		
ğ.+ğa	8/08, 12/12, 33/13,	ğ.+i 108/02, 108/11, 352/01		
136/07,	142/18, 143/01,	ğ.+iniñ 374/16		
204/05,	204/10, 204/12,	ğ.+ini 193/11, 375/22		
231/17,	237/09, 281/02,			
307/20,	329/03, 339/05,			
379/14,	398/25, 403/19,			
411/15				
ğ.+da 8/07				
ğ.+din	142/10, 329/06,			

ğ.+iğa 174/18, 231/26

ğururlu...(a.u.) kibir, mağrurluk,

yüksekte

bakma

ğ. 237/16, 262/12

ğusse(a.) gussa, sıkıntı

ğ. 142/17, 404/10, 406/18

ğ.+si(ğussi) 49/11

ğuva karanlık, yarı karanlık, loş

ğ. 92/07, 254/19, 332/22, 368/13

ğuvalış- karanlık olmak

ğ.-ip 111/13

H	192/01,	199/04,	212/19,	224/14,
ha-ha-ha gülerken çıkarılan ses	227/13,	230/04,	232/02,	237/09,
h. 3 7/25, 370/15	237/11,	241/04,	243/10,	247/15,
hacetsiz(a.u.) gereksiz, yersiz	252/15,	259/02,	259/11,	260/07,
h. 81/14	262/17,	269/06,	271/09,	271/23,
hacethani(a.f.) tuvalet	291/20,	295/23,	296/12,	310/14,
h.+gimu 109/17	316/17,	320/12,	320/14,	324/23,
hacit(a.) hacet, ihtiyaç, lüzum,	326/02,	326/11,	326/16,	326/26,
gereklilik	327/12,	334/13,	334/16,	337/19,
h.+i 67/03, 117/23, 158/22,	342/24,	347/19,	359/08,	364/22,
182/01, 224/02, 289/16	382/24,	388/04,	393/03,	394/19,
	h.+da 9/13, 3/07, 6/02, 12/11,			
hadise(a.) hadise, olay h.	14/08,	14/09,	18/06,	28/14,
138/15 h.+lerni(hadisi) 221/13	30/19,	32/19,	34/12,	38/06,
h.+lerge(hadisi) 220/24	39/04,	39/17,	41/21,	44/26,
h.+liridin(hadisi) 114/24 hahala-	45/16,	47/01,	47/10,	50/09,
ha ha diye ses	50/22,	51/16,	52/08,	60/08,
çıkarak gülmek	62/24,	65/03,	77/05,	82/20,
h.-p 171/19, 370/10	84/09,	96/14,	96/21,	97/08,
hak(f.) kireç	99/25,	114/03,	114/21,	
h.+liri 50/03, 228/26	119/21,	134/15,	138/03,	
hakimiyit(a.) hakimiyet	139/02,	139/21,	142/24,	
h.+i bilen 167/02 h.+ini	151/20,	153/12,	155/07,	
271/06	156/02,	163/10,	163/14,	
ha...aret(a.) hakaret	166/18,	168/04,	171/14,	
h. 182/05, 211/21, 214/16	173/17,	183/25,	186/13,	
ha...aretlen-(a.u.) küfredilmek	186/21,	187/23,	188/14,	
h.-gendek 174/19				
hal(a.) hal, durum, vaziyet				
h. 16/02, 42/17, 61/03,				
123/13, 130/09, 155/20,				
177/14, 402/18, 423/18				

396/24,	396/24,	halalli...(a.u.)	namusluluk,	doğruluk,
	396/25cehli,		dürüstlük, samimilik	
397/16, 401/13, 412/19, 413/17,			h. bilen 113/08	
419/17, 420/23, 422/21, 427/21 h.+ğ			h.+ni 227/12 h.+...a	
26/16, 26/17, 48/08, 60/02,			92/08	
100/22, 153/04, 156/20, 188/03,		halavet(a.)	lezzet, zevk, rahat	
224/08, 285/22, 295/20, 296/02,			h. 50/07, 80/23	
296/05, 320/08			haldar anlayışsız, şaka kaldıramaz	
h.+im 317/18			h.+lardin 116/03	
h.+imdin 386/15			halenki halenki	
h.+iñdin 386/01			h. 56/02, 225/20, 263/15, 358/19,	
h.+i 312/06 h.+ini			427/13	
131/10 h.+iğ			halet(a.) durum, vaziyet	
195/12				
h.+idin	12/20, 132/11,			
	144/07,			
188/21, 376/21, 381/12				
h.+idin két- 162/20				
h.+imizni 146/18 h.+larda				
251/16				
halaket(a.)	ölüm, yok olma,			
yıkım h. 123/05, 418/10				
halal(a.)	helal			
h. 2/19, 75/19, 133/18, 165/10,				
237/16, 293/08, 372/19, 397/22,				
404/21, 424/17 h.				
bilen 121/07				

h. 112/18 h.+ke 247/12	h. 186/03, 220/18 h.+diki
h.+te 96/12, 131/18, 132/24,	228/15
134/21, 225/08, 247/05,	halsiri- yorulmak, kuvvetsizlenmek;
247/08, 249/11, 249/19,	yorgun düşmek h.- ğan 71/09
257/04, 259/18, 400/05 h.+timu	halsiz(a.u.) yorgun, kuvvetsiz,
236/15	zayıf
h.+tiki 351/11	h. 208/13, 396/07
h.+tin 345/13, 347/08 h.+iñni(halit)	halsizlan-(a.u.)
295/22 h.+i(halit) 104/14, 261/23,	kuvvetsizlenmek;
343/23	yorgun düşmek h.-ğan 382/23
h.+ini(halit) 59/13, 112/16,	halsizli...(a.u.) kuvvetsizlik,
379/12	yorgunluk h.+ni 384/21
h.+ide(halit) 263/19, 360/23	h.+tin 133/09
h.+imizni(halit) 112/11	havla(a.) helva
hal...a(a.) küpe	h. 67/21, 195/04
h. 12/23	haman(f.) hemen
hal...i- geçmek, atlamak, üzerinden	
geçmek	
h.-p 19/14, 34/15, 87/16,	
180/25, 256/16, 298/13,	
307/14, 390/19	
h.-ip ket- 376/01	
h.-ğan 74/07, 240/10, 300/08,	
323/18	
hal...ili...	mühim, çok ciddi
h. 159/22, 307/26, 353/10	
halreñ pembe renk	

h. 7/17, 19/07, 34/16, 37/13, 67/20, 77/02, 77/14, 89/16, 98/21, 113/16, 114/16, 133/17, 135/11, 145/03, 146/26, 147/12, 155/11, 155/18, 155/20, 167/15, 174/11, 179/17, 180/03, 181/08, 195/06, 198/24, 202/18, 219/05, 234/23, 240/21, 268/05, 270/06, 272/18, 275/01, 282/24, 283/25, 290/14, 290/16, 291/10, 298/25, 302/01, 314/06, 333/09, 372/14, 372/19, 391/25, 391/26, 407/16 h.+la 232/04	hañ-tañ h. 180/26,311/01 h. bol- şaşakalmak; aklı durmak 278/14 hañ ağzı açık, mıymıntı h.+ğa 336/14, 375/19, 376/13 hañdekgeçilmesi güç olan engel h. 256/17 hañgi erkek eşek h.+larğa 283/10 hañgili... erkek eşeklik h.+ni 283/10 hañğir...ay açılıp kalan, pek açık, ardına kadar açık h. 43/11 hañraş anırma, bağırma, hıçkırma h.+liri 211/04 hañva...- ağzını açıp bakmak; şaşkın şaşkın bakmak h.-...an 401/13 h.-...andek 46/20 hañva...tili... ağzı açıklık, mıymıntılık h. 57/12
hama...et(a.) aptal, ahmak, budala h. 279/16 h.+lerçe 281/03, 370/10	
hama...etlik(a.u.) aptallık, ahmaklık, budalalık h. 37/17	
hamili(a.) hamile, gebe h.+ni 348/14 hamilidar(a.f.)hamile, gebe h. 303/10, 332/06, 333/24, 334/01, 349/17 h. ...il- 375/01	

h.+ığa 374/12	278/08, 306/18, 309/10 h.+nimu
hañvé...- ağzını açıp bakmak;	206/03
şaşkın şaşkın bakmak	h.+...a 13/26
h.-ip 333/26, 360/03, 419/12 h.-ip tur-	h.+tin 203/13, 299/22, 306/15 h.+i(hari...)
46/24, 250/02	4/13, 4/13, 342/26 h.+i bilen(hari...) 340/09
hapaşla- sırtına alıp götürmek	h.+ini(hari...) 203/12, 277/26 h.+lardin
h.-p 162/15	199/26
h. 318/10	h.+largiçe 199/26
hapıla-şapıla iyice düşünmeden h. 252/05	h.+lirini 201/25
h. 82/17, 118/17, 126/16,	
hapizli...(a.) 377/18 hafızlık	
har- yorulmak	
h.-ğan 163/13 h.-	haram(a.) haram
midim33/11	h. 36/21, 99/06, 184/13,
h.-maydu 254/12 h.-maytti	282/16, 336/11, 372/17 h.+niñ 121/07
362/26	
hara...(a.) arak, rakı, votka	
h. 9/02, 9/02, 9/14, 9/25,	
9/26, 10/06, 10/17, 111/16,	
125/13, 125/16, 201/17,	
202/09, 275/18, 275/19,	
275/20, 287/22, 306/19,	
317/23, 342/26, 343/04,	
343/06, 356/04 h. bilen	
204/25	
h.+mu 308/12, 310/25 h.+niñ	
276/26, 279/01	
h.+ni 11/24, 12/05, 200/11,	
200/19, 201/01, 201/13,	
201/14, 202/03, 204/22,	

hararet(a.)	hararet, ısı, sıcaklık, ateş	yorgunluk
h.	12/25, 17/22, 34/05,	h. 317/23
	34/06,	harpi(a.) arefe
	74/09, 87/21, 125/14, 202/09 h.	h.+sida 70/18 h.+sidiki
	bilen 17/22	253/13
h.+niñ	13/04	harsin- utanmak
h.+ni	204/16	h.-ğan 99/25
h.+tin	226/01	Harun Reşid özel isim
h.+i(hararit)	226/09, 278/09	h. 319/26, 320/08, 320/14, 320/18 h.+niñ
	h.+i bilen(hararit) 260/08,	319/22
276/26 hararetlik(a.u.)		harva(a.) araba h.
	hararetli,	169/14 h.+si(harvi)73/12
	ısınmış	harvikeş(a.f.) arabacı
	h. 41/18, 130/26	h. 123/12
hararetsiz(a.u.)		hasil(a.) hasıl; meydana gelen
	harar	h. 272/19, 297/25
etsiz		h. ...il- 424/18
h.		hasira-(a.u.) yorulmak, bitkinleşmek
186/03		h.-p 187/01
harğan		h.-p tur- 93/20
yorgun		hasiri-(a.u.) yorulmak, bitkinleşmek
h.		h.-ğan 255/18
33/01		hava(a.) hava
harğın		h. 1/03, 101/22, 128/09, 144/22,
yorgun		163/15, 165/16, 186/20, 192/26,
		h.+niñ 193/02, 233/01, 256/03, 331/09,
		333/09, 384/19, 390/05, 390/06,
	h. 93/07, 384/11,	366/21 399/23 368/26
422/12 harğınli...		

h.+da 133/09, 252/13 h.+diki	222/03,	222/24,	223/10,
42/21	223/19,	224/07,	224/15,
h.+din 78/08, 103/24, 401/10 h.+si	224/16,	238/02,	238/04,
227/01	238/19,	238/20,	239/05,
Havana Küba'da bir şehir adı	240/16,	241/22,	242/25,
h. 210/11	243/01,	243/12,	244/03,
havayi zevk, safa	244/23,	245/09,	245/16,
h.+mnimu 346/25	246/09,	246/11,	248/17,
Havaz Behti erkek ismi	248/18,	290/19,	292/02,
h. 50/17, 51/21, 51/26, 52/05,	293/10,	296/20,	297/21,
52/13, 52/24, 53/14, 53/24,	299/08,	299/17,	299/24,
54/05, 55/07, 55/23, 56/13,	300/13,	300/25,	301/04,
56/18, 56/23, 59/03, 60/25,	301/18,	302/05,	303/03,
61/08, 63/14, 65/12, 65/22,	303/16,	303/23,	335/17,
66/01, 66/14, 68/01, 82/15,	336/02,	336/07,	337/12,
84/03, 95/20, 96/14, 96/22,	337/19,	338/02,	353/16,
97/01, 97/09, 97/19, 98/13,	355/15,	355/19,	355/26,
99/02, 105/10, 114/18,	365/06,	370/08,	371/08,
116/04, 129/22, 129/26,	371/16,	371/22,	372/08,
131/06, 131/10, 150/04,	408/22,	409/03,	409/07,
153/01, 153/11, 153/21,	409/25		
154/02, 154/18, 154/24,			
155/16, 157/05, 171/10,			
171/13, 171/16, 172/02,			
172/06, 172/16, 173/09,			
174/09, 174/25, 175/06,			
180/12, 181/15, 212/21,			

h. bilen 60/24, 85/06,	300/10, 335/23, 407/14, 412/05 h.
154/20,	+nimu418/10
164/06, 176/26, 284/16, 285/07,	h.+ge 55/06, 62/15, 62/18, 63/19,
360/26, 412/10	84/07, 155/24, 172/05, 213/26,
h.+dek 406/16 h.	297/25, 335/14, 337/08, 337/22,
+la 215/19	338/06
h.+mu 53/04, 67/18, 99/06, 110/03,	h.+diki 365/24 h.+din
240/24, 243/06, 350/05	119/18
h.+niñ 51/25, 52/10, 52/10, 55/18,	Havaz Yétekçi erkek ismi
58/04, 60/21, 61/10, 63/25, 64/15,	h. 50/21, 64/06, 81/19, 95/14,
65/10, 66/06, 67/10, 67/16, 68/03,	102/09, 154/11, 209/23, 263/01,
68/12, 85/21, 96/21, 98/15, 98/19,	333/09, 335/12, 347/17, 348/12,
99/15, 99/23,	348/16, 348/19, 349/19, 364/19,
100/22, 109/20,	364/24, 413/02
110/12, 112/24, 129/18, 130/09,	h. bilen 11/04, 82/18, 130/17,
150/18, 154/17, 155/01, 155/02,	262/03, 389/16, 417/15
155/26, 175/04, 181/03, 216/10,	h.+niñ 58/23, 77/05, 102/19, 120/26,
238/14, 239/22, 264/07, 291/17,	161/05, 248/15, 309/20, 349/05,
291/21, 291/23, 296/15, 298/09,	413/11
302/12, 302/25, 335/17, 335/20,	h.+ni 67/12, 404/26
336/11, 337/07, 337/24, 353/25,	h.+ge 83/04, 335/10, 348/03,
356/11, 366/14, 372/22, 409/22,	350/01 h.+ñ 11/10
410/05, 410/25 h.+niñmu	havşi- havlamak
68/08, 410/20 h.+niñkige	h.-ğan 255/06, 258/08, 259/01
223/17	
h.+ni 51/19, 155/20,	
298/11,	

havşış havlama h.+i 256/01	424/23
hay ber- kötü bir şey, kötü bir iş yapmaktan vazgeçmek	h.-ğanidi 41/16, 308/14
haya(a.) haya, utanma, ar, yüz, utanç	hayacanlin-(f.u.)
h. bilen 102/04	heyecanlanmak
hayacan(f.) heyecan	h.-ip 17/19, 112/10, 300/13, 331/14
h. 32/13, 327/17, 332/02, 348/10	h.-ip ket- 414/11
h. bilen 209/08, 333/13 h.+niñ	hayacanli...(f.u.) heyecanlı
261/10 h.+ni(hayacin) 292/07	h. 21/23, 92/14, 103/14, 128/21, 203/15, 247/05, 256/12, 259/18, 286/07, 348/09
h.+da 345/08	hayal gecikiş, geç kalış
h.+din 19/25, 21/14, 88/13, 216/13, 218/12, 225/10, 302/13, 312/03, 340/25 h.+dinmu	h. 232/16 hayat(a.)
33/20	hayat
97/20, 133/12, 144/26, 154/16, 177/08, 177/12, 220/15, 225/16, 235/22, 243/20, 357/23	h. 18/06, 57/25, 77/25, 88/23,
h.+ini(hayacin) 137/24, 164/17, 215/20 h.+lar	
88/15	
hayacanlan-(f.u.) heyecanlanmak	
h.-dim 425/04	
h.-ğan 139/21, 327/12 h.-ğinin	
321/04	
hayacanlandur-(f.u.)	
heyecanlandırmak h.-di	

235/25, 235/26, 236/01, 236/07,	h.+i 105/26, 111/08, 371/17 h.+iniñ
266/23, 292/09, 314/20, 322/10,	393/14, 397/10 h.+ini 417/20
345/03, 352/12, 356/07, 365/22,	h.+iğa 88/11
391/11, 392/20, 395/17, 398/16,	h.+ida 298/22, 307/25
404/01, 404/23, 405/08, 405/13,	h.+idimu 169/16 h.+idin
407/18, 424/12, 426/17, 427/26,	73/14, 398/24 h.+imizni
429/08	263/20
h. bilen 401/24	hayatbeğş(a.f.) hayat dolu; hayat
h.+la 39/13	veren; hayat-bahş
h.+niñ 73/09, 77/25,	h. 422/01
234/26,	hayatli...(a.u.) canlılık, dirilik
330/03, 356/07, 380/11, 404/21,	h. 26/24, 92/23, 234/19, 235/02,
422/04 h.+ni 278/26,	235/06, 235/15, 309/17, 363/07,
354/12,	383/12, 397/03, 403/24, 407/09 h.+niñ
399/22, 405/07, 406/08, 410/19,	340/18
423/20	h.+ni 147/17 h.+tin
h.+...a 234/24, 236/16,	325/10 h.+i 181/05
240/12,	hayat-mamat(a.) ölüm kalım
331/17, 363/25, 423/24, 429/14 h.+ta	h. kürişi(ölüm kalım savaşı) 158/23
77/21, 97/19, 231/12, 240/08,	hayat-mamatli...(a.u.) ölüm kalımlık
354/22	h.m. 57/11, 83/19, 86/12, 150/09
h.+tiki 112/03, 169/18,	hay-hay hey hey
240/13,	
241/01	
h.+tin 173/02, 240/24	
h.+im 104/11 h.+imdiki	
328/04 h.+iñizni 97/25	

h. 182/05, 182/05, 344/19, 347/14, 347/14, 381/17 hayran hayran h. 222/20 h.+men 329/03 hayt-huyt dēgüçe hemen, bir anda h. 93/12, 93/13 hayvan(a.) hayvan h. 191/15, 383/16 h.+la 121/02 h.+mu 383/21 h.+niñ 383/10, 384/02 h.+niñmu 420/03 h.+nimu 380/22 h.+ġa 43/14, 63/17 h.+din 192/03 h.+im(hayvin) 123/16 34/11, 40/07, 40/19, 45/09, h.+lar 121/02, 42/24, 54/18, 56/11, 57/07, 60/04, 68/11, 74/21, 83/17, h.+lar bilen 92/35, 96/16, 97/23, 99/18, 99/22, 101/02, 105/11, h.+larnimu 99/18, h.+lar 110/19, 122/03, 123/05, 123/10, 123/15, 211/08 h.+lar 124/04, 211/02, 125/06, 126/22, 131/12, 132/01, haza(a.) 147/22, yas, 151/16, 152/05, 152/23, 158/03, 158/04, h. 134/20, 136/10, 198/13, 213/23 h.+din 168/21, 248/08, 287/26, 310/13, 334/15 h.+si(hazi) 402/10 hazaġiçe(a.u.) bir süre h. 178/19, 368/21 hazidar(a.f.) yaşlı, müsibetli h.+dek 125/24 hazidarli...(a.f.u.) yaşlılık, müsibet hali h. 402/17 hazir(a.) şimdi, hazır	159/13, 165/12, 175/14, 185/08, 195/20, 226/16, 238/21, 249/03, 258/19, 291/11, 320/09, 336/13, 347/24, 371/24, 377/22, 394/22, 405/09, 159/18, 164/07, 164/09, 166/08, 170/21, 171/04, 178/07, 179/04, 185/02, 187/08, 187/12, 190/12, 203/04, 203/11, 222/13, 234/09, 234/10, 238/07, 239/09, 239/21, 243/07, 249/11, 255/01, 258/18, 260/06, 261/03, 290/22, 302/09, 302/19, 318/26, 322/11, 333/15, 333/21, 337/14, 337/15, 347/11, 350/08, 355/22, 357/23, 372/01, 374/07, 374/26, 380/06, 387/11, 394/02, 395/21, 400/04, 404/14, 410/14, 423/02, 423/05, h. 5/10, 27/09, 29/04, 31/09,

423/23, 425/19, 427/26

h. bol-: hazır olmak 391/01 h.

...il-: hazırlamak 121/19 h.+ğ

12/05, 174/05

h.+la 230/19, 282/11,

282/18,

317/22, 321/05

h.+mu 5/02, 8/11, 52/21, 117/21,

307/15, 307/19, 307/21

h.+ni 390/26

h.+...i 117/01, 142/14,

339/05,

278/23, 291/09 hazırla-(a.u.) hazırlamak

h. 282/01

hazırlan-(a.u.) hazırlanmak h.-di 160/04

h.-ğandıla 211/26 hazırlın-(a.u.) hazırlanmak

h.-ip tur- 276/20, 383/07

390/22, 392/03, 410/26

h.+...idinmu 177/13 h.+ini

399/15, 428/02

hazırçe(a.u.) şimdilik

h. 15/06, 76/26, 81/10, 196/02,
hazırçiçe(a.u.) şimdilik, hazır

h. 32/09, 109/25, 116/09, 335/17,

339/07 hazır...i(a.u.)

şimdiki

h. 59/11, 97/14, 104/14, 112/11,

116/11, 134/05, 148/06, 180/21,
180/23, 181/13, 181/21, 182/02,
209/22, 214/05, 214/06, 273/18,

103/04, 113/17, 114/11, 139/15, 145/15, 146/03, 149/08, 168/21, 183/01, 185/17, 190/25, 199/17, 234/12, iyi 238/08, h. 241/24, 242/24, 248/20, 253/05, h. 16/15, 256/02, 259/16, 260/14, 272/05, 274/15, 281/20, 42/02, 44/15, 45/15, 294/10, 303/02, 303/02, 309/06, 46/19, 52/02, 53/18, 366/08, 371/24, 387/01, 402/22, 425/07, 427/03, 427/12	he	h. 31/04, 216/02, 222/05
hebbelli	iyi, güzel, en iyisi	
h. 182/08, 279/13, 294/24		
hecivi(a.)	hicvi, hicv ile yazılan	
h. 164/19		
heddi(a.)	sınır, hudut	
h.+din artuk(aşırı derecede)		
44/20, 129/02, 181/08		
h.+din	aş-(aşırılık, sınırı	
geçmek) 241/03		
h.+ñdin	éş-(aşırılık, sınırı	
geçmek) 64/23, 294/11		
h.+din ziyade(aşırı derecede)		
388/10		
h.+ñlar emes(haddiniz değil)		
416/22		
hede	abla; büyük kız kardeş	
h.+mniñkide 230/15		
h.+sila	223/23, 273/06, 289/02	
h.+liriñlarniñ(hedi) 429/11 hede		
aralıksız,	durmadan; ardı	
arkası kesilmeden		

he...dad(a.f.)	hak vermek, hakkını	h. 30/22, 136/18, 137/16, 194/07,
yerine getirmek		263/05, 334/09, 386/16
h.+iğa	180/23, 260/16,	h.+mu 19/20, 26/25, 28/26, 32/20,
302/22,		41/16, 51/01, 74/24, 105/26,
339/23		190/06, 383/06, 424/07, 150/09,
		166/18, 171/24, 226/03, 261/02,
he...içan		he...i...iy(ç) 261/11, hakta, gerçe, doğru 270/06,
ga		h.19/06, 58/20, 65/07, 65/13, 75/15,
liba		87/17, 106/12, 107/21, 107/22,
h. 20/20		107/25, 107/25, 108/02, 108/12,
he...i...et(a.)	hakikat, gerçek	111/03, 113/09, 137/14, 152/09,
h. 167/11, 211/25, 326/02 h.		153/06, 157/22, 180/14, 193/18,
bilen 167/12		211/26, 214/12, 216/22, 218/13,
h.+ni 59/05, 96/07		221/17, 227/05, 238/18, 240/11,
h.+ke 77/04		259/05, 261/13, 266/08, 272/14,
h.+te 312/12 h.+tin		274/17, 274/22, 292/14, 307/04,
390/18 h.+i(he...i...it)		312/22, 314/07, 316/10, 318/15,
214/19		333/16, 339/04, 350/17, 354/12,
h.+i bilen(he...i...it) 390/18		363/11, 407/17
he...i...eten(a.)	hakikaten,	he.....(a.) hak
gerçe		h. 77/02, 156/06, 172/15, 224/03 h.+te
kten,		32/12, 199/08, 334/23,
hakkıyla		342/15, 357/23 h.+tiki
100/15, 128/21, 166/05,		236/10
184/01, 227/15, 244/01,		h.+i 238/09, 285/24, 305/02, 378/03
258/13, 303/03, 307/19,		h.+ide 40/04, 124/09, 193/22,
313/18, 341/11, 412/26		315/25, 358/13

				269/23, 269/26, 270/10, 286/10, 286/10, 287/02, 290/15, 291/19, 291/19, 292/03, 296/20, 296/20, 297/03, 297/03, 297/11, 297/20, 297/22, 298/11, 298/11, 302/05, 303/25, 309/14, 309/15, 309/15, 309/15, 311/13, 311/13, 312/14, 324/15, 324/15, 324/25, 329/12, 217/21, 342/10, 342/19, 342/19, 342/25, 217/22, 343/14, 348/15, 348/16, 351/09, 229/13, 352/02, 353/04, 358/12, 358/24, 241/03, 363/05, 363/09, 364/09, 365/16, 366/16, 367/09, 369/15, 369/17, 250/05, 375/03, 375/19, 375/19, 375/17, 375/21, 379/06, 382/26, 384/15, 255/25, 385/07, 385/07, 385/09, 390/26, 395/03, 398/20, 399/13, 403/22, 265/18, 405/20, 405/24, 416/03, 411/23, 412/14, 412/14, 414/03, 415/22, 416/11, 421/21, 423/05, 427/16 h.+mu	
h.+idiki	213/08, 328/07, 376/15, 426/17				
h.+lirimu	225/05				
he.....aniy(a.)	haklı, adil				
h.	68/10, 285/18				
he.....aniyet(a.)	hakkaniyet, adalet				
h.	71/16, 86/17				
he.....aniyetçilik(a.u.)	adaletli olma,				
adeleti gözetme	h. 69/06			56/04	
he...li...(a.u.)	haklı	hemdem(f.)	dost, ahbap		
g.	154/12, 300/20, 380/07 h.+ige			h. 367/07	
106/24		hemişe(f.)	daima, her zaman		
hel(a.)	hal, çözme			h. 2/26, 5/01, 5/16, 7/05, 8/04, 29/04, 34/18, 38/13, 45/06, 48/06, 49/09, 58/25, 64/09, 70/22, 71/19, 71/22, 73/01, 73/02, 74/07, 75/20,	
h.	bol-(hallolmak) 48/13, 145/07, 423/21				
h.	...il-(halletmek) 51/15, 329/11, 333/12				
helekçilik(a.u.)	gaile, sıkıntılı				
iş					
h.+i	297/01				
h.+ide	36/05, 222/24				
helep	hayvan için hazırlanan yem	h. 63/20			
h.+ni	63/15				
hel...um	gırtlak				
h.+iğa	118/04 hem(f.)				
hem, ve, de					
h.	1/15, 1/15, 1/15, 5/03, 21/03, 21/09, 39/04, 39/04, 44/09, 45/01, 46/15, 46/23, 48/25, 49/21, 50/06, 50/15,				

82/22,	82/22,	99/23,	104/03,
	112/15,	112/15,	114/22,
	115/15,	122/08,	124/24,
407/18,	408/05,	408/05,	408/05,
	147/14,	149/14,	150/12,
	150/18,	152/21,	153/21,
	158/10,	159/10,	159/11,
	163/20,	163/21,	167/12,
	173/11,	176/24,	177/18,
	181/23,	182/22,	194/08,
	194/15,	199/19,	200/08,
	200/22,	206/11,	207/08,
	207/11,	216/26,	217/09,
	217/13,	217/18,	217/21,

116/01, 124/08, 126/20, 137/08,
141/05, 145/01, 145/05, 145/09,
155/12, 155/21, 178/04, 181/22,
195/06, 209/11, 212/04, 219/18,
241/03, 249/18, 254/09, 255/23,
262/23, 265/02, 286/04, 291/06,
291/09, 293/01, 301/24, 303/08,
315/17, 332/03, 338/01, 342/16,
354/14, 359/10, 364/24, 366/04,
367/05, 394/01, 398/04, 399/08,
403/15, 404/10, 405/20, 406/24,
hep, bütün

h.1/04, 11/25, 17/02, 18/03, 22/08, 39/06, 48/13, 49/08, 49/12, 54/18, 58/03, 58/08, 58/24, 58/25, 71/22, 79/11, 81/12, 93/08, 105/05, 106/22, 107/10, 110/19, 114/16, 118/05, 118/11, 125/04, 135/03, 136/09, 145/06, 147/16, 148/22, 154/11, 158/26, 164/03, 166/26, 168/13, 169/09, 169/20, 176/20, 190/12, 200/02, 208/06, 227/17, 228/20, 263/10, 264/15, 272/16, 283/02, 291/06, 302/22, 304/07, 307/20, 310/20, 319/11, 331/13, 331/14, 332/16, 335/08, 338/01, 344/13, 348/13, 352/05, 380/15, 380/19, 391/13, 393/06, 393/06, 397/08, 398/24, 399/01, 410/03, 412/17, 418/05, 423/20, 426/20	220/11, 257/19, 267/15, 299/23, 308/02, 314/02, 332/22, 340/05, 349/15, 369/14, 381/20, 395/25 h.+siniñ(hemmi) 24/15 h.+sini(hemmi) 16/10, 16/10, 38/04, 39/12, 56/15, 84/03, 136/04, 136/08, 156/07, 162/17, 264/08, 273/19, 308/24, 311/14, 313/10, 317/09, 380/07, 381/19 h.+sige(hemmi) 156/09, 399/19, 419/03 h.+side(hemmi) 289/05, 411/02 h.+sila(hemmi) 220/26, 221/01 h.+miz(hemmi) 28/03, 28/06, 80/09, 119/07, 178/12, 207/07, 325/24, 389/04 h.+mizniñ(hemmi) 28/08, 203/12, 424/03 h.+mizge(hemmi) 216/23 hemmeylen(f.u.) hepimiz h. 11/15, 22/05, 42/23, 151/19, 176/24, 177/24, 179/04, 201/25, 215/19, 241/12, 251/24, 306/14, 306/17, 309/02, 313/26, h.+ñlar(hemmi) 46/09, 328/25 h.+ñlarniñ(hemmi) 200/21 h.+ñlarğa(hemmi) 220/03 h.+si(hemmi) 23/18, 24/09, 25/05, 33/01, 52/23, 53/13, 57/19, 58/10, 102/11, 106/06, 107/21, 109/14, 109/21, 115/02, 127/15, 129/18, 139/19, 149/04, 150/19, 163/03, 175/14, 200/02, 123/03, 132/01, 152/26, 206/04, 206/05, 214/12, 368/09, 381/13, 381/13 h.+la(hemmi) 64/07, 219/18

316/16, 357/09, 388/02, 392/11

h. bilen 75/06, 250/25

h.+niñ 9/04, 10/02, 28/12, 213/10,

276/22

h.+ni 12/07, 31/06, 158/16, 251/05,

310/06, 312/19

h.+ge 30/20, 64/24, 74/13, 171/21,

200/12, 202/03, 203/15, 332/02

h.+de321/09

h.+din 5/02

hemnepes(f.a.) arkadaş,

yoldaş

h. 73/02

hemra(f.) 1.yoldaş, yol arkadaşı.

2. peyk, uydu

h.+si 209/16

hemrah(f.) 1.yoldaş, yol arkadaşı.

2. peyk, uydu

h. 21/13, 123/14, 164/09

h.+im(hemrih) 123/23

h.+i(hemrih) 123/07,

293/25,

407/08

h.+ini(hemrih) 94/04, 324/05

h.+liriniñ 319/13, 319/19

h.+lirini 226/23

h.+liriğa 163/05, 209/08

hemsöhbət(f.a.)	muhatap	246/22, 249/13, 251/21, 252/24,
h. 206/08		282/08, 335/18, 352/21, 361/11-11,
hepileş-	elde etmeğe çalışmak;	425/21, 427/07
rica etmek, yalvarmak h.-		h. ikki 8/18, 170/21
kenmen 227/22		h. ikimiz 334/17
hepiliş-	elde etmeğe çalışmak;	h. ikisi 18/09-10, 230/08, 256/15,
rica etmek, yalvarmak h.-ip		258/24, 383/17
142/09, 219/26		h. ikkisige 26/15
hepisile	keyif, barış, huzur	h. ikkisiniñ 39/15, 350/04
h.+m 370/05		h. ikkiylen 81/16
hepsili(a.)	anlayış, akıl	h. kim 30/20, 80/11, 87/02, 89/06,
h.+limu 333/22		142/24, 158/20, 310/26
hepişil-	meşgul olmak	h. küni 5/22, 23/22, 75/20, 103/20,
h.-ip tur- 358/23		103/23, 128/07, 146/07, 146/11,
hepte(f.)	hafta	233/15, 264/12, 403/11, 404/10
h. 10/24, 78/20, 78/20, 79/01,		h....açandikidek(her zaman) 356/19
79/05, 95/04, 145/08, 172/26,		h. ...ançe(her ne kadar) 12/02,
187/06, 236/13, 354/19,		66/19, 78/16, 78/21, 84/24, 121/08,
355/26, 368/04 h.+niñ(hepti) 166/06		122/26, 125/03, 141/11, 155/16-17,
h.+ge(hepti) 79/01 h.+de(hepti) 287/14		184/23, 236/03, 270/14, 270/24,
h.+din(hepti) 146/21, 353/15		293/05, 358/07, 363/25, 378/10,
h.+giçe(hepti)69/13		381/17, 391/17, 405/16, 418/18
heptilik(f.u.)	haftalık	h. ...anda...(her hangi, her türlü)
h. 3/19		7/23, 47/26, 51/09, 51/14-14,
her(f.) her		64/05, 67/02, 72/22, 74/10, 88/09,
h. 3/18, 11/10, 26/13, 41/04,		99/04, 110/23, 119/08, 122/13,
86/24, 109/05, 126/22,		123/04, 123/25-25, 124/03, 126/24,
146/06, 153/24, 210/03,		
215/15, 234/01, 243/10,		
249/16, 273/24, 280/12,		
288/01, 288/13, 294/17.		

130/23, 139/08, 149/10, 150/16,

151/10, 153/21, 154/13-13, 160/19,

165/03, 169/13, 169/16, 169/18,

380/04, 427/24, 428/14

h. bir 34/17, 87/24, 91/16,
93/02-02, 131/22, 157/25,
373/19, 390/08, 404/2268/20, 271/15,

277/19, 353/20, 370/09,
h. halda 32/04, 60/08, 62/24,

139/02, 199/04, 237/09,

271/09, 271/23, 326/11

h. ħil(her çeşit) 28/15, 36/10,

48/04, 48/05, 70/06, 89/09-

09, 95/20, 96/05, 169/08,
193/03, 193/04, 220/20,
232/21, 233/17, 235/19,

173/22, 177/07, 190/14, 190/23,

193/08, 205/10, 213/15, 217/03-03-

07, 261/09, 262/05, 263/12, 269/26,
288/03, 288/15, 298/25, 310/15,
329/09, 356/22, 358/07, 358/09,
369/15, 372/01, 374/16, 405/03,

409/08 427/11, 427/14

h. ...aysisi(her hangisi, her hangi birisi)

287/10

h. ...aysisiniñ 67/07

h. ...étim(her defa) 129/26, 395/03

herbiy(a.) askeri

h. 50/25, 131/18

here arı

h. 119/10, 294/02

herem(a.) harem

h.+niñ 279/11

hergiz(f.) hiçbir zaman

h.	58/21,	82/01,	221/14,	400/08		
288/07,		345/04,	347/03,	h.+lerniñ 298/23	h.+lerni	
360/21,	381/19,	406/03		152/16		
h.+mu	11/10,	26/13,	34/24,	h.+liri 12/13,	103/18,	135/09, h.+liri bilen
64/20,	74/11,	80/06,	87/04,	290/20		
87/06,		109/24,	111/06,	h.+liriniñ 361/01	h.+lirini	
128/07,		130/07,	150/12,	234/18		
158/01,		213/24,	218/04,	h.+lirige 13/21,	66/14,	161/16 h.+liride
234/01,		240/06,	243/19,	162/19		
261/10,		261/17,	302/01,	h.+liridin 388/16		
308/19,		337/07,	349/04,	heriketçan(a.u.)	hareketli,	
392/08,		404/06,	408/18,	dinamik, faal h. 20/24		
	413/11,	426/18		heriketlen-(a.u.)	hareketlenmek h.-	
heriket(a.)	hareket		dür 194/21			
h.	38/02,	89/25,	90/04,	heriketlendür-(a.u.)	hareketlendirmek	
104/04,		247/03,	290/16,	h.-üp 212/04		
364/03						
h. ...il-	226/24	h. bilen				
27/16	h.+ke 344/21					
h.+te 69/09,	69/17,	247/09				
h.+iñ bilen	(herikit) 422/06	h.+i				
bilen	(herikit) 95/20	h.+ini	(herikit)			
419/19	h.+ige	(herikit) 2/03,	59/19			
h.+ide	(herikit) 225/19					
h.+idin	(herikit) 96/04					
h.+iñlar	(herikit) 419/05	h.+ler 96/01				
h.+ler	bilen 207/1,	287/05,				

heriketlendürgüç(a.u.) hareketlendirici h.	315/06, 316/12, 345/09, 350/21,
194/21	424/11
heriketlin-(a.u.)	h. bilen 80/24, 257/07, 278/25,
hareketlen	396/23
mek h.-etti 344/08	h.+ni 125/10
h.-ip 27/26	h.+ke 14/11, 208/09
h.-ip tur- 162/24	hesretlen-(a.u.) dertlenmek, şikayet
heriketliniş(a.u.)	etmek
hareketlen	h.-di 125/01, 406/21
me,	hesretlik(a.u.) hasretli, dertli, üzgün
hareketleniş	h. 100/09, 101/26, 114/01, 142/17,
h.+ke 259/13	144/20, 307/08, 396/12, 399/10
Hesen-Hüsen Hasan-Hüseyin	hesretçor(a.f.) azap, dert çeken
h.+dek 97/20	h. 155/09
h.+niñ 142/21	hesrit hasret
heset(a.) haset, gıpta, kıskançlık	h.+imni 123/16
h. 155/07, 155/16, 256/22, 263/09,	h.+i 124/13, 355/11 h.+ini
263/09	123/14
hesetçor(a.f.) başkalarını kıskanan, kıskanç h.	hesse(a.) defa, kere, kez, sefer
263/11	h. 155/20
hesetçorlu...(a.f.u.) başkalarını	hessi yarım
kıskanış,	h.+din 212/17
kıskançlık	hessile-(a.u.) beraber bölüşmek,
h. 338/10, 155/02, 264/01, 265/03	paylaşmak
h.+...a 265/05	h.-p 414/13
hesret(a.) hasret	heş-peşheş-peş (dégüçe): hemen, bir anda
h. 71/01, 98/04, 123/12, 127/23,	

h. 163/08, 323/10, 332/21 heşem-	363/15, 370/19, 385/16
derem(a.) görkem, şaşaa,	h. bilen 96/03, 207/08, 362/20 h.+i(hevis)
ihtişam	84/13
h. bilen 36/18 heşimetlik(a.u.)	h.+ini(hevis) 4/23 h.+ler 408/03
muhteşemlik, heveskar	(a.f.) istekli, talip,
parlaklık	gönüllü, hevesli
h. 73/10, 303/26, 304/02	h.+niñ 327/10 h.+liri 206/17
heş...ipçek gündüz	sefası, heveslin-(a.u.) heveslenmek h.-ip 241/07
kahkaha çiçeği, çit sarmaşığı	hevır(a.) haber
....+tek 205/10	h.+ini 296/18
Hetta(a.) hatta, velev	hey (ünlem) ey
h. 11/26, 33/04, 41/14, 49/09, 94/05, 108/17, 108/17,	h. 2/05, 22/13, 24/11, 58/11,
65/11, 82/18, 93/08, 96/01, 158/15, 184/03, 204/24,	
205/21, 205/23, 209/16,	
104/09, 210/09, 210/25, 211/06,	
212/08, 212/10, 232/06,	
131/15, 271/19, 275/08, 279/04,	
154/21, 192/19, 222/19,	
225/10, 235/17, 270/15,	
291/12, 307/09, 307/11,	
307/18, 314/11, 352/10,	
356/05, 374/14, 379/07,	
393/09, 396/01, 399/16,	
399/18, 404/05, 408/10,	
427/26	
hevaskar(a.f.) istekli, talip, gönüllü, hevesli	
h.+liri 206/17	
heves heves, istek	
h. 239/19, 324/16, 342/23,	

283/06, 283/15, 289/08, 304/14,	h. ...al- 61/03, 147/11, 158/16,
304/17, 304/19, 308/22, 311/13,	242/15, 310/06, 401/04, 412/14
314/14, 314/22, 318/01, 323/01,	h.+men 140/08
380/21, 382/04, 387/13, 406/13,	h.+mu 323/20
413/08, 413/08, 416/04, 418/08,	heyranli...(a.u.)hayranlık
423/22, 424/02,	h. 84/19, 374/13
429/05 heyde- kullanmak	h. bilen 177/24, 291/19, 393/24 h.+ni
h.-p 169/06	61/04, 167/19
h.-ydiğan	h.+ta 252/14
203/09 heydeş	heyve tehdid
kullanma, kullanış	h. ...il-(tehtid etmek, korkutmak)
h.+ni 314/17	94/10
hey'et(a.) heyet, kurul,	h.+ñiz(heyvi) 53/07 h.+si
komisyon h. 15/15	bilen(heyvi) 26/09
h.+i 4/25 h.+liri	h.+sini(heyvi) 172/12
370/17	heyvetlik(a.u.) muhteşem
heykel(a.) heykel	h. 90/26, 91/16, 164/13, 267/08,
h. 84/16,	295/08, 304/08, 399/20
408/06 heyran(a.)	heyyarli...(a.u.)riyakarlık, ikiyüzlülük
hayra	hilekarlık
n	h. bilen 37/24
h. 43/13	hezilkeşlik(a.f.u.) şakacılık
h. bol- 29/23, 40/25, 45/16, 45/24,	h.+i 327/09
85/15, 205/05, 247/02,	hezim(a.) hazım, hazmetme
250/22,	h. 63/13, 63/15, 63/23
263/02, 289/09, 325/23, 331/14,	h. ...il- 63/21
374/01, 392/11, 415/02	

hezret(a.)	hazret	h. 112/01
h.+i(hezrit) 121/05 h.+liri		héçnerse(f.u.) hiçbir şey
201/21		h. 28/21
héç(f.) hiç		héçnéme(f.u.) hiçbir şey
h.	29/20, 71/13, 184/08,	h. 71/14, 78/14, 82/07, 205/23,
186/13,	195/02, 246/13,	344/08, 358/23
252/20,	252/24, 258/18,	h.+ni(héçnémi) 100/19, 282/04,
283/19,	302/18, 306/01,	343/22
309/16,	311/01, 326/25,	h.+ge(héçnémi) 349/01, 355/17
363/26,	398/15, 400/25,	h.+din(héçnémi) 149/05, 383/10
	419/04, 426/10	héçyerge(f.u.) hiçbir yere h.
héçbir(f.u.)	hiçbir	15/07, 394/07
h.+i 266/05		hékaye(a.) hikaye, öykü
héçgep(f.u.)	hiç zor olmaz, hiç zor	h. 53/18, 62/20, 145/24, 184/15,
değil		208/20, 212/26, 238/08, 321/04,
h. 9/19		321/09, 385/15, 391/08 h. ...il-
héçkim(f.u.)	hiçkim	86/23
	h. 50/12, 52/11, 64/24, 69/13,	h. bilen 117/07
	114/18, 122/20, 132/19,	h.+niñ(hékayi) 321/12
	133/13, 138/10, 141/04,	h.+ni(hékayi) 234/25, 319/21,
	153/12, 176/21, 178/01,	326/06, 326/18
	299/15, 310/16, 310/19,	h.+diki(hékayi) 235/04
335/01,	339/20, 344/08,	336/09, 338/17, 380/07,
372/23, 378/03, 419/03 h.+mu		391/12, 394/07, 394/16,
266/20		420/04 h.+de 86/19 h.+din
h.+niñ 86/19 h.+niñkige		391/13
180/12 h.+ni 403/04		héç...açan(f.u.) hiçbir zaman
h.+ge 10/15, 140/23, 210/24,		h. 99/10, 184/24, 408/17,
311/14,	334/24, 334/26,	426/22, 427/16

héç...ançe	az miktarda, azıcık	h.+si(hékayi) 67/05, 116/24, 234/25
	h. 62/12, 411/04	h.+sini(hékayi) 62/17, 145/13
héç...anda...(f.u.)	hiçbir türlü	h.+siğa(hékayi) 117/06 h.+side(hékayi)
h.	54/03, 79/01, 99/19,	137/14 h.+sidiki(hékayi) 123/12, 400/26
128/22,	152/16, 169/20,	h.+liridiki(hékayi) 404/12
224/02,	291/03, 356/16,	hékim(a.) hekim, doktor
	373/15, 386/17, 422/13	h. 252/07, 252/10, 252/16
héç...aysi(f.u.)	hiçbiri, hiçbirisi	hékmet(a.) hikmet, bilgelik
h.+si 310/04 h.+sini		h. 112/09, 148/23, 310/21 h.
144/13		bilen 310/02
héç...isi(f.u.)	hiç gerek yok	h.+mu 55/15
		h.+ni 110/01, 358/16
		hékmetlik(a.u.) hikmetli
		h. 75/24, 148/13, 340/19
		hé...i... akık, bir tür değerli taş, akık taşı
		h.+tek 257/26
		hé...i...la- hıçkırmak
		h.-p 113/04
héli	daha, da, bir de, daha da, biraz önce h.	
	15/05, 56/04, 162/03, 165/19,	
	201/09, 333/08 h.+ğu	
	303/17	
	h.+mu(daha da, şimdi de, iyi de)	
	27/03, 371/09	
héliğiçe	daha bugüne kadar, bugün	
	de	

h. 194/18	422/22, 423/06
héliki deminki, sözü geçen, adı	h.+dek 52/11, 55/25, 72/05,
geçen, zikredilen	164/05, 184/11, 328/16 hélila
h. 25/02, 26/07, 26/17, 46/22,	demin, biraz önce
46/26,47/09, 47/24, 48/14,	h. 56/21, 163/16, 171/07,
55/20, 58/12, 61/16, 63/01,	356/14
76/16, 93/23, 94/14, 95/09,	Hélim erkek ismi
95/12, 95/17, 105/02, 111/25,	h. 171/03, 193/16
112/24, 113/16, 123/12,	Hélim Ꞑécek erkek ismi
124/01, 128/21, 137/05,	h. 171/04, 277/08, 277/15,
138/23, 140/04, 140/25,	277/25, 279/17, 279/20,
141/02, 145/11, 146/24,	280/01, 280/03, 319/05,
147/03, 147/07, 152/13,	319/10, 321/07, 321/11,
152/22, 153/20, 157/07,	321/18
168/21, 168/22, 169/07,	h. bilen 171/12, 206/16,
176/19, 181/22, 183/22,	317/21
185/13, 185/17, 190/03,	h.+mu 321/18 h.+ke 280/01
191/11, 192/11, 194/16,	héri- yorulmak
227/19, 227/24, 228/04,	h. -p 33/10, 233/10 héris(a.)
228/24, 230/17, 230/24,	hırs, aç gözlü
246/11, 250/17, 256/26,	h. bilen 134/23
258/07, 265/03, 266/12,	
282/17, 283/06, 301/06,	
311/22, 318/16, 322/15,	
329/17, 335/22, 337/17,	
338/13, 368/15, 368/19,	
381/15, 394/16, 420/18,	

h�rismenlik(a.u.)	a g�zl�l�k	222/21, 267/23
h. bilen	12/22, 41/17, 258/03	h.+ta 116/19, 126/12, 135/24 h.+ini
h.+ke	13/16	413/10
h�s(a.) his, duygu		h.+ia 236/07, 308/08, 378/13,
h.	44/17, 71/10, 93/05,	378/13
261/10,		h�sabla-(a.u.) hesaplamak h.-p
321/09, 325/07, 355/20		11/19, 276/19
h. ...il-	9/23, 36/21, 58/01, 59/17,	h.-ytti 154/12, 236/03, 276/02,
63/18, 72/24, 88/01, 91/17, 95/18,		380/08
102/06, 103/02, 125/01, 139/09,		h.-yttu... 425/09
141/12, 145/04, 145/09, 150/11,		h�sablan-(a.u.) hesaplanmak
155/10, 174/19, 176/15, 192/16,		h.-di 221/07
200/06, 218/15, 229/25, 235/02,		h�sabli-(a.u.) hesaplamak h.-
235/09, 236/13, 238/16, 258/17,		maytti 130/05
259/05, 266/20, 266/24,		h�sablin-(a.u.) hesaplanmak h.-atti
268/08,		4/25
320/19, 320/26, 332/12,		h�sabliş-(a.u.) hesaplaşmak
351/17,		h.-imen 375/09, 375/09 h.-ip
354/24, 358/03, 372/11, 372/15,		375/10
374/13, 376/19, 379/02, 379/02,		h.-iş 375/11
390/25, 393/17, 404/09, 405/22,		h�sabsiz(a.u.) hesapsız
412/13, 427/16		h. 276/07, 402/05
h.+si	258/15	h�sdaş(a.u.) kedere ve sevince ortak olan
h.+larni	363/08, 399/22	arkadaş, dost
h.+liri bilen	91/10	h.+lara 39/19
h�sab(a.)	hesap	
h.	203/02, 416/26 h.+...a	

hésdaşli...(a.u.)dayanışma	h.-...udek 47/12, 356/16 h.-
h. 26/18, 60/01, 102/16,	mastin 379/07
105/06, 105/07, 107/03,	héyt(a.) bayram
128/14, 130/18, 163/21,	h. 260/12, 322/18, 425/02
352/18	héytli...(a.u.) bayram için hazırlanan,
h. bilen 143/04	bayramlık h.
hessi(a.) hissi, duygu ile ilgili	341/23
h. 135/14	hi he, hi (gülerken çıkarılan taklidi ses)
hessi(a.) hissiyat, duygusal	h. 121/14, 183/16, 183/16, 36
h. 34/17, 43/13, 119/16,	hicay- gülümsemek, tebessüm etmek
153/23, 194/14, 199/02,	h.-sa 354/02 2/14
204/06, 205/08, 209/10,	h.-may 363/19
225/17, 259/08, 259/24,	h. 128/20 kıldandjap 394/01 kase
302/06, 328/07	h.+diki 201/01
h. bilen 43/13, 107/08,	hessi(a.u.) bir şeyden çok
h.+niñ 215/07, 259/23,	çabuk etkilenen, duygusal
344/23	
h.+...a 104/10, 118/07,	h. 7/09, 262/03 hessi(a.u.)
153/22, 153/24, 204/06,	hisli, duygulu
269/10, 332/21	h. 18/17, 201/17, 261/02
h.+ta 153/22, 208/20, 261/11,	hessi(a.u.) hissiz,
261/20, 292/21, 393/05 h.+iñni	duygusuz h. 84/17
204/12	hessi(a.u.) hissiz, duygusuz
h.+i 72/04, 104/16, 123/19,	h. 46/18, 52/05, 402/04 hét(a.)
135/11, 165/20, 221/22,	mektup, yazı
225/18, 240/20, 262/07,	h.+i 143/11
344/03	héyi...- kötü bir iş yapmaktan ve kötü
h.+i bilen 257/16 h.+imu	bir söz söylemekten
344/10	çekinmek, utanmak, sıkılmak
h.+ini 44/09, 57/16, 104/03,	
123/17, 388/13 h.+idiki	

h.+ġa 275/20, 306/18	koruyucu
h.+larni 275/21	h.+si 414/03 h.+sige
hiciy- gülümsemek, tebessüm etmek	301/14
h.-ip 174/26, 178/21, 274/25,	himirlaş kişilerle olan ortaklık
318/07, 377/05 h.-	h. 379/17
ip tur- 79/17	himiril- büzülmek
hiciyiş gülümseme, gülümseyiş	h.-p 258/01
h.+liridek 84/17 h.+lirimu	himliş- birbirine yapışmak, birleşmek h.-ip
84/15	294/02
hid koku	himmet(a.) himmet, erdem, fazilet
h. 228/17	
h.+i 1/05, 384/15	
h.+ini 79/21, 94/22, 298/21, 352/03	
h.+ige 403/15	
hidli- koklamak	
h.-almiġanidi 352/04 h.-	
ġandek 298/21	
hil-hil çeşit çeşit, türlü türlü h.	
163/17, 197/16	
him sağlam	
h. 98/18, 301/12,	
301/16 himayi(a.)	
himaye	
h.+si bilen 131/19	
himayiçi(a.u.) himaye	eden,
	koruyan,

h. 106/11, 120/26, 302/14,	271/11
335/18	hodu...uş telaşlanma,
h.+iñizge(himmit) 414/13	heyecanlanma h.+tinmu 33/19
h.+i(himmit) 200/05	ho...u...(a.) hukuk
Hindistan Hindistan	h. 58/02, 58/03, 58/05,
i. 269/24	116/08
hırgız(f.) asla, hiçbir zaman	h.+mu 352/06 h.+ni 358/05
h.+mu 316/08	h.+i 142/15, 380/11
hiyal(a.) hayal	ho...u...dar(a.f.) hukuk sahibi
h.+i 60/20, 107/05 h.+iğa	h. 358/07
278/18, 299/18 h.+lar 165/18	ho...u...lu...(a.u.)bir iş yapma hukukuna sahip olan
hiyalen(a.) hayalen, hayali olarak	h. 158/21
h. 393/13	holu...- acele etmek, heyecanlanmak,
hiyle-mikir(a.)hilecilik, sahtecilik h. 53/21,	şaşırmak
377/08, 417/14	
hiyli(a.) hile	
h.+si 55/18	
hiyliger(a.f.) hilekar, hile yapan	
h. 373/21	
hizmet(a.) hizmet	
h. 116/10, 300/22 h.+ke	
363/03 h.+te 154/22	
h.+ige(hizmit) 355/24	
hodu...- telaşlanmak,	
heyecanlanmak h.-up	
62/22	
h.-...an 248/03 h.-mañ	

h.-up 2/08, 183/25, 225/10, 245/03, 255/18, 281/13, 341/24, 409/01, 420/01	h.+umġa kel: aklıma gelmek 404/09
h.-up ket- 62/02, 250/06	h.+uñni 417/06 h.+i 398/09
h.-...an 134/15, 139/21, 153/12, 310/14	h.+ini 107/05, 259/21, 292/03, 334/22, 370/13, 414/06
h.-...anséri 62/02	h.+iġa kel-: aklına gelmek 188/12, 189/06
h.-midi 326/25 h.- may 223/09	h.+idin 94/26, 376/10
holu...uş heyecanlanma, heyecanlanış	hoşyar(f.) uyanık, gözü açık, ayık h. 215/15, 301/24
h.+ini 257/09	hoy hey, ey (ünlem) h. 94/13, 203/09, 243/03
hoday- kaşlarını çatmak, sert bakmak	hoyla(f.) avlu h. 228/12, 228/26
h.-ġan 120/17	h.+niñ(hoyli) 227/25, 228/13, 229/04
homi- kaşlarını çatmak, sert bakmak	h.+ġa(hoyli) 163/04, 228/16, 228/26, 230/04, 230/26 h.+da(hoyli)
h.-ip 368/21	5/19, 230/20 h.+diki(hoyli) 163/07, 330/08 h.+din(hoyli) 255/04
hona... bir tür yara, hastalık(boğmaca)	
h.+ni 218/26	
horda- buhara tutmak, buharlaştırmak h.- p 354/04	hozur(a.) huzur, rahat h. 80/23
hosul(a.) ürün, verim h. 287/07	h.+iġa 77/20
hoş(f.) şuur, bilinç, akıl	

hozurlandır-(a.u.)	huzur	h.+lerge 209/11
buldurmak, lezzet aldirmek h.-sa		hökümet(a.) hükümet
165/10		h. 146/13, 308/07
h.-ğuçı 87/26		hökümit hükümet
hozurlin-(a.u.)huzur bulmak, lezzet almak		h.+i 176/02 hükümrân(a.f.)
h.-ip 233/01		hükümrân,
hozurlu...(a.u.) huzurlu		hüküm süren
h. 139/09		h. 34/16, 187/12, 226/04,
hö kusarken çıkarılan ses		231/03, 259/24, 381/13
h. bol-(midesi bulanmak)		hökümrânli...(a.f.u.) iktidar,
294/09		hükümet h. 166/24
höddisidin (a.u.) (höddisidin		höküz öküz
çıkma): yerine getirmek,		h.+niñ 86/19 höl(f.)
gerçekleştirmek, sona		ıslak, nemli, yaş
erdirmek		h. 79/08, 198/15
h. 69/21, 140/03, 363/12,		hölçilik(f.u.) ıslaklık, nemlilik,
363/15, 405/18		rutubet
hökm(a.) hüküm		h.+tin 162/17 höllen-
h.+ige 264/06 h.+ililla352/19(el		(f.u.) ıslanmak
hökmililla)		h.-di 400/13
höküm(a.) hüküm		
h. 8/15, 44/11, 91/20, 142/24,		
146/02, 213/11, 311/04,		
354/17		
h. ...il- 188/10 h.+niñ		
192/12		
h.+ni 197/08, 250/23, 375/13		

hölli-(f.u.)		lilk h. 13/22, 90/26	
	ısla	hötöt-pötöt	tutulmayan söz, yerine
	mak h.-di 406/19		getirilmeyen, söz
hömide-	yorulmak,	h. 417/03	
	bitkinleşmek h.-p tur- 71/01	hucri(a.)	hücre, küçük oda
hömüde-	yorulmak,	h.+ğā 115/09	
	bitkinleşmek h.-p 187/01	hucum(a.)	hücum, saldırı
höpüp hüthüt, çavuş kuşu		h. 99/12, 99/13, 131/08, 192/03,	
	h.+tek 294/18	389/10	
	hör(a.) hür, özgür	h. ...il- 405/12	
	h. bol-(hür olmak, özgür olmak)	h.+ğā 204/16, 239/23 h.+iğā	
	195/16	372/02	
	höri(a.) huri, cennet kızı	h.+ida 225/21	
	h.+liridek 329/15	Huda(a.)	Allah, Tanrı
hörkiri-	bağırıp,	h.+niñ 371/25	
	çağırmaq h.-meñ 374/18	hul	temel, esas
hörkireş	kavga gürültü,	h.+ini 229/01	
	bağırıp çağırma	huvligi uluma	
	h. 84/02	h.+si 72/14 huzur(a.)	
hörküreş	kavga gürültü,		huzur, rahat
	bağırıp çağırma	h. 301/21, 381/06, 422/05 h. ...il-	
	h.+ni 160/19	183/14	
hörküri-	bağırıp,	h.+i bilen 306/03 h.+ini	
	çağırmaq h.-me 160/17,	424/13	
	160/17		
hösn(a.)			
	güze		

huzurlan-(a.u.)	huzur bulmak, hürkigenlik	ürkeklik, korkaklık
rahatlamak	h.+ini 43/15	
h.-midi 109/06	hürküt-ürkütme, korkutmak	h.-ti 94/11
huzurlandır-(a.u.)	huzur	hürkütkeç
buldurmak, rahatlatmak	h.-ğan	ürkütücü, korkutucu,
395/13		korkunç
h.-idiğan 232/24		h. 94/17
huzurlin-(a.u.)	huzur	hürmet(a.)
bulmak,		hürmet, saygı
rahatlamak		h. 8/18, 75/12, 93/03, 135/07,
h.-iñ 103/25		200/05, 225/13, 225/24,
h.-ip 35/21, 123/21, 206/13,		340/01, 356/18, 361/14,
382/03, 386/10, 389/11	h.-idiğini	388/19, 404/26
109/08		h. bilen 21/16, 177/02,
hücey(a.)	hücre	193/19, 249/10
h.+liriñiz 278/24	h.+liri	h.+ke 72/18, 327/07
279/08		h.+i(hürmit) 136/03, 174/21,
hüceyri(a.)	hücre	175/15, 225/17
h.+lirini 34/18	h.+lirige	h.+ini(hürmit) 64/10,
91/16		427/03
hüppide	hemen, aniden, birden	h.+ige(hürmit) 75/12, 335/19
bire, ansızın		hürmetle-(a.u.)
h. 35/11		saygı
hür(a.u.)	hür, özgür	göstermek
h. 43/15, 50/03, 427/14	h. ...il-	h.-p 39/21
427/14		
hürki-ürkmek, korkmak	h.-gendek	
7/05		

hürmetli-(a.u.)saygı göstermek h.-

di 75/10

hürmetlik(a.u.) hürmetli, saygılı

h. 283/09, 381/07,

429/02 hürmetsizlik(a.u.)

saygısı

zlık

h. 283/13 h.+ini

285/04

hürmtsizlik(a.u.)

saygısı

zlık h. 159/05

hürpey- keyfi kaçmak, tiksirmek

h.-di 83/22, 159/04, 274/01, 295/15 h.-

gen 296/12

hürpiy- keyfi kaçmak,

tiksirmek h.-ip 26/07

h.-ip tur- 418/14

L	hala(a.) ayakyolu, tuvalet
hada taş, kaya	h. 387/12
h. 50/08	hala-(f.u.) istemek h.-
h.+ni 2/15, 394/25	ymen 350/25 h.-msen 146/03
hadim(a.) faaliyet adamı;	h.-yttim 405/09 h. -p101/21
militan; memur; işçi	hala-halimas(f.u.) ister istemez
h. 61/14	h. 166/02
hahiş(f.) istek, arzu, emel,	halas(a.) kurtuluş, kurtarma
heves	h. 72/12, 295/04, 308/05,
h. 390/01, 390/02	328/23, 375/14, 395/22,
hain(a.) hain	h ...il-(kurtarmak) 422/04
h.+ni 83/03 h.+din	halayi...(a.) halk
115/09	h. 192/02
h.+i 49/16, 160/10, 214/22,	hali-(f.u.) istemek
256/19	h.-sañ 207/04
h.+i bilen 97/24	h.-siñiz 64/18
hainli...(a.u.) hainlik	h.-sa 11/12, 39/20, 252/02
h. 47/05, 117/13, 157/17	h.-sun 48/02
hak(f.) toprak	h.-ğan 19/15, 82'17, 142/14
h.+imdin 398/14	
ha...an hakan, kagan	
h. 226/04	
hal(f.) ben	
h.+ğa 34/08	
h.+i 7/07	
h.+idin 29/02	

h.-maymen 113/13, 398/03, 398/03	34/24,
h.-midi 43/04, 73/11,	228/10, 289/20, 328/24
231/18,	h.+ni(halti) 33/10 h.+sini(halti)
236/05, 389/23	183/06
h.-misun 48/02	h.+sida(halti) 143/09
h.-maytti 34/14, 74/13	h.+mizni(halti) 28/06
h.-mas 166/02	ham(f.)ham, çiğ, olgunlaşmamış
h.-maydu 105/21, 110/12	h. 56/13, 119/06, 148/07, 199/23,
h.-may 390/06	235/12, 371/23, 383/14, 385/18,
h.-miğan 87/03, 235/24, 235/24	386/02, 404/01
h.-miğandek 118/15	h.+nimu 306/10
haliğançe(f.u.)istediği kadar	h+aman(f.) harman
h. 50/26, 52/01, 59/07,	h.+din 312/09
61/23,	h+amilon(r.) bukalemun
109/16, 288/05, 352/12, 408/01	h. 355/20
h+alis(a.) halis, objektif, tarafsız	h+amla ham olarak
h. 162/03, 176/06, 354/21	h. 67/13
h+alisane(a.f.) objektif olarak,	h+amuş(f.) 1.suskun, durgun. 2.kederli,
tarafsız	mahsun
olarak	h. 15/21, 36/04, 46/20, 78/04,
h. 337/11	84/17, 92/26, 115/03, 132/24,
h+aliy(f.) boş, serbest	396/25, 177/01, 199/18, 201/12, 254/19, 256/04,
h. 15/23, 38/03, 112/06, 135/11,	351/19, 366/19, 382/24,
231/20, 254/11, 260/02, 340/05	h+amuşlu...(f.u.)1.suskunluk, durgunluk.
h+alta torba	2.kederlilik, mahzunluk
h. 28/12, 32/26, 33/06,	

h. 81/17, 331/15 h.+mu	h.-maydu 390/19
46/26 h.+ta 82/20	harabati(a.) harabe, enkaz, yıkıntı
han han	h.+i 166/14, 167/05
h. 252/18	hara...tér(r.) karakter
hani(f.) hane, ev, oda	h. 69/07, 86/15, 249/16,
h.+ğa 120/04 h.+da 353/15	321/02, 321/02
h.+din 188/01 h.+siniñ	h.+diki 169/09
353/02 h.+siğa 40/19	h.+i 150/05, 191/06
h.+sidiki 365/15	h.+ini 57/08, 83/24, 102/18
hanım hanım, bayan h. 269/13	h.+ige 9/20
h.+niñ 105/24 h.+lar	h.+idiki 76/19
11/14 h.+ni 15/11	hara...térlik(r.u.) karakterli
Lañçiñ yer ismi	h.241/2
h. 414/19	has has
hapa(a.) kederli, mahzun,	h. 7/24, 8/06, 8/07, 41/07,
hüzünlü, üzüntülü, hasretli	
h. 49/13, 75/05, 177/01,	
192/01, 237/13, 294/25	
hapili...(a.u.) üzüntü, keder	
h. 49/10, 49/12, 108/21,	
108/22	
h.+mu 208/07	
h.+ini 426/23	
har üzülme	
h. 237/15, 237/16	
har- üzülmek	

221/05, 226/06, 227/12, 241/02,	101/18,
243/22, 261/13, 270/17, 359/03,	117/04, 141/08, 145/07, 161/07,
373/05, 384/14, 403/19, 409/03	224/13, 228/01, 232/15, 243/11,
h. +la 422/18	303/22, 326/16, 326/25, 345/02,
hâsiyetlik(a.u.) değerli, özelliği	349/04, 364/04, 364/21, 408/02 h. bol-
olan	130/22, 243/07, 408/02 h. ...il- 20/07,
h. 9/14, 319/15, 337/21, 401/21	122/22, 414/23
hata(a.) hata	h. emes 364/07
h. 55/02, 112/23, 227/24, 303/05,	hâtire hatıra, anı, akıl
374/14	h. 21/09, 73/24, 96/12, 166/04,
h. bol- 238/06 h.	171/15, 173/04, 173/17, 173/22,
iken 55/01 h. ...il-	173/24, 262/18, 297/13, 369/21,
190/25	403/12 h.+ni(hâtiri) 21/15
h.+mu 218/07	h.+mge 148/23, 263/23
h.+ğa 332/11, 332/12	h.+ñiz(hâtiri) 173/04
hatalış-(a.u.) hata etmek, yanılmak	h.+si(hâtiri) 20/01, 101/08, 118/03,
h.-idu 77/16	173/09, 269/18
hâtîme(a.) son, nihayet	h.+si bilen(hâtiri) 269/16
h. 35/02	h.+simu(hâtiri) 173/14
hâtiri günlük, hatıraların yazıldığı	h.+sini(hâtiri) 93/06
defter	h.+sidin(hâtiri) 233/06
h.+ni 21/15	h.+ler(hâtiri) 91/13, 91/15, 165/09,
hâtircem telaşsız, sakin, rahat	182/22
h. 118/19, 11/03, 173/22, 135/17, 17/16, 202/23, 37/23, 158/07, 220/26,	h.+ler bilen(hâtiri) 91/14
47/01,	h.+lerni(hâtiri) 91/13
55/09, 78/22, 85/26,	

h�atirile-(a.u.) hatırlamak,	akla	h�ende(f.)	g�lme
getirmek		h�. ur- (g�lmek)	232/23
h�.-p 55/04		h�enzu(�.)	�inli, �in milleti
h�atirili-(a.u.)	hatırlamak,	akla	h�. 74/15, 195/21, 270/08
getirmek, anmak			h�.+larni� 54/21
h�.-val�an 309/08		h�enzu�e(�.)	�ince
h�azan(f.)	g�z, sonbahar		h�. 88/11, 123/24, 297/11
h�. 10/12, 288/06	h�.+dek 352/12		h�.+�a(h�enzu�i) 263/22
h�ecle-(a.u.)	harcamak,	masraf	h�ep ne �are
etmek			h�. 287/26, 287/26
h�.-ydi�an 292/20, 305/04			h�epruk balgam
h�eclin- (a.u.)	harcanmak		h�.+liridin 215/13
h�.-ip 225/05		h�erek	dutar denen �algının sapı, tellerinin
h�e...(a.) halk			takıldığı a�a�tan kısım
h�. 148/02, 319/03			h�.+ni 206/25
h�.+...e 319/04		h�eriti(a.)	harita
h�.+ler 209/12, 349/12, 349/14		h�.+si 24/19	h�.+sige
h�.+lermu 210/06			70/15
h�e... yabancılar, el		h�ese	bir t�r beyaz kuma�, hasse olabilir
h�.+...e 218/08, 327/04			h�. 227/03
h�el...(a.)	halk	h�este(a.)	hasta
h�. 51/06, 65/04, 98/01,		h�. 389/23	
147/02, 147/05, 164/13,		h�et(a.) mektup, yazı	
176/02, 290/02, 306/24,		h�. 18/13, 18/18, 18/22, 19/08,	
353/02, 430/06, 430/09		19/14, 19/18, 39/13, 39/23, 78/15,	
h�.+ni� 167/16 167/08		122/25, 143/08, 143/09, 143/12,	
176/12, 184/19, 249/07,		143/21, 152/22, 190/02, 260/11,	
316/09		265/09, 398/25, 403/21, 403/23,	
		406/18, 406/21, 407/07, 409/04,	
		412/06, 412/12, 412/22, 412/26	

h.+ni 160/03, 166/24	423/08, 424/22, 424/23
h.+...a 65/06	h. bilen 18/13
h.+...e 181/07	h.+...u 153/20
h.+tin 52/15, 97/04	h.+mu 328/03
h.+i 214/15	h.+niñ 76/16, 76/20, 95/17, 412/08
h.+ini 215/14	h.+ni 122/19, 122/23, 124/11,
hel...ara(a.u.) uluslar arası,	124/19, 125/09, 143/18, 143/20,
beynelmilel	144/25, 149/12, 149/17, 190/04,
h. 96/03, 210/05, 286/07,	190/04, 265/07, 316/01, 328/01,
288/26	328/04, 329/16, 330/05, 367/03,
hel...perver(a.f.) halkperver,	370/03, 370/05, 403/20, 405/06,
halksever	411/08, 411/10, 411/14, 411/20,
h. 372/18	412/03, 412/05, 421/10, 423/06,
hencer (f.)hançer	424/22, 424/24
h.+iñ 221/15	h.+nimu 76/22
hendan(a.) neşelenerek gülmek,	h.+ke 124/14, 328/03, 407/06
şakımak	h.+de 411/17
h. 42/24, 102/02, 204/01,	
347/16	

h.+te 19/01, 124/16, 411/09, 417/08	hevplik(a.u.) tehlikeli
h.+tiki 412/09	h. 164/10, 174/12
h.+tin 149/23	heyminal etkili, keskin bir Uygur ilacı
h.+ler 18/16, 35/09, 62/02, 72/22, 176/10, 312/02, 403/19	h. 340/08, 340/26
hetçilep yazı sanatı, hattatlık	heyr(a.) sadaka, iyilik, hayır
h. 157/16	h. 190/11, 330/12, 396/17
hetçu(a.u.) yazıcı, tahsildar	heyrhahli...(a.f.u.) iyilik yapma hali
h. 417/08	h. 129/08
heter(a.) tehlike	heyr-hoş(a.f.) iyilik güzellik
h.+din 255/17 h.+lerge 312/01	h. 396/17
heterli (a.u.) tehlikeli	hezine (a.) hazine
hever(a.) haber	h. 193/17
h. 35/04, 35/05, 35/07, 35/07, 36/06, 290/14, 336/13, 337/13, 372/03 142/16, 146/26,	héli(f.) çok, epey
163/19, 191/24, 233/15,	h. 8/01, 5/06, 16/14, 16/24, 20/07, 23/21, 28/18, 30/26, 30/26, 39/04, 42/07, 44/11, 49/03, 60/11, 61/12, 62/24, 67/10, 68/03, 69/15, 70/15,
328/06, 352/16, 371/06,	h.+i(hever) 74/22, 76/15, 77/23, 84/10, 86/09, 86/14, 87/09, 87/11, 89/18, 91/22, 337/17, 360/17, 367/19 h.+1 97/04, 97/18, 98/16, 101/25, 107/05, 112/18, 116/13, 130/26, 135/17, 135/17, 145/13, 151/15,
386/15, 401/05, 410/12	bilen(hevir) 89/13
h.+dur 2/15	heverdar(a.f.) haberdar
h.+ni 36/08, 332/25, 348/06, 349/26	h. 418/04
h.+ler 242/04	heverlendür-(a.u.) haber vermek
hevır haber	h.-üp 412/15
	heverlin-(a.u.) haber almak
	h.-ip 143/03, 367/09
	heversiz(a.u.) habersiz
	h. 95/10, 169/02, 222/22,

261/16,	383/10,	400/25,	152/03, 164/05, 175/04, 182/11,
427/24			185/20, 189/15, 190/19, 197/10,
ḥevp(a.)	tehlike		197/16, 198/26, 206/08, 210/16,
ḥ.+tin	409/13	ḥ.+ini	215/18, 241/11, 243/09, 244/20,
412/07			248/19, 253/10, 254/10, 264/09,
			267/02, 267/05, 270/19, 279/18,
			284/04, 297/16, 299/24, 305/02,
			306/11, 312/16, 315/19, 315/21,
			319/12, 321/19, 325/01, 327/08,
			342/15, 355/15, 357/23, 361/25,
			366/16, 367/03, 371/23, 372/12,
			379/11, 383/20, 390/24, 391/03,
			394/19, 395/05, 410/18, 412/22,
			420/15, 420/17, 422/15, 424/18
			ḥ.+din 26/09, 289/24
			ḥ.+ğ̣ıçe 313/10, 394/12
			ḥélila(f.u.) epey, bir sürü, çokça
			ḥ. 7/09, 8/06, 13/09, 35/12, 35/20,
			62/18, 263/07, 280/18, 356/17,
			356/21
			ḥémir(f.) hamur
			ḥ. 51/06
			ḥénim hanım
			ḥ. 33/14, 33/15
			ḥét(a.) mektup, yazı
			ḥ.+im 403/23

h.+imniñ 192/14, 428/08

h.+imni 328/18	246/22,	247/09,	247/09,	249/13,
h.+iñ 425/02	249/17,	251/21,	252/24,	255/24,
h.+iñniñ 329/14	256/11,	257/20,	258/14,	262/11,
h.+iñni 190/07, 265/11	262/18,	267/15,	267/15,	276/22,
h.+iñde 192/21, 329/13	282/08,	282/16,	283/21,	291/26,
h.+i 18/11, 18/16, 18/24,	296/03,	298/20,	298/21,	302/05,
125/21, 144/24, 260/12,	335/18,	342/13,	342/20,	352/21,
366/22	361/11,	361/11,	374/13,	374/15,
h.+idiki 19/10	375/21,	381/02,	384/01,	384/12,
héy kumaştan yapılmış Çin	386/22,	389/15,	390/02,	393/12,
ayakkabı	403/15,	407/12,	407/20,	425/21,
h.+i 247/19	427/07			
héyim-heter kaza ve tehlike	h.+ğa 240/24	h.+lardin		
h. 383/10	7/01	h.+lirini 302/22		
h. ge169/15,	hilmu-hil(f.) çeşitli			
hicil(a.) utanç, mahcubiyet	h. 73/19,	73/20,	84/06,	91/03,
h. 9/12, 139/16, 183/01,	199/22,	311/09,	427/02	
295/02, 362/05	hilap(a.) hilaf, aykırı, zıt, aksi			
hicilli...(a.u.) utangaçlık,	h. 47/20			
sıkılganlık, mahcubiyet	hilvet(a.) boğuk, belirsiz, yalnızlık			
h. 14/15, 230/10, 236/12,	h. 72/14,	231/20,	232/17,	236/20,
252/22, 395/24	257/12,	305/23,	308/11,	332/19
hi...ira- böğürmek, bağırmak	h.+te 276/09			
h.-p 210/26	h.+tiki 87/08			
h.-ytti 60/17	himiye(r.) kimya			
hil(f.) tür, çeşit	h. 408/20			
h. 2/26, 7/24, 12/09, 12/25,	h.+diki(himiye) 158/02			
13/03, 14/14, 18/09, 20/12,	hiracit(a.) masraf			
116/01, 24/13, 28/12, 24/04, 134/09,	h.+ini 70/04			
36/07, 36/10, 41/18, 44/16,	hıraman aldırmadan, umursamadan			
46/01, 48/04, 48/05, 49/10,				
51/13, 56/17, 59/09, 69/06,				
70/06, 70/24, 71/02, 83/09,				
84/18, 87/25, 88/01, 89/09,				
89/09, 95/20, 96/01, 96/05,				

h. 52/08, 52/13, 170/16, 223/09,
385/12

hire(f.) donuk

h. 50/05, 60/08, 79/12, 114/23,
115/18, 126/02, 133/01, 178/03,
179/08, 186/20, 332/15, 408/09,
415/01

hireleş-(f.u.) donuk olmak,
gölgelenmek

h.-ti 132/12

h.-ken 113/20, 332/04,
344/24,

407/06

h.-kenden 327/19

hireleştür-(f.u.) donuklaştırmak,

g

ölge düşürmek

h.-üvetkenidi 167/03

hirelik(f.u.) donukluk, sönüklük

h.+tin 135/20

hireleş-(f.u.) donuk olmak,
gölgelenmek

h.-ip 234/13	h.+imizğa kel- 153/14
hırgey kısık, boğuk ses	h. bilen 74/20, 76/25, 136/07,
h. 280/07	268/15, 287/24, 315/17, 341/08,
hıris(a.) tehtid	379/04, 408/13
h. 82/22, 255/06, 259/01	h.+da 48/12
h.+ni 64/12	h.+din 76/07, 95/05, 125/16,
h.+...a 64/11	223/26, 306/04, 310/22, 398/26
h.+larniñ 64/14	h.+dila 185/13
h.+liriğa 235/19, 236/15	h.+i 33/20, 80/02, 102/05, 103/11,
Lir...iti şair ismi	135/23, 246/13, 259/08, 413/11,
h.166/14, 167/04	419/02
hıslet(a.) vasıf, hassa, özellik	h.+i bilen 36/01, 107/05, 107/09
h. 366/11 h.+mu 19/09	h.+iniñ 100/04
h.+i(hıslit) 219/17	h.+ini 59/10
hış(f.) kerpiç	h.+iğa 280/06
h.+tek 354/18	h.+iğimu 359/16
hitab(a.) hitap	h.+ida 78/12, 125/18, 135/09,
h. 257/17 h.+i 203/01	141/05, 383/11, 393/10
hiyal(a.) hayal	h.+idiki 257/07
h. 20/08, 109/08, 114/22,	h.+idin 65/24, 95/08
	h.+içe 307/16
	h.+lar 59/02, 88/14, 135/09,
149/01, 187/10, 187/12,	165/19, 174/12, 201/18, 257/25,
187/12, 241/01, 257/14,	371/23, 381/02, 418/13
321/05, 338/19, 341/19,	h.+lar bilen 55/06, 95/06, 125/10,
347/23, 369/19, 384/05,	231/23, 322/12, 339/26
404/01	h.+larniñ 231/14
h. sür- hayal etmek, hayale	h.+ğa kel- (keptu) 264/15,
dalmak 27/15, 306/01	264/20, 355/20

h.+ğa keltür-171/01

h.+ğa ket- 139/02, 223/16

h.+ğa pét- 100/04, 198/21,
302/25

h.+imğa kel-:aklıma gelmek
53/02,

h.+imğa kir- 370/04 h.+iñğa
kir- 183/17 h.+iñizğa kel-
53/05

h.+iğa kel- 144/05, 184/21,
225/04, 249/25, 267/24,
270/14, 310/02, 348/11,
355/16, 364/17

h.+iğa keltür- 56/04, 56/05,
304/03, 332/07, 335/09,
352/10, 383/11

h.+iğa kir- 105/01, 336/11,
367/01

h.+larni 56/14, 264/05

h.+larğa 236/22

h.+lardin 100/06, 101/26, 114/26,
142/09, 405/10 h.+liri 27/13,

106/26 h.+liriniñ 50/10, 136/04

h.+lirini 99/06

hıyalçan(a.u.) hayalci

h. 32/19, 36/04, 100/21, 136/11,
166/18, 234/15

h. ...il- 125/16

hıyalen(a.) hayali olarak

h. 88/18

hıyalıy(a.) hayali

h. 233/22, 303/24, 404/08

hıyalperes hayalperest

h. 360/11

hıyalhıani(a.) hayal dünyası

h.+sidin 100/09

hıyanet(a.) hıyanet, ihanet

h. 326/10, 399/24

h.+i(hıyanit) 69/17

Hızır	Hızır	166/17	
h. 318/25, 389/21		hıccayın(f.)	sahip
h.+ğa 87/25		h. 362/02	
hizmet (a.)	hizmet	h.+i 80/11, 259/05	
h. 151/11		hıddérлін	Alman yazar
h. işle- 116/12, 116/16		h. 269/12	
h. ...il-300/22		hıpp(f.) iyi olur	
h.+ke 168/25 h.+i(hizmit) 251/21		h. 151/01, 427/04, 427/04,	
h.+iniñ(hizmit) 363/15 h.+ini(hizmit)		427/06	
151/17, 233/23 h.+ige(hizmit) 410/01	hıppa-	yıppanmak,	azalmak,
h.+ler bilen 175/20 h.+lerni		zayıflamak	
356/02 h.+lirini 60/25		h.-p 87/26, 127/24	
hizmetçi(a.u.) memur, işçi		hıppaş yıppanma, azalma, zayıflama	
h.+lerniñ 159/20, 287/03		h. 82/14	
hizmetdaş(a.u.)	iş arkadaş;	hıppat- yıppatmak	
mesai arkadaşı h.+ini(hizmetdiş)365/05		h.-may 236/21	
h.+liri 354/21		hıppaz(f.)	horoz
hizmetdaşlı...(a.u.)	mesai		
arkadaşlığı			
h. 154/21			
hıcca(f.)	1.sahip, patron, mal		
sahibi.2.	sayın, muhterem,		
saygıdeğer			
h. 166/23			
h.+sidek(hıcci) 408/01 h.+lar(hıcci)			
166/19, 167/02 h.+lar bilen(hıcci)			

h. 202/10 h.+dek	149/12, 263/01, 300/14, 300/15,
274/01 h.+ğa	333/19, 396/17, 406/12, 413/18,
159/08 h.+lardek	420/02, 427/04, 427/04 h.+e
26/07	200/22, 275/21 h.+iñizni 52/17
horek(f.) horultu, horlama	h.+uñni 375/12
h. tart-(horuldamak) 60/14, 224/21	hoş(f.) elveda, hoşça kal
h. bilen 68/04	h. 144/03, 196/02, 237/24, 281/22,
h.+i(horik) 51/18, 60/15, 88/17	428/08
h.+ini(horik) 60/14	hoşal(f.) memnun, sevinçli
hori- yıpranmak, azalmak, zayıflamak	h. bol-(memnun olmak) 35/20
h.-mas110/22	h. il-(memnun etmek) 41/16
horli-(f.u.) hor görmek	hoşamet(f.) koplman, pohpohlama,
h.-ğan 191/16	dalkavukluk, yaltaklık
horlu...(f.u.) yüz karası, rezalet, ayıp	h.+lirimu 352/07
h. 51/20, 59/09, 63/18,	hoşça...ça...(f.u.) neşeli, güler yüzlü
82/15,	h. 29/04
115/19, 144/18, 174/19, 231/03,	hoşlaş-(f.u.) vedalaşmak
374/15, 395/24, 396/05, 399/26,	h.-ti 224/16, 237/25, 393/08,
402/06, 406/01, 407/02	393/10, 399/09
h.bilen 128/17	h.-ma...çi 90/14, 393/12
h.+...a 110/24	h.-...anda 250/26
h.+tin 281/17	h.-...andek 393/11
h.+larni 400/23	
h.+larğa 401/17	
hoş(f.) hoş, iyi	
h. 8/22, 8/22, 21/22, 22/14, 131/02,	

h.-misam 89/21

h.-misañmu 89/24

hoşli...(f.u.) hoşnutluk

h.+id n 41/09

hoşliş-(f.u.) vedalaşmak

i h.-ip 246/11, 250/01, 401/24

h.-idiğan 6/13, 327/13

h.-ivalay 40/20

361/12, 378/10, h.-i valmisa 393/16

hoşliş-(f.u.) vedalaşma

146/05 h.+a 250/25

h.+...a 393/06

h.+in 146/04, 146/07, 146/23,

h. 146/11, 146/21, 148/02.

264/14 218/09, 264/16, 264/24,

264/25, 299/26, 328/13,

h.+imu 146/13, 264/20

h.+ini 146/23

h.+iniñ 146/10, 264/12,

264/13, 264/19

hotunlu... kadınlı

h. 73/14, 216/25

hud akıl, idrak, sezgi

h.+ini 372/15

Huda(f.) Allah, Tanrı

h. 11/12, 27/11, 29/07, 29/19,

39/20, 144/09, 165/14,

185/07, 185/09, 231/12,

257/23, 266/05, 348/08,

386/18, 390/03, 406/14

h.+mu 198/19, 318/07

h.+niñ 146/19, 318/06,

318/09

h.+ni 335/21

huddi(f.) aynı, tıpkı

h. 6/25, 7/15, 8/22, 10/12, 12/01,

12/06, 12/08, 13/01, 13/16, 14/06,

17/11, 17/18, 17/21, 18/11, 20/21,

21/15, 23/01, 27/06, 32/24, 33/07,

34/13, 35/08, 37/14, 41/13, 43/20,

46/12, 47/25, 48/08, 49/05, 50/11,

50/22, 51/06, 53/10, 56/10, 57/07,

57/08, 59/11, 60/12, 60/18, 61/18,

62/04, 62/11, 64/07, 64/11, 66/06,

66/12, 66/24, 69/14, 72/14, 73/05,

73/12, 76/08, 77/18, 78/01, 78/06,

79/11, 79/18, 79/20, 83/04, 84/03,

85/01, 86/04, 87/24, 90/06, 91/11,

91/15, 92/06, 92/13, 96/08, 97/11,

97/16, 98/04, 98/07, 98/13, 98/14,

h.+din 335/01, 410/15

104/10, 105/13, 106/03, 107/19,

108/12, 116/08, 108/22, 109/15, 110/13,

111/12, 112/11, 119/02, 119/17,

123/07, 125/17, 125/23, 126/12,

128/15, 129/25, 130/01, 130/20,

131/14, 133/06, 133/08, 134/13,

134/18, 137/14, 137/18, 137/20,

137/24, 140/25, 141/10, 142/19,

h.+im 68/17, 226/26, 299/04

144/12, 144/19, 147/15, 153/01,

156/13, 158/11, 158/13, 158/15,

huddi, Allah, 1 var, Allah a inanar,

158/22, 159/02, 160/25, 163/16,

167/06, 168/03, 171/22, 172/07,

h. 319/24

173/10, 175/01, 175/14, 176/19,

178/14, 182/22, 183/24, 184/10,

186/11, 189/17, 190/10, 192/18,

197/03, 198/12, 201/25, 204/12,

204/19, 206/22, 206/26, 208/10,

210/20, 215/22, 217/14, 223/02,

225/08, 230/12, 230/21, 234/05,

235/11, 235/15, 237/04, 240/08,

240/21, 245/03, 247/04, 247/13,

249/22, 253/15, 255/04, 259/09,

259/15, 260/07, 262/25, 263/03,

268/09, 269/25, 270/10, 270/26,

274/01, 276/05, 285/21, 288/11,

292/01, 293/13, 293/18, 294/17,

297/14, 299/06, 301/04, 304/05,

305/25, 309/23, 317/20, 318/13,

322/18, 324/19, 332/14, 335/06,

337/06, 337/18, 341/21, 342/14,

343/18, 345/05, 346/20, 352/11,

353/16, 353/21, 354/13, 354/18,

99/05, 100/03, 102/25, 104/02,

395/17, 396/06, 396/25cehli,
395/08, 396/15, 400/19,
404/05, 401/02, 402/00,
408/14, 408/12, 407/02,
409/05, 409/04, 400/12,
380/24, 408/14, 411/09, 413/10,
418/11, 422/01, 423/03,
423/10, 423/26, 429/14

hudik şüphe, vesvese

h.+i 337/11

hudsiniş şüphelenme,

vesveseye düşme

h. 82/22

hudük şüphe, vesvese

h.+i 40/05

hudüksire- şüphelenmek,

vesveseye düşmek

h.-p 367/24, 407/16

hulase(a.) sonuç

h. 38/23, 371/01

h.+sini(hulasi) 96/06

hulasile-(a.u.) sonuçlandırmak

h.-p 174/02

hul...(a.) huy, tabiat, karakter

h.+tiki 4/19

h.+idiki 278/10

humada- bağımlı olmak

h.-p 213/21

humar(f.) ihtiras, tutku

h. 10/17 h.+la 362/24

h.+i 288/17

humarlaş-(f.u.) tutsaklaşmak

hun(f.) kan

h. 198/09

h.+da... 28/10

hunlu...(f.u.)

kanlı

h.-ti 21/04

h.-...an 20/09, 203/13, 345/13

humarlaştur-(f.u.)

tutsaklaştırmak

h.-up 413/14 humarlış-(f.u.)

tutsaklaşmak h.-ip 343/09

humper(f.)

haylaz

h. 368/17

h. 198/10	h. 217/05, 217/07 h.+la
hünük(f.) çirkin	211/08 h.+ke 215/08
h. 217/22, 222/07, 356/08, 366/14, 397/09	h.+i(hususiyyit) 216/24, 217/02 h.+i
hünükleştür-(f.u.) çirkinleştirmek	bilen(hususiyyit) 216/24
h.-üp 214/17	h.+idin(hususiyyit) 216/24 h.+ler
hupiyane(a.f.) gizli halde	217/12
h. 55/02	huş(f.) hoş, iyi
hupsenlik aldırmama, önemsememe	h. 2/15, 75/14, 102/05, 103/24, 107/08, 149/18, 157/16, 198/11, 384/15, 418/22, 233/20, 247/17, 278/04, 287/17, 301/20, 321/14, 323/19, 327/08, 343/06, 348/06, 366/08,
h. 47/03, 374/03, 411/15, 416/19, 417/09	h. il- 297/06, 344/13, 3128/05
h.+liriñiz 53/21	h.+i 243/25, 244/02, 244/06
hıramlı...(a.u.) sevinçli, memnun, neşeli	huşal(f.a.) memnun, sevinçli
h. 315/07, 320/26	h. 24/21, 176/24, 197/11, 206/11, 227/24, 230/12, 249/17, 253/14, 257/05, 270/10, 275/01, 276/02,
h.+ni 320/25	
h.+...a 164/16, 276/06	
hırcun torba, hırc	
h. 28/06	
hırsin- içler çekmek; ahlar çekmek	
h.-di 56/07	
h.-ip 85/04, 403/01	
h.-ğan 394/19, 412/18	
hırum(r.) krom	
h. 121/15, 143/07, 230/04	
hususiyet(a.) özellik, ayrıcalık	

	276/06, 296/20, 313/14, 315/06, 328/01, 331/18, 333/02, 334/02, 345/04,	hüşamet(f.) kompliman, pohpohlama, dalkavukluk, yaltaklık	
345/21,	350/25, 370/18,	h.+ke 358/05	
388/24		238/16,	238/18, 328/02,
h. bol-	42/09, 74/23, 134/15,	328/02,	328/05, 332/02,
166/11,	219/21, 219/23,	333/11,	333/13, 339/22,
234/16,	245/16, 249/21,	345/08,	353/13, 384/23,
295/20,	300/19, 300/20,	392/19,	395/16, 407/10,
301/19, 315/22, 318/26		410/06, 422/03, 425/12	
h. bolup ket-	300/11, 302/14	h. bilen	215/20, 254/12,
h. ...il-	296/06, 410/12	328/03, 350/02	
hüşal-hüram(f.a.) memnun, sevinçli		h.+mu 208/06	
h. 249/17, 347/06		h.+niñ	127/25, 128/02,
hüşallan-(f.a.u.) memnun		405/17	
olmak		h.+ni 307/10, 347/17	
h.-ğan 164/20		h.+tin	137/21, 143/11,
h.-may 270/02		165/15,	231/12, 393/07,
hüşallandur-(f.a.u.) memnun etmek		410/17	
h.-di 270/05		h.+imda 329/16	
hüşallin-(f.a.u.) memnun		h.+iñğa 422/02	
olmak		h.+i 78/22, 262/08, 296/20	
h.-ip 386/19		h.+idek 425/02	
hüşalli...(f.a.u.) memnuniyet, sevinç		h.+ini 36/03, 346/10, 356/01,	
h. 79/03, 80/23, 91/05, 91/09,		426/23	
108/20,	114/11, 165/18,	h.+iğa 260/12	
196/03,	206/09, 215/23,		

huşametçi(f.u.) dalkavuk

h.+lerdin 356/09, 356/11

huşametçilik(f.u.) dalkavukluk

h. 167/01

huşametguylu...(f.u.) pohpohçuluk,

dalkavukluk h.

bilen 79/24 h.+i

353/26

huşametkoylu...(f.u.) pohpohçuluk,

dalkavukluk

h.+niñ 302/22

huştar(a.) aşık, tutkun, meftun,

sevdalı

h. 313/22

h.+i 84/12

huşya...(f.u.) hoşuna gitmek

h.-mayvat...an 166/10

huy(f.) huy, karakter

h. 155/18, 198/11, 323/19, 366/08

h.+ini 62/06

hünük(f.) çirkin

h. 338/12

	i	237/18, 260/11, 261/18,	23/21, 24/07, 24/21, 26/25, 28/13,
		263/26, 264/09, 264/11,	100/23, 28/17, 28/19, 29/01, 30/20, 30/22,
i-	imək yardımı ilə, omaq	273/05, 278/07, 281/15,	105/16, 108/08, 109/08,
	i.-kəmən	38/17, 281/15,	109/15, 32/08, 33/03, 34/16, 38/08, 41/06,
	i.-kənsən	25/15, 289/13, 303/18,	115/02, 41/20, 43/04, 44/24, 45/01, 45/03,
	i.-kənsiz	310/13, 310/21, 313/04,	119/20, 45/06, 46/15, 47/24, 48/02, 48/12,
		313/18, 318/14, 319/15,	124/26, 48/18, 48/25, 49/06, 49/21, 49/22,
		319/17, 320/14, 322/04,	126/23, 50/11, 50/25, 51/02, 51/03, 51/08,
	i.-kənmiz	348/21, 369/20,	130/03, 51/14, 51/19, 52/06, 52/26, 53/11,
	i.-kən	16/15, 19/20, 19/24,	134/06, 54/06, 55/14, 55/23, 60/12, 60/15,
		382/02, 386/18, 403/06,	138/06, 61/12, 61/16, 62/21, 64/15, 65/01,
		404/12, 405/02, 405/05,	140/16, 65/15, 67/07, 68/01, 68/15, 68/20,
		405/17, 405/18, 412/19,	150/03, 69/06, 69/10, 69/13, 69/23, 71/23,
		414/14, 423/15, 423/16,	156/14, 72/02, 72/07, 73/16, 73/17, 73/21,
		424/03, 425/03, 143/08,	164/09, 74/04, 74/10, 74/11, 74/16, 74/24,
	i.-kən de	86/11, 84/05, 149/05,	170/16, 75/12, 78/14, 78/21, 79/02, 79/23,
	i.-kəngu	144/14, 165/16,	171/21, 79/17, 81/05, 82/13, 82/15, 84/08,
		174/12, 194/03, 198/20,	173/23, 84/11, 84/14, 84/17, 85/20, 85/21,
	i.-kən (yalsiken)	169/13, 221/02,	178/03, 88/23, 89/12, 91/18, 92/09, 92/24,
	i.-kən	147/22, 237/15, 237/15,	187/02, 93/14, 93/16, 95/18, 95/16, 98/18,
	i.-kənde	37/14, 279/12,	194/08, 98/20, 99/10, 99/12, 99/19, 100/05,
		378/11	197/16, 200/02, 200/05, 200/10,
	i.-dim	19/21, 185/10, 368/12,	206/05, 206/16, 206/17, 207/09,
		412/26, 425/15	207/11, 208/14, 215/19, 215/25,
	i.-di	1/13, 2/19, 2/24, 4/17,	216/06, 216/08, 219/16, 220/17,
		4/26, 5/15, 5/16, 6/16, 7/01,	222/13, 222/22, 225/01, 225/16,
		7/03, 7/13, 7/22, 7/26, 8/04,	225/17, 225/20, 225/22, 226/11,
		8/08, 8/09, 8/11, 12/10,	227/01, 227/06, 228/10, 228/13,
		14/12, 15/23, 15/25, 18/10,	229/05, 230/12, 231/01, 231/03,
		18/17, 19/02, 21/11, 23/02,	232/10, 232/12, 232/17, 234/11,
			235/26, 236/01, 241/02, 241/08,

i.+ge 261/13

icilli... yakınlık, dostluk

i.+...a 149/22, 240/23, 322/06 i.+i 4/22

i.+ini 193/05

icra(a.)	yapma, yerine getirme i.	i.+ini 46/21, 72/17, 268/22,
	...il-(yapmak, yerine	384/20
getirmek)	427/12	i.+ige 62/05, 67/19, 80/12,
	82/12, 101/06, 113/26,	
ictihat(a.)	133/02, çalışkanlık, gayret	141/06, 142/08,
	187/16, 199/24, 216/25,	
i. 197/02 i.	217/06, 222/07, 243/20, 243/24,	
	262/14, 287/18, 315/17,	
ictimaiy(a.)	351/07; 406/20	
	i. 57/19, 167/11, 217/05,	
98/05,	261/05, 272/04, 305/06,	
	307/14	
384/20, 396/03, 402/13 i. ağıt-		
	i. 59/08, 60/01, 60/04, 70/23,	
(acımak)	338/21	
	105/18, 110/20, 115/12,	
i.+ki	115/18, 122/08, 204/10,	
	222/06, 226/12, 243/24,	
39/08,	253/14, 338/07, 344/17,	
	351/07, 352/18, 376/17,	
208/22,	216/19, 217/10,	
248/25,	257/07, 262/11,	
272/22,	286/08, 316/10,	
361/06, 366/14, 424/01		
i.+im 169/26, 190/08, 263/05,		
368/06, 426/01 i.+immu		
367/17 i.+iñni 112/06		
i.+i	16/06, 24/01, 50/05,	
	59/08, 60/07, 66/05, 72/13,	
	72/16, 79/09, 113/03, 153/02,	
174/25,	179/16, 216/01,	
262/12,	265/03, 271/17,	
280/20,	319/13, 320/07,	
338/10,	345/18, 348/03,	
382/08		
i.+i bilen 255/12, 255/13		

i.+ide	2/02, 2/24, 4/06, 10/06, 11/19, 12/10, 21/09, 22/07, 28/19, 33/04, 43/26, 43/26, 47/21, 56/07, 56/11, 59/02, 90/14, 90/15, 106/18, 108/14, 116/25, 118/13, 121/02, 125/24, 126/13, 140/15, 145/10, 149/02, 150/01, 156/18, 160/02, 167/06, 170/13, 176/11, 177/04, 182/19, 187/22, 189/01, 199/20, 204/20, 206/03, 223/18, 241/08, 246/22, 253/07, 255/24, 266/02, 279/15, 285/03, 287/01, 287/12, 287/19, 288/11, 295/21, 297/16, 299/20, 303/26, 318/13, 320/03, 320/21, 320/25, 320/26, 331/15, 333/18, 350/08, 351/18, 352/10, 352/17, 353/01, 355/06, 355/15, 355/26, 369/18, 369/24, 373/01, 376/13, 376/17, 377/13, 377/13, 397/19, 402/05, 402/06, 403/07, 405/08, 406/23, 407/16, 407/20, 408/21, 420/17, 421/08, 425/07	221/15, 222/22, 231/09, 247/10, 262/01, 304/03, 316/01, 381/09, 386/02
	i.+idila 380/24	
	i.+idin 13/12, 59/08, 70/23, 98/05, 105/04, 110/20, 113/24, 115/13, 115/18, 173/05, 187/21, 201/21, 202/24, 207/11, 222/06, 230/17, 234/20, 243/24, 253/14, 262/13, 315/04, 320/09, 320/13, 320/15, 320/19, 320/20, 329/10, 344/17, 353/05, 414/26, 415/04	
	i.+imizdimu 29/15 i.+imizdiki 158/03 i.+imizdinla 289/12	
	iç- içmek	
	i.-ti 198/03, 234/01, 275/22, 343/08, 386/10 i.-ti-de 275/22	
	i.-tu... 201/02, 201/03 i.-iptu 326/10	
	i.-isen 203/12	
	i.-idu 299/07	
i.+idimu	11/18, 239/07, 239/08, 298/13	
i.+idiki	2/25, 4/24, 92/06, 134/07, 174/02, 182/23, 206/17, 221/08,	

i.-imiz 289/05	i.-ip 310/25, 343/09 i.-ip ket-
i.-idiġan 386/23 i.-ey	200/24
10/04	i.-ivat...an 308/12 içiş
i.-eyli 201/23, 201/25, 308/21 i.-iñ 29/07	içme, içiş
i.-señmu 201/04 i.-simu	i. 42/03
206/12	i.+ke 229/15, 278/09 i.+kila 322/09
i.-sek...u 275/10	i.+ige 10/11 i.+imiz 42/21
i.-idila 393/25 i.-emsiz	içiş- karşılıklı içmek i.-ti 306/18
74/02 i.-iley 325/18	i.-ip 277/16, 356/04 içival-
i.-ip 9/14, 39/19, 146/20,	(<içip al-) içmek
200/18, 200/19, 201/17,	i.-di 125/12
206/03, 226/26, 229/10,	i.-iñ(içivél-) 229/18 i.-ġaç...a 11/24
229/23, 343/05, 381/21,	i.-maymizmu 275/09 içiver-
413/13	içivermek
i.-keç 308/22, 325/16, 343/02 i.-ken	i.-siñiz 12/05
9/25, 28/21, 125/16,	i.-ip(içivér-)146/09, 201/05
381/15, 388/21 i.-kendek	
30/14	
i.-idiġanġa 226/15 i.-	
emdimen 207/21 i.-misem	
9/18	
i.-misiñiz 9/19	
i.-mey 191/01, 300/02 i.-	
memsen 201/04	
i.-elmeydiġan 318/14	
içil- içilmek	
i.-di 10/07	

i.-idiğan(içivér-)	i.-genlik 146/25
202/01 içivet- (<içip yat-)	içküzüş içirme
içme	i. 147/07
k	içmek içmek
i.-ti 201/14, 204/23 i.-	i. 200/06, 386/04 i.+ler
ip(içivét-) 309/10	299/24
içkiri içeri	içtimaiy(a.) içtimai, toplumsal
i. 99/05	i. 216/24, 243/18
i.+niñ 254/14	içürüş içirme, içiriş
i.+din 246/19	i.+ke 175/19
i.+sige 232/25,	idéalist(r.) idealist
415/17 içkirile-	i. 360/11
içeri	idéalizm(r.) idealizm
girmek	i.+iğa 244/06
i.-p 128/25	idéologiye(r.) ideoloji
içkirki içrideki, içeri kısımdaki i.	i. 214/08
231/16	idiye? niyet, maksat, fikir
içköyerlik vefadarlık,	i. 216/18, 223/12, 271/08, 292/21,
yakınlık,	365/07
şefaatlik	i.+niñ(idiyi) 215/06
i. bilen 105/18, 129/10, 161/02,	i.+de(idiyi) 272/26
204/14,	i.+diki(idiyi) 37/06 i.+ñ
317/26 içküz-	117/11
içirmek	i.+ñdin 213/19
i.-üptu 191/01 i.-	i.+si(idiyi) 37/04, 96/08, 221/21,
üp 165/10	245/22, 298/16
i.-ğen 146/01	i.+sini(idiyi) 130/11, 169/19,

174/02

	i.+sidiki(idiyi) 152/17	93/15
idiyivi ideolojiye dönüşen		i.+lirini(igi) 151/12, 151/22,
	i. 372/03	151/26
idrak(a.) idrak		iger-cabdu...i eyer takımı
i. 153/22 i.+niñ 153/23		i. 221/11
i.+i 383/08 i.+idin	igil-	eğilmek, bükülmek i.-ivalğan
186/09		234/10
ig- eğmek, bükmek i.-ip	igile-	sahip olmak, ele geçirmek, işgal etmek
357/19		i.-p 75/19, 308/09, 315/21 i.-p ket-
ige sahip		327/21
i. 7/03, 7/13, 70/19, 104/10,		i.-vatatti 343/10
106/02, 107/26, 116/20,		i.-ydu 79/18, 308/03 igileş ele
124/23, 137/17, 147/10,		geçirme, sahip olma
190/22, 215/08, 269/11,		i. 290/18
291/04, 342/14, 342/15,igili-		sahip olmak, ele geçirmek, işgal etmek
355/08, 360/15, 363/14,		i.-genidi 79/04 i.-valdi 126/17
369/14, 390/25, 411/04,		i.-geçke 151/15
412/12		
i.+m 164/03 i.+mmu		
218/26		
i.+si(igi) 159/13, 163/01,		
229/14, 230/02, 267/10,		
315/08, 372/11, 390/14,		
390/15, 390/16		
i.+simu(igi) 105/15, 229/10		
i.+sige(igi) 349/17 i.+sidin(igi)		
174/17 i.+miz(igi) 285/14 i.+liri(igi)		

i.-genliki	209/04	i.-	246/04		
mesliki	307/26	i.-	ihtidar(a.)	iktidar, kabiliyet, yetenek	
mev	58/02		i.+i	155/18	
igisiz	sahipsiz	i.	ihtidarli...(a.u.)	iktidarlı,	kabiliyetli,
	92/25			yetenekli	i.
iğva(a.)	kışkırtma,		61/13		
	provakasyon, fesat		ihtira	icat, yenilik	
i.	68/06		i. ...il-(icatta bulanmak)	296/04	
ihtiyarsiz	kerhen,		ihtisas(a.)	ihtisas, uzmanlık	
	gönülsüz, düşünmeden		i.	151/26	
i.			ihtiyar(a.)	irade, istem	
250/02	iğcam		i.+i	bilen 157/12	i.+ida
derli	toplu		98/10		
i.	173/09, 174/03, 286/04, 324/25,		ihtiyariy(a.)	istekli, isteyerek, gönüllü	
356/21			i.	38/02, 171/11, 357/14	
iğlas(a.)	ihlas, içtenlik		ihtiyarsiz(a.u.)	istemeyerek, zorla	
i.	16/25, 44/07, 75/10, 143/17,		i.	12/13, 12/15, 27/02, 92/09,	
200/08				132/08, 139/23, 155/07, 216/11,	
i.	bilen 48/22, 173/25			233/24, 247/14, 259/02, 286/06,	
i.+ini	87/18, 353/09			289/25, 333/05, 383/02, 384/06	
i. ...il-(ihlas ile, içtenlikle)			ikek	bıçkı, testere, törpü	
363/09	iğlasmen(a.)	taftar	i.+ni	218/26	
i.	19/03, 298/10, 353/18, 355/13		ikki	iki	
i.+ler	354/14				
iğlasmenlik(a.u.)	intisap,				
	taftarlık	i.	225/15		
i.	bilen				

- i. 1/11, 3/19, 4/04, 4/07, 4/11, 4/15, 5/11, 6/05, 6/14, 6/19, 6/26, 8/03, 8/18, 9/12, 10/24, 11/20, 11/20, 13/21, 15/11, 15/24, 18/13, 18/15, 21/05, 21/10, 21/16, 22/17, 26/03, 26/08, 26/11, 26/14, 26/19, 27/21, 29/13, 33/07, 35/05, 36/26, 38/08, 39/15, 41/21, 42/13, 46/14, 46/22, 48/22, 50/01, 50/01, 50/16, 51/04, 51/05, 52/06, 55/08, 57/25, 58/17, 60/07, 61/20, 62/08, 66/22, 68/20, 71/12, 73/14, 73/19, 77/11, 78/11, 82/12, 83/19, 83/19, 86/26, 87/01, 87/01, 88/11, 89/15, 92/10, 93/14, 94/19, 94/21, 94/24, 97/24, 98/09, 101/07, 105/25, 109/16, 111/05, 115/08, 119/11, 119/11, 127/18,
- 130/25, 131/17, 134/14, 134/15, 138/07, 139/12, 143/07, 146/04, 146/05, 146/07, 147/02, 147/12, 149/17, 156/02, 156/11, 157/11, 157/14, 159/08, 162/11, 166/20, 170/12, 170/18, 170/21, 176/10, 176/25, 183/07, 184/03, 185/09, 187/15, 188/07, 188/19, 189/06, 190/20, 190/24, 192/22, 195/15, 195/22, 198/13, 206/18, 210/23, 211/01, 211/18, 212/19, 216/24, 217/07, 225/01, 226/12, 226/13, 226/17, 229/04, 229/23, 234/16, 241/11, 244/05, 247/06, 248/02, 251/08, 251/12, 254/07, 259/11, 262/21, 263/14, 267/12, 268/08, 270/18, 270/25, 275/20, 279/21, 281/18, 283/23, 284/12, 284/14, 290/08, 290/10, 293/08, 295/06, 295/06, 297/07, 297/11, 299/02, 299/02, 309/09, 316/01, 318/04,
- 319/08, 323/11, 324/05, 327/22, 330/10, 333/02, 334/19, 337/20, 339/01, 339/11, 345/18, 347/22, 351/14, 358/08, 360/19, 362/20, 363/21, 372/25, 376/11, 377/06, 379/16, 379/16, 382/14, 386/05, 387/15, 393/05, 394/23, 394/26, 402/12, 408/19, 416/01, 416/08, 421/02, 422/08, 422/16, 424/10, 429/04
- i. bilen 318/12
i.+niñ 300/24
i.+ni 97/09, 111/23, 330/08
i.+din 287/09
i.+si 18/09, 18/10, 33/06, 41/04, 77/21, 77/23, 84/22, 112/18, 146/21, 164/09, 170/06, 170/15, 198/01, 230/08, 256/15, 258/24, 270/14, 361/09, 383/17, 414/25, 422/20
i.+simu 254/13
i.+siniñ 39/15, 47/09, 255/15, 273/12, 290/22, 318/26, 350/04
i.+sini 257/04, 348/12
i.+sige 18/08, 26/15, 46/26, 270/13
i.+miz 17/06, 40/19, 145/11, 183/22, 250/04, 334/17, 374/22
i.+mizniñ 83/18, 117/19
i.+mizni 348/18
i.+limizni 349/07
- ikkinçi ikinci
i. 54/15, 61/01, 62/23, 131/11, 182/24, 197/01, 200/24, 246/18, 260/18, . 268/06, 269/16, 271/12, 409/26, 420/07, 423/17
i.+din 103/18, 239/08, 375/01
- ikkilen- kararsız olmak, karar verememek, kuşkulananmak
i.-meyla 299/10
- ikkilengen müteredditi, şüphe eden, şüphe içinde olan
i.+dek 322/19
- ikkilin- kararsız olmak, karar verememek, kuşkulananmak
i.-ip 129/01
i.-ip tur- 163/01
- ikkiylen her ikisiyle
i. 81/16, 276/10
i.+niñ 47/25, 126/07

ikram(a.)	ikram	i.-maydığan 61/15, 175/16, 292/18,
i. bilen 359/13		292/19, 372/09
i...bal(a.)	gelecek, baht, talih	ilacisiz(a.u.) çaresiz
i.+ğa 133/20		i. 137/19
i...rar(a.)	itiraf, tanıma	ilah(a.) ilah, tanrı
i. 49/18, 53/25, 147/08,		i. 126/18
150/05, 152/09, 153/05,		i.+im 266/14, 423/10 i.+iñ
153/13, 416/20, 418/09,		406/14
421/02, 421/04, 421/08,		
421/11, 421/14 i. ...il-		
374/08		i.+iniñ 14/02
i.+mu 152/09, 152/10 i.+ini		ilahiy(a.) Tanrısal
423/07		i. 19/02, 19/20, 180/08, 186/10,
		260/09, 364/07, 412/12, 418/24
i...rarname(a.f.)	itirafname	ilastik elastik
i.+ge 132/24		i. 205/18 ilastikli...
i...tidar(a.)	bir işi başarıyla	elastiklik
yapabilme kabiliyeti		i. 420/23
i. 149/11, 329/12, 372/02 i.+niñ		ileñ-sileñ dermansızca, halsiz,
235/09		mecalsiz i.
i.+ni 405/16 i.+im 296/21		132/24
i.+iñizğa 303/21		ileri i. 243/17,
i.+i 30/04, 135/13, 175/09,	ilgiri	daha önce, daha erken i.
325/01, 325/09, 357/24 i...tidarsız(a.u.),	ilgiri	263/14, 365/11
360/22		ilgirileş ilerleme, ilerleyiş
iktidarsız, i.+i bilen 265/18	güçsüz,	i. 300/17
i.+iniñ 365/09		ilgiriliş ilerleme, ilerleyiş
kabiliyetsiz i.+i 26/24, 213/03, 263/09,		i.+imizniñ 194/21
310/26		ilğar öncü, ilerici
i...tisad(a.)	i.+iğa 356/18	
i...tidarlı...(a.)	iktidarlı, güçlü,	
i. 65/05 kabiliyetli		
i. 74/15, 223/22, 298/12,		
i...tisadiy(a.)	iktisadi	

i. 272/26

ilham(a.)

il

ham

i. 29/24, 31/09, 32/03, 138/12,

139/02, 194/09, 240/12, 261/11

i.+ğa 321/06

i.+din 32/04

i.+iñ 32/02, 145/24

i.+i 261/12

ilhamlin-(a.u.)ilham almak i.-

ip 13/11

İli-Çöçek bir şehir ismi i.

149/09

i.+te 36/09

il i. 69/18
il il
i.+i 352/01
il- ilşmek, asmak
i.-ip 129/25
i.-midi 154/24
i.-misa... 245/22

ilim(a.) ilim
i. 27/03, 75/18, 112/09, 151/24,
223/26, 249/08, 263/06, 290/18,
300/21, 318/11, 324/23, 331/17,
349/02, 359/04, 363/13, 365/13,
365/23, 404/11, 426/17
i.+ni 273/17
ilin- ilışmek, takılmak, değmek

i.-di 370/14	i. 85/13, 345/13
iliniş- iliştilirmek i.-	i. bilen 10/02, 85/13, 130/21 i.+ğa 384/01
ip 381/23	i.+si bilen 128/13
ilk el, kol	iltimas(a.) iltimas
i.+ide 374/11, 381/02	i.+im 85/13, 143/02 i.+ini 85/19
i.+ige 260/09, 379/04, 400/06	i.+iğa 3/19
illet çıban, kan çıbanı	i. ...il-: iltimas etmek 9/10
i. 238/22, 338/06 i.+ke	iltipat(a.) iltifat
338/10	i.+tin 300/13
i.+liri 40/12, 422/18	i.+i 120/26, 134/12
illi... ılık, sıcak	İlyas erkek adı
i. 21/03, 43/22, 88/12,	i. 61/06
128/18, 134/13, 197/13,ima-işare	mimiklerle, kaş gözle
248/06, 258/02, 347/06,	işaret etmek, ima, işaret
381/04, 424/14, 429/07	i. 268/12 iman(a.)
illi...li... ılıklık, sıcaklık	iman
i. 406/26	i. 221/23, 317/11, 417/25 i.+imizniñ
illit- ıltmak, ısıtmak	200/22
i.-idiğan 13/04, 34/05, 135/07	imansız(a.u.) imansız i. 417/25
ilmek zıpkın	
i. 30/25	
ilmiy(a.) ilmi, bilimsel	
i. 130/17, 216/07, 219/25,	
223/26, 284/10, 310/01	
ilpet(a.) dost, arkadaş	
i.+liriniñ 353/09 iltica(a.)	
iltica, rica, istek	

imaret(a.)		268/13 i.+dek 158/02
	im	i.+niñ 105/19
aret i. 177/11		i.+ni 267/25, 272/21, 273/16
i.+lerni 245/19		i.+ğ̃a 11/22, 28/26, 78/13, 253/17,
imin(a.)	emin, esen,	270/21, 272/05
hatircem e. 359/07		i.+da 105/20, 129/09, 215/22 i.+din
imir-çimir	hafif dalgalar,	125/05, 266/24
kamaşma i. 62/03		i.+din öt-(imtihandan geçmek)
imkan(a.)		129/19
	im	i.+ida 134/11, 265/16 i.+lar
kan i. 343/13		266/08
imkaniyet(a.)		i.+larni 130/14
imkaniyet		i.+larğ̃imu 67/17
i. 128/10, 251/18,		i.+larda 45/06, 130/12, 411/23 imza
364/15 imtihan(a.)		imza
	imtihan, sınav	i. 157/12
i. 116/22, 125/05, 125/07, 134/17,		i.+sini 246/02, 351/14
166/03, 171/01, 172/26, 265/17,		inam(a.) hediye
266/18, 267/10, 267/13,		i. 411/21 i.+larğ̃a
270/17,		427/07
274/25, 275/02, 309/21, 309/23,	inavet(a.)	güven, itimat, itibar, inanma
318/03, 318/11, 327/22, 424/03		i. 151/13
i. al-(imtihan yapmak)		i.+imni(inavit) 284/15
84/03,		i.+iniñ(inavit) 155/04
135/04, 143/23, 158/04, 166/07,	İncil(a.)	İncil, kutsal kitap
267/07, 272/25		i. 222/21
i. ber-(imtihan olmak)		i.+da 221/22, 295/25 i.+din

222/20

inci...la-	inlemek, sinirlenmek	in...ilabçi(a.u.) inkılapçı,	ihtilalci,
i.-p 60/17		devrimci	
inçike ince, zarif		i. 147/21	
i. 20/15, 205/18, 272/14		in...ilabiy(a.)	inkılaba özgü
indek kel-	fiili ile birlikte	i. 181/17, 181/17, 181/18,	
181/18, 192/04, 192/06,			
“dediğimiz 211/13, yola 211/18, 211/20,		292/26, 298/15	
214/15, 214/15, 214/24,			
anlamında 215/03, 215/05, 292/08,	in...ilapçi(a.u.) inkılapçı,		ihtilalci,
i.+ke kel- 79/19		devrimci	
inek inek		i. 147/22	
i.+ke 148/09		insan(a.)	insan, kişi
ini küçük erkek kardeş		i. 32/20, 32/22, 192/17,	
i. 302/10 i.+sidin 215/23		215/10, 216/21, 216/23,	
injinér(r.) mühendis		217/16, 220/22, 220/23,	
i. 169/03		221/02, 221/04, 222/13,	
inkar(a.) inkar		235/08, 262/26, 328/09,	
i. ...il-(inkar etmek) 153/14,		330/01, 342/20	
211/06, 211/10, 211/12,			
218/22, 221/03, 245/18,			
269/09, 355/22			
inkas(a.) yankı			
i.+i 181/22			
in...ilab(a.)	inkılap, ihtilal, devrim		
i. 64/22, 98/26, 116/10,			
150/14, 158/05, 159/15,			
159/15, 159/16, 177/13,			
180/18, 211/20, 293/05,			
303/08			
i.+niñ 214/22			

i.+niñ 302/09	i. 211/16, 222/14 i.+i
i.+ni 399/23, 427/14	214/06, 216/21 i.+i bilen
i.+ğa 124/06, 221/05,	209/21 i.+ige 218/21
221/25,	inşaalla(a.) inşaallah
404/19	i. 228/07
i.+din 192/24	intayın gayet, çok, pek
i.+lar 236/17, 302/06	i. 16/20, 36/06, 67/09, 104/13,
i.+larniñ 217/01	124/24, 124/26, 125/05, 147/18,
i.+larğa 212/01, 221/26	173/03, 180/22, 193/12, 193/19,
i.+lardiki 362/15	215/06, 215/06, 215/07, 215/09,
insançili...(a.u.) kişilik	217/09, 356/11, 396/16, 404/05,
i. 119/06	404/14, 424/03, 427/15
insaniy(a.) insani, insanca	intil- seğırtmek, umursamak, ilgilenmek,
i. 149/22, 167/11, 197/11, 215/10,	kapılmak
363/02, 404/20, 417/18,	i.-di 1/08, 269/10 i.-idu
417/23 insaniyet(a.) insaniyet	210/14
i. 75/25, 220/03, 220/12	i.-ip 209/05, 258/03, 259/10 i.-ip
i.+niñ 220/25, 362/26,	tur- 18/07
365/09 insaniyetsiz(a.u.)	i.-gen 429/15 i.-etti
insaniyetsi	24/10
z,	intiliş eğilim
merhametsiz i.	i. 19/12, 165/05, 194/09, 316/10,
211/20	427/25
insanli...(a.u.) insana has i.	i.+tin 339/06 i.+ini
308/09, 374/16	59/22
insanperverlik(a.f.u.) insancıl, insan	
seven	

i.+idin 270/01 i.+lirini	etme, bildirme		
240/26	i. 222/01, 262/06 i.+niñ 388/13		
intizar(a.)	intizar, bekleme	ipadili-(a.u.) ifade	etmek, beyan
i. 91/25, 128/13		etmek, bildirmek	
intunatsiye	ses tonu, ton	i.-di 209/03	
i. 312/22		ipadilin-(a.u.) bildirilmek,	beyan
i. bilen 202/13, 329/17		edilmek, anlatılmak	
i.+ge(intunatsiyi) 141/17		i.-idu 344/21 ipar	
iñek	çene	misk	
i.+liride 51/03		i. 252/18	
iñra-	inlemek	ipik	epik, kahramanlık konulu şiir i. 145/24
i.-p 353/19		iplas(a.)	iflas, kirli, alçak
ipade(a.)	ifade	i. 118/12, 133/17, 295/18,	
i. 30/12, 48/05 i.+si(ipadi) 192/08		379/24, 398/03 i.+tur 202/16	
i.+lerni(ipadi) 177/26 i.+liri		iplasli...(a.u.)	kirlilik, alçaklık
bilen(ipadi) 96/05		i.+lar 133/14	
ipadile-(a.u.) ifade	etmek, beyan	ippet(a.)	iffet, namus
etmek, bildirmek		i. 344/25, 351/22	
i.-mekçi 398/12			
i.-p 42/09, 217/24, 358/05 i.-ydiğan			
217/10, 316/09			
ipadilen-(a.u.) ifade	edilmek, beyan edilmek,		
bildirilmek			
i.-di 56/18, 162/19			
i.-gen 35/10, 209/15, 215/01,			
215/03, 298/14			
ipadileş(a.u.) ifade	etme, beyan		

i.+iñizni(ippit) 349/16	324/20 iradisiz(a.u.) iradesiz
i.+ini(ippit) 344/12	i. 38/17, 181/10, 332/13, 380/19 i. ...il-
iptiḥar(a.)	iftihar, gurur, şan, 44/21
şeref i.+i 108/02, 108/11	iradisizlik(a.u.) iradesizlik
iptiḥarli...(a.u.) gurur duysa olur, yakışır	i. 261/22
i. 12/11, 93/03, 176/15, 218/15,	İran(f.) İran
225/15, 238/16, 358/03	i. 269/23
İra özel isim (İra devri)	ira... İrak makamı, müzikte bir makam i.+ni
i. 128/10	321/14
irade(a.)	İrem(a.) İrem, cennet bahçesi
ir	i.+de 304/02 i.+lirini
ade	303/26
i. 26/26, 30/09, 34/15,	iren dikkat
235/08, i. bilen 123/04,	i. 117/04
392/02	ireñşi- mahçup olmak
i.+ñdin 307/13	i.-meptu 184/20
i.+si(iradi) 30/21, 76/05, 240/06,	ireñsiz çekinmeden
398/16, 413/11	i. 52/09, 52/13
i.+si bilen(iradi) 215/05, 298/14	irfan(a.) bilme anlama
i.+sini(iradi) 26/23, 30/02, 69/01,	i. 426/17
101/11, 398/12	irle- şarkı söylemek i.-ñ
i.+sige(iradi) 44/07, 106/06, 264/06	118/23
i.+sidin(iradi) 259/23 i.+mizge(iradi)	ırmaş-çırmaş içli dışlı, çok samimi i. bol-
370/15 i.+mizdin(iradi) 243/22	256/15
iradilik(a.u.) iradeli	
i. 39/05, 107/26, 110/16, 148/19,	
195/01, 235/07, 322/10,	

i. ...il-	420/21 is	i.+im	277/24, 324/06, 416/06 i.+iñ	250/10
	koku, duman	i.+iñiz	324/14 i.+iñdin	250/19
i.	50/03, 66/05, 66/10,	i.+i	73/15, 84/11, 122/09,	
	116/03, 156/14 i.+...a	179/05,	250/13, 250/15,	
	66/12 i.+larni	243/24	250/18,	267/03, 313/09,
isim(a.)	isim, ad	318/06, 318/09, 324/06 i.+imu	169/13	
i.	111/18, 250/16, 265/21,	i.+iniñ	266/15	
	324/09, 324/11 i. bilen	i.+ini	8/23, 76/23, 130/01,	
	179/06 i.+niñ	373/26	248/16,	313/23, 354/10,
i.+ni	294/16, 324/11, 413/22 i.+ğa	393/13, 429/05 i.+inimu		
	22/09, 170/21	297/19		
i.+im	416/06	İspaniye	İspanya i.	
i.+iñlar	324/03	242/17		
isimlik(a.u.)	isimli	ispat(a.)	ispat, kanıtlama	
i.	190/18, 190/22, 248/22,	i.+lar	151/07	
	367/14			
isimsiz(a.u.)	isimsiz			
i.	76/20, 76/22, 95/17,			
	152/22, 153/20			
isit	yazık, pişmanlık bildiren söz i. 179/11,			
	421/25			
iskenci(f.)	baskı, işkence			
i.+side	123/06, 180/08 i.+sidin			
	225/26, 257/15			
iskilit?	iskelet			
i.	179/10 i.+...a	355/18		
ism(a.)	isim, ad			

ispatla-(a.u.)	ispatlamak,	issi...li...	sıcaklık
kanıtlamak i.-ydu 181/24		i. 87/26	
ispatlaş(a.u.)	ispatlama, kanıtlama	issit-	ısıtmak
i.+ ...a 245/26		i.-atti 354/04	
ispatli-(a.u.)	ispatlamak,	istakan(r.)	bardak
kanıtlamak i.-ma...çi 364/17,		i. 4/15	
408/17		i.+din 177/20, 325/18	
ispatlin-(a.u.)	ispatlanmak, kanıtlanmak i.-	i.+larğa 8/25	
ip 154/18		istansi(r.)	istasyon
ispatliniş(a.u.)	ispatlanış, kanıtlanış	i.+siniñ 168/24	
i.+iğa 68/11		istek	istek
ispatlış(a.u.)	ispatlama,	i. 212/02	
kanıtlama i.+içe 365/18		i. bilen 101/22	
İsrailiyi		i.+i(istik) 78/18, 393/19	
İsr		i.+ini(istik) 168/06, 177/05	
ail i.+niñ 358/18		i.+ide(istik) 333/17, 343/24	
isri...	günlük, buhur	isti-	istemek
i.+tin 289/03		i.-genidi 57/24	
issi-	ısınmak	istihzali...(a.u.)	alaylı, alay ederek
i.-p ket- 1/03,		i. 11/06	
354/03 issi...	ısı, sıcak	istikballik	istikbali, geleceği olan
i. 21/03, 54/11, 103/21, 135/07,		i. 152/03	
138/14, 139/09, 198/12, 227/11,		istilistika(r.)	dilbilimin bir kolu
237/25, 251/23, 253/19, 256/12,		i. 194/16	
256/19, 259/13, 283/25, 305/05,			
321/19, 329/15, 344/02			
i.+ta 141/01, 394/09			

isti...bal(a.)	itikbal, gelecek	263/25, 266/10, 271/19, 272/03,
i. 81/13, 273/01, 302/02,		277/10, 281/09, 281/13, 282/02,
i.+niñ 417/16		296/22, 299/09, 300/17, 307/09,
i.+ni 136/26, 293/04		310/15, 324/20, 326/25, 328/18,
i.+ğa 429/15		332/14, 333/09, 333/10, 333/11,
i.+i 77/12, 80/09, 110/10,		334/08, 334/16, 334/21, 335/07,
111/07, 136/25, 254/15,		335/25, 336/09, 336/16, 337/19,
266/19, 350/05, 351/15,		344/13, 344/19, 346/21, 347/25,
391/05		349/06, 349/16, 350/02, 350/03,
i.+imu 110/19		359/21, 361/06, 364/10, 364/21,
i.+ini 79/07, 98/02, 110/12,		367/24, 368/05, 368/12, 368/13,
110/26, 111/02, 137/04,		371/16, 374/02, 377/11, 380/04,
379/03		380/14, 385/11, 386/26, 387/11,
i.+iğa 113/08 i.+iñizni		390/17, 392/06, 394/11, 404/12,
97/25		404/17, 410/03, 410/04, 410/20,
i.+imiz 286/19, 334/17 i.+imizni		416/03, 417/23, 419/04, 419/11,
350/17 i.+iñlar bilen 57/13		420/16, 425/16, 426/25
isti...bar(a.) Allah'tan affediliş		i. ...il- 220/02
dileme, tövbe etme, istiğfar i. bilen		i. bilen 23/09, 66/05, 368/05,
371/26		404/17
isyan(a.) isyan		i. bilenla 390/17
i. 167/07		i.+...u 84/24, 257/23
isyankar(a.f.) isyankar, isyancı		i.+mu 16/09, 105/11
i. 394/05, 398/12 iş		i.+tu 404/14
iş		i.+niñ 53/12, 103/13, 119/24,
i. 3/02, 13/07, 18/03, 23/09,		329/06, 348/01, 364/04, 368/08,
23/21, 25/14, 26/12, 44/23,		374/12, 428/11
46/13, 48/13, 49/03, 58/08,		i.+niñmu 390/16, 390/16
61/19, 62/06, 62/14, 76/10,		i.+ni 36/07, 37/16, 47/19, 57/14,
80/05, 85/26, 97/03, 97/12,		73/24, 87/03, 87/03, 118/05,
		144/16, 145/23, 160/19, 180/23,
102/19, 104/11, 114/16,		185/15, 198/04, 199/09, 227/17,

119/08,	136/16,	137/18,	228/01,	229/08,	246/03,	252/23,
140/17,	144/12,	144/15,	309/16,	328/05,	332/07,	335/05,
144/18,	144/20,	145/06,	335/10,	335/13,	335/22,	339/09,
146/03,	146/21,	153/11,	348/22,	349/10,	351/17,	355/02,
153/25,	154/17,	158/02,	402/19,	413/03,	425/23	
158/21,	160/20,	161/02,	i.+ni-de	185/17		
163/26,	165/13,	172/19,	i.+nimu	386/14		
172/21,	174/06,	176/01,	i.+...a	30/23,	36/11,	48/04,
180/09,	181/12,	181/20,	116/16,	131/08,	161/04,	162/25,
186/16,	188/16,	191/23,	163/06,	175/04,	191/13,	224/12,
194/07,	201/06,	220/07,	224/15,	229/06,	246/09,	285/19,
227/16,	228/25,	230/01,	302/19,	303/13,	306/01,	306/12,
232/09,	236/03,	238/07,	395/02,	398/07		
240/07,	241/16,	241/19,	i.+...a	bérilip ket-	396/08	
241/20,	244/17,	245/05,	i.+ta	48/12,	64/05,	136/13,
251/09,	252/20,	263/02,	368/09,	379/10,	387/17,	412/02

i.+tin 29/10, 49/07, 69/16, 308/05, 332/14, 336/12,
 143/02, 302/07, 359/19, 337/04, 347/11, 355/04,
 369/14, 395/06, 400/25, 355/06, 360/15, 367/01,
 410/02, 412/15 i.+din 376/01, 380/12, 418/07,
 251/08 i.+i 118/03 i.+idur 422/22, 424/02
 367/06 i.+içu 185/16 i.+lar bilen 84/28, 264/06,
 i.+im 120/11, 143/21, 392/08 i.+iñ 391/01
 159/06, 185/14 i.+lardek 183/25 i.+larmu
 i.+iñiz 100/16, 341/09 i.+iñni 15/07, 81/14
 89/23, 363/19 i.+i 42/03, 76/13, i.+larniñ 80/14, 110/07,
 76/16, 144/13, 162/17, 298/15,
 99/12, 118/25, 147/15, 332/22, 351/20, 352/02,
 170/10, 181/20, 285/16, 354/23, 390/14, 390/19,
 322/09, 370/02 i.+iniñ 411/02, 419/02
 380/07 i.+larni 44/01, 48/09, 51/15,
 i.+ini 160/02, 163/25, 231/15, 55/19, 68/14, 76/15, 80/13,
 104/14, 119/06, 145/20,
 371/05 177/17, 181/19, 190/17,
 243/15, 249/25, 264/02,
 i.+iğa 69/02, 117/13, 190/23 i.+ida 264/05, 292/24, 304/12,
 142/24, 243/07, 265/06 i.+idin 261/16,
 376/18
 i.+imiz 195/22 i.+iñlar
 416/23
 i.+lar 43/03, 43/07, 47/22,
 48/16, 54/06, 56/08, 84/26,
 114/14, 118/12, 120/22,
 125/17, 154/23, 193/10,
 237/10, 299/04, 302/10,

338/13, 358/24, 391/01, 399/15,	i.+ini(işarit) 187/05
418/05, 418/09, 421/03, 426/09	işçan çalışan
i.+larnimu 329/10	i. 145/26, 228/22, 386/17 i.+lar
i.+larğa 26/09, 68/02, 198/25	310/17
i.+lardin 27/14, 128/06, 395/21	işçi işçi
i.+lirim 425/14	i. 159/20, 217/05, 245/18 i.+niñ
i.+lirimdin 294/07	386/15
i.+liri 97/02, 128/07,	i.+niñmu 245/14 i.+ğa
272/08,	361/23
289/21, 372/24, 413/11	i.+lar 56/25, 245/19
i.+lirini 368/10	i.+larmu 274/07 i.+lardin
i.+liriğa 263/06 i.+liridin	245/23 i.+liri bilen 376/08
95/10, 372/09	işeç işenç, güven, itikad i.
i.+lirimizniñmu 265/02	327/07
işare(a.) işaret	işen- inanmak, güvenmek i.-dim
i. ...il- 33/25, 121/18,	303/17
168/22,	i.-di 55/22, 137/13, 308/20 i.-gen
267/18	115/16
i. bilen 268/12	i.-genidi 372/13
i.+lirini(işari) 95/21	i.-meymen 180/14 i.-
işaret(a.)	misimu 360/25
iş	i.-mey 371/20
aret i. 268/26	i.-meydu 426/11
i. ...il- 279/21 i.+ni	işenç inanç, güven
373/07 i.+lerni	
216/03 i.+i(işarit)	
219/14	

i. 2/26, 86/17, 107/01, 423/01 i. bilen	i. 65/23, 74/01, 77/01,
130/21, 286/18,	139/19, 210/18, 242/20,
305/15, 319/20, 412/22 i.+ni	246/19, 293/15, 293/17,
75/12	323/12, 347/23, 375/16
i.+im 203/20	i.+niñ 100/09, 178/07,
i.+ini 87/18, 98/01, 292/16 i.+ige	242/22, 247/23, 266/26,
75/12	282/21
işençi inanç, güven i.+si	i.+ni 66/20, 73/22, 112/17,
124/14	139/11, 186/12, 187/20,
işençlik güvenilir	246/20, 295/11, 323/17,
i. 113/01, 241/04, 273/01,	354/18
303/22, 388/23, 409/18 i.+mu	i.+ke 72/20, 231/19, 266/17,
151/07	336/07, 375/15, 392/05
işençsiz güvenilmez, emin,	i.+tin 120/07, 228/11, 300/06,
olmayan	340/16, 377/05 i.+tinmu 238/10
i. 97/01, 124/25, 213/20,	i.+i 70/05, 231/17
366/11, 426/21	i.+ini 18/10, 139/14, 187/19,
işhana(u.f.) kalem, kalem odası	267/06 t.+ige 5/25
i.+ğa(işhani) 65/19, 65/21	
i.+da(işhani) 373/18 i.+din(işhani)	
66/21 i.+mniñ 288/02	
i.+mğa 96/16 i.+si(işhani) 22/03	
i.+siğa(işhani) 65/22, 96/21,	
222/26	
i.+sida(işhani) 373/05	
i.+sidin(işhani) 99/15	
işik kapı	

i.+idiki	65/21	i.	239/11
i.+idin	254/04	işle-	işlemek, çalışmak i.-
i.+lerdin	70/25		vatimen 195/20 i.-vatisiz
i.+liri	340/15		301/26
işin-	inanmak,		i.-ymen 144/02, 231/10 i.-ydu
	güvenmek		316/04
i.-imen	39/22, 76/11,	i.-y	161/26, 227/15 i.-ymiz
	97/14,		162/03
	106/25, 149/10, 224/06, 303/20,	i.-msiz	227/14
	328/14, 329/04, 329/11 i.-	i.-ñ	228/06, 301/26
imenki	428/06	i.-p	69/22, 70/03, 116/10, 116/12,
i.-idu	303/21		124/04, 151/17, 157/10, 194/22,
i.-emdu	360/12 i.-		225/03
iñ	371/20	i.-vatatti	376/09, 394/14 i.-
i.-ip	378/20, 380/18 i.-	ydiğ	an 23/01, 144/02
ğ	an 70/03	i.-vat...an	197/15, 197/17, 394/09
i.-ettim	198/26		i.-vat...anli...ini 329/14
i.-etti	48/14, 63/01, 67/22, 68/10,	işlemçi	işçi, çalışan
	72/01, 335/14, 341/20	i.+ler	197/15
işiniş	inanma, güven, inanç,	i.+lermu	227/05
	emniyet, itimat	işlen-	işlenmek, çalışılmak
i.	72/03, 72/06, 371/20		i.-gen 169/10, 176/07, 414/15
i.+ke	56/05	işleş	işleme, çalışma
işkap	dolap	i.	116/16, 151/11, 151/12, 226/23
i.+iniñ	325/13		
iş...ivazlı...(a.f.u.)	meraklılık,		
	şevklilik, heveslilik		

i.+ni 75/20, 232/06 i.+nimu	i.+i bilen 256/14 i.+ini 211/04
330/11 i.+ke 73/07 i.+tinmu	i.+ida 429/12
231/02	i.+a tutuş ...il-(sevmek, aşık olmak) 157/05
işlet- işletmek, çalıştırmak i.-ti 69/25	iş...ili- oğmak, oğalamak, sürtmek
i.-ken 191/16	i.-di 66/17
işli- işlemek, çalışmak i.-vétimen	iş...ilip nasıl olmasın, nasıl olmaz, her halde
278/14 i.-di 28/23, 162/12 i.-	anlamlarına gelen bir söz
sek 150/16	i. 40/15, 25/10, 33/20, 48/24,
i.-siniz 227/26 i.-diki	58/10,75/01, 81/23, 129/11,
229/09	136/25, 162/16, 164/20,
i.-gen 208/19, 338/06, 365/08 i.-gendin	166/15, 168/16, 180/05,
60/25, 395/05	184/02, 210/03, 228/19,
i.-yeleydu 365/16 işlit-	247/08, 252/02, 282/14,
işletmek, çalıştırmak	
i.-isen 190/23	
i.-idiğan 305/26	
i.-ip 153/12, 153/25, 190/20,	
379/05, 417/16 i.-etti	
95/21	
işlitiş işletme, çalıştırma, işletiş	
i.158/19 i.+ni 175/11	
iş...(a.) aşk, sevgi	
i. 19/01, 35/09, 81/03,	
141/06, 204/26, 211/08,	
212/04, 212/05, 328/11,	
339/18, 344/05 i.+iñda	
280/11 i.+i 209/10	

289/15, 321/09, 342/08, 360/04,	i. 68/22, 76/04
360/23, 406/10	i. bilen 68/22, 220/18, 342/23 i.+i
iş...ivaz(a.f.) meraklı, hevesli,	bilen 46/11, 108/06 i.+idin 270/01
aşklı, düşkün, tiryaki	işt...i-izgi Uygurların 40'lı yıllarda
i.+liriniñ 388/19	kullandıkları alfabedeki işaretler
i.+liriñniñ 318/14	i. 253/03
işret(a.) eğlence, keyif meclisi,	it it, köpek
zevk, lezzet	i. 67/01, 67/03, 174/16, 174/22,
i.	174/23, 184/10, 191/14, 255/16,
218/04 işsi-	302/18, 360/07, 360/19, 385/05,
şışm	398/04, 424/07 i.+mu
ek	330/08
i.-p 23/09,	i.+tek 318/02, 412/04
377/17 iştiha(a.)	i.+niñ 86/25, 94/13, 255/04, 257/18 i.+ni
iştah	202/15, 258/26
i. 25/26 i.+sı	i.+...a 416/21 i.+i
8/11	121/04 i.+lar 258/25
iştin iç donu	i.+larniñ 255/05, 255/07, 255/14,
i.+iniñ	256/01, 258/08, 258/10, 332/16 i.+liri
5/04 iştiy(a.)	258/26
i	itaet(a.) itaat, boyun eğme
ştah	i. 427/11
i.+i 184/05	itaetçan(a.u.) itaatli i.
i.+ini 233/22	426/15
iştiya...(a.) ihtiras,	itaetmen(a.f.) itaat eden, itaatli i.
tutku, düşkünlük,	425/14, 427/13
tiryakilik, ihtirash aşk	

itaetmenlik(a.f.u.)	ittat	ediş,	ittipa...li...(a.u.) ittifak, yakınlık
boyun eğiş			i.+iğâ 157/23 ittir-
i. bilen 17/09, 65/20			ittirmek
İtaliyi İtalya			i.-di 415/15
i.+ge 365/14			i.-imen 161/08 i.-se 336/13
İtaliyilik	İtalyalı, İtalyan		i.-ip 152/06, 281/10, 303/13,
i. 340/17			389/17, 389/18, 389/26,
ittik	çabuk, hızlı		415/16
i. 3/06, 69/17, 139/06,			i.-ip tur- 24/15 i.-gen 418/10
143/18, 298/08, 311/24			i.-ividi 187/19, 187/20 i.-etti 24/09
ittipa...(a.)	ittifak		i.-emdikenmen 349/03 i.-idiken
i. 4/26, 98/22, 98/22, 116/05,			123/05
157/09,	157/11, 157/14,		i.-ivetmisun 161/05 iven
157/20,	157/22, 157/23,		eksik, kusur
157/25,	157/25, 158/19,		i. 294/08, 366/05 iyul(r.)
159/04,	159/05, 159/22,		temmuz
160/02,	160/09, 160/09,		i. 330/15, 429/16
172/02,	172/10, 172/10,		iyun(r.) haziran
175/03,	175/06, 175/13,		i. 149/16, 196/06, 265/15
175/20,	176/18, 285/02,		
285/10			
i.+niñ 418/17, 418/18 i.+...a			
411/23			
i.+tin 175/21, 285/07 i.+i			
212/26			
i.+iniñ	101/15, 168/11,		
168/22, 214/15			

iz	iz	366/05, 378/05 i.-
i. 211/03, 220/14, 298/15, 317/20,		vériñ 362/08
412/23, 423/15		i.-vatattim 362/19 i.-
i.+iñ 297/06		vatatti 361/11
i.+i 2/21, 108/05, 423/15, 423/16		i.-vatamtiñiz 362/08
i.+imu 12/11		izden- aramak
i.+iniñ 68/10, 116/12, 383/08		i.-meydu 365/25
i.+ini 93/06, 220/04		izdeş arama
i.+iğa çüş-(takip etmek) 256/06		i. 124/02
i.+idin 73/13, 153/10		izdi- aramak
i.+liri 91/11, 180/09		i.-di 230/24
i.+lirini 186/16		i.-semmu 362/11 i.-
iz- ezmek		mekçi 93/07
i.-ip içir- 175/19		i.-gendek 320/24, 381/22 i.-
izbasar	takipçi, izleyici,	misekmü 289/11
	izinden giden	izdin- aramak
i.+larni 64/21		i.-etti 251/19 i.-ip
i.+lardin 293/01		218/06
i.+lirimiz 303/22, 325/10		izdiniş aranma
i.+lirini 297/18, 298/15		i. 152/17, 155/19, 322/11 i.+ke
izçil sürekli, istikrarlı		73/07, 219/22
i. 127/01,		i.+te 217/16 i.+idin
357/04 izde-		218/14
aramak		izdiş- aramak
i.-ydiğan 262/24		
i.-p	179/24, 294/04,	
	294/08,	

i.-ip 362/09

i.-ip tur- 39/21

izhar(a.) izhar, görünme, su

yüzüne çıkma

i. 142/14, 211/04, 387/16 i. ...il-

75/17, 126/21

i.+i 21/12 i.+ini 144/18

izirgil ana, yaşlı kadın i. 400/26

izle- aramak

i.-p 53/12, 89/08, 100/13,

164/07, 165/07, 320/12,

327/15, 359/22, 385/08 i.-pmu

89/10

i.-ytti 276/26 i.-migen

2/10

izli- aramak

i.-di 89/12, 280/20, 340/11 i.-gentiñ

2/13, 387/01

i.-migen 2/10

İznik(r.) işaret, alamet, rozet

i.+ini 422/13, 422/14

İzop Ezop (masalları)

i. 67/04

izsiz izsiz, belgesiz, belirtisiz i. 186/15,

355/10

iztirapli...(a.) ızdıraplı, acı çeken

i. 114/04

İzup Ezop (masalları)

i. 124/07

izzet(a.) saygı, hürmet

i. 64/10, 174/21, 175/15,

193/19, 359/13, 427/03

J

jurnal(r.) dergi

j. 69/25, 305/02

j.+ni 105/15, 105/25, 106/01,

362/06

j.+iniñ(jurnil) 172/24

j.+ini(jurnil) 173/01 j.+lar

73/20, 361/09 j.+lar bilen 73/23

j.+larni 294/18 j.+larga 194/07, 298/26,

324/13

j.+lardiki 61/22, 119/19,

130/06

j.+lardin 51/10, 129/23,

244/01

K

67/07, 190/26,

kac(f.) kader, talih 383/10, 383/16, 383/17 k.+ni(kali) 191/09,

k. 145/14, 149/25, 334/13, 192/04 k.+ğa(kali) 190/22, 240/23,

350/07, 367/02, 429/13 383/07, 383/09

kadañ yaşlı, koca k.+sini(kali) 190/20, 191/12,

k.31/03, 234/07, 394/16 191/13

kadir(r.) personel k.+larniñ(kali) 211/02 k.+larla(kali)

k. 288/01, 301/16, 368/19 k.+din 23/22

368/16 kalçayt- giyerek, genişletmek k.-

k.+i 131/11 k.+imiz ip 281/03

192/06 kalla(f.) baş, kafa k.

k.+lar 355/24, 410/01 k.+larniñ 265/08, 159/02 k.+mda 119/07

251/19, 410/20 k.+liri 4/24, 191/25 k.+ñ 271/19 k.+ñğa 306/22

k.+lirini 297/09 k.+ñizğa(kalli) 97/02 k.+si(kalli) 79/11,

kainat kainat, felek, feza, uzay k.+niñ 85/01,

399/17 129/16, 144/05, 155/08,

kakça taze olgun meyve k. 29/08

kala inek

k. 43/15, 94/23, 122/07,

190/20, 190/24, 191/02,

191/20, 192/06, 209/07,

382/25, 382/26, 383/02,

384/08

k. bilen 67/04

k.+dek(kali) 67/05, 235/11 k.+mu(kali)

93/13, 184/01,

191/15, 192/11, 383/02 k.+niñ(kali)

174/07, 180/15, 273/04, 297/08,	k. 74/12, 185/22, 201/04, 302/19
348/10	kalteçem eksik, biraz, azıcık
k.+si bilen 373/23, 427/12	k. 37/19
k.+simu(kalli) 301/13	kaltek sopa
k.+sini(kalli) 191/14,	k. 195/21
244/20,	kaltekle- sopa ile dövme
282/08, 365/22	k.-vat...andek 60/16
k.+siġa(kalli) 104/18,	kalva mıymıntı
167/15,	k. 341/03
217/14, 246/12, 305/08, 341/18	kalvaliş- dolaşmak(dili)
k.+sida(kalli) 94/07, 95/16, 105/07,	tili k.-ip: dili dolaşmak 419/21
112/25, 133/01, 138/15, 187/10,	kama oyuk, çukur, boşluk
188/16, 231/01, 231/25, 233/12,	k.+dek 252/14 k.+din
310/11, 427/21 k.+sidiki(kalli) 125/10	294/17
k.+sidin(kalli) 72/10,	kamal(a.) kemal, erginlik, olgunluk
174/11,	k.+i 149/15
231/07,	kaman okun yay kısmı, yayı
231/19 kalpuk	k. 20/09, 126/02
dudak	kamér ceza evi
k.+liri 33/02,	k. 50/22, 85/06, 124/04 k.+niñ
400/11 kalta(f.)	70/22
kısa	k.+ni 124/21
k.	k.+ġa 50/06, 50/23, 70/25, 72/09,
313/20	111/14, 112/13, 114/17, 165/26,
kalte(f.)	360/20
	k.+da 68/05, 70/20, 84/26, 132/25 k.+din
kısa	114/02, 197/06, 197/14,

200/16, 329/13, 329/23

kamil(a.) kamil, mükemmel, olgun

k. 366/11	karametçilik(a.u.)	keramet gösterme
kan(f.) maden ocağı	k. 166/25	
k.+lardiki 274/06	karametlik(a.u.)	sihirli, büyülu
kanay(f.) boru	k. 29/15	
k.+ni 163/25 k.+din	karidor	koridor
306/23	k. 139/10, 387/12	
kanikul tatil (okullarda)	k.+niñ	96/20, 104/20, 122/22,
k.+da 27/07, 27/07, 123/26	265/20	
kap taklidi ses	k.+ni 275/03	
k. ...il-(damlamak, sızmak)	k.+ğa	112/17, 122/18, 139/11,
415/14	273/02	
kapalit(a.) kefalet	k.+da 6/14, 139/05 k.+din	
k.+i 383/13	160/23	
kapitalist(r.) kapitalist	karivat(r.)	karyola, yatak
k. 217/05	k. 4/09, 50/01, 50/24, 246/21,	
kapitalizm(r.) kapitalizm	k. bilen 73/18, 399/08	
k. 220/25, 289/04, 289/15 k.+niñ	k.+niñ	163/24, 183/08, 206/19,
289/01	361/10, 399/05	
k.+ğa 214/07	k.+...a	50/23, 120/15, 247/23,
kapla birdenbire, anında k. 383/15	343/21	
kapron bir tür kumaş	k.+ta	60/13, 133/10, 133/11,
k. 4/02, 230/03	247/11, 358/08, 402/15	
kapşı- çene. çalmak 16/25	k.+tin 85/08, 88/16, 88/02, 100/16,	
k.-mañ 53/05	k.+ini(karivit) 95/07	
	185/11	
kar(f.) iş, çalışma	k.+ğa kel- 355/17	
k. ...il-(işlemek) 131/14,	k.+din çi...ar-(işten çıkarmak, yararsız hale	
403/05	getirmek) 68/19,	

80/17,	132/03,	204/15,	k.+iğ̃a(karivit)	60/13,	100/03,
263/09			166/01		
k.+im	yo...(bana ne, hiç)		k.+ida(karivit)	100/10,	210/23,
317/18			247/04, 346/06 k.+lar		
k.+i	bol-(ilgisi olmak)		423/18		
193/12, 238/09			kartildit-	kart kart diye ses çıkarmak,	
k.+i	çağ̃li...(önemli değil)		taklidi ses		
78/21,			k.-ip 326/14		
k+i	yo...(işi yok, ilgisiz)	kasapet(a.)		kirletme, pisleme, berbat	
89/06, 175/10			k. 184/04, 304/17, 313/14		
karamet(a.)	önceden haber verme,		k.+idin(kasapit) 154/05		
kehanet		kasilda-		çok konuşmak, kas kas diye	
k.+ni 320/19	k.+iñizni(karamit)		ses çıkarmak		
227/23	k.+i(karamit) 395/11		k.-p ket- 419/21		
		kasildit-		kas kas diye ses çıkartarak	
			k.-ip 179/24		
		kassi(r.)		kasa	
			k.+siğ̃a 252/06		
		kassir(r.)		kasiyer, veznedar	
			k. 69/10, 69/15		
		kastum-burulka		bir tür giysi, kıyafet	
			k. 247/16, 247/19, 277/17, 356/20	k.+iniñ	
			282/09		

kaşal karışık, karmakarışık, anlaşılmaz

k. 209/16, 314/22

kaşki(f.) ise, şayet, eğer

k. 123/15, 147/23 kat

büyük sandık

k.+niñ 370/03 k.+ta

146/14

katek kafeş k. 109/24
keç gece, geç
k. 21/07, 82/18, 91/01,
k. +tiki 201/09 k.+idin(katik), 199/18,
163/11, 199/17,

311/12 k.+inla(katik) 245/12

katta büyük

k. 8/01, 36/08, 140/03,

184/16, 199/19, 210/06,

213/24, 244/05, 246/17,

253/04, 275/05, 286/04,

295/26, 322/18, 328/18,

331/13, 363/18, 408/08,

409/15

k.+si(katti) 241/12

kava kabak(ğı)

k. 125/12 k.+da(kavi) 199/24

k.+sidek(kavi) 383/04

k.+larmu(kavi) 228/18

kavap(f.) kebab

k.+mu 348/19

kayi- kınamak, sitem etmek k.-di

332/13

k.-psiz 389/03 k.-ymiz 426/20

....-ğansız 342/03

k.-p 105/04

k.-ip ket- 348/05

....-ğanmu 232/09

k.-midi 88/07

kazzapli... yalancılık, şarlatanlık

k. 32/24, 90/25, 92/11, 306/02,
304/05

keçkiçe geceye kadar; devamlı

k. 78/03, 89/10, 114/20, 127/23,
146/09, 159/14, 179/07, 185/12,

35

9/18

keçlik

gecelik

k. 4/08, 28/11, 28/22,
100/02,

100/02, 100/13, 138/09, 145/11,

170/04, 170/06, 170/09, 199/12,

241/22, 254/03, 316/22, 322/16,

332/26, 392/16,

399/02 keç...urun

gece vakti

k.

359/20 keçte

gece

232/13, 340/15 k.+lerde

109/05

keç- geçmek

k.-tila 172/05

k.-simu 102/23

keçki akşamki

de

k. 43/06, 48/15, 88/07, 105/01,

113/16, 164/12, 209/02, 242/09,

322/03, 322/13, 339/12, 340/03,

341/12

keçür- geçirmek

k.-üvatimiz 29/18 k.-

üvatatti 26/22 k.-gili

58/03

k.-üp 4/20, 244/25 k.-

üptiken 106/04 k.-midim

292/23

keçür- affetmek, bağışlamak

k.-üñ 17/23, 237/07, 282/17,
333/04, 377/06

k.-meymen 402/21

keçürmiş başından geçirmiş, yaşamış,
yaşanmış

k.+lirige 261/04

keçürüş affetme, bağışlama

k. 73/10

k.+ke 156/01

keh taklidi ses

k. 36/24

keke kazma, külünk

k. 23/03

keklik keklik

k. 235/12, 235/13, 235/14

k.+tek 139/16

k.+niñ 33/07, 260/04

kekri (botanik) çavdar mahmuzu

k. bilen 98/07

kel- gelmek

k.-dim 53/12, 101/07, 105/22,	266/07,	267/20,
106/01, 113/11, 161/21,		267/25,
227/15, 243/05	273/14,	277/11,
k.-diñ 42/10, 161/18, 274/08 k.-diñmu		280/24,
230/18, 317/05	283/12,	284/04,
k.-di 18/08, 21/20, 22/05,		284/18,
24/03, 26/02, 28/19, 38/01,	299/18,	300/06,
38/03, 39/10, 41/05, 42/16,		305/08,
50/17, 50/23, 51/25, 54/15,	306/13,	323/10,
55/12, 55/12, 55/16, 60/08,		328/06,
60/13, 63/17, 64/12, 69/21,	331/03,	331/09,
72/15, 72/18, 77/09, 78/12,		332/25,
79/24, 80/05, 80/25, 89/10,	335/11,	335/20,
90/10, 94/02, 95/04, 99/16,		336/21,
109/12, 109/14, 115/01,	343/15,	346/15,
118/17, 127/26, 128/03,		347/16,
134/01, 138/18, 139/02,	359/22,	360/18,
139/16, 144/24, 147/12,		375/12,
149/13, 154/22, 163/13,	377/05,	387/23,
163/20, 165/26, 170/06,		393/18,
172/23, 187/16, 188/20,	394/16,	397/13,
189/06, 197/15, 198/02,		399/12,
227/05, 227/08, 227/11,	400/07,	401/08,
230/22, 231/04, 231/15,		402/14,
232/14, 233/24, 234/25,	403/11,	405/12,
235/07, 245/05, 245/06,		410/10,
256/02, 256/18, 265/11,	410/11,	412/16,

	414/10,	k.-du.....u 127/12
417/04		k.-diñlar 161/20, 189/02, 249/05
kirip	k.-di 44/26, 46/14,	k.-ipsiz(kepsiz) 138/19
96/21,	112/14, 121/14,	k.-iptu+(keptu) 3/02, 3/05, 82/05,
171/10,	242/20, 333/02,	183/19, 184/10, 233/08, 264/15,
		264/20, 267/01, 279/20, 320/08
		k.-iptu-de(keptu) 143/12, 191/17
		k.-ipsiler/kepsiler) 318/25
		k.-gendu 54/10, 231/06
		k.-gendur 35/10
		k.-gendimu 410/10
		k.-mekçidi 6/03
		k.-! 252/21, 306/10
		k.-sun 3/20, 11/07, 177/23, 178/12
		k.-sem 11/20
		k.-semla 145/06
		k.-señ 296/11, 328/21
		k.-señçu 306/05
		k.-se 65/02, 67/12, 108/16, 110/21,
		138/12, 146/10, 326/07, 349/07,
		349/18, 355/21, 418/19
		k.-simu 65/08, 198/07
		k.-sek 137/02, 152/02, 152/08,
		240/04
		k.-gençe 213/14
		k.-gende 46/12, 53/24, 69/02,
		103/07, 104/06, 113/25, 130/24,

132/22, 139/18, 160/24, 160/26,
 163/01, 163/18, 169/01, 169/15,
 169/17, 171/23, 180/07, 187/18,
 191/05, 208/02, 222/03, 222/17,
 238/03, 242/20, 270/06, 271/24,
 275/07, 282/21, 292/19, 293/17,
 312/03, 317/11, 318/07, 323/12,
 361/09, 365/21, 373/22, 404/09,
 414/25

k.-gandin keyinmu 5/19, 338/09 k.-

giçe 14/21, 15/07, 15/26

k.-gili 11/11, 296/13 k.-

güçe 230/02

k.-mey 32/04, 133/07, 180/05,

255/19, 295/16, 417/12

k.-gen 2/18, 5/10, 7/12, 15/11,

16/03, 24/24, 26/22, 32/04, 39/11,

41/06, 45/15, 61/18, 65/04, 72/23,

341/22

k.-di-de 83/01

k.-dimu 149/08, 280/10

k.-du... 38/09

80/21, 89/16, 94/22, 104/07,
 106/07, 108/22, 109/01, 110/26,
 117/17, 123/01, 123/03, 129/25,
 143/08, 149/02, 152/26, 153/14,

156/12, 161/11, 161/21, 169/01, 171/08, 176/14, 179/20, 187/07, 189/16, 198/04, 225/05, 227/05, 234/15, 236/15, 244/03, 244/07, 249/04, 249/25, 257/16, 258/26, 260/12, 261/25, 267/20, 273/18, 278/18, 280/07, 285/11, 296/19, 304/20, 305/22, 307/09, 307/11, 308/12, 309/26, 310/03, 316/26, 317/20, 318/02, 327/11, 328/01, 331/11, 364/01, 364/17, 380/23, 381/08, 391/14, 393/08, 400/22, 410/13, 412/03, 414/01, 416/08, 424/08, 424/22	k.-meyvatatti 270/15 k.-mes 367/09 k.-meske 145/16 k.-meskimu 15/02 k.-midi 27/08, 53/05, 66/08, 100/15, 144/05, 151/01, 276/16, 294/23, 341/19, 353/16, 383/17, 396/04 k.-midu... 419/08 k.-meysiz 139/20 k.-meydu 109/25, 159/06, 177/23, 309/04, 371/07, 419/04 k.-meymu 154/16 k.-elmey 134/06 k.-memsiz 169/26 k.-meydiĝan 29/05, 164/21, 355/18 k.-meytti 72/11 295/12
k.-gen bilen 154/16	k.-diki 31/09
k.-gendek 1/14, 3/03, 308/14, 317/23, 377/19, 386/26, 395/23, 424/19 k.-genni 174/24	k.-genidim 189/13 k.-genidi 5/13, 28/26, 64/06, 68/03, 74/17, 79/21, 198/05, 225/04, 226/23, 232/13, 299/19, 305/03
k.-gennimu 42/25	
k.-genlerge 284/13, 389/03 k.-gini 11/08, 82/17	k.-iptiken(keptiken) 143/21, 277/16
k.-genliktin 278/16	k.-iptikende(keptikende)
k.-genlikimge 333/06 k.- genlikiñni 192/15 k.-genlikiniñ 362/23	336/02 k.-iptikensende (keptikensende)93/17 k.-eleydiĝan
k.-genlikini 44/06, 76/07, 188/24, 190/04	355/20
k.-genlikige 318/26	
k.-genlikidin 35/13, 42/08	
k.-güdek 22/01, 229/04,	

k.-misun 80/22, 380/21 k.-

meñlar 327/15

k.-migen 53/02, 62/15,

163/23,

191/20,

194/24 kalgüsü

gel

ecek

k. 57/13

k. bilen 193/12

k.+ni 399/15

k.+de 86/14, 220/06, 385/21,

428/07

k.+diki 365/10

kelkün kabarma, akıp gelme, sel, taşkın

k.+idek 343/16

kelse-kelmes yersiz, önemsiz k.

36/16, 292/20

keltür- getirmek

k.-er 335/21

k.-düm 423/16, 425/19

k.-di 94/08, 257/16, 285/01 k.-

idu 297/24

k.-idiğan 111/09 k.-

señ 145/03

k.-gende 222/20, 351/19

k.-üp 31/11, 87/18, 117/11, 137/12,

141/17, 191/17, 214/02, 236/10,

304/03, 325/04, 353/22, 359/16,

361/01, 393/11

k.-üp ...oy- 26/17, 34/08

k.-gen 257/18, 270/02, 274/16,

274/17

k.-üvat...ini 355/23 k.-etti

71/20, 96/02

k.-mey 171/01, 334/05 k.-midi	kemer(f.)	kemer		
403/05		k.+niñ 192/10		
k.-meydu 352/10	kemine	tevazu	sözü	(ben
k.-meytti 335/16, 383/11 k.-	yerine kullanılan)			
migenidi 56/04		k. 265/13 kemlik(f.u.)		
keltürüş	getirme, getiriş	eksiklik		
k. 194/20, 350/10		k.+ini 145/03		
...olga	k.(ele geçirme, ele	şeker,	şekerleme,	
geçiriş)	kempüt(r.)			
98/02, 157/13,	bonbon			
292/16, 379/12		k. 4/13, 10/10, 10/13, 180/04,		
...olğa k.+mu 58/09		300/12, 340/09, 389/11		
hıyaliğa k.+ke(hayal etmek, gözünde		k.+ni 10/20, 13/18, 88/04,		
canlandırmak)	56/05 hıyaliğa	206/21		
	k.+kimu 332/07,	k.+ler 13/12, 199/23 k.+lergiçe		
335/09		199/23		
köz aldiğa k.+ke(göz önüne getirmek)	kemsit-(f.u.)	aşağılamak,	hor	
393/13		görmek		
	k.-ip 171/20			
k.+niñ 79/19				
kem(f.)	az, eksik	kemsitil-(f.u.) aşağılanmak,	hor	
k.	8/11, 145/04, 166/23,	görölmek		
199/03,	237/16, 240/07,			
302/23,	319/01, 340/04,			
358/24, 358/26				
k.+dek 145/01, 145/09 k.+rek				
51/06				
kembeğel(f.)	fakir, yoksul k. 56/25			
kemçen(f.u.)	yetersiz, az k. 275/20			

k.-gendek 174/19		221/25, 239/09, 259/03, 274/10,
kemsitiliş (f.u.)	aşağılanış,	hor görünüş, 309/15, 323/23, 331/18, 340/20,
k. 374/15		362/23, 366/06, 366/11, 366/12,
kemsitiş(f.u.)	aşağılama, hor görme	382/17, 396/02, 399/13, 399/25,
k.+ke 64/04		402/04, 418/07
kemsöz	sözünün eri,	keñçilik bolluk, bereket; erkinlik,
güvenilir k. 74/11, 108/08,		özgürlük, serbestlik
362/21		k.+ke 374/09
kemter(f.u.)	alçak gönüllü,	keñlik genişlik
	mütevazı, kibirsiz	k. 155/10 k.+tiki
k. 193/18, 298/05, 358/12, 358/13,		24/03 k.+i 327/10
366/13		keñri geniş
kemterlik(f.u.)	alçak gönüllülük	k. 15/23
k. 357/17, 357/20, 358/14, 363/11 k.		keñtaşa geniş, büyük
bilen 298/01		k. 11/11, 42/21, 182/11
kemzul(r.)		kepliş- kapanmak, tıkanmak
	c	k.-ip 113/03, 113/25
eket k. 227/07		kepter(f.) güvercin
k.+iniñ 2/16,		k.+dek 109/15 k.+nimu
161/13 keñ geniş		243/13 k.+ge 204/15
k. 2/09, 6/23, 19/01, 28/08, 28/18,	ker-	germek; kabartmak k.-di
54/08, 59/22, 78/04, 81/14, 90/20,		313/08
90/22, 101/03, 101/15,		
107/04,		
108/01, 108/09, 114/19, 115/20,		
116/20, 126/05, 148/03, 155/10,		
165/02, 197/08, 197/10, 197/15,		

k.-gen 276/07	321/17, 402/02, 406/11, 411/06,
keremlik(a.u.) merhametli, himmetli,	425/07
şefaati	acizlap k.-ti 359/02
k. 406/13	aldap k.-ti 392/09
kes- kesmek	aylinip k.-ti 208/03, 276/25
k. -kili326/15	bağlinip k.-ti 107/09
kesip(a.) meslek	başlap k.-ti 162/10
k. 81/13, 308/06, 308/09 k.+mu	başlinip k.-ti 107/23, 281/07
110/19	biaram bolup k.-ti 400/18
k.+ni 44/05, 140/23	bilinip k.-ti 124/18
k.+te 154/22, 155/06, 298/12 k.+timu	bolup k.-ti 13/23, 24/01, 41/10,
61/13	47/18, 54/19, 55/11, 76/11, 83/10,
kesipçanlı...(a.u.) zannatkarlık,	98/17, 103/12, 106/26, 111/19,
esnaflık 113/15,	153/03, 168/01, 174/25,
k.+i 107/18 189/09,	210/18, 219/03, 228/12,
keskin keskin, sivri, ciddi	k. 148/03 k.+iniñ
k. 48/25, 58/17, 69/07, 97/18,	183/08
150/08, 158/18, 172/16,	k.+ini 60/06, 229/07
241/11, 290/16, 301/25,	keşpiyat keşfiyyat
404/13	k.+larniñ 273/19
k.+la 323/02	keşte işleme, nakış
kesp(a.) meslek	k. 32/25
k. 288/12 k.+iñizdin 106/08	ket-
k.+ige 362/26	gitme
kespiy(a.) mesleki, meslekle	k
ilgili	k.-tim 100/13,
k. 61/10, 143/23, 342/14	144/03,
keş ayakkabı	237/24, 292/20,

	329/16,	245/17, 278/17, 279/03, 272/24,
360/09,	396/19, 402/22,	384/07, 410/05, 422/22, 425/07
406/12		boşışip k.-ti 383/26
k.-tiñ 294/11 k.-tiña		bölünüp k.-ti 156/03
183/13 k.-tiñiz 171/25		canlinip k.-ti 239/13
k.-tiñiza 378/07		cavrap k.-ti 294/06
k.-ti	23/07, 25/13, 44/14,	ciğildap k.-ti 21/15
	115/21, 145/16, 149/25,	cimip k.-ti 330/08
	256/24, 266/16, 273/03,	ça...nap k.-ti 13/17
		çalva...ap k.-ti 181/16
		çélip k.-ti 321/14
		çépip k.-ti 94/23
		çiçanşip k.-ti 76/21, 83/14, 172/25
		çiğişlinip k.-ti 27/13
		çi...ip k.-ti 24/23, 35/15, 35/24,
		47/15, 56/19, 66/21, 88/06, 88/12,
		95/02, 114/02, 118/15, 120/18,
		160/23, 175/01, 178/18, 223/18,
		246/11, 25/06, 254/04, 270/11,
		281/11, 282/07, 295/14, 373/09,
		377/03, 378/19, 403/10
		çi...işip k.-ti 75/09
		çöçüp k.-ti 222/19
		çömüp k.-ti 178/19
		çüşüp k.-ti 62/05, 133/10, 229/06,
		420/14
		dez k.-ti 274/03

dudu...lap k.-ti 295/16

endikip k.-ti 119/10

eslep k.-ti 165/09

éçip k.-ti 178/17, 305/10

éçilip k.-ti 234/23, 284/17, 336/20,

343/09, 351/03

éğirlişip k.-ti 343/19

ésilip k.-ti 154/04 güpüldep k.-ti

344/16 ğirislap k.-ti 50/24, 56/22

ğuç bolup k.-ti 336/22 hal...ip k.-ti

376/02

hayacanlinip k.-ti 414/11 holu...up k.-ti

62/02, 250/06 ğiyalğa k.-ti 139/02,

223/16 ğuşal bolup k.-ti 300/11,

302/14

içilip k.-ti 200/25 igilep k.-ti

327/21 issip k.-ti 1/03

iş...a bérilip k.-ti 396/18

kasıldap k.-ti 419/22 kayıp k.-ti

348/05

kirip k.-ti 131/03, 230/20,

241/22, 260/02, 300/06,

415/17

kökirep k.-ti 334/04 köñli erip k.-ti

344/01 körünüp k.-ti 41/14, 329/15

kötürülüp k.-ti 323/26 küçiyip k.-ti

142/02, 155/23

külüp k.-ti 32/06, 140/13,

167/20, 204/02, 206/02,

304/20, 360/10, 366/08, külüşüp k.-ti

274/11, 422/20

...aldurup k.-ti 409/12

...arap k.-ti 3/17, 15/19

...aynap k.-ti 36/14

...ayrilip k.-ti 228/10

...é...ilip k.-ti 183/10

...isip k.-ti 115/20

...isiyip k.-ti 174/11

...izip k.-ti 280/20

...izirip k.-ti 62/05

...or...up k.-ti 255/07

...urup k.-ti 99/17 lipildep

k.-ti 25/13 mağtap k.-ti

237/17

memnun bolup k.-ti 292/05 méñip

k.-ti 396/21

mitildap k.-ti 247/14 o...up

k.-ti 203/17

ornidin turup k.-ti 139/06, 216/13,
 345/06, 375/08, 378/15 ot
 élip k.-ti 54/12
 oyğa k.-ti 104/21
 oyğınip k.-ti 182/25, 186/06,
 359/17
 oylap k.-ti 88/26, 89/01, 399/16 oynap
 k.-ti 143/12, 161/25, 413/22 ötüp k.-ti
 21/18, 89/16, 174/13,
 332/22, 423/22 özgirip k.-ti
 410/21 pağşıyip k.-ti 82/11,
 83/11 par...irap k.-ti 35/12
 pir...irap k.-ti 267/22 purset
 ...oldin k.-ti 421/24 puşup k.-
 ti 271/17 püklinip k.-ti
 376/14 pürüşüp k.-ti 373/10
 seskinip k.-ti 10/08, 99/02
 sélip k.-ti 277/03
 silkinip k.-ti 86/04, 140/14
 siñip k.-ti 402/04
 so...up k.-ti 415/07, 419/20
 söyünüp k.-ti 190/05
 söyüp k.-ti 350/26
 sözlep k.-ti 245/04, 273/03, 278/07
 333/07,
 sürülüp k.-ti 83/08 tartip
 k.-ti 402/13 tesirlinip k.-

ti 229/10
 tiripiren bolup k.-ti 409/16
 tikenlişip k.-ti 380/02
 titrep k.-ti 71/15, 124/11, 413/06
 tizilip k.-ti 356/15
 tolğınip k.-ti 283/01, 402/20
 tutu...lişip k.-ti 85/02
 tuyulup k.-ti 79/06, 109/23, 134/14,
 375/17
 uy...uğa k.-ti 133/24
 uyup k.-ti 343/20
 uzap k.-ti 281/25
 var...irap k.-ti 173/11
 var...irişip k.-ti 181/25
 yaltirap k.-ti 21/05, 218/12
 yañrap k.-ti 219/08
 yarap k.-ti 315/17, 361/23
 yep k.-ti 178/11, 178/13
 yé...inlişip k.-ti 259/11

yéñip k.-ti 165/24 yiğilip k.-ti 344/26
 184/05 k.-semla 173/21
 yiğlap k.-ti 350/20, 376/12 k.-se 18/22, 37/18,
 yira...lap k.-ti 162/07 yoğınap 79/18,
 k.-ti 380/17 yo...ap k.-ti 27/08 238/15, 262/23,
 yumşap k.-ti 141/01 354/03,
 yürüp k.-ti 101/24, 186/17, 354/04, 369/13
 384/10 k.-simu 185/10, 418/22 k.-
 zarlap k.-ti 132/15 zeherlep k.- seňlar 93/25
 ti 223/02 k.-tiğü 346/13 k.-kendiñ kényin 85/06,
 k.-tu... 114/07, 187/05, 237/13,
 310/19 105/19, 160/21,
 238/12, 275/16, 308/23,
 425/11
 k.-tiñlar 323/23
 k.-mekçi 39/11, 102/26,
 103/05, 105/03, 113/18,
 173/12, 250/01
 k.-mekçimu 172/19 k.-
 kenmen 294/09 k.-kensen
 39/03
 k.-kenmidi 183/15 k.-isiz
 127/25
 k.-sila 168/16 k.-!
 295/21
 k.-sun 242/24, 266/04 kirip k.-
 sun 170/04
 k.-sem 11/21, 90/02, 92/17,

415/22, 417/05, 422/12, 423/11

k.-kendek 36/04, 41/08, 65/24,

91/08, 147/18, 176/20, 208/18,

230/10, 342/07, 353/18, 384/23,

399/18, 402/10

k.-kendekla 137/19 k.-

kendila 94/26

k.-kenidiki 393/26

k.-kenler 170/16, 298/24 k.-

kenlermu 170/14

k.-kenliktin 228/26

k.-kenlikimniñ 292/21 k.-

kenlikimge 406/03

k.-kenliki 14/03, 22/07, 64/23,

k.-kili 27/16, 75/19, 307/12 k.-kilimu

390/02

k.-küçe 235/17, 371/10

k.-ken 2/01, 5/08, 11/03,

95/01, 95/23, 95/31, 101/14, 149/04, 50/04,

50/09, 66/09, 68/04, 70/14,

78/05, 83/12, 84/20, 87/17,

88/16, 89/10, 90/24, 94/24,

212/17, 214/14, 217/00, 217/10,

224/07, 227/25, 239/09, 251/12,

263/07, 265/20, 273/05, 275/02,

276/08, 277/01, 277/06, 278/00,

285/17, 301/23, 302/05, 316/19,

322/07, 333/17, 350/21, 351/07,

358/14, 359/21, 386/06, 390/19,

394/24, 399/17, 405/09, 410/24,

k.-kenlikini 60/23, 91/16, 172/04,

225/23, 361/01, 406/21

k.-kenlikige 29/23, 90/05, 302/25

k.-kinimmu 406/10

k.-kini 51/21, 292/08

k.-kinidek 142/22

k.-kinige 74/21

k.-keçke 180/25, 210/26, 234/08

k.-keçmikin 51/01

k.-kendi 232/09

k.-kenidi 31/05, 36/02, 54/25,

66/07, 66/25, 89/04, 89/05, 99/21,

131/06, 163/17, 171/01, 171/05,

178/06, 186/14, 202/11, 247/01,

266/01, 281/18, 304/10, 316/19,

332/06, 345/19, 346/02, 380/25,

383/20, 387/21, 388/09, 394/20,

402/16, 411/03, 412/24, 426/01

külüp k.-kenidi 75/07

k.-memdu 119/14

k.-midiñ 88/22

k.-midi 22/22, 48/16, 150/20,

300/15

k.-midimu 27/06 k.-migen	üvéteyli 182/09	
58/01	ketküzmeslik	giderememe
k.-migendu 37/21	k. 29/08 ketmen	
k.-mey 44/05, 423/01	çapa	
k.-meydu 37/23, 77/12,	k. 229/02, 229/11, 274/09 k.+niñ 395/01	
413/12	k.+ni 229/06, 395/03 k.+iniñ(ketmin)	
k.-meydiğan 292/26	396/09	
k.-me 3/14, 11/01, 40/01, keygüz-	giydirmek k.-	
121/08, 347/01, 391/13	üp ...oy- 26/06	
k.-meñ 34/20, 51/21, 53/19,	keyni arkası	
77/11, 81/12, 174/16, 361/23 k.-misila	k. 197/04, 206/18	
137/04	keynide	arkasında k.
k.-misimu 101/21, 289/01 k.-misun	126/05, 352/02	
59/01	k.+ki 305/23 keynidin	
k.-meñlar 365/05 k.-meyla	arkasından	
109/01	k. 197/04	
k.-migenidi 76/06	keynige	arkasına, ardına k.
k.-meytti 129/25, 131/20,	206/25	
381/20	keyp(a.)	keyif k.
k.-migenlikinimu 95/12	102/06	
ketküz-kaçırmak, gidermek, silmek		
k.-diğu 146/18		
k.-üp 29/02, 137/08, 376/21		
k.-üp ...oy- 118/07, 188/21,		
213/18		
k.-üvat...an 381/13		
k.-genidi 12/20, 144/07 k.-		

k.+i 33/03, 41/05, 47/17, 119/01,

278/04

k.+i bilen 317/23

k.+im 425/13 k.+ini

uður- 46/13

keypiyat(a.)

keyfi

yet

k. 174/24, 280/18

k. bilen 118/19, 271/08, 389/15

k.+mu 323/25

k.+ni 390/10

k.+ğa 219/12

k.+ta 254/24, 311/13

k.+tin 103/19, 410/07

k.+iñiz 105/20 k.+iñizdin

96/26

k.+i 170/10, 266/02

k.+imu 186/09 k.+ini

369/08

k.+ida 178/02

k.+idiki 14/01,

319/14 kez- gezmek

k.-di

93/09 kéç-

geçme

k

k.-ip 254/02

k.-elmeydu 102/23

kéçe gece

k. 19/16, 50/15, 79/07, 79/07,

92/20, 105/05, 131/09, 131/17,

132/22, 190/26, 193/09, 254/01,

297/07, 304/10, 336/11, 404/12,

407/19, 415/18 k.+niñ(kéçi) 19/26

k.+ni(kéçi) 187/09, 347/22

k.+de(kéçi) 68/04, 87/08, 132/14,

168/24, 182/25, 184/22, 186/05,

188/04, 278/14, 305/14, 332/16

k.+diki(kéçi) 19/18, 402/19, 407/10

k.+çe(kéçi) 184/21, 385/04 k.+giçe(kéçi)

171/09

k.+dila(kéçi) 19/23, 27/08, 84/23,

408/14, 408/17

k.+si(kéçi) 156/18, 184/06, 216/16,

264/04, 335/03, 340/03, 408/05

k.+siniñ(kéçi) 306/03, 321/14,

366/19

k.+sini(kéçi) 253/20 k.+sige(kéçi)

341/14 k.+ler(kéçi) 332/19

k.+lerde(kéçi) 123/23, 254/11

k.+lirimu(kéçi) 82/16			k.-eylimikin 387/02
kéçik- gecikmek			k.-iñlar 70/08, 306/14, 306/14
k.-ip 333/05			k.-ip 2/02, 7/07, 14/08, 19/15,
k.-ip bol- 152/25	33/13,	35/14, 45/19, 47/19, 54/25,	
k.-ip ket- 11/21	62/16,	77/16, 83/11, 87/20, 88/15,	
k.-ip ...al- 118/04, 417/06		96/21, 100/18, 100/24, 108/20,	
k.-ken 42/10, 54/01	108/21,	114/23, 137/18, 139/23,	
k.-kenlikimni 404/09	145/08,	145/10, 155/03, 161/01,	
k.-kenidi 355/01	173/08,	176/11, 179/17, 180/19,	
kéçilik gecelik		183/23, 184/11, 184/21, 188/08,	
k. 19/24, 270/18	188/12,	191/02, 191/25, 192/21,	
k.+ige 60/18	208/08,	208/22, 210/01, 219/12,	
kékir- geçirmek		221/18, 225/06, 230/13, 248/08,	
k.-di-de 226/26	250/26,	252/04, 266/10, 266/13,	
k.-gendin kéyin 10/08	272/10,	282/09, 285/21, 304/01,	
k.-ip 42/20, 354/01	331/04,	336/22, 337/02, 337/06,	
kékirtik boğaz		337/14, 346/10, 347/09, 348/04,	
k.+idin 235/20	352/05,	353/05, 357/12, 369/08,	
kél- gelmek	371/11,	380/08, 384/09, 407/17,	
k.-ivatisen 204/13		137/07, 152/02,	
k.-ivatidu 178/20, 178/20,		262/03,	
220/12, 221/19, 319/04 k.-		265/10, 272/18,	
ivatimiz 319/07		285/22,	
k.-ermen 20/26		303/11, 326/06,	
k.-er 166/06, 172/26, 266/12,		342/12,	
298/03		350/17, 358/09,	
k.-ermu 329/08 k.-imen		386/21,	
65/06 k.-isiler 177/14 k.-		425/15	
eler 10/23		élip k.-idu 80/24, 147/04 tutup	
k.-idiğan 23/23, 47/21, 51/15,		k.-idu 147/03	
78/22, 239/24, 253/07,		k.-ey 333/09	
342/10, 345/16		k.-iñ 73/26, 73/26, 267/17,	
k.-idu 20/24, 42/02, 53/03,		268/26, 341/24, 346/08 k.-iña	
54/10, 83/26, 85/26, 123/22,		277/10	
127/03, 132/17, 135/02,		k.-eyli 40/20, 100/17, 243/15,	

263/01

412/09, 413/19, 422/09, 425/05

k.-ip bol- 101/19

k.-ip ket- 242/24

k.-ip ..al- 25/12, 48/08, 62/18,
 92/10, 123/07, 124/08, 142/07,
 148/06, 156/20, 176/03, 185/06,
 236/04, 254/16, 270/25, 295/20,
 317/21, 326/05, 326/14, 336/13,
 348/12, 385/12, 387/08

k.-ip oltur- 50/23

k.-ip tur- 403/16

k.-ipla 99/16, 154/18, 410/19,
 425/23

k.-ivatattim 385/10

k.-ivatatti 1/11, 32/10, 36/01,
 93/14, 110/24, 125/25, 126/07,
 139/13, 144/22, 160/25, 163/14,
 178/21, 178/22, 180/08, 204/11,
 217/15, 343/16, 346/03, 413/14

k.-ividim 389/02

k.-ividi 32/10, 132/04, 393/18,
 397/13

k.-etti 12/15, 27/01, 59/15, 64/09,
 106/12, 137/23, 186/24, 345/22,
 383/04

k.-idiğandek 48/13, 114/16

k.-idiğanlar 6/04

k.-idiğini 69/22

k.-idiğanli...ini 374/07

k.-elmey tur- 219/13

k.-elmidim 43/01, 377/07 k.-elmidi k. 288/13	kélicecek gelecek
189/18, 402/12 k.-emdikenmen k. 223/15	313/19, 390/20, 390/20 köyüp k.
132/18 k.+imu 369/04 k.+iniñ 368/25	240/10
kélival- k.+ini 368/25 kéliş gelmek, gelişmek gelme, geliş	k.+ni 6/04, 28/11, 116/10 k.+ke 156/19,
k.-di 232/17, 258/16, 156/03, 294/17,	276/04,
kélivat- gelmek	393/01, 419/18 k.+tin 51/17,
k.-...andek 364/08	191/01 k.+iñ 385/06 k.+iñizni
k.-...an 84/10, 85/08, 93/12,	98/26
103/08, 259/21, 312/22,	k.+i 103/14, 316/11
397/13, 424/14	k.+i bilen 344/21, 383/02 k.+ini 332/26,
k.-...anli...ini 180/02, 266/23 k.-mamdu	368/08 kirip k.+ini 253/09
109/26	k.+ige 408/12
kélivér- gelmek, gelivermek	
k.-idu 32/03	
k.-idiken 32/02	
k.-meydu 137/08	
kélivét- gelmek	
k.-ip 82/03, 164/17, 275/06,	
345/21, 411/11	
kélecek gelecek	
k. 322/11, 350/19 k.+ke	
266/22	
kéleçik	
gelecek	
k.+iñizni 113/11	
k.+i 48/26, 134/06, 351/15 k.+ini	
391/18	

kéliş- gelmek, beraber gelmek;	296/10 kéñey-
anlaşmak;	genişlemek
yakışmak	k.-di 47/07, 116/08, 250/07
k.-ti 256/17, 305/08 k.-	kéñeytiş genişletme
kenidi 421/07	k. 213/02
k.-ivalğandek 387/26	kéñiy- genişlemek
kélişken boylu boslu; güzel,	k.-idu 209/26
yakışıklı k. 1/12, 107/14, 141/08,	k.-ip 208/18, 394/21, 399/17
412/01 k.+ler 28/14	képek kepek
kéliştür- uzlaştırmak;	k.+tek 43/20
yakıştırmak k.-üp 7/14, 230/21	képen(a.) kefen
kémi gemi	k.+ge 131/05
k.+mu 425/10	képillik(a.u.) kefillik k.+ke
k.+ge 425/08	312/06
k.+si 263/16,	képinek kelebek
340/18 kémi- eksilmek,	k.+tin 18/08 k.+lirini
azalmak	18/07
k.-di 299/26	kép...al- gelip kalmak
k.-yip 119/13,	k.-du... 254/23
372/02 kémiçi gemici	kér- germek, sıkmak
k.+dek	k.-ip 21/01, 68/22, 118/23, 174/26,
50/09 kémir	245/16, 285/06
kümbet şeklinde	k.-ip tur- 298/17
k. 346/05	kérek gerek, lazım
Kénnidi Kenedi, Amerikan	k. 21/14, 58/08, 58/13, 58/24,
başkanı	67/15, 82/01, 94/16, 98/22, 98/23,
k.+ni	103/19, 127/20, 128/05, 136/05,

148/17,	150/13,	151/09,	263/13
153/22,	153/25,	156/02,	k.+ki 272/12
157/24,	157/26,	174/08,	kéreklik gerekli
180/24,	185/23,	185/26,	k. 318/15, 335/17
191/14,	205/16,	213/22,	kéreksiz gereksiz
214/25,	217/20,	220/15,	k. 221/01, 379/05 kéremlik(a.u.)
222/12,	222/12,	226/15,	keremli, kerem sahibi
239/18,	241/06,	286/14,	k. 184/17 kéri
286/15,	289/17,	293/01,	gerek, lazım
297/03,	297/03,	303/09,	k.+i 266/06, 354/17, 423/22,
305/20,	307/26,	314/19,	426/04
314/19,	316/11,	325/04,	kéril- gergin olmak, gerinmek
325/06,	327/02,	336/16,	k.-ip 51/22, 174/16, 317/17,
339/17,	339/22,	361/24,	340/24
371/02,	371/07,	397/15,	k.-gen 170/22 kés-
398/13			kesmek, bölmek
k.	bol-	273/09, 346/23,	k.-imen 336/18 k.-idiğan
361/23, 411/18			149/03 k.-ip326/11
k. idi 47/24, 241/13, 248/26,			k.-ipla 37/22, 52/22, 100/19,
307/18, 350/11, 411/14 k. idiğu			164/01
406/07			k.-ivetti 368/05
k. iken 369/20 k. imiş			
147/22			
k. yo... 9/18, 198/17			
k.+mu 58/14, 152/06, 152/06,			
239/20			
k.+...u 93/24, 339/22 k.+te			

k.-ivetkili 205/25, 336/18 k.-	k.-gen 318/02 k.-mey
ivalidiken 326/07	51/24
k.-ivat...anda 326/12	késlorod oksijen
kések parça; ham tuğla k.	k. 158/02
bilen 386/02	kéşek kapı kanadı
k.+lerdin 304/21	k.+ke 357/12
késsel hasta,	két- gitmek
hastalık	k.-ivatimen 38/19, 40/16 k.-
k. 23/09, 23/09, 89/03, 186/19,	ivatamsen 272/23
189/08, 235/19, 261/03, 352/22,	k.-ivatidu 43/11, 43/19, 154/05,
353/03, 353/13, 353/19 k.	154/06, 173/03, 190/12, 372/02,
tart- 402/15	423/23
k.+ken 11/02	k.-ivatimiz 42/22, 258/20 k.-
k.+ni 352/16	ermen 132/26
k.+i(késil) 3/05, 3/14,	k.-er 11/17, 38/20, 77/07, 299/05,
163/02,	336/04
319/22, 354/15, 410/11	k.-ermu 165/14 k.-
k.+i-de(késil) 354/16	ermiz 27/19
k.+idek(késil) 14/07	çüşinip k.-ersiler 40/18 aldirap k.-ipsen
k.+iniñ(késil) 355/11	328/18 çağlaydığan bolup k.-ipsiz 378/01
k.+ige(késil) 188/09	k.-iptu 92/16, 92/16, 191/11,
k.+lerni 162/15	191/12, 412/26, 413/01 aylinip
késellik	k.-iptu 43/18 çi...ip k.-iptu
hasta	43/10
lık k. 43/08, 338/11	
késil- kesilmek, bölünmek k.-	
di 408/24	

çüşip k.-iptu 413/01
 ...orsi...i éçip k.-iptu 184/26
 parakende bolup k.-iptu 17/26 var...arap
 k.-iptu 191/12
 ötüp k.-iptumu 93/18
 k.-imen 27/10, 124/03,
 281/22
 k.-idu 18/06, 108/20, 108/21,
 153/16, 226/19, 294/02,
 364/01, 397/17
 bilimlik bolup k.-idu 210/16 buzulup
 k.-idu 175/18
 çul çul bolup k.-idu 45/13
 éçip k.-idu 5/21
 é...itip k.-idu 133/18
 élip k.-idu 422/07
 ğer... bolup k.-idu 7/17
 ...odañşip k.-idu 129/17
 ...ozğilip k.-idu 147/01 mehliya bolup
 k.-idu 261/05 nazuk bolup k.-idu
 353/04 ölüp k.-idu 67/06
 ötüp k.-idu 38/09, 38/21,
 48/11, 81/15, 81/26 tolğinip k.-
 idu 155/12 üzülüp k.-idu 378/09
 yaĥşı bolup k.-idu 3/15 yé...ip k.-
 idu 135/18 yiğlap k.-idu 411/08
 yoğinap k.-idu 8/10 çüşüp k.-idu-
 de 122/05 yi...ilip k.-isiz 105/21
 könüp k.-isizğu 52/04 aylinip k.-imiz
 220/06 bolup k.-imiz 142/04 élip k.-
 imiz 89/18
 éşip k.-imiz 238/12 çi...ip k.-emsen
 94/03
 çi...ip k.-emsiz-ye 171/26 k.-ey 386/01
 k.-eymu 397/21
 k.-eyli 38/09
 k.-iñlar 189/02, 189/02
 k.-ip 65/02, 73/15, 162/03,
 163/23, 178/03 k.-ip ...al-
 89/25 k.-ip ...él- 14/21

aldıraş bolup k.-ip 272/09, 377/06
 çi...ip k.-ip 422/18
 çüşüp k.-ip 360/17
 halidin k.-ip 162/20
 ...izi...ip k.-ip 184/20 mest
 bolup k.-ip 209/08 oyğınip
 k.-ip 184/22 ölüp k.-ip
 146/04
 k.-ipla 27/07
 k.-idiğan 7/16, 34/15, 36/24, 78/03,
 198/18, 328/22, 348/13, 353/21,
 364/01, 373/23
 k.-idiğandek 56/21, 376/11 k.-
 idiğanli...i 336/01
 k.-idiğanli...ini 393/16
 k.-idiken 37/18, 54/23,
 169/06,
 169/07, 185/13, 307/14
 k.-etti 4/03, 132/01,
 156/18,
 179/16, 179/25, 184/12, 202/11,
 231/23, 242/05, 256/15, 271/16,
 297/08, 321/22, 335/08, 336/14,
 370/21, 420/07
 k.-ivatatti 125/15, 170/09, 187/01,
 226/03, 234/12, 310/12, 341/08,
 355/10, 399/02

k.-ivat...an 62/04, 87/26, 91/04,
 125/23, 144/04, 152/17, 186/22,
 244/10, 301/20, 337/09, 356/05,
 375/18, 397/01, 425/08
 k.-ivat...andek 21/03, 111/13,
 351/08, 370/20, 375/19, 376/13,
 393/04
 k.-ivat...anda 132/08, 189/22 k.-
 ivat...anli...imdin 406/05
 k.-ivat...anli...i 295/24
 k.-ivat...anli...ini 68/07, 315/22,
 401/19, 426/01
 k.-eleydu 244/14
 k.-eleydiğanli...iñğa 329/11
 k.-elmeymen 92/18 k.-
 elmeydu 364/01 k.-
 elmigen 95/14
 kėtiş gitme, gidiş
 k. 38/01, 43/09, 108/22, 124/02 k.+niñ
 289/16
 k.+ni 236/03
 k.+ke 61/25, 67/04, 114/13, 120/12,
 132/12, 376/10, 388/14

k.+tiki 379/01	131/07,	133/09,	134/13,	134/20,
k.+tin 190/13, 360/16	136/11,	137/08,	137/10,	138/08,
k.+im 292/23	141/02,	143/14,	145/11,	146/05,
k.+iñ 307/10, 307/11	146/21,	152/15,	154/19,	154/26,
k.+i 37/14, 64/13, 68/12,	157/18,	157/19,	168/05,	168/21,
73/03, 118/17, 155/15,	169/03,	171/08,	174/01,	174/06,
238/17, 246/06, 307/18,	175/12,	182/14,	183/08,	184/20,
334/07, 359/11, 379/18,	187/26,	188/08,	188/11,	189/06,
412/08	189/07,	189/14,	189/16,	191/09,
k.+i bilen 138/14	198/03,	198/14,	198/15,	199/01,
k.+ide 409/22	199/12,	212/18,	213/04,	213/23,
k.+idin 129/03, 142/20,	214/17,	216/01,	222/25,	223/21,
142/22, 155/17, 165/03,	225/02,	226/17,	229/22,	236/02,
265/04	237/13,	237/14,	245/03,	248/08,
k.+kimu 77/20, 77/21	252/25,	253/10,	254/03,	254/14,
kétiş- beraber gitmek	255/23,	263/24,	265/02,	268/20,
k.-ti 289/26, 401/02	273/12,	280/16,	285/02,	285/15,
k.-ivatti 33/08	287/26,	288/24,	290/10,	290/19,
kétivér- gidivermek	291/23,	293/11,	293/15,	294/26,
k.-ermu 422/23	296/19,	297/14,	297/19,	298/08,
k.-idu 220/04, 220/08	302/20,	306/20,	310/13,	310/20,
k.-imiz 416/21, 419/25	310/22,	313/11,	317/26,	321/18,
k.-siñiz 105/20	322/16,	324/23,	326/03,	326/10,
k.-se 77/07, 175/10	326/12,	326/22,	327/15,	332/17,
k.-iñ 17/16	333/01,	334/03,	334/16,	335/22,
k.-etti 43/17, 48/01	336/03,	338/08,	338/09,	339/21,
k.-idiğan 170/19, 223/11	339/21,	340/09,	347/19,	349/22,
k.-idiken 169/03	355/13,	356/03,	357/09,	360/17,
kétivét- gitmek	360/20,	362/11,	363/21,	364/13,
k.-ip 21/26, 144/23, 199/17,	367/22,	368/15,	368/22,	372/25,
267/21, 274/21, 296/07,	382/23,	384/04,	385/11,	386/26,
354/11, 385/01, 406/13	387/03,	389/11,	390/24,	391/09,
çi...ip k.-ip 96/05, 110/08	392/16,	393/08,	393/22,	395/05,
o...up k.-ip 312/03	398/23,	403/11,	404/01,	407/10,
sözlep k.-ip 178/03	408/08,	412/18,	418/20,	422/09,
üzüp k.-ip 50/08 kéyin	422/21, 424/19			
1. sonra 2. karkı, geri 4/09, 8/22, 9/03,	k.+la 280/18, 328/14			
110/08, 10/04, 10/09, 13/08, 18/24,	k.+mu 5/20, 187/05, 391/14 k.+rek			
28/24, 29/10, 36/01, 36/04,	143/20, 216/07, 379/02			
44/11, 44/23, 45/05, 47/14,	kéyinki sonraki			
49/07, 49/15, 50/02, 50/16,	k. 10/10, 19/08, 64/13, 64/03,			
54/25, 55/24, 58/05, 62/07,	75/08, 79/03, 95/10, 111/16,			
63/05, 63/11, 66/17, 66/22,	170/22, 186/05, 194/02, 224/12,			
67/10, 69/14, 69/16, 77/02,	224/15, 269/23, 346/01, 372/23,			
78/22, 85/06, 85/22, 86/17,				
86/26, 90/22, 102/07, 102/18,				
116/17, 120/15, 126/11,				

376/01, 390/23, 407/11,

412/09 kéz- gezmek

k.-ip 18/06, 91/11,

93/01 kibir(a.)kibir

k. 356/16

k.+i 397/20			k.+idinla5/14	
kiçik	küçük		kiçikkine	küçücük
k. 2/20, 4/13, 4/13, 9/02,			k. 21/11, 24/09, 26/18, 59/16,	
9/02, 15/20, 16/02, 21/09,			59/20, 60/02, 60/10, 60/24,	
24/24, 26/11, 29/17, 38/05,			68/05, 70/22, 72/09, 72/20,	
88/02, 109/01, 114/12,			377/24, 377/24, 426/04	
43/12, 49/06, 49/21, 150/00,			k.+gidu 390/11	
122/11, 122/19, 126/08,			k.+de 26/05, 160/13, 293/26	
50/05, 50/13, 59/07, 180/06,			k.+din 3/02, 129/11	
180/20, 199/19, 200/03,			k.+ki 398/23	
94/09, 96/29, 100/03, 105/04,			k.+ler 6/03, 27/11, 27/11, 164/20,	
229/17, 230/04, 234/18,			269/05, 301/02, 424/04	
104/07, 253/03, 256/03, 256/16,			k.+lerniñ 349/16, 353/05, 353/06	
256/26, 270/02, 275/17,			k.+lerdur 60/04, 304/12	
133/22, 299/06, 302/16, 302/02,			k.+lerdür 60/04	
315/01, 315/18, 328/24,			k.+lernidu 24/22	
200/06, 337/24, 348/22, 353/01,			k.+lernidur 394/03	
365/25, 381/15, 388/01,			k.+lergidur 164/20	
244/11, 401/15, 418/17, 420/03,			kimlik kimlik	
420/10			k.+ini 63/08	
251/11,	251/15,	256/26,		
264/03,	264/16,	264/19,		
264/20,	264/24,	269/16,		
269/19,	277/18,	302/13,		
304/21,	304/21,	306/15,		
321/01,	386/02,	387/14,		
389/05,	389/05,	396/18,		
399/05,	419/11,	426/13,		
427/05				
k. bol- 51/18				
k. idim 368/12 k. idi 49/06				
k.+niñ 410/01 k.+din				
44/19 k.+imde 318/20 k.+i				
46/07				
k.+idin 8/09, 57/22				

k.+mu(kiçikkini)	284/07, 299/04, 328/01, 420/09 k.+ken
67/18 kilaskom sınıf	282/12
başkanı	k.+mu 315/05
k. 22/13,	k.+du 229/26, 401/12
28/02 kilo(r.) kilo	k.+niñ 203/05, 210/04, 269/17,
k. 132/17	271/22, 313/03
kilométr(r.)	k.+niñdu 240/06
kilom	k.+niñki 203/04 k.+ni
etre	33/15
k. 208/15,	k.+nidur 171/20, 276/26
208/17 kim kim	k.+ge 273/09, 274/22, 283/15,
k. 4/03, 11/26, 23/11, 26/05, 29/25,	
30/20, 36/24, 47/08, 55/04, 63/02,	
75/21, 80/11, 87/02, 89/06, 137/18,	
140/11, 142/02, 142/24, 145/07,	
145/17, 158/20, 160/13, 170/18,	
191/14, 199/21, 206/19, 210/03,	
221/04, 232/07, 248/11, 252/02,	
257/21, 266/10, 299/09, 299/10,	
301/02, 302/25, 307/06, 310/26,	
312/14, 313/07, 319/24, 368/08,	
393/11, 401/12, 417/02, 418/06	
k.+sen 283/01	
k.+dur 68/16, 79/14,	
133/01,	
171/12, 185/17, 192/21, 202/24,	
219/03, 239/03, 248/08, 266/02,	

kinaye(a.)	kinaye, ima, mecaz	k.+din	105/01, 126/04,
k. 35/08, 279/18		209/02,	210/13, 226/14,
k. bilen 327/05		273/18, 421/18	
kinayilik(a.u.) kinayeli		k.+si 101/15, 168/23, 210/17,	
k. 117/18, 218/25, 274/05		220/20	
kindik göbek		k.+sidiñmu 254/01 k.+lar 82/05, 168/07	
k. 317/08		k.+larniñ 169/25 k.+lirimizda 209/10,	
kindiñ anavatan, doğum yeri k. 92/17		221/20 k.+liri 168/14	
kino(r.)	sinema	kinoḥani(r.f.) sinema salonu k.+da 414/23	
k. 101/14, 102/04, 102/06,		k.+siniñ 306/23 k.+sida	
168/18,	208/19, 210/04,	254/01 k.+larğa 103/22	
210/05,	213/08, 219/24,	k.+larda 168/07	
225/09,	253/17, 307/10,	kir kir, pis	
332/18,	414/13, 414/15,	k. 161/13, 179/01, 262/24 k.+ğa 192/17	
415/05, 415/12		k.+i 204/18 k.+ini 300/01	
k.+niñ 46/12, 101/23, 102/01,			
169/13, 209/07			
k.+ni 208/22, 209/12, 209/21,			
209/24, 213/03			
k.+ğa 100/17, 100/24, 168/05,			
168/16,	209/17, 225/03,		
225/06,	226/08, 226/11,		
232/07,	392/17, 402/21,		
411/05,	413/20, 414/08,		
415/03			
k.+da 216/18, 217/22 k.+diki			
211/16, 214/13			

kir- girmek	131/15, 144/13, 146/22, 165/26,
k.-diñiz 74/26	186/04, 187/17, 193/01, 224/19,
k.-di 18/11, 42/13, 65/22, 92/21,	225/03, 238/10, 246/18, 251/22,
100/11, 111/14, 132/13, 138/10,	264/19, 288/03, 305/06, 350/13,
139/22, 163/07, 188/26, 189/04,	355/16, 357/03, 380/06, 400/17 k.-ip
222/26, 232/25, 246/21, 275/17,	bol- 6/18, 230/04, 383/16
281/26, 304/08, 325/12, 386/03,	k.-ip kel- 44/26, 46/14, 96/21,
387/25	112/14, 121/14, 171/10, 242/20,
k.-di-de 125/11 k.-	253/09, 333/02, 341/22
du... 75/01	k.-ip ket- 131/03, 170/04, 230/20,
k.-iptu 191/14 k.-	241/22, 260/02, 300/06, 415/17
imen 282/18 k.-	k.-ip ...al- 61/03, 72/24, 120/13,
emdu 183/17	263/03
k.-ey 282/17, 302/04 k.-	k.-ipla 65/22, 228/11, 267/07,
iñ 100/11, 139/21 k.-!	360/01, 377/05
267/01	k.-mey 77/02, 251/20
k.-simu 75/22, 147/14 k.-	k.-gen 28/25, 50/03, 72/24, 163/02,
sek 275/08	187/18, 267/11, 399/13
k.-gende 62/23, 71/01,	k.-gendek 60/18, 103/03, 139/09,
73/22,	291/15
129/26, 276/05, 300/07, 305/08,	k.-genler 116/18
346/05	k.-genlikiniñizge 113/06 k.-
k.-gendimu 107/07 k.-	genlikini 60/21
giçe 163/11	k.-genlikinimu 178/01
k.-ip 34/13, 50/23, 58/08, 63/04,	
82/13, 82/18, 120/07,	
124/15,	

k.-genséri 91/01 k.-idiğan	251/11, 333/12 k.+ni 24/07,
356/22	187/22
k.-idiken 121/03, 194/02,	k.+ke 72/22, 18/21, 187/13,
264/13	258/15
k.-genidi 62/25, 92/13,	k.+iñ 246/09
172/13, 322/19 k.-eleytti	k.+i 88/07, 171/11
232/15 k.-elisun 112/07 k.-	k.+i bilen 1/03, 135/23,
midi 114/18	171/11, 356/14 k.+imu
k.-memsiz 281/21 k.-meydu	135/24 k.+ini 55/18
344/20	kiriş giriş, girilen yer k.+tiki 340/16
k.-meydiğan 418/06	kiriş- girişmek
k.-meytti 184/08, 266/01 k.-	k.-ti 30/23, 340/06 k.-iñlar
elmeydu 121/06	163/06
k.-elmeysen 121/09	k.-ip 124/20, 278/16, 294/22 sözge k.-ip
kirgüz-girdirmek, içine sokturmak k.-üñ	16/17
409/19	k.-ip ket- 383/20 k.-ividi
k.-üp 134/03 k.-gen	229/23
123/21	kiriştür- girişirmek
k.-genidi 275/03 k.-üvetkin	
123/24 k.-mise 179/20	
kirgüzüş girdirme	
k. 138/17, 350/10	
kirim çıkar, gelir, hasılat	
k.+din 193/13 k.+i	
308/08	
kiriş girme, giriş	
k. 57/18, 128/25, 179/20,	

k.-üp	381/05
297/14 kirival-	kism kısım, bölüm k.+i
gir	63/25
mek	kişi kişi, insanoğlu
k.-idu 291/11 k.-	k. 86/24, 86/25, 221/06, 226/21,
atti 251/20 k.-	244/05, 277/14, 294/01, 306/10,
ğan 188/06	331/03, 353/03, 354/02, 354/03,
k.-ğanidi 105/02,	354/04, 360/12, 363/17, 371/23,
336/12 kirivél-girmek	385/19, 391/26, 416/07 k.
k.-ip 180/21, 251/16,	bilen 9/25, 221/06
367/02,	k.+niñ 7/02, 12/19, 43/14, 92/25,
406/15	123/17, 140/06, 169/19, 221/10,
kirivér-	221/16, 221/17 262/07, 262/08,
giriver	277/22, 326/10, 359/11, 378/08,
mek k.-iptu... 75/06	378/10
kirliş- kirlenmek	k.+ni 1/05, 7/15, 49/09, 84/12,
k.-idu	123/05, 243/20
226/18 kirpik	k.+ge 7/17, 24/19, 36/19, 114/09,
kirpik	193/17, 240/12 k.+de
k. 79/07, 335/03, 342/19, 342/19	379/23
k. ...a...ma-(uyumamak, gözüne uyku	k.+din 36/08, 146/14 k.+si
girmemek) 79/07, 335/03	94/19
k.+ni 342/19	k.+ler 71/07, 89/07, 96/09, 118/23,
k.+inimu 396/06	119/25, 127/09, 148/04, 156/16,
k.+liri 12/21, 66/09, 98/16, 257/25	190/18, 193/23, 193/24, 193/26,
k.+lirini 34/03, 142/13,	211/26, 231/22, 242/15, 245/23,
258/01,	295/09, 338/03, 355/01, 355/15,

356/16, 365/13, 388/05, 391/25, 391/26, 397/19, 401/11, 427/02	k.+larni 19/06, 56/08, 124/08, 144/14, 180/25, 211/24, 221/02, 221/07, 221/08, 240/20, 298/19, 310/23, 404/13	k.+ta 30/01, 148/24 k.+tin 73/24, 85/02, 148/13, 315/18, 330/10, 361/21 k.+iñni 232/07 k.+i 315/25, 362/12 k.+ini 263/22, 362/17 k.+larni 171/15, 361/12, 363/01, kişnigi kişneme
k.+lerni 47/22, 96/09, 108/18, 123/19, 172/18, 181/10, 299/06, 316/15		k.+si 72/15 kitab(a.) kitap
k.+lerge 41/06, 81/25, 156/19, 212/06, 244/05, 315/09, 342/20, 358/25, 363/16, 366/19, 372/15, 393/23, 402/09, 427/15 k.+lirimiz 427/04		k. 27/15, 39/11, 62/09, 68/22, 69/25, 72/24, 73/01, 73/20, 73/22, 75/22, 78/13, 109/08, 123/23, 124/05, 124/05, 129/21, 165/23, 193/21, 210/24, 219/24, 272/13, 325/05, 325/06, 340/17, 340/20, 341/06, 355/07, 359/22, 361/09, 361/17, 361/18, 361/24, 361/24, 362/02, 362/11, 362/24, 362/25, 400/25, 408/05 k. bilen 88/11
157/06, 169/18, 177/12, 193/04, 215/08, 240/08, 240/12, 240/13, 308/04, 308/05, 318/17, 353/02, 391/11		k.+niñ 78/14 k.+ni 1/13, 64/19, 315/24, 316/06, 361/25, 363/20
kişneş kişneme		
k.+liri 211/02		
kişni- kişnemek		
k.-gen 167/06		

403/13	254/06, 341/23, 357/03, 376/08
k.+larğice 325/06 k.+liriñni	k.-gen 50/20, 186/26, 227/07,
123/21, 307/11	275/13, 276/12, 342/24 k.-
k.+lirini 44/25, 65/19,	meydu 191/07
96/11,	kiygüz- giydirmek
357/06, 361/13,	k.-di 218/21, 345/10 k.-üp
399/02 kitabḥani(a.f.)	223/24
kütüphane	kiygüzüş giydirme
k.+ni 261/03	k. 152/11, 152/19
k.+sidiñ 430/08	k.+imiz 248/26
k.+larniñ 363/07	kiyik geyik
k.+lirim 429/02	k. 115/16
kitabsız(a.u.) kitapsız	k.+tek 7/25, 72/15 k.+niñkidek
k. 363/22,	7/26, 12/18
363/23 kitap(a.)	kiyil- giyilmek
kitap	k.-ip 337/05
k. 314/17	kiyim giyim, giysi, giyim kuşam
k. kör- 1/15	
kitirlit- kıtır kıtır diye ses çıkartmak, kıtırdatmak	
k.-ip	
139/03 kiy-	
giymek	
k.-di 226/25, 322/17 k.-	
imen 296/21	
k.-isen 201/11 k.-	
ipsen 276/14	
k.-ip 6/21, 73/09, 247/06, 247/16,	

k.	73/09, 138/03, 149/04,	k.-ğan 193/07 k.-ğanidi 6/24
231/18, 232/05, 398/22 k.+çü		kiyivér giymek, giyivermek k.-etti 138/02
231/15		Kiyuri özel isim, bayan ismi k. 105/24
k.+ni 61/18		Kizil Burun erkek ismi
k.+i 54/23, 230/24 k.+ler		k.122/06, 122/09, 201/03,
226/18		201/08, 201/13, 205/22,
k.+ler bilen 12/17, 277/05 k.+lerni		206/24, 208/01, 209/17,
193/06, 226/25 k.+lernimu 138/01		210/08, 210/22, 211/07,
k.+lirimni 237/23		304/20, 305/15, 308/21,
k.+liri 237/01 k.+lirimu		314/10, 314/14, 317/13 k.+mu
342/24		310/17, 313/05 k.+niñ mu 207/08
k.+lirini 230/23, 237/22,		k.+ğa 206/21, 211/10, 314/23 kızılgül
322/17, 341/23, 343/25,		kızıl, kırmızı gül (şiir
345/10, 357/02, 359/21		adı)
kiyim- kéçek giyim kuşam		k. 295/11 klasik(r.)
k. 7/14, 231/18		klasik
k.+lirini 138/03, 232/05		
kiyimsiz giyimsiz, giysisiz		
k. 186/21		
kiyin- giyinmek		
k.-gen 44/25		
kiyiniş giyinme, giyiniş		
k.+ke 224/22		
kiyival- giyinmek		
k.-ğan 276/06, 356/09 k.-ğanidi		
356/19		
kiyival- giymek		

k. 123/25, 166/01, 166/06, 167/24, 219/24, 387/15	2. araştırmak, bilmeye çalışmak k.-sam 275/12
klaskom sınıf başkanı	koldurla- aldanmak k.-ydiğan 146/12
k. 60/13	koldurlit- aldatmak
klaskomlu... sınıf başkanlığı	k.-ip 98/23
k.+tin 22/17	koli- kazmak, amak, eşmek
klaskum sınıf başkanı	k.-di 229/07 kolléktip(r.) topluluk
k. 112/13, 212/23	k. 249/14
klassizm(r.) klasizm edebiyat akımı	k.+iniñ 190/23, 191/13
k.+niñ 269/09	komanda(r.) komuta, emir
koa(f.) sokak, cadde	k. ber- 186/11 k.+siniñ(komandi) 5/16
k. 165/07, 213/13	kompuzitsiyi sanat eserlerinin
k.+mu(koi) 165/07	kompozisyonu
k.+da(koi) 228/10	k.+si 62/20
k.+din(koi) 162/09	komédiye(r.) komedya, komedi k.
k.+si(koi) 430/07	273/21
k.+sidiki(koi) 168/10	k. bilen 80/08
k.+larda(koi) 283/16	komédiyilik(r.u.) komedili, komik
k.+liridin(koi) 156/21	k. 103/22, 164/14
kola- kazmak, amak, eşmek k.- p 229/02	komité(r.) komite k. 175/07 k.+đa
kolaş kurcalama, oyma, ama k.+niñ 242/10	151/08
kolaştur-	1. oymak, karıştırmak.

k.+i 175/20 k.+iniñ	74/01, 90/07, 119/08, 138/18,		
176/18	168/03,	206/15,	215/11,
k.+iğa 172/10, 175/03	250/04,	250/09,	293/19,
kommuni(r.) komün	294/05,	300/11,	314/24,
k.+si 271/04	316/23,	327/09,	330/09,
kommunist(r.) komünist	354/20,	362/06,	379/05,
k. 271/03, 374/22	391/15		
kommunistik(r.) komünizme	k.+lar(koni) 145/04, 288/25,		
hizmet eden k. 218/01	360/18, 397/17 k.+sinimu(koni) 280/02		
kommunizm(r.) komünizm	k.+larniñ(koni) 260/11 k.+larda(koni)		
k. 96/04, 214/19, 261/07,	40/06, 118/07		
261/08	konira-(f.u.)	eskimek k.-	
k.+niñ 290/08 k.+ğa	ydu 81/26		
293/07	k.-p 301/13, 365/17		
kompartiyi komünist partisi	konkrét(r.) sarıh, açık		
k.+ge 64/21	k. 62/16, 152/08, 217/07		
kompozitor besteci, bestekar	konsérva(r.) konserve		
k. 277/15, 283/03, 283/09 k.+niñ	k.+ siğice 299/21		
277/17	konsipik	ders notu tutulan	
k.+ni 278/17, 282/01	defter, ders notu		
kompyutér(r.) bilgisayar			
k. 430/09			
komşır çene			
k.+ğa 230/21 k.+iğa			
159/02			
kona(f.) eski			
k. 3/14, 30/06, 56/14, 57/16,			

k. 171/15, 173/20, 270/21	k.-ğan 389/11
k.+ni 79/26, 167/15, 247/10, 247/14	kosuldit- kos kos diye ses çıkarttırmak,
k.+ke 61/24	mırıldatmak, homurdatmak
k.+tiki 62/02	k.-ip 10/21
k.+tin 62/01, 166/05	kosuldut- kos kos diye ses çıkarttırmak,
k.+i 346/07	mırıldatmak, homordatmak
k.+ini 166/01, 166/11	k.-up 10/14
k.+lar 38/13	koy düşünce, fikir
k.+larniñ 39/12	k. 227/26, 228/03, 228/03 k.+ğa
k.+larni 173/17	155/03
k.+lardin 62/09	k.+da 333/14 k.+ida
k.+lirini 170/11	79/19
konsultatsiyi(r.)	k.+larğa 144/09, 153/24, 352/11,
sem	404/24
iner k.+ni 34/26	k.+larda 207/14
konvért(r.)	kozi tepsi
zar	k.+siğa 275/20
f k.+niñ 403/18	köbcü- kabarmak
k.+ni 143/09, 143/18,	k.-p tur- 384/03
144/25,	köç- taşınmak, göç etmek k.-
328/02, 403/18, 403/19	küzniñ 355/08
k.+nimu 190/05	k.-üp 304/11
korréktor(r.) musahhih,	köçet fide, fidan
düzeltici, düzelten	k. 350/16
k.+i 430/03	
kosuldi- kos kos diye ses	
çıkarmak, mırıldamak, homurdamak	

köçür- 1.geçirmek 2. göç ettirmek,

taşındırmak 3.kopya etmek

k.-di 162/16

k.-üp 135/04, 174/05, 174/05 k.-

üvat...an 166/22

köçürüval-

kopya etmek

k.-dim 313/24

k.-ğan 129/23

kök gök, mavi

k. 6/22, 21/08, 50/19, 65/21,

98/05, 110/13, 138/21,

240/08, 287/12, 382/23,

384/16, 394/24, 397/06,

429/08

k.+ke 19/21, 208/05, 350/01,

358/02, 358/10, 400/23 k.+te

141/24, 186/20 k.+ide 203/19

kökçi sebzeci

k.+simikin 122/15

kökergen küflenmiş

k. 414/15

kökir- sinirlenmek, öfkelenmek k.-ip ket-

334/04

kökrek bağır, göğüs

k. 68/22, 285/06, 298/17 k.+ke

422/13

k.+liri 205/17

köksi göğüs

k. 78/01, 340/25, 399/26 k.+mu 140/14

k.+ni 114/05, 313/08, 384/18 k.+ge 20/08,

70/20, 400/16

köksü göğüs

k.+ñde 18/20 köktat

sebze

k. bilen 382/05 köküç

mavimsi

k. 243/24, 397/04

kökür- yeşermek, yeşillenmek,

sıklaşmak, gürleşmek

k.-üp 66/07, 122/02 köl

göl

k.+dek 163/04 k.+niñ 337/18

k.+ni 79/18 k.+ge 73/12

k.+de 246/10 k.+iniñ 217/02

k.+ide 107/02	k.-üp 22/09, 52/02, 111/20, 327/01 k.-üp
kölçek 1.küçük göl 2. su birikintisi k.	két- 52/04
128/16	k.-gen 112/02, 233/16 k.-
k.+ka 163/07	üvalğan 427/05
k.+tiki 235/12	k.-midi 38/02
köleñge	köndür- alıştırmak
g	k.-imiz 264/04 k.-üp
ölge k. 393/02	192/04
köleñgü	köngeçke alıştığı için
g	k. 343/05
ölge k.+si	könük alışık, alışmış, alışkın k.
187/08	170/21
köm- 1.gömmek 2.defnetmek k.-	köñlek gömlek
sem 137/06	k. 6/21, 254/06, 276/14 k.
k.-üp	bilen 237/02
387/19 kömüçek	k.+niñ 276/17
kıkır	k.+i(köñlik) 6/23, 78/10, 227/03 k.+i
dak	bilen(köñlik) 275/13 k.+iniñ(köñlik)
k.+liri 349/21	5/03 k.+ini(köñlik) 229/07
kömül- 1.gömülmek	k.+ige(köñlik) 276/12
2.defnedilmek k.-üp 408/15	k.+liri 31/04 k.+liriniñ
k.-gen	24/15
372/20 kömür	köñül gönül
kömür	k. 18/10, 19/17, 36/03, 40/03,
k. 96/08,	82/10, 91/07, 99/21, 100/25,
274/09 kön-	101/10, 102/05, 102/12, 103/02,
alışmak	104/08, 106/13, 107/02, 107/15,

114/05, 126/21, 128/25, 135/12,

135/25, 136/07, 143/13, 404/04
 195/18, 200/07, 203/18, k.+ümde 20/05,
 207/04, 233/06, 233/14, 145/09,
 249/14, 249/15, 249/17, 149/12, 360/23 k.+ümdiki
 255/22, 257/16, 306/21, 18/23 k.+ümdikini 414/12
 308/05, 326/11, 326/20, k.+üñ 164/02 201/19
 341/19, 353/05, 354/22,
 380/04, 389/22, 424/16
 k. aç-(eğlenmek, neşelenmek)
 84/12, 103/22, 200/19
 k. ber-(gönül vermek; kendini vermek)
 18/09, 140/24
 k. ...oy-(dikkat etmek) 272/02,
 272/20
 k. tart-(istemek, arzu etmek)
 9/25
 k.+niñ 73/01, 81/05, 401/23 k.+ni
 13/04, 34/05, 135/07,
 198/11, 228/16 k.+ge 64/09, 128/14
 k.+dikidek 33/03, 58/10,
 268/07, 329/11, 337/04
 k.+üm 17/25, 20/05, 100/19,
 101/07, 101/22, 195/11,
 326/04, 360/04, 369/15,
 369/15, 370/04, 408/26,
 425/05
 k.+ümmu 345/02 k.+ümge

359/18, 359/19, 364/08, 378/08,

378/10, 381/06, 382/08, 383/01,

408/02, 425/24

408/02

k.+i buzul- 26/19, 39/17

k.+i éçil-(neşelenmek) 206/06

k.+i kötürül-(neşelenmek) 87/18,

197/12

k.+i ...al-(kırılmak, küsmek, gönül

koymak) 44/16

k.+i tart-(gönlü çekmek, istemek)

28/14, 218/03

k.+imu 116/03

k.+iniñ 38/15, 40/09, 43/04, 44/08,

48/20, 99/06

k.+ini 7/02, 38/18, 101/25, 105/09,

113/19, 114/26, 123/15, 130/09,

k.+üñni 329/06

k.+üñdin 198/08

k.+iñiz 82/06

k.+iñizni 17/24, 80/04,

130/14

k.+iñizge 65/08

k.+i 2/12, 5/23, 18/11, 78/02,

80/01, 81/16, 90/06, 91/06,

92/03, 96/21, 101/21, 106/10,

127/14, 133/21, 134/12,

146/24, 162/02, 190/09,

199/16, 228/11, 249/21,

253/11, 270/23, 286/11,

324/10, 327/17, 341/18,

344/01, 351/18, 359/07,

130/16, 149/24, 161/07, 164/16,

165/12, 211/04, 227/13, 282/16,

329/05, 367/03, 370/11, 381/08,

387/16

k.+ini ğeş ...il-(huzursuz etmek)

130/09, 144/23

k.+ini yasi-(gönlünü rahatlatmak)

253/01, 402/18

k.+ige 27/24, 29/23, 30/11, 33/19,

47/19, 61/11, 78/14, 87/23, 91/04,

91/09, 99/14, 100/23, 102/07,

109/20, 109/22, 116/15, 193/08,

225/12, 237/21, 253/06, 343/06,

346/20, 351/16, 359/06, 361/02,

405/02, 409/15, 418/10

k.+igimu 151/01

k.+ide 26/15, 32/09, 36/06, 36/19,

85/19, 138/05, 204/18,

310/11, 311/03, 338/17,

352/21, 382/13, 393/11,

395/22, 399/07, 411/25, 413/10

k.+idiki 32/11, 37/01, 38/04, 59/03,

65/13, 72/16, 104/04, 109/12,

123/14, 125/10, 127/16, 142/26,

165/22, 168/03, 312/20, 339/16,

369/16, 369/19, 372/17, 398/24,

408/25, 409/08, 426/14

k.+dikini 76/14

k.+idin 17/23, 19/15, 20/06, 74/23,

75/10, 108/09, 113/18, 225/13,

229/10, 257/25, 353/12, 384/05

k.+imizni 248/12

k.+ler 306/20 k.+lerni	112/05,	113/07,	129/04,
321/21 k.+liri 388/03	129/05,	129/05,	149/06,
köñülçek başkalarının	149/12,	150/14,	165/16,
isteklerine hoşgörü ile bakan k. 149/18,	166/14,	166/15,	166/18,
171/03	197/16,	205/19,	246/02,
k.+niñ 69/15	251/16,	258/23,	265/07,
köñüllük gönüllü, istekli	265/09,	270/20,	275/01,
k. 40/01, 47/15, 78/01,	286/09,	299/24,	305/02,
182/18, 206/07, 253/22,	308/06,	312/13,	314/03,
264/01, 310/25, 322/12,	314/03,	337/26,	355/15,
327/07, 327/21, 355/04,	357/23,	358/22,	361/17,
359/14	363/20,	364/26,	365/24,
k. bilen 142/01, 167/23,	370/08,	378/20,	393/10,
225/11, 323/22, 389/24	394/13, 406/20, 408/04 k.+tur 119/16,		
köñülsiz isteksiz	263/10 k.+tu 231/13, 231/13 k.+ke		
k. 44/23, 47/22, 50/06, 79/06,	328/25		
156/17, 198/04, 359/18,	k.+rek 10/19, 11/24, 23/01,		
364/04, 425/12			
köñülsizlik isteksizlik,			
beğenmeme hali k.+la			
156/19 k.+lerniñ 352/03			
k.+lerdin 387/03			
köp çok			
k. 8/09, 22/19, 28/19, 33/05,			
35/17, 37/18, 39/13, 43/01,			
49/04, 69/11, 95/21, 99/17,			
100/13, 104/19, 112/02,			

182/17, 261/04, 265/12, 325/05,	eşil k. 260/08
326/07,	köpligen birçok, çok çok
393/07 köp-	k. 261/03
kabarmak,	köpme şiş, şişmiş
şişmek	k. 22/10, 111/14
k.-üp 31/04, 274/19,	köptür- abartmak, şişirmek
398/08 köpçilik	k.-üp 51/11, 368/26
çoğunluk	köpük köpük
k.+i 316/03	k. 188/23, 383/06
k.+iñlar 249/07	kör görmek
köpey- çoğalmak,	k. 391/22
artmak k.-genséri 180/09	kör- görmek
köpeyt-	k.-üvatidu 301/01 k.-er
çarp	143/16
mak k.-ip 185/20	k.-ermiz 378/18
köpeytiş	k.-düm 20/14, 148/14, 168/16,
çoğal	214/03, 216/17, 264/08, 307/22,
tma k. 185/16	357/16, 360/06, 426/09 k.-
köpiy- çoğalmak, artmak k.-	düñmu 87/02, 184/24
idu 119/13	k.-diñiz 57/05, 85/16, 168/15,
k.-ip 126/08, 182/15, 338/08	325/23
k.-ivat...anli...ini 253/14	k.-diñizma 325/22
köpiyiş artış, çoğalış,	k.-di 2/06, 45/23, 93/12, 155/05,
çoğalma	165/08, 187/02, 225/09, 268/14,
k.+ke 200/26	277/02, 280/23, 297/07, 354/24,
köpkök	395/10
yemy	k.-dikin 281/16
27/19, 27/19, 124/05, 135/12,	k.-diyu 277/02
159/12, 161/15, 164/09,	k.-du... 213/01,

325/24

k.-gensiz 175/13			kitap k.-üp 1/15, 78/13
k.-imen 307/19, 307/21			tamaşa k.-üp 84/08
k.-isen 201/19, 253/05,			yağşi k.-üp 19/04, 144/10, 308/15
282/06			yaman k.-üp 154/19
k.-idu 119/26 işni k.-idu			k.-üp ba...- 143/24, 144/02, 173/04,
87/03			298/02, 311/22, 387/03, 411/16,
k.-imiz 56/18, 215/07,			424/23
246/07, 274/23, 274/24,			k.-üp ...él- 362/02
285/09, 415/12 k.-isiler			k.-üp ...al- 7/21, 138/02, 187/24,
419/05 k.-emseñ 307/15			232/04, 255/16, 385/02
k.-mekçi 84/04, 174/24,			k.-üp ...oy- 290/03
k.-ey 281/01, 302/18 k.-üñ			k.-üp oltur- 359/22
k.-idiğan 72/17, 111/01,			k.-üp tur- 401/17, 423/21
21/22, 103/24, 116/25, 205/09,			k.-üpla 33/08, 134/16, 189/01,
222/15, 240/22, 242/06,			278/17
k.-sila 155/08, 170/05, 329/17,			k.-gende 87/24, 404/22
413/15			k.-gendin kéyin 213/04
33/21			k.-meste 331/04
k.-eyli 17/06, 82/05, 241/19,			k.-genlikini 144/10
319/01, 330/12 k.-üñlar			k.-genliktinmu 321/12
299/11 k.-sem 317/18			k.-gili 60/10, 115/21, 120/01,
k.-siñiz 101/04, 140/02			281/19, 291/08, 364/04, 394/17
k.-se 3/15, 29/19, 71/19,			k.-mey 144/02, 276/14
141/07, 205/09, 232/03,			k.-geçke 408/05
388/22			k.-gen 14/07, 16/19, 17/26, 43/16,
k.-üp 3/01, 10/02, 15/06,			60/01, 113/08, 113/10, 140/16,
26/01, 51/10, 55/21, 73/24,			155/11, 179/15, 180/03, 188/13,
87/01, 93/15, 101/22, 112/16,			208/06, 217/04, 221/04,
113/03, 121/22, 122/11,			252/24, 255/08, 261/23, 283/16,
çare k.-üp 60/05, 156/03, 146/10,			283/20, 297/13, 307/10, 309/08,
147/11, 158/05, 169/04,			
169/05, 172/25, 179/19,			
187/24, 190/05, 191/12,			
198/01, 200/08, 208/17,			
208/20, 212/05, 216/16,			
227/13, 284/11, 287/16,			
298/07, 300/08, 300/10,			

261/19, 353/21, 395/21 k.-

idiğanni 419/05

k.-idiğininim 183/18

k.-idiğini 60/02, 109/06, 427/20 k.-

idiğanli...ini 68/08, 155/06

k.-meske 416/21

k.-genidim 148/24, 360/17 k.-

genidi 209/02, 270/20

k.-genidu... 405/24

k.-üvat...andur 60/05 k.-

ividim 360/19

k.-ettim 292/18, 367/15

k.-etti 5/02, 129/22, 225/15, 414/03 k.-

idikensen-de 201/22

k.-idikenmiz-de 227/23

k.-meyvatidu 158/06 k.-meytti	çekememezlik, hasetlik k. 265/03
173/24	k.+ke 338/10
k.-midim 76/18 k.-midi	köreñ kibirli; kurumlu; çalımlı;
109/04	kendini beğenmiş
k.-meptumu 23/17	k. 216/08, 239/06, 296/02,
k.-migen 143/10, 145/15,	370/18
277/22, 385/04	köreñle- kibirlenmek k.-
k.-meydu 16/19, 148/02 k.-	p kêt- 246/05
meydiğan 307/04	köreñlik kibirlilik, kendini
k.-misun 398/04 k.-misem	beğenmişlik
317/18 k.-mise 147/13	k. 116/01, 171/21, 372/05,
k.-migenige 78/19	418/01
k.-migendikin 307/16	k. bilen 48/19, 279/24,
k.-meydiğanli...ini 134/08	291/26, 416/22
k.-memdiğan 144/16 k.-elmey	körerlik (aldin körerlik)
3/11, 144/14 k.-elmeyvatidu	öngörü, önceden sezme k. bilen 56/01
291/06	körin- görünmek
köre göre	k.-idu 106/22, 242/09 k.-imu 292/12
k. 99/22, 111/09, 165/15,	
165/15, 165/15, 180/16,	
261/22, 393/07, 393/07,	
421/03 körel-	
görebilmek	
k.-mey 41/14	
köreliş görebilme, görebiliş	
k.+i 208/16	
körelmeslik kıskançlık,	

k.-etti 5/11	etti 7/11
k.-idiğan 74/08	k.-meydu 398/05 k.-midi
körk güzellik, yakışıklılık	354/15
k.+i 404/21	k.-migen 410/14
körkem güzel, yakışıklı, gösterişli	k.-migenlikini 353/07
k. 32/25, 73/17, 224/18, 228/13,	körsetküç işaret, cetvel; karne
276/05	k. 323/16
körmeslik	körsit- göstermek
görmez	k.-ivatidu 154/24
lik k.+ke tiriş- 233/18	k.-idu 146/15, 166/17, 214/17,
körpe pamuklu döşek, kuzu kürkü k.	221/26
163/23, 353/17	k.-idiğan 276/24 k.-
k.+m 39/12	eymu 311/03
k.+lerni 403/12, 403/17	k.-ip 143/09, 185/07, 284/13,
k.+lirimu 163/24	335/12, 368/20, 373/06
körset- göstermek	k.-ip ber- 167/13, 427/10 k.-ip
k.-ti 46/16, 134/16, 229/01, 277/15,	...oy- 61/15, 390/05 k.-ip tur-
297/20, 382/01, 415/11 k.-	177/26, 247/20 k.-ipla 297/04
mekçi 55/19, 83/04 k.-se	k.-ivat...an 352/07
348/03	k.-iptiken 365/19
k.-kende 257/12 k.-	k.-idiğimizin 212/06
kili 313/22	körsitel- gösterilmek
k.-mey 285/21, 311/14	k.-mey 94/26
k.-ken 134/11, 137/05,	
302/22,	
335/18	
k.-kendem 168/22, 291/03 k.-	

körsitiş gösterme, gösteriş	92/07,	113/21,	158/08,
k. 372/16 k.+niñ 157/08	190/10, 324/09, 387/22	k.-üpla ...al-	
k.+ke 213/24, 315/04 k.+te	135/16		
213/01	k.-mey 394/16, 418/16		
körül- körülmek	k.-gen	200/03,	236/17,
k.-idu 428/07	351/21, 352/02, 382/23		
k.-mekçi 152/20	k.-gendek	91/25,	92/06,
k.-üp 84/18, 399/24	397/08		
çare k.-di 376/03, 376/05 çare k.-	k.-etti	5/06,	24/19,
gendimu 376/03	74/14, 90/22, 92/26, 114/10,		
k.-idiğan çare 151/07, 349/06	115/03,	178/04,	254/19,
körümsiz çirkin	254/22,	304/12,	342/07,
k.109/01, 315/19, 386/03	364/05,	394/21,	394/25,
körün- görünmek	397/09		
k.-iken 301/22	k.-genidi 420/24		
k.-di 232/12, 382/25, 384/18,	k.-meyvatidu 29/20		
393/23, 399/18 k.-dimu	k.-meytti	41/07,	230/24,
227/11	280/21,	283/19,	382/19,
k.-sem kérek 422/19 k.-simu	382/21		
247/18	k.-midi 397/07		
k.-gende 102/03	k.-meydu 359/02		
k.-üp 62/03, 185/16, 231/17,			
258/10, 342/20			
k.-üp ket- 41/14, 329/15			
k.-üp ...al- 84/15, 115/04,			
334/10, 342/17, 410/07			
k.-üp tur- 56/07, 78/15,			

k.-meydiġan 299/02 k.-	k.+i bilen 87/06 k.+ini
migeġke 402/13	398/02 k.+imizni 209/25
körünerlik görölür, göze	körüş- görüşmek
çarpan k. 219/18, 298/09	k.-tüm 185/20 k.-ti
körünüş görünme, görünüş	87/02
k. 62/19, 411/19	k.-isiz 105/10
k.+ke 113/21, 233/18, 378/21	k.-kende 108/15, 353/20 k.-
k.+te 272/20	kendin kéyin 126/10
k.+tin 188/13	k.-üp 11/13, 42/17, 237/25, 356/01 k.-üp
k.+i 267/08	tur- 199/14
k.+ler 102/03, 356/07,	k.-ken 42/06
356/08,	k.-kenidim 387/06 k.-
410/17	migen 70/18
k.+lerni 165/08,	k.-miginimizge 42/01
303/25 körüş görme,	körüşküçe görüşene kadar
görüş	k. 21/22
k. 14/04, 78/17, 120/03, 142/02,	körüşüş mücadele, güreş
157/19, 159/19, 172/08, 285/05,	k. 230/20, 340/11
295/22, 340/20, 393/19, 420/06	körüşüvét- görmek
k.+ni 129/20, 295/23, 339/14	k.- ip 41/10
k.+ke 8/25, 107/13, 107/15, 107/16,	kösey ateş kancası; fırın kancası
107/17, 107/18, 107/21, 113/12,	k. 313/20
139/25, 209/24, 242/01, 349/07,	köte- götürmek
365/21	
k.+tinmu 144/18	
k.+rek 91/02	
k.+i 406/07	

k.-msen 419/26	310/22,	336/06,	343/21,
kötek kütük, tomruk	371/13,	394/12	
k. 145/26, 146/16 k.+idek(kötik)	k.-üp	çi...- 26/05,	116/05,
171/22 k.+lirini 287/06, 287/12	167/07,	179/22	
köti g...t	k.-üp ...oy-	101/25	
k.+i 69/15	k.-üp tur-	155/19,	320/21
kötür- kaldırmak, götürmek	k.-gen 9/06,	148/22,	195/21,
k.-di 90/14, 93/05, 118/26,	252/13		
133/09,	203/13,	224/20,	k.-gisi 59/14
340/23,	341/11,	346/18,	k.-idiğan 101/10, 354/14 k.-üvat...an
376/16, 419/13, 420/12 k.-du...	320/05		
200/21	k.-üvat...andek 257/03 k.-idiken		
k.-imen 33/12 k.-idu	261/13		
23/11	k.-misek 23/11		
k.-idiğan 378/13 k.-ey	k.-meydiğan 116/03,	315/18 k.-meyttiñ	
33/10	330/10		
k.-eyli 9/09, 201/16 k.-se	k.-üvélip 298/10	k.-üvetti	
60/03	343/05 k.-üvétip 10/20		
k.-gende 395/04, 422/14 k.-mey	kötürel-	yükselmek,	
173/23, 287/05	kaldırılmak		
k.-meyla 139/03			
k.-üp 13/15, 19/20, 24/02,			
24/25, 28/06, 44/12, 58/18,			
78/07, 93/11, 95/06, 130/12,			
144/21,	166/04,	183/21,	
223/26,	247/07,	268/09,	
269/06,	291/19,	299/12,	

k.-midi 62/01 k.-		k.-üvat...an 114/01 k.-ividi	
meydu		425/10	
k.-migenşéri		k.-üvat...andek 91/19	
62/01 kötüreñgü	kötürülüş	yükselme,	kaldırma,
yüksek		yükseliş	
k. 29/04, 249/19, 268/24,		k.+ke 140/13	
357/03 kötüreñgülük yükseklik,	kötürüş	kaldırma	
büyüklik		k.+ke 338/19, 417/21	
k. 41/07		k.+üñlarni 9/10	
kötürül-	yükselmek, kaldırılmak	kötürüş-	beraber kaldırmak
k.-di	120/05, 121/11,	k.-üp 32/26	
	197/12,	kövrük	köprü
201/12, 204/01, 206/02, 215/18,		k. 127/10, 228/09 k.+niñ	
218/10, 239/14, 249/21, 293/12 k.-		284/21 k.+tiki 227/04	
üptimen 113/19		k.+tin 127/11, 127/15 k.+iniñ	
k.-idu 201/20, 388/23 k.-		38/19	
se 208/17		köy- yanmak	
k.-gili 424/21		k.-ermen 144/19 k.-er	
k.-üp 78/02, 79/11, 86/08, 98/05,		144/20	
115/18, 157/17, 208/16, 233/04,		k.-di 141/03, 339/18, 400/14 k.-	
306/20, 344/17, 420/23 k.-		gendimu 400/14	
üp ket- 323/26		k.-se 140/06, 140/08	
k.-gen	78/06, 158/16,	k.-gen	179/11, 280/11, 299/07,
	276/21,		386/23, 394/23
284/03, 321/16		k.-gendek 33/22, 335/03	
k.-gendek 133/04, 144/06 k.-			
etti 87/19			

k.-üp 126/13, 126/13, 138/14,	köyümlük
141/04, 205/02, 307/17,	şef
398/13	kat
k.-üp kél- 240/10	k. 386/16
k.-üp piş- 79/19, 160/01,	köyün- acımak, esef
204/14	etmek,
k.-üp yür- 329/01 k.-idiğan	şefkat göstermek
110/21 k.-idiken 328/11	k.-üvatimen 118/02
k.-üvat...an 400/21, 401/03,	k.-gen 3/07, 39/04, 55/24 k.-
401/12, 401/15	genliktinmu 330/05
k.-meydiğan 348/19, 348/20	köyünüş acıma, esef,
köydür- yakmak, ateşe vermek	şefkat gösterme
k.-di 256/23	k.+151/12
k.-imiz 289/06	köyüş yanma
k.-üp 34/07, 147/17, 400/23 k.-üp yür-	k. 398/13 k.+ke
233/03	400/15
k.-üvettu... 421/10	köz göz
k.-üvétiptu-de 140/10	k. 12/24, 13/24, 14/12, 14/12,
köydürüş 111/15, yakma 119/25, 119/26,	25/25, 70/14, 71/20,
126/09, 130/04, 137/20,	95/21,
k. 416/08 k.+ke 360/01, 213/08, 213/15,	
213/19, 216/06, 254/17,	
köyerlik vefalılık	
k. 105/18, 204/14	
köyük yanma, yanık	
k. 226/09, 401/06	
köyümçan özenli, acıyan, şefkatli	
k. 16/20, 386/12	
k.+liri 107/17	

256/25, 263/08, 277/04, 280/16,
281/08, 294/17, 332/14, 342/20,
366/18, 382/16, 391/11, 395/11,
395/11, 395/14, 397/01 k.

aç- 406/04

k. aldi 113/14

k. aldiğa kel- 235/04, 256/18,
336/20

k. aldiğa keltür- 71/20, 87/18,
191/17, 236/10, 351/19, 353/21,
361/01, 393/10, 393/13

k. aldida 48/04, 48/09, 56/06,
88/19, 91/24, 111/11, 125/21,
135/20, 144/13, 149/18, 174/20,
187/08, 188/16, 421/09

k. aldida peyda bol- 257/07 k.

aldida yalıñaçlin- 382/16 k.

alidikiki 27/14

k. aldidin 182/20

k. aldidin öt- 60/24

k. aldidin ötküz- 91/13

k. aldimda 38/13, 426/06 k.

adlimdin öt- 193/10

k. aldiñizda 97/20

k. aldiñğa kélip ...al- 148/06

k. ciyiki ...izir- 88/13 k.

ça...nit- 352/07

k. öñidin ötküz- 93/02, 227/09

k. tég- 137/04

k. üz- 98/13, 166/05

k. yaşlar sel bolup a...- 402/11

k. yaşliri 90/17, 406/19

k. yéşi 90/14

k. yéşi ...il- 103/06, 163/10, 354/02,
410/17

k. yéşini sür- 334/24

k. yügürt- 3/07, 139/23, 242/02,
246/12, 312/01, 313/11, 328/03,
407/07

k. bilen 212/05, 291/08

k.+mu 13/25

k.+ni yum- 88/24

k.+ge 35/26, 129/24, 371/20,
371/20

k.+ge il- 61/15, 154/24, 245/22,
292/18, 292/19, 372/08

k.+ge körün- 299/02, 334/10

k.+ge körünüp ...al- 410/07

k.+de tut- 299/01, 299/09

k.+dın keçür- 244/25 k.+üm 393/15
 147/11 k.+idek 186/19
 k.+ümni oyup bér- 16/22 k.+ümge k.+imu mit ...il- 114/09 k.+iniñ 65/17,
 329/15 81/02, 355/19 k.+ini 7/23,
 k.+ümge çéli...- 2/11 13/05, 13/08,
 k.+lirim 203/18 k.+lirimge 203/21
 k.+iñiz ruşenliş- 101/05 k.+iñiz
 bilen 57/05 k.+üñ aç- 428/10
 k.+üñni yum- 382/06 k.+üñnimu
 306/23 k.+üñge 260/20
 k.+i 6/19, 47/09, 55/09,
 55/09, 132/08, 136/03,
 233/21, 234/15, 246/13,
 250/01, 309/26, 364/24,
 399/19
 k.+i idi 14/12
 k.+i çapa...liş- 190/21
 k.+i çüş- 63/06, 317/01,
 384/03
 k.+i çüşüp ...al- 414/04
 k.+i kiy- 21/19, 38/06,
 103/05, 182/20 k.+i ...isil-
 248/13
 k.+i ...izir- 155/08, 291/05 k.+i
 nurlin- 388/22
 k.+i yét- 68/11
 k.+i yoğan éçil- 86/08
 k.+i bilen 14/14, 49/09,
 55/10, 84/15, 155/05, 200/07,

k.+ini oynat- 12/15	17/20 k.+ide 113/25
k.+ini par...irit- 69/14	k.+ide ça...nap tur- 392/12
k.+ini üz- 277/04, 281/08, 342/06	k.+idiki 46/25, 65/12, 87/21, 252/05, 252/11, 377/09
k.+ini yum- 150/21, 344/14, 351/04	k.+idin 39/15, 71/14, 158/07, 173/10, 215/22, 334/20, 350/20, 372/20, 396/04, 403/08
k.+ini yumuval- 98/06	k.+idin yum yum yaşlar tökül- 334/20
k.+ige 13/19, 17/20, 60/07, 62/02, 78/15, 92/04, 92/25, 113/20, 130/21, 132/09, 155/21, 227/11, 232/11, 233/17, 242/08, 283/18, 344/04, 365/01, 382/24, 383/04, 384/15, 396/03, 396/12, 397/06, 399/17, 418/15, 420/23	k.+üñlar ...amaş- 70/09
k.+ige çéli...- 267/07	k.+ler 198/22, 198/23, 212/12, 394/03
k.+ige ilip ket- 130/24	k.+lerde 34/04, 396/14
k.+ige kirival- 131/16	k.+lerdeki 47/12
k.+ige ...adil- 124/17	k.+lerdin 384/01
k.+ige ...ari- 383/26 k.+ige 33/16, 37/24, 55/11, 69/14, siğ- 296/03 k.+ige tikil-	k.+liri 1/13, 5/13, 7/04, 7/11, 12/15, 12/20, 17/21, 22/10, 35/11, 48/07, 80/18, 83/08, 84/19, 98/14, 161/12, 163/16, 171/02, 178/04, 188/23,
88/18, 233/19, 269/06, 270/22, 284/06, 395/07 k.+ini aç-	k.+ini ...açur- 237/05, 268/16
88/24	k.+ini ...is- 168/19, 364/06
k.+ini ala...-cala... ..il- 6/25 k.+ini çimildit- 271/14, 320/10	
k.+ini éç- 224/20, 325/13 k.+ini ğidikli- 224/20	

230/09, 230/11, 250/07, 277/01,

279/02, 300/08, 332/04, 380/16,

407/15

k.+liri ça...na- 257/25

k.+liri çekçey- 252/14, 335/24,

409/14

k.+liri çekçiy- 47/06, 247/13,

291/17, 295/14, 419/13

k.+liri ħumarlaş- 20/09, 21/04,

343/09

k.+liri ...isil- 25/12, 373/04 k.+liri oynit- 216/02,
 mestaniliş- 202/09 k.+liri muñlin- 277/19
 100/06, k.+lirini pildirlit- 42/20 k.+lirini sürt-
 257/05 407/06 k.+lirini tik- 99/25, 373/20
 k.+liri olturuş- 402/16 k.+liri par...ira- k.+lirini uguli- 343/17 k.+lirini uvila-
 161/25 k.+liri tin- 334/02, 420/06 82/20
 k.+liri yaltırap ket- 218/12 k.+liri k.+lirini üç burçek ...is-
 yoğan éçil- 98/16 204/25
 k.+liri bilen 46/20, 66/09, k.+lirini yum- 359/20 k.+lirini yuy-
 150/22, 388/03 k.+lirimu 7/25, 132/12 393/20
 k.+lirimu ça...na- 191/03 k.+lirini 3/10, k.+lirige 12/21, 134/23,
 80/19, 96/13, 136/11, 198/21, 394/05 k.+lirige berdaşli...
 99/25, 104/06, 115/18, bér- 35/18 k.+lirige ...ari- 34/03, 333/17
 136/08, 170/01, 171/23, k.+lirige tikilip tur- 136/11 k.+lirigimu
 203/14, 223/16, 302/20, 7/04, 7/06
 377/15 k.+liride 56/17, 251/25,
 k.+lirini çekçeyt- 25/06, 345/07, 395/19
 375/20
 k.+lirini çimildit- 320/24 k.+lirini
 ħumarlaştur- 413/13 k.+lirini ...is-
 76/26, 228/04,
 245/02, 409/07
 k.+lirini mestanileştür-
 292/05
 k.+lirini mit ...il- 177/25,
 205/04
 k.+lirini möldirlit- 59/20 k.+lirini

k.+liridiki 345/13, 384/02, 394/01,	yapmak
410/05	k.-ip 13/25, 251/17 k.-ip
k.+liridin 13/03, 13/16,	oltur- 48/17
41/18,	közitiş koruma, muhafaza etme, bekçilik yapma
47/10, 74/08, 82/22, 99/16, 112/20,	k. 77/01, 250/23 k.+tin
117/15, 244/04, 324/08, 374/11,	187/25 k.+imdin 40/01
388/16, 395/06	k.+i 103/17 k.+lirimdin
k.+liridin möl möl yaş	38/23
...uyul-	köz ...ariş bakış açısı, görüş açısı
349/22	+im 391/11
k.+liridinmu 2/25, 317/23	+iñdin 213/19
közet- gözetmek, göz kulak	+i 58/01119/25, 119/26, 130/04
olmak, korumak,	+ida 291/26
muhafaza etmek	közle- göz dikmek
k.-siñiz 80/14	k.-ydiğan 245/13
közetçi bekçi,	krést(r.) haç
muhafız	k.+...a 222/01
k. 114/17, 187/24, 187/26, 188/02,	kublét(r.) kuple
188/06	k. 148/05 k.+ni
k. bilen 109/17	260/19
k.+niñ 188/16	kukula örülmüş, örgülü saç k.+ñğa
k.+lerdin 84/11	55/26
közetküçi bekçi,	kulub(r.) kulüp
muhafız k. 267/11	
k.+lernimu 270/05	
k.+lerniñmu 271/17	
közit- korumak, muhafaza etmek, bekçilik	

k.+niñ 101/19 k.+...a	264/26	
414/14	kusar iç giyim, çamaşır k. 54/21,	
k.+ta 101/17, 168/11 k.+i bilen	229/08 k. bilen 186/12 k.+ğa	
168/10 k.+iğa 414/16	54/20	
kuluç tamir aleti, tornavida k. 361/23	kuspuruç	namussuz, utanmaz
kupiyi yeterli	k.+lar 186/01	
k.+sini 157/10	kusuldit-	alçak sesle sohbet
kuplét(r.) kuple	etmek, fısıldaşmak	
k. 202/13, 203/16, 311/07,	k.-ip 206/22 kusur	
314/20, 357/16, 358/04 k. (kuplit)	fısıltı	
19/25	k. bilen 180/26 kusurli-	
kuplétli...(r.u.) kupleleri	olan,	fısıldamak
kuplelere ayrılan k. 312/17	k.-di 291/17 kusurliş-	
kurep almak fiiliyle birlikte kullanılır ve	fısıldaşmak	
“doldurup almak, batırıp almak”	k.-ip 48/03, 161/01 kusurlişiş	
anlamalarını verir	fısıldama, fısıldayış	
k. al- 25/03	k. 219/03	
kurs kurs, sınıf		
k.+ini 74/14		
kurslu...	kurslu, sınıflı	
k. 28/25		
kuruşka(r.)	büyük bardak k.	
4/15, 200/11 k.+ni(kuruşki) 5/05		
k.+larda(kuruşki) 304/22		
k.+lardiki(kuruşki) 316/24		
kusa sıra, peyke		
k. 265/03, 374/04 k. ...il-		

kuşade geniş geniş, rahat rahat,
özgürce k. 19/01, 114/19, 274/10
kutuphana(a.) kütüphane k.
290/06, 340/14
k.+ğa(kutuphani) 2/10,
121/15,
189/21
k.+sida(kutuphani)
340/13 küç güç
k. 48/21, 87/19, 87/23,
98/20,
108/07, 119/22, 133/10, 133/11,
140/22, 195/13, 227/09, 229/09,
229/22, 235/03, 235/08, 236/01,
240/12, 243/18, 261/11, 303/24,
363/02, 383/12, 400/05, 404/15
ilahiy k. 180/08, 186/10, 364/07
menivi k. 194/17, 194/25
rohiy k. 226/10
séhriy k. 13/03, 34/04 k.
es...at- 124/24
k. ...utra- 59/11
k. bilen 13/03, 34/06,
137/25,
235/09, 396/22
k. bilen tep- 83/05
k.+niñ 91/25, 236/11, 343/25

k.+ni 337/17
k.+ke 124/22, 337/16
k.+ke aylan- 276/23, 337/16,
400/04
k.+üm acizlap ket- 359/01
k.+i 90/07, 110/23, 194/21, 261/12,
288/25
k.+i bilen 152/10, 198/06, 200/23,
203/22, 209/08, 256/11, 259/20,
348/12, 418/25 k.+iniñ
214/20
k.+ini ħar kil-(kiptu) 237/16 k.+ini
ħorat- 236/21
k.+ini körsit- 365/19 k.+ige
137/17, 274/17 k.+imiz bilen
291/04
kücep zorla, güçlücke; bütün gücü ile
k. 25/21, 25/23, 70/03, 121/08,
167/03, 209/22, 345/05, 373/08
küçey- güçlenmek, kuvvetlenmek
k.-di 332/08, 393/19 k.-gen
76/04
k.-gende 258/10, 367/24
küçeyt-güçlendirmek, kuvvetlendirmek

k.-ivetti	82/16,	153/08,	419/15, 419/19, 420/03 küçük
233/23, 245/01 k.-ivetken			enik, köpek yavrusu
44/17			k. 67/02 k.+mu 67/01 k.+lirimu
küçeytiş	güçlendirme,		360/07
kuvvetlendirme k.+imiz		küçünüş	zorlanma; kuvvetini
239/07		germe	
küçi- kuvvetini germek,	bütün gücünü	k. 67/08	
toplamak		küçüy- güçlenmek, kuvvetlenmek k.-üvalidiken	
k.-meyla 411/04		405/19	
küçiy- güçlenmek, kuvvetlenmek k.-idu		kül kül	
193/19		k.+la 402/08	
k.-ip 125/13, 131/06, 138/14 k.-ip ket-		k. bol- 141/03, 289/06,	
142/02, 155/23		339/18	
küçiyiş	güçleniş, kuvvetleniş	k.+ge 18/12, 307/18 k.+ini 400/23	
k.+i bilen 344/23		kül- gülmek	
küçlük güçlü		k.-ersiz 347/09	
k. 13/04, 16/18, 34/05, 37/05,			
68/18, 69/06, 79/20, 88/23,			
107/18,	113/07,	124/20,	
125/14,	128/13,	140/22,	
155/06,	155/11,	175/06,	
195/12,	202/09,	215/18,	
217/21,	225/19,	227/18,	
250/24,	262/12,	270/06,	
272/22,	282/24,	316/10,	
317/16,	350/14,	383/19,	
388/23,	407/03,	412/07,	

241/08, 279/15, 279/16, 295/21,

382/01, 385/17

k.-imiz 347/16, 347/16 k.-

iña 346/14

k.-se 12/14, 49/01 k.-

gende 370/18

k.-gendimu 35/21, 42/23, 204/02,

279/15

k.-üp 48/06, 63/14, 174/13, 200/19,

206/04, 250/19, 274/06, 274/25,

275/01, 279/11, 289/12, 307/08,

341/04, 408/02

k.-üp ket- 32/06, 75/07, 140/13,

167/20, 204/02, 206/02, 304/20,

360/10, 366/08

k.-üp ...oy- 22/01, 41/12, 55/13,

66/14, 83/14, 183/16,

277/20,

326/19, 333/17, 353/22, 370/10

k.-üp tur- 49/09, 99/06, 100/06,

k.-di 12/08, 13/22, 20/22,
332/03, 394/01 k.-35/22, 42/23, 52/05,

54/05, 102/02, 121/14,
gen 12/09 140/15, 171/20, 204/03,

k.-gen bilen 83/15

k.-idiğan 347/11, 347/15

k.-etti 281/03, 354/02, 370/19 k.-

meydu 83/16

k.-elmiginiñge

363/18 külüvétiş

gülüveriş, gülüş

k.+ke 119/15

küldan küllük

k. bilen 66/04

küldür-güldürmek

k.-di 12/07

k.-idiğan 378/14 k.-etti

391/07

külke gülme, gülüş, kahkaha

k. 12/10, 12/11, 49/07, 52/05,

54/25, 79/04, 84/16, 101/04,

109/09, 120/05, 121/11, 140/16,

164/11, 201/12, 204/01, 206/02,

206/09, 241/08, 252/03, 275/02,

300/15, 315/06, 315/06, 315/09,

315/11, 315/12, 320/20, 333/18,

339/21, 347/13, 405/08, 421/19,

422/20

k. bilen 84/15, 123/01, 140/13,

201/13, 315/05, 315/11, 370/08

k.+niñ(külki) 206/13, 315/11

k.+ni(külki) 320/20

k.+nimu(külki) 206/03

k.+ge (külki) 239/19
 k.+de (külki) 274/11
 k.+dinmu (külki) 346/14
 k.+m(külgü) 425/15
 k.+si (külki) 6/15, 12/08,
 12/10, 12/14, 52/05, 54/05,
 140/15, 158/08, 167/20, 186/05,
 225/02, 192/09, 192/24, 219/25,
 233/15, 234/03, 235/10,
 236/19, 242/09, 260/20, 295/10,
 297/16, 316/08, 320/03, 336/21,
 351/18, 352/17, 352/22, 355/06,
 360/16, 372/25, 380/24, 393/25,
 226/02

333/18, 366/08, 370/10, külüş- gülüşmek, beraber gülmek

377/13

k.+si bilen 174/26

k.+sini (külki) 167/23, 366/10 k.+sige

(külki) 52/11

k.+side (külki) 55/13, 171/20,

353/23

k.+ler(külki) 114/12 k.+liri

392/17 k.+lirini 361/03

külkilik gülünçlü, güldürücü

k. 62/14, 102/01, 118/20,

179/02, 247/09, 264/10,

346/21 külpetlik külfetli

k. 339/23

külpit(a.) külfet

k.+ige 77/21

külreñ külrengi, gri, boz, kır k. 397/08

külümsiri- gülümsemek

k.-di 34/03, 46/01

külüş gülme, gülüş

k.+ni 52/12

k.+ke 73/08, 101/02 k.+liridiki

397/01, 407/18, 407/19	11/20, 157/03, 194/24, 195/02,
béşiğa k. çüş- (zorluklar içinde	220/05, 365/15, 418/16
kalmak) 106/09, 124/17, 353/08	k.+dimu 193/03, 263/17
k. çi... (güneşin doğması) 1/09	k.+diki 110/06, 112/24, 135/04,
k. keçür- (gün geçirmek) 58/03	158/11
k. ötküz- (gün geçirmek) 4/06,	k.+din 3/18, 22/19, 40/04, 49/15,
227/06	50/16, 52/06, 66/22, 86/06, 87/20,
k.+niñ 4/05, 4/07, 89/15, 92/22,	109/03, 109/19, 116/15, 125/17,
95/13, 134/14, 161/14, 197/14,	127/07, 134/07, 137/02, 160/01,
225/06, 232/13, 236/23, 384/15	212/18, 214/04, 226/17, 266/22,
k.+ni 225/03	290/10, 295/24, 298/08, 328/14,
k.+ge 69/16, 137/03, 168/13,	339/11, 355/13, 359/06, 360/17,
266/22, 295/24, 376/21	360/20, 360/26, 376/07, 376/20,
k.+de 10/23, 10/25, 11/11, 11/20,	377/06, 393/05, 426/11
k.-ti 15/16, 42/24, 63/25,	k.+giçe 3/20, 29/09, 126/11,
276/20	163/19, 226/10, 402/12
k.-üp 11/15	k.+ki 244/19, 285/03, 322/13
k.-üp ket- 274/11, 422/20	k.+dila 408/19
kümüça... kurbağa yavruları	k.+iñde 386/20
k.+lar bilen 234/21	k.+i 5/22, 6/13, 11/12, 19/16,
kümüş gümüş	23/22, 37/13, 44/24, 48/14, 55/04,
k. 73/17, 126/02, 347/07 k.+tek 90/25,	67/20, 69/11, 75/20, 86/23, 89/11,
91/24, 186/14; güneş	103/20, 103/20, 105/21, 109/05, 111/05,
k. 4/01, 11/03, 11/17, 11/20,	146/07, 146/09, 146/11, 147/09,
18/24, 42/02, 43/26, 44/23,	157/05, 157/09, 164/12, 166/06,
61/06, 88/02, 90/18, 109/02,	172/02, 172/04, 184/16, 189/10,
123/22, 137/10, 162/11,	191/04, 195/06, 210/16, 233/15,
165/01, 176/04, 182/14,	242/16, 254/12, 264/12, 264/13,

264/18, 294/09, 326/08,	kündileñ	güneş	istikametine	ters
326/13, 348/05, 355/14,	şekilde yerleştirilen	sandalye		
367/18, 367/24, 368/13,	k. 267/09			
376/10, 387/06, 402/21,	kündilik	gündelik, hergünkü		
403/12, 404/10, 407/16,	k. 75/21, 338/12			
410/13, 412/22	378/04,	380/15,	392/19,	
k.+ige 87/20 k.+idiki	405/26,	407/11,	412/09,	
111/12	414/06 k.+lerdiki	7/12		
k.+ıla 297/26, 376/15	k.+lerdin	84/10		
k.+ler 29/25, 80/22, 145/16,	k.+lergiçe	165/20, 420/17 k.+lirimdiki		
145/19,	165/20,	197/03,	288/05	
197/03, 322/05	k.+liri	29/06, 69/22, 84/14,		
k.+lerniñ 29/20, 55/25, 56/02,	123/26,	179/14	k.+liriniñ	
68/10, 77/21, 86/20, 145/18,	77/20 k.+lirini	182/18		
288/10,	304/01,	335/25,künçüt	susam k.	
352/09, 372/21, 407/13 k.+lerni	26/21,	386/05		
68/08, 145/15,	kündeşlik	rekabet (bir kişinin		
145/15	kadınları arasındaki	rekabet hali)		
k.+lerge 249/02	k. 16/16, 233/03, 256/22 k.+i	20/20,		
k.+lerde 6/26, 10/15, 23/20,	280/24 k.+iñiz	16/14		
26/21, 27/19, 28/25, 29/14,				
30/19, 33/21, 47/25, 69/23,				
70/11, 75/08, 78/18, 79/10,				
80/25, 82/13, 110/15, 111/16,				
116/01,	124/07,	135/20,		
146/17,	164/05,	183/17,		
184/07,	204/07,	226/11,		
352/14,	355/16,	356/06,		
367/11,	372/08,	377/12,		

kündiş rakip (kadınlar arasındaki rekabet)	235/22 küreş güreş, mücadele; savaş
kuma	k. 48/25, 57/11, 57/11, 58/17, 86/11, 86/12, 116/25, 117/01, 119/11, 124/24, 137/01, 147/07, 147/09, 148/19, 150/07, 150/10, 153/15, 158/01, 158/23, 158/25, 159/15, 159/15, 159/16, 160/13, 162/09, 172/14, 190/12, 191/26, 192/02, 192/09, 222/15, 243/19, 274/03, 286/18, 291/06, 292/23, 292/25, 292/25, 298/16, 298/25, 299/01, 299/03, 299/16, 303/11, 308/06, 314/01, 327/04, 368/04, 368/10
k.+i	k. ...il- 274/07, 274/10
231/05 kündüz	k. bilen 137/01, 243/18
gü	k.+niñ 96/04, 158/03, 190/16, 192/07, 299/14, 301/24, 367/23, 370/14
ndüz	k.+ni 119/23, 218/22, 298/18
k. 50/15, 105/05, 131/09, 131/17, 132/22, 190/26, 407/19	k.+ke 191/26, 269/10, 303/12, 313/24, 392/21
k.+dila 82/16	k.+te 57/15, 116/06, 116/08, 121/08, 124/25
k.+i	k.+i (küriş) 153/15, 158/23, 172/15
156/17 künlük	
günlük	
k. 4/04,	
89/02 künpétiř	
ba	
tı	
k. 7/16, 90/10, 368/20,	
369/03 küp küp	
k. 50/03 k.+tek	
29/03	
küpkündüz küpe	
gündüz k.+de 232/01	
küplet(r.)	
k	
uple	
k.+lerni 123/04,	

k.+ige(küriş) 160/04 k.+lerniñ	353/03, 371/14 k.-mestin 46/17
150/09 k.+liri 271/07	k.-idiğan 302/11
küreş- güreşmek; mücadele etmek k.-mekte	k.-idiğanli...i 278/07
392/21	k.-ken 14/03, 41/14, 58/10,
k.-ken 235/07	343/14, 350/03
küreşçan mücadeleci	k.-kendek 130/20, 268/09 k.-üvatatti
k. 243/21	397/10
küriki yéşil- huyu değışmek,	k.-üvat...an 122/25 k.-misek
öfkelenmek	371/18
k.+i 16/17	k.-migen 61/20, 327/13,
küşende insana veya hayvana	360/10, 399/24 kütüval-
zarar veren şey, düşman,	karşılama
ziyancı	k.-idiğan 290/15 kütmiğen
k. 289/22 k.+mdin 264/22	beklenilmemiş,
k.+si (küşendi) 420/04,	bakılmamış
420/05 küt-	k. 44/23, 56/08, 64/11,
103/13, 127/04, 140/17,	
152/05, 158/14, 167/26,	
176/01, 247/02, 281/09,	
k.-tu... 370/13	
k.-imen 265/11 k.-idu	
99/01	
k.-kili 79/03	
k.-üp 253/07, 269/02, 332/26, k.-üp	
oltur- 341/23	
k.-üp tur- 10/02, 15/05,	
46/26, 230/26, 282/15,	
286/18, 426/24	
k.-üp yat- 164/08(yét-),	

335/23, 352/14, 367/12, 373/01,

410/04 k.+dek

32/10

kütüş bekleme

k. 232/14, 262/12

k.+kimu 38/01

k.-imiz

371/07 küy

melodi,

ahenk

k. 240/13, 278/25, 312/22, 316/13,

346/14

k.+dek 424/09

k.+i 221/09, 278/21

k.+ler bilen 321/15

kvadrat(r.) kare

k. 115/09, 208/15, 208/17

O	...aça	kase, kap
...abahetlik(a.u.) suçlu	...	25/02, 111/21, 381/21,
... 48/10		382/09, 387/17
...abiliyet(a.) kabiliyet	...	bilen 318/23
... 155/12, 358/24	...+ni(...açi)	25/02
...+i (kabiliyit)221/17	...+din(...açi)	305/06
...+ini (kabiliyit)265/19	...+sini (...açi)	24/02, 25/20
...aç- kaçmak	...+larniñ (...açi)	24/10
...-ar 140/07	...+lardiki(...açi)	24/16
...-tim 426/06	...aça-...umuç	mutfak takımı
...-ti 55/11, 115/10, 232/01	...	403/13
...-isen 260/22	...açan	ne zaman
...-idu 36/13, 37/03, 115/07	...	86/02, 119/04, 178/01,
...-ay 53/10		259/17, 269/17
...-idiğan 53/06	...+dur	156/17
...-...an 60/17, 126/19, 133/23,	...+din	317/14
380/10	...+ki	114/22, 138/02,
...-...andekla 27/06		377/08
...-ma...çi 49/16		
...-ma...çi bol- 47/04, 52/25,		
152/09, 152/22, 415/13		
...-atti 179/22, 180/04, 184/12		
...-midim 53/12		
...-ma 252/21		
...-miğan 28/20		
...-almidiñiz 53/06		

...+...i 140/25	ağırlığındaki taş. 2. tamir
...+lardur 179/07, 400/02	edilmiş çini
...+larda 280/23	... 364/25
...açanğıçe ne zamana kadar	...adil- dikilmek, saplanmak, takılmak
... 294/07	...-ip 124/17
...aça... kaçak	...-ip tur- 98/13, 118/09
... 126/19	...adir değer, itibar
...+larniñ 163/24	... 71/23
...açıla- doldurmak, ambalaj	...ağa- ????????????????????
yapmak,	...-ñ 101/13
sandıklamak, sarmalamak	...ağçira- kurumak, kuruyup çatlamak
...-p élival- 39/12	...-p ket- 405/09
...açılan- doldurulmak,	...aği karga
sandıklanmak, sarmalanmak	...+dek 23/22
...-ğan 30/06, 361/09	...+niñ 408/17
...açur- kaçırmak	...ah...ah kahkaha
...-di 88/16, 237/05	... 347/16
...-up 13/05, 96/02, 268/16, 387/07	...ağlin- güneşlenmek
...-ğan 233/19	...-ip yat- 382/17
...-almaydu 217/11	
...-almaydikensen 149/06	
...açuruş kaçırma, kaçırış	
...+...a 417/13	
...adal- dikilmek, saplanmak, takılmak	
...-di 416/14	
...ada...li... 1.beş kadak	

...ağşa-	zayıflamak, ezilmek, perişan olmak,	+tin 199/25
	ağlamak, çok istemek, can atmak	+lar 389/12
	-p 69/20	+larnimu 389/06
	-y 348/03	...a...- kakmak, çakmak, vurmak
...ağşat-	1.zayıflatmak. 2.	-ti 371/22, 416/23
	ezmek, sarsmak. 3. ağlatmak, perişan	-! 205/21, 323/15
	etmek	!-e 323/14
	-ma...ta 82/11	-idiğan 417/05
	-...udek 24/13	-...an 260/04
...ağşi-	zayıflamak, ezilmek, perişan olmak,	-...anli... 181/18
	ağlamak, çok istemek, can atmak	-midi 335/03
	-di 141/04, 332/13, 339/20	-ma 159/10
	-ğan 126/11	-may 79/07
...ağşit-	1.zayıflatmak. 2. ezmek,	...a...al- çırpamak
	sarsmak. 3. ağlatmak, perişan etmek	...anat-maytti 109/16
	-ip 132/03, 400/21	...a...a...la- kahkaha atmak
	-ivat...an 382/15	
...aide(a.)	kaide	
....	34/14, 63/05, 213/15,	
	226/05, 226/06, 241/13	
....+ni(...aidi)	268/04	
....+sige(...aidi)	47/20	
...a...	kuru	
....	179/12	
...a...	1.meyve kurusu	
....	4/13, 10/13, 209/04	

....-p kül- 140/13, 354/02
a...as çıplak, gölgesiz, açık,
 çırılçıplak
 98/07, 405/10
a...aslı... çıplaklık
+...a 240/09
+larni 208/11
 ...al- kalmak, kalmak yardımcı fiili
 körelmey-armenmu 41/15
-ar 27/12
 bolup-ar 147/14, 190/11, 272/25,
 316/02, 403/24 boşap
-ar 367/17
 çi...ip-ar 275/13, , 318/08,
 dép-ar 323/04
 éçilip-ar 82/06, 101/22
 kélip-ar 148/06
 tépilip-ar 28/09, 164/03, 335/02
 paydılanmay-armu 262/05
 çüşüp-armikin 12/07
-dim 36/12
 anlap-dim 189/11, 36/08
 bolup-dim 112/05,
 123/11,
 145/11, 265/05, 334/01, 340/08,
 367/12, 425/13, 425/15

dep-dim 302/04 ensirep-
 dim 36/12 ğéminde-dim
 329/09 heyran-dim 147/11
 oylap-dim 339/01 oylinip-
 dim 261/15 teñlikte-dim
 10/04 yaşinip-dim 359/01
 ...aynap-dimmu 428/03 kélip
-diñ 385/13 çarçap-diñmu
 422/15 bolup-diñizmu 377/20
 könüp-diñizmu 52/02
-di 15/16, 27/10, 38/08, 39/13,
 69/16, 88/13, 101/10, 161/10,
 241/10, 243/11, 287/01, 350/07,
 372/23, 373/02, 405/06 aççi...i
 kélip-di 25/12 alalmay-di
 396/01 aldirap-di 230/25
 amalsız-di 10/03

aňlinip-di 389/13 aşmay-
 di 285/20
 aylinip-di 131/05, 141/05,
 187/23, 405/10
 azade bolup-di 286/11 béríp-di
 394/08
 bésilip-di 176/21 bilinip-
 di 110/07 bilip-di 118/26
 bilmey turup-di 134/20 bolalmay
-di 381/18 bolmay-di 102/24
 bolup-di 10/09, 15/15,
 23/19, 58/07, 103/08, 104/09,
 106/24, 116/02, 116/19,
 125/11, 126/20, 126/22,
 127/11, 137/03, 137/14,
 138/04, 146/12, 155/09,
 161/01, 180/16, 182/18,
 182/20, 197/13, 228/03,
 249/04, 267/04, 327/17,
 339/02, 353/02, 355/14,
 420/17
 boyta... bolup-di 73/15 canlinip
-di 421/20 ciddiylişip-di 255/08
 cimecit bolup-di 399/04
 cimecit turup-di 2/24,
 112/16
 ça...irip-di 277/08 çélinip-di
 359/05 çidiyalmay-di 381/14
 çi...ip-di 51/26,
 55/01,
 164/05, 276/11,
 360/12,
 412/03
 çüşmey-di 293/23, 293/24 çüşüp
-di 47/09, 193/21,
 224/08, 247/12,
 285/22,
 325/24, 367/21 dep-
 di 304/16
 dost bolup-di 332/20 éçip
-di 143/19
 ésimge kélip-di 123/07
 éytalmay-di 33/20 garaň bolup
-di 48/06 gep ...ilalmay-di
 350/22

gépi aǵzeda-di 255/03

ǵudurap-di 290/07 ha...aret

bolup-di 182/05

hamilidar bolup-di 332/06

havé...ip-di 333/26, 360/03

hayran-di 222/20

hemrihi bolup-di 407/08

ǵamuş turup-di 15/21

ikkiliniip-di 129/01

ispatlinip-di 154/18

kem bolup-di 302/23

kélip-di 156/21, 176/03, 317/21,

326/05, 348/12 kirip-

di 61/03 konirap-di

301/13 könüp-di

111/20

köpiyip-di 126/08, 182/15

körünmey-di 418/16

körüp k.-di 154/19, 187/24, 385/02

...arap-di 56/20, 114/02, 257/08,

359/13, 375/21

...ayrilip-di 160/05

...étip-di 230/05

...ilalmay-di 113/04, 415/16

...ilip-di 103/01, 327/14

...olaşmay-di 62/03

...urup-di 225/05

...utulup-di 421/25

lazim bolup-di 69/12

leylep-di 252/13

makildap-di 133/07

méñdep-di 174/09

nale ...ilip-di 360/08

oǵşimay-di 79/02

olturalmay-di 222/03, 240/17

olturmay-di 153/02, 181/15

olturup-di 90/19, 114/07, 168/04,

175/02, 181/01, 188/03, 219/09,

222/11, 287/24, 315/01, 388/04

ornap-di 167/15

oylinip-di 110/25, 360/25

özgirip-di 157/04, 338/18

patmay-di 137/22

peyda bolup-di 149/09

pitirap-di 415/09

rahatlenip-di 397/14 razı bolup-
 di 206/11 salpiyip-di 162/05
 sezmey-di 92/11, 236/25 söyünüp
-di 106/10 sözlişip-di 333/10
 suslap-di 280/18
 şüklep-di 349/25, 403/07 tapalmay-
 di 300/14, 302/15 tas-di 114/13,
 119/15,
 224/17, 247/15, 265/16,
 361/13, 376/10 tatirip-di
 79/10 temtirep-di 187/18
 téñir...ap-di 244/21
 timtas bolup-di 85/07,
 118/16, 260/03, 308/12 tipirlap
-di 259/20
 toĥtap-di 14/17, 30/19,
 92/01
 toĥtitip-di 120/12
 toşup-di 268/18 tovlap-di
 24/01 toyup-di 30/15 tuĥgulup
-di 124/05 turalmay-di
 273/11
 turup-di 25/06, 34/04,
 112/18, 228/04, 230/09,
 251/04, 271/15, 281/08,
 296/12, 322/20, 374/11,
 392/12

turupla-di 45/16, 46/20,
 144/04
 tutalmay-di 259/12 tutuşup
-di 238/02 tuyulmay-di
 398/17 tügep-di 61/21
 tünep-di 89/11 uçritip
-di 33/06
 vesvesiye çüşüp-di 298/21
 yadımĥa kélip-di 124/07 yaĥşı
 körüp k.-di 138/02 yayrap-di
 91/08
 yemlinip-di 271/25
 yételmey-di 61/16

yétip-di 95/04, 283/26, 376/17

yoşurup-di 237/18

élişip-dimu 161/17

yarap-dimu 135/15

körüp-diyu 187/24

aile bolup-du... 368/06

bolup-du... 251/02 könüp

....-du... 327/01

...izi...ip-du... 325/26

tonuşup-du... 277/24

....-du...mu 255/07

....-du...i 66/04

hamilidar bolup

....ptimen(...aptimen) 333/24 cüdep

....ipsen(...apsen) 422/15 untup-

ipsiz(...apsiz) 139/15 çi...ip-

ipsiz(...apsiz) 33/15

çéçilip-ipsizğu(...apsizğu) 266/08

....-iptiken(...aptiken) 403/06

ğayivi bolup-iptiken(...aptiken)

149/02

ram bolup-iptiken(...aptiken)

149/02

....-iptu(...aptu) 23/09, 111/23, 123/09

175/16, 182/07, 191/15, 206/10,

263/03, 273/09, 326/14, 330/07,

388/06, 424/21

ağrip-iptu(...aptu) 61/06

kirip-iptu(...aptu) 263/03

bilmey 279/10-iptu(...aptu...)

körmey-iptu(...aptu...) 276/14

....-ğanmen 311/08

bolup-ğanmen 318/24

bolup-ğansen 317/15

hérip-ğansız 33/10

ensirep-ğandu 16/04

....-imen 11/22, 92/18, 92/19, toyup

....-imen 112/01

tutup-imen 115/05

yétişelmey-imen 11/22

....-isen 40/16, 90/04

aylinip-isen 213/20

bolup-isen 148/20, 290/04

kéçikip-isen 118/04, 417/06

....-idu 36/20, 58/15, sun 69/13
 77/14,109/22, 146/05, keç-sam 21/07
 146/09, 193/13, 264/17, ...-sañ 375/13
 264/23, 278/14, 297/06, bolup-sañ 185/24 bolup
 308/10, 379/23 aşkariliniþ-idu 372/21-siñiz 17/04 uçrap-siñiz
 aylinip-idu 124/09, 214/22, 283/11
 240/10, 427/13-sa 29/15, 230/26, 248/22,
 bilmey-idu96/10, 175/11 bolmay- 299/10, 319/24,
 idu 220/15, 334/08,
 261/21, 337/04 334/17, 368/01, 410/26
 bolup-idu 86/14, 107/12, bolup-sa 30/10, 241/21,
 153/06, 193/16, 194/21, 409/06
 363/26, 365/11 çï...ip-idu çï...ip-sa 136/05 þeverlinip
 336/18 éþip-idu 310/16-sa 367/09 körüp-sa
 kètip-idu 89/25 kirip-idu 232/04
 120/13 ...ozgïlip-sa 145/24
 ...oþulup-idu 54/01 rencip-idu
 101/07 ruþenliþip-idu 101/05
 taliyalmay-idu 321/08 uruþup-
 idu 146/22
-imiz 116/24, 154/09,
 223/13, 293/04, 371/15
-aymiz 289/06 ötünüp-ay
 259/14
 ...oğdap-ma...çi 348/11,
 348/13, 349/20
 bolup-sun 21/13, 419/06 bilmey-

oñlanmay-sa 101/13	-ğan 12/21, 14/18, 19/04, 22/09,
sözlişip-sa 81/24 uçrap	50/20, 90/17, 91/11, 92/25, 98/14,
....-sa 232/03	107/05, 121/23, 133/07, 141/01,
bolup-siçu 18/13, 409/06	147/03, 148/03, 148/04, 149/13,
....-simu 191/06, 191/07, 391/26 az	152/21, 162/13, 166/03, 176/04,
....-ğaça...a 101/23	178/07, 179/03, 188/08, 221/21,
....-ğanda 225/10, 256/16, 270/18,	230/15, 230/20, 236/13, 246/12,
281/06, 332/17, 414/18 aç	345/18, 363/13, 363/23, 365/21,
....-ğanda 235/10 bolup-	388/12, 390/03, 403/23, 411/16,
ğanda 190/21 dep-ğanda	422/19, 423/15, 429/13
281/06	bérip-ğan 368/07
do...uruşup-ğanda 55/10	bolup-ğan 73/14, 95/06, 132/25,
temtirep-ğanda 225/10	265/04, 380/16, 403/12
téñir...ap-ğanda 395/14	çi...ip-ğan 314/26
keplişip-ğanli...tin 113/03	çüşinip-ğan 37/22
untup-ğili 206/09	çüşüp-ğan 59/13, 249/06
tosup-ğili 240/14	éşip-ğan 24/20
...utulup-ğili 336/16	ézip-ğan 400/19
bolupla-mastin 211/20	gañgirap-ğan 137/18, 374/12
çi...iripla-mastin 334/10	
....-may 44/04, 47/14, 223/04,	
348/13, 394/08, 423/03	
bolup-may 368/01	
...ép-may 327/16 körsitipla	
....-may 297/04 körünüpla-	
may 135/16	

ğumanlinip-ğan 16/05
 kélip-ğan 142/07, 185/06,
 236/04
 kömülüp-ğan 408/15
 körünüp-ğan 334/10,
 410/07
 ...éyip-ğan 12/06
 ...oğdap-ğan 350/01
 ...ozğılip-ğan 3/15
 ...ut...uzup-ğan 95/12 liğirlap-
 ğan 90/17 liñşip-ğan 138/18
 miras-ğan 115/14 mükçiyip-
 ğan 362/22
 o...uyalmay-ğan 246/12
 ölüp-ğan 123/13 ösüp-ğan
 394/21 pağşıp-ğan 318/01
 tartilip-ğan 388/02 taşlinip-
 ğan 179/23 terlep-ğan 104/21
 tinep-ğan 396/13 türüp-ğan
 56/10 uçritip-ğan 14/08 untup
-ğan 119/23
 yé...inlişip-ğan 50/20,
 166/03
 yiğılip-ğan 149/13
-ğandek 9/13, 44/16, 57/08,
 99/20, 142/11, 208/05,
 boğulup-ğandek 115/06, 396/25,
 399/11

ğandek 124/10,
 388/06
 ça...irip-ğandek 374/14
 kéñiyip-ğandek 394/21 kirip
-ğandek 72/24 untup-ğandek
 272/15 çi...ip-ğanmu 271/20
-ğandila 43/07
 arilişip-ğanniñ 36/11 ayrilip
-ğanni 44/02 çüşüp-ğanlar
 27/04 mehrum-ğanlar 27/05

hımadap ğanlar 213/21

....-ğanlarni 172/03

....-ğini 104/08, 402/07

kélip-ğini 62/18 köñlide

....-ğini 395/22 uçritip-

ğiniñda 14/10

....-ğini 282/05

añlap-ğini 222/21

yaşinip-ğiniğa 264/11

....-ğanliri 267/23

çüşüp-ğanli...i 296/02, 296/05

çüşüp-ğanli...iniñ 100/22

....-ğanli...ini 409/02 bolup

....-ğanli...ini 44/03 çı...ip-

ğanli...ini 55/20

kélip-ğanli...inimu 92/11, 254/16

bolup-ğanli...iğa 74/22, 180/14

tohtap-ğanli...ida 365/09

çi...ip-ğanli...idin 374/01

kélip-ğanli...idin 295/20

....-ğuçe 235/06

séginip-ğuçi 265/13

tilep-ğuçi 196/03

....-ğudek 220/14, 412/11

....-idiğan 425/22

çüşüp-idiğan 181/14

körünüp-idiğan 84/15

uçrap-idiğan 231/22

zeherlinip-idiğan 117/07

añlap-idiğandek 301/04

bolup-idiğandek 9/23

...urup-idiğanli...i 97/13

....-idiğanli...ini 393/17

bolup-idiğanli...ini 56/04, 359/14

bolup-idiken 349/09, 386/24

kelmeymu-idiken 154/16

oñşap-idiken 43/15

....-ma...çi bol- 348/07

armanda-ğanidim 3/11

tonuşup-ğanidim, 425/18

....-ğanidi 4/05, 24/17, 49/18,

110/22, 163/05, 344/14, 383/09,

412/13

aylinip-ğanidi 189/20, 332/24

az-ğanidi 30/24

bolup-ğanidi 4/22, 29/06,

116/04, 155/02, 178/08,

179/04, 255/23, 331/10,
345/16, 372/09, 377/13,
407/13, 420/09

406/02, 410/07, 424/04

...orunup-midi 10/17

....-atti 64/16 bolup-atti 27/03

bujğup-ğanidi 188/23

éşip-atti 8/13 ħaliy-atti

çüşinip-ğanidi 410/19

340/06 kėtip-atti 178/04

çüşüp-ğanidi 188/03,

körünüp-atti 115/04

259/24, 383/21, 414/04 kelmey-

...arap-atti 12/22

ğanidi 255/19

...oğdap-atti 335/12

kėlip-ğanidi 48/09, 270/25,

sezmeyle-atti 51/13 tutuşup

336/13

....-atti 154/14 oturup-atti

köñlü kötürölüp-ğanidi

351/20 bolup-amsen 94/03

78/02

bolup-amdu 180/21 çi...ip

...iñğiyip-ğanidi 316/20

....-amdu 266/11

...ut...uzup-ğanidi 420/16 liğirlap

....-masmu 108/16

....-ğanidi 345/07

oğşap-ğanidi 70/13, 70/16,

70/22, 159/09, 394/16 pildirlap-

ğanidi 161/12 solışip-ğanidi 98/15

tatirip-ğanidi 377/17 ümçerep-

ğanidi 100/08 yağşı körüp-ğanidi

7/21 ya...turup-ğanidi 140/20

yaritip-ğanidi 108/10 yé...inlişip

....-ğanidi 35/25

...ut...uzup-attim 403/01 azablinip

tohtap midi 212/18

untup midi 88/02

bolup maymen 272/26

....maydu 81/07, 86/19, 155/10,

191/08, 254/13, 266/06, 270/03 bolup

....maydu 87/05, 87/07,

122/01

çi...may maydu 175/11

çüşmey maydu 86/20

körünüp maydu 342/17

untup maydu 302/01

yé...inlap maydu 261/08

késilmey maydu-de 51/24

untup ma 199/17, 318/09

körüp misila 255/17

....misun 135/05, 144/01, 398/15

añlap misun 36/17

bolup misun 230/01, 262/23,

406/11

heverlinip misun 143/03

kélip misun 387/08

...arap misun 34/26

ötelmey misun 144/01

yalğuz mamsen 92/17

....mamdu 344/26

bolup mamdu 17/05, 43/21

heyran mamdu 242/15
....midi 2/10, 81/01, 192/12,
225/07, 323/20, 347/23, 353/06,
aylinip mamdu 153/17
354/17, 370/05, 404/15, 404/22,

esermu miğanidi 104/08, 255/26,

394/02

....maydikenmiz 287/15

....masli...i kérek 150/13

...utulup almaydu 372/20

tosup almidi 47/24

yoşurup almidi 37/02

çi...ip masli... 67/16

bolup miğan 180/19

ça...irip miğan bolsa 279/17

nadamet yep miğini 137/09

....miğanli...i 388/08

tosup maydiken 127/22 bolup	-	...alduruş	bırakma
maydiğanli...iğa		... 173/23	
308/20		...+ni 311/02	
tonuşup-ğantu.....u 283/08		...alpa... kalpak, şapka	
...ala- ateş yakmak		... 152/18	
....-p 386/09		...+ni 152/11	
...alaymi...an karışık, düzensiz		...+i (...alpi...)162/26, 163/08	
... 79/12		...+larni 223/24	
...alaymi...ançili...	karışıklık,	...altis 1.sağlam, güzel, ünlü. 2. zor, bileşik	
düzensizlik		... 31/24, 31/24, 51/08,	
...+lar 223/12		105/26, 202/19, 237/14,	
...aldu... kalıntı		292/12, 364/24	
...+lirini 287/04		...+ken 112/10	
...aldur- bırakmak		...+...u 171/19, 386/12	
...-di 412/14		...ama- hapsetmek, kuşatmak	
heyran-di 61/04, 158/16,		-p 101/06	
310/06,412/14 tesirat-di		...amal- hapsedilmek, kuşatılmak	
262/19 hatire-di 297/13			
tesir-di 321/04			
....-ğandek 411/07 tesirat-			
idu 19/10			
....-up 186/16, 292/08, 322/01,			
358/14, 412/26 imkaniyet-up			
364/15			
....-up ket- 409/12			
....-uptu 411/15			

...-ğan 124/21	...-misimu 370/09
...amalla- sarmak, kuşatmak	...amlaştur- yakıştırmak, iyisini yapmak,
...-p 25/22, 41/21, 83/12, 419/15	güzelini yapmak
...-p tur- 333/03	...-up 315/11
...ama... hapis	...asma... pişirilmiş sütün kazana
... 146/02, 368/05	yapışmış kısmı
...amaş hapsetme	... 201/05
...+...udek 70/09	...an kan
...amçe kamçı	... 44/03, 90/26, 124/20, 132/13,
... bilen 94/25	165/03, 253/19, 284/12, 388/26,
...amdi- sağlamak, temin	405/04, 429/11
etmek, garantilemek	ilivet- 369/06
...-di 70/04	... tepçire- 334/03
...amet(a.) boy, vücut	... tök- 249/03
... 26/04	... tökül- 191/21, 285/23
...+i(...amit) 1/12, 7/25, 107/14	... bilen 418/22
...+imu(...amit) 23/01	...+mu sovup ket- 99/20
...+ige(...amit) 141/08	...+niñ 296/16
...ametlik(a.u.) boylu poslu, yapılı	
... 50/25, 247/18, 420/03	
...amil- hapsedilmek	
...-ip 72/09, 105/05, 195/17	
...amlaş- yakışmak, güzel	
olmak, olmak	
...-imu 370/09	
...-miğan 236/03	

....+ğā	milen-	(kana	169/08
bulanmak) 169/05			a...- 109/15
....+im(...én)	92/17,	179/11,	é...- 87/13
293/08, 317/08			 peyda bol- 208/04
....+iñni(...én) 261/14			 yéy- 169/08
....+ida(...én) 167/07			+i 40/07
....+iğā(...én) 71/17			+lirini 59/21
....+lar 200/25, 259/26			...anatlan- coşmak
....+liri 54/11			-durğanidi 332/01
....+liri ...iz- 125/14			...anatlin- coşmak
....+liri şuvulda- 398/08			-ip 19/13
....+lirini 198/12			...anatli... kanatlı
...ana- kanamak			 228/11, 260/07
....-ydu 62/06			...anatsiz kanatsız
...anaet(a.) kanaat			 363/23
.... 46/01, 226/10, 243/09,			...ançe kaç? Ne kadar?
297/25, 322/09			 6/06, 11/17, 12/02, 42/01,
....+ke 26/25			66/19, 74/26, 77/02, 78/21,
....+i(...anait) 30/20			80/06, 84/24, 99/01, 121/09,
...anaetçan(a.u.) kanaatkar			
.... 322/10			
...anaetlendür-(a.u.) kanat sahibi			
yapmak			
....-elmeymiz 239/24			
...anat kanat			
.... 109/15, 124/06, 154/07,			

122/26, 125/03, 128/06, 129/12,
 141/11, 155/16, 155/17, 184/23,
 187/10, 233/10, 236/03, 246/02,
 249/01, 258/23, 270/14, 270/24,
 271/26, 272/06, 276/19, 293/05,
 326/21, 347/21, 358/07, 363/25,
 378/10, 378/17, 381/17, 391/17,
 418/18, 423/22

....+ge(...ançi) 276/15

....+si(...ançi) 233/13

...ançiliğan çok çok, çok

sayıda

.... 358/19, 427/02

...ançili... kaç, ne kadar

.... 38/08, 314/18, 404/19, 427/19

...anda... nasıl

.... 7/23, 11/14, 17/05, 20/20, 25/08,

65/09, 67/02, 72/22, 74/10, 75/02,

77/07, 79/19, 79/19, 82/06, 88/09,

94/02, 96/09, 98/19, 99/04, 101/14,

27/22, 28/01, 29/16, 31/21, 31/23,
 32/17, 36/15, 37/01, 47/02, 47/26,
 51/14, 51/14, 52/02, 53/22, 54/02,
 54/10, 54/24, 56/15, 57/03, 57/04,
 57/12, 57/12, 57/20, 58/06, 58/12,
 58/13, 63/09, 63/24, 64/05, 65/06,

102/14, 105/23, 107/13, 107/23,
 109/22, 110/23, 112/09, 119/08,
 122/13, 122/17, 123/04, 123/25,
 123/25, 124/03, 126/22, 130/23,
 134/22, 136/24, 139/08, 147/10,
 149/10, 150/16, 151/08, 151/10,
 153/21, 154/13, 154/13, 159/02,
 160/19, 163/25, 165/03, 169/13,
 169/16, 169/18, 171/25, 173/22,
 174/06, 177/07, 180/10, 182/08,
 190/14, 190/23, 192/14, 193/08,
 201/11, 205/10, 205/14, 213/15,
 216/23, 217/03, 217/07, 218/23,
 219/04, 222/17, 222/17, 227/11,
 231/04, 232/03, 239/03, 239/16,
 242/01, 242/07, 244/17, 245/03,

364/13,	369/15,	372/01,	
374/06,	374/16,	374/19,	
374/24,	378/04,	385/12,	
397/14,	397/15,	398/10,	128
405/03,	408/09,	409/01,	
409/14,	417/19,	419/26,	
421/02,	427/08,	427/11,	kadar
427/14, 428/03			yapmak, örneğin
....+ken 326/18			kanıncaya kadar su içmek, uykusu
....+la 62/25, 334/22, 350/09			kanana kadar uyumak gibi
....+mu 37/10, 65/07, 119/23,			+dek 132/05, 282/18
220/01, 285/14			...anħor(u.f.) kan içici, gaddar
....+ra... 42/18, 96/24, 120/20,			
243/08, 328/26, 377/07			
...anda...çe	nasıl olup		
.... 55/01			
...anda...tur	nasıldır		
.... 34/14, 62/19, 68/06, 68/11,			
72/03, 75/12, 75/18, 82/14,			
83/18,	93/04,	95/18,	
111/04,126/16,		127/01,	
128/18,	138/05,	147/20,	
174/20,	211/13,	215/10,	
221/20,	226/05,	228/22,	
229/24,	230/10,	247/10,	
257/07,	304/02,	310/01,	
320/22,	332/09,	337/16,	
345/06,	351/17,	356/07,	
364/07, 384/01, 403/26			
...andur-	suya doyurmak,	tatmin	
	ettirmek, doyurmak		
....-ar 347/05			
...anġu istenilen	sonuca ulaşıncaya		

... 167/02	... 5/14, 151/02
...anli... kanlı	...aňşir burun kökü
... 166/21	...+i 82/13
... bilen 88/09, 344/24	...+imu 178/06
...ansirat- kan kaybettirmek	...aňtiy- arkasına dayanıp yatmak
...-...an 198/14	...-ip 96/23
...anun(a.) kanun	...aňtur(ul)- atın dizginini geri çekerek
... 76/23, 154/09, 157/18	eyerin kaşına takmak; atı otlatmak
...+ğa 153/09, 213/15	...-ğandek 83/12
...anuniy(a.) kanuni, yasal, meşru	...ap kap, kılıf, kutu
... 152/20, 374/07	... 66/15, 322/07
...anuniyetlik(a.u.) kanuna uygunluk	...+...a 148/11
... 405/14	...+ta 418/08
...anuniyit(a.) kanuniyet	...apa... göz kapağı
...+i 125/03, 370/15	... 243/13
...anunlu...(a.u.)kanuni, yasal, meşru	...+i(...api...) 148/02
... 47/12, 132/10, 200/15	...+liri 41/08, 79/10, 82/12, 132/06,
...anunsiz(a.u.) kanunsuz	132/07, 343/19, 377/16
... 349/09	
...aň...i- kabarmak, şişmek, sıçramak	
...-p bér- 283/23	
...-p yür- 426/06	
...aňsi... acı, ekşi	
... 86/04, 109/07,183/14, 247/01,	
287/13, 352/03, 415/22	
...aňşali... burun kökü yüksek	

...+lirini 13/15, 35/21, 349/11	...ap...an	kapan, demir kapan
...apa... kabak kafa, kafası çalışmayan	...+ğa çüşür-	340/01
...337/05	...ap...ara	kapkara
...apbel tam ortası	...	2/21, 7/26, 12/19, 12/21,
...+din 238/14		17/21, 41/18, 134/02, 234/21,
...apçiğay	boğaz, dağ boğazı	254/07, 349/22, 351/04,
... 304/09, 308/11		394/22, 400/09
...apiye(a.)	kafiye	...ap...arañğu
... 325/03		kapkaranlık
...+ni(...apiyi) 325/04	...	17/05
...+ler (...apiyi)312/19	...apsa-	kapsamak, sarmak, kuşatmak
...apla- kaplamak, örtmek, katpatmak	...-p	59/08, 88/15, 261/25
...-di 1/05	...ar	kar
...-p ket- 166/26, 234/08	...	186/15
...aplan-kaplanmak,	...bilen	186/14
örtülmek,	...+niñ	186/24
kapatılmak	...+ğa	372/20
...-ğan 60/07	...ara	kara, siyah
...aplaş kaplama, örtme, kapatma	...	2/22, 7/07, 13/01, 23/18,
...+...a 397/05		23/22, 28/01, 28/04, 28/19,
...apli- kaplamak, örtmek, kapatmak		
...-di 46/22, 66/06, 113/20,		
268/22		
...-ğan 400/07, 429/09		
...-ğandek 133/01		
...-ğanidi 115/18, 399/01		
...-ğanli...ini 236/24		

43/18, 44/03, 70/13, 70/14, 76/10,
 77/13, 79/11, 108/22,
 124/22,
 124/23, 161/11, 161/12, 166/20,
 324/08, 334/13, 360/19, 367/16,
 368/03, 379/14, 380/04, 382/17,
 394/14, 394/16, 399/05

...ara- bakmak

...-ymen 30/08, 238/22,
 280/12,

307/26, 406/10

...-ydu 104/12, 261/18, 426/11

...-ydiĝan 16/22, 171/02, 380/15,
 401/02

...-! 124/07

...-ñ 20/16, 45/19, 80/13, 119/07,
 122/12

...-ñlar 31/08, 209/12,
 237/15,

252/07, 284/14, 284/19, 320/09,
 379/08, 391/20

...-p 1/11, 3/03, 9/12, 13/09, 13/22,
 91/26, 93/21, 103/17,
 104/13,

114/02, 115/07, 135/21, 141/09,
 156/17, 161/17, 168/13, 171/22,
 182/13, 185/24, 191/18, 198/21,

199/14, 205/05, 206/15, 208/05,
 211/02, 219/21, 229/09, 231/22,
 236/17, 243/17, 248/24, 253/03,
 419/18, 255/13, 264/18, 264/20, 266/22,
 268/03, 268/15, 276/12, 277/20,
-p ba 279/24, 1280/05, 2288/05, 282/22,
 193/04, 194/09, 200/09, 201/25,
 386/22, 302/20, 306/06, 310/14, 314/18,
 363/06, 364/15, 364/18, 364/24,
 354/08, 357/07, 369/03, 377/00,
 378/12, 382/13, 383/02, 383/07,
 388/03, 392/05, 392/09, 392/11,
 393/04, 393/22, 399/11, 401/03,
 401/12, 414/19, 415/07, 418/25,

15/08, 15/18, 15/21, 20/09, 24/03,
 26/01, 26/19, 35/05, 40/10, 45/09,
 52/13, 61/23, 62/12, 66/14, 70/07,
 74/21, 77/17, 78/09, 83/13, 86/09,

....-p bé...- 6/08	-pmu 65/24
....-p kél- 84/10, 93/12,	-yttim 39/05, 303/17
139/12, 180/02, 393/25	-ytti 46/21, 48/15, 59/20,
....-p ket- 3/17, 15/19, 94/22	114/23, 130/07, 130/10,
....-p két- 244/10	341/20, 342/12
....-p ...al- 12/22, 34/26, 56/20,	...ara...umçak esmer, yağız
114/03, 257/08, 359/13,	 59/20
375/21, 415/08	...aram kaba, kibirli, mağrur, cüretli
....-p ...oy- 11/02, 48/20, 66/10,	 147/18, 344/16, 379/03
82/08, 96/19, 114/02, 121/22,	...aramtul esmer
150/22, 170/02, 206/24,	 15/25, 122/06, 156/14
215/21, 224/22, 241/13,	...aramutu... esmer (koyu)
258/02, 266/17, 268/19,	171/03, 323/18
291/20, 311/18, 316/06,	...arañğu karanlık
326/19, 357/13, 362/24,	 15/20, 49/21, 60/02, 70/20,
364/06, 373/20, 386/11,	70/25, 72/09, 105/05, 115/09,
399/11, 414/21, 126/01, 165/01, 205/02,	+larni 213/08, 213/15
232/14, 256/02, 300/04,	+lirini 216/06, 220/21
....-p 356/03, 363/22, 375/18,	...araş- bakışmak, birbirine bakmak
102/04, 120/16, 234/22,	
235/04	
....-p tur- 2/18, 26/10, 124/18,	
146/16, 159/23, 253/03,	
269/04, 271/02, 397/06,	
419/12	
....-p yétip 68/15, 88/25	
....-pla 179/10, 230/05,	
382/01, 415/01	

376/13, 387/21, 397/09, 400/19	175/21, 182/12, 410/03
....+da 17/20, 68/15, 186/11	+ğa kél-(karar almak) 113/10,
....+si 387/21	134/06, 156/03, 219/13, 348/04,
...arañğulaş- karanlık	397/12, 397/13
olmak	+im 39/10, 404/13
....-ti 136/25	+i 176/19
....-...an 414/26	+ini 164/08, 371/07, 371/14,
...arañğulaştır- karartmak,	371/18
karanlık yapmak	+iğa kel-(karar almak, bir
....-uvetkenidi 232/21	konuda karara varmak) 38/01,
...arañğuliş- karanlık	69/21, 110/26, 198/04, 226/23,
olmak	231/15, 232/14, 332/25, 335/10
....-ip 113/15	...araş bakma, bakış
...arañğulu... karanlık	... 13/20, 30/13, 48/04, 130/11,
... 392/16, 397/05, 399/01	149/07
....+...a 256/04, 415/19, 425/24	 bilen 13/20
....+ta 415/01	+...a 52/10, 64/08
....+i 236/24	+tin 47/12
...arar karar	+lar 213/05
... çî...ir-(kara çıkarmak) 419/03	
... ..il-(karar vermek) 175/21	
... ..ilin-(karar verilmek) 156/10,	
192/13, 285/25	
... tép-(kesinleşmek) 19/26	
....+ni 136/15, 137/05,	
156/07,	

....-ti 41/04	-sam 86/24, 102/19, 105/19,
...arat--...iñiçe 112/15	122/16, 123/08, 194/03, 194/06,
baktırmak	245/07, 261/09, 263/25, 330/07,
....-...anidi 55/17	385/10, 385/12, 404/07, 414/10,
	426/05
...aravulbekçi, koruma görevlisi	82/22, 90/23, 91/18, 91/22,
.... 87/09	96/12, 115/03, 116/11,
...arçu... göz bebeği	129/11, 129/14, 144/21,
....+i 47/07	160/24, 177/25, 185/05,
....+ida 137/20	207/03, 214/01, 214/10,
....+liri 380/16	216/02, 227/10, 230/23,
...arğı karga	232/10, 241/12, 258/03,
....+ğa 84/23	267/21, 267/21, 268/10,
...arğış lanet, kargış, beddua	316/17, 346/19, 362/20,
....+i 221/08	364/11, 368/21, 395/08,
....+ini 371/25	396/13, 399/01, 399/06,
...ari(a.)hafız	399/19
....+mu 217/23, 218/25,	-ğina 205/25, 265/01,
241/11, 309/23, 315/07	314/20, 317/04, 425/06
....+çe 266/03	-sinila 264/21
....+si 257/05	-!-ğu 17/04
....+sini 285/21, 354/15,	-ña 33/24, 80/25, 245/17,
355/19, 410/14	254/26, 414/12
...ari- bakmak	
....-vatidu 83/16	
....-di 10/01, 13/16, 17/20,	
44/12, 47/01, 52/20, 55/07,	
63/11, 74/06, 79/16, 80/18,	

....-sañ 426/10

....-sa 34/04, 188/08,

206/06,

208/16, 427/19

....-ğanda 8/08, 14/13, 36/09, 38/17,

....-ğiniçe 34/03, 52/09,

139/01,

230/08, 270/13

....-ğanséri 113/02, 383/26

....-may 43/11, 264/12,

349/01,

394/07

....-yip 254/21, 382/23, 394/22

....-yip tur- 51/03

....-ğan 7/02, 12/19, 24/18, 114/09

....-ğuniñ 102/20

....-lavatamsen 273/17

....-ma 117/13

....-ma.....a 51/18, 127/26, 173/06,

351/21, 368/11

....-vidi 13/02, 45/22, 93/11, 138/09,

280/22

....-maymu 61/24

....-maytti 223/20

....-yalaydiğanli...iñğa 198/26

....-yalmidi 394/12

....-yalmaydiğan 272/18

...ariçu... göz bebeği

....+i 399/17

...arida- karalamak

....-p 41/07, 50/04, 422/12
40/01, 95/13, 96/26, 127/03,

....ariğay 137/15, 171/06, 184/26, 194/01,

198/19, 199/21, 228/21, 236/19,

....+niñ 246/16, 250/19, 262/03, 298/24,

311/19, 313/12, 313/24, 317/22,

....ariğu 342/09, 360/21, 369/12, 369/18,

371/25

.... 144/12

....+larçe 244/13, 426/14

...aril- bakılmak	323/26, 342/05, 390/24
....-ivatidu 244/09	-ip ...oy- 213/12, 386/25
....-ip 69/17	-atti 129/24
...arila- karalamak	...ariş görüş
....-p 175/05	dünya+i 217/06
...arilan- karalanmak	...ariş bakma, bakış
....-ğanli...ini 421/11	+ila 258/04
...arilaş karalama	+inimu 16/19
....+...a 284/19	...arit- baktırmak
...arili- karalamak	-ip 164/20, 337/08, 351/02,
....-du 391/25, 392/01	368/26
...arilin- karalanmak	...arita ilgi, atıf, yönelik, doğru
....-ip 68/06, 77/12	 48/04, 130/04
...arili... 1.karalık, siyahlık. 2.yas,	...arital- yönünü doğrultmak
müsibet, matem	-idu 155/14
.... 146/24, 338/10	-ğandek 261/15
.... bilen 265/03	...arival- bakmak
...arima... bakmak	-di 268/17
....+...a 200/02, 247/17, 292/12	...ariyağaç karağaç, karaağaç
...arin karın	
....+i(...arni) 78/02	
....+ini(...arnini) 396/03	
....+iğimu(...arniğimu) 399/26	
...ariş- birbirine bakmak, karşılıklı	
bakışmak	
....-ip 4/16, 48/03, 248/07,	

...+niñ 30/25, 31/03	218/17, 234/19, 239/23, 257/03,
...+...a 234/07	263/25, 264/06, 266/25, 309/23,
...ariyağaçli... karağaç olan yer	313/06, 315/07, 364/14, 372/02,
.... 232/17	398/12, 417/21
...+niñ 232/25	...arşı al- 41/09, 123/01
...+ni 232/20	...arşı bol- 210/04, 317/25
...+i 232/11	...arşı çi...- 264/07, 291/10
...+iğa 232/17	...arşı éliş 11/13, 199/11
...arlığaç kırlangıç	...arşı emesmen 272/11
.... 98/15	...arşı tur- 67/13, 171/18, 243/21,
...+idek(...arlığiç) 160/25	368/13
...arma- kapmak,	...arşili... karşılık
yapışmak, yakalamak	 94/26
...-p 186/07, 343/16	...+i 241/11
...arma... olta, çengel, iğne	...+larniñ 217/23
.... 261/25	...+niñ 218/25
...+...a 51/25	...as parmaklarını çıtlatırken çıkan ses
...armi- kapmak,	... çi...ir- 66/17
yapışmak, yakalamak	...asap dişleyip, koparıp almak, ısırmaq
...-valğan 334/04	...-p 179/24, 185/09, 185/09
...arsilda- gıcırdamak, şaklamak	
...-p 389/12	
...arşı karşı	
.... 29/12, 55/13, 69/08,	
69/16,	
181/01, 214/23, 215/01, 216/04,	

Oasim Köték erkek ismi	373/04
.... 145/26, 146/04, 146/08,	...+lirini 134/03, 245/02,
146/16, 146/22, 146/24,	293/25, 324/08, 347/12
...aşan 1.tembel, miskin, haylaz.	212/08, 289/08, 295/17
147/03, 147/05, 147/06	...+mu 29/04
.... 32/02, 200/15, 205/21,	...aşla- kaşımak
...+niñ 146/04, 146/08,	...-p 110/06, 270/12
146/22, 146/24, 147/05	...aş...a benek, pul
...+ni 147/03, 147/06	 58/17, 156/02, 210/23,
...as...an ağaç veya kamıştan	231/24, 295/22
yapılmış buhar kazanı;	...aşsa...li... 1.cimrilik, hasislik.
ağaçtan yapılmış buhar	2.kurnazlık.
tenceresi	...+ta 363/13
...+ni 5/18	...at kat
...asma... pişirilmiş sütün	 56/09, 127/22, 236/15,
kazana yapışmış kısmı	376/22, 401/17
.... 70/11, 425/21	
...+...a 70/12	
...asra... kabuk(ğu)	
.... 394/24	
...asap(a.) kasap	
...+...a 192/13, 346/20	
...aş kaş	
.... 33/16, 35/21, 95/20,	
136/08, 216/02, 277/19,	
323/13	
...+tikiler 58/18, 58/21	
...+liri 86/08, 111/15, 248/13,	

...+mu 127/22, 236/15,
376/22,

401/17

...at- donmak, buz kesilmek,
sertleşmek

...-ti 70/01, 109/22

...-...an 179/11

...atar sıra, dizi

... 423/19, 423/19

...+da 270/09, 410/20

...+ida 130/16

...atarli... gibi, yanısıra

... 135/13, 143/14, 167/05, 167/10,

214/26, 215/02, 264/02, 408/07

...+lar 210/23, 217/01,
233/03,

262/08

...+larmu 212/23

...+larni 217/06

...atilañçili... ciddi ve mühim durum

... 42/05, 43/02

...atilli... (a.u.) katillik

... 191/22

...atira- koşmak, hızlı yürümek

...-p 116/04

...atlam kat, tabaka

...+ida(...atlim) 48/21

...+idin(...atlim) 44/08

...+liridin 395/25

...atlan- üst üste gelmek; üst üste yığılmak

...-ğan 138/11, 237/01

...-ğandek 122/19

...atli... katlanmış, katlı

... 13/15

...atma zayıf

... 2/18

...atmu...at üst üste

... 175/20

...atnaş ulaşım

... 4/03

...atnaş- 1.katılmak, iştirak etmek.

2.beraber katılmak

...-tim 147/09

...-ti 67/18, 131/11, 150/03, 176/24,

212/23

...-...an 150/19, 197/14, 426/16

...-...anniñ 129/20

...-midi 346/01

....-maytti 161/15	415/06, 415/25, 416/12, 419/24
....-mamduk 341/14	+mu 83/25
....-may 346/03	...atur- sertleşmek, çalışmak, çalıştırmak baş-
...atni- katılmak, iştirak etmek	di(kafa çalıştırmak) 180/10
....-şatti 129/18	-idiğan 350/09
...atniş ulaşım	baş-idiğan(kafa çalıştırmak)
....+imiz 341/15	367/01
...atniş- 1.katılmak, iştirak etmek.	-up 52/08, 114/10
2.beraber katılmak	baş-up(kafa çalıştırmak) 297/17,
....-ip 50/26, 62/08, 147/09	339/12, 348/19
...atniş katılma, iştirak etme	...ava- havlamak, ürümek
.... 22/05	-p 330/08
....+iñizğa 272/11	...ava...hani(r.f.) meyhane
...at...an kurumuş, sertleşmiş,	+ğa 125/11, 275/16, 275/17
bayatlamış	+din 276/01
.... 128/18	...avi ağız
...atti... katı, sert	+si 258/10
.... 13/05, 15/04, 16/14, 16/24,	...avi- havlamak, ürümek
16/25, 20/20, 26/22, 42/19,	5/06, 255/14
46/23, 49/02, 50/26, 54/13,	-gan 255/04, 25
58/16, 60/22, 61/09, 62/11,	-yalaydu 67/01
63/18, 66/23, 68/04, 70/24,	-yalisa 67/01
183/10, 184/13, 184/18,	174/18, 175/17, 180/08,
77/07, 82/17, 82/10, 89/09,	253/21, 261/24, 282/26,
100/12, 104/16, 190/26,	283/03, 283/04, 283/13,
127/24, 205/25, 218/03, 220/05,	302/17, 315/24, 335/07,
122/05, 123/10, 125/02,	344/16, 350/08, 350/20,
130/13, 132/14, 134/13,	362/03, 368/09, 369/17,
140/24, 140/25, 143/13,	370/01, 373/06, 376/13,
143/15, 148/10, 155/02,	
156/01, 157/24, 172/23,	
378/07, 378/08, 378/10,	
379/11, 391/20, 395/03,	

...ay- dönmek

....-ğan 381/02

...aya...larğı hangi tarafa, nereye

...+dur 396/05

...aya.....a nereye?

...+...a 162/08

...ayaş akraba, yakın akraba

....+niñ 397/04

...ayçi makas, sındı

...+sini 326/14

...ayda nerede?

.... 203/24

...aydi nerede?

....+din 143/16

...aydur- döndürmek

....-uvetti 244/20

...ayğu kaygı, hasret, dert

.... 80/24, 81/26, 104/09, 195/18,

307/09, 315/06, 320/25, 320/26,

338/15, 346/20, 376/17, 405/14,

424/10

.... bilen 80/15, 392/19

....+ni 393/07

....+ğa 334/07, 348/01

...+din 339/21	...ayma...li... kaymaklı
...+si 262/08	... 299/22
...ayğur- kaygılanmak	...ayna- kaynamak, coşmak
...-imen 406/05	...-p 284/20, 304/16, 364/25,
...-imiz 80/10	400/01
...-up 77/21, 274/26	k.-p ket- 36/14
...-upmu 49/02	...-p ...al- 428/03
...-ğanlar 352/18	...-p sözleş ket- 273/03
...-may 80/21	...-vat...an 158/13, 179/18,
...-maymen 406/03	316/18
...ayğuruş kaygılanma	...-vergeçke 316/20
... 72/12, 81/13	...-versun 306/09, 306/16
...ayıl boyun eğmek, kabul etmek, razı olmak	...-yli 306/16
... bol- 9/20, 12/12, 30/22,	...ayna... kaynamış, sıcak
32/08, 90/03, 121/12, 137/16,	... 126/18, 173/02
204/02, 210/15, 211/22,	...ayna...su kaynak, sıcak su
250/17, 270/05, 311/13,	... 5/05, 116/17
313/06, 327/12, 366/02	...aynam girdap
... ..il- 425/18	
...ayilli... boyun eğme, razılık	
... 215/23	
... bilen 42/24, 150/20	
...+i bilen 292/06	
...ayım kıyamet	
...+dek 320/03	

				110/05, 114/14, 137/14, 138/12, 138/19, 153/18, 166/08, 168/18, 184/16, 185/15, 187/18, 187/22, 231/11, 248/14, 271/13, 271/22, 272/01, 273/24, 314/03, 319/18, 336/04, 340/02, 350/17, 368/17, 374/21, 387/15, 414/13, 414/14, 416/17, 417/07, 420/10, 420/20
... 24/04, 280/17, 331/07, 424/18	...aysi	hangisi?		
...+ğa 396/06	...			
...aynam-taş...inli...	aşırı	öfeke	ve kızgınlık	
... 399/03	...+dur	206/14		
...+...a 240/25	...+niñ	48/23, 48/24		
...+iniñ(...aynim) 352/12	...+ni	168/15, 280/02		
...aynaş kaynama	...+ñ	46/19		
...+lar 212/14	...+si	287/10		
...ayni- kaynamak	...+siniñ	67/07		
...-di 201/06	...+sini	98/09		
...-ğili 306/11	...+sida	98/09		
...-sa 201/05, 306/06	...+iñlar	268/18		
...aynit- kaynatmak				
...-ip 322/08				
...-ivat...an 304/22				
...ayri- açmak,	doğrultmak,	bir		
	yana çekmek,			
bükmek				
...-p 30/26, 174/21				
...ayril- dönmek, çevrilmek, dönülmek				
...-di 21/26				
...-ay 105/14				
...-ip 24/26, 80/18, 92/02, 131/02,				
160/05				
...-ip ket- 228/10				
...-ividi 415/13				

...aysibir	bazı bir		32/12, 99/24, 99/24,
....	110/11, 111/07, 113/17,		355/02, 359/16, 372/23
....	328/08, 328/08, 356/09/21, 164/07,		355/02, 359/16, 372/23
....	176/21, 188/16, 243/23,		355/02, 359/16, 372/23
...ayt- dönme,	geri dönme, geri dönme, geri dönme,		355/02, 359/16, 372/23
....-ti	15/19, 21/19, 106/15,		95/01, 95/11, 112/24,
....	197/09		133/04, 258/07, 263/25,
....-tiñiz	53/07		264/08, 345/10, 362/05
....-iptu	329/24		aytilan- tekrarlanmak
....-idu	190/15		-maydu 355/05
....-ayli	21/06, 256/06		aytiş dönme, geri dönme
....-ip	5/17, 60/13, 171/07,		39/24
....	281/26, 305/07, 336/05		+...a 56/13, 232/02
....-ip çi...	40/23, 189/18		+imda 385/09
....-ip kel-	11/07, 11/08, 27/08,		
....	41/05, 42/08, 53/12, 90/10,		
....	99/16, 145/06, 149/08,		
....	331/09, 410/24, 410/24, 1163/13, 317/22,		
....-ip kel-	10/25, 28/11, 98/26,		
....	164/17		
....-...içe	105/01		
....-...an	119/21, 331/08,		
....	392/17		
....-...andek	206/10		
....-...anda	202/18		
....-ma...çi	33/01, 92/21		
....-midi	332/18		
....-alaytti	232/14		
...ayta	tekrar, yine		

...aytur-	geri çevirmek,	Oaza...çe	kazakça, kazak türkçesi
döndürmek		 123/24	
....-up	116/10, 120/09,	...azi	kadı, şeyhülislam, yargıç, hakim
	189/04,	 285/22	
304/15		...azni...	kiler
....-uvétildi	109/21	+iğa	99/05
....-idiken	182/15	...ebih(a.)	çirkin, adi, iğrenç, alçak
....-midi	128/22	 180/05, 351/17	
...ayturuş	geri çevirme, döndürme	...ebr(a.)	mezar
....+ini	46/17, 302/15	 92/04	
...az-	kazmak	+ige	92/03
....-ma...çi bol-	382/26	...ebre	kabir, mezar
.... -ğili	346/02, 377/03	 88/20, 90/13, 90/18, 92/06,	
...aza(a.)	kaza	92/10, 92/13	
.... -yi kedir(kaza ve kader)	319/24	 bilen	88/26, 92/05
....+liri	124/08	...ebri	kabir, mezar
...azan	kazan	+si	88/20, 88/26, 92/20
.... 179/19		+si bilen	89/21
....+niñ	39/18	+sini	90/15
....+ğa	158/13, 382/05	...ebristanli...(a.u.)	mezarlık
....+da	179/18		
....+diki	382/02		
...azan-	kazanmak		
....-ğan	265/06		
Oaza...	Kazak (bir türk boyunun adı)		
.... 88/05			

.... 92/11	235/26
....+...a 90/10, 92/02	...edim(a.) kadim, eski
....+tin 90/20	 92/21, 93/01, 399/20
...edd(a.) boy duruş	+din 339/07
....+i 1/12, 7/25, 23/01,	...edimiy(a.) eskiye ait, eski
107/14, 247/18	 193/21
....+ige 90/25	...edimki(a.u.) kadimki, eski
...edeh(a.) kadeh	 220/05, 271/18, 273/07,
.... 200/12	273/22, 390/03
....+ni 9/07	...edinas(a.f.) kıymet bilir
...edem(a.) kadem, adım	 4/22, 28/16, 34/10, 36/15,
.... 1/16, 18/05, 79/16, 86/25,	52/16, 56/09, 84/23
91/26, 92/01, 109/16, 139/12,	+lardek 300/11
141/09, 172/22, 331/17,	...edir(a.) kadr, değer
331/18, 344/14, 375/16,	 96/25, 195/08, 221/09,
382/25, 429/06	319/24, 388/19, 404/17
.... bilen 101/24, 172/22	+ige 151/16
....+mu 331/18	...edirle-(a.u.) değer vermek
....+ni 344/15, 408/09	-yttim 405/08
....+ler bilen 33/08, 78/09,	
96/20, 139/22, 227/03	
....+lerniñ 9/06	
....+liri 1/12	
....+lirini 267/19	
...eder(a.) kadar	
.... 112/25, 112/25, 235/26,	

...-ytti 399/22	...+lerni 138/11, 143/06
...edirlik(a.u.) değerli	...+lirini 173/06, 316/24
... 42/15, 429/05	...+lirige 139/23
...edirsiz(a.u.) değersiz	...eh-keh tahlidi ses, kahkaha sesi
... 43/21, 383/24	... 204/03
...edr(a.) kadr, değer	...ehetçilik(a.u.) kuraklık, açlık,
...+i 143/15	yoksulluk, sıkıntı
...eğiz kağıt	... 184/18, 184/21, 184/25, 184/26
... 13/12, 47/25, 273/07, 275/14,	...ehr(a.) hiddet, öfke, gazap,
288/04, 295/10	kızgınlık
... bilen 421/15	... 158/10
...+ni 46/16, 134/15,	...+ige 56/09, 401/08
135/02,	...ehriman(a.f.) kahraman
140/04, 303/04,	... 214/16, 400/26
311/05méhir,	...+nin 63/08
311/06, 311/22, 311/24, 406/19	...+lar 171/18
...+ge 72/21, 124/12,	...+larni 217/25
157/16,	...+liriğa 42/02, 214/15
214/10, 403/20, 421/14	...ehve(a.) kahve
...+diki 312/01	... 74/02
...+i(...eğiz) 134/17	...elb(a.) kalp, yürek
...+ini(...eğiz) 2/16, 13/19	... 64/21, 101/03, 123/19, 204/09
...+ige(...eğiz) 387/20	
...+ler 138/12, 267/16	
...+ler bilen 138/23	
...+lerniñ 141/15	

...+im 133/15, 405/09	...elemturaç(a.u.)	açılıp kapanan bıçak
...+immu 404/02	...+liri bilen 138/19	
...+imni 80/26	...eley kalay, sac,teneke	
...+imde 308/03	... 4/13, 8/26, 10/13, 25/02, 306/12	
...+iñiz 101/05	...emetlik(a.u.) boylu	
...+iñizniñ 103/26	... 108/04	
...+iñizni 81/07, 81/08	...ent(a.) şeker	
...+i 113/19, 131/04, 133/21,	... 389/06	
245/15, 328/11, 388/11,	...+ini 206/13	
392/22, 399/26	...epes(a.) kafes	
...+i bilen 140/20, 208/13	... 26/08, 59/18	
...+iniñ 19/03, 144/11,	...+niñ 59/19, 59/21	
262/05, 330/02, 342/21,	...+ke 59/12, 59/17	
395/25	...epez(a.) kafes	
...+ini 19/04, 19/06, 83/04,	...+ge 108/12	
90/13, 105/12, 109/19,	...erellik müddetli, süreli	
115/19, 126/12, 253/19,	... 14/06	
262/26, 291/13, 351/12,	...erz(a.) borç	
407/22	... 3/22	
...+ige 18/03, 58/05, 91/09,	...esem(a.) yemin	
108/08, 150/14, 406/25	... 293/07, 326/10	
...+ide 34/16, 87/12, 93/03,		
133/04, 135/06, 142/17,	... iç-(yemin etmek, and içmek)	
144/06, 204/11, 233/04,	388/21	
325/07, 327/18, 338/11,	...+idiki 48/25, 107/03,	
369/25, 388/08, 399/21,	108/03, 126/17, 128/24,	
406/18, 406/22, 424/16	141/10, 236/12, 307/17,	

424/10	+ler bilen 18/18
....+idin 19/13, 220/12,	+lermu 19/02
310/23, 327/11	+liri 351/11
....+imizni 263/20	+lirige 137/12
...elem(a.) kalem	...eside(a.) kaside
.... 69/24, 134/18, 225/05,	 18/18
238/09, 262/06, 295/10,	+si(...esidi) 74/12
297/04, 305/02, 378/03,	...esir saray
429/02	+lerde 91/01
....+ni 96/13, 139/01, 139/06,	...esten(a.) kasıtlı olarak
421/15	 185/18, 253/02, 294/04, 314/10,
....+iñiz bilen(...elim) 135/04	420/20
....+i(...elim)315/08	Oeş...er Kaşkar, bir şehir ismi
....+ini(...elim) 139/02	+niñ 217/02
....+idin(...elim) 236/09	+ge 124/01
	+i 220/10
	...et'iy(a.) kesin
	 55/22, 57/16, 97/26, 241/07,
	290/15, 357/01
	...et'iylik(a.u.) kesinlik, kararlılık

.... 159/25	+i 55/01
.... bilen 56/17, 107/01	...eyser 1.inatçı, direngen. 2. sebatkar,
....+imizdin 243/22	ısrarlı.
...etre(a.) damla	 29/26, 53/19, 107/26,
.... 195/17, 369/24	125/05, 162/19, 210/15,
...evet 1.kat, tabaka. 2. çok.	235/07, 405/26
.... 119/26, 246/15, 369/17,	il- 214/16
423/19, 423/19	...eyserane inatçılıkla, ısrarla
....+ke 246/18	 392/03
....+ide(...evit) 72/19	...eyserlik direngenlik,
....+idiki(...evit) 72/19	sabatkarlık
22/02, 246/15	 bilen 162/12, 176/04,
....+idin(...evit) 72/19	235/01, 236/05
49/19	...éç- kaçmak
...evetlik katlı	-iñ 356/09, 356/11
.... 1/17, 14/17, 78/11, 187/19,	-iñlar 178/20, 178/20
300/05, 323/11	-ip 114/22, 160/12, 188/14,
...eyerde nerede?	396/05
.... 216/14	-ip ket-105/03, 237/13
...eyerdin nereden?	
.... 71/03	
...eyerge nereye?	
.... 71/03	
...eyerdindur neredendir?	
.... 133/08, 183/07	
...eyér hangi yer, neresi?	

...-ip k��t- 37/14	171/25, 222/05, 270/23, 317/14,
...-ip y��r- 250/09	354/18
...-ipsiz��u 237/04	...-ip tur- 423/12
...-iptu 37/03, 40/08,	kirpiklirini t��z t��z ...��...-(g��z
123/08,	kırpma) 34/03, 142/13, 258/01
317/11	...anat ...��...- (kanat ��ırpma) 87/13
...���i katır	...��...il- kakılmak, ��akılmak, itilmek,
... 304/19	dışlanmak
...���iş ka��ma, ka��ış	...-ip 23/18
... 36/09, 47/06, 53/02,	...-ip ket- 183/10
53/05,	...-��an 68/09
231/15	...��...inda- silkelemek
...+ni��u 232/01	...-p 20/21, 171/19, 226/01
...+i bilen 37/10	...��...irla- kıkırdayarak g��lmek
...���ir a��mak, aptal, savsak	...-p 370/19
... 84/13, 121/06, 121/10	...��...it- kakmak, ittirmek
...+dek 84/01	...-ip 302/09
...+i 121/06	...��...iştur- silkerek ��ıkarmak
...���iş ka��ış, ka��ma	...-up 183/06
...+ni��u 232/01	...��l- kalmak
...��dimki(a.) kadim,	...-ivatimen 31/10, 77/08
eski	...-ivatisen 159/14
... 220/06	
...+ler 220/02	
...��...- ��akmak, kakmak, vurmak	
...-ip 23/23, 52/24, 56/19, 118/17,	

....-ivatidu 301/15	+idin 219/11, 266/15, 343/11
....-iştı 163/01, 186/03, ...éliš-	(uniñdin ...élišmaytti) ondan eksik değıl
213/12, 247/03, 248/07,	-maytti 49/11
254/16, 275/07, 393/25,	...éni hadi, haydi, hani
401/04, 401/13 tas-iştı	 9/09, 9/14, 45/17, 46/08, 56/18,
....-iñlar 277/14	70/07, 70/07, 120/08, 121/23,
218/11-ip 45/22, 145/12, 184/21,	139/21, 151/04, 173/03, 200/21,
326/08	201/02, 206/19, 217/16, 228/06,
bolup-ip 219/10	242/25, 267/17, 268/18, 275/11,
körüp-ip 362/02	282/22, 308/21, 316/21, 317/04,
tas-ip (az kalmak) 380/03 uçrışıp-	+ni 231/18
ip 14/14	+tin 262/25
....-ipida 273/06	+im 14/21
....-iverdi 212/14, 1464/14, 103/09, 176/11,	+iñ 118/06
181/11, 181/12, 236/19,	267/25, 336/15, 337/05
....-ivéridu 75/23, 365/23	+imu 127/17
....-ivérisen 121/10	+ini 34/13, 288/15
...élin kalın	+inimu 352/10
.... 50/19, 56/16, 72/21,	+igimu 72/25
281/15, 323/25, 423/18, 123/07, 1232/11, 275/09,	
...+ ra... 35/18	
...élin- kalınmak, kalmak, geçişsiz	
fiil eki	
....-di 163/09	
...élip kalıp	
....+...a 372/03	
...éliplaş-	kalıplaşmak, kalıba
dökülmek	
....-...an 119/17	
...éliš kalma	
.... 57/06, 240/10, 365/17	
.... bilen 63/06	

319/08, 333/19, 344/22, 347/25,
378/18, 386/22, 389/04, 389/08,
414/20, 415/10, 416/16, 417/01,
419/09

...éni... koyu

.... 386/09

...ép kap

....+idin 419/20

....+iğa 277/26

...ép...al- kalmak

....-may 327/16

...éri yaşlı

.... 57/22, 95/03, 123/13, 144/19,

162/15, 187/24, 210/09, 232/19,

...érili... yaşlılık

.... 377/09

...érin karın

....+lirini 381/12

...érindaş kardeş

....+liri 44/03

....+lirimizniñ 159/23

....+tin 68/14

...érindaş kurşun kalem, boya

kalemi

....+ni 223/14

...ériş- inat etmek, aksilik yapmak

....-ip 319/13

....-...andek 4/04, 347/12, 373/10

...ériştur- inatçılık etmek, aksilik etmek

....-up 216/11

...éş yan, yöre

264/10, 275/19, 328/20

...éri- yaşlanmak

....-p 71/09, 301/13, 352/09

....-ken 264/16

....+iñğa 233/09	+din 312/18
...éti arası (metinde hiç üzerine alınmadı, laf ona tesir etmedi anlamında kullanılmıştır)	+...i 55/24, 57/20, 58/07, 63/02, 63/03, 63/05, 130/14, 156/22, 265/16, 267/25, 268/07, 272/05, 318/11, 329/13, 354/09, 359/13, 366/22, 403/22, 425/02
....+ğimu kirip çi...midi 380/06	
...ét- karışmak, bakmak	
....-ip 16/01, 17/14, 18/11, 19/03, 19/14, 21/21, 24/25, 25/23, 230/05 28/24, 44/08, 51/19, 53/09, 56/12, 62/08, 62/10, 62/25, 64/01, 67/15, 71/12, 72/25, 74/23, 87/20, 87/24, 90/01, 92/04, 93/01, 96/12, 105/25, 109/19, 111/18, 118/06, 120/26, 131/21, 132/05, 132/14, 136/18, 136/22, 142/05	...étimli... sıradaki
....-ip oltur- 267/08	 62/22, 62/23, 140/19, 242/15, 349/19, 359/14
....-ip tur- 62/04, 93/01, 96/12, 105/25, 109/19, 111/18, 118/06, 120/26, 131/21, 132/05, 132/14, 136/18, 136/22, 142/05	...éti... yoğurt
...éti (gü) (éti) taç yaprağı 149/17, 150/10, 182/12, 188/03, 188/17, 226/08, 226/16, 232/12, 234/26, 251/05, 252/13, 258/25, 261/05, 261/07, 272/25, 286/11, 287/14, 296/21, 297/17, 298/22, 300/19, 313/10, 315/26, 328/17, 329/16, 330/06, 345/11, 354/11, 356/01, 360/18, 362/01, 362/18, 365/01, 373/19, 395/03, 396/02, 396/11, 399/03, 403/21, 404/13, 407/07, 411/19, 418/16, 420/25, 421/01, 426/02, 428/05	+ni 299/07
gül+dek 13/14	+nimu 386/23
...étiğ kat 261/07, 272/25, 286/11, 287/14, 296/21, 297/17, 298/22, 300/19, 313/10, 315/26, 328/17, 329/16, 330/06, 345/11, 354/11, 356/01, 360/18, 362/01, 362/18, 365/01, 373/19, 395/03, 396/02, 396/11, 399/03, 403/21, 404/13, 407/07, 411/19, 418/16, 420/25, 421/01, 426/02, 428/05	...étir...in- kendini bir işe tamamıyla vermek, dikkat etmek
....+iğa 403/17	-ip 155/19
....+iğimu 131/15	...étiş- karışmak
...étim defa 362/18	-ip 161/13, 359/21
.... 3/19, 120/09, 132/14, 404/13, 411/19, 418/16, 420/25, 421/01, 426/02, 428/05	...évít kat
....+la 71/12	+idiki 340/14
....+mu 184/09, 198/22, 353/16	...éy- dönmek
....+ğa 9/19	-diğandek 378/19
	-ip 12/06, 162/13
	...éyin zor, güç
	 28/26
	...éyinçili... zorluk, güçlük, karmaşıklık
	 180/20

....+lar 30/08

...éz- kazmak, çıkarmak

....-ip 274/09

...ézivélin- kazıp çıkarılmak,
kazılmak

....-ğan 382/14

...i-çu yaygara (taklidi ses)

.... bilen 94/09

....+liri bilen 92/23, 94/19

....+lar 202/23

...içi... gıdık

....+ini 293/13

...içiş- kaşınmak, kaşımak

....-idiğan 110/05

...iğ gübre

.... 32/04

...i...as yaygara, gürültü

.... 2/02

...il kıl

.... 379/17

295/02, 355/09, 379/07,
410/18
....+çe (zerre kadar) 153/09,
....+idın 137/08
yapmak, etmek, kılmak
....-ivatimen 218/06, 412/21,
....il- 425/20
....-ivatisen 159/05, 283/15
....-ivatisiz 300/18
....-ivatidu 243/16, 263/02,
387/11
....-ivatisiler 47/13, 419/01 hücum-
ma...ta 192/03 devam-ma...ta
274/25
....-arsen 174/06
....-armiz 334/15
....-dim 190/25, 207/16,
249/11, 261/19, 351/15,
....-dimki 150/11, 192/16
389/20, ...-diñ 207/10, 410/16, 404/20,
....-di 2/04, 6/02, 8/19, 8/21,
404/24, 405/16, 9/23, 9/24, 11/02,
11/20, 21/11, 22/12, 26/18,
27/17, 30/12, 32/13, 33/13,
38/11, 39/09, 40/11, 40/26,
43/13, 48/05, 51/17, 55/21,
59/17, 63/18, 69/23, 74/02,
96/22, 97/10, 97/18, 102/08, 23, 84/02,
80/23, 90/102/97/14, 102/13,
104/04, 105/18, 105/25,
107/02, 108/17, 116/13,
128/17, 135/03, 144/23,
148/21, 154/24, 157/21,
162/17, 162/25, 167/11,
171/24, 172/16, 174/19,
175/06, 175/21, 178/09,
180/13, 185/07, 187/04,
205/17, 216/03, 218/16,
219/14, 220/19, 229/16,
229/26, 231/04, 231/17,
236/13, 244/24, 248/20,
248/25, 249/21, 257/17,

268/08, 269/01, 270/05, 273/13,
276/13, 286/22, 298/07, 306/19,
313/10, 314/10, 315/24, 316/22,
358/14, 259/06, 261/22, 261/22,
318/01, 319/20, 326/19, 327/08,
332/12, 341/01, 343/24, 347/17,
351/12, 355/01, 356/02, 356/04,
356/06, 363/11, 363/14, 366/16,
368/04, 373/07, 374/14, 376/19,
379/02, 383/20, 387/16, 389/19,
391/03, 393/18, 406/22, 407/01,
407/22, 423/12, 430/06
....-diki 58/01, 123/11
....-dila 55/21
....-du... 287/23, 291/02, 328/14
....-iști 87/02, 213/05, 252/24
....-ipsen+(...ipsen) 192/22, 261/14
....-iptu+(...iptu) 44/14, 80/03,
237/16, 326/09, 375/08
....-iptu+(...iptu) 219/17, 160/19,
160/20, 177/19, 195/22, 213/10,
227/17, 228/01, 228/01, 246/04,
248/21, 270/21, 324/16, 358/03,
338/12, 332/04, 67/06, 75/25, 83/17,
....-imenki 38/23, 293/07
....-isen 148/19, 174/06, 282/03
....-isina 25/19
....-isiz 129/10, 268/04, 272/15,
....-amsiz 330/13
....-amdu 261/15
....-idu 18/07, 21/08, 25/14, 30/05,
40/02, 55/15, 80/09, 97/01, 97/03,
105/20, 108/15, 130/18, 142/12,
146/05, 147/07, 152/05, 177/16,
209/12, 218/04, 230/01, 232/03,
240/05, 240/12, 243/10, 245/08,
262/26, 266/24, 290/16, 297/05,
300/22, 300/23, 308/02, 313/06,
314/01, 320/16, 330/04, 350/03,
359/04, 372/15, 397/12, 411/07,
417/23, 421/12, 422/04, 427/06
....-iduğu 386/13

....imiz 163/25, 175/22, 175/22, 182/08, 263/25, 334/15, 361/05, 409/14	155/11, 163/11, 166/22, 167/26, 168/22, 169/10, 171/07, 172/11, 173/07, 174/01, 176/18, 177/17,
....-ma...çimen 428/06	183/14, 188/10, 190/13, 190/26,
....-ma...çi 78/13, 143/23, 172/25, 199/11, 208/05, 273/09, 413/20, 416/04	201/03, 201/10, 216/07, 219/26, 220/02, 221/21, 222/01, 224/02, ~~224/11, 224/05, 225/02, 230/04,~~ 235/06, 235/18, 237/10, 241/19, 244/06, 245/09, 246/01, 251/05, 252/03, 256/22, 261/01, 261/06, 264/02, 264/06, 264/24, 267/03, 267/18, 269/09, 274/07, 275/22, 276/04, 278/20, 279/21, 280/13, 284/11, 284/19, 286/10, 289/21, 290/05, 291/23, 293/17, 296/04, 300/06, 302/12, 302/16, 309/13, 314/04, 315/12, 315/20, 316/02, 318/18, 321/05, 324/26, 328/19, 328/22, 328/25, 333/20, 342/22, 343/13, 347/15, 354/04, 354/10, 355/02, 355/19, 355/22, 358/21, 364/26, 365/02, 368/02, 369/11, 369/25, 370/03, 372/18, 374/08, 381/09, 385/19, 388/20, 389/21,
....-ma...çimu 94/18	
....-ay 32/16, 409/20, 425/13	
....! 149/12, 306/07, 339/09, 344/19, 363/19	
....!-e 121/17	
....-ğın 201/24 k.-iñ 45/14	
....-aylı 6/09, 290/01	
....-iñ 53/25, 103/23, 170/04, 283/10, 409/21	
....-iñla 333/19	
....-iñlar 46/09, 325/17, 391/17	
....-sam 374/20	
....-sañ 374/08	
....-sañmu 121/09	
....-sa 111/03, 160/04, 22/17, 87/03, 319/24, 354/02, 410/12, 418/09	408/19, 411/15, 411/18, 412/23, 414/23, 415/14, 417/19, 420/09, 420/21, 424/18, 425/18, 426/24, ...-siñiz 103/25, 228/07
....-simu 7/15, 155/16, 235/22, 343/18, 368/11, 393/11, 418/19	-sa... 27/18, 249/01
17/09, 19/12, 19/19, 20/01, 22/01, 25/02, 28/10, 28/22,	-ip 5/05, 6/25, 10/21, 12/20,

427/14

....-ip ber-408/06

....-ip bér- 273/08

....-ip bol- 370/09, 377/21

....-ip kel- 405/12

....-ip ket- 39/26, 150/20, 412/24

....-ip két- 272/23, 329/11

....-ip körsit- 214/16, 247/20,

315/04, 372/16

....-ip ...al- 103/01, 318/08, 327/13,

360/08

....-ip ...oy- 13/09, 20/07, 29/02,

29/03, 44/21, 103/09, 104/14,

121/25, 122/22, 125/17, 181/11,

222/07, 255/21, 264/26, 329/03,

351/09, 351/17, 356/21, 360/15,

366/22, 370/11, 375/01, 398/21,

407/14, 416/15, 426/21

....-ip	tur-	61/09, 118/13,	272/21, 292/12, 320/10, 351/17,
126/21,	223/06,	284/11,	354/13, 368/11, 377/22
338/13, 361/21, 374/17			-ğanğa 396/15
....-ip	yür-	37/08, 158/15,	-ğanlar 352/18
179/08,	274/10,	304/12,	-ğiniñ 25/07
332/18, 413/08, 425/17			-ğiniñiz 172/20, 237/03
....-ipla 54/25, 275/22, 290/06			-ğiniñizni 414/12
....-ipmu	184/23,	185/18,	-ğini 64/05, 211/10, 368/09
372/01, 405/16			-ğinini 94/13
....-ğanda 9/22, 58/14, 66/24,			-ğanliriñni 421/14
74/11, 194/12, 222/19,			-ğuçı 1/05, 219/17, 381/01
326/03, 391/09, 249/18, 262/10,			-ğanli...iñniñ 253/04
277/19, 303/08, 342/16,			-ğanli...i 152/09
....-ğili 63/23, 92/17, 207/19,			-ğanli...imu 408/13
....-ğandin keyin 110/08,			-ğanli...idin 250/22
228/23, 274/03, 302/15			-ğanli...iñlardin 219/22
....-mastin 386/07			-ğudek 7/03, 107/26, 124/22,
....-may 131/01, 246/01, 187/08,			124/23, 222/13, 333/21
205/05, 237/15, 328/19,			-ğum 328/06
330/10			-ğusi 59/15, 252/04
....-mayla 243/07			-ğusimu 199/08
			-idiğan 47/21, 51/15, 55/14,
			62/16, 75/20, 75/21, 84/13, 94/05,
....-ğan 14/09, 19/11, 19/16,			103/05, 106/11, 116/02, 129/08,
26/13, 32/25, 41/16, 42/03,			142/24, 143/25, 144/01, 166/24,
54/16, 55/20, 58/10, 64/05,			181/23, 228/25, 361/14, 363/16,
67/21, 76/22, 81/22, 91/23,			377/21, 380/04, 400/04, 401/23,
97/02, 119/18, 128/16,			414/05, 426/25, 427/11

129/02, 147/15,	151/20,	-idiğanni 83/17, 125/04, 409/10
158/11, 160/02,	163/10,	
163/21, 194/11,	213/03,	-idiğanğa 159/18
216/22, 218/19,	218/22,	
235/02, 236/04,	249/25,	-idiğini 289/05
255/06, 259/01,	263/16,	
270/20, 272/02,	273/20,	-idiğanli...ini 216/05
285/04, 288/13,	291/16,	
303/04, 316/16,	318/21,	-idiken 123/20, 145/03, 333/12,
319/12, 355/08,	358/19,	
362/16, 363/07,	363/09,	349/08
368/08, 368/12,	369/11,	
373/09, 376/18,	376/19,	-mişiğa 345/08
380/07, 389/16,	391/20,	-vatsam 274/02
410/25, 416/20		
....-ğandek	17/14, 35/08,	-attim 272/08, 404/26, 423/20
36/21, 84/20, 90/07, 95/18,		
102/17, 117/18, 120/03,		-attiñ 120/09, 328/19
120/24, 137/21, 224/11,		-attiñizğu 105/24

....-misa... 27/20, 175/17, 334/22

....-atti 6/05, 29/09, 31/21,
393/04, 393/05, 41/08, 48/14, 49/14,
50/15, 51/09, 51/17, 58/18,

....-attiñlar 79/16, 72/24, 79/01, 88/01,
105/07, 110/04,

....-ışatti 161/17, 268/08, 130/09,
130/13, 134/10, 139/09,

....-aytti 250/24, 165/12, 170/13, 184/13,
186/10, 199/08, 199/22,

....-amdimen 83/03, 225/13, 246/17, 253/17,
260/08, 263/21, 310/02,

....-ğanidi 317/23, 335/14, 338/14,
8/11, 12/26, 19/18, 346/07, 353/18, 356/13,

60/01, 372/11, 388/06, 391/09,
138/16, 140/24,

152/04, 187/07, 202/10,

231/08, 235/09, 295/24,

296/04, 296/06, 337/14,

338/12, 342/23

....-ğaniken 226/12

....-iptiken+(...iptiken) 263/15

....-mas 207/13

....-midim 257/24, 26/15, 83/10, 88/08,
141/04, 145/16, 164/07,

....-midiñiz 153/02, 339/20, 372/22,
373/05, 389/20, 403/03,
403/05, 410/18, 413/09

....-mamsen 315/02

....-mamsiz 153/18, 389/15

....-maymen 121/19, 258/17,

349/11

....-maysizğu 98/19

....-maydu 11/10, 119/06,

310/19, 314/25

....-ma 47/03, 55/25, 58/19,

....-mañ 17/04, 18/01, 130/14,
140/04, 243/04, 259/04, 350/12,
350/17

....-mañlar 391/11 209/16,

....-mayli 37/17, 350/19

....-misañ 90/04, 416/20, 317/07,

....-misa 113/09, 169/14
374/03,

....-mıgan 416/19, 417/09, 417/14, 318/22,
347/22, 427/16

....-mıgandek 30/16, 114/20, 117/05,
131/14, 243/09

....-vatmamdu 273/26

....-midiğan 62/17
-maydiğan 130/02, 353/10,
 404/01, 420/04
-maydiken 404/07
-masli.....a 326/10
-masli....ini 379/14
-maytti 114/09, 179/26, 200/06,
 215/26, 253/16, 380/07, 383/23
-miğanidi 62/07
-miğanli....idin 23/13
-maptikenmen 139/18
-alaysiz 227/16
-alaydu 104/01, 316/15, 320/19,
 320/26, 321/01, 418/19
-alisanla 220/07
-aliğan 355/02
-alaydiğansiz 246/03
-alaydiğanli....iğa 224/06
-almapsiz 272/05
-almaymen 349/23
-almaysiz 153/21
-almaydu 266/21, 363/24, 426/22
-almaymiz 391/18
-almidim 63/13, 405/13
-almidiñiz 63/15
-almidi 47/16, 73/04, 176/22,

332/07

....-almisiñiz 97/22

....-almas 121/25, 122/01

....-almay 113/04, 350/22, 415/16

....-almiğan 393/14

....-almaytti 56/05, 335/10, 344/08

...ilival- kılmak,	yapabilmek,	+ni 421/02
edebilmek		+niñ 421/04
....-dim 328/12		...iliç kılıç
....-di 46/11, 208/04, 312/19		... bilen 405/25
....-idu 135/19		+ni 158/05
....-sa 237/18, 418/19		+iñni 118/08
....-ğinini 122/12		...ilin- işlenmek, yapılmak
....-atti 286/06		-di 146/02, 156/10, 191/24,
....-ğanidi 78/19		192/13, 197/06, 285/25,
...ilivat- kılmak, yapmak, etmek		324/13
....-...an 14/09, 320/04		-idu 242/10
....-...andek 92/14, 149/23,		-sa 238/06, 342/21
171/20, 247/08, 257/01,		-ip 50/16, 176/06, 195/02,
366/15		215/10
....-...inimğa 167/25		-may 326/23
....-kinimiz 53/20		
....-...anli...i 68/14		
....-...anli...ini 89/07		
...ilçe zerre kadar		
... 117/04, 223/10		
...ildur- yaptırmak		
....-di 297/25		
....-idu 147/08		
....-up 49/18		
....-ğan 390/08		
...ilduruş yaptırmak		

254/21, 263/06, 263/22, 283/12,	+i 125/19, 125/20	
298/26, 299/12, 306/02, 343/26,	+içe 295/25	
354/17, 356/18, 357/15, 362/12,	+iğa 374/17	
362/16, 388/12	iliş yapma	
....-ğanli... 221/03	 29/06, 30/22, 69/23, 76/15,	
....-ğanliki 49/03	76/19, 79/19, 83/01, 95/21, 97/26,	
....-ivatatti 285/06	103/18, 118/18, 131/08, 137/16,	
....-ğanidi 214/11	142/09, 142/14, 150/05, 152/01,	
....iliniş işlenme, yapılma	152/06, 152/18, 156/02, 165/23,	
....+çe 121/02	180/10, 185/18, 210/15, 232/10,	
....ili... tarz, itiyat, tavır	238/18, 245/19, 245/19, 250/24,	
.... 67/09, 302/15	273/25, 292/25, 297/01, 297/02,	
....+i 164/22, 281/15, 369/07	303/11, 308/06, 322/09, 325/06,	
....+iniñ 237/06	334/09, 339/11, 348/18, 358/25,	
....+ini 369/11	363/14, 371/12, 394/04, 411/24	
....+larni 333/20, 347/14	 bilen 165/23	
....+liri 216/11, 346/19	+mu 78/16, 342/12, 367/21,	
....+lirini 87/17	411/02	
....+liriğa 277/20	+tek 274/12	
....+liridin 16/05, 249/25	+niñ 158/21, 411/12	
....iliniş işlenme, yapılma	+ni 74/12, 110/12, 127/13,	
....-ğan 7/14, 118/18, 130/09	128/05, 160/20, 192/05,	213/10,
153/05, 157/06, 193/19,	226/08, 263/11, 342/11,	358/11,
199/23, 209/22, 211/21,	389/23, 427/12	
212/02, 214/13, 228/20,		

73/07,	87/13,	130/19,	
137/07,	153/13,	160/18,	
....+...a 57/127/153/01, 273/24,	260/01,	-...an 410/17	
264/04,	311/01,	350/04,	
388/21, 417/20	...iliver-kılıvermek,	yapıvermek,	
....+...a başla-	29/11, 33/09,	edivermek	
118/01,	153/15,	234/18,	-me 413/09
374/05, 421/08		-se 311/19	
....+tin 77/01, 193/08, 361/15,		...ilvet- kılmak, yapmak, etmek	
405/03		-tim 418/06	
....+tinmu 158/12,	159/21,	160/02,	
188/17,	211/12,	285/08,	-tiñ 211/07
289/03,	335/22,	367/03,	
....+iñğa 119/10,	396/16,	407/04,	-ti 19/23, 79/09, 103/03,
369/06,			
410/13			
....+iñiz 98/21		-ken 79/12, 138/20	
....+iñizni 113/12			
....+i 138/05, 153/25, 166/24,			
211/04,	222/12,	262/18,	
272/19, 358/25, 398/07			
....+i bilen 253/21			
....+ini 224/09, 243/17, 349/26			
....+iğa 219/11			
....+idin 192/12			
....+imiz	116/26,	117/01,	
180/24, 238/16			
...iliş-	beraber	yapmak;	
yardımlaşmak			
....-ti 176/15, 254/14, 390/26			
....-idiğan	120/13,	121/20,	
123/13			
....-ip 401/05			

...-kenidi 138/22, 342/25, 366/21	...iltiri... kılçık
...-meñ 243/13	...+tek 56/10, 335/06
...-misun 283/11	...im kümeler halinde çokluğu ifade eden bir söz,
...ilivél- kılmak, yapabilmek, edebilmek	pek çok
...-ip 409/11	...-...im bol- 276/08
...-iş...a 409/08	...imar(f.) kumar
...ilivér-kılıvermek, yapıvermek,	...+da 232/05
edivermek	...imarvaz(f.) kumarbaz
...-etti 125/04	...+dek 194/24
...ilivét-kılmak, yapmak, etmek	...imdin- sıkıştırıp, bastırıp koymak,
...-ip 81/02	koyulmak
...-idiğan 7/23	...-ip 9/13, 55/09
...-idiken 123/18	...imirli- kımıldamak
...-iştinmu 144/12	...-ğili 419/16
...ilivi- kılıvermek, yapıvermek,	...immet(a.) paha, pahalı
edivermek	... 221/11, 299/23
...-di 219/04, 225/07, 411/20	...+ke 383/21
...ilmak kılmak, yapmak, etmek	...+te 387/18
...+tin 335/11	...+imni(...immit) 404/18
...ilta... tuzak, ilmikli kapan, kapan	...+i(...immit) 63/21, 73/09, 77/25,
...+...a çüş-(tuzağa düşmek) 376/18,	218/04, 219/25, 221/09, 221/15,
415/08	383/22
...ilti... tuzak, ilmikli kapan, kapan	
...+iğa çüş-: tuzağına	
düşmek	
379/01	

....+iniñ(...immit) 221/16	...ir-	tıraş etmek
....+ini(...immit) 195/08,	-di 322/16	
234/26, 314/05, 388/19,	-ğan 254/09	
398/17	-idiğan 138/04	
....+ige(...immit) 221/13	-ip 214/01, 346/22, 357/01	
...immetlik(a.u.) pahalı, değerli	...iraet(a.) kıraat, okuma	
.... 73/21, 133/02, 177/16,	 90/12	
212/07, 236/08, 263/20,	...iran güçlü kuvvetli gençlik devri	
427/03	 302/10	
...iñğir eğri, eğri büğrü, çarpık	...irav kırç, kırağı	
.... 84/05, 93/24, 247/06	+ğa 384/14	
...iñğiy-eğilmek, düzlüğünü yitirmek, yana	...irçañgu lagar beygir	
eğilmek	 123/15	
....-ip 316/20	...iriçe-yéniçe kabaca,	kaba
...iñra... pala, kama	davranarak	
....+ni 394/04	 154/26	
....+tek 82/13, 178/06	...irğa... kenar, kıyı	
...ip...izil kıpkırmızı	+larni 424/08	
.... 122/08, 182/04, 342/26	...iri göz bebeği	
...ipyaliñaç anasından doğduğu		
şekilde, çırılçıplak		
.... 188/04, 251/24, 252/15		
...ir bozkır, kır		
.... 79/26, 394/14		
....+ida 148/20		
....+larni 331/04		

...+ğa 126/09	...-ip 21/21, 23/06, 37/25, 76/26,
...iril- imha edilmek	115/20, 168/19, 204/26, 213/20,
...-atti 268/06	228/04, 245/02, 283/04, 293/20,
...iri... kırk	318/02, 364/06, 409/07
... 6/09, 208/20, 210/17, 212/01,	...-ip ket- 115/20
213/01, 214/03, 215/07, 216/06,	...-ip tur- 376/12
216/16, 217/11, 220/20, 244/14,	...-...an 44/26
302/04, 302/06, 302/09	...-atti 1/14
...+larğa 50/20	...-...anidi 383/18
...irs taklidi ses, çatırtı, kıtırtı	...isil- kısılmak
... 291/15	...-di 248/13
...irsli- çatır çutur, kıtır kıtır ses	...-ip 25/12, 374/04
çıkarmak	...-ğan 1/13, 68/09, 279/01
...-ğan 235/15	...-ğandek 47/07
...irki- kesmek, budamak	...-atti 12/16
...-ymen 248/11	...isilçi... darlık
...irli... yontulmuş, biçilmiş, tıraş edilmiş	...+ida 178/07
... 5/06, 51/05, 174/22, 325/15,	...isiliş kısılış, kısılma
374/20	...+tin 197/09
...irov kırç, kırağı	...isim kısım, bölüm, parça
... 186/23	
...ir...im kesilmiş, kesik	
... 340/23	
...is- kısmak, sıkamak	
...-ar 284/06	
...-ti 40/25, 130/25, 251/01, 282/25	

....	1/01, 197/01, 208/19,	+lerni 4/20
331/01		+liri 208/06, 367/02
....+i(...ism)	81/12, 160/03,	...ismetlik(a.u.)kısmetli
173/19,	240/08, 303/05,	 197/03, 288/10, 429/10
304/11, 382/03		...is...a kısa
....+ığa(...ism) 288/02		 21/18, 106/18, 111/18,
....+inila(...ism) 32/11, 115/21,		167/14, 173/08, 173/08,
308/02		215/25, 215/25, 242/13,
....+imiz+(...ismimiz)	27/26,	249/04, 271/18, 290/12,
27/26		309/14, 309/26, 310/15,
....+lar 249/06		316/01, 319/21, 332/21,
...isi... kısık, kısılmış		344/15, 359/08, 373/11,
.... 22/10, 42/20, 373/04,		373/11
375/20		+la(...is...i) 30/11, 96/15,
...isiş kısma, sıkma		149/02, 165/26, 241/14,
....+i bilen 231/14		389/20
...isival sıkıştırmak		+la(...is...i) ...il- 86/06
....-ğan 317/22		+ğina(...is...i) 43/26, 298/22,
...is...ar- kısalmak		355/05, 355/26, 399/14,
....-ğan 365/20		410/22, 424/01, 425/06
...isma-...isma türlü; ayrı ayrı		
.... 89/09, 145/20, 161/16		
...isma... ilmikli kapan		
....+...a 415/25		
...ismet(a.) kısmet, kader		
.... 198/17, 307/24		

...is...art-	kısaltmak	...	404/11
...-ti 15/06		...istañçili...	sıkışıklık, zorluk
...-ip 54/24		...	199/20, 200/07, 286/22
...is...artış	kısaltma	...+lardin 281/05	
...	385/09	...ista...	sıkışık, dar, pek yakın
...+...a 61/24		...	132/20, 153/09
...is...ili...	kısalık	...	bilen 153/05
...+iğa 185/24		...+niñ 152/10	
...is...ira-	kısaltmak	...+...a 153/12, 153/25, 154/01	
...-p 66/09, 98/17		...istaş	sıkıştırma, zorlama
...is...isi kısacası		...+larğa 132/22	
...	7/11, 12/17, 26/24, 44/07, 77/25,	...isti-	sıkıştırmak, zorlamak
...	136/08, 217/21, 225/18, 235/02,	...-di 9/17	
...	354/05, 392/20	...+ğaç...a 148/04	
...isti-	sıkıştırmak, zorlamak	...istil-	sıkışmak
...-ma 24/11		...-ip 34/13	
...ista-	sıkıştırmak, zorlamak	...istiş	sıkıştırma, zorlama
...-vatidu 347/13		...+i bilen 251/13	
...-p 24/14, 25/04			
...-vat...an 347/13			
...ista-...istañ	hareket edecek	yer kalmamak, tıklım tıkışık, tıkabasa dolu yer	
...	178/15, 181/09, 294/14		
...ista-...istañçili...	sıkışık olma		
durumu			
...	199/20		
...istañ	dar, sıkışık, zor		

...istiş-	birbirini sıkıştırmak	-almiğandek	44/12
....-atti	24/09	...iya-çiya	gürültü patırtı,
...istur-	sıkıştırmak,	sıkmak,	araya yaygara
sokmak,	araya sıkıştırıp	320/04,	320/21
koymak		...iya-çiyali...	gürültülü patırtılı
....-up	238/17, 242/15		24/07, 251/26
...isturma	conta	...iya	yarım yamalak, biraz
....	430/12	51/24,	134/01,
...isturul-	luzumsuz yere sıkışıp...	iyam(a.)	ayağa kalkış, dik
girmek		duruş	
....-up	34/21	+iğa	204/25, 259/08,
....-ğan	210/01, 279/05,	344/10,	413/13
403/17		...iyamet(a.)	kıyamet
...iş	kış		320/03
....	111/12	+niñ	69/14
....+ta	201/11	+te	328/15
....+tiki	85/01, 405/12	...iyapet(a.)	kıyafet, görünüm
...işçe	kış boyu		89/09
....	1/06	+niñ	378/20
...itiğla-	gıdıklamak		
....-p	385/04		
...iy-	dayanmak, tahammül etmek		
....-iptuğu	103/05		
....-may	21/19		
....-miğan	38/06, 39/16		
....-miğandek	182/20		

...+ke 180/21, 350/13	karmaşıklık
...+te 53/24, 55/24, 84/06, 93/26,	... 54/18, 68/19, 68/21, 69/20,
97/01, 112/19, 120/17,	239/21, 249/04, 286/08, 286/16,
122/11,	286/19, 303/08, 303/09, 329/10
127/19, 150/21, 204/19, 223/03,	...+ni 303/10
239/06, 243/10, 247/03, 255/09,	...+...a 303/11
266/13, 272/21, 300/25, 305/25,	...+larmu 38/20
317/08, 343/01, 348/23	...iyinde parça
...+i(...iyapit) 91/25, 148/06, 149/19,	... 173/06
390/18, 407/15, 415/07	...iyma-çıyma parça parça, dilim dilim
...+i(...iyapit) bilen 342/22	... 124/22, 394/04
...+ige(...iyapit) 50/03,	...iyna- eziyet etmek, azap vermek, işkence etmek
52/13,	...-ydiğansen 108/19
188/06, 250/02, 291/11	...-ydu 80/23
...+idin(...iyapit) 364/03	...-p 125/02, 132/16, 272/25, 333/22
...+lerde 247/10	...-vat...an 124/22
...+lirini 248/03	...-vat...ini 82/14
...iya... bir tür yassı ot	
...+tek 175/02	
...iyas(a.) kıyas	
... 250/23	
... ..il- 16/05, 230/02, 250/22	
...iyyin zor, güç, karmaşık	
... 51/19, 59/02, 65/15,	125/05, 125/07, 127/26, 128/01,
85/03,	132/19, 152/10, 153/05, 153/09,
...iyyinçili... zorluk, güçlük,	153/12, 153/25, 154/01, 162/02,
	262/13, 270/06, 288/14, 310/05,
	325/01, 337/03, 377/23, 377/24,
	424/03

...iynal-	ıstırap	çekmek,	...iynivet-	ıstırap
	işkence görmek			çektirmek, işkence
....-simu	381/17			etmek
....-masmiz	163/22		-ti	335/07
...iynalğulu...	ıstırap, azap, işkence		...iypaş	yampırı, eğri, çarpık
	çeken			93/18, 190/06,
....	120/02			247/04,
...iynaş eziyet	etme, azap verme,			283/07, 357/13
	işkence etme		...iysi-	bükülmek
....+...a	374/15		-yip	174/10
...iyni-	eziyet etmek, azap vermek, işkence		...iz	kız
	etmek			6/26, 7/03, 7/09, 8/03,
....-ğandin	421/03		8/09,	8/18, 9/12,
....-ma	307/04			35/23,
....-mañ	101/06, 127/21			
...iynil-	ıstırap	çekmek, işkence		
	görmek			
....-ivatimen	123/06			
....-iptu	326/09			
....-ip	62/23			
....-ivat...an	134/07			
....-ivat...anli...iğa	105/06			
...iyniliş	eziyet görüş,			
	işkence çekiş			
....	235/23			
....+i	417/25			

328/09, 343/22, 343/26, 349/01,

352/02, 379/08, 392/17, 412/01,

414/01, 414/06

.... bilen 328/15

....+mu 411/25

....+niñ 6/14, 6/19, 14/14, 18/11,

111/02, 139/05, 204/09, 205/15,

216/20, 231/02, 259/04, 262/02,

282/08, 341/21, 343/25, 344/11,

344/11, 345/10, 351/12, 401/18,

414/10, 417/20, 420/10, 420/20

....+ni 226/11, 308/15, 345/11,

345/14, 373/24, 401/20, 411/11

....+ğa 129/07, 134/12, 198/01,

282/18, 342/26, 344/02, 414/04

....+din 237/05, 307/05, 402/07

....+lar 6/20, 8/16, 9/14, 15/19,

18/05, 21/07, 104/10, 107/22,

127/02, 130/24, 163/17, 178/20,

35/24, 107/12, 127/09,

128/24, 140/19, 163/03,

163/12, 205/02, 205/10,

214/26, 216/26, 218/03,

225/25, 252/01, 252/08,

266/12, 276/06, 276/24,

277/05, 280/14, 282/05,

282/11, 282/14, 282/22,

285/10, 294/10, 307/16,

180/02, 232/03, 262/02, 262/04,

377/04, 378/20, 379/19

.... bilen 109/12

....+ğila 136/16

....+im 230/18, 243/03

....+iñizni 141/26

....+i 168/13, 255/08, 328/13, 386/15

....+imu 73/14

....+larmu 6/18, 10/18

....+larniñ 6/09, 7/04, 9/01, 10/17,

15/05, 20/15, 33/13, 107/10,

108/02, 135/11, 205/11, 266/02,

304/05, 346/05, 406/25, 420/19

....+larni 8/21, 232/06, 285/11,

285/13, 317/09, 317/10, 317/18,

380/10, 409/18

....+larnimu 179/26

....+larğa 6/01, 10/10, 137/07,

149/15, 205/24, 267/02, 317/11,

342/09, 404/06

....+lardin 7/13, 7/22, 36/01, 262/12,

342/09

....+liri 143/11

....+liriğa 4/01, 8/06, 8/07

...izar- kızarmak

....-di 81/02, 134/19, 200/25, 295/15

....-ğan 178/04, 349/21

...izça... küçük kız	...izi- ısımak, ateşlenmek
... 282/17, 379/16	...-ğan 163/16, 325/18
...izdur- kızartmak	...-p 2/01, 10/09, 62/05,
...-up 197/16	78/03, 96/03, 125/14, 189/01,
...izdurul- kızartılmak	200/25, 212/17, 259/26,
...-ğan 131/20	323/02
...izğan-kıskanmak, gıpta etmek,	...-p ket- 2/01, 280/20
haset etmek	...izi... zevkli, ilgi çekici, ilginç,
...-ğandek 13/18	çekici, cazip
...izgin enerjik, 88/04, 110/22, 116/15,	... 29/05, 29/05, 46/12, 53/02,
coşkun, 128/14, 103/26, 159/26,	66/11, 78/01, 111/18, 144/12,
hararetli 167/20, 176/13, 176/25,	184/06, 200/23, 252/01,
213/10, 213/11, 225/08,	
... 21/20, 404/10, 412/16, 54/16,	
286/05, 293/12, 300/13,	
316/17, 327/21	
...izginiş kıskanma, gıpta etme,	
haset etme	
... bilen 198/23	
...izginli... coşkunluk, ateşlilik	
... 76/04, 388/08, 388/15,	
405/11	
... bilen 21/01, 73/03, 73/26,	
75/16, 323/20	
...+i 75/16, 76/05, 194/15	
...+...a 240/23, 327/07	
...izguç kırmızımsı, kırmızıya çalan	
... 98/17, 134/02, 334/03,	
384/16, 397/02, 397/04	

....-ivatamsen 425/16	...izi...iş ilgilenme, dikkat etmek, zevklenme, 263/04, 310/25, 358/13, 385/15, 419/08
....-ip 75/03, 105/23, 166/08, 205/05, 205/13, 250/14, 313/03, 315/01, 331/14, 362/13	... 4/23, 42/23, 291/19, 316/10, ...+124/14 ...izi... sıcak, ısı 427/25 ...217/15, 251/14 ...bilen...+ıda 100/23 ...izi...- ilgilenmek, dikkat etmek, 169/12, 420/11 ...+ini zevklenmek 37/09 ...-ti 424/24 ...+içi...+ıdu 210/14 136/04
....-ip kêt- 184/20	...izi...sin- ilgilenmek, dikkat etmek
....-ip ...al- 325/26	-ip 139/25
....-...an 194/05	-ğan 252/15
....-...anli...ini 285/03	...izil kızıl, kırmızı
....-idiğini 427/22	
....-iptiken 194/06	
....-ivat...anli...ini 319/19	
....-maytti 138/01	
....-midi 162/06	
...izi...arlı... zevkli, ilgi çekici, ilginç, çekice, cazip ... 45/02, 46/10, 47/15, 242/08, 359/15, 391/09 ...izi...çi soytarı, klovn ... 367/15	
...izi...çili... şaka etmek, eğlenmek, alaya almak ... 252/04, 368/11 il- 111/17, 185/18, 420/09 ...+niñ 206/12	

.... 1/05, 35/26, 46/16, 47/25,	+larni(...izilçi) 179/24		
64/21, 70/14, 100/07, 122/06,	...izilli...	kızıl olma hali	
122/09,	134/18,	138/21,	 344/04, 383/04
158/05,	176/07,	201/03,	+...a 224/18
201/08,	201/13,	205/22,	+i 14/15
206/21,	206/24,	207/08,	...izilliş komünistleşme,
208/01,	209/17,	210/08,	kızıllaşma
210/22,	211/07,	211/10,	+mu 58/08
214/26,	223/14,	228/14,	 239/01
228/15,	253/22,	275/04,	...izilmuçni(ç.) kırmızı biber
275/06,	276/04,	292/21,	 159/12
304/20,	305/15,	308/21,	...izir- kızarmak, utanmak
310/17,	313/05,	314/10,	-ivatidu 291/05
314/14,	314/23,	317/13,	-ip 35/11, 42/07, 62/05,
332/04,	340/05,	341/21,	84/21, 88/14, 122/07, 132/13,
343/04, 397/07			141/07, 151/02, 154/04,
....+i 100/07			155/08, 202/10, 203/13,
...izilça pancar			276/26, 331/09, 389/09,
.... 382/13, 382/21, 383/03,			394/23
383/12, 386/08			
....+la(...izilçi) 383/14			
....+niñ(...izilçi)	383/15,		
383/18, 383/19			
....+ni(...izilçi) 383/03, 383/06,			
383/17,	384/08,	386/05,	
387/20			
....+lar(...izilçi) 389/10			

...-ip ket- 21/05, 62/05, 163/17,

198/15

...-ip tur- 139/17

...iziş ısıma, ateşlenme

...+...a 306/20

...iziş- coşmak

...-ti 217/15

...-ip 37/09, 315/03, 349/14, 371/17

...-mañlar 315/23

...izit- coşturmak, neşelendirmek

...-ivetkenidi 305/24

...izli... kızlık

... 352/01

... bilen 344/13

...izpervetler ıapkın

... 317/15

...obul(a.) kabul

... 19/16, 76/22, 117/01

... ..il- 150/20, 190/26

...oçi- kurcalamak

...-ğandek 133/02

...odañşi- değışmek

...-ydiğan 155/08

...-p kêt- 129/16

...odañşit- değıştirmek

...-ivetetti 5/26

...-ivetkenidi 99/24

...oğda- korumak, himaye etmek

...-ymen 349/20, 371/11

...-ñ 258/16

...-p 335/12, 348/07, 348/11,

348/13, 348/18, 349/20, 350/01,

375/22

...oğdaş koruma, himaye etme

... 26/03, 46/14, 49/15, 52/06,

130/23, 131/11, 188/07, 188/19,

284/10, 285/17, 338/06

...+...a 27/01

...+imiz(...oğdiş) 215/17

...oğdi- korumak, himaye etmek

...-diñiz 371/09

...-sa 285/13

...oğla- kovalamak, sürmek, kovmak k.-

vatidu 178/10

....-p 152/20, 157/18, 193/02,	+ğa 157/12, 312/17
211/03, 334/11, 348/05,	+ğa al-(ele almak) 21/15
349/08, 360/19	+ğa çüşür- 411/10, 411/21,
....-p yet- 115/07	411/25
....-p yür- 127/02, 191/19	+ğa élin- 69/09, 69/17, 192/11
....-ytti 179/26	+ğa kel- 129/25, 327/11
...oğlan- defedilmek,	+ğa keltür-(elde etmek) 58/09,
kovulmak, sepetlenmek,	98/02, 257/17, 270/02, 274/16,
sürülmek, sürgüne	274/17, 292/16, 355/23, 379/12,
gönderilmek	425/19
k.-ğanli...i 376/06	+ta 386/07
...oğlaş- beraber kovalamak	...ol el
....-...anda 293/04	 22/14, 80/02,
...oğlaş kovalama, sürme	95/20,
.... 175/21, 285/07	145/02, 151/12,
...oğli- kovalamak, sürmek	187/05,
....-di 281/12	198/15, 250/26,
....-ğan 115/08, 258/26,	282/26,
259/01	290/20, 302/21, 386/12
....-vétiletti 132/11	 bilen 198/15
...oğliš- beraber kovalamak	+dek 54/14, 354/09
....-ip 293/02	 çırağ (meşale) 421/16
...oğuşun kurşun(element)	oy- 132/25,
....+dek 259/12, 392/15	157/20,
...o...as sıcak kül, ateşli kül, kor	160/04
....+tek 381/10	 soz- 24/05
....+...a 153/01, 316/19, 387/19	 ti...- 175/05
	 uzat- 184/03

....	yağlı...(mendil)	88/03,	k.+ğa teg-	18/24, 18/17
284/12,	287/11,	287/15,	...oldin+ğa ötküz-	306/18
420/09			+din	307/06
....+ni soz-	60/03		+din çi...ir-	253/15
			+din két-	89/25
			+din ...olğa öt-	312/17
			+din ...olğa ötküz-	306/18 purset
			+din ket-	89/25, 421/24 pursetni
			+din berme-	213/25,
				343/06, 378/06
			pirsetlerni+din bér-	339/10
			+um bilen	293/08, 370/02
			+umniñ	45/20
			+umğa çüşüp ...al-	193/21
			+umdin kél-	(elinden gelmek,
			yapabilmek)	85/26, 135/02, 309/04
			+uñ bilen	162/24
			+uñni ...oy-	(imzalamak) 421/14
			+uñğa	328/21
			+uñğa kel-	307/11
			+iñizni	103/21
			+iñizğa	45/09
			+iñizda	45/18
			+iñizdiki	153/19
			+i	37/14, 51/24, 83/07, 252/13,
				259/12, 282/24, 384/05

....+i bilen 21/10, 25/20, 30/07,

66/11, 91/03, 136/14, 161/05,

168/21, 213/25, 223/21, 228/25,

368/20, 373/06

....+imu 133/09

....+i köy- 138/14, 140/06

....+i yet- 30/26

....+iniñ 13/13, 45/15, 130/25,

275/22, 323/16, 339/06

111/25,	118/15,	133/02,	
133/08,	136/11,	137/22,	
161/18,	171/13,	172/21,	
198/13,	198/14,	225/11,	133
248/19,	250/26,	275/15,	
282/08,	294/01,	311/02,	
311/05,	346/17,	346/18,	+idin silkin- 281/10
384/21, 395/08, 415/25			+idin tart- 47/15, 274/20, 284/01,
....+ini asmanğa kötür-(ellerini			385/22
açıp dua etmek) 247/07			+idin tut- 40/21
....+ini	soz-	42/13, 45/19,	+imiz ...is...a bol-(fakir, yoksul
256/08,	267/20,	277/23,	olmak) 249/04
335/15			+imizda 53/20
....+iğa 81/06, 173/09, 201/14,			+imizdiki 34/24
283/25,	321/11,	412/06,	+imizdin kél- 83/25
418/03, 421/15			+imizğa çüşüp ...al- 325/24
....+iğa çüş- 413/01			+larni 130/26, 256/18
....+iğa él- 9/05, 9/11, 9/16,			+liri 70/13, 124/11, 124/19,
10/03, 13/18, 140/04, 143/18,			216/12, 227/18, 256/12, 258/07,
			336/17, 344/11, 413/05, 419/15,
			425/21
			+liri bilen 25/22, 31/02, 275/19,
			351/13, 376/11, 381/11, 398/03,
			423/11
			k.+liri boşaş...andek bolup ...al-
			267/04
			+liri lakasla-(elleri boşanmak)
201/01,	201/25,	206/20,	188/02
246/12,	319/10,	343/01,	+lirini 31/11, 66/16, 130/25,
394/04, 424/24			105/15, 121/15, 144/24,
....+iğa ésil- 17/02			192/05, 236/26, 381/03
....+iğa kel- 51/25			+idiki 1/13, 3/06, 6/02,
....+ida 25/20, 28/12, 67/14,			12/23, 24/10, 25/02, 25/20,
			25/26, 47/25, 64/19, 66/01,

94/10, 96/13, 105/25, 132/24,	160/07, 198/01, 205/16, 212/03,
171/15, 198/05, 202/12,	222/08, 231/24, 245/16, 279/13,
203/14, 204/22, 205/22,	293/14, 293/16, 342/03, 381/01
	...+lirini kötür- 78/07
	...+liridiki 202/03
	...+liriğa ésil-163/09
	...+liriğa zen sél- 227/10
	...olaş- uyum sağlamak
	...-may ...al- (uyum sağlayamamak)
	62/03
	...ölçirağ meşale
214/09, 223/14, 230/22,	il- 364/26
237/22, 242/25, 247/14,	...+ni 419/10
252/18, 268/15, 268/16,	...olla- el ile tutmak
269/01, 270/26, 309/09,	...-p 21/16, 31/04, 185/09 ^l etmek
311/24, 352/06, 381/21,	...ollan- kullanmak, istima
224/07, 300/11, 385/08,	...olli- desteklemek, yardım etmek
389/01, 418/14, 419/18,	...-ğanı...ın 63/09
420/12, 421/21	...ollaş destekleme, yardım etme
...+idin kel- 106/12	...-di 285/16
...+idin 72/11, 109/24,	... 274/12
...+idin kél- 69/22, 106/12,	...-ğan 239/13
239/24, 358/09	

...ollin- kullanmak, istimal etmek	-ğanidi 19/15
....-imiz 239/03	-maydu-de 294/03
....-ip 238/23	...ona... mısır
...ollu... sertlik, gayret	... 125/12, 146/06, 179/18,
...attik 130/13	206/22
...oltu... koltuk	+ta 370/02
....+uñğa 318/01	...onuş konma
....+iğa 1/14, 44/26, 317/21	... 409/25
...+ida 80/12	...oñ sindirim sistemi
....+idin 345/17	+iğa 252/07, 253/05
....+lirini 395/07	...oñğura... zil
...oltu...la- elini tutmak; yardım	... 96/05, 174/24, 359/05,
etmek	398/26
....-p 15/17, 399/02, 411/11	+mu 104/19
...oltu...li- elini tutmak; yardım	+ni 170/07
etmek	...oñğuz böcek
....-valğan 254/08	... 43/22, 69/03
...oltu...liş- birinin elini tutmak	+dek 381/11
....-ip 21/20, 127/06, 276/03,	...oñ...uz böcek
328/15	
...olyazma el yazması	
... 313/18	
...omur- koparmak	
....-up 350/16	
...on- konmak	
....-up 230/15	

...+dek 234/06	371/22
...oñur yanık renk, kahve rengi	...+i 118/17
.... 332/05	...+ini 285/03
...oñurreñ kahve rengi	...opurul- yapmak, onarmak, inşa etmek
.... 2/20	-ğan 386/02
...op- kalkmak	...opuş kalkma, kalkış
....-ar 68/14	 210/19
....-ti 210/08, 317/02	...oral silah
....-idu 136/24	...+ni 298/18
k.-alamdu 136/24	...oralli... silahlı
...opal kaba	 147/05, 188/07, 188/19
.... 26/16, 46/18, 47/19, 70/13,	...oram kırma taş; kırma tuğla
74/24, 131/15, 170/22, 179/06,	 86/26
240/20, 345/12, 361/15, 373/07,	...oram koruyucu
378/11, 394/18, 415/04	...+iğa 6/18
...+ra... 15/04, 23/02	...or...- korkmak
...opallaştır- kabalaşmak	-uvatimen 190/13
zorunda bırakmak,	-tum 385/11, 429/03
kabalaşmak	-ti 129/03, 188/02, 289/24
zorunda kalmak	-upsiz 256/08
....-up 153/10	-imen 102/15
...opalli... kabalık	
.... 65/01, 179/26	
.... bilen 24/08, 109/21, 211/19,	

....-idu 243/22, 266/25	-ma...çi 253/02
....-sa 327/03	...or...utuş korkutma
....-simu 155/17	... 420/20
....-...anséri 188/02, 271/15	...orsa... karın
....-up 67/11, 180/03, 188/07,	... 5/21, 25/16, 25/18, 40/26, 41/03,
188/13, 191/01, 289/01,	86/10, 108/09, 146/09, 171/09,
289/16, 368/01	189/12, 189/14, 233/16, 239/19,
....-up ket- 255/07	274/06, 304/22, 305/09, 366/11,
....-idiğan 420/25	...or...ança... korkak
....-idiğini 155/14	... 312/14
....-...an 255/23, 289/03,	...or...masli... korkusuzluk
327/01	... 303/09
....-...andek 253/16, 266/15	...or...umsiz korkusuz
....-...inidin 187/24, 255/18,	... 187/13, 255/09, 255/20
419/13	...or...unçlu... korkulu
....-udiğan 420/05	... 83/08, 132/13, 223/24,
....-uvatamsiz 258/12	335/09, 398/17, 418/15,
....-uvat...inimiz 23/15	420/24
....-midi 162/18	...or...uş korkma
....-ma 192/23, 391/13	... 247/12, 258/17, 419/19,
....-mañ 255/11, 256/09,	421/01, 427/02
266/08	+ni 187/09
....-maydu 327/03	+...a 258/09, 271/05
....-maymiz 258/18	+tin 136/03, 252/22
....-maytti 299/08	...or...ut- korkutmak
....-miğan 59/06	-up 404/24, 421/04
....-miğandek 165/03	

366/12, 385/14

...+mu 44/18

...+niñ 28/22, 29/11, 163/25, 183/03

...+ni 81/14, 184/24, 319/07

...+...a 37/19, 180/07, 201/04

...+...imu 164/03

...+im(...orsi...) 30/14,
146/12,

168/16, 178/17, 189/09

...+imni(...orsi...) 187/11, 234/02

...+imda(...orsi...) 185/19

...+iñ(...orsi...) 386/01

...+iñda(...orsi...) 185/26

...+iñdiki(...orsi...) 185/22

...+iñiz(...orsi...) 111/24

...+iñizda 366/06

...+i(...orsi...)8/12, 37/18,
179/17,

184/13, 184/26, 185/01, 240/02,

288/20, 381/07

...+i éçip két- 184/26

...+iniñ+...orsi...iniñ) 5/24, 184/22,

382/10

...+ini(...orsi...) 234/05,
354/01,

386/25

...+iğa+...orsi...iğa) 5/01, 207/10

...+ida(...orsi...) 28/21, 315/19

...+imiz(...orsi...) 147/23

...+lar 24/05, 28/22, 31/20

...+liri 184/06

...+lirini 322/07

...orsa...li... karınlı, karnı büyük

... bilen 54/09

...orşav kuşatma, çevresinin sarılması

...+ida 12/21, 332/16

...orşival- kuşatmak, kuşatıvermek

...-ğanidi 208/08

...oru- sıkıştırmak, kavramak

...-p 280/22

...oru- kavurmak	...oşa...çi	koşuk söyleyen kimse
....-ydiğan 34/07	+niñ 148/04	
...orul- sıkılmak	...oşma...	çift, iki
....-atti 186/26, 331/06	 425/04	
....-ğan 199/24	...oşna komşu	
....-up 10/17, 370/20	 116/17, 145/26, 212/15	
...oruma kavurma	+sini(...oşni) 85/10	
.... 325/12	+liriniñ+(...oşni) 5/18	
...orun- çekinmek, sıkılmak	...oşna-...olum konu komşu	
....-up 323/21	+lar bilen 89/16	
....-ğan 237/11	...oşul- katılmak	
....-ğandek 100/12	-di 30/07, 155/25	
...oş çift, eş	-up 12/09, 24/13, 28/02,	
.... 12/23, 31/03, 49/17,	35/24, 52/11, 54/01, 85/01,	
199/03, 228/11	102/02, 107/04, 116/18,	
...oş- koşmak, bağlamak, birleştirmek,	121/13, 233/02, 256/14,	
eklemek, toplamak, katmak	338/11, 423/07	
....-ti 13/22, 90/26, 328/02	-ğan 19/26	
....-sa... 15/12, 121/05, 356/12		
....-up 54/24, 115/13, 185/25,		
287/20, 288/06, 302/16,		
414/09		
....-...an 395/16		
...oşa... koşuk, şarkı		
.... 314/21, 316/08, 380/13		
....+ini(...oşi...) 194/04		

...-ğanida 74/18	...ovurğa kaburga, kaburga kemiği
...-ğanidi 28/17	...+liriñiz(...ovurğı) 371/09
...oşuluş	...oy koyun
... 259/10, 379/18	... 43/15, 93/13, 245/12, 392/10
...oşuma kaş	...+larmu 94/11, 94/23
...+siniñ(...oşumi) 54/13	...+ni 58/22
...+sini(...oşumi) tür: kaşını çatmak, suratını asmak 23, 142/26	...oy- koymak, bırakmak
...oşu... kaşık	agahlandurup-uvatimen 118/03
... 146/18	...ilip-dummu 13/09 ayrip-
...+ni 318/23, 381/22	dum 317/12 çüşürüp-dum
...+...a 381/23	231/12 oylap-dum 122/25
...+i bilen 5/25	sa...litip-dum 333/04
...+larni 306/12	yézip-dum 135/03, 148/23,
...oşu...la-	263/23, 369/21
kaşıkla	-duñ 294/16
mak	artip-duñ 417/17
...-p 25/10	hamilidar ...ilip-duñ 375/01 tizip
...oşu...lu... eklenmiş,	-duñ 309/24
katılmış, toplanmış	-diñiz 172/15
...+...a 271/19	
...oşuş koşma, bağlama, ekleme, katma, toplama	
... 380/13	
...otan ağıl	
...+i (...otin) bilen 245/12	

109/01, 120/08, 120/09,
 132/25, 143/06, 155/21,
 181/02, 184/04, 203/03,
-di 9/02, 204/11, 204/09, 249/05, 275/20,
 285/21, 297/19, 342/26,
 351/14, 386/05, 424/04 artip ...-di
 352/16
 çeklep-di 248/10 çekip-
 di 13/21
 çüşürüp-di 61/17, 69/05,
 153/04
 gañgiritip-di 50/10, 125/22
 gumanlandurup-di 412/14 ğudurap
-di 30/16
 ħursinip-di 85/04
 ittirip-di 389/17, 389/18 kötürüp
-di 101/25
 külüp-di 22/01, 41/12,
 55/13, 66/14, 83/14, 183/16,
 277/20, 333/17, 353/22,
 398/21
 külüşüp-di 11/15
 ...arap-di 82/08, 121/22,
 150/22, 215/21, 258/02,
 266/17, 291/20, 311/18,
 316/06, 326/19, 364/06,
 373/20
 ...arişip-di 386/25
 ...érişturup-di 216/11
 ...ilip-di 20/07, 29/02, 29/03,
 121/25, 125/17, 222/07,
 ...imdinip-di 351/09, 360/16, 366/22,
 370/11

...isip-di 37/25

liñşitip-di 95/20, 169/23

oylandurup-di

16/02,

36/19, 298/19,

390/23,

397/15, 412/08 segitip-

di 107/05 sélip-di

253/06 sürüp-di 9/01

tartip-di 313/26

temkinleştürüp-di 418/13

temtiritip-di 159/26, 417/10

tinip-di 26/11

uhsinip-di 68/06

yépip-di 112/18

yirtip-di 190/06

yo...itip-di 427/03

....-di-de 88/12

ekirip-dimikin 230/25

...ilip-du 181/11

bilip-du... 16/14, 122/15

...arap-uşıtu 362/24

liñşitip-uşıti 392/14 uh

tartip-uşıti 324/01

ağritip-uptimen 17/24

....-uptu 232/07

éytip-uptu 368/02

kusa ...ilip-uptu 264/26

....-ğandu 401/13 keygüzüp

....-imen 26/06 söyüp-

imen 180/02 bulğap-isiz

371/12

....-idu 253/06

aylandurup-idu 214/18

éytip-idu 146/25

...ilip-idu 44/21, 104/14, 255/21

paturup-idu 352/13

yep-idu 67/13

yi...itip-idu 293/06

....-imiz 415/05

...ilip-imiz 426/21

toğrilap-imiz 11/04

....-ay 159/13, 405/04

apirip-ay 281/23

bérip-ay 56/12

eskertip-ay 59/06

éytip-ay17/14, 57/10, 191/05,

117/19, 118/07

sélip-ay 218/08, 392/08

....-! 89/23

añlap-! 190/17

bilip-! 83/23, 110/09, 118/13,

159/06, 160/09, 160/12, 205/08,

211/07, 273/17, 274/22, 294/08,

295/07, 374/26, 428/13

boldi-! 248/19

...oliñni!(imzanı at) 421/15 yetküzüp

....-! 195/15

....-ğın 117/22

körüp-ğın 290/03

bilip-uñ 35/17, 51/22,
....-up 11/06, 20/08, 23/05,
53/20, 97/15, 154/04, 179/08, 23, 70/18,
81/07, 83/05, 84/04, 88/06,
283/04, 95/08, 96/13, 112/22, 328/08,

380/03 152/14, 161/19, 166/12,
170/02, 170/22, 171/05,
éytip-uñ 237/22, ittip 190/13, 191/10,
202/04, 203/15, 205/24,
uñ 303/13 206/24, 213/12, 213/25,

tonuştırup-uñ 140/12,

142/03

....-sun 364/23

....-ayli 27/25

sa...lap-ayli 20/01 sélip-

ayli 69/12 yuyup-ayli 252/21

....-uñlar 100/01, 357/08 artip-

uñlar 248/23 bilip-uñlar 200/14

boldi-uñlar 37/16

içip-uñlar 9/14

....-sam 264/16, 264/22,

345/01

...isturup-sam 242/15 zériktürüp-

sammu 145/22 ketküzüp-sañ 213/18

olturup-sañ 190/24

tartip-sañ 428/04 yo...itip-

siñiz 103/15 apirip-sa 296/10

buzup-sa 136/19

....-sa... 119/12, 272/07

...aturup-ğaç...imu 52/08

....-ğili 154/08

çeklep-ğili 167/22

139/01, 139/06,

139/15,

426/10, 426/18, 429/06

....-up ber- 129/20, 270/07, 315/11

....-up bér- 25/23, 413/04

....-up ket- 51/01

....-up tur- 15/07, 139/04

....-up yür- 205/24 dep

....-up 282/20 külüp-

up 326/19

...arap-up 11/02, 114/02, 241/14,
386/11

...ilip-up 251/05

olturğuzup-up 83/03

şiltip-up 243/20 tartip

....-up 43/25

o...up-upla 242/04

salamlişip-upla 166/01

....-may 81/11, 93/08, 202/13,

242/03, 244/22, 294/18, 319/07

....-ğan 95/08, 102/07, 188/11,

191/16, 226/25, 250/16, 297/22,

324/11, 339/02, 362/18

çuvup-ğan 362/05

dövilep-ğan 179/18 élip

....-ğan 26/14

iş ...ilip-ğan 394/11

...aturup-ğan 114/10

223/11, 224/22, 230/19, 238/16,
248/20, 264/13, 264/19, 268/134
272/02, 272/20, 280/06, 288/03,
307/07, 316/06, 330/08, 357/13,
361/03, 395/08, 399/11, 401/18,
...oyup-ğan 95/08
414/21, 419/24, 421/17, 422/17,

la...aslatip-ğan 384/21

öçürüp-ğan 243/23

öginip-ğan 195/21

sa...lap-ğan 55/05

sélip-ğan 412/06

sürep-ğan 24/17

yo...itip-ğan 159/03

yoşurup-ğan 277/26

....-ğandek 8/23, 66/24, 168/04,

230/21, 313/01

e...elip-ğandek 199/22

paturup-ğandek 122/07

sizip-ğandek 62/14 yélimlap-	204/09, 232/24
ğandek 98/18 yoşurup-ğandek	çaplap-ğanidi 334/05
411/20 bilip-ğanniñ 242/14	çüşürüp-ğanidi 51/20 keltürüp-ğanidi
....-ğiniñiz 119/09	26/17,
...ilip-ğiniğa 329/03	34/08
....-ğanli...ini 332/12	ketküzüp-ğanidi 188/21
...ilip-ğanli...ini 351/17	...ilip-ğanidi 103/09, 356/21 oğşitip-
....-ğanli...idin 331/17	ğanidi 50/06 segekleştürüp-ğanidi
....-idiğan 138/13, 188/11,	375/23
277/19, 300/14, 416/15	temtiritip-ğanidi 344/18
....-idiğandekla 407/17	yo...itip-ğanidi 414/06
....-idiken 191/21 ayirip-ividi	-ğantiğu 55/04
317/01	-amdimen 54/08
....-atti 403/13	-alaymiz 122/13
aylandurup-atti 334/12 külüp-	-maysızğu 98/12
atti 370/10	-maydu 14/11, 380/05
...arap-atti 48/20, 66/10	
...ayğurupmu-atti 49/02 toğtitip	
....-atti 72/23	
tutup-atti 311/03 urup-atti	
293/14 yo...itip-atti 292/14	
éçip-atti-de 70/06	
körsitip-uptiken 390/06	
....-uptumiş 41/01	
....-ğanidi 23/05, 54/18 aylandurup-	
ğanidi 187/14,	

...-midim 294/16	...-di 50/01, 150/02
...-midi 70/03, 131/10,	...-idu 214/23
178/11,	...-uvatamdu 168/08
419/16	...-uvatidu 168/09, 168/14
...arapmu ...-midi 65/24	...-ğan 4/10, 138/17, 170/14,
midirlapmu ...-midi 377/15	199/21, 228/21, 246/21, 267/09,
taşlap ...-midi 70/03	267/15, 341/26
...-maptu 326/04	...-ğanidi 4/15, 125/08, 157/19
tinip ...-maptu 118/05	...-idiğan 254/01
ketküzüp ...-ma 118/07	...-uvat...an 208/22
epçi...ip ...-misa 345/15	...-maydu
...-mayvatatti 105/09	...oyu... koyu
...-miğaç...a 67/18	... 20/19, 28/18, 66/05, 91/20,
...-almidi 26/16	93/11, 232/22, 233/01, 248/13,
...oyaş koyma bırakma	254/21, 277/18, 282/21, 292/04,
...+mu 397/07	324/08, 342/20, 415/18
...oyğuzuş koydurma, bıraktırma	...+ra... 135/14
... +la 49/18	...oyuş koyma, bırakma
...oyun kucak	... 15/18, 61/16, 160/04, 213/09,
...+nini(...oynini) 209/06, 259/10	412/15
...+iğa+(...oyniğa) 31/04,	...-mu 144/05
197/08,	...+ni 390/01
329/24, 384/23, 392/16, 402/04	
...+ida+(...oynida) 152/24, 407/04	
...oyul- koyulmak,	
bırakılmak	

...+...a 34/09, 110/06	...-ydu 19/10, 423/09
...+tiki 218/15	...-ytti 4/24
...+tin 253/16, 289/24, 429/03	...ozğal- artmak, çoğalmak
...+dinmu 63/03	...-di 317/16
...+iñiz 80/15	...ozğaş hareket ettirme, kımıldatma, oynatma
...+uñdin 339/10	... 157/21, 337/10
...+ini 157/12, 157/20, ...ozğat-hareket	ettirmek,
383/11, 406/09	kımıldattırmak, oynattırmak
...+idin 259/22, 407/14	...-ti 406/22
...oyuver- koyuvermek,	...-...uçi 276/22
bırakıvermek	...ozği- hareket ettirmek,
...-idiğan 119/13	kımıldatmak, oynatmak
...oyuvet- bırakmak, koymak	...-di 49/04, 125/14, 175/04,
...-ti 312/04	176/12, 298/13, 300/01
...-meñ 324/18	...-ğanidi 369/08
...oyuvét- bırakmak, koymak	...ozğil- hareketlenmek, kımıldamak
...-iñlar 419/06	
...-ip 65/17, 111/23, 250/12,	
363/21	
...oyuvétil- bırıkmak, koyulmak	
...-gende 165/02	
...ozğa- hareket ettirmek,	
kımıldatmak, oynatmak	
...-p 43/19, 298/19	
...-p tur- 34/19	
...-ydiğan 14/06	

....-ip 3/14, 132/01, 145/24, 177/24,

205/04, 294/06, 338/13

....-ip k  t- 147/01

...u  a... kucak

... 15/23, 350/19, 382/17

....+i  a(...u  i...) 195/07,

259/03,

264/13, 264/19

....+irda (...u  i...) 195/11

...u  a...la-

kucakla

mak

....-p 17/08, 41/09, 141/06, 247/04,

350/26

...u  a...la   kucaklama

....+tin 344/09

...u  a...la  -

kucakla  

mak

....-ti 39/15, 259/07

...u  a...li-

kucakla

mak

....-di 21/02, 344/03, 344/03

....-  an 108/06

....-ma...  i 78/07

....-v  eli  idin 180/03

...u  a...li  - kucakla  mak

....-idi  an 102/02

....-ip 42/06

...u  ...a   ser  e

....+mu 382/07

...udret kudret, kuvvet

... 249/08, 404/15, 406/14

....+ni  n 71/21, 308/17

....+ke 412/12

....+i(...udrit) 119/22

....+ini(...udrit) 133/12

...udretlik kudretli, kuvvetli

... 180/08, 194/25, 337/16, 337/24,

344/18

...ul kul, k  le

... 37/15, 166/22

....+  a 426/25, 427/13, 427/14

....+i  a 13/18

....+lar 427/01

...ula... kulak

... 5/14, 91/23, 113/16, 146/03,

242/10, 269/03

....+ni  n 401/22

....+ni 206/25

...+...a 371/20	... 149/16, 330/15, 428/05,
...+imğa 306/25	428/16
...+imğimu 367/10	...umuç kase, tabak
...+iñnimu 306/22	...+ni 51/23
...+iñda 58/23	...umulañ kumla dolu olan yer
...+liriñni 205/25	...+da 264/10
...+i 14/06, 143/16, 149/20,	...undur- kondurmak
296/15, 318/02	... 233/11
...+idek 295/09	...ur takım
...+ini 245/09	... 171/21, 191/09, 227/08,
...+iğa 6/16, 13/06, 46/16,	254/03, 291/25, 316/01,
93/10, 139/07, 229/25,	367/18, 367/20, 403/13
266/01, 298/10, 300/26	...+da 312/01
...+ida 99/22	...ur- kurmak, tesis etmek
...+idiki 12/23	...-di 408/09
...+uñlardin 419/04	...-atti 36/05
...+lirini 170/07, 173/25,	...-up 33/02, 183/02, 247/11,
211/03, 243/13	401/01
...ul...ullut- taklidi ses	...ura... parça, bez parçası
...-up 9/02	
...ulule sedef	
...+si(...ululi) 262/13	
...um kum	
... 236/17	
...+ğa 131/14	
...umbağ şehir ismi	

... 297/15	...-p ket- 99/17
...urban kurban	...urul- kurulmak, tesis edilmek
... 335/14, 354/07, 363/14	...-ğan 218/26, 251/15, 428/05
... ..il- 222/01	...-up 28/24
...+larni 181/06	...-uş 177/13
...+i 68/07, 106/24	...-uşı 135/13
...urbanli... kurbanlık	...urulma tesisat, donatım
... 392/10	...+siniñ(...urulmi) 296/18
...urba akran, yaşıt	...+mizni(...urulmi) 213/07
... +m(...urbi) 303/19	...uruluş inşaat
...urendazli... falcılık	...+i 205/12, 205/15
...+tin 367/18	...+iğa 420/08
...uri- montaj etmek, biriktirmek	...uru... kuru
...-sun 118/24, 129/15, 226/20	... 24/06, 68/12, 75/13, 75/13,
...-di 126/15	84/14, 89/24, 89/26, 94/03, 126/22,
...urt kurt	129/23, 160/19, 179/10, 193/13,
... 43/22, 69/03, 185/19, 199/24,	414/15, 419/02, 429/26, 221/22, 226/11,
234/06, 381/10, 382/04	286/03, 352/12, 353/01, 355/18,
...+i 185/22, 185/23, 185/23	
...+lar 382/06	
...+liriñ 31/16	
...+ni 185/22	
...+niñ 185/24	
...+tek 337/24	
...uru- kurumak	
...-p 97/13, 179/12, 225/05, 266/04	

...uru...da- kuru hale getirmek,	-p 243/12
kurutmak	...utlu... kutlu, uğurlu
....-p 89/04	 23/07, 296/22
...uruş kuruma, kurumak	...ut...uz-kurtarmk
....+...a 415/21	-dum 172/18
...urut kurt, böcek	-di 408/23
.... 42/26	-imiz 154/10
... bilen 88/05	-ayli 159/24
....+i 10/12	-uñlar 421/22
...urutul- kurutulmak	-sa... 161/24
....-ğan 187/07	-gili 161/22
...usur kusur, eksiklik, noksan	-up 95/12, 154/09, 162/26,
.... 294/04, 294/07, 366/05	163/09, 403/01, 412/11,
...usurçili... kusur bulma	420/16
.... 314/10	-uvalğanli... 176/05
...uş kuş	-attim 403/02
....+...a 363/23	-almay 360/08
....+i 19/14, 194/04, 409/24	...ut...uzuş kurtarma
....+iniñ 14/02	
....+ini 87/12	
....+igimu 194/05	
....+lar 168/13, 232/21	
....+lardek 108/12, 260/08	
....+larniñ 256/04, 384/18,	
415/23	
...uşla- av kuşlarını avlamak	

... 72/11, 152/06, 152/07, 159/19,

160/03, 172/03, 400/20, 401/20

...+...a 169/07

...utrat- kışkırtmak

...-ti 282/16, 327/16

...-...an 172/09

...utrat...ulu... kışkırtıcılık

... 104/03, 159/26

...utra- saldırmak

...-p 259/26, 399/16

...-vatatti 59/11

...-ğan(...utri-) 344/10, 344/16

...utul- kurtulmak

...-ay 85/17

...-gili 65/11

...-up 27/16, 101/26,
172/19,

336/15, 336/16, 372/20, 421/25

...-may 128/06

...-ğandek 407/22

...-idiğan 235/24

...-ğanidi 255/17

...-misam 406/02

...-misa 418/12

...-almaysen 160/12

...-almaydu 372/01

...-almaymiz 409/13

...utuldur- kurtarmak

...-sa 29/16

...-uptiken 29/14

...-uvalidiğanli...iğa 335/16

...utulduruş kurtarma

... 65/16, 230/13

...+niñ 337/21

...utuluş kurtulma, kurtuluş

... 148/18, 226/22, 231/01, 236/05

...+...a 371/26

...+nin 157/01

...+i 103/19

...utup kutup

...+iğa 388/14

...uv kurnaz, hileci

... 370/14

...uvna... neşeli, sevinçli, memnun

... 182/18, 322/12, 425/05

...uvvet kuvvet, güç	...+tek 257/06, 418/11	
... 108/07, 195/14, 200/22,	...+niñ 134/01, 299/13,	
235/03	331/05, 396/14	
...+niñ 383/13	...+ni 109/04	
...+ke 236/01	...uyru... kuyruk	
...+tin 235/08	... 302/16	
...+iñni(...uvvit) 297/04	...+i 109/15, 302/18, 302/19	
...uvvetle- desteklemek	...+iğa 279/05	
...-p 153/08, 319/02	...+idin 421/09	
...uvvetli- desteklemek	...uyuç çelik	
...-di 155/24, 209/20, 273/23,	...+tek 288/20	
423/26	...uyul- dökülmek,	akıtılmak,
...uy- dökmek, akıtmak, boşaltmak	boşaltılmak	
...-di 300/13	...-di 349/22	
...-idu 201/10	...-up 9/03	
...-ğaç 324/01	...-up tur- 395/06	
...-ğanda 18/05	...-ğan 132/13, 200/11,	
...-up 325/15	306/18	
...-uvétip 389/04	...uyun kasırğa	
...-uvetkendenk 210/18		
...uyaş güneş		
... 1/08, 71/03, 156/17,		
203/19, 240/09, 384/13,		
395/04, 406/25, 423/03,		
429/07		
...+mu 113/21		

... 79/11

...uyuş dökme,

akıtma

...+...a 8/25, 400/09

L

lağayla- boş gezmek; anlamsız

dolaşmak

l.-p 227/06

lakasla- sallanmak, sarsılmak

l.-p 188/02

lakaslit- sarsmak, perişan

etmek

l.-ip 384/21

lale(a.) lale

l. 141/25 lalma

serseri, avare

l. 283/16

lap (taklidi ses) birdenbire, ansızın, laydan- çamurluk l.-

ani olarak

ğa 51/26

l. “hi-hi”lap kül- 121/14 l. 7/04, layihili-(a.u.) proje yapmak l.-ğiçi 430/02

171/02

lappida birdenbire, aniden

l.+da 400/14

lappide birdenbire, aniden

l. 11/02, 33/21

lata paçavra; kadınların pılı pırtısı

l. 247/19 l.+mu(lati) 344/12

latapet(a.) letafet, güzellik,

yakışıklılık

l. bilen 7/24

latapetlik(a.u.) letafetli, güzel,

yakışıklı

l. 14/08

latahey kumaştan yapılmış

Çin ayakkabı

l. bilen 50/19

lavulda- alev alev yanmak

l.-p 400/15, 401/03, 401/12 l.-vatatti

272/23

lay(f.) çamur, balçık

l. 144/22, 162/13, 227/19,

229/07, 229/08, 387/18 l. bilen 227/21

l.+dek 343/20, 385/10 l.+mu 229/22

l.+ni 229/01, 229/11, 229/21 l.+da 29/13

layi...(a.)	layık, uygun	lakap
l. 65/05, 67/07, 296/21, 359/01 l.		l.+ni 23/05
bol- 73/15		lenet(a.) lanet
l. emesmen 359/01		l. 283/20
l.+ida 308/09 l.+iñizda		l.+i (lenit) 258/08, 332/16, 404/17
342/04 l.+mu 151/08		leñmen kıymalı makarna
laza(ç.) kırmızı biber		l. 305/06
l. 66/24, 200/01,		lepilde- dalgalanmak
287/19 لازم(a.)		l.-vat...anli...inila 158/05
lazım,		leppeñ o yana bu yana kıvrılma
gerekli		l. 125/18
l. 58/21, 69/12, 85/21, 117/01,		leppide derhal, birdenbire
120/03, 150/11, 150/15, 157/13,		l. 1/03, 3/03, 13/15, 214/10, 258/02,
177/09, 215/17, 238/17, 239/08,		316/05
239/10, 278/19, 301/25, 358/11,		lerzan(f.) yavaş, hafifçe
392/02		l. 109/06, 131/02, 169/23, 185/05,
l.+iñ 353/06		280/14, 311/06, 321/20, 424/09
lazimli...(a.u.) gerekli, ihtiyaç, zaruret		lesside birden
l.+ini 213/16, 235/02, 427/09		l. 175/02, 327/17 l. ...il-
leglek balıkçıl kuşu		103/09
l. 357/16, 357/22		let mahcupluk, utanma
l.+tin 42/21		l. ...il-(mahcup etmek, utandırmak)
leheñ bir tür balık l.		222/12, 222/13
185/26		letipe(a.) fıkra, anekdot
lehte kumaş parçası		
l.+lerdin		
297/15 le...em(a.)		

- l. 29/05, 232/05, 252/01, 308/22, 308/24, 309/04, 385/15
- l.-p ...al- 252/13
- l.+niñ (letipi) 420/17
- l.+liri(letipi) 265/10
- l. lev dudak l. 201/18
- l.+mu 294/01 l.+i(lezzit) 111/11 l.+iniñ(lezzit) 110/23 l.+ige(lezzit) 81/04 l.+iniñ(lév) 7/06 l.+ini(lév) 134/04 l.+ide(lezzit) 132/06, 132/07 l.+idin(lezzit) 20/11, 257/02 271/14 l.+ini(liv) 203/14, 381/17 k(a.u.) lezzetli
- l.+ige(lév) 18/02, 21/16 l.+ler
- 141/20
- l.+large 256/19
- l.+liri 7/09, 12/14, 98/17, 133/07, 174/10, 247/13, 258/01, 259/04 l.+liri bilen
- 56/16 l.+lirimu 256/14
- l.+lirini 136/08, 275/10, 292/05, 382/22 l.+liride
- 84/15 l.+liridiki 87/22
- l.+liridinmu 49/09
- levhe plaketa
- l. 176/03 l.+de 176/08
- levz verilen sözde durma, sözüne sadık
- l.+din 407/13
- l.+i 2/18, 219/12, 225/07
- leyle- hiçbir iş yapmadan yürümek, gezmek, boş gezmek, avare gezmek
- l.-p 133/09, 384/17 l.-p kel-
- 284/04
- lezzet(al) 148/17, 150/19, 153/26, 154/07, 154/23, 155/16, 161/15, 163/02, 163/16, 163/24, 165/16, 165/20, 167/16, 170/03, 174/10, 174/15, 175/10, 179/26, 180/04, 180/07, 181/07, 184/09, 185/21, 187/16, 189/16, 195/07, 195/10, 198/09, 201/16, 203/01, 204/07, 204/10,

l. 34/19, 193/24, 193/26, 204/20,	77/14, 77/18, 79/01, 80/01, 80/05,
249/24, 301/21	80/10, 80/24, 81/03, 81/09, 81/10,
lezzetlin-(a.u.)tadını ala ala yemek l.-	82/04, 82/13, 83/17, 84/17, 85/20,
idu 217/05	86/15, 89/10, 89/18, 90/04, 92/01,
lezzetliniş(a.u.)	95/12, 96/01, 97/14, 98/06, 98/10,
lezzetleniş, tad	98/17, 98/21, 99/12, 99/18, 101/02,
alma l. 217/01	101/21, 103/15, 104/15, 106/05,
lêkin(a.)	106/18, 107/25, 108/21, 109/14,
l. 5/22, 5/23, 7/15, 8/03, 9/22,	109/20, 110/03, 110/24, 110/24,
10/08, 12/05, 12/08, 13/26, 14/04,	111/16, 112/21, 113/08, 113/23,
15/05, 16/24, 19/21, 21/01, 24/04,	116/23, 117/18, 117/26, 118/23,
25/21, 26/15, 29/18, 29/19, 33/02,	120/12, 121/01, 121/06, 122/05,
33/19, 34/08, 34/14, 35/17, 37/01,	122/26, 123/05, 123/17, 124/03,
37/03, 37/06, 38/19, 39/10, 40/09,	124/23, 125/03, 125/15, 126/11,
40/12, 41/05, 42/08, 43/09, 46/17,	128/04, 128/20, 129/01, 130/17,
47/24, 48/09, 48/20, 49/04, 50/03,	131/01, 132/01, 132/19, 132/26,
51/02, 52/05, 53/11, 54/21, 55/19,	133/06, 133/09, 133/16, 134/04,
56/05, 57/07, 58/11, 58/25, 61/20,	134/08, 136/18, 136/23, 138/02,
63/01, 63/15, 64/24, 65/03, 65/06,	140/15, 140/24, 141/04, 141/12,
67/20, 67/25, 68/02, 68/09, 68/11,	142/06, 142/19, 145/17, 145/19,
69/02, 69/19, 69/23, 72/11, 73/02,	
73/17, 74/08, 76/26, 77/02, 77/04,	
lezzetl	

205/10,	206/16,	209/25,	376/19,	379/14,	380/06,	381/10,
212/13,	212/18,	215/18,	381/18,	383/25,	386/17,	387/06,
216/05,	216/21,	218/02,	387/14,	387/22,	387/25,	388/07,
218/17,	220/11,	221/15,	388/15,	389/21,	390/12,	390/21,
222/10,	223/19,	225/15,	391/04,	391/26,	392/12,	393/11,
225/25,	226/11,	226/15,	395/21,	396/03,	397/03,	397/14,
228/02,	230/11,	230/24,	398/11,	400/15,	402/03,	403/04,
231/15,	232/09,	233/19,	404/04,	404/14,	404/20,	404/26,
234/01,	234/09,	237/17,	405/09,	405/15,	405/18,	406/04,
238/07,	241/08,	241/15,	406/26,	408/09,	408/17,	408/25,
242/11,	243/12,	244/09,	409/06,	410/13,	410/17,	411/15,
246/12,	247/18,	248/09,	412/02,	413/06,	413/10,	417/11,
249/03,	249/07,	250/06,	419/08,	419/14,	4 3/03,	42 /14
252/20,	252/22,	253/02,	lêkinze	ama, fakat		
255/08,	256/15,	257/20,		l. 58/11,	163/25	
259/22,	261/08,	261/18,	lêksiye(r.)	ders, konferans		
263/08,	263/12,	264/01,		l. 47/12,	47/19,	74/11, 104/18,
264/18,	265/05,	267/04,		173/25,	291/12	
268/03,	270/20,	270/23,		l.+ge(lêkisiyi)	46/09	
272/03,	272/08,	272/12,		l.+m	61/20	
272/15,	272/17,	272/22,		l.+ñizdin(lêkisiyi)	366/05	
275/10,	277/05,	278/19,		l.+liriñizni(lêkisiyi)	364/19	
280/18,	281/05,	285/17,		l.+si(lêkisiyi)	61/21, 75/14	
291/05,	293/06,	293/12,		l.+siniñ(lêkisiyi)	96/06	
293/22,	295/16,	299/08,		l.+sini(lêkisiyi)	357/05, 359/15	
300/25,	303/06,	303/09,		l.+lerdin(lêkisiyi)	173/04, 173/22,	244/12
304/01,	307/12,	307/25,		l.+lirini(lêkisiyi)	109/11, 244/25	
310/11,	310/19,	311/21,		l.+liride(lêkisiyi)	95/20	
313/09,	314/05,	318/11,		l.+liridiki(lêkisiyi)	303/05	
319/10,	322/19,	324/20,		l.+liridin(lêkisiyi)	299/11	
326/02,	326/04,	326/16,	lêktor	akademik bir ünvan		
327/19,	328/13,	328/19,		l.+larğa	130/08	
329/04,	329/09,	332/02,	lênta	kurdela		
332/13,	333/09,	335/14,		l. 46/13		
336/15,	337/03,	337/11,	lêrik	lirik, duygusal		
337/15,	338/18,	339/07,		l. 194/14		
339/20,	340/11,	344/15,	lêrika	duygusal olma hali		
345/07,	346/07,	346/21,		l. bilen	158/01	
347/24,	348/06,	348/10,		l.+lar(lêriki)	bilen 343/07	
350/03,	350/08,	350/15,		l.+sini(lêriki)	203/08	
351/20,	352/10,	354/11,	lêrikilik	duygusal		
355/01,	355/05,	355/08,		l. 103/22,	109/13	
356/16,	357/17,	358/03,	lêyit-	bulandırmaq		
358/06,	359/06,	359/08,		l.-ip	77/14	
360/14,	360/25,	361/14,	liçin	doğan(kuş türü)		
362/17,	363/10,	364/01,		l.+dek	204/16	
364/06,	364/13,	364/26,	ligen(f.)	leğen		
366/01,	370/13,	371/10,		l. 183/19 ,	386/04	
371/26,	372/18,	374/16,				

l. +diki 184/03 liğirla-	l.-ip 95/19, 169/23, 199/07,
titremek, sallanmak	392/14
l.-p 78/11, 90/16, 345/07 l.-p tur-	liñtasmili... gevşeklik, elinden iş
6/23	gelmeme, beceriksizlik l. 323/06
likkide hemen, anında lip	hareketin çabuk yapılma durumu,
l. 9/11, 183/20, 186/11,	tezlik
203/13, 345/05, 346/17	l. ...il- 95/09
likildit- lik lik lipilda-	görünüp, kaybolmak l.-p
diye ses çıkartmak	66/07
l.-ip 59/22, 278/02	lipilde-görünüp, kaybolmak l.-p 12/14
liktor akademik bir ünvan	l.-p ket- 25/13
l. 74/09, 74/19, 150/02 liktorlu...	l.-p tur- 87/22, 254/20 l.-di(lipildi-)
akademik ünvana	349/21
sahib olma l. 74/16	lipla hareketin yapılışındaki
li... dolu, ağzına kadar dolu	çabukluğu ifade eden bir kelimedir
l. 388/01	l. ...il- 44/05, 142/21, 355/19
li...li- boş yer kalmayacak şekilde	
doldurmak	
l.-valdim 234/02	
li.....ide hemen, anında l. 112/08	
liñşi- sallanmak, kımıldamak,	
titremek	
l.-maydu 154/15	
l.-p 138/18, 163/14	
liñşit- sallandırarak, oynatmak,	
kımıldatmak	
l.-ti 150/20, 324/14	

logika(r.)	fikri konuları tetkik	bol olmak
eden bilim, loji		l.-p 145/21
l. 44/25, 130/07, 212/22, 267/12		lönge havlu
l.+ğa(logiki) 45/06 l.+diki(logiki)		l. 275/18
46/07		l. bilen 395/07
lokkide	aniden, bir	l.+(lönge)nimu 252/19
anda l. 92/13		luşyen ideoloji
lo...ma sal-	sözünü kesmek,	l. 153/15 l.+ini
	söze	214/07
karişmak		lükçek terbiyesiz l. 284/14
l.s.-atti 11/26		l.+ke 283/17
l.s.-ip 315/15, 324/12		l.+lirimu 284/21
Lomonosup	Moskova'daki	bir üniversitenin adı
l. 288/24		
London		
	Lo	
ndra l.+din		
317/06		
loñ-loñ	omuz	
silkelemek l. 120/17		
loññide	omuz	
silkeleyerek l. 158/17		
lömmide	esneyip, esneyerek (alet)	
l. 420/12, 420/23		
lömşü- kaynamak, kaynaşmak, bol olmak l.-		
p 69/04		
lömülde-	kaynamak, kaynaşmak,	

M

m.-ip 234/12 m.-ġan 163/13

maarip(a.) eğitim maharet(a.) maharet, ustalık,
beceriklilik
m. 74/17, 297/20, 298/16

maaş(a.) maaş m. 276/24 m.+ini(maharir) 310/26

m. 288/01 m.+imniñ 288/01 mahir(a.) mahir, becerikli m.
315/08

macira(a.) macera mahirli...(a.u.) mahirlik, ustalık
m. 24/23, 166/21

madar(a.) kuvvet, güç, kudret, m. bilen 217/13 m.+i 315/25
takat, mecal, derman mahiyet(a.) mahiyet, asıl m.+i(mahiyit)
m. 222/13 289/18,

madda(a.) madde, materyal, 289/20, 390/18 m.+ige(mahiyit)
malzeme 206/10 m.+ini(mahiyit) 289/16

m. bilen 358/23 mahiyetlik(a.u.) mühim, özlü,

maddiy(a.) maddi esaslı

m. 30/03, 68/18, 220/23,
239/23, 249/11, 249/12

Magilan Macellan
m.+niñ 242/17

magizin(r.) mağaza, dükkan,
büyük dükkan

m.+lardiki 6/25 m.+iġa
72/24

magma mağma, volkan sıvısı
m. 147/16 m.+dek(maġmi) 259/26

maġdur güç, kuvvet, kudret
m. 145/12, 234/12

maġdursizlan- güçsüzleşmek, mecali kalmamak

m. 211/06	barınak
maḥta- övmek, takdir etmek	m. 91/10, 106/08, 332/19, 369/15 m.+din
m.-ymiz 221/12	415/21
m.-p 209/17, 243/12, 354/08	m.+i 427/21
m.-p ket- 237/17	makilda- mak mak diye açılıp
maḥtança... övüngen, övüngenlik	kapanmak (susuz kalınca çıkarılan taklidi
m.	ses)
280/23	m.-p 133/07
maḥtaş övme	Maksim Gorkibir Rus yazar m.
m. 114/11, 237/19, 244/17 m.	361/25
bilen 262/21	ma...al(a.) atasözü, darbimesel
m.+ni 262/20	m. 219/25
m.+i bilen(maḥtiş) 87/05	ma...ale(a.) makale, yazı
m.+lar 297/25	m. 216/07, 238/08, 242/03, 297/02,
maḥtaş- karşılıklı övmek;	297/16, 298/08 m.+niñ(ma...ali) 298/14
hep beraber takdir etmek	m.+ni(ma...ali) 297/16, 297/25,
m.-ti 260/17,	298/06
298/12 maḥti- övmek,	m.+diki(ma...ali) 299/06
takdir etmek	m.+ñiz(ma...ali) 297/21, 300/19
m.- ma...çi 9/21	m.+si(ma...ali) 298/13
m.-vettim 262/22	m.+sidiki(ma...ali) 194/18
maḥtil-övülmek, takdir edilmek	m.+lerniñ(ma...ali) 298/08
m.-ip 389/10	m.+lerni(ma...ali) 130/06
maḥtin-	m.+lardin(ma...ali) 61/23
övünm	
ek m.-ivaldim 260/18	
makan(a.) mekan,	

m.+lirini(ma...ali) 194/11	m.+din(malyutki) 214/13
m.+liride(ma...ali) 194/13	mana işte
ma...ul(a.) olumlu, iyi, geçerli, anlaşmak, rıza göstermek	m. 5/02, 7/20, 20/16, 23/22, 25/19, 25/23, 28/24, 34/05, 34/06, 34/21, 45/14, 50/07, 51/24, 52/16, 56/06, 58/16, 60/01, 66/12, 71/16, 72/25, 76/03, 78/19, 80/26, 81/08, 82/01,
m. 40/21, 61/09, 113/23, 202/12, 341/17, 361/08, 387/05, 427/06 m.+mu 162/04	
ma...ullu...(a.u.)makul olma hali	
m. 89/19	
mal(a.)mal; servet	
m. 93/12, 93/13, 93/14, 93/25, 94/16, 94/19, 143/25, 162/14, 164/13, 165/06, 299/25, 299/25, 307/11, 326/12, 326/13, 326/17 m.+lar	m. 94/04, 94/24, 95/03, 95/13
326/07	maliman tahrik, kışkırtma
m.+larni 94/14, 94/17, 94/24, 95/01, 95/11 m.+larğa	m. 320/08 m. idi 24/07
93/21 m.+liri 215/11	malimançili... kışkırtıcılık, tahrik
malal(a.) engel, zahmet	etme hali
m. 144/02	m. 246/22, 251/07
malamet haksız yere itham	m.+larni 43/05
malamet etme, suçlama	malimanlışı- kuruntulu hale gelmek m.- ip 89/05
m.+lerniñ 320/22	maltilivi- o yana bu yana, aşağı
malametlik ithama maruz kalan,	yukarı gezdirmek m.-di 381/23
suçlanan	mal-varan hayvan
m. 344/05	v.+larniñ 92/23
malçı hayvan besleyici, hayvan	Malyutka özel isim m. 214/20
yetiştirici	m.+mu(malyutki) 210/26

341/24, 344/25, 354/22, 359/02,
360/11, 360/11, 361/19, 368/19,
368/23, 370/14, 372/26, 375/03,
376/20, 379/02, 382/16, 388/17,
388/19, 391/14, 396/02, 400/04,
401/14, 402/02, 402/03, 402/04,
412/02, 412/13, 417/03, 420/25,
421/06, 423/19, 426/26

manda... böyle, işte böyle

m. 278/01

manta mantı

m. 383/04

manziri(a.) manzara

m.+ler 213/06

mañ yürü, git

m. 46/19, 46/24, 89/17, 93/19,

386/01

mañ- adımlamak, yürümek, gitmek m.-diñ

222/10

m.-di 15/18, 16/01, 28/15, 28/18,

33/05, 65/20, 78/09, 171/14,

228/08, 231/21, 274/21, 282/20,

282/21, 284/02, 290/07, 345/17, 373/18, 375/15, 382/13, 383/02, 385/22, 393/22, 394/15, 414/19	M.+niñ 148/13, markili...(r.u.) markalı m. 65/23, 200/01, 252/18, 396/26	299/20,
m.-imen 117/25 m.-idu	m.-almas 148/04	
377/09 m.-imiz 162/08	m.-mamdu... 414/20 mañıla	
m.-iñlar(méñiñlar) 305/18 m.-ma...çi	sadece bana, hep bana	
228/02	m. 304/17	
m.-idiğan 4/07, 57/05, 170/17 m.-aymu	mañlay	alın m.
296/01	230/03	
m.-aylı 94/06, 162/09, 170/05 m.-sun	m.+ini(mañliy) 14/19, 104/21	
94/05	m.+iğa(mañliy) 5/06, 14/20,	
m.-sañ 102/20 m.-sa	38/10, 300/09 m.+idiki(mañliy) 54/14	
94/05	mara- gizlice bakmak	
m.-ma...ta 381/02	m.-p 266/16, 338/05	
m.-may 57/07, 335/07 m.-mayla	marcan(a.) mercan, inci	
86/25, 92/01 m.-ğaç...a 394/07	m. 217/14, 288/12 m.+dek 80/26,	
m.-ğan 94/11, 245/25,	331/05	
301/07, 363/09	Mariye Kyori özel isim, bayan ismi m.+larğa	
m.-ğandek 38/19, 133/03	151/24	
m.-ğanda 242/12, 242/13,	Mark Tivin Amerikalı yazar	
392/06	M. 262/20	
m.-ğandimu 396/22 m.-		
ğinidek 105/13		
m.-atti 227/02, 396/22,		
396/23, 396/23, 396/24,		
396/24, 396/25, 396/26,		

299/2	maslaş-	uygun olmak
2 marki(r.) pul	m.-...an 205/20	
m.+si 13/12	m.-...andek 23/02	
m.+simu 221/04	m.-...udekmiz 278/03 m.-	
Marks Marks, özel isim	miğandek 247/20	
M.+niñ 222/18	masliş-uygun olmak	
Marksizm(r.) Marksizm	m.-ip 278/06	
m.116/22, 117/01, 190/14, 291/11,	m.-almidi 73/11	
297/12	masliş	uyumlu hale gelme, intibak
m.+ga 291/10	m. 30/04	
m.+ni 116/25, 364/26,	m.+nimu 73/11	
364/26,	maş fasulye	
365/01	m. 4/12	
marş(r.)	maşina(r.) makine	
	m. 4/02, 67/14, 314/16, 398/19,	
marş	427/13	
m. 28/07, 275/16	m. bilen 189/04 m.+dek(maşini)	
mas(a.) ahenkli,	344/17 m.+niñ(maşini) 60/16	
uyumlu	m.+siniñ(maşini) 169/01	
m. bol- 297/03	m.+sini(maşini) 169/06	
m. kel- (uyumlu olmak, uygun	m.+lar(maşini) 169/14	
gelmek) 7/07, 154/16,	m.+larniñmu(maşini) 186/18	
164/21,	maşiniçi(r.u.) terzi, dikişçi m.	
326/06, 342/10,	326/06	
342/24 maska(r.)		
maske		
m. 376/09		

matañ bir çeşit tatlı	m. 423/18		
m.+dek 141/01	mavcuş	özel isim, başkan Mav	
matématék(r.) matematikçi	m.+i 146/17, 368/03		
m.+idiki 380/13	m.+iniñ 146/15, 147/04		
matématika(r.) matematik	m.+iğa 146/01, 146/24,		
m. 28/04	147/07, 367/18		
matériyal(r.) materyal, malzeme	Mavdun	erkek ismi	
m. 105/21, 105/23, 123/26,	m.+niñ 62/17		
124/01, 151/08, 172/11,	mavu bu, işte bu		
175/19, 224/02, 224/10,	m. 33/24, 34/24, 42/25,		
244/24, 141/14, 246/01, 297/07,	45/10, 52/16, 94/03, 120/04,		
302/24, 348/22, 350/06 m.+niñ	255/02, 255/11,		
351/21	283/21		
m.+ni 351/13, 375/05 m.+ğa	mavzu(a.)	konu, başlık m.	
49/18	242/13		
m.+da 20/14	m.+din 46/08 m.+lar 242/08		
m.+i 175/03, 303/03 m.+iğu	m.+liri 408/04 m.+lirini 242/04		
303/02	may(r.)	mayıs, beşinci ay	
m.+ini 109/20, 175/13,			
223/06, 299/11			
m.+larni 216/17, 299/12			
m.+lirimdin 309/08 m.+liridin			
297/13			
mator(r.) motor			
m.+idek 60/16			
matrasli...	yün ve pamukla		
doldurulmuş kalın döşekli			

m. 1/03,	şey giymemek
11/12 may	m. 197/17, 394/09
yağ	mayla- jölelemek, krem sürmek
m. 42/26, 70/06, 70/08, 70/13,	m.-p 5/07, 254/09
138/22, 191/02, 273/13, 342/17,	m.-ymen 70/09
346/21, 357/01	maylamçı yağcı
m.+din 161/13	m. 70/10, 70/12
m.+larniñ 70/14	maylamçili... yağcılık
Mayakovéski özel isim	m. 69/23, 70/06
m.+dek 202/07	m.+ni 70/02
m.+niñ 31/23	mayli- jölelemek, kremlemek m.-di
mayil(a.) mail,	322/17
istekli m. 79/19,	mayli... yağlı
155/24	m. 187/07
mayilli...(a.u.) mail olma hali, isteklilik	mayma...laş- ayaklarını eğerek yürümek
m.+i 136/03	m.-ti 212/12
mayka(r.) atlet fanilas,ı,	maymun maymun
mayo m. 54/20, 229/08	m.+larmu 246/08
m.+ğa(mayki) 54/21	maysa yeşillik, çayır, çimenlik
m.+din(mayki) 186/13	m.+sini(maysi) 150/14
m.+si(mayki) 394/25	m.+larni(maysi) 152/01
maykican(r.u.)sadece fanila giyip başka	m.+liri(maysi) bilen 291/09
bir	m.+lirini(maysi) 150/13
şey giymemek m.	maza...laş alay ediş, küçümseyiş
82/20	m. 214/24
maykiçan(r.u.)sadece fanila giyip başka	mazar(f.) mezar
bir	

m. 295/09	medeniyet(a.) medeniyet, kültür
mazgâp	m. 177/15, 220/24, 238/05,
sabun köpüğü	324/23
m.+larni 252/12 m.+liri 251/25	m.+ni 263/17 m.+ke 363/14
m.+lirini 252/05	m.+i(medeniyit) 7/12
mecbur(a.) mecbur, zorunlu	m.+idinmu(medeniyit)
m. 48/02, 153/13, 339/25,	363/25
388/14, 417/18	m.+imiz(medeniyit) 427/26
mecburiy(a.) mecburi, zorunlu	medet(a.) yardım
m. 248/23	m. 9/15, 14/02, 29/24, 74/06,
mecburiyit(a.) mecburiyet	87/23, 130/20, 226/02,
m.+im 98/12	268/09, 271/11, 353/12,
mecburla-(a.u.) zorlamak	354/22, 363/02, 405/26 m.+ke 421/20
m.-ymiz 426/15	mehdiye(a.) medhiye, övgü
mecez(a.) mecaz	m. 176/06, 218/20, 278/21,
m.+im 101/09	285/18
meclis(a.) meclis, toplantı	m.+si(medhiyi) 176/13
m.+iniñ 15/14 m.+ide	
15/08	
meclisḥani(a.f.) toplantı yapılan	
yer	
m.+da 291/14	
mecnun(a.) deli	
m. 407/15 m.+ğa 189/19	
m.+larçe 140/20, 307/21,	
308/15	
medde madde	
m. 185/22, 185/23	

medhiyle-(a.u.)	medh etmek,	m.+niñ 71/10
övmek m.-p 112/11, 167/03, 218/19		mehel(a.) zaman, an, defa
medhiyleş(a.u.)	mehdiye okuyuş	m. 72/23, 118/16, 379/22, 429/08
m.+tin 216/20		mehelle(a.) mahalle
medikar(f.?) gündelikçi,		m. 90/20, 254/17, 254/18, 258/25
ırgat		m.+niñ(mehelli) 90/10, 93/08,
m. 69/22, 225/03, 226/23, 227/04,		190/09
231/02, 231/10, 232/06		m.+ge(mehelli) 89/21, 92/21,
m.+larni 227/08		93/12, 94/03, 162/10, 254/16
medikarçili...(f.?)u.)		m.+de(mehelli) 95/03 m.+diki(mehelli)
	hizmet	163/11 m.+din(mehelli) 95/02, 255/02
çilik m. bilen 70/02		m.+si(mehelli) 44/04, 89/05,
meğlubiyit(a.) mağlubiyet, yenilgi		265/15
m.+i 338/14		m.+sige(mehelli) 90/09, 191/25
meğlup(a.) mağlup, yenilmiş		m.+side(mehelli) 190/15
m. 48/24, 359/10		m.+mizdiki(mehelli) 148/20,
meğrur(a.) mağrur, kibirli, övüngen		264/09
m. 101/01, 195/13, 241/07, 255/25,		mehkem(a.) sağlam, dayanıklı
359/10		m. 58/23, 68/03, 96/07, 100/25,
meğrurlu...(a.u.)	mağrurluk,	253/19
kasıntılık		mehliya gönülden bağlanma, tüm
m. 8/08		benliğiyle bağlanma
m. bilen 158/07, 236/07, 313/07,		m. ...il-7/02
357/17		m. bolup két- 261/05
m.+niñ 359/02 mehbub(a.)		
	mahpus,	
	tutuklu	

Mehmud Oéş...iri Kaşgarlı

Mahmud m. 220/09

mehrum(a.) mahrum, yoksun

m. 27/05, 72/09, 259/23

mehsul(a.) ürün, mahsül

m.+i 298/02, 428/11

mehsulat(a.) ürün

m. 150/16, 150/16

meḥlu...(a.) mahluk, yaratık

m. 244/07, 263/13 m.+...a

183/23 m.+lardin 184/11

meḥmel(a.) kadife

m. 21/08 meḥpiy(a.)

gizli, saklı

m. 13/07, 120/22, 143/05,

418/07

meḥsus(a.) mahsus, özel

m. 305/26, 415/12

meişit(a.) yaşam, ömür, geçim

m.+i 386/04

Mekki Mekke

m.+ge 202/17

mektep(a.) mektep, okul

m. 46/14, 78/03, 151/08,

156/07, 157/08, 162/07,

164/07, 172/10, 175/03,

176/09, 176/11, 176/16,

187/22, 188/11, 197/06,

219/23, 220/01, 241/18.

m. 192/25

memedanli...(f.u.)

demagogluk,

atıp

m.+ni 145/08, 318/04, 376/03	m.+imizdiki(mektip) 36/10
m.+ke 33/01, 35/25, 57/01, 69/19,	me...set(a.) maksat, amaç
70/02, 127/06, 163/13,	m. 213/03
176/02,	m. ...il- 316/02
232/02, 232/14, 246/05, 285/01,	m.+te 157/13, 421/05 m.+ini(me...sit)
292/18, 305/07, 352/17, 387/23 m.+te	169/24, 341/12 m.+ige(me...sit)
49/03, 149/06,	46/01104/05,
195/21,	114/18, 296/06
240/01, 292/17, 358/17	melhim melhem, rimel
m.+tiki 5/15, 49/05, 59/17, 93/16,	m.+i bilen 342/19
148/24, 159/20, 181/19, 188/25,	melum(a.) malum, belli
265/12, 354/20	m. 95/14, 104/05, 142/25, 148/17,
m.+tin 34/10, 152/20,	184/18, 213/15, 216/23, 220/03,
157/18,	234/03, 240/04, 308/03, 310/02,
334/11, 349/08	328/10, 338/02, 358/16, 420/08
m.+ige(mektip) 297/12	mel'un(a.) melun, lanetli, günahlı
286/08, 296/17, 298/05,	m. bilen 372/06
298/15, 300/04, 331/07,	memliket memleket
331/11, 340/07, 340/13,	m.+lerdiki 273/24
366/18, 371/05, 376/05,	memnun(a.) memnun
377/02, 423/07, 425/19	m. bol- (memnun olmak) 257/21 m.
m.+niñ 1/09, 15/17, 28/13,	bolup ket- 292/05
35/25, 38/03, 53/10, 58/24,	memnunlu...(a.u.) memnunluk,
70/05, 125/11, 158/26,	memnuniyet
162/10, 177/04, 187/16,	m. bilen 177/03
189/04, 252/17, 254/03,	331/13, memuriy(a.) idari 338/06, 343/12,
254/13, 255/01, 275/17,	m. 241/16, 358/
299/17, 323/09, 329/13,	

2

m. 9/18, 15/07, 16/20, 17/05, 17/13,

4 men ben

346/01,	371/07,	371/14,	18/21,	19/21, 20/14, 23/06, 25/07,
371/18,	382/12,	398/22,	25/10,	29/12, 32/15, 33/10, 33/24,
414/18, 428/06				34/21, 34/26, 36/11, 38/14, 38/17,

38/23,	39/04, 39/10, 40/15,	292/17, 292/21, 293/05, 293/07,	
40/20,	43/09, 43/13, 43/15,	294/16, 294/20, 295/03, 295/04,	
43/19,	45/09, 47/02, 48/18,	295/22, 298/04, 298/17, 303/16,	
48/18,	52/16, 52/21, 52/24,	306/11, 306/21, 307/20, 307/25,	
53/09,	53/11, 56/06, 56/12,	309/03, 312/08, 312/12, 312/16,	
57/09,	57/15, 59/05, 63/24,	313/23, 314/16, 317/08, 317/11,	
65/03,	65/04, 65/05, 65/07,	317/17, 318/20, 319/21, 322/03,	
66/19,	75/24, 76/11, 76/18,	323/04, 323/06, 325/15, 326/05,	
80/24,	83/17, 86/06, 86/09,	326/12, 328/11, 329/03, 329/09,	
86/13,	86/20, 87/01, 89/21,	329/23, 333/11, 333/24, 334/26,	
92/17,	97/04, 97/13, 98/10,	335/01, 336/03, 338/22, 339/09,	
98/24, 99/08, 100/13, 101/06,		150/11,	159/11,
101/09,	101/18, 102/23,		159/12,
103/03,	105/21, 106/01,	160/20,	167/25,
106/07,	106/24, 112/04,		173/03,
113/07,	113/10, 113/18,	173/19,	177/16,
117/05,	117/20, 118/02,		179/13,
119/04,	119/21, 122/15,	180/14,	181/20,
122/25,	123/01, 123/05,		184/03,
124/03,	130/17, 133/12,	184/15,	195/06,
133/18,	135/01, 135/13,		195/09,
137/02,	137/05, 139/14,	195/18,	195/20,
140/22,	140/22, 141/22,		204/19,
142/19,	144/03, 144/19,	205/10,	205/11,
145/05,	145/18, 145/19,		205/15,
145/22,	148/15, 148/22,	206/23,	207/16,
148/24,	149/09, 150/08,		210/03,

214/03,	216/15,	218/06,	341/15, 344/26, 346/15, 349/02,
219/21,	219/23,	224/04,	349/10, 349/12, 349/18, 349/23,
224/10,	224/15,	231/09,	350/24, 357/14, 358/11, 358/15,
231/11,	237/24,	238/20,	358/22, 362/16, 364/05, 364/22,
238/21,	243/05,	244/22,	367/16, 369/14, 370/02, 372/03,
248/21,	249/10,	256/10,	374/25, 375/08, 377/26, 380/18,
257/23,	261/19,	262/21,	387/05, 390/19, 391/14, 396/18,
262/23,	263/11,	263/22,	396/20, 398/02, 402/21, 403/01,
264/07,	265/05,	268/24,	403/25, 404/07, 404/13, 404/16,
274/02,	274/15,	274/15,	404/17, 404/20, 404/22, 404/25,
278/02,	278/13,	278/19,	405/13, 405/14, 405/21, 406/03,
			406/12, 406/12, 406/13, 409/20,
			410/22, 411/18, 411/25, 412/02,
			413/20, 414/13, 414/17, 416/06,
			420/02, 423/12, 423/16, 423/20,
			425/23, 426/08, 428/03, 428/04
			m. bilen 81/20, 305/18, 406/10
			m.+dek 20/24, 81/08, 318/07
			m.+ġu 368/06
			m.+la 85/23, 260/16, 325/17
			m.+mu 3/09, 14/21, 30/08, 37/03,
			38/18, 62/13, 63/21, 76/25, 92/16,
			102/17, 117/19, 128/03, 143/04,
			145/16, 147/09, 161/21, 161/25,
			189/12, 192/15, 198/25, 223/25,
			228/07, 260/17, 288/01, 330/08,
			330/12, 347/22, 348/24, 349/20,

360/08, 360/14, 361/21, 367/11,

368/01, 368/12, 387/10, 397/20,

404/03, 405/07, 406/01, 411/16,

424/05, 425/13

m.+miġu 426/05

méniñ 19/20, 19/22, 25/14, 38/13,

40/01, 46/04, 47/12, 53/02, 54/21,

61/06, 80/21, 80/25, 80/26, 85/16,

280/11, 281/23, 282/17,

282/23, 283/15, 288/19,

288/25, 291/07, 292/10,

86/21, 86/25, 90/01, 102/12,

113/11, 118/12, 119/07, 122/20,

133/13, 133/15, 133/16, 136/19,

136/20, 145/19, 167/24, 178/11, 181/24, 189/09, 190/08, 195/14, 204/17, 205/12, 212/10, 230/15, 257/17, 257/19, 258/22, 259/17, 259/17, 277/24, 279/06, 279/08, 292/20, 292/23, 294/07, 294/15, 304/16, 306/11, 306/25, 308/03, 311/21, 313/22, 317/08, 317/15, 318/19, 320/15, 324/06, 325/04, 328/21, 333/12, 345/02, 350/24, 358/04, 358/23, 361/19, 367/10, 370/22, 374/01, 374/21, 391/11, 391/12, 392/08, 397/22, 403/22, 404/01, 404/13, 405/06, 405/09, 416/05	135/05, 180/01, 221/05, 257/19, 272/23, 303/17, 341/02, 377/19, 403/25, 410/22, 419/01	160/17, 168/23, 178/12, 193/14, 193/14, 205/09, 248/23, 256/20, 257/19, 257/24, 264/17, 264/23, 284/07, 285/09, 303/06, 313/22, 315/25, 326/02, 368/09, 374/18, 375/08, 389/21, 397/12, 397/21, 405/12, 405/18, 405/26, 411/14, 412/26, 417/02,
	mañimu	17/05, 76/13, 80/05,
	161/26, 3	24/11, 3 47/09
	m.+de	17/15, 117/08, 146/14,
	194/09, 262/19,	275/11, 358/24,
	404/14, 404/22	
	m.+diki	40/15
	m.+din	21/25, 115/15, 118/05,
	303/14,	312/06, 312/13,
m.+niñ 117/21 méniñla	318/21,	322/01, 327/15,
368/23	328/20,	347/13, 348/05,
méniñmu 123/16, 294/24 méniñki	348/06,	357/23, 360/15,
273/01, 372/13	378/02,	387/01, 390/06,
méni 19/23, 25/04, 41/11,	390/08,	404/24, 419/06,
43/08, 65/04, 68/17, 80/22,	424/23, 425/02	
85/14, 88/22, 100/01, 101/13,	m.+imu	127/21, 165/13,
103/04, 113/17, 117/05,	350/12, 360/19, 405/26	
122/25, 123/10, 123/26,	maña	24/12, 25/05, 29/07,
132/16, 133/19, 142/03,	31/08, 32/03, 36/20, 57/14,	
144/09, 154/24, 161/08,	63/20, 76/11, 81/22, 83/16,	
169/25, 178/09, 178/10,	86/25, 92/01, 98/20, 117/08,	
178/10, 183/21, 189/02,	118/05,	118/23, 124/04,
207/13, 207/15, 228/06,		
251/02, 258/16, 281/16,		
294/10, 294/11, 295/21,		

123/08, 143/21, 143/23, 146/14,
 206/22, 237/22, 260/22, 288/04,
 350/06, 374/03, 391/11, 403/23
 m.+dinmu 275/12
 mēniñçe 9/07, 11/10, 11/21, 27/25,
 30/04, 40/02, 40/12, 57/09, 103/16,
 107/21, 117/01, 127/10, 127/18,
 127/25, 147/15, 148/16, 152/07,
 152/12, 156/06, 158/25, 158/26,
 159/16, 169/16, 181/03, 193/10,
 193/17, 211/24, 213/06, 214/04,
 216/18, 217/11, 217/22, 220/21,
 221/24, 223/10, 223/26, 239/05,
 239/10, 240/15, 241/16, 244/24,
 258/20, 261/02, 261/21, 289/04,
 308/04, 316/11, 371/20, 409/05,
 423/08, 426/12

m.+de(meni) 13/21, 207/02,
 311/09, 316/05, 326/19, 364/06
 m.+diki(meni) 221/25 m.+din(meni)
 148/17 m.+si(meni) 73/09, 74/12
 m.+si(meni) bilen 354/12, 363/11

menbe(a.) menba,

kaynak m.+yi 383/13

m.+yini 308/18,

313/19 mene(a.)

mana,

anlam

m. 286/05

m.+ni(meni) 11/09, 66/13, 117/25,
 384/03

m.+ge(meni) 116/20

m.+sini(meni) 12/04, 292/13	m. 40/11, 48/18		
m.+ler(meni) 240/12	m.+lerni(meni)	menpeet(a.)	menfaat, çıkar, fayda
47/13		m.+ke 193/11	
menilik(a.u.)	manalı, anlamlı	m.+niñ 372/13	
m.	48/03, 48/20, 87/12,	mensep(a.)	mansıb, rütbe, makam,
169/13,	177/18, 199/14,	mevki	
236/07,	261/06, 263/26,	m. 352/20	m.+niñ 57/22
309/23,	359/13, 362/24,	mensit-	saymak, itibar etmek m.-
366/17,	386/11, 386/25,	meytti 129/26	
390/10,	390/25, 391/09,	m.-migendek	31/24, 74/27,
415/04, 422/20		129/26	
m. ...il-	289/21, 314/04	mensitmeslik	hor görmek,
menisiz(a.u.)	manasız, anlamsız	saygısızlık	
m. 240/21		m.+ke 418/03	mensup(a.)
menivi(a.)	manevi		mensup, aitlik
m.	30/09, 68/18, 71/21,	m. 240/24, 271/13, 271/19,	
99/13,	106/11, 108/07,	274/22	
110/16,	131/07, 136/09,	menti...(a.)	mantık
148/17,	177/10, 192/16,	m.+isi 345/03	
194/10,	194/17, 194/25,	menti...e(a.)	mantık
220/23,	225/19, 235/03,	m.+ñ 37/11	
238/23,	239/18, 239/25,		
241/01,	249/13, 308/17,		
	339/02, 339/07, 339/08		
menmençi	bencil, egoist		
m. 420/04			
menmenlik	bencillik, egoistlik		

menzil(a.)	sonsuz
d	m. 32/23, 165/17, 211/26, 402/06,
urak m.+niñ 308/14	403/26
menzire(a.) manzara,	m.+tek 352/06 m.+tur
görüntü m. 32/25	214/12
m.+si(menziri) 126/05	meñiz(ç.) yüz, çehre, sima
m.+siniñ(menziri) 424/14	m.+i(meñzi) 21/05, 82/12
m.+sidin(menziri) 217/02	m.+ini(meñzini) 39/16 m.+ige(meñzige)
m.+ler(menziri) 233/22	233/11, 259/04
m.+lerni(menziri) 201/19, 201/24	meptun(a.) meftun, büyülu, hayran
m.+liri(menziri) 381/03	m. ...il- (büyülemek, hayran
meñde-şaşırmak; ne yapacağını bilemeden	bırakmak) 7/15, 19/11, 135/18,
dengesini kaybetmek;	343/24
uykudan dengesiz merd(f.)	mert
bir davranışlar	m.+lerniñ 423/02
içinde uyanmak	merdane(f.) merdane, metre yakışır
m.-p 174/09	şekilde, mertçe
meñgü ebedi, ilelebed,	m. 9/20, 19/09, 107/20, 110/16,
kalıcı	149/23, 219/17, 225/13, 235/01,
m. 7/18, 44/02, 90/02, 91/14, 92/18,	256/26, 270/11
127/17, 127/18, 182/23, 192/17,	merdanili...(f.u.) mertlik
221/22, 225/22, 235/23, 303/11,	m. 41/07
303/12, 310/24, 337/24, 350/24,	m. bilen 44/06, 285/10
350/25, 379/16, 393/03, 393/17,	merğul motif, hava, melodi
396/20, 422/05, 425/09, 425/21,	m.+ğa 207/01
429/05	merhemet(a.) merhamet, acıma
meñgülük ebedi,	

m. 139/21, 246/20, 288/03,	mesçit(a.)	mescit, cami
317/25, 415/10	m.+te 308/22	
merhum(a.) merhum,	Tanrı mesel(a.)	mesel, özlü söz
rahmetine erişen	m.+liride 67/04 m.+liridiki 124/07	
m. 27/03, 59/16, 88/22,	meşhure(a.)	alay, istihza
110/17, 113/12, 125/20,	m. 55/14, 120/02, 159/11,	
193/16, 349/08, 405/11	171/20, 172/01, 245/19,	
meripet(a.) marifet	257/01, 274/12, 361/03,	
m. 112/07, 349/02, 404/16,	369/11, 372/06, 391/20,	
417/20	408/13	
merkez(a.) merkez	b. bilen 53/15 m.+ge(meshiri) 64/01, 64/04	
m.+ide(merkiz) 117/23	m.+ler(meshiri) 210/19,	
merkezleş-(a.u.) merkezleşmek,	279/18	
bir merkeze toplanmak,	meşhürlük(a.u.) alaylı, istihzalı	
birleşmek	m. 67/11	
m.-ti 60/20	mesile(a.) mesele, sorun	
merkezleştir-(a.u.) merkezleştirmek, bir	m. m.+si+(mesanisi) 47/02, 47/03, 47/04,	
152/07, 152/17, 152/18,	m.+liri+(mestaniliri) 5/20, 304/22	
180/11, 220/21, 223/26,		
merkeze toplatmak,		
birleştirmek		
m.-üp 64/17		
merkiziy(a.) merkezi		
m. 174/02		
mertive(a.) derece, rütbe,		
basamak		
m. 155/13		
mervayit(a.) inci		
m. 12/23 m.+ni 324/21		

224/01, 251/17, 308/01, 364/23	meslihet(a.)	şura, tavsiye, danışma
m.+niñ(mesili) 151/04	m. 174/04	
m.+ni(mesili) 66/22, 80/14, 172/09, 180/10	m.+im 137/06 m.+i 322/13	
m.+ge(mesili) 222/17, 270/06	m.+i bilen 355/13 m.+ini	
m.+de(mesili) 107/23, 154/13	136/01	
m.+mni 333/12	meslihetleş-(a.u.)	danışmak, istişare
m.+ñniñ 83/23	etmek	
m.+ñni 375/12	m.-ip(meslihetliş-) 28/11 m.-	
m.+ñiz(mesili) 57/18, 297/22	kende 421/02	
m.+si(mesili) 57/19, 97/14, 97/15, 150/01, 157/06, 285/05, 371/17	meslihetliş(a.u.)	danışma, istişare
m.+siniñ(mesili) 57/08,	m. 3/16, 243/15	
102/18,	mest(f.) sarhoş	
150/04	m. 1/05, 132/06, 132/07, 201/17,	
m.+sini(mesili) 151/19 m.+sige(mesili)	206/12, 207/21, 306/03, 404/08 m.	
152/02, 240/04 m.+sidiki(mesili) 73/06	bolup két- 209/08	
m.+ler(mesili) 151/09, 218/06	m.+lerge 202/23	
m.+lerni(mesili) 165/23,	m.+imen 207/20	
224/05,	mestane(f.) sarhoş gibi	
286/09	m. 13/02, 79/14, 203/23, 347/08	
m.+liri(mesili) 129/21	m.+men(mestani) 207/20	
m.+liriñizniñ(mesili) 56/14		
m.+lirige 152/08		
mesilen(a.)	mesela, misal	
olarak m. 314/16, 342/17,		
409/03		

mestanileştür-(f.u.)	sarhoş	hale	MetkÉrem Met...asim	erkek ismi
getirmek, sarhoş etmek			m. 23/08, 84/11, 85/01, 85/09,	
m.-üp 292/06			85/11, 85/12, 85/15, 85/19, 86/01,	
mestaniliş-(f.u.)	sarhoş olmak		86/08, 86/18, 87/10, 88/16, 120/07,	
m.-ip 202/10			120/11,	120/15, 120/18, 120/21,
mestlik(f.u.)	sarhoşluk		120/25,	120/26, 121/01, 121/01,
m.+imge 207/22			121/06,	121/13, 121/17, 121/19,
m.+te 11/24			121/21,	122/17, 165/25, 166/05,
mesthuş(f.)	sarhoşluk		166/10,	167/15, 167/22, 168/03,
m. 96/13, 125/18, 416/17			168/07,	168/09, 168/19, 169/22,
mes'ul(a.)	mesul, sorumlu		169/25,	170/01, 201/26, 209/07,
m. 50/18, 131/11, 131/12,			210/22,	216/02, 218/11, 304/18,
189/08,	224/12, 224/15,		309/22,	313/03, 314/01, 314/22,
355/24,	410/01, 430/01,		316/05,	319/08, 388/01, 413/14,
430/03			413/18,	413/19, 414/09, 414/11,
mes'uliyet(a.)	mesuliyet, sorumluluk		414/22,	415/15, 416/01, 419/10,
m.+ni 389/26, 390/06			234/25,	278/14, 328/10,
m.+tin 172/19			340/17, 346/15, 358/12	meş...(a.)
m.+i(mesuliyit)	116/08,		alıştırma,	talim,
116/11, 181/07 m.+imiz(mesuliyit)			idman, egzersiz	m. 311/14
374/23			m. ...il-(alıştırma	yapmak)
mesum(a.)	masum, suçsuz		311/19 m.+lerge	50/26
m. 112/19, 343/23, 376/22,		meşu...(a.)	sevgili, maşuk	
395/20, 399/26, 401/18			m.+tin 345/18 m.+larniñ	254/11
meş(r.)	soba		meşu...siz(a.u.)	sevgilisiz
m. 386/09			m. 141/04, 204/07, 204/08,	
meşel fener, aydınlatıcı			307/24 metbuat(a.)	
m. 395/14			matbaa	
m. ...il- 400/20 m.+i(meşil)			m.+ta 313/17, 326/23	
383/12				
meşhur(a.)	meşhur, ünlü			
m. 62/17, 66/25, 151/23,				
194/22,	194/24, 217/25,			

419/18, 421/16, 421/21 m.	344/05, 344/07, 407/19 m.
bilen 164/08, 414/02	bolup tur- 245/21
m.+mu 85/12, 166/10,	m.-de 299/16
168/03,	mev...i(e) mevki, tutum
169/22, 209/07, 309/22	m. 172/17
m.+niñ 85/01, 86/08, 87/10, 88/17,	mevsüm(a.) mevsim, sezon
121/06, 121/13, 167/15, 304/18,	m.+niñ 333/11
419/18, 421/21	m.+de 54/16, 61/02 m.+i
m.+niñmu 85/09	331/16
m.+ğa 121/17, 121/21,	mevsümlük(a.u.) mevsimlik, sezonluk
122/17,	m. 11/22
165/25, 316/05	mey(f.) mey, içki
m.+din 120/18	
m.+larmu 388/01	
meto kafası çalışmayan, ahmak m.	
247/20	
mevc(a.)	
dalga	
(su)	
m. ur-(dalgalanmak)	
233/04 mevcudat(a.) bütün	
varlıklar	
m. 32/20, 118/13	
mevcut(a.) mevcudiyet,	
varlık	
m. 34/16, 72/02, 149/04, 221/23,	
260/07, 291/07, 299/15, 315/02,	

m. 201/21 meydan(a.)	m.+ini(meylini) 19/08, 36/03,
meşdan, alan	59/04, 242/05, 381/03 meşin
m. 1/04, 1/10, 1/16, 172/17,	yumuşak, ipek gibi
399/13	m. 17/12, 88/13
m.+ni 282/07	meşli(a.u.) olsun, olur, peki,
m.+ğa 2/01, 169/09, 200/16,	kabul
221/20, 280/22, 281/07,	m. 30/04, 30/05, 67/25,
399/12, 401/02, 403/06	57/18, 57/19, 98/20, 130/23,
m.+da 280/14, 401/03,	140/02, 217/04, 217/04,
401/10	289/04, 289/04, 300/21,
m.+diki 386/15 m.+din	368/06
281/11	meşnet pislik, çamur
m.+i 50/13, 116/06, 157/26,	m. 50/04, 60/08, 109/07,
178/19, 217/06, 239/10,	156/14 meşnetçilik
239/12, 366/18, 382/13 m.+iniñ 97/11,	pislik
394/08,	m.+tin 162/17
422/14	meşnetleş- kirlenmek, pislenmek m.-
m.+iğa 38/03, 98/26, 197/07,	ken 179/01
281/26, 346/02, 377/02,	m.-ip(meşnetliş-) 70/13
393/22	
m.+ida 5/16, 329/14 m.+idin	
5/12, 284/03 m.+imizni 153/16	
m.+larmu 399/03	
meşde(a.)	1.göğüs. 2.mide
m. 63/23 m.+simu(meşdi) 340/24	
m.+sini(meşdi) 174/26	
meşil(a.)	meşil

meyüs(a.)	yeis, umutsuzluk,	lı
meyus m. 100/15, 102/13		m. 290/12
meyüsliniş(a.u.)	ümitsizliğe	mezmüt(a.) sağlam, berk, dayanıklı
kapılma m.+niñ 67/03		m. 171/22, 229/13
mezgil(a.)		médal(r.) madalya
zaman		m.+ğa 299/21 m.+i
, an m. 98/23, 143/05		290/14
mezgillik(a.u.)sürelî, geçici m.	méde(f.)	dişi eşek
189/07	m. 191/07	
mezhep(a.)	mégiz(f.)	esas, öz, ruh
mez	m. 86/04	
hep m.+ke 166/20	m.+dek 425/04 m.+i	
mezillik(f.) lezzetli, zevkli,	46/08 m.+iniñ 369/17	
tatlı	m.+ini 359/07	
m. 233/21, 287/17, 386/06,	mégizli...(f.u.) esaslı, içeriği olan	
386/10 mezkur(a.) adı geçen,	m. 75/14, 167/14, 286/04 m. ...il-	
bahsedilen,	324/26	
bilinen	méhîr(f.) sevgi, dostluk	
m. 130/04, 176/17	m. 32/21, 44/20, 88/13, 182/21,	
mezmun(a.) konu, anlam,	193/15, 240/21, 317/15, 335/14,	
mana m. 366/01, 395/15	388/16, 392/12, 405/10, 406/24,	
m.+i 9/06 m.+ini	406/25, 407/01 m.	
243/20 m.+lar	bilen 219/21	
262/06	m.+i(mehri) 17/20, 55/18, 72/03	
m.+larni 412/10,	m.+ini(mehrini) 231/10	
421/10 mezmunlu...(a.u.)	méhman(f.) konuk, misafir	
anlam	m. 187/07	

m.+niñ 323/19 m.+ğa	ip(méñip) ket- 396/21
42/03 m.+larni 317/25	m.-ip(méñip) ...al- 293/04
méhmanh̄ani(f.) konuk odası	m.-ivériñlar(méñivériñlar
m.+ğa 300/12, 323/20 m.+siğa 99/04	)161/07
méhnet(a.) emek, iş	méñi beyin, kafa, baş
m. 75/20, 75/21, 428/11	m.+niñ 78/13
Méhnetkame eser adı	m.+si 245/12, 245/13, 245/14 m.+siniñ
m. 167/10	360/22
méhriban(f.) sevecen	m.+sini 381/11 m.+sige 54/11,
m. 330/01 méhribanli...(f.u.)	245/14 m.+giçe 273/19
sevecenlik	méñiş yürüme, yürüyüş, gitme m. 98/09,
m. bilen 198/24	159/17
méhrigiya bir çeşit bitki	m.+...a 228/06, 290/02,
m.+si 279/12	387/19 m.+iğa 24/26
mél sesin gücü, oktav m.+i	métal(r.) metal
314/24	m.+dek 46/23, 416/11
mén- yürümek, gitmek, ilerlemek	métr(r.) metre
m.-ip(méñip) 1/15, 110/11,	
113/11, 127/06, 15916,	
187/15, 188/18, 227/04,	
232/16, 254/16, 255/12,	
281/25, 293/17, 300/04,	
387/24	
m.-ip(méñip) çî...ip ket-	
120/18	
m.-ip(méñip) kél- 413/14 m.-	

m. 24/03, 32/20, 54/10, 54/23,	m.-ytti 66/11
115/09, 208/16,	micil- ezilmek, mıncıklanmak m.-ip
283/23 méve(f.)	66/05
meyve	midirla- kımıldamak, hareketlenmek
m. 226/15	m.-pmu 377/15
m.+ni(mévi) 193/01, 390/04	m.-ytti 400/12
m.+si(mévi) 314/03, 388/26	midirli- kımıldamak, hareketlenmek m.-sa
m.+siniñ(mévi) 403/16	256/13
m.+sini(mévi) 428/15	m.-ğan 114/24 m.-ma
m.+lerni(mévi) 300/12	15/07
m.+liri(mévi) 220/25	midoza deniz anası
méyip(a.) sakat, yaralı	m.+lardek 382/06
m.-ip 162/15, 426/12,	miğilda- kaynaşmak, bol olmak
427/15 micez(a.) mizac,	m.-p 89/09
karakter	miğ(f.) çivi
m. 4/19, 69/07, 170/19, 209/07,	m.+dek 383/19
278/10, 388/09	m.+idek 98/13
m.+i 20/16, 22/22, 87/11, 146/08,	Miğail Ésakoviski erkek ismi
240/20, 251/14, 338/18, 388/05	m. 315/24
m.+ige 23/02	miğla-(f.u.) çivilemek, çivi çakmak
m.+iñiz 101/12	m.-p 5/18
micezlik(a.u.) karakter	miğlan-(f.u.) çivilenmek m.-ğan
sahibi	60/08
m. 149/19	miğliniş(f.u.) çivileniş, çivi gibi çakılış
mici- ezmek,	m.-...a 222/02
mıncıklamak	Mikail Muşpi... erkek ismi
m.-p 66/02, 66/03, 66/13	

m. 329/17	m. 430/11
mikri(a.u.) kurnazlık	milliy(a.) milli, ulusal
m.+ni 417/14	m. 246/17, 286/14, 325/08,
mikrob(r.) mikrop	427/26 milodiyi(r.)
m.+lar 291/08, 338/07	melodi
mikyan(f.) tavuk	m.+si 392/02 milti..
m.+dek 319/04	tüfek
miladi(a.) miladi	m. 361/23
m. 145/17	m.+niñ 192/10, 301/22
milen- bulanmak	milyon(r.) milyon
m.-ip(milinip) 5/10, 93/20,	m.+lar 365/15 milyonliğan(r.u.)
162/13	milyonlarca
m.-gen 169/05	m. 118/13 min-
millet(a.) millet, ulus	binmek
m. 217/03, 295/06, 297/09,	m.-ip 316/08 m. -gen335/21
374/19, 374/21 m.+niñ 391/18	m.-ivélip 31/06 m.-me 62/06
m.+imizniñ(millitimizniñ)	m.-meydu 191/07
363/13	
m.+ler 157/23, 297/10	
milletçi(a.u.) milliyetçi, ulusçu	
m. 152/11, 152/13, 160/10	
milletçilik(a.u.) milliyetçilik,	
ulusçuluk	
m. 117/13, 157/17 m.+ke	
54/07	
milletlik(a.u.) milletli, uluslu m. 311/10	
millimétr(r.) millimetre	

minnetdarli...(a.f.u.)	minnettar olma	miras(a.)	miras
hali m. 176/15		m. 115/14 m.+larni	
minut(r.)	dakika	115/14	
m. 61/24, 357/05		mis(f.) bakır	
m.+mu 371/10		m. 103/09	
m.+tek 286/22		m. +tek 394/23	
m.+...a 394/08 m.+ta		misal(a.)	mesela, örnek
231/08 m.+lar		m. 115/16, 222/20	
212/07 m.+liri		m. ...il- 315/04 m.+i	
212/06 m.+lirimu		369/23 m.+liri 315/16	
343/14		Misir	Mısır
minutla-	dakikaları saymak	m. 73/18	
m.-p		miskin(a.)	miskin
397/11 miñ		m. 74/04, 79/23, 87/23, 124/15,	
bin,		162/02, 164/15, 207/11, 237/07,	
binlerce		334/16, 387/05	
m. 29/13, 145/01, 180/17, 263/14,		miskinlik(a.u.)miskinlik	
309/26, 339/01, 404/12		m.+tin 112/20	
m.+ni 288/25		mis...al(a.)	zolotnik (4,26 gram
m.+ğa		ağırlığında bir tartı birimi)	
147/02 miñliğan		m. 193/13	
binl		misra(a.)	mısra
erçe		m. 147/12, 192/22, 195/15, 314/21,	
m. 69/03, 147/06		387/15	
mirab(a.f.)	eski feodal sistemde	m.+ni 139/03	
sulama işlerinden sorumlu kimse			
m. 94/03			

m.+siĝa 295/12 m.+lar	m.	41/12, 54/05, 63/14,
233/06	83/14,	174/13, 277/20,
m.+larĝa 233/06, 233/13 m.+liriñ	353/22	
294/14	moĉen tarla ölçü birimi	
m.+liri bilen 167/08	m. 275/12, 276/18, 276/19 m.+dek	
m.+liridek 80/06 m.+lirini	226/15	
208/01	m.+la	
misreñ küskü	m.+ni 292/18 m.+ge 226/12	
m. 124/19, 413/05	moĉenlik	tarla ölçü birimi m.
mişĉan görgüsüz, dar kafalı	226/13, 275/14	
m. 70/10	moda moda	
mişkap(f.) sucu, su taşıyıcısı	m. 4/02, 7/12, 342/09	
m. 229/05	moden(ĉ.) şakayık çiçeĝi	
mit kıpırdanma hali, hareket etme hali	m. 299/20 m.+din 287/19	
m. 13/02, 114/09, 177/25,	modél	model
205/04	m.+lardek 6/26	
mitilda- hareket etmek,	mohtac(a.) muhtaĉ	
kıpırdanmak	m. 100/26, 126/23, 333/16,	
m.-p ket- 247/14	406/24	
mitri... yerinde duramayan, kıpır		
kıpır		
m. 25/04		
m.+lar bilen 252/25 m.+larĝu		
418/17		
miyañli- miyavlamak		
m.-maydu 338/04		
miyi...ida kıs kıs(gülmek)		

mohtacli...(a.u.)		altında bulunduran	
	muhta	m. 317/03, 317/05	
çlık m. 226/21		Moskva	Moskova
m.+tin 226/22		m. 208/19	
mol bol, çok		m.+da 295/03 m.+diki	
m. 177/15, 287/07,		288/24	
386/04 molla...(a.)	perende,	mozay	buzacı
takla		m.+niñ 86/20	
m.		mozduzlu...(f.u.)	kunduracılık,
384/17 mom(f.)		ayakkabıcılık m.+ni	
		314/17	
mum		möcize(a.)	mucize
m.+ini 111/25		m. 185/08	
momayGorkinin bir romanının adı(Ezirgil		m.+lerni(möcizilerni)	159/17,
momay)		303/23	
m. 400/26		m.+liri(möciziliri)	363/08
momay	annanne, yaşlı	möcizilik(a.u.)mucizeli	
kadın m.+larniñ 144/19		m. 176/01	
moni ekmek, buharda pişirilen ekmek		mök- gizlenmek, saklanmak m.-ken	
m.+din 111/23		115/04	
m.+siniñ 125/12 m.+sini		möl-möl	göz yaşının sıra sıra akışı
111/22, 179/18		m. 179/15, 179/15, 349/22, 349/22	
momya		möldür	dolu
	mu	m. 12/1	
mya m.+dek		möldürşeffaf, saydam, temiz m.	
114/10		208/12	
monopolçi(r.u.)	tekelci, tekeli	möldürle-	damlamak

m.-p 258/03, 258/04, 401/14

m.-p tur-	13/20, 112/20	temas, davranış	
möldürleş	damlama, damlayış	m. 97/22, 113/09, 358/25,	
	m. 258/04, 258/06, 384/02	407/01 m.+ge(muamili) 64/08	
möldürli-	damlamak	m.+de(muamili) 57/13	
	m.-gen 396/14	m.+si(muamili) 75/15	
möldürlit-	damlatmak	muavin(a.)	muavin
m.-ip	59/20	m. 116/05, 299/17, 355/24,	
möllide		410/02	
	gözlerinden	damla mubada(f.)	eğer, ise, şayet m.
damla yaşlar akar halde		319/24	
	m. 14/13	mubarek(a.)	mübarek
möreş meleme		m. 276/14, 276/18	
m.+liri	211/03	mucessem(a.) toplanan, yığılan	
mörimes	uyuşuk, ağır kanlı	m. 316/14	
m. 22/15		mucimel(a.)	belirsiz, karmaşık m.
mörit	süre, müddet, zaman, vakit, mühlet	408/10	
m.+i	191/05, 326/05	mucmel(a.)	belirsiz, karmaşık
-mu	da, de, bile bağlama edatlarını	m.+rek 228/05	
karşılar		mucu- kemirmek, ezmek, zedelemek m.-p 115/19	
m.	30/17, 57/25, 75/04,	mudapie(a.)	müdafaa, savunma
	75/04, 233/06, 390/18		
mu	bu		
m.+nu	66/24, 75/24, 115/14,		
	147/12, 148/05, 153/03,		
	194/18, 195/14, 260/19,		
	311/07, 369/20, 428/08		
muamile(a.)	muamele,	ilişki,	

m. 57/09, 405/13	219/13, 290/11, 298/06 m.+i
muddet(a.) müddet, süre,	bilen 213/26 m.+imu 61/09
zaman m. 239/08	m.+iniñ 76/19, 224/08 m.+iğa
muddetlik(a.u.) süreli,	241/12, 297/26 m.+idin
müddetli, vadeli	213/17
m. 409/12	muellim(a.) öğretmen, hoca
muddia(a.) amaç, gaye, kasıt,	m. 45/08, 45/12, 45/15, 45/17,
maksat, niyet, murat	45/19, 45/25, 46/01, 48/01, 52/21,
m. 53/03	55/12, 61/06, 63/13, 63/20, 65/02,
m. bilen 116/12	65/08, 74/03, 76/10, 76/16, 76/24,
m.+dikidek 301/18	77/04, 77/08, 104/18, 173/16,
m.+si 61/11, 285/19	213/01, 219/07, 242/22, 243/04,
m.+siniñ 63/01	244/18, 245/05, 246/04, 248/10,
m.+siğa 110/03, 300/01	248/14, 272/08, 357/11, 361/17,
m.+yiğa 61/16	361/22, 361/26, 362/08, 364/10,
m.+yiñiz 52/25	364/19, 366/04, 388/26, 389/14,
mudhiş(a.) müthiş, dehşetli, korkunç	390/13
m. 96/18, 103/02, 110/14, 133/02,	m. bilen 273/17 m.+mu
236/15, 332/23, 334/04, 352/16,	45/07
375/19, 401/02,	m.+niñ 45/22, 46/10, 212/26,
405/12 mudir(a.)	219/06, 270/15, 299/01 m.+ge
müdür,	46/16, 46/21
rektör	m.+i 44/25, 194/16, 212/22, 267/12
m. 223/01, 223/06, 224/12, 371/08,	
371/24, 409/25	
m.+niñ 219/15	
m.+i 3/19, 150/02, 155/05, 212/21,	

n(a.)	muayyen, belli, belirli	308/01, 330/03, 339/08, 339/17,
muğember(a.) kurnazi sinsi		m.+ni 44/05, 136/25, 221/25,
m. 77/13, 317/19		307/12, 350/01, 399/23, 405/07,
muğemberli...(a.u.) kurnazlık,		423/20
sinsilik	m.+ke	19/03, 92/07, 128/13,
m. 377/13		137/15, 240/11, 257/21, 258/05,
muhabbetname(a.f.) muhabbetname		322/06, 328/09, 344/06, 406/24,
m. 167/09		422/04
muhakime(a.) muhakeme, görüşme m. 194/12		m.+te 103/16, 104/15, 113/07, 261/22
m.+de(muhakimi) 244/15		m.+tin 16/17, 72/08, 104/10,
muhapizetçi(a.u.) muhafız		114/04, 125/20, 128/06, 136/17,
m.+dek 50/22		204/20, 256/20, 405/10
muhebbet(a.) muhabbet,	sevgi,	m.+im(muhebbit) 21/13, 257/17,
sevme		258/22, 317/15, 329/22
m.	14/02, 14/05, 16/16,	m.+im(muhebbit) bilen 307/21
18/07, 18/11, 18/15, 19/01,		m.+imniñ(muhebbit) 21/12
19/14, 19/19, 19/22, 20/02,		m.+imni(muhebbit) 133/13
34/15, 35/09, 73/06, 80/23,		m.+iñ(muhebbit) 339/01, 339/05
81/12, 111/03, 111/09,		m.+iñiñ(muhebbit) 329/04
111/11, 127/10, 127/20,		m.+iñizdin(muhebbit) 128/03
127/21, 128/26, 136/15,		m.+i(muhebbit) 17/17, 44/15,
137/14, 138/06, 141/10,		48/26, 73/04, 106/05, 137/15,
141/11, 142/14, 142/24,		204/26, 221/26, 222/01, 254/15,
165/14, 165/17, 193/06,		377/08, 379/17, b.+i bilen
193/15, 194/08, 199/01,		32/21, 396/11
203/08, 209/06, 211/01,		m.+iniñ(muhebbit) 142/19
211/08, 211/18, 211/25,		m.+ini(muhebbit) 44/17, 144/11,
212/04, 214/21, 215/11,		204/11, 379/12
216/25, 216/26, 216/26,		m.+ige(muhebbit) 182/21
221/23, 221/24, 221/25,		m.+idin(muhebbit) 105/02, 108/13,
225/16, 233/03, 234/25,		329/05
240/07, 240/08, 240/11,		m.+imiz(muhebbit) 19/25
240/13, 253/12, 255/20,		m.+liriniñ 126/06
261/17, 261/24, 307/12,		muhebbetdaş(a.u.) sevgili, dost, aşık
307/22, 307/25, 308/04,		m.+niñ 34/12
308/18, 308/19, 321/20,		muhebbetlik(a.u.) sevecen, sevimli
328/07, 329/04, 329/07,		m. 102/03, 106/08, 165/08, 276/25
339/03, 339/07, 339/23,		muhebbetliş-(a.u.) sevmek
379/20, 395/12, 403/26,		m.-idu 240/05
406/25, 429/12		97/19, 110/22
m. bilen 167/11, 392/12 m.+la		m.+mu 44/20, 208/07, 307/17 m.+niñ

81/04, 104/01, m.-ivat...andek 247/05
 110/22, 126/15, 212/05,muhebbetlişiş(a.u.) sevme, seviş, aşık
 225/25, 226/03, 231/25, oluş
 m. 128/06, 239/10, 240/04, 257/22,
 257/22, 339/02
 muhebbetsiz(a.u.) muhabbeti olmayan,
 sevgisiz
 m. 84/14

muherrire(a.)	muherrire, yazar	mu...am(a.)	makam (müzikte)
m.+i 430/01		m.+da 216/04 m.+i 298/07	
muhim(a.)	mühim, önemli	m.+imu 215/26	
m.	36/06, 36/08, 61/10,	mu...ava(a.)	ciltleme, cilt kapağı
88/08,	130/05, 130/16,	m.+sini (mu...avi) 430/02	
143/21,	152/07, 169/10,	mu...avili...(a.u.)	ciltli
211/11,	214/11, 242/03,	m. 315/24	
277/10,	282/02, 298/16,	mu...eddem(a.)	mukaddem, daha önce m. 168/12
307/26,	325/02, 333/09,	mu...eddes(a.)	mukaddes, kutsal,
341/13,	369/14, 372/12,	kutlu	
392/06, 409/23, 413/16	m.+mu	m.	19/23, 47/26, 97/17,
159/19, 159/19 m.+i 82/01, 97/19,		136/17,	193/20, 199/01,
292/09		215/02,	272/13, 345/19,
muhit(a.)	muhit, çevre	401/25, 414/04 mu...eddime(a.)	
m. 194/19, 390/08			mukaddeme,
muḥbir(a.)	muhabir, haberci	önsöz	
m. 169/07		m. bilen 47/16	
m.+i 168/24 mukapat(a.)			
	mükafat, ödül		
m. 53/17, 210/07 m.+niñ			
210/09			
m.+...a 210/06			
m.+i(mukapit) 116/07 m.+iğa			
105/26			
mukemmel(a.)mükemmel,	eksiksiz,		
tam			
m. 74/15 m.+rek 198/19			

m.+si(mu...edimi) 46/10	etçi
mu...errer(a.) mukarrer, şüphesiz,	m.+lar 320/12 m.+liri
kesin	319/23
m. 95/18, 194/03, 293/04, 359/11,	m.+liriğa 319/26, 320/08
370/15	mumkin(a.) mümkün, olası, muhtemel
mulahize(a.) mülahaza, fikir	m. 14/21, 37/14, 54/03, 57/06,
m. 165/23, 170/13, 293/21, 325/06 m.	64/14, 73/03, 80/16, 97/02, 97/23,
...il- 174/01, 315/20 m.+ler(mulahizi)	118/06, 122/04, 122/26, 127/17,
391/05 m.+liri(mulahizi) 87/12	148/18, 156/03, 169/19, 175/12,
mulahizilik(a.u.) fikir sahibi	194/20, 208/16, 262/06, 262/08,
m. 74/22, 149/21	262/18, 262/21, 267/26, 272/19,
mulayim(a.) mülayim, müşfik,	307/10, 307/12, 314/12, 336/15,
şefkatli, sevecen, latif, okşayıcı,	337/05, 363/10, 374/09, 379/18
yumuşak	munapi...(a.) münafık
m. 16/20, 20/16, 41/14, 92/05,	m. 417/24 m.+lar
99/22, 103/11, 107/17,	389/19
139/09,	219/17, 225/08, 227/12, 257/26,
400/02, 406/19,	munar(a.) minare
414/06 mulayimli...(a.u.)	259/15, 259/25, 298/06, 328/13,
	341/10, 343/23, 348/26, 393/26,
	m.+i 295/25, 295/26 m.+ini
	295/08
müşfi	munasip(a.) münasip, uygun
klik,	m. 51/16, 321/03
şefkatlilik, sevecenlik,	munasivet(a.) münasebet, alaka, ilişki m.
latifil,	83/18, 83/20, 369/20
okşayıcılık, yumuşaklık	m. bilen 176/15, 182/15, 369/20 m.+tin
m. 20/12,	197/11
345/13 mulazim(a.)	m.+im(munasivit) 102/12
hizm	

m.+iñni(munasivit) 338/22	115/04, 184/13, 189/15, 222/21,
m.+i(munasivit) 83/18 m.+ini(munasivit)	338/09, 393/21
353/20 m.+ide(munasivit) 154/17,	munda... böyle
154/21	m. 3/04, 9/05, 11/06, 14/20, 19/19,
m.+iñlar(munasivit) 243/08	29/24, 36/21, 38/06, 39/17, 39/25,
m.+lerniñmu 296/01	41/22, 44/13, 53/15, 54/17, 56/23,
munasivetlik(a.u.) alakalı, ilişkili	63/12, 74/13, 75/17, 77/10, 80/22,
	86/18, 92/14, 96/07, 96/15, 99/02,
m. 57/14, 337/10	
munasivetşunasli...(a.f.u.)	^{103/16} 123/06,
alakadar olma, ilgi, alaka	^{107/20} 127/18, ^{112/04} 127/20, ^{118/07} 127/23,
m.+tiki 263/05	130/21, 136/20, 143/01, 146/04,
munazire(a.) münazara	148/13, 148/21, 150/06, 151/21,
m. 210/13, 212/17, 212/18,	156/04, 157/21, 161/02, 163/21,
224/01	168/06, 171/17, 174/14, 175/07,
m.+ge(munaziri) 315/01,	176/14, 177/06, 189/08, 192/01,
316/02	193/22, 195/06, 198/16, 204/14,
m.+lerni(munaziri) 213/05	205/05, 205/15, 209/03, 209/09,
munaziriçi(a.u.) münakaşa	210/02, 213/24, 223/14, 238/04,
eden, tartışan	245/07, 245/11, 245/11, 248/08,
m.+lermu 213/12	250/19, 258/22, 263/23, 264/10,
munaziriliş-(a.u.) tartışmak,	279/10, 282/10, 286/12, 286/15,
münazara etmek	288/10, 289/23, 290/12, 296/08,
m.-imen 364/23	298/01, 309/13, 313/11, 317/13,
m.-ivatatti 210/23	318/19, 319/14, 319/26, 320/08,
munber(a.) minber	320/14, 323/22, 324/26, 326/26,
m.+ge 45/04, 63/04, 177/02,	338/02, 338/21, 339/13, 342/16,
212/25, 219/16, 290/19,	346/12, 350/14, 357/13, 358/16,
357/03	358/17, 358/21, 358/26, 359/08,
m.+de 291/24, 364/22	360/01, 361/15, 363/16, 367/19,
m.+din 244/12, 357/12	378/10, 379/15, 379/19, 380/21,
m.+idin(munbir) 291/12,	389/24, 391/10, 391/12, 392/07,
	m.+si(munçi) 251/19, 251/26 m.+siniñ
375/02	228/08 m.+siğa(munçi) 251/20,
munbet(a.) verimli	251/22
m. 338/07, 384/14, 424/12	munçe kadar, şu kadar, bu kadar
munça banyo, hamam	m. 3/22, 5/07, 10/11, 40/01,
m. 251/23	84/15, 100/10, 108/05,
m.+ğa(munçi) 138/08,	
226/19, 252/25 m.+da(munçi) 138/13	
m.+din(munçi) 138/09,	
252/19, 252/23	

403/21, 413/07

m. ...il- 40/06

munevver(a.) münevver, aydın, okumuş

m. 158/19,

214/20 munik

anormal

m.+i 337/11

Munkir Münkir(melek

adı)

m. 419/09

m. bilen 416/09

mun...erz(a.) münkariz, çökmüş,

çökme m. 106/04

munük anormal

m.+i 40/05

muñ keder, hüzn, elem, üzüntü

m. 123/13, 207/11, 278/23, 316/13 m.

bilen 14/11

m.+ğ 3/09, 3/09,

388/03 muñdaş

sırdaş, yakın

dost

m.+ ...um kélidu 265/10 muñdaş-	m.	...il-(müracaat etmek)
sırlaşmak, dertleşmek	27/17	
m.-ti 157/06	murat(a.)	murat, istek, dilek m.
muñdiş	sırlarını paylaşma,	367/14, 367/18, 369/05 m.+iğ(a)(murad)
dertleşme		70/21, 206/04
m.+...a 393/13	murekkep(a.) mürekkep, karmaşık	
muñlin-	hüzünlenmek,	m. 93/05, 126/16, 136/18,
duygulanmak, kederlenmek		148/12, 166/18, 217/08,
m.-ip 48/07, 90/18, 100/07,		222/16, 286/09, 301/24,
257/05, 366/19		302/05, 339/16, 354/23,
muñli...	hüzünlü, duygulu,	364/15, 424/02
kederli	murid(a.) mürit	
m. 149/24	m.+ini 335/13	
muñlu...	hüzünlü,	murt(a.) mürit
duygulu, kederli	m.+larmu 298/10	
m. 92/26, 124/15, 198/21,	murut(a.) mürit	
207/10, 278/20, 316/12,	m. 353/18 musapir(a.)	
321/13, 351/12, 395/19,	misafir	
401/07, 407/15, 424/09	m. 94/17, 94/18	
muselles(a.) üzüm rakısı, üzüm	94/01, 101/12, 107/12, 109/01,	
muñsiz şarabı kedersiz, üzüntüsüz	109/16, 114/09, 115/08, 118/06,	
m. 413/13	136/15, 141/01, 151/09, 159/20,	
m. 278/23		
Mupassan	bir yazar adı	
m.+niñ 123/06		
muptila(a.)	maruz, meyilli, düşen,	
düşkün		
m. 19/03, 110/18, 334/12		
muraciet(a.)	müracaat	

muskul	bir tür	m. 340/03, 341/14
doku m.+liri 205/18		muşe.....et(a.) meşakkat, zorluk, zahmet m.
m.+lirimmu 318/21		bilen 234/21
mustehkem	istikrarlı, sabit,	m. bilen 1/07, 335/23
	dayanıklı, sıkı	m.+ni 236/16
m. 50/13, 116/07, 177/15, 235/26,		m.+ke 77/18, 292/25
297/19, 321/01		m.+lerni 106/03
mustehkemlen-	dayanıklı	muşe.....etlik(a.u.) zahmetli
	hale gelmek,	m. 77/20
sabitleşmek		muşpi...(a.) şefkatli
m.-genidi 71/18		m.+niñ 329/17
mustehkemlin-	dayanıklı	muşt(f.) yumruk
	hale gelmek,	m. 368/23, 368/24, 369/04, 417/21 m.+ni
sabitleşmek		369/02, 369/02
m.-imu 193/26		m.+i bilen 283/22 m.+ini
muste...il	müstakil, bağımsız	368/25 m.+lirini 417/04
m. 218/14, 426/14, 426/22,		muştum yumruk
427/12 mustesna(a.) müstesna		m.+i 97/23
m.		muşu işte bu
272/17		m. 5/13, 7/12, 11/13, 15/24, 18/22,
muş(f.)yumr		26/06, 29/25, 33/25, 57/20, 74/16,
uk		80/25, 86/06, 87/19, 87/20, 91/15,
m. 36/11, 230/21		
m.+tek 426/20		
muşaire(a.)	şairlerin bir araya	
gelerek, bir konudaki fikirlerini beyan		
için yaptıkları şiir yarışması		

161/04,	165/13,	167/24,	m. 222/09, 223/05, 239/01,
179/14,	192/14,	200/03,	245/25, 301/07, 375/03 m.+mu 58/09
200/20,	211/25,	228/24,	Mutellip erkek ismi m.+niñ
229/01,	230/15,	232/02,	232/11, 232/16 m.+canniñ 27/26,
232/04,	241/12,	243/21,	28/04
258/19,	288/05,	313/21,	mutepekkur(a.) mütefekkir,
317/08,	319/06,	319/21,	düşünür
330/05,	333/11,	353/15,	
m.+niñ bile...	354/19,	355/26,	m. 391/20
136/13	365/20,	375/13,	388/17,
	388/19,	390/05,	390/17,
	390/17,	393/15,	393/25,
muşunda...	401/14,	404/24,	414/04,
	415/05,	416/06,	416/20,
m.	424/01,	424/07,	425/23,
	429/02		
32/14, 57/05, 77/06, 106/21,			
109/18,	110/16,	112/01,	
126/23,	127/04,	136/02,	
170/13,	173/13,	175/10,	
180/19,	180/21,	188/03,	
195/09,	206/07,	233/12,	
258/04,	283/04,	287/14,	
335/07, 335/11, 389/14 m.+la			
275/08, 390/13			
mutehessis(a.)	mütehassıs,	uzman,	
usta			
m. 223/03, 244/08 m.+lerniñ			
365/18 m.+lirimizdin 427/24			
mutehessisliş(a.u.)	uzmanlık		
m. 244/10			
mutehessisliş(a.u.)	uzmanlaşma		

m. 2/22, 161/11	(muziki) 319/01 m.+niñ(muziki)
muvaپی...(a.) muvafık, uygun, münasip	276/21 m.+ni(muziki) 136/18
m. 151/08, 152/11, 152/12, 153/23,	m.+ġa(muziki) 276/03
337/03, 342/12, 342/16	m.+din(muziki) 321/18
m.+mu 152/11	m.+lar(muziki) 278/23
m.+ra... 276/10	m.+lirimni(muziki) 279/08
muveppe...iyet(a.)	m.+lirimġa(muziki) 279/06
muvaففaki	m.+liriñiz(muziki) 278/21, 279/11
yet,	muzikant(r.) çalgıcı, müzisyen
kazanmak, muktedir olmak m.	m.+lar 276/08, 277/07
265/06	muzikantli...(r.u.) çalgıcılık,
m.+lirimizge	müzisyenlik
291/02 muz buz	m. 278/24
m. 158/13	muzliġan buzlanmış, donmuş, üşümüş
m.+dek 88/18, 99/20,	m. 87/25 m.+dek
132/09,	103/07
234/01	muzlit- buz tutmak
muzakire(a.) müzakere, görüşme	m.-idu 262/26
m. 54/17, 157/06, 285/05,	mücizi(a.) mucize
372/23 muzika(r.) müzik	m.+liri 103/25
m. 60/18, 221/09, 247/25, 249/15,	mücmel(a.) belirsiz, açık olmayan
275/05, 277/11, 277/22, 277/26,	m. 199/05
278/02, 278/13, 278/14, 278/20,	müdür- şaşkın şaşkın yürümek,
278/25, 279/07, 281/04, 319/15,	tökezlemek
321/01, 321/13	
m. bilen 281/06, 284/03	
m.+dek(muziki) 91/11 m.+la	

m.-üpla 369/13	müri	omuz
m.-migini 369/12	m.+si 334/19, 394/23	
müdüri- ayağı takılmak, tökezlemek m.-di	m.+siniñ 281/18 m.+sini	
67/24	23/06 m.+sige 2/09	
m.-sun 67/25 m.-midi	m.+sidin	41/21,
67/24		282/24,
m.-diğanli...iğa 67/21	415/15	
müdirit- ayağını taktırmak,	mörit süre, müddet, zaman, vakit m.+i	
töketletmek	32/10	
m.-ivetsun 68/01 m.-ivetti	müşkül(a.)	zor,
67/25	güç	
müküval- saklanmak	m. 23/21, 180/18, 235/21,	
m.-ğan 341/02	262/13,	265/18,
mükçeygen eğilmiş, kamburlaşmış		329/10,
m. 71/09	348/15,	363/12,
mükçiy- eğilmek,		411/02,
kamburlaşmak	424/03	
m.-ip 73/23, 362/22	m.+lerge 288/14	
mölçerliş tahminde bulunmai	müşkül(a.)	
tasarlama, düşünme	zorlu	
m.+imiz 301/25	klar	
mülük(a.) mülk, mal	m. 373/01	
m. 162/14 mümkün(a.)	müşküllük(a.u.)	
mümkün	zor	
m. 381/16	luk	
müñgüzlük boynuzlu	m.+tin 418/12	
m. 184/01, 184/11	müşük kedi	

m. 338/03

m.+ke 377/22, 397/08

m.+tek 338/04, 377/16

m.+idek 69/14, 100/03

N		391/23
nabab(f.)	yakışmayan, uygunsuz	nadanli...(f.u.) cahillik, bilgisizlik
n. 365/06		n. 192/16, 392/01, 425/24 n.+ni 391/19
nabut(f.)	mahvolma, yok olma,	n.+ta 363/13, 425/22 n.+çe 75/23
yıkım, batma	nağra(a.)	davul n.
n.	80/16, 97/26, 110/09,	205/21
111/03,	113/11, 223/24,	nahayiti(a.) gayet, pek, aşırı
262/26,	268/03, 334/17,	n. 6/16, 7/22, 12/04, 21/01,
	350/05, 350/19, 417/16	
nacins(f.a.)	cinssiz, bozuk	
n. 121/08		
naçar(f.)	kötü, zayıf, iyi değil	
n. 194/19, 194/20, 238/22,		
	274/25, 338/05, 338/13	
naçarlış-(f.u.)	zayıflaşmak	
n.-idu 30/04		
nadamet(a.)	nedamet, pişmanlık	
n.	80/25, 108/14, 114/06,	
137/09, 350/21		
n.	bilen 71/01, 350/21,	
380/17, 406/21 n.+te		
345/09		
nadametlik(a.u.)	pişmanlık	
n. 144/15, 401/25		
nadan(f.)	cahil, bilgisiz	
n. 147/10, 244/09 n.+ğa 192/20		
n.+din 192/19 n.+lar		

239/06, 241/04, 244/18, 244/24,
 245/05, 247/17, 248/26, 250/05,
 261/06, 263/26, 266/24, 271/18,
 291/07, 292/24, 297/23, 298/06,
 308/05, 310/18, 323/17, 324/25,
 337/04, 343/09, 345/21, 349/18,
 353/03, 353/07, 357/18, 358/04,
 358/21, 361/22, 362/11, 367/15,
 370/18, 395/09, 411/03, 412/19,
 418/19, 425/05, 429/13

n.+mu 56/01, 97/22,
 115/06,

229/25, 261/09, 263/25

nahe... haksız (yere), doğru olmayan n.

77/02, 156/06, 172/15 n.+ni

224/04

nahe...çilik(f.a.u.) hakkaniyete

karşı

olan söz, iş ve davranış

n. 71/19, 71/22, 72/05, 152/19,
 22/10, 37/05, 41/11, 42/08,
 45/01, 51/21, 52/12, 64/10,
 n.+ke 69/05, 123/02,
 87/17, 73/02, 75/03, 75/08,
 99/07, 102/08, 102/22,
 n.+ler 133/14,
 104/17, 106/23, 125/23,
 130/05, 130/12, 137/16,
 n.+lerni 400/22,
 149/01, 152/21, 168/24,
 172/22, 175/07, 191/26,
 nahiye(a.) 194/19, 210/15, 213/04,
 217/12, 218/01, 219/21,
 kaza n. 147/01,
 220/18, 233/04, 234/20,

n.+niñ(nahiye)147/19

nahiyelik(a.u.) nahiyeye ait n.

195/20, 425/17

naḥşa şarkı

n. 60/18, 60/19, 91/12, 137/23,

171/09, 208/04, 208/09, 247/25,

249/15, 252/01, 278/06, 279/21,

279/23, 280/17, 281/06, 284/03,

309/04, 318/03, 319/01, 345/22,

427/19, 427/21 n.+dek(naḥşi)

424/13 n.+mu(naḥşi) 207/10

n.+niñ(naḥşi) 208/01, 280/07

n.+ni(naḥşi) 280/08, 280/17,

326/03, 333/01

n.+ga(naḥşi) 206/14, 206/18,
 206/23, 280/13

n.+din(naḥşi) 280/16

n.+si(naḥşi) 32/16, 207/09, 278/21,
 294/19

n.+sidin(naḥşi) 280/18

n.+lar(naḥşi) 321/18

n.+larni(naḥşi) 276/03

n.+liri(naḥşi) 321/20

n.+lirini(naḥşi) 164/19

n.+liriġa(naḥşi) 109/09

nağşiçi şarkıcı	n.+iñ 297/06 n.+iñizdin 224/14
n.+lardin 321/19	n.+iniñ 363/12
nağuş(f.) nahoş, hoş olmayan	n.+ida 98/25, 99/09
n. 117/03, 176/26, 257/08,	n.+idin 157/10, 157/25,
295/23	172/10, 176/02, 224/02,
nailacli...(f.a.u.) çaresizlik,	224/10, 224/14 n.+iñlar
çıkmaçlık	249/09 n.+lar 266/05
n.+tin 97/16	namayan(f.) görölür, açık, aşık
na...abil(f.a.) kabiliyetsiz, cahil n. 124/26,	n. 116/13, 125/22, 149/20,
196/04	152/04, 188/17, 212/02,
na...ayilli...(f.a.u.) razı olmama, boyun	297/05, 310/26, 359/04,
eğmeme n. 296/03	363/07
na...is(a.) eksik, noksan n. 427/01	n. ...il- 342/22
n.+ra... 318/21, 412/02	namdar(f.) namlı, şanlı, ünlü,
nale(f.) feryat, çığlık	şöhretli
n. 29/09, 108/17, 316/14,	n. 277/25
380/24, 397/18 n. ...il-	
360/08	
n.+si(nalı) 221/08, 401/06	
nam(f.) nam, ad, isim	
n. 58/01, 64/09, 93/07,	
118/22, 130/22, 155/12,	
173/02, 193/11, 265/21,	
273/21, 293/02, 311/09,	
358/06, 364/02, 408/08 n.+ni	
245/18	
n.+im 404/18 n.+imda 98/24	

namelum(f.a.) belirsiz		162/01, 162/05, 178/18, 178/18,
n. 136/25, 364/08,		180/01, 180/01, 183/18, 197/02,
398/18 namerd(f.)		234/13 n.+dek 65/07
namert, alçak		n.+ni 195/23, 226/26
n.+lerdur 356/12		n.+ğa 148/10, 185/08, 358/10 n.+din
n.+lerniñ 423/02		184/08, 305/05
namerdlik(f.u.)	namertlik,	n.+lar 8/12
alçaklık n.+ini 193/09		n.+lar bilen 233/17, 233/20
namli... (f.u.)	namlı, adlı	b.+larni 8/26
n. 62/17, 126/05, 215/08, 254/01,		n.+lardin 199/22
400/26, 415/12	napak(f.)	kusurlu, temiz olmayan
namrat(f.a.)	yoksul,	n. 380/05, 380/18, 398/13
fakir n. 226/20, 249/11	Napalion	Napolyon Bonapard
namratlaş-(f.a.u.)		n. 269/16, 269/19
	yoksullaş	narazi(f.a.)
mak n.-...an 106/05		hoşnutsuz, memnun
namratli...(f.a.u.)		olmayan
		n. 22/08, 93/26, 218/17, 239/14
	yoksu	narazili...(f.a.u.)
lluk n. 145/22, 425/24		hoşnutsuzluk, itiraz
namuvapi...(f.a.)	uygun	n. 23/12, 180/22, 181/21 n.+i
	değil,	212/16
uygunsuz n.		n.+ini 299/26
152/21	nare	tek hörgüçlü deve
nan(f.) ekmek		n.+sidin 406/05
n. 10/12, 29/08, 29/11,		naski(f.)
29/13,		çiğnemek için özel yapılmış
147/23, 161/24, 161/24, 161/26,		tütün, enfiye n. 6/24

naşükür(f.a.) şükretmeyen,	nava(f.)	melodi, ahenk n.
şükürsüz n.+lerin 381/16	316/12	
Nataliye bayan ismi	n.+liri 320/06	
n.+dek 73/08 n.+niñ 73/05	navada(f.)	rastgele, tesadüfen,
natayin(f.a.) belirsiz	kazaen	
n. 76/15, 127/16, 130/03	n. 34/21, 350/06	navat(a.)
nati...(a.) hatip		akide şekeri
n. 210/16, 219/16, 286/02 n.+lardek	n. 29/07	
269/25	navatreñ	akide şekeri renginde n.
nati...li...(a.u.) hatiplik n.+idin	6/23, 78/10	
292/03	navay(f.)	fırıncı
nativan(f.) zayıf, kuvvetsiz	n. 201/21	
n. 48/08, 108/12, 112/20,	NavayıNevayı (şair)	
134/12, 144/19, 352/02,	n. 220/09, 315/14, 363/17,	
426/07	426/15	
nativanli...(f.u.) zayıflık,	nayna...	züppe, üstünkörü,
kuvvetsizlik	havai, düzenbaz	
n. bilen 288/08	n. 214/18	
natonuş(f.u.) tanıdık olmayan,	naz(f.) naz	
yabancı	n. 226/01	
n. 62/19, 277/12, 323/19 n.+tek		
267/24		
nausta(f.?) usta olmayan, seviyesi		
düşük		
n. 138/21		
naümid(f.) ümitsiz		
n. 305/07		

n. bilen 13/15,	n. 140/21
34/02 nazaket(a.)	n.+i bilen 140/22
nezaket	ne ne
n. 7/08	n. 193/15, 193/15
n.+i(nazakit) 225/18	n.+lerde 2/08
nazaketlik(a.u.) nezaketli,	neççe kaç?
naziklik	n. 1/16, 4/15, 22/19, 50/14, 87/20,
n. 41/13	92/01, 109/02, 109/02, 109/03,
nazaret(a.) nezaret,	109/18, 116/15, 127/06, 134/07,
kontrol n.+ni 82/15	155/20, 160/01, 161/14, 162/07,
n.+i(nazarit) 74/17	163/02, 164/15, 172/03, 191/02,
nazinin(f.) cilveli, güzel,	197/09, 198/03, 198/22, 199/19,
sevimli n. 7/13	200/04, 210/21, 227/21, 283/21,
nazlin-(f.u.)	299/19, 339/19, 352/17, 355/06,
nazlan	355/07, 360/26, 380/24, 387/20,
mak n.-ip 343/04	397/13, 404/07, 418/16
naz u német(f.a.) tabiatın	neççeylen (bir neççeylen); bir kaçımız, birkaç
sunduğu türlü yiyecekler,	kişi
yemişler	bir n. 121/11
n.+lerdin 199/21	bir n. bilen 273/10
nazuk(f.) nazik, hoş,	neççi kaç?
narın	n.+ni 146/23, 183/10, 198/05 n.+ge
n. 1/06, 7/25, 8/09, 18/01, 33/24,	166/15
400/13, 401/23	105/08, 134/10, 136/17, 189/16,
n. bolup kêt-	217/09, 217/10, 217/19, 222/16,
353/04 nazuklu...(f.u.)	231/26, 233/04, 262/02, 264/04,
naziklik	299/15, 312/20, 321/10, 344/11,
	378/08, 386/12, 392/22, 400/02,

n.+si 162/20, 206/17 n.+sige	neğme(a.) müzik
195/22 n.+miz 199/10	n. 320/06 neğmikeşlik(a.f.u.)
nede nerde?	bestecilik
n. 22/19, 58/15, 76/22,	n. ...il- 171/07
153/11, 163/26, 172/15,	Nekir Nekir adlı melek n.
239/19, 289/09, 307/09,	416/09
308/10, 328/16	n.+ler 419/09
n. (nedimu)45/25	ne...(a.?) tam
n. (nedisen) 407/05	n. 29/18, 57/06, 69/11, 97/15,
nedidu nerededir?	158/03, 245/17, 247/26,
n. 20/03, 27/11, 165/13	312/11 ne...il(a.)
nedidur nerededir?	nakil
n. 184/02, 428/10	n. ...il- (nakletmek) 121/02,
nediki neredeki?	192/22, 222/19
n. 37/08, 129/16, 266/05,	ne...işlik(a.u.) nakışlı
428/12	n. 279/26
n.+ni 78/14, 425/10	nem(f.) nem, rutubet
nedin nereden?	n. 104/21, 163/15, 179/10,
n. 23/16, 27/23, 53/03,	232/26, 265/02, 381/04,
188/24, 231/03, 305/14,	384/12
313/16, 362/23, 385/06	
nedindur neredendir?	
n. 258/08, 277/08	
nege nereye?	
n. 14/22, 25/18, 43/17, 93/22,	
153/16, 175/11, 232/01,	
254/23	

nemde-(f.u.)	nemlemek, nemli	n.-di 78/08
	hale getirmek	nepeslin-(a.u.) nefes almak, nefeslenmek n.-ip
n.-di(nemdi-) 331/04 n.-		1/06, 227/01
p 366/21		nepis(a.) nefis
n.-yelmidi 396/06		n.+i(nepsi) 10/14, 381/16, 383/05,
nemhüş(f.) biraz nemi var,		383/22
nemlice n. 1/05, 78/08, 384/19		n.+ini(nepsini) 10/16, 184/23,
nemleş-(f.u.) nemlenmek		233/25, 385/19
n.-ken 350/26,		nepret(a.) nefret
351/02 nep(a.) kar,		n. 55/14, 104/09, 115/19, 221/07,
kazanç, fayda		244/04, 296/03, 390/11 n.
n. 111/06, 355/09, 426/04		bilen 279/16
n.+ke 365/26		n.+mu 208/08 n.+ke 307/18
neper(f.) nefer,		n.+ini(neprit) 160/16
asker n. 244/05,		nepretlen-(a.u.) nefret etmek
323/19		n.-dim 404/25
nepes(a.) nefes		n.-se 105/04
n. 321/19, 373/04		nepretlin-(a.u.) nefret etmek
n. al- 384/19, 396/01, 408/01 n.		n.-ivatidu 52/17
él- 114/08, 248/03		nere(a.) nara
n.+te 403/06		n. 59/12
n.+i(nepis) 3/12, 47/07, 115/12		nerse nesne, şey
n.+ini(nepis) 115/19		n. 7/18, 16/18, 19/07, 21/12, 29/01,
n.+large 64/09		33/16, 39/06, 40/03, 43/01, 45/18,
nepeslen-(a.u.)	nefes	
	almak,	
	nefeslenmek	

0

133/08, 51/03, 54/19, 58/03, 71/13,
 75/19, 110/19, 143/07, 145/02,
 118/14, 121/08, 144/26,
 147/17, 146/12, 168/23, 168/12,
 169/20, 169/20, 174/11,
 307/20, 184/08, 185/04, 190/14,
 217/08, 221/23, 222/14,
 392/14, 412/04, 426/20, n.+sige(nersi) 253/03,
 279/07, 283/19, 310/14,
 198/10, 332/23, 315/07, 325/02,
 335/08, 352/06, 364/02,
 374/16, 364/14, 380/04, 389/13,
 397/08, 398/15, 402/01,
 426/10 405/20, 405/21, 409/05,
 411/17, 417/19, 423/21,
 n.+din(nersi) 105/05, 258/18,
 425/08, 426/09
 n.+niñ(nersi) 14/05, 103/09,
 430/02 332/10, 409/02
 n.+ni(nersi) 2/12, 16/06,
 n.+m 423/14, n.+ñiz(nersi) 63/23 129/25,
 79/11, 102/25,
 n.+si(nersi) 420/25
 n.+sige(nersi) 331/13
 n.+sidin(nersi) 331/14
 n.+ler(nersi) 4/14, 19/07,
 28/13, 58/15, 63/24, 77/18,
 172/17, 173/13, 209/10,
 220/26, 221/05, 228/20,
 234/20, 241/17, 307/23,
 314/05, 342/01, 404/15,
 407/02, 411/09, 423/23,
 423/24
 n.+ler(nersi) bilen 393/06
 n.+lermu(nersi) 81/13,
 221/01, 241/18 n.+lerniñ(nersi) 149/04,
 187/08, 187/09, 412/23 n.+lerni(nersi)
 63/21, 65/09,
 148/24, 149/02, 216/17,

381/23, 420/11, 424/19 bir

n.+liri 98/16

nersimu 97/20

bir nersiniñ 145/03

bir nersini 30/01, 133/02, 211/11,

237/14, 245/21, 248/18, 271/01,

277/20, 290/06, 311/03, 320/24,

324/09, 349/19, 381/22, 382/26,

383/01, 409/11, 415/06 bir

nersige 44/12

bir nersidin 7/05, 39/24, 43/12,

178/14

bir nersiler 234/06

bir nersilerni 80/01, 169/23, 228/04,

281/02, 411/26

héç nesre 71/13, 184/08, 186/13,

246/13, 283/19, 398/15

nes(a.) iç karartıcı, meş'um,

uğursuz

n. 284/09

nesihet(a.) nasihat, öğüt,

telkin n. 99/23, 263/15

n. ...il- 272/23

n. bilen 158/11 n.+ke

291/21 n.+im(nesihit)

325/05 n.+ler 286/03

n.+large 126/23, 333/15

n.+lerdin 151/05

nesihetguylu...(a.f.u.)	nasihat	verme	n.+idiki 418/07 n.+idin
	işi, nasihatçılık, akıl hocalığı		371/24 n.+imizde 244/10
	n. bilen 116/21		nezeriye(a.) nazariye
	nesir(a.) nesir, düzyazı		n. 97/13, 97/14, 151/05, 194/09,
	n. 143/22, 143/24		223/12
neşir(a.)	yayın, baskı, yayım		n. bilen 213/02 n.+niñ(nezeriye) 220/26
	n. 362/12, 362/16, 430/06 n.+i(neşir)		n.+si(nezeriye) 190/14, 212/22,
	430/13		267/11
neşriyat(a.)	neşriyat, yayın		n.+sini(nezeriye) 130/08, 297/12
	n.+i 430/06, 430/09		n.+lirini(nezeriye) 116/22, 117/02
	neşter(f.) neşter, ameliyat bıçağı	nezeriyivi(a.) nazariye bilimine bağlı olan n.	
	n. 69/04, 419/25 n.+ini(neştir)		213/05, 213/16, 244/20, 315/21
	165/11		némançe niye o kadar?
netice(a.)	netice, sonuç		n. 39/03, 120/02, 342/03
	n. 154/23		némanda... niye öyle?
	n. bilen 70/01 n.+niñ(netici) 312/07		n. 254/24, 282/26, 323/23, 368/04
	n.+de(netici) 148/19, 193/13,		néme ne, niye?
	221/19		n. 2/07, 2/12, 11/26, 13/09, 15/04,
	n.+si(netici) 408/19, 428/11		16/08, 23/06, 25/07, 25/14, 30/17,
	n.+si(netici) bilen 266/21		32/15, 33/21, 36/13, 41/02, 43/04,
	n.+sini(netici) 327/22 n.+side(netici)		43/14, 46/05, 47/06, 50/12, 52/25,
	166/25 n.+sidiki(netici) 266/18		62/22, 68/12, 76/07, 80/10, 81/07,
	n.+sidin(netici) 270/02 n.+ler(netici)		81/21, 81/22, 84/23, 87/02, 87/02,
	365/10 n.+liriñ(netici) 318/11		89/07, 92/01, 93/18, 94/01, 94/13,
ney(f.)	ney, kaval	n.+din 316/11	100/21, 100/22, 105/10, 107/24,
	nezer(a.) nazar, bakış		107/24, 108/15, 108/18, 113/24,
	n. 13/08, 193/11, 208/18,		134/09, 134/20, 136/16, 144/09,
	209/25, 213/02, 357/01,		145/14, 146/02, 146/14, 146/17,
	427/18		116/25, 119/03, 119/06, 119/10,
	n. sal- 118/24, 394/19		147/19, 154/02, 154/18, 158/22,
	n. sél- 167/06		159/13, 159/16, 161/17, 161/18,
			161/20, 161/21, 165/13, 169/26,

120/09, 120/16, 121/21, 129/14,

266/06,	266/07,	269/05,	n.+ni 252/02
271/14,	273/09,	273/16,	n.+ler 234/22
274/02,	274/08,	274/14,	n.+lerni 13/06, 46/17, 76/08,
274/16,	279/04,	281/09,	102/09, 162/06, 278/05, 347/12,
281/13,	281/16,	282/03,	405/07, 413/08, 417/09
282/03,	283/07,	283/09,	n.+lernidur 90/15
289/08,	289/14,	289/20,	némidegen ne kadar?
293/15,	299/04,	299/09,	n. 20/17, 20/19, 30/13, 30/13,
302/26,	305/11,	306/25,	44/15, 53/18, 114/11, 252/07,
308/15,	308/25,	309/01,	252/08, 256/07, 265/01, 287/17,
309/03,	309/18,	312/21,	287/17, 288/21, 288/21, 361/17,
314/23,	315/10,	315/13,	323/06
320/17,	321/08,	323/04,	némige niye, ne için?
324/04,	327/03,	328/19,	n. 2/13, 66/12, 124/18, 207/02,
333/14,	333/14,	333/25,	333/20, 387/01
333/25,	343/10,	343/19,	némigen nedir?
344/15,	348/26,	348/26,	n. 365/04
349/10,	349/12,	349/12,	némigi niye, ne için
349/14,	349/17,	360/03,	n.+dur 320/10
361/02,	366/07,	366/10,	némiken nedir?
370/11,	373/14,	374/24,	n. 289/18
377/18,	377/21,	378/02,	némisi nesi?
378/15,	378/15,	381/14,	n. 89/26, 238/14, 283/02, 323/08
382/04,	383/25,	385/11,	n.+ni 314/01
387/06,	387/11,	390/04,	n.+din 108/13
400/15,	406/06,	413/08,	n.+ge 194/05
413/18,	415/03,	416/03,	némiş...a neden?
416/04,	417/23,	418/19,	n. 80/22, 85/15, 103/04, 108/15,
419/11,	422/15,	422/22,	120/21, 140/09, 183/21, 235/24,
423/22,	424/01,	425/07,	247/22, 260/22, 274/05, 294/16,
425/12, 425/16			német nimet, hayır, iyilik n.+ni 316/26
n. ...il- 158/15			n.+lerni 9/01, 10/18 n.+lerdin
n. bilen 173/12	n.+dur(némi) 299/02		199/21
n.+ni(némi)	58/10, 154/01,		németlik(a.u.) hayırlı
184/06,	207/04, 279/04,		n. 331/03
307/04, 377/26, 423/17	n.+nidur(némi)		némi nesne, şey, eşya
	170/12,		
399/11			
n.+de(némi) 426/12, 426/12			
n.+dindur(némi)	255/23,		
407/15			

318/20, 367/12, 380/18,

402/21 némit(a.) nimet,

yiyecek, içecek

n.+i 236/19, 250/10,

418/20 nén(f.) ekmek

n.+dek 249/24

n.+niñ 249/22

n.+i 4/12 n.+imu

386/06 n.+ini

386/10

népiz(a.) ince, zarif, narin

n. 115/03, 254/06, 400/11, 403/20 n.-

ken 35/17

néri öte

n. 24/11, 114/26, 142/09, 144/23,

173/10, 189/02, 190/26, 234/14,

253/16, 281/10

n. +da 79/17, 139/12

n.+ġa 109/16

n.+...i 277/02, 316/18

nérira...	biraz öteye	kurtuluş	
n.+...a 266/16		n.+...a 167/08 niçu	
nérva(r.)	sinir ve kas sistemi	nasıl, ne?	
n.+m 340/07		n. 373/14	
n.+sini(nérvi) 24/13	n.+lirimizni(nérvi)	ni...abla-(a.u.) maskelemek;	örtbas
	131/21,	etmek, gizlemek	
197/10, 264/04, 398/08	n.+liri(nérvi)	n.-p 204/13	
189/16, 251/12,	nilun	naylon, sentetik n. 420/18	
392/22		nime ne, niye	
	n.+lirini(nérvi) 234/10	n. 377/24	
nésip(a.)	nasip, kısmet	nimkeş(f.?) kullanılmış, modası	
n.	14/04, 97/06, 145/15,	geçmiş	
311/11,	332/02, 332/03,	n. 5/08, 252/19 nimreñ	
381/20		yarı renkli	
		n. 115/04 nisbeten(a.)	
nésivi(a.)	hisse, parça, bölüm,	nispeten	
pay, nasip		n. 128/14, 135/06, 165/04,	
n.+si 328/24, 389/12, 198/24,	209/13,	286/15, 377/12, 406/25	
214/15, 262/17, 286/14,			
25/11		nisbit(a.) nispet, oran	
néy(f.) ney, üflemeli bir çalgı			
n.+idek 401/07			
ni	acayip, ne gibi, nasıl		
n. 264/03, 264/03, 302/10	n.+du		
234/22			
nicadçı(a.u.)	kurtarıcı		
	n.+si 122/12		
nicadli...(a.u.)	bağımsızlık,		
zahmetten,	sıkıntıdan		

n.+imu 365/17	n.+iniñ(niyit) 154/23
nisive(a.) hisse, parça, bölüm, pay, hisse	n.+ini(niyit) 77/12, 116/16
n.+ñ 25/14	n.+ige(niyit) 412/16 n.+ide(niyit) 157/21, 168/06 t.+lirini 372/17
nişan(f.) nişan, alamet n.+din 154/06	niyetlik(a.u.) niyetli, niyeti olan n. 372/19
n.+i 155/12, 187/02, 354/10	n. bilen 379/14
n.+ığa 290/17	niza(a.) çekişme, anlaşmazlık, zıtlık, düşmanlık
n.+iñlar 290/17	n. 273/12 n.+din
n.+lirini 93/07	371/21
nişane(f.) nişan, alamet n.+ñ 308/07	nizam(a.) nizam, düzen, kanun, tertip n. 76/23, 226/05, 269/09
nişanla-(f.u.) nişanlamak, işaretlemek n.- p 246/18	n.+ida 374/21 n.+liri 226/06
nişansız(f.u.) nişansız, işaretsiz n. 177/12, 337/08	no(r.) numara n. 430/07
niyet(a.) niyet n. 77/13, 116/12, 193/14, 282/16, 404/21	nobil(r.) Nobel edebiyat ödülü n. 105/26
n. bilen 297/07	noçi cesur, gözü pek, yürekli n. 76/23
n.+niñ 36/21	
n.+te 297/20, 374/06, 398/21	
n.+tin 345/06	
n.+im(niyit) 52/22	
n.+imdin(niyit) 124/03	
n.+iñ(niyit) 368/04	
n.+i(niyit) 216/05, 339/26, 369/10	

noçili...	cesurluk	n. 151/13	
n. bilen 275/15		n.+i 64/03	
Noh	Nuh (A.S)	nopuzlu...(a.u.)nüfuzu	olan, tesirli,
n. 295/25 no...ta		etkili	
yular, dizgin		n. 244/03, 338/09	
n. sal- (yular takmak) 14/05		norma(r.)	norm, oran n.
no...u- dürtmek		185/16, 185/25 n.+ñni 185/19	
n.-p tur- 136/14		n.+si(normi) 22/05, 54/20	
no...ul yalnız, fakat		n.+siniñ(normi) 22/07	
n. 127/19, 238/05		normal(r.)	normal
nomur(r.)	numara	n. 102/05, 142/15, 181/07,	
n. 45/06, 129/12, 129/13,		197/11, 398/09 normili...(r.u.)	
134/19, 268/05, 272/06 n.+ni		standarda uygun	
268/03, 318/04 n.+iñiz 135/05		n. 8/12, 54/19 normisiz(r.u.)	
n.+idin 248/11		standarda uymayan	
nomus(a.)	namus	n. 50/26	
n. 231/18, 376/20, 399/26,		nota ağaçların dibinden fıskıran körpe filizler	
400/23, 402/06, 404/23,		n. 28/20	
405/24, 406/01, 407/02 n.+...a			
417/17			
n.+i 344/26, 351/14, 352/01 n.+ini			
350/01			
nomuslu...(a.u.)	namuslu		
n.+ra... 284/21			
nomussiz(a.u.)	namussuz		
n. 52/15			
nopuz(a.)	nüfuz, tesir		

n.+larġa(noti) 57/03	277/11
n.+larda(noti) 31/01	nuḡli kibir
n.+liridek(noti) 189/17	n.+sini 26/14
noyabr(r.) kasım ayı,	nu...san(a.) eksiklik, kusur, noksan
onbirinci ay	n.+ni 272/19
n. 358/16	n.+lirimu 135/17
nöbit(a.) nöbet,	nu...sansız(a.u.) kusursuz, noksansız
sıra n.+i 167/05	n. 32/20
nöl(r.) sıfır	nu...ta(a.) nokta
n.+din 186/25	n. 391/04
n.+ge 267/25	n.+ġa (nu...ti) 377/15, 396/13
Nöşérvan	n.+din(nu...ti) 129/07, 167/13
Nuşire	n.+si(nu...ti) 365/11 n.+sidin(nu...ti)
van n. 86/21, 86/22	218/01, 238/05 n.+liri(nu...ti) 214/11
nöşidil çok acı veren bir çeşit ilaç ismi n.	nu...u- dürtmek
279/05	n.-p 382/01 nu...utren
Nöşirvan	nohut rengi
Nuşire	n. 6/21
van n. 416/06	nur(a.) nur, ışık
növet(a.) nöbet, sıra	n. 13/17, 17/21, 41/19, 47/11,
n. 22/03, 270/25, 306/19, 372/12	74/08, 87/21, 100/07, 384/13,
n. bilen 50/15, 84/10,	396/16, 399/08, 399/12 n. sép-
109/17,	126/02
131/09	
n.+tiki 96/04, 238/03, 286/08	
n.+iñ(növit) 267/01 n.+i(növit)	
165/25, 375/11 n.+ini(növit)	

n. yéğ- 41/18	244/19,	249/02,	260/18,
n. bilen 392/20 n.+ğa	262/06,	273/24,	297/13,
70/23	310/03,	324/13,	348/19,
n.+i 112/07, 165/01, 183/05,	355/04,	361/26,	363/05,
186/04,	187/21,	299/13,	363/10,
308/11,	397/03,	396/14,	411/09,
397/01,	397/04,	397/04,	423/13,
419/19	427/04	426/09,	426/09,
n.+i bilen 15/25 n.+idek	nurğunli-	çoğaltmak n.-	
41/19 n.+ini 78/07	...an 358/13		
n.+ini çéç- 257/13	nurlandur-(a.u.)	nurlandırmak,	
n.+iğa 1/08, 397/02, 406/26,	ışıklandırmak		
429/07	n.-up tur- 177/08 nurlin-		
n.+ida 12/24, 277/06, 311/24,	(a.u.)	nurlanmak,	
395/04	ışıklanmak		
n.+idin 260/21	n.-idu 342/17, 388/22 n.-ip 277/01		
n.+liri 134/02, 254/20 n.+liri bilen	nurlu...(a.u.)	nurlu, ışıklı	
92/12, 384/16	n.	6/19,	32/25,
nurane (a.= nurlu	257/05,	257/12,	304/06,
n. 91/24, 92/07	332/04, 401/17		
nurğun	çok		
n. 5/20, 44/01, 65/04, 106/03,			
107/24,	148/24,	149/02,	
156/20,	175/17,	181/19,	
193/10,	208/11,	216/16,	
220/04,	220/24,	225/02,	
229/22,	242/07,	244/13,	

nursiz(a.u.) nursuz, ışksız

n. 161/12, 300/09,

377/15 nusḥa(a.) nüsha,

kopya

n. 313/23 n.+sini(nusḥi)

313/21

nusret(a.) galibiyet,

zafer n. 409/24

nutu...(a.) nutuk, söylev

n. 265/19 n.+i(nut...)

75/14 n.+ini(nut...)

200/13 n.+idin(nut...)

370/22

Nyuyork(r.) Newyork

şehri n.+...a 296/10

O

Obdan(f.) iyi	167/23,	186/20,	190/09,	198/04,
o. 40/18,	210/18,	218/15,	248/05,	275/04,
68/02,	323/21,	340/15,	364/22,	379/06,
89/12,	oça...	ocak		
105/11,	106/02,	110/02,		
136/13,	187/07,	216/07,	o. 297/18,	304/21 o.+la(oçi...)
224/05,	244/20,	248/26,	248/16 o.+niñ	304/19 o.+...a
266/24,	277/23,	278/02,	386/09 o.+i(oçi...)	64/22
289/16,	310/09,	314/11,	o.+iğa(oçi...)	166/23
336/05,	386/26,	425/14 o. bil-	oçum	avuç
167/18,	391/01		o. 61/15,	398/14 o.+larniñ
o. bol-	348/09		61/17	
o.+ra...	3/16,	123/09,	229/21,	
	410/19 o.+la	283/08,	298/11	
obraz(r.)	suret,	kılık,	tasvir	açık
o. 342/13 o.+ni	236/09		o. 9/20,	35/26,
o.+iñni	117/11		44/04,	55/03,
o.+i	209/14,	214/14,	217/26,	
327/19			76/23,	78/13,
o.+idin	264/07	o.+larniñ	98/21,	108/09,
62/20 o.+larğa	236/23		119/04,	144/10,
obrazli...(r.u.)	suretli		152/14,	158/18,
	o. 217/24,	357/18		166/21,
obyéktip(r.)	objektif			
o. 307/13,	358/23			
obzor(r.)	görme,	gözden		
geçirme,	özet,	icmal		
	o. 61/22,	130/06		

389/24, 390/16, 394/17, 400/16,

401/09, 401/14

o.+la 127/16, 169/24, 371/04

o. köñüllük (iyi kalplilik, safdillik)

167/23, 323/21

o.+ra... 373/24

o.+tin 158/18

oçu...çili... enginlik, genişlik,
engin

alan

o.+...a

393/22

ofitsér(r.)

s

ubay

o.+niñ 214/18

oğla... oğlak, keçi yavrusu

o.

349/09 oğri

hırsız

o. 188/06, 338/04

o.+siniñ 261/25

o.+lardur 356/10

oğrila- çalmak

o.-p 126/19, 206/04, 206/12,

344/26 oğrilat...uz- hırsızlık

yapmak(mecbur

etmek)

a.-ğan 417/08

oğrili... hırsızlık

o.+çe 14/13

oğul oğul

o. 44/19, 75/05, 163/12, 276/06,

285/12, 392/17, 418/20 o.+ni

163/20

o.+um(oğlum) 71/03, 71/05, 71/07,

88/21, 368/17

o.+i(oğli) 123/13, 215/23, 368/25,

o.+i(oğli) bilen 368/22, 369/04 o.+lar 8/13

o.+larniñ 294/10

o.+larğa 262/02

o.+liriniñ 295/25

oğut gübre

o. 32/08, 294/10, 294/15, 294/19,

294/19, 294/26, 295/13, 408/12

oğutçı gübre saçan

o.+lar 294/19

ohoy bir ünlem

o. 120/23, 141/14, 311/12, 342/02,

410/26

ohuy bir ünlem

o. 93/17	119/17,	126/16,	127/17,
oğcu- fırlamak, fışkırmak o.-ğan	150/20,	151/24,	154/05,
208/11	158/22,	170/10,	175/20,
oğşa- benzemek	181/12,	188/01,	197/04,
o.-ymen 198/18, 204/21 o.-ysen	205/01,	205/09,	208/12,
385/21	213/14,	220/24,	240/09,
o.-ysiz 143/10, 373/24	240/23,	265/22,	276/18,
o.-ydu 3/05, 16/05, 29/21,	291/09,	292/01,	298/10,
36/10, 39/07, 76/20, 76/24,	317/18,	318/14,	324/20,
121/01,	141/16,	145/05,	325/09,
149/07,	172/08,	193/09,	332/04,
198/18,	204/17,	231/23,	334/12,
245/15,	307/25,	348/08,	338/10,
363/22,	367/22,	369/18,	341/02,
378/08,	405/21,	422/19,	356/08,
426/03	404/03,	404/06,	363/23,
o.-ptumu 31/23	406/09,	406/24,	367/20,
o.-p 24/17, 43/14, 70/12,	418/03, 420/03, 429/14 o. bol-	406/26,	374/13,
70/15, 70/22, 159/08, 394/05 o.-ydiken	o.+ma 374/25 o.+larni 193/05		374/23,
192/17			377/10,
o.-ydikensenğu 283/17			380/04,
oğşaş benzer, aynı			383/09,
o. 4/20, 4/20, 4/21, 5/04,			383/21,
7/16, 13/03, 39/01, 41/13,			396/15,
57/01, 61/22, 64/20, 66/06,			403/16,
66/12, 66/13, 75/23, 84/07,			405/18,
93/04,	105/08,	117/19,	

oĥşaşla	aynı; aynı halde; aynısı	220/21
a.	26/18, 26/21, 65/03,	oĥşit- benzetmek
	68/01,	o.-ip 50/06
72/02,	97/12, 106/03,	oĥşitil-benzetilmek
	192/15,	o.-ğanli...idin 63/17
266/10, 289/05,	334/13,	oĥşitivet- benzetivermek
358/08,		ĥ.-ti 12/07
374/22, 378/21, 383/22, 383/24,		okul iğne, enjektör
383/24,		o.+i 57/09
409/13 oĥşat-	o...	ok, kurşun, mermi o.
benzetmek		400/16
o.-sañ 108/02		o.+tek 337/08, 383/14
o.-maytti		o.+rek 283/01 o.+i
130/08 oĥşi-		293/06
benzemek		o.+i bilen 404/17 o.+i
o.-may 79/02		dek 412/06
o.-mamsen 250/20 o.-		o...u- okumak, tahsil görmek
mamsiz 283/06		o.-dum 123/22, 202/12, 329/18
o.-mamdu 3/08, 158/25, 165/17,		o.-di 44/09, 80/01, 149/17, 202/14,
166/03, 326/24, 422/11 o.-		311/07
mamsiler 250/16		o.-şti 285/18
o.-maydu 294/24		o.-ymen 266/04, 266/05, 270/21,
o.-maydiğan 180/12, 320/06		341/15
o.-maytti 7/06, 223/17, 310/01		o.-ydu 143/22, 386/16
o.-miğan 4/17, 4/18, 4/18, 4/19,		o.-ydiğan 112/05, 181/22, 292/17,
4/19,	156/06, 167/12,	367/12
213/05,		o.! 202/06, 202/07, 203/12, 372/24 o.-ğın

311/19

o.-ñ 64/18, 143/20

o.-ğanniñ 288/22 o.-ğini 203/04

o.-sun 202/08, 203/02, 203/08 o.-ñlar

325/05, 363/20

o.-sam 202/12, 311/17 o.-sañmu

314/18

o.-ğaç...a 301/10

o.-ğili 65/04

o.-p 2/23, 27/03, 39/19,

62/01, 106/02, 106/14,

145/13, 148/05, 149/17,

151/15, 157/12, 179/14,

194/04, 194/12, 194/18,

202/02, 203/06, 203/07,

203/16, 231/09, 232/07,

242/04, 261/14, 263/23,

297/21, 312/03, 315/26,

316/01, 328/18, 346/15,

362/18, 385/20, 387/15,

400/25, 404/03, 408/07,

411/08, 426/08 o.-p ket-

203/17 o.-pla 290/08

o.-pmu 167/15, 355/07

o.-ğan 85/02, 187/04, 234/24,

234/26, 244/01, 307/10,

314/18, 315/03, 315/20,

365/08, 365/14, 423/06 o.-ğandek

30/01, 401/09 o.-ğanla 260/17

o. 103/14, 221/08, 405/12	251/09, 268/11, 270/11, 272/12,
o.+ni 236/16	272/26, 273/24, 318/18, 425/14 o.
o.+ke 345/01	bilen 74/18
o.+i(o...ubit) 71/10 o.+ler	o.+la 287/01
131/04, 402/05 o.+lerni	o.+mu 26/19, 365/15
106/04, 236/02 o.+large	o.+niñ 54/19, 152/17, 170/10,
72/08	176/04, 195/01, 268/14, 268/20.
o.+lirini	318/10
388/08 o...uğuçı	o.+ni 26/11, 176/17, 177/02 o.+din
öğre	27/09, 176/15
nci	o.+si 24/24, 219/23, 220/01, 284/20
o. 22/11, 27/06, 49/22,	o.+siniñ 218/13, 270/01
58/23,	o.+siğa 363/21, 374/06
64/06, 74/18, 151/06,	o.+sidin 64/01
152/12,	o.+siğu 324/03
160/25, 160/26, 162/07, 162/11,	o.+simikin 283/16
190/03, 246/21, 248/02, 250/17,	o.+lar 4/23, 22/07, 28/25, 40/07,
o.-ğanidim 362/17	45/02, 47/21, 50/21, 64/04, 154/05,
o.-ptiken 288/24	155/04, 171/11, 171/14, 175/17,
o.-yttiñ 367/10	176/24, 176/26, 182/14, 189/22,
o.-vat...anlön... 34/11, 302/02 o.- 242/04,	208/19, 209/24, 215/25, 225/02,
362/25, 362/25, 363/ 1	238/08, 238/15, 239/07, 239/09,
mamsen 203/09...an 89/04, 329/02,	246/16, 247/01, 248/07, 248/15,
363/03	250/22, 251/16, 251/22, 251/26,
o.-misam 65/05...andek 247/13	266/16, 274/11, 276/07, 286/21,
o.-vat...anda 420/08	291/24, 331/08, 331/16, 337/26,
o.-misañmu 314/18 o.-	340/16, 356/16, 359/12, 377/02,
luvat...an 321/20	
o.-yalmay 246/12, 425/21 o...ubet	
(a.) ıstırap, azap, eziyet,	
sıkıntı	

399/02, 401/01, 420/16, 423/05

o.+lar bilen 250/01

o.+lardek 266/20

o.+larmu 36/10, 48/03, 220/17,
244/21, 331/11, 359/15

o.+larniñ 24/15, 24/20, 63/25,
65/12, 96/02, 129/18, 130/03,
158/10, 163/09, 172/12, 212/15,
219/12, 219/15, 238/05, 240/26,

244/09, 244/12, 244/19, 246/01, 251/20, 251/21, 265/18, 265/21, 291/13, 291/16, 293/16, 335/26, 340/05, 376/04, 388/18,	o.+...a başli- 31/12, 140/05, 141/17, 144/25, 171/15, 242/16 o.+tin 238/02 o.+ini 350/01 o...ul- okunmak
390/10, 392/17, 421/19 o.+larniñmu	o.-di 157/16, 312/18, 321/18 o.-up 157/19
75/11, 209/25,	o.-ğan 176/07
224/04	o.-uvat...an 280/13 o...uş
o.+larni 46/10, 61/03, 65/16,	okuma; okula gitme
75/15, 95/22, 130/01, 158/20, 176/09, 222/09, 223/01, 375/02, 390/23/19, 239/24, 327/15,	o. 27/15, 68/22, 70/04, 124/05, 140/23, 152/03, 165/23, 166/10, 167/25, 185/05, 218/20, 272/13, 325/06, 331/16, 361/25, 363/04, 367/04, 425/23 o. bilen 346/22
o.+larnimu 223/04, 223/13 o.+larğa	o.+ni 129/21
46/18, 61/15, 75/16,	o.+...a 69/24, 361/25
177/05, 219/20, 248/24,	
249/20, 357/07 o.+larda	
76/03	
o.+lardiki 61/04, 130/10 o.+lardin 45/04,	
50/14,	
414/01	
o.+lirimğa 387/08	
o.+liri 28/04, 209/01, 212/20,	
389/22 o.+liriğa 22/04	
o.+liriğu 247/24	
o...uğuçili... öğrencilik; okul çağı	
o. 226/20	
o...uğuçu öğrenci	
o.+ñğa 375/01 o.+m	
374/01	

o...uşmasli...	239/08, 251/15, 286/21, 298/12,
eğitimsi	336/21
zlik o.+tin 371/21	o.+lar bilen 176/24 o.+larmu
o...ut- okutmak, okula göndermek	291/11 o.+larniñ 154/04, 238/01
o.-up 57/23, 192/04, 426/07 o.-	o.+larniñmu 4/23
uş 1/17	o.+larni 337/26 o.+larğa
o.-uvatidu 65/05,	268/10 o.+lardin 238/11
308/08 o...ut...uçi	o.+larğıçe 213/18
öğretmen	o...ut...uçili... öğretmenlik
o. 47/09, 61/15, 70/07,	o. 174/20, 358/02, 376/06, 411/01
72/18,	74/16, 75/09, 75/18, 152/14,
o.+mu 150/03	o...utuş okutma, okula gönderme 174/04, 269/26, 287/03, 291/16,
o.+niñ 58/24, 174/01,	292/16, 340/16, 349/06, 363/11,
175/15,	o. 22/02, 365/07, 376/04, 404/26,
238/18, 267/08, 269/02, 374/05	425/15, 423/05,
o.+niñmu 47/17	372/24, 376/08, 399/12
o.+ni 223/22	o...uvét- okumak
o.+nimu 130/04	o.-ey 31/11
o.+ğa 47/09 o.+ñiz	o.-iña 311/16
98/11	
o.+si 74/18, 212/22,	
267/12,	
361/14, 381/07	
o.+siniñ 298/05	
o.+lar 66/22, 173/25,	
174/07,	
176/24, 176/25, 180/11, 181/25,	

o.-ip 192/14, 237/15	oynap o.-usiler 247/23 o.! 120/13
o...ya yay ve ok	o.-uñ 242/25
o.+dek 337/06 ol	o.-uñlar 316/21, 389/08 o.-sam 38/12
o	o.-ğaç 289/25
o. 391/23	o.-may 153/02, 371/04 o.-mayla
olaş-çolaş gürültü ile, hep	63/19
birlikte	o.-up 4/21, 20/11, 29/10,
o. 99/18	38/04, 73/23, 86/01, 90/11,
olaş- yığılmak, toplaşmak, birikmek	93/18, 96/23, 97/17, 109/10,
o.-ti 65/15, 97/08, 98/04,	122/23, 148/21, 179/14,
418/04	185/12, 223/09, 225/09,
oliş- yığılmak, toplaşmak, birikmek o.-ip	234/22, 235/04, 236/23,
160/06, 256/24	264/10, 270/22, 288/18,
oltur- oturmak	316/23, 322/09, 323/10,
o.-di 4/16, 8/24, 10/11, 17/08,	356/04, 362/06, 370/03 o.-up ket-
48/17, 50/24, 64/25, 69/25, 114/07,	74/20
168/04, 175/02, 181/01,	
74/05, 79/26, 82/21, 84/06,	
102/04, 120/16, 139/01,	
150/21, 171/12, 183/02,	
231/25, 243/01, 268/07,	
306/17, 342/05, 346/10,	
422/10, 424/19 o.-du...	
277/16	
o.-upsizğu 173/01 o.-uptu	
213/18	
o.-imen 38/14 o.-isen	
318/04 o.-imiz 117/20	

188/03, 219/09, 222/11, 287/24,	o.-almay 181/15, 222/03, 240/17
315/01, 352/20, 388/04	o.-almayvatatti 55/09
o.-ğan 30/07, 83/07, 84/08, 96/11,	olturğuz- oturtmak
122/06, 170/15, 171/22, 176/26,	o.-up 83/03, 278/05
177/01, 200/04, 213/21, 229/10,	olturuş oturuş, oturum o.
247/11, 267/08, 268/13, 291/18,	206/14 o.+niñ 200/10
292/02, 401/01, 403/14	o.+...a 74/01, 321/03, 361/20
o.-ğandek 225/08, 308/23 o.-	o.+...imu 213/21, 373/05 o.+ta
ğini 206/05	171/06
o.-ğanlarniñ 319/12 o.-	o.+tin 141/02
idiğan 175/15	o.+i 130/03 o.+iğa
o.-uvat...an 372/10	323/21 o.+larda 111/17
o.-attim 300/16	olturuş- oturmak
o.-atti 5/03, 13/26, 52/12, 70/23,	o.-ti 82/12
84/09, 96/14, 97/09,	o.-up 41/08, 79/10, 402/16
199/20,	olturuvél- (<olturup al-) oturmak
200/09, 206/13, 220/18, 222/25,	o.-ip 153/14
267/10, 267/13, 268/11, 268/16,	olturuver- oturuvermek
270/13, 277/13, 300/08, 304/01,	o.-di 52/09
306/01, 306/03, 321/06, 333/01,	olturuvér- oturuvermek
341/23	o.-ip 289/23
körüp o.-atti 359/22	olturuvét- oturmak
o.-uşatti	
27	
6/08 o.-midi 343/04	
o.-misa...mu 211/14 o.-	
mamsiler 323/24	

o.-ip 74/03, 215/21, 247/23,	o.+din 266/10, 380/08
360/05	o.+umdimu 183/17 o.+ida
oma... sevimli, şirin	141/06
o. 6/19, 12/13, 13/22, 79/10,	oñay kolay
92/05, 266/07, 394/01,	o.53/11, 85/04, 110/13, 172/19,
411/12, 411/19, 412/01,	307/09, 348/16, 379/06, 380/14,
414/06	404/05 o.+la169/17
o.+ni 417/07 o.+tin	oñaysız kolaysız, engelli, zor
412/21 o.+...ina 351/03	o.9/13, 52/12, 112/16, 168/04,
omum(a.) umum, genel	224/08, 230/13
o.+niñ 94/01	oñaysızlan- güçlük çekmek, zorlanmak
omumen(a.) umimi yönden	o.-di 63/11
bakıldığında, umumi olarak	o.-di-de 13/05 o.-
o. 127/02, 169/18, 262/02	dimu 36/26
omumiy(a.) umumi, genel	o.-ğan 42/07, 134/20
o. 201/12, 297/11, 307/25,	oñaysızlin- güçlük çekmek, zorlanmak o.-ip
390/01	55/10
omumh̃or koro	oñaysızli... zorluk
o. 24/13, 60/19 o.+ğa	o. 230/10
208/02	oñçe yalnız, tek başına
omumyüzlük(a.u.) olanca,	o.243/11
bütünüyle	oñçi sağcı
o. 50/21, 171/03 on	o. 162/26, 163/08
on	oñda sağda
o. 3/20, 10/23, 10/25, 11/03,	o. 69/10
11/11, 11/12, 27/05, 28/24,	oñdisiğa sırt üstü, arka üstü
29/09, 42/01, 43/26, 50/14,	o. yat-(sırt üstü yatmak, tembellik
61/24, 66/04, 72/01, 89/02,	etmek) 384/11
92/01, 109/02, 109/02,	oñla- onarmak, düzeltmek, tamir etmek

109/03, 109/18, 161/14, 162/07, 163/11, 166/15, 166/16, 172/03, 176/05, 176/14, 177/02, 199/19, 208/16, 210/21, 227/21, 262/22, 327/22, 328/14, 330/09, 355/13, 360/16, 360/17, 369/08, 394/07, 426/26	160/24, 162/11, 166/16, 176/03, 176/17, 200/04, 226/17, 286/22, 330/07, 357/05, 368/10,	o.-y 121/23 oñlan- tamir edilmek, onarılmak o.-may 101/13 oñşa- tamir etmek, onarmak o.-p 37/01, 159/03, 250/11 oñşi- tamir etmek, onarmak o.-vélip 341/12 oñtey-toñtey alt üst, karma karışık o. 47/17, 79/12 oñuşlu... başarılı o. 114/18, 125/06 oñuşsuz sonuçsuz, başarısız, talihsiz
o.+ğice 340/15 oñ		o. 65/16
sağ		oñuşsizli... talihsizlik
o. 7/06, 13/13, 25/20, 35/24,		o.+...a uçri-(talihsizliğe uğramak)
62/15, 133/08, 254/08,		103/16
323/16, 368/25 o. bilen		opçe topluma ait
189/19 o.+ğa 163/15		o. 316/26
		opmu tam aynı, tıpkısı

o. 188/01	287/18
opur-topur birden bire	o.-valġan 284/12
o. 24/01, 171/11, 174/25,	orman orman
286/21, 421/24	o.+dek 158/11
or- biçmek, orakla biçmek o.-misa...	ormanli...
57/09	orman
ora çukur, kuyu o. 178/04	lık
o.+ġa(ori) 349/03, 349/04	
ora- ambalajlamak, sarmak	
o.-p 198/03, 387/20, 419/24,	
420/20	
o.-p tur- 399/17	
oral- ambalajlanmak, sarılmak	
o.-ġan 88/03, 389/01, 420/09	
oravét- biçmek	
o.-ip 287/21	
orda yuva, ocak	
o. 167/01, 319/23, 319/26,	
320/07	
o.+ġa(ordi) 320/02	
o.+da(ordi) 320/03	
orek küçük çukur, kuyu o. 229/02	
o.+ini(orik) 229/07	
orġa... orak	
o. 175/01	
ori- biçmek	
o.-di 183/07, 288/17 o.-ġan	

o. al- 327/11, 341/26 o.	234/01, 261/11, 308/01, 327/20
boşit- 8/20	o.+iğa(orniğa) 69/12, 85/07,
o. tép- 78/12, 276/10 o.	129/20, 179/05, 214/22, 215/21,
tut- 70/05	256/01, 261/04, 407/02, 424/12
o.+ni 307/26, 318/17	o.+iğimu(orniğimu) 267/26
o.+ğa 371/14	o.+ida(ornida) 51/04, 122/09,
o.+ğa bér- 268/06	144/04, 344/05, 413/20, 414/02
o.+ğa çi...- 259/24	o.+idiki(ornidiki) 272/03
o.+ğa çüşüp ...al- 371/14 o.+da	o.+idin(ornidin)163/19,
381/14 o.+iñiz(orniñiz) 57/19	o.+idin(ornidin) ...op- 136/24
o.+iñizni(orniñizni) 103/21	o.+idin(ornidin) ...ozgil- 177/24,
o.+iñizğa(orniñizğa) 46/09	205/04
o.+iñizdin(orniñizdin) 101/08	o.+idin(ornidin) öre bol- 86/13
o.+i(orni) 221/19, 352/20, 411/01	o.+idin tur- 10/03, 21/08, 45/05,
o.+i(orni) bilen 116/02	53/14, 60/06, 63/06, 66/16, 73/26,
o.+ini(ornini) 79/03, 79/04, 79/04,	77/09, 78/05, 82/20, 83/10, 101/21,
117/22, 126/15, 127/25, 128/02,	
o.+ta 400/19	107/19, 118/09, 122/17, 125/09,
orna- yerleşmek	158/17, 166/12, 173/15, 177/21,
o.-p 167/15, 350/21	186/11, 188/18, 199/07, 205/16,
orni- yerleşmek	213/25, 222/08, 222/11, 232/10,
o.-di 58/06	250/25, 279/21, 283/24, 305/17,
orta... ortak	336/06, 341/07, 345/14, 346/17,
o. 195/19, 212/01, 217/01,	373/18, 375/15, 378/15, 393/20,
217/05, 288/09, 311/11	399/05, 403/11
orta...laş- ortaklaşmak	o.+idin(ornidin) turup ket- 139/06,
(paylaşmak)	216/13, 345/06, 375/08, 378/15
403/12, 403/17, u dek 265/08	
orun yer	o.+larniñ 337/10
o. 83/25, 155/13, 320/08,	o.+liridin 9/11, 30/23, 82/03
320/14, 320/18, 391/22,	o.+liridin tur- 392/05 o.+liridin

turup ket- 289/26

orunda- yerleştirmek,

becermek

o.-p 28/11			o. 25/06, 25/12, 25/20, 25/21,
orundaş	yerine	getirme,	25/25, 26/17, 148/09, 383/07 o.+mu 205/14
becerme, halletme			o.+...ina 24/24 osal
o.+...a 30/23, 310/16			kötü, fena
orundi-	yerleştirmek,	o.	61/17, 153/04, 296/05,
becermek			351/17
o.-ğan 33/04		osuru...	yel, osuruk o.
o.-yalmiğan 34/21 orundu...			bilen 172/20
	sandalye, koltuk	oşu...	fazla, çok
o. 83/06, 267/21 o.+niñ 372/11,			o. 132/17 oşu... aşık
373/08			(oyunu)
o.+ni 83/05, 373/06, 373/08 o.+...a		o.+i	alçu çüş-(işleri ras
65/25, 82/21		gitmek,	emeline, isteğine
o.+ta 83/03 o.+ini 74/05			kavuşmak) 352/05
o.+ida 223/08		oşu...çili...	fazlalık, çokluk,
o.+larniñ 287/02, 287/05 o.+larni			aşırılık
6/17			o. 26/13
o.+larğa 8/21, 131/19 o.+larda		ot	ot, bitki
267/10			
orunlaşturuş	yapış, icra ediş, yerine		
getiriş			
o.114/20 o.+i 50/18			
orunliş-	yerleşmek		
o.-ip 317/26			
orunsiz	yersiz		
o. 74/12, 123/05			
oru...	cılız, çelimsiz, sıska, zayıf		

o. 1/06, 235/11, 240/22, 256/03,

382/18,

415/21 ot

ateş

o. 12/25, 33/22, 54/12, 141/02,

188/26, 233/02, 244/06, 304/11,

304/17, 329/01, 331/02, 386/09,

388/15, 395/20, 400/14, 401/12,

401/12, 401/14, 401/18, 416/08

o.+tek 73/03, 248/09, 307/17

o. élip ket- 54/12

o. bilen 14/11, 400/21

o.+i 21/02, 155/07, 256/23, 263/09,

272/23, 316/19

o.+ida 328/08, 328/11, 339/18

o.+ini 141/06, 417/20

o.+ni 204/16, 306/06, 401/20

o.+niñ 126/12, 304/12, 401/04

o.+...imu 187/13

o.+ta 398/13, 398/13

o.+tin 140/07

Otéllo Otello

o. 405/23, 405/24

otla- otlamak; içmek(bir yudum)

o.-di(otli-) 220/17 o.-

p 10/11

o.-p tur-

177/20 otlu... ateşli,

o. 7/10, 8/16, 15/24, 200/04,

230/12, 400/17, 429/07

ottura orta

o. 1/11, 5/15, 22/09, 34/10, 34/11,

44/26, 45/15, 45/22, 56/25, 59/17,

69/18, 70/02, 74/07, 93/16, 151/14,

161/10, 269/23, 273/06, 302/09,

365/11 o.+ni(otturi) 70/17

o.+ğa(otturi) 22/08, 53/26, 54/18,

55/01, 55/03, 55/20, 66/22, 152/14,

157/19, 180/11, 180/13, 181/02,
373/26, 379/08, 213/06, 213/09, 218/14,

220/21, 241/05, 280/19, 285/06,
o.+da(otturi) 285/12, 285/20, 89/03/01, 384/04,

339/02, 364/23, 367/24, 368/15,
267/11, 386/16, 399/24, 415/26

o.+diki(otturi) 187/20 o.+siğa(otturi)

50/01

o.+sida(otturi) 44/22, 95/18, 107/10, 107/12, 107/22, 127/18, 128/22, 170/15, 186/22, 212/04, 247/06, 251/08, 251/09, 254/18, 273/12, 291/01, 298/16,	oyğa..	o. 1/13, 74/22, 198/21, 326/02, 345/07, 388/03, 395/11, 407/15 uyanık, dinç, çevik o. 422/05 o.+musiz 85/11 255/08
299/03, 399/06 o.+sidiki(otturi) 4/10, 83/19, 134/04, 136/10, 189/13, 119/11, 216/14, 226/09, 243/02, 398/06, 422/21 193/24, o.+ğa ket- 103/25, 193/26, a.+ğa pêtış bilen 27/15 211/12, 221/06, 238/14 o.+i 134/05 o.+sidi(otturi) 112/07 o.+lar 134/07, 135/25 o.+mizda(otturi) 83/24 o.-up 16/22, 100/05, 138/20 o.+mizdiki(otturi) 57/10 o.+lirida(otturi) 333/11 otturançi ortanca o.+si 46/06 323/118 otuz o. 27/09, 74/06, 129/13, o.+ğa 170/09 otun odun o. 362/04 otunçi oduncu o.+dek 278/09 ov av o.+ğa 86/23 ovçi avcı o. 127/02 oy düşünce, fikir o. 71/10, 74/10, 76/26, 100/05, 100/05, 134/05, 321/09, 362/04, bilen 137/11, 241/01,	o.+ğa 38/10, 43/26, 54/13, 60/11, 88/19, 91/22, 115/17,	

oyġan- uyanmak	o.-p	1/15, 3/14, 16/03, 17/25,
o.-di 182/26 o.-		17/25, 27/16, 44/06, 49/01, 63/18,
sam 48/10		79/07, 81/11, 87/17, 103/07,
o.-masta 78/05 o.-		110/26, 122/25, 123/08, 127/07,
		132/04, 135/25, 157/26, 159/19,
		184/07, 204/26, 206/06, 210/25,
miġan 78/03		
oyġat- uyandırmak		
o.-ti	142/17, 233/05,	
	345/13,	
406/18		
o.-sam 183/22		
o.-ma...ta 114/06		
o.-...an 399/22, 424/16		
o.-...anidi 321/10, 363/08 o.-		
midiñ 183/21		
oyġin- uyanmak		
321/21, 385/04		o.-ip 187/05, 326/09, 330/02,
o.-ivetti 87/13, 160/16, 171/13 o.-		360/08
ivettim 183/01		o.-ip ket- 182/25, 186/06, 359/17
		o.-ip két- 184/22
		o.-ipla 165/08, 186/06
o.-ivetmeslik	oyġit-	uyandırmak
		o.-idu 325/07
226/24 oyġitiş		o.-ip 103/26, 184/23, 308/13,
uyandırma, uyandırış		
o.+i 82/19		
o.-ydu 113/10, 245/14, 378/22 o.-	oyla-	düşünmek
ptimen 86/10		o.-ymen 38/20, 43/20, 76/25,
o.-ptu 184/21, 368/08		143/04, 195/06, 219/23, 265/05,
o.-ydiġan 54/06, 245/12, 424/06 o.-		293/05, 298/03, 329/23, 372/04,
msiz 46/04		387/10

218/07, 230/02, 231/05,
 231/26, 242/16, 245/07,
 261/09, 263/11, 263/25,
 264/22, 268/08, 283/02,
 284/18, 297/01, 297/01,
 300/16, 302/15, 308/07,
 317/10, 335/01, 339/01,
 339/11, 343/19, 348/02,
 348/02, 348/20, 349/26,
 350/24, 351/22, 404/07,
 405/15, 406/09, 406/21,
 408/20, 412/15, 412/15,
 413/08, 418/05, 426/05

o.-p ket- 88/26, 89/01, 399/16 o.-p tur-
 163/05

o.-pla 140/23

o.-pmu 310/03, 335/04 o.-
 ydiğininim 183/18

o.-yttim 102/24, 360/14

o.-ytti 36/05, 43/06, 72/11,
 95/22, 155/22, 311/02,
 380/18, 406/23, 418/06 o.-
 ptikensiz-de283/02

oylaş düşünme

o.+...a 151/20, 344/25

oyla-oyla düşün düşün

o. 398/09

oylan- düşünmek

o.-dim 113/07, 214/04,
 357/23

o.-di 168/20, 170/01, 248/19 o.-sa...
 293/02

o.-vatimiz 161/04

o.-dim 216/17, 385/11, 423/13,
 426/09

o.-di 84/22, 157/09, 226/08,
 228/05, 353/19

o.-du... 370/13

o.-ğandu 387/09

o.-ñ 350/12, 350/18

o.-sam 124/02, 358/02, 425/15

o.-sañ 417/21

o.-sa 58/16, 88/13, 135/06

o.-simu 270/14

o.-mayla 45/11 o.-ğan 142/23

o.-ğandin 85/22, 390/24

oylandur- düşündürmek

o.-atti 391/07

o.-up 16/02, 36/19, 298/19,
 390/23, 397/15, 412/08 oylaş

düşünme

o.+...a 56/05, 219/22, 264/05,
 425/23 oylaş-

düşünmek

o.-ti 110/11

o.-tinmu 102/15 o.-misa...
 136/26

oyli- düşünmek

o.-vatimen 3/09, 16/10 o.-vatisiz
 102/14

o.-sañlar 310/09	zlik
o.-ğan 62/10, 359/06, 408/04 o.-	o.+...a 233/18
ğandek 347/19	oylin- düşünmek
o.-ğanlirimni 265/08	o.-iñ 105/11, 336/05
o.-ğanli...imni 405/07	o.-ip 107/09, 110/25, 261/15,
o.-vat...anli...i 324/09 o.-	310/18, 360/25 o.-atti
vatamsiz 16/08	251/21
o.-ğanidim 86/14, 97/05, 145/07,	o.-ivat...an 396/07
145/17	oyliniñ düşünme, düşünüş
o.-ğanidi 13/08, 55/19,	o. 19/12, 111/07, 268/21
61/20,	o.+niñ 298/02 o.+tin
132/26, 350/03 o.-	409/10
ğanséri 79/09	oyliver- düşünüvermek
o.-maymu 310/03 o.-	o.-siñiz 80/16
maydu 261/17 o.-	
midim 103/04 o.-	
mañ 374/20	
o.-misa 111/02	
o.-meytti 338/18	
o.-maptikenmen 336/04 o.-	
maydiğan 184/25	
o.-miğan 103/02	
o.-midiğandu 165/13 o.-	
miğanidi 224/09	
oylimasli...	
düşüncesi	

oyma oyma, oymalı, oyulmuş	281/01
o. 6/23, 254/05	oynat- oynatmak o.-sa 12/15
oyna- oynamak	o.-...uçı 91/12 oyni-
o.-ymiz 282/19, 341/15 o.-ytti	oynamak
5/19, 5/23	o.-simu 381/05
o.-ptu 184/17	o.-ğumiz 248/09
o.-vat...an 2/02, 13/24, 280/22 o.-ydiğan	o.-ğusi 109/13, 137/23,
5/17	345/22
o.-p 5/23, 73/08, 96/13,	o.-yalaydu 52/01 o.-midiñma
200/18, 247/22, 248/12,	2/07 o.-misa 5/23
301/14, 408/02,	oynış- oynamak
o.-p ket- 143/12, 161/25,	o.-idiğan 371/16 oynit-
413/22	oynatmak
o.-p tur- 7/03	o.-ip 35/21, 216/03, 277/19 o.-ip tur-
o.-vat...anlarni 281/10 o.-	136/09
ydiğanli...ini 351/22	oyun oyun
oynal- oynanmak	o. 76/24, 101/04, 114/12,
o.-ğan 164/14 oyna...	184/17, 239/19, 240/02,
oynak, coşkun, şuh	
o. 12/19, 91/07, 424/08	
oyna...la- oynaklık etmek	
o.-ytti 164/18	
oynaş oynama	
o. 73/10 o.+niñ 239/11	
o.+niğu 5/23	
o.+...a 101/02, 276/23	
o.+tin 5/21 o.+lirini	

272/03, 377/22, 377/24, 419/06 o.

bol- 60/18, 419/06

o.+ġa 184/20 o.+ġa

kir- 144/12 o.+din

368/07

o.+din ...ayt- 164/17

o.+i 13/24, 54/22, 333/21

o.+uñlarni başla- 419/09

o.+larni 351/22

oyu... çukur, oyuk, kazı

o.+iġa

104/20 ozu...

gıda,

besin

o. 106/11, 353/13, 363/02

ozu...lu... gıdası, besini olan,

gıdaya sahip

o. 23/08, 63/20, 331/09

o. bilen 331/09

Ö

	ö.+ini 337/15, 390/11 öçür-
öç	söndürmek
ö.+kige 346/20	ö.-üp 95/07, 243/23, 401/20 ögen-
ö.él-(öç almak) 67/10, 68/12,	öğrenmek
284/09, 329/07	ö.-di 67/17 ö.-se 314/11
ö.+ini al-(öcünü almak)	ö.-gen 94/09, 175/11, 315/20,
288/07	326/11, 326/20 ö.-midu...
öç- sönmek, silinmek ö.-ti	116/26 ö.-mise 365/22
179/13	ö.-meydu 365/24
ö.-mey 220/12	ö.-meydiğan 426/02 öget-
ö.-üp 138/18, 267/22, 316/19 ö.-ken	öğretmek, alıştırmak
252/23, 307/17,	ö.-ken 110/02, 192/05 ögin-
419/14	öğrenmek, alışmak
ö.-kendez 410/08 ö.-midi	ö.-ivatisiler 249/09
210/17	ö.-ivat...an 4/21
ö.-meydu 297/06	ö.-ip 167/24, 308/09 ö.-ip bol-
öçki keçi	314/17
ö.+mu 93/13	ö.-ip ...oy- 195/21 ö.-elmey
öçlik düşmanlık	318/15 ö.-eleytti 365/12
ö.+i 280/24	
öçlük düşmanlık, kindarlık ö.	
...il- 155/11	
öçmenlik kincilik, kindarlık	
ö. 221/07, 241/09, 244/04,	
272/22, 337/15, 375/21 ö. bilen	
83/16	
ö.+i 215/04	

öginiş öğrenme, öğreniş	öğreniş
ö. 4/25, 68/22, 76/02, 85/02, 85/03,	ö. 395/24 ö.+ini
96/24, 152/16, 224/05,	396/12
238/02,	ögzi çatı
241/10, 272/13, 292/11, 297/11,	ö.+ge 174/16, 174/23, 228/18,
297/12, 314/15, 318/11, 365/14	243/14
ö.+la 272/14	ö.+din 128/15 ö.+sige
ö.+niñ 117/02, 363/04	162/12
ö.+ni 75/21	öginiş öğrenme, öğreniş ö.+ni
ö.+ke 69/24, 73/07, 76/04, 177/17,	239/07 ö.+te 55/03
270/01, 314/17	öksü- hıçkırarak ağlamak, hüngür hüngür
ö.+te 54/16, 55/20, 270/05	ağlamak
ö.+timu 270/08	ö.-p 350/22
ö.+tin 55/24, 106/08	ö.-p ket- 71/15 ö.-p tur-
ö.+i 155/19	349/23
ö.+ide 152/14, 238/01	öksüş hıçkırarak ağlama, kederlenme,
ögiriş özgeriş, değişme, değişiklik	hüzünlü olma
ö.+lerni 128/20	ö.+ke 334/19
ögit- öğretmek, alıştırmak ö.-	ökte karşı koyma, karşı hareket, direnme ö.
imiz 264/05	210/08, 210/19, 317/02 ö.+si(ökti) 212/16
ögün ertesi gün, öbür gün	öktiçi direnişçi ö.+lirini
ö.+mu 39/01	64/21
ögün- öğrenmek, alışmak ö.-	
üp 345/09	
ögünlük öbür	
gün ö.+ke 199/10	
ögünüş öğrenme,	

ökün- pişman olmak ö.-düm	ö.-gen	279/08, 355/17,
404/24 ö.-di 302/17	419/25	
ö.-üp tur- 403/04	ö.-genniñ 240/03	
ökünüşpişman oluş, pişmanlık	ö.-genlikinimu 96/10 ö.-uvat...anliri	
ö. 126/16, 127/24, 302/05,	279/09 ö.-üvéliš...a 417/18	
350/22, 376/20 ö. bilen	ö.-mes 32/22, 167/10 ölçe-	
413/02 ö.+tin 103/19	ölçmek	
öküz öküz	ö.-p 149/03, 200/08 ölçem	
ö.+ge 95/03 öl-	ölçüm	
ölmek	ö. 205/24 ö.+ni(ölçim) 238/06	
ö.-ermen 190/21 ö.-üptu	ö.+diki 361/11 ö.+din 108/06	
188/10	ö.+imge(ölçim) 205/12 ö.+iñ(ölçim)	
ö.-imen 397/12	205/14 ö.+i(ölçim) bilen 108/04	
ö.-idu 112/02, 397/19, 402/02 ö.-ima	ö.+lirini 269/09	
426/16	ölçemlik ölçülü	
ö.-ümüz 289/06 ö.-mekçi		
404/13 ö.-eymu 398/01 ö.-		
sun 132/16		
ö.-üp 408/24, 410/22 ö.-üp bér-		
200/21		
ö.-üp kél- 191/01, 352/10		
ö.-üp kél- 67/06, 146/04,		
169/07, 236/02, 360/16,		
401/18		
ö.-üp ...al- 123/13 ö.-mey		
tur- 18/21		
ö.-gendin kéyin 310/22		

ö. 6/26,	morg
267/15 ölçi-	ö.+niñ 188/14 ö.+da
ölçmek	188/08
ö.-gendek 238/06 ö.-	ölüm ölüm
me 118/11	ö. 315/06, 315/06, 315/09, 352/22,
öle ölmeye ö.	353/12, 354/16, 360/17, 398/17,
43/11	399/14, 406/02, 409/10, 409/11 ö.+mu
ölgüdek çok, pek,	397/12
gayet ö. 326/08	ö.+niñ 236/05
ölgüçi ölü, ölen kişi	ö.+ni 235/24, 236/16, 315/05,
ö.+niñ 397/17	315/11, 397/17, 407/09, 409/09 ö.+ge
ölgüçe ölene kadar, ölesiye ö.	236/04, 354/17
367/21	ö.+din 327/01
öltür- öldürmek	ö.+i 315/10, 402/09, 407/21
ö.-simu 314/21	ölüş ölme, helak
ö.-üp 190/23, 191/21 ö.-	ö. 397/15
gen 235/21	ö.+niñ 397/16, 398/10
ölük ölü, ceset	ö.+kimu 110/21
ö. 119/19, 188/01, 188/09, 188/11	ö.+tin 409/08 ö.+i
ö.+tek 92/24	29/21
ö.+immu 397/22	ömelle- ağzını kıpırdatıp söz
ö.+ini 398/04	söylemek
ö.+ler bilen 188/12	ö.-p 47/10, 142/05
Ölükcanlar Ölücanlar(Gorki'nin	bir romanı tur- 35/14, 120/06
ö.	
271/23	
ölükhanı(u.a.)	

ömelli-	ağzını	kıpırdatıp	söz	ö.	92/07, 108/03, 137/13,
söylemek					344/26, 425/09 ömürvayet(a.)
ö.-diyu	174/10			ömür	boyu, ebedi
ömellin-	ağzını	kıpırdatıp	söz	ö.	40/03, 349/08
söylemek			öndere-		şaşırmrk, telaşlanmak,
ö.-etti	400/12			korkmak	
Ömer	Heyyam	Ömer	Hayyam	ö.-p	182/25, 186/06 öñ
şair ismi				ön, ön	taraf
h.+niñ	195/14,	367/05,		ö.+i	122/06 ö.+imu 394/22
369/20				ö.+ini	222/07 ö.+ide 277/04
Ömer	Şéríp	erkek isim		ö.+idimu	256/25
ö. bilen	212/22,	267/12		ö.+idin	93/02, 227/09, 332/14 öñ-
ömile-	emeklemek			solmak,	rengi atmak
ö.-p	222/04,	235/10,	337/25,	ö.-di	52/13, 374/04
410/15	ömili-			ö.-üp	230/09, 238/21, 279/02,
emeklemek				335/24	
ö.-gen	236/18				
ömse	gözü yaşlı,	ağlamsık	ö.		
+la(ömsi)	82/12				
ömür(a.)	ömür				
ö.	39/19,	39/21,	50/05,		
257/21,	410/22,	423/23	ö.+üm+(ömr)		
203/19,	358/23	ö.+ümde+(ömr)	132/04		
ö.+i(ömr)	314/08,	390/19	ö.+idek(ömr)		
38/08	ö.+iniñ(ömr)	302/07	ö.+ini(ömr)		
273/25	ö.+idinmu(ömr)	314/08			
ömürlük(a.u.)	ebediyen;	ömür	boyu	sürecek	

öñkür- hüngürdemek ö.-	ö. 148/01
üp 95/04	ö. bol-(kalkmak, ayakta durmak)
öñsil yüzü solgun,	84/08, 86/13, 100/10, 183/04,
sararmış	234/07, 346/08 ö. ... il-
ö.+i 419/13	129/01
öñsül yüzü solgun,	ö. tur-(kalkmak, ayakta durmak)
sararmış	65/03, 177/11, 242/22, 247/06,
ö.+i	269/02, 415/26
252/22 öpke	örü- çevirmek, yıkmak, devirmek ö.-
akciğer	idiğan 118/12
ö. 417/05 ö.+dek(öpki)	ö.-üp 68/13
198/14 ö.+ñni 159/10	ördek ördek
ö.+si(öpki) 189/15	ö. 79/18 ö.+tek
ö.+sige(öpki) 189/06	416/18
öpke-hésip	örkeş kabaran dalga, dalga ö.
Uygurların	424/17
geleneksel yemeği olan	örle- yükselmek ö.-ñ
akciğer ve bağırsak dolması	118/23
ö. ...il-	ö.-p 39/22, 54/11, 137/03, 146/22,
201/10 öpki	160/18, 344/10, 374/25, 394/03 ö.-p
öfke sinir	ket- 165/21
ö.+ñizni 80/17	ö.-p tur- 394/24
ö.+si	örle-(sinirlenmek)
39/22 ö.+si	o.-vat...anlı...idin 331/18
tol-(sinirlenmek)113/13	örli- yükselmek
öpkile- kızmak, öfkelenmek ö.-	ö.-di 344/04
p 129/14	ö.-genséri 358/12
öre dik, tepe, yokuş	

ö.-vidi 278/09	ö.-üp 1/08, 4/18, 70/01,
örnek örnek	70/20, 82/11, 131/19, 161/11,
ö.+liriniñ 342/14	295/24
örte- tutuşturmak, alavlendirmek ö.-ytti	ö.-üp ...al- 394/21
381/10	ö.-keçkimu 342/08
ö.-p 114/05	ö.-ken 43/21, 50/25, 93/01,
örten- tutuşmak, alevlenmek,	232/19, 292/22, 414/05 ösme
yanmak	ur, yara
ö.-gen 396/24	ö. 338/12, 338/13 ö.+ler(ösmi) 234/08,
örük erik	394/18
ö. 171/22, 254/05	ösmür yeni yetme, ergen, delikanlı
örül- çevrilmek,yıkılmak, devrilmek	ö.+lerniñ 425/21 östeñ
ö.-di 85/12, 92/09, 252/12,	kanal, ark
395/09	ö. 1/04, 218/03, 422/01 ö.+niñ 420/14
ö.-üp 85/10, 104/11, 368/22 ö.-üpmu	ö.+ni 232/16 ö.+ge 420/14 ö.+de
391/04	231/23 ö.+i(östiñ) 420/08
örüm örülmüş	ö.+iniñ(östiñ) 422/09 ö.+ini(östiñ)
ö. 254/07	231/21
örüş çevirme	
yüz ö.(yüz çevirme) 47/05,	
155/26, 157/23	
yüz ö.+tek 52/15, 97/04 yüz ö.+i	
125/19, 143/14	
ös- büyümek	
ö.-ti 116/02, 116/03	
ö.-idu 226/18, 291/09 ö.-üptu	
120/24	

östür-	büyütmek, yetiştirmek ö.-	ö.-ün 341/24	ö.-sün
	idiğan 150/13	89/17	ö.-ünlar 8/20
	ö.-sun 209/19	ö.-se 219/26	
	ö.-gen 91/10, 399/20, 402/03	ö.-kende	17/13, 62/08, 89/02,
östürüş	yükseltme,	139/18, 169/04, 185/17, 187/18,	
	büyütme, arttırma	212/25, 251/22, 300/18, 302/24,	
	ö. 297/10 ö.+ni	315/26, 369/09, 373/19, 408/12	
	213/03 ö.+ke	ö.-mey	33/05, 63/02, 145/08,
	152/02	155/03	
ösüş	büyüme ö.	ö.-üp 19/14, 27/11, 61/07, 70/25,	
	337/13	71/06, 95/05, 98/01, 146/21,	
öşni	omuz ve omuz çevresi	156/20, 160/23, 160/26, 228/09,	
	ö.+side 67/14	255/02, 267/06, 281/05, 287/10,	
öt	öd, safra ö.	312/18, 368/25, 415/19, 424/04	
	204/16 ö.+i	ö.-üp ket- 21/18, 37/21, 37/23,	
	295/19	44/05, 54/25, 59/01, 66/25, 89/16,	
	öt- geçmek	90/01, 90/05, 95/11, 174/13,	
	ö.-üvatidu 166/08, 166/13, 358/23 ö.-	232/09, 310/19, 332/22, 423/01,	
	üvatisiler 249/12	423/22	
	ö.-mekte 197/05, 208/14 ö.-	ö.-üp két- 38/09, 38/20, 38/21,	
	ermu 345/02	48/01, 48/11, 81/14, 81/26,	
	ö.-ti 15/22, 20/07, 60/24, 94/08,		
	190/16, 193/10, 199/18, 259/02,		
	285/05, 351/18, 359/18 ö.-		
	üptu 6/09		
	ö.-idu 310/17, 322/05, 390/18 ö.-		
	emdu 226/21		

93/18,95/14, 231/23, 242/04,	ö.-etti 45/02, 130/12, 257/13 ö.-idikensen
328/22, 355/10, 422/23,	145/04
423/23	ö.-idiken 409/26
ö.-üp tur- 89/20	ö.-kenidi 107/14, 239/23,
ö.-ken 18/15, 27/05, 51/19,	338/03, 376/19
54/15, 60/23, 61/01, 84/26,	ö.-üvat...ili 127/11
109/02, 118/08, 162/12,	ö.-üvat...an 29/25, 163/03,
172/02, 182/17, 187/06,	358/17, 367/02
188/03, 211/18, 251/08,	ö.-üvat...anlar 421/23
257/25, 294/09, 328/06,	ö.-üvat...anlı...ini 225/25 ö.-midi
332/14, 341/20, 353/04,	424/02
355/01, 355/06, 358/12,	ö.-midimu 220/05
360/15, 363/22, 390/21,	ö.-meydu 345/04 ö.-migen
395/20, 395/21, 405/23,	349/16
409/10, 412/22, 425/04 ö.-kendek	ö.-elmeyvatatti 234/14 ö.-elmigenge
95/09, 231/08	272/26
ö.-kenki 34/06, 100/17,öte	çok, aşırı, fazla, çok fazla ö. 179/02
181/24, 387/03	öte-ötmeyla geçer geçmez ö.
ö.-kenkige 188/01	67/23
ö.-kenlerniñ 127/15	ötel- geçirilmek
ö.-kenlikinimu 270/15	ö.-eytti 125/06
ö.-idiğan 46/07, 67/16,	
129/22, 130/04, 130/08,	
367/21	
ö.-mekçi 226/07, 277/08 ö.-mes	
199/25	
ö.-üvatatti 164/11, 331/15	

ö.-mey 144/01	ötkürliş-	keskinleşmek, keskin hale
ö.-migendek 129/09 ö.-	gelmek	
migenlerni 130/17	ö.-ip 192/02	
ötkel geçit	ötküz- geçirmek	
ö.+lerdin 47/26	ö.-üvatımu 145/21	
ö.+i(ötkil) 286/16	ö.-düm 168/17, 347/22	
ö.+ini(ötkil) 286/16	ö.-di 91/13, 93/03, 227/09, 234/03 ö.-idu	
ö.+idin(ötkil) 144/01	205/02	
ötken geçen, geçmiş	ö.+imiz 11/13	
ö. 387/06	ö.-! 124/24, 158/25, 291/07,	
ötkenki geçmişteki	297/03, 372/19 ö.-	
ö. 63/13, 213/11,244/14, 273/11,	ünlar 249/17 ö.-üp	
419/	306/18	
02 ötkiz-	ö.-üp bér- 277/12 ö.-üp	
geçirmek	bol- 379/04 ö.-gen	
ö.-idu	298/22	
42/04 ötkünçi	ö.-gendek 145/20	
ge	ö.-genlikinüz 373/14 ö.-	
çici	genlikini 44/01	
ö. 156/12,	ö.-idiğan 227/06 ö.-	
355/09 ötkür	mekçi 346/11	
keskin	ö.-üvat...an 288/10, 288/14	
ö. 2/25, 47/12, 125/13, 149/21,	ö.-üvatatti 397/11 ö.-	
150/09, 150/16, 158/01, 159/25,	midim 373/15 ö.-elmidi	
164/19, 167/08, 233/12, 234/12,	72/10	
270/04, 297/22, 298/21, 340/26,	ötküzet- geçirmek	
355/08, 383/18, 394/04		

ö.-ti 225/03 ötküzül-	384/05 ö.+mu 65/15
geçirilmek	ö.+ni 62/11, 350/25
ö.-etti 340/03	ö.+ke 182/23, 233/07, 332/15 ö.+te 62/15
ö.-gen 141/02, 210/05	ö.+iñizge 57/20 ö.+i 61/18,
ötküzüş geçirme	69/25 ö.+i bilen 234/04
ö. 210/15, 411/23 ö.+ke 4/06	ötüver-geçmek, geçivermek
ö.+üñlarni 177/18	
ötmek geçmek, geçme ö. 53/10	
ötmüş geçmiş	
ö. 290/22	
ö.+ini 363/24, 399/15	
ötne alacak, ödünç	
ö. 86/18, 87/04	
ötük çizme	
ö. 70/07, 376/08 ö.+ke	
337/21	
ötül- geçilmek	
ö.-di 143/15	
ötün- istemek, dilemek, rica etmek ö.-di	
99/26, 379/14	
ö.-üp 259/14	
ötünüş isteme, dileme, ricada	
bulunma, dilekçe	
ö. 85/13	
ötüş geçiş, geçme	
ö. 58/08, 61/03, 129/19,	
256/16, 356/21 ö. bilen	

ö.+ge 50/07, 52/02, 96/08, 105/05,
146/10, 163/23, 165/01, 230/25,
242/20, 243/02, 313/20

ö.+de 11/20, 109/02,
200/03,

228/21, 323/18

ö.+dikiliriñ 93/18

ö.+dikilerni 243/04

ö.+dikilerge 237/14

ö.+din 195/23, 327/12, 336/07

ö.+üm 230/15

ö.+ümnin 288/02

ö.-idu(ötüvér-) 371/19

ö.+i 163/08, 228/15, 228/12

ö.-sek 348/01

ö.+yn 340/20

ö. 49/19, 49/20, 50/03,

ö.+ini 89/04, 92/15, 129/19, 163/01,

177/11, 228/24, 229/10,

ö.+ige 5/17, 95/14, 103/02, 163/01, 237/04,
362/21

188/11, 290/20, 524/22, 132/14,

ö. +ni 363/20

323/07, 335/20, 348/06

ö.+ide 231/02

ö.+idin 232/01, 305/19, 348/05

ö.+ünlar 11/17

ö.+lernin 92/24, 162/12, 162/14,

254/19

ö.+lerge 300/05

ö.+lerdiki 254/26

ö.+lerdin 156/20

ö.+lirini 159/21

ö.+liridin 187/06

öyli- evlendirmek(erkekler için)

ö.-dim 347/24

öylin- evlenmek

ö.-ip 72/25

öz öz, kendi

ö. 3/22, 11/25, 16/12, 21/09, 29/12,

30/20, 30/21, 30/21, 30/21, 34/07,

34/07, 36/01, 36/04, 38/23, 48/03,

48/11, 48/13, 48/25, 50/25, 51/25,

52/03, 57/04, 57/21, 57/25, 68/15,

80/11, 87/01, 87/16, 89/06, 95/20,

98/24, 103/18, 106/02, 111/05,

111/07, 114/16, 117/24, 118/11,

123/19, 125/03, 125/15, 128/04,

130/09, 130/11, 133/12, 135/04,

140/24, 147/11, 147/16, 151/23,

152/24, 153/16, 155/04, 156/07,

157/12, 158/03, 158/20, 160/26,

164/03, 164/21, 166/20, 176/20,

180/08, 181/05, 181/05, 181/20,

186/09, 187/26, 192/25, 193/19,

194/10, 194/14, 194/23, 195/08,

206/10,	206/10,	206/10,	ö.+ümni	31/09,	203/25,	205/11,
208/11,	209/03,	210/04,	231/11,	324/17,	397/20,	398/01,
210/15,	211/15,	211/15,	402/21,	405/13		
211/18,	212/14,	214/21,	ö.+ümge	87/02,	169/05	
216/24,	217/06,	217/07,	ö.+ümde	380/19,	405/16	
219/02,	219/10,	221/13,	ö.+ümla	252/08		
222/01,	222/18,	222/24,	ö.+üñ	2/08,	90/03,	94/02,
223/21,	224/08,	225/14,	183/20,	253/03,	273/16,	144/16,
232/09,	234/20,	240/17,	294/16,	310/04,	317/05,	283/01,
243/20,	246/05,	251/12,	416/15,	416/16,	417/19,	374/09,
251/21,	253/06,	253/08,	ö.+üñmu	213/20		
259/22,	261/04,	262/14,	ö.+üñniñ	94/17,	174/07,	204/24,
263/15,	263/19,	263/21,	328/26,	417/16		
265/06,	266/19,	270/01,	ö.+üñniñkini	203/07		
274/17,	285/02,	285/18,	ö.+üñni	149/06,	307/03	
288/09,	288/22,	289/12,	ö.+üñge	110/09,	205/21,	205/24,
291/04,	291/04,	292/03,	261/01,	272/24,	294/16	
295/07,	296/21,	297/09,	ö.+eñge	263/04		
310/24,	314/05,	318/13,	ö.+iñiz	53/25,	65/08,	81/24,
319/19,	324/25,	339/24,	224/12,	283/09,	377/25,	409/18
345/08,	346/10,	347/08,	ö.+iñizmu	33/14,	85/16	
349/17,	353/11,	353/25,	ö.+iñizniñ	46/03,	98/10,	272/15
361/25,	362/26,	363/15,	ö.+iñizni	53/18,	80/15,	81/24,
363/16,	363/19,	364/25,	101/01,	101/05,	103/15,	172/15,
365/19,	369/18,	370/02,	371/12,	377/26,	378/13,	378/13
370/08,	374/05,	374/09,	ö.+iñiznimu	127/21,	350/12	
375/01,	375/22,	379/03,	ö.+iñizdin	288/05		
379/11,	383/22,	383/25,	ö.+i	5/05,	14/03,	16/18,
384/06,	386/20,	388/17,	19/15,	22/21,	23/04,	29/06,
388/19,	388/26,	390/17,	32/06,	35/12,	43/23,	47/04,
393/15,	394/21,	395/11,	60/02,	61/08,	62/01,	62/02,
396/17,	398/17,	400/05,	64/25,	67/08,	67/24,	67/25,
400/22,	405/21,	410/14,	70/05,	72/17,	80/11,	86/22,
418/04,	422/12		88/08,	90/11,	96/22,	103/02,
ö.+üm	33/11,	34/22,	111/01,	114/21,	119/11,	131/10,
117/25,	123/11,	123/11,	135/24,	140/16,	142/24,	152/23,
224/11,	292/24,	294/01,	152/26,	158/01,	163/06,	165/06,
317/09,	336/05,	345/01	174/05,	187/26,	191/01,	191/10,
ö.+üm bilen	123/11,	147/11,	195/13,	200/12,	209/26,	218/19,
406/04,	406/09		218/25,	221/05,	221/10,	222/15,
ö.+ümmu	17/24,	38/12,	231/01,	239/11,	242/06,	245/17,
39/06,	237/08,	249/02,	247/26,	269/02,	277/12,	278/04,
258/23,	326/01,	360/23,	278/23,	292/15,	297/26,	309/26,
426/08			319/23,	324/01,	324/10,	328/13,
ö.+ümniñ	25/11,	278/12,	338/04,	344/04,	348/06,	348/17,
293/08,	380/19,	404/09,	355/01,	361/14,	365/08,	367/24,
404/17,	404/23,	406/03	371/05,	375/15,	389/08,	389/16,
ö.+ümniñmu	425/15		394/13,	395/15,	402/22,	413/06,

ö.+i bilen 36/03, 62/02,
71/17, 91/08, 111/02, 114/21,
121/20, 135/24, 161/09,
163/20, 164/12, 191/04,
224/03, 225/24, 268/13,
321/16, 344/07, 367/24,
368/24, 389/23, 402/22,
407/14, 413/06, 423/26
ö.+imu 12/08, 22/09, 26/20,
48/24, 111/19, 121/13,
124/25, 138/03, 151/16,
204/01, 206/02, 231/04,
237/10, 247/14, 269/22,
320/21, 345/04, 372/12,
393/03, 397/16, 397/16
ö.+iniñ 9/04, 10/18, 13/11,
19/11, 5/20, 32/21, 34/12,
34/17, 8/11, 61/12, 63/17,
64/09, 7/07, 68/06, 69/21,
75/17, 9/07, 91/14, 91/16,
92/10, 96/09, 110/10, 110/25,
116/11, 124/26, 152/03,
157/26, 168/05, 177/05,
177/07, 188/12, 188/24,
203/02, 203/05, 211/22,
218/14, 219/16, 223/03,
226/07, 237/05, 241/07,
253/01, 264/22, 272/21,
285/03, 287/11, 290/16,
296/15, 304/02, 310/26,
316/06, 327/08, 332/11,
332/13, 335/13, 337/13,
342/10, 345/09, 351/08,
351/16, 363/24, 366/13,
376/18, 389/18, 390/26,
395/19, 407/04, 408/15,
408/21, 412/07, 414/03,
415/08, 420/25, 424/11,
428/02
ö.+ini 1/07, 5/21, 5/22, 8/01,
9/21, 9/22, 10/15, 12/12,
13/26, 21/03, 21/07, 25/03,
29/06, 29/20, 33/22, 37/01,
48/11, 48/16, 49/18, 50/07,
51/05, 51/07, 51/08, 58/19,
59/16, 61/14, 61/17, 65/16,
65/22, 67/05, 72/12, 72/24,
74/10, 74/13, 75/03, 78/17,
91/23, 95/12, 100/10, 101/26,

102/04, 105/03, 107/08, 108/17,
109/19, 110/16, 117/18, 117/26,
118/09, 122/10, 122/11, 122/12,
123/19, 124/21, 125/02, 125/20,
126/10, 128/04, 134/08, 138/01,
138/15, 142/07, 142/08, 149/10,
151/04, 154/11, 154/12, 154/24,
159/03, 160/07, 165/02, 165/21,
172/11, 173/16, 174/13, 174/20,
179/19, 183/25, 186/02, 187/25,
191/15, 195/12, 198/10, 202/13,
213/24, 217/11, 225/09, 231/19,
232/09, 234/03, 235/18, 236/11,
236/22, 237/15, 244/08, 250/11,
255/09, 255/25, 259/02, 259/11,
259/20, 263/10, 263/12, 263/13,
263/15, 263/18, 263/19, 263/21,
264/08, 267/02, 267/04, 276/17,
277/22, 279/15, 300/07, 300/14,
302/13, 308/16, 318/18, 324/16,
333/06, 335/15, 335/16, 335/21,
336/03, 340/25, 341/11, 342/09,
344/02, 344/02, 344/23, 346/04,
346/22, 351/01, 351/15, 353/06,
358/14, 358/14, 359/03, 360/08,
361/12, 361/15, 363/10, 363/11,
365/04, 370/18, 372/10, 372/15,
372/16, 372/18, 374/14, 374/19,
380/07, 383/05, 384/11, 387/06,
387/08, 388/23, 391/24, 399/17,
402/03, 405/25, 408/11, 417/13,
419/14, 420/04, 420/06, 420/14,
421/23, 427/15
ö.+inimu 109/23, 315/11, 403/09,
418/09
ö.+ige 7/02, 10/02, 12/13, 13/02,
13/07, 13/08, 14/02, 16/25, 17/19,
18/07, 18/07, 19/08, 20/23, 31/06,
41/21, 42/23, 46/11, 51/09, 67/07,
68/10, 68/15, 79/19, 87/17, 91/13,
95/22, 99/21, 103/18, 109/25,
118/18, 118/19, 122/03, 123/14,
128/05, 133/12, 135/17, 135/18,
140/24, 173/22, 187/26, 189/08,
192/04, 208/04, 219/20, 225/22,
226/02, 226/06, 230/13, 231/05,
234/16, 253/01, 256/12, 257/02,
257/20, 258/11, 262/09, 270/17,
278/06, 283/12, 286/06, 296/04,

300/06,	302/16,	312/19,	220/26		
318/15,	320/23,	321/09,	ö.+imiz 27/20		
337/12,	339/26,	342/23,	ö.+imizniñ	27/19,	94/06,
342/26,	352/08,	353/20,	163/23, 214/26, 239/24	ö.+imizni	255/11,
354/20,	363/02,	364/25,		263/24,	
365/02,	366/11,	381/19,	264/02, 347/24, 425/07	ö.+imizdin	
383/10,	384/14,	393/07,	220/09	ö.+üñlar	218/07
396/17,	399/07,	401/12,	ö.+liri 94/21, 176/13, 288/13,		
401/18, 411/02			321/12		
ö.+igimu	45/02,	102/17,	ö.+liridek	260/05	
297/17,	336/01,	355/09,	ö.+liriniñ	167/09,	220/20,
426/04			254/15,	266/21,	331/16,
ö.+ide 71/20, 87/19, 226/10,			410/15, 427/02		
236/11, 303/23			ö.+lirini 6/17, 77/15, 245/23,		
ö.+idiki	185/02,	272/18,	254/03, 260/06, 276/01	ö.+lirige 47/11,	
389/26				176/12,	
ö.+idin	70/03,	131/13,	180/02, 380/11	ö.+liridin	
154/25,	155/11,	155/13,	179/15	ö.+liriçe	249/26
155/14,	155/17,	253/16,özara	kendi	aralarında;	kendi
262/14,	361/07,	362/25,	içlerinde		
378/04, 382/24, 384/06	ö.+idinla				
364/09					
ö.+ila 245/25	ö.+inila				
424/06					
ö.+içe 61/19, 141/04, 141/17,					
162/06,	166/08,	273/03,			
281/03, 367/18, 372/09	ö.+igila				

ö. 327/07	dönüştürülmek ö.-du	
Özbék Özbek	197/08	
ö. 121/15	özgertiş	değiştirme
Özbékçe	ö.+ke 298/04	
Özbe	özgiçilik	farklılık, farklı olma hali,
kçe	başkalık, ayrıcalık, özel, özellik	
ö. 123/24, 172/24	ö.+i bilen 7/20	
ö.+din(Özbékçi) 408/06	özgir- değişmek, dönüşmek ö.-idu	
Özbékistan	423/03, 423/04	
Özbeki	ö.-ip 13/23, 56/09, 91/03, 119/01,	
stan ö.+diki 34/11	119/14, 157/04, 281/18, 292/21,	
özge	292/23, 292/26, 296/01, 302/02,	
değişik, diğer, başka ö.	332/06, 338/18, 353/01, 393/26,	
329/19 ö.+large(özgi)	394/20, 399/18, 408/18 ö.-ip	
141/21	ket- 410/21	
özger- değişmek,	ö.-ip tur- 384/06, 91/03	
dönüşmek	özgiriş değişim, değişme	
ö.-di 82/12, 87/11, 174/25 ö.-	ö. 84/18, 178/02, 332/08 ö.+ni	
mekçi 425/22	3/01, 14/01, 319/14 ö.+ke	
ö.-mes	135/21	
357/04 özgert-	ö.+din 214/07	
değiştirmek	ö.+lerni 113/02, 250/07	
ö.-ti 250/08 ö.-	özgirişçan	değişken, istikrarsız
ip 248/03	ö. 355/19, 366/16	
ö.-ivetti 400/02	özlük has, özgü	
özgertil-	ö. 229/13	
değiştiril	ö.+idin(kendiliğinden)	51/26,
mek,		

180/11, 213/04, 335/08, 344/20,
356/02

özlüksiz şahsiyetsiz

ö. 365/16

özre(a.) özür

ö. 343/01, 377/05 ö. bilen

282/18

P		321/08 p.+niñ 47/26 p.+niñmu
paaliyet(a.)	faaliyet	184/25 p.+...a 184/17
p. 341/16 p.+ler	253/18	p.+i 184/16
p.+ler bilen	249/13 p.+lerge	pah hayranlık ifade eden bir ünlem
272/11, 346/03 p.+liri	249/14	p. 16/20, 30/13, 30/13,
p.+liri bilen	249/17	140/10, 141/26, 141/26,
pacia(a.)	facia	202/20, 202/20, 252/08,
p.+dekla	73/06	252/08, 276/14, 287/17,
pacie(a.)	facia	287/17, 287/17, 321/06,
p. 166/22 p.+din	407/10	321/06, 361/12, 385/03 paḥal
pacielik(a.u.)	facialı, acıklı	saman
p. 71/20, 122/26, 122/26,		p.+din 179/01
425/22		paḥma karışık, dağınık (saç, sakal)
paçka(r.)	paket, ambalaj	p. 2/20
p. 88/11		
pada(f.)	sürü; sığır sürüsü	
p. 65/02		
p.+niñ(padi)	94/11	
p.+ñizni(padi)	64/18 p.+si	
94/19		
p.+sini	93/12 p.+sida 93/13	
p.+liriniñ(padi)	43/15	
padiçi(f.u.)	çoban, sığirtmaç	
p.+niñ	401/06	
padişah(f.)	padişah	
p. 110/01, 184/19, 207/04,		
319/18, 319/22 p.+mu		

paḥpay- tüylerinin karışık ve
kabarık olması, karışmak, dolaşmak
p.-ğan 178/22

paḥpiy- tüylerinin karışık ve
kabarık olması, karışmak,
dolaşmak
p.-ip 82/11,
131/19 paḥşe maḡlup
olan, yenilen
p. 354/18

paḥşi- bozulmak, kırılmak p.-
p 318/01
p.-yip ket- 82/11,
83/11 paḥti(f.) pamuk
p.+dek 156/14, 185/06, 376/22
p.+sini 65/17

paj-puj suyun ve sıvı şeylerin kızgın bir
yere atıldığında çıkardıkları ses,
çatırtı, caz-cuz
p.316/16
pak(f.) pak, temiz, kusursuz
p. 7/19, 19/20, 68/10,
126/17,
133/16, 136/17, 141/10, 193/20,
199/01, 204/10, 244/13, 263/26,
329/04, 351/08, 366/14, 383/26,
394/02, 395/20, 397/22,

424/17 pakar kısa, alçak, basık
p. 77/01, 170/16 p.+mu

205/14

pakit delil

p. 53/20, 53/22, 56/06, 76/22,
76/26, 147/04, 152/23, 152/26,
153/13, 153/18, 153/18, 153/19,
175/14, 412/19 p.+ni
53/26, 95/15 p.+niñ 54/03

p.+...a 128/05 p.+tin

417/12 p.+lar 375/13

p.+liri 375/03

pakiz temiz

p. 4/10, 228/12, 228/21, 254/09,
322/17, 356/19, 357/01, 384/03 p.+rek
32/04, 230/24

paklin-(f.u.) temizlenmek

p.-ip 398/14

pakli...(f.u.) temizlik

p. 20/12, 328/09, 404/21 p.+i

bilen 40/03

p.+ini 193/04 p.+iğa

106/24

pakpakize(f.) tertemiz	diye p. 83/07
p. 131/20, 133/17, 220/07,	palan falan, falanca
310/23	p. 299/15 p.+i 138/05
pa...a kurbağa	palas kilim
p. 67/05, 73/12 p. bilen 67/06	p. 148/07, 270/23 pallide
p.+dek(pa...i) 318/16 p.+niñ(pa...i)	birden bire
49/05, 67/04	p. 134/13 palta
p.+ğa(pa...i) 318/14, 337/18	balta
pa...alça... bacak	p. 23/03, 374/09
p. 265/09	palvan(f.) pehlivan, bahadır,
pa...alçek bacak	savaşçı
p.+liri 205/19	p. 26/04, 312/08 p.+dek 124/23,
pa...lan kuzu	270/10
p. 356/04	panah(f.) sığınak, barınak p.
pa.....ide nesnelerin birbirine	10/01, 33/15
çarpiş ve sürtünüş anında	pañ sağır
çıkardıkları ses	p. ...il-(sağır etmek) 243/13
p. 64/19, 375/06	
pal-pal parlak, ışıldayan p. 6/19	
palaket(a.) felaket	
p. 63/02, 63/03, 152/05,	
169/05	
p.+tin 348/18	
pala...liş- çabalamak	
p.-ip 165/03	
pala.....ide küt diye	
p. 283/23 pala.....ida küt	

pañ...aysağır	165/12, 166/24, 367/03
p. 190/22, 191/04, 191/09, 191/19,	p. bolup két- 17/26
191/26,	parakendiçilik(f.u.) korkaklık, ürkeklik,
192/10 paoza ara	paniklik, telaşlılık
müzik, fasıl	p.+lerni 165/22
p. 370/08 p.+sini(paozi)	parallél paralel
280/07	p. 157/11, 157/13, 212/19
paprus(r.)	parañ konuşma, sohbet, söz
sigar	p. 30/19, 107/11, 118/16, 306/20,
a p.+tin 200/01 p.+	310/25, 338/20, 391/03 p.
...içe 287/13	bilen 21/20
par(r.) çift	p.+mu 101/23 p.+niñ
p. 356/20	290/01
p. bilen 251/23	p.+ğa çüş- 198/03, 288/18 p.+i
parağet(a.) dinlenme,	(pariñ)11/23, 82/02 p.+iğa(pariñ)
istirahat p. 91/09	210/01
p. bilen 77/18	p.+lar 116/15, 122/17
p.+mu 58/04	p.+lar bilen 186/02, 289/23, 316/18
p.+ke 303/26	parañçi konuşkan
p.+ini(parağit) 406/07	p.+niñ 166/11
parağetlik(a.u.) rahat,	parañlaş- konuşmak, sohbet etmek
huzurlu	p.-ti 77/24, 225/10
p. 30/02, 77/19	parañliş- konuşmak, sohbet etmek
parağot(a.) büyük gemi,	p.-ayli 325/16, 343/02, 357/14
tanker p. 242/12	
p.+i 242/17	
parakende(f.) kuruntu, panik verici p.	

p.-ip 28/15, 87/10, 148/20,	p. 138/13, 179/23, 199/22,
341/06, 422/10 p.-ip tur-	273/08, 297/14 parçıla-
273/10 p.-idiğan 182/17	(f.u.) parçalamak
p.-ivéreyli 243/06	p.-p 8/26
para...-para...	kahkaha atarken çıkan parçilin-(f.u.) parçalanmak p.-i 126/12
taklidi ses	pare(f.) parça
p. 206/01, 206/02	p. 59/15, 59/15, 80/26, 80/26
para.....ide	pat diye, taklidi ses
p. 63/25, 120/05, 274/11	Parij(r.) Paris
paraset(a.) feraset	p. 271/03, 271/04 p.+dek 210/09
p. 363/01	p.+da 210/05, 210/11, 317/05
p.+i(parasit) 133/10, 133/11	
p.+ini(parasit) 26/24, 355/23,	
398/07	
p.+iñlarni(parasit) 391/16	
parasetlik(a.u.) ferasetli,	
anlayışlı	
p. 263/20	
parasla-	yanan otların çıkardığı
ses, ateşin çatırdaması	
p.-p 210/20	
parçe(f.) parça, bölük	
p. 4/11, 18/12, 19/1872/21,	
88/11, 117/06, 117/07,	
421/15, 421/207, 421/21,	145/24,
157/10, 158/13, 185/07,	
60/10 190/04, 199/26, 216/07,	
219/25, 257/11, 259/11,	
parçe-purat(f.u.) 261/06, 275/11, 297/02,	
297/16, 304/03, 339/18,	
eşya 2. parça 344/12, parça 376/11,	386/05,
398/25, 401/03, 405/09,	

par...ira...	parlak,	65/05,
	ışılıtlı	98/01, 151/08, 155/25, 168/13,
p. 395/04		223/21, 238/01, 247/19, 297/11,
par...ira-	parıldamak,	298/02, 301/26, 370/17, 374/22
ışıldamak p.-ytti	230/13, 304/06,	p.+niñ(partiyi) 374/21 p.+ge(partiyi)
394/23		57/18, 58/08, 333/12 p.+din(partiyi) 97/04,
p.-p 142/21, 161/25, 191/03, 230/10		376/06 p.+mizniñ(partiyi) 292/11
p.-p ket-	35/12	partkom(r.) parti binası, parti komitesi
par...irit-	parıldatmak,	p. 176/16, 410/03, 410/21
ışıldatmak p.-ip	5/02, 35/11, 70/09,	p. bilen 176/02 p.+ğa
177/25 p.-ip tur-	69/14	223/07 p.+niñ 218/04
p.-ivetti	134/03	p.+i 197/06
p.-ivalğaç...a	5/07	p.+iğa 156/07, 157/08, 423/07 p.+iniñ
parla... parlak		164/07
	p. 137/04, 177/19, 273/01,	partla- patlamak
286/19 parli-	parlamak	p.-p 395/26
p.-ğan	203/19	p.-ydiğan 409/13
parnik her çeşit gül ve çiçek p.		partlaş patlama
150/13		p. 259/26
patra(r.)	okul	partli- patlamak
sırası p. 173/05		p.-diğandek 158/16 p.-ğan
p.+ğa(parti)	216/12	262/15
p.+da(parti)	4/21, 96/11, 171/22	
p.+sida(parti)	172/23 p.+lar(parti)	
423/19 p.+larniñ(parti)	170/14	
partiye(r.)	parti(siyasi)	
p.	57/01, 57/02, 65/04,	

parvayli...	ısıtma sistemi olan,	p.-sa 216/14
kaloriferli ev		p.-...an 87/08, 161/12, 293/03,
p. 423/19		396/24
paskina	kirli, pis, çamurlu	p.-...anidi 134/04
p. 49/21		p.-...anli...ini 236/24 p.-mamti
pason güzel, son moda p.+da		294/15
323/11 p.+diki 187/17		p.-may 137/22, 246/05
passip(r.)	pasif	p.-mayçu 294/13 patañ
p. 371/14		kiriş, sınır
passipli...(r.u.) pasiflik p. 392/01		p. 205/09 p.+dek 25/21
paş(f.) açık, belli, aşikar		p.+din 415/14
p. ...il- (aşikar etmek)76/19,	patifon(r.)	gramafon
407/14		p.+ğa 159/14, 292/01
paşa paşa		patli... gür
p. 190/18, 190/19, 191/12 p.+niñ		p. 20/12
190/25	patman	ağırlık ölçü birimi p.
p.+ni 191/20, 192/06		90/12, 326/08, 326/08
paşi sivrisinek		
p.+niñ 46/05		
pat	satranç oyununda pat olmak, berabere	
kalmak		
p.+a 129/04		
pat-	batmak, sığmak	
p.-ti	38/10, 43/26, 54/13,	
88/19, 91/22, 136/10, 198/21,		
245/02, 294/12, 398/06 p.-tim		
216/17		

patpara...	yaygara, gürültü,	fayda, kâr
kargaşa p. ...il-	158/12, 401/10	p. 180/13 p.+ni(paydi)
patpara...çili...	gürültüye boğma, yaygara	193/13 p.+si(paydi) 242/11
yapma		p.+sini(paydi) 270/19
p. 91/20		paydilan-(a.u.)faydalanmak p.-may
pat...a... balçık, çamur		262/04
p.+larğa	352/13	paydilin-(a.u.) faydalanmak
p.+...a	162/13, 229/12, 371/11	p.-ip 20/22, 120/17, 192/03,
p.+iğa(pat...i...)		244/13, 291/12, 319/16, 340/01,
293/03 pat-pat sık sık		375/02
p. 12/22, 45/07, 66/10,		paydili...(a.u.) faydalı
77/22,		p. 213/08, 263/06
106/20, 138/04, 266/17, 311/02,		paydisiz(a.u.) faydasız
367/11,		p. 194/19
411/08 patur-		payğember(a.)peygamber
batırmak		p. 29/13, 183/18
p.-up	122/07, 352/13	payla- gözetlemek, izlemek, takib etmek p.-p
pauza müzikte bir geçiş		235/19
makamı		payli- gözetlemek, izlemek, takib etmek
p. 207/10		p.-may 146/23, 207/22, 401/17,
payan(f.) kıyı, sınır,		416/14
bucak p.+i	332/03	paynik tüfeğin kundağı
p.+i	13/03	p.+i 192/10
payansız(f.u.) engin, geniş, uçsuz bucaksız p.		paypa... çorap
87/13, 90/21, 91/04, 208/05,		
384/16, 401/16,		
425/08 payda(a.)		

p. 50/20			p.+lerni 387/12
paypasla-	biçimsiz yürümek	pelipetiş	karışık, düzensiz, tertipsiz
p.-p 89/06		p. 178/10	
paypétek	acele acele şuraya	PELLI devr, derece	
buraya koşma; fellik fellik dolaşma		p.+de 258/19, 258/20 p.+si	
p. 354/14		258/19	
pedazla-	bezemek, süslemek,	p.+sige 331/17	
cilalamak		pelsepivi(a.) felsefî	
p.-ydu 372/18		p. 77/26, 261/18, 310/02, 390/25	
pede(f.)	perde	pem(a.)	fehîm, anlayış, akıl
p. 206/15, 319/08		p. bilen 102/22	
pega	evin kapıya en yakın yeri, kapı dibipemle-(a.u.)		anlamak, kavramak
eşik		p.-p 100/26, 411/26	
p. 391/23, 391/23, 391/25 p.+da		pen(a.) fen	
391/26		p. 75/18, 151/25, 177/15, 182/02,	
pehes	yavaş, ihtiyatlı, ihtiyatla	217/10, 249/09, 263/06, 263/15,	
p. bol-(ihtiyat etmek) 272/24		290/18, 297/11, 300/21, 324/23,	
pehirlen-(a.u.)	öğünmek, övünmek	359/04, 363/14, 365/16, 365/23 p.+niñ	
p.-mey 270/03		327/22, 331/17, 404/11 p.+diki 224/01	
pe...et(a.)	ancak, yalnız, fakat	pence(f.)	pençe
p. 2/14, 7/26, 12/10,16/01,		p. 122/13	
17/15, 19/03, 27/15, 43/06,		p.+ge(penci) 122/13	
51/04, 59/06, 66/01, 66/08,		pencilik(f.u.) pençeli	
71/11, 72/11, 82/07, 88/08,		p. 2/09, 31/02	
104/08, 106/11, 110/20,		penciri(f.) pencere	
115/20, 121/02, 123/02,		p.+sidin 254/19	
123/09, 125/05, 129/19,		pencirlen- sağlamlaştırılmak	
141/12, 176/25, 193/18,		p.-gen 50/05	
194/09, 214/11, 215/19,		penerke	ahşap, işlenmiş tahta
220/06, 220/11, 225/24,		p. 60/07	
226/06, 240/22, 244/05,		pepili- ninni okuyarak uyutmak; oyalamak	
250/23, 258/20, 266/09,		p.-gendek 347/14	
274/17, 288/04, 291/04,		perdaz(f.)	cila, süs, parlaklık

294/24, 295/03, 302/23, 308/02, 314/07, 318/15, 344/06, 354/19, 383/11, 395/22, 406/01, 410/03, 429/03	295/06, 308/03, 337/09, 383/09, 402/08,	p.+ğa 73/08 perdazsız(f.u.) cilasız, süsüz, mat p. 7/12 perde(f.) perde p. 65/21, 114/15 p.+mu(perdi) 323/25
pe...ir	fakir, yoksul	p.+sini(perdi) 401/22
p. 358/26		perestlik(f.u.) tapma
pelek(a.)	felek, gökyüzü, kader	evliya p.(evliyaya tapma) 166/26
p.	51/24, 195/05, 346/21, 423/03	perez(a.) faraziye, ipotez, tahmin, zan p. 16/04, 419/02 p.+ler
	p.+ke 320/06, 402/10	bilen 53/19
pelempey	basamak, merdiven	Peride bayan ismi p.
p.+niñ 160/24	p.+din	430/03
106/15		perişan(f.) perişan

p.	77/05, 96/14, 100/21,	perva(f.)	tasa, kaygı, dikkat p.
257/03,	295/23, 347/19,	47/14, 141/04, 339/20	
381/07, 407/19 p. ...il-		pervani(f.)	pervane, kelebek
366/22		p.+dek 353/17	
perişanlı...(f.u.)	perişanlık	pervasiz(f.u.)	kaygısız, dikkatsiz p. 348/23
p. 49/12, 81/17, 351/18		p.+la 2/14, 25/09, 364/11	
perişte(a.)	melek	pervasizli...(f.u.)	kaygısızlık,
p. 386/18 p.+ge(perişti) 141/26		dikkatsizlik	
p.+lerdek(perişti) 92/06		p. bilen 294/13	
per...(a.)	fark	pervayi(f.)	insan ve nesnelere
p. 291/01		karşı olan dikkat ve itibar	
p. et- 195/05		p. 346/21	
p. ét- 213/03, 251/24, 320/20,		pervaz(f.)	uçuş, süzülme, pervaz p.
387/22			87/13, 208/05, 260/08,
p. ...il- 215/26		363/24	
p.+ni 211/06, 211/12 p.+imiz		p. ...il- 221/21 p.+din 59/16	
295/04		p.+i 357/21, 384/18	
p.+iñ 295/06			
per...lin-(a.u.) farklı		olmak,	
farklanmak			
p.-etti 8/06			
p.-ip 5/09			
p.-ip tur- 72/20			
per...li...(a.u.)	farklı		
p. 379/16 perrek			
burun kemiği			
b.+liri 25/13			

perviş(f.)	bakım, bakma,	peskoyğa	çüş- normalleşmek, aslına
yetiştirme, büyütme		dönmek	
p. 152/01,		p.-ti 23/12	
228/20 peryad(f.)		pesle-(f.u.)	alçalmak, azalmak, inmek,
fe		dinmek,	kesilmek, sönmek,
ryat		yatışmak	
p. 103/06, 156/22, 320/05, 320/21, p.		p.-p 226/09	
bilen 397/18		peslet-(f.u.)	alçaltmak, yatıştırmak
p.+imu 81/05		p. 204/16	
perzent(f.)	çocuk,	pesil(a.)	fasıl
oğul		p.+idiki(peslidiki) 197/13	
p.+lirini 57/01		peştama	önlük
pes(f.) alçak, düşük, basık,		p. 26/04	
rezil		peşva(f.)	darbe, püskürtme
p. 2/24, 16/11, 81/16, 85/07, 85/21,		p. bilen 64/12	
390/20, 413/06		170/12, 174/17, 213/11, 216/01,	
pes	düşük, aşağı, zeminde	peşhun ağaçtan yapılan seçim, 231/14, 255/05, 268/22, 279/14,	
		279/26, 282/10, 301/05, 323/10,	
		179/18 326/22, 340/21, 349/25, 357/09,	
p.+te 322/01		p.+larğa 305/05	
pesey-	inmek, düşmek, azalmak, alçalmak,	pevaz	payedan, ayaklık
yavaşlamak		p. 349/11	
p.-di 400/08		pev...uladde(a.)	fevkalade,
p.-gen 379/22		olağanüstü	
peseyt-(f.u.)	indirmek,	p. 146/25, 157/15, 210/05	
düşürmek, azaltmak, alçaltmak,			
yavaşlatmak			
p.-kendek 390/12 p.-			
kili 339/14			

peyda(f.)	zuhur etme, ortaya	p.+i 155/18, 157/03
çıkma		peylasop(a.) filozof
p. 12/26, 32/25, 47/21, 54/25,		p.+i 339/02
107/02, 128/16, 128/17		peyse-????????
peyda	bol- 7/19, 41/16,	p.-gen 379/22 peyt(f.)
49/05, 71/21, 72/06, 88/01,		fırsat, vakit
88/20, 91/21, 95/17, 98/08,		p. 299/18
105/15,	112/25, 125/18,	p.+te 159/22, 252/04, 259/25,
132/10,	133/03, 133/05,	337/10, 352/05 p.+i 284/17
134/10,	135/08, 138/05,	p.+ide 410/25
138/16,	142/20, 144/07,	peyz(a.) keyif, maneviyat
149/09,	161/10, 171/18,	p.+ini 206/04, 206/12,
184/02,	188/05, 193/04,	319/04, 405/17, 424/15 p.+ige 429/08
193/18,	208/04, 223/12,	p.+iñlarni 319/01
226/10,	233/13, 234/06,	pezilet(a.) fazilet
236/11,	236/26, 257/01,	p. 194/16, 272/19, 358/13,
257/07,	258/25, 262/11,	392/04, 404/19 p.+ni 404/20
271/03,	271/05, 271/07,	p.+ke 149/23
273/12,	298/26, 332/05,	
410/06, 418/24, 427/22		
p. ...il- 54/25, 154/24, 175/06,		
180/13,	192/12, 202/09,	
296/03, 338/12, 396/15		
peygamber(f.) peygamber		
p. 147/23 p.+niñ 221/26		
p.+i(peygambir) 205/08		
peyl	huy, tabiat	

p.+lerni	pérsonaj(r.) roman, hikaye vs.de baş
363/02	kahraman p.
peziletlik(a.u.)	271/22
faziletli	p.+lar 62/19, 221/20
p. 75/09 p.+i(pezilit)	p.+larniñ 114/15
221/17 p.+ini(pezilit)	péş virgül
108/09 p.+ige(pezilit)	p.+imni 428/04
356/18	p.+iñizni 171/25 p.+ini
péçetlik(r.u.) mühürlü, mühürlenmiş	118/17 p.+ige 386/20
p. 199/26	p.+idin 282/09
péçini bir çeşit tatlı yemek	péşane(f.) alın
p.+ler 180/04	p.+ğiču(péşani) 80/24
pédagugika(r.)pedagoji, eğitim bilimi p.	p.+mge pütül-: alnıma yazıl-
47/20	198/17, 204/17, 307/24
péil(a.)	p.+sige(péşani) 309/19
p. 75/15, 149/18, 327/09	péşayvan(f.) balkon
p.+ni 390/21	p.+diki 330/07
p.+i 390/21,	péş...edem(f.a.) öncü, ilerici,
390/22 pén fiil, kip	muhterem p.
(gramer)	251/15
p.+i	péşkellik felaket basış, uğursuzluk
295/14	p. 332/16, 367/16
pé...ir(a.)	p.+niñ 253/07
f	p.+ni 134/11, 231/15 p.+ke
akir	128/04, 168/01 p.+i 104/15
p. 200/15 p.+ğa	p.+lerdin 235/23
31/09	

pét-	batmak	426/23
p.-ivatidu	71/04, 374/24	p.-almay 52/10
p.-ip	60/11, 100/04, 302/25,	p.-almaytti 34/09
321/06,	334/07, 348/01,pétiş	batma, batış, dalma, çökme p. 90/10,
376/13, 397/01, 426/01	p.-ivat...an	368/20, 369/03
396/14		p. bilen 7/16, 27/15 péy(f.)
p.-ivatsa	294/15	iz
p.-iversiñiz	80/16	p.+ida 79/17, 414/10 p.+iñizda
péti	öylesine, şu halde	366/04
p. 5/12, 10/21, 15/20, 95/01,		piça... bıçak
109/01,	127/17, 156/07,	p. 138/19, 402/20 piçine
165/14,	172/21, 232/02,	bir çeşit tatlı
232/04,	235/12, 247/03,	p. 4/13, 300/12, 340/10 p. bilen 88/03
247/06,	247/11, 252/15,	p.+giçe(piçini) 299/22 p.+ler(piçini)
255/13,	255/18, 259/01,	10/14 p.+lerniñ(piçini) 389/11
281/11,	285/18, 296/12,	piçirla-fısıldamak
363/09,	364/01, 383/14,	p.-ytti 406/23 p.-p 17/14
384/08, 393/21	p.+la 179/24	
p.+din 416/03	p.+ni 83/21,	
84/05	p.+ñ 121/10	
pétiçe	öyle olduğu halde, o vaziyette p. 56/20,	
212/14		
p.+la(pétiçi)	235/14	
péti...da-	çiğnemek, ayakları	
altında ezmek	p.-p	
229/12		
pétin-	cüret etmek, teşebbüs etmek p.-ip	

piçirleş	piçilda-	kıs kıs gülmek
fısıld	p.-p 32/06	
ama p.+ni 13/07	piğirim	pij diye ses çıkarmak, ıslak
piçirli- fısıldamak		şeylerin yanarken çıkardıkları ses p.
p.-di 21/24, 46/17, 90/15, 258/16,	331/05, 394/09	
340/21	pijildit-	ıslak şeylerin yanarken ses
p.-ğan		çıkarması, çıtırdamak
13/06 piçirliş	p.-ip 140/10	
fısıldama, fısıltı	pikap	küçük otomobillere verilen genel ad p. bilen
p.+idin 13/11	169/03	
pidakarane(a.f.)	p.+ni 169/04	
fedak	pikir(a.)	fikir
arca	p.	30/13, 50/10, 54/24, 59/10,
p. 215/04		60/20, 81/23, 94/07, 94/08, 95/16,
pidakarli...(a.u.)		102/05, 103/02, 107/05, 107/08,
fedaka		112/25, 114/05, 119/07, 136/01,
rılık p. 176/06		138/16, 151/10, 156/09, 177/22,
piğan(f.)		180/25, 209/15, 213/05, 213/10,
p. 316/14		213/15, 214/03, 216/14, 218/08,
p. bilen 70/24		220/20, 220/22, 231/01, 231/03,
p.+ni 114/01		231/03, 231/08, 231/25, 234/23,
p.+ğa 115/13		297/08, 310/02, 310/12, 311/04,
p.+i 394/03		321/09, 325/03, 325/04, 336/20,
p.+i bilen 124/13		348/11, 357/17, 427/16
piğanli...(f.u.)	p.	...il- 95/09, 152/18, 219/11,
eden		250/23, 426/14, 426/22
p. 207/11, 321/15		p. yürüzü 151/20, 398/06, 409/07 p.

bilen 95/17, 312/18

p.+niñ 241/11	217/14, 233/05,	
p.+ni 54/18, 180/13, 181/01,	239/14,	241/10, 261/18,
337/02, 371/03	286/06	
p.+ge 230/02, 231/06, 390/25 p.+de	p.+ler bilen 77/26, 291/12 p.+lermu	
76/14	285/18	
p.+im+(pikrim) 136/20,	p.+lerniñ 156/06, 303/05 p.+lerni	
152/19, 218/07, 370/22	233/05, 241/18 p.+lerdin 233/12	
p.+imniñ(pikrimniñ) 181/24	p.+liri 149/21 p.+liriniñ 214/11	
p.+imni+(pikrimni) 136/20	p.+lirini 218/14, 316/07,	
p.+imde(pikrimde) 181/20 p.+lirimmu	426/17	
149/01 p.+lirimni 428/05	pikirleş-(a.u.) fikir danışmak p.-ti 88/09	
p.+iñiz(pikriñiz) 224/03 p.+liriñni	pikirliş-(a.u.) fikir danışmak p.-eyli 151/10	
328/12	p.-iñ 81/24	
p.+i+(pikri) 30/21, 71/10,		
74/10, 132/12, 154/13,		
178/02, 223/17, 372/22,		
398/09, 398/16, 408/09,		
423/05, 427/01 p.+imu+(pikrimu)		
234/13 p.+iniñ(pikriniñ) 222/24		
p.+ini 33/17, 75/17, 155/24,		
155/26, 158/21, 181/03,		
240/17, 242/09, 245/01 p.+iñiz(pikriñiz),		
219/06, 222/18, 233/19,		
28/02,		
155/25, 182/13, 210/08,		
218/17		
p.+idin(pikridin) 241/07		
p.+imiz(pikrimiz) 241/20		
p.+iñlar(pikriñlar) 298/03 p.+ler 22/08,		

p.-ip 81/25,	339/02, 339/03
216/07 pikirlişiş(a.u.)	pildirla- pırıldamak, ışıldamak
fikir danışma	p.-p 161/12, 257/26
p. 182/11	p.-p tur- 186/20
pi...iri- dönmek	pildirlit- pırıldatmak, ışıldatmak,
p.-ğandek	parlatmak
283/26 pi...irit-	p.-ip 42/20
döndürmek	pile ...uruti(f.u.) ipek böceği
p.-ip	p. 10/12
48/05 pil(a.)	pilek dal, budak
fil	p. 228/18
p.+ge	Pilhanup özel isim
420/03 pılan	p.+tek 175/15
pılan	pili bayram, şenlik p.+si
p. 36/05, 157/09, 310/15	62/17 p.+sidiki 63/08
p.+i 408/21	pillet ikilemenin tekrarındaki pekiştirme sözü
p.+imu 409/15	(millet-pillet)
p.+ini 27/24, 285/08,	p. 374/22
408/08,	pilsirat fil ve sırat (köprüsü) kelimelerinin
408/25	ekleşmiş hali
p.+imizniñ 124/02	p. 38/19
p.+lirim 168/01	piltiñla- sudan çıkmış balığa dönmek
pılanlaş pilanlama, pilanlayış	p.-p 234/15, 234/20
p. 195/20, 370/01,	piman(f.) yemin, and
425/17 pilanlı... pilanlı	p.+iñ 272/24
p. 158/21	pinhan(f.) gizli

p.	87/09, 92/12, 204/11,	31/08, 33/14, 33/14, 33/14,		
252/03,	321/22, 331/07,	35/16, 35/16, 35/16, 42/15,		
344/06, 415/21, 418/07 p.+ra...		42/15, 42/15, 118/21, 118/21,		
369/19		118/21,	120/23,	120/23,
pir-pir pır pır, taklidi ses p. 396/07,		120/23,	200/14,	200/14,
396/07		200/14,	205/07,	205/07,
pira...(a.)	hicran, ayrılık	205/07,	293/19,	293/19,
p.+ida 329/01		293/19		
pirilda-	uçmak, öteye beriye	Pisent(f.)	dikkat, itibar, nazar p.	
uçuşmak		30/16		
p.-p 227/03, 232/21		p.+igimu 175/16		
pirildit-	uçurtmak	pissinñide	sessizce	gölerek,
p.-ip 59/21 pir...ira-		tebessüm ederek		
dönmek		p. 13/22, 341/04 piste		
p.-p 5/16, 137/23, 144/05,		fıstık		
179/23, 233/21, 401/04 p.-p ket-		p. 205/04, 230/03, 369/16 pistek		
267/22		bücür, cüce		
pir...ıraş	dönme, dönüş	p. 170/20 p.+mu 321/11		
p.+...a 276/23, 280/14				
pir...irat-	döndürmek			
p.-ti 137/25				
pir...irit-	döndürmek			
p.-idu 352/13				
p.-ip 331/12				
pirride pır pır diye ses çıkararak p. 38/09				
pis-pis fıs fıs diye çıkan taklidi ses, gaz sesi				
p. 22/13, 22/13, 31/08, 31/08,				

piş- olgunlaşmak, pişmek	p.-ğan 229/13, 386/07
p.-armu 137/06, 137/06 p.-timu 306/05	pişuruş haşlama, haşlayış p. 305/23
p.-amdu 306/06	pitirit- her tarafa yaydırmak, dağıttırmak p.-ivettiñgu 94/15
p.-ip 74/22, 233/05, 299/18, 321/03, 362/21, 415/21	pitira- her tarafa yaymak, dağıtmak p.-p 94/24, 95/01, 95/10, 415/09
köyüp p.-ip 79/19, 160/01, 204/14	pitiraş dağılma p.+...a 94/20
p.-...an 122/07, 286/02, 298/12, 306/18, 316/24, 325/01, 389/09 pişañ manivela, kaldıraç p. 238/17	pitiriğanli... dağınıklık p.+ini 43/15
pişma... tecrübeli, olgun, ermiş p.2/20, 227/08	pitne(a.) fitne p. 68/06
piş...an olgun, olmuş, ergin; pişmiş p. 5/12, 76/15, 311/15 pişşi... pişmiş p. 199/24	piva(r.) bira p. 325/15, 325/16, 325/18
pişur- haşlamak p.-ğan 387/19	piyade(f.) piyade, yaya p. 86/24, 191/07
p.-uvalay 229/21 pişurul- haşlan mak	piyale(f.) piyale, çay içilen kase p. 141/20, 229/17, 229/23, 357/19 p.+dek(piyali) 132/13 p.+de(piyali) 8/10 p.+ğa(piyali) 278/08 p.+diki(piyali) 301/19
	piyaz(f.) soğan p. 386/05
	po aldatma, hile, yalan p. at-(abartmak) 278/12, 321/08 p.étiş bilen 279/18

pocañzi(ç.)	havai fişek	belirginleşmek	
p.+dek 210/20		p.-ip 178/05	
poçti(r.)	posta	polu(f.)	pilav
p.+da 242/10		p. 183/19, 370/02	p.+ni 183/23,
pok	tıkaç, tıpa, mantar p. 148/11	184/03	
pokan kursak		pom	sınır (hudut) işareti p.+dek 63/20
p. 243/13 p.+i(pokin)bilen 275/22		p.+ni 63/15	p.+umniñ 94/01
p.+ini(pokin) 232/26 p.+i(pokin)		poméşçik(r.)	toprak ağası
275/22		p. 190/24, 191/13, 192/03,	
poküldi-	yüreğın heyecan ve	217/04	
korkudan küt küt atması		p.+ke 190/22	p.+lar 215/01
p.-may 109/25		p.+niñ 192/05	
po...	artık, dışkı	pomla- kümelemek,	yığın haline
p.+ni 172/20	p.+...a	getirmek	
118/08 p.+i 360/12		p.-p 5/18 pomsa...	
po...a... guatır hastalığı		yuvarlak	
p.+...a 218/26			
polat	çelik		
p. 17/21			
p. ...il- 150/15			
p.+tek 53/20, 375/03			
poltay- ortaya	çıkmaq,		
belirginleşmek			
p.-ip+(poltiyp) 5/13			
potli	boncuk, küpe		
p.+sidek 379/08			
polti- ortaya	çıkmaq,		

p. 98/17		bilen 32/26 p.+niñ 33/07
popoza(ç.)	tehtid, gözdağı,	p.+ni 23/16, 27/18, 34/22 p.+ler
şantaj p. 99/09		28/20
p.+lar bilen(popozi)		p.+lerni 30/06, 31/01, 31/04
75/13 porek konca, gonca		posu.....ida birdenbire, aniden,
p.18/05		beklenmeyen bir anda
porekle-	gonca haline gelip	p. 278/18, 333/23, 365/04
açılmak p.-p 228/16, 345/19, 405/13		Poşkin Puşkin
port(r.)liman		p. 220/08, 294/26, 314/11 p.+mu
p.+idin 242/17		295/02
portirit(r.) portre,		p.+niñ 295/11, 408/07
resim		p.+ların 269/13
p. 62/20		pozitsiye(r.) tutum, pozisyon
poruqla-		p. 40/11, 57/12, 286/05 p.
fokurda		bilen 40/11 p.+si(pozitsiyi)
mak p.-p 158/13		157/26
post(f.)		p.+sidin(pozitsiyi) 298/06
ka		p.+lerni(pozitsiyi) 48/05
buk p.+ini		praktiki(r.) pratik
389/09		p.+si 61/02
postek değirmendeki	unları	pramidi(r.) piramit(Mısırdaki)
toplamakta		p.+liriniñ 73/18
kullanılan deri süpürge		prinsip(r.) prensip, ilke, esas
p. 22/03, 22/06, 22/14,		p.+...a 130/12, 157/17, 299/12,
22/19,		371/07
23/21, 24/18, 26/20, 31/13, 31/13,		p.+im 391/12
31/14, 32/16, 33/26 p.		prinsipal(r.) prensipal, mühim, ciddi

p. 57/15, 116/06, 160/13	puçul- gedilmek, kırılmadan dolayı
programmi(r.) program, pılan	hasıl olan eksiklik p.-di 372/05
p.+si 428/06 p.+siniñ	puçulan- kırılmak, parçalanmak p.-
62/15	ğan 402/06
prolétariyat(r.)yoksul	puçu... parçalanmış, yarım, gedik
p. 211/13, 238/06, 297/18,	p. 113/20 puğa
300/23, 314/24	figan
p.+niñ 221/03, 422/18	p.+din 42/24, 64/15, 286/11,
p.+...a 221/01, 243/22, 300/23 p.+iniñ	288/07, 295/19, 296/11 puhta(f.)
271/06	sağlam, esaslı, itinalı,
Promiti Promete	titiz
p.+i 416/08	p. 1/12, 67/17, 122/03 p.+ra... 369/19
psiħik(r.) psikoloji	pukey(ç.) tezgah, satıcı tezgahı
p. 62/21, 379/01	p.+ge 275/17 pu...ra
psiħike(r.) psikoloji	avam, halk
p. 30/05	p.+lar 148/02 p.+siğa 334/12
psiħiki psikoloji	pul(f.) para
p.+sidiki 262/04	
psiħologiye(r.) psikoloji	
p. 362/15	
psiħolog(r.) psikolog	
p.+lardek 104/02	
puçeklik kuruluk	
p.+ini 215/07	
puç...a...	kürk için kullanılan
derinin parçası, yaka p.+i(puç...ik) 5/04	
p.+liriğa 52/09	

p. 69/17, 225/04, 226/15, 226/16,	puñlu...(ç.u.)	puñ ölçüsünde
232/06, 275/11, 275/16, 305/04,	p. 275/15	
305/20, 305/25	pupuza(ç.)	tehtid
p. bilen 70/03, 275/14	p. 26/06 p.+lar(pupuzi)	
p.+la 305/15	75/13	
p.+mu 226/19	pur-	burmak, buruşturmak p.-up
p.+ni 69/11, 69/24, 292/17, 299/25,	34/23	
305/04	pura-	kokmak, koklamak
p.+ğa 358/05, 358/06	p.-p 79/21, 201/05, 232/08, 317/20,	
p.+iñizğa 361/17 p.+uñni	338/05, 412/03	
305/17 p.+uñğa 295/10	p.+ydiğini 109/07	
p.+i 70/09, 191/07, 285/24, 299/25	p.-midi(puri-) 109/04	
p.+imu 226/17	pura... koku	
pulañlat-	sallatmak,	p. 103/24, 233/20, 287/18, 301/20, p. bilen 345/18
	ırgalatmak, yalpalatmak	p.+ta 345/19
p.-...an 230/04		p.+i(puri...) 186/24, 256/03, 295/13,
pulañlit-	sallatmak,	345/20, 403/16, 415/23
	ırgalatmak, yalpalatmak	p.+ini(puri...) 214/24
p.-ip 31/12, 329/16 p.-	puraş	kokma, koklama p.+...a
ip tur- 421/09		328/17
puldar(f.)	paralı,	purat parça, irili ufaklı
zengin p. 358/07		
puñ(ç.) Çin ağırlık ölçü birimi,		
yaklaşık		
0,35	gram. Alan ölçü	
	birimi, yaklaşık 66m2	
p. 292/17		

parçe	p. 138/13, 179/23,	puruḥ küçük bez parçası, kırıntı
	199/22, 273/08, 297/14	p. 298/21 puş-
purat- koklatmak		sıklıkmak
p.-ti 403/14		p.-ti 319/13
purça... nohut, bezelye	p. 111/22	p.-up ket- 271/17
pur...u- saçmak, sıçramak, tozamak		puşayman(f.) pişman
p.-p 66/12		p. 376/20, 395/24, 396/22,
pur...irit-	saçmak, sıçratmak,	405/25, 406/01 p. bilen
tozatmak		214/24 p.+da 90/04 p.+din
p.-ip 66/11		400/01
purset(a.)	fırsat	p.+i(puşaymin) 355/11 p.+i(puşaymin)
p.	37/06, 58/25, 89/25,	bilen 396/11
137/07,	154/25, 299/18,	p. ...il-(pişman etmek)
340/04		232/10, 272/21
p. ...oldin ket-	421/24	p. yé-(hayıflanmak, pişman olmak) 376/18
p.+ni 58/25, 116/21, 118/07,		puşaymannami(f.) pişmanlığı
137/08,	213/24, 343/06,	ifade eden yazı, özür kağıdı
378/06		
p.+tin 20/22, 120/17 p.+i(pursit)		
117/02, 124/05 p.+ige(pursit)	70/19	
p.+idin(pursit)	27/03, 349/08 p.+lerni	
339/10		
puruç kesim,	kırpma, kesme,	
kırıntı kumaş		
p. 326/05, 326/07, 326/13,		
326/14, 326/16 p.+niñ		
326/08 p.+ta 326/17		

p.+si 214/25	nefes almak
Puşkin Puşkin	p.-ğiniçe 171/05
p. 295/07	puşu... sabırsızlık, heyecan, sıkıntı
p. bilen 73/05	p.+i 226/12
p.+dek 73/06,	put ayak, bacak
202/08 puş...a... paça	p. 62/14, 63/03, 83/07, 103/20,
p.+lirini 93/08	188/02, 227/10, 231/23, 267/03,
puş...anlı... iç sıkıntısı, iç daralması	336/17, 381/11, 384/20, 418/03,
p.+idin 72/13	418/14
puş...ur-	p. tirep tur- 152/23 p.+niñ
kişne	78/05
mek	p.+ni 148/03 p.+uñ
p.-up	162/24 p.+uñğa 374/09
93/20 puşt	p.+i 40/07, 83/06, 170/16, 309/26,
nesil,	337/20, 382/26, 425/20 p.+i
soy	bilen 382/20 p.+iniñ 66/05
p.+iniñ 406/08	p.+ini 86/25, 86/26, 87/01, 100/16,
p.+ini 137/12	172/23, 185/12, 336/07 p.+iğa
puşulda- fosurdamak,	6/24, 50/19 p.+ida 394/26
pofurdamak, sık sık	p.+idiki 247/19 p.+idin
nefes almak	373/09
p.-p 224/21, 343/22, 385/12	p.+liri 125/15, 138/18, 289/25 p.+lirini
puşuldaş fosurdama, pofurdama,	92/10, 93/07, 96/20,
sık	114/01, 302/21, 343/22, 399/10
sık nefes alma	putlikaşañ engel, sakınca
p.+tin 85/08	
puşuldi- fosurdamak, pofurdamak, sık sık	

p. 303/06, 303/13, 337/13,	pürkel-püskürtülmek, serpilmek p.-gen 397/03
337/22	pürki- fışkırtmak, püskürtmek p.-di 224/18
putliş- ayağı sürçmek,	ayağıpürküvet- fışkırmak, fırlamak,
takılmak	sıçramak
p.-ip 87/01, 224/17	p.-küdek 241/09 pürlen-
putlu... ayaklı	buruşturmak,
p. 405/01	kıvırmak
püzur(a.) güzel, şirin, sevimli	p.-gen 138/11 pürleş-
p. 276/06	buruşmak (elbise)
püçkleştür-	anlamsızlaştırmak, p.-ti 212/13
manasızlaştırmak	pürleşken buruşmuş, buruşuk p.
p.-üp 292/14	5/04
pük- bükmek	pürüş- buruşmak
p.-üp 102/07, 215/12, 323/17 p.-ken	p.-üp ket- 373/10 pürüştür-
27/24, 33/19, 61/11,	buruşturmak
116/15, 359/07	p.-üp 10/07, 11/06, 86/05,
p.-kenidim 404/04 p.-kenidi	151/06, 176/25, 271/01,
99/14	301/02 püt-
püklen-	kıvrılmak, bitmek
katlanmak, bükülmek	p.-ti 179/12
p.-gen 141/15, 143/09,	
311/05	
püklin- kıvrılmak,	katlanmak,
bükülmek	
p.-ip ket- 376/14	
pürke- püskürtmek	
p.-p 79/08, 411/08	

p.-emdu 334/21 p.-	46/11, 54/12, 64/16, 65/14, 69/03,
üp 210/26	71/15, 75/11, 78/18, 132/16,
p.-etti 271/19	133/10, 133/11, 147/01, 160/06,
p.-kenidi 354/10, 410/03 p.-	172/12, 176/23, 186/14, 188/22,
mes 32/21, 235/03	191/23, 206/04, 206/11, 209/04,
p.-meydu	214/23, 215/22, 234/10, 256/23,
6/10 püti-	273/25, 294/18, 305/21, 319/04,
budamak	320/01, 320/03, 320/07, 320/13,
p.-diġanli...iġa 67/21	343/16, 344/21, 352/17, 355/22,
pütküz-	361/19, 362/26, 369/05, 375/12,
bitir	376/03, 376/04, 382/02, 383/08,
mek p.-üp 297/16	384/21, 391/16, 396/11, 397/02,
pütmesbitmeyen, tükenmeyen, sonu yok	399/17, 400/07, 402/17, 419/20
p.+tur 258/24	pütünley büsbütün, tamamıyla, bütün
püttür- bitirmek	bütün
p.-isen 318/05	p. 29/01, 46/10, 47/20, 53/08,
p.-gendila	54/04, 80/09, 88/15, 98/09, 99/09,
365/12 pütüklük	99/11, 129/23, 144/06, 158/24,
yazılı	169/02, 188/26, 198/08, 222/22,
p. 23/10	231/19, 260/09, 264/17, 264/21,
pütül- yazmak, hatırlamak, hatıra olarak	264/23, 267/24, 273/06, 300/20,
kaleme almak	353/18, 371/12, 375/07, 376/01,
p.-gen 198/17, 204/17,	405/11
307/24,	pütünsürük büsbütün, bütün olarak
363/01	p. 402/07
pütün bütün, tüm, tümü	pütür- bitirmek
p. 7/23, 17/19, 18/22, 19/25, 33/22,	

p.-gen 74/14

p.-idiġan 70/17

pütürüş bitirme

p. 167/25

pütüş- bitirmek, sona erdirmek p.-

üvalġanidi 253/21

p.-üvalġandek 357/09 püv-

püvle- oflayıp puflamak

p. 306/19

püvle- iki dudak arasından püf diye çıkarmak,

üflemek

p.-p 243/25, 299/07, 306/19,

386/23

p.-vétip 306/06

püzek kırıntı

p. 291/09

R		310/22,	313/05, 313/15, 314/02,
Radio(r.)	radio	319/03,	319/06, 348/12, 351/22,
r. 168/24		362/24,	364/21, 369/13, 373/17,
r.+ni 427/19		387/01,	388/06, 389/18, 405/20,
r.+larmu 156/22			çerçeve
rahat(a.)	zevk, lezzet, haz;	r. 64/06, 340/19	
rahat, huzur		ras(f.)	gerçek, hakiki, doğru, inanılır r. 397/15
r. 34/19, 58/04, 77/17, 77/19,		rasa	hakki, gerçek, fiili, mevcut, bizzat, tam
295/22,	329/10, 381/06,	r.	26/08, 171/08, 172/12,
406/07		252/03,	296/10, 384/14,
r. bilen 287/18 r.+mu		396/03	rasla-
208/07		hazırlamak	
rahatlen-(a.u.) rahatlanmak		r.-p 9/21, 309/13	
r.-gendek	10/09, 351/04,	rast(f.)	gerçek, hakiki, doğru, inanılır r. 19/24,
384/18		33/18, 38/15, 51/23,	
rahatlik(a.u.) rahatlık		56/01, 76/20, 102/16, 103/04,	
109/22, 110/01, 124/09,			
r. 220/18, 384/13,		143/13,	
149/08, 152/09, 169/12,			
rahatlin-(a.u.) rahatlanmak		183/22,	
178/21, 179/04,		209/21,	
185/07, 204/04,		250/21,	
r.-ip 248/05, 226/26, 397/14,		310/13,	
260/11, 309/22,			
rak	akciğer kanseri		
r. 354/15, 354/16, 355/11,			
410/11			
r.+i 352/15 rakiti(r.)			
roket, füze			
r.+sidek 122/04			
ram(f.) istekli			
r. 111/19, 219/17, 286/06,			
367/11	ramka(r.)		

406/06, 406/14, 411/07, 419/23	424/05	
r.+ma 282/16, 347/18	rava(f.)	caiz, makbul, meşru
r.+mu 76/17, 129/10,	r. 16/19	
142/12,	ravab	bir tür çalgı aleti r.+tin
364/20, 373/16	316/12	
r.+imni 39/09, 57/17,	ravan(f.)	yürürlükte olmak, geçmek
145/10,	r. 75/14, 139/03, 194/13, 269/26,	
189/09, 265/08	286/10, 301/18, 398/19	
r.+ini 347/15	ravanli...(f.u.)	yürürlükte olmak
rastçıl(f.u.)	dürüst, gerçekçi,	r.+idin 313/12
	doğru sözlü	ravanliş-(f.u.) yürürlüğe girmek r.-ip
r. 88/10	200/25	
rastla(f.u.)	gerçekten, yerinde, tanınmasında	yararlı, yetenekli; sağlam
r. 22/15	doğru dürüst (olan)	
rastli...(f.u.)	doğruluk,	r. 18/08
	gerçeklik, samimilik	ray(a.) durum, istek
r.+ini 181/24	r.+iñiz 101/02 r.+i	
rasttin(f.)	hakikat,	119/21 r.+iğa 129/19
hakikaten r. +mu185/18		
r.+i 67/24		
rasttinla(f.u.)	hakikaten, gerçekten	
r. 6/20, 51/13, 65/02, 70/12, 84/14,		
102/04, 108/14, 110/25, 111/07,		
111/08, 136/19, 145/19, 148/01,		
161/08, 184/08, 193/05, 193/07,		
206/06, 249/21, 261/19, 294/11,		
299/02, 328/11, 353/26, 373/23,		

rayonlu...(r.u.) bölge,	bölgeye ait,	r. 426/23 rehber(f.)
bölgesel		rehber
r. 176/01		r. 71/12
razi(a.)razı		r.+lerniñ 292/16 r.+liri 147/19
r. 18/21, 185/10, 206/11,		r.+liri bilen 251/14
215/23,	222/02, 228/01,	rehberlik(f.u.) rehberlik
228/07,	228/07, 229/15,	r. 61/06, 61/08, 151/16,
254/02,	345/08, 350/04,	296/18, 337/01, 337/09,
396/19,	396/20, 406/12,	419/03
406/13		r.+niñ 50/17, 423/08 r.+ke 61/14,
razili...(a.u.)	rıza, mutabakat	285/19
r. 170/03		r.+i 150/01, 176/11, 180/10 r.+ige 146/26,
r.+niñ 82/09		147/01,
razimenlik(a.f.u.)	hoşnutluk,	176/09, 176/16, 241/18
memnunluk		rehbiri(f.) rehberlik eden
r. bilen 269/15		r. 301/16
Recep Şadi	erkek ismi	rehim(a.) rahim, acıma r.
r.. 277/15, 278/01, 279/13,		318/06, 383/23
279/20,	279/26, 280/06,	r. ...il- 318/08 rehimsiz(a.u.)
280/16,	281/07, 282/12,	merhametsiz,
282/22, 283/07, 284/09 r.+mu		şefkatsiz, acımasız
285/20		
r.+niñ	278/04, 279/01,	
281/09,	282/24, 282/26,	
283/12, 283/22, 285/24		
	r.+ni 279/17, 280/23, 282/07	
reddiye(a.)	itiraz	

r. 126/19, 226/04, 383/24,	r.+imu 418/15
407/04 rehimsizlik(a.u.)	r.+iniñ 383/25, 418/07 r.+ige
merhametsizli	131/13
k,	r.+liriniñ 338/14, 418/04
şefkatsizlik, acımasızlık r.	r.+lirigiçe 393/09
bilen 215/16	renc(f.)güceniklik, dargınlık, kırgınlık,
rehmet(a.)	rencide
teşe	r.+imni 261/01
kkür	renci-(f.u.) gönlü kırılmak, üzülmek
r. 8/20, 33/11, 74/03,	r.-vaidu 333/06
100/01,	r.-p 101/07, 118/05, 402/02 r.-gen
106/13, 113/06, 131/02, 163/10,	120/17
176/07, 177/04, 229/19, 237/21,	r.-gendek 90/01, 122/11 r.-
237/23, 243/04, 281/24, 303/15,	misun 237/22
413/04, 414/13,	r.-meñlar 350/06
423/15 rehname(f.) yol	renciş(f.u.) gönlü kırılma, üzülmek
gösterici	r. 126/16
r.	rende(f.) rende
428/12	r. 23/04
reñt(f.)	reñ renk
kumaş	r. 73/17, 187/17, 205/23, 240/22,
r. 54/09, 54/19, 54/23	242/10, 347/07
re...ib(a.)	r. bilen 32/24, 267/15 r.+ge
r	134/03
akip r.+ni	r.+de 193/04 r.+diki
172/09	423/18
r.+i 51/18, 155/01	reñdar(f.) renkli

r. 24/19

reñgi-rohi bet-beniz,

yüz

r.41/06, 70/12, 90/26, 267/22,
399/18

reñg renk

r.+i bilen 90/26 r.+idiki	resmiyet(a.)	resmiyet
254/06	r. bilen 152/24 resmiyetsiz(a.u.)	
reñgareñ(f.)	rengarenk	resmiyetsiz
r. 150/09, 240/21, 277/05,	r. 347/25 r.+la 69/13	
395/17, 397/08	ressam(a.)	ressam r.
reñgiroy(f.)	güzellik	138/22, 381/03 r.+niñ 62/11
r.+i 8/05 r.+iğa 227/10	r.+larniñ 80/07	
reñlik(f.u.)	renkli	reste(f.)
r. 4/02, 208/19, 230/03,	r.+lerde(resti) 71/05	pazar
247/16, 257/13, 356/19,	reşi...(f.)	kıskançlık,
356/20	çekememezlik r. 144/08	
reñlin-(f.u.)	boyanmak	reş...(f.)kıskançlık, çekememezlik r.+...e 14/11
r.-ip 92/12	ret	düzen, sıra
reñmureñ(f.)	rengarenk	r. 187/17, 187/17, 202/15,
r.+mu 103/24, 114/24,	224/09, 313/10	
205/23, 228/13		
resim(a.)	resim	
r.+dek 138/22 r.+ni 425/03		
r.+ge 146/16 r.+diki		
146/19 r.+ini 146/15		
r.+inimu 147/04 r.+lerdiki		
84/16		
r.+liridikidek 80/07		
resmiy(a.)	resmi	
r. 3/20, 94/20, 138/16,		
152/18, 212/19, 239/21,		
243/14, 342/02		

r. ...il- 358/21	réalist(r.)	realist, gerçekçi
retle- düzenlemek, çeki düzen vermek r.-	r.+larġu 32/14	
vatimiz 303/06	réalli...(r.u.)	realite, hakikat
r.-vétip 403/17	r. 48/09, 56/06, 102/24, 102/24,	
r.-p 6/17, 223/07, 246/01,	303/25, 326/02 r. bilen	
403/13 retleş düzenleme, çeki	363/05 r.+ni 29/18	
düzen verme	r.+...a 80/13, 103/17, 149/06,	
r.+tin 50/02	269/09, 272/17, 373/01 r.+ta	
retli- düzenlemek, çeki düzen vermek r. -	183/24	
geç 403/14	r.+tin 307/14, 391/08	
r.-gen	réjissor(r.)	rejisör, yönetici
49/22 retlik	r.+liri 215/12	
düzenli	réñ renk	
r. 5/06, 44/25, 122/24, 228/21,	r.+i 138/20	
357/02,	rézinke(r.)	lastik
403/20 rezil(a.)	r. 376/08, 395/01	
rezil	riġbetlendür-(a.u.)	teşvik etmek,
r. 264/02, 349/10, 351/22,	isteklendirmek	
406/08 rezillik(a.u.) rezillik	r.-di 324/18	
r. 48/23, 72/02, 399/25, 400/22	r.-üp 303/09	
r.+niñ 344/14	riġbetlendüriş(a.u.)	teşvik etme,
r.+ke 265/05, 398/12	isteklendirme	
r.+ler 133/14	r. 9/24	
r.+lerni 133/17	rimli... Romalı	
réal(r.) real, hakiki,	r.+larġa 29/12	
gerçek		
r. 190/17		

rintégén	röntgen	r. bilen 164/03	
r.+ge 120/04		r.+ini 112/03, 299/26 r.+ığa 384/09	
ri...abet(a.)	rekabet	robaıy(a.)	rubai r.
r. 181/13		343/07	
rişte(f.)	ip	roh(a.) ruh, moral	
r.34/18, 92/03 r. bilen 34/17		r. 181/18, 188/02, 194/16,	
r.+niñ(rişti) 19/17 r.+miz(rişti)		357/03, 392/03, 427/16 r. bilen	
195/18 r.+si(rişti) 235/25		270/09	
ritim(r.)	ritim	r.+niñ 215/06, 339/03 r.+ni 181/17	
r. bilen 323/17 r.+ğa		r.+im 398/14	
31/11 r.+i 276/22		r.+imu 402/03, 402/16 r.+imni	
ritimli...(r.u.)	ritimli	292/26	
r. 321/16,		r.+i	33/02, 134/12, 197/12,
215/05, 221/21, 225/23,			
344/09, 346/08, 388/22,			
rivayet(a.) 397/14, rivayet 402/06, 404/21,			
r. 29/18, 295/25 r.+lerde			
405/19, 405/26, 426/10,			
390/03			
riyazet(a.)	çilecilik;	nefsin	
isteklerini kırma			
r. 299/25 riyazetsiz(a.u.)			
	çilesiz		
r. 262/01			
riza(a.) rıza			
r.+si 18/23 rizali...(a.u.)			
	razı olma hali		
r. 393/09			
rız...(a.) rızık			
r.+i 28/08			

426/12, 426/21, 426/26, 427/15 r.+ini	r.+ini 114/15 r.+iğā
164/16, 216/20,	165/07
249/14,	romalçe(f.) baş örtüsü
300/18, 398/12	r. 254/06
r.+iğā 176/06	roman(r.) roman
r.+idiki 267/05	r. 170/11
r.+idinmu 41/06	r.+i 269/19
r.+imiz 39/20, 39/23, 201/23	r.+idiki 123/22, 217/26
r.+lirimu 331/10	romantik(r.) romantik
rohiy(a.) ruhî	r. 80/07, 104/10, 126/06, 149/01,
r. 39/19, 44/08, 96/26, 104/14,	241/02, 254/02, 322/11, 363/08, 424/14 r.+ini
112/23, 117/07, 127/24, 128/04,	363/06
128/16, 132/03, 154/01, 178/01,	romantizm(r.) romantizm
180/15, 186/09, 194/23, 197/09,	r. 269/04, 269/08, 269/11, 269/20
217/08, 226/02, 226/10, 249/19,	romga(r.) şarap kadehi
261/25, 285/04, 313/01, 338/11,	r. 10/06
342/21, 353/13, 389/15,	r.+ni+(romgini) 9/11, 10/03
421/04 rohlin-(a.u.) neşelenmek,	r.+sini+(romgisini) 9/04
canlanmak	r.+lar+(romgilar) 10/10
r.-ip 245/03,	r.+larni+(romgilarni) 9/03
410/11 rohlu...(a.u.)	romka(r.) şarap kadehi
morali	r. 201/06
yüksek	r.+ni+(romki) 9/16, 10/20, 203/15,
r. 255/25, 342/25	343/01, 343/05, 343/08
rohsiz(a.u.) cansız, hissiz,	r.+nimu(romki) 202/12
durgun r. 125/23, 177/01	r.+ğā(romki) 9/02
rol(r.) rol	

r.+diki(romki) 201/14

r.+din(romki) 200/11

r.+lar(romki) 200/24

rona...(a.) güzel, letafet, yakışıklı

r. 325/08

Ruñ(ç.) erkek ismi

r.+ğa 410/18

roşanleş-(f.u.) aydınlanmak,

açıklanmak

r.-ti 344/24 r.-ip

101/05

roşen(f.) açık, parlak

r. 2/22, 7/10, 56/06, 116/07,

156/02, 172/01, 234/12,

296/14, 298/07, 332/05,

395/10

Roşengül özel isim

r. 201/10

roşenlik(f.u.) açıklık, aydınlık r. bilen

292/04

r.+ke 135/21

rubai(a.) rubai

r.+ni 367/11

r.+sini 367/10, 369/20

ruh(a.) ruh, moral

r. 48/22 r.+imni 19/20

r.+i 70/12, 104/16

ruhiy(a.) ruhî

r. 58/17, 64/15, 82/14, 99/13,

105/19

ruḥset(a.) ruhsat, izin

r. 3/18, 10/24, 89/02, 248/21 r.+mikin

177/22

ruḥsetsiz(a.u.) ruhsatsız, izinsiz r. 72/22

r.+ini(ruḥsit) 85/21

Rus Rus

r. 37/04, 295/04

Rusçe Rusça

r. 73/24, 362/06, 362/12,

362/16 r.+nimu(Rusçi) 74/15

Rusiyi Rusya

r.+niñ 269/18 r.+de

295/07

Rusiyilik Rusyalı

r. 269/13

S

s alfabenin bir harfi

s. 168/10, 414/16

saadet(a.) saadet

s. 320/19, 423/16 s.+la

214/12

s.+ke 211/26 s.+tin 404/08

s.+ini(saadit) 406/15

s.+ide(saadit) 211/24

sada(a.) ses, yankı

s. 88/21, 111/05, 175/06 s.+si

215/18, 293/12 s.+sini 316/09

s.+liri 222/23, 275/02 s.+lirini

101/04, 251/21

sada... ok atılan yay s.+tin

383/14

sada...atmen(a.) sadakatli

s. 107/16

sada...et(a.) sadakat

s. 49/01, 193/06 s.+tin 68/13

s.+im(sada...it) 16/22

s.+i(sada...it) 200/05

s.+ini(sada...it) 17/01, 58/13,

353/09

s.+idin(sada...it) 40/13, 105/03

s.+ige(sada...it) 44/07

sadıklık

s.+ini 353/21

sadda(f.) sade

s. 127/14, 135/09, 142/01,

152/12, 154/05, 170/19,

200/02, 317/19, 318/18,

338/17, 362/21, 369/07,

378/22

saddili...(f.u.) sadelik, basitlik, saflık s. bilen

140/11, 227/12

sadi...(a.) sadık, sadakatli

s. 64/21, 72/22, 83/04,

157/22, 290/04, 290/08,

335/13, 388/12

sadi...li...(a.u.) sadakat, dürüstlük,

doğruluk, bağlılık

s.+iñnimu 297/05

sada...etmenlik(a.u.) vefadarlık,

sadir(a.)	vuku, meydana	s.+ğa 74/01, 74/03, 96/22, 243/01,
gelmek s. bol-(vuku		361/20
bulmak)349/06		s.+niñ 373/06
saet(a.)saat	Sago	Taşkent'teki Orta Asya Üniversitesi s.+da
s. 5/22, 6/04, 6/09, 82/18, 187/16,		143/22
268/20, 340/15, 340/15, 341/21,	sağlam	sağlam
397/11, 414/16, 414/18		s. 20/24, 51/02, 173/21, 236/01,
s.+tek 1/16, 84/02, 138/09, 403/10		291/12
s.+ni 330/09	sağrı	sağrı
s.+ke 61/21, 61/21, 286/12, 330/06		s.+si 205/19 s.+sini
s.+te 33/26, 131/17		281/01
s.+tin	137/13, 242/12,	sağuç sarımsı, açık sarı
	242/13,	s. 138/20, 143/09
333/01 s.+iñ		sahe(a.) saha, yöre
6/06		s. 427/24 s.+sini
s.+ige	6/08, 138/09,	167/03 s.+side 244/02
	241/13,	s.+liri 214/08
268/19, 357/13		sahibhan(a.f.) ev sahibi
saetlep ardı arkası kesilmeyen birkaç		s. 325/12
saat		sahil(a.) sahil, kıyı
59/19		s.+ğa 107/04, 127/11, 127/15,
saetlik(a.u.)		236/17
saa		s.+iğa 127/10, 127/20
tlık		sahavetlik(a.u.) cömert, eli açık
s. 29/10, 44/24, 75/16, 138/07		s. 324/10
s.+la 405/06		sahıta(f.) sahte, uydurma
safa(ç.)	koltuk, çekyat	

s. 137/14, 166/25, 174/22, 274/16, 379/03, 406/08	sa...i saka, su taşıyıcısı, sucu s.+si 200/10, 200/15 sa...iy- iyileşmek
sahtili...(f.u.) yalan olma hali	
s. 72/02, 264/01, 372/19 s.+iğa 388/11	s.-iptumu 40/24 sa...it işsiz
sahtipez(f.) sahtekâr	s. 348/24 sa...la-
s. 193/07	korumak
sa... sağ, diri, canlı	s.-ydiğan 49/21
s. 37/19, 179/10 s.+tin 257/23	s.-ydu 310/24, 371/21
sa...al sakal	s.-p 20/01, 32/10, 55/05, 204/11, 411/01
s. 51/03, 322/16, 357/01, 394/20	s.-p tur- 25/26 293/16 s.-vat...anli...iñizni 333/08
s.+ni 264/24, 264/25 s.+i(sa...il) 70/20, 122/02 s.+idek(sa...il) 265/04	sa...lan- korunmak s.-ğanli...ida 369/18
s.+ini(sa...il) 254/08 s.+iğa(sa...il) 264/14, 264/20 s.+idiki(sa...il) 264/15, 264/17, 264/21, 264/23 s.+larni 264/15, 264/18 s.+larnila 264/16 s.+liri 82/11, 161/11 s.+lirini 138/04	s.-ğili 72/05 sa...laş koruma
sa...alsiz sakalsız	
s. 154/03	
sa...ay- iyileşmek	
s.-mas 338/11	
sa...aymas iyileşmez, sağaltılmaz	
s. 393/02	

s. 235/10 s.+i(sa...liş)	283/23, 298/11, 299/20, 311/06,
369/19	340/11, 357/23, 394/19 s.-di-
sa...li- korumak	de 10/21
s.-sa 369/22 s.-	s.-idu 153/24, 352/11 s.-!
ğın 262/25	146/03
s.-yalmay 89/15	s.-sila 120/04 s.-sam
s.-yalmidim	367/20
396/18 sa...lin-	s.-siken 118/24
korunmak	s.-ğan 43/23, 235/14, 295/26,
s.-ip 68/03	404/24
s.-ivat...an	s.-ğandek 402/20 s.-
238/22 sa...liniş	ğanli... 238/07
korun	s.-ğudek 353/17, 376/04
ma	s.-idiğan 14/05, 237/10, 243/20 s.-
s. 192/12 s.+...a	idiğandek 384/09
259/22	s.-atti 11/26
sa...li... sağlık	s.-ğanidi 155/03
s.	s.-iptiken+(saptiken) 193/08,
196/03	405/02
sa...lit-	s.-misun 326/11 s.-
korutmak	mañlar 392/09 s.-
s.-ip 333/04	miğanidi 23/04
sal- koymak, yerleştirmek, çıkarmak s.-	salaçili... simsarlık, tellallık
ar 328/21	s. ...il- 37/17
s.-diñ 160/10	salah(a.) nüfuz
s.-di 3/21, 13/19, 32/11, 131/08,	s.+i 166/14
138/23, 165/20, 187/25, 209/09,	

salahiyit(a.)	salahiyet,	yararlılık,	256/26, 298/05 s. ...il-	372/16
uygunluk,	iktidar,	yetenek,saldur-	saldırmak,	atılmak,
muteberlik, yetki			sıçramak	
s.+i 4/26, 221/19 s.+iniñ			s.-up 343/21	
376/06 s.+ini 411/01			salduruş	çıkarma, çıkarış
salam(a.)	selam		s.-...a 343/25	
s. 21/25, 330/13, 425/01 s. bilen		Salih	erkek ismi a. 121/04	
149/15		Salıkar	yer ismi s. 242/17	
s.+lirini 299/19		salim(a.)	selam	
salamet(a.)	selamet, esen		s.+im bilen 195/14	
s. 37/19			s.+ini 8/19, 88/04, 89/14 salıpiy-	
salametlik(a.u.)	esenlik, sağlık	güçsüzleşmek,		gücünü
s.+i 9/08, 200/21		yitirmek		
s.+imu 368/07		s.-yip 274/26 sal...in		
salamlış-(a.u.) selamlaşmak		serin		
s.-ip 165/26				
salapet(a.)	derinlik,	ağırbaşlılık,		
hatırı sayılır				
s. 151/13, 194/08				
s. bilen 50/22, 149/20,				
267/10, 357/03 s.+imge(salapit) 296/21				
s.+i(salapit) 135/13, 225/18				
s.+ini(salapit) 116/13, 342/22				
salapetlik(a.u.)	derinlik,			
ağırbaşlılık, hatırı sayılır				
s. 45/01, 74/14, 174/22,				
202/11, 219/18, 252/17,				

s. 78/10, 227/01, 232/17, 233/01, 236/20, 321/14, 366/21, 422/09 salma... ağırlık, tartı	s. 31/05, 229/02, 229/05, 229/11, 247/04, 312/12 s.+ni 195/04 s.+din 312/10
s. 88/23, 172/22, 186/16, 201/16, 274/24, 358/11 s. bilen 369/03 s.+nila 308/03 s.+i(salmi...) 396/09 s.+i bilen(salmi...) 219/02	samavi(a.) semavi, göksel s. 260/08 samsa... sarımsak s. 272/01 san sayı
salpa-sulpa üzüntüden çökmüş, dağınık, perişan, kılığı kıyafeti perişan s. 138/02 salpañ sarkık, sarkmış s. 5/14, 205/25	s.+larniñ 365/15 s.+i 312/05 s.+ini 172/24 sana- saymak s.-p 148/15 sançi- sokmak, batırmak, iğnelemek, incitmek, dokunmak
salpiy- düşmek, gevşemek, zayıflamak s.- ip 162/05, 177/01	s.-vat...andek 69/04 sandu... (a.) sandık s. 173/20 s.+...a 39/12 s.+ini 70/06
salpiyiş düşme, gevşeme, zayıflama s.+...a 417/11	
saltañ yalnız, bekar s. 23/18	
salva deve kuşu s. 302/17	
salvara- sarkmak, sarkık olmak s.-p tur- 254/09, 277/18	
sama(a.) gök, gök yüzü, sema s.+ğa 59/22 saman saman	

s.+iğ̃a 58/14, 340/10	s.+sini 391/18
sani- saymak, hesaplamak	sapa... salkım, sap
s.-may 75/06	s. 85/16, 378/05 s.+iğ̃a(sapi...)
s.-yalmsimu 413/10	309/07
sanli... sayılı, sayıda	sapal çini eşya
s. 275/01, 297/09, 374/19	s. 9/02, 200/11, 306/17,
santi(r.) santim	387/17
s. 54/09 santimétr(r.)	sapli... sap, kabza, kol
santimetre	s. 24/06, 179/21, 328/10 s.+...a 422/07
s. 54/20	sapma çatık (kaş)
sañgila- sallanmak, asılı	s. 60/06 sapsa...
kalmak	sağlam, dinç
s.-p 336/18, 343/20 s.-p tur-	s. 180/20
28/20	sarañ deli, akılsız, ruhî hasta
sañgilit- sallandırmak; asılı	s. 1/02, 178/20, 179/04,
bırakmak	179/06, 180/14, 180/16,
s.-ip 100/16, 125/24, 185/12,	180/19, 180/20, 180/21,
341/08	181/12, 181/26, 181/26,
sap saf	
s. 58/20, 78/07, 149/22,	
167/08, 186/20, 186/24,	
225/17, 227/01, 264/04,	
291/13, 293/08, 307/21,	
331/09, 339/07, 366/21,	
384/19, 399/21, 429/15 s.+la	
278/22, 318/11 s.+ra... 91/02	
sapa(a.) zevk, lezzet, haz	

182/03, 182/04, 188/06, 189/12,	sarğuç sarımsı, sarıya çalar s.
211/07	117/15
s.+niñ 189/19, 369/11	sariñ deli
s.+ni 182/15	s.+i 40/26, 41/03, 180/16, 189/14
s.+lar 189/10	sasli... sazlık
s.+lardin 180/05	s.+tin 421/06
sarañli... delilik,	satar(f.) bir tür çalgı aleti
akılsızlık s. 180/09	s.+niñ 353/01, 356/15 s.+din
sarasime ne yapacağını	316/13
bilememe	satıraş(f.) saç ve sakal tıraş eden,
hali, şaşkınlık	berber
s. 47/21, 104/09, 156/21, 407/20	s.+...a 226/19
s.+ge 165/20, 188/13, 253/10	satıraşhıani(f.) berber dükkânı s.+ğa
saray(f.)	85/14, 85/20, 85/23 s.+din 5/09
s	satmi satma
aray s. 164/02	s.+mu 164/02
sarci bir tür yün kumaş	sava...(f.) ders, talimat, öğüt, akıl
s.+din	s. 410/23
247/16 sarğay-	s.+...a 147/10, 355/08, 369/14
sarar	s.+larni 62/24, 116/26
mak	s.+lirini 169/22
s.-ğan 396/15,	sava...daş(f.u.) sınıf arkadaşı
415/19 sarğiy- sararmak	s. 14/16, 199/19, 210/21, 285/12,
s.-ip 70/21,	317/09, 392/05, 415/16, 415/25,
420/07 sarğir-	421/01
sararmak	
s.-ip 380/24	

s.+im(sava...diş) 42/16, 152/15
260/17 sava...daşlı...(f.u.) sınıf
s.+lirim 349/12 s.+lirimni arkadaşlığı
187/11 s.+lirimğa 25/08 s. 72/03, 83/18, 182/21,
s.+i(sava...diş) 88/05, 93/16, 311/04
93/23, 94/14, 111/15, 163/20, savat(a.) okuma, yazma, basit
250/11, 252/16 s.+i(sava...diş) bilen bilgi
95/09 s.+iniñ(sava...diş) 251/12, s. 328/12 s.+...a 342/15
252/06, 315/19 s.+ini(sava...diş) 172/03 savatsız(a.u.) okuma yazması yok;
s.+imiz(sava...diş) 200/17 s.+lar 75/23, cahil
117/21, 170/04, s. 147/10, 274/06
177/07, 212/25, 219/20,
220/20, 248/25, 290/14 s.+larniñ 121/26,
162/20,
199/16
s.+liri 22/08, 25/26, 70/10,
78/05, 84/12, 109/17, 111/17,
122/08, 171/03, 187/04,
s.+liri bilen 189/10, 239/03, 206/07,
232/03, 285/02, 305/03,
26/21, 420/26, 401/15, 4/20, 323/09,
408/05
99/22,
131/13, 170/19, 254/13,
267/06, 345/15 s.+liriniñmu
179/16 s.+lirini 180/06, 189/01
s.+liriğa 27/17, 35/24, 46/21,
70/07, 96/19, 116/12, 121/13,
268/10, 273/03, 318/18
s.+liriğimu 174/04 s.+liridin

savi-	kamçılamak s.-	s. 158/20
	di 94/25	sayman alet
	savut zırh	s.+lirini 49/20, 230/22
	s. 170/19, 170/20, 170/20, 171/13,	sayra- ötmek
	206/16, 317/21, 318/01, 318/13,	s.-p 233/09
	321/11, 321/19	sayraş ötme, ötüş
	s.+...a 317/26	s.+liri 256/05 s.+lirimu
	say nehir yatağı, dere, çay	415/24
	s. 93/11, 190/15, 191/25,	sayri- ötmek
	317/19 sayahet(a.) seyahat	s.-sa 280/09
	s.+ke	s.-yalmaydiğanli...ini 408/18
	242/18 saye(f.)	sayriş ötme, ötüş
	g	s.+i 232/23, 233/02 s.+idek
	ölge	17/18
	s. bilen 399/12	s.+iğa 59/19 s.+idin
	s.+si(sayı) 188/18	233/01
	s.+sini(sayı) 17/10, 51/07, 261/19	saz(f.) saz; ahenk, ahenkli
	s.+sinimu(sayı) 353/07	s. 12/11, 20/22, 24/12, 60/15,
	s.+siğa(sayı) 198/02,	109/09, 206/14, 207/10, 319/15,
	353/17,	319/21, 320/22, 321/07
	356/07	s.+ni 319/10, 319/11, 321/11 s. çél:-
	s.+sida(sayı) 274/16	saz çalmak 171/09
	s.+sila (sayı)15/25	sazaver(f.) değer, layık
	sayla- seçmek	s. 72/18, 75/12
	s.-ydiğan	sazayi(f.) teşhir
	158/20 saylam	
	seçim	

s. ...il-(yüz karası olarak teşhir etmek)	s. 127/02, 206/05, 215/15,
326/03, 368/02	233/12
sazçı(f.u.)	çalgıcı, müzisyen
s.+ni 319/17	s. bol- 409/22, 411/03
sazendi(f.)	segekleş-uyanık olam, gözü açık hale gelmek
s.+lerdek 207/01	s.-ken 348/10
s.+lerniñ 320/06 s.+lerni	segekleştir- uyandırmak, gözü açık hale
320/02	getirmek
sazla-(f.u.)	s.-üp 375/23 segeklik
kurmak, ahenkli hale	uyanıklık
getirmek	s. bilen 80/14, 103/17
s.-p 206/26, 279/26	segi- kendini iyi hissetmek, hafiflemek,
sazlaş(f.u.)	kurma, ahenkli hale rahatlamak
getirme	s.-di 95/05
s.+...a 206/26	s.-p 76/07, 306/04, 399/01 segiş
sazlış-(f.u.)	birlikte kurmak, uyanma, uyanış
ahenkli hale getirmek	s. 125/16
s.-ip 297/08	segit- kendini iyi hissettirmek,
sebde süsen çiçeği	hafifletmek
s. 348/26	s.-ip 107/05, 175/16, 208/14,
sebi(a.)	ufak, 345/14
küçük s. 429/15	
sebiy(a.)	ufak, küçük
s. 230/12, 244/13	
sedep(a.)	sedef
s. 262/13, 324/20 s.+niñ	
369/24 s.+te 195/17	
segek	uyanık, gözü açık

seher(a.)	seher, sabahleyin	s.+niñ 203/05
s. 109/05, 168/11, 322/03, 331/05	seke	enenmiş teke s.
s.+niñ 78/10, 224/18,		94/21
224/21,		sekkiz sekiz
227/01		s. 109/19, 176/05, 287/01, 374/20 s.+ge
s.+ge 359/17, 360/06		414/18
s.+de 260/20		s.+de 414/16 s.+din
sehipi(a.)		340/15
	sayf	sekkizmin sekiz bin
a s.+niñ 242/11		s. 72/01
s.+sige 260/15		sekre- sıçramak, atlamak
s.+side 298/09		s.-p 164/18, 329/16, 345/22, 388/14
s.+sidin 242/07		sekreş sıçrama, atlama
s.+liride 78/14		s.+ke 276/23
sehne(a.) sahne	sekri-	sıçramak, atlamak s.-
s. 54/23, 78/01		gendek 85/03
s.+ge(sehni) 427/19		s.-ginide 49/05 s.-güsi
s.+de(sehni) 114/14		137/22
sehra(a.)	1.köy 2. step,	sel sel, su baskını
bozkır s. 328/12		s. 360/21, 401/20, 402/11
s.+lar bilen 149/25		sel bir az azı 52/09, 23/12, 38/15, 81/16,
s.-yi kıyamette(kıyamet gibi çöl,		102/21, 134/20, 170/04, 170/17,
hem çok sıcak hem de hiçbir nesne		214/09, 228/03, 244/11, 254/23,
olmay çöl) 328/15		
Seidi Şirazi Saidi Şirazi		
S.Ş+niñ 112/04, 147/12		
Seidi	erkek isim	

285/16. 318/22. 348/10. 349/01, 349/14, 394/20	294/04. 296/02. 296/13. 305/08. 317/13
sel-pel biraz, birazıcık, kıl kadar s.1/12, 2/25, 10/08,16/12,	s.+ni 281/26, 296/06, 306/04, 382/01
22/10, 46/25, 52/13, 114/24, 174/13, 237/11, 256/01, 327/19, 334/21, 357/06, 390/10, 428/04	s.+ge 119/03, 120/06, 120/16, 282/12, 295/15 s.+can 276/14 s.+ler 314/26 Seley Çaşan erkek ismi
sel önemsiz, umursamamak s. ...ari-(umursamamak) 117/13, 130/10 s.+la 64/07, 67/12, 160/13, 336/13, 350/16, 378/08 Seley erkek ismi s. 29/04, 30/11, 32/06, 32/12, 37/24, 42/18, 42/20, 116/17, 118/26, 119/05, 119/21, 119/24, 120/02, 120/12, 120/18, 120/23, 121/17, 121/25, 122/01, 122/14, 201/08, 204/04, 204/14, 204/17, 204/24, 205/04, 205/16, 218/10, 275/06, 275/09, 275/13, 275/21, 282/03, 282/07, 282/09, 284/01, 287/02, 287/07, 287/18, 287/24, 289/13, 289/14, 289/21, 290/02, 290/07, 293/15, 293/18, 294/01, 294/07, 294/11, 294/13, 295/19, 304/14, 304/15, 305/17, 306/05, 306/06, 307/02, 307/09, 308/22, 308/24, 309/19, 310/13, 311/12, 314/06, 315/15, 316/22, 316/25, 317/04, 317/07, 317/17, 317/25, 321/06, 322/19, 324/06 324/12 339/12	s. 22/08, 28/07, 28/17, 31/06, 33/13, 35/15, 37/17, 42/13, 162/08, 200/10, 201/22, 209/02, 210/21, 212/03, 232/04, 253/02, 253/09, 387/26, 415/11 s. bilen 31/02, 216/01 s.+mu 67/11 s.+ niñ 118/19, 178/06, 200/23, 203/23, 218/24, 265/10, 408/12 s.+ ğa 48/20, 58/12 s.+lar 116/17 Selim erkek ismi s. 66/24, 72/18, 72/22, 73/04, 73/06, 73/11, 73/15, 73/22, 74/05, 74/20, 74/24, 75/02, 75/07, 75/08, 75/10, 76/08, 76/14, 76/18, 76/25, 77/09, 88/07, 150/03, 151/21, 153/01, 153/19, 154/08, 154/12, 154/17, 154/19, 154/20, 154/26, 155/04, 155/08, 155/17, 155/21, 155/23, 181/01, 181/15, 194/12, 209/01, 209/25, 212/21, 212/26, 218/11, 219/04, 219/06, 219/07, 219/09, 219/15, 219/16, 220/16, 220/18, 222/03, 222/08, 222/12, 222/13, 222/18, 222/22, 223/01, 223/16, 223/18, 223/20, 224/03, 238/01, 238/15, 239/21, 240/16, 241/08, 244/19, 245/06, 246/06, 246/13 261/05 263/04 267/10

357/12, 359/05, 359/12,
 sekin hafif esen rüzgar, 360/02, 360/06,
 s.+i 91/06, 360/21/15 361/06, 361/09,
 s.+idin 109/06, 362/01, 362/04,
 seltenetli 362/10, 362/14, 363/20,
 s. 364/02, 364/09, 364/10,
 297/19, 364/06, 364/21, 365/06,
 sem 366/03, anı 366/08, 366/13,
 hatıra, fi 370/16, 371/05, 371/19,
 s.+iñge 372/13, 373/01, 373/05,
 s.+ inlar 373/02/08 373/19, 373/22,
 Semertör 373/26, erke 374/11, 375/08,
 s.356/03 375/15, 375/21, 376/03,
 s.idi 355/24/17, 381/07, 387/02,
 s.mu 410/02/16, 387/24, 387/25,
 semimiy 388/02, sam 388/05, 389/03,
 s. 7/11, 389/01, 19/04/19/25, 390/23,
 44/06, 390/26, 87/391/08/10, 391/06,
 92/08, 99/22/06/13/21/06/20, 404/16,
 113/09, 404/22, 410/18, 410/11,
 140/20, 417/17, 411/10, 414/20,
 167/20, 426/02 193/18, 195/13,
 198/24, s.+niñ 244/25/04/25 218/13,
 236/10, 237/09, 249/20,
 257/20, 261/10, 286/05,
 286/12, 307/21, 329/04,

353/09, 359/02, 366/08, 368/12,
 133/18, 372/19, 392/13, 133/18, 136/21,
 136/24, yet(a.) samimiyet 144/09, 145/01,
 145/14, s. 40/04, 146/03, 148/18, 149/14,
 158/15, semimiyetlik(a.u.) 159/04, 159/11, 159/13,
 160/09, s.+i 388/16/17, 160/19, 161/18,
 161/23, semimiyetsizlik(a.u.) 183/01, 183/11, 190/16,
 190/22, s. 40/02, 198/23, 195/12, 201/10,
 201/19, semimiyet(a.) samimiyet 203/19, 203/21,
 203/24, s.+idin 780/12, 204/24, 204/26,
 semimiyelik(a.u.) 206/20, samimiyet 211/06,
 212/11, s.+i bilen 232/02, 261/13, 261/19,
 272/23, s.+ini 193/05, 274/13, 274/13,
 274/14, semirmek, şışmanlık 283/01, 283/15, 289/08,
 289/09, s.-iptu 280/12, 289/18, 290/02,
 294/07, s.-ip 331/09, 394/21, 410/11, 410/12, 410/13, 410/14, 410/15, 410/16, 410/17, 410/18, 410/19, 410/20, 410/21, 410/22, 410/23, 410/24, 410/25, 410/26, 410/27, 410/28, 410/29, 410/30, 410/31, 410/32, 410/33, 410/34, 410/35, 410/36, 410/37, 410/38, 410/39, 410/40, 410/41, 410/42, 410/43, 410/44, 410/45, 410/46, 410/47, 410/48, 410/49, 410/50, 410/51, 410/52, 410/53, 410/54, 410/55, 410/56, 410/57, 410/58, 410/59, 410/60, 410/61, 410/62, 410/63, 410/64, 410/65, 410/66, 410/67, 410/68, 410/69, 410/70, 410/71, 410/72, 410/73, 410/74, 410/75, 410/76, 410/77, 410/78, 410/79, 410/80, 410/81, 410/82, 410/83, 410/84, 410/85, 410/86, 410/87, 410/88, 410/89, 410/90, 410/91, 410/92, 410/93, 410/94, 410/95, 410/96, 410/97, 410/98, 410/99, 410/100, 410/101, 410/102, 410/103, 410/104, 410/105, 410/106, 410/107, 410/108, 410/109, 410/110, 410/111, 410/112, 410/113, 410/114, 410/115, 410/116, 410/117, 410/118, 410/119, 410/120, 410/121, 410/122, 410/123, 410/124, 410/125, 410/126, 410/127, 410/128, 410/129, 410/130, 410/131, 410/132, 410/133, 410/134, 410/135, 410/136, 410/137, 410/138, 410/139, 410/140, 410/141, 410/142, 410/143, 410/144, 410/145, 410/146, 410/147, 410/148, 410/149, 410/150, 410/151, 410/152, 410/153, 410/154, 410/155, 410/156, 410/157, 410/158, 410/159, 410/160, 410/161, 410/162, 410/163, 410/164, 410/165, 410/166, 410/167, 410/168, 410/169, 410/170, 410/171, 410/172, 410/173, 410/174, 410/175, 410/176, 410/177, 410/178, 410/179, 410/180, 410/181, 410/182, 410/183, 410/184, 410/185, 410/186, 410/187, 410/188, 410/189, 410/190, 410/191, 410/192, 410/193, 410/194, 410/195, 410/196, 410/197, 410/198, 410/199, 410/200, 410/201, 410/202, 410/203, 410/204, 410/205, 410/206, 410/207, 410/208, 410/209, 410/210, 410/211, 410/212, 410/213, 410/214, 410/215, 410/216, 410/217, 410/218, 410/219, 410/220, 410/221, 410/222, 410/223, 410/224, 410/225, 410/226, 410/227, 410/228, 410/229, 410/230, 410/231, 410/232, 410/233, 410/234, 410/235, 410/236, 410/237, 410/238, 410/239, 410/240, 410/241, 410/242, 410/243, 410/244, 410/245, 410/246, 410/247, 410/248, 410/249, 410/250, 410/251, 410/252, 410/253, 410/254, 410/255, 410/256, 410/257, 410/258, 410/259, 410/260, 410/261, 410/262, 410/263, 410/264, 410/265, 410/266, 410/267, 410/268, 410/269, 410/270, 410/271, 410/272, 410/273, 410/274, 410/275, 410/276, 410/277, 410/278, 410/279, 410/280, 410/281, 410/282, 410/283, 410/284, 410/285, 410/286, 410/287, 410/288, 410/289, 410/290, 410/291, 410/292, 410/293, 410/294, 410/295, 410/296, 410/297, 410/298, 410/299, 410/300, 410/301, 410/302, 410/303, 410/304, 410/305, 410/306, 410/307, 410/308, 410/309, 410/310, 410/311, 410/312, 410/313, 410/314, 410/315, 410/316, 410/317, 410/318, 410/319, 410/320, 410/321, 410/322, 410/323, 410/324, 410/325, 410/326, 410/327, 410/328, 410/329, 410/330, 410/331, 410/332, 410/333, 410/334, 410/335, 410/336, 410/337, 410/338, 410/339, 410/340, 410/341, 410/342, 410/343, 410/344, 410/345, 410/346, 410/347, 410/348, 410/349, 410/350, 410/351, 410/352, 410/353, 410/354, 410/355, 410/356, 410/357, 410/358, 410/359, 410/360, 410/361, 410/362, 410/363, 410/364, 410/365, 410/366, 410/367, 410/368, 410/369, 410/370, 410/371, 410/372, 410/373, 410/374, 410/375, 410/376, 410/377, 410/378, 410/379, 410/380, 410/381, 410/382, 410/383, 410/384, 410/385, 410/386, 410/387, 410/388, 410/389, 410/390, 410/391, 410/392, 410/393, 410/394, 410/395, 410/396, 410/397, 410/398, 410/399, 410/400, 410/401, 410/402, 410/403, 410/404, 410/405, 410/406, 410/407, 410/408, 410/409, 410/410, 410/411, 410/412, 410/413, 410/414, 410/415, 410/416, 410/417, 410/418, 410/419, 410/420, 410/421, 410/422, 410/423, 410/424, 410/425, 410/426, 410/427, 410/428, 410/429, 410/430, 410/431, 410/432, 410/433, 410/434, 410/435, 410/436, 410/437, 410/438, 410/439, 410/440, 410/441, 410/442, 410/443, 410/444, 410/445, 410/446, 410/447, 410/448, 410/449, 410/450, 410/451, 410/452, 410/453, 410/454, 410/455, 410/456, 410/457, 410/458, 410/459, 410/460, 410/461, 410/462, 410/463, 410/464, 410/465, 410/466, 410/467, 410/468, 410/469, 410/470, 410/471, 410/472, 410/473, 410/474, 410/475, 410/476, 410/477, 410/478, 410/479, 410/480, 410/481, 410/482, 410/483, 410/484, 410/485, 410/486, 410/487, 410/488, 410/489, 410/490, 410/491, 410/492, 410/493, 410/494, 410/495, 410/496, 410/497, 410/498, 410/499, 410/500, 410/501, 410/502, 410/503, 410/504, 410/505, 410/506, 410/507, 410/508, 410/509, 410/510, 410/511, 410/512, 410/513, 410/514, 410/515, 410/516, 410/517, 410/518, 410/519, 410/520, 410/521, 410/522, 410/523, 410/524, 410/525, 410/526, 410/527, 410/528, 410/529, 410/530, 410/531, 410/532, 410/533, 410/534, 410/535, 410/536, 410/537, 410/538, 410/539, 410/540, 410/541, 410/542, 410/543, 410/544, 410/545, 410/546, 410/547, 410/548, 410/549, 410/550, 410/551, 410/552, 410/553, 410/554, 410/555, 410/556, 410/557, 410/558, 410/559, 410/560, 410/561, 410/562, 410/563, 410/564, 410/565, 410/566, 410/567, 410/568, 410/569, 410/570, 410/571, 410/572, 410/573, 410/574, 410/575, 410/576, 410/577, 410/578, 410/579, 410/580, 410/581, 410/582, 410/583, 410/584, 410/585, 410/586, 410/587, 410/588, 410/589, 410/590, 410/591, 410/592, 410/593, 410/594, 410/595, 410/596, 410/597, 410/598, 410/599, 410/600, 410/601, 410/602, 410/603, 410/604, 410/605, 410/606, 410/607, 410/608, 410/609, 410/610, 410/611, 410/612, 410/613, 410/614, 410/615, 410/616, 410/617, 410/618, 410/619, 410/620, 410/621, 410/622, 410/623, 410/624, 410/625, 410/626, 410/627, 410/628, 410/629, 410/630, 410/631, 410/632, 410/633, 410/634, 410/635, 410/636, 410/637, 410/638, 410/639, 410/640, 410/641, 410/642, 410/643, 410/644, 410/645, 410/646, 410/647, 410/648, 410/649, 410/650, 410/651, 410/652, 410/653, 410/654, 410/655, 410/656, 410/657, 410/658, 410/659, 410/660, 410/661, 410/662, 410/663, 410/664, 410/665, 410/666, 410/667, 410/668, 410/669, 410/670, 410/671, 410/672, 410/673, 410/674, 410/675, 410/676, 410/677, 410/678, 410/679, 410/680, 410/681, 410/682, 410/683, 410/684, 410/685, 410/686, 410/687, 410/688, 410/689, 410/690, 410/691, 410/692, 410/693, 410/694, 410/695, 410/696, 410/697, 410/698, 410/699, 410/700, 410/701, 410/702, 410/703, 410/704, 410/705, 410/706, 410/707, 410/708, 410/709, 410/710, 410/711, 410/712, 410/713, 410/714, 410/715, 410/716, 410/717, 410/718, 410/719, 410/720, 410/721, 410/722, 410/723, 410/724, 410/725, 410/726, 410/727, 410/728, 410/729, 410/730, 410/731, 410/732, 410/733, 410/734, 410/735, 410/736, 410/737, 410/738, 410/739, 410/740, 410/741, 410/742, 410/743, 410/744, 410/745, 410/746, 410/747, 410/748, 410/749, 410/750, 410/751, 410/752, 410/753, 410/754, 410/755, 410/756, 410/757, 410/758, 410/759, 410/760, 410/761, 410/762, 410/763, 410/764, 410/765, 410/766, 410/767, 410/768, 410/769, 410/770, 410/771, 410/772, 410/773, 410/774, 410/775, 410/776, 410/777, 410/778, 410/779, 410/780, 410/781, 410/782, 410/783, 410/784, 410/785, 410/786, 410/787, 410/788, 410/789, 410/790, 410/791, 410/792, 410/793, 410/794, 410/795, 410/796, 410/797, 410/798, 410/799, 410/800, 410/801, 410/802, 410/803, 410/804, 410/805, 410/806, 410/807, 410/808, 410/809, 410/810, 410/811, 410/812, 410/813, 410/814, 410/815, 410/816, 410/817, 410/818, 410/819, 410/820, 410/821, 410/822, 410/823, 410/824, 410/825, 410/826, 410/827, 410/828, 410/829, 410/830, 410/831, 410/832, 410/833, 410/834, 410/835, 410/836, 410/837, 410/838, 410/839, 410/840, 410/841, 410/842, 410/843, 410/844, 410/845, 410/846, 410/847, 410/848, 410/849, 410/850, 410/851, 410/852, 410/853, 410/854, 410/855, 410/856, 410/857, 410/858, 410/859, 410/860, 410/861, 410/862, 410/863, 410/864, 410/865, 410/866, 410/867, 410/868, 410/869, 410/870, 410/871, 410/872, 410/873, 410/874, 410/875, 410/876, 410/877, 410/878, 410/879, 410/880, 410/881, 410/882, 410/883, 410/884, 410/885, 410/886, 410/887, 410/888, 410/889, 410/890, 410/891, 410/892, 410/893, 410/894, 410/895, 410/896, 410/897, 410/898, 410/899, 410/900, 410/901, 410/902, 410/903, 410/904, 410/905, 410/906, 410/907, 410/908, 410/909, 410/910, 410/911, 410/912, 410/913, 410/914, 410/915, 410/916, 410/917, 410/918, 410/919, 410/920, 410/921, 410/922, 410/923, 410/924, 410/925, 410/926, 410/927, 410/928, 410/929, 410/930, 410/931, 410/932, 410/933, 410/934, 410/935, 410/936, 410/937, 410/938, 410/939, 410/940, 410/941, 410/942, 410/943, 410/944, 410/945, 410/946, 410/947, 410/948, 410/949, 410/950, 410/951, 410/952, 410/953, 410/954, 410/955, 410/956, 410/957, 410/958, 410/959, 410/960, 410/961, 410/962, 410/963, 410/964, 410/965, 410/966, 410/967, 410/968, 410/969, 410/970, 410/971, 410/972, 410/973, 410/974, 410/975, 410/976, 410/977, 410/978, 410/979, 410/980, 410/981, 410/982, 410/983, 410/984, 410/985, 410/986, 410/987, 410/988, 410/989, 410/990, 410/991, 410/992, 410/993, 410/994, 410/995, 410/996, 410/997, 410/998, 410/999, 410/1000, 410/1001, 410/1002, 410/1003, 410/1004, 410/1005, 410/1006, 410/1007, 410/1008, 410/1009, 410/1010, 410/1011, 410/1012, 410/1013, 410/1014, 410/1015, 410/1016, 410/1017, 410/1018, 410/1019, 410/1020, 410/1021, 410/1022, 410/1023, 410/1024, 410/1025, 410/1026, 410/1027, 410/1028, 410/1029, 410/1030, 410/1031, 410/1032, 410/1033, 410/1034, 410/1035, 410/1036, 410/1037, 410/1038, 410/1039, 410/1040, 410/1041, 410/1042, 410/1043, 410/1044, 410/1045, 410/1046, 410/1047, 410/1048, 410/1049, 410/1050, 410/1051, 410/1052, 410/1053, 410/1054, 410/1055, 410/1056, 410/1057, 410/1058, 410/1059, 410/1060, 410/1061, 410/1062, 410/1063, 410/1064, 410/1065, 410/1066, 410/1067, 410/1068, 410/1069, 410/1070, 410/1071, 410/1072, 410/1073, 410/1074, 410/1075, 410/1076, 410/1077, 410/1078, 410/1079, 410/1080, 410/1081, 410/1082, 410/1083, 410/1084, 410/1085, 410/1086, 410/1087, 410/1088, 410/1089, 410/1090, 410/1091, 410/1092, 410/1093, 410/1094, 410/1095, 410/1096, 410/1097, 410/1098, 410/1099, 410/1100, 410/1101, 410/1102, 410/1103, 410/1104, 410/1105, 410/1106, 410/1107, 410/1108, 410/1109, 410/1110, 410/1111, 410/1112, 410/1113, 410/1114, 410/1115, 410/1116, 410/1117, 410/1118, 410/1119, 410/1120, 410/1121, 410/1122, 410/1123, 410/1124, 410/1125, 410/1126, 410/1127, 410/1128, 410/1129, 410/1130, 410/1131, 410/1132, 410/1133, 410/1134, 410/1135, 410/1136, 410/1137, 410/1138, 410/1139, 410/1140, 410/1141, 410/1142, 410/1143, 410/1144, 410/1145, 410/1146, 410/1147, 410/1148, 410/1149, 410/1150, 410/1151, 410/1152, 410/1153, 410/1154, 410/1155, 410/1156, 410/1157, 410/1158, 410/1159, 410/1160, 410/1161, 410/1162, 410/1163, 410/1164, 410/1165, 410/1166, 410/1167, 410/1168, 410/1169, 410/1170, 410/1171, 410/1172, 410/1173, 410/1174, 410/1175, 410/1176, 410/1177, 410/1178, 410/1179, 410/1180, 410/1181, 410/1182, 410/1183, 410/1184, 410/1185, 410/1186, 410/1187, 410/1188, 410/1189, 410/1190, 410/1191, 410/1192, 410/1193, 410/1194, 410/1195, 4

s. bilen 6/12, 83/24, 92/18, 110/11, 120/13, 124/01, 159/18, 195/12, 250/04, 265/09, 374/25, 416/26 s.+çu 160/19, 212/09, 295/08, 314/21 s.+dek 83/03, 283/20, 317/04, 329/01, 360/14	149/14, 192/15, 232/06, 278/21, 315/10, 330/13, 382/03, 406/14,	159/06, 174/07, 184/15, 196/03, 199/16, 207/16, 260/14, 274/02, 276/17, 294/16, 314/16, 315/10, 317/15, 321/24, 328/05, 346/23, 348/08, 367/16, 386/18, 403/22, 403/23, 413/11, 422/01,
s.+mu 10/23, 46/19, 93/17,	422/06	
160/11, 201/23, 205/02,	séniñçu 304/15 séniñmu	
207/12, 263/23, 330/09,	185/02	
330/12, 339/08 s.+muze	séni 2/10, 3/15, 39/04, 89/15,	
37/15	89/16, 92/17, 118/03, 121/05,	
séniñ 11/10, 14/10, 15/07,	133/12, 133/18, 183/22,	
18/20, 25/14, 37/11, 83/23,	201/18, 203/25, 209/17,	
110/09, 117/11, 117/11,	220/07, 233/08, 252/09,	
133/16, 133/19, 158/23,	260/17, 262/21, 265/12,	
185/13, 195/10, 195/11,	273/20, 280/10, 283/15,	
195/11, 198/25, 199/10,	294/26, 296/10, 307/04,	
201/09, 205/14, 213/19,	307/04, 314/21, 329/01,	
271/20, 272/24, 272/25,	329/21, 385/04, 385/08,	
294/08, 294/14, 295/06,	416/15, 422/06	
295/22, 297/04, 297/05,	saña 2/15, 6/0529/08, 36/15,	
299/09, 306/22, 307/13,	38/17, 39/13, 88/21, 117/19,	
308/06, 309/20, 315/03,	118/02, 133/13, 136/15,	
318/11, 328/11, 329/03,	144/17, 145/22, 149/04,	
329/08, 329/08, 329/09,		
338/22, 339/01, 339/04,		
339/09, 344/20, 353/06,		
367/10, 368/04, 373/06,		

406/12, 418/23, 423/14, 428/03	124/24
s.+de 133/14, 194/09,	sengiri- sezgisi kuvvetli olmak
275/11,	s.-gen 320/24
329/11, 417/18	senit sanat
s.+didu 20/05	s.+imizni 215/17
s.+didur 203/18, 203/18, 203/20,	senle- nezaketsiz konuşmak; sen diye
203/20	hitap etmek
s.+diki 344/21	s.-p 283/13, 374/05
s.+din 39/09, 328/22,	sentürül- sallanmak, sarsılmak
406/13,	s.-üp 25/24
416/26	sep(a.) saf, cephe
s.+dinmu 159/12	s. 54/08, 159/13 s.+ni
s.+ler 94/17	94/11 s.+ke 409/26
s.+lerge 317/18	s.+te 50/26
senciñ lokantalarda kullanılan özel bir yemek fişi	s.+tin 27/02, 27/04, 181/11, 249/06
s. 305/06,	sep- serpmek, saçmak
305/26 sendel(r.)	s.-ken 161/12 sepdaş(a.u.)
sanda	silah arkadaşı
l	s.+liri 354/20
s. 229/07	
s. bilen	
245/13 senet(a.)	
san	
at	
s. 212/02, 214/08, 342/13, 342/14	
s.+tiki 209/23, 214/05	
senetlik(a.u.) sanatla ilgili s.	

s.+lirini 400/19 s.+liriñizniñ	s.+liri 73/17
101/04 s.+liriñizğa 101/01	sereñge(f.) kibrit
seper(a.) sefer, yolculuk	s.183707, 288/04, 400/14 serlik 500
s. 398/21	gramın onda biri, ölçü
s.+dek 180/18 s.+iniñ(sepir)	birimi
9/09 s.+iñizge(sepir) 21/25	s. 111/21
seperdaş(a.u.) yol arkadaşı	serp(a.) sarf, harcama, masraf s....il-
s. il- 261/01	(sarfetmek, harcamak)177/17, 261/14,
Sepername Sefername	263/06, 273/26, 391/16
s. 167/09	sersan(f.) şaşkın, sersem s.
seperver(a.f.) seferber s. 162/25	135/25, 408/22
seperverlik(a.f.u.) seferberlik	sersanlı...(f.u.) şaşkınlık, sersem s.+tin 408/22
s. 368/14, 369/07, 369/10	server yıldız ismi
sepkün bir tür deri hastalığı	s. 402/09
s.+lerni 342/18	
sepras sırasıyla, sıra sıra	
s. 130/03, 416/01	
sepsalat- dikkat ile gözden geçirip bakmak	
s.-ti 141/08	
sepsete(a.) saçma	
s. 215/09 s.+ñ 158/23	
ser 35 grama eşit ağırlık ölçü birimi	
s. 7/01, 18/09, 125/12 s.+din	
275/18, 275/20	
seremcan düzenli, donatılmış,	
hazırlıklı, emin	
s. 4/10	

sesken-tiksinmek,	iğrenmek,	s. bilen 377/04, 425/21 s.+tin
	bıkmak, irkilmek	249/05, 388/21
s.-gendek 384/06		s.+i 116/24, 116/25, 426/12, 426/12 s.+i
seskin- tiksinmek,	iğrenmek,	bilen 427/02
	bıkmak, irkilmek	s.+imu 102/20
s.-ip ket- 10/08,		s.+ini 100/22, 373/12 s.+idin
99/02 set	çirkin,	425/24
yakışksız		s.+ler bilen 36/10
s. 60/16, 281/15, 374/04, 394/11	sevebçi(a.u.)	sebepe olan, amil, yapan, fail, işleyen
s.+la 134/18		s. 64/14, 193/03 sevenlik
setleşür-		kusur, eksiklik
	çirkinleşür	s. 349/19 s.+tinmu
mek s.-üvetkenidi 156/16		349/20
sevda hayal, heves, arzu s.+lar	seviye(a.)	seviye
329/08, 352/15		s. bilen 47/23 s.+mni
sevdali...		143/23
	delil	s.+sini(seviyi) 238/05
ik s.+i 233/03		s.+side(seviyi) 365/08
s.+idiki 253/13		s.+mizni(seviyi) 213/07
sevdayi	deli,	sevr(a.)
mecnun		sabır
s.+si 308/19 seveb(a.)		s. 56/15, 123/04, 327/05, 339/20,
	sebepe,	404/15
neden		s. ...il- 67/21
s. 73/01, 86/22, 152/21, 366/06,	sevrçan	her türlü belaya katlanan,
366/10, 381/15, 388/11, 408/13,		kanaatkar
409/23		s. 128/16

sevrçanlı...	kanaatkarlık	s.+larmu 78/04 seypuñ
s. bilen 371/18		terzi
sevrlik(a.u.)	sabırlı	s.+dek 297/15 sez-
s. 418/22		sezmek
s. bilen 38/05		s.-di 21/03, 50/09, 102/01,
sevrsizlik(a.u.)	sabırsızlık	105/14, 124/23, 155/07,
s. bilen 181/25		186/06, 294/05, 303/24,
sevze(f.)	sebze	332/10
s. 179/24, 304/22, 305/12,		s.-mey 92/11, 236/25, 254/16 s.-meyla
305/20, 305/22, 316/18,		51/13
316/24, 322/08, 377/03,		s.-gen 234/26, 320/23,
382/20		372/14, 412/12
s.+ni(sevzi) 306/09, 306/11,		s.-gendek 107/08, 277/20,
306/13, 306/19 s.+liri(sevzi)		298/20, 383/01, 415/06 s.-genidi
382/14		108/07
sey(ç.) sebze		s.-midiñizmu 409/02 s.-midi
s. 179/23, 382/05 s. bilen		343/22
125/12 s.+niñ 178/10		
s.+diki 200/20 s.+din		
199/23 s.+giçe 199/24		
seylane temaşa, salınarak yürüme		s. 141/08
seyle gezme, gezinti, şenlik		s. 103/23
s.+ge 254/02 s.+si(seyli)		
332/18 s.+sige(seyli) 137/11		
seylik sebzeli		
s.+te 197/17		
seyna avlu		

s.-memdu 278/24	s.+i bilen 65/12, 296/17
s.-meytti 200/07, 234/10 s.-	ségin- özlemek, hasret çekmek
mevdatatti 187/10	s.-dim 145/09, 377/07 s.-
s.-migen 12/11, 138/03, 247/15,	diñizmu 41/11
393/03, 397/16, 422/13	s.-di 109/10
sezdür- sezdirme,	s.-ividim 143/12 s.-simu
hissettirmek, hafif surette	141/11
duyurmak	s.-ip 233/08
s.-üp 34/09	s.-ip ...al- 265/13 s.-ğan
s.-midi 128/20	41/14
s.-meslikke	s.-ğanidi 143/13
14/01 sezgü sezgi	séğindur- özlem duymak, göreceği
s.+ler 330/02	gelmek
s.+liriñizni 103/26	s.-ğan 133/23
sezgür uyanık, basiretli, keskin zeka	séğiniş özleme, özleyiş, özlem
s. 105/08, 124/24, 296/15, 326/04,	s. 111712, 165/05, 406/23 s. bilen
344/11, 353/04	105/07, 165/19
sezgürlük uyanıklık,	s.-...a 132/05
basiretlilik, keskin	séhir(a.) sihir
zekalılık	s. 144/11
s. 301/24, 321/01	séhirle-(a.u.) sihirlemek s.-p
s. bilen 301/24, 409/03	34/07
s.+niñ 181/03	séhirlik(a.u.) sihirli
s.+ni 209/18	s. 91/03, 384/22
s.+üñni 297/05	
s.+iñiz 120/24 s.+i	
137/01	

séhriy(a.)	sihirle ilgili, sihirli	sélişturuş	mukayese	etme,
s.	13/03, 34/04, 34/05,	karşılaştırma		
203/22,	209/07, 226/02,	s. 19/13		
348/12, 363/06		sélival-	salmak	
séhi(a.)	cömert, eli	s.-ğan 275/18		
açık s. 32/20		s.- ğaç...a(sélipalğaç...a) 5/06		
séhriy(a.)	cömert	sélivél-	salmak	
s. 330/01, 331/03, 384/22,		s.-ip 201/04		
402/03		sémiz semiz, şişman		
sél-	salmak, bırakmak s.-ivatisen	s. 31/16, 252/08, 373/03 s.+mu		
159/06 s.-ivatidu 122/03		205/14		
s.-iñ 244/26, 269/03		sémont(r.)	bir tür inşaat malzemesi,	
s.-ip 94/10, 97/08, 112/19,		çimento		
125/09,	135/05, 167/06,	s.	2/01, 83/07, 95/05, 231/24,	
191/13,	200/20, 207/18,	399/12, 424/08		
213/16, 227/10, 235/17,		séntebr(r.) 331/03, 370/07, 428/16		
245/19, 262/14, 275/20,		sép sap, tutacak		
278/11, 302/19, 303/26,		s.+i 26/04, 131/12, 362/25		
306/12, 311/02, 315/15,		sép- serpmek		
365/25, 367/18, 412/08 s.-ip ket-		s.-ip tur- 126/02		
324/12, 354/03, 355/23,		salınmak, bulaşmak		
277/03				
s.-ip kêt- 416/21		s.-ğaç...a 24/18		
s.-ip ...oy- 69/12, 84/04,		s.-ğan 215/11, 300/05,		
218/08, 253/06, 392/08		323/11, 386/06 s.-misa		
s.-ip taşla- 229/07, 230/23 s.-ivatatti		246/10		
355/12, 376/21 s.-ivatidiğansen		séli... vergi		
144/09		s. sal-(sapsen)199/13 séliš		
s.-ivetkenidi 299/08		yapma, yapış		
s.-ivat...an 95/15		s.-tek 157/23		

s.-...a 380/03 s.+i	sépil- serpilmek
398/07	s.-gen 187/21
séliştur- mukayese etmek,séri-	soymak, derisini soymak, sıyırmak y.-ytti
karşılaştırmak s.-sa...	31/02
215/05	s.-p 23/23, 344/12 s.-ğan
s.-up 231/05, 236/12, 236/23,	31/04
315/20	séri... sarı
s.-ma 2/22	s. 1/09, 1/16, 6/22, 70/14, 151/02,
	179/02,184/05, 184/14, 186/14,
	186/24, 218/20, 233/24, 267/13,
	337/23, 340/14, 393/01 s.+i
	254/05
	séril- kaymak, kayarak inmek
	s.-ip 23/18, 179/16, 238/09, 426/01
	sési- pis kokmak
	s.-p 359/11
	sési... pis koku
	s. 293/03, 336/04, 352/13, 371/11,
	400/13, 405/05
	sésiş kötü kokuş
	s.+i 337/18
	sét- satmak
	s.-ip 193/11, 312/13
	sétival- satın almak
	s.-imiz 305/19
	s.-gili 358/06, 358/06

s.-ip (sétivélip) 295/10 s.-

ġan 342/01

sétil- satılmak

s.-ip 4/04, 192/13

sétka(r.) file, ağ

s. 28/12

séz- sezmek 195/13, 388/24

s.-etti 71/21, 87/19

s.-ip tur- 364/0813/04, 61/04, 80/02,
250/08, 253/14, 319/14,

320/18 s.-i 408/26 128/25

s.-ivalganidi 65/14

sézil- sezilmek

s.-di 398/20 s.-ip

334/17

s.-migen 408/16

sézilerlik sezilecek derecede,

sezilir derecede

s. 216/13

sézim sezgi

s. 40/15, 134/10, 135/07,

321/10, 360/24 s. bilen

128/18 s.+ge 384/13

s.+i 34/19, 79/20

séziş seziş, sezme

s.+ke 236/11

sica- çizmek

s.-p 138/19

sidam çıplak

s. 5/08, 51/02

Siganlar Puşkin'in bir destanı

s.-ip tur- 39/08	44/10 si...iş-
s.-ivat...andek	sıkışmak
186/08 si...il- sıkılmak,	s.-...an 26/19
daralmak	sila- okşamak
s.-ip tur- 169/26	s.-di(silidi) 345/11
si...iliş sıkılma, sıkılış	s.-ytti 403/14
s.+ka 16/06	s.-p 20/11, 90/16, 168/19, 302/21,
si...imda-	350/10, 422/17
avuçla	s.-p tur- 20/15, 122/02, 198/16,
mak	350/23
s.-p tur-	silci- yaklaşmak, sürülmek, çekilmek s.-di
144/24 si...imli-	281/05, 369/03, 369/04
avuçla	s.-p 277/07
mak	s.-p tur- 276/11
s.-ğan	sile siz, sizler (nezaket anlamında)
247/11 si...ira-	s. 146/17 s.+mu(sili)
sızlamak	146/19 s.+ñ 132/24
s.-p	siler siz, sizler
132/01 si...iş	s. 8/18, 32/14, 34/25, 35/06, 35/06,
sıkma 408/07	89/20, 161/20, 161/21, 177/12,
siğ- sığmak	189/02, 247/24, 249/01, 272/14,
s. s.-ar 112/09	307/23, 308/07, 320/09, 323/06,
s.-idu 17/15, 245/15	324/03, 362/14, 379/18, 391/11,
s.-...an 114/12	415/03, 416/04, 419/01, 419/09,
s.-...anidi 124/14	429/05
s.-idiğan 108/08	s.-miğudek 379/17
s.-may 114/13, 296/03	siğdur-
s.-midi 78/14, 346/20, 399/26 s.-maydu	siğdırma
17/17	k
s.-maytti 59/13	s.-almidi 47/20

si...- sıkmak

s.+dek 57/03

s.+mu 37/04, 249/05, 249/12,
325/16, 415/03

s.+niñ 57/13, 171/18, 177/10,
177/16, 199/04, 219/21, 249/09,
290/17, 357/24, 358/11, 419/01,
429/11

s.+niñmu 33/26, 419/04

s.+ni	57/02, 57/04, 145/08,	s.-ip	48/10, 230/22, 281/10,
249/02,	249/10, 249/11,	334/19, 375/18, 376/13	s.-ip ket-
318/25, 426/06		86/04, 140/14	s.-ip tur- 201/13
s.+ge	32/15, 61/07, 75/24,	s.-gendek	10/08
100/01,	248/26, 248/26,	silkiniş	sallanma, ırğanma s.
291/07,	315/26, 319/21,	128/17	
325/04,	325/09, 325/15,	s. bilen	285/04 s.+idin 281/18
326/05,	358/01, 358/15,	sim(f.) tel	
391/15, 404/03, 429/14	s.+din	s. 60/07, 73/18, 127/22	s.+idek
177/14, 248/21		356/15	
sili-	sıvamak, sıvazlamak, okşamak	s.+larda	50/05 s.+liridin 321/15
s.-di	20/18, 130/25	sim-sim	çisil çisil (yağmur)
sili...	düz, pürüzsüz, cilalı, parlamış	s. 156/13	
s.	63/12, 138/20, 229/13,	sima(f.)	sima, yüz, çehre s.
250/05, 358/21	sili...laştur-	92/07	
	parlaklaştırmak,	s.+si	78/15, 92/05, 235/07,
cilalamak		256/26	
s.-idu	342/18	s.+si bilen	219/18
sili...li-	düzgün	hale	getirmek,
	cilalamak		
s.-ğili	205/26		
silki-	silkmek, sallamak s.-di		
38/22			
s.-p	82/19, 118/15, 340/23,		
343/17			
silkin-	sallanmak, ırğanmak s.-di		
344/17			

simavi gümüş	236/14 sinaş deneme
s. 247/16, 356/20,	s. 40/17, 45/08, 266/09, 289/19,
394/25 simfoni(r.)	302/05
senfoni	sincila- gözden geçirmek, tetkik
s.+siniñ	etmek, incelemek
308/04	s.-p 385/11
simfuniyi(r.)	sinçi casus, dil avcısı
senfoni s.+lerni	s.+larğa 409/03
194/22	sinil- imtihandan geçmek, sınanmak s.-idu
simvol(r.)	106/21
sem	sinip(a.) sınıf
bol	s. 1/02, 4/20, 4/24, 4/25, 22/04,
s.+i 209/14, 214/20	28/10, 46/21, 83/19, 119/11,
sina- denemek, tecrübe etmek s.-	158/22, 167/22, 174/25, 209/01,
vatimen 324/17	216/01, 220/17, 222/15, 268/22,
s.-vatatti 26/24	270/09, 299/03, 299/15, 328/06,
s.-ydikenmiz-de 309/12	357/09, 423/17
s.-ydiğan 169/19, 265/19,	s.+niñ 4/25, 212/19, 254/13,
353/09 sina... sınav, deneme,	266/15, 267/06 s.+ni
imtihan	171/16
s. 26/25, 57/18, 63/05, 169/19,	s.+...a 44/24, 46/14, 61/01, 61/02,
215/15 s.+niñ	63/04, 129/26, 171/07, 171/10,
27/11	172/13, 356/22
s.+...a 27/01, 27/04	s.+ta 8/03, 38/12, 39/19, 47/18,
s.+tin 57/20, 58/07, 341/20	145/12, 167/18, 170/09, 171/18,
s.+larğa 249/05	175/14, 194/04, 194/12, 268/11 s.+tiki
s.+liriğa	8/13, 22/08, 75/11, 157/11,

157/14, 217/04, 244/26, 356/14

s.+tikiler 401/02 s.+tikilerniñ	367/23, 370/14 sinipiylik
349/15	sınıfsal fark
s.+tin 47/15, 65/20, 96/14,	s.+i 221/03
96/19, 104/19, 174/26,	s.+i bilen 221/04
270/10, 274/26, 328/01,	sinipli...(a.u.) sınıfı, sınıfık
359/12, 401/05, 403/06 s.+i	s. 311/10, 428/05 siñ-
300/22, 300/23 s.+iniñ 181/05	sinmek
s.+iğa 215/01 s.+idiki	s.-sem 260/20
285/02 s.+idinla 27/05	s.-ip 71/17, 91/16, 129/04,
s.+lar 211/11 s.+larniñ	301/23, 384/23
96/08	s.-ip ket- 402/04 s.-genidi
s.+larda 109/10, 400/25	71/11
sinipdaş(a.u.) sınıfdaş, aynı sınıfasiñayan	ters, eğiş, yan s.
mensup olma, sınıf arkadaşı	17/09
s.+liri 182/16 sinipiy(a.)	s. ...il- 82/07
sınıfı, sınıfsal	siñdür-sindirmek, hazmetmek s.-di 113/26
s. 50/13, 57/11, 96/04,	s.-üp 406/20
119/23, 119/25, 119/26,	siñil küçük kız kardeş
150/09, 153/15, 158/01,	s.+m(siñlim) 43/10, 92/16
158/23, 158/24, 158/25,	
159/22, 162/09, 164/10,	
172/14, 172/17, 190/12,	
190/15, 192/02, 192/07,	
214/20, 217/06, 218/22,	
221/18, 222/15, 243/18,	
243/19, 274/03, 274/07,	
274/10, 291/06, 299/14,	

s.+ñ(sîñliñ) 89/15	dümdüz
s.+simu(sîñlisimu) 89/04	s. 8/09
s.+siniñ(sîñlisiniñ) 70/04	sir(a.) sır
s.+siğa(sîñlisiğa) 4/01	s. 198/04, 360/22, 369/19, 386/14,
siñişli... iyi hazım edilen;	406/20
hafif s. 6/16, 139/07, 229/25	s. ...il- 369/25 s.+da
sipa- okşamak	228/11 s.+i 262/09
s.-p 381/05, 302/21	s.+i bilen 363/07
sipagerçilik(f.u.)	s.+in(eksiz akuzatif) 369/22 s.+ini
nezaket	136/01, 306/21, 308/16 s.+idin
lilik	418/04
s. bilen 52/03,	s.+liriñni 422/02 s.+liri
224/09 sipaye(f.)	138/18 s.+liriniñ 136/07
nazik,	s.+lirini 312/20
nezaketli	sirdaş(a.u.) mahrem, içten, candan,
s. 33/11, 250/05	samimi, içli dışlı bir dost
sipayi(f.) nazik,	s. 8/04, 9/08, 36/23, 56/08, 332/19,
nezaketli	399/08
s. 384/01	s.+lar 354/15, 410/15
sipayili...(f.u.)	s.+im(sirdiş) 123/23 s.+i(sirdiş)
nezaketlilik	379/10, 407/07 s.+...um ...elidu
s. bilen 302/21,	265/10
361/15 sipsidam	sirdiş-(a.u.) iki dost arasında sırların
tertemiz,	biribirine verilmesi
lekesiz	s.-idiğan 276/25328/15 s.-ip
s. 264/26	81/25
sipta düz,	s.-atti 141/06

sirdiş(a.u.) iki dost arasında
sırların birbirine
verilmesi

s. 42/04	401/03
sirġi- kaymak, kayış	s.+ta 186/10, 282/11, 370/01,
s.-p 39/17, 229/20, 351/05,	402/13
395/25	s.+tiki 114/24
sirk(r.) sirk	s.+tin 114/09, 212/23,
s. 116/03	229/24, 258/26, 285/11 s.+iġa 267/05
sirlan- boyanmak, cilalanmak s.-ġan	s.+ida 192/12, 226/13 s.+idiki
228/11, 267/13	386/08
sirli... boyalı, cilalı	s.+idin 232/08
s. 21/18, 36/07, 66/14, 72/19,	sirt...i dış
87/13, 90/21, 92/12, 109/13,	s. 249/16, 378/20, 378/21 sirtma...
110/22, 128/01, 148/12,	kement
212/06, 217/20, 232/24,	s. sél-(kement geçirmek)
258/05, 321/21, 332/21,	200/20
344/06, 354/24, 361/01,	sistémili...(r.u.)sistemli
365/13, 375/17, 398/18,	s.+ra... 213/09 siya(f.)
407/17, 423/19, 424/02 s.+tek	mürekkep
127/26	s.+dandek 7/07
sirt sırt, dış, arka s. 61/01	siyah(f.) mürekkep s. 295/10
s.+...a 56/23, 59/21, 113/25,	
114/23, 125/09, 139/01,	
163/04, 170/02, 186/13,	
224/22, 274/21, 281/12,	
282/01, 282/06, 282/17,	
282/20, 319/03, 341/07,	
387/21, 392/15, 395/26,	
397/06, 399/01, 400/03,	

s.+lar bilen 262/06	175/18, 181/03, 209/18, 212/21,
s.+larni 138/21	214/08, 219/26, 238/21, 239/07,
siya... biçim, dış görünüm, kılık, şekil	248/10, 248/15, 261/04, 261/24,
s.+iğa 406/14 siyaset(a.)	272/11, 272/26, 292/04, 297/05,
siy	297/20, 298/20, 298/23, 298/25,
aset	335/26, 371/17, 410/26, 423/23 s. bilen
s. 61/01, 61/22, 67/16, 129/15,	238/09
129/23, 130/16, 134/10, 134/17 s.	siygi idrar, çış
bilen 175/10	s.+si 184/10
s.+ke 130/10	siyujit edebi eserdeki vaka ve olay s.+i
s.+te 298/11	169/08
s.+tin 129/09, 154/06,	siz siz
172/26,	s. 9/18, 13/15, 16/21, 17/04, 22/13,
309/21 s.+tila	35/07, 45/10, 45/17, 46/03, 52/17,
61/13	53/06, 53/18, 54/06, 55/12, 56/13,
siyasion(a.) siyaset	57/18, 59/05, 63/20, 64/18, 65/08,
bilimci s.+lardek 239/06	66/19, 79/15, 80/13, 85/25, 98/22,
siyasionlu...(a.u.) siyaset bilimcilik	101/03, 102/14, 105/24, 118/21,
s. 86/15	119/08, 119/23, 120/23, 120/25,
siyasiy(a.) siyasi, siyasal	127/20, 128/07, 135/01, 139/20,
s. 43/05, 50/16, 57/19,	142/06, 143/10, 154/02, 154/02,
60/25,	154/05, 154/06, 154/09, 167/18,
86/11, 86/12, 97/11, 97/20, 97/25,	168/15, 171/24, 172/14, 172/17,
98/10, 110/08, 111/08,	172/25, 172/25, 172/26, 173/04,
119/17,	173/12, 174/15, 200/14, 228/01,
120/24, 121/08, 130/06, 137/01,	228/06, 230/06, 230/07, 237/13,
152/18, 172/17, 173/02, 175/05,	

238/20, 240/16, 240/16, 243/12, 243/15, 243/25, 244/25, 245/26, 258/16, 258/16, 259/17, 272/15, 272/16, 278/02, 278/12, 278/19, 279/04, 279/04, 282/18, 301/25, 302/02, 303/17, 325/20, 325/22, 333/10, 334/23, 334/26, 340/22, 341/02, 347/19, 348/22, 348/24, 350/25, 366/06, 377/26, 378/02, 378/07, 378/12, 409/02, 409/17, 412/25, 414/10	57/01, 57/10, 59/05, 63/22, 64/20, 66/20, 86/20, 97/13, 102/11, 102/16, 103/13, 105/21, 106/13, 128/03, 130/18, 142/06, 143/20, 168/18, 189/09, 190/02, 243/11, 258/23, 272/06, 279/20, 297/23, 341/13, 346/15, 349/15, 371/10, 380/04, 389/16, 389/18, 411/18, 413/04, 415/11, 429/03 s.+gimu 102/17, 120/26, 237/23, 414/09 s.+de 172/16, 279/06, 300/17, 371/23, 372/01 s.+diki 173/01
s. bilen 81/19, 81/23, 97/04, 98/24, 99/08, 102/09, 102/19, 243/15, 282/18, 350/25	s.+din 17/16, 52/24, 85/13, 102/23, 143/02, 302/11, 349/16, 396/20 s.+gila 80/05
s.+dek 140/03, 154/04, 174/22, 303/22	siz- çizmek s.-ip 62/14, 63/03, 291/18 s.-ğan
s.+mu 33/18, 142/13, 161/19/21, 20/16, 20/19, 34/24, 35/17, 45/09, 52/15, 52/25, 53/21, 57/15, 63/22, 81/07, 81/08, 97/13, 130/22, 97/20, 97/23, 98/10, 98/20, 101/02, 101/12, 104/01, 173/13, 272/11, 278/24, 279/11, 303/21, 333/08, 342/04, 364/19, 366/04, 371/19, 374/20 s.+niñmu 106/07 s.+niñçe 28/01 s.+niñçu 20/18 s.+ni 17/25, 17/26, 97/23, 98/11, 98/22, 100/13, 101/07, 101/18, 144/01, 161/04, 161/05, 228/07, 230/16, 237/17, 242/24, 243/15,	138/22 s.-alaydikenmen 62/13 sizi... çizgi s.+lar bilen 7/09 s.+lardin 64/07 282/05, çiziş, çizme 282/11, 282/14, siziş s. 62/13 283/11, 300/16, 303/16, 336/03, 336/05, 347/13, 349/18, 349/19, 349/20, 350/24, 371/20, 373/12, 373/21, 389/01, 396/18, 413/20, 429/03 s.+nimu 102/25 s.+ge 16/22, 17/13, 21/12, 21/13, 35/09, 53/17, 53/19,

sizivet- çizivermek,
 çizmek s.-kinige 62/12
 soal(a.) sual, soru
 s. 139/04, 164/06, 269/03, 271/21,
 311/17, 325/19, 373/11, 418/18
 s.+niñ 267/23, 269/02, 270/13
 s.+ni 120/08, 271/02,
 343/11,
 348/16
 s.+ğa 268/08, 269/16,
 271/16,
 271/23, 271/24, 272/02
 s.+ğimu 269/24, 269/25
 s.+dinmu 271/18
 s.+idek 309/23
 s.+imu 309/21
 s.+iğa 270/03
 s.+lar 266/13, 348/15
 s.+lar bilen 108/19
 s.+larniñ 135/03 s.+larğa
 269/22, 270/11 s.+liri
 267/14
 sodili...(f.u.) tüccarlık
 s.+...a
 191/11 soğ
 soğuk

s.	56/16, 88/19, 90/13,	s.-...anlarmu 352/21 s.-
	186/24, 373/04	uvétip 169/02
soğa	hediye, armağan	so...a karasaban
s. çéç-	13/17 s.+i(soğit)	s. 23/18
420/20		so...ma... vurmak, dövmek eylemi
soğu... soğuk		s. 88/26, 90/09, 91/18
s. 12/10, 46/15, 46/23, 47/11,		So...rat özel isim, bir düşünür
		s. 263/14, 263/19
		so...ul- dövülmek, çarpılmak
		s.-up 192/10
		so...uş darbe, dövme, savaş
		s.100/24 s.+ni
		314/16
		s.+i 86/10, 258/14
		so...uş- dövüşmek, çarpışmak, savaşmak s.-
		ma...tin 201/06
		s.-turuştin 201/07
416/11		s. bilen 48/17
s.+la 120/21, 224/16, 282/12 s.+ni		soğu...lu... soğukluk, ayaz
187/09		s.+iğa 388/10
s.+...ina 248/14, 333/17 s.+um		soknu kalın yüнден dokunan bir tür kumaş
146/11		s.+din 247/18 soksok
s.+i 95/05		dört nala gitmek
s.+i bilen 366/19 soğu...can		s.+tek 423/11
	yaradılışı soğuk	sokulda- koşmak, hızlı
s. 146/08		yürümek
soğu.....anli...	soğuk kanlılık	s.-p 179/07, 187/15, 318/02,

384/09	so...uştır-	dövüştürmek
so...- vurmak, dövmek s.-atti	s.-up 263/04	
36/05	s.-uvétip 275/21	
s.-up 48/26, 109/05, 200/01,	so...uştırurş kadeh tokuşturuş	
s.-up ket- 415/07, 419/20 s.-...an	s.+tun 201/07	
381/04	sol sol	
	s. 25/19, 45/15, 85/10, 170/17,	
	276/10, 395/08 s.+ğa	
	163/15	
	solan- hapsedilmek	
	s.-dim 360/20 s.-di	
	50/07	
	s.-ğan 59/17, 86/06, 115/09, 165/01	
	solaş- solmak	
	s.-...an 382/21	
	solçi solcu	
	s.+lar 243/17	
	solçilli...	solculuk, solcu olma hali
	s. 243/16	
	solğun solgun, solmuş, sararmış	
	s. 351/02	
	solin- hapsedilmek	
	s.-ip 108/12	
	solış- sessizleşmek, gevşemek s.-ip	
	98/15, 380/25	
	som para birimi, lire s.	
	276/17	

sokma(r.) çanta

s. 28/12	161/20,	166/03,	166/09,	168/06,
s.+niñ 419/11	183/25,	185/03,	205/13,	223/09,
s.+ni(somki) 399/06, 400/08	227/13,	227/20,	239/04,	243/25,
s.+ğa(somki) 30/06, 299/20	248/14,	250/03,	250/15,	254/23,
s.+si(somki) 67/14	258/11,	268/02,	271/02,	282/03,
s.+sini(somki) 230/04	282/13,	282/22,	289/18,	293/24,
s.+sidin(somki) 143/07	301/02,	302/24,	304/15,	307/15,
s.+lirini(somki) 32/26	313/03,	324/02,	325/19,	325/22,
sopun(a.) sabun	326/22,	341/09,	347/19,	348/21,
s. 226/19, 251/25, 252/05	356/03,	357/07,	360/01,	361/04,
s. bilen 252/19	362/07,	362/13,	363/11,	364/09,
sora- sormak	366/03,	368/18,	385/06,	386/11,
s.-ptu 143/22, 319/23, 320/17	386/26,	390/12,	402/18,	409/01,
s.-ymen 280/10	411/10,	411/13,	413/17,	414/20,
s.-ysen 120/21	72/10			
s.-ysengu 374/03 s. 137/06	soraş	sorma, isteme	s.+niñ 358/15	
s.-p 52/25, 116/18, 146/15,	soraştur-	soruşturmak	s.-	
248/22,	268/12,	299/10,	up 340/12	
322/15, 343/11, 364/17 s.-	sori-	sormak		
ğan+(soriğan) 3/19	s.-di 2/08,	2/13,	3/01,	6/01,
s.-ğiçe348/17	6/06,	10/22,	14/22,	35/03,
soral- sorulmak	42/17,	45/04,	45/16,	45/24,
s.-di 271/21	47/01,	53/23,	63/07,	71/02,
sora... sorgu, soru	76/17,	81/18,	85/15,	86/01,
s. 50/15,	52/07,	83/03,	93/21,	100/16,
105/06,	131/08,	132/19,	106/16,	120/19,
164/06, 374/05, 418/18 s. bilen	134/22,	142/10,	161/18,	
172/16				
s.+mu 88/08				
s.+...a 71/12,	82/19,	153/26,		
195/02, 360/20 s.+ta				
132/14 s.+lar 82/16				
s.+larni 60/22 s.+larğa				

415/02, 422/21	sot(r.) mahkeme s.
s.-ğanda 74/26, 390/04	416/09
s.-ğan 3/19, 152/15, 248/05 s.-	s.+iniñ 416/06
ğandek 343/01	sotçı(r.u.) hakim, yargıç
s.-ğiçe348/17	s. 52/07
s.-vidi 41/11, 161/02, 162/08 s.-	s.+si 416/07
ğanli...ini 359/03	sotisyalizm(r.)sosyalizm
s.-ma...çidi 400/24 s.-	s.+la 292/09
may 146/14	sotka(r.) bir gece gündüz
soriliş sorulma, istenilme	
s.+ini 269/02	
sortlu...(r.u.) kaliteli,	
cins s. 287/19	
sorul- sorguya çekilmek	
s.-miğan 312/09	
sorun insanların toplanıp bir iş	
	y
a da konu ile meşgul oldukları yer	
s. 51/14, 265/19 s.+da	
51/09, 310/26 s.+ğa	
322/18	
s.+i 239/10	
s.+iğa 276/25	
s.+ni 203/22	
s.+niñ 206/04, 206/11	
s.+larda 213/24, 286/04	
s.+lardimu 8/01	

s. 153/26, 242/12	s.-ğandek 113/19 sovut-
s.+din(sotki) 133/23, 156/11,	soğutmak
189/06	s.-ma...çi 198/12
s.+siğ(a)sotki) 132/21	s.-uvat...andek 400/17 soy-
sotsiyalistik(r.) sosyalist	kesmek, soymak
s. 215/16	s.-imen 201/09
sotsiyalizm(r.)sosyalizm	s.-up 13/19 soyumi
s. 119/12, 289/04	katliam, kırım
s. bilen 274/04, 274/07 s.+niñ	s.+si 122/16
147/21	soz- uzatmak, genişletmek, çekmek
s.+din 214/07, 293/07	s.-di 277/23 s.-sa 60/03
Sovét(r.) Sovyet	s.-up 24/06, 42/14, 45/20,
s. 37/05, 37/12, 101/15,	48/19, 61/18, 93/11, 159/08,
168/11, 168/22, 212/26,	185/04, 246/19, 256/08,
214/14, 215/14 s.+ke	281/02, 335/15, 371/08,
37/12 s.+te 301/10	416/18, 419/17 s.-upla 267/20
sovğ(a) tebrik için verilen hediye	sozul- uzamak, uzanmak
s. 75/25, 297/01, 299/19,	s.-di 83/13, 232/26, 319/12
356/04	
sovğat tebrik için verilen hediye s. 3/22,	
199/03	
sovi- isteğini, meylini yok etmek, gönlü	
kalmak, soğumak	
s.-di 399/25	
sovu- soğumak	
s.-p 99/20	
s.-p tur- 323/03	

s.-up 133/10, 133/11, 344/11 s.-	kuruntusu s. 75/13	
ğan 286/03, 286/12, 286/20 s.-	söletlik(a.u.)	görkemli, debdebeli,
midî 215/19	muhteşem bir surette	
sozulma uzama, yıllarca, uzamış	s. 5/02, 322/19 s. ...il-	
s. 280/13	356/21	
sozuş uzatma, genişletme, çekme	söley pişmemiş, çiğ, ham s. 8/11	
s.+ini 59/21	söñek kemik	
sögel siğil, nasır s.+dek	s. 29/02	
109/01	s.+i(söñik) 283/01	
söget söğüt	s.+ini(söñik) 56/21 s.+liri	
s. 30/25	178/05	
söhbet(a.)	söre- sürümek, sürüklemek	
so	s.-p 73/12, 73/13, 92/10, 93/08,	
hbet	114/02, 336/07, 375/19, 399/10,	
s. 324/23, 327/07, 366/16, 373/11,	415/16	
391/03, 401/01 s.	söri- sürümek, sürüklemek s.-se	
bilen 310/25	220/03	
s.+mu 316/17	s.-gen 255/13	
s.+niñ 301/18, 391/06	s.-gendek 96/20 s.-	
s.+tin 44/22, 78/17, 137/10, 186/05	giniçe 78/09	
s.+i(söhbî) 126/08	sörül- sürüklenmek, sürülmek s.-üp	
s.+ige(söhbî) 426/16	236/18	
s.+idin(söhbî) 226/01	sörün soğuk, gölgeli, solgun, kederli	
s.+lerniñ 327/21		
söl siğil, nasır s.+i		
380/10		
sölet(a.)	büüklük	

s.	46/15, 156/17, 388/05,	197/02,	231/25, 256/14,
388/10		256/20,	257/02, 257/17,
söy-	sevmek, öpmek	257/21,	258/15, 258/18,
s.-di	344/03, 344/03	260/08,	343/24, 379/20,
s.-imen	133/13, 133/18,	395/13, 399/23	s.+niñ 321/21
350/25		s.+ni	14/09
s.-idiğan	228/22 s.-!	s.+ge	204/07, 308/16, 332/20,
233/11		422/04	
s.-ettim	405/07	s.+din	114/04 s.+ñiz 17/16
s.-etti	141/06, 399/22	s.+si	17/15
s.-üp	180/01, 350/26, 381/05,	söyiş-	öpüşmek
424/09		s.-idiğan	102/02
s.-üp ket-	350/26	söyümlük	izzete, hürmete layık,
s.-gen	92/05, 108/07, 141/26,	hürmetli, sevgili	
256/19, 396/02	s.-mekçi	s.+üm	17/04 söyün
78/07		sevinç, mutluluk	
s.-memdu	247/25	s.+ge	187/10 s.+güçi 87/25
söygin muhabbet, aşk, sevg		söyün-	sevinmek
s.+i	34/09, 123/07, 137/13	s.+i bilen	
247/05	s.+idinmu	133/23	
s.+im	123/08		
söyğü	aşk, sevg, muhabbet		
s.	14/02, 17/17, 18/23, 19/16,		
19/17, 20/11, 21/02, 21/12,			
21/13, 91/09, 110/23, 111/11,			
126/18,	127/21, 133/13,		
144/11,	144/18, 165/09,		

s.-etti 225/14 s.-	135/09, 151/01, 151/21, 152/15,
üp 106/10	154/15, 173/24, 174/18, 182/15,
s.-üp ket- 190/05	199/02, 221/24, 223/20, 225/19,
s.-gen 164/21,	237/09, 239/21, 245/01, 263/26,
303/16 söyünüş	273/07, 278/08, 283/06, 285/15,
sevinme,	288/21, 296/01, 299/06, 299/11,
seviniş	300/20, 315/06, 315/07, 324/24,
s. 93/03	337/11, 337/14, 355/21, 361/17,
söyüş sevme,	361/22, 373/23, 386/17, 390/10,
öpüş	390/25
s. 211/15, 344/09	s. bilen 81/19, 103/01, 117/24,
s.+ke 136/22	390/26
söyüş- öpüşmek	s.+la 429/04 s.+mu
s.-ti 259/07, 259/08 s.-	173/23
ken 260/06	s.+niñ 136/21, 168/05, 245/17,
söyüşüş	390/25
öpü	s.+ni 55/17, 67/02, 85/04, 99/02,
şüş	152/13, 153/08, 263/23, 337/12,
s.+tin	356/12
21/04 söz	s.+nimu 116/23
söz,	s.+ge 11/15, 16/17, 56/12, 111/21,
kelime	184/20, 217/19, 291/24, 293/10,
s. 12/07, 16/01, 41/06,	318/10, 356/10 s.+de
63/08,	327/05
74/11, 87/22, 96/17,	s.+din 128/12, 168/02, 222/08 s.+üm
110/12,	215/17
119/01, 124/07, 127/23, 129/04,	s.+ümge 242/15 s.+ün

249/22 s.+iñizniñ

300/18

s.+i 11/05, 33/17, 48/15, 48/15,

66/25, 119/18, 123/06,

151/19,

153/01, 153/03, 159/26, 288/08, 315/16, 333/13, 351/11,
 181/15, 215/25, 222/03, 374/04, 375/22, 377/13
 222/23, 223/17, 244/19, s.+liri bilen 103/11, 144/18, 149/21,
 291/22, 308/13, 336/22, 303/05
 340/19, 390/23, 409/04 291/14, 306/25

s.+i bilen 21/10 s.+ler bilen 173/08, 212/13,
 s.+iniñ 3/12, 96/03, 219/10, 269/26, 358/21 s.+lerdek
 286/12, 290/12, 292/13, 17/01 s.+lermu 19/02
 296/07, 359/08 s.+lerniñ 172/01, 219/02 s.+lerni 110/08,
 s.+ini 32/13, 52/03, 54/16, 127/13,
 58/23, 58/24, 63/14, 75/25, 140/17, 164/19, 283/12,
 97/10, 105/18, 142/07, 292/12, 309/24, 391/09 s.+lerge
 148/14, 172/16, 178/09, 117/04 s.+lergimu 128/21
 201/22, 216/15, 220/17, s.+lerde 81/03, 128/12,
 220/19, 222/19, 223/19, 372/06
 223/25, 238/14, 239/05, s.+lerdin 307/03, 359/02,
 248/25, 261/07, 273/23, 372/05
 284/08, 289/10, 290/20, s.+lirimdin 294/07
 292/10, 292/14, 328/10, s.+liri 17/18, 35/10, 87/11,
 101/10, 107/01, 113/16,
 341/01, 398/12, 402/23, 443/16 s.+ide
 181/23, 249/20, 266/01,
 169/21, 319/19 s.+ide 286/02

s.+idiki 292/04

s.+idin 11/09, 174/09,
 220/16, 285/15, 288/26,
 290/19

s.+ler 16/24, 19/19, 128/15,
 150/18, 167/14, 194/18,
 200/25, 249/23, 250/05,

s.+liriniñ 200/23, 327/10	290/12, 333/07, 385/16, 421/11
s.+lirini 48/15, 102/08,	s.-p ket- 245/04, 273/07, 278/07,
112/24,	333/07
124/16, 128/26, 253/11, 312/22	s.-ydiğan 119/16
s.+lirige 239/22, 244/26, 292/06	s.-ydiğanli...ini 216/04
s.+liridiki 286/05	s.-vat...an 252/02 s.-vatti
s.+liridin 28/07, 58/05,	370/16
99/22,	s.-ytti 286/04, 290/21, 391/08
364/03 s.+liriñizmu	s.-yttiki 51/12 s.-
54/08 s.+liriñizdin	vatatti 96/06
366/05	sözleş söyleme, söyleyiş
söz-çöçek söylenti, söz ve	s. 52/21,157/02, 214/02, 216/05,
rivayet s. 21/07	245/10
s.+tek 11/11	s.+la 194/10 s.+mu
s.+niñ 11/17	65/15 s.+niñ 423/22
sözle- söylemek	s.+ni 43/03
s.-y 219/09 s.-	s.+ke 76/09, 158/21, 213/14,
ñ 219/14	213/21, 219/22, 230/14, 251/13,
s.-mdu 273/20	416/11
s.-p 43/05, 43/07, 61/25, 63/09,	sözleş- söyleşmek
75/18, 86/21, 109/26,	
110/01,	
123/15, 123/16, 145/23, 157/07,	
172/22, 174/07, 178/03, 178/10,	
192/21, 215/26, 219/04, 219/07,	
238/04, 238/20, 245/04, 251/10,	
270/24, 273/03, 278/07, 288/23,	

s.-tim 130/18 s.-ti
 102/07
 s.-tiĝu 102/09 s.-timu
 81/19 s.-se 388/22
 s.-kende 117/21, 175/07 s.-kilimu
 268/12
 s.-ken 421/05
 s.-kendem 402/22, 413/06 s.-
 kenlikiniñ 102/20
 s.-kenidu... 145/14 s.-mekçi
 idi 89/12
 s.-mekçimiken 81/21
 sözleş söyleme, söyleyiş, söz s.+ke
 200/13
 s.+iñiz 224/14
 sözleşét- söylemek
 s.-ip 178/03, 245/06
 sözli- söylemek
 s.-dim 364/22 s.-diñ
 293/21
 s.-di 96/03, 104/19, 147/19,
 215/25, 241/14, 286/07,
 286/10
 s.-diki 292/02 s.-du...
 220/23 s.-sila 216/04 s.-
 sun 213/21 s.-sem
 325/17

s.+imge 47/13	sözmenlik	hatiplik
s.+i 216/09	s.+idin 121/12	
sözliş- söyleşmek	staj(r.) staj, kurs s.+i	
s.-ivatimen 98/25, 99/09 s.-	221/19	
imen 81/22, 224/11	stakan(r.)	bardak
s.-eyli 151/04 s.-	s.+din 220/16	
iñ 224/13	Stal	Fransız bir bayan yazar adı
s.-ip 11/04, 38/14, 81/23, 224/03,	s. 269/13	
254/12, 254/16, 277/12, 333/10 s.-	statis(r.) teksir, bir eserden alınmış	
idiğan bol- 123/11	s.+larni 61/23	
s.-ivat...anda 42/13	stodiyi(r.)	stüdyo
s.-ivat...andek 423/26 s.-	s.+si 208/19	
ividi 411/05	stovul	tüfeğin ön tarafı
sözlişiş	s.+i 301/22	
söyle	strolu... güzellik, estetik	
şme	s. 342/20	
s.222/11		
s.+ni 97/05, 129/22		
s.+nimu 347/24		
s.-genséri 217/15	su	su
s.-mey 219/11, 273/20	s. 17/07, 17/10, 30/14, 116/03,	
s.-gen 52/21, 129/05, 300/18	132/09, 146/09, 148/10, 176/20,	
s.-gendek 364/25, 385/15	184/05, 198/02, 210/18, 229/02,	
s.-genlirini 174/01	231/21, 232/18, 233/24, 276/07,	
s.-güçige 177/24	318/13, 318/13, 324/21, 328/21,	
s.-mekçi 15/05, 47/17, 359/05	s.-ivatmamdu 418/08	
s.-geniken 222/12 s.-meydu	sözliniş	söylenme
129/06 s.-meyla 405/04	s. 221/02	
sözlin- söylenmek s.-idu	sözliş söyleme, söyleyiş	
67/05		

395/23, 420/13, 421/06

s.+dek 66/19, 128/16, 144/22,

161/12, 193/23 s.+mu

55/15, 229/05

s.+niñ 59/06, 138/14, 324/19,

424/17

s.+ni 77/14, 163/07, 184/15,

318/15, 397/22

s.+ġa 17/14, 49/05, 85/03, 103/21,

198/13, 226/26, 234/14, 397/20

s.+ġimu 187/13 s.+da	s.-uvaldi 131/02, 403/20 s.-uvalġan
322/08	362/04
s.+dimu 291/08, 299/13 s.+diki	suġurul- çekilmek, çıkarılmak,
234/17	çekip çıkarılmak
s.+din 198/14, 234/01, 361/20 s.+larni	s.-up 178/16, 281/05 s.-uptiken
162/14, 163/04	273/06
s.+liri bilen 91/07 s.+liridek 104/07,	suġen(a.) iftira
257/15	s. 253/10, 351/10
sual(a.) sual, soru	suġençilik(a.u.) iftiracılık
s. 27/21, 50/15, 52/07, 60/21,	s. 264/01
71/02, 72/10, 82/16, 86/03,	Sulayman erkek ismi s.
88/08, 105/05, 120/09,	201/03, 209/16
131/08, 132/19, 153/26,	sultan(a.) sultan
172/16, 203/03, 231/13,	s. 385/19, 385/21 s.+niñ 34/11
357/08, 357/11, 397/15 s.+ni	s.+ni 231/05 s.+din 143/21
52/24, 248/05	sumbul(f.) sümbül çiçeği s.
s.+ġa 53/01, 271/10, 271/12 s.+imdin	134/03, 189/17
263/02	sumruġ(f.) anka kuşu, simurg
s.+i 125/07 s.+iġa	
47/14	
s.+larġa 71/09, 267/21 s.+lirini	
424/04 s.+liriġa 189/08	
subyéktip(r.) sübjektif s. 307/13	
suġur köstebek, daġ sıçanı	
s.+dek 34/13 suġur-	
çekmek, çıkarmak	
s.-up 21/24, 141/15	

s.	s. 356/16, 356/19	
311/12 sun-	surreñlik	gri renkli, kurşuni renkte
kırıl	s. 420/22	
mak	sus	açık(renk için kullanılır)
s.-di 83/06	s. 72/19, 396/16	
s.-mas 215/05	sus(f.)	yavaş, ağır
s.-up 53/07, 56/21, 235/17	s. 49/06, 117/05, 224/18, 240/20,	
sun-	sunmak, takdim etmek, uzatmak s.-	285/22
up tur-	190/04	susiz susuz
sunay	üflemeli çalgılardan biri s.	s. 133/07
163/26	susla-	azalmak, yavaşlamak
sundur-	kırmak,	s.-p 76/05, 280/18, 397/01
parçalamak s.-di 86/25, 86/26,	suslaş-	yavaşlamak, ağırlaşmak
87/01	s.-sa	377/08
s.-uvetti	suva-	sıvamak
284/14 sunu...	s.-p	205/26
kırık	s.-ymiz	227/19
s. 41/05, 426/10	suval-	sıvalmak, sıvamak
sunu...lu...	s.-ğan	229/13
kırıklık, kırık olma	suva...	sıva
hali, kırıklı	s. 227/19, 230/22 s. bilen	
s. 82/10, 93/04	205/26 s.+lirimu	229/01
suñdiş-çok yakın masafeden takip etmek s.-	suyl...estlik(a.u.)	suikast olma hali
ipla (hemen arkasından) 222/26	s. 419/05	
suñlu... uzunluk ölçü birimi s.	suyla-	sıvışmak
21/10	s.-p	419/18
sur	gri, kurşun	
rengi		

s.-p tur- 254/07	s.-üvalidiğan 318/16
suyu... sıvı	süniy(a.) suni, yapay
s. 36/25, 148/11, 278/10	s. 132/11
suyu...aş sıvı yemek	süpet(a.) vasıf, kalite s.
s. bilen 111/22 s.+niñ	143/25, 407/15
111/25 s.+larnı 179/19	s.+im(süpit) bilen 98/11,
sü su	358/02
s.+yi 28/19, 226/14, 226/15,	s.+ide(süpit) 75/09, 76/22,
257/18, 279/11, 347/04,	126/18, 126/19, 147/04,
351/04, 351/06, 424/08 s.+yiniñ	148/23, 152/23, 328/24,
94/22	404/26, 420/21 s.+ler 292/13
s.+yini 186/08 s.+yige	s.+ler bilen 261/07
146/20	süpetlik(a.u.) vasıflı, kaliteli
süget söğüt	s. 150/15 süpür-
s.+te 115/02	süpürmek
süküt(a.) sükut, susma, sessizlik	s.-idu 387/12 süpürge
s. 2/24, 43/26, 67/19, 77/01,	süpürge
125/24	s. 116/18
s. ...il- 223/06 s.+ni 8/17	
s.+ke 178/19	
s.+tin 168/04, 199/01,	
336/03, 422/21	
sülhi anlaşma, uzlaşma sulh s. bilen	
156/04	
s.+ge 83/25	
sümür- içine çekmek	
s.-di 301/20	

sür-	sürmek, dehlemek, acele ettirmek s.- di 8/15, 213/11 s.-etti 91/20, 135/09, 311/04 s.-üp 9/01, 10/18, 13/14, 43/01, 93/14, 306/01 s.-gen 44/11, 350/14 s.- geniken 86/16 s.-idiğan 243/17 s.- midi 52/06	s.-genge 377/10 sürkil- yanaşmak, sürtülmek, ovulmak s.-ip 126/21 sürlük asık suratlı, heybetli, gösterişli s. 7/05, 46/15, 60/12, 70/25, 88/19, 90/13, 92/02, 98/14, 254/24, 394/05, 454/26, 485/23, 426/23, ... 268/25, 275/02, 323/25, 373/04, 373/19, 222/07 sürme sürme s. 257/13
süren	kavga, gürültü, yaygara s. 94/10 sürenlik kavgalı, gürültülü, yaygaralı s. 109/09, 331/13	sürt- silmek, kurulamak s.-ti 395/08 s.-üp 104/06, 334/25, 407/06 s.-üp tur- 229/20 sürtül- silinmek, kurulanmak s.-se 342/18
süret(a.)	suret, resim, tablo, manzara s. 193/03, 408/06 s.+tek 343/26 s.+i(sürit) 21/10, 73/18 s.+ini(sürit) 62/12 s.+ide(sürit) 193/01 sürgün sürgün s. 166/22 sürke- sürtmek, ovmak s.-p 24/17, 183/09 sürki- sürtmek, ovmak s.-di 90/16	sürtüş silme, kurulama s. 395/06 sürtüvét- silivermek, kurlayıvermek s.-ip 6/12, 220/19 sürül- sürülmek s.-gen 357/01

s.-üp 118/22

s.-üp ket- 83/08

sürüş sürüş, sürmek

s. 27/15, 405/17 s.+ke

264/05

sürüştür- soruşturmak, takip

etmek, aramak

s.-señ 312/07 süt

süt

s. 63/22, 119/06

s.+tek 188/04, 311/24 s.+te 7/26

s.+tin 299/06, 386/23 s.+ige

318/20

süy- sevmek

s.-dükini 51/07

süz- süzmek

s.-di 316/25

s.-gen 288/12

s.-üp 33/16, 306/09, 306/11,

306/13, 349/11

s.-üvélišmu 324/21 s.-eleydu

59/07

süzük duru, şeffaf, temiz

s. 13/14, 14/14, 17/10, 90/22,

100/07, 186/03, 193/23,

193/25, 232/18, 257/26,

332/05, 366/20, 394/01

süzölüş süzölme

s.+ke 132/23

syujiti edebi eserdeki vaka ve olay s. 62/20

§	326/12			
şad(f.) memnun, sevinçli, neşeli	şah(f.) şah			
ş. 164/16, 320/25, 320/25,	ş.+niñ 385/03			
347/06	ş.+im 184/17			
ş.et-(memnun etmek,	şahmat(f.) şahmat, satranç			
sevindirmek) 278/22	ş. 184/16			
şadimen(f.) neşeli,	sevinçli, şahsiyetçilik	kendi	menfaatini	
memnun	herkesin	menfaatinden	önde tutma,	
ş. 424/09	menfaatçilik			
şadiyane(f.) neşeli,	sevinçli,	ş. 293/26		
memnun	şah(f.) dal, budak, salkım, kol			
ş. 137/21, 392/17, 410/07	ş. bilen 94/10			
şadiyanli...(f.u.) neşelilik	ş.+ni 94/09			
ş. 316/14	ş.+i(şéh) 137/04 ş.+iğa(şéh)			
şadlandur-(f.u.) neşelendirmek	35/14 ş.+larda 28/20			
ş.-idu 32/22	ş.+liri 232/19, 232/23 ş.+liri bilen			
şadli...(f.u.) neşelilik	415/18 ş.+lirini 30/26			
ş. 137/21, 388/16, 424/16				
ş. bilen 208/09 ş.+...a				
425/02 ş.+imniñ 20/03				
ş.+idin 104/01 ş.+lirini				
257/16				
ş.+liridin 104/08, 330/03				
şagirt(f.) öğrenci				
ş. 77/23, 362/20 ş.+niñ				
292/03 ş.+iğa 194/15				
ş.+lar 326/15 ş.+liriğa				

şahlit-(f.u.)

dallandır

mak, budaklandırmak

ş.-ip 51/11

şair(a.) şair

ş. 19/21, 19/23, 73/05,

86/14,

190/16, 245/14, 277/25, 283/06,

294/16, 313/04, 313/05, 313/15,

316/02, 322/13, 323/18, 324/01,

324/08, 324/14, 324/18, 324/25,

326/02, 327/02, 327/03, 346/16,

357/24, 363/17, 363/17, 391/20,

426/16 ş.+ğu

32/14 ş.+la

314/07

ş.+niñ 245/11, 247/07,

314/08,

322/15, 323/12, 327/18, 387/15

ş.+ni 140/03

ş.+diki 316/10

ş.+din 325/18

ş.+i 32/09, 294/10, 294/26, 408/12

ş.+lar 167/05

ş.+larmu 166/14, 325/02

ş.+larniñ 80/06, 313/09

ş.+larğa 261/03

ş.+lirimizdin 427/24

şairane(a.f.) şairane, şairce

ş. 9/21, 119/16, 119/16, 139/02,

306/01, 346/11

şairli...(a.u.)

şairlik

ş. 316/03 ş.+miş

284/20 ş.+ni 363/15

şakal deri, kabuk

ş. 148/08, 221/01 ş.+niñ

369/17 ş.+idek(şakil) 235/15

şa.....ide hemen, anında

ş. 160/22, 252/12, 369/09

şal(r.) şal, atkı

ş.+dek 12/06

şala tükürük, salya

ş. 410/16

şalañ seyrek, koyu olmayan

ş. 74/07, 357/02, 362/22, 373/04,

381/04

şala...lit-

vurmak,

çarpmak,

çalkalandırmak

ş.-ip 369/16

şala...şi- baharat koymak

ş.+siñizmu 66/19	ismi y.+de 414/15
şaldırlat- hışırdatmak	şañho(ç.) şaka
ş.-...anda 243/14	ş. 120/24, 140/02, 140/03
şale ağız suyu, salya	şapaet(a.) şefaet, koruyup gözetme
ş. 146/11	ş. 11/10
şalla... yaygaracı, gürültücü; çapkın, hovarda	ş.+ige(şepait) 302/14, 335/18
ş. 214/18	şapigraf iptidai bir baskı
şal mayisi pirinç filizi	makinesi, matbaa
ş.+liridek 291/09	ş.+ta 313/21
şam(a.)	şapila...sille, tokat
mum	ş. 4/12, 418/20, 418/20
ş. 335/03 ş.+ini 404/16	şapila...la- tokatlamak
şamal(a.) rüzgar, yel	ş.-psen 253/05
ş. 154/15, 156/12, 350/16,	ş.-ytti 252/09
351/06, 371/12, 381/04,	ş.-p tur- 252/06
400/17, 418/05 ş.+da 17/12,	şapila...laş tokatlama
227/02 ş.+ida(şamil) 78/10	ş. 252/13
şan(a.) şan	şar(r.) küre, yuvarlak ş.+dek 259/11
ş. 57/24, 64/03, 176/14,	ş.+niñ 209/05
266/19, 274/16, 274/17,	
274/22, 291/04, 297/23,	
350/18, 352/08, 372/14	
şanlı...(a.u.) şanlı	
ş. 292/11	
şan-şevkit(a.) şan şöhret	
ş.+i 64/03	

ş.+ğ̃a 242/18	diye çıkan taklidi ses
ş.+iniñ 117/23, 132/20	ş.+i 422/05, 424/09
ş.+ini 209/04	şart çatırtı, çıtırtı (taklidi ses)
ş.+iğ̃a 132/18	ş.+tida 396/21
şarab(a.) şarap	şatut papağan
ş.+tek 193/24	ş.+iğ̃a 119/17, 158/22, 159/14
ş.+i bilen 395/13	şav...un gürültü, yaygara
ş.+iniñmu 345/20	ş. 331/13
ş.+ini 165/10	şav...unlu... gürültülü, debdebeli
şarabli... şaraplı	ş. 208/02
ş. 111/17	şayatun gezegen, seyyare
şarait(a.) şart, koşul, ortam	ş.+larniñ 406/16
ş. 194/20	şayi(f.)ipek
ş.+ta 88/09, 124/04, 149/10,	ş.+dek 186/15
167/04, 181/08, 181/11	şayi-petta bir çeşit yemek
ş.+tin 65/16	ş. 381/15, 381/21, 382/02, 382/09
ş.+i 181/10, 231/11	şayit(f.) erkek ismi
ş.+ida 180/20 ş.+idimu	ş. 190/21, 191/04, 191/09, 191/19, 191/25, 192/04, 192/10
180/18	şebnem(f.) çiy
şarapit(a.) asillik, mertlik, şeref	ş. 351/02
ş.+i 288/22	ş.+ler 331/03, 366/20
ş.+i bilen 297/10, 319/06	şeceri(a.) şecere
şar...ira- yağmurun şar-şar	ş.+si 214/26
yağması	
ş.-p 156/11, 231/20, 401/11	

şher(f.)	şhir, kent	ş. bilen 157/07
ş. 312/08		ş.+diki 73/20
ş. bilen 331/11, 331/13	ş.+niñ	ş.+i+(şekli) 294/24, 412/01
156/21	ş.+i(şehir) 430/07	ş.+ige+(şeklige) 138/17,
şhvane(a.)	şhvet	342/10
ş. 277/20		ş.+ide+(şeklidle) 312/22
şhvanili...(a.u.)	şhvetli	ş.+liri 399/18
ş.+ini 218/19		şekillen-(a.u.)
şhs(a.)	şahıs	şekillenmek, biçimlenmek
ş. 34/13		ş.-di 126/14
ş.+ke 286/15	ş.+ler 221/22	ş.-idu 240/01
ş.+lirimizni 427/26		ş.-genidi 24/14
ş.+lirimiznimu 428/01		şekillik(a.u.)
şhsiy(a.)	şahsi, özel	şekilli, biçimli
ş. 99/12, 136/16, 190/20,		ş. 20/09, 126/02, 346/05
191/13, 214/12, 224/14		şeklen-şüphe etmek, şüphelenmek
şhsiyetçi(a.u.)	bireyci, bencil,	ş.-güdek 341/18
egoist		şeklin-(a.u.)
ş. 16/18, 193/14	şhsiyetçilik(a.u.)	şüphe etmek,
	bireycilik	şüphelenmek
ş. 113/07, 209/22		ş.-ip 382/08
ş.+i 169/06, 214/13, 293/22		şeksiz(a.u.)
ş.+iniñ 293/01		mutlak, tam, şüphesiz
şek(a.)	şüphe, vesvese	
ş. 187/26, 335/16		
şekil(a.)	şekil, biçim	
ş. 4/19		

ş.+ki 39/01	şepereñ(f.) yarasa
Şekspir Şekspir	ş. 408/04, 408/05
ş.+niñ 258/21	ş.+ge 205/01
şelvere- yaranın	şepisiz belgesiz, işaretsiz
kızarıp iltihaplanması	ş. 355/10, 366/20, 397/17
ş.-p 394/24	ş.+la 176/20, 397/21
şemşi? nur, ışık, nurlu	şepke şapka
ş.+din 44/25, 212/23, 267/12	ş. 50/18
şen(a.) şan, şeref ş.+im	ş.+ñiz(şepki) bilen 374/20
404/18 ş.+imizge	ş.+si(şepki) bilen 247/19
285/01	ş.+sini(şepki) 247/06, 354/03
şenbe(f.) cumartesi	şep...et(a.) şefkat, acımak
ş. 199/10, 199/17, 199/18, 253/20	ş. 335/15
şepe belge, işaret	ş.+i(şep...it) 397/17
ş. 188/20, 296/19	şep...etlik(a.u.) şefkatli, acıyan
ş.+si(şepi) 258/10	ş. 43/22, 87/24
ş.+simu(şepi) 114/25	şep...etsiz(a.u.) şefkatsiz, acımasız
ş.+sini(şepi) 105/14,	ş. 26/25, 54/06, 63/04, 79/05,
364/04,	97/22, 102/24, 108/18, 110/07,
372/14	132/22, 133/19, 147/18, 165/11,
	193/15, 226/04, 235/05, 236/14,
	240/21, 298/25, 352/11, 355/06,
şepe...(a.) güneş batarken	
ufukta oluşan kızılılık	
ş. 32/24, 78/06, 90/25	
ş.+niñ 92/11 ş.+...a	
7/16 ş.+i(şepi...)	
224/18	
ş.+iniñ(şepi...) 186/03	

388/12,	392/21, 394/05,	7/20, 10/25, 11/12, 11/17, 11/19,
398/10, 424/03, 425/06		13/17, 14/22, 15/17, 15/26, 16/08,
şep...etsizlik(a.u.)	şefkatsizlik,	16/17, 17/08, 17/13, 17/21, 17/23,
acımasızlık		19/16, 20/14, 20/22, 21/11, 21/15,
ş. 236/04		21/20, 23/07, 36/20, 37/07, 37/20,
şer(f.) şehir		40/04, 40/08, 41/05, 41/10, 42/16,
ş.+imizni 310/04		42/26, 43/12, 43/25, 44/11, 45/05,
şerep(a.) şeref		45/08, 45/11, 45/16, 45/22, 45/24,
ş. 65/23, 176/14, 200/01,		46/08, 46/19, 46/20, 46/25, 48/12,
274/16, 297/23 ş.+la		50/07, 52/02, 52/06, 52/20, 53/01,
274/17 ş.+niñ 274/22		53/08, 53/19, 53/22, 54/03, 55/02,
ş.+ke 291/04		55/06, 55/13, 55/17, 56/02, 56/11,
ş.+imizni(şerip) 350/18		56/12, 56/16, 56/19, 57/24, 59/08,
şereplik(a.u.) şerefli		60/06, 60/12, 60/14, 61/02, 63/11,
		65/20, 65/24, 65/25, 67/10, 67/12,
ş. 65/03, 245/18, 288/15,	68/04, 72/07, 76/16, 82/19, 83/07,	
363/12	83/15, 83/21, 85/07, 85/09, 85/13,	
şeretle-(a.u.) işaretlemek	86/17, 87/16, 88/17, 88/22, 88/23,	
ş.-p 122/18	89/02, 89/08, 89/19, 89/26, 90/09,	
şeretliş-(a.u.) işaretleşmek, birbirine	90/20, 91/22, 92/09, 92/13, 93/01,	
işaret vermek	93/17, 93/20, 93/26, 94/01, 94/26,	
ş.-ip 112/17	95/05, 95/16, 102/17, 106/23,	
şerhle-(a.u.) izah etmek	108/07, 110/25, 111/25, 112/13,	
ş.-di(şerhli-) 211/23	112/14, 112/21, 112/22, 113/04,	
ş.-p 130/06, 222/18	114/03, 114/07, 114/20, 122/20,	
şerhleş(a.u.) izah etme	124/21, 131/18, 132/22, 136/22,	
ş.+niñ 213/16	143/02, 149/08, 150/04, 157/04,	
ş.+ke 316/07	158/10, 164/05, 165/06, 166/03,	
ş.+te 210/15	166/08, 166/18, 167/20, 168/02,	
şetleñge	168/05, 169/12, 169/21, 169/24,	
şerhinde(f.) bir tür kumaş	194/10, 195/08, 197/06, 197/17,	
ayıplamak, yüzünü kızartmak	198/07, 199/07, 199/13, 206/05,	
Şevket erkek ismi	246/05, 256/18, 256/21, 256/25,	
şermendilik(f.u.) utandırıcı, yüz	261/16, 308/25, 309/01, 309/03,	
ş. 2/05, 2/05, 2/17, 2/23, 3/03,	309/09, 309/13, 309/19, 309/25,	
kızartıcı	310/05, 314/04, 314/26, 318/26,	
ş. bilen 53/07	319/13, 319/19, 338/20, 359/17,	
3/09, 3/18, 3/21, 4/07, 6/08,	359/22, 360/05, 360/13, 362/13,	
şer...(a.u.)		
s. 151/14, 172/24, 414/05		
s + e 242/13		

420/16,

ş. bilen 4/17, 13/24, 15/22, 21/18,

36/15, 36/23, 44/22, 57/10, 102/11,

105/10, 116/06, 126/10, 150/07, 165/26, 216/07, 395/16, 425/03 ş.+...u 246/06 ş.+mu 10/16, 15/13, 20/10, 66/14, 86/13, 87/24, 94/17, 105/21, 306/02, 365/04,	94/25, 99/12, 107/03, 107/09, 110/13, 113/01, 113/23, 149/14, 151/06, 152/19, 154/05, 156/01, 160/10, 190/08, 196/03, 257/08, 261/21, 315/17, 330/13, 361/22, 364/06, 366/13, 386/10, 394/19, 157/17, 157/22, 164/14,
424/24	194/13, 198/09, 198/21,
ş.+niñ 2/09, 2/20, 8/23, 9/08,	200/17, 329/13, 329/23,
13/14, 15/04, 17/09, 18/02,	372/26, 395/19
18/24, 19/10, 19/15, 20/08,	ş.+niñmu 2/12, 20/06, 20/18,
21/06, 41/21, 47/06, 47/14, ş.+ni 14/19, 38/01, 45/05, 49/01, 49/03, 49/13, 49/18, 50/03, 50/08, 50/11, 72/11, 76/10, 78/17, 78/19, 89/18, 52/13, 53/14, 54/11, 55/04,	109/22
55/09, 60/20, 63/17, 64/25,	
65/13, 69/02, 76/13, 77/07,	
77/12, 78/15, 79/06, 80/09,	
82/10, 83/01, 83/11, 83/12,	
84/01, 85/19, 86/03, 87/11,	
88/12, 88/15, 90/06, 91/04,	
91/09, 93/15, 94/07, 97/02,	
98/23, 105/02, 106/17,	
108/21, 109/24, 111/11,	
112/25, 115/11, 115/17,	
117/12, 118/03, 119/22,	
120/20, 124/15, 125/06,	
125/19, 125/21, 131/04,	
131/16, 149/10, 150/01,	
151/19, 152/02, 157/06,	

424/22, 425/01

ş.+kimu 114/14

ş.+tin 6/06, 9/03, 10/21, 35/04,

36/12, 39/09, 55/11, 57/16, 77/24,

78/16, 98/25, 99/08, 99/11, 243/10,

361/03

şev...un gürültü

ş. 109/09

şeyh(a.) şeyh

ş. 203/05, 367/14, 367/18, 369/05

şeyi var olan nesneler, şey

93/15, 95/03, 102/23, 108/04,
114/19, 119/07, 126/17,
393/19, 394/10, 394/17, 54/09, 194/07,
208/04, 265/12, 338/20,
ş.+nimu 36/13

ş.+ke 2/17, 11/10, 16/24,
17/18, 41/12, 41/17, 45/15,
51/22, 52/10, 55/24, 58/11,
60/17, 65/17, 66/10, 66/23,
72/03, 82/17, 84/10, 87/21,

ş. 221/13

ş.+lerniñ 243/17

şeytan(a.) şeytan

ş. 58/05, 192/24, 192/25, 193/07,

193/08, 341/02, 341/05, 405/02

ş.+niñ 118/25 ş.+ğa

30/18 ş.+din 192/23

ş.+iğa(şeytin) 381/17

ş.+iñğa(şeytin) 344/19

şéir(a.) şiir

ş. 19/23, 31/12, 32/01, 32/06,
32/15, 32/18, 117/06, 117/07,
121/16, 138/16, 139/25, 145/24,
170/11, 175/09, 202/01, 202/05,
202/14, 202/21, 203/11, 238/08,
278/02, 278/19, 295/12, 312/17,
363/05, 385/19,
312/20, 313/24, 314/07, 314/20,
315/12, 315/14, 316/02, 316/11,
ş. bilen 18/18
324/12, 324/17, 324/24, 324/24,
325/01, 326/23, 341/15, 346/15,
ş. 79/1, 313/17,
346/22, 347/08, 357/16, 357/23,

ş.+mu 141/14

ş.+niñ 203/22, 313/07, 313/12,

313/18, 313/21

ş.+ni 19/25, 148/05, 179/08,

179/14, 278/13, 311/07, 312/03,

313/16, 326/01, 379/19

ş.+nimu 141/17

ş.+ğa 261/13, 313/10, 313/22	şéiriyet(a.)	şiiysel, şiiire ait
ş.+da 261/06	ş.	77/25, 167/01, 261/06,
ş.+diki 260/19	315/25,	316/06, 327/09,
ş.+din 311/15, 330/10	408/18	
ş.+im 311/21	şéker(f.)	şeker
ş.+iñ 260/15, 261/02, 262/19	ş.	137/11, 199/02, 293/06
ş.+iñni 232/07, 260/16,	Şékspir	Şekspir(yazar) ş.
261/14, 261/17	204/19, 263/08	ş.+niñ 405/23
ş.+liriñ 262/19	şérik(a.)	ortak, şirk
ş.+i 116/24, 147/12, 181/23,	ş.	368/01
203/05, 313/03, 313/13,	şérin(f.)	şirin, lezzetli, tatlı
313/15, 346/16, ş.+i	ş.	19/25, 20/10, 81/04,
bilen 428/09	115/02,	132/07, 133/24,
ş.+iniñ 295/11	137/11,	165/06, 165/10,
ş.+ini 192/22, 203/02, 203/16,	199/02,	204/05, 217/03,
329/18, 357/16, 387/15 ş.+ida	224/21,	225/26, 235/26,
295/12, 358/04 ş.+lar 143/06, 316/10	249/24,	253/10, 258/09,
ş.+lar bilen 142/09, 294/20	259/21,	296/22, 302/25,
ş.+larni 314/07, 314/09,	334/09,	351/10, 371/23,
314/12, 326/04 ş.+larnimu		
142/06 ş.+liri 35/09, 324/13		
ş.+liri bilen 138/13 ş.+lirini		
32/07, 247/07		
şéiriy(a.)	şiiiri, şiiirsel	
ş.	80/06, 138/16, 209/14,	
233/05,	233/12, 269/25,	
312/18, 325/03		

383/13, 385/02, 401/01, 405/10, 429/07	ş.-p 160/07, 222/08, 248/20, 279/14, 294/01
şiddet(a.) şiddet	ş.-p tur- 205/17, 205/23
ş. bilen 93/14, 147/16, 234/19	şim pantolon ş. 237/02
şiddetlik(a.u.) şiddetli	ş.+i 394/25
ş. 99/13, 107/02, 131/08, 133/17, 147/06, 225/21, 343/16, 351/08, 352/12, 396/09, 400/21, 420/15	ş.+iniñ 275/13, 346/17 ş.+ini 229/07
şikayet(a.) şikayet	şimal(a.) kuzey ş. 255/01, 368/19
ş. 158/10, 240/01, 356/06	ş.+idin 398/19
ş. ...il- 284/18	şimay sıva
ş.+i(şikayit) 312/02	ş.+la 232/16
ş.+ini(şikayit) 325/20	şimayla- sıvamak
ş.+ler 376/15	ş.-p 69/21, 358/20
ş.+lerni 264/03	Şıncañ Şincan şehri
şildirila- çınlamak, tınlamak,	ş. 166/19, 260/14, 297/17, 357/15, 430/06, 430/08, 430/09, 430/10
şangırdamak, şingırdamak	şıñtayt- dik hale getirmek, dikmek
ş.-p 17/07, 232/18	ş.-ip 211/03
şildirliş şangır, şingır diye ses çıkartıp ip	
ş.+idinmu 255/21	ş. 78/08, 78/08, 105/13, 105/13
şilim undan yapılmış yapıştırıcı	
ş. 24/17	
Şilli İngiliz yazar	
ş. 269/13	
şilti- sallamak	
ş.-di 275/16, 368/26	

ş.+i 137/12, 335/21	ş.-ğandek 262/26
şipali...(a.u.)	şifalı, şifalık, şifa
veren	şivirila- fısıldamak
ş. 424/11	ş.-p 124/16, 171/15
şipañlit-	şivirlaş fısıldama ş.
sallamak	bilen 133/21 ş.+ka 17/12
ş.-ip 302/20	şivirli- fısıldamak
şipirlit-fısıldatmak, fışıldatmak	ş.-di 18/02, 68/16, 133/12,
ş.-ip 60/06	187/26, 257/20, 280/01,
şir(f.) arslan	396/18
ş.+niñ 59/12	şoar(a.) siyasi bir talebi
şire masa	bildiren davetname, bildiri ş.+ğa 291/21
ş. 42/26, 64/19, 199/20,	ş.+lar 219/26, 286/03
332/15, 375/05, 389/05,	ş.+larni 147/06
şyucéñcuyi(ç.)komuñın hareketinin bir tür	
ş.+ni 199/20	
fikir akımı	ş.+de 8/13
şirni balözü, nektar	
ş. 119/13	ş.+si 294/02, 288/26,
289/11, 289/13, 289/15	
ş.+niñ 150/12, 244/15,	
290/03, 301/10	
ş.+siniñ 209/23, 214/05	
şyucéñcuyili...(ç.u.)	bu fikir
akımını savunan kişi	
ş. 293/04	
şyucéñcuyiliş-(ç.u.)	bu fikir
akımına mensub olmak	
ş.-ip 292/26	
şivir- fısıldamak	
ş.-ğan 429/09	

şoarvazli...(a.u.)	siyasi davet	289/15, 292/05, 300/02, 314/06
hareketi, siyasi bildiri		şori- emmek, içine çekmek
ş. 261/10		ş.-di-de 183/10
şo(ş(f.) yaramaz, afacan, haylaz		ş.-ğaç 183/14 ş.-ğan
ş. 121/11, 164/18, 204/01, 219/17,		235/17 ş.-ğina 183/11
şo(şlu...(f.u.) yaramazlık, çapkınlık		şorliş- tuzlanmak, 226/01, 240/13, 275/05, 276/22, 280/19, 281/17, 284/03, 316/13, 321/18, 343/07, 385/16, 394/02, 424/13
ş. bilen 13/06, 225/11		ş.-ip 5/08, 359/21, 394/24
ş.+ini 36/03		şorlu... tuzlu, tuzlak arazi
şo(şşu- çekilmek, gerilemek		ş. 122/15 şöhret(a.)
ş.-p 104/07, 257/15, 424/08		şöhret, ün
şok bir tür hastalık		ş. 333/16
ş. 188/09		ş.+mu 352/08
şola kıziltı, ışıık		ş.+niñ 372/14
ş. 396/15		ş.+ke 106/02, 173/02
ş.+si(şoli) 17/10, 415/18		şöhretlik(a.u.) şöhretli
ş.+sidek(şoli) 13/17		ş. 145/12
ş.+lardek(şoli) 395/17		
Şolo(şop bir yazar adı		
ş.+niñ 217/26		
şopur(r.) şoför		
ş. 39/11, 169/02		
ş.+din 398/22		
şor dert, bela, felaket, afet, kaza		
ş. 80/24		
ş.+i 253/01		
şora- emmek, içine çekmek		
ş.-p 10/10, 97/10, 198/06, 287/19,		

ş.+iñiz(şöhrit) 118/22			124/07, 124/14, 124/20, 125/07,
ş.+i(şöhrit) bilen 266/19			127/15, 132/23, 133/21, 135/20,
şölgey tükürük, salya			136/07, 137/10, 137/13, 138/12,
ş. 233/23			138/15, 139/09, 140/22, 145/02,
ş.+ler 212/12			145/05, 145/14, 146/14, 146/17,
ş.+lirini 305/07			146/26, 147/09, 147/11, 147/18,
şöpek kabuk			149/07, 150/15, 155/03, 156/09,
ş. 288/06			156/16, 157/09, 157/11, 157/13,
şöpük kabuk			158/12, 159/07, 160/19, 161/10,
ş.+liri 179/23			164/05, 164/08, 165/05, 167/14,
ş.+lirini 178/10			167/14, 171/07, 171/10, 172/04,
şöyüen(ç.)	enstitü		172/06, 174/03, 174/11, 176/15,
ş.+ge 187/16			179/24, 180/12, 181/07, 182/14,
ş.+diki 187/03			182/15, 183/19, 184/07, 185/13,
ş.+ige 297/10			185/13, 186/05, 186/15, 187/08,
şu şu			187/08, 187/23, 187/26, 188/16,
ş. 1/10, 1/15, 2/19, 4/05, 5/20,			188/16, 189/12, 191/11, 191/12,
6/05, 6/26, 7/20, 7/22, 10/15,			191/14, 192/02, 192/11, 197/03,
13/24,	13/25, 15/16, 19/16,		204/07, 204/13, 204/17, 205/25,
19/18,	20/04, 20/06, 22/17,		207/09, 208/05, 209/06, 210/16,
23/04,	23/08, 23/17, 23/20,		212/02, 212/07, 213/08, 216/14,
23/25,	24/07, 26/03, 26/21,		216/16, 216/18, 217/11, 217/12,
27/01,	28/16, 28/24, 28/25,		218/04, 218/07, 219/03, 219/05,
29/11,	29/14, 30/19, 32/11,		221/10, 221/17, 222/03, 222/07,
32/12,	32/19, 33/21, 34/05,		222/24, 226/11, 226/22, 231/01,
34/06,	34/17, 34/17, 35/23,		232/04, 232/13, 232/16, 234/14,
41/12,	44/24, 45/10, 46/22,		234/23, 235/26, 235/26, 240/24,
47/25,	50/07, 50/07, 51/20,		242/11, 242/20, 244/02, 244/19,
51/21,	53/13, 54/11, 55/14,		247/03, 249/04, 251/17, 251/20,
55/23,	58/08, 59/10, 59/16,		256/17, 256/19, 256/25, 257/14,
60/02,	62/10, 65/10, 66/06,		257/25, 258/07, 259/02, 259/22,
66/10,	66/12, 66/15, 68/06,		260/05, 260/17, 262/07, 262/08,
68/07,	69/16, 70/11, 71/16,		263/03, 266/04, 266/21, 268/05,
72/12,	72/25, 74/24, 77/23,		268/14, 270/02, 270/20, 273/13,
78/12,	78/18, 79/10, 80/19,		274/15, 276/01, 279/17, 282/24,
80/26,	81/02, 82/01, 82/13,		283/25, 285/03, 285/06, 287/21,
84/26,	87/03, 87/08, 87/20,		288/01, 288/08, 289/02, 289/07,
89/09,	89/11, 90/12, 91/07,		290/06, 295/04, 295/22, 296/04,
92/04,	92/20, 93/10, 93/23,		296/17, 297/07, 297/26, 302/10,
94/07, 95/13, 100/02, 100/05,			302/15, 303/24, 305/22, 307/02,
100/26,	102/20, 103/07,		308/11, 308/14, 309/05, 309/06,
107/07,	107/07, 107/14,		312/17, 314/04, 314/07, 316/16,
108/03,	108/06, 108/11,		317/15, 317/20, 318/19, 320/08,
109/01,	110/15, 110/22,		320/14, 320/15, 320/18, 324/10,
110/24,	112/18, 112/18,		324/23, 325/05, 325/12, 328/22,
112/25,	112/25, 113/15,		328/26, 329/14, 333/09, 334/04,
114/04,	114/23, 115/11,		335/03, 337/14, 339/22, 339/26,
116/01,	116/11, 120/18,		344/04, 344/15, 344/25, 348/05,
121/09,	121/14, 122/14,		350/07, 351/03, 352/14, 353/26,

354/22,	356/06,	360/08,	227/25,	252/03,	272/12,	273/20,
361/19,	363/09,	365/24,	362/18,	398/11		
366/13,	367/11,	367/17,	ş.+ni-de	309/06		
368/21,	369/10,	369/20,	ş.+nimu	150/11,	182/02	
370/22,	372/08,	372/25,	ş.+niñğa	11/26,	51/16,	65/05,
373/07,	376/15,	376/20,	184/26,	194/01,	207/04,	311/19,
377/12,	378/04,	380/15,	314/03,	369/12,	369/18,	391/16
381/06,	381/10,	382/07,	ş.+niñda	325/04		
382/08,	382/24,	383/07,	ş.+niñdin	20/04,	67/10,	138/03,
383/12,	384/05,	384/11,	154/26,	189/14,	253/06,	332/11,
384/20,	388/21,	390/15,	402/04,	404/01		
391/04,	391/13,	391/15,	ş.+ndadur	428/13		
392/19,	395/08,	395/14,	ş.+nçe(o kadar, şu kadar)	29/22,		
395/19,	396/02,	396/06,	30/04,	44/17,	68/02,	68/09,
397/02,	397/12,	398/07,	80/13,	99/01,	99/03,	99/03,
398/21,	400/16,	400/19,	104/18,			
401/08,	401/22,	402/03,	132/17,	148/03,	155/10,	187/11,
402/18,	402/21,	405/26,	206/12,	209/05,	236/02,	236/02,
407/10,	408/13,	410/04,	246/02,	258/23,	259/22,	259/25,
410/20,	411/10,	411/17,	268/07,	268/11,	294/14,	317/14,
412/13,	414/06,	419/10,	335/04,	343/18,	362/23,	371/09,
420/15,	420/25,	421/03,	393/10,	406/20		
421/05,	421/06,	421/18,	ş.+nçilik	23/15,	92/08,	92/09,
423/19,	426/07,	427/20,	92/09,	107/01,	129/03,	129/15,
427/22			186/20,	219/22,	237/19,	262/20,
ş.+de 317/11			378/17,	404/19		
ş.+ki 269/08,	325/05		ş.+ña(onun	içindir ki,	ondan	
			dolayıdır ki)	8/04,	8/11,	8/13,
				9/23,		
ş.+la 302/23			10/15,	12/20,	23/04,	30/22,
			48/16,			
ş.+mu 393/24			48/25,	51/08,	116/03,	121/08,
ş.+niñ 19/08,	25/16,	41/17,				
			153/24,	200/19,	206/11,	207/09,
43/16,	72/07,	104/11,	125/22,			
			241/04,	248/11,	249/16,	308/18,
126/20,						
	147/04,	137/19,	145/13,	318/21,	344/07,	355/22,
	155/07,	156/02,		ş.+lar bilen	38/14,	274/08
154/12,	169/07,	184/12,	189/12,	ş.+larniñ	413/01	
	198/06,	193/15,		ş.+larniñ	413/01	
	190/24,	206/01,	264/17,	ş.+larni	58/16	
265/19,	264/23,	285/19,	337/12,	şuci(ç.)	379/17	parti sekreteri
	368/02,	369/05,	398/11	ş. 118/21,	147/20,	147/21,
303/03,	ş.+niñdek	99/05,		246/20,	247/17,	247/23,
	ş.+ni	29/17,	37/24,	54/23,	248/18,	250/07,
338/04,	57/25,	123/09,	159/13,	250/19,	250/25,	251/05,
	161/21,	174/04,	184/07,	251/11,	252/17,	252/20,
359/18,	395/22,	425/19		286/12,	288/19,	289/09,
				418/11,	422/19,	427/20
ş.+niñ bilen	53/06,	107/22,		ş.+lar	95/15,	156/07

338/19
şumlu...(a.u.) dert, bela, uğursuzluk,
afet, felaket
ş. 399/24, 400/22
ş.+ni 360/04, 364/08
ş.+larni 193/08, 466/08 s.+lirini

412/11

şunda... şöyle

ş. 3/09, 3/09, 10/06, 12/05,
13/18, 18/14, 20/21, 21/26,
30/01, 30/08, 30/17, 30/17,
30/18, 31/09, 32/03, 38/23,
40/09, 42/04, 47/08, 48/11,
51/11, 51/17, 52/23, 55/06,
55/07, 56/11, 59/02, 64/10,
68/20, 69/23, 72/15, 73/04,
76/03, 76/13, 76/25, 79/05,
83/22, 84/02, 86/12, 87/04,
101/18, 103/25, 104/02,
108/20, 110/14, 115/11,
117/21, 119/22, 120/11,
123/10, 129/03, 131/15,
135/08, 135/20, 139/20,
142/01, 142/18, 142/21,
143/04, 144/26, 145/16,
145/19, 149/11, 151/25,
157/03, 158/26, 160/22,
166/16, 167/04, 170/06,
170/15, 172/14, 172/14,

291/07, 292/01, 292/01, 293/07,
294/12, 296/15, 297/03, 299/07,
300/01, 301/09, 301/10, 302/21,
303/02, 309/14, 310/09, 315/07,
315/08, 315/10, 317/17, 320/17,
321/08, 325/10, 326/10, 328/12,

338/05, 339/22, 342/23, 345/03,

348/16, 364/21, 374/20, 379/02,

379/06, 381/22, 382/05, 385/15,

386/08, 387/10, 388/06, 390/08,

391/14, 391/14, 393/26, 396/21,

398/20, 400/04, 400/05, 402/01,

402/02, 402/07, 403/05, 406/19,

408/11, 409/12, 409/20, 410/15,

411/12, 418/24, 421/21, 422/09,

423/10, 423/25, 426/26, 427/02,

427/06, 428/03

ş. ...il- 19/12, 27/08, 28/10, 44/14,

62/05, 66/03, 73/11, 132/10,

163/11, 176/18, 235/18, 264/06,

264/24, 426/24

ş.+la(şu halde, sadece, şöyle, şunun

gibi, aynı) 128/08, 140/21, 217/19,

220/26, 240/05, 245/13, 310/15,

352/19, 378/22

ş.+mu 3/06, 45/14, 54/05, 63/16,

83/21, 117/17, 211/15, 272/10,

371/22

ş.+ra... 15/03

ş.+ken 124/09

ş.+ti 117/21

ş.+timu 95/16, 263/12

şuñġu- dalmak

ş.-p 87/14, 224/19, 257/12,

288/12, 384/17

şurride taklidi ses

ş. 54/11, 345/14

şuruldiş taklidi ses, şırıltı

ş.+ini 296/16

şuvulda- ürpermek

ş.-p 124/20, 198/12, 398/08

ş.-ytti 217/16

şübhi(a.) şüphe

ş.+si 188/01

şük sakın, sessiz

ş. bol- 86/17

şükle- sessizleşmek

ş.-p 98/15, 213/12, 349/25,

403/07

şükür(a.) şükür

ş. 62/22, 145/15, 191/21,

231/20, 361/24

ş.+ge 26/26

ş.+i (şükr)271/09, 358/10

şümek musluk

ş. 361/12 şümşere-

yığılmak

ş.-p 29/05

şümşiy- sırtını hafifçe

kamburlaştırmak

ş.-ip 402/15

şürkendür- titretmek, ürpertmek,

irkiltmek

ş.-elmidi 351/06

şürkin-üşünmek, ürpermek

ş.-ip 380/01, 400/18

Şyañgenliñ bir sinema filminin adı

ş. 215/02

T		tağa dayı
Taala(a.)	Teala	t.+niñ 368/10, 369/07 t.+ni 368/02
t. 427/13		t.+ğa 368/06
taam(a.)	yemek	t.+m 367/17, 368/11, 368/15,
t. 112/08, 317/10, 379/21		368/21, 368/25, 370/04 tağar
tac(a.)	taç	çuval
t. 218/21, 220/12		t. 40/17, 51/22, 66/18,
t.+i 228/15, 296/21, 337/02,		148/01, 229/04, 288/02,
337/05		424/05 tağil
t.+isidek 202/10		benekli
tac u	taht(a.) tac ve taht,	t. 382/25, 384/08 tağli...
	hükümrancılık	dağlı, dağlık
t. 358/20		t. 166/20, 166/20 tağutaş
Tagor	Hindistanlı bir yazar t.+niñ	dağ ve taş
269/24		t.+larda 59/11
tağ	dağ	tatla(f.) tahta
t. 51/07, 90/23, 90/24, 90/24,		t. 157/15 t.+siğa(tahtı) 22/02
91/07, 94/22, 104/07, 108/01,		takammullış-(a.u.) gelişmek,
109/06, 115/16, 118/23,		ilerlemek, mükemmelleşmek
144/21, 192/19, 257/15,		
343/16, 399/20, 424/08		
t.+dek 190/09, 190/10,		
249/21, 262/15, 400/01 t.+ni		
107/26		
t.+...a 87/25, 178/03 t.+din		
147/16, 176/19 t.+larmu 127/22		
t.+liridek 395/26		

t.-idu 321/03	ta...a...li...	kapı ve pencereleri kapamak
takçi(f.) niş, duvar		için takılan sürgü, sürgülü
gözü t.+siğa 122/23		t. 187/20, 187/21
taki halen, şimdi, şimdilik. -dıkça,ta...aş-	takılıp	kalmak, karşılaşmak,
-		çatışmak, çarpışmak, değinmek
ıncaya kadar		t.-...an 132/21
t. 15/26, 112/06		t.-...anda 113/08
taktiki(r.) taktik, usul,	ta...et(a.)	takat
yöntem t.+sini 131/08		t. 123/04, 339/21, 404/15 t. ...il-
ta... tam		374/17
t.		t.+mu 327/05 t.+i(ta...it) 416/25
416/26 ta...		t.+imizniñmu(ta...it) 56/15
dağ	ta...i	takke
t.+...a		t.+si 67/14
85/03 ta...a	ta...i-	itmek; yaklaştırmak; dayak
nal		koymak, altından tutmak; takmak,
t. 98/13, 148/08,		iliştirmek
383/19 ta...a-		t.-ğan 247/17
koymak		t.-ğanda 422/13
t.-p 295/11		ta...ildi-takırdamak
ta...abil(a.) karşılık olma; karşı		t.-di 383/05
karşıya gelme		t.-ğan6/15, 230/02
t. 123/02, 235/19, 244/05	ta...ildit-	takırdatmak
ta...al- çatıştırmak, karşı karşıya getirmek,		
yakınlaştırmak		
t.-di 53/06		
t.-ğanli...i 95/14		

t.-ip 5/25, 318/23	tala-	dişlemek, ısırarak (köpek)
ta...ili... nallı	t.-p 360/19	
t. 67/20, 67/23	t.-ydikendu...	385/05
ta...ir düz, dümdüz, çıplak	talant(r.)	kabiliyet, istida,
t. 131/21, 190/10, 198/15,	yetenek	
382/18	t.	51/13, 151/12, 151/22,
ta...la- seyrekleştirmek, seyreltme t.-p 26/14	314/12,	314/19, 314/23,
tal tane	315/08, 315/10 t.+i	316/03
t. 10/20, 13/12, 20/17, 20/17,	talantli...(r.u.) yetenekli t.	151/26,
51/04, 80/16, 88/03, 95/08,	314/07	
97/09, 102/25, 180/04,	talaş münakaşa,	tartışma;
288/04, 337/23, 340/08,	yağmalama	
387/20, 389/09, 415/25 t. bilen	t.	98/09, 156/05, 219/10,
288/17	220/22, 224/05 t.+ta	135/12
t.+ğa 66/04 tal	t.+tin	273/12
dal	talaş-tartış	panik, ürkü, telaş,
t. 94/09, 183/07, 347/02,	koyu tartışma, münakaşa	
352/12, 362/03, 394/15,	t.	54/17, 107/13, 107/23,
407/04	155/23, 156/05, 210/13	
tal-tal ayrı ayrı, tane tane t.7/09,		
20/17, 357/02		
tal- yorulmak		
t.-may 88/05 tala		
evin dışı, sokak		
t.+ğa 77/17, 103/23, 371/13 t.+liri		
224/19		
t.+liridin 420/18		

t.+niñ 156/05, 220/22	taliş- münakaşa etmek, tartışmak t.-atti
t.+...a 219/10,	8/14
talaş- dalaşmak, münakaşa	t.-ip 22/20, 24/08, 37/16, 234/22,
eتمك, tartışmak	251/16, 383/17, 397/19 t.-
t.-sa...mu 37/20	ivat...an 24/06
talavet- soymak,	taliş tartışma, münakaşa, ihtilaf,
yağmalamak t.-iptu 360/07	geçimsizlik, anlaşmazlık
talay çok, epey	t.+niñ 181/26
t. 167/05, 180/17, 182/21, 298/22,	talla- seçmek
315/04, 325/09, 325/09, 425/24,	t.-ptiken 319/16
429/11, 429/11	talli- seçmek
tale çalgı aletlerinin eşit bölünen her bir	t.-di 398/11
parçası	t.-di-de 13/13
t. 141/19, 141/19,	talliş seçme
141/19 tali- yağmalamak,	t.+ığa 128/10
soymak	tal...an darmadağın
t.-ğan 108/04	t. 107/26
t.-valğınım 379/08	tam duvar, dam
t.-miğanli...idin 227/24	t. 24/18, 109/07, 126/04, 131/18,
t.-yalmay	131/21, 227/19, 229/23, 287/10,
321/08 talip(a.)	300/05, 314/16, 356/03, 379/08,
öğren	386/02 t.+dek 94/21
ci	t.+niñ 95/05
t.	t.+ğa 24/17, 88/18, 287/08 t.+diki
220/02 tali...	42/21, 73/18, 146/15
ait	
t.+tek 352/08	

t.+din 12/01, 177/21 t.+lar	287/12, 299/20 t.+mni(tami...i)178/11
423/18	t.+sini(tamaki) 65/23, 84/05,
t.+lar 399/07 t.+larğa	93/24, 183/09, 243/23,
59/14	289/14 t.+sinimu(tamaki) 66/15
t.+liri 227/25, 228/19 t.+liri bilen	t.+siğa(tamaki) 300/16
50/04, 92/25 t.+liriniñ 228/26	t.+lirini(tamaki) 289/24
tam- damlamak	tamakisiz sigarasız, tütünsüz t.
t.-ğudek 191/03	287/15
tamaka	tütün, sigara
t.	tamam(a.)
66/04, 66/11, 97/09,	tamam, bitti t.
116/18,	176/20
183/05, 183/06,	tamamen(a.)
198/03,	tamamen, büsbütün,
226/19, 270/18,	hepsi
287/04,	t.
287/06, 287/11,	73/03, 128/02, 316/04,
287/21,	336/15 tama...
287/23, 288/02,	
288/04,	yemek
288/17, 289/23,	
300/13, 421/17	t. 8/10, 8/11, 8/13, 22/06,
t. çek-(sigara içmek) 29/10,	22/11, 23/25, 24/02, 111/14,
288/05	111/21, 162/04, 184/23,
t. bilen 109/07 t.+mu(tamaki) 226/18	
t.+ğa(tamaki) 66/12 t.+ni(tamaki) 6/02,	
66/01,	
88/12, 95/08, 183/12, 183/14,	
198/05,	287/16, 287/18,
287/24, 314/06	
t.+ni(tami...i) 13/21, 112/13,	
241/22, 321/07	
t.+din(tamaki)	287/07,

187/02, 189/11, 225/01, 243/05,	t.+nimu(temaşi) 240/02
251/17, 260/04, 354/01, 358/08,	t.+sini(temaşi) 60/04, 84/04, 101/04
407/11	tamaşibin(f.) seyirci
t. bilen 227/26	t.+larniñ 46/13
t.+niñ 234/01, 381/19, 381/20	tamça damla
t.+ni 109/17, 251/18	t. 163/03
t.+...a 82/02, 100/02,	tamçe damla
138/09,	t. 39/16, 156/20, 162/12, 299/13
184/09, 233/16	t.+si(tamçi) 345/07
t.+tin 4/09, 112/06, 116/14, 199/12,	t.+liri(tamçi) 151/02
254/03, 322/16	tamçi- damlamak, çiselemek
t.+...içe 28/11	t.-p tur- 163/14
t.+iniñ 247/01	tamçila- damlamak
t.+iğiçe 200/02	t.-p 128/15
t.+lar 233/18, 233/21	tamğa damga
t.+larni 50/26	t. 5/18, 60/03, 340/17
tama...hana(u.f.)	tamğili... damgalı
yemekh	t. 46/16, 47/25
ane	tam-tosak engel
t. 24/01, 161/15	t. 307/23
t.+niñ(tama...hani) 179/07, 179/22	tan- inkar etmek, yadsımak, reddetmek
t.+ğa(tama...hani) 179/17	t.-almaysen 375/04
t.+din(tama...hani) 382/09	tanavin ölçü
t.+larda(tama...hani) 305/26	
tamaşa(f.) gezme, eğlence,	
seyretme t. 172/08, 201/24, 234/18	
t. kör- 84/08 t. ...il- 128/23	

t.+i 296/07			288/09, 296/04, 302/15, 303/24,
tango(r.)	tango dans		317/15, 334/04, 344/04, 350/07,
t. 280/22			366/13, 381/06, 381/10, 383/07,
t.+niñ 276/21			383/12, 384/20, 395/19, 396/06,
tansa(r.)	dans, oyun		397/02, 398/07, 400/19
t.	73/10, 239/10, 239/11,		şu t.+tiki 7/22
	239/22, 241/10, 241/18,		t.+tin çi...-(haddini aşmak, kural
	247/25, 248/09, 275/06,	tap-	tanımamak) 223/18
	277/16, 280/20, 281/08,		bulmak
	281/10, 282/19, 284/03,		t.-ar 370/13
	285/11, 3 41/15		t.-tiñ 313/14
t.+ni(tansi)	239/09, 239/15,		t.-tiñiz 250/17
	240/14, 241/06		t.-ti 85/20, 90/11, 183/08, 197/11,
t.+ğa 246/17, 247/22, 248/04,			282/07, 297/02, 323/12, 340/21,
248/10,	248/21, 249/11,		398/10, 402/06, 404/02
249/26,	251/05, 275/08,		t.-imen 130/22
280/14			t.-idu 339/24
t.+dinmu(tansi)	253/22		t.-imiz 305/14, 305/15, 305/16
t.+larğa(tansi)	253/17		t.-idiğan 235/23, 393/03
t.+larni(tansi)	109/13		t.-! 205/02, 307/05, 417/06
tansiḡani(r.f.)	dans edilen meydan, yer		t.-ayli 309/11
t.+lar 328/16			t.-sa 89/12, 199/21, 289/20, 364/23,
			405/19
			t.-may 155/19
			t.-...an 69/24, 148/14, 195/08,
			295/10, 359/07, 361/17, 388/20,
			410/18
			t.-...andek 165/08, 234/16, 270/14,
			308/18, 397/14
			t.-amsiler 309/09
			t.-maidi 366/05, 164/21, 204/04
			t.-atti 363/02
			t.-idiken 216/15
			t.-misa 341/02

t.+da 78/06, 280/12
t.+dek 197/13, 424/14
t.+ni 79/07, 92/20
tañ hayret, şaşıntı
t. 186/03, 224/18
hañ-tañ bol-(hayret etmek,
hayrete düşmek) 180/26

159

hañ-tañ ...aldur- 311/01

hañ-tañ ...il-(hayrete

düşürmek) 278/14

tañ atmas sabah olmaz

a. 123/22

tañliy damak

t.+iğa 334/05 tap

zaman, an

şu t.+ta 24/07, 50/07, 59/10,

59/16, 65/10, 68/06, 72/12,

80/19, 84/26, 90/12, 100/26,

114/04, 115/11, 124/14,
159/07, 159/20, 208/06,
222/07, 231/01, 259/22,
260/05, 273/13, 276/01,

tapin	taban	tapta...ir	çıplak, cavlak, açık t.
t.+iğiçe 49/13		382/18, 394/22	
tapma...	bulmak, bulma işi	tar	dar
t. 337/03		t.	61/18, 70/24, 165/01,
tap...uz-	bulmaya zorlamak	173/07,	193/12, 309/15,
t.-imiz 325/08		340/18, 404/11 t.-ğina 246/21	
tap...uzaş	bulmaya zorlama	t.+ini 321/13	
t. 249/08		tar	tel, giriş
tapşur- teslim etmek, vermek, emanet		t.+i 115/11, 190/12 t.+lirini	
etmek, sunmak, havale etmek t.-diñizğu		319/11	
349/18		tara-	taramak
t.-di 57/03, 163/18, 176/18 t.-isen		t.-p 213/25, 357/02 t.-ydiğan	
46/24		170/18	
t.-idiğan 47/02		tara...-turu...	taklidi ses, patırtı
t.-! 375/13, 416/25 t.-uñ		gürültü	
56/15		t.+lar 286/22 taral-	
t.-up 49/16, 190/07, 267/25,		dağılmak	
412/12		t.-ğan 96/08 taram	
t.-ğan 194/16		tutam	
t.-idiğan 54/06			
t.-ğanidi 260/10			
t.-uvalğan 18/11, 358/18 t.-			
uvalğanidi 18/16			
t.-miğan 99/10			
tapşuruş	teslim etme, verme,		
	emanet etme, sunma, havale etme		
t. 109/20			

t.-taram(dal dal, ayrı ayrı) 90/17,	t.+ta 265/05, 358/12, 390/26 t.+tiki
232/18, 396/04	427/25
taramla- sıra sıra akmak,	t.+tin 220/22, 391/07 t.+i
dökülüp akmak (göz yaşı)	bilen 429/12
t.-p 350/20, 406/19	t.+ini 292/11, 363/24, 428/02 t.+iğa
tarasla- taklidi bir ses	189/08
çıkarmak, taraslamak,	t.+ida 151/11, 151/24, 152/03
şakırdamak	tarihçi(a.u.) tarihçi
t.-p 351/01, 401/10,	t.+lirimizdin 427/23
401/15 tarazi(f.) terazi	tarihçi(a.) tarihî
t.+si bilen	t. 26/22, 167/10, 292/09
200/08 taril-	tarihîname(a.f.) tarih name
dağılmak	t.+lerge 249/09
t.-ip	tar...a- dağılmak
287/02 tari	t.-p 142/20
tel	tar...al- dağılmak
t.+liri 206/15	t.-di 256/03, 352/17, 369/06
Tarım tarım nehri, denizi t.	tar...i- dağılmak
125/17, 278/21	t.-ğandek 423/04
tarin- taranmak	tar...il- dağılmak
t.-ip 5/09,	t.-atti 415/23
341/23 tarih(a.)	t.-ip 7/16, 189/15, 191/23
tarih	tar...iliş dağılma, dağılış
t. 220/07, 297/06, 355/05, 390/16	t.+...a 24/22
t.+niñ 181/07	tar...it- dağıtmak, yaymak, gidermek
t.+ni 390/26	
t.+...a 288/15, 288/15	

t.-idu 214/24 t.-imiz	t.-ip	8/09,	11/25,	14/19,
23/26		21/07,	25/23,	34/10,
t.-ip 40/04, 200/12		43/25,	44/19,	47/15,
tar...itil-	dağıtılmak	49/13,	57/22,	59/12,
t.-di 430/08		60/14,	61/18,	69/07,
t.-idu 226/17		74/05,	83/22,	100/08,
t.-ğan 214/06 t.-ğiçe		114/25,	126/10,	129/13,
226/18		131/01,	136/03,	146/13,
tar...itiş dağıtma, yayma, giderme		154/03,	156/14,	179/01,
t. 23/25, 24/02 t.+tin		199/22,	199/23,	199/25,
232/05		199/26,	200/01,	200/11,
tars (taklidi ses)1.gürültü patırtı,		204/16,	213/17,	224/21,
şakırtı. 2. pat diye çıkan ses t. 190/13		227/21,	244/19,	250/07,
tarşa güçsüz, zayıf t. 12/02		258/11,	273/18,	274/21,
tart- çekmek		281/07,	284/01,	286/07,
t.-armen 378/17		286/08,	287/13,	287/19,
t.-ti 2/10, 17/19, 19/09, 20/23,		287/26,	298/24,	299/21,
69/19, 70/24, 92/04, 149/18,		299/22,	312/06,	325/05,
243/24,	255/18,	256/12,	361/10,	368/02,
281/26,	282/10,	333/05,	376/09,	385/09,
373/08			388/08,	424/12
t.-timu339/18	t.-isiz			
378/16 t.-idu 418/21				
t.-isiler 416/23, 416/24 t.-sam				
378/17				
t.-sañlarmu 132/17 t.-simu				
270/24				

t.-ip çi...- 33/15, 100/10 t.-	t.-ivat...anli...iğa 195/02
ip çi...al- 78/17	tartiliş çekiliş; seriliş
t-ip ket- 402/13	t. 374/07
t.-ip ...oy- 313/26, 323/26, 428/04 t.-	tartin- çekinmek, utanmak
ipla 426/21	t.-ğan 100/12, 237/11
t.-...iniçe 385/22	t.-ip 10/17, 250/09, 323/21 t.-
t.-mastin 238/11, 294/10 t.-	mañhe 74/02
may 295/05	tartinça...li... çekingenlik, utangaçlık
t.-...an 5/21, 9/25, 28/14, 41/21,	t. 8/06
43/23, 91/15, 218/03,	t.+ni 112/22
292/22,	tartış çekme, çekiş
402/15	t.82/19, 152/20, 336/15 t.+...a
t.-...andek 255/05, 345/05, 394/20 t.-	350/15
...inim 292/22	t.+i bilen 91/26
t.-...anli...i 368/10	tartış- çekişmek, tartışmak, münakaşa
t.-midin 375/05, 389/05 t.-	etmek
maydu 100/20	t.-ip 12/16, 99/19, 132/12, 234/05,
t.-miğan 96/21, 97/12 t.-	251/11, 251/17, 273/13, 349/21,
miğanli...iğa 97/12	370/20
t.-almidi 5/22, 242/06,	t.-...andek 184/06, 233/17, 380/17
381/03 tartil- çekilmek;	tartışış çekişme, tartışma
serilmek	t. 224/05
t.-di 191/26	
t.-diki 115/11	
t.-ip 83/13, 190/12, 360/20, 388/02 t.-	
ğan 65/21, 71/12, 228/18, 373/08 t.-	
ivat...anli...ini 72/10	

tartival-(< tart-ip	al-) çekivermek,	t.+ tiki 35/25
serivermek	taş-	taşmak, dökülmek t.-up
t.-di 59/04, 242/14		351/07
t.-dima 183/24 t.-sa		t.-...udek 295/20
336/15		taş...i dış, harici
t.-ğan 26/04		t. 7/18, 123/18
t.-arkenmiz 183/23 t.-	taş...in	taşkın, taşma, akın, su baskını, sel gibi
almaydu 133/14		t. 162/19, 418/03
tartivat-	çekmek, çekivermek	t.+ğa 407/03 t.+idek
t.-...andek 186/07		276/05
t.-...anlı...ini 266/23 t.-...an	taş...inla-	ırmak sularının taşıp
72/07		gitmesi, coşmak t.-p
t.-atti 204/08, 382/11		176/19
tartivél-	çekmek, çekip almak	taş...inli... taşıp duran, taşkın
t.-ip 152/06, 152/07		t. 24/04, 280/17
tertivéliš	çekme, çekip alış	t.+...a 331/08
t. 281/04		taş...iri dışarı
tart...uşli-	her tarafa çekmek, itip	t.+...i 243/01
kakmak		taş...oral kırk yaşın üzeri, orta yaş
t.-di 25/21		üstü, olgunluk t.
tart...uzuş	çektirme	302/06
t. 57/03		
tas 376/10, 389/03, 424/21	taşla-	atmak, fırlatmak, bırakmak t.-di
t. 31/10, 114/13, 119/15,		
tasadipiy(a) 206/09, tesadif 11,		224/17,
247/15, 265/16, 361/13,		35/26, 94/25 aççı...ida
t. 55/20, 63/06, 76/13, 95/16,		t.-du... 334/11 t.-ymen
137/04, 176/11, 184/20,		
314/26, 373/26, 386/19,		66/13 t.-ydu 201/19
409/09		
		t.-ymu 398/01
		t.-p 2/09, 35/01, 57/16, 65/22,
		88/04, 95/01, 102/26, 103/04,
		105/03, 113/17, 183/02, 215/16.

t.+larğa 364/16, 410/09 t.+la

243/25

tas...a- elemek

t.-p 125/02

taş taş
89/26, 93/02, 102/18, 112/14, 119/01, 45/14,
45/17, 45/18, 45/21, 45/25,
304/21, 314/08, 342/04, 46/05, 51/23,
63/24, 66/18, 86/24, 89/24,
t. bilen 45/10, 45/12, 235/18 t.+tek

62/04, 105/12, 111/25 t.+niñ 45/23,

46/06

t.+ni 45/09

t.+...a 50/08, 87/01, 404/09

412/11, 420/13, 426/06

t.-p bér- 180/05, 299/12, 416/21 t. ket-

88/22, 183/15

t.-p kêt- 92/18

t.-p ...oy- 70/03, 166/12, 362/18 t.-p

tur- 393/02

t.-ytti 66/02, 66/03

t.-yalmidi+(taşliyalmidi) 5/20

taşlan- dökülmek, atılmak, fırlatılmak,

eskimek

t.-ğan 106/05

t.-ğanli...i 376/07

taşlaş fırlatma, bırakma, atma t.

58/14

taşli- atmak, fırlatmak, bırakmak	t. 177/21		
t.-di 92/01, 375/06, 417/15 t.-ğan	tatar- rengi solmak, beti benzi		
230/23	atmak		
t.-ğandek 158/14	t.-ğan 42/07, 177/25, 402/16 t.-ğandek		
t.-valğanidi 254/06	74/08, 230/09		
taşlin- dökülmek,	atılmak, Tatarçe	Tatarca t.	
fırlatılmak, eskimek	123/24		
t.-ar 357/22 t.-ip	tatila- kaşımak		
179/23	t.-p 168/03, 381/12 tatir-		
taşli... ciltli, kaplı	beyazlamak, solmak		
t. 21/09, 223/08, 372/11	t.-atti 84/21		
taşli... taşlı	tatiri- solmak, sararmak, benzi		
t.99/03, 121/16, 207/19 (bağri) t.	uçmak		
bilen 99/03 t.+lardin 208/10	t.-p 79/10, 238/21, 334/03,		
taşlivet- atmak, bırakmak	377/17 tatirañğu		
t.-ti 379/05, 379/06	solgun		
t.-ken 235/16, 287/04	t. 113/21, 388/03 tatla-		
t.-kendek 48/06, 331/12	kaşımak, sıvazlamak		
t.-kendekla 102/25, 379/06	t.-vat...an 384/20		
taşlivét- atmak, bırakmak	tatlan- tırnağını batırarak kaşımak t.-ğandek		
t.-ip 380/10	102/13		
taşmayma...	ayakları dışa doğru		
açılan, paytak			
t. 170/17			
taşpa...i kaplumbağa			
t.+dek 236/18			
taşra dışarı, dışarıya			

tatli... tatlı	tavlin- sağlamlaştırılmak, çelikleştirilmek t.-ip
t. 12/13, 18/17, 21/04,	233/05, 384/13
94/22,	tavliş sağlamlaştırma, çelikleştirme t.+i
132/07, 132/10, 133/22, 133/24,	bilen 330/01
139/10, 165/06, 170/13, 217/03,	tavuş ses
253/13, 343/15, 369/17, 385/07,	t. bilen 79/14
386/08 t.+ken	taya... dayak; sopa; dayanak
13/20 t.+ni	t. 132/08, 153/06, 153/09, 153/12,
148/22 t.+...ına	153/25, 164/06, 361/26 t.+tek
22/01	203/09
tava... tabak	tayan- dayanmak, yaslanmak t.-
t.+larğiçe	ğandin 26/26
200/11 tavap(a.)	tayanç dayanak, destek t.+i
tavaf	312/15
t. ...il-(tavaf etmek) 328/25,	tayin(a.) bilinen, malum, belli
354/13 tavar ipek çin kumaşı	t.+i 312/07
t. 65/21	tayin- dayanmak, yaslanmak, güvenmek t.-ip
tavar ipek çin kumaşı	274/17
t.+dek	t.-ipla 209/11, 265/06
323/23 tavi...	tayinli...(a.u.) belli, hazır, malum t.
yaprak	34/23
t.+i 430/12	taza(f.)çok, pek, gayet, şiddetle, hızlı,
tavla- sağlamlaştırmak, çelikleştirmek t.-	kuvvetli, sağlam, zinde
ydiğan 30/09	
t.-p 292/26	
tavli- sağlamlaştırmak, çelikleştirmek t.-	
ğanidi 69/01	

t. 9/21, 63/13, 81/22, 101/09,	gülen
102/18, 105/20, 120/05,	t. 82/08
121/11, 134/08, 139/18,	tebiet(a.) tabiat, doğa
166/10, 183/02, 248/01,	t. 32/19, 32/19, 32/20, 32/22,
261/21, 278/02, 293/22 t.+mu(tazi)	114/24, 115/02, 154/15,
25/15, 281/15	197/11, 330/01, 358/22,
taza(f.)temiz	363/07
t. 58/20, 101/09, 101/12,	t. bilen 235/05 t.+mu 144/23
193/23,	t.+niñ 91/02, 103/25, 157/03,
tazıla-(f.u.) temizlemek	197/08, 236/14, 329/24,
t.-ymen 398/22	381/02, 384/22, 402/04 t.+ni 228/22
t.-ydu 387/12 t.-p 49/22	t.+ke 30/03 t.+te 31/18
tazılaş(f.u.) temizleme	t.+i 20/15, 140/21, 209/07,
t. 50/02	215/10, 216/21, 216/23,
tizili- tazelemek	217/16, 220/23, 221/02,
t.-...ili 192/17	221/04, 222/14, 388/07,
tazilin-(f.u.) temizlenmek	422/05
t.-ip 256/03	t.+ini 400/02
tazili...(f.u.) temizlik	
t. 49/20, 376/07	
tebessum(a.) tebessüm, gülümseme	
t. 13/22, 257/26, 300/15 t.+din	
226/02	
t.+iñizdin 347/09 t.+iñni	
347/01	
t.+i 116/01 tebessumlu...(a.u.)	
gülümseyen,	

t.+ige 301/23	298/24,
t.+idiki 19/11, 217/11,	363/16
217/12,	t.+lerdin(tecribi) 360/20
217/22,	t.+lirini(tecribi) 324/25
328/09 tebiiy(a.)	tedbir(a.) tedbir
tabîî,	t. 238/23, 239/03, 239/06 t.+liri
doğal	157/01, 251/18
t. 7/03, 7/12, 7/19, 7/24, 13/01,	tedriciy(a.) tedricî
18/06, 28/14, 30/19, 72/04, 103/14,	t. 224/01
132/10, 211/08, 216/23, 217/01,	teeccüp(a.) hayret, şaşırma t.
250/05, 259/11, 300/21, 316/17,	257/07, 374/11
324/23, 339/06, 342/11, 356/18,	t. bilen 41/04, 53/22, 81/20, 353/23 t.+tin
379/18, 427/10, 427/21	291/16
t.+ki 18/14	teeddi(a.) acı, tehdid, gözdağı
tebrikle-(a.u.) tebriklemek t.-p	t.+large 22/22
199/11	teellu...(a.) ilgi, alaka, ilinti, ait
t.-vat...andek	t. 13/07, 136/17, 225/23, 256/20,
17/11 tebrikli-(a.u.)	257/02, 257/19, 257/19, 257/24,
tebriklemek	262/09, 269/24, 269/25, 272/01,
t.-di 356/01	307/20
t.-mekçi	teg taban, aşağı, alt t.+kini
200/18 tecrube(a.)	18/17, 18/24
tecrü	teg- değmek, dokumak
be	t.-di 63/19, 65/10, 86/03, 98/04,
t. 358/26	98/05, 174/18, 283/25, 333/14,
t. ...il- 408/19	337/07
t.+sedin(tecribi) 57/25,	t.-idu 60/03 t.-se

378/09

t.-simu 378/10

t.-kende 259/04 t.-mey	tehrir(a.)	redaksiyon, düzeltme t.
343/12	297/26, 305/02	
t.-ken 98/05, 175/02, 261/03,	tehir(a.)	gecikme, tehir
380/24	t. 6/09, 170/04, 306/07	
t.-kender 277/03, 343/18,	tehirsiz(a.u.)	gecikmesiz
394/25, 396/09 t.-kenge	t. 343/08	
257/18 t.+küdek 278/20	tehse	tabak, çorba tabağı t. 233/20,
t.-kenidi 35/12, 189/07 t.-meytti	325/12 t.+ge(tehisi)	306/12
184/09	t.+de(tehisi) 4/13 t.+diki(tehisi)	
teğkür uğrayıcı (belaya)	9/01 t.+si(tehisi)224/07	
t. 58/12, 296/13	t.+lerdiki(tehisi) 10/13, 389/06 teht(f.)	
teğküz- değdirmek	taht	
t.-gen 279/06 t.-üp	t.+ke 319/16, 319/24, 321/03 t.+tin 352/09,	
18/02	367/21, 368/03 t.+imge 320/15	
t.-üp tur- 146/19	t.+ini 358/20	
tehdit(a.) tehdit	tekçi(f.)	niş, duvar gözü t.+sige
t. 53/15, 75/13, 98/20,	4/14, 105/17, 171/04 t.+sidiki 8/25	
396/19, 407/12, 412/07 t. bilen		
419/24		
t.+ni 298/20		
t.+ke 64/02, 111/08, 291/21		
tehditlik tehdit unsurunu		
barındıran		
t. 99/23, 110/08, 171/16		
tehlil(a.) tahlil, inceleme		
t. 62/16, 62/17, 252/24,		
293/21, 299/12		

tekebbur(a.)	kibirli, mağrur, burnu	t. 44/18
büyük t. 359/11		teklip(a.) teklif
tekebburlu...(a.u.)	mağrurluk	t. 8/21, 74/01, 96/22, 100/24,
t.117/15, 118/24 t.		156/04, 202/03, 225/07, 226/08,
bilen 55/07		226/11, 229/16, 241/20, 249/11,
tekellüp(a.)		306/02, 358/19, 373/05, 413/20 t. ...ilip
	teke	tur- 361/20
llüf t. 243/06		t.+ke 82/07
t.+mu 386/06		t.+i bilen 150/02, 206/14, 291/24
t.+lerdin 8/22		teklipname(a.f.) teklifname
tekellüpçan(a.u.)	hürmet	t. 358/17 t.+ge
	gösteren,	160/04
hürmetle muamele eden		tekrar(a.) tekrar
t. 278/04		t. 170/09, 253/18
tekitle- (a.u.)	tekit	t.+ğa 65/17, 100/13, 170/04,
etmek t.-p 155/26,		170/07, 332/26, 399/02
390/12		t.+gimu 100/03
tekiy(a.)		t.+din 101/19, 145/11, 171/08,
ya		392/16
stık t.+dek		tekrarla-(a.u.) tekrarlamak
31/05 tekiyi(a.)		t.-ytti 164/20, 253/17 t.-y
ya		79/22
stık t.+ge		t.-yli 79/25
183/04		tekrarlan-(a.u.) tekrarlanmak
t.+ni 247/04		t.-maydu 355/05
tekkür uğrayıcı		tekrarlaş(a.u.) tekrarlamak, tekrarlayış
(belaya)		t.+...a 232/13, 261/07 t.+ta

270/17

t.+tin 266/03

tekrarli-(a.u.) tekrarlamak t.-di 115/14, 333/26 t.-miĝan 152/16	t.+i 49/01, 62/19, 77/07, 111/07, 254/15, 266/19, tekşürüş inceleme, inceleyiş	110/10, 336/12,
tekrarlin-(a.u.)tekrarlanmak t.-ip 99/24	t. 109/19 t.+ni 263/17 t.+te 410/11	
t.-iverdi 135/10	tekti temel, esas, çekirdek, aslı t.+ge 288/11,	
tekrarlış(a.u.) tekrarlama, tekrarlayış t.+idin 265/22	324/20 t.+din 76/01, 383/03 te...derleş(a.u.) takdir etme t. 176/17	
tekşi eşit	te...dim(a.) takdim	
t. 9/03, 117/20, 186/15,	t. 21/10, 176/09	
187/21, 205/17, 215/18,	t. ...il- 14/09, 32/16, 297/01,	
267/14, 293/12	388/21 te...dir(a.)	
tekşilik düzlük, düzenlilik	kader	
t.+te 208/15	t. 122/25, 204/17, 236/03,	
tekşür- incelemek	367/02, 381/08, 403/05,	
t.- 352/15	418/13	
t.-genmiş 364/20 t.-imiz	t.+niñ 190/11, 329/01	
185/22	t.+ge 14/04, 204/19, 334/12,	
t.-memdu 364/22 t.-se	352/18, 417/12 t.+dimu 55/02,	
364/22	223/20 t.+iñnimu 117/12	
t.-üp 153/20, 180/23, 188/08,		
285/04		
tekşürt-		
	inceletmek	
t.-tividi 352/15		
tekşürtüş inceletiş		
t. 182/12		

350/04, 371/17, 391/05, 410/21,	te...ip takip
425/22	t. 109/18
t.+i bilen 249/07, 388/18	t. ...il- 50/16
t.+imu 334/13	te...i...le-(a.u.) yasaklamak, men etmek t.-p
t.+iniñ 36/05, 80/11, 259/05	426/20
t.+ini 71/20, 79/07, 111/02, 339/24,	te.....i-tur...i boy-pos, güzellik, endam
379/03, 388/17, 391/18	t.70/12, 342/10 t.+mu
t.+ige 167/06, 226/07	46/15
t.+imiz 19/26, 425/07	te...sir cenapları, efendim manasındaki
t.+iñlar 57/13	hürmet sözü
t.+iñlarni 249/07	t. 319/23
te...dirdeş(a.u.)kader	te...vardarçili...(a.f.u.) takvalık, takva olma hali
arkadaşı	t. 166/26
t. 36/23	telep(a.) taleb, istek
te...dirleş(a.u.) takdir	t. 66/23, 76/03, 128/13, 204/06,
etme	241/01, 279/20
t. 176/23	t. ...il- 14/09, 61/09, 62/11, 75/20,
te...ezza(a.) ihtiyaç,	75/21, 157/21, 177/16, 219/04,
zaruriyet t. 42/10, 112/15	253/21, 284/11, 353/10, 427/06 t.+ni
te...ezzali...(a.u.) ihtiyaç hasıl	214/08
olan	t.+ke 204/05
durum, zaruri	
t. 10/06, 343/14	
t. bilen 209/05, 259/09, 282/14,	
343/14, 288/15	
t.+mu 81/04 t.+ta	
345/12	

t.+i(telip)	157/19, 219/15,	266/13 t.+iñiz(teliy) 266/10 t.+iñ
259/09		382/02 t.+ige(teliy) 323/18
t.+ini(telip)	19/16, 75/17,	teleylik(a.u.) talihli, şanslı
224/08		t. 380/09
t.+ige(telip) 298/03 t.+ler		teleysiz(a.u.) talihsiz, bahtsız,
310/18 t.+lermu 227/06		şanssız
telepçan(a.u.) istekli, girişken t. 194/14		t. 226/07
telepname(a.f.)	talepname,	telim(a.) talim, eğitim t.
istek mektubu		47/18, 427/10
t. 157/16, 157/19, 157/25 t.+niñ	telimat(a.)	talimat, bilgi
157/10		t.+lardin 222/22
teleppuz(a.) telaffuz	telmür-	intizar etmek t.-
t. bilen 9/21, 119/16, 346/11 t.+da	gen 396/14	
11/06, 16/24, 35/08,	t.-üp 10/01, 74/06, 268/10,	
40/25, 44/17, 53/15, 67/11,	280/12, 284/07, 319/12 telpik	
76/09, 97/18, 100/12, 102/17,	kadın börtü, şapkası	
117/05, 118/20, 159/11,	t.+i 117/25	
163/21, 171/17, 209/17,		
248/05, 307/03, 377/19 t.+i		
215/25		
t.+ini 250/08 t.+ida		
96/15		
telet yüz, çehre, sima t.+i 388/05,		
393/26		
teley(a.)	talih, baht, şans, kader	
t. 145/14, 149/25, 266/09,		
367/02, 429/14 t.+im(teliy)		

teltöküs	büsbütün, tam olarak,	t. 158/07, 174/26, 291/26, 410/06 t. bilen
tüm, baştan başa, hepsi		117/10, 370/19
t. 189/17,		temesiz(a.u.) tamahsız t.
262/09 telve		354/21
akılsız, deli		temin(a.) temin
t. 26/16, 147/18, 190/11, 225/26,		t.+i 29/08, 57/22, 136/22
240/18, 262/26, 343/24, 383/10		teminli-(a.u.) temin etmek
t.+niñ(telvi) 394/05		t.-gin 123/26
t.+ge(telvi) 43/18,		temkin(a.) temkin
187/13 telvilik akılsızlık,		t. 20/07, 53/24, 74/11, 125/06,
delilik		165/21, 267/02, 269/23, 364/05,
t. 83/09		400/08
t. bilen 180/03		temkinleştür- temkinli hale getirmek t.-üp
telviliş- gözü		418/13
kararmak t.-ip 175/14		temkinlik(a.u.) temkinli
tem tat		t. bilen 74/13, 89/21, 153/19,
t.+i 187/09		216/15, 419/07 t.+i
tembur(f.)		bilen 274/15
tam		temlik tatlı
bur		t. 301/20, 343/05
t.+din		temsil(a.) atasözü, darbimesel
316/12 teme(a.)		t. 51/06, 265/01
ta		t.+ni 264/11, 265/01, 385/19 t.+ini
mah		86/21
t. 296/22, 302/05,		t.+lerni 391/08
333/16 temenna(a.)		temsiz tatsız
temenna		t. 65/07

temşel- atılmak, fırlamak,

sıçramak t.-di 120/12, 387/19

temşil- atılmak, fırlamak, sıçramak t.-ip	tenbih
228/06, 290/02	t.+mu 372/07
t.-ividi 284/01	tene(a.) sitem,
t.-ivat...an 83/11	serzeniş, kınama
temtire- şaşırmaq, sersemlemek,	t. 22/22, 159/25, 172/01,
şaşmak	210/19
t.-p 62/23, 69/20	t. ...il-(sitem etmek) 366/15
t.-p ...al- 187/18, 225/10 t.-p yür-	t. bilen 16/21, 99/07, 283/10 ten
331/12	heriketçi(f.a.u.) sporcu
temtiri-şaşırmak, sersemlemek,	h. 231/22 ten...id(a.)
şaşmak	tenkit
t.-simu 271/09 t.-gen	t. 327/04 t.+ke 326/24
187/23	t.+tin 327/03, 327/03
t.-mey 186/12	tentene(a.) tantana
temtirit- sersemletmek,	t. 99/07, 192/20 t.+liri(tenteni) 286/18
şaşırtmak t.-ip 51/09	t.+lirila(tenteni) 286/17
t.-ip ...oy- 159/26, 344/18,	tentenilik(a.u.) tantanalı
417/10	t. 150/18, 157/21, 160/01,
ten hisse, pay, kısım	199/19, 331/16, 333/15
t. 226/07, 351/10, 352/19	
t. ber-(razı olmak; evet	
demek) 14/04, 204/19, 417/12	
t. ...oy- 51/01	
ten(f.) beden, gövde, vücut t.+niñ	
339/03	
t.+idin 372/06	
tenbih(a.) azarlama, kınama,	

tenterbiye(f.a.)	beden	teñkeş akordetmek, kurmak, düzenlemek t.
eğitimi t. 38/03		17/14
teñ eşit, aynı,		teñ...isli...
denk		sıkıntı, kıtlık
t. 17/06, 55/15, 83/01, 92/05, 93/05,		t.+ta 101/10, 309/03
103/01, 111/05, 140/13, 140/14,		teñlik acı, üzüntü, keder
176/08, 183/23, 195/19, 201/13,		t. 10/06
239/12, 267/03, 279/02, 316/16,		t.+te 9/12, 10/04
340/24, 356/15, 372/26, 383/02,		Teñri Tanrı
419/10, 420/22, 423/04		t. 263/11, 263/11, 263/24, 263/26,
t. kel-(eşit olabilmek)		398/19
295/12,		t.+mu 263/10 t.+niñ
296/13		264/06
t. ...il-(aynı hale getirmek) 380/07,		t.+ge 264/07, 295/26
420/04		teñşe- eşit hale getirmek; normal hale
t.+la 6/20, 20/07, 132/03, 206/01,		getirmek
261/25, 309/02, 362/13,		t.-p 321/11
422/20 teñdaşsız eşsiz		teñşel- eşit hale gelmek, eşit olmak t.-güçe
t. 124/23, 195/13, 308/17, 337/16		319/21
teñdaşsızli... eşi benzeri		teñşeş eşit hale getirme; normal hale
olmama t.+ini 235/09		getirme
teñge(f.) para birimi, lira		t. 319/11, 337/01, 337/09 t.+niñ
t. 235/12		354/09
teñgeş karşılaştırma, mukayese, benzeti,		t.+ke 319/10
nazaran		teñşil- eşit hale gelmek, eşit olmak
t. ...il-(mukayese etmek) 276/04,		
280/13		

t.-ip 204/25	tembel
t.-idiğanli... 296/18	t. 87/10 tepsilat(a.)
teñtuş eş dost	tafsilat
t.+liri bilen 206/07	t.+ini 251/13
tep korku ifade eden bir kelime	tepsiliy(a.) tafsilatlı, detaylı
t. tart-(biraz korkmak, çekinmek) 238/11, 294/10, 295/05	t. 43/03, 150/05, 157/07, 176/05, 182/23, 367/17 tept sıcaklık, hararet
tep- tepmek, çifte atmak, dövmek	t. +ibilen1/06 t.+idek 21/02
t.-ti 83/05, 94/25, 197/16, 331/05, 384/15	t.+ige 429/07 t.+idin 384/13
tepçire- damla damla akmak; sızmak	ter ter
t.-p 151/03	t. 75/20, 151/02 t.+ni 395/06
t.-p tur- 334/03	t.+din 5/08, 359/20 t.+ini 64/16
tepçiri- damla damla akmak; sızmak t.-di 14/15	t.+lerni 229/20 t.+lirini 6/12
tepekkur(a.) tefekkür	terbiye(a.) terbiye
t. 398/07	
t.+niñ 365/08	
t.+i 234/23, 408/10	
tepekkür(a.) tefekkür	
t. 265/18 t.+i 270/04	
t.+imizni 213/07	
tepmek tepmek, ayağıyla vurmak, itmek	
t. 240/03	
teapse-tevrimes	haylaz, aylak,

t. 47/18, 147/13, 283/15, 283/20,	tercüme
283/20, 426/22, 426/26, 428/06	t. 263/22
t.+niñ(terbiyi) 283/21, 427/10	t. ...il- 408/06
t.+si(terbiyi) 116/20,	tercimihal(a.) hayat hikayesi; özgeçmiş t.+i
152/14,	106/01
180/23, 286/01, 290/10	tereddütlin-(a.u.) tereddüt etmek,
t.+mizniñ(terbiyi) 426/13	kararsız kalmak
terbiyiçi(a.u.) terbiyeci	t.-ip 56/13
t.+ñiz 98/11	terep(a.) taraf
terbiyile-(a.u.)terbiye etmek,	t. 22/16, 24/05, 26/08, 88/15, 94/12,
eğitmek,	94/24, 126/13, 180/10, 208/08,
bakmak, beslemek	224/05, 232/18, 287/02, 298/07,
t.-p 151/22, 151/25, 241/15	320/26, 339/09, 358/25, 376/16 t.+niñ
t.-ydiğan 47/23, 64/22,	94/19
297/18 terbiyileş(a.u.)terbiyeleme	t.+ni 55/14, 216/24, 368/20, 415/10 t.+ke
t. 57/02, 151/26, 297/10	1/11, 3/17, 15/19, 27/26,
t.+kila 223/23	28/01, 28/03, 28/07, 28/10, 78/09,
t.+imizge(terbiyiliş) 57/04	86/24, 91/18, 91/22, 91/26, 92/04,
terbiyili-(a.u.) terbiye etmek,	94/12, 94/22, 94/24, 98/01, 98/01,
eğitmek, bakmak,	116/10, 129/07, 129/08, 170/14,
beslemek	170/18, 228/09, 232/18, 267/21,
t.-gen 57/23, 176/09,	275/06, 276/04, 276/10, 281/05,
223/21 terbiyilin-(a.u.)	284/01, 287/02, 290/07, 292/16,
terbiye	301/05, 316/16, 346/19, 368/21,
edilmek	369/03, 381/02, 382/13, 383/02,
t.-ip 427/01	385/22, 395/09, 395/15, 399/06,
tercime(a.)	414/19, 421/23

t.+te 144/22, 232/11, 261/23, t.+ide(terip) 4/16, 26/03,
 261/23, 261/24, 267/13, 30/06, 255/01, 416/01 t.+idiki(terip) 1/09,
 277/02, 368/17, 368/19, 15/17,
 368/19, 376/16 t.+timu 90/10, 304/09
 93/24 t.+idin(terip) 22/03, 74/17,
 105/13, 166/20, 221/10, 255/05, 354/17, 364/07 t.+lerni
 t.+tiki 139/12, 135/03, 248/15 t.+u 217/20
 2/03, 17/25, 17/25,
 22/16, 24/05, 43/04, 58/16, t.+large 115/07, 139/20 t.+lerdin
 79/14, 88/15, 93/11, 94/09, 250/20
 94/10, 105/02, 105/04, tereplimilik(a.u.) malum tarafa
 109/05, 139/10, 151/16, mensupluk
 151/17, 165/09, 165/11, t.+tin 135/11, 371/21
 172/06, 172/07, 172/21, tere.....iy(a.) yükselme,
 172/22, 195/10, 208/08, ilerleme,gelişme
 245/10, 245/10, 252/09, t. 243/17, 263/16, 291/01,
 252/09, 254/08, 261/25, 318/22
 274/09, 274/09, 282/23, tere.....iyat(a.) gelişme, inkişaf t.+niñ 365/23
 329/09, 349/06, 351/16, t.+tin 325/11
 369/02, 369/03, 381/04,
 388/10, 408/12, 413/15,
 417/10, 417/12
 t.+i(terip) 135/12, 135/15 t.+i (terip)
 bilen 217/17 t.+imu(terip) 301/12
 t.+ini(terip) 103/04, 217/17,
 217/18
 t.+ige(terip) 35/05, 50/01,
 55/08, 287/10

t.+i 181/13, 365/09	terle- terlemek
t.+iğ 365/17 t.+larniñ	t.-p 5/12, 115/17, 362/20, 394/24 t. ket-
365/10	163/17
tergavçi sorgu hakimi,	t. ...al- 104/21
yargıç t.+lar 52/07	tersali... dikbaşlılık, terslik
terğip(a.)	t. 56/17
propaga	t. bilen 54/04
nda	t.+i 84/01, 149/19
t. ...il-(propaganda yapmak) 209/22,	tertip(a.) tertip
218/19	t.+ini 285/11
t....ilin-(propaganda	tertipsiz(a.u.) tertipsiz, düzensiz
yapılmak)215/10	t. 202/24
terhemek(f.) hıyar,	tes zor, zahmetli
salatalık	t. 73/02, 136/18, 262/02, 262/10
t.+te	t. idi 30/22, 85/20, 231/01, 265/18,
199/23 terip(a.)	334/09, 387/22 t. iken
t	405/18
araf	t. bol- 256/16
t.+idin 192/26	t. emes 103/20, 324/22 t.+ke
teriplen-(a.u.) tarif	188/20
edilmek	t.+te 104/17, 300/02, 321/24,
t.-gendek 141/10	322/05, 327/11
teri...i(a.) yol, hat, usul, tarz,	teselli(a.) teselli, avutma
şekil t.+side 191/24	t. 87/23, 99/18, 106/11, 128/14,
terkib(a.) terkip	172/06, 226/03, 353/12 t. ber-
t.	3/13
148/14	t. bér- 99/21, 128/05, 253/01,

267/02, 320/23, 389/24, 403/09 t.

bilen 339/14

t.+ge 100/26, 126/23, 198/10,	t.+ide 126/06, 145/13, 359/18 t.+idin 279/01
333/16	tesirat(a.) tesir etki; intiba,
tesevvuplu...(a.u.) tasavvuflu	izlenim; heyecan, duygu
t. 166/25	t. 19/09, 107/07, 262/19,
tesevvur(a.) tasavvur	325/25
t. ...il-(tasavvur etmek) 39/26,	t. bilen 62/10 t.+...a 192/14
62/07, 145/18, 334/08,	t.+im bilen 32/16 t.+i 150/18
391/18	t.+i bilen 169/21
t.+ğa 127/03, 262/03, 269/10 t.+imu	t.+ini 19/18, 95/22, 164/17,
408/10	209/03, 288/22 t.+lar 318/17
t.+idiki 303/24	t.+larni 102/07
t.+idin 34/15, 87/16, 180/25,	tesirçan(a.u.) duygulu t. 259/13
376/01	tesirlen-(a.u.) etkilenmek, duygulanmak
t.+lar bilen 127/04	t.-gen 298/06, 327/12 t.-ginidin
tesir(a.) tesir, etki	317/13
t. 7/18, 55/18, 69/24, 137/17,	t.-genlikidin 229/15
157/08, 176/11, 194/08,	
212/15, 219/12, 315/10,	
321/04, 369/08	
t. ...il-(tesir etmek) 84/20,	
97/02, 97/03, 231/04, 249/21,	
368/09, 406/22, 410/18 t.+ge	
64/03, 169/17	
t.+i 64/13, 219/02, 301/10,	
321/12, 327/21	
t.+i bilen 175/17, 363/04 t.+ini	
292/14	

tesirlendür-(a.u.)	tesir	t.+te 10/03, 21/19, 24/25, 93/07,
	etmek, etkilemek,	114/01, 129/01, 142/08, 183/09,
duygulandırmak		188/17, 201/14, 399/10
t.-eleydu 316/15		testek yanak
t.-eleydiĝan 19/07		t. 27/14
tesirlendürüş(a.u.)	testi...(a.)	tasdik, onay
	etkile	t. 3/20
yiş,		testi...li-(a.u.) onaylamak
duygulandırış		t.-di 362/01
t. 261/03		testi...lin-(a.u.) onaylanmak t.-ip
tesirlik(a.u.) tesirli,		74/17
etkili	tesvi(a.)	tespih
t. 17/01, 42/12, 88/06,		t. 148/15 t.+niñ
92/14,		148/15 t.+de 148/15
101/10, 103/11, 109/11, 112/12,	tesvir(a.)	tasvir
128/21, 128/26, 137/15, 137/16,		t. 62/21
236/10, 236/22, 247/08, 258/06,		t.+i 62/20
259/18, 286/07, 359/15, 390/10,	tesvirlen-(a.u.)tasvir edilmek t.-	
391/08, 410/17	genki 315/09	
tesirlin-(a.u.) etkilenmek, duygulanmak t.-	teşebbuskar(a.f.)	girişken, faal
ip 28/08, 303/16		t. 57/15, 126/08
t.-ip ket- 229/10		teşebbuskarli... (a.f.u.)girişkenlik, faallik
tesirsiz(a.u.)	tesirsiz,	t. bilen 113/05, 292/24, 371/01
etkisiz t. 278/23		teşekkür(a.) teşekkür
teskin(a.)	teskin, rahat,	t. 176/07, 350/02 t.+ini
yatıştırma t. 225/12, 351/16		106/14, 177/04
teslikte	zorla	

teşekkürname(a.f.)	teşekkürname	teşkilli(a.u.)	organize etme
t. bilen 176/02 t.+da(teşekkürnami)		t.+i bilen 209/01	
176/03	teşna(f.)	teşne, pek hevesli ve	
teşkil(a.)	1.teşkil. 2. kurum,	arzulu	
müessese		t. 92/09, 240/11, 259/04,	
t. 83/23, 98/25, 98/25, 99/09,		328/09, 395/12 teşnali...(f.u.)	
99/10, 108/15, 303/21,		hevesli olma hali	
419/03		t. 165/05, 343/24, 393/12 t.+niñ 256/11	
t. ...il-(teşkil etmek) 308/02 t.+niñ 23/13,		t.+i 19/17, 111/12	
98/01, 261/24,		teşrip(a.) teşrif	
371/24, 371/26		t.+idin 247/02, 323/20 teşvi...(a.)	
t.+ni 52/18 t.+nimu		teşvik, propaganda	
109/23		t. 116/20, 167/11, 214/13,	
t.+ge 158/19, 368/01, 412/12 t.+din		216/22	
66/23		teşvi...at(a.) propaganda	
t.+i 98/22, 301/26, 371/06 t.+ige		t. 294/21, 294/24, 367/23 t.+imiz	
159/04		427/20	
teşkilat(a.)	teşkilat, örgüt, kuruluş	teşviş(a.)	endişe, tereddüt t.
t. 372/25, 373/03		bilen 367/06, 367/13	
teşkiliy(a.)	organizasyon	tetil(a.)tatil	
t. 152/24		t. 5/17, 332/17, 332/20	
teşkille-(a.u.)	organize etmek t.-p		
209/26			
teşkillen-(a.u.)	organize edilmek t.-gen		
50/14			
teşkillik(a.u.)	organize edilmiş		
t. 158/21, 212/19			

tet...i...(a.)	tetkik,	çalkalanmak	
	inceleme	t.-vat...anli...ini	332/10
t. 143/23, 167/24, 218/06, 273/25,		tevren-titremek, sallanmak, sarsılmak t.-di	
362/16, 378/02		34/02	
tet...i...at(a.)	araştırma, inceleme,	t.-meydi	37/06
tetkik t. 124/01		tevri- sarsılmak, sallanmak, ırgalanmak,	
t.+i bilen 151/17		çalkalanmak	
tet...i...atçı(a.u.)	araştırmacı, incelemeci	t.-mes	87/10
t.+lar 358/01		tevrin- titremek, sallanmak, sarsılmak t.-ip	
tetür ters, arka, yanlış, zıd, aykırı		135/08	
t. 55/26,		tevriniş	titreme, sallanma, sarsılma
423/03 tetürsige		t. 107/02, 107/02, 160/03, 291/14	
aksi		tevit- sallamak, titretmek t.-	
ne		elmeydu	337/23
t.		tevitış sallayış, titretiş	
369/09		t.+ke	104/03
teve(a.)		Teyipcan	erkek ismi
		t. 325/20	
tabi		teyyar(f.)	hazır
t. 149/05		t. 26/03, 33/23, 129/24, 187/13,	
t. bol-(tabi olmak		229/05, 229/22, 260/01, 298/04,	
)225/22 tevekkül(a.)		414/17	
tevekkül		teyyarla-(f.u.) hazırlamak t.-	
t. 137/07, 335/11		vatimiz	423/06
teverrük(a.)	takdis, hayır dua,	t.-ytti	270/19
tasvip t. 411/17		t.-p	175/22, 226/25
tevre- sarsılmak, sallanmak, ırgalanmak,		teyyarlan-(f.u.)	hazırlanmak

t.-ğan 132/24, 184/10,
415/12 teyyarlaş(f.u.) hazırlama

t. 299/24	t.+i 76/01, 197/04
teyyarli-(f.u.) hazırlamak t.-dim	t.+ige 27/13, 80/14, 119/24,
61/19	180/26, 310/10, 362/23,
t.-di 4/08, 324/01 t.-sun	374/12
243/03	t.+ide 245/07
t.-ğan 61/21, 299/19 t.-ğanda	tég- değmek, dokunmak
299/25	t.-idiğan 154/26, 335/25,
t.-ğanidi 300/03	378/07
teyyarlin-(f.u.)hazırlanmak	t.-etti 25/05
t.-ivat...an 313/24	t.-iñlar 328/25
t.-ip 46/12, 268/13 t.-ip tur-	t.-ip 119/03, 132/08, 137/04,
415/13	336/01, 370/11, 377/22,
teyyarli...(f.u.) hazırlık	400/16, 404/09
t. 51/16, 62/24, 78/13, tégış	değme, ait, dokunma t. 120/06
167/26, 253/17, 270/21,	t.+i 339/03
272/02, 272/05	tégışlik 110/06, 110/07, 110/17, 116/20,
t. bilen 67/17, 216/09 t.+niğu	118/01, 122/14, 122/26, 123/18,
272/08	125/13, 125/16, 128/26, 128/26,
t.+...a 340/06	130/11, 133/19, 136/05, 141/09,
t.+i 6/10 t.+ini 425/20	141/16, 142/02, 143/15, 143/17,
t.+inimu 398/21 t.+iğa	145/10, 149/19, 149/22, 150/14,
3/21	153/04, 153/08, 155/21, 160/18,
t.+liri bilen 105/19 t.+lirimu	161/05, 165/12, 171/23, 172/25,
270/20	175/12, 175/14, 177/14, 177/14,
teyyarlış(f.u.) hazırlanma, hazırlanış	177/15, 178/22, 179/01, 184/13,
t.+imni 244/24	185/13, 186/07, 190/05, 193/25,
tég temel, alt	202/11, 208/17, 211/22, 212/17,
	216/11, 222/07, 222/20, 233/22,
	236/07, 236/07, 236/07, 238/17,
	240/12, 244/23, 247/12, 250/06,
	251/02, 251/33, 253/19, 256/23,
	257/08, 261/17, 267/04, 268/03,
	269/03, 263/20, 263/20, 268/03,
	272/10, 83/14, 83/22, 89/07, 90/18,
	266/23, 277/01, 277/06, 283/03,
	90/21, 90/21, 92/12, 92/12, 108/16,
	286/17, 290/21, 292/09, 294/14,
	297/19, 300/13, 300/20, 301/10,
	301/21, 301/26, 303/16, 303/17,

tég dağ

t.-im 303/16

t.+iniñ 398/19

téhi daha, da, bir de, halen, şimdi

t. 2/16, 4/24, 5/15, 6/13, 8/12,

11/13, 27/10, 29/26, 33/26, 37/20,

39/13, 51/21, 54/08, 58/01, 74/16,

76/26, 78/03, 83/04, 86/09, 92/22,

95/16, 108/05, 117/05,

124/25,

140/01, 144/15, 145/25, 170/13,
172/18, 173/19, 180/02, 186/13,
203/16, 205/12, 205/24, 226/17,
229/19, 234/24, 236/20, 238/11,
245/06, 253/05, 256/18, 266/11,
272/23, 274/23, 274/24, 276/12,
281/01, 282/18, 284/19, 302/02,
305/13, 307/07, 313/18, 328/06,
341/15, 350/18, 352/03, 362/14,
367/08, 370/02, 371/23, 385/09,
386/05, 386/17, 389/21, 404/23,
406/04, 418/21, 419/05, 419/08,
425/14

t.+mu 3/16, 13/23, 18/14, 21/19,

303/20, 317/17, 321/02, 331/18, 332/01, 337/15, 339/12, 342/06, 342/24, 343/23, 343/26, 348/02, 350/20, 355/03, 355/03, 355/03, 355/04, 355/04, 356/12, 358/22, 363/09, 366/21, 374/25, 375/14, 380/16, 384/04, 388/03, 404/25, 405/19, 405/22, 406/21, 422/06, 422/07,	témi	t. 124/01 konu t.+da 107/13, 143/24 t.+miz 32/23 t.+ni 167/24 t.+si 107/12, 372/24, 391/06, 420/17 t.+sini 168/05 t.+lar 194/17, 366/16, 391/03 t.+larda 28/15, 32/15 t.+larğa 11/23
téhiçe halen, şimdiye kadar	télégram(r.)	telgraf
t. 6/12, 52/17, 116/09,	t.+mini 16/03	
163/14, 250/02, 263/18,	télégramma(r.)	telgraf
270/12, 360/22, 385/02,	t. 2/15, 2/16, 43/09, 89/03 t.+ni(télégrammi)	
402/17, 416/03	2/17, 2/23,	
téht(a.)taht	3/06	
t.+ke 319/17	t.+lar 35/10 télévizor(r.)	
ténlik teknik	televizyon	
t.+iniñ 365/16	t. 300/07	
tékist(r.) tekst, metin	téli...ip- téli...ip kül- katıla katıla	
t.+liri 278/06	gülmek	
té...im but	t. 385/17, 385/17	
t.+ida 254/07 tél	téma müzik eserinin belli	
tane	kısımlarındaki melodi, taksim t. 32/16	
t.+i 148/16, 148/16 t.+ini	témam geçmişteki olayları edebi	
183/07	eserde konu edinme, konu	
tél- yorulmak		
t.-ip 289/25		
téléfon(r.) telefon		
t. 188/07		

t.-dégen 20/17	263/25 tépil-
témisizkonusuz, boş	bulunmak
t. 116/14	t.-ur 136/21 t.-idu
tén beden, gövde,	58/25
vücut	t.-mas 136/21
t.+i 234/12, 259/08, 380/01	tép- bulmak
t.+i bilen 235/25	t.-iñ 303/14
t.+ige 394/18 t.+iniñ	t.-iñlar 313/07
30/03 t.+idin 400/16	t.-ip 19/26, 58/09, 78/12, 85/23,
t.+imizmu 425/09	86/26, 95/08, 105/21, 117/25,
téne- şaşkın halde bir oraya bir buraya	133/21, 179/24, 187/11, 204/18,
kaçınmak, nereye	232/06, 234/21, 251/17, 275/15,
gideceğini bilememek	281/26, 292/25, 305/21, 320/11,
t.-p	347/23, 382/14
331/12 téni-	
şaşırm	
ak	
t.-valdi	
69/15 téñ-	
bağlamak	
t.-ip 218/08	
téñir...aş hayret etme, şaşıрма	
t. 323/13	
téñir...a- hayret etmek, şaşırmak	
t.-p 244/21, 395/14	
Téñri Tanrı	
t.+ge	

t.-ipsizġu 341/05	t.+liriġa 310/01
t.-iptu 191/19, 320/12, 348/20 t.-iptu-de tépival- 230/16	buluvermek, bulmak t.- di 198/08, 403/18, 412/05 t.-imiz 89/17
tépil- bulunmak	t.-ġandek 245/03
t.-ur 136/21	t.-ġanlı...iġa 280/24
t.-di 231/20, 337/22 t.-idu 237/16	t.-may 169/05 tér ter
t.-ġanda 299/25	t.+imniñ 388/26
t.-ip 28/08, 164/03, 335/02 t.-idiġan 340/04	t.+ini 342/18, 385/18 t.+idiki 342/18
t.-mas 136/21 t.-midi 299/25	térival-ekmek t.-di 287/06
t.-maydiġan 299/23	t.-ġan 273/08 tére
tépiliver- bulunuvermek	deri
t.-meydu 58/25 tépilivéliş buluveriş, buluş t.-ini 380/11	t. ...il- 29/02 t.+si 318/16 t.+sini 201/10 t.+sinla 119/26 t.+sige(téri) 137/22
tépiş bulma, buluş t. 225/04, 276/10, 340/12, 412/03	t.+sidin(téri) 170/21, 362/03
t.+iñizni 106/08 t.+i 200/22	
tépişma... bulmaca, bilmece	
t. 309/25, 311/23 t.+la 310/21 t.+mu 309/20	
t.+niñ 310/05, 310/09 t.+ni 309/09	

t.+liri(téri)	423/14, 423/15
51/02 téreñ	t.+ida 126/13, 190/10
gergin	téş- deşmek, delmek
t. 83/15	t.-ip 400/01
téri- ekmek, dikmek t.-	t.-ip tur- 390/11
diñ 416/13	tét- tatmak
t.-p 288/06	t.-aylı 389/04
t.-ğan 416/15	t.-alaymen 66/20
térik- kızmak, öfkelenmek t.-	t.-ip 389/01, 407/11 t.-iğan
ti 53/04, 53/04	57/22
t.-ip 295/19	téti- tatmak
t.-ken 153/11	t.-diñ 136/22
t.-kenden 53/01	tétik dinç, çevik
t.-kendimu 53/04 t.-	t. 179/05, 236/01, 249/15, 277/18,
meytti 70/11	388/16
térikkek	téti...siz tatsız, manasız, anlamsız
çabuk kızan,	t. 96/01, 294/08, 379/23
çabuk öfkelenen	téy- kaymak
t.	t.-ip 361/15
159/11 téri...	téyildur- kaydırmak
darı	t.-atti 163/15
t. 146/07 t.+tek	Téyipcan erkek ismi
45/23	t. 313/13, 313/15, 314/11, 322/14,
tériştür- bir araya	324/25, 325/13, 325/22, 326/18,
toplamak t.-üp 62/09, 287/04	326/25, 327/08, 327/13
téş dış	
t.+i 50/05, 60/07, 169/19, 423/14,	

téz	çabuk, hızlı	t.+ide 94/07, 174/12
t. 5/21, 21/18, 31/09, 33/07,	tézlükte	acele olarak,
34/03, 34/03, 37/18, 62/01,	hemen t. 187/01	
85/04, 89/25, 91/26, 91/26,	tézlük- hazırlatmak t.-ip	
99/01, 101/24, 101/24,	362/11 tıbbîy(a.) tıbbî	
108/20, 108/21, 142/13,	t. 182/02, 187/03, 187/10,	
142/13, 181/13, 186/16,	187/16, 188/25	
186/17, 187/11, 203/12,	tiğ(f.) ağız, namlu, bıçak, jilet bıçağı	
207/01, 227/04, 227/04,	t. 239/23 t.+mu 239/23	
258/01, 258/01, 267/01,	tik dik	
270/04, 281/25, 287/04,	t. 65/23, 109/26, 275/21,	
300/17, 309/15, 310/17,	371/10, 382/18 tik-	
384/09, 386/01, 391/03,	dikmek	
391/03, 394/07	t.-idu 289/20 t.-idiğan 7/04	
t.+la 7/17, 26/09, 28/12,	t.-ip 80/12, 150/14, 373/20,	
139/02, 257/15, 298/06	418/11	
t.+ra... 90/04, 116/10, 288/10,	t.-ken 269/06, 297/15, 424/07	
306/05, 352/20		

tézdin yakında, hemen, birazdan, az sonra

t. 245/26

tézi... dizi (Uygur kültüründe kayısı

çekirdeği inci gibi ipe dizilir ve buna

tézi... denir)

t.+tek 31/01

tézis(r.) tez, sav, müdde

t. 214/11, 216/09

tézlük hız, çabukluk

tik- dikmek(gözlerini dikerek bakmak)	t.-ip 233/15
t. -kiniçe 96/14, 99/25, 377/16 tiken diken	tikkide dikey
t. 155/21, 416/13, 416/14	t. 66/09, 98/17
t.+ni 416/15	tikle- dikilmek
tikenleş- üşüyüp	t.-p 22/21, 288/03
titremek t.-kendenk 278/16	tiklen- diklenmek
tikenliş- üşüyüp	t.-gen 327/18
titremek t.-ip ket- 380/01	tikleş dikleme
tikensiz	t. 271/07
dike	tikli- diklemek
nsiz t.-de 283/02	t.-gen 151/13, 295/08
tikil- dikilmek	tikliş- dikleşmek, dik hale gelmek
t.-di 6/20, 92/03, 130/21, 382/24 t.- etti 277/02	t.-ip 178/06
t.-ip 10/02, 12/22, 16/19, 17/20, 34/04, 47/11, 158/17, 234/14, 277/04, 393/25	tiktür- diktirmek
t.-ip tur- 13/02, 56/17, 134/23, 136/12, 219/20, 407/12	t.-üp 201/11
t.-gen 41/18, 84/19, 228/18, 247/18, 396/13	ti...- sokmak, gizlemek
t.-idiğan	t.-ti 346/18
7/04 tikiliş- batmak	t.-ti-de 25/02
	t.-ip 133/02, 175/05, 315/17
	t.-...an 31/05
	t.-atti 31/04
	t.-ivétidu 350/17
	t.-ma 295/17
	ti...il- sokulmak, sıkışmak
	t.-di 337/21, 344/04, 383/05
	t.-ğandek 256/22, 302/13

ti...iş	sokma, gizleme t.+...a	325/08	
	80/03		t.+liri 19/05 tili-
tik turma	ayak üstü		dilemek
	t. 125/11		t.-dim 406/13
til	dil		t.-gendek 74/06
t.	74/15, 136/08, 270/08,		t.-genliklirini 410/16 tilla-
	279/06		küfür etmek, azarlamak
t.+ğa	249/10, 269/11, 402/19 t.+diki		t.-ytti 24/22, 179/21 t.-yli 178/12
	390/20		t.-ñ 101/13
t.+iñ	344/20		t.-p 296/11, 350/08 t.-pmu 65/11
t.+iñ bilen	416/13	tillaş-	hakaretleşmek; küfür edişmek t.-tin 296/09
t.+i	195/21, 273/05, 419/21 t.+i bilen	tilli-	küfür etmek, azarlamak t.-di
	178/07		94/25aççı....ida
t.+iniñ	142/07, 313/12 t.+ini	tilliş	küfür, azarlayış
	334/05, 419/17 t.+ida 296/09		t.+i 87/06
t.+lar	200/25	tilmaçli...	tercümanlık t.
t.+liri	bilen 232/22		195/22, 425/17
t.+lirimizni	264/03 t.+liriñni	tilsiz	dilsiz
	295/18		
til-	dilimlemek		
	t.-ğan 228/20		
tile-	dilemek		
t.-ymen	177/18, 262/25		
t.-gendek+(tiligendek)	10/01 t.-p		
	196/03, 393/10		
tilek	dilek		
t.+i(tilik)	bilen 124/13 t.+lerni		

t. 94/18, 191/15, 192/04,	t.-ivat...anli...ini 102/22 t.-may
384/02 timis...ila- yoklamak,	225/21
süzme, aramak	tinçiş avunma, teskin olma, rahat etme
t.-p 287/03, 304/12,	t.+...a 91/06
338/05,	tincit- avutmak, teskin etmek t.-ip
382/25, 412/04	161/08
timpiratura derece, sıcaklık	tinç sakın, barışçı, esen
derecesi t. 186/25	t. 109/10, 124/04, 214/07, 254/24,
timtas sakın, suskun,	268/22, 340/05, 340/14, 406/15 t.+men
sessiz	31/10
t. 85/07, 118/16, 260/03, 308/11,	tinçi- teselli bulmak, avunmak, sevinmek, içi
308/23	açılmak, sakinleşmek
timtasli... sakınlık,	t.-ğan 305/21
sessizlik, suskunluk	tinçil- teselli edilmek
t.+ni 118/19	t.-minalmaydu 18/12
tin nefes	tinçlandur- teselli etmek, avutmak,
t. 348/09	sevindirmek
tin- avunmak, teskin olmak,	t.-uş 338/15
rahat etmek	t.-uş...a 254/25, 349/05
t.-di 38/05, 43/12, 104/07, 251/11,	tinçli... sakınlık, esenlik, barış, sulh
334/03, 387/14	t. 2/14, 2/14, 10/25, 45/04, 181/08,
t.-ğan 15/20, 97/08	211/25, 360/03, 364/13 t.+mu
t.-ip 16/02, 26/11, 29/17, 80/20,	2/13
118/05, 133/22, 168/02, 204/22,	t.+tu 149/08, 360/02, 364/10
396/18, 399/10, 420/07 t.-	tinçsiz huzursuz
ğuçı 336/09	
t.-ivaldi 217/14	

t.	18/14, 166/19, 181/09,	292/02	
	210/18, 241/03	tiñşi-	dinlemek
tinçsizli...	huzursuzluk,	t.-di	60/15
tedirginlik t.	133/05	t.-ğandek	97/17 tip(r.)
tine-	bir noktaya takılıp kalmak, dikilip	tip	
	kalmak, sabitlenmek (göz)	t. 271/22 t.+idiki	355/20
	t.-p	396/13	t.+...a 194/02
tini...	nefes	tipik(r.)	tipik
t.	13/03, 13/17, 125/13,	t. 174/05, 181/22	tipirla-
	134/23, 185/05, 202/09,	çırpınmak, çabalamak	
	204/23, 291/08, 304/05,	t.-p	259/20
	332/04, 345/07, 383/26 t.+i 8/10,	tiptinç	şakin, barışçı, esen
	235/06	kelimesinin pekiştirilmiş hali	
	t.+ini 316/09, 328/17 t.+liri	t. 18/12	
	256/12	Tirana şehir ismi t.+da	210/11
tinim	rahat, sükunet, huzur, durgunluk	tire-	diremek, dayamak
	t. 155/19, 270/07		
tinimsiz	dinlenmek	nedir	
	bilmez; hareketli		
	t. 334/19, 401/04, 422/05	tiñ	
	nefes, soluk		
	t. 51/16, 217/26, 409/17		
	tiñla-	dinlemek	
	t.-p	51/16, 409/17	
tiñşa-	kulak salmak, anlamak,		
	işitmek		
	t.-! 136/13 t.-p		

t.-p 38/10, 104/21, 152/23, 207/10 t.-	dağınık t. 285/08
p tur- 14/20	t. bolup ket- 409/15
tiri- diremek, dayamak t.-	tiriş- çabalamak, çırpınmak, gayret
di 88/18	etmek
tirik diri, canlı	t.-ivatimen 130/19 t.-iñ
t. 70/21, 81/26, 87/08,	324/18
92/13,	t.-iñlar 391/15
115/01, 218/02, 235/14,	t.-ip 28/22, 145/02, 194/20, 233/18,
255/01 tirikçilik yaşam	324/17, 349/05 t.-...an
mücadelesi	324/20
t. 93/24	t.-atti 14/01
tiriklik yaşam,	tirişçan girişken, gayretli, çalışkan,
dirilik	özenli
t. 236/17 t.+im	t. 388/18
397/22 t.+i	tirkiş- takılmak, bağlanmak, eklenmek t.-isen
383/22	148/18
tiril- dirilmek	t.-ip 343/17
t.-dim 410/22 t.-	t.-ivat...an 217/18
idu 279/09	tirkişiş takılış, bağlanış, ekleniş
t.-ip 188/01,	t.+ke 27/01
188/08 tiriliş dirilme,	tirmiş- gayret etmek
diriliş	t.-ip 28/22, 145/02
t.+i 289/01	tirna- tırmalamak
t.+ige 43/11	t.-vatatti 383/01
tiriñşit- metale vurup ses	tirna... tırnak
çıkartmak t.-ip 207/02, 280/01	t. 262/24
tiripiren saçılmış yıkılmış,	

t.+ta 7/01				t. 97/07, 115/13, 418/03 t.+mu 400/08,
tirtivet-altüst	etmek,	dağıtmak,		418/14
karmakarışık		etmek,	titret-	titretmek
ditivermek			t.-küdek 376/04 titri-	
t.-kili 247/15 tit-			titremek	
tit	güçsüzleşmek		t.-gen 256/23 titrik	
t. 4/05, 72/12, 72/13, 136/03,			titrek, titreme	
144/15,	231/16,	270/13,	t.+i	65/15, 98/04, 160/06,
364/09,	381/08,	389/14,	419/21	
412/18		tittit	sabırsızlık ve	heyecan bildiren
titivet-	altüst	etmek,	dağıtmak,	taklidi ses
karmakarışık		etmek,	t. 16/06	
ditivermek			Tivin	soy adı
t.-ti 377/01			t.+niñ 148/13	
titilda- kazınmak (açlıktan)			tivin-	yalvarmak (Allah'a)
t.-p 153/02			t.-ğandek 266/13 tiviş	
titi...la- takib etmek			ses	
t.-p 275/14, 412/05			t.+i 229/24, 229/25	
titre-	titremek		Tiyanşan	özel isim t.
t.-p 141/07, 188/22			176/01	
t.-p	ket-	71/15,	124/11,	tiyatir(y.) tiyatro
413/06				
t.-p tur-	112/22,	141/03,		
256/09,	259/04,	275/19,		
339/19, 350/23, 351/13 t.-vatatti				
216/13				
t.-ytti 400/12				
titrek	titrek			

t.+niñ 164/18	tizi... gerdanlık t.
t.+da 164/13	12/23
t.+iğa 164/13	t.+liridek 217/14
tiyin kuruş	tizlin- diz çökmek t.-ip
t. 75/22, 160/02	379/13
t.+ni 226/20 t.+ge	toğ- doğmak
226/20	t.-...anliridinmu 44/02
t.+ğa 276/17, 335/22	toğra doğru, dürüst
t.+larni 275/15	t. 11/08, 15/13, 15/13, 18/03, 27/01,
tiz diz	30/08, 32/18, 38/14, 53/09, 54/14,
t. 38/20, 215/12	56/01, 58/07, 62/18, 65/02, 68/16,
t.+idin 394/26	80/13, 85/20, 97/22, 103/17,
t.+iğiçe 229/12	106/23, 108/16, 113/09, 113/17,
tiz- dizmek, sıralamak	136/02, 137/07, 149/07, 151/06,
t.-di 300/12, 389/07	152/02, 154/11, 155/09, 173/20,
t.-ip 99/04, 129/01, 309/24, 325/16 t.-	175/09, 182/02, 195/03, 198/25,
ivetken 305/05	202/05, 203/07, 212/03, 217/12,
tizgin dizgin	217/23, 219/06, 220/02, 239/17,
t. 302/01	240/17, 240/18, 240/18, 242/24,
t.+ini 255/22,	243/16, 244/18, 244/18, 250/22,
301/06 tizil- dizilmek,	261/09, 269/22, 272/17, 273/23,
sıralanmak	273/23, 274/24, 288/25, 301/12,
t.-di 430/09 t.-	305/20, 309/01, 309/06, 310/17,
ip 160/25	
t.-ip ket- 356/15 t.-	
ğan 233/20	
t.-ğanidi 4/14, 342/01	

	339/17, 344/25, 349/07, 356/10, 356/12, 361/22, 362/01, 380/07, 415/01, 419/07, 422/16, 422/16, 424/06, 426/03	337/01, 357/17, 367/23, 391/05, 418/13, 420/06 toğrisiğa düzüne, dümdüz t. 335/06 toğta dur!
toğri	doğru, dürüst t.+dek	t. 212/11, 275/12
	30/05 t.+la 366/03	toğta- durmak
	t.+mu 218/07, 361/26 t.+diki	t.-vsiz 132/20
	319/21, 420/06 t.+din 366/03	t.-ñ 17/04, 346/14, 347/14 t.-ña
	toğrida hakkında, üzerinde	413/16
	t. 81/21, 81/22, 372/23, 410/21	t.-ñlar 202/01 t.-p 1/14, 14/17, 30/19, 43/12, 92/01, 128/12, 171/23, 190/03, 212/18, 220/16, 256/17, 275/07, 365/08, 373/23 t.- ydiğan 7/01
toğrila-	doğrulamak, düzeltmek t.-p 8/23, 11/04, 15/14	t.-ytti 165/16 t.-miğan(toğtimiğan) 6/12
	toğrilin- doğrulanmak, düzeltmek t.-ip 8/24	toğtat- durdurmak t.-ti 73/25, 190/01 t.-sa... 371/06 t.-ma...çi 222/09 t.-...an 227/13
	toğrili... doğruluk, dürüstlük t.+ini 16/12	toğti- durmak t.-di 93/15, 130/24, 164/06, 168/02, 214/09, 281/04, 282/21, 308/12,
	toğrira... daha doğru, en doğru t.+i 372/14	316/17, 330/07, 395/07, 413/17, 418/14, 429/02 t.-ğina 212/10
	toğrisida hakkında, üzerinde t. 22/07, 43/03, 43/07, 86/23,	
	110/10, 111/07, 123/25, 134/06, 153/18, 157/02, 158/02, 192/21, 219/24,	

220/23, 252/02, 263/15,	221/05, 253/20, 265/12, 324/24,	243/26, 254/15, 278/07, 333/10,	t.-ğandimu 215/20 t.-midi 131/09 t.-maydiğandek 110/03 tohtimay durmadan, durmaksızın
308/19,			
336/09,	338/02,	339/12,	t.87/22, 156/11, 157/02
358/15,	358/22,	360/15,	tohtış durma
360/24,	363/08,	370/16,	t.+imiz 371/02
371/23,	372/24,	405/03,	tohtit- durdurmak
408/03			t.-ay 330/05
toğrisidiki	hakkındaki,		t.-ip 62/25, 72/23, 120/12, 167/23,
üzerindeki			320/10, 320/24, 366/10, 392/07 t.-
t. 19/02, 19/04, 49/03, 54/16,			idiken 169/04
55/03, 77/25, 102/06, 102/12,			t.-almay 370/19, 420/14
107/11,	142/16,	143/16,	tohtitil- durdurulmak
167/14,	216/06,	223/17,	t.-ip 285/24
239/22,	241/10,	241/18,	tohtu tavuk
244/15,	261/18,	262/19,	t. 165/01, 245/12, 255/21, 311/12
300/19,	316/07,	319/21,	tok(r.) elektrik
322/11,	327/09,	336/12,	t. 277/03
			tokur aksak

to... tok	t. 148/08	tol- dolmak	t.-di 384/13, 388/01
to...u-	181/09, 195/11, 208/13, 249/12, 341/18	t.-ğan	3/10, 7/09, 13/16, 14/12, 18/18, 72/15, 73/23, 77/18, 91/06, 92/23, 109/09, 137/01, 182/21, 208/10, 236/01, 240/23, 258/05, 271/08, 291/21, 322/07, 322/12, 332/21, 344/06, 364/16, 388/03, 394/09, 410/10, 417/24, 429/12 t.-ğanğan 402/05, 419/17
to...aç	francala, çörek	t.-ğanidi	138/13
to...alli...	kuma	t.-up	113/03, 158/25, 273/05, 341/22, 418/22 t.-up
t.+...a	264/12	tur-	80/08
to...am	eğerin altındaki keçe, yamçı	tola	çok
t.+ni	323/05	t. 2/21, 40/11, 41/15, 49/22, 52/07,	53/05, 57/21, 63/20, 80/16, 96/01,
tokay (bir tokay): bir sürü	t.173/17	365/15 to...sen	
to...i	toka	doksan	
t.+si bilen	192/10	t.+din	45/06
to...i-	dokumak	To...sun	şehir ismi t.
t.-ğanmidu	95/15	250/20	
to...ilenet	zor durum, gam,	to...u-	söz uydurmak
endişe		t.-p	109/23
t.+lerniñ	369/13	t.-vatidu	203/11 to...ul-
to...ili...	takılı	dokunmak, örölmek	
t. 420/24/11	ma.153/09, 153/12, 153/25, 201/26, 239/03, 293/18 tokmak	t.-ğan	420/18, 420/21 to...unuş
t.+niñ	153/06, 335/26		
to.....uz	dokuz		
t. 150/19, 157/06, 315/12,			

	dokunuş, dokunma	148/19, 191/21, 243/12, 270/18,
t. 60/24		294/09, 316/20, 317/07, 318/23,
to...uş örme, örüş, dokuma t.+tekla		324/17, 340/09, 343/04, 367/10,
380/13		367/19, 377/16, 398/21, 416/25,
t.+ni 309/04		417/09
t.+...a 53/18	toldur- doldurmak	
	t.-ğan 69/01 t.-up	
	384/19	
	t.-uvalğili 332/11	
	t.-misa... 249/13	
	toldurul- doldurulmak	
	t.-ğan 233/20	
tolduruş	doldurma	
	t.+...a 104/04	
	tolğa- çevirmek, döndürmek	
	t.-p 186/08, 206/26, 222/05, 281/01 t.-	
	vérip 247/15	
	tolğan dolmuş, dolu olmuş	
	t. 327/07	
	tolğandur- çevirmek, döndürmek	
	t.-may 14/10	
	t.-ivétidiğan 283/04	
	tolğın dolmuş, dolu olmuş	
	t.+i 320/05	
	tolğın- çevrilmek, döndürülmek t.-atti	
	12/17, 396/10	

t.-ip 13/26, 53/08, 70/23, 124/03,
204/20, 236/18, 243/24, 335/04,
335/04, 403/10

t.-ip ket- 283/01, 402/20 t.-

ip két- 155/12

t.-ip tur- 12/18		Tolunay	dolunay t.
tolğiniş	çevriliş, döndürölüş	401/14	
t.+...a 424/18		tom-tom	kalın, cilt cilt t.
tolimu çokça, aşırı, yersiz, lüzumsuz t.	54/05,	361/11	
	79/06,	79/06,	tompay-
			tümsek hale gelmek t.-
109/14,	109/14,	148/12,	ğan 32/26
165/06,	192/25,	199/01,	tomur damar
236/03,	319/15,	326/06,	t.+ğa 253/19 t.+lar 372/03
337/05,	355/19,	356/08,	t.+larda 179/11, 296/16 t.+liri 398/08
367/14, 398/10, 425/06			t.+lirini 368/26
Tolistoy	Tolstoy, yazar adı	t.+lirida	198/12, 217/16,
t. 220/09 t.+çe 194/13		405/04	
tolu...	dolu, tam, tüm		t.+liridiki 99/20, 259/25 tomuz(f.)
t. 22/05, 28/11, 28/25, 34/10,			temmuz ayının sıcağı
40/18, 61/19, 70/01, 70/17,			t.+niñ 197/16 tonu-
74/14, 93/15, 106/01, 114/18,			tanımak
130/03,	151/07,	161/15,	t.-p 57/08, 191/15
176/24,	187/04,	205/19,	t.-palatti(tonuvalatti) 6/17 t.-ptu 191/12
223/05,	240/24,	285/19,	
301/25,	312/19,	356/13,	
360/22,	360/25,	384/04,	
	386/16, 400/13 tolu...li-		
	tamamlamak,		
bütünlemek, doldurmak t.-valdi			
127/05			
tolum tulum			
t.+din 64/11, 293/18			

toni- tanımak	127/02,
t.-di 88/22, 134/16, 394/10, 415/02 t.-	229/24, 229/26, 250/09, 300/06,
diyu 394/10	324/11, 324/15, 340/07, 395/10,
tonu- tanımak	398/22, 403/19 t.+...u
t.-ymen 373/26 t.-	250/04 t.+imiz 323/07
msiz 373/25	t.+lardin 251/02
t.-ydiĝanlar 393/23 t.-	tonuş- tanışmak
ytti 180/06	t.-up 277/14, 277/23, 283/08,
t.-valatti 139/08	328/14, 425/18
t.-misa... 323/04 t.-	tonuşlu... tanış olma hali
misimu 26/12 t.-	t. 232/12
maytti 26/11	tonuştur- sunmak, takdim etmek,
t.-miĝan 323/07	tanıtmak
t.-yalmaytti	t.-di 177/03, 324/05
251/25 tonu... tanık,	t.-up 140/12, 142/03, 150/05
şahit	tonuşturuş tanıştırma, tanıştırış
t.	t. 348/01
89/03	toñĝuz domuz
tonur	t. 247/22, 248/12
tan	toñla- üşümek, donmak
dır	t.-p 354/04
t. 386/06, 386/10	top oyun oynanan top
t.+niñ 381/09 t.+din	t. 2/02, 2/07, 5/16, 5/17, 5/18, 5/20,
163/16	5/21, 5/23, 10/16 t.+tek
tonuş tanış, tanıdık, tanıma, itiraf, bilgi,	417/11 t.+ni 213/23
fikir, bilinç	
t. 2/03, 39/11, 91/23,	

t.+...a 5/14	ayakkabısı t. iniñ 6/15	
top top, grup	t.+ini 343/21	
t.24/05, 24/22, 93/12, 258/08,	topliş- toplaşmak	
296/05	t.-ip tur- 273/02	
t.+ta 273/10 t.+tin	t.-ivalğan 158/09, 266/17 t.-ivalğanidi	
90/06	210/21	
topa toprak, toz	topra... toz, toprak	
t. 229/02, 229/04, 359/20 t. bilen	t. 89/26	
90/17	t. bilen 89/24 t.+...içe 93/02	
t.+ni(topi) 90/16 t.+ğa(topi) 206/10,	topra...li...	topraklı, tozlu t.
408/15 t.+larni(topi) 382/20	382/17	
t.+sini(topi) 395/02	toptoğra	dopdoğru, dümdüz
topa... dana, buzağı	t. 42/01, 78/20, 212/03 toptoğri	
t. 22/15, 23/04, 60/13,	dopdoğru, dümdüz	
210/22, 211/11, 212/09,	t.+la 52/14	
212/23	topurliş-	toplanmak, yığılmak t.-
t. bilen 112/14 t.+ni	ip 259/02	
137/24	tor ağ	
t.+i(topi...) 247/22, 248/12	t. 50/04, 246/10	
topla- toplamak		
t.-ydiğan 30/10		
toplam toplam		
t.+i(toplim) 121/16		
toplan-toplanmak		
t.-di 212/20		
t.-ğan 24/20, 29/13, 208/12		
topliy(r.) yazlık bayan		

torğay toygar, çayır kuşu	t. 86/01, 88/19, 133/01, 144/07,
t.+dek 20/21, 59/17	171/16, 188/04, 255/03
t.+niñ 59/19	tos...un set, engel, mania, baraj
t.+din 59/18	t. 106/06, 219/11
tormuzlin- hızı düşmek,	tos...unlu... engel olma hali
durmak, frenlenmek	t.+...a 239/01
t.-ip 383/08	tos...unsiz engelsiz
toruñ-toruñ kaba, sert, ters	t. 338/01
t. 63/19, 63/19, 119/03,	tosu... engel, mania, baraj t.
119/03 torus tavan	47/26
t.+ni 208/02	toş- dolmak
t.+...a 60/03, 68/15, 88/25, 353/03	t.-ti 272/24
t.+tiki 163/03	t.-up 163/04, 247/01, 268/18,
tos- yolunu kesmek, engel olmak,	345/19
set	t.-...ini yo... 205/12 t.-
çekmek	...anidi 268/21
t.-up 47/24, 127/22,	toş...an tavşan
180/01,	t. 179/05, 205/09 t.+ğa
240/14, 400/05, 429/09 t.-	184/10 t.+ğice 287/20
up tur- 257/04	toş...az- doldurmak
t.-...an 257/06	t.-di 104/18
t.-aptiken 209/25 t.-	
aydu 284/05	
tosa... baraj, mania, engel t.	
307/23	
t.+larmu 127/23	
tosattin birdenbire, ansızın, ani olarak	

toş...uz-doldurmak	t. 171/06
t.-uvétisen 294/20	t. ...il-(düşün yapmak) 146/05,
toş...uzul- doldurulmak	240/05, 328/12, 328/14,
t.-ğan 5/05, 278/08	328/18, 328/22 t.+niñ 328/24
toşuş dolma, doluş	t.+ğa 317/22
t.+...a 241/10 t.+ta	toy- doymak
163/04	t.-armikin 111/24 t.-sam 185/09
tova(a.) pişmanlık	t.-up 30/14, 112/01
t. 43/13, 84/22, 84/25, 84/25,	t.-may 25/18, 318/23, 399/19 t.-ğuçe 189/11
103/03, 114/11, 140/16,	t.-ğan 394/03
147/22, 328/03, 329/01,	t.-ğandek 2/13 t.-midi 189/10
333/14, 368/11	t.-miğan 318/20
t. ...il-(pişman olmak) 374/08 t. kil-	t.-mayvatsa 239/19
(...iptu) 326/09	t.-mavat...anniñ 240/02
tovla- bağırmaq, seslenmek	toyğuz- doyurmak
t.-p 22/12, 24/01, 31/06,	t.-imen 187/11
171/09, 189/22, 279/23 t.-p tur-	t.-sa 354/01
147/06	
t.-vat...an 252/01, 401/06 t.-ytti	
70/10, 164/19	
t.-vétiptiken 306/25	
tovli- bağırmaq, seslenmek	
t.-di 46/18, 252/22, 266/26,	
306/08, 345/12 t.-ğan	
401/25	
t.-ğusi 137/23	
toy düşün	

t.-up 29/14	t. 54/04, 331/02, 375/07, 375/07,
t.-uvalğandin	389/19, 404/17, 419/01 t. bilen
386/26 toyundur-	68/12, 421/11 t.+niñ 68/07
doymak	töhmetçor(a.f.) iftiracı
t.-up	t. 262/24
208/13 toyuş	töhpe(a.) tuhfe
doyma, doyuş	t. 428/01
t.	tök- dökmek
322/08	t.-ti 80/20, 284/15
tozan toz	t.-üp 138/21, 389/22 t.-mey
t. 93/11 t.+din	317/01
91/20	t.-ken 249/03, 401/19 t.-etti
t.+ğa 5/10, 93/20	12/01, 179/15
tozğa... toz	t.-üver 369/16
t.+...içe 179/01	t.-üvergülük 369/16 t.-
tozi- yıpranmak, eskimek, harap	üvetti 382/10
olmak t.-di 405/14	t.-me! 156/12
tozu- savrulmak, dağılmak t.-	tökül- dökülmek
ydiğan 246/08	t.-di 25/25, 334/20
töge deve	t.-üp tur- 229/01, 308/11
t. 170/19, 295/09	t.-gen 92/18, 191/21, 317/08 t.-
t.+mu(tögi) 184/01	genliki 285/23
t.+niñ(tögi) 105/13	t.-üvat...an 15/24
t.+si(tögi) 121/04	töle- ödemek
töhmet(a.)	t.-ysen 190/24
if	t.-p 284/15
tira	

töli-	ödemek	139/03,	162/11,	t. 4/09, 4/09, 4/15, 4/16, 4/20,
	176/03,	176/14,	176/17,	
t.-semmu	137/02,	194/10,	226/12,	6/18,
	228/09,	246/21,	246/21,	6/18, 15/08, 15/10,
t.-semlaomu	392/08,	268/11,	268/11,	32/26, 33/26, 36/01, 50/19,
	268/14,	270/03,	275/18,	
tölin-	ödemek	275/20,	276/17,	71/12, 73/13, 83/05, 109/07,
	311/05	mehir, 314/21,	315/14,	
t.-idu	226/19			386/02,
	414/23,	415/16,	415/25,	399/06, 405/01,
tömür	418/07,	demir	418/15,	425/07, 426/15 t.+niñ 137/03
t.	23/10,	59/12,	354/10,	t.+tin 28/14
	355/24, 356/03	t.+mu		
	410/02	t.+ni	100/23	
	t.+ler bilen	60/07		
tör	evin köşesi, misafire ait yer	t. 391/23,		
	391/23, 391/25	t.+ge	391/24	
	t.+de	391/22, 391/26		
törel-	vuku	olmak, çıkmak,	meydana	
	gelmek, yaratılmak, türemek			
	t.-gen	207/11, 279/23, 406/11	t.-mesliki	
	327/02			
töril-	vuku bulmak, ortaya çıkmak, meydana			
	gelmek			
	t.-ip	406/08		
töşük	delik			
t.	24/20, 24/22, 162/13	t.+niñ		
	24/03			
t.+ke	24/10	t.+tin		
	70/22	t.+ige	24/02	
	t.+idin	23/25, 88/03	töt	
	dört			

t.+inçi 271/24	t.+sini(tragédiyi) 405/23
t.+inçisi 107/17	traj(r.) tiraj
t.+imiz 423/07	t.+i 430/15
tötö bir tür kurt, haşarat t.	tuğ tuğ, bayrak
185/22	t. 58/18
töve(a.) tövbe	t.+liri 410/08
t. 371/26	tuğ- doğmak
töven aşağı, alçak, düşük	t.-idiğan 319/04
t. 56/25, 61/14, 97/08, 112/19,	t.-up 91/10, 399/20 t.-
116/04, 133/10, 162/10, 186/25,	...anlarğa 21/25
234/15, 271/16, 409/26	t.-...anlirimni 53/12 t.-
t.+mu 129/15	...anliriniñ 90/05
t.+ge 33/05, 234/05	t.-...anlirini 89/08, 89/11 t.-
t.+de 284/18, 354/08	...anliridin 152/25
t.+dikilerge 291/25	t.-...ini 89/13, 89/23, 90/03
tövenlik saygı, açak	tuğdur- doğurtmak
gönüllülük t. 266/18	t.-idu 325/08
t.+tin 135/21	t.-uvat...an 166/21
t.+ini 221/17	tuğma doğma
tövinami tövbename, tövbe ve pişmanlığı bildiren yazılı belge	t. 65/12, 296/17, 314/19, 314/23,
t.+si	315/07, 358/24, 388/07
214/25	tuğul- doğulmak, doğmak
tragédiye(r.)	t.-di 231/25, 408/04
tra	
jedi	
t. 80/08, 273/21	
t.+diki(tragédiyi) 114/14	

t.-idu 254/12, 402/01 t.-imiz	t.	91/21, 92/06, 113/20,
289/06	115/18,	133/01, 331/02,
t.-up 4/18, 43/21, 43/23,	332/14, 423/04 t.+dek 85/01,	
60/23, 93/01, 124/05, 342/08	111/12 t.+ini 224/18	
t.-ğan 108/06, 320/02,	t.+lar 429/09	
334/13, 349/09, 384/04 t.-	tumanlaş-	sislenmek, duman
miğanlar 367/08	kaplamak	
tuğuluş doğma, doğuş	t.-ti 257/06	
t.+i 406/06	tumanli...	sisli, dumanlı
tuğut doğum	t. 91/12	
t.+i 320/01, 320/05	tumanlış-	sislenmek, duman
tuğum(f.) yumurta	kaplamak	
t. 235/15 t.+dek 111/22	t.-ip 144/22	
t.+ni 235/13, 319/03	tumşu...	burun, çıkıntı, gaga t.
turğun baca	159/08	
t.+i bilen 35/26 tul	t.+i bilen 382/26	
dul	t.+ini 33/16 t.+ığa 236/04	
t. 361/12	t.+lirini 120/24, 281/02 tunci	
tulpar küheylan	ilk, ilk doğan çocuk	
t.+dek 167/07 t.+ni		
221/11		
tulum tulum		
t.+din 201/26, 239/03		
tumaçe muska, muska şeklinde		
katlanmış		
t. ...il- 122/19		
tuman sis, duman		

t. 18/11, 19/03, 28/24, 64/01, 74/23,	125/09, 131/18, 166/12, 173/15,
104/15, 128/02, 140/19, 147/11,	177/21, 186/11, 188/18, 198/14,
200/12, 225/25, 271/06, 328/05,	199/07, 213/25, 250/25, 269/02,
329/16, 379/22, 396/02, 403/22,	336/06, 341/07, 346/17, 373/18,
428/05	387/15, 399/05, 415/01, 430/05 bolup
tuñlük çatı penceresi, keçe çadırın tepesini	t.-di 82/17, 391/06
kapatan keçe	beğş étip t.-di 87/24 çi...ip
t.+tinmu	t.-di 274/26
238/10 tupra... toz,	özgirip t.-di 391/04 sa...lap
toprak	t.-di 293/16 yütakilip t.-di
t. 384/12, 399/21	11/23 t.-diñiz 42/18
t.+ni 92/18	yağlap t.-diñizma 22/15
t.+...a 91/15, 317/08, 402/03	bilip t.-uptimen 83/15
t.+ta 338/07, 424/12	t.-uptu 22/19, 143/10, 194/19,
t.+iñ 384/14	195/12, 326/15, 368/13 t.-
t.+iğa(tupri...) 266/23	uptuğu 152/24
tur- turmak yardımcı fiili; durmak,	t.-imen 67/13, 181/20 bilip t.-
kalkmak, kaldırmak	imen 80/04
t.-uvatimen 428/07	t.-isen 374/07
t.-uvatidu 282/15, 286/18, 360/05,	...arap t.-isen 124/18 körüp t.-
386/15, 408/26	isen 423/21 hañvé...ip t.-isenğu
aldirap t.-uvatimiz 249/12 t.-	46/24
ar 181/10	
t.-di 9/12, 10/03, 21/08, 45/05,	
53/14, 60/06, 60/11, 66/16, 77/09,	
82/20, 89/18, 101/21,	
118/09,	

t.-idu 77/06, 97/24, 152/07,
 152/26, 163/24, 174/17,
 174/23, 184/19, 218/02 almişip t.-idu
 77/22, 302/02 bolup t.-idu 128/07,
 212/05,
 338/02
 içim si...ilip t.-idu 169/26 izdişip t.-
 idu 39/21
 ...uç... éçip t.-idu 350/19
 t.-up 2/24, 12/06, 15/21,
 t.-idu 324/03, 104/01, 22/14, 30/23,
 50/11, 50/11, 60/15, 60/16,
 ...arap t.-! 253/03, 74/01, 100/11, 107/16,
 107/19, 116/25, 122/18,
 162/24 t.-ay 39/05, 249/19, 9/06, 158/17,
 205/16, 216/12, 222/08,
 ...oyup t.-ay 232/07, 253/03, 289/26,
 291/25, 305/17, 314/14,
 yézişip t.-ay 207/13, 320/26, uñ 345/05,
 354/01, 368/13, 371/06,
 101/08
 yo...lap t.-uñ 106/20 ötüp t.-
 uñlar 89/20
 t.-sun 230/25
 t.-sam 11/21
 t.-sañmu 32/02 t.-siñiz
 119/23
 t.-sa 23/11, 53/02, 63/24,
 112/08, 120/22, 146/14,
 147/23, 172/26, 251/15,
 251/19, 278/24, 287/14
 éçilp t.-sa 287/14 t.-simu
 272/22

şuvuldap t.-simu 398/08
 ...arap t.-sa... 159/23
 t.-ğanda 46/12,
 187/03,
 208/15 bilmey t.-ğanda 25/18 bolup
 t.-ğanda 59/03, 119/01,
 231/16
 dep t.-ğanda 201/25 kélelmey t.-
 ğanda 219/13 t.-ğiniçe 242/23

371/10, 375/08, 375/15, 376/12,
378/15, 392/05, 393/20, 399/06,
401/13, 403/11, 406/07

t.-up ket- 31/01, 78/05, 139/06,
216/13, 345/06, 375/08, 378/15

t.-up ...al- 25/06, 34/04, 112/16,
112/18, 134/20, 228/04, 230/08,
251/04, 271/15, 281/08, 296/12,
322/20, 374/11, 392/12

bésip t.-up 147/05

bilip t.-up 210/10

bilmey t.-up 134/20, 271/15

boğulup t.-up 280/08 boyundap

t.-up 301/05 çaçritip t.-up
410/16

çaynap t.-up 206/22

çi...irip t.-up 66/17 dikinip

t.-up 154/03 dudu...lap t.-

up 335/23 erkilitip t.-up

346/11 esnep t.-up

385/06 hömidep t.-up

71/02 ikkilinip t.-up

163/01 kérip t.-up 298/17

kötürüp t.-up 320/21, 320/21

külüp t.-up 99/06

...adilip t.-up 118/09

...amallap t.-up 333/03

...arap t.-up 146/16, 269/04, 271/02

...é...ip t.-up 423/12

...étip t.-up 247/03

...isip t.-up 376/12

...izirip t.-up 139/17

möldürlep t.-up 13/20

no...up t.-up 136/14

oynitip t.-up 136/09

öksüp t.-up 349/24

ökünüp t.-up 403/04

ölmey t.-up 18/21

par...iritip t.-up 69/14

si...ip t.-up 39/08

silap t.-up 20/15, 122/02, 198/16,
350/23

silkinip t.-up 201/13

sürtüp t.-up 229/20

şapıla...lap t.-up 252/06

şiltip t.-up 205/17, 205/23

teğküzüp t.-up 146/19

teklip ...ilip t.-up 361/20 tikilip t.-up

134/23, 136/12 tirep t.-up 14/20

tovlap t.-up 147/06

uhsinip t.-up 326/22

urup t.-up 77/10, 223/15 yaşap t.-

up 318/13

yiġip t.-up 133/12

yölinip t.-up 275/18, 287/08 yutup t.-

up 184/15

t.-upla 8/18, 25/12, 60/01,

63/02, 65/14, 133/03, 167/16,

326/23, 374/15

t.-upla ...al- 45/16, 46/20,

144/04

t.-upmu 288/11

bilip t.-upmu 118/05, 307/22

t.-ġan 14/19, 22/11, 51/18,

65/03, 65/23, 99/21, 144/04,

158/17, 165/01, 172/24,

416/07, 423/14, 423/14, 423/14, 187/01, 234/14,

235/19, 240/11, 247/06,

235/25 bazıñip t.-ġan 259/20, 259/26,

266/26, 331/07, 356/14,

bésip t.-ġan 103/12, 126/12, 415/07,

bolup t.-ġan 401/11 buġsup t.-ġan

352/03 bujuldap t.-ġan 345/20

carañlap t.-ġan 325/03 cilvilinip

t.-ġan 277/05

culalinip t.-ġan 97/21, 228/14

ça...nap t.-ġan 87/21, 109/04,

344/01, 392/12 çi...ip t.-

ġan 227/12 çöçüp t.-ġan

80/19

çüşüp t.-ġan 5/06, 134/02,

183/05

davalġup t.-ġan

107/02,

113/26

dep t.-ġan 175/22

dessep t.-ġan 83/06, 113/15

éçip t.-ġan 259/10

ġuçurlap t.-ġan 25/01

hañvé...ip t.-ġan 250/02

hasirap t.-ġan 93/20

hazirlinip t.-ğan 383/07	407/12
hepilişip t.-ğan 142/09	titrep t.-ğan 112/22, 141/03,
hürpiyip t.-ğan 418/15	256/09, 259/04, 275/19, 339/19,
intilip t.-ğan 18/08 ittirip	350/23, 351/13
t.-ğan 24/15 köbcüp t.-ğan	tolğınip t.-ğan 12/18
384/03 körsitip t.-ğan	toplişip t.-ğan 273/02
177/26 körüp t.-ğan 401/17	tökülüp t.-ğan 229/01, 308/11
körünüp t.-ğan 92/07, 113/21,	tutup t.-ğan 110/16, 124/11, 124/19
387/22	uçlap t.-ğan 159/08
kütüp t.-ğan 46/26	yaltırap t.-ğan 186/21, 186/23
...arap t.-ğan 26/10, 419/12	yélincap t.-ğan 144/11
...ariyip t.-ğan 51/03	yénip t.-ğan 21/02
...étip t.-ğan 6/26	yépip t.-ğan 344/12
...ilip t.-ğan 118/14	taşlap t.-ğandek 393/02
...uyulup t.-ğan 395/06	tepçirep t.-ğandek 334/03
lipildep t.-ğan 87/22	t.-ğinimu 46/04
möldürlep t.-ğan 112/20	diñgiyip t.-ğinini 203/10
orap t.-ğan 399/17 özgirip	t.-ğanli...ini 45/23, 304/03
t.-ğan 84/06 parañlişip t.-	kütüp t.-ğanli...ini 10/02, 15/06
ğan 273/10 sa...lap t.-ğan	körüşüp t.-ğandikin 199/14
25/26 salvarap t.-ğan 277/18	
si...imdap t.-ğan 144/24	
tamçip t.-ğan 163/14	
teyyarlinip t.-ğan 415/14	
téşip t.-ğan 390/11	
tikilip t.-ğan 13/02, 56/17, 219/20,	

t.-ğuçi 171/18

t.-idiğan 5/14, 7/03, 48/07,

49/04, 49/07, 57/23, 109/05,

204/18, 221/21, 300/09,

399/08, 405/20, 405/21,

426/25

ayrilip t.-idiğan 7/10, 332/05 bağlap t.-
229/05, 237/01, 267/14,

idiğan 40/03, 282/09, 344/13, 346/07,
366/19, 395/01, 409/25,

bolup t.-idiğan 221/23 çekçiyip
416/02

t.-idiğan 7/05 dep t.-idiğan

427/05

külüp t.-idiğan 49/09, 100/06,

332/03, 394/01

nurlandırıp t.-idiğan 177/08 oynap t.-

idiğan 7/03

salvarap t.-idiğan 254/09 uçrap t.-

idiğan 186/19 yéğip t.-idiğan 74/09

t.-idiğini 221/24

t.-idiğanlar 243/21 t.-ma...çi

283/24

t.-ğanidi 270/09

t.-ganiken 222/11 dep t.-

uvidim 2/11

bolup t.-uvidi 33/17, 277/08,

359/05

dep t.-uvidi 105/15 dikinip t.-uvidi

274/20 hazirlinip t.-uvidi 276/20

otlap t.-uvidi 177/21

ömellep t.-uvidi

35/14,

120/06

silcip t.-uvidi 276/11

t.-atti 26/23, 33/23, 71/23,

78/04, 90/08, 121/16, 134/19,

añlinip t.-atti 260/04, 415/24

aylandurup t.-atti 282/09 bilinip t.-

atti 85/09

bolup t.-atti 72/23, 319/01

cuş...unlap t.-atti 331/11 çéçip t.-

atti 228/17

çi...ip t.-atti 2/26, 7/24, 49/10,

49/13, 84/07, 240/19, 317/24,

374/13,

384/02,

388/17,

402/17

dirdiyip t.-atti 51/05	yal...uncap t.-atti 198/24
eks étip t.-atti 20/13, 215/24	yaltirap t.-atti 8/01
é...ip t.-atti 232/18	yañrap t.-atti 392/18
endikip t.-atti 359/19	yéğip t.-atti 41/18
gevdilendirüp t.-atti 45/07	yorutup t.-atti 183/05, 415/20,
gidiyip t.-atti 55/08	419/19
hiciyip t.-atti 79/17 kélip	t.-idiken 150/10 tolup t.-
t.-atti 403/16 körsitip t.-	idiken 80/08 tutup t.-
atti 247/21	ma...çi idi 130/26 bolup
körünüp t.-atti 56/07, 158/08,	t.-ividi 174/24 boyundap
190/10, 324/09	t.-ividi 2/03
...adilip t.-atti 98/13	...oyup t.-ividi 139/04
...arap t.-atti 2/18, 397/06	t.-uvatamsiz 113/06
...ozğap t.-atti 34/19	t.-uvatatti 381/14
liğirlap t.-atti 6/23 lipildep	t.-uvat...an 186/10
t.-atti 254/20 örlep t.-atti	bolup t.-uvat...anlarğa 116/09
394/24 per...linip t.-atti	oylap t.-midi 163/05
72/21 pildirlap t.-atti	...ilip t.-misa 338/13
186/20 pulañlitip t.-atti	yéñilap t.-misa 365/23
421/09 sañgilap t.-atti	t.-mamdu 45/21, 81/08, 360/23
28/20 sépip t.-atti 126/03	
sézip t.-atti 364/08	
sovup t.-atti 323/03	
sunup t.-atti 190/04	
suylap t.-atti 254/08	
tikilip t.-atti 47/11, 277/04	
tosup t.-atti 257/04	

t.-ma! 275/21	286/22	
t.-ğum yo... 38/12	tura...siz değişken, kararsız, tutarsız	
t.-miğandek 177/11	t. 77/19, 134/07	
t.-masli...imiz 150/11	tura...sizli...	tutarsızlık, değişkenlik t.
mevcut bolup t.-alamdu	40/11	
245/21	turğın duran, bulunan	
t.-almas 29/03	t. 162/03 t.+i 416/08	
çidap t.-almidi 69/02	Turğun	erkek ismi
put tirep t.-almaydu 152/23 t.- 15/19, 28/16, 29/17, 31/03, almaymiz 32/06, 35/02, 35/12, 37/22, 38/01, 38/07, 38/10, 38/22, añlap t.-almay 273/11 tutup t.- almay 172/12 çidap t.-almiğan	t. 5/11, 5/22, 6/11, 8/24, 9/15,	
26/13		
...ilip t.-almaytti 374/17		
çeklep t.-almaidiken 127/23		
turane direkt, doğrudan		
t. 113/23		
tura... bent, kıta		
t. 161/10, 161/18, 161/20, 162/01, 162/05, 177/26, t. bilen 23/06/09, 178/20, 179/05, 179/05, 182/14, 182/25, 40/22 183/01, 183/05, 183/13, 183/16, 184/14, 185/04, t.+niñ 185/11, 186/05, 187/09, 187/21 180/14, 181/20, 181/26, 184/05, 184/07, 187/08 t.+ni 40/20, 182/12, 188/19, 188/20 t.+...a 181/12, 185/17 t.+lar		

39/03,	39/18, 39/24,	t.+uñ 205/25
	143/08,	t.+i 70/12, 342/10, 393/23, 399/18 t.+imu
196/05, 265/14, 330/14		46/15
t.+mu 10/16, 11/08, 27/10, 30/16,		t.+iğa 231/22
36/04, 39/22		t.+ida 2/19, 41/12, 124/21 t.+idin
t.+niñ 5/07, 6/14, 29/22, 143/11,		7/23, 215/22, 402/17
143/15, 144/24, 149/18, 260/12,	turma... kalkmak t.+ta	
366/22		263/19
t.+ni 40/10, 44/14, 143/13		turmuş hayat, ömür, geçim
t.+nimu 36/18		t. 30/02, 30/03, 73/10, 73/12, 77/24,
t.+ğa 143/17		80/06, 80/22, 97/21, 108/17,
t.+din 149/15, 190/04,		410/24, 424/08, 428/08, 425/08, 425/09, 425/03,
328/01,		125/04, 125/07, 148/12, 148/14,
370/06, 424/22 t.+lar		149/03, 287/26, 381/09, 211/09,
4/17, 420/16		226/17, 238/11, 239/18, 240/09,
		193/04, 240/07, 245/02, 243/07, 243/20,
		285/23, 308/04, 352/11, 355/05,
		308/02, 363/06, 380/15, 388/05, 403/25,
		403/26, 406/26, 410/05, 410/09,
		42/04, 103/17, 407/21
turğuz-	kaldırmak,	
	ayakta durdurmak	
t.-di 206/25, 345/15, 415/26 t.-		
up 63/07		
t.-uvétip 83/23, 385/09 t.-		
almaysen 295/10		
t.-almidim 405/17		
turğuzul-	kaldırılmak,	
	ayakta tutulmak	
t.-up 391/12		
tur... sima, suret, şekil, hal, durum t.		
4/19		

t.+nila 293/01 t.+...a

turuç maya (hamur)

262/17

t.+i 51/06

t.+ta 19/06, 72/05, 108/20,

turu...lu...

durağanlık, sabitlik,

237/10,

241/16,

257/21,

devamlılık

265/05, 308/05

t. 408/11

t.+tiki 69/01, 75/25, 158/03,

turup turp

262/17, 337/04

t. bilen 199/23

t.+tin 125/01, 192/16 t.+umda

turuş duruş, durma, kalkma t.101/11,

308/03 t.+umdin 405/22 t.+uñ

225/19

386/12 t.+iñizdiki 349/18

t.+...a 83/11, 223/06, 230/26,

t.+i 73/05, 126/06, 134/06,

244/06, 279/21, 341/06 t.+tin 123/02

142/16, 322/12

t.+umni 61/07 t.+uñniñ 117/23

t.+ini 177/08, 239/25 t.+iğa

t.+i 126/21, 155/14, 155/17 t.+iğa 112/13,

395/15

268/03 t.+idin 112/20

t.+ida 106/02, 238/21, 338/12 t.+idiki

t.+imiz 215/15

76/01, 127/03 t.+imizniñ 81/12, 278/23

t.+imiz 238/23

t.+imizda

77/13, 221/16,

389/26

t.+imizdiki 190/17 t.+liriniñ

288/14

turmuzlan-

frenlenmek

t.-ğan 344/17

Turpanşehir ismi, Turfan t. 250/20,

250/21 t.+niñ 217/03

turubi bir tür müzik aleti t.+da

229/05

t.+liri 216/09	imiz 323/08
turuş- durmak, bulunmak, kalkmak t.-	t.-! 58/23, 59/01, 112/06, 418/21 t.-ayli
ti 82/03, 170/08	143/05
t.-atti 246/22	t.-uñlar 96/07, 429/06 t.-
turuval- durmak,	sañtiñ 329/20
kalmak	t.-may 58/02
t.-di 77/16, 78/15, 102/21, 243/23,	t.-up 8/02, 21/16, 25/20, 33/07,
284/12, 305/03, 310/05 t.-	40/21, 52/01, 53/14, 57/24, 70/05,
idu 38/14, 365/01	84/22, 101/01, 116/21, 136/11,
t.-ğaç...a 61/09	137/22, 146/09, 173/10, 173/25,
t.-ğan 335/06	185/09, 202/13, 205/11, 225/09,
turuver- duruvermek,	225/11, 235/12, 235/13, 255/09,
kalıvermek t.-di 155/19, 272/04,	255/10, 256/19, 282/08, 298/18,
351/03	302/13, 320/05, 343/18, 381/01,
t.-!11/03	403/10, 419/15, 421/09 t.-up
turuvél- durmak,	ber 421/16
kalmak t.-ip 38/15, 39/07	t.-up kel- 198/04
turuvériş duruveriş, kalıveriş	t.-up kél- 109/26, 147/03, 421/06 t.-up
t.+ke 396/10	...al- 115/05
tuşmu tuştin her	t.-up ...oy- 311/03
taftan	t.-up tur- 110/16, 124/11, 124/19,
t. 147/19, 219/05,	130/26, 170/07, 172/11
285/15 tut- tutmak	t.-idiğan 10/16, 255/25, 342/09
t.-uvatidu 371/05	
t.-ti 25/17, 83/12, 84/01, 120/05,	
256/09, 258/13, 283/18, 300/13,	
343/08, 383/15, 415/15 t.-	

t.-...an 47/10, 51/24, 172/21,	yakalamak
173/17, 188/08, 215/13,	t.-ip 48/17, 117/18, 142/07,
267/02, 281/11, 283/25,	340/25
308/01, 403/13, 403/15 t.-...andek	tutam avuç, yığın, miktar
16/13	t. 5/07, 300/09, 375/05 t.+i 355/21
t.-...andıla 81/14 t.-ma...çi	tutamsız tutarsız, ciddiyyetten
77/14	uzak
t.-...un 108/15	t. 36/24
t.-...iniñ 299/09 t.-...ini	tutaş yekpare, bütün, hep, kesintisiz
299/02	t. 246/15 tutaş-
t.-...iniçe 171/14	bitişik olmak
t.-udiğanli...iğa 75/03 t.-uvatatti	t.-ti 141/02
12/12	tutaştur- tutuşturmak t.-
t.-muduñ 329/19	di 65/23, 95/08
t.-miğan 386/14	t.-imen 293/09
t.-maydiğan 339/06	t.-up 97/09, 183/09, 243/23 t.-idiğan
t.-alaydiğan 74/10, 165/21 t.-almidi	253/19
160/07	t.-atti 66/03
t.-almaydu 115/06	tutiş- tutuşmak, yanmak
t.-almay 33/22, 108/17,	
118/09, 179/19, 259/12,	
344/02, 361/12, 365/04,	
374/19, 383/05	
tutuval- tutabilmek	
t.-di 9/22, 17/08	
t.-ğan 105/16, 301/06	
tutuvél-(<tutup al-) tutabilmek,	

t.-ip 155/08,	tutuş tutuş, tutma
232/20 tut...a kol	t. 157/05, 188/19, 188/20, 302/01,
t. 85/16,	409/21
169/10 tut...a... pat	t.+ni 338/03
pat diye tutan	t.+...a 259/20, 267/04, 324/17 t.+i
t.	74/13
14/07 tut...un	t.+ini 398/03
tutsak, esir	tutuş- tutuşmak, sarılmak, bitişik olmak
t. 1/02, 49/03, 125/19, 195/02 t.	t.-up 109/13, 154/14, 238/02,
bilen 87/09	400/14
t.+din 115/09	tuy- duymak
tut...unlu... tutsaklık,	t.-up 360/04
esirlik t. 124/12, 261/23	t.-may 186/03
tut...uz- tutturmak	tuydur- duyurmak, işittirmek,
t.-di 421/15	hissettirmek
t.-ğanidi 255/23	t.-may 366/20
tutru...sizli... tutarsızlık,	tuyğu duygu, his
döneklik, kararsızlık	t. 19/20, 19/23, 34/16, 34/17, 71/17,
t.+idin 332/13	98/07, 98/08, 103/13, 103/14,
tutun- tutunmak	106/18, 133/03, 136/17, 144/06,
t.-di 421/17	193/20, 208/20, 222/06, 234/06,
tutu... bulutlu, kapalı, karanlık, kederli,	274/12, 321/10, 325/07, 327/20,
mahzun	334/05, 342/20, 345/06
t. 156/16	
tutu...liş- kararmak,	
tutulmak t.-ip 66/07	
t.-ip ket- 85/02	

t.	bilen	39/08,	103/14,	tuyu...siz	aniden, ani, ansızın
127/07,		201/17,	248/25,	t.	3/01, 16/03, 24/23, 41/16, 46/13,
424/01	t.+niñ	44/17		48/04,	50/08, 50/09, 59/12, 61/02,
t.+si		19/10,	59/09, 69/06,	69/09,	83/07, 88/20, 103/02,
71/11,	71/16,	144/08,	155/03,	113/14,	128/17, 134/14, 138/14,
226/10,		240/20,	279/07,	157/04,	158/15, 159/02, 171/10,
291/26,	353/23			174/24,	195/02, 208/04, 230/21,
t.+si	bilen	46/02,	86/17,	250/01,	252/12, 253/08, 262/15,
				263/02,	276/21, 280/07, 316/16,
	93/03,	107/03,	135/07,	336/08,	340/01, 344/17, 352/15,
	225/15,	230/10,	234/03,	364/17,	367/16, 372/25, 394/10,
	272/06,	355/21		398/26,	401/01, 402/09, 403/05,
	t.+sini	185/03,	296/03	407/21,	408/14, 408/19, 409/09,
	t.+siğa	384/23		409/22,	410/24, 412/08, 414/26,
	t.+sidiki	72/06		418/24	
t.+lar	105/08,	126/17,	135/08,	tuyul-	duyulmak
232/24,	260/09	t.+larmu		t.-di	17/01, 17/19, 76/13,
93/05				90/13,	96/18, 111/13, 119/02,
t.+larniñ		253/13,	253/14,	149/23,	237/09, 366/15,
259/21				407/10	
t.+larni	136/09			t.-simu	128/01
t.+larğa		20/10,	109/13,	t.-up	ket- 79/06, 109/13,
258/05				134/14,	375/17 t.-may 398/17
t.+liri	173/01	t.+lirini		t.-ğan	108/11, 315/09,
217/10				365/13,	383/13, 395/18,
tuyğulu...	duygulu,	duyarlı		428/04	
t.	44/12,	82/04		t.-atti	114/16, 241/04, 407/18,
tuyğun	uyanık,	basiretli,	zeki	423/21	
t.	128/24,	174/11,	174/12,	t.-uvatatti	105/12 t.-midi 164/22
225/21,	388/10,	415/06		t.-maydiğan	126/22

tuyun- his kılınmak, sezinlenmek t.-up

384/14

t.+la 304/01, 412/22

tuz tuz

t. 66/20

t.+ni 40/17, 424/05

tuzkor nankör

t. 279/06

tücüpile- itina ile yapmak

t.-p 228/20

tüfi nefret ediş imasını bildirir t.

284/21

tüg- düğmek, bağlamak t.-üp

195/23

tüge- bitmek, tükenmek, tamamlanmak

t.-p 38/07, 46/26, 58/01, 61/21,

222/23, 253/13, 352/01, 417/05 t.-

tügimey 6/14

t.-ydu 226/18, 419/26

tügeş zorluk, güçlük, engel

t. 344/13

tügeş- engel çıkmak, zorlaşmak, olmaza çıkmak

t.-kendem 80/09

t.-ti 104/12, 246/06

tüget- bitirmek

t.-tim 426/06, 428/09

t.-ti 62/23, 66/15, 184/03, 270/24,

286/13, 290/13, 357/05, 359/09 t.-señ

367/07

t.-kendir 368/15

tügi- bitmek, tükenmek,

tamamlanmak

t.-di 66/16, 173/18, 215/17, 225/06,

286/20, 291/22, 291/23 t.-

gende 102/04

t.-gendin kéyin 293/15

t.-giçe 153/01, 280/17 t.-mey	tügöl	belki, hatta
36/14	t.	4/23, 108/22, 186/18,
t.-gen 110/20	186/25,	211/02, 380/22,
t.-gendimu 291/22	382/21, 411/01, 420/06	
t.-mes 32/21, 88/01, 100/05,	tügöl-	düğölmek, büzülmek,
146/18, 151/05, 156/13,	yuvarlaklanmak	
235/03, 289/23, 326/03 t.-midi	t.-gen 283/22	
212/10	t.-üp 100/04, 323/23, 346/06,	
t.-meydu 390/17 t.-meyla	377/16 tügünçek	
181/16	düğüm	
tügimes	tükenmez, bitmez	t.+ni 389/01, 420/10, 420/11,
t. 72/09, 258/24, 400/11	420/13	
tügiş	düğmek, bağlamak t.+ini	t.+tin 420/11, 420/18 tük
288/10	tüy	
t.-imiz 334/17	t. 51/04	
tügit-	bitirmek	t.+inimu 337/23 t.+liri 191/03
t.-ip 289/24, 326/18 t.-	tükür-	tükürmek
ivetkenidi 23/24	t.-üp 206/25	
t.-elmeptu 264/18	t.-üvétip 276/01 t.-me 418/23	
tügitiş	bitirme	tükürük
t. 130/11	tükürük	
tügmi	düğme	
t.+simu 161/13		
tügü-	tükenmek, bitmek, ölmek t.-p	
368/26, 417/04		
tügüç	düğüm	
t.+ini 357/06		

t. 294/06 t.+la	394/14, 394/16
288/05 t.+ni	tüpeyli bu gibi, benzeri, müşabih t.68/07
271/15	t.+din 26/12, 56/08, 72/06, 138/15,
t.+ini 203/14,	145/23, 249/04, 335/25, 392/08
382/22 tülke tilki	tüpli- ciltlemek
t. 370/14 t.+niñkidek(tülki)	t.-valğan 173/07
302/17 t.+si(tülki) 317/19	tür tür, çeşit, görünüş
t.+sidek(tülki) 341/22	t.+i 283/22
tümenligen	tür- çatmak
binl	t.-di 2/23
erçe t. 193/13	t.-üp 56/10, 142/2656/10
tün gece	Türgéniv özel isim
t. 209/02, 212/17, 256/02, 398/21	t.+niñ 42/02
t.+ge 363/22	türginuçe kahramanca, epik
tüne- gecelemek t.-	t. 194/14
p 89/11	türgün korkusuz, yürekli, cesur t.
tünügün dün	149/19
t. 40/22, 82/17, 88/05,	türgünlük korkusuz, yürekli, cesur
88/07,	olma hali
180/11, 182/22, 237/13, 305/02,	t. bilen 158/17
313/22, 339/12, 351/10, 367/20 t.	türküm grup, öbek
bilen 39/01	
t.+la 253/21, 397/12	
t.+din 23/08, 91/05	
t.+ki 19/26, 237/01, 237/06,	
237/12 tüp dip	
t. 31/03, 216/18, 234/07, 382/18,	

t.	23/22, 151/24, 181/21,	t.+idin 54/13
	331/08, 357/24	tüs renk, sima, görünüm, görüntü t. 49/08,
türkümle-	toplamak	117/03
t.-p	23/23, 331/08	t.+ke 92/12, 132/13, 275/03,
türlük	türlü	304/08, 322/19, 399/13 t.+i 135/14
t. 410/09	türme(r.) hapishane	tüski eskilik
	t. 130/01	eski -t.+lerni 99/05 tüv
t.+dek	237/04 t.+de(türmi)	dip
	71/12 t.+din(türmi) 70/18	t.+i 336/14, 375/18 t.+ige 293/17,
türmellin-	coşmak, kabarmak	382/10
	t.-ip 424/17	t.+ide 91/23, 113/16, 143/16,
türmilekle-	dolamak, bağlamak	149/20, 293/15 t.+igila 287/10
	t.-p 420/19	t.+mizdin 350/16
türt-	dürtmek	tüvrük direk, sütun
t.-üp	56/21, 171/13, 382/20,	t. 177/10, 177/11 t.+niñ 110/16
	383/03	t.+imiz 194/11
türtekle-	buruşturmak	tüz düz, doğru
	t.-p 105/16	
türtke	dürtü	
	t. 238/17	
	t.+si(türtki) bilen 343/25	
türül-	sarılmak, yumaklanmak,	
	sıvanmak, kıvrılmak	
	t.-üp 120/06, 156/15, 174/22 t.-gen	
	394/26	
türülüş	dürülüş, katlanış,	
	sarılış	

t. 107/15, 127/14, 142/01, 205/19,
369/15

tüz- derlemek, yapmak, tesis
etmek, kurmak

t.-di 157/09

tüze- derlemek, yapmak, tesis
etmek, kurmak

t.-p 216/09, 346/22

tüzeştür- derlemek, yapmak,
tesis etmek, kurmak

t.-di 343/22

t.-idiğan 138/03 t.-

mey 5/12

t.-üp 6/17, 100/10, 345/11, 393/21 t.-

üvalğanidi 254/10

t.-üvélipla 254/03

tüzet- düzeltmek, tamir etmek, onarmak t.-
misek 238/23

tüzük sağlam, doğru,

dürüst

t. 129/04, 180/16, 213/21,

261/22 tüzüt aşırı çekingenlik

t. bilen 243/05

tüzütsiz çekinmeden,

sakınmadan t. 343/08

U	U	75/02,	75/12, 75/16, 75/19, 76/11,
	o	76/14,	76/20, 77/16, 78/08, 78/11,
	u. 1/13, 1/15, 1/17, 2/06,	78/16,	79/04, 79/06, 79/16, 79/17,
	2/15, 2/18, 2/24, 4/02, 4/03,	79/18,	80/04, 80/12, 80/19, 81/08,
	4/05, 4/26, 5/02, 5/15, 5/20,	83/01,	83/04, 83/10, 83/13, 84/08,
	7/11, 7/15, 8/01, 8/22, 9/16,	84/10,	84/22, 85/02, 85/21, 86/04,
9/20,	11/10, 11/25, 12/01,	86/25,	87/13, 88/07, 88/25, 89/11,
12/07,	12/11, 12/14, 12/15,	89/20,	89/23, 90/13, 90/18, 90/21,
12/16,	12/20, 13/26, 14/02,	90/22,	90/24, 90/26, 91/10, 91/14,
14/06,	14/10, 15/05, 16/02,	91/18,	91/18, 91/22, 91/25, 92/20,
16/06,	16/10, 16/18, 17/02,	93/05,	93/10, 93/18, 93/24, 94/08,
17/15,	17/19, 18/13, 18/15,	95/04,	95/09, 96/03, 96/06, 96/11,
18/18,	19/18, 19/20, 21/08,	96/19,	96/20, 97/03, 97/08, 98/05,
21/26,	22/22, 23/09, 23/09,	99/12,	99/17, 99/25, 100/02,
25/14,	26/11, 26/15, 26/17,	100/10,	100/11, 100/23, 100/26,
27/14,	29/06, 29/09, 29/18,	102/04,	102/25, 104/05, 104/14,
30/06,	31/11, 32/08, 32/20,	104/17,	104/20, 105/02, 105/14,
33/21,	33/26, 34/08, 34/09,	105/15,	105/17, 106/23, 107/07,
34/12,	34/24, 36/19, 36/24,	107/23,	108/09, 108/14, 108/16,
37/23,	38/02, 38/15, 39/07,	109/03,	109/08, 109/15, 109/16,
40/12,	41/11, 41/12, 43/03,	109/18,	109/22, 109/25, 110/05,
43/05,	43/07, 43/26, 44/19,	110/07,	110/11, 110/15, 110/22,
44/26,	45/01, 45/04, 45/06,	111/01,	111/01, 111/21, 112/03,
45/17,	47/02, 47/18, 47/24,	112/18,	113/01, 113/08, 113/17,
48/09,	48/12, 48/14, 48/16,	113/18,	113/23, 114/09, 114/22,
48/18,	48/24, 48/25, 49/06,	114/26,	115/02, 115/06, 115/08,
50/02,	50/05, 50/07, 50/11,	115/12,	115/20, 116/03, 116/08,
50/15,	50/17, 50/21, 50/24,	116/11,	116/14, 116/21, 117/04,
51/01,	51/05, 51/14, 51/14,	117/20,	117/24, 117/26, 118/04,
51/17,	51/21, 52/02, 52/08,	118/17,	118/21, 119/03, 120/05,
53/22,	54/01, 54/04, 54/13,	120/22,	121/07, 121/14, 121/20,
54/15,	54/17, 55/12, 55/17,	121/23,	122/01, 122/03, 122/10,
56/01,	56/04, 56/07, 57/05,	122/16,	122/17, 122/22, 124/03,
57/06,	59/13, 59/16, 59/17,	124/21,	124/26, 125/01, 125/03,
59/18,	60/08, 60/10, 60/18,	125/23,	126/01, 126/17, 126/22,
60/20,	61/02, 61/12, 61/16,	127/16,	127/20, 128/20, 128/25,
61/19,	61/25, 62/07, 62/22,	129/10,	129/15, 130/10, 130/26,
62/24,	63/04, 63/18, 64/01,	131/15,	132/02, 132/11, 132/14,
64/02,	64/04, 64/07, 64/09,	132/23,	132/25, 133/06, 133/08,
64/12,	64/16, 65/03, 65/16,	133/10,	133/11, 133/17, 133/22,
66/11,	66/15, 66/22, 67/15,	134/03,	134/07, 134/14, 136/07,
67/16,	67/18, 67/20, 67/24,	136/23,	136/24, 137/02, 137/21,
68/02,	68/06, 68/09, 68/15,	137/24,	138/07, 138/11, 139/02,
68/21,	69/02, 69/05, 69/06,	139/03,	139/25, 140/12, 140/13,
69/19,	69/23, 70/01, 70/04,	141/05,	141/11, 141/17, 142/02,
70/11,	70/17, 70/22, 71/05,	142/06,	142/08, 142/18, 143/03,
71/14,	71/19, 72/03, 72/07,	143/09,	143/13, 143/18, 143/21,
72/16,	73/02, 73/24, 73/26,	144/07,	144/23, 145/15, 145/16,
74/10,	74/11, 74/14, 74/26,	146/01,	146/09, 150/16, 151/04,

151/14,	152/03,	152/12,	218/17,	218/21,	219/13,	219/16,
152/13,	152/24,	153/15,	219/20,	220/01,	221/26,	222/04,
154/20,	155/01,	155/03,	222/08,	222/13,	222/17,	222/19,
155/21,	156/17,	157/04,	222/20,	222/25,	223/02,	223/03,
157/13,	160/18,	160/23,	223/18,	224/08,	224/11,	224/20,
161/08,	161/08,	161/14,	225/05,	225/06,	225/11,	225/12,
161/24,	163/09,	163/17,	225/22,	225/25,	226/03,	226/08,
164/07,	164/16,	164/20,	226/17,	226/19,	226/23,	227/01,
164/22,	165/12,	165/13,	227/03,	227/08,	228/09,	228/25,
165/20,	165/26,	166/13,	229/08,	229/11,	229/14,	230/01,
167/15,	167/16,	167/19,	230/13,	230/22,	231/08,	231/16,
167/23,	168/21,	170/21,	231/18,	231/20,	232/09,	232/13,
170/21,	171/19,	171/21,	232/16,	233/18,	233/25,	234/02,
172/11,	172/20,	172/21,	234/07,	234/09,	234/16,	234/25,
173/10,	173/23,	174/03,	235/09,	235/15,	235/18,	235/22,
174/06,	174/13,	174/18,	236/01,	236/04,	236/10,	236/11,
174/20,	175/10,	175/14,	236/13,	236/15,	236/20,	237/03,
177/25,	178/07,	178/14,	237/05,	237/07,	237/11,	237/21,
178/21,	179/04,	179/06,	239/13,	239/22,	239/25,	240/25,
179/14,	179/17,	179/26,	241/04,	241/07,	241/12,	241/13,
180/05,	180/15,	180/21,	241/22,	242/01,	242/02,	242/03,
180/21,	181/21,	182/03,	242/06,	242/06,	242/14,	242/22,
183/12,	185/06,	186/11,	243/11,	243/19,	243/22,	244/09,
186/14,	187/02,	187/09,	244/10,	244/12,	244/23,	245/02,
187/15,	187/19,	188/03,	245/11,	248/14,	248/14,	248/24,
188/07,	188/09,	188/12,	250/21,	251/12,	251/15,	251/19,
188/17,	188/24,	188/26,	251/19,	251/22,	252/09,	253/09,
189/01,	189/06,	189/07,	253/15,	254/20,	255/15,	256/16,
189/18,	190/03,	190/18,	257/06,	257/11,	257/18,	257/19,
190/19,	192/19,	193/03,	257/24,	258/01,	258/13,	258/15,
193/19,	193/25,	194/01,	259/03,	259/04,	259/20,	259/22,
194/05,	194/06,	195/07,	261/09,	261/15,	261/20,	263/02,
195/08,	195/11,	195/12,	263/07,	264/08,	264/11,	264/17,
197/08,	197/14,	198/08,	264/18,	264/22,	264/23,	265/18,
198/08,	198/17,	199/07,	266/09,	266/15,	267/04,	267/06,
200/10,	201/16,	201/18,	267/20,	267/24,	267/26,	268/06,
201/19,	202/01,	202/11,	268/07,	268/08,	268/14,	269/08,
202/12,	202/16,	203/05,	269/10,	269/23,	270/08,	270/18,
203/11,	204/07,	204/10,	270/19,	270/21,	270/25,	271/04,
204/22,	206/09,	206/10,	271/08,	272/02,	272/03,	273/02,
206/11,	206/22,	207/06,	273/09,	274/21,	277/02,	278/04,
207/09,	208/04,	208/06,	278/11,	278/17,	279/05,	279/23,
208/10,	208/16,	210/10,	280/20,	281/02,	281/13,	281/15,
211/11,	211/16,	211/22,	282/07,	282/12,	282/17,	282/20,
212/05,	212/25,	213/13,	282/22,	283/12,	283/22,	283/23,
213/23,	213/25,	214/09,	284/10,	284/12,	284/17,	284/20,
214/12,	214/22,	216/11,	284/21,	286/04,	286/06,	286/09,
216/15,	217/10,	217/15,	287/26,	288/21,	289/02,	290/06,
218/01,	218/02,	218/12,	291/07,	291/24,	291/26,	292/05,

292/10,	292/14,	293/11,	365/12,	366/04,	366/10,	367/03,
293/16,	294/21,	295/03,	368/11,	368/12,	368/13,	369/02,
295/04,	295/15,	295/21,	369/23,	370/18,	370/22,	371/03,
296/06,	296/17,	297/01,	371/05,	371/10,	371/14,	371/20,
297/03,	297/04,	297/07,	371/23,	372/10,	372/12,	372/20,
297/09,	297/13,	297/21,	372/23,	373/04,	373/18,	373/23,
297/25,	299/10,	299/19,	374/01,	374/05,	374/13,	374/16,
300/04,	300/06,	300/08,	374/18,	376/07,	376/11,	376/16,
300/10,	300/21,	301/02,	376/17,	378/05,	379/02,	379/07,
301/10,	302/01,	302/15,	379/11,	379/21,	380/03,	380/06,
303/24,	304/01,	304/05,	380/17,	381/14,	381/18,	381/21,
305/14,	306/15,	306/22,	381/23,	382/10,	382/19,	383/05,
308/01,	309/14,	309/16,	383/09,	383/14,	384/18,	384/20,
309/18,	309/20,	312/02,	385/02,	386/18,	387/03,	387/06,
312/14,	313/20,	314/10,	387/26,	388/06,	388/11,	388/13,
314/23,	315/02,	318/07,	388/15,	388/17,	388/23,	388/26,
318/18,	318/26,	319/18,	389/05,	389/08,	389/18,	389/22,
323/04,	323/16,	324/12,	390/17,	391/09,	391/25,	391/26,
324/19,	325/15,	326/01,	393/01,	393/02,	393/03,	393/05,
328/02,	329/21,	329/24,	393/10,	393/13,	393/16,	393/18,
332/06,	332/07,	332/12,	393/20,	394/08,	395/01,	395/13,
332/22,	332/25,	333/14,	395/16,	396/01,	396/10,	396/10,
333/16,	334/09,	334/13,	396/21,	397/10,	397/12,	398/06,
335/10,	335/16,	337/01,	398/09,	398/11,	398/11,	398/14,
338/04,	338/08,	338/12,	398/18,	398/21,	398/26,	399/18,
340/18,	341/19,	342/06,	399/22,	399/24,	400/07,	400/08,
342/10,	342/11,	342/15,	400/19,	402/13,	402/14,	403/04,
342/23,	343/10,	343/17,	403/06,	403/07,	403/11,	403/12,
343/24,	344/02,	344/07,	403/15,	403/17,	404/06,	404/26,
344/20,	344/24,	344/26,	405/03,	405/10,	405/18,	406/06,
345/10,	345/14,	345/17,	406/13,	406/19,	406/22,	407/10,
345/22,	346/02,	346/08,	407/13,	407/19,	407/22,	408/01,
347/02,	347/04,	347/08,	408/04,	408/05,	408/13,	408/17,
348/04,	348/21,	349/23,	408/21,	408/25,	409/01,	409/11,
349/25,	350/22,	351/10,	409/12,	410/09,	410/11,	410/13,
351/12,	351/14,	351/20,	410/18,	410/19,	410/26,	411/02,
352/09,	352/11,	352/15,	411/04,	411/09,	411/14,	411/20,
353/02,	353/04,	354/01,	412/03,	412/04,	412/09,	412/14,
354/02,	354/02,	354/03,	412/22,	413/06,	413/15,	414/02,
354/04,	354/11,	354/15,	414/10,	414/22,	415/08,	416/14,
354/22,	355/01,	355/03,	417/10,	418/04,	418/05,	418/11,
355/08,	355/17,	356/05,	418/18,	420/05,	420/06,	420/10,
356/18,	356/21,	359/03,	420/13,	421/10,	421/15,	421/20,
359/06,	359/20,	360/07,	424/03, 4	29/13		
360/12,	362/15,	362/17,	u.+mu	61/04,	93/13,	130/18,
363/03,	363/05,	363/08,	143/22,	171/04,	187/20,	290/11,
363/10,	363/15,	363/26,	335/18,	390/08,	392/09,	398/02,
364/02,	364/04,	364/09,	404/05, 4	06/10		
364/25,	365/01,	365/06,				

u.+niñ 2/19, 2/25, 2/26, 3/06,	103/11,	104/04, 104/18, 105/01,
3/12, 3/18, 6/02, 7/03, 7/06,	105/04,	105/07, 105/08, 105/09,
7/08, 7/09, 7/11, 7/22, 7/24,	105/11,	105/15, 106/01, 106/04,
8/13, 11/02, 12/03, 12/08,	106/06,	106/24, 107/01, 107/03,
12/23, 12/25, 13/02, 13/16,	107/04,	108/04, 108/11, 108/22,
13/21, 13/22, 14/19, 17/20,	109/06,	109/20, 110/06, 111/03,
17/26, 18/03, 18/09, 18/10,	111/15,	113/02, 113/10, 113/16,
20/10, 20/14, 21/02, 21/04,	113/18,	113/20, 114/03, 114/25,
21/09, 21/21, 24/26, 27/13,	115/19,	116/02, 116/06, 116/07,
28/02, 29/08, 29/23, 33/17,	119/08,	119/26, 122/06, 122/13,
34/03, 34/16, 34/17, 34/18,	124/15,	125/13, 125/15, 125/18,
35/12, 36/03, 36/15, 37/04,	125/21,	127/01, 127/13, 128/17,
37/10, 38/04, 40/04, 40/13,	130/15,	131/01, 131/09, 131/15,
40/21, 41/05, 41/17, 42/08,	132/08,	132/10, 132/19, 133/21,
42/16, 43/01, 44/06, 44/09,	134/02,	134/05, 134/10, 134/16,
44/15, 44/17, 45/02, 45/19,	134/23,	135/09, 135/15, 135/23,
46/17, 47/14, 47/20, 48/06,	136/01,	136/11, 136/25, 137/04,
48/24, 49/08, 49/11, 50/10,	137/11,	137/13, 137/22, 137/23,
50/12, 50/24, 51/02, 51/12,	138/05,	138/12, 138/14, 138/23,
51/18, 54/14, 55/01, 55/09,	139/07,	139/16, 139/19, 140/15,
55/13, 55/22, 55/23, 56/03,	141/02,	143/15, 143/17, 144/07,
56/06, 56/20, 57/08, 58/05,	144/23,	146/19, 149/18, 149/20,
59/03, 59/04, 59/10, 59/11,	149/23,	150/05, 151/01, 151/19,
59/20, 60/14, 60/24, 61/18,	152/08,	152/12, 152/13, 152/21,
63/14, 64/13, 64/25, 65/14,	152/23,	153/05, 154/03, 154/23,
65/20, 65/24, 65/25, 66/04,	155/06,	155/07, 155/16, 155/19,
66/08, 66/13, 66/25, 67/08,	155/24,	155/25, 159/26, 160/11,
69/03, 69/08, 69/11, 69/17,	160/24,	161/08, 161/16, 161/18,
69/18, 69/22, 69/25, 70/11,	163/16,	164/09, 164/21, 165/12,
71/14, 71/15, 71/17, 71/21,	166/23,	167/02, 167/20, 168/03,
72/08, 72/11, 72/13, 72/18,	168/12,	169/06, 170/16, 171/11,
73/08, 74/04, 74/13, 74/16,	171/20,	172/23, 174/01, 174/11,
75/02, 76/11, 77/10, 78/10,	175/04,	175/10, 175/17, 177/26,
78/15, 78/17, 78/18, 78/21,	178/01,	178/22, 180/02, 180/03,
79/02, 79/09, 79/11, 79/24,	180/22,	181/22, 182/16, 182/16,
80/02, 80/10, 80/18, 81/06,	182/20,	182/24, 182/25, 184/09,
82/03, 82/11, 82/22, 83/11,	186/07,	186/08, 187/02, 188/22,
83/22, 84/06, 84/11, 84/13,	188/26,	189/03, 189/06, 189/14,
84/17, 86/03, 86/15, 86/26,	189/15,	190/09, 191/14, 192/12,
87/12, 87/16, 87/23, 88/13,	193/08,	193/09, 193/21, 194/02,
88/19, 88/22, 89/04, 89/05,	194/05,	194/11, 194/15, 195/09,
89/23, 90/01, 90/13, 90/25,	195/12,	195/18, 197/06, 197/11,
91/05, 91/07, 91/24, 92/04,	199/08,	201/22, 202/10, 203/09,
93/03, 93/10, 93/15, 94/23,	204/04,	204/04, 206/05, 206/06,
95/08, 95/21, 97/22, 98/17,	209/16,	209/20, 210/08, 211/10,
99/07, 99/12, 99/18, 99/19,	213/17,	215/21, 216/11, 217/06,
99/22, 100/04, 100/06,	217/08,	217/09, 217/14, 217/17,
100/23, 101/11, 102/11,	218/05,	220/17, 221/11, 221/12,
102/18, 103/04, 103/09,	221/18,	222/15, 222/22, 223/06,

223/16,	223/19,	223/25,	327/20,	330/01,	332/03,	332/14,
224/19,	225/04,	225/11,	333/18,	333/25,	334/04,	334/08,
225/12,	225/13,	225/22,	335/14,	335/19,	336/11,	336/12,
226/04,	226/05,	227/10,	336/17,	336/20,	336/21,	337/14,
227/11,	227/11,	228/08,	337/23,	338/07,	338/11,	338/14,
229/25,	231/07,	231/11,	338/15,	338/18,	339/15,	339/18,
231/22,	231/25,	232/11,	340/12,	340/13,	343/06,	343/08,
233/02,	233/04,	233/06,	343/16,	343/23,	343/26,	344/02,
233/11,	233/12,	233/13,	344/03,	344/04,	344/05,	344/09,
233/17,	233/21,	233/22,	344/10,	344/16,	344/17,	344/25,
233/23,	234/05,	234/08,	345/07,	345/12,	345/13,	346/10,
234/10,	234/11,	234/11,	346/19,	348/11,	350/02,	350/09,
234/14,	234/23,	235/04,	350/20,	350/23,	351/03,	351/04,
235/14,	235/25,	236/06,	351/07,	351/19,	353/08,	353/11,
236/26,	236/26,	238/14,	353/16,	353/19,	353/22,	354/06,
241/08,	242/05,	242/08,	354/07,	355/09,	355/10,	355/16,
242/11,	243/01,	244/26,	355/17,	355/20,	355/22,	356/17,
245/14,	247/13,	247/18,	356/20,	357/04,	359/01,	359/12,
248/20,	250/15,	250/22,	359/15,	362/02,	362/03,	362/16,
250/26,	251/24,	252/14,	364/24,	365/07,	367/01,	369/04,
252/15,	252/16,	253/05,	369/17,	370/10,	370/20,	372/09,
256/01,	256/26,	258/03,	375/20,	376/06,	376/15,	376/22,
258/15,	259/05,	259/12,	377/18,	379/11,	379/12,	379/13,
261/12,	263/05,	263/09,	380/18,	381/03,	381/04,	381/06,
264/19,	264/20,	266/07,	381/08,	381/11,	382/16,	382/24,
267/07,	268/02,	269/05,	383/02,	383/11,	383/12,	383/15,
270/11,	271/16,	272/22,	384/03,	384/16,	385/08,	385/22,
273/05,	273/10,	273/14,	386/20,	388/07,	388/10,	388/10,
273/23,	274/20,	277/04,	388/12,	388/22,	388/22,	391/24,
277/07,	277/11,	280/03,	392/12,	392/21,	393/01,	393/26,
280/07,	280/18,	281/01,	394/10,	394/13,	395/04,	395/09,
281/12,	282/09,	282/16,	395/15,	395/21,	395/25,	396/01,
282/20,	282/24,	283/03,	396/08,	397/02,	397/06,	398/06,
283/18,	283/26,	284/18,	398/08,	398/16,	398/16,	399/16,
285/12,	285/16,	286/02,	399/21,	399/25,	399/25,	399/26,
286/05,	287/12,	289/10,	400/01,	400/11,	402/02,	402/05,
289/16,	290/07,	290/20,	402/15,	403/14,	405/02,	405/04,
291/25,	292/06,	295/12,	405/25,	407/07,	407/15,	407/18,
295/19,	295/24,	296/04,	407/21,	408/04,	408/11,	409/09,
296/20,	297/08,	297/22,	410/26,	411/05,	412/02,	412/10,
298/11,	298/13,	299/03,	415/15,	415/26,	416/11,	417/14,
299/11,	299/18,	299/20,	418/06,	418/10,	418/15,	418/21,
300/11,	301/13,	301/14,	419/08,	419/15,	419/19,	420/07,
301/20,	302/20,	303/04,	420/26,	421/09,	421/15,	421/23,
303/25,	304/06,	304/20,	422/05,	423/25,	424/09,	424/12,
306/01,	307/16,	307/17,	428/07			
307/22,	308/17,	308/25,	u.+niñ bilen	8/13,	25/25,	40/16,
309/06,	310/14,	311/24,	40/20,	41/10,	42/06,	78/16,
314/01,	314/08,	318/16,	157/05,			
			164/10,	182/17,	182/19,	201/06,

225/07,	225/09, 228/02,	222/09, 225/14, 229/15, 230/24,
254/02, 375/08, 418/16 u.+niñmu		232/04, 233/24, 235/20, 236/13,
	12/15, 104/16,	240/14, 241/15, 242/16, 243/12,
282/08		243/12, 244/11, 247/20, 252/22,
u.+ni 2/09, 8/09, 9/21, 12/13,		253/02, 254/08, 254/25, 259/03,
13/09,	19/17, 20/23, 21/01,	261/21, 264/16, 268/26, 270/07,
22/18,	23/03, 23/21, 26/02,	277/08, 279/20, 280/21, 284/19,
31/10,	37/03, 41/09, 45/07,	285/16, 285/24, 290/15, 292/02,
49/22,	50/10, 50/13, 50/17,	294/13, 297/14, 297/19, 301/22,
51/26,	52/07, 53/21, 55/02,	302/08, 302/19, 303/08, 303/20,
55/04,	55/21, 57/21, 57/22,	305/03, 307/15, 307/16, 307/20,
59/09,	63/09, 67/15, 67/24,	311/04, 313/22, 315/14, 319/02,
68/11,	68/21, 69/04, 69/09,	321/05, 324/18, 325/22, 325/24,
70/10,	74/01, 75/09, 79/14,	326/02, 334/10, 335/07, 336/07,
82/09,	82/13, 82/18, 84/04,	336/18, 338/13, 339/12, 340/11,
84/12,	87/24, 88/02, 88/09,	341/20, 341/23, 342/24, 343/21,
88/24,	90/02, 91/10, 91/13,	344/18, 344/26, 345/06, 345/15,
92/03,	92/07, 93/14, 94/08,	346/07, 346/11, 347/14, 350/08,
94/25,	94/26, 96/17, 96/22,	350/10, 350/14, 350/19, 350/26,
98/16, 99/16, 100/09, 101/22,		125/22, 127/01,
103/03,	107/04, 107/20,	127/22,
108/15,	111/17, 112/04,	130/07, 131/07,
115/05,	115/07, 116/04,	133/23,
118/26,	120/12, 121/25,	134/16, 134/22,
122/03,	122/09, 122/14,	135/18,
122/15,	122/22, 123/01,	137/02, 138/16,
124/04,	124/22, 125/16,	141/07,

142/02,	144/06,	149/22,	351/06, 351/08, 353/16, 353/18,
152/04,	152/05,	153/04,	354/08, 354/13, 354/18, 354/19,
153/06,	153/10,	153/12,	355/14, 364/22, 366/06, 369/09,
153/14,	153/20,	154/05,	369/13, 370/13, 371/01, 371/06,
154/06,	154/21,	154/24,	371/09, 374/15, 375/01, 375/18,
155/03,	155/05,	155/18,	375/22, 376/20, 379/05, 385/03,
155/20,	157/11,	163/14,	392/09, 393/15, 393/23, 395/09,
164/07,	164/12,	165/19,	395/13, 395/15, 397/15, 399/20,
170/20,	171/03,	172/09,	400/05, 402/14, 403/01, 407/03,
175/16,	176/21,	179/04,	408/05, 408/12, 408/22, 412/12,
179/15,	180/07,	180/15,	412/14, 413/15, 414/02, 414/23,
180/23,	182/08,	183/08,	415/16, 417/07, 417/16, 418/13,
185/18,	186/10,	187/04,	419/03, 420/15, 420/16, 420/19,
187/06,	187/12,	187/23,	421/02, 421/03, 428/01
188/08,	188/17,	188/21,	u.+nimu 216/09
189/04,	190/18,	191/04,	u.+niñġa 2/18, 7/08, 12/12, 13/15,
191/19,	197/15,	208/06,	13/22, 23/04, 25/22, 33/08, 33/22,
214/17,	216/21,	219/26,	40/26, 45/08, 49/16, 49/19, 52/20,
			58/06, 58/21, 60/01, 65/24, 67/13,
			74/06, 75/10, 76/10, 76/11, 82/15,
			82/21, 83/05, 89/13, 96/15, 97/22,
			98/04, 99/10, 99/18, 100/18,
			104/15, 105/10, 105/25, 109/02,
			109/14, 109/26, 111/09, 112/09,
			119/01, 126/20, 126/21, 129/11,
			131/06, 132/01, 132/06, 135/15,
			135/16, 135/18, 136/02, 140/14,

152/11, 154/26, 155/16, 157/18,
157/20, 161/23, 163/18, 164/08,
165/09, 165/10, 165/11, 172/06,

190/03, 190/08, 195/14, 130/16, 133/15, 133/23, 139/11,
 199/09, 203/03, 215/21, 143/05, 148/18, 157/01, 160/13,
 219/14, 220/13, 222/26, 169/02, 169/22, 170/22, 173/10,
 223/23, 229/09, 230/05, 182/19, 185/03, 208/17, 231/10,
 231/04, 231/20, 232/12, 234/26, 235/02, 238/16, 247/26,
 235/01, 235/22, 236/03, 250/03, 250/07, 261/19, 262/22,
 236/19, 241/02, 241/03, 268/16, 270/07, 277/04, 284/21,
 244/18, 250/15, 258/02, 291/23, 299/09, 303/09, 315/21,
 263/05, 266/25, 267/23, 319/16, 319/23, 326/14, 332/17,
 270/25, 271/11, 277/23, 356/17, 363/01, 375/04, 393/08,
 278/10, 280/06, 284/10, 402/18, 403/12, 405/01, 405/13,
 284/11, 285/05, 285/18, 411/12, 411/16, 423/15
 289/19, 291/19, 293/10, u.+niñdinmu 64/13, 380/10
 296/13, 297/17, 309/02, u.+niñçe 211/12
 310/19, 311/17, 314/15, u.+niñğiçe 371/19
 315/03, 336/01, 336/08, u.+lar 3/16, 4/09, 4/16, 6/17, 8/17,
 337/03, 337/17, 338/21, 10/10, 15/16, 17/07, 23/10, 24/07,
 342/21, 344/08, 346/10, 26/22, 28/10, 28/13, 28/18, 30/22,
 347/03, 347/19, 359/18, 31/03, 33/03, 33/04, 33/06, 35/25,
 364/07, 364/11, 372/12, 42/04, 42/13, 43/08, 43/16, 46/11,
 373/19, 374/02, 375/16, 46/16, 47/11, 71/05, 74/23, 77/13,
 381/05, 381/15, 381/20, 77/14, 77/23, 79/26, 82/03, 85/16,
 393/25, 394/12, 395/10, 87/02, 89/18, 90/06, 92/16, 95/14,
 395/17, 396/12, 397/08, 101/23, 102/06, 106/15, 121/03,
 398/17, 398/19, 403/09, 126/04, 127/06, 129/22, 130/24,
 406/21, 407/01, 407/12, 140/22, 150/10, 155/10, 160/25,
 409/24, 410/02, 411/23, 161/02, 162/01, 162/05, 162/26,
 420/10, 420/21, 421/13 163/11, 167/07, 167/09, 170/06,
 u.+niñğumu 60/04 171/06, 175/21, 176/12, 177/23,
 u.+niñda 15/24, 19/19, 40/01, 178/10, 178/10, 178/11, 178/11,
 51/13, 54/22, 79/02, 79/03, 178/12, 180/06, 186/02, 187/06,
 80/08, 104/08, 110/19, 193/12, 200/05, 200/07, 202/03,
 111/06, 149/10, 157/16, 209/05, 210/15, 213/13, 215/26,
 173/08, 175/13, 194/07, 216/03, 220/05, 221/08, 224/16,
 199/02, 209/13, 214/10, 228/08, 233/13, 237/25, 242/18,
 222/13, 285/09, 314/12, 249/21, 249/24, 251/09, 253/16,
 333/21, 358/18, 406/06, 253/20, 254/02, 254/12, 255/15,
 408/03, 417/23 256/13, 259/07, 260/06, 261/03,
 u.+niñdiki 69/06, 164/19, 262/07, 266/21, 266/24, 267/08,
 215/05, 235/08, 263/23, 275/17, 276/01, 276/02, 276/05,
 312/18, 325/02, 338/10, 276/07, 276/20, 281/05, 282/21,
 365/07, 421/10 287/02, 287/04, 287/10, 288/09,
 u.+niñdin 8/12, 11/21, 13/05, 288/17, 289/23, 289/25, 291/05,
 14/08, 18/24, 27/11, 35/15, 298/22, 304/21, 305/07, 305/21,
 38/06, 49/11, 51/10, 71/02, 308/15, 308/18, 310/02, 310/11,
 74/25, 78/21, 79/16, 81/18, 315/17, 316/17, 316/23, 317/26,
 83/08, 97/26, 108/07, 110/26, 320/03, 320/18, 320/20, 321/02,
 111/13, 115/05, 115/06, 321/03, 321/12, 322/13, 322/16,
 115/08, 117/13, 126/09, 322/18, 323/09, 327/11, 327/13,

33/01, 33/02, 35/17, 46/13, 47/03, 56/19, 73/04, 73/12, 73/13, 76/05, 82/02, 95/10, 96/02, 107/11, 112/16, 124/08, 128/08, 128/22, 129/19, 130/02, 135/12, 135/14, 140/21, 145/06, 147/15, 155/12, 155/14, 335/02, 335/21, 336/03, 342/05, 354/16, 356/09, 359/02, 362/08, 366/18, 380/15, 383/23, 386/06, 389/25, 389/01, 389/05, 390/24, 390/24, 392/15, 398/04, 412/05, 414/18, 418/16, 418/13, 418/16, 429/15, 429/10, 429/18, 427/25, 429/05, 256/12, 258/07, 258/08, 266/01, 267/13, u.+lar bilen 391/12, 162/06, 281/06, 284/04, 298/24, 309/25, 220/10, 312/20, 368/20, 388/22, 320/09, 323/17, 323/21, 388/23 u.+lar 324/02, 327/18, 378/22, 379/17, 382/21, 383/22, u.+larniñ 392/05, 409/18, 412/06, 415/01, 415/04, 426/16, 427/19, 427/22, 429/05 u.+larniñmu	157/21, 161/24, 162/25, 178/12, 183/04, 193/01, 238/10, 245/22, 276/23, 308/13, 313/01, 323/20, 331/18, 335/12, 361/19, 387/23, 388/20, 388/21, 392/07, 415/02 u.+larğa 9/15, 26/19, 28/17, 35/23, 43/13, 162/03, 177/03, 221/07, 238/16, 249/23, 299/13, 305/20, 332/19, 389/24, 425/18 u.+larda 316/03, 320/19, 321/04, 427/25 u.+lardiki 327/20 u.+lardin 150/16, 281/08 Ubul...asim Pêrdevsi erkek ismi u.+niñ 192/18 ucu...turuvétiş öldürüş, gebertiş u.+i 97/23 ucur-bucur insanın ruh haliyle ilgili ayrıntılar u.+iğice 244/22 uç uç, son u. 182/14 u.+i 59/09, 115/17, 295/15, 349/21 u.+ini 339/06 u.+iğa 142/07 u.+ida 45/20, 45/23, 78/06 u.+isiğa 50/19 uç- uçmak u.-ti 64/01 u.-ma...ta 168/13

u.-up 14/03, 36/24, 47/17, 232/21,

255/15, 352/07 u.-

...an 19/13

u.-atti 78/11, 227/03,

233/22 uça... ocak

u.+larniñ 316/19

uçla- ucunu çıkartmak, sivriltmek u.-

p 33/16, 120/24

u.-p tur-

159/08 uçlin- uç

çıkartılmak

u.-ip

82/13 uç...un

kıvılcım

u.+liri 83/09, 410/06

u.+lirini 244/04

uç...undi- sıçramak, alev

saçılmak u.-di 117/16

uçra- uğramak, maruz kalmak

u.-ti 140/25

u.-ydu	169/16,	169/18,	uçuş	uçma, uçuş
239/02			u.+...a	87/14
u.-p	64/04,	89/13,	117/06,	udul doğru, kestirme, düz
	231/22,	232/03,	265/04,	u. 2/18,
	283/11,	393/24		5/13,
u.-p tur-	186/18			99/15,
u.-ytti	64/03			104/20,
u.-vatatti	64/02			139/22,
				146/23,
				183/05,
				246/18,
				267/20,
				284/12,
				303/14,
				318/02,
				337/06,
				340/17,
				342/05,
				381/04,
				u.-up 184/12,
				293/25,
				347/12 u.-ğan 294/04
u.-vat...an bolsa	111/08	u.-ydiğan		u.-ğandek 46/13 uçuruş
326/24				uçurtuş, uçuruş
uçraş-	karşılaşmak			u. 262/23
u.-...anda	74/23	u.-ma...çi		
414/23				
uçrat-	karşılaşmak,	karşı	gelmek,	
uğramak,	maruz kalmak			
u.-...an	205/11			
uçri-	uğramak,	maruz kalmak	u.-di	
35/23,	397/20			
u.-simu	314/05	u.-ğanda		
128/04	u.-ğan	103/16,	104/15,	
	147/16,	161/22,	162/16,	
uçriş	karşılaşma	189/17,	234/20,	372/01,
	388/13			
327/11	u.-ğandek	87/25		
	u.-ğanla	165/02,	412/04	
uçrit-	karşılaşmak,	karşı	gelmek,	
uçriş	karşılaşmak			
uğramak,	maruz kalmak	14/09,	33/06,	
	95/03			
u.-mısa	64/13	göz dağı	vermek	
u.-uvetkili	240/14			
uçur	haber,	yanıt		
u. 123/25	u.-ğa	411/04		
uçur-	uçurmak			

393/21, 394/07

u.+la 117/09, 171/07, 227/11

u.+mu 2/18, 342/05

u.+diki 65/25

u.+iğa 8/24, 185/06, 373/22

u.+ida 53/15, 394/14 u.+idiki

50/23

ugili- ovalamak,

ufalamak

u.-di 95/07,

343/17 uğu orası

u. 40/09, 142/18

uh iç çekmek, ah

çekmek

u. 70/24, 131/10, 149/18, 255/18,

323/26, 333/05

u. tart-(iç çekmek) 43/25, 129/13,

146/13, 287/26,

313/26 uhsin- iç çekmek,

ah çekmek

u.-di 16/02, 38/10 u.-

ip 68/05

u.-ip tur-

326/22 uħla-

uyumak

u.-psenğu 385/03 u.-

ptu 264/20

u.-ydiğan 407/11 u.-

ptimen 385/07

u.-p 92/20, 132/05, 305/21

u.-vat...an 289/13 u.-ytti

225/02

u.-vétipsen 385/12

uħlaş uyuma u.103/20

uħlat- uyutmak

u.-may 153/26 u.-...an

399/08

u.-maydiğan 270/18

uħlavat- uyumak

u.-atti 60/14, 224/22, 343/23

uħli- uyumak

u.-di 165/06

u.-may 297/07, 314/14 u.-

ğandek 150/21

u.-yalmas 340/08

u.-yalmidim 193/10	u...uşmasli...	yanlışlık, anlaşmazlık,
u.-yalmidi 19/17, 59/08,	ihtilaf	
85/07, 132/26	u. 48/12, 48/13, 71/22 u.+lar 72/05	
u.-yalmaymiz 184/14	ula onlar	
u.-yalmay 115/01, 216/16 u.-	u. 44/16, 54/07, 211/10 ula...	
yalmayvat...anli...i 85/09	çalıştırılan hayvan	
uḫlivél- uyumak	u. 12/03, 12/06	
u.-ip 171/08	Ulanbay yer ismi	
uka küçük erkek kardeş	u. 27/26, 28/03, 28/06, 28/10,	
u.+m 56/25, 227/14, 228/24,	421/06 u.+niñ 28/08 u.+ğa	
229/17, 278/12	28/18 u.+da 31/17	
u.+lar(uki) 327/01, 327/15, ulaş-	ulaşmak, birleşmek u.-ti 419/21	
363/20, 390/19 u.+si(uki)	ulaştır-	
278/12	ulaştırmak,	
u...- anlamak, duymak, işitmek u.-misun	birleştirmek	
122/20	u.-may 226/21	
u...tur- duyurmak, anlatmak,		
işittirmek		
u.-ğanidi 117/25		
u...turuş duyuru		
u. 22/06 u.+...a 212/20		
u...um anlam, fikir, tasarruf		
u. 119/19, 129/24, 209/13,		
243/19, 427/22 u.+niñ 46/08,		
234/13 u.+lar 129/16		
u.+lar bilen 222/16 u.+larğa		
261/05		

ulda-	restore etmek, yenilemek u.-	340/15, 351/11, 354/13, 359/03,
	ysiz 227/25	363/18, 387/14, 391/20, 395/23,
uldaş	restore ediş, yenileyiş, restorasyon u.	396/18, 399/21, 408/14, 427/25
	228/25	u.+larniñ 321/06
	u.+...a 229/23	u.+larni 310/24
ulğay-	artmak, büyümek, çoğalmak u.-	uluğla- ululamak, büyütme
	ğan 71/18	u.-ytti 399/23
ulğiy-	artmak, büyümek, çoğalmak u.-	u.-p 130/11, 391/19
	ip 397/04	uluğlu... ululuk, büyüklük
ulin-	bağlanmak, birleşmek u.-	u. 167/12 u.+i
	ip 208/09	366/14
ultan	kösele	uluğvar(u.f.) büyüklük, yücelik
	u.	u.177/14
	385/18 uluğ	umaç koyu çorba; mısır unu çorbası
	ulu,	u. 24/20, 24/26, 25/24, 146/01,
	yüce	146/08, 146/10, 146/11, 146/18,
u.	15/20, 16/01, 26/11,	146/25, 147/03, 147/07, 179/19,
	29/17,	315/19
	30/13, 31/09, 32/20, 38/05, 43/12,	u.+niñ 24/16, 25/05
	59/06, 73/05, 75/24, 80/20, 102/22,	u.+ni 23/26, 24/06, 24/25, 25/02,
	104/07, 117/22, 133/22, 141/10,	26/18, 146/08, 146/19 u.+...a
	148/21, 148/22, 160/13, 168/02,	24/18, 25/26 u.+tin 28/21,
	168/11, 176/19, 193/17, 194/08,	146/20
	194/09, 204/22, 214/23, 215/04,	uma... sevimli, şirin
	217/22, 239/22, 251/10, 263/08,	u. 48/07, 328/13
	286/03, 291/02, 291/03, 292/09,	
	292/11, 293/21, 303/24, 309/17,	

u.+ni 411/05	108/14,	110/13,	117/07,
umum(a.) kamu	117/24,	118/12,	145/18,
u.+niñ 93/25	153/11,	185/12,	185/25,
umumyüzlük(a.u.) varlık,	193/10,	205/01,	210/06,
bütünlük	240/06,	261/17,	266/20,
u. 293/11	274/03,	289/09,	302/08,
una- kabul etmek, razı olmak,	307/03,	307/04,	307/09,
onaylamak, tasvip etmek	314/24,	349/10,	350/12,
u.-maytti+(unimaytti) 5/23	350/14,	360/13,	361/15,
unçe o kadar, o derecede	409/05,	409/09,	423/01,
u. 34/20, 53/18, 122/12,	426/04, 427/08		
159/10, 174/15, 365/05,	u. bol- 37/07, 93/19, 102/24,		
381/16, 404/05	227/23, 274/08, 388/15		
unçilik böyle, öyle, şöyle, o kadar, bu kadar,	u. ...il- 9/22, 17/04, 26/15,		
öylesine	58/14,	153/21,	259/14,
u. 3/14, 22/19, 51/22, 77/11,	349/23, 403/03 u.+lar 75/22		
81/11, 85/26, 128/01, 226/16,	u.+larniñ 75/22		
294/15, 307/25, 373/21, uni-	kabul etmek, razı olmak,		
418/15	onaylamak, tasvip etmek		
unçivala şu kadar çok, o kadar	u.-misañ 83/25		
çok; o derecede, o kadar	uniñli... onunla (birlikte)		
u. 39/26, 374/18			
unda... öyle			
u. 5/04, 36/24, 38/18, 43/16,			
45/18, 53/02, 76/15, 76/23,			
77/15, 80/07, 80/07, 81/06,			
99/10, 100/25, 101/06,			

u. bilen	unutulmak
103/15 univérsal(r.)	u.-up 220/11
ünive	u.-up ...al- 392/06
rsal	untulğusiz unutulmaz
u. 61/12	u. 7/18, 403/25
univérsité(r.)	untulmas unutulmaz
üniversite	u. 288/15, 327/21
u. 365/12 u.+iniñ	untuş unutma, unutuş
151/14 u.+ida	u. 211/15, 234/17, 249/25, 258/21
34/11	unut- unutmak
untu- unutmak	u.-tum 203/25 u.-ti
u.-di 384/21	329/21
u.-p 106/07, 164/10,	u.!- 307/08
199/17,	u.-muduñ 329/21
273/14, 307/04	unvan(a.) ünvan
u.-p ket- 51/21, 307/12, 316/18,	u.+i 74/16, 150/03
353/18	upa pudra
u.-p kéc- 237/04	u. 377/10
u.-p két- 220/08, 307/10, 307/11	up...un dalga, çarpıntı
u.-p ...al- 88/02, 119/23, 206/09,	u.+liridin 59/06
272/15, 301/26, 318/09, 399/11 u.-	upu...(a.) ufuk
p ...al-(...apsiz-he) 139/15	u. 32/24, 90/21 u.+ni
u.-ğan 183/25, 260/07,	208/15 u.+...a 397/02
363/24,	u.+tiki 395/17
383/08	upili... bir tür makyaj malzemesi
u.-mañlar	u. 342/17
429/10 untul-	

ur-	vurmak, dövmek u.-ar	110/20, 331/10
418/20	urğut-	dalgalandırmak, coşturmak u.-up 164/16,
u.-di 280/07 u.-idu		249/15
146/23	urivit-	vurup, vuruverip u.-ip 21/11
u.-up 32/01, 42/24, 102/02,	uru...	soy, tohum
120/03,	141/03,	165/02,
165/11,	192/10,	204/03,uru...ça çekirdek u. 148/16 u.+lirini(uru...çi)
232/23,	233/04,	309/19,
318/23,	339/19,	347/16,
347/16,	395/02,	419/25,
421/03, 421/22		50/09
u.-up çi...-	335/04	u.-ğan 82/02, 398/26 uruluş
u.-up ...oy-	81/07, 293/14 u.-up tur-	vurulma, vuruluş
77/10, 223/15		u.-idin 24/11, 111/05
u.-ğan	266/05,	362/03,
382/18, 396/08		Urumçi Doğu Türkistan'da bir şehir adı
u.-ğandek 110/14, 125/18 u.-uvatitti		u. 4/01, 176/01 u.+de 295/08
215/21		
u.-uvat...an	424/12	
u.-uvat...anlı...ini	294/05 u.-	
maydiğansen	251/03	
urğu	vurgu	
u.+si	59/14	
urğulu...	ses tonundaki vurgu	
a.	16/11	
urğu-	sıçramak	
u.-di	197/12, 344/09 u.-p	

urun- değmek, dokunmak	usta(f.)usta
u.-di 80/03, 254/25, 417/13 u.-	u. 34/25, 45/06, 52/23, 53/18,
simu 259/22	69/10, 110/06, 206/26, 219/16,
u.-uvatidu 291/13	267/05, 269/25, 297/15, 320/02,
urunuş çabalama, gayret, mücadele u.	427/07
240/15	u.+m 326/12, 326/14, 326/15,
uruş savaş, dövüş	326/16
u. 35/14, 172/13, 181/05, 211/20,	ustatli...(a.u.) öğretmenlik, hocalık
215/09, 216/19	u. 417/14
u.+niñ 209/14, 209/14, 214/25	u. bilen 102/08, 175/07, 343/10,
u.+...a 207/10	ustaz(a.) öğretmen, hoca
u.+i 211/17 u.+iğa	u. 77/23, 323/07
214/23 u.+larni	u. bilen 77/23 u.+niñ
166/25	194/14 u.+im 404/16
uruş- savaşmak, dövüşmek	u.+iñğa 417/20 u.+iğa
u.-up 146/22	362/20 u.+lar bilen 214/03
uslub(a.) üslup, tarz,	u.+liri 393/09 u.+liriniñ
usul u. bilen 194/13	109/11 u.+lirini 399/16
u.+idin 313/12	ustili... ustalık
u.+...a 269/11	u. bilen 51/12
ussu- susamak	ustira(f.) ustura
u.-mudum	
74/04 ussuzlu...	
susuz	
luk	
u.+ni 226/14	
u.+umni 347/05	

u. 85/23		219/18	
ustiḥan(f.)	kemik, iskelet	uva	yuva
u. 23/02, 353/01		u. 43/23, 193/08, 405/02 u.+siġa(uvi)	
u.+ni 235/17 u.+im(ustiḥin)		19/15, 276/07 u.+sida(uvi) 210/10	
179/12 u.+liriñ 83/16		u.+sidin(uvi) 235/13	
u.+liri 70/01 u.+lirini		uval(a.)	vebal
235/16		u. 76/10, 190/08, 349/24 uvalçili...	
ustiḥanli...(f.u.)	kemikli		haksız yere
u. 51/02		cezalandırılmak,	iftiraya
usul(a.)	usul, tarz, metod	uğramak	
u.+da 270/20		u. 72/06, 152/19 u. bilen	
u.+i 173/23, 265/17, 270/17 u.+i bilen		422/23	
426/26		uvalli...(a.u.)	vebali olan u.
u.+niñ 270/19		350/17	
usul(a.)	dans	uva...	ufak
u. 137/23, 301/14, 345/22,		u.+lirini 362/04	
427/20, 427/21		uvaş	ufalama, tane tane hale getirme
uşşa... ufak		u.+...a 287/12	
u. 7/08, 33/08, 122/24,			
151/02, 191/10			
uşşa...-çüşşek ıvır zıvır			
ç. 191/10			
ut-	kazanmak, yenmek u.-up		
7/02, 215/22			
uttur-	kaybetmek		
u.-uptu 232/05			
utu...	başarı, muvaffakiyet, kazanç u.+...a		

uvila- ovmak	dili u. 164/14
u.-p	uyil- utanmak
82/20 uya...	u.-ip 249/26
otaraf,	uy...u uyku
ötesi	u. 132/11, 340/26, 343/15, 343/15 u.+niñ
u. 206/24	132/06, 132/07, 360/12 u.+ġa 133/22,
u.+...a 53/10, 247/15	170/13
u.+tin 171/14, 187/22,	u.+ġa çöm- 115/02, 254/18
188/05 uyan o taraf	u.+ġa ket- 88/16, 133/24, 170/16,
u. 335/04, 348/02,	171/01, 171/05 u.+ġa kêt-
412/14 uyat ayıp, utanç,	132/26 u.+ġa pat- 87/08
ar, haya	u.+da 280/16, 385/02 u.+din
u. 231/18	19/17, 59/09
uyatçan utanan,	u.+si 60/17, 88/25, 114/22
utangaç u. 14/13, 317/10	u.+simu 336/11
uyatli... ayıp, utandırıcı	u.+sini 88/16, 224/21, 385/03
u. 68/14, 335/22, 336/17, 348/14,	u.+sinimu 184/13
394/11	u.+mizġa 212/15
uyatsiz	uy...ulu... uykulu
utan	u.+tiki 343/23
maz u. 279/18	uy...usiri- uykusu gelmek
uyġun uygun	u.-ġan 260/03, 415/23
u. 298/03, 371/07	uy...usiz uykusuz
Uyġur Uygur	u. 68/04, 347/22
u. 123/25, 151/17, 166/01, 166/06,	
167/24, 295/04, 296/09	
Uyġurçe	Uygurca, Uygur

uy...usizli...	uykusuzluk	366/16,	370/22,	372/22,
u. 132/02, 132/20 u.+niñ		375/17,	391/03,	392/22,
132/21 u.+niñmu 132/02		393/25,	395/05,	398/25,
uyu- mayalanmak, ekşimek		402/05, 422/10, 424/18 u. ...ari-	91/22,	
u.-p ket- 343/20 u.-p ...al-		396/13		
99/20		u. tur- 60/11, 112/18 u.+...a	198/09	
uyuş- birleşmek,	örgütlenmek,	u.+...a	sozul-(uzatılmak)	
teşkilatlanmak		215/19, 286/20, 319/12 u.+tin	396/13	
u.-...an 95/05		u.+...içe	87/09,	126/13,
u.-...andek 103/07		130/26,	216/16,	259/07,
uyuşmi dernek		397/18 uzar-		
u.+sidiki 189/22		uzamak		
uyuşturuş	örgütlendiriş,	u.-ğanséri 40/18, 336/17	uzartış	
birleştiriş		uzatma, uzatış		
u.+i bilen 212/26		u.+...a 61/24		
uyuşturul- birleştirilmek,	uzaş	yola koyulmak, bir yerden uzaklayıp		
örgütlendirilmek u.-ğanidi		yürüme		
275/06				
uza- uzamak, uzaklaşmak u.-p				
327/12, 366/18 u.-p ket-	281/25			
uza... uzak				
u. 8/16, 21/03, 21/16, 21/21,				
39/15, 44/09, 44/11, 68/02,				
77/24,	109/02,	123/22,		
157/05,	157/09,	189/15,		
199/01,	206/08,	286/01,		
327/08,	332/20,	336/03,		

u.	251/01 uzunça...		
392/05 uzat-	uzunca		
uğurla	u.173/07		
mak	uzunğıçe	uzun bir zamana kadar	
u.-...içe 184/03	u. 329/07, 408/21		
u.-ti 45/16, 143/07, 271/01, 311/22,	uzunlu...	uzunluk	
424/22	u.+tiki 358/08		
uzit- uğurlamak			
u.-idiğan 355/14			
u.-ip	144/05, 183/12,		
	336/07,		
	389/		
01 uzitiş			
uğurlayış			
	u. 4/08, 14/16, 34/06,		
141/01 uzun	uzun		
u.	12/21, 18/12, 26/04,		
	51/04,	56/07, 74/12, 79/06, 123/14,	
		142/13, 151/11, 164/22, 179/21,	
		180/17, 185/23, 185/24, 191/16,	
402/14, 409/10		239/08, 242/13, 244/02, 254/07,	
		265/20, 291/22, 294/14, 298/02,	
u.+ğa	286/03, 327/19,	308/25, 309/14, 309/26, 310/14,	
	348/13,	314/08, 341/06, 342/19, 370/13,	
390/19, 397/03, 423/03			
u.+din	221/15, 286/02,		
	291/21,		
295/23, 312/20, 370/22, 395/23,			
398/25			
u.+ra...			

Ü		40/17, 43/09, 49/02, 54/23, 55/04,
4/20, bağlama edatı	11/12, 14/16,	100/21, 56/23, 57/00, 24/18, 68/03, 105/03,
18/24, ü. 209/02, 398/21	22/06, 33/23, 35/25,	112/21, 65/16, 67/03, 67/16, 67/21, 120/01,
36/15, üç	36/23, 39/18, 44/22,	123/14, 72/17, 76/04, 77/01, 79/05, 81/07,
49/15, ü. 1/15, 34/18, 52/06, 71/02,	74/19, 74/21, 74/23, 78/11,	128/25, 82/19, 85/01, 85/19, 85/01, 02, 137/20,
79/16, 88	/02, 111/21, 123/07,	138/05, 138/06, 138/17, 141/01,
131/09,	131/17, 133/22,	141/22, 142/09, 146/07, 148/17,
137/10,	150/03, 152/02,	152/01, 159/07, 160/11, 160/18,
153/26,	160/24, 160/26,	163/07, 168/25, 170/07, 172/04,
163/12,	163/18, 174/21,	172/08, 172/09, 172/13, 174/10,
182/19,	183/07, 185/25,	176/13, 177/22, 179/20, 180/24,
186/05,	187/19, 194/02,	181/06, 184/09, 185/03, 186/08,
204/25,	206/18, 211/24,	188/20, 189/21, 192/13, 192/26,
211/26,	212/18, 221/23,	195/09, 200/22, 201/17, 209/05,
226/16,	228/12, 229/04,	213/09, 217/24, 218/02, 220/12,
233/15,	234/26, 246/15,	221/02, 221/06, 221/09, 221/11,
260/15,	261/13, 261/25,	221/12, 221/13, 222/01, 226/13,
267/08,	269/02, 276/19,	226/14, 226/22, 226/24, 230/14,
279/01,	285/23, 289/05,	230/20, 231/12, 231/13, 231/24,
297/15,	298/08, 304/09,	233/25, 234/17, 234/19, 234/19,
315/03,	320/12, 320/15,	235/01, 235/02, 235/03, 235/06,
323/19,	323/26, 327/10,	235/10, 235/15, 235/20, 235/21,
327/17,	336/21, 342/11,	236/05, 237/19, 238/17, 242/09,
356/01,	358/08, 360/19,	242/10, 242/12, 248/04, 248/22,
399/07,	403/20, 414/26,	249/10, 249/25, 250/25, 251/15,
428/05		252/13, 256/20, 257/09, 258/20,
ü.+niñ 318/12		259/10, 266/24, 267/07, 267/26,
ü.+ke 69/08, 69/16, 389/12		271/07, 272/14, 273/25, 276/10,
ü.+te 158/20		277/07, 281/04, 284/09, 285/23,
ü.+tin 28/14, 170/12		285/24, 288/12, 288/13, 288/13,
ü.+inçi 4/04, 11/12, 34/13,		291/06, 295/22, 296/07, 296/22,
131/12, 200/24, 242/06,		300/01, 300/05, 300/22, 300/23,
262/18, 271/21, 331/01		305/23, 305/25, 308/15, 310/17,
ü.+ünçi 132/21, 261/14		310/18, 311/11, 312/16, 322/08,
ü.+i 320/13		324/21, 332/20, 335/17, 340/04,
üçey barsak		340/11, 348/15, 348/16, 351/15,
ü. 201/09, 370/20, 381/12		353/13, 354/07, 354/08, 354/16,
üçile üçübiz		356/22, 357/21, 358/26, 359/04,
ü.+si(üçili) 276/20		359/07, 361/26, 363/14, 365/14,
üçün için		367/04, 372/16, 374/19, 377/10,
ü. 3/16, 9/09, 14/04, 15/18,		378/05, 378/16, 379/12, 380/12,
16/21, 16/22, 24/17, 26/03,		383/12, 383/22, 385/10, 388/09,
26/20, 29/06, 29/09, 29/24,		388/21, 390/04, 391/15, 392/05,
30/08, 35/02, 35/14, 35/18,		394/04, 400/20, 401/20, 404/03,
		409/12, 411/19, 412/03, 416/08,

416/23, 418/20, 419/05, 420/20, 428/01 ü.+dur 33/21, 43/04, 113/24, 154/18, 230/22, 281/09, 293/15, 312/21, 344/15, 361/02, 370/11, 381/14, 383/25, 387/06, 400/15	ü. 106/08, 124/14, 177/05, 221/23, 302/07, 410/08, 424/16 ü. küt- 79/03 ü. ...il-(ümit etmek) 57/17, 177/19, 213/10, 288/16, 358/12 ü. üz-(ümit kesmek) 398/24, 426/11 339/08
ü.+dür 92/01, 134/09, 169/26, 246/16, 250/06, 255/22, 256/15	ülgir- yetişmek ü.-imiz 341/16 ülgür- yetişmek
ü.+mu 66/13, 185/18, 333/10, 333/11	ü.-imiz 37/20 ü.-üp 15/11, 93/17 ü.-elmeydu
ü.+ki 327/04	310/16 ü.-meyla 328/12
ü.+la 129/19, 337/10 ü.+migin 19/08	ü.-migen 242/01 ülüş pay, hisse; nasip, kader ü. 342/11
ü.+mikin 25/16, 72/07, 125/22, 126/20, 154/12,ülüşkün 253/15, 265/20, 395/06, 395/23 ü.+kimikin 41/17	ü.+i 342/11 geçen gün, evvelki gün u. 338/20 ümçere- ağlayacak hale gelmek ü.-p
üçünlük içinlik, için	48/07, 100/08
ü.+ini 237/06	ümid(a.) ümit
ügi üye, terkip ü.+liri 2/09, 124/19, 227/17	
ügilik eklemli ü. 216/12, 383/19, 413/05	
ülge örnek, model ü. 22/21	
ü. bol- 171/24, 171/25	
ü.+sini(ülgi) 339/09 ü.+liri(ülgi)	

ü. bilen 165/18, 423/01	249/06 ü. bilen 98/03, 396/23
ü.+mu 208/07	ü.+mu 208/07
ü.+niñ 76/03	ü.+niñ 249/18 ü.+lerniñ
ü.+tin 405/11	395/24
ü.+imni 98/12	ümitsizlin-(a.u.) ümitsizlenmek
ü.+i 194/15, 382/15	ü.-ip 39/03
ü.+ini 39/04, 75/17, 243/10	ümidvar(a.f.) ümitvar, ümitli
ü.+imiz 302/11	ü. 125/05, 195/01, 249/20
ümidlen-(a.u.) ümitlenmek ü.-	ümidvarli...(a.f.u.) ümitlilik
di 303/23	ü. bilen 286/13 ü.+i
ümidlendür-(a.u.)	bilen 390/15
ümitlendir	ün ün, ses, seda ü.
mek ü.-üp 303/21	354/03 ü.+çe 424/10
ümidlik(a.u.) ümitli	ü.+ümi 428/07
ü. 78/22,	ün- filizlenmek
357/24	ü.-sem 260/21
ümitsiz(a.u.)	ü.-meydiğan 426/03, 426/03
ümitsiz	ünçe inci
ü. 29/22, 77/11, 81/11	ü. 288/12
ümitsizlen-(a.u.)	ünçi...- söz söylelem, ses çıkarmak
ümitsizlen	
mek	
ü.-meñ 302/08 ü.-	
meslik 82/01	
ümitsizlik(a.u.)	
ümits	
izlik ü. 98/03, 165/18,	

ü.-midi 56/16, 66/01, 85/19,	ü.+ige 6/21, 11/02, 17/07, 17/10,
113/25, 333/05	17/26, 31/03, 55/23, 61/11, 62/11,
ünçi...may sessizce	64/19, 67/08, 83/13, 84/09, 105/09,
ü. 74/20, 313/10	111/23, 111/26, 125/13, 127/01,
ünde- seslenmek, çağırmak	138/21, 138/23, 139/19, 152/13,
ü.-ydiğan 110/21	175/04, 186/16, 199/20, 213/17,
ü.-ytti 276/23	218/26, 227/07, 238/03, 240/02,
ündeş seslenme, ünlem, ünlem	240/03, 251/24, 254/05, 287/11,
işareti	297/22, 301/13, 303/25, 316/25,
ü. 139/04, 390/20 ü.+i(üندی) bilen	Ürümçi Urumçi şehri
ü. 8/07, 422/09, 429/16,	430/07
219/15	
üندی- seslenmek, çağırmak	ü.+ni 145/08 ü.+ge 208/22
ü.-di 10/09, 88/10, 216/10	ü.+de 295/03, 342/08 ü.+diki 145/05
ünimsiz verimsiz	üs- tos vurmak, boynuzla vurmak ü.-üp 232/15
ü. 84/14	ü.-üvériptu 191/19
ünleş davet	üssü- boynuzlayıp yaralamak ü.-p 192/06
ü.-tin 330/07	üssüş boynuzlayış
ünlük ünlü	ü.+ni 25/18 üstüst
ü. 80/01, 140/05, 141/17,	ü. 5/12, 70/14, 393/20 ü.+üñdin
157/16, 179/08, 265/21,	375/13
368/23	ü.+i 88/20
ünsiz ünsüz, konsonant	
ü. 8/15, 112/15, 115/14,	
230/08, 403/07	
ürkügek ürkek	
ü. 380/16	
ürki- ürkmek	
ü.-di 115/05	
ürkü- ürkmek	
ü.-di 115/09 ü.-p	
228/26	

316/26, 328/02, 335/06, 359/01, ü.+ni 138/18, 267/18
 375/05, 380/16, 389/05, 390/06, ü.+ge 4/11, 138/23, 343/20 ü.+de
 394/13, 403/18, 409/09 267/13, 342/01 ü.+iniñ(üstil)
 ü.+ide 4/11, 32/02, 32/04, 38/19, 96/22 ü.+ige(üstil) 242/25
 48/26, 49/01, 57/23, 79/26, 88/09, ü.+ide(üstil) 22/11, 73/23 ü.+idiki
 106/22, 124/01, 129/21, 134/02, 223/15
 151/02, 151/09, 152/17, 152/22, üsti-üstilep üst üste
 157/04, 180/10, 184/21, 189/14, ü. 380/23
 217/16, 218/06, 220/20, 220/21, üstinki üstündeki ü. 7/06
 236/17, 251/19, 251/21, 261/06, üstün üstün
 324/24, 352/07, 370/03, 384/12, ü. 33/03, 39/10, 77/15, 152/26,
 396/15, 421/04 155/14, 155/17, 168/01, 221/24,
 ü.+idimu 32/03
 ü.+idiki 6/23, 42/26, 70/22, 76/16,
 158/10, 197/04, 247/19, 292/15 ü.+idin
 76/09, 167/07,
 172/05,
 197/07, 244/07, 284/18
 ü.+idinmu 356/06
 ü.+tidila 293/02
 üst baş üst baş
 ü.+ini (üstbés)5/01
 ü.+lirinimu 254/10
 üstel(r.) masa
 ü. 6/17, 50/01, 111/22, 131/18,
 138/17, 139/23
 ü.+niñ 4/16, 267/19, 341/26

335/08,	381/13,	394/12,	ü.+i 231/10	
400/04,	407/21,	410/05,	üzlüksiz	sürekli, devamlı
410/24			ü. 344/08, 365/22	üzük
ü.+rek 174/23			parça, kırıntı	
üstürül-	çarpıştırılmak		ü.+ler 12/2	
ü.-gende 131/21			üzük-üzük	kesik, parça parça ü.
üşşük soğuk			31/24, 85/08	
ü. 380/24			üzül-késil	kesin halde, kat'i
üz- kesmek			olarak	
ü.-se 398/24			ü. 57/17, 97/26, 98/25, 99/08,	
ü.-üp 71/02, 71/02, 191/18,			160/14, 199/05, 350/05	üzül-
293/14, 293/14			kopmak	
ü.-üp kel- 234/15	ü.-üp ket-		ü.-di 82/03, 118/16	
263/07	ü.-üp két- 50/08		ü.-üp 46/13, 190/13, 378/09	ü.-üp két-
ü.-üp yür- 185/06			378/09	
ü.-mey 98/13,	166/06,		ü.-mey 68/20,	128/15,
277/04, 281/08, 368/04	ü.-gen		132/22,	208/09, 208/10,
39/04, 426/11			274/26, 354/21	ü.-gini 195/18
ü.-gendek 243/10			ü.-genidi 186/18	ü.-mes 253/18
ü.-üvat...anlı...i 234/20	ü.-meytti			
342/06				
ü.-migen 270/22				
üzel- kopmak				
ü.-mise 329/05	ü.-miseñ			
329/06				
üzelmeslik	kopmazlık,			
vazgeçmezlik				

ü.-meydiġan 378/11 ü.-

meytti 340/16

üzüldür- kesmek,

kesilmek ü.-mey 131/07

üzüm üzüm

ü. 71/07 ü.+liridin

217/03

üzünde fıkra,

parça ü. 61/23

V

vah vah, vah vah

v. 202/22, 202/22, 395/10,

421/24 vah(a.)

vakit, zaman

v. 146/07, 225/01, 227/26,

233/15, 358/08 vah(a.)

vakit, zaman

v.+ida 169/07

va...(a.) vakit, zaman v.+i

162/04

va...ip(a.) haberdar, malumatlı,

bilgili

v. 190/08, 425/16

va...ira- bağırmaq, seslenmek,
yaygara etmək
v.-p 369/03

va...it(a.) vakit, zaman

v. 7/17, 18/12, 40/17, 68/02,

79/01, 94/05, 97/05, 126/09,

127/25, 138/10, 142/25,

149/02, 165/01, 191/16,

215/15, 268/18, 310/07,

310/08, 310/09, 310/13,

310/17, 310/18, 310/23,

315/18, 335/07, 336/17,

409/10, 410/22, 425/06 v.+imu

350/09, 353/08, 353/10,

222/24 357/14, 376/19, 383/20,

390/17, 397/10, 402/14,

v.+niñ 234/04

v.+ni 6/01, 11/01, 11/03,

122/13, 136/02, 138/12,

138/12, 142/14, 153/21,

166/10, 175/22, 184/10,

v.+...içe 145/13, 182/11, 367/03

v.+im (va...t) 159/18, 405/06

v.+imda(va...t) 3/10, 318/22

v.+imdin(va...t) 227/21

v.+iñda(va...t) 14/08

v.+iñlardimu(va...t) 429/08

v.+i(va...t) 44/24, 53/24, 81/10,

101/23, 110/21, 118/08, 241/10,

259/14, 268/21, 268/21, 318/07,

345/16, 355/21

v.+imu(va...t) 215/19

v.+ini(va...t) 355/23

v.+ida (va...t) 5/17, v.+ida 11/07,

11/08, 152/24, 173/23, 175/16, 191/20,
22/06, 38/02, 47/19, 50/25,
194/10, 194/23, 199/05, 246/05,
51/25, 57/21, 78/13, 92/14, 94/09,
249/23, 297/09, 297/23, 339/09,
353/25, 361/25, 363/03, 395/11,
410/14, 419/06, 422/12, 426/15

v.+idiki (va...t) 142/20, 270/08,

379/11, 394/22

v.+idin (va...t) 69/07, 426/13,
426/21

v.+inçe (va...t) 314/05

168/17, v.+imiz(va...t) 186/02, 234/03,

v.+imizda (va...t) 423/17

v.+iñlarni (va...t) 391/16

v.+ta 18/15, 32/26, 42/02,

42/06, 55/22, 74/10, 82/17,

423/20, 424/01 v.+tiki

291/10

v.+tin 164/15, 197/09,
198/04, 310/14, 310/15,
310/16, 397/13, 404/07

v.+lar 206/08, 423/22

v.+larni 249/16

v.+larda 29/04, 64/13, 114/23,
338/06, 363/04, 370/08

v.+lardimu 76/05

v.+lar*gi*çe 67/10, 210/17, 256/18

v.+lirida 70/04, 116/22

va...itli...(a.u.) geçici, muvakkat

v. 68/19, 106/07, 180/20, 190/11,
195/09, 195/20, 249/04, 298/02

va...itsiz(a.u.) vakitsiz, zamansız

v. 39/20, 71/09

va.....ida hemen, anında

v. 10/20

val-vul parıltı, pırıltı, parlaklık, pırıl
pırıl olmak

v. 304/11

v. ...il-(parıldamak, parlamak)

395/04

vala...laş	dedikodu	399/24		
v.+ni 160/20		varañ-çuruñ	gürültü,	patırtı,
vala...şi-	çene çalmak	yaygara		
v.-ydu 372/17		v. 200/26 v.+i 92/22		
vala...tekkür	çok konuşan,	boş	v.+i bilen 421/19	
konusan v. 212/11		varañ-çuruñlu...	gürültülü,	
valibol(r.)	valeybol	patırtılı, yaygaralı		
v. 2/01		v. 91/19, 212/16, 399/03		
valis	vals	vara...(a.)	varak, yaprak	
v. 280/13		v.	46/16, 122/25, 124/12,	
vallida parıltı, pırıltı parlaklık v. 6/19,		134/15, 138/11 v.+niñ 134/18		
228/12, 419/10		v.+ni 141/15 v.+i(vari...) 430/12		
vañ(ç.)prens		vara...la-(a.u.)	yaprakları çevirmek v.-p 128/26,	
v. 373/03, 373/09, 373/18,		173/01, 362/06 v.-ytti 1/15		
373/22, 374/03, 374/14,				
375/10, 375/20, 374/24, 375/05,				
vapa(a.)	vefa			
v. 261/17, 386/21 v. bilen				
48/22				
	v.+ğa 92/07, 118/18, 379/13			
vapadar(a.f.)	vefalı			
v. 174/23, 225/16, 328/13,				
329/02, 403/26 v.+i				
136/21				
vapasiz(a.u.)	vefasız			
	v. 193/07, 329/20, 398/14			
vapasizli...(a.u.)	veasızlık			
v.	48/22, 103/05, 261/21,			

vara...laş(a.u.) sayfaları çevirme, çeviriş	v.-ġiniçe 188/05, 188/14, 375/07,
v.+...a 166/02	419/14, 420/12, 421/23 v.-vidi
vara...li-(a.u.) yaprakları çevirmek v.-	206/01
di 173/11	v.-vetti 313/14
v.-sa 170/11	var...iriş- baġrıřmak, beraber
varisli...(a.u.) varislik	seslenmek
v. 319/24, 320/15	v.-ip ket- 181/25
var...ira- baġırmak,	var...iş baġırma, seslenme v.+idin
seslenmek, yaygara	182/25
etmek	vars sert şeyler kırıldığında çıkan ses
v.-p 130/02, 177/21,	v. 319/16, 319/17, 321/08
183/13,	vasilda- sert şeyler kırılırken ses
194/04, 252/09, 345/21, 368/23,	çıkarmak
403/04, 416/05	v.-p 10/12 vasiti(a.)
v.-p ket- 173/11, 191/12 v.-	vasıta, alet
ytti 280/08	v.+lerni 63/09
var...irap-car...irap baġıra	vaskitbol(r.) basketbol
çaġıra,	v. 2/01, 5/11, 5/15
yaygarayla	vaşildit- vaş vaş diye ses çıkartmak,
v. 213/14	taklidi ses
var...iraş baġırma,	v.-ip 31/02, 110/14
seslenme v.+lar 202/23	vat-vat yersiz konuşan, geveze v.
v.+...a 94/14, 160/08, 418/25	411/06, 411/06
var...iri-baġırmak, seslenmek,	vay vay, vay vay
yaygara etmek	
v.-di 83/02, 94/17, 189/03, 201/26,	
243/02, 252/06, 369/01	

v. 120/02, 129/14, 178/17,	62/09, 62/10, 62/21, 63/04, 63/06,
178/17, 205/07, 205/07,	64/09, 64/10, 64/16, 64/19, 64/23,
205/07, 226/20, 252/11,	65/04, 65/05, 65/06, 65/20, 66/20,
252/11, 282/26, 282/26,	68/10, 68/19, 70/06, 70/07, 70/13,
283/24, 293/21, 293/21,	70/23, 71/11, 71/20, 72/05, 72/12,
293/21, 299/04, 309/19	73/09, 73/20, 74/01, 74/08, 74/24,
vaycan imdat, imdat çağrısı	75/10, 75/12, 75/14, 75/15, 75/25,
v. 283/24, 419/14, 420/12	76/03, 76/08, 77/25, 78/01, 78/04,
vayi(a.) hedef, amaç	78/06, 78/07, 78/16, 78/22, 79/12,
v.+ğa yet-(amaca ulaşmak)	79/23, 79/24, 82/10, 82/15, 83/09,
1/03, 259/09, 338/08, 427/01	83/22, 84/19, 85/03, 85/04, 85/08,
vayyey sadece bayanların	85/13, 86/01, 86/17, 87/02, 87/03,
kullandığı bir ünlem v. 62/12	87/06, 87/16, 87/18, 87/19, 87/21,
vaz kéc- vazgeçmek, caymak	87/22, 87/23, 88/10, 88/15, 88/18,
v. 254/01	88/19, 88/20, 88/26, 90/13, 91/04,
ve ve	91/05, 91/09, 92/07, 92/09, 92/17,
v. 1/04, 2/08, 2/20, 2/21,	92/26, 93/03, 93/04, 93/06, 94/19,
2/23, 2/26, 3/07, 4/05, 4/15,	102/01, 102/06, 103/08, 104/04,
4/19, 6/02, 6/06, 6/15, 7/08,	105/18, 106/25, 106/31, 107/05,
7/11, 7/20, 7/25, 7/26, 8/02,	107/04, 107/08, 108/03, 108/07,
8/07, 8/08, 8/21, 8/25, 9/04,	108/14, 109/02, 109/05her, 109/06,
9/09, 10/01, 10/03, 10/06,	109/08, 109/18, 110/13, 110/14,
11/01, 11/19, 12/21, 13/12,	110/17, 110/24, 111/07, 111/18,
13/14, 13/19, 14/03, 15/04,	114/11, 114/18, 115/19, 115/20,
15/23, 16/05, 17/19, 17/21,	116/09, 116/11, 116/12, 116/17,
18/01, 18/18, 19/10, 19/20,	116/18, 116/20, 119/19, 121/22,
20/07, 20/08, 20/12, 20/22,	122/18, 122/22, 123/04, 123/08,
20/23, 21/08, 21/21, 21/26,	124/09, 125/06, 126/06, 126/16,
22/11, 25/03, 25/24, 26/16,	126/17, 126/21, 127/02, 127/14,
26/25, 26/26, 27/15, 27/16,	127/24, 127/26, 128/14, 128/17,
28/16, 28/18, 29/11, 29/23,	130/03, 130/06, 130/09, 130/12,
30/21, 31/09, 32/22, 32/25,	131/02, 131/18, 131/21, 132/01,
33/05, 34/15, 34/17, 34/19,	132/03, 132/10, 132/20, 132/24,
36/03, 37/04, 38/03, 38/06,	133/05, 133/10, 133/11, 134/06,
39/15, 40/12, 40/25, 41/13,	135/02, 135/16, 135/16, 136/03,
41/19, 42/08, 42/13, 42/24,	136/04, 136/08, 136/10, 137/13,
42/26, 43/03, 43/12, 44/02,	138/15, 138/21, 139/01, 139/08,
44/09, 44/12, 45/04, 45/15,	139/16, 139/22, 140/04, 140/23,
45/16, 46/01, 46/08, 46/18,	141/11, 142/01, 143/06, 144/24,
47/01 48/04 48/26 49/01	145/19 145/21 146/18 146/24

165/09,	165/10,	165/23,	233/04,	233/06,	233/13,	233/16,
166/01,	166/23,	167/01,	233/24,	234/11,	234/17,	234/21,
167/08,	167/10,	167/10,	235/01,	235/08,	235/22,	235/23,
167/11,	167/20,	168/12,	236/09,	236/13,	237/09,	240/12,
169/05,	170/01,	170/06,	240/26,	241/02,	241/04,	242/08,
171/15,	172/01,	172/05,	242/09,	242/18,	243/20,	243/22,
172/09,	172/23,	173/10,	243/24,	244/04,	244/12,	244/24,
173/15,	173/17,	173/21,	247/01,	247/03,	247/09,	248/05,
175/19,	176/08,	176/13,	248/19,	250/23,	250/25,	251/17,
176/13,	177/01,	177/03,	251/20,	252/22,	252/24,	253/08,
177/13,	179/22,	181/05,	254/14,	254/15,	255/06,	256/22,
181/09,	183/01,	184/22,	256/23,	257/14,	258/05,	258/13,
185/04,	186/12,	186/20,	258/22,	259/08,	261/04,	261/10,
186/24,	187/03,	187/09,	261/11,	261/16,	261/17,	262/07,
188/13,	188/21,	189/04,	262/08,	262/13,	262/18,	263/15,
191/12,	191/16,	191/19,	263/18,	264/13,	265/21,	266/16,
191/24,	191/24,	193/19,	266/19,	267/20,	268/06,	268/22,
193/20,	194/25,	196/03,	269/01,	269/11,	269/22,	270/02,
197/09,	197/10,	198/11,	270/04,	273/14,	275/03,	275/13,
198/23,	200/05,	200/11,	275/15,	276/11,	277/21,	278/05,
200/12,	200/24,	202/12,	278/07,	281/03,	281/10,	281/12,
204/02,	205/16,	205/19,	281/17,	281/17,	281/26,	282/10,
205/20,	206/05,	207/01,	282/24,	283/25,	285/03,	286/07,
208/11,	208/20,	209/01,	286/09,	286/22,	290/12,	290/20,
209/11,	210/15,	210/16,	292/01,	292/04,	292/16,	292/21,
210/19,	211/16,	211/20,	293/04,	293/08,	294/05,	294/17,
212/02,	212/16,	212/21,	294/19,	294/19,	296/03,	296/05,
213/02,	213/05,	214/04,	296/21,	297/05,	297/10,	297/26,
214/08,	214/12,	214/15,	299/11,	299/13,	300/06,	300/11,
214/19,	214/25,	215/03,	301/25,	304/08,	304/21,	305/22,
215/04,	215/12,	215/14,	306/12,	308/18,	311/21,	315/23,
215/15,	215/22,	216/02,	317/22,	317/25,	318/17,	320/02,
217/15,	217/20,	217/23,	320/19,	320/23,	320/26,	321/01,
219/02,	219/03,	219/17,	321/05,	321/10,	322/06,	322/11,
219/22,	219/24,	220/12,	322/11,	322/11,	323/17,	323/21,
220/21,	220/22,	220/23,	324/24,	325/03,	326/19,	327/07,
220/23,	221/07,	221/08,	327/10,	327/12,	328/05,	328/09,
221/15,	221/17,	221/19,	329/16,	330/13,	331/05,	331/07,
221/23,	222/07,	222/15,	332/01,	333/02,	333/16,	334/13,
222/22,	222/23,	222/26,	334/16,	335/19,	337/26,	338/01,
223/12,	223/15,	223/22,	338/07,	338/15,	340/05,	340/20,
225/08,	225/17,	225/17,	340/21,	341/11,	341/20,	342/06,
225/20,	225/23,	225/24,	342/23,	342/26,	343/07,	343/24,
226/01,	226/02,	226/10,	344/08,	344/09,	344/20,	345/11,
226/25,	227/01,	227/09,	345/13,	346/10,	348/16,	351/15,
227/11,	228/05,	228/09,	351/17,	353/13,	354/20,	355/11,
228/15,	229/08,	229/09,	356/08,	356/12,	356/16,	356/18,
229/15,	229/22,	230/12,	357/03,	357/13,	357/15,	358/01,
231/14,	232/26,	233/02,	358/19,	358/25,	359/03,	361/01,

361/11,	362/23,	363/02,vehakaza(a.)	vesaire h.
363/04,	363/18,	365/08,	369/11
365/08,	366/14,	366/14,	vehalen(a.) halen, şimdiki zamanda
366/21,	368/04,	368/26,	v.+ki 128/24, 427/07
369/16,	377/05,	377/08,	vehalengi(a.f.)halbuki, oysa, oysaki
vec(a.) sebep, neden v.+idin	379/18,	380/10,	v. 262/169/10
320/17 v.+idin	380/14,	383/02,	vehim(a.) vahim
320/18	383/26,	384/01,	vesiyet(a.) videdk 407/13
383/22,	384/06,	384/08,	v.+imu 407/19
vede(a.)	384/13,vade söz	384/22,	v. 409/04+ige 412/06
385/17,	385/22,	386/10,	v.+idin 247/13, 419/20
v. 387/19/02, 387/108,	387/17,	387/26,	vesiyetname(a.f.) isini 186/06vasiyetname
388/12,	388/16,	388/16,	vehime(a.) vahim
137/12, 140/24, 351/11	389/08,	390/11,	v. 412/23 47/21, 253/06, 255/24, 343/14
390/18,	390/20,	391/05,	v. bilen 250/07
v.+si(vedi) 298/14 v.+sinu	393/21,	394/01,esli-vesli	v.+si(vehim) 1262/07k 399/14, mal-
394/02,	394/05,	394/07,	v.+si(vehimi) bilen 275/02, 352/22
140/25 v.+sinu(vedi) 312/05,	394/15,	394/17,	vehlik(a.u.)tamamı alomati,korkulu
394/18,	395/07,	395/07,	v. 47/07, 188/23
395/09,	395/15,	395/20,	vehlik(a.u.) vahim, korkunç
395/22,	395/24,	396/05,	v. 49/08
396/07,	396/22,	396/23,	vehşet(a.) vahşima, arzu
397/09,	398/07,	398/12,	v. 59/11, 400/05, 405/01
399/12,	399/15,	399/26,	vehşiylik(a.u.) vahşilik
400/09,	400/22,	400/23,	v. 400/03
401/05,	401/17,	401/25,	v. bilen 131/15
402/06,	402/07,	403/13,	v.+niñ 83/09
405/11,	405/24,	406/20,	vekil(a.) vekil
406/22,	407/02,	407/08,	v.+i 291/24
407/20,	407/22,	409/03,	v.+liri 269/05, 269/12, 299/03
411/21,	412/07,	413/11,	ve...e(a.) vaka, hadise, olay
413/17,	415/02,	415/07,	v. 86/21, 169/09, 182/23, 188/16
415/11,	417/24,	420/16,	v.+niñ 251/13
420/17,	421/05,	421/10,	v.+si 149/09, 176/05, 191/22
422/04,	422/20,	423/01,	v.+sini 146/25
423/10,	424/13,	424/14,	v.+ler 166/18
424/16,	424/17,	424/21,	v.+lerni 87/01, 385/16, 391/08
424/24,	426/16,	426/17,	v.+lerdin 87/03
427/07,	427/13,	427/22,	ve...elik(a.u.) olaylı
428/02, 428/10, 429/12			v.+i 168/23

v. 409/15 v.+la(vesvesi) 383/09	vezin(a.)	vezin
v.+ge(vesvesi) 298/21,	v. 312/19	
299/08 v.+si(vesvesi) 58/06	v.+i+(vezn) 297/16, 298/07	
v.+side(vesvesi) 353/12	veziye(a.)	vazife
v.+ler(vesvesi) 114/22	v. 23/17	
veten(a.) vatan	v.+ni(vezipi) 28/11, 30/23,	
v. 49/16, 97/24, 152/24,	33/03, 99/10	
160/10, 256/19 v.+ni	v.+si(vezipi) 22/04, 23/10,	
44/05	26/20, 151/26, 272/13,	
v.+din 43/20, 43/21, 47/05,	318/10	
52/15, 97/03, 155/26, 157/22	v.+sini(vezipi) 34/21, 57/02,	
v.+i(vetin) 106/04, 181/05	176/17, 272/15 v.+lirige(vezipi)	
v.+imizni(vetin) 249/08	177/14	
vetenperverlik(a.f.u.) vatanperverlik, vatani	vezir(f.)	vezir v.
sevme hali	320/17 v.+i 184/17	
v. 216/20 vey	v.+i bilen 184/16 veziyet(a.)	
vay(ünlem)	vaziyet, durum	
v. 201/12, 206/01	v. 54/16, 55/03, 55/25,	
veyran(f.) viran, tahrip,	129/21, 152/14, 180/23,	
yıkım		
v. 69/18, 73/13, 110/12,		
152/06, 159/21, 260/01,		
417/20 vez(a.)		
vaiz, nasihat		
v. 98/15, 99/23, 126/22,		
151/05, 158/11, 286/03,		
291/21, 333/15		

240/01, 286/01, 286/19, 290/10,	v.+i 351/19, 393/17 v.+ini
299/15	193/11
v.+ke 180/22, 181/21	vicdaniy(a.) vicdanî
v.+tin 286/07	v. 286/15, 345/06, 375/22
v.+kiçe 286/08	vicdansizli...(a.u.) vicdansızlık
v.+i(veziyit) 238/03	v. 109/24, 404/20
v.+idin(veziyit) 286/08	vicik küçük(vücut yapısı)
vezmin ağır, mutedil, ılımlı	v.+kine 362/22
v. 2/24,	viçirli- cıvıldaşmak
203/01	v.-şatti 232/22
veznlik(a.u.)	vijilda-cızırdamak, tıslamak, vızıldamak v.-p
vezi	158/12
nli	Viktor Gyugo yazar adı
v.	g.+niñ 269/21
359/08 véviskisi	villide yüzün birden kızarması haleti v.
pl	134/19, 347/18
aka	visal(f.) vuslat, kavuşma
v. 72/20	v. 41/09, 78/22, 111/12, 253/13,
vicdan(a.)	343/24
vic	v.+ġa 339/15, 339/17, 339/22 v.+din
dan	79/03, 165/15
v. 48/15, 58/14, 329/12, 344/20,	v.+iniñ 165/09
344/22, 376/21, 404/19, 417/18,	vişilda-kuş uçtuğunda çıkan taklidi ses v.-p
417/23, 417/25	376/16, 419/13
v. bilen 149/22, 344/19	vişildi-kuş uçtuğunda çıkan taklidi ses v.-ġan
v.+im 201/05, 257/23	419/17
v.+iñ 417/21	vol...an volkan

v. 395/26

vucud(a.) vücut, cisim, beden

v.+...a 302/10 v.+umda 133/16

v.+umdin 405/15, 422/17 v.+uñniñ

344/21

v.+iñizni 104/01

v.+i 21/04, 141/07, 384/21 v.+imu

86/04

v.+ini 32/21, 78/18, 233/02,

330/02, 334/04, 343/16,

345/14

v.+iğa 87/23, 97/07, 301/20 v.+iğimu

258/15

v.+ida 12/25, 34/18, 59/10,

86/15, 124/20, 125/13,

132/10, 133/05, 134/09,

144/07, 162/18, 177/07,

202/09, 276/22, 332/09,

363/07, 383/08, 392/19,

414/04, 418/02, 418/24 v.+idiki 71/16,

113/02,

126/18, 140/21, 155/02,

155/07, 220/13, 235/08,

308/17, 338/07, 362/22 v.+idin

264/08, 400/02 v.+iñlardiki

177/10 v.+lirini 260/09

vuy hey

v. 120/02, 309/19

Y

ya(f.) ya da, yoksa

y. 84/12, 128/21, 128/21,
132/08, 132/09, 187/26,
284/08, 311/10, 311/10,
323/04, 335/06, 335/06

yaçéyka(r.) grup

y. 284/20 y.+niñ(yaçéyki) 272/08

y.+da(yaçéyki) 377/03 y.+si(yaçéyki)

172/10 y.+siniñ(yaçéyki) 4/26,
116/05, 155/25, 175/13,
370/17

yad(f.) yad, anma, akla getirme

y. él-(ezberlemek) 194/04 y.+...a
116/23

y.+imğa kélip ...al- 124/07, y.+imğa

keltür- 423/16 y.+imda tur- 194/18

y.+iğa al-(ezberlemek) 54/16

yada- zayıflamak, zayıf düşmek;

yorgun düşmek

y.-p 353/01, 388/02

yadi- zayıflamak, zayıf düşmek;

yorgun düşmek y.+ğan

177/25

yadla-(f.u.) hatırlamak

y.-p 174/06, 328/10

yadlival-(f.u.) hatırlamak

y.-sila 75/18

y.-ptu(yadlivaptu) 260/19

y.-ğan 51/10, 68/02, 119/19,

179/07 yağ

yağ

y. 51/07, 148/01, 161/12,

163/25, 205/18, 231/09,

262/01 yağ-

yağmak

y.-...an 156/12, 186/13,

403/05 yağaç

ağaç

y. 4/09, 205/22

y.+niñ 394/14, 394/16 y.+ini(yağıç) 287/20

y.+iğa(yağıç) 183/08 y.+idin(yağıç) 30/25,

200/01 y.+larmu 28/19

y.+larniñ 23/18	380/18 yağlı... yağlı
yağaççili...	y. 6/22
marango	yağlı... mendil
zluk	y.230/03 y.+ni
y.+ni 314/16	420/22 y.+...a 420/19
yağaçlı... ağaçlık, ağaçlı	y.+tin 4/02
y.+ni 236/24	y.+i bilen 220/19
y.+i 28/01	y.+ini 287/11
y.+iğa 28/04	y.+iğa 88/03, 284/12, 420/09
yağa... zayıf	y.+idiki 287/16
y. 277/18	yağşı iyi
yağdur-	y. 11/07, 11/08, 21/22, 32/18, 40/1240/13, 57/01, 58/02, 58/07, 70/08, 81/26, 87/05, 87/06, 96/26, 98/11, 99/01, 101/12, 110/01, 112/02, 117/02, 123/23, 124/05, 126/14, 129/04, 129/12, 130/15, 136/22, 137/08, 142/03, 154/23, 156/05, 158/20, 169/12, 173/20, 175/09, 187/11, 193/17, 195/01, 195/05, 200/19, 202/21, 217/17, 217/19, 220/22, 222/14, 227/23, 229/12, 237/15, 237/21, 241/20, 243/09, 246/02, 260/16, 266/18, 269/15, 272/05, 272/21, 273/16, 274/25, 278/06, 278/24, 278/25,
yağdır	
mak y.-uñni 57/24	
yağıça... bitkileri ezerek yağ	
üreten	
aletin ismi y.	
220/03	
yağla- yağlamak	
y.-p tur-	
22/14 yağlı-	
yağlamak	
y.-ğili 163/25, 163/26	
yağlima güzel söylenen fakat	
samimi olmayan söz, yağ çekme	
y. 34/25, 104/03, 137/11,	

286/19, 297/21, 300/17, 314/05, 324/09, 325/01, 325/07, 325/25, 326/07, 330/12, 334/26, 335/12, 338/15, 339/10, 342/21, 342/22, 353/10, 356/09, 358/05, 363/10, 363/17, 364/02, 366/11, 369/08, 372/04, 378/05, 390/16, 398/04, 409/06, 413/19, 424/07, 427/07			y. sözle- 216/04 y. tur- 113/06 y.+mu 8/18, 118/21, 120/23, 200/14 y.+musiz 22/13, 31/08, 33/14, 35/16, 42/15, 205/07, 293/19 y.+ra... 136/05 y.+ken 112/10, 168/23, 369/13, 424/07 y.+mikin 119/09 y.+si 28/03, 53/25, 136/13, 213/20, 16/18, 17/26, 19/04, 72/17,
y. bil- 213/16, 229/14, 390/21, 390/22		107/13,	107/15, 107/16, 107/17, 107/17, 107/21,
y. bol- 3/15, 10/24, 20/16, 29/16, 43/06, 116/19, 135/24, 210/06, 253/12, 255/08, 278/01, 303/15, 318/19, 406/10		111/01, 134/08, 144/10, 173/24, 222/15,	113/08, 113/09, 138/02, 140/16, 144/16, 155/05, 205/15, 207/08, 225/14, 225/15,
y. boptu 79/25, 230/16, 352/20		231/02, 307/04,	242/06, 261/23, 307/05, 307/15,
y. çal- 136/18, 206/23 y. çüşen- 65/08		307/16, 307/22,	307/19, 307/21, 308/15, 321/12,
y. de-210/10 y. dé- 210/11		329/17, 356/03,	339/14, 345/01, 367/15, 413/15,
y. emes 222/17, 368/07 y. emestek 105/20		417/19	
y. işle- 227/25, 301/26, 301/26		y. görün- 411/19 y. ...il- 228/01 y. ögen- 67/17	
y. kepsiler 318/25			
y. kör-(beğenmek, sevmek) 5/02, 7/12, 14/04, 14/07,			

419/06	215/23, 217/04, 217/05, 222/04,
y.+sini 280/05	223/23, 225/11, 226/14, 240/07,
yağışılan-	242/03, 250/20, 290/05, 300/21,
iyileştiril	300/21, 300/22, 302/18, 309/20,
mek	309/26, 321/12, 330/05, 330/10,
y.-ğanséri	345/08, 364/02, 385/15, 398/01,
30/03 yağışılâş	408/20, 409/04, 419/26, 426/23,
iyileşti	427/09, 427/13
rme	ya... taraf, yan, yön, cihet y.+ni
y.+niñ	1/04
251/18 yağışili...	y.+...a 51/05, 71/06, 187/22, 188/05,
iyi	233/19, 247/15, 368/23, 373/18,
lik	415/10
y. 72/01, 159/06, 167/12, 428/14 y.	
bilen 217/17	
y.+ni 85/02 y.+tin	
329/24 y.+larğa	
411/21 y.+liri	
421/04	
yaki(f.) veya	
y. 7/16, 12/16, 16/08, 33/20, 37/03,	51/10, 52/10, 52/10, 53/19, 61/24,
145/24, 152/06, 152/09, 152/15,	63/20, 63/22, 67/25, 68/12, 75/13,
156/12, 158/19, 165/13, 171/06,	84/04, 84/12, 84/16, 87/25, 94/03,
171/08, 179/19, 180/04, 181/26,	99/11, 116/24, 117/06, 117/07,
182/22, 184/11, 184/12, 185/18,	119/18, 119/18, 129/02, 130/08,
185/18, 185/26, 194/05, 204/15,	
204/16, 210/11, 213/13, 213/15,	

y.+tin 71/05, 373/18	109/22
ya... yok	y.-miğanli...ini 30/11
y.31/18, 35/05, 38/23, 81/20, 92/17, 96/26, 109/24, 119/10, 119/11, 121/19, 122/01, 128/21, 153/20, 162/01, 182/10, 202/08, 206/21, 207/06, 230/01, 271/04, 271/07, 281/22, 334/24, 349/10, 349/23, 355/16, 360/13, 362/10, 364/12, 365/05, 373/13, 373/15, 397/21, 397/21, 398/02, 409/05, 415/05, 423/01, 427/08, 427/09 y.+ey 362/10	ya...- beğenmek, hoşuna gitmek, hoşlanmak, sevmek y.-ti 156/09, 202/03 ya...a yaka y. 6/23, 26/18, 148/07 y.+si(ya...i) 5/03, 161/13 y.+sini(ya...i) 84/22 y.+sida(ya...i) 423/02 y.+sidiki(ya...i) 186/19 kıyı, kenar y. 227/05 ya...ıla- sahilden gitmek; nehir kıyısı boyunca yürümek y.-p 232/16, 356/03 ya...ili... yakalık, yakalık kumaş; yakalık kürk y. 254/05
ya...- yakmak, ateşe vermek	ya...la- tarafını tutmak, savunmak,
y.-ti 57/21, 183/09, 297/25, 343/06	himaye etmek
y.-am 207/23	
y.-...an 349/02, 404/16, 417/20	
y.-atti 258/04	
y.-mayvatidu 301/01	
y.-midi 11/05, 29/22, 109/21, 371/03	
y.-midimu 122/17 y.-misa	

y.-p 155/24	yalma- yemek, atıştırmak, sömürmek y.-ydu
ya...tur-sevmek, beğenmek y.-	77/04
up 140/20	yala- yalamak
Ya...up Kerim erkek ismi	y.-p 203/14, 271/14, 275/10, 382/22
y. 3/20, 121/03, 151/11, 156/04,	yalañbaşta... başı açık
223/25, 301/09, 303/18,	y.186/12
371/	yalañğida... yalın ayak
08,	y.186/12
371/24, 409/26	yaldama hatıra; bir şeyi hatıra olarak
y.+niñ 150/02, 151/01,	vermek
153/03,	y. 73/14 y.+si(yaldami) 403/24
222/26	y.+sidu(yaldami) 420/10
y.k.+niñmu 155/05	yalğan yalan
y.+i 3/20, 177/02, 177/20, 212/21,	y. 40/06, 52/11, 52/21, 53/08,
219/14, 223/08, 223/14, 224/13,	77/04, 99/09, 109/23, 109/26,
290/11, 303/06, 303/12, 356/05,	152/10, 369/13, 377/04, 377/05
372/10	y.+iken 43/08
y.+i bilen 301/06 y.+imu	y.+mu 53/07 y.+din
291/18, 371/17	312/11
y.+iniñ 290/19, 370/11, 372/05	yalğan-yavida... yalan ve boş laf
y.+ini 372/08	y. 52/18
y.+ige 371/03	yalğançı yalancı
ya...ut(f.) yakut, yakut taşı	y. 312/13 y.+niñ
y. 12/24,	312/05
141/20 yal yeke	
y. 41/10, 41/10	
y.+lar bilen 68/06	

yalğaççili...	yalancılık	y. 111/06, 179/13 y.+i 304/11,	
y. 40/12, 377/13 y.+...a		379/22	
377/09	yal...unca-	alevlenmek y.-	
yalğuz yalnız		p 110/21	
y. 23/21, 44/16, 44/19, 52/16,		y.-p tur- 198/24	
54/07, 61/13, 75/11, 92/04,	yal...unlu...	alevli, ateşli	
97/19,	100/01, 135/15,	y. 128/26, 195/14, 204/10,	
183/20,	211/10, 254/11,	236/09,	247/07, 297/18,
270/04,	297/04, 307/06,	429/13	
310/21,	322/03, 334/09,yalla-	kiralamak,	iş vermek,
359/22, 394/13, 412/04 y. emes		çalıştırmak	
idi 387/25		y.-ydiğan 130/17	
y. ...al- 43/07, 92/17, 230/20 y. ...oy-	yalma- yemek, atıştırmak, sömürmek y.-p	235/11	
100/01		y.-pla 184/03	
yalğuzlu...	yalnızlık	yalmavuz	ucube, ejder, canavar
y. 123/10		y.+dek 184/02	
yaliñaç	çıplak	yalt göz nuru veya başka nurların bir anda	
y. 98/04, 186/25, 231/22,		hasıl olup sonra kaybolması	
232/02,	252/06, 343/26,	y. ...il- 52/20, 82/21	
364/01, 364/01			
yaliñaçlin-	çıplak hale gelmek		
y.-ip 382/16			
yaliñayağ	yalın ayak		
y. 191/06, 425/20			
yalitil- yalatılmak			
y.-ğan 293/06			
yal...un alev			

yaltira-	ışıldamak,	301/01, 322/04, 323/08, 345/06,
parıldamak y.-ytti	90/25, 126/02	359/17, 360/06, 364/02, 365/06,
y.-p	8/01, 12/18, 12/24, 21/05,	368/04, 369/10, 374/06, 378/22,
186/14		381/16, 390/16, 412/17, 412/17,
y.-p ket-	21/05, 218/12	427/10, 428/12 y. kör-
y.-p tur-	8/01, 186/21,	154/19 y.+ra... 77/06
186/23 yaltira...	cila,	y.+ni 195/05
parlaklık		y.+ğa 301/16, 371/15
y.		yamanli... kötülük
384/02		y. 217/17, 338/17 y.+niñ
yalvur-		266/18 y.+ni 85/03
yalvarmak		y.+...a 253/09 y.+ida
y.-up	420/02	426/13
y.-ğanli...lirini	379/13	yamğur yağmur
yalvuruş	yalvarma, yalvarış	y. 131/14, 156/11, 156/12, 156/19,
y.+liri		156/22, 161/22, 162/16, 163/14,
351/11 yama...		165/16, 172/03, 176/04, 351/01,
yama		351/04, 351/06, 370/01, 401/10,
y. 12/03,		401/11, 401/16
394/26 yaman kötü		y.+mu 156/13, 403/05
y.	42/19, 87/03, 87/04,	y.+i 165/17, 401/21, 401/22, 430/04
	87/06,	yamin(ç.) yönetim, idare
87/06,	96/18, 123/03,	y.+i 64/15
	137/02,	yamra- yayılmak, genişlemek
154/23, 172/13, 175/17, 180/22,		y.-p két- 64/13
181/21, 210/03, 217/17, 217/19,		yan yan
238/14, 264/03, 264/05, 272/26,		

y. 132/23, 170/15, 187/19,	2/16, 21/08, 122/18,	
428/14	134/15,	135/02, 303/04,
y.+mu 170/15	306/14,	315/23, 367/04,
y.+diki 17/11, 22/11, 85/08,	424/21	
88/16	y.+lirini 275/14 y.+lirida	
y.+din 68/14 y.+...i	180/04	
197/09	yançu...lu...	cepli y.
yan- 1.yanmak 2.dönmek, geri dönmek	50/19	
y.-di 126/04, 268/01, 384/08 y. -	yandiş-	yanaşmak, yaklaşmak
idiğan39/07	y.-ay 206/23 yandur-	
y.-ğan 6/19, 343/24, 384/15,	döndürmek y.-	
421/18, 429/13 y.-ğaça...a	di 345/06	
331/05	y.-imen 414/13	
y.-atti17/22, 84/19 y.-	y.-up 161/20, 411/13	
maymen 124/03 y.-maydu	yandur- yakmak	
232/06	y.-di 419/10	
y.-maydiğan 193/09 y.-	y.-ma...çi bol- 89/23 y.-up 325/22	
maydiken 405/03	y.-ğan 63/22	
yanar yanar (dağ)		
y. 147/15, 262/15		
yançu... cep		
y. 226/11 y.+ta 226/14		
y.+i 225/04 y.+ini		
183/06		
y.+iğa 125/09, 311/02,		
346/17 y.+ida 67/14		
y.+idiki 311/05méhir, 311/22 y.+idin		

y.-uvetken 319/11	y. 51/23, 66/18
yanmuyan yan yana,	yañra- ses dalgası; gür yükselen sesler y.-
sıra ile	vat...an 222/24
y. 79/26	y.-p tur- 392/18 y.-p
yanpaş leğen,	ket- 219/08
havsala(kemiği)	yañra... yüksek sesli, gür, gürültülü
y.+...a 284/17	y. 24/12, 88/21, 147/06, 276/21
y.+iğa(yanpiş) 67/16,	yañri- ses dalgası; gür yükselen sesler
68/08 yanpaşla- yan	y.-ğan 320/06
yatmak, uzanmak	yañyu(ç.) patates
y.-p 210/23	y. 179/24, 306/09, 346/02, 377/03,
yanpaşli- yan yatmak, uzanmak y.-	382/13, 389/10
di 166/01	y. bilen 386/05, 386/07, 387/20 y.+mu
yanta... duvalat otu, dulkadın otu, kelotu	305/13
y.+tinmu 98/07	y.+ni 389/09
yantaya... dayanıp yürünecek	y.+larni 305/22, 316/25
destek;	yañza(ç.) şekil, tür
yardımcı, destekçi	y. 233/21 y.+mu(yañzi)
y. 246/06, 301/16,	233/21
371/15 yaña... yanak, avurt	yap- yapmak, kapamak, örtmek y.-ti
y.+liri	357/06
66/07 yaña...	y.-idu 342/18 y.-sam
ceviz	137/06 y.-...an 70/21
y.+ni 51/22,	y.-ma...çi bol- 172/20
66/18 yaña...çilik	yapila... baykuş
cevizcil	y. 117/08, 185/23, 300/10, 306/15
ik?	yapra... yaprak

y. 186/24, 228/18, 404/19 y.+liriñ	yaraş- yakışmak, güzel, uygun y.-...an 277/17
31/15	yarat- yaratmak, meydana getirmek y.-ti 32/19
y.+tek 124/11, 396/07	y.-...andin kéyin 263/24
yapta dolaylı yoldan söylenen söz y. 127/13, 164/04, 219/01, 264/08, 264/09, 427/14	y.-...andimu 264/08 y.-maytti
yar(f.) dost, arkadaş, sevgili	32/07
y. 201/22, 322/04, 328/05, 418/23	yardem(f.) yardım
y.+i 92/05, 136/21 y.+im	y. 153/09, 154/22, 368/14, 411/24
280/10 y.+ini 168/03	y.+ge 333/16 yarebbim
y.+iñ 280/11	Allahım
yara yara	y. 119/21
y.+si(yari) 102/12	yari- işe yaramak, yararlı olmak
y.+sini(yari) 389/22	y.-di 168/18, 168/23, 297/17 y.-dimu
yar-yölek(f.u.)yardım, destek y.303/17	347/08
yara- işe yaramak, yararlı olmak y.-ptu	
337/18	
y.-p 135/15	
y.-p ket- 315/17, 361/23	
yaramli... yararlı, yetenekli	
y. 86/14, 104/02, 106/06, 151/26, 152/03, 176/09, 190/19, 388/20, 404/04, 404/04	
yaramsiz işe yaramaz, kusurlu	
y. 124/26	
yanan yaren, dost, arkadaş	
y.+ler 192/23	

y.-mas 38/17,	y.-almiğan 159/17
426/05 yaridar(u.f.)	y.-almiğanli...idin 198/20
yaralı	yaritiş yaratma, yaratış
y. 169/02	y. 159/17, 271/06 y.+ta
yarılan-	63/09
yaralan	yar...in nur saçıp, parlayıp duran,
mak y.-ğan 236/18	nurlu, parlak
yarilandur-	y. 235/07, 236/23, 261/07, 327/18
yarala	yarli... yarlık, hükümdarın duyurusu
mak y.-ğan 192/07	y.+idek 47/26
yarilin-yaralanmak y.-	y.+ni 97/17, 107/19
ip 131/04	yasa- yapmak, onarmak, meydana
yarimas işe yaramaz, kusurlu,	getirmek
kötü y. 426/26	y.-p 5/18, 215/14, 304/21
yariş- yakışmak, güzel uygun y.-	yasal- yapılmak
iptu 276/18	y.-ğan 192/26, 200/01 y.-
yarişimli... yakışıklı, güzel, uyumlu	ğandek 381/03
y. 7/14, 12/17, 277/05	yasalma yapay, türeme
yarişi... yaraşmak, uygun olmak, yakışmak	y. 388/11
y.+ida 3/22	yasas yapma, onarma, meydana getirme
yarit- yaratmak, meydana getirmek	y. +...a 138/01
y.-idu 117/12	yasat- yaptırmak
y.-ip 7/20, 108/09, 185/08, 263/25 y.-	y.-ti 138/08
ivat...an 428/01	
y.-alaydu 342/13	
y.-alaydiğandek 303/24 y.-	
almaysen 339/09	

yasi-	yapmak, onarmak, meydana getirmek	426/15
y.-di	37/01, 38/18, 159/02, 210/14, 231/21, 260/18, 420/08, 402/18	y.+niñ 97/11, 200/04 y.+...a 179/13 429/05, 429/15 y.+larniñ 322/10
y.-ğan	23/03, 287/20 y.-ğanidi	y.+larni 244/03, 244/14
	90/24	y.+larğa 7/24, 177/09, 241/02 y.+lirmizniñ
yasima...	yapmak, onarmak,	150/14
	meydana getirmek y. 337/02	y.+liri 39/16, 126/14 y.+liriniñ
yasın-	hazırlanmak, yapmak y.-ip 5/03	142/15 y.+lirida 392/04
	y.-ivalğanidi 6/21	yaş yaş, kişinin yaşı
	yasınış yapış, onarış	y.227/21, 302/06, 302/09 y.+...a 74/26,
	y.+...a 73/08	163/02, 240/04,
	y.+tin 342/12	302/04, 328/10, 368/07
yasiş	yapma, onarma, meydana getirme	
	y.+iğa 424/17	
yasival-	yapmak	
	y.-ğan 30/25, 70/05	
yasivet-	yapmak	
	y.-ti 81/11	
yastu...	yastık, minder y.+...a	
	86/01	
	y.+iniñ 138/11, 346/06,	
	411/20 y.+lirinimu 79/08	
	yaş genç	
	y. 28/20, 57/03, 75/02, 86/23,	
	152/04, 180/20, 240/26,	
	292/22, 302/02, 328/08,	
	350/18, 350/21, 380/10,	

y.+tiki 365/15	y.-vatimen 295/04
y.+tin 74/07, 240/10, 300/08,	y.-ymen 145/07, 391/14 y.-ydu 337/25
323/18	y.-mdimen 349/13 y.-
y.+lar 1/11, 44/26, 227/08, 240/10	ydiġan 149/22
y.+i(yéş) 50/20, 259/08 y.+iġa(yéş)	y.-! 329/22, 329/22
164/21, 425/23 y.+ida(yéş) 315/12,	y.-p 43/24, 236/02, 391/14 y.-p
315/14 y.+lirimizniñ 392/02	tur- 318/13
yaş yaş, ıslak	y.-pmu 318/15
y.264/12	y.-vat...an 72/01, 194/19, 254/26,
yaş göz yaşı	344/05, 365/22, 427/26 y.-
y.71/14, 99/16, 99/25,	véridu 246/10
104/06,	y.-ytti 30/21, 255/24, 407/20
179/15, 203/21, 345/07, 349/22,	yaşart- gençleştirmek
396/04, 401/19, 403/07 y.	y.-idu 32/21
bilen 407/06	yaşas yaşama
y.+...a 429/12	y. 234/19, 235/02, 235/21, 236/07,
y.+i(yéş) 90/14, 103/06, 163/10,	391/12, 405/16 y.+niñ
354/02, 401/16, 401/19, 410/17	235/01 y.+nimu 405/15
y.+idek(yéş) 156/13 y.+imu(yéş)	y.+...a 110/21
345/08, 345/09 y.+ini(yéş) 334/24	yaşı- yaşamak
y.+lar 334/20, 402/11	y.-sam 132/17
y.+liri 90/17, 396/05, 406/19	
y.+lirimu 99/17	
y.+lirini	
113/26 yaşa-	
yaşamak	

y.-simu 363/25	yat	yabancı
y.-sun 200/18, 306/24,	y.	24/08, 109/14, 127/01,
306/24, 306/25, 306/26,	157/24,	211/01, 221/05,
306/26	258/26, 259/09, 339/06	yat-
y.-ğan 181/07, 220/10,	yatmak	
295/03, 393/02 y.-ğudek	y.-ma...ta 108/14 y.-ar 163/12	
404/15 y.-valişim 262/21	y.-ti 66/05, 87/10, 100/04,	
yaşin- yaşamak	233/01, 384/11, 403/10 y.-isen	
y.-ip 264/11, 359/01	358/08, 385/10 y.-idu 23/07, 353/07	
yaşir- gençleşmek	y.-...in 330/09 y.-sa 184/07	
y.-idu 279/09	y.-sa... 371/14	
yaşli... gençlik	y.-idiğan 54/07, 103/21	
y. 18/05, 73/14, 91/11, 97/25,	y.-...an 1/06, 13/12, 70/25,	
108/17, 110/11, 177/16,	85/07, 87/12, 90/12, 92/02,	
177/18, 322/06, 322/07,	103/26, 109/04, 124/12,	
395/20, 397/10, 404/21 y.+niñ	160/16, 182/19, 186/15,	
321/21	234/07, 320/12, 330/02,	
y.+i bilen 393/08 y.+ini		
264/22		
yaşli... yaşlı, o yaşta olan, yaşında y. 192/09,		
302/10		
yaşnat-çiçeklendirmek; geliştirmek;		
ilerletmek		
y.-...an 208/12		
yaşni- çiçeklenmek; gelişmek;		
serilip serpilmek; ilerlemek y.-duk		
291/02		

353/13, 353/15, 354/19, 382/17,
400/03, 403/14

y.-...anli...ini 169/04

y.-atti 90/23, 189/01,
210/24,

343/26, 346/06, 353/03, 399/13,
402/15

y.-idiken 264/13 y.-

...anidi 70/20

y.-mamdu 236/21 y.-

misam 330/09

y.-maydiken-de

418/09 yata... yatak, yurt

y. 1/04, 3/17, 14/17, 15/26, 118/16,
187/18, 200/06, 213/13, 241/22,
284/01, 304/09, 345/17, 386/03,
388/01

y. bilen 161/15, 179/07

y.+mu 246/22

y.+niñ 4/10, 21/20, 73/17, 73/20,
104/06, 139/14, 210/18, 246/15,
247/06, 305/23, 386/08, 399/06

y.+ni 139/15, 186/04, 202/23

y.+...a 6/18, 15/19, 21/26, 39/24,
42/13, 72/23, 73/22, 76/07, 99/16,
100/02, 100/11, 121/14, 135/23,
138/10, 138/10, 139/21, 139/22,

161/23, 162/03, 163/20, 199/12,
210/13, 246/21, 246/21, 248/23,

281/22, 305/08, 333/02, 340/10,

341/12, 341/22, 346/04, 360/01,
386/03, 402/14

y.+ta 4/08, 4/09, 8/15, 39/18,
87/09, 107/12, 116/14, 116/16,

121/11, 141/02, 182/19, 194/04,
206/15, 210/16, 226/24, 247/22,

248/11, 251/07, 290/01, 332/26,
333/08, 338/02, 359/22, 387/25,

412/04

y.+tiki 21/07, 246/16, 412/21

y.+tin 77/26, 78/06, 101/23,
118/15, 134/14, 227/01, 322/17,
345/17, 376/16, 378/19, 393/21,
399/10

y.+iñğa(yati...) 385/08

y.+i(yati...) 15/19, 72/18, 385/22

y.+iniñ(yati...) 130/24, 163/17 y.+iğa(yati...)
15/18, 72/1899/15,

107/07, 131/03, 210/21, 253/08,

345/15,	346/02,	346/05,	y.-uşıtığu 163/22 yava
377/04, 387/24 y.+iğimu(yati...)			yaban
232/15			y. 235/11 y.+dak 52/18
y.+ida(yati...) 187/06, 236/26,			yavaş sakın, uslu, yavaş, yumuşak
353/02			başlı, ağır
y.+idiki(yati...) 199/18 y.+lar			y. 69/10, 259/25, 318/07 yavaşlı...
340/05 y.+larmu 399/03			sakinlik, usluluk,
y.+larni 109/10, 246/18,			yumuşaklık
423/18			y. bilen 56/14, 180/07,
y.+larđa 139/12 y.+larda			374/08, 416/20 yavayi
328/06			yabani
y.+lardiki 111/16, 212/15 y.+lardin			y. 74/21, 74/24 yavayiliş-
72/20, 116/17			yabanileşmek,
yata...daş yatak odası arkadaşı			vahşileşmek y.-ip 426/01
y.+i(yata...diş) 120/10, 411/05 y.+liri			Yavropa(r.) Avrupa
99/17, 182/16			y. 269/04, 269/08, 269/11
y.+liriniğ 224/20			Yavropali...(r.u.) Avrupalı
y.+liriğa 99/25			y.+lar 365/11
yatar yatar			
y. 335/20			
yatla-(f.u.) hatırlamak			
y.-ydi 201/07			
yatliş- uzaklaşmak y.-iş			
112/23			
yat...uz- yatırmak			
y.-di 189/05			
y.-up 170/18			

yavuzlu... kötülük,

zalimlik y. 84/07

yay- yaymak, sermek

y.-di 316/24,

389/05 yay- kapmak

y.-du 58/23

yayla- yaylamak, yazı yaylada geçirmek y.-

ydiğan 94/21

yayla... yayla

y. bilen 94/22

y.+ta 240/22

yayra- özgür olmak; rahatlamak

y.-p 91/08, 301/20,

344/09 yayrat-özgür bırakmak;

rahatlatmak

y.-...uçi 91/12

yayri- özgür olmak; rahatlamak y.-

di 206/06

yaz yaz mevsimi
yaz- y. 304/07, 306/03, 321/14
yazmak
y.-dim 143/24, 328/04
y.-diñiz 325/21
y.-di 109/20, 398/25
y.-du... 423/08
y.-ğangu 217/26
y.-amsen 145/24
y.-amsiz 173/04
y.-imen 278/02
y.-isiz 278/02
y.-idu 324/12
y.-isiler 32/15
y.-idiğan 217/09
y.-ay 262/20, 367/17
y.-ğın 265/12
y.-sa 170/12
y.-sañ 32/01
y.-sañmu 295/11
v.-ğice 405/07

y.-ğanliriñniñ 311/14 y.-

mişliriñdin 190/07 y.-ğanidi

363/05

y.-idiken 209/12

y.-masmen 326/04 y.-mamdu

76/23

y.-misa 350/06

y.-miğandimen 294/20 y.-alaydu

314/08

y.-aliğan 315/05

y.-almaysen 295/12, 315/12 y.-

almaydu 314/09

y.-almaymiz 217/25 y.-almisa

219/25

y.-almisimu 32/06

yazğuçı yazar, yazıcı

y. 62/16, 63/08, 66/25, 75/24,

215/12, 245/11, 245/14,

327/02, 327/03, 357/24,

427/23

y.+miz 145/12

y.+si 148/13, 234/24, 269/19,

269/20, 269/24

y.+lar 217/26, 313/20 y.+lirimiz

209/11 y.+liriniñ 88/11

yazlı... yazlık

y. 27/07, 101/19, 123/26,

168/10 yazma

yazma

y. 172/10, 244/24 ye

veya

y. 95/15, 171/26, 183/15,

299/03, 397/21 ye-

yemek

y.-ptu 184/24 y.-ysen 358/09

y.-ydu 90/07, 100/05 y.-yduğu

306/10

y.-ymiz 289/05 y.-! 40/17

y.-yli 305/06, 305/10

y.-p 42/03, 42/21, 42/22,

42/25, 50/26, 67/13, 101/22,

104/16, 105/06, 112/03,

112/13, 137/09, 159/12,

179/25, 184/11, 185/09,

yazğuz-

yazdırmak

y.-di 326/02

200/18, 319/03, 322/09, 354/01,	toplam y. 219/10, 316/02
370/03, 390/05, 398/01, 424/05 y.-	y.+ge 167/16
p ket- 178/11, 178/13	y.+i bilen 182/13
y.-pla 241/22, 243/05	yekünle-(a.u.) toplamak
y.-vat...anli...i 234/21 y.-	y.-p 62/24
ytti 251/17	yel yel, rüzgar
y.-ydiğan 27/19, 407/11	y. 57/07
y.-ydiğanla 146/17 y.-	yelke omuz, ense kökü y.
ydiken 306/23	362/03
y.-ptiken 361/26	y.+ñde 174/07
y.-meymen 317/09 y.-	y.+sini(yelki) 40/25, 222/05,
vatmamdu 22/20	350/23
YehudiYahudi y.+ni	y.+sige(yelki) 17/09, 77/10, 161/19,
29/13	183/02, 278/11, 423/12
yeke-yegane(f.) yalnız, tek	y.+sidin(yelki) 283/03, 333/02
başına	y.+lirini(yelki) 278/01, 293/20
y. 75/19, 101/06, 193/16, 114/21,	yelpü- yelpazelemek y.-ytti
136/16, 181/20, 186/20,	354/04
235/06 yekpay(f.) ayakkabının	y.-p 300/07, 381/05
teki	yelpügüç yelpaze
y.	y. 354/03
161/14	y. bilen 300/07
yekşenbe(f.)	yelpün- yelpazelenmek
pazar	y.-üp 227/03
y. 225/01, 225/01, 422/08	yem yem, hayvan yemi y.
y.+de(yekşenbi) 226/23	234/21
yekün(a.) yekün,	

y.+ni 319/03		199/13, 201/08, 201/16, 202/03,
Yemen Yemen şehri y.+din		204/13, 205/08, 207/06, 209/05,
305/16		209/20, 210/10, 211/11, 211/20,
yemlin-	yapışmak	211/25, 212/19, 215/20, 215/24,
y.-ip 271/25		216/01, 216/17, 222/10, 222/24,
yenci- ezmek		223/11, 226/13, 226/17, 227/19,
y.-p 235/18		230/01, 230/26, 231/17, 231/25,
yenciş ezme, eziş		232/16, 235/15, 236/15, 238/02,
y. 191/14		238/12, 241/05, 247/05, 251/05,
yene yine, daha		251/07, 251/19, 251/22, 252/13,
y. 5/10, 9/22, 11/13, 13/25,		252/20, 256/13, 257/22, 258/07,
13/26,	14/08, 14/13, 15/24,	258/09, 259/07, 259/07, 260/02,
17/14,	19/04, 19/11, 21/20,	261/23, 261/24, 262/23, 263/03,
23/04,	23/08, 25/23, 26/26,	263/24, 265/07, 268/07, 270/11,
28/16,	28/22, 29/11, 30/23,	270/14, 271/24, 272/03, 274/09,
32/12,	32/19, 34/20, 35/23,	274/15, 276/20, 280/16, 280/20,
38/07,	38/08, 38/11, 38/15,	281/02, 281/07, 282/07, 283/11,
38/20,	42/11, 43/04, 44/08,	283/26, 283/26, 285/13, 288/17,
46/22,	47/18, 51/25, 55/01,	288/18, 297/17, 298/04, 299/04,
55/07,	58/16, 58/21, 62/15,	303/06, 306/08, 307/02, 308/16,
62/16,	63/02, 64/25, 66/02,	313/10, 314/16, 316/23, 318/09,
66/03,	66/10, 66/20, 70/17,	320/22, 323/09, 323/12, 326/11,
72/02,	72/25, 81/10, 83/10,	327/16, 327/20, 328/26, 329/09,
84/08,	89/12, 92/01, 92/03,	331/07, 332/19, 333/06, 337/14,
93/04,	94/04, 95/10, 96/12,	344/03, 344/03, 346/18, 347/19,
97/21, 97/26, 103/11, 105/04,		107/16, 107/23, 110/25,
106/26,	107/09, 107/15,	111/04, 115/01, 118/06,

118/14,	119/24,	121/09,	349/12, 351/16, 355/15, 355/24,
121/23,	123/23,	124/16,	357/14, 358/03, 359/05, 362/18,
124/26,	129/01,	129/07,	363/25, 364/23, 366/06, 370/04,
131/15,	132/17,	132/26,	371/03, 371/11, 371/14, 378/17,
134/09,	135/02,	135/17,	381/10, 383/15, 383/19, 384/08,
136/19,	138/09,	138/18,	388/09, 390/12, 390/15, 391/04,
138/21,	139/10,	141/14,	391/15, 393/11, 395/13, 395/14,
142/01,	142/07,	142/20,	396/08, 397/15, 399/11, 402/19,
142/21,	143/20,	144/02,	403/09, 406/07, 407/06, 408/07,
145/03,	145/08,	146/05,	408/12, 408/22, 408/26, 409/01,
146/10,	150/10,	150/11,	409/15, 410/05, 410/13, 413/03,
151/17,	152/10,	152/23,	414/22, 417/03, 417/11, 421/25
152/25,	153/08,	154/07,	Yene'n yer ismi y.
162/25,	164/08,	165/11,	288/23
165/25,	167/16,	171/02,	yeni(a.) yani
172/11,	172/21,	173/07,	y. 226/08, 367/03 y.+mu
179/22,	180/12,	181/01,	128/25, 213/08
181/20,	182/12,	186/06,	yenila önceki gibi, aynı, aynı halde
187/02,	187/20,	188/17,	y. 7/18, 9/16, 9/23, 23/13, 37/02,
188/19,	192/12,	195/10,	40/12, 42/08, 50/06, 66/01, 68/09,
			75/22, 78/22, 83/17, 96/12, 113/04,
			118/19, 125/03, 133/16, 152/07,
			202/16, 202/18, 213/23, 218/02,
			221/24, 223/22, 223/26, 225/25,

235/23, 323/16, 358/07, 364/07, 379/10	189/12, 222/03, 242/20, 270/13, 294/05, 341/25, 401/12,	195/07, 208/12, 220/14, 229/01, 232/13, 232/26, 242/26, 246/12, 251/20, 283/23, 283/24, 287/08, 304/11, 318/25, 339/19, 374/14, 385/12, 399/19, 401/15, 404/18, 405/10,
yeñ yen, giysi kolu y. 13/15 y.+lirini 69/20, 358/20		
yeñ- yenmek, mağlub etmek y.-di 311/05		
yeñgi- gözü parlamak, doğmak	y.+dek 84/14	
y.-p 397/14	y.+mu 254/26, 375/18	
yeñgil yeni	y.+niñ	122/15,
y. 88/17, 226/24, 246/19,		122/16,
260/07, 281/18, 313/12,	213/13,	229/13,
323/26, 351/09, 424/17 y.+i		241/12,
123/04	343/13,	383/03,
yeñgillit- hafifletmek		414/24,
y.-ip 422/02	426/04	
yer yer, tarla	y.+ni 50/06, 87/21, 110/05,	
y. 5/17, 13/25, 43/22, 50/02,		
83/06, 91/10, 117/22, 126/01,		
132/18, 132/20, 173/10,		
209/04, 218/17, 220/15,		
225/05, 232/12, 239/13,		
252/03, 254/20, 254/24,		
256/07, 256/16, 273/02,		
280/06, 293/11, 295/06,		
300/14, 305/04, 366/20,		
375/15, 375/16, 382/19,		
383/01, 412/04, 422/01,		
422/03, 426/04 y.+iken		
183/12 y. bilen 375/16		

425/23, 426/03, 426/18

y.+ge-de 93/23

y.+gimu 79/20

y.+de 2/11, 11/03, 11/13, 14/17,
166/26, 232/24, 305/23,
15/16, 16/16, 19/30, 19/30, 43/05,
y.+ge 5/13, 5/19, 8/22, 8/22,
47/22, 50/13, 55/20, 55/23, 58/24, 26,
50/16, 51/14, 51/17, 55/17,
58/25, 64/60, 71/26, 74/26, 79/15, 66/24,
72/14, 83/07, 85/17, 86/06,
80/02, 84/06, 91/18, 95/04, 98/12, 03/07,
114/10, 117/26, 141/03,
102/20, 103/08, 109/04, 118/06, 49/02,
165/02, 165/02, 171/08,
119/12, 122/10, 141/14, 147/18,

147/22, 148/01, 149/08, 152/16,

153/14, 156/17, 157/12, 158/26,

161/24, 172/02, 175/06, 186/21,

190/12, 190/18, 201/19, 206/16,

213/17, 216/14, 219/12, 219/18,

225/07, 227/05, 229/03, 230/01,

231/10, 242/01, 242/02, 258/25,

265/08, 273/02, 291/06, 296/01,

298/16, 299/01, 304/11, 306/16,

306/16, 314/18, 317/04, 318/02,

319/03, 328/16, 328/19, 330/05,

332/09, 338/01, 340/22, 341/06,

358/05, 367/01, 372/15, 385/04,

387/26, 396/02, 396/10, 415/05,

415/11, 416/21, 429/02

y.+dimu 128/15, 244/08, 280/21

y.+diki 120/22, 128/23, 171/06,

191/05, 221/25, 228/10, 242/07,

307/26, 414/25

y.+din 36/20, 60/08, 61/20, 71/16,

73/01, 78/12, 90/21, 93/05, 137/25,
139/08, 154/11, 154/13, 167/26,
171/07, 188/07, 218/17, 225/05,
228/09, 230/26, 239/13, 241/11,
277/07, 293/11, 350/03, 360/10,
371/05, 394/17

y.+dinmu 43/22

y.+dila 43/24, 191/12, 192/11

y.+giçe 240/18, 420/15

y.+gila 384/11

y.+iñ(yér) 417/03

y.+iñdin(yér) 137/05

y.+i(yér)	49/13, 62/15,	y.+liride 103/26, 330/02 y.+lirigiçe
144/02,	145/04, 163/12,	344/11
289/07, 329/14		yerlik yerli
y.+ini(yér)	93/08, 173/11,	y. 54/07, 152/11, 218/04
382/19	Yesir	yer ismi y.+giçe 305/16
y.+ige(yér)	46/12, 62/18,	yeşik sandık
65/10, 99/06, 144/11, 183/03,		y.+ni 361/10
254/20, 394/26, 419/08 y.+ide(yér)	yet-	yetmek, ulaşmak, varmak, yetişmek
40/09, 126/01,		y.-ti 1/04, 104/05, 118/04,
160/16, 193/21, 262/05,		212/15, 259/08, 298/10,
304/07, 308/12 y.+idiki(yér) 38/15		344/10, 402/10. 427/01 y.-tiki 192/02
y.+idin(yér)	49/09, 49/12,	y.-kenmen 321/24
191/18, 234/07 y.+ler		y.-kende 53/26, 184/10,
357/08		240/04, 328/11
y.+lerni 91/11, 93/01, 163/04,		y.-kendimu 358/10
228/25		y.-kiçe 77/04, 114/21, 260/18 y.-kilimu
y.+lerge	94/16, 131/21,	115/07
312/03		
y.+lerde 4/17, 4/18, 36/16,		
181/23, 270/23, 429/11		
y.+lerdikige 213/13 y.+lerdin		
372/12, 403/15 y.+lergiçe 284/04		
y.+lirimiz 417/05		
y.+liri 102/01 y.+lirimu		
278/10		
y.+lirini	192/14, 231/26,	
401/23		

y.-küçe 298/23, 343/19, 204/08,	206/04,
284/18, 298/12, 388/08 y.-	245/20, 260/16, 302/22, 383/11 y.-gen
küsiz 254/14	172/05
y.-ken 6/18, 204/25,	y.-üvatkenden 124/15 y.-midi
259/09,	69/24
328/08, 338/08, 348/08, 353/26,	yetküzüş ulaştırış, iletiş
413/13, 425/24	y.-üş 146/07
y.-kenden 46/01, 362/23 y.-	yetküzöl- iletmek, ulaştırılmak,
kenliktin 114/19	yetiştirilmek
y.-kenliki 296/06	y.-miseñ 25/10
y.-küdek 399/19, 410/23 y.-	yetküzöl- iletmek, ulaştırılmak,
eyvatidu 195/03	yetiştirilmek
y.-kenidi 89/08	y.-du 147/01
y.-meyvatidu 57/08 y.-	yetmiş yetmiş
midi 24/20	y. 137/12, 276/17
y.-meydu 54/20, 54/21 y.-	yette yedi
mise 11/03, 163/23 y.-	y. 23/09, 42/01, 43/26, 56/09,
migenden 94/18	109/19, 116/19, 129/13, 149/03,
y.-migenliktin 24/26 y.-	157/14, 163/11, 176/05, 202/15,
migüçke 110/03	287/01, 342/11, 368/05
y.-migenidi 351/22 y.-	y.+ge(yetti) 341/21 y.+si(yetti)
meydiğan 30/26	27/10
yetküz-iletmek, ulaştırmak, yetiştirmek y.-	yettingi yedinci
di 19/21, 88/04, 89/14, 237/12 y.-	y. 166/16
imen 25/08	
y.-! 25/10	
y.-üp 180/23, 195/15,	

yeval- yemek	y.+i 201/02
y.-ğandek 86/04	yégir hafif sıyrık, bere, yara y.
yever yemek yiyivermek	190/21
y.-! 382/06	yé...- yakmak
yé- yemek	y.-ip 232/26, 365/01 y.-ip
y.-diñ 390/04	két- 135/18
y.-diñma 183/20 y.-diñiz	yé...i ya, ya da
63/15	y. 284/10, 284/10
y.-di 195/04, 376/18 y.-gine	yé...imli... sevimli, cana yakın, güzel
204/24	y. 13/17, 13/20, 17/01, 17/19,
y.-gende 413/10	19/09, 20/22, 48/06, 48/07, 91/23,
y.-mey 191/01, 300/02 y.-p 54/09	92/09, 100/06, 109/11, 139/05,
y.-gen 112/02, 128/14,	149/23, 164/18, 194/22, 203/15,
133/15, 159/02, 165/12,	221/09, 249/23, 258/05, 276/22,
235/11, 352/01, 398/02 y.-gendek	280/19, 281/17, 284/03, 312/22,
10/12, 206/22 y.-geç 389/08	320/22, 321/18, 346/14, 348/26,
y.-mese+(yemise) 5/01 y.-meydu	394/01, 395/10, 395/18, 424/09 y.+de
191/06	324/15
y.-meyttiki 5/01	yé...imsiz sevimsiz, çirkin
y.-yelemdu 71/08 y.-yelmey	y. 24/13, 96/19, 144/06, 356/08,
305/09 y.-yelmidi 187/02	373/09, 381/11, 400/16
yégane(f.) tek, yalnız	yé...in yakın
y. 75/19, 101/06, 114/21,	y. 2/06, 12/12, 23/17, 23/20, 45/22,
136/16, 186/21, 193/16,	66/04, 89/13, 132/23, 147/02,
235/06, 263/11, 304/03,	166/24, 170/09, 180/04, 189/03,
396/07	225/24, 251/02, 258/11, 260/03,
yéganili...(f.u.) başkalık y. 82/10	270/18, 281/02, 296/17, 342/16,
yégüz- yedirmek	353/04, 353/20, 359/17, 360/06,
y.-üp 191/01, 193/02	y.+imiz 248/26 yég
yégüziş yediriş	yağ
	y.+i 68/13 y.+ida 34/07
	yég- yağmak

y.-ip 49/07, 157/11	379/10, 405/20, 409/17, 414/25 y.+mu
y.-ip tur- 41/18, 74/09 y.-ivatatti	354/20
156/11	y.+da 30/01, 40/22, 143/21, 145/22,
y.-ivatidu 370/01	146/01, 148/12, 148/20, 149/08,
y.-ivat...an	156/13, 401/11, 401/22
yéğ in yağış	y.+ra... 49/19, 74/03, 100/13, 146/03, 346/13,
y. 156/14, 159/21 y.+niñ	y.+liriniñ 296/05
157/07 y.+ğ a 150/02	yé...inçili... yakınlık, yakın olma
	y. 33/09, 164/11

y. bilen 72/04 yé...indila	y.+iñizda 81/08, 256/10
daha yakında	85/10, 11/23, 32/10, 103/17, 138/05, 139/16, 139/23, 145/06, 160/24, 160/26, 196/17, 1265/18, 281/22, 287/07, 264/12, 264/19, 266/07, 273/14, 277/07, 152/17, 179/24, 180/01, 282/09, 283/26, 304/20, 317/20, 346/10, 394/16, 403/04, 403/11, 414/25
y. 203/16, 234/24, 245/06	
yé...inla- yakınlaşmak	
y.-p 261/08, 413/19	
yé...inlaş- yakınlaşmak	y.+ida 52/10, 65/23, 92/06, 92/20, 105/15, 122/06, 161/10, 195/09, 225/08, 229/09, 242/22, 252/05, 255/08, 266/26, 291/17, 304/12, 306/02, 360/05, 396/03
y.-ti 93/13, 397/02	
y.-...an 320/01, 320/05	
y.-...anda 127/06, 341/21 y.-...anséri	
229/25	
yé...inli- yakınlaşmak	y.+idiki 36/07, 60/13, 66/04, 74/01, 82/21, 125/11, 137/24, 189/04,
y.-ğu 281/24 yé...inliş-	
yakınlaşmak	
y.-ar 140/09	
y.-iñ 101/02	
y.-almisiñiz 409/18	
y.-ip 126/20, 35/25, 50/20, 73/03, 154/22, 166/03, 255/14, 266/22	209/08, 229/05, 243/01, 247/23, 250/11, 273/10, 274/20, 275/17, 277/12, 277/14, 280/03, 282/17, 293/24, 373/06, 381/23, 408/16, 421/18
y.-ip ket- 259/11	
yé...in... iyakındaki, yakında bulunan y. 119/18	
yélimla- yapıştırıcı sürmek;yélinca- tutuşmak, alevlenmek,	
yapıştırmak y.-p 98/18	coşmak
yélin meme	y.-p tur- 144/10 yélincit-
y.+ığa 384/03	tutuşturmak,
yélin- yalvarmak	alavelendirmek y.-atti 197/17
y.-ip 351/11, 379/13 y.-ğandek	yéliniş yalvarma, yalvarış
127/19	y. 384/01 y.+ke 258/05

yém yem

y.+i 261/25

yémek yemek

y. 200/05, 299/24, 386/04

yén yan

y.+imda 258/16

y.+iñda 92/19, 195/11,
416/08

y.+iñizğa 377/07

y.+idikilerge 207/02, 418/25

y.+idin 24/26, 115/21, 190/26,
259/01, 266/16, 341/26

y.+imizdiki 101/18, 168/10

y.+imizdila 289/13

yén- dönmek

y.-ip 5/12, 90/20, 407/14 y.-
ivéliš...a 376/19

yén- yanmak

y.-ip 275/04

y.-ip tur- 21/02

yéñele-yenilemek

y.-ytti 381/18

yéniçe yana doğru, yanına doğru y.

346/06

yéniğira... yanına doğru

y. 118/22

yénik hafif

y. 1/06, 6/15, 77/10, 81/06, 100/09,
102/01, 104/16, 107/08, 121/11,
171/05, 197/04, 212/03, 227/02,
255/13, 291/14, 332/10, 343/22,
407/22 y.+rek 53/25

y.+kide 10/08, 11/15

yénikle- hafiflemek

y.-p 101/05		317/25,	320/02,	325/03,
yéniklik	hafiflik; kolaylık	327/09,	330/05,	331/16,
y. 58/18		331/17,	331/17,	355/26,
yénikliş	hafifleşme	360/15,	363/03,	363/08,
y.+ke 91/06		363/08,	365/19,	366/16,
yéni... yanık, yanan(lamba)		367/23,	367/23,	384/04,
y. 246/16		389/03,	395/15,	408/03,
yéñ- yenmek		411/04, 414/01	y.+çe 90/25	
y.-gen 270/10 y.-idu		y.+la 5/09,	88/16,	186/13,
288/25		210/01, 287/18,	420/13	y.+sinimu
y.-ip 236/16, 249/18, 290/15 y.-ip ket-		280/02		
165/24	yéñibaştin	yenibaştan, tekrar y.		
yéñi yeni	378/02			
y. 8/21, 26/23, 27/09, 56/14,	yéñidin	yeniden, tekrar		
72/23, 99/12, 101/15, 104/01,	y.	28/17,	41/13,	331/11,
114/20,	127/04,	127/04,	355/23, 365/10,	407/09 yéñila-
128/10,	138/15,	138/23,	yenilemek	
154/21,	157/04,	162/25,	y.-p tur-	365/22 yéñili...
168/07,	168/11,	172/24,	yenilik	
181/14,	190/16,	191/24,	y. bilen 311/01 y.+...a	210/14
192/07,	192/08,	209/13,		
211/22,	216/14,	216/14,		
218/14,	229/02,	231/25,		
236/11,	242/07,	242/08,		
263/01,	271/08,	275/13,		
276/12,	276/14,	294/05,		
297/22,	308/24,	311/23,		

y.+lar 49/04,	y. 95/06
265/12 yéñiliş-	yér- yarmak
yenileşm	y.-ip 43/23, 208/10, 235/13,
ek	267/06, 401/22
y.-idu 129/05	yéril- yarılmak, çatlamak
yéñiş yenme, galip olma	y.-ay 187/03
y. 134/11, 172/09, 303/10	y.-ip 88/21, 114/13, 137/04, 295/21,
yéñi yarçili... yabancılık,	375/18
ortama	y.-ğudek 295/15
yabancılık çekme y.+tinmu	yérim yarım, yarı, buçuk
330/06	y. 2/06, 2/10, 4/01, 5/22, 8/12,
yép- kapamak, örtmek	14/16, 21/10, 24/03, 25/02, 66/19,
y.-ip 112/18, 160/11, 316/06 y.-	76/05, 76/05, 79/16, 82/20, 84/02,
ip tur- 344/12	84/08, 86/13, 90/06, 95/08, 111/21,
yépinça...la- ceketini omzuna örtterek	112/11, 112/11, 114/08, 115/09,
y.-p	124/12, 130/14, 132/14, 136/23,
84/09 yépiş	162/11, 167/25, 168/24, 171/09,
kapat	176/04, 181/09, 181/09, 184/22,
ma	185/24, 186/05, 187/15, 192/09,
y. bilen	199/10, 200/17, 205/04, 208/12,
336/16 yépiş-	208/13, 212/18, 226/26, 228/03,
yapışmak	231/22, 232/02, 236/19, 246/15,
y.-ti 309/02	249/12, 249/12, 259/11, 260/11,
y.-ip 69/03, 179/01	269/06, 275/07, 291/19, 328/22,
yépişivél- yapışmak,	331/07, 332/20, 343/25, 346/18,
yapışivermek y.-ip 251/09	351/13, 351/21, 370/04, 372/22,
yépiş...a... yapışkan, yapış yapış	382/09, 382/10, 388/04, 413/17,

425/05, 426/06

y.+ğa 209/06 y.+da	çözülmek, açılmak
6/04	y.-di 46/25
y.+i 65/06, 65/06, 265/20 y.+ini	y.-gendek 16/17 y.-migen
66/02, 66/03, 381/21 y.+iğa 63/01	360/22
y.+idin 110/17, 209/04	yéşilli... yeşillik
yérimçili... üzüntülü	y.91/01
y. 393/12	y.+ni 147/17
yérimlaş- yarılmamak; yarıma yét-	yetmek, ulaşmak, yeterli gelmek
inmek	y.-isen 195/12
y.-...anda 281/08	y.-idu 303/19, 339/23,
yérim-yarta yarım yamalak	350/01, 358/02 y.-isiler
y.11/24, 223/16, 270/14,	310/10
271/24	y.-ip 15/11, 39/18, 68/15,
yérim-yata 127/12, yarım yamalak 133/11,	80/14, 88/25, 95/04, 124/05,
y.199/10 187/16, 191/20, 227/04,	
237/20, 245/26, 247/04,	
283/26, 285/19, 319/24,	
yérindi 323/10, kırın 331/03, 343/15,	
376/17	
y.+si bilen 362/02	
yése düz, yassı	
y. 8/10	
yéşivet- çözüvermek,	
çıkarıvermek, soyunuvermek y.-ti	
339/16	
yéşil yeşil	
y. 24/18, 31/14, 72/19, 79/26,	
94/21, 109/12, 183/07,	
232/26, 240/22, 242/10,	
263/08, 275/04 yéşil-	

y.-ipmu 353/19	y.-gen 107/10, 176/09, 205/17 y.-
y.-ivatatti 164/08	genidi 69/08
y.-etti 68/11, 151/16, 219/13 y.-	yétildür- yetiştirmek, büyütme,
idiğan 8/04	mükemmelleştirmek
y.-eleysiz 119/24	y.-genidi 297/12, 399/22 y.-
y.-elmey 61/16, 180/26,	idiğan 151/22
374/12 yétekçi önder, lider,	y.-idu 249/16, 321/02
yönetici	yétili- yedeği götürmek; elinden tutup
y.212/21	götürmek
y.+si 50/16, 336/01	y.-se 170/18
y.+miz 248/10	y.-ğiniçe 300/11
yétekçilik önderlik, liderlik,	yétiliş- yedeğinde götürülmek,
yöneticilik y. 411/01	elinden tutup birlikte gitmek
y.+ide 242/17	y.-ip
yétekleş rehberlik, yol	yétim yetim
gösterme y. 75/15, 223/22	y. 44/03, 349/09
yétekli- rehberlik etmek,	yol göstermek yatma, yatış
y.-se 137/19, 261/12	y.+...a 50/02, 330/06
yétekliş rehberlik,	yétiş ulaşma, varma
yolgösterme y.+i 153/23	y. 27/14, 300/01, 339/15 y.+ke
y.+i bilen	63/01
76/03 yéterlik	y. kerek 339/17, 339/22
yeter	yétiş- yetişmek, yetmek, erişmek
li	y.-ip 317/03, 358/01
y. 11/21, 331/09, 366/01	
yétilgen olgunlaşmak,	
olmak, yetişmek	

y.-ken 61/12, 223/21, 299/18 y.-ivaldi	258/01, 389/11
281/12	y.-ip 10/13, 156/15, 186/15,
y.-meyvat...an 145/02, 145/09	232/19, 323/24 y.-aňǵu
y.-meyvat...andek 145/01,	111/15 y.-ǵanidi 4/11
145/09	yéyiliş yayılma, yayılış
y.-elmey 11/22	y.+ke 10/14 yéyi...li...
yétişmeslik yetersizlik, kıtlık,	düz, yassı
eksiklik	y. 267/14 yéyiş
y. bilen 23/08	yeme, yiyiş
yétişsizlik yetersizlik	y. 184/09, 235/20, 382/15 y.+ni 8/13
y.+ler 262/17	y.+ke 10/19, 386/07 y.+kimu
yétiştür- yetiştirmek	112/02 y.+ige 10/11
y.-etti 363/03	yéyişlik lezzetli, hafif yemek y.
y.-idiǵan 30/09, 298/15	386/08
yétiştürüş yetiştirme	yéyiştür- yaydırmak, yaymak y.-
y. 241/16	üp 297/14
yétiver- yatmak, yatıvermek	yéz- yazmak
y.-di 377/16	y.-ivatimen 311/14, 370/04 y.-ipsen
yéy- yaymak, sermek	260/16
y.-elmidinma 183/24	
y.-ip 70/07, 138/23, 227/18,	
228/18, 259/03, 287/11,	
342/03	
...anat y.-ip(kanat açıp) 169/08	
yéyel- yayılmak, serilmek	
y.-igen 381/19	
yéyil- yayılmak, serilmek y.-di	

y.-iptu 193/22

y.!-a 368/02

y.-iñ 278/13

y.-ip 8/23, 116/23, 135/03, 138/13,
143/22, 148/23, 156/10, 194/17,
194/24, 232/07, 246/01, 263/23,
265/11, 278/07, 278/19, 291/18,
297/02, 314/21, 324/17, 348/23,
351/14, 369/21, 375/12, 408/08,
408/15, 411/07, 411/15, 421/14,
425/12

y.-ivettim 149/12, 265/07 y.-

ivetti 139/03

y.-ivatatti 73/24

y.-iptikensen 329/14 y.-

iptikensiz 325/25 y.-

ivérip 429/03

y.-ivétidiğandek 321/05 y.-

ivétipsizde 139/25

yézival- yazmak,

yazıvermek y.-atti 174/03

yézivéliš yazma,

yazıverme y.+niñ 174/05

yéza köy

y. 149/25, 195/23 y.+mu(yézi)

195/23, 368/02 y.+da(yézi)

369/05 y.+diki(yézi) 274/06

y.+sida(yézi) 428/05

y.+mizda(yézi) 145/18, 368/13,

425/19

y.+mizdiki(yézi) 260/18, 425/20

y.+larniñ(yézi) 148/05 y.+lardiki(yézi)

367/01

yézil- yazılmak

y.-di 157/25, 233/14

y.-iptu 260/16, 297/21, 297/23 y.-idu

249/09

y.-ğandin kéyin 157/17

y.-ğan 19/01, 35/09, 72/21, 122/24,
134/19, 143/06, 151/06, 152/22,
403/21, 457/09, 167/08, 173/09, 261/02,
267/14, 267/22, 269/17, 269/19,
269/21, 312/17, 340/19, 357/16,
y.-ğanların 175/19

y.-idiğan 151/08, 157/10

y.-ğanidi 19/05, 19/19, 176/10,

312/02, 403/19

yéziliş yazılış, kaydediliş	74/26, 75/02, 77/11, 107/13,		
y.+i 151/09	108/11,	11/15,	127/09,
yézi... yazma, yazı, yazıt	135/12,	136/16,	136/23,
y. 73/20, 73/23, 361/11 y.+ini	165/22,	170/19,	171/03,
270/08	204/18,	225/13,	225/21,
y.+idiki 121/15 y.+idin	237/14,	237/15,	237/16,
74/15	237/18,	252/21,	279/23,
yézi...çili... yazıcılık, yazı sanatı,	323/26,	328/08,	338/17,
yazma işi y. 61/02	341/19, 403/26 y. bilen		
yéziş yazma, yazış	136/16		
y. 96/22, 216/08, 223/14,	y.+niñ 1/12, 6/18, 7/23,		
325/01, 409/15 y. bilen	74/21,	108/08,	135/14,
216/20	161/11,	258/14,	280/19,
y.+ni 173/24, 314/17, 316/02 y. +...a	327/17, 396/02		
167/26, 238/08	y.+ni 205/09, 329/02 y.+ke 354/09		
y.+i 314/12, 363/10, 408/25,	y.+tin 18/15		
411/14	y.+i 34/10, 307/22		
yéziş- yazışmak	y.+ler 8/20, 34/25, 107/11,		
y.-timu 175/09	107/15,	107/16,	107/18,
y.-ip tur- 39/13, 39/23	108/02, 280/14		
yigirme yirmi			
y. 1/11, 11/12, 57/25, 157/14,			
180/17, 240/10, 393/02			
yigit yiğit			
y. 1/10, 2/19, 2/24, 4/20,			
5/14, 9/11, 12/02, 23/02,			
36/01, 66/18, 69/06, 74/24,			

y.+lerde 255/09

y.+lerdur 108/01

y.+lerniñ 6/16, 6/25, 8/15, 10/11,

135/13, 208/13, 276/24

y.+lerni 107/24, 108/01

y.+lerge 127/02 y.+lerdin

18/09, 36/25

yigitlik

yiği

tlik

y. 174/18, 216/26, 231/26,

344/09 yiğ- toplamak

y.-imiz 23/16, 27/22, 27/23 y.-

isiler 22/14

y.-iñlar 320/02

y.-sa... 27/19

y.-ip 22/21, 27/18, 157/15, 188/24,

334/22, 375/12, 396/12 y.-

ip tur- 133/12

y.-...ili 178/11

y.-...an 34/22, 94/14, 95/11, 289/24,

385/19

y.-...andek 361/12

y.-iptikensiz-de 361/13 y.-

ival 295/18

y. -amdu 33/26 y.-

atti 174/02

y.-ivatatti 351/01

y.-alaydiğan 10/16

y.-miğanli...inimu 95/11

y.-almay 94/24

yiğa inilti, ağlama

y. 79/04, 99/16, 281/18, 320/19,

347/13

y. bilen 334/21

y.+din(yiği) 339/21, 403/09

y.+si(yiği) 378/13 y.+sini(yiği)

320/09, 320/23

yiğil- bir yere toplanmak, yığılmak y.-idu

147/02

y.-ip 24/05, 149/13, 395/26, 407/03 y.-ip

ket- 184/05

y.-iptu 320/03

yiğin meclis, toplantı

y. 156/02, 157/15, 176/17, 178/19,

182/11, 191/25, 223/01, 239/12,

286/20, 293/15, 368/14, 372/22,

376/10, 410/03

y.+niñ 157/15, 192/09, 219/12,

242/03, 372/23

y.+ni 151/19, 212/24, 213/09, yiğıştur- bir araya toplamak y.-
 288/20, 290/11 ma...çi 348/14
 y.+ğa 51/14, 150/19, 176/23, y.-up 56/14, 65/19, 341/07,
 177/22, 177/26, 178/12 361/03, 363/21, 421/16 y.-uvat...an
 y.+da 54/24, 150/04, 154/13, 362/21
 155/23, 158/09, 177/01, y.-uvétip 96/11
 180/12, 303/04, 336/21, yiğışturuş bir araya toplayış,
 337/01, 370/16 yığış
 y.+dikileriniñ 156/09, 292/15 y.+din y.-niñ 335/05 y.+ni 362/10
 182/14, 222/25, y.+...a 362/06
 287/14, 372/25 y.+im yiğla- ağlamak
 377/03 y.-! 295/22 y.-y 348/03
 y.+i 176/23, 192/09, 286/01, y.-p 79/08, 99/17, 99/17,
 290/10, 320/20, 368/14 y.+iniñ 380/03, 396/03, 402/01 y.-p ket-
 369/07 350/20, 376/12 y.-p két- 411/08
 y.+ini 160/09 y.+inimu y.-vatatti 403/07
 369/10 y.+iğa 147/09 y.-ytti 71/14, 354/03
 y.+ida 66/22, 191/26, 284/20,
 285/10, 368/10, 376/06,
 410/21
 y.+idimu 180/11 y.+idin
 172/02 y.+larda 55/24
 yiğinça...laş düzenli halde olma,
 derli toplu olma y.+...a
 217/19
 yiğış toplama, toplayış
 y. 22/03, 95/01

y.-mdimen 207/23 y.-	44/01,
vargeçke 377/16	51/19, 56/08, 67/23, 74/21, 74/23,
yiğlaş ağlama	123/14, 123/26, 132/17, 168/12,
y.	182/19, 182/24, 189/18, 190/20,
239/20 yiğli-	196/06, 201/11, 236/02, 242/16,
ağlamak	244/02, 263/14, 265/15, 297/11,
y.-di 99/17, 332/12	297/12, 330/15, 339/01, 355/07,
y.-ma...çi 396/02 y.-	358/16, 362/17, 365/19, 368/10,
ğan 126/11	369/09, 370/07, 393/02, 399/07,
y.-ğudek 172/05	414/01, 421/02, 428/16, 429/16,
y.-ğandimu 376/12 y.-	430/13, 430/14 y.+dek
midi 81/03	127/11 y.+niñ 18/15, 74/16
yiğ...in biriktirme, toplama	y.+ğa 266/21, 365/20, 365/21 y.+diki
y.+iğa(biriktirdiğine,	27/09, 69/08
topladığı	y.+din 4/20, 27/05, 28/24, 54/25,
na)	68/20, 70/18, 70/20, 71/10, 71/11,
324/20	167/25, 266/21, 315/03, 426/26
yiğmi... toplama,	y.+ğiče 151/14
toplayış	y.+i 54/15, 60/23, 61/01, 70/17,
y.+i	149/16, 210/04, 269/19, 269/21,
23/21 yiken bir	294/17, 405/23
çeşit bitki	y.+lar 266/05, 316/09 y.+larniñ
y.	69/25, 249/01 y.+larni 265/21
155/22 yıl	y.+larda 429/10 y.+lardiki
yıl,	392/01 y.+lardila 328/06
sene	y.+lirini 429/10
y.	y.+lirini 292/23
36/23, 38/08, 39/18,	

y.+liriġa 429/06 y.+lirida	yiltiz kök
181/05 y.+liridiki 145/18	y. 43/23, 57/03, 91/15, 97/12,
yılan yılan	97/12, 266/23, 350/14,
y. 62/13, 73/12, 193/01,	350/15, 424/12 y.+i 408/24
390/07, 419/12, 419/16,	y.+iġa 175/01
419/25, 420/05, 420/26	yiltizsiz köksüz y.
y.+dek 254/07, 376/16,	43/21
420/24	yim kapanık, kapalı
y.+niñ 62/12, 98/14, 390/07,	y. 418/19aġzini yim kıl-
420/05	(aġzını kapatmak, kapalı tutmak)
y.+ni 419/24, 420/01, 421/09,	yimir- yoġurmak
421/16	y.-di 245/03, 324/08 y.-ip 134/04
y.+ġa 62/14, 63/03 y.+din	yimiril- yoġurulmak y.-
421/01 y.+ini(yilin) 421/06	ip 248/13
yilik ilik	yimzir-yim tamamen kapanmış
y.+lirim 179/12 y.+i 36/24,	y. 418/06
205/09	yin gübre, mayıs
yilli... yıllık, senelik	
y. 22/04, 36/15, 57/25, 73/14,	
84/24, 146/02, 151/11,	
152/03, 194/02, 198/22,	
209/01, 270/08, 308/08,	
327/22, 368/05, 423/17 y.+ta	
420/07	
y.+tiki 3/10	
yil...i yılkı	
y.+larniñ 43/15	

y. 412/03	350/15 yir- ayırmak
yiñnağuç	y.-ivélip 94/09
kızbö	yira... uzak
ceği	y. 72/13, 115/06, 115/06, 115/21,
y.+niñ 38/08	220/05, 277/01, 288/14, 339/06,
ğ.+niñkidek	405/21, 428/06 y.+mu
51/04 yip ip	354/21 y.+ni 208/17
y. 265/22	y.+...a 140/07, 144/21, 179/22,
y.+...a 378/08	354/18
y.+larğa 228/19	y.+ta 90/23, 101/17, 109/14, 195/18 y.+tiki
yipek ipek	32/24, 149/24, 231/05,
y. 73/19,	382/23
220/18 yi...il-	y.+tin 24/18, 26/10, 80/05, 96/23,
yıklmak, düşmek	187/25, 254/21, 276/03
y.-di 25/24, 283/24, 371/11 y.-	y.+tinla y.+tinla 6/16, 42/14,
idu 195/07	141/07, 191/12, 198/01, 387/22,
y.-sa 122/05, 246/08	394/10, 394/25
y.-ip 31/10, 136/23, 224/17, 410/08 y.-	y.+larğa 91/08, 208/11, 321/17
ip kêt- 105/21	y.+lardin 424/08
y.-ğili 265/16 y.-	yira...la- uzaklamak
iptu 195/08 y.-	y.-p 111/13, 256/01, 260/22 y.-p
alsila 195/07	ket- 162/07
yi...it- yıktırmak	yira...laştur- uzaklaştırmak
y.-tim 404/17 y.-	
ip 293/06	
y.-...udek 137/25	
y.-ivételmeydu	

y.-di 154/25	y. 235/05, 235/15, 236/14,
yira...li... uzaklık	405/02
y.+tiki 382/25	yoçu... açıklık
yira...liş- uzaklaşmak	y. 67/18, 266/16 y.+tin 400/16
y.-ip 165/14, 255/15	y.+larni 162/13
yirgen-iğrenmek, tiksinnmek	yoğan büyük
y.-dim 404/25	y. 1/13, 2/09, 2/25, 3/10,
y.-gendek 173/10	5/13, 17/21, 22/11, 24/02,
yirginçlik iğrençlik	25/01, 25/17, 26/05, 31/02,
y. 379/24 yirginiçlik	37/14, 37/15, 50/25, 53/10,
iğrençlik	66/08, 67/05, 73/19, 74/08,
y. 270/26	86/09, 94/21, 98/16, 117/15,
yirik 124/19, 126/12, 133/06,	
134/23, 135/16, 137/20,	
139/15, 146/15, 157/15,	
y. 158/13, 170/01, 300/02,	
171/19, 183/06, 184/01,	
394/23, 185/08, 200/26,	
201/14, 203/14, 216/12,	
227/03, 227/18, 230/11,	
y. 70/13, 381/11	
yirikliş- sertleşmek, bozuşmak	
y.-ip 423/11	
yirt- yırtmak y.-ti 2/17	
y.-ip 144/25, 190/06, 207/23,	
328/03, 403/20	
y.-ivetkendekla 61/19 y.-ma...çi	
143/18	
yirti... yırtık	
y. 148/11	
yirt...uç yırtıcı	

234/08, 252/25, 267/07, 267/19,	yetiştirmek
299/14, 299/19, 300/08, 312/02,	y.-kenidi 169/22
317/03, 325/13, 349/22, 361/10,	yo... yok
365/25, 383/04, 383/06, 383/19,	y. 6/05, 9/18, 12/03, 13/03, 16/18,
383/25, 386/10, 394/14, 394/18,	19/02, 23/15, 38/12, 39/09, 43/04,
395/01, 395/02, 413/05, 418/18,	43/17, 50/10, 51/03, 51/21, 52/22,
419/12	53/20, 55/23, 65/01, 65/06, 67/03,
y.+i(yoġin)348/02	71/01, 77/01, 79/02, 81/09, 83/25,
yoġanbař kafasına gre davranan, kendi	84/12, 84/13, 89/06, 99/19, 100/04,
bildiġini okuyan	100/19, 101/02, 101/09, 102/11,
y. 25/09, 25/19, 25/22, 26/12	112/01, 117/08, 117/23, 118/12,
y.+niņ 26/14	119/25, 123/02, 134/05, 135/25,
y.+niņmu 26/02	138/10, 153/13, 153/19, 159/18,
y.+...a 26/01	162/09, 163/12, 163/25, 172/19,
y.+...imu 26/17	175/10, 186/13, 186/22, 188/01,
yoġanli... büyüklük, genişlik	195/18, 198/17, 201/06, 202/01,
y.+tiki 419/16	204/18, 204/26, 205/12, 209/10,
yoġina- genişlemek, büyümek	215/09, 216/06, 222/13, 224/02,
y.-p 31/05, 132/13, 380/17, 397/01 y.-	226/16, 242/14, 251/08, 252/24,
p ket- 380/17	260/06, 265/08, 276/08, 279/07,
y.-p kt- 8/10 y.-	279/23, 285/09, 286/03, 289/14,
ytti 12/15	289/16, 291/03, 292/22, 293/26,
yoġini-genişlemek, büyümek y.-	294/02, 295/13, 302/07, 305/05,
di 88/20	
yoġsu yoksa	
y. 35/07	
yoġuruvet-	

	305/06, 308/24, 309/15, 310/14, 310/15, 311/03, 311/10, 312/05, 312/06, 312/07, 317/05, 317/18, 317/18, 326/17, 328/19, 332/03, 333/22, 334/23, 335/11, 336/14, 349/13, 355/16, 355/21, 357/11,	y.-p 40/20, 50/17, 88/07, 197/15, 328/20, 338/20, 353/16, 361/06, 377/04, 402/14 y.-p tur- 106/20 yo...laş yoklama, arama y. 299/18 y.+ni 387/26	113/06, 353/05, 387/02,
390/14	370/16, 375/18, 382/22, yo...li-	yoklamak, aramak y.-di	
	391/24, 408/10, 408/21, 92/21, 354/22	y.-ma	
	409/06, 417/25, 427/12, 130/02		
	427/25	y.-yalnaymen 90/02	
	y.+mu 172/17, 285/14, yo...limi	yoklama	
	y.+midi 249/23	y.+din 45/04, 63/04	
	y.+...u 45/18	yo...lu... yokluk, yoksulluk, yok olma hali	
	y.+tek 49/13, 199/08	y.+i 97/11 y.+ini	
	y.+...a 334/10	121/22	
	y.+tu 409/05	yo...suzlu... yoksulluk	
		y. 68/21	
	yo...a- yok olmak, kaybolmak	412/07	
y.-p	ket- 27/08, 142/22,	y.-...an 349/17	
	327/20, 412/08	y.-...anidi 100/07 y.-maydu	
yo...al-	kaybolmak	314/06	
y.-di	69/13, 410/06, 418/02 y.-sa	y.-miğanli...iniñ 308/16	
36/20		yo...il- gözden kaybolmak, yok	
y.-ğan	110/20 y.-ğanidi	olmak	
81/17		y.-ip 412/14	
yo...at-	kaybetmek	yo...it- kaybetmek	
y.-tim	404/18, 404/20 y.-ti	y.-ivétidu 310/24 y.-ividi	

398/17	y.+lirimniñ 288/06
y.-idu 249/15, 309/17 y.-iñlar	yol yol
420/01, 420/02	y. 3/21, 3/22, 15/23, 19/22, 21/13,
y.-ip 103/15, 153/16, 159/03,	21/25, 43/16, 83/19, 92/25, 94/11,
188/26, 292/03, 292/14,	94/20, 97/24, 102/06, 110/10,
372/15, 414/06, 427/03 y.-iş	119/08, 119/11, 119/12, 119/13,
377/10	128/09, 148/04, 154/08, 163/14,
yo...la- yoklamak, aramak y.-ydu	186/19, 223/11, 231/20, 297/02,
353/12	299/02, 332/12, 383/23, 400/20,
	406/02, 421/23 y.
	bilen 335/18
	y.+niñ 35/24, 98/09, 137/18,
	191/10, 336/13
	y.+ni 1/16, 293/08, 355/02, 385/09,
	387/22
	y.+ğā 11/17, 28/12, 33/05, 39/10,
	98/11, 168/25, 186/17, 228/09,
	275/07, 280/12, 293/04, 322/19,
	323/09, 414/25
	y.+da 33/05, 71/05, 136/23, 159/17,
	186/17, 212/18, 270/02, 345/21,
	372/22, 391/17, 393/23 y.+din
	421/18, 421/23 y.+ummu
	123/09 y.+umni 117/24
	y.+uñğā 424/07
	y.+i 90/23, 123/08, 261/08, 329/07,
	335/01, 400/23, 404/05

y.+i bilen 154/09, 212/02, 414/18

y.+idek 398/20

y.+ini 58/06, 177/08	175/19 y.+niñ 224/02
y.+iğa 94/06, 155/22, 222/10,	y.+ni 172/11 y.+...a 224/10
223/05, 238/11, 244/10,yolli-	yollamak, göndermek y.-ğan 175/03
245/25, 301/07, 323/10,	yollu... yollu
375/03	y. 9/09, 180/17, 240/26 yolsiz
y.+ida 39/24, 125/15, 130/23,	yolsuz
134/11, 147/16, 148/18,	y. 47/19
177/12, 198/22, 208/11,yolsizli...	yolsuzluk y.
234/20, 249/08, 299/24,	241/03
363/09, 395/14	yolu...- uğramak, karşılaşmak
y.+idiki 90/20, 106/06,	
285/17, 331/16, 321/06, 318/11,	225/16, y.-siñiz 303/14
bilen 90/09 y.+larni 88/26, 382/12	
y.+larğa 91/18	
y.+larda 169/13	
y.+liri 234/23, 297/08, 336/20 y.+liri	
bilen 404/11	
yolat- yanına yaklaştırmak y.-	
maymiz 426/19	
yoldaş yoldaş	
y. 171/24, 181/03, 192/20,	
357/15, 413/18	
y.+lar 150/07, 159/19,	
y.+larğa 191/04, 241/15, 286/17,	
290/14	
yoli- yanaşmak,yaklaşmak, uğramak	
y.-maydu 203/21	
yolla- yollamak, göndermek y.-yli	
156/07, 223/07 y.-p 330/13	
yollaş yollama, gönderme y. 156/10,	

y.-up 168/01, 380/01 y.-	y.-ivat...anli...ini 51/12
...an 124/08, 134/11 y.-	yoru- ışıklanmak, aydınlanmak
midi 389/21	y.-p 424/13
yolvas kaplan	y.-ğandek 133/21
y. 69/09	yoru... aydınlık, ışıklı
yolyoru... direktif, yönerge,	y. 41/19, 70/23, 81/24, 108/09,
talimat y. 356/02	115/20, 170/09, 190/10, 393/03,
yon- yontmak	399/09, 400/25, 406/04 y.+ini
y.-up	17/06
23/03 yopurma...	yoru...lu... aydınlık, ışıklı
ya	y. 79/04
prak	y.+...a 165/04, 393/22 y.+idin
y.+niñ 255/21	218/15
y.+tek 407/04	yorut- ışıklandırmak, aydınlatmak
y.+lar 396/15, 415/19	y.-up 357/18
y.+lirimu 17/11, 382/21	y.-up tur- 183/05, 415/20, 419/19 y.-
yopurul- kapanmak,	uvetti 186/04
gizlenmek, saklanmak	yosun şekil, tarz y.
y.-up 23/23, 24/09, 208/08,	34/14
259/21 yopyoru... apaydınlık	y.+da 1/15, 77/23, 112/18, 156/09,
y. 185/05, 187/21, 197/13,	312/17, 395/05
387/23 yorği rahvan	yöşir- gizlemek, saklamak y.-udu
y.+sidek 33/07	99/05
yorğila- rahvan	yoşur- gizlemek, saklamak
yürümek y.-p 139/16,	
380/09	
yorğilit- rahvan yürütmek	

y.-ğaç 369/25

y. 39/12, 163/22, 163/24 y.+niñ 403/17

y.-up 37/02, 99/06, 237/18,

y.+ni 79/08, 183/02 y.+ğa 411/08

272/19, 277/26, 372/18,

y.+din 84/09

411/20

yögiş- beraber sarmak, beraber

y.-may 76/14

bürümek

y.-midi 386/14

y.-ip 228/19

y.-almidi 292/07

y.-ivalidu 205/10

yoşurun gizli, saklı

yöle- desteklemek, yardım etmek, dayak koymak

y. 11/09, 12/01, 14/11, 34/19,

y.-ymen 371/11

35/13, 50/08, 64/02, 87/22,

y.-p 59/19, 162/23, 171/04,

92/03, 98/20, 99/23, 123/21,

154/19, 169/20, 204/14,

217/20, 235/08, 262/09,

273/12, 296/19, 298/26,

299/26kêmi-di, 311/15,

314/12, 362/16, 369/23,

378/20, 384/03, 408/24,

409/13

yoşurun- gizlenmek, saklanmak

y.-ğanidi 274/12

y.-up 352/02, 400/03 y.-

uvalğan 232/23

yoşurunçe gizli halde, saklı halde

y. 88/06, 164/12

yoşuruş gizleniş, saklanış

y.+...a 52/23

yot...an yorgan

yötil- öksürmek	kapmak
y.-ip 183/10	y.-...an 90/16
yötke- yerini değiştirmek, taşımak;	yu...i bulaşmış
değiştirmek, değiştirmek y.-	y. 99/25, 104/06, 147/03, 284/12 y.
p 168/05, 292/15	bilen 24/16
yötki- yerini değiştirmek, taşımak;	yu...iri yüksek, yukarı
değiştirmek, değiştirmek y.-	y. 8/20, 22/07, 45/06, 50/13, 61/14,
di 129/08, 162/15	64/10, 116/04, 137/01, 137/03,
yötkil- yeri değiştirilmek, taşınmak;	155/13, 208/17, 221/17, 258/19,
değiştirilmek, değiştirilmek y.-	271/16, 273/18, 284/18, 298/07,
ip 154/18, 338/08	329/16, 341/24, 354/08, 358/11,
yu- yıkamak	394/26, 409/26
y.-di 226/25 y.-	y.+ğa 156/10, 231/21 y.+din
ydi 393/20	296/18
yuğurul- yoğurulmak y.-	yu...irili... yükseklik, yukarı olma hali
misi 217/23	y.+ini 155/04
yuğurulma yoğurumla, yoğuruluş	yu...iri...i yukarıdaki
y.+sidin+(yuğurulmisidin)	y.+larni 68/05
7/19 yu...- bulaşmak, mikrop	yu...iri-tövenlik aşağı yukarı, alçaklık
345/17	ve yükseklik 266/18
yölen- dayanmak	yu.....an bulaşan
y.-di 234/08, 357/13	y.-gendek 296/07 yölin-
yöli- desteklemek, yardım etmek, dayak	dayanmak
koymak	y.-ip 105/17, 255/17, 394/18 y.-ip tur-
	275/18, 287/08

y. 338/06

yu...undi

ka

lintı

y.+liri bilen

70/15 yul-

koparmak,

yolmak

y.-a 264/25, 264/25

264/21, 299/11, 303/18

y.-uptu 264/18, 264/24, 264/25

y.-up 133/03, 137/25, 264/15,

yuluş	koparma, yolma y.+...a	yumran	yetişmeyen,
264/24		büyümeyen, filiz halinde	
yul...un-	öfkesinden patlamak;	y.	31/01, 140/14, 141/20,
ateş püskürmek		340/24, 400/13 yumşa-	
y.-up	191/18, 257/15	yumuşamak	
yultuz yıldız		y.-p 91/03, 134/09 y.-p ket-	
y. 60/09, 141/24, 284/06 y.+niñ		141/01	
41/19		yumşa...	yumuşak
y.+ni 135/01, 307/06 y.+ğ		y. 20/10, 20/15, 20/17, 42/19,	
307/07		105/14,	130/25, 186/15,
y.+i 172/24, 402/10 y.+i bilen		227/02,	262/03, 264/02,
367/20 y.+lar bilen 186/21		283/02,	316/24, 317/10,
y.+larmu 304/07		344/02,	351/05, 381/04,
y.+larniñ 126/01, 304/10		382/20,	383/03, 384/12,
yulun- yolunmak, koparılmak		402/08 y.+...a 83/25	
y.-upmu 85/17		yumşi- yumuşamak y.-di 137/17	
yum-yum	ses çıkarmadan, için	y.-ğ	andek 128/18 yumşit-
için (ağlamak)		yumuşatmak	
y.yiğla-	79/08, 334/20		
yum-	yummak		
y. 416/05			
y.-di 351/04			
y.-up 88/19, 88/24, 150/21,			
223/16, 344/15, 382/06 y.-uvaldi			
98/06, 257/10 y.-uvalğan 233/19			
yumila...	yuvarlak, tostoparlak		
y. 7/07, 14/14, 117/08			

y.-ip 390/10	41/06, 332/18 y.+tiki
y.-ivatatti	43/03, 43/18 y.+tin 39/11
395/02 yumul-	y.+uñdimu 295/09 y.+i
yumul	89/05, 242/07
mak	y.+iğa 28/25, 152/24, 182/09,
y.-ğan 56/16	182/15, 274/08
y.-maydu 294/01 y.-	y.+ida 27/03, 43/14, 47/23, 318/14
up 132/08	y.+idiki 240/26
yumurlu... komik	y.+imiz 64/20, 119/14, 150/12,
y. 200/23, 247/09, 315/16, 327/10 y.	151/22, 158/24, 245/21
...il- 286/10	y.+lardin 227/05
Yunan Yunan	y.+liri 151/23 y.+liriğa
y. 339/02 y.+din	331/08
273/06	yurtdaş yurttaş
Yunanli... Yunanlı	y.+liri 182/16
y. 273/22	yurtlu... yurttaş, vatandaş
yunda çirkef, bulaşık suyu y.	y. 414/02
156/16 y.+si(yundi)	yut- yutmak
405/05	y.-ti 203/14
yup...a ince	y.-up 114/07, 141/07, 222/25,
y. 186/14,	305/07
315/24 yurt yurt	y.-up tur- 184/15
y. 44/04 y.+mu	
43/01 y.+niñ	
167/05 y.+ni	
145/05	
y.+...a 15/01, 23/07, 27/07, 36/11,	

y.-...anda 271/15	yuyunuş	yıkanma
y.-...an 148/21, 235/18,	y.+...a 251/23	
367/17	yüdü- sırtlamak, yüklenmek y.-p 318/04	
y.-uvatatti 56/11 y.-alaydu	yüen çin para birimi	
148/22	y. 226/16, 430/17 y.+nimu	
yut...un- yutkunmak	292/19	
y.-up 214/01, 382/22	yügreklik	yüreklilik, cesurluk y.+i
yutum yudum	221/12	
y. 177/20, 220/16	yügür- koşmak	
yutuş yutma	y.-di 255/13, 257/26 y.-güsi 59/14	
y. 98/06 y.-...a 233/24, 5/19, 5/20, 42/16,	383/15, 403/04	
yutuvet- 186/22, 187/01, 187/15,	y.-eyduğu 304/17 yügürt-	
yutuvermek 255/16, 281/11, 281/25,	koşturmak	
y.-ti 142/08	y.-ti 3/07, 139/24, 242/02,	
yuy- yıkamak	246/12, 312/01, 328/03,	
y.-di-de 252/05 y.-idu	407/07	
387/12		
y.-imiz 305/03		
y.-sañmu 202/15		
y.-up 111/25, 133/17, 192/17,		
231/24, 237/23, 252/21,		
359/20, 424/16		
y.-misam 426/08		
yuyul- yıkanılmak		
y.-up 237/02		
yuyun- yıkanmak		
y.-up 5/09, 341/22 y.-		
uvat...an 252/06		

y.-üp	379/09, 408/22 y.-du...
313/11 yügürüş	42/20
ko	y.-gendu 263/04
şma	y.-isen 37/08, 94/01, 158/15,
y.+ke	207/14, 294/08
186/17 yük	y.-idu 40/08, 145/22, 177/12,
yük	363/23, 387/07 y.-imiz
y. 67/14, 148/21, 169/01, 363/26	196/01
y.+i 293/05	y.-idiğansen 413/09 y.-
yükli- yüklemek	idiğansız 347/12 y.-! 40/19,
y.-gen	40/21
181/07 yüksek	y.-üñ 65/19
yüksek	y.-sunu 231/09 y.-señ
y. 30/13, 108/01, 126/18, 135/16,	274/10 y.-siñiz 127/24
138/06, 149/20, 176/12, 177/13,	y.-se 185/13, 250/10, 339/12,
221/22, 236/23, 263/06, 272/19,	366/04, 408/02 y.-sek
297/23,	5/21
363/06 yükseklik	y.-gende 395/12 y.-
yükse	gendin 81/25 y.-güçe
klik	135/25
y.+ke 135/21, 155/18,	y.-üp 4/03, 5/19, 50/26, 80/12,
261/12,	116/04, 165/07, 183/06, 183/09,
422/06	191/19, 204/15, 206/26, 235/11,
y.+te 218/02	275/14, 287/05, 300/02, 318/04,
y.+idin 292/05	
yükün-diz üstü oturmak y.-	
üp 90/11	yür- yürümek
	y.-üvatimen 205/11
	y.-dün 2/08

320/12, 323/11, 338/05, 340/12, 354/09, 404/10, 412/05, 424/05, 425/17	yürek	y.-me 137/07 yürek üptimen 404/08 y.-ettim
y.-üp ket- 101/24, 186/17, 384/10		122/15 y.-ettiñ 311/15
y.-gen 7/16, 18/06, 19/24, 40/05, 51/07, 59/12, 86/24,		y.-etti 5/16, 8/05, 79/20,
98/23, 127/02, 127/07, 141/13, 161/16, 179/09, 134/12, 185/06, ~~194/04~~ , ~~283/08~~ , 255/15, 273/13, 287/04, 188/05, 191/11, 233/03,		89/06, 91/01, 91/21, 126/09, 304/13, 331/12, 410/01 y.-mes 115/16
235/19, 283/16, 333/22,		y.-midi 69/20, 126/10 y.-me
352/08, 358/20, 378/05,		36/16
380/09, 382/25, 384/17,		y.-eleytti 8/02, 99/07 y.-
399/16, 426/07		elemdu 71/06
y.-gendek 222/05, 414/10 y.-genniñ	yürüver-	
220/15		yürüyüverm
y.-giniñiz 81/26	ek, yürmek	
y.-genlikini 401/04	y.-di 67/20	
y.-idiğan 29/04, 315/18,	y.-señ 232/08	
353/17, 354/14, 418/17	y.-emsen(yürüvér-) 318/03	y.-
y.-üvat...an 34/10, 318/18	emsiz(yürüvér-) 389/14	y.-
y.-üvat...anli...imdin 404/23 y.-emsen	idiğan(yürüvér-) 204/20	y.-
205/24	etti(yürüvér-) 355/22	
köyüp y.-emsen 329/01		
y.-emti 40/06		
y.-genidi 270/23		
y.-genidu... 328/10 y.-		

y. 17/15, 35/09, 48/15, 49/17,
 114/05, 115/11, 124/16, 140/08,
 142/07, 144/17, 163/02, 167/07,
 186/07, 203/20, 255/21, 258/14,
 261/14, 293/08, 308/13, 321/13,
 354/23, 377/13, 381/09, 396/09,
 396/23, 405/01, 422/02, 422/06 y.+niñ
 111/04, 111/05, 128/13,
 199/04, 379/04
 y.+ni 91/12, 97/16, 111/04, 401/07
 y.+ke 114/12, 416/14
 y.+tin 15/24, 19/24, 321/20
 y.+im(yürik) 80/25
 y.+imge(yürik) 17/17, 19/22,
 207/18
 y.+imdin(yürik) 179/13
 y.+iñni(yürik) 14/10, 204/15
 y.+iñizni(yürik) 140/10
 y.+iñizdin(yürik) 19/21
 y.+i(yürik) 84/13, 103/01, 103/07,
 109/25, 128/18, 128/24, 133/04,
 140/19, 200/04, 225/20, 256/06,
 267/03, 277/03, 313/04, 339/18,
 339/24, 344/09, 344/16, 394/11,
 399/25, 405/02, 415/06, 418/01,
 419/20
 y.+imu(yürik) 190/10, 378/21

y.+iniñ(yürik) 160/15, 257/09,
 332/09
 y.+ini(yürik) 52/08, 62/25, 120/01,
 120/03, 133/02, 136/14, 256/22,
 333/22, 376/04, 376/22, 400/17,
 400/20
 y.+ige(yürik) 12/24, 80/02, 86/03,
 110/14, 139/08, 141/02, 257/17,
 278/20, 337/07, 350/21
 y.+ide(yürik) 87/25, 88/12, 98/06,
 99/19
 y.+idiki(yürik) 12/01, 126/15,
 204/04, 204/18, 226/09, 278/25,
 307/19
 y.+idikini(yürik) 204/04
 y.+idin(yürik) 113/26, 204/02,
 403/08
 y.+lerdin 208/10
 y.+liri 413/22
 y.+lirimu 256/14

yürekaldi	yüreksiz, korkak	51/03,	70/14,
y. 289/03, 298/24			101/08,
yüreklik	yürekli	113/23,	118/02,
y. bilen 61/10, 142/05, 421/21			132/09,
yürgüz-	yürütmek		
y.-üşke 151/20			
yürgüzüş	yürütme		
y.+ke 409/07 y.+i			
398/06			
yürtdaşıyurttaş			
y.+lirim 145/20			
yürük	yürek, kalp		
y.+üm 329/22 yürüş			
yürüme, yürüyüş			
y. 43/05, 225/18			
y.+ni 5/02, 118/15, 405/09 y.+i			
407/16			
yürüş- beraber yürümek y.-üvatidu			
238/13			
y.-üvat...anlı...idin 301/19			
Yüsüp ħas Hacıp	Yusuf	Has	
Hacıp			
y. 220/09, 391/20			
yütkil- kaybolmak			
y.-ip tur- 11/23 yüz			
yüz, surat, çehre			
y.	22/10, 25/25, 35/18,		

y.+ge 147/14, 342/18	y.+ini 3/11, 102/03, 108/06,
y.+üñ 295/05	138/20, 156/15, 179/01, 198/15,
y.+üñge 260/21	226/25, 281/11, 284/05, 351/02,
y.+iñiz 35/16	422/17, 429/08
y.+i 2/22, 13/23, 35/11, 42/07,	y.+ide 14/14, 220/15
55/10, 84/20, 84/25, 134/19,	y.+idiki 65/12, 90/17, 136/09
151/02, 334/03, 343/09, 374/04,	y.+idin 154/03, 227/12, 321/16
394/21, 395/04, 395/09	y.+ila 7/26
y.+i bilen 2/20	y.+isidinla 225/24
y.+imu 62/05, 79/10, 279/02,	y.+imizde 12/03
377/17	y.+ler 200/25
y.+idek 304/06	y.+lerni 197/16
y.+ige 90/16, 104/21, 108/22,	y.+liri 74/07, 202/10, 332/05,
122/07, 204/18, 256/13, 257/26,	370/20
277/19	
163/16, 178/05, 224/19,	y.+lirimu 100/08
251/24, 252/05, 302/20,	y.+lirini 345/11, 381/05
304/06, 317/23, 377/09,	y.+lirige 6/20, 350/26
393/20, 395/07, 396/04 y.-abroy	yüz yüz rakamı
58/04, 58/09	y. 1/16, 75/22
y. ber-(yüz vermek, vukuyüzlen-	yüzünü çevirmek, bakmak
bulmak) 44/23, 46/13, 47/19,	y.-di 206/15, 245/09, 409/24
48/04, 48/09, 110/07, 137/19,	yüzligen yüzlerce
145/23, 150/08, 158/14,	y.-gen 69/03
166/19, 169/11, 176/01,	yüzlin-yüzünü çevirmek, bakmak
184/18, 191/22, 238/08,	y.-ip 10/25, 46/18
253/07, 281/09, 320/04,	yüzlünüş yüzünü çeviriş bakış
332/17, 410/04	125/19, 143/14, 155/26,
y. kél- 58/13, 65/06	157/23
y ör-(yüz çevirmek) 47/05,	y.tut- 215/13 y.+e 318/17
52/15, 68/13, 97/04, 118/12,	

y.+i 190/16, 192/08

y.+liri

367/23 yüzlük

yüzlü

y. 111/15,

300/10 yüzsiz

yüzsüz

y. 193/09, 356/12, 380/18

Z				z.+dın	178/18, 286/21,
zadı	hep, hiç, bütün			287/07	
z. 42/11, 52/25, 66/12, 75/04,				z.+larda 109/12	
154/02,	15916,	172/25,zaman(a.)			zaman, vakit, devir, çağ
199/03,	216/18,	216/22,	z. 142/15, 181/13, 209/22,		
214/05,	214/07,	271/13,			
220/02,	271/18,	~~290/03,~~	~~290/00,~~		
392/03					
274/14,	299/09,	329/06,			
337/23,	381/18,	383/23,			
398/03,	402/21,	416/04,			
426/12					
zadıla hiç, hiçbir zaman					
z. 13/08, 23/04, 38/12, 39/09,					
47/19, 56/04, 59/08, 66/08,					
69/02,	128/20,	164/22,			
189/09,	222/05,	222/16,			
296/02,	327/13,	381/14,			
396/04 zakuska					
meze					
z. kil- 10/21, 201/02, 306/19					
zal(r.) salon					
z. 276/05, 276/23, 280/19 z.+niñ 276/09,					
277/01,					
287/10					
z.+ni 276/21 z.+ğa					
276/05					
z.+da 275/05, 286/22 z.+diki					
280/17 z.+dikilerge 279/24					

z. 117/18	etmek, ah çekmek
zar(f.) inilti, zar, inleyen	z.-di 339/20
z. bol- (özlemek, hasretini çekmek)	z.-ğınidek 144/20
358/10 z.+imu	zat(a.) zat, şahıs
81/05 z.+ini	z. 117/22 z.+niñ
132/19	359/03 z.+ni 354/13
zarla-(f.u.) sızlanmak, dert	z.+ğ'a 225/25 z.+iğ'a
yanmak,	140/19 z.+lar 358/13
şikayet etmek, ah çekmek z.-	zavalli...(a.u.) gerileyiş, düşüş
ydu 192/19	z.+...a 215/12
z.-p ket- 132/14	zavut(r.) fabrika
zarlan-(f.u.) sızlanmak, dert	z. 274/06
yanmak z.-di 125/01	z.+iniñ 173/06 z.+ida
zarlaş(f.u.) sızlanma, dert	430/10
yanma,	zayı(a.) kaybolma, yitim, kayıp,
şikayet etme, ah çekme	kaybedilen bir şey, israf
z.+...a 266/03	z. 129/13, 333/19
zarli-(f.u.) sızlanmak, dert yanmak, şikayet	Zayıt erkek ismi
z.+da 369/15 z.+isida 29/12	z. 4/24, 4/25, 6/02, 10/20, 11/01,
z.+iside 192/25 z.+imizdiki	11/09, 11/23, 12/04, 15/19, 30/07,
325/06	31/24, 32/11, 32/14, 33/08, 34/20,
zamandaş(a.u.) çağdaş	34/23, 35/08, 36/06, 36/14, 36/26,
z.+lar 220/10 z.+lariniñ 93/06	37/08, 39/01, 42/06, 52/09, 55/08,
z.+liridin 263/07	55/23, 56/01, 56/25, 58/16, 58/18,
zamanivi(a.) çağdaş	58/22, 59/02, 59/05, 79/17, 79/24,
z. 4/21, 47/22, 47/22, 47/23,	79/26, 80/21, 80/25, 81/06, 81/17,
	82/03, 82/21, 83/14, 83/22, 84/03,
	85/06, 100/11, 100/18, 100/21,
	102/07, 102/11, 102/16, 102/21,
	103/14, 104/02, 116/17, 117/04,
	117/08, 117/10, 117/19, 118/11,

290/17, 363/13, 363/14

zañli...(ç.u.) züppelik

118/21,	119/10,	119/24,	415/10,	415/13,	415/15,	416/03,
120/16,	126/08,	127/06,	416/13,	416/17,	416/22,	416/25,
127/16,	127/19,	128/12,	417/06,	417/19,	418/09,	418/21,
129/07,	130/15,	130/21,	418/24,	419/14,	419/23,	420/01,
130/24,	131/12,	131/12,	420/12,	420/25,	421/08,	421/20,
134/18,	134/23,	135/20,	421/25			
142/11,	143/15,	157/09,	z. bilen	4/17,	28/16,	86/02,
157/20,	158/15,	159/03,		126/04,	137/11,	194/01,
159/07,	159/10,	160/07,		260/05,	335/25,	379/11,
160/17,	161/04,	172/04,	z.+la	177/01		
172/07,	192/21,	194/03,	z.+mu	10/16,	17/26,	77/06,
213/23,	215/21,	242/20,		127/01,	164/06,	255/07,
243/01,	243/04,	243/09,		332/17,	349/14	
244/18,	245/10,	245/26,	z.+tek		52/16,	380/08,
246/04,	246/11,	253/12,	406/16			406/07,
254/08,	254/23,	254/25,	z.+niñ		11/05,	11/08,
255/17,	256/06,	256/08,		16/04,	18/17,	35/14,
256/11,	257/17,	258/09,		48/17,	55/17,	57/25,
258/10,	258/16,	259/03,		83/08,	83/13,	86/09,
259/11,	259/14,	262/04,		103/11,	105/01,	113/16,
265/16,	266/08,	266/12,		116/19,	117/15,	117/25,
267/01,	267/02,	267/17,		119/17,	120/05,	121/22,
267/19,	268/05,	268/13,		125/20,	126/20,	128/24,
268/16,	270/12,	270/24,		132/23,	134/09,	135/09,
271/04,	271/09,	271/14,		137/20,	142/19,	143/13,
271/19,	272/15,	272/20,		160/01,	175/03,	215/24,
273/02,	273/16,	274/01,		245/01,	253/21,	255/03,
274/13,	274/19,	274/24,		256/21,	257/10,	258/13,
291/24,	293/19,	294/04,		259/18,	270/17,	271/24,
294/21,	294/25,	295/02,		285/07,	285/19,	293/24,
295/05,	296/09,	296/12,		332/26,	333/13,	333/16,
333/01,	333/05,	333/24,		334/07,	334/09,	336/11,
333/25,	334/15,	334/21,		346/21,	351/10,	351/13,
335/03,	335/09,	335/14,		380/06,	408/25,	409/14,
335/20,	336/06,	336/13,		413/22,	414/04,	414/06,
345/21,	346/05,	346/10,		418/01,	419/12,	419/20,
346/17,	347/11,	347/14,		423/06		420/23,
347/21,	348/16,	348/17,	z.+niñmu	157/03,	420/05	
348/23,	349/04,	349/23,	z.+niñkidin	215/26		
349/25,	350/07,	350/13,	z.+ni	32/08,	39/26,	50/22,
350/23,	377/03,	377/12,		56/23,	86/13,	87/16,
377/18,	378/05,	378/15,		134/08,	158/09,	159/26,
378/19,	379/05,	379/14,		266/26,	274/12,	293/15,
380/03,	389/15,	404/25,		337/21,	415/25,	417/10,
405/03,	409/01,	411/04,		424/05		420/20,
411/10,	411/15,	411/23,				
413/02,	413/08,	413/08,				
413/13,	413/16,	413/17,				
414/12,	414/20,	415/01,				

z.+...a 10/25, 37/24, 55/07, 55/17,
57/21, 80/18, 80/20, 82/08, 84/19,
84/23, 101/23, 118/09, 118/17,
129/14, 135/06, 137/02, 149/14,

158/17, 193/05, 216/04, 245/09, 255/22, 258/02, 284/16, 298/10, 332/25, 351/10, 378/11, 407/09, 407/16, 411/19, 417/04, 419/17	zeip(a.) zayıf, güçsüz, hastalıklı, cılız, rahatsız z. 74/04, 133/05, 142/18, 215/06, 257/20, 278/10, 327/20, 346/08, 353/22, 405/19, 426/21, 427/01
z.+ta 40/11, 194/09	zeipleştir-(a.u.) zayıflaştırmak, hasta 215/08, 244/16, 245/17,
z.+tin 19/14, 55/21, 84/03,	291/12, 303/05, 376/15
243/25	zeherlin-(f.u.) zehirlenmek
z.+larniñ 261/16	z.-ip 96/09, 116/24, 117/07
zeher(f.) zehir, ağı	zehersiz(f.u.) zehirsiz
z. 54/07, 119/02, 174/14 z.+dek	z. 421/06
234/11, 384/20	zeher-zo...um zehir-zıkkım, çok acı
zeherñende(f.) kindar öfkeli, kin dolu z. 54/07	z.+dek 119/02
zeherñendilik(f.u.) tahakküm	zehimlen-(f.u.) yaralanmak z.-
z.. bilen 174/14	gen 352/01
zeherle-(f.u.) zehirlemek z.-ydu	zehir(f.) zehir
96/09	z.+iñni 295/17
z.-p 222/09, 244/03, 244/14 z.-p ket-	zeñim(f.) yara
223/02	z. 104/16, 128/13, 133/15,
zeherlen-(f.u.) zehirlenmek	165/12, 398/02 zeñmet
z.-gen 192/05, 192/11	(a.) zahmet
zeherli-(f.u.) zehirlemek	z. 423/14 z.+ke 388/13
z.-diñ 375/02 z.-gen	
223/19	
z.-mekte 215/14 z.-güdek	
117/06	
zeherlik(f.u.) zehirli	
z. 69/03, 96/08, 172/01,	

etmek, güçsüzleştirmek	z. 50/09, 103/13 z.+ge(zerbi)
z.-gendin 131/07	189/17, 314/05 z.+din(zerbi) 86/03,
zeiplik(a.u.) zayıflık, güçsüzlük,	396/01
hastalık z. 392/20	zerdabi kusnuk; iltihap
z.+mu 117/08	z. 350/22
z.+ni 267/05	zerde(f.) sinir, kızgınlık, öfke
zeipliş-(a.u.) zayıflaşmak,	z. bilen 25/15, 66/02, 160/15,
hastalan	333/26
mak, güçsüzleşmek	zerdilik(a.u.) kinli, hırçınlıkla z.
z.-ip 178/05, 402/16	36/26
Zelil Uygur edebiyatının bir devri	zerp(a.) darp etme, darp, çoğaltma
z.+i 166/13, 167/04	z. bilen 66/21
zemzem(a.) zemzem (suyu)	zerriçi(a.f.) küçük parça, zerre
z. 9/26,	z.+mu 186/22
279/11	zey su, nem, rutubet z.
zembirek(f.) top	109/07
z. 293/06	zeykeş nemli, yaş, rutubetli z.
zen düşünce, fikir, hayal, dikkat	122/16
z. sal- 187/25, 227/10,	zeyle- nemlendirmek, rutubetlendirmek z.-p
244/26 zeñger mavi, mavi renk,	227/25, 228/26
gök rengi	
z. 4/02,	
304/06 zer(f.)	
altın	
z. 224/19, 387/17, 387/18	
z.+dek 201/05	
zerbe(a.) darbe	

zédi	iz	145/22, 291/23
	z.+si 217/25	ziğzi... dar, darlık
zéhin(a.)	zihin	z. 372/09 zi...
	z. 309/12, 426/09, 426/17	acı, istihza
zéhniy(a.)	zihni	z.+mu 348/20 zil
	z. 359/01	zil
zémin(f.)	yer, toprak, kara	z. 6/15, 55/25 zilliş-
	z. 92/24, 291/01, 366/20,	incelmek
	392/15	z.-ip 398/08
z.+mu 113/15	z.+niñ	zilizili(a.)
	1/06	zelzele, deprem
		z.+ge 376/04
z.+ni 397/04, 397/22, 429/09	z.+ğa	zimme(a.)
		sorumluluk, mesuliyet
59/13, 126/02, 186/15	z.+da 141/25	z.+mge 358/26 z.+mizdimu(zimmi) 151/25
	z.+ida 240/09, 414/05	zindan(f.)
		zindan
zémistan(f.)	kış	z.+da 106/22
	z.+dek 64/08 zérek(f.)	zinnet(a.)
		zinet, süs
	zirek, uyanık	z. 220/13, 220/13, 404/21
z. 19/09, 245/23, 292/03,		ziraet(a.)
		ziraat, ekincilik
355/03 zérik(f.)		z. 426/03, 426/03 zit(a.)
	uyanık	zıt, aksi
	z. 115/15	
zérik-	usanmak, bıkmak, sıkılmak	z.-ti
	115/15	
zérikişlik	usanma, bıhma hali	
	z. 109/03	
zériktür-	usandırmak,	
	bıktırmak, bezdirmek	z.-üp

z.+iğ̃a 35/12,	z. 199/18, 316/22, 342/02 z.+niñ
333/14 ziyade(a.)	200/15
fazla, çok	z.+ke 306/02
z. 165/20, 301/23,	z.+i(ziyapit) 4/08, 11/13, 14/16,
388/10 ziyala-(a.u.)	199/11, 287/22, 287/23
aydınlatmak	z.+idin(ziyapit) 34/06 z.+ler
z.-yğ̃imu	287/22
361/24 ziyaliy(a.u.)	z.+large 73/09
aydın	zo...-şoğ̃ zor tutku, zor heves
z. 298/12	z. bilen 203/16, 385/16
z.+niñ 163/01, 371/17	zo...-şo... zor tutku, zor heves
z.+niñmu 163/08	z. bilen 292/01
z.+larniñ 338/09	zo...(a.) memnuniyet, hoşnutluk
z.+si 245/25	z. 381/03, 422/04
ziyan(f.) ziyan,	zo...landur(a.u.) memnun etmek,
zarar	sevindirmek
z. 388/12, 416/23, 416/23	z.+idu 32/22
z.+ğ̃a 265/04	zo...lin-(a.u.) memnun olmak, sevinmek
z.+i(ziyin) 157/01, 242/10,	z.-iş̃ 204/05
242/14 ziyankeşlik(f.u.)	zo...liniş̃(a.u.) memnun olma, zevklenme,
asalaklık,	sevinme z.+i
baltalayıcılık	217/01
z. 192/05, 375/08, 410/25	zo...um acı
z.+ke 348/24	z. 42/02
ziyanli...(f.u.) zararlı	zoñzay-(ç.u.) çömelmek z.-di
z. 215/09, 221/01,	287/10
238/22 ziyapet(a.) ziyafet	

zoñziy-(ç.u.) çömelmek z.-ip	zorlu...uş(f.u.) yorulma,	yorgun
289/25	düşme	
zoologiyeye(r.) zooloji z. 382/03	z. bilen 129/02	
zor(f.) zor, cebir	zöhre(a.)	Zühre, Çulpan yıldızı
z. 12/09, 58/19, 67/08, 71/21,	z. 307/06 zörür	
76/01,	108/07,	137/16,
151/24,	154/22,	181/06,
194/23,	261/11,	263/21,
285/04	zörürüyit(a.)	zaruriyet, ihtiyaç,
z.+iğa 302/13	zorunluluk	
z.+mu 12/09, 67/08, 154/22	z.+i 411/12	
zoravan(f.)	zorba	zörürlük
z. 47/26	z.+ini 157/08, 412/13	mühimlik, ciddilik
zorla-(f.u.)	zorlamak	zुकamda-(f.u.)
z.-p 14/01	57/07	grip olmak z.-p
zorlan-(f.u.)	zorlanmak	zुकunlaş-
z.-midi 10/10	yapmak	tartışmak, münakaşa
zorlaş(f.u.)	zorlama	z.-ti 379/11 zulmet(a.)
z.+...a 9/15		karanlık
zorli-(f.u.)	zorlamak	z. 79/04, 101/06, 392/20 z.+tek 17/05
z.-mañlar 10/05		
zorlu...(f.u.)	zorluk, güçlük	
z. bilen 142/08		
zorlu...(f.u.)	yorulmak, usanmak,	
bitkin bir hale gelmek z.-up		
67/03, 67/06		
z.-mayla 62/12		

z.+lerni 416/07
 zulmetlik(a.u.)karanlık,
 cehalet
 z. 376/13
 zulum(a.)
 zu
 lüm
 z. 190/19
 Zunun Kadir Uygur edebiyatının ünlü bir
 yazarı
 z. 190/18, 190/25, 191/11, 191/20
 z+inin 145/12
 z.+larğa 192/06
 Zuñluşyen özel
 isim z. 306/24
 zuñtuñ(?) reis, cumhurbaşkanı,
 devlet başkanı
 z.+i 358/18
 zuñtuñlu...(?) reislik, cumhurbaşkanlık z.
 358/20
 zuru...- kuvvetini zorlamak
 z.-sa
 63/23 zuvan
 dil
 z. 52/06, 124/14
 z.+ğa 344/20 z.+da
 22/10

z.+i 390/07
 zuvandaz söz ustası, söz cambazı
 z. 295/17
 zuvansız(f.) dilsiz
 z. 123/16
 Toplam kelime: 82865
 Geçerli kelime: 82841
 Geçersiz kelime: 24
 Alt madde: 22134
 Madde: 10831

SONUÇ

Ehet Turdi'nin çağdaş Uygur Türkçesine ait “Ay Yamğuri” adlı romanı üzerine hazırladığımız bu “Metin-İnceleme-Dizin” çalışmamızda dikkatimizi çeken önemli noktaları şu şekilde özetleyebiliriz:

Günümüzde Doğu Türkistan'da yaşayan Uygur Türkleri Arap kökenli Uygur alfabesini kullanmaktadırlar. Bu alfabede ünlü karşılığı 8, ünsüz karşılığı da 24 harf bulunmaktadır. Yazı dilinde “ı” sesi kullanılmamakta, sadece “i” sesi kullanılmaktadır.

Soru eki “mu” ve “ğu, la, da, a, e, mu, çu” kuvvetlendirme edatları hemen daima kelimeye bitişik olarak yazılmaktadır.

İlk hecesinde “a, e” ünlüsü barındırın kapalı tek heceli kelimeler “i” ile başlayan bir ek aldıklarında “a, e” ünlüleri “é”ye dönüşmektedir.

Yeterlilik ifadesi “al-” yardımcı fiiliyle karşılanır.

Ünlü uyumu kurallarına -bu kuralları bozan bazı ekler olmasına rağmen- çoğunlukla uyulmaktadır.

Arapça ve Farsçadan girmiş bazı kelimelerde “f” sesi “p”ye dönüşür. Yine

Arapça ve Farsça kelimelerin başındaki “a” sesi “e” olarak değişmektedir.

Bulunma hâli “-da, -de, -ta, -te”, ilgi hâli “niñ”, belirtme hâli “-ni”, yönelme hâli “-...a, -ke, -ğa, -ge”, çıkma hâli “-din, -tin”, eşitlik hâli “-çe, -çilik”, sınırlama hâli “-giçe, -giçe, -...içe, -kiçe”, yön gösterme hâli “-kiri, -...iri, -giri”, çokluk eki “-lar, -ler”, aitlik eki “-ki” ekleriyle karşılanırken; vasıta hâli “bilen” edatıyla yapılmaktadır.

Dönüşlülük zamiri olan “öz” kelimesi iyelik ekleriyle çekime girerek kullanılmaktadır.

Şimdiki zaman kipi için “-vati, -ma...da, -mekde” ekleri, geniş zaman eki olarak “-ar/-er, -ur/-ür” ekleri, görülen geçmiş zaman eki olarak “-di, -ti” ekleri, anlatılan geçmiş zaman eki olarak “-p(tu), -gen, -ğan, -ken, -...an” ekleri kullanılmaktadır.

Gelecek zaman kipi “-a/-e, -diğan, -ma...çi, -mekçi” ekleri ile karşılanır.

Emir kipinin çekimi her şahıs için farklı olarak kullanılır. Birinci tekil şahıs “-ay/-ey”, ikinci tekil şahıs “eksiz, -iñ, ğin, -sile”, üçüncü tekil şahıs “-sun”, birinci

çokluk şahıs “-ayli, -aylu...”, ikinci çokluk şahıs “-ñlar”, üçüncü çokluk şahıs “-iş-sun” ekleriyle yapılmaktadır.

İstek kipi “-ğay/-gey, -ğu eklerine şahıs ekleri getirilerek yapılır.

“Bu, şu, u, avu, eşu, aşu” işaret sıfatları bulunmaktadır.

İşaret zamirleri “men, sen, siz(nzş.), u, biz, siler, ular”dır.

Uygur Türkçesinde birleşik fiiller oldukça fazla kullanılmaktadır.

Hikâye ve rivayet birleşik çekimleri “i-, é-” yardımcı fiilleri ile yapılmaktadır. Metnin

büyük bölümünde kurallı cümleler kullanılırken özellikle şiir metni yer

alan bölümlerde devrik cümleler kullanılmıştır.

Metinde sıralı ve bağlı cümlelerin kullanımı da mevcuttur.

Ehet Turdi, dil şuuruna sahip bir yazardır. Uygur Türkçesini zenginleştirebilmek adına yazdığı roman, hikâye ve yazılarında yeni kelimeler türetme yoluna başvurmuştur.

KAYNAKÇA

- Akkaya, Ş. (1943): “Uygur Türklerini ve Kültürlerini Tanıyalım”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, sayı:3, 75-86.
- Aksan, Doğan (1996): *Türkçenin Söz Varlığı*, Ankara: Engin Yayınevi.
- Arat, R. Rahmeti (1987): *Makaleler*, Yayına Hazırlayan: Osman Fikri Sertkaya, Ankara: TKAE. Yayınları.
- (1979): *Kutadgu Bilig III İndeks*, İstanbul: TKA. Enstitüsü.
- Atalay, Besim (1986): *Divanü Lugat-it-Türk Dizini IV*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Banguoğlu, Tahsin (1990): *Türkçenin Grameri*, Ankara: TDK. Yayınları.
- Caferoğlu, Ahmet (1984): *Türk Dili Tarihi I-II*, İstanbul: Enderun Kitabevi, 3. baskı.
- Çağatay, S. Ş. (1943): “Uygur Yazı Dili”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, sayı:5, 77-88.
- (1943): “Uygurcada ve Osmanlıcada İnstrumental-n”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, sayı:3, 93-107. Çandarlıoğlu,
- Gülçin (2004): *Uygur Devletleri ve Kültürü*, İstanbul: TDA. Vakfı. Demir, Tufan
- (2004): *Türkçe Dilbilgisi*, Ankara: Kurmay Basım Yayım Dağıtım.
- Devellioğlu, Ferit (1990): *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Ankara: Aydın Kitabevi, 9. baskı.
- Doğan, Levent (2000): *Zunun Kadiri Günçem (Metin-İnceleme-Dizin)*, Edirne: T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi.
- Eckman, Janos (1988): *Çağatayca El Kitabı*, çev. Günay Karaağaç, İstanbul: İ.Ü. Edeb. Fak. Yayınları.
- Eker, Süer (2003): *Çağdaş Türk Dili*, Ankara: Grafiker Yayınları, 2. baskı.
- Ercilasun, A. Bican (2004): *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*, Ankara, Akçağ Yayınları.
- (1993): *Örneklerle Bugünkü Türk Alfabeleri*, Ankara: Kültür

Bakanlığı Yayınları.

Ergin, Muharrem (1985): *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Boğaziçi Yayınları, 16. baskı.

..... (1986): *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Boğaziçi Yayınları.

..... (1988): *Orhun Abideleri*, İstanbul: Boğaziçi Yayınları.

Gabain, A. Von (1988): *Eski Türkçenin Grameri*, çev. Mehmet Akalın, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Gömeç, Saadettin : *Uygur Türkleri Tarihi ve Kültürü*, Ankara: Akçağ Basım Yayım, 2. baskı.

Hacıeminoğlu, Necmettin(1991): *Türk Dilinde Yapı Bakımından Fiiller*, Ankara: TDA.

Vakfı, 1. baskı.

..... (1992): *Türk Dilinde Edatlar*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

..... (1992): *Türk Dilinde Edatlar*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 4. baskı.

..... (1996): *Karahanlı Türkçesi Grameri*, Ankara: TDK. Yayınları.

..... (1997): *Harezmi Türkçesi Grameri*, Ankara: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Hamilton, James Russell (1998): *Budacı İyi ve Kötü Kalpli Prens Masalının Uygurcası Kalyanankara ve Papamkara*, çev. Ece Korkut-İsmet Birkan, Ankara: Simurg Yayınları.

İzgi, Özkan (1987): *Uygurların Siyasi ve Kültürel Tarihi*, Ankara: TKAE. Yayınları.

Jarring, Gunnar (1964): *An Eastern Turki-English Dialect Dictionary*, Lund: Lunds Universitets Arsskrifts.

Karaağaç, Günay (1997):*Lutfi Divanı, Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım*, Ankara: TDK. Yayınları.

Karahan, Leyla (1991): *Türkçede Söz Dizimi*, Ankara: Akçağ Yayınları.

..... (2004): *Türkçede Söz Dizimi*, Ankara: Akçağ Yayınları, 7. baskı. Kaşgarlı,

Mahmut (2004): *Uygur Türkleri Kültürü ve Türk Dünyası*, İstanbul: Çağrı Yayınları, 1. baskı.

..... (1992): *Modern Uygur Türkçesi Grameri*, İstanbul: Orkun Yayınevi.

Kaya, Ceval (1994): *Uygurca Altun Yaruk Giriş, Metin ve Dizin*, Ankara: TDK yayınları.

- (Komisyon), (1991): *Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü I-II*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- (Komisyon), (1999): *Uygur Tilinin İzahlık Lugiti*, Urumçi: Şincan Helk Neşriyati.
- Korkmaz, Zeynep (1994): *Türkçede Eklerin Kullanılış Şekilleri ve Ek Kalıplaşması Olayları*, Ankara: TDK. Yayınları.

- Müler, F, W, K; Gabain, A. Von (1946): *Uygurca Üç Hikaye*, çev. S. Himran, İstanbul: İbrahim Horoz Basımevi.
- Nadzhip, E.N. (1971): *Moder Uigur*, çev. D.M. Segal, Moscow: Nauka Publishin House.
- Necip, Emir N. (1995): *Yeni Uygur Türkçesi Sözlüğü*, çev. İklil Kurban, Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- Olçay, Selahattin (1961): “Yarkent Ağzından Örnekler”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, cilt:XIX, sayı:1-2, 31-65.
- Orkun, Hüseyin Namık (1968): *Eski Türk Yazıtları*, Ankara: TDK. Yayınları.
- Ögel, Bahaeddin (1948): “Uygur’ların menşe efsanesi(Zur Ursprungs Legende der Uiguren”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, cilt: VI, sayı:1-2, 17-24.
- Ölmez, Mehmet (1995): “Eski Türk Yazıtlarında Yabancı Ögeler (1)”, *Türk Dilleri Araştırmaları*, cilt 5, 227-229.
- Ölmez, Mehmet (1998): “Eski Uygurcada odug sak İkilemesi Üzerine”, *Türk Dilleri Araştırmaları*, cilt 8, 35-47.
- Ölmez, Mehmet (1999): “Eski Türk Yazıtlarında Yabancı Ögeler (3)”, *Türk Dilleri Araştırmaları*, cilt 9, 59-65.
- Özkan, Nevzat : *Türk Dilinin Yurtları*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Öztopçu, Kurtuluş (1992): *Uygur Atasözleri ve Deyimleri*, İstanbul: DT. Vakfı.
- Öztürk, Rıdvan (1994): *Yeni Uygur Türkçesi Grameri*, Ankara: TDK yayınları, 1.baskı.
- (1997): *Uygur ve Özbek Türkçelerinde Fiil*, Ankara:TDK yayınları. Tekin,
- Talat; Ölmez, Mehmet (2003): *Türk Dilleri Giriş*, İstanbul: Yıldız, 2. baskı. Tezcan, Semih
- (1981): “Kutadgu Bilig Dizini Üzerine”, *Türk Tarih Kurumu Belleten*, clit:XLV/2, sayı:178, 23-79.
- Tömür, Hamit (2003): *Modern Uyghur Grammar*, çev. Anne Lee, İstanbul: Yıldız.
- Turdi, Ehet (1994): *Ay Yamguri*, Ürümçi: Şincan Şinhua Basmevi, 1.baskı.

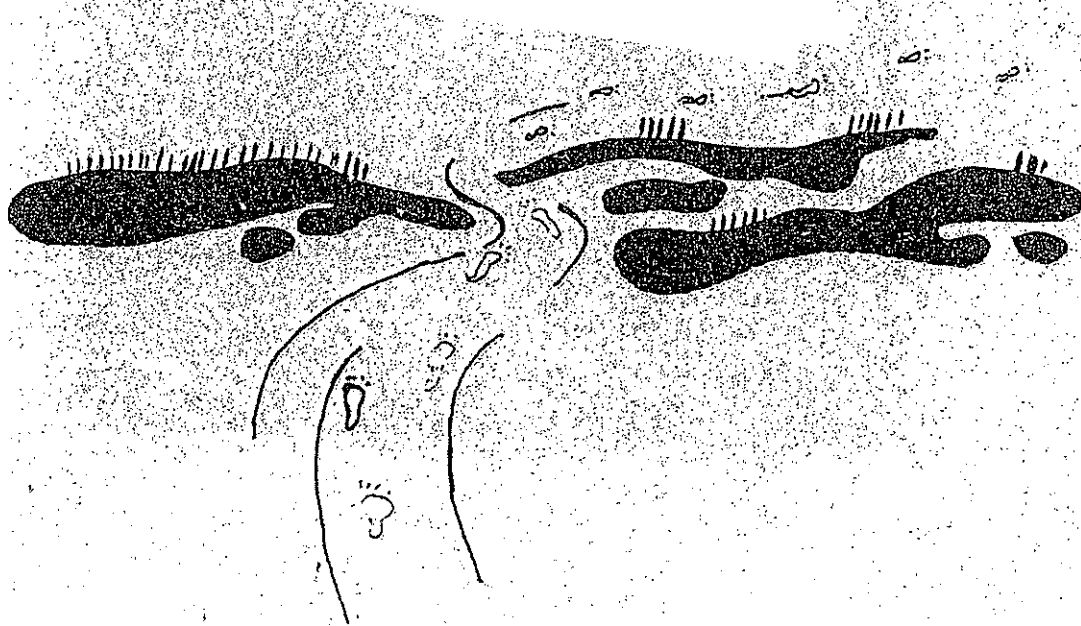
Yuan-Xin, Wang (1994): *Çin'deki Türk Diyalektleri Araştırma Tarihi*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

EKLER

ئەخەت تۇردى

ئاي ياغۇرى

(رومان)

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

2 دوستلۇق ، تۇتقۇن ، ساراڭ ...

3 ماي ئېيى كىرىشى بىلەن ھاۋا لەپىدە ئىسسىپ كەتتى ، باھار ۋايتىغا كەتتى ، ئېرىق - ئۆستەڭ بويلىرىنى ، ياتاق ، سىنىپ ، مەيدان ۋە ھەممە ياقنى سىزلىگۈل بىلەن نەمخۇش ھاۋانىڭ كىشىنى مەست قىلغۇچى ھىدى قاپلىدى ، مېشىچە زېمىننىڭ تەپتى بىلەن يېنىك نەپەسلىنىپ ياتقان ئەڭ نازۇك ئوت - ۋۆپلەرمۇ ئۆزىنى بېسىۋالغان تاش - داڭگاللار ئارىسىدىن مۇشەققەت بىلەن سۈپ چىقىپ ، قۇياش نۇرىغا ئىنتىلدى .

۹ مەكتەپنىڭ كۈن چىقىش تەرىپىدىكى سېرىق بىنادىن چىققان بىر يىگىت ئەنە شۇ گۈللۈكلەرنى ، ئېرىق بويىدىكى دەرەخلەرنى ئارىلاپ ، مەيدان بەرەپكە قاراپ ئاستا كېلىۋاتاتتى . يىگىرمە ئىككى ياشلار چامىسىدىكى ئوتتۇرا ويلۇق ، قەددى - قامىتى كېلىشكەن بۇ يىگىتنىڭ قەدەملىرى پۇختا ، سەل - سەل قىسىلغان كۆزلىرى ئويچان ئىدى . ئۇ قولىدىكى يوغان بىر كىتابنى دەم - ولتۇقىغا قىساتتى ، دەم بىر نەرسە ئېسىگە كەلگەندەك چىپىدە توختاپ اراقلايتتى . ئۇ شۇ يوسۇندا ھەم مېڭىپ ھەم ئويلاپ ھەم كىتاب كۆرۈپ ، سېرىق بىنا بىلەن مەيدان ئارىلىقىدىكى نەچچە يۈز قەدەم يولنى يېرىم سائەت - ەك باستى . ئۇ ئۈچ قەۋەتلىك ئوقۇتۇش بىناسىنىڭ ئالدىدىكى بىر چېتىدە

يۈرۈچلار ! ...

- 1 ئۇلار ئاشۇنداق ئۆزىنى ، ۋاقىتىنى ئالدايدىغان پاراڭلار بىلەن تاڭ
- 2 ئاتقانلىقىنىمۇ تۇيماي قېلىشتى . تاڭ شەپقىنىڭ ھارارەتسىز ، سۈزۈك ھالەك
- 3 نۇرى دېرىزىدىن بۆسۈپ كىرىپ ، ياتاقنى يورۇتۇۋەتتى ...
- 4 شۇ سۆھبەتتىن ئۈچ كۈن كېيىنكى جىمجىت يېرىم كېچىدە ، تۇراق
- 5 كىيەنە ئۆندەرەپ ئويغىنىپ كەتتى . ئويغىنىپلا ئاچلىق ۋەھىمىسىنى سەزدى ،
- 6 ئاچلىق ئۇنىڭ يۈرەك - باغرىنى قارماپ تارتىۋاتقاندەك ، تېخىمۇ ئاچچىق
- 7 سۈيىنى چىقىرىش ئۈچۈن تولغاپ سىقىۋاتقاندەك ئازابلاۋاتاتتى . بۈگۈن ئۇ -
- 8 نىڭ روھى كەيپىياتىمۇ باشقىچە ئىدى . ئۆز جىسمىدىن ، ئەقىل - ئىدراكىدىن
- 9 سىرتتا تۇرۇۋاتقان غەيرىي بىر ئىلاھىي كۈچ ئۇنى باشقۇرۇۋاتقاندەك قىلاتتى .
- 10 ئۇ خۇددى بىرسى كوماندا بەرگەندەك لىككىدە ئورنىدىن تۇردى ، قاراڭغۇدا
- 11 تەمتىرىمەي ئىشىكنى ئاچتى ۋە يالاڭغىداق ، يالاڭباشتا ، كۇسار بىلەن
- 12 مايكىدىن باشقا ھېچ نەرسە يوق ھالدا سىرتقا چىقتى . تېخى يېڭىلا ياغقان
- 13 يۇپقا سېرىق قار بىلەن پۈتۈن جاھان كۈمۈشتەك يالتىراپ كەتكەنىدى . ئۇ ،
- 14 زېمىنغا ئاق شايدەك تەكشى يېيىلىپ ياتقان ئەنە شۇ ئىزسىز ، يۇمشاق قار
- 15 ئۈستىگە سالماق ئىزلىرىنى قالدۇرۇپ ، بەئەينى زۆرۈر ئىشى بار ئادەمدەك ، تېز
- 16 - تېز يۈرۈپ كەتتى . چوڭ يولغا چىققاندا بولسا ، يۈگۈرۈشكە باشلىدى . يولدا
- 17 ئادەم تۈگۈل ، ماشىنىلارنىڭمۇ ئايىغى ئۈزۈلگەنىدى . ئاندا - ساندا ئۇچراپ
- 18 تۇرىدىغان يول ياقىسىدىكى ئاسما چىراغلار بەئەينى كېسەل ئادەمنىڭ كۆزىدەك
- 19 خىرە پىلىدىرلاپ تۇراتتى . ھاۋا شۇنچىلىك ئوچۇق ۋە ساپ ئىدىكى ، كۆكتە
- 20 يالتىراپ تۇرغان يۇلتۇزلار بىلەن يەردە كىيىمسىز ، يەككە - يېگانە ھالدا
- 21 يۈگۈرۈپ كېتىۋاتقان ئاشۇ ئادەم ئوتتۇرىسىدا زەررىچىمۇ غۇبار يوق ئىدى .
- 22 قىروۋ چۈشكەندەك يالتىراپ تۇرغان دەل - دەرەخ ، گۈل - گىياھلارنىڭ
- 23 ياپراق بەرگىلىرىدىن ئاخىرقى سېرىق قارنىڭ ساپ ۋە سوغ پۇرىقى كېلەتتى .
- 24 تىمپىراتۇرا يانىلا نۆلدىن تۆۋەن بولغاچقا ، يالىڭاچ بەدەن تۈگۈل ، چاپان
- 25 كىيگەن ئادەمنىڭمۇ گەجگىسى قورۇلاتتى .

1 تۇراق ھاسىراپ ، ھۆمۈدەپ بىر خىل تېزلىكتە يۈگۈرۈپ كېتىۋاتاتتى .
 2 ئۇنىڭ نىشانى ئېنىق ئىدى ، ئۇ بۈگۈنكى چۈشىدىمۇ تاماق كۆردى ، يەنە يې-
 3 يەلمىدى ، ئەلەم ۋە غەزەپتىن يېرىلاي دەپ تۇرغاندا ، تىببىي شۆيۈەندىكى
 4 تولۇق ئوتتۇرىدا بىللە ئوقۇغان ساۋاقداشلىرى ئۇنى چاقىرغاندەك قىلدى ،
 5 ئويغىنىپ كەتكەندىن كېيىنمۇ ئۇلارنىڭ قول ئىشارىتىنى كۆرگەندەك ،
 6 ئاۋازىنى ئاڭلىغاندەك بولدى . ئۇلار ئۇنى ئۆتكەن ھەپتە ياتىقىدا ئۆيلىرىدىن
 7 كەلگەن مايلىق توقاچ ، قۇرۇتۇلغان گۆشلەر بىلەن ئوبدان مېھمان قىلغانىدى .
 8 ھازىر تۇراقنىڭ كۆز ئالدىدا شۇ نەرسىلەرنىڭ كۆلەڭگۈسى ، ئاغزىدا شۇ
 9 نەرسىلەرنىڭ تەمى بار ئىدى . شۇڭا ئۇ كېچىنى ، قورقۇشنى ، سوغۇقنى ۋە
 10 چارچاشنى سەزمەيۋاتاتتى ، كالىسىدا بىرلا خىيال — تىببىي شۆيۈەنگە قانچە
 11 تېز بارسام شۇنچە ياخشى ، ساۋاقداشلىرىمنى تېپىپ قورسىقىمنى تويغۇزىمەن ،
 12 دەيدىغان بىرلا خىيال ھۆكۈمران ئىدى . بۇ خىيال ئۇنى ھازىر ئەقلىدىن ئاز-
 13 دۇرۇپ ، ئوتقىمۇ ، سۇغىمۇ كىرىشكە تەييار تۇرغان قورقۇمسىز بىر تەلۋىگە
 14 ئايلاندۇرۇپ قويغانىدى ...

15 ئۇ بەزىدە يۈگۈرۈپ ، بەزىدە سوكۇلداپ ، بەزىدە مېڭىپ ئىككى يېرىم
 16 سائەت دېگەندە ، تىببىي شۆيۈەنگە يېتىپ كەلدى . لېكىن ، مەكتەپنىڭ ئىچىگە
 17 كىرىپ ، بىر خىل رەڭ ، بىر خىل پاسوندىكى رەت - رەت بىنالارنىڭ ئالدىغا
 18 كەلگەندە ، تەمتىرەپ قالدى ، ئۆتكەندە كىرگەن ياتاق سىناسى قايسى بول-
 19 غىيىدى ؟ ئۇ ، ئۈچ قەۋەتلىك بىر بىنانىڭ يان ئىشىكىنى ئىتتىرىۋىدى ،
 20 تاقاقلىق چىقتى ، يەنە بىرسىنىڭ ئوتتۇرىدىكى ئىشىكىنى ئىتتىرىۋىدى ، ئۇمۇ
 21 ئىچىدىن تاقاقلىق چىقتى . تۇراق ئاي نۇرى تەكشى سېپىلگەن يوپيورۇق
 22 مەكتەپ ئىچىدە ئۇياقتىن - بۇياققا دوقۇرۇپ ، قايسى بىناغا كىرىشنى بىلەلمەي
 23 تەمتىرىگەن ھالدا ئايلىنىپ قالدى . شۇ چاغدا ، ئۇنى بىنالارنىڭ ئارىسىنى
 24 ئايلىنىپ يۈرگەن قېرى كۆزەتچى كۆرۈپ قالدى . كۆرۈپ قالدىمۇ ، قورققىنىد-
 25 ىن ئۆزىنى دالدىغا ئېلىپ ، يىراقتىن زەن سالىدى . بىردەملىك كۆزىتىشتىن
 26 كېيىن كۆزەتچى ئۆز - ئۆزىگە شۆبىرلىدى : «يائاللا ! ... دەل ئۆزى شۇ ، شەك

1. ئۈچۈن تۆھپە يارىتىۋاتقان جاپاكەش شەخسلەرىمىزنىمۇ بىلمەيدۇ ! ئۇنى بىل-
 2 مگەچكە ، ئۆزىنىڭ تارىخىنى ۋە ھازىرىنى چۈشەنمەيدۇ ! ...
 3 دوستۇم ، مەن بىر ئاز قايناپ قالدىمۇ ، قانداق ؟ ئەگەر ساڭا شۇنداق
 4 تۇيۇلغان بولسا ، يېشىمنى سەل - پەل تارتىپ قويساڭ بولىدۇ . ئەمما ، مەن بۇ
 5 پىكىرلىرىمنى قۇمباغ يېزىسىدا تۇنجى قېتىم قۇرۇلغان ئۈچ سىنىپلىق باشلانغۇچ
 6 مەكتەپنىڭ تەربىيە پروگراممىسى قىلماقچىمەن ! ئىشىنىمەنكى ، ئانچە يىراق
 7 بولمىغان كەلگۈسىدە ، چوقۇم ئۇنىڭ ئۈنۈمى كۆرۈلىدۇ ! ئالدىراپ تۇرۇۋاتى-
 8 مەن ، ئاداش ! ئەمەسە خوش ، خېتىمنىڭ ئاخىرىنى ئابدۇقادىر بېدىلىنىڭ مۇنۇ
 9 شېئىرى بىلەن تۈگەتتىم :

- 10 < كۆزۈڭ ئاچ ، نەدىدۇر دوزاخ ۋە جەننەت ؟ !
- 11 ئىشنىڭ نەتىجىسى ، مەھسۇلى مېنەت .
- 12 نەدىكى يامان ئادەت بولدى رەھنامە ،
- 13 جەھەننەم شۇندادۇر ، بىلىپ قوي ، ئەمما -
- 14 ياخشىلىق ئۇرۇقىنى چاچساڭ ھەريان ،
- 15 جەننەت مېۋىسىنى بېرەر بىگۇمان ! >

16 / 1962 - يىل ، 28 - سېنتەبىر ، قۇمباغ .»